

મુસાએ કહ્યું, ખરેખર તું જાણે છે કે
 બા અમલકારે: આકાશો અને પૃથ્વીના
 માળક સિવાય બીજા કોઈએ મોકલ્યા
 નથી. તેઓ સ્પષ્ટ છે, અને ખરેખર હું
 કે ફેરઓન, ધારૂં છું કે તું નાશ થયેલો
 છે. ૧૦૨. પછી ફેરઓને ધમ્મયું કે તે
 તેઓ (ખની-એસરાઇલ) ને અમીન
 (મિસર) માંથી બહાર હાંકી કહે; પછી
 અમે તેને અને જે તેની સાથે હતા તે
 સઘળાને ડુબાવી દીધા. ૧૦૩. અને તે
 પછી અમે એસરાઇલનાં છોકરાંઓને કહ્યું
 કે તમે (મિસરની) અમીનમાં રહો; પછી
 ત્યારે કયામતના દિવસના વચનનો વખત
 આવશે, ત્યારે અમે તમને સૌને ભેગા
 લાવીશું. ૧૦૪. અને અમે ફેરઆન
 સત્યપૂર્વક નીચે મોકલ્યું છે, અને તે
 સત્ય સહિત નીચે ઉતર્યું છે, અને અમે
 તને ખુશ ખખર અને ચેતવણી આપનાર
 સિવાય (બીજા કોઈ તરીકે) મોકલ્યો
 નથી. ૧૦૫. અને ફેરઆનને અમે
 પૃથક પૃથક નીચે મોકલ્યું છે એટલા
 માટે કે તું માણસો પાસે ધીમેથી (વિરામ
 સાથે શુદ્ધ જાંબુ) રાંધે અને ગરમે
 તેને (પ્રસંગાપાત) નીચે મોકલ્યું
 છે. ૧૦૬. કહે, તેમાં તમે માનો અથવા
 નમાનો (તો તેને કંઈ નુકસાન થતું
 નથી), ખરેખર જેઓને તે અગાઉ
 જ્ઞાન આપવામાં આવ્યું છે તેઓ ત્યારે
 તેઓની પાસે તે વાંચવામાં આવે છે
 ત્યારે તેઓ હડપથી (મ્હોં) ઉપર પડી
 સેજદા કરે છે, ૧૦૭. અને તેઓ કહે
 છે કે અમારો પરવરદેગાર પાક છે. ખરેખર
 અમારા પરવરદેગાર તું વચન ખચિત
 અમલમાં આવશે. ૧૦૮.

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمُ الْآيَاتِ الْآلَاءِ الْآرِبِ
 لَظَنُكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثُورًا ۚ ۱۰۲
 فَاذْهَبْ
 فَاصْبِرْ ۚ ۱۰۳
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۰۴
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۰۵
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۰۶
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۰۷
 وَتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۱۰۸

શું તેઓ જોતા નથી કે ખરેખર ખુદા
 કે જેણે આકાશો અને પૃથ્વી પેદા કર્યા
 છે તે શક્તિમાન છે કે તેઓના જેવા
 (ફરીથી) પેદા કરે? અને તેણે તેઓને
 માટે ચોકસ વખત સુકરર કર્યો છે કે
 જેમાં કંઈ શંકા નથી. પણ એલમખાંચો
 અતુપકાર (સત્યનો જોનકાર) કરવા
 સિવાય (બીજા કશાની) ના પાડી નહિ દે.
 કહે, જો તમે સ્હારા પરવરદેગારની
 બક્ષિશના ખજાનાના માલેક થાઓ, તો
 પાણી ત્યારે ગરીબાઈના ડરથી તમે ખખીલાઈ
 કરશો, અને માણસ . બખીલ છે. ૧૦૦.
 અને ખરેખર અમે મુસાને નવ સ્પષ્ટ
 ચમત્કાર* આપ્યા; માટે તું એસાઈલના
 છોકરાઓને પૂછ કે જ્યારે તે તેઓની
 પાસે આવ્યો; પછી ફેરવ્યોને તેને કહ્યું
 કે ખરેખર, હે મુસા, હું મારું હું કે
 ત્હારા ઉપર બહુ થયેલ છે. ૧૦૧.

لَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ
 لَهُمْ وَجُلَّ لَهُمْ أَجَلًا لَارِيبَ فِيهِ فَإِنِّي
 لَأَلُوْنٌ الْكَافُورُ ٩٩ قُلْ لَو أَنَّمْ
 لَكُم مِّنْ خَزَائِنِ رَّحْمَةِ رَبِّي إِذَا
 مَسَّكُمْ خِيبَةُ الْأَثْقَالِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ
 رَءُورًا ١٠٠ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ
 ثَلَاثَ فَنَسَّلَ بَنِي إِسْرَءِيلَ أَفْجَاءَ هُمْ
 أَلَّ لَهُ فِرْعَوْنُ أَنِّي لَا ظَنُّكَ يَامُوسَى

سُحُورًا ١٠١

* આ ચમત્કારો એ હતા કે તેની લાકડીનો સર્પ થઈ જતો, તેનો હાથ સફેદ અને ચક્રવાત
 થઈ જતો, મેસુરના લોકો ઉપર તીક, જુઓ અને દેડકાં આવ્યાં તે, તથા તેઓને માટે પાણી
 લોહી બની ગયું તે, રાના સમુદના પાણીના જે ભાગ પડી ગયા તે, ખડકમાંથી પાણી બહાર આવ્યું
 તે; એસાઈલના છોકરા ઉપર સીનાઈ પહાડ અંધર રાખી તેને હલાવ્યો તે. વળી કેટલાક
 નિશાનીઓમાંની કેટલીકને બદલે બીજી નિશાનીઓનાં નામ આપે છે જેથી કે નીચ નદીમાં !
 અનાજનો કરમાઈને થયેલો તાર, અને લાંબા મેવળી ધણીજ તંગી,

કહે, જો પૃથ્વી ઉપર ફેરેશતાઓ હોત કે
જેઓ પગે ચાલનારા અને ત્યાં રહેનારા =
હોત તો ખચિત્ અમે તેઓના ઉપર
આકાશમાંથી ફેરેશતાને પેયગમ્બર તરીકે
મોકલ્યો હોત. ૯૫. કહે, ખુદા મહારી
વચ્ચે અને તમારી વચ્ચે સાક્ષી બસ છે.
અરેબર તે પોતાના જંદાઓની બજાર
રાખનાર (અને) જોનાર છે. ૯૬. અને
જોને ખુદા રસ્તો બતાવે છે તેને સીધો
રસ્તો મળ્યો છે, અને જોને ખુદા ખોટો
માર્ગ રહેવા દે છે તેઓને માટે ખુદા
સિવાય ખીજા કોઈ હોસ્તદારો માલુમ
પડશે નહિ; અને અમે તેઓને કયામતને
દિવસે મેહાંબર આંધળા, અને મુ'ગાં અને
બહેરા લાવી એકઠા કરીશું. તેઓનું
રહેઠાણ દુઝબ છે. જ્યારે તેનો ભડકો
જરા ઓછો થશે ત્યારે અમે તેઓને
માટે વધારે બળતુ'ં કરીશું. ૯૭. આ
તેઓની શિક્ષા છે, કારણ કે તેઓએ
અમારી આયાતને ગાની નહિ, અને
કહ્યું જ્યારે અમે હાડકાં અને ઝીણી ધુળ
થઈ જઈશું ત્યારે શું અમને નવી
ઉત્પત્તિમાં ઉભા કરવામાં આવશે? ૯૮.

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ
الْاَرْضَ فَاِذَا كُنَّا
اِلَيْهَا نَاكِسِينَ
مُطَهَّرِينَ لَنُزِلَنَّ
عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ
مَلَكًا رَسُولًا ٩٥
قُلْ كَفَىٰ بِاللّٰهِ
شَهِيدًا
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
اِنَّهٗ كَانَ بِبَيِّدِهِ
خَبِيرًا
بَصِيرًا ٩٦
وَمَنْ يَهْدِ اللّٰهُ
فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ
يَضَلَّ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُمْ اَوْلِيَاءَ
مِنْ دُوْنِهِ وَ
نَحْشُرُهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ
عَلٰى وُجُوْهِهِمْ
عِمًا
وَبِكُمَا وَصَّاهُمَا
وَبِهِمَا جُنَّتْ
زُدْنَاهُمْ
سَعِيرًا ٩٧
ذٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ
بِاَنَّهُمْ
كَفَرُوْا
بِآيَاتِنَا وَقَالُوْا
اِذَا كُنَّا عِظَامًا
وَرَفَاقًا اَنَا
لَمُبْعُوْثُوْنَ
خُلِقْنَا جَدِيْدًا ٩٨

* એટલે કે જો પૃથ્વી ઉપર ફેરેશાંત્રો વસનારા હોત તો અમે પેયગમ્ય તરીકે ફેરેશાંત્રોને મોકલ્યા હોત; પણ માણસો પૃથ્વી ઉપર રહે છે તેથી અમે માણસને પેયગમ્ય તરીકે મોકલ્યો છે કે જ્યાં તેઓને ધર્મોપદેશ મળી શકે.

† નરકમાં નાખેલા માણસોની ચામડી અને માંસ બળી ગયા પછી બળતણ થઈ રહેવાને લીધે આગ મોળી પડશે ત્યારે તેઓને નવાં શરીર આપીને અમે ભટકાનો તાપ અને જુર વધારીશું.

‡ આ સુરાની ૪૯ મી આયાતું દિપણુ જુઓ.

અને અદિઅર અમે માણસો માટે આ
કારઆનમાં દરેક ણાખતનું જુદે જુદે
પ્રકારે વર્ણન આપ્યું છે; પણ ઘણા
માણસોએ અનુપકાર (સત્યનો એનકાર)
સિવાય બીજું કંઈ ઈચ્છ્યું નહિ. ૮૯.
અને તેઓએ કહ્યું કે અમે તને કદી
માનીશું નહિ ત્યાંસુધી કે તું અમુક
માટે ઝમીન (મકકા) માંથી એક
વહેતો કરે. ૯૦. અથવા ત્યારે મા
ખતરી અને દ્રાક્ષની વાડીઓ હોય કે
જેની વચ્ચે તું નદીઓ વહેતી કરે. ૯૧.
અથવા તું આકાશને જેમ તું ધારે છે
તેમ અમારા ઉપર નાંખી કકડે કકડા કરે.
અથવા તું ખુદા અને ફેરેશ્તાઓને અમારી
સમક્ષ લાવે. ૯૨. અથવા ત્યારે માટે
સોનાતું ઘર હોય અથવા તું આકાશ
તરફ ચડે; અને વળી તું આકાશમાં
ચઢ્યો જેમ અમે કદી માનીશું નહિ,
ત્યાંસુધી કે તું અમારી પાસે એક કેતાબ
(આકાશમાંથી) નીચે ઉતારે કે જે
અમે વાંચીએ* કહે, ત્યારે પરવરદેગાર
પાક છે, શું* કહે પેયગમ્બર તરીકે
ગોકહેલા મનુષ્ય સિવાય બીજું કંઈ? ૯૩.
અને માણસો ઇમાન લાવે ત્યારે તેઓની
પાસે સત્ય વર્ણન (કારઆન) આપ્યું
આ કારણ સિવાય બીજા કશાએ તેઓને
અટકાવ્યા નહિ કે તેઓએ કહ્યું કે શું
ખુદાએ માણસને પેયગમ્બર તરીકે
ગોકહેલો છે? ૯૪.

قد صرفنا للناس في هذا القرآن من

مثل فابی اکثر الناس الا كفورا ۸۹

مصدق واجعل لي من لدنك سلطانا

ارضيب ۹۰

۹۱ او تسقط السماء كما زعمت علينا

نسنا او تأتي بالله والملائكة قبيلا ۹۲

يكون لك بيت من زخرف او ترقى

السماء ولن تؤمن لرقيك حتى تنزل

لينا كتابا تقرؤه قل سبحان ربي هل

كنت الا بشرا رسولا ۹۳ وما منع

ناس ان يؤمنوا اذ جاءهم الهدى الا

قالوا ابعث الله بشرا رسولا ۹۴

તેણે તમારો પરવરદેગાર તેને વધારે
માણે છે કે જે વધારે સીધે રસ્તે ગયેલો
કે. ૮૪. અને તેઓ તને રૂઢ (આત્મા)
વિશે પૂછે છે. *કહે રૂઢ મહારા પરવરદેગારના
સેવા થાય નહિ. ૭૬. ખરેખર ત્હારી
અને જો અરિજાગ્યને અમે મોકલ્યા
અમે જે ત્હારા તરફ વળ મોકલ્યા છે
તે પાછો લઇ લઇશું. પછી તને ત્હારે
માટે અમારી વિરૂધ્ધ તે જાણત કોઇ
મદદગાર મળશે નહિ. ૮૬. પણ આ
ત્હારા પરવરદેગારની કૃપા છે. ખરેખર
તેની કૃપા ત્હારા ઉપર મહોદી છે. ૮૭.
કહે, જો મનુષ્ય અને જોન, એકકાં થાય
એટલા માટે કે તેઓ આ કારઆન જેવું
બીજું લાવે તો તેઓ નોના જેવું લાવી
શકશે નહિ, અગર જો કે તેઓમાંના કેટલાક
બીજા કેટલાકના મદદગાર થાય. ૮૮.

۸۴ فَرَبِكُمْ اَعْلَمُ مِنْ هُوَ اَهْدَى سَبِيْلًا

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ

اَمْرِ رَبِّي وَمَا اَوْتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ۸۵

وَلَنْ شَتَا لَنُذْهِبَنَّ بِالَّذِي اَوْحَيْنَا

ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۸۶ اِلَّا

رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنْ فَضَّلْنَا كَانَ عَلَيْكَ

كَبِيْرًا ۸۷ قُلْ لَنْ اَجْتَمِعَ الْاِنْسُ

وَالْجِنُّ عَلٰى اَنْ يَأْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا الْقُرْاٰنِ

لَا يَأْتُوْنَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ

ظٰهِيْرًا ۸۸

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે યહુદીઓએ ફેરિશને કહ્યું કે તમે હઝરત પેયગમ્બરને અરજ
કરો કે તે તમને જેઓ યુદ્ધમાં સુતેલા હતા તેઓના તેમજ જેણે (જુલફરને) પૂર્વ પશ્ચિમ
સફર કરી હતી તેનો ઇતિહાસ આપે, અને વળી આત્મા વિશે પણ વર્ણન આપે. તે ઉપરાંત તેઓએ
તેમને કહ્યું કે જો તે આ ત્રણે સવાલનો જવાબ આપે અથવા તો તેમાંથી એકનો ન આપે તો
તમને ખાતરી થવી જોઈએ કે તે પેયગમ્બર નથી; પણ જો ને આ ત્રણમાંથી બે સવાલનો જવાબ
આપે અને ત્રીજા વિશે કંઈ બોલે નહિ તો તમારે જાણવું કે તે ખરેખર પેયગમ્બર છે. તેથી
જ્યારે તેઓએ હઝરતને તે સવાલ પૂછ્યા ત્યારે હઝરતે પહેલા બે સવાલનો જવાબ આપ્યો અને
માણસના આત્મા વિશે કંઈ બોલ્યા નહિ.

અને રાતનો કંઈ લાગ જાગતો રહી હોય
માટે ફરજ ઉપરાંત વધારાની નમાઝ પઢે
કદાચ હોય. પરવરદેગાર તને, એક
માનવ* તી જગ્યામાં* રાખે. ૭૯. અને કહે,
હે પરવરદેગાર, મને યોગ્ય દાખલ થવાથી
(કબરમાં) દાખલ કર, અને મને યોગ્ય
બહાર આવવાથી બહાર લાવ,† અને મને
હોદ્દા પાસેથી સહાયકારક સાબિત
આપ. ૮૦. અને કહે કે 'સત્ય' આ
અને અસત્ય નાબુદ થયું. ખરેખર
અસત્ય નાબુદ થયેલું છે. ૮૧. અને
અમે કોરઆનમાંથી એવું નીચે મોકલીએ
છીએ કે જે મોતેના માટે શક્ષ (આયધ)
અને બક્ષિશ છે. અને તે જોલમગારો
માટે તુકસાન સિવાય બીજું કંઈ
વધારતું નથી. ૮૨. અને જ્યારે અમે
મરુખ ઉપર મેહરબાની કરીએ છીએ
ત્યારે તે ખેંચા ફેરવે છે, અને તે પડે
એક દેરે ખસી વેગળો રહે છે, અને
જ્યારે તેને હુખ પડે છે ત્યારે તે
નિરાશ થાય છે. ૮૩. કહે, દરેક જણ
પોતપોતાના સ્વભાવ પ્રમાણે વર્તે છે

نَ الْبَلِّ فَهَجِدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ
يَأْتِيَنَّكَ رَبُّكَ بِمَقَامٍ مَّحْمُودٍ ۝ ٧٩ وَقُلْ
بِإِذْنِي مَدْخُلٌ صِدْقٍ وَأَخْرَجِي
رَجْ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا
۝ ٨٠ وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ
إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا ۝ ٨١ وَنَزَلَ مِنْ
الْقُرْآنِ مَاهُ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ وَلَا
يُزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ۝ ٨٢ وَإِذَا نَعَمْنَا
لِلْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَجَّيْنَاهُ وَإِذَا مَسَّهُ
الْمُرْكَبُ يُوسِسُ ۝ ٨٣ قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ

* "માનવ* તી જગ્યામાં" એટલે કયામતને દિવસે સફાવત કરવાની પદવી જે દરેક
પેગમબરને મળે છે તે.

† એટલે કે મને શાંતિ સહિત બહારી કબરમાં દાખલ કર, અને કયામતને દિવસે તેમાંથી
મને માન અને સતોત સહિત બહાર લાવ; અથવા તો મક્કામાંથી મને સદીસવામત બહાર લા
ગ, અને મદિનામાં મને સન્માન અને સત્કાર સહિત દાખલ કર; અથવા તો મક્કામાં મને ફત્તે
સહિત દાખલ કર, અને ત્યાં સદીસવામત મને પાછો ફેરવ.

‡ અર્થ-“દક” (સત્ય) એટલે એકલામ ધર્મ અને પ્રરઆન, અને “બતેલ” (અસત્ય)
એટલે કોનાન અને ખોટો ધર્મ.

§ તેની શુધ્ધિ અને મત પ્રમાણે જોઈએ તો તે સાચો દોષ કે ખોટો દોષ; અથવા તેના
મનના વચણ અને તેના શરીરના કુદરતી બધારાનું પ્રમાણ.

ખને ખરેખર તેઓએ ઇચ્છ્યું કે તને
 ભીન (મક્કા) માંથી ખસેડી નાંખે,
 બેટલા માટે કે તેમાંથી તેઓ તને
 બહાર કાઢી મૂકે; * અને ત્યારે તેઓ
 કારા ગયા પછી જુગ વખત સિવાય
 પોતી થાય નહિ. ૭૬. ખરેખર ત્હારી
 અગાઉ જે પેયગમ્બરોને અને મોકલ્યા
 તેઓને માટે અને એક નિયમ
 મુકરર કર્યો છે, અને તને અમારા નિયમમાં
 કંઈ ફેરફાર માલુમ પડશે નહિ. ૭૭.
 મુખ્ય માથા ઉપરથી નમે ત્યારથી તે
 શતના અધરા સુધી નમાઝ ૫૬,† અને
 તેમજ ફરજની નમાઝ પણ. ખરેખર
 ફરજની નમાઝ (ફરજતોઓથી) જોવામાં
 આવે છે. ૭૮.

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ
 لَيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْفُتُونَ خِلَافَكَ
 إِلَّا قَلِيلًا ۖ ٧٦ سَنَةِ مِنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ
 مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسِنَتِنَا مَحْوِيلًا ۖ ٧٧
 أَقِمِ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ إِلَى غَسَقِ
 اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ
 مَشْهُودًا ۖ ٧٨

તેઓએ હઝરતને વિનવતી કરી કે જો બીજા અરબો આ હકને માટે કંઈ કરણ આગે તો હઝરતે એમ
 રહેવું કે “ તેમ કરવાનો ખુદાએ મને હોકમ કર્યો છે.”

* કેટલાક કહે છે કે કોઈએ હઝરત પેયગમ્બર પ્રત્યે જે દુશ્મનાઈ હતી તેની સાથે અને
 હઝરત પેયગમ્બર મક્કા છોડી બહાર ગયા-જે છેવટે હઝરતને કરવું પડ્યું હતું-તેને માટે તેઓના
 અંશેના પ્રવલ્લ સાથે આ આવાનો સંબંધ છે. કેટલાક કહે છે કે મદિનામાં હઝરત પેયગમ્બરને
 તેમજ સારી રીતે માન મળવાથી તથા તેને ત્યાં રહેવાની સારી ગોઠવણ થવાથી ગદુદી લોકોને અદેખાઈ
 થઈ ગઈ; જેથી તેઓએ હઝરતને સલામત રૂપમાં કરવું કે “ સામ ખાસ પેયગમ્બરોની જ જગ્યા છે,
 તેઓને જો તમે પેયગમ્બર હો તો તમે પણ ત્યાં જાઓ.” હઝરત પેયગમ્બરે આ વિષે વિચાર કરી
 સામ જવાનો એવો કયો, તેથી ખુદાએ આ આવા મોકલી અને હઝરતને મદિના છોડવા માટેની
 (મક્કામાંથી) સુકિનઓની ખબર આપી.

† એટલે સૂર્ય આપ ઉપરથી નીચે ઉતરે ત્યારપછી, કે જે અષ્ટરો અને અશ્વરની નમાઝનો
 સંબંધ છે; અને રાતના અષ્ટરની શરૂઆતથી, કે જે રાતની બે નમાઝને વખત છે, અને સવારનું
 શરૂઆત. કે જે ફરજની નમાઝનો વખત છે.

તે દિવસ (યાદ કર) કે જે દિવસે અમે દરેક પ્રજાને તેના એમાનના નામથી બોલાવીએ છીએ. પછી જેને પોતાના કૃત્યની કેતાબ પોતાના જમણા હાથમાં આપવામાં આવશે તેઓ પોતાની કેતાબ વાંચશે, અને તેઓના ઉપર ઝરાપણ એલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૭૧. અને જે કોઈ આ સંસારમાં આંધળો છે તે આખેરતમાં પણ આંધળો છે, અને તે વધારે ખોટું રસ્તે ગયેલો છે. ૭૨. અને ખરેખર તેઓએ † એવું ઇશ્વર્ય કે જે અમે ત્હારા તરફ વહા કર્યો છે તેમાંથી તને ફેરવી નાંખે; એટલા માટે કે તું અમારી સામે તે વહાથી ઉલટી કંઈ બનાવદ કરે, અને ત્યારેજ તેઓ તને પોતાના હોસ્ત તરીકે લે. ૭૩. અને જો અમે તને દ્રઢ રાખ્યો નહોત તો નહિક હવું કે તું તેઓના તરફ સહેજ ઝરા વલણ કરે. ૭૪. ત્યારે અમે બચિત્ તને આ ઝિંદગીની બમણી શિક્ષા અને મોતની બમણી શિક્ષા અખાલી હોત; પછી તને ત્હારે માટે અમારી સામે કોઈ મહદગાર મળ્યો નહોત. ૭૫.

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ اِنْسٍ بِاِمَامِهِمْ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَاولئك يقرؤن كتابهم ولا يظلمون شيئا ۝ ۷۱ ومن كان في هذه اعمى فهو في الآخرة اعمى واضل سبيلا ۝ ۷۲ وان كادوا ليفتنوك عن الذي اوحينا اليك لتفترى علينا غيره. واذا لا تأخذوك خبيلا ۝ ۷۳ ولولا ان ثبتناك لقد كدت تركن اليهم شيئا قليلا ۝ ۷۴ اذا لاذتناك بضع الحيوة وضف المات ثم لا تجد لك علينا نصيرا ۝ ۷۵

* તેઓને તેઓના ધર્મના આગેવાનના નામથી, અથવા તો તેઓની સાતિના નામથી, અથવા તો તેઓને મળેલી એલાહી કેતાબના નામથી બોલાવવામાં આવશે.

† તાપેશમાં રહેતી સપ્તી નામની આ એક કામ હતી કે જેઓએ હજરત પેયગમ્બર પાસે આતીને કહ્યું કે જ્યાંસુધી અમને કેટલાક દુક આપવામાં નહિ આવે ત્યાંસુધી અમે તમને માનીશું નહિ, અને તેઓએ એવી માગણી કરી હતી કે ઝક્રત આપવામાંથી અને નમાઝ ચટવામાંથી તેઓને મુક્ત કરવામાં આવે અને એક વર્ષ સુધી તેઓની મૂર્તિ તેઓને રાખવા દેવામાં આવે, અને તેઓના દેશને મક્કાની પેઠે સદીસલામતીની જગ્યા ગણવાનો હોકમ કરવામાં આવે, અને તે ઉપરાંત

ખરેખર મહારા ખાસ બાંદાઓ ઉપર
ત્યારે માટે કંઈ સત્તા નથી, અને
ત્યારે પરવરદેગાર તેઓનો રક્ષણ કરનાર
બસ છે. ૬૫. તમારો પરવરદેગાર તેજ
છે કે જે તમારે માટે વહાણને સમુદ્રમાં
ચલાવે છે એટલા માટે કે તમે તેની
કૃપાથી ફાળી શોધો. ખરેખર તે તમારા
ઉપર દયાવંત છે. ૬૬. અને ત્યારે
તમને દરયામાં દુઃખ પડે છે ત્યારે
ખુદા સિવાય જેને તમે બોલાવો છો તે
ગુમ થાય છે. પછી ત્યારે તે તમને
બચાવી અમીન તરફ લાવે છે ત્યારે
તમે ફરી બચો છો, અને ખરેખર
માણુસ અનુપકારી છે. ૬૭. શું ત્યારે
ખુદા તમને અમીનની કોઈ બાબુએ
અંદર ઉતારી દે અથવા તમારા ઉપર
પથ્થર વરસાવતો પવન મોકલે તેમાંથી
તમે તમારી આતને સલામત ધારી છે ?
-પછી તમને તમારે વાસ્તે કોઈ રક્ષક
મળશે નહિ. ૬૮. અથવા તે તમને
સમુદ્રમાં ખીજવાર લઇ બાંધ, પછી
તમારાપર લાંગ તોડ કરતો પવન
મોકલે, પછી તમારા અનુપકારીપણા
માટે તમને ડૂબાવી દે તેમાંથી શું તમે
તમારી આતને સલામત ધારી છે ?
પછી તમને તમારે માટે અમારી વિરૂધ્ધ
તે વિષે કોઈ દાવો કરનાર (મદદગાર)
મળશે નહિ. ૬૯. અને ખરેખર અમે
આદમના છોકરાઓને માનવંત કર્યા છે,
અને અમે તેઓને અમીનમાં અને
દરયામાં ઉપાડી લઇ ગયા છીએ; અને
તેઓને પાક ચીજોમાંથી ચોરાક આપ્યો
છે. અને જેઓને અમે પદા કર્યા છે
તેઓમાંના ઘણા ઉપર તેઓને અમે
શ્રેષ્ઠતા આપી છે. ૭૦.

ان عبادي ليس لك عليهم سلطان وكفى
بربك وكبلا ٦٥ ربكم الذي يزجي لكم
الفلك في البحر لتبتغوا من فضله انه كان
بكم رحيمًا ٦٦ واذا مسكم الضر في البحر
ضل من تدعون الا اياه فلما نجىكم الى
البر اعرضتم وكان الانسان كفورا ٦٧
اذا منتم ان يخسف بكم جانب البر او
يرسل عليكم حاصبا ثم لا تجدوا لكم
وكيلا ٦٨ ام امنتم ان يمدكم فيه ناره
اخرى فيرسل عليكم قاصفا من الريح
فيغرقكم بما كفرتم ثم لا تجدوا لكم
علينا به تبيا ٦٩ ولقد كرما بني ادم
وحملنا هم في البر والبحر ورزقنا هم
من الطيبات وفضلنا هم على كثير
ممن خلقنا تفضيلا ٧٠

અને અમે તેમને ડર બતાવીએ છીએ; પણ તે અતિ અભિમાન સિવાય બીજું કંઈ તેઓમાં વધારતો નથી. ૬૭. અને (ચાહ કર.) કે ત્યારે અમે ફેરેશતાઓને કહ્યું કે આદમને સેજદો કરે, ત્યારે એબ્લીસ સિવાય તેઓ સઘળાએ સેજદો કર્યો. એબ્લીસે કહ્યું શું હું તેને સેજદો કરું કે જેને તે માટીમાંથી પેદા કર્યો છે ? ૬૯. તેણે ફરીથી કહ્યું, મને ખબર આપ કે આ જેને તે ત્રહાર કરતાં વધારે માનવંત કર્યો છે (તે શામાટે) ? બે તું મને કયામત સુધી જીવતો રહેવા દે, તો હું ખચિત જુજ સિવાય તેના બધાં વંશજોને જડમૂળથી ઉખેડી નાંખીશ. ૬૨. ખુદાએ કહ્યું કે બા, પછી તેઓમાંનો જે કોઈ તારી પાછળ ચાલશે તો તમારા સઘળાનો બદલો હુઝબ છે, કે જે એક પૂરેપૂરી શિક્ષા છે. ૬૩. અને તું તેઓમાંના જેને ત્રહારથી બને તેને ત્રહાર આવાજથી ખસેડી ભૂલમાં નાંખ અને ત્રહાર. ઘોડે સ્વાર અને ત્રહાર પાચદળને એકઠું કરી તેઓની સામે ઉશ્કેર, અને તેઓની દોલત અને તેઓનાં છોકરાંઓમાં ભાગ પડાવ, અને તેઓને વચન આપ; પણ ચેતાન તેઓને છેતર પિંડી સિવાય બીજું કંઈ વચન આપતો નથી. ૬૪.

وَنُحَوِّفُهُمْ فَاِزِيدْهُمْ الْاَطْغْيَا كِبَرًا ٦٠
وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَا ئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ
فَسَجَدُوْا اِلَّا اِبْلِيْسَ قَالَ ؕ اسْجُدْ لِمَنْ
خَلَقْتُ طِيْنًا ٦١ قَالَ اَرَايْتَكَ هٰذَا
الَّذِيْ كَرَّمْتُ عَلٰى لٰئِيْ اٰخَرِيْنَ اِلٰى يَوْمِ
الْقِيٰمَةِ لَاحْتَكِنْ ذُرِّيَّتَهُ الْاَقْلَبِلَا ٦٢
قَالَ اِذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ
جِزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَّوْفُوْرًا ٦٣ وَاسْتَغْزِرْ
مَنْ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَاَجْلِبْ
عَلَيْهِمْ بِجَبَلِكَ وَرَجِّكْ وَشَارِكْهُمْ فِي
الْاَمْوَالِ وَالْاَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ
الشَّيْطَانُ اِلَّا غُرُوْرًا ٦٤

અને કેટલાક હકમ-બેન-આસ માટે લે છે. પણ કેટલાક કહે છે કે તે ઝકકુમતું ઝાડ છે કે જે નરકમાં ઉગે છે; અને ત્યારે કોરેશીએ તે વિષે સાંભળ્યું ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે નરકમાં આગની તરબે ઝાડ કેવી રીતે ઉગી શકે!

અને અમને અમત્કારો મોકલવામાંથી
આ કારણ સિવાય બીજું કંઈ અટકાવતું
નથી કે આગલા ઝમાનાના લોકોએ
તેને જૂઠું કહ્યા હતા.* અને અમે
સમુદ્ધને ઝાઢેર રીતે સાંઢણી આપી,
પછી તેઓ તેની સાથે ઝોલમથી વર્ત્યા,
અને ત્રાસ જેસાડવા સિવાય બીજા કંઈ
કારણને માટે અમે અમારા અમત્કારો
મોકલતા નથી. ૫૯. અને (યાદ કર)
કે જ્યારે અમે તને કહ્યું કે 'જરેખર
ત્હારો પરવરદેગાર માણસોને ઘેરી લેશે,
અને તે સ્વપ્ન † કે જે અમે
તને જાતાવ્યું તેને માણસોની આઝમાયેશ
સિવાય બીજા કંઈ કારણ માટે જનાવ્યું
નથી, અને તેમજ કારઆનની અંદરના
લગ્નનત થયેલા ઝાડને પથ્થુ ‡

وَمَا مَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ
كَذَّبَ بِهَا الْأُولُونَ وَآتَيْنَا ثُمُودَ النَّاقَةَ
مُبَصَّرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ
إِلَّا تَخْوِيفًا ۝ ٥٩ وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ
أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جِئْنَاكَ إِلَّا بِالْبَيِّنَاتِ وَالشَّجَرَةِ
الْمُؤَمَّةِ فِي الْقُرْآنِ

* કારણ કે અગાઉના પેયગમ્બરોએ પણ અમત્કાર કરી જતાવ્યા હતા, તેમ છતાં પણ તેમના ઉપર જૂઠાણાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો; અને તેથી જો તેઓની પાસે કંઈ નિશાની આવે અને તેઓ માનવાની ના પાડે તો તેઓનો નાશ કરવામાં આવશે. પણ ખુદએ તેમને માટે એવું નિર્માણ કર્યું નથી; કારણ કે તેઓમાંથી ઇમાન લાવે એવા માણસો ઉત્પન્ન થનાર છે.

† હઝરત પેયગમ્બરના આ સ્વપ્ન સંબંધી તફસીર લખનારાઓમાં ધણા મત છે. કેટલાક કહે છે કે "શઅમા" શબ્દનો અર્થ જોવું થાય છે, અને તેનો સંબંધ હઝરત પેયગમ્બરનાં મેઅરાજ સાથે છે, કે જે મુસલમાનોમાં તે વખતે એક મ્હોટા વાદવિવાદનું કારણ થઇ પડ્યું હતું; અને તેઓમાંના કેટલાકે પોતાનો ધર્મ છોડી દીધો, અને કહ્યું મ્હોળું મારવા લાગ્યા. બીજાઓ કહે છે કે તેનો સંબંધ હોદ્દીખીયામાં હઝરતને આવેલા સ્વપ્ન સાથે છે, કે જે સ્વપ્નમાં હઝરતે એવું જોયું કે તે મક્કામાં ઘખલ થયા અને હજ અને તેની ક્રિયા તેણે જાતવી કે જે બાબત ખર્જ જોતાં તે વર્ષમાં અમલમાં આવી નહોતી, કારણ કે ખુદએ તે આવના વર્ષને માટે સુકરર કર્યું હતું. આને લીધે ટોંગી લોકોએ મુસલમાન લોકોને મ્હોળું માર્યું. આ મત પ્રમાણે આ આપા મદિનામાં વલ થયેલી હોવી જોઈએ. ત્રીજો મત એ છે કે હઝરત પેયગમ્બરને એક સ્વપ્ન આવ્યું હતું કે જેમાં હઝરતે એવું જોયું હતું કે ઝોમયાતું કુટુંબ હઝરતના મેઅર ઉપર ચડીને વાંદરાની પેઠે કહ્યું હતું. અને તેઓના ફતના એટલે ફસાદ તેઓના શબ્દ વખતેજ હતો. આ મત પ્રમાણે પણ તે આપા મદિનામાં વલ થયેલી હોવી જોઈએ.

‡ વળી આ "શાપિત ઝાડ" ને કેટલાક બની-ઝોમયા માટે, કેટલાક અથુ-જરહલ માટે,

સાત આકાશો અને પૃથ્વી અને જે તેમાં છે તે ખુદાનાં પવિત્ર વખાણુ કરે છે, અને એવી કોઈ ચીજ નથી કે જે તેની પવિત્રતાનાં વખાણુ કરતી નથી; પણ તમે તેઓનાં પવિત્ર વખાણુ સમજી શકતા નથી. ખરેખર ખુદા માયાળુ (અને) માફી આપનાર છે. ૪૪ અને જ્યારે તું કોરઆન વાંચે છે, ત્યારે ત્હારી વચ્ચે અને જેઓ કયામતના દિવસને માનતા નથી તેઓની વચ્ચે એક અંતર્ય પડેલો અમે મૂકીએ છીએ. ૪૫. અને અમે તેઓનાં અંતઃકરણ ઉપર પડેલો મૂકીએ છીએ કે જેથી તેઓ સમજે નહિ; અને તેઓના કાનમાં વજન નાંખીએ છીએ, અને જ્યારે તું કોરઆનમાં ત્હારા પરવરદેગારની એકતા યાદ કરે છે ત્યારે તેઓ અમકી પીઠ ફેરવી નાસી જાય છે. ૪૬. અમે વધારે જાણીએ છીએ કે તેઓ શામાટે સાંભળે છે જ્યારે કે તેઓ ત્હારા તરફ કાન ધરે છે અને જ્યારે કે તેઓ પોતપોતામાં ખાનગી વાતો કરે છે. (યાદ કર) કે જ્યારે ઝોલમગાદાએ (માણસોને) કહ્યું કે તમે માત્ર તે માણસ અમાણુ ચાલો છો કે જેના ઉપર જાડુ થયેલ છે. ૪૭. ને, તેઓ ત્હારે માટે કેવા દ્રષ્ટાંતો આપે છે, અને તેઓ આડે રસ્તે ગયા છે તેથી તેઓ કંઈ રસ્તો મેળવી શકતા નથી. ૪૮.

تَسْجِدَ لَهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ

وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا لَسْجِدَ بِحَمْدِهِ

وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا

حُلُمًا غُفُورًا ૪૪ وَإِذَا قُرَأَ الْقُرْآنُ جَعَلْنَا

بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ

حُجَابًا مُسْتَوْرًا ૪૫ وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ

أَكْثَةً أَنْ يَقْضَوْهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا

ذُكِرَتْ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ عَلَى

أَعْيُنِهِمْ فَغُفُورًا ૪૬ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْمَعُونَ

بِهِ إِذَا يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَى إِذْ

يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّ تَبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا

مَسْحُورًا ૪૭ أَنْظِرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ

الْأَمْثَالَ قَضَلُوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ૪૮

અને તું પૃથ્વીમાં મગફળીથી ચાલ નહિ.
 ખેડેખર તું પૃથ્વીને ફાંડી શકતો નથી;
 અને તું પર્વતને ઉચાઇમાં પહોંચી
 શકીશ નહિ. ૩૭. આ સર્વ (ઉપર
 આવેલી બાબતો) તું પાપ ત્હારા
 પરવરદેગાર પાસે નાપસંદ છે. ૩૮.
 આ સર્વ જે ત્હારા પરવરદેગારે ત્હાશ
 તરફ વહા મોકલ્યો છે તેમાંના હેકમત
 ભરેલા નિયમો છે, અને તું ખુદ સાથે
 ખીન ખુદાઓ બનાવ નહિ; કે જેથી
 તને હુકમમાં કપકો ખાધેલો અને હાંકી
 કાઢેલો નાંખી દેવામાં આવે. ૩૯. શું
 તમારા પરવરદેગારે તમારે માટે દીકરા
 પસંદ કર્યો છે અને પોતે ફેરફારમાંથી
 દીકરીઓ લીધી છે? ખરેખર તમે
 ભારે પડતા શબ્દો બોલો છો. ૪૦.
 અને ખરેખર અમે આ દોરઆનમાં
 વારંવાર વર્ણન આપ્યું છે એટલા માટે
 કે તેઓ શિખામણ લે; પણ તે
 તેઓનામાં સત્યથી ચમકી દૂર જવા
 સિવાય બીજું કંઈ વધારતું નથી. ૪૧.
 કહે, જે ખુદા સાથે ખીન ખુદાઓ હોત
 જેમ તેઓ કહે છે, તો તેઓ ખચિત
 અર્શના માલિક તરફ રસ્તો શોધી લેત.* ૪૨.
 તે પાક છે અને જે તેઓ કહે છે
 તેનાથી તે તદ્દન જુદાજ (અને ઘણે
 દરજે) અતિશય ઉંચો છે. ૪૩.

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن
 تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ
 طُولًا ۚ ۳۷ كُلِّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ
 مَكْرُوهًا ۚ ۳۸ ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ
 مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْمَلْ مَعَ اللَّهِ الْمَ
 أَخْرَفْتَلَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَّدْحُورًا ۚ ۳۹
 أَفَاصْفِيكُم بِرَبِّكُم بِالْبَيِّنَاتِ وَانْخِذْ مِنْ
 الْمَلَائِكَةِ إِنَّا أَنْتُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا
 عَظِيمًا ۚ ۴۰ وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ
 لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ۚ ۴۱ قُلْ
 لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذَا لَابْتَغُوا
 إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ۚ ۴۲ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ
 عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ۚ ۴૩

* તેઓ ઘણું કરીને એટલા મેળવવા માટે ખુદ સાથે લડાઈ કરત અને જેમ પૃથ્વી ઉપર
 રાત્રાઓ એક બીજાને પદમ્પટ કરે છે તેમ ખુદને કરવાને તેઓ યત્ન કરત.

અને વ્યભિચારની નબદિક બા નહિ. ખરેખર તે એક દુષ્ટ કામ અને ખરાબ રસ્તો છે. ૩૨. અને જે જીવને મારવાનું ખુદાએ હુકમ કર્યું છે તેને સત્ય હોકમ સિવાય મારી નાંખો નહિ; અને જેને જીવમથી મારી નાંખવામાં આવ્યો છે, ખરેખર અમે તેના વારસને માટે સત્તા મુકરર કરી છે, માટે તેણે (મરનારના વાલીએ) તે (મારનાર) ને મારી નાંખવામાં હદ બહાર જવું નેહ્યંએ નહિ.* ખરેખર તે (વાલી) ને મદદ કરવામાં આવેલી છે. ૩૩. અને તમે માખાપ વગરના છોકરાના માલની જે ઉત્તમ રીત છે તે સિવાય પાસે બાકી નહિ (કબજામાં લેો નહિ) જ્યાંસુધી કે તે ખુબસં ઉમરે પહોંચે; અને કરાર પૂરો પાળો, ખરેખર કરાર વિષે પૂછવામાં આવશે. ૩૪. અને તમે માપ પૂરું આપો જ્યારે કે તમે માપ ભરો છો, અને સાચા કાંટાથી તોલ કરો. આ વધારે સાફ છે અને પરિણામે ઉત્તમ છે. ૩૫. અને જે વિષે તને જ્ઞાન નથી તેની પાછળ ચાલ નહિ. ખરેખર કાન અને આંખ અને અંતઃકરણ આ સર્વ દરેકને પૂછવામાં આવશે. ૩૬.

وَلَا تَقْرَبُوا الزَّانِيَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً
وَسَاءَ سَبِيلًا ۝ ۳۲ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي
حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا
فَقَدْ جَعَلْنَا لَوَلِيَّهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي
الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مُنْصُورًا ۝ ۳۳ وَلَا تَقْرَبُوا
مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَاقِفُوا بِالْمِهْدِ إِنْ الْمِهْدُ كَانَ
مَسْئُولًا ۝ ۳۴ وَاقِفُوا السَّكِيلَ إِذَا كَلَّمْتُمْ
وَزَنُوا بِالْقِسْطِ السِّتْمِ ذَلِكَ خَيْرٌ
وَاحْسِنُوا بِلَا ۝ ۳۵ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ
بِهِ عِلْمٌ إِنْ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ
أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۝ ۳۶

* એટલે કે મરનારના વારસે ખુનીને મારી નાંખ્યા પછી તેનું કામપણ અંગ કાપી નાંખીને આપવા તો તે ખુનીને બદલે બીજા કામને મારી નાંખીને હદ બહાર જવું નેહ્યંએ નહિ. કારણ કે અરબ લોકોમાં એવો રિવાજ હતો કે ખરા ખુનીને બદલે તેની કામના આગેવાનને મારી નાંખવાનો તેઓ યત્ન કરતા.

ખરેખર ઉઠાઉ માણસો શેતાતના ભાઈઓ
છે, અને શેતાન પોતાના પરવરદેગાર તરફ
અનુપકારી છે. ૨૭. અને જો તું તેઓ
(નિરાધાર અસહાયો) ના તરફથી મેં
ફરવે છે-કારણ કે તું ત્હારા પરવરદેગારની
દયા કે જે મેળવવાને તું આશા રાખે
છે તેની શક્ય જુએ છે-તો તેઓની સાથે
નરમાશયી માયાળુ શબ્દો બોલજે. * ૨૮.
અને તું ત્હારો હાથ ગરદન સાથે બાંધેલો
રાખ નહિ (કંબુસ થા નહિ) તેમજ
તદ્દન તે ઉઘાડો રાખ નહિ. † (ઉઠાઉ
થતો નહિ) કે જેથી તું ઠપકાને પાત્ર
અને ગરીબ થઈ બેસીશ. ૨૯. ખરેખર
ત્હારો પરવરદેગાર જેને આજે તેને
માટે રૂઝી બંધાળી કરે છે તેમજ દુઢી
કરે છે. ખરેખર ખુદા પોતાના બંદાઓની
ખબર રાખનાર (અને) જ્ઞાનાર છે. ૩૦.
અને તમે તમારાં છેકરાંને ગરીબાઈની
બીકને લીધે મારી નાંખો નહિ. અમે
તેઓને તેમજ તમને રૂઝી આપીએ
છીએ. ખરેખર, તેઓને મારી નાંખવા
એ એક મોટી ભૂલ છે. ૩૧.

ان المذيرين كانوا اخوان الشياطين وكان
الشیطان لربه كفورا ۲۷ واما تعرض
عنهم ابتغاء رحمة من ربك ترجوها
فقل لهم قولا ميسورا ۲۸ ولا تجعل
يدك مغلوله الى عنقك ولا تبسطها كل
البسط فتعمد ملوما محسورا ۲۹ ان ربك
يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر انه كان
بعباده خبيرا بصيرا ۳۰ ولا تقتلوا
اولادكم خشية املاق نحن نرزقهم وايامكم
ان قتلهم كان خطا كبيرا ۳۱

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે હજરત પેયગમ્બર પાસે ગરીબ અસહાયો વારંવાર
કાંઈ ચીજ માગતા અને તે ચીજ હજરત પેયગમ્બર પાસે તે વખત નહોતી; અને તેથી શરમને
લીધે હજરતે તેમનાથી મોઢું ફેરવતા; તેટલા માટે આ આપા મોકલવામાં આવી અને તેનો અર્થ એ
છે કે “જો તું તેમને મદદ ન કરી શકે તો ત્યાંસુધી ખુદા તને શક્તિ આપે ત્યાંસુધી તું
ત્હારે દયાદાન મુલતવી રાખ.”

† એટલે કે અનિશ્ચય કંબુસાઈ કરવી નહિ તેમજ અતિશય છૂટે હાથે વાપરવું નહિ; પણ
તે બે હદની વચ્ચે રહેવું કે જેમાં જરૂરી સખાવત રહી છે.

તો, અગે કેવી રીતે માવૃસોમાં કેટલાકને
કેટલાકના ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે? અને
ખચિત્ આખેરતની ગ્રિંદગી દરમ્યાં
વધારે મોટી તેમજ શ્રેષ્ઠતામાં વધારે
મોટી છે. ૨૧. (હે મનુષ્ય) તું ખુદ
સાથે બીજા ખુદાઓ રાખ નહિ દે જેથી
તું ધિક્કારાયેલો અને તણ દેવાયેલો
જેસીશ. ૨૨. અને ત્હારા પરવરદેગાર
હોકમ કર્યો છે કે તમે તેના શિવાય કાંઈની
ગંદગી કરો નહિ, અને માળાપતું
બહુ કરો; તો ત્હારી પાસે તે બન્નેમાંથી
એક અથવા તેઓ બન્ને વૃધાવસ્થાઓ
પહોંચ્યા હોય (અને મોક્ષતાજ
હોય) તો તેઓ બન્નેને યોદ્ધા
(-શીટકારના શબ્દ) કહે નહિ, અને
તેઓના તરફ મોટા સાહે બોલ નહિ
(સખત શબ્દો વાપર નહિ). અને તેઓ
બન્નેની સાથે સારા શબ્દો બોલજો. ૨૩.
અને તેઓ બન્ને પાસે નમ્રતાની
પાંખ માયાગ્રપણે નીચી નમાવજો,
અને કહે, હે પરવરદેગાર, તેઓ બન્નેના
ઉપર દયા કર જેવી રીતે કે તેઓ
બન્નેએ મને ન્હાનપણમાં ઉછેર્યો છે. ૨૪.
તમારો પરવરદેગાર તમારા અંતઃકરણમાં
જે છે તેવધારે જાણે છે જો તમે સુદૃઢ
કરનાર હો. પછીખરેખર ખુદા પચાસાપ
કરનારને ક્ષમા આપનાર છે. ૨૫ અને
સગાંવહાલાને † તેઓના હક આપ,
તેમજ ગરીબને અને સુસાહેરોને પણ.
અને ત્હારો માલ ઉડાઉપણે ખરચી
નાંખ નહિ. ૨૬.

انظر كيف فضلنا بعضهم على بعض و
للآخرة اكبر درجات و اكبر تفضيلا ۲۱
لا تأجل مع الله اما اخر فتقدمه وما
تخذولا ۲۲ وقضى ربك الا تبدوا
الا اياه وبالوالدين احسانا اما يلتن عندك
الكبر احد هما او كلاهما فلا تقل لهما
اف ولا تنهرهما وقل لهما قولا كريما ۲۳
واخفض لهما جناح الذل من الرحمة وقل
رب ارحمهما كما ربياني صغيرا ۲۴
ربكم اعلم بما في نفوسكم ان تكونوا
صالحين فانه كان للاوابين غفورا ۲۵
وات ذا القربى حقهم والمساكين وابن
السبيل ولا تبذر تبذرا ۲۶

* એટલે કે તેમના તરફ નિરસ્કરના શબ્દો વાપરો નહિ. † કેટલાક એવું માને છે કે આ શબ્દનો અર્થ
અહિં આ "પેયમખરનાં સગાં" થાય છે કે જેઓને તેઓનો હક એટલે કે "ખુદા" મળવાનો છે.

અને જે કોઈ આડે માર્ગે જાય છે, તે માત્ર પોતાની વિરૂધ્ધજ્ઞ આડે જાય છે; અને કોઈ ભાર ઉપાડનાર બીજાના પાપનો બોલે ઉપાડશે નહિ અને અમે (કોઈ કોમને) શિક્ષા કરનાર નથી જ્યાંસુધી કે અમે એક પેયગમ્બર મોકલીએ. ૧૫. અને જ્યારે અમે ઇચ્છીએ કે કોઈ કોમને નાશ કરીએ ત્યારે અમે ત્યાંના દોલતમંદ લોકોને (આધીન થયા) હોકમ કરીએ છીએ. પછી તેઓ નાફરમાની કરે છે ત્યારે તે ગામ ઉપર શિક્ષાનો શબ્દ વાજેળ થાય છે; પછી અમે તેનો જડમૂળથી ઉખેડી નાશ કરીશું. ૧૬. અને ઘણા ઝમાનાનો તુલુ પછી અમે નાશ કર્યો, અને તહારા પરવરદેગાર પોતાના બંદાના પાપની ખબર રાખનાર અને જોનાર બસ છે. ૧૭. જે આ ક્ષણભંશુર સંસારતું સુખ ઇચ્છે છે તેને તેમાં જે અમે ઇચ્છીએ તે, જેને અમે ચાહીએ તેને, અમે જલદી આપીશું. પછી તેને માટે અમે દુઝખ તૈયાર રાખીશું. તેમાં તે તુચ્છ અને હાંડી કાઢેલો દાખલ થશે ૧૮. અને જે આવતી ઝિંદગી ઇચ્છે છે અને તેને માટે યોગ્ય યત્ન કરે છે અને મોમેન છે તેઓની કોશિશ પસંદ કરવામાં આવેલી છે. ૧૯. દરેકને તે લોકોને તેમજ આ લોકોને, તહારા પરવરદેગારની બક્ષિશમાંથી આપી અમે મદદ કરીશું, અને તહારા પરવરદેગારની બક્ષિશની કોઈને મના કરવામાં આવેલ નથી. ૨૦.

وَمَنْ ضَلَّ فَلَا تَجْعَلْ لَهَا جُزْءًا مِّمَّا كَانَتْ تَرْتَابُ
وَإِذَا أَرَادْنَا أَنْ
نَهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا
فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَا بَا ۱۶
وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ
وَكَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبٍ عِبَادِهِ خَبِيرًا
بِضُرِّ ۱۷ مَنْ كَانَ يَرِيدَ الْمَاجِلَةَ عَجَلْنَا لَهُ
فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ يَرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ
يَصْلِيهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا ۱۸ وَمَنْ
أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَمِيَ لَهَا سَمِيحًا وَهُوَ
مُؤْمِنٌ فَلَا تَكُنْ لَهُ سَعِيمٌ مَشْكُورًا ۱۹
كَلَّا تَمَدُّ هُوَ لَا هُوَ لَا مِنْ عَطَاءٍ
رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۲۰

અને ખરેખર જેઓ કયામતના દિવસને માનતા નથી તેઓને માટે અમે દુઃખદાયક સજા તૈયાર કરેલી છે. ૧૭. અને માણસ પોતાને માટે ખરાબ દોઆ કરે છે જેમ તે પોતાના ભલા માટે કરે છે; અને માણસ ઉતાવળો છે. ૧૮. અને રાત અને દિવસને અમે બે નિશાનીઓ બનાવી છે. પછી અમે રાતની નિશાની કાઢી નાંખી, અને દિવસની નિશાનીને પ્રકાશિત બનાવી એટલા માટે કે તમે તમારા પરવરદેગાર પાસેથી વધારે જીવન સાધનો મેળવવા ચલન કરો, અને એટલા માટે કે તમે વરસની સંખ્યા અને ગણતરી જાણો, અને દરેક ચીજનું અમે વિગતવાર (દારઆનમાં) વર્ણન આપ્યું છે. ૧૯. અને દરેક માણસનાં કૃત્યો * અમે તેની ગરદન ઉપર મૂક્યાં છે, અને કયામતને દિવસે તેને માટે અમે એક ચોપડી બહાર લાવીશું કે જે તે ઉઘાટેની જશે. ૨૦. અને (તેને કહેવામાં આવશે) કે ત્હારી કેતાબ વાંચ. તું પાંચે ત્હારી સામે હેઆળ લેતાર ખસ છે. ૨૧. જે ખરો રસ્તો મેળવે છે તે ખરેખર પોતાના કાયદા માટેજ મેળવે છે;

وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ اَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا اَلِيًّا ۝ وَيَدْعُ الْاِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْاِنْسَانُ عَجُولًا ۝ وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ اَيَاتٍ لِّمَنْ فَعِهَاتٌ ۝ وَجَعَلْنَا اَيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّنْ رَبِّكُمْ وَلِتُزَكُّوا عِلْمَ السِّينِ وَالْحِسَابِ ۝ وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلَانَا تَفْصِيْلًا ۝ وَكُلُّ اِنْسَانٍ اِلَيْنَا طَائِفٌ ۝ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقَبْرِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَشْوُورًا ۝ اِقْرَا كِتَابَكَ كَفَىٰ بِفِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝ ۱۴ مِّنْ اِهْدَىٰ فَاَمَّا يَهْدِي لِنَفْسِهِ

* “તાયેર” એટલે માણસોનાં કૃત્યો; આ વાક્યનો અર્થ એ છે કે અમે માણસોનાં કૃત્યો તેઓની ગરદન ઉપર ઉપાડ્યા તેમને ફરજ પાડી છે, જેવી રીતે કે માણસની ગરદન ઉપર તોફ નાંખવામાં આવી છે. વળી, આને મળતી એક હદીસ પણ છે કે દરેક બાળકની ગરદન ઉપર એક કેતાબ રાખવામાં આવી છે કે જેની અંદર લખેલું છે કે તે બાળક સારું કે નફારું છે.

કદાચ તમારો પરવરદેગાર તમારા ઉપર
 દયા કરે, અને જો તમે ફરીથી (ફસાદ
 તરફ) ફરશો તો અમે ફરીથી સજા
 કરીશું, અને અમે હુઝળને કાફરો માટે
 કેદખાનું બનાવેલું છે. ૮. ખરેખર આ
 કોરઆન, જે સૌ કરતાં વધારે સીધો
 અને દ્રઢ રસ્તો છે તે બતાવે છે; અને
 મોમેનો કે જેઓ સુકૃત્ય કરે છે તેઓને
 સારા સમાચાર આપે છે કે તેઓને માટે
 મહેલો બંધાશે છે. ૯.

عسى ربكم أن يرحمكم وإن عدم عدنا
 وجعلنا جهم للكافرين حصيرا ۝ ۸
 هذا القرآن يهدي للتي هي أقوم ويبشر
 المؤمنين الذين يعملون الصالحات أن
 لهم أجرا كبيرا ۝ ۹

તે સંબંધી લાંબા સંવાદમાં પડ્યા છે. પણ ઘણા ખરાનો મત પ્રમાણે ન્યારે શામ એસરાઇલના
 વંશજોના કબજામાં આવ્યો અને સેદ્દીકા કે જે એક લંગડો અને નબળા બાંધાનો માણસ હતો
 તેને ન્યારે રાજ્ય મળ્યું ત્યારે બીજા મુલકના રાજાઓને તેનું રાજ્ય લઈ લેવાની લાલચ થઈ.
 પ્રથમ મુસેલ્મેનો રાજા સન્જરીય, અને તેની પછી આઝર-બાયગનનો રાજા સલમા આવ્યો. આ
 બે રાજાઓ એક બીજા સાથે હરીફાઈ કરીને સખત લડાઈ લડ્યા, પણ તેઓ બન્નેનો પરાજય
 થયો, અને તેઓનો સરસામાન એસરાઇલના વંશજોના હાથમાં આવ્યો. પછી રમ્બો પાદશાહ
 અને અનદોલોસ તથા સક્કમેબાના રાજાઓએ દરેકે મહોરું લશ્કર લઈ બૈતોલ-મોકદ્દસ ઉપર
 ચડાઈ કરી. આ રાજાઓએ પણ માંહો માંહે એક બીજાની સાથે હરીફાઈ કરીને સખત લડાઈમાં
 હાર ખાધી અને તેઓ નાસી ગયા, અને તેઓની દોલત એસરાઇલના વંશજોના હાથમાં પડી.
 ન્યારે એસરાઇલના વંશજોના કબજામાં આ પ્રમાણે ઘણી છુટ આવી ત્યારે તેઓએ તૌરાતના
 કાયદાને પડતા મૂકી નાફરમાની કરી; અને તેઓના પેયગમ્બર એરેમિયાએ જો કે તેઓને ગમે
 તેટલો બોધ કર્યો તો પણ તેઓના ઉપર કાંઈ પણ અસર થઈ નહિ. આ તેઓનું પહેલું પાપ
 હતું કે જેને માટે સજા કરવાને ખુદાએ બોખ્તોન-નસર નામના ખ્રિસ્તિને તેઓના ઉપર સત્તા
 આપી. તેણે તેઓને તદ્દન દરાવ્યા, અને બૈતોલ મોકદ્દસમાંની તેઓની બંદગી કરવાની જગ્યાનો
 નાશ કર્યો, તેમજ તૌરાત બાળી નાંખી અને તેમાંનાં ૭૦૦૦૦ માણસોને કેદ કરીને લઈ ગયો.
 આ તેઓની પહેલવહેલી સજા હતી કે જે અહિં દર્શાવેલ છે. આ બનાવ પછી કોરેશે-હમદાની
 કે જે એક એસરાઇલ સૈન્ય પરપોયા હોતો તેણે ન્યારે આ ખબર સાંભળી ત્યારે તે પુષ્કળ વૈસા,
 ૩૦૦૦૦ કડીઆ અને મઝદુરો લાવ્યો, અને ૩૦ વર્ષ સુધી ઇલીયાનાં ખડેરો સમરાવી તે શહેરને
 આબાદ સ્થિતિમાં લાવ્યો, અને આ પ્રમાણે એસરાઇલના વંશજો ફરીથી તવંગર થયા અને
 તેઓની સંખ્યામાં પણ વધારો થયો. તેઓ સુખી સ્થિતિએ પહોંચ્યા કે તરતજ પાછા નાફરમાની
 તરફ ફર્યા અને તેઓએ દઝરત ચલાને મારી નાંખ્યો. આ તેઓનું બીજું પાપ હતું. અને આ
 બે પાપની વચ્ચે ૨૧૦ વર્ષ વીતી ગયાં હતાં. આ પાપ માટે તેઓને સજા કરવાને તૈતુસે રમ્બોએ
 તેઓના રાજ્ય ઉપર ચડાઈ કરી. તેમનાં ઘરો અને ધર્મસ્થાનકોનો નાશ કર્યો અને તેઓએ જે
 સમજી એકદું કર્યું હતું તે તમામ છુટીને લઈ ગયો.

અને એમનાં બાળકો તરફ કેતાબ (તોરાંત) માં અમે પેગામ મોકલ્યો કે તમે ખગિલ પૃથ્વીમાં જે વાર ફસાદ કર્યો, * અને તમે ખગિલ બહુ ઉંચા ચઢ્યો (મગરૂરી કર્યો.) ૪. પછી જ્યારે તે જે ફસાદમાંથી પહેલાને માટે (શિક્ષાના) વાયદાનો વખત આવે, ત્યારે અમે તમારા ઉપર અમારા બંદાઓ કે જેઓ લગાઇમાં બહુ ગણત છે તેઓને સત્તા આપીશું. પછી તેઓ તમારા ઘરની અંદર દાખલ થશે; અને આ ઉકમ નિર્માણ થયેલો વાયદો છે. ૫. પછી અમે તમને તેઓના ઉપર પાછી સત્તા આપીશું, અને દોલત અને છોકરા વડે અમે તમને મદદ કરીશું, અને અમે તમને મુજબામાં (આગળ કરનાં) વધારીશું. ૬. જે તમે સારાં કામ કરો તો તે તમે તમારે પોતાને વારસે કરો છો; અને જે તમે ખરાબ કામ કરો તો તે તમારી પોતાની વિરુદ્ધ છે. પછી જ્યારે બીજા ફસાદની (શિક્ષાના) વાયદાનો વખત આવે (ત્યારે અમે શત્રુ મોકલીશું) † એટલા માટે કે તેઓ તમને દુઃખ દઈ તમારાં ગુણ ઉદાસ કરે, અને એટલા માટે કે તેઓ મસ્જીદ (ખિતાલ-મોકદદસ) માં દાખલ થાય જેવી રીતે કે તેઓ (બીજાઓ) પહેલી વખત દાખલ થયા હતા. ‡ અને એટલા માટે કે જે ચીજ ઉપર તેઓ સત્તા મેળવે તેનો તેઓ તદ્દન નાશ કરે. ૭.

وَقَضَيْنَا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ
لَتُفْسِدُنَا فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَمْلِكُنَّ
عُلُوًّا كَبِيرًا ۖ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهِمَا بَشَيْنَا
عَلَيْكُمْ عِبَادَنَا أُولَىٰ بِإِيسَىٰ شَدِيدًا خُلُوفًا
خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ۝ ثُمَّ
رَدَدْنَاهَا لَكُمْ الْكُرَّةَ عَلَيْهِمْ وَامْدَدْنَاهُمْ
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَمَلْنَاهُمْ أَكْثَرَ تَغْيِيرًا ۖ إِنَّ
أَحْسَنَ أَحْسَمَ لَا تَقْسِمُ وَإِنْ أَسْمَ فَالْمَا
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ
وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أُولَٰئِ
وَلِيَتَبَرَّوْا مَا عَلُوا تَغْيِيرًا ۖ

* તેઓનું પહેલું પાપ એ હતું કે તેઓએ તોરાંતમાં આપેલા સુમરદાને રદ કર્યો, અને એરમિયા-કે જે તેઓના પેચગમ્બર હતા તેના મોકલની અવગત કરી, અને બીજું પાપ એ હતું કે તેઓએ હારત યહ્યાને મારી નાખ્યા અને હારત મસાને મારી નાંખ્યાનો એસદો કર્યો.

† કેટલાક કહે છે કે આ બોખ્તોન-નરાર અને તેનું લગરર હતું. કેટલાક કહે છે કે તે બહુત હતો. વળી બીજા કહે છે કે તે સંજરીય હતો, અથવા અમાલેકનો રાજા હતો.

‡ આ માલુસ તેનું સે રમી હતો.

§ આ બનાવોનું વર્ણન આપવામાં તફરીર લખનારાઓ વિન્ન મિન્ન મનના છે, અને તેઓ

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરું છું.)

પાક તેજ ખુદા છે કે જે સંતે પોતાના
ખંદાને મરજેદુલ-હરામમાંથી મરજેદુલ-
અકસા તરફ લઇ ગયો કે જેની આસપાસની
જગ્યાને અમે ધરતી આપી છે; * એટલા
માટે કે અમે તેને અમારી નિશાનીઓ
ખતાવીએ. ખરેખર ખુદા સાંભળનાર (અને)
જોનાર છે. ૧. અને અમે સુસાને કેતાબ
આપી, અને તે કેતાબને એસરાઇલના
છોકરાઓને માટે રસતો ખતાવનારી બનાવી
(એમ કહીને કે) મહારા સિવાય બીજા
કોઇને તમે રક્ષક તરીકે લો નહિ. ૨.
હે તેનાં છોકરાઓ, કે જેને અમે તુહની
સાથે (વહાણમાં) લઇ ગયા. † ખરેખર
તે (તુહ) આભાર માનનાર બ'હો હતો. ૩.

سورة بنى اسرائيل مكية وهي

مائة واحدى عشرة آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ

لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ

الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لَنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ۝ وَآتَيْنَا مُوسَى

الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ

أَلَّا يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلًا ۝ ذُرِّيَّةً مِنْ

حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ۝

* એટલે કે હઝરત યેવજખરને મક્કાની મરજેદુલ-હરામમાંથી બૈતોલ-મોકદ્દસની મરજેદુલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા; અને ત્યાંથી જેપ્રાઇલ તેને ઘોરાક નામના જનવર ઉપર બેસાડીને સાત આસમાનમાં લઇ ગયા, અને ત્યાંથી હઝરત પોતે ખુદની હઝુરમાં ગયા, અને પાછા તેજ સંતે ઘણી ટૂંકી વખતમાં જેપ્રાઇલ હઝરતને મક્કામાં લાવ્યા. મેઅરાજની વધારે દફીકન માટે પ્રસ્તાવના જુઓ.

† આનો સ ખખ સામની સાથે છે કે જે એસરાઇલના વંશજોનો પહેલો દાદો હતો, અને જે હઝરત તુહની સાથે વહાણમાં બેઠો હતો.

ધીરજી, જુના અને ધીરજી
માત્ર ખુદાની કૃપાથીજ છે, અને તેઓને
લીધે તું દિલગીર થા નહિ, અને જે
કપટ તેઓ કરે છે તેને લીધે તું ગમગીન
થા નહિ. ૧૨૭. ખરેખર, ખુદા તેઓની
સાથેજ છે કે જેઓએ પરહીઝગારી કરી
છે અને જેઓ સુકૃત્ય કરનાર છે. ૧૨૮.

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا

تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا

يَمْكُرُونَ ۚ ۱۲۷ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا

وَالَّذِيْنَ هُمْ يُحْسِنُونَ ۚ ۱۲۸

પ્રકરણ ૧૭ મું.

સુરતો-ખની-એસરાઈલ.

આ આખી સુરા મકકામાં વહા કરવામાં આવી હતી, પણ કેટલાક માને છે કે
પાંચ આયા અને બીજાના મત પ્રમાણે આઠ આયા મહિનામાં વહા કરવામાં આવી
હતી. આ સુરામાં ૧૧૧ આયા છે; પણ કુફીની કોરઆનની નકલમાં તેમાં ૧૧૩ આયા
છે. આ સુરામાં એસરાઈલના વંશજોનો અહવાલ આપેલો છે, તે ઉપરથી તેનું નામ
“ખની-એસરાઈલ” રાખવામાં આવ્યું છે. કેટલાક આ સુરાને “અસરા” ની સુરા
કહે છે, કારણ કે પહેલી આયામાં હઝરત પેયગમ્બરની “એસરાજ” વિષે લખેલું
છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે “જે કોઈ આ સુરા દરેક શુક્રવારની રાત્રિએ
વાંચશે તેને બેહેશતમાં ધણેજ મોટો બદલો આપવામાં આવશે; અને જ્યારે હઝરત
મહુદી આવશે ત્યારે તે આણસ હઝરત મહુદીનો એક મદદગાર થશે.”

લોકોએ તેનાં આંતરજ બહાર કાઢી નાંખીને તેનાં નાક કાન કાંપી નાંખ્યાં હતાં. જ્યારે હઝરત
પેયગમ્બરે તે જોયું ત્યારે તેણે પ્રતિજ્ઞા લીધી કે જો ખુદા મને જ્ય આપશે તો તેમાંના ૭૦
માણસ ઉપર હું તેનીજ રીતે બદલો વાળીશ; પણ આ આવા વલ કરવામાં આવ્યા પછી હઝરત
પેગાંબી પ્રતિજ્ઞાને અમલમાં ચૂકવાનો વિચાર માંડી વાળ્યો.

શનિવારને માન આપી પાળવાની માત્ર તેઓના ઉપર ફરજ મૂકવામાં આવી કે જેઓમાં તે વિષે મતભેદ થયો. * અને ખરેખર ત્યારે પરવરદેગાર તેઓની વચ્ચે કયામતને દિવસે જે વિષે તેઓમાં મતભેદ થયો હતો તે વિષે ખચિત હોકમ કરશે. ૧૨૪. ત્યારા પરવરદેગારના રસ્તા તરફ માણસોને ખાતરીપૂર્વક સાળેતીથી અને સારી શિખામણથી બોલાવ; અને જે ઉત્તમ રીત છે તે પ્રમાણે તેમની સાથે વાદવિવાદ કર. ખરેખર ત્યારે પરવરદેગાર તે માણસને વધારે જાણે છે કે જે તેને રસ્તેથી આડા ગયો છે, અને જેઓ સીધે રસ્તે દોરવાયેલા છે તેઓને પણ તે વધારે જાણે છે. ૧૨૫. અને જો તમે શિક્ષાનો બદલો વાળો તો તે પ્રમાણે શિક્ષા કરો કે જેમ તમને શિક્ષા કરવામાં આવી હતી;† પણ જો તમે ધીરજ રાખો તો તે ધીરજવાન લોકોને માટે વધારે સારું છે. ૧૨૬.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ ١٢٤ ادْعِ إِلَى
سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ
بِالْمُتَّقِينَ ۝ ١٢٥ وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ
مَا عَاقَبْتُمْ بِهِ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ

لِّلصَّابِرِينَ ۝

* આ યહુદી લોકો હતા કે જેઓને ખુદાની બંદગી કરવા માટે હજરત મુસાએ ખાસ શુક્રવારનો દિવસ રાખવાનો હોકમ કર્યો હતો, પણ તેઓએ તેમ કરવાની ના પાડી, અને કેટલાકે દુનુ કે અમે શનિવાર પસંદ કરીએ છીએ. કારણ કે તે દિવસ ખુદાએ સૃષ્ટિ બનાવવાનું કામ પૂરું કર્યું હતું. કેટલાકે કહ્યું કે અમે રવિવાર પસંદ કરીશું; કારણ કે તે સૃષ્ટિનું કામ આરંભ કરવાનો દિવસ હતો. છેવટે તેઓએ શનિવાર પસંદ કર્યો, તેથી જે દિવસ તેઓએ પોતે પસંદ કર્યો હતો તે દિવસ ઘણી સખત રીતે પાળવાનો તેઓને હોકમ કરવામાં આવ્યો. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે એક શનિવારે હજરત મુસાએ એક યહુદીને વેપારની ઝીંઝ લઈને જતાં જોયો તેથી તેણે તેને ગરદન મારવાનો હોકમ કર્યો, અને તેની લાશ એક દેડાણે ફેંકી દેવામાં આવી કે જ્યાં ગીધ પક્ષીઓને ૪૦ દિવસનું ખાવાનું તેમાંથી મળ્યું.

† કેટલાક કહે છે કે આ આખા હજરત પેશમખરના કાકા હમઝને સીધે મદિનામાં વસ કરવામાં આવી હતી કે જેને આહોદાના યુધ્ધમાં મારી નાંખવામાં આવ્યો હતો. કારણ કે અંદર

આ દુનિયાનાં સાધનો જુઝ છે અને તેઓને
માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૧૧૭. જેઓ
પહુદી થયા છે તેઓના ઉપર જે અમે
તને આગળ વાંચી, સંભળાવ્યું છે* તે
અમે હરામ કર્યું છે; અને અમે તેઓના
ઉપર ઓલમ કર્યો નથી; પણ તેઓ
પોતાના ઉપરજ ઓતમ કરતા હતા. ૧૧૮.
પછી ખરેખર હારો પરવરદેગાર જેઓએ
અજ્ઞાનથી પાપ કર્યું છે અને તે પછી
પશ્ચાત્તાપ કર્યો છે અને પોતાનું કામ
સુધાર્યું છે ખરેખર (તેઓના ઉપર)
હારો પરવરદેગાર પશ્ચાત્તાપ પછી માફી
આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૧૯. ખરેખર
એબ્રાહીમ પોતે એક ઉમ્મત† (પ્રજા)
હતો. ખુદાના હોકમને તાબે રહેતો,
હનીફ ધર્મ પાળતો અને તે મોસરદેહામાંનો
નહોતો. ૧૨૦. ખુદાની બક્ષિશો માટે
તેનો ઉપકાર માનતો, ખુદાએ તેને પસંદ
કર્યો, અને તેને સીધો રસ્તો દેખાડ્યો. ૧૨૧.
અને અમે તેને આ સંસારમાં લહુ
આપ્યું, અને ખરેખર આવતી દુનિયામાં
તે પવિત્ર માણસોમાંનો છે. ૧૨૨. પછી
અમે હારો તરફ (હે મોહમ્મદ) વહા
મોકલ્યો કે તું એબ્રાહીમના ધર્મ હનીફ
પ્રમાણે ચાલ, અને તે મોસરદેહામાંનો
નહોતો. ૧૨૩.

متاع قليل ولهم عذاب اليم ۱۱۷ و
على الذين هادوا حرمنا ما قصصنا عليك
من قبل وما ظلمناهم ولكن كانوا
انفسهم يظلمون ۱۱۸ ثم ان ربك للذين
عملوا السوء بجهالة ثم تابوا من بعد ذلك
واصلحوا ان ربك من بعدها لغفور
رحيم ۱۱۹ ان ابراهيم كان امه قانتا
لاه خيفا ولم يك من المشركين ۱۲۰
شاكر لانعمه اجتبيه وهديه الى صراط
مستقيم ۱۲۱ وآتيناه في الدنيا حسنة وانه
في الآخرة لمن الصالحين ۱۲۲ ثم اوحينا
اليك ان اتبع ملة ابراهيم خيفا وما كان
من المشركين ۱۲۳

* અત્યાર પ્રકરણની ૧૪૭ મી આયા જુઓ.

† પ્રજાની અંદર જગ્યામાં આપના સવળા સદ્ગુણોનો તે અંદર હતો.

અને ખરેખર તેમની પાસે તેઓમાંથી એક પેયગમ્બર આવ્યો, પછી તેઓએ તેને બૂઠો કહ્યો; પછી શિક્ષાએ તેઓને પકડી લીધા અને તેઓ ઝોલમગાર હતા. ૧૧૩. ત્યારે ખુદાએ જે તમને રૂઝી આપી છે તેમાંથી હુલાલ અને પાક ખાઓ અને ખુદાની બક્ષિશો માટે તેનો ઉપકાર માનો જે તમે તેનીજ બંદગી કરતા હો તો. ૧૧૪. માત્ર તેણે (ખુદાએ) તમારે માટે સુરદાર અને લોહી અને હુકકરતુ* માંસ અને જેને કાપતી વખતે ખુદાના નામ સિવાય બીજાનું નામ લેવામાં આવ્યું છે તે હરામ કયું છે; પણ જે કોઈ ધર્મ વિરૂધ્ધ અને હુદબદાર ગયા સિવાય બાવા નાચાર થાય છે* (તેના ઉપર) ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૧૫. અને જે બૂઠી વાતનું તમારી છલે વર્ણન આપ્યું છે તે તમે બોલો નહિ;† જેમ કે આ હુલાલ છે અને આ હરામ છે એટલા માટે કે તમે ખુદાની ઉપર બૂઠો આરોપ નાંખો. ખરેખર જેઓ ખુદાની ઉપર બૂઠો આરોપ નાંખે છે તેઓ શિક્ષાથી સુકત થશે નહિ. ૧૧૬.

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ۝ ۱۱۳
فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ۝ ۱۱۴
إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ
وَلَحْمَ الْخُزَيْرِ وَمَا أَهْلُ الْأَيْمَنِ بِهِ فَمَنْ
اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ۝ ۱۱۵
الْكُذْبُ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا
عَلَى اللَّهِ الْكُذْبَ إِنْ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكُذْبَ لَا يَفْلَحُونَ ۝ ۱۱۶

ખુદાએ પેયગમ્બરને મોકલી આપી જે મેદરઆની તેઓના ઉપર કરી તે મેદરઆનીને નહિ માનવાથી તેઓ સાત વરસ સુધી સખત દુકાળમાં આવી પડ્યા એટલે સુધી કે તેઓને મુઠાં અને લોહી ખાવું પડ્યું; પણ છેવટે માત્ર પેયગમ્બરની દોઆને લીધે તેઓ આ આશ્તોમાંથી છૂટા થયા

* આના સંબંધમાં સુરા ૨૭ આયા ૧૭૩ મી નું દિપ્પલુ વ્યૂહ.

† એટલે કે ખુદાએ જેની મના કરી છે તે હલાલ માનો નહિ, અને જે તેણે હલાલ કયું છે તે હરામ માનો નહિ.

આનું કારણ એ કે તેઓએ આ દુનિયાની
 જિંદગી આવતી જિંદગી કરતાં પસંદ
 કરી છે. અને (ખીલુ) એ કે) ખુદા
 કાફર લોકોને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૧૦૭.
 તે આ લોકો છે કે જેનાં અંતઃકરણ અને
 જેના કાન અને જેની આંખ ખુદાએ
 માફર (ખંધ) કર્યા છે; અને આ લોકો
 ખબર વિતાના છે. ૧૦૮. બેશક તેઓ
 આવતી જિંદગીમાં નુકસાન ખમનારા
 છે. ૧૦૯. પછી ખરેખર ત્હારે પરવરદેગાર
 જેઓ સંકટ વેઠ્યા પછી દેશ મૂછી ચાલી
 ગયા, પછી ધર્મ માટે લડ્યા અને
 ધીરજ રાખી (તેઓના ઉપર) ખરેખર
 ત્હારે પરવરદેગાર આ કામ પછી માફી
 આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૧૦. તે
 દિવસને (યાદ કર) કે જે દિવસે દરેક
 માણસ આવીને પોતાના જીવ સામે
 તકરાર કરશે. (પોતાને કપકો આપશે)
 અને દરેક જણને જે તેણે કર્યું છે તેનો
 ખદલો સંપૂર્ણ આપવામાં આવશે; અને
 તેઓના ઉપર ઓલમ થશે નહિ. ૧૧૧.
 અને ખુદાએ દ્રષ્ટાંત આપ્યું છે; એક
 ગામ કે જે સદીસલામત અને શાંત
 હતું, તેનો ખોરાક દરેક જાણેથી પુષ્કળ
 આવતો, પછી તેણે ખુદાની બક્ષિયોનો
 ઉપકાર માન્યો નહિ. પછી ખુદાએ જે
 તેઓ કરતા હતા તેને લીધે તેઓને
 ભૂખ અને લયનો સ્વાદ ચખાડ્યો. ૧૧૨.

ذلك بانهم استحبوا الحياة الدنيا على الآخرة
 وان الله لا يهدي القوم الكافرين ١٠٧
 اولئك الذين طبع الله على قلوبهم وسمعهم
 وابصارهم واولئك هم الغافلون ١٠٨
 لا جرم انهم في الآخرة هم الخاسرون ١٠٩
 ثم ان ربك للذين هاجروا من بعد ما
 فتنوا هم جاهدوا وصبروا ان ربك من
 بعد ما لفتور رحيم ١١٠ يوم تاتي كل
 نفس تجادل عن نفسها وتوفي كل نفس
 ما عملت وهم لا يظلمون ١١١ وضرب
 الله مثلا قرية كانت امنة مطمئة ياتيها
 رزقها رغدا من كل مكان فكفرت بانهم
 الله فاذا قها الله لباس الجوع والخوف
 بما كانوا يصنون ١١٢

ખરેખર જેઓ ખુદાની આયાતને માનતા નથી તેઓને ખુદા રસ્તો દેખાડતો નથી; અને તેઓને માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૧૦૪. માત્ર તેઓજ બૂઠ ઘડી કાઢે છે કે જેઓ ખુદાની આયાતને માનતા નથી; અને તેઓજ બૂઠ બોલનારા છે. ૧૦૫. જે માણસ ઉપર (કાફર થવા માટે) દબાણ થાય છે, પણ જેનું હૃદય ઇમાન ઉપર દ્રઢ છે તે માણસ સિવાય જે કોઈ પોતાનો ઇમાન પછી ખુદાનો એનકાર કરે છે (તેના ઉપર ખુદાનો કોપ છે), * પણ જે કોઈ કાફરપણા માટે પોતાની છાતી ખુશીથી ખુદલી કરે છે તેઓની ઉપરજ ખુદાનો ગઝબ છે. અને તેઓને માટે મહા શિક્ષા છે. ૧૦૬.

ان الذين لا يؤمنون بآيات الله لا يهديهم الله
ولهم عذاب اليم ۱۰۴ انما يفتري الكذب
الذين لا يؤمنون بآيات الله واولئك
هم الكاذبون ۱۰۵ من كفر بالله من بعد
ايمانه الا من اكره وقلبه مطمئن بالايمان
ولكن من شرح بالكفر صدرا فعليهم
غضب من الله ولهم عذاب عظيم ۱۰۶

તેમની પાસેથી કોરઆન શીખ્યા છે; તેટલા માટે આ આયા વણ કરવામાં આવી. કેટલાક કહે છે કે તે આમેર-એન-હઝરમીનો શુલામ હતો. બીજા કેટલાક કહે છે કે તે હોઘેતેબનો શુલામ આપેશ હતો; પણ ધણા ખરા તફસીર લખનારાઓ એમ માને છે કે તે અથુ-ફેકેહા હતો કે જે રાત્રે હઝરત પેયગમ્બર પાસે જતો અને કોરઆન શીખતો, પણ અરબ લોકો કહેતા કે તે તો હઝરત પેયગમ્બરને શીખવવા ત્યાં જાય છે.

* જ્યારે હઝરત પેયગમ્બરે કોરેશના ખોટા ખુદાઓ (મૂર્તિઓ) ને ૨૬૬ કર્ષાત્યારે તેઓ નિરાધાર ગોમેને કે જેઓને શહેરમાં કોઈ પણ મદદગાર નહોતો તેઓને ધમ્મા અને ઝેલમ પહોંચાડવા મંડયા. અમ્માર, તેના બાપ યાસર, સોમૈયા, બેલાલ અને બીજા કેટલાકને તેઓએ રીખાવી રીખાવીને માર્યા એટલે સુધી કે યાસર અને સોમૈયા મરી ગયા. પણ અમ્માર પોતાના નિર્બળ શરીરને લીધે આ દુઃખ સહન કરી શક્યો નહિ, અને કહેશેના દબાણથી તેને પરાણે મોટેથી કબૂ કરવું પડ્યું કે “હું તમારા ખુદાને માનું છું.” અગર જો કે તેનું મન એસ્લામ ધર્મમાં દ્રઢ હતું. આ ખબર હઝરત પેયગમ્બરે સાંભળી ત્યારે તેણે કહ્યું કે તેમ હોય નહિ, કારણ કે અમ્માર તેના માથાના મુગટથી તે પગના તળીઆ સુધી ઇમાનથી ભરપૂર છે, અને ધર્મ તો તેના માંસ અને લોહીમાં રંગે રંગે પ્રસરી રહ્યો છે, અને વ્યારે અમ્માર પડે હઝરત પેયગમ્બર પાસે રોતો રોતો આવ્યો ત્યારે હઝરતે તેની આંખો લુછી નાંખી અને કહ્યું કે “તેઓએ ત્હારા ઉપર દબાણ કર્યું તેમાં ત્હારી શી બૂઠ ?” અને ત્યારે આ ફકરો વણ કરવામાં આવ્યો.

ખરેખર તે (શિતાન) ને તેઓની ઉપર કંઈ સત્તા નથી કે જેઓ ધમાન લાવ્યા છે, અને જેઓ પોતાના ખુદા ઉપર આધાર રાખે છે. ૯૯. માત્ર તેની સત્તા તેઓના ઉપર છે કે જેઓ તેને દોસ્ત રાખે છે અને જેઓ તેને લીધે મોરાદેક થાય છે. ૧૦૦. અને જ્યારે અમે એક આયાને બહલી (તે) બીજી આયાની જગ્યાએ મૂકીએ છીએ-અને ખુદા જે નીચે મોકલે છે તે તે (મોકલતાં) વધારે જાણે છે-ત્યારે તેઓ કહે છે કે ખરેખર તું (હું મોહમ્મદ) માત્ર બનાવટ કરનાર છે. * નહિ, બહલે તેઓમાંના ઘણાખરા જાણતા નથી. ૧૦૧. કહે, પવિત્ર આત્મા (જેખરાઈલ) તારા પરવરદેગાર પાસેથી સત્યપૂર્વક તે કોરઆન નીચે લાવ્યો છે એટલા માટે કે તે મોતેનોને દ્રઢ કરે; અને તે મુસલમાનોને રસ્તો બતાવવા અને સારા સમાચાર આપવા માટે છે. ૧૦૨. અને ખરેખર અમે જાણીએ છીએ કે તેઓ કહે છે કે તે (મોહમ્મદ) ને માત્ર મનુષ્ય શીખવે છે. † તે માણસ કે જેના તરફથી તેને શિક્ષણ મળ્યું એમ લોકો ધારે છે તે માણસની લાખા અશુદ્ધ છે; અને આ તો શુદ્ધ અને સ્પષ્ટ અરબી લાખા છે. ૧૦૩.

إِنَّ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ۝ ۹۹ ۝ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ۝ ۱۰۰ ۝ إِذَا بَدَلْنَا آيَةً مَّكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنْزِلُ ۝ قُلُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ بِلِقَاءِ رَبِّكَ ۝ هُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ ۱۰۱ ۝ قُلْ زَلَّ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ۝ ۱۰۲ ۝ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّلسَّانِ الَّذِي يُحَدِّثُونَ إِلَيْهِ أُعْجِبِي ۝ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ ۝ ۱۰۳ ۝

* જ્યારે કેટલાક કાલે મનસુખ કરવામાં આવ્યા ત્યારે મક્કાના કાફર લોકોએ કહ્યું કે હઝરત પેયગમ્બર તો આપણી મરખરી કરે છે. એક દિવસ એક કામ કરવાનું તે આપણને ફરમાવે છે, અને બીજે દિવસે બીજા કામનો હોકમ કરે છે; માટે આ આપણ વલ્લ કરવામાં આવી.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે એ શુલામ હતા કે જેઓ મક્કામાં તલવાર સળવાનો ધંધો કરતા, અને ઘણી વખત તોરાત અને એન્જલ વાંચતા. અને જ્યારે હઝરત પેયગમ્બર ત્યાંથી નીકળતા ત્યારે તે તેમને સાંભળતાં, તેથી અરબ લોકોએ કહ્યું કે હઝરત પેયગમ્બર તો

અને તમે તમારા સોગંદ પોતપોતામાં
કપટ તરીકે લેા નહિ કે રખે તમારા પગ
મજબુત રહ્યા પછી (એસલામથી) લપસી
જાય, અને તમે દુઃખનો સ્વાદ ચાખો;
કારણ કે તમે માણસોને ખુદાને રસ્તેથી
અટકાવતા હતા. અને તમારે માટે મહા
શિક્ષા છે. ૯૪. અને ખુદાનો કરાર જુજ
કિમતે ખરીદો નહિ. માત્ર ખુદા પાસે
જે છે તે તમારે માટે વધારે સારું છે
જો તમે જાણો તો. ૯૫. જે તમારી પાસે
છે તે નાશ પામશે, અને જે ખુદા પાસે
છે તે હમેશા બાકી રહેનાર છે; અને અમે
ખચિત્ જેઓએ ધીરજ રાખી છે તેઓને
જે ઉત્તમ કામ તેઓએ કર્યું છે
તેના પ્રમાણમાં તેઓના કામનો બદલો
આપીશું. ૯૬. જે કોઈ સુકૃત્ય કરે છે,
પુરૂષ હો કે સ્ત્રી હો, અને મોંઘેન હોય
તેને અમે ખચિત્ (આ દુનિયામાં)
પાક (સુખી) ઊંઘી આપીશું; અને
ખચિત્ જે ઉત્તમ કામ તેઓએ કર્યું છે
તેના પ્રમાણમાં અમે તેઓને તેઓના
કામનો બદલો આપીશું. ૯૭. અને ત્યારે
તું કોરઆન વાંચવા ઇચ્છે ત્યારે ખુદા
પાસે હાંકી કાઢેલા શેતાન સામે આશ્રય
માગ. ૯૮.

وَلَا تَخْذُوا اِيْمَانَكُمْ دَخَلًا يَبْغِيكُمْ قُرْل
قَدْرٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُقُوا السَّوَاءَ بِمَا
صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ٩٤ وَلَا تَشْتَرُوا بِمِلَّةِ اللّٰهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ٩٥ مَا عِنْدَكُمْ يَفْنُو وَمَا عِنْدَ اللّٰهِ
بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا اَجْرَهُمْ
بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٩٦ مَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ اَوْ اٰنٰثًى وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَحْمِيْنَهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ
بِاَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٩٧ فَاِذَا قُرِئَتْ
الْقُرْاٰنُ فَاسْتَمِذْ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيْمِ ٩٨

* એટલે કે “અઉઝો-એલાહે-મેનસ-શેતાનેર-રજીમ” પદો. એવું કહેવામાં આવે છે કે
આ વાક્ય ખુદાનો આશ્રય લેવા માટે તકસીર લખનારાઓએ આપેલાં બીજાં શ્લોક ખુદા
પ્રકારનાં વાક્યોમાં ઉત્તમ છે.

અને પ્રુદાને આપેલું વચન પૂરું પાળે.
ત્યારે કે તમે વચન આપેલું છે. અને
તમે તમારા સોગંદને, તેને મઝખુત કર્યા.
પછી, તોડા નહિ, * અને ખરેખર તમે
તમારા (સોગંદ) માટે પ્રુદાને સાક્ષી
બનાવ્યો છે; બેશક જે તમે કરે છે તે
પ્રુદા જાણે છે. ૯૧. અને તમે તે સ્ત્રી +
જેવા થાઓ નહિ કે જેણીએ પોતાનું
સ્વતર મઝખુત કાંત્યા પછી તેના કંટકે
કંટકા કર્યા. તમે તમારા સોગંદ પોતાપોતામાં
છેતરવા માટે લો છો, આ કારણથી કે
એક પ્રબ (કાફરો) બીજા પ્રબ
(મુસલમાનો) કરતાં સખ્યા અને
હોલતમાં વધારે છે. માત્ર પ્રુદા તે વડે
તમારી આજમાયેશ કરે છે, અને તે
એટલા માટે કે તમારે માટે કયામતને
દિવસે, જે વિષે તમારામાં મતભેદ થાય
છે તે વિષે, સ્પષ્ટ કરી પતાવે. ૯૨.
અને જો પ્રુદાની મરજી હોત તો તેણે
તમને એકજ ઉમ્મત બનાવી હોત. પણ
પ્રુદા જેને ચાહે તેને તે આડે રસ્તે
રહેવા દે છે, અને જેને ચાહે તેને સત્ય
રસ્તો દેખાડે છે; અને જે તમે કરતા
હતા તેને માટે તમને ખચિત પૂછવામાં
આવશે. ૯૩.

وَاَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا
 الْإِيمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ
 عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ ٩١
 وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَقُصَّ غَرْفًا مِنْ
 بَعْدِ قُوَّةٍ أَنْكَارًا تَتَخَذُونَ آيَاتَكُمْ دَخَلًا
 بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَى مِنْ أُمَّةٍ
 أَعْمَا يُبَايِعُكُمْ اللَّهُ بِهِ وَلِيُبَيِّنَ لَكُمْ يَوْمَ
 الْقِيَمَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ٩٢ وَلَوْ شَاءَ
 اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَضِلُّ
 مِنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٣

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે-કે આ આખાનો સંબંધ મકાના કેટલાક લોકો સાથે છે જેઓએ પહેલવહેલાં હજારો પેયગમ્બરની સાથે કરાર કર્યો હતો; પણ ત્યારે તેઓએ કોઈશની વધારે સત્તા અને મુસલમાનોની નબળાઈ જોઈ ત્યારે તેઓનાં મન દ્યુપ્પુ થયાં, અને તે વખતે આ આખા વસ કરવામાં આવી; જેથી તેઓનાં મન દૃઢ થયાં.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે, જો તમારો નામની એક અમુક અરજી સ્વીકૃતિ કે ને નિવસના પહેલા અર્ધ ભાગમાં જો કામ કરતી તે કામ બાકીના અર્ધ ભાગમાં નામુદ કરતી, અને પોતાની ઘસીઓને પણ તેમજ કરવાનો હોકમ કરતી.

અને (હિ મોહમ્મદ, તે દિવસ યાદ કર)
 કે જે દિવસે અમે દરેક ઉમ્મતમાં તેની
 વિરૂધ્ધ પોતાનામાંથીજ એક સાક્ષી
 લાવીશું અને તને આ લોકો (તહારી
 કોમ) સામે સાક્ષી તરીકે લાવીશું, અને
 અમે તહારા ઉપર કોરઆન નીચે મોકલ્યું
 છે કે જે દરેક ચીજનું સ્પષ્ટ વર્ણન છે,
 અને મુસલમાનેને આટે તે રસ્તો
 દેખાડનાર અને બક્ષિશ અને ખુશ ખબર
 છે. ૮૯. ખરેખર ખુદા ન્યાય કરવાને અને
 ભલું કરવાને અને સગાંવહાલાંને બક્ષિશ
 આપવાને હોકમ કરે છે, અને પાપ અને
 દુષ્ટ કામ અને ઝોલમ કરવાની મના
 કરે છે; * તે તમને શિખામણ આપે છે
 કે કહાચુ તમે શિખામણ લો. ૯૦.

وَيَوْمَ نَبْثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ
 مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى
 هَؤُلَاءِ وَزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ بُيَانًا
 لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى
 لِلْمُسْلِمِينَ ٨٩ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ
 وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ
 عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ
 لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ٩٠

અને મનોવિકાર પ્રમાણે આલતા હતા; તેમજ અમે તમને મૂર્તિપૂજા તરફ દોર્યા નહોતા; પણ તમે
 તમારી પોતાની મેળેજ તેમાં પડ્યા હતા.

* નીતિના નિયમો પ્રમાણે મનુષ્ય ઉપર જે જે ફરજ થયેલું છે અને જે જે મના
 થયેલું છે તે સઘળાનો આ વાક્યમાં સમાવેશ થયેલો છે અને કોઈ એવી આત્મ સુદૃઢ નથી
 કે જે પહેલી ત્રણ બાબતમાં આવતું નહિ હોય. ત્રણ ફરમાવેલી બાબતોમાં પહેલી એ છે કે
 નારિતકપણા તરફ વલણ ક્યો વગર તેમજ એક કરતાં વધારે ખુદાને માન્યા વગર ખુદા એકજ
 છે એમ માનવું; બીજી ખુદાના હોકમને આધીન રહેવું, અને ત્રીજી એ કે દુઃખ અને સંકટમાં
 પડેલાં માણસો તરફ દયા સખી ઉદારતા બતાવવી. અને ત્રણ મના કરેલી બાબતોમાંની પહેલી
 એ છે કે જેમાં સઘળી નીચ છત્તઓ અને દુષ્ટ કૃત્યોનો સમાવેશ થયેલો છે. બીજીમાં સઘળી
 અસત્ય આચાર્યઓ અને ધર્મ વિરૂધ્ધ વિચારો આવે છે, અને ત્રીજીમાં માણસ તરફ સઘળી
 આત્મના અન્યાયનો સમાવેશ થયેલો છે.

તેઓ ખુદાની બક્ષિશને ઝોળખે છે. પછી તેઓ તેનો ઝેનકાર કરે છે; અને તેઓ ધણાખરા કાફર છે. ૮૩. અને (તેઓને તે દિવસનો ડર બતાવ) કે જે દિવસે અમે દરેક ઉમ્મતમાંથી એક શાક્ષી લાવીશું. પછી જેઓ કાફર થયા છે તેઓને (માફી માગવાની) પરવાનગી આપવામાં આવશે નહિ, અને તેમજ તેઓને ખુદાની ખુશી મેળવવાનું કહેવામાં આવશે નહિ. ૮૪. અને જ્યારે જેઓએ ઝોલમ કર્યો છે તેઓ શિશા બેશે (ત્યારે તેઓ ઝોલી થયા વિલાપ કરશે), પણ તેઓની શિશા ઝોલી કરવામાં આવશે નહિ. તેમજ તેઓને વખત આપવામાં આવશે નહિ ૮૫.

અને જ્યારે જેઓ મોશરફ થયા છે તેઓ પોતાના (માનેલા) ભાગીદારને બેશે ત્યારે તેઓ કહે છે કે હે અમારા પરવરહેશાર, આ અમારા ભાગીદાર છે કે જેઓની અમે તહારા સિવાય બંદગી કરતા હતા. પછી તેઓ તેમના તરફ શબ્દો ફેંકે છે (જવાબ આપે છે) કે ખરેખર તમે જૂઠું બોલનારાઓ છો. ૮૬. અને તેઓ ખુદા તરફ આ દિવસે સલાહની દરખાસ્ત મૂકે છે, અને જે જૂઠું તેઓએ ધક્કી કાઢ્યું હતું તે તેઓની પાસેથી શુભ થાય છે. ૮૭. જેઓ કાફર થયા છે અને જેઓએ લોકોને ખુદાને રસ્તેથી અટકાવ્યા છે તેઓને અમે શિશા ઉપર શિશા વધારીશું. કારણ કે તેઓ ફસાદ કરતા હતા. ૮૮.

مِرْفُونَ نَسْتِ اللَّهَ ثُمَّ يَكْفِرُونَ ۝
 أَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ۝ ۸۳ وَيَوْمَ نَبْثُ مِنْ
 كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
 وَلَا هُمْ يَسْتَعِينُونَ ۝ ۸۴ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا
 الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا عَنْهُمْ وَلَا هُمْ
 يَنْظُرُونَ ۝ ۸۵ وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا
 شُرَكَاءَ هُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا
 الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ قَالُوا اللَّهُمَّ
 الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۝ ۸۶ وَالْقَوْلَ إِلَى اللَّهِ
 يَوْمَئِذٍ السَّلَامُ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
 يَفْتَرُونَ ۝ ۸۷ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُوا عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ
 بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ۝ ۸۸

* કારણ કે તેઓ કહેશે કે તમે ધારતા હતા તે 'ધમાણે' અમે ખુદાના ભાગીદાર નહોતા, તેમજ ખરે જોનાં તમે અમારી બંદગી કરી નહોતી. પણ તમે તમારી પોતાની હલકી અનોખી

શું તેઓ પક્ષીઓ તરફ જોતા નથી કે તેઓને હુવાની વચ્ચે આધીન રાખવામાં આવ્યાં છે? ખુદા સિવાય તેઓને બીજો કોઈ હુવામાં અધર રાખતો નથી. ખરેખર આમાં તે કોમ માટે નિશાનીઓ છે કે જે ઈમાન લાવે છે. ૭૬. અને ખુદાએ તમારે માટે તમારાં ઘરોને આરામ લેવાની જગ્યા બનાવી છે, અને તેણે તમારે માટે ચોપમાં જાનવરોનાં આમડાથી ઘર (તંબુ) બનાવ્યાં છે કે જે તમને તમારી મુસાફરીને દિવસે અને તેમજ પાછા ઘરે ઉતરવાને દિવસે હલકાં લાગે છે, અને તેમજ ચોપમાં જાનવરનું ઉન અને ભાંટનું ઉન અને બકરાનાં વાળમાંથી વાપરવા માટે સામાન અને અસુક વખત મુખી ઉપયોગ કરવાનાં સાધનો બનાવ્યાં છે. ૮૦. અને ખુદાએ જે પેદા કર્યું છે તેમાંથી તમારે માટે છાયા* બનાવ્યા છે, અને તેમજ તમારે માટે પર્વતોમાંથી છૂપાઈ રહેવાની શુદ્ધાઓ† બનાવી છે, અને તેમજ તમારે માટે પહેરણો બનાવ્યાં છે કે જે તમને ગરમીથી બચાવે છે, અને તેમજ પહેરણો (બખતર) કે જે તમને તમારી લડાઈમાં બચાવે છે, આ પ્રમાણે ખુદા પોતાની મેહરબાની તમારા ઉપર પૂરેપૂરી કરે છે કે કદાચ તમે મુસ્લેમ થાઓ. ૮૧. પછી જો તેઓ પોતાની પીઠ ફેરવે તો માત્ર ત્યારા ઉપર ખુદા સંદેશો પહોંચાડવાનું છે. ૮૨.

الْم يَرَوِ إِلَى الطَّيْرِ مَسْجِرَاتٍ فِي جَوِّ السَّمَاءِ
مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا اللَّهُ أَنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٧٩ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ
بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ
الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَنَنْتُمْ
وَيْوَمَ أَتَاكُمْ وَمِنْ أَسْوَاقِهَا وَأَوْبَارِهَا
وَإِشْمَارِهَا أَثَاثًا وَمَتَاعًا إِلَى حِينٍ ٨٠ وَاللَّهُ
جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ لَكُمْ
سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ
بِأَسْكُمْ كَذَلِكَ يُمِ نِعْمَتُهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ
تَسْمَعُونَ ٨١ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَأِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ
الْبَيْنِ ٨٢

* જેવાં કે ઝાંડો, ઘરો, તંબુઓ, પર્વતો ઇત્યાદિ.

† જેમ કે કુદરતી તેમજ કૃત્રિમ જે બન્ને જાતની શુદ્ધાઓ તથા ભોંયરાં.

અને ખુદાએ બે પુરુષોનો દાખલો આપ્યો છે કે જેમાંનો એક મુગો છે, કંઈ પણ ચીજ ઉપર સત્તા રાખતો નથી, અને તે પોતાનાં ધણી ઉપર ભાર રૂપ છે. જ્યાં તે તેને મોકલે છે ત્યાંથી તે કંઈ ફાયદો લાવતો નથી; ત્યારે 'શુ' તે અને જે ન્યાયથી હોકમ કરે છે અને જે સીધા રસ્તા પર છે તે બન્ને સરખા છે? ૭૬. આકાશ અને પૃથ્વીની અદ્રશ્ય ચીજોનું જ્ઞાન ખુદાનેજ છે, અને કયામતના દિવસનું કામ એક આંખનો મીચકાશે અથવા તેના કરતાં વધારે ઓછા વખત સિવાય બીજું કંઈ નથી. ખરેખર ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૭૭. અને 'ખુદા'એ તમને તમારી માતાના ગર્ભમાંથી બહાર કાઢ્યા છે, તમે કાંઈ લેણ્યતા નહોતા. અને તમારે માટે તેણે જ્ઞાન અને આંખ અને એ તાકરણ પેદા કર્યા છે કે કંઈક તમે આભાર માનો. ૭૮.

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَا يُوَجِّهَ لآيَاتِ بَخِيرٍ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٧٦
وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٧٧ وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَكُمْ تَشْكُرُونَ ٧٨

ખુદાને જોઈએ એક સ્વર્ગ માણસ સાથે સરખાવ્યો છે કે જે માણસ પોતાના કુટુંબનું સંપૂર્ણ રીતે મરણ પોષણ કરે છે, અને પોતાની મેદન દાનમાં વાપરે છે. તેમજ નીચેના દાખલામાં તેઓને મુકાબલો એવા એક માણસ સાથે કરેલો છે કે જે પોતાની સુધ્ધિમાં અને ધંદિયામાં પોતાની જોવાથી પોતાનું ભરણ પોષણ કરનાર માણસને નકામો ભાર રૂપ થઈ પડે છે; અને પુકામતો એવા માણસ સાથે કરેલ છે કે જે કંઈ પણ ઉપયોગી અને મહાભારત કામ કરે તેમજ તેનો હોકમ કરવાને પૂરેપૂરો લાયક છે. કેટલાક એવું ધારે છે કે આ મુકાબલો માનવ અને એક કોરને માટે છે.

અને ખુદાએ તમારે માટે તમારી
 આતમાંથી જ સ્ત્રીઓ બનાવી છે, અને તેણે
 તમારે માટે તમારી સ્ત્રીઓમાંથી પુત્રો
 અને પૌત્રો પેદા કર્યા છે, અને તમને
 પાક ચીંત્રોમાંથી ફળ આપી છે. શું ત્યારે
 તેઓ જે બાતેલ (અસત્ય) છે તેને
 માને છે? અને ખુદાની બક્ષિશને તેઓ
 માનતા નથી? ૭૨. અને તેઓ ખુદા
 સિવાય તેની બંદગી કરે છે કે જે તેઓને
 કંઈ ખોરાક આપવા માટે આકાશો અને
 પૃથ્વીમાં કંઈ ચીજોનો માલિક નથી; અને
 તેમજ તેઓ તે કરવા શક્તિમાન છેજ
 નહિ. ૭૩. તેથી ખુદા સાથે બીજાઓના
 (મુકાબલા કરી) દાખલા આપો નહિ.
 ખરેખર ખુદા બાણ છે અને તમે બાણતા
 નથી. ૭૪. ખુદાએ એક દ્રષ્ટાંત આપ્યું
 છે, એક વેચાતો લીધેલો ગુલામ કે જેને
 કંઈ ચીજ ઉપર સત્તા નથી, અને એક
 કે જેને અમે અમારી પાસેથી સારો
 ખોરાક આપ્યો છે, પછી તે તેમાંથી છૂપી
 અને ખુદલી રીતે વાપરે છે; * શું તેઓ
 બન્ને સરખાજ છે? સર્વ વખાણ ખુદાનાંજ
 છે; પણ તેઓ ઘણાખરા બાણતા નથી. ૭૫.

والله جعل لكم من أنفسكم أزواجاً
 وجعل لكم من أزواجكم بنين
 وحفدة ورزقكم من الطيبات أقبالباطل
 يؤمنون ونبئت الله هم يكفرون ٧٢
 ويبدون من دون الله ما لا يملك لهم
 رزقاً من السموات والأرض شيئاً ولا
 يستطيعون ٧٣ فلا تضربوا لله الأمثال
 إن الله يعلم وأنت لا تعلمون ٧٤ ضرب
 الله مثلاً عبداً مملوكاً لا يقدر على شيء
 ومن رزقناه منا رزقاً حسناً فماؤ شفق
 منه سرا وجهراً هل يستون الحمد لله
 بل أكثرهم لا يعلمون ٧٥

* આ વાક્ય મક્કાના મુર્તિપૂજકોને ઠપકો દેવા માટે છે, કે જેઓ પેદા કરેલાં મનુષ્યોને
 એલાહી માનમાં ભાગ લેવાને શામેલ કરતા, અગર જો કે તેઓ પોતાના ગુલામોને જે ખુદાએ
 તેમને બક્ષિશ કર્યું હોય તેમાં ભાગ લેવા દેતા નહોતા. મુર્તિઓને અદ્વિઆં એક ગુલામ સાથે
 સરખાવવામાં આવી છે કે જેની પાસે કંઈ નથી અને તે પોતે બીજાના કબજામાં છે, અને

મિત્રાં માણુચોને મિત્રે શિક્ષા (ઓપધ) *

છે. ખંદેખરે આમાં તે કામને માટે એક નિયામી છે કે જે વિચાર કરે છે. ૬૯. અને ખુદાએ તમને પેદા કર્યા છે. પાંછી તે તમને મૃત્યુ આપશે, અને તમારામાંનો કોઈ એવો છે કે જેને ઘણી હલકી ઉમરમાં † હાથ જવામાં આવશે, કે જેથી તેને જ્ઞાન હતું તે પછી તે કંઈ ચીજ સમજે નહિ; ખંદેખરે ખુદા દાના (અને) શક્તિમાન છે. ૭૦. અને ખુદાએ તમારામાંના કેટલાકને બીજા કેટલાક કરતાં વધારે ફૂંચી (માલ દોલત) આપી છે, પણ જેઓને વધારે આપવામાં આવી છે તેઓ પોતાના માલ જેનો તેઓનો હાથ માલેક છે તે (શુભામ) ને આપનાર નથી; કે જેથી તેઓ તેમાં સરખા થાય. શું ત્યારે તેઓ ખુદાની બક્ષિશનો એનકાર કરે છે ૭૧.

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً

لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٦٩ وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ

يَتَوَفَّيْكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يَرْدُ إِلَى الْعَمَلِ

لَكِي لَا يَلْمِ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

قَدِيرٌ ٧٠ وَاللَّهُ فَضْلٌ بِمُضْكَمَ عَلَى بَعْضٍ

فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادَى رِزْقِهِمْ

عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَمِنْ فِيهِ سَوَاءٌ

أَفْتِنِصَةُ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ٧١

* મધ માત્ર સારો ખોરાક છે એટલુંજ નહિ, પણ કેટલાક રોગ માટે અને ખરાબ કરીને પિત્તથી ઉત્પન્ન થયેલા રોગને માટે તે એક અસરકારક દવા છે. હદીસમાં લખેલું છે કે એક વખત એક માણસ હઝરત પેયગમ્બર પાસે આવ્યો અને તેને તેણે અરજ કરી કે મારા ભાઈના પેટમાં અતિશય દુઃખ થાય છે. હઝરત પેયગમ્બરે તેને મધ ખવડાવવાનું ફરમાવ્યું તેથી તેણે તેના ભાઈને મધ આપ્યું પણ તરતજ પાણ આવી હઝરતને કહ્યું કે તે દવાથી કંઈ અસર થઈ નહિ; ત્યારે હઝરત પેયગમ્બરે તેને આજ્ઞા કરી કે “જા, અને તેને વધારે મધ આપ, કારણ કે ખુદા સત્ય બોલે છે, અને ત્હારા ભાઈનું પેટ અસલ બોલે છે.” અને ત્યારે તેણે તેને વધારે મધ આપ્યું ત્યારે તે માણસ ખુદાની રદમથી તરતજ સાજો થયો. એખન-મસઉદ્દીની રિવાયત થયેલી હદીસમાં લખેલું છે કે “માણસોએ બે દવાને વળગી રહેવું જોઈએ. એકતો કારઆન અને બીજું મધ, કારણ કે કારઆનથી અનુખ્યાના માનસિક રોગ મટે છે, અને મધથી શારીરિક રોગ મટે છે.”

† “હલકી ઉમર” એટલે વૃધ્ધાવસ્થા; કારણ કે તે અવસ્થામાં માણસની શક્તિ તેમજ શુદ્ધિનો ક્ષય થાય છે, અને તેથી તે હલકી સ્થિતિમાં આવે છે.

અને ખરેખર તમારે માટે ચોપગાં
બનવડામાં એક સમજુતી છે. તેઓના
પેટમાં જે છાણ અને લોહી વચ્ચે છે
તેમાંથી અમે તમને શુદ્ધ રૂઘ + પીવા
આપીએ છીએ. તે પીનારાઓને સ્વાસ્થ્ય
લાગે છે. ૬૬. અને ખજૂરી અને દ્રાક્ષનાં
ફળોમાંથી તમે એક કેફી રસ અને સારા
ખોરાક લો છો.† ખરેખર આમાં તે ફામ
માટે એક નિશાની છે કે જે અઢલમઢ
છે. ૬૭. અને ત્હારા પરવરદેગારે ગધ
માખીને પ્રેરણા કરી કે તું પર્વતોમાં
ધર ખાંધ,‡ અને તેમજ ઝાટોમાં અને
જે માણસો ખાંધે છે તેમાં પણ. ૬૮.
પછી હરેક ફળમાંથી ખા, અને ત્હારા
પરવરદેગારને રસ્તે આધીન થઈ આવ.
તેના પેટમાંથી પ્રચ્છાદી પદાર્થ નીકળે છે
કે જે જુદા જુદા રંગનાં છે. §

وَأَن لَّكُم مِّنَ الشَّجَرِ لَأَمْرٌ لِّمِزَّةٍ نَّسِيكُم
مَا فِي بَطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّنَا
خَالِصًا سَائِثًا لِلشَّارِبِينَ ٦٦ وَمِنْ ثَمَرَاتِ
التَّخْلِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَخْذُونَ مِنْهُ سَكْرًا
وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ٦٧ وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ
اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ
وَمَا يَبْرِشُونَ ٦٨ ثُمَّ كُلِي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
فَاسْلُكِي سَبِيلَ رَبِّكَ ذَلَّلَا يُخْرِجُ مِنْ بَطْنِهَا
شَرَابٌ مُخْتَلَفٌ لَّوَانُهُ

* જેમાં લોહીનો રંગ નથી તેમજ મળમૂત્રની ગંધ નથી.

† મતા કરવામાં આવેલો દારૂ એટલુંજ નહિ પણ હવાન ખોરાક, જેવો કે ખજૂર, સૂકી
દાઢ, સીરકા ઇત્યાદિ.

‡ એટલે કે મધ કેની રીતે બનાવવું તે રીત તેણે તેને શીખવી; અથવા જે દૂર જગ્યાએ
તે ઉડીને જાય છે ત્યાંથી પાદરાં ધરે આવવાનું તેણે તેને શીખવ્યું.

§ એટલે કે ગધ, જેનો રંગ જુદા જુદા છોડાનાં પુલો કે જે માખીઓ ખાય છે તે
પ્રમાણે, અથવા તો તેઓની વધના પ્રમાણમાં જુદા જુદા દોષ છે. જેમ કે કેટલુંક પીળું,
કેટલુંક ઘોળું, કેટલુંક રાતું, અને કેટલુંક કાળું.

અને જો ખુદા માણસોને તેઓના જોલમને
લીધે શિક્ષા માટે પકડે તો તે પૃથ્વી પર
એકે પ્રાણીને બાકી રહેવા દેશે નહિ;
પણ તે તેઓની (શિક્ષા) નીમવા વખત
સુધી સુલતવી રાખે છે. પછી જ્યારે
તેઓનો એકસ વખત આવે છે ત્યારે
તેઓ તેને એક ઘડી પણ પાછળ મૂકી
શકતા નથી, તેમજ તેઓ તેને આગળ લાવી
શકતા નથી. ૬૧. જે તેઓને અણગમતું
છે તે તેઓ ખુદા માટે સુકરર કરે છે
અને તેઓની છલ, અસત્ય વર્ણન આપે
છે કે તેઓને માટે સારો બદલો છે.
એકાક તેઓને માટે આગ છે, અને તેઓને
ત્યાં તણ દેવામાં આવશે. ૬૨. ખુદાના
સોગંદ છે કે ખરેખર અમે ત્હારી અગાઉ
ખીણ પ્રભાઓ તરફ પેયગમ્બરો મોકલ્યા
છે. પણ શેતાને તેઓને તેઓનાં કૃત્યો
કુચેલિત દેખાડ્યાં. પછી તે આ દિવસે
તેઓનો હોસ્ત છે, અને તેઓને માટે
હઃખદાયક શિક્ષા છે. ૬૩. અમે ત્હારા
ઉપર કોરઆન આ કારણ સિવાય નીચે
મોકલ્યું નથી કે જે વિષે તેઓમાં મતભેદ
થયો છે તે વિષે તું તેઓને સ્પષ્ટ કરી
બતાવે, અને જે કોમ ધમાન લાવે છે
તેને માટે તે એકં રસ્તો બતાવનાર અને
દયારૂપ થાય. ૬૪. અને ખુદાએ
આકાશમાંથી પાણી નીચે મોકલ્યું છે,
પછી તે વડે પૃથ્વીને તેના મરણ (સૂકાઈ
ગયા) પછી સજીવન કરી છે. ખરેખર
આમાં તે કોમ માટે એક નિશાની છે
કે જે સાંભળે છે. ૬૫.

ولو يؤاخذ الله الناس بظلمهم ما ترك
عليها من دابة ولكن يؤخرهم الى اجل
مسمى فاذا جاء اجلهم لا يستأخرون
ساعة ولا يستقدمون ٦١ ويجعلون
لله ما يكرهون وتصف السنتهم الكذب
ان لهم الحسنى لاجرم ان لهم النار
وانهم مفرطون ٦٢ قاله لقد ارسلنا
الى ايم من قبلك فزين الشيطان
اعمالهم فهو وليهم اليوم ولهم عذاب
اليم ٦٣ وما ازلنا عليك الكتاب الا
لتبين لهم الذي اختلفوا فيه وهدى و
رحمة لقوم يؤمنون ٦٤ والله ازل من
السماء ماء فاجابه الارض بعد موتها ان
في ذلك لاية لقوم يسمعون ٦٥

એટલા માટે કે જે અમે તેઓને આપ્યું છે તેને માટે તેઓ અનુપકારી થાય. ત્યારે તમે જિંદગી સોગવો; પછી તમે જલદી બલુશો. ૫૫. અને અમે તેઓ (કાફરો) ને જે રૂબી આપી છે તેમાંથી તેઓ એક ભાગ જેઓ (મૂર્તિઓ) કંઈ બલુશી નથી તેઓને માટે મુકરર કરે છે* ખુદાના સોગદ છે કે જે જલ્દી તમે ઘડી કાઢો છો તેને માટે તમને પૂછવામાં આવશે. ૫૬. અને તેઓ ખુદાને માટે દીકરીઓ બનાવે છે.† તે પાક છે અને જે તેઓ ધરે છે તે તેઓને માટે છે. ૫૭. જ્યારે તેઓમાંના કોઈને દીકરી (જન્મ્યા) ની ખુશ ખબર આપવામાં આવે છે ત્યારે તેનું મોં કાણું પંડી બળે છે અને તે રીસે ભરાઈ જાય છે. ૫૮. જે સમાચાર તેને આપવામાં આવ્યા છે તેની ના ખુશીને લીધે તે પોતાની કોમથી સંતાઈ રહે છે (અને વિચાર કરે છે) કે શું તેને તે જીવતી સમયે કે જેથી પોતે ખારી (અપકીર્તિ) માં પડે, અથવા તેને જીવતી માટીમાં દાટી દે? જાણો, જે તેઓ હોકમ કરે છે તે દુષ્ટ છે. ૫૯. જેઓ આવતી જિંદગીને માનતા નથી તેઓને માટે ખરાબ વિશેષણ છે. અને ખુદાને માટે સાથી મહાન અને ઉત્તમ વિશેષણ છે, અને તે શક્તિમાન (અને) સાત્ય કરનાર છે. ૬૦.

لِكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمْتُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ تَاللَّهِ لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنتُمْ تَفْتَرُونَ ۝ وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ۝ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝ ۞ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوءِ وَاللَّهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۞

* આને માટે ૪ થી સુરાની ૧૧૯ મી આયાત અને ૭૬ થી સુરાની ૧૩૭ મી આયાત ટિપ્પણ લુઓ.

† મુખ્યત્વે કરીને જોગાયા અને કેનાનાની કોમો ફેરેસ્તાઓને ખુદાની દીકરીઓ કહેતા, અને ધનુ-મલીહ કહેતા કે ખુદા જેન સાથે પરણ્યા અને તેનાથી ફેરેસ્તાઓ પેદા થયા.

‡ કારણ કે અરબોલોકા દીકરી જન્મે તે એક જાતનું દુર્લભ ગણતા, અને ઘણી વખત તેમને જાની દાટી મારી નાખતા

અથવા તેઓનાં હરવા કરવામાં તેઓને
પકડી લે તેમાંથી. - ૫૯. તેઓ ખુદાને
અશક્ત કરનાર નથી. ૪૬. અથવા તેઓને
(આગલા ઝમોનાના) નાશના. ૪૭. તેઓ
પકડી લે તેમાંથી પણ? ખરેખર તમારા
પરવરદેગાર કૃપાળુ (અને) કયાળુ છે. ૪૮.
શું ખુદાએ જે ફરેક ચીજ પેદા કરી છે
તેની તરફ તેઓએ બેચું નથી કે તેના
છાયા જમણી અને ડાણી ગમ કરીને
ખુદાનો સેવકો કરે છે. અને તેઓ સઘળા
નમ્ર છે? ૪૯. જે આકાશોમાં અને જે
પૃથ્વીમાં ફરેક પ્રાણી છે તે ખુદાને સેવકો
કરે છે, તેમજ ફેરેશ્તાઓ પણ. અને તેઓ
અભિમાન કરતા નથી. ૪૯. તેઓ
(ફેરેશ્તાઓ) પોતાના પરવરદેગારનો
પોતાનાં ઉપર હર રાખે છે, અને જે તેમને
કરમાવેલ છે તે તેઓ કરે છે. ૫૦. અને
ખુદાએ કહ્યું, તમે ખુદા તરીકે બે ખુદા
લો નહિ. માત્ર તે એકજ ખુદા છે, માટે
મહારો હર રાખો. ૫૧. અને જે આકાશોમાં
અને પૃથ્વીમાં છે તે તેનું છે. તેની
ખંડગી કરવી તેજ હુમેશ વાળેજ છે.
ત્યારે શું તમે ખુદા સિવાય બીજાથી
હરો છો? ૫૨. અને જે બે બક્ષિશ તમને
મળી છે તે ખુદા ખાસેથીજ છે. ૫૩.
ત્યારે તમને હુઃખ આવી પડે છે ત્યારે
તમે તેના તરફ વિલાપ કરો છો. ૫૩.
૫૪. ત્યારે તે તમારા ઉપરથી હુઃખ
હર કરે છે ત્યારે તમારામાંનો એક ભાગ
પોતાના પરવરદેગાર સાથે બીજાઓને
શરીક કરે છે. ૫૪.

(સુરત)

אוֹיָאֲחֲזֵם עִם בְּעֵבְרָם בְּעֵבְרִין ૬
אוֹיָאֲחֲזֵם עַל יִתְּרוֹ פֶּן רִבְכֶּם לְרוֹף
רְחִים ૪
אִלְמָ יִרְאוּ אֶל מַאֲלֵךְ אֱלֹהִים מִן
שִׁי יִתְּנוּ זָלָלָה עַל הַיָּמִין וְהַשְּׂמָל
סִגְדָּה לֵאלֹהִים וְהֵם דַּחְרוֹן ૪
מֵאֵף הַשְּׁמַיִם וְמֵאֵף הָאָרֶץ מִן דָּבָה
וְהַמַּלְאִכָּה וְהֵם לֹא יִסְתַּכְּרוּן ૫
רִבְכֶּם מִן פְּרוֹתָם וַיַּעֲלֹן מַיּוּסְרוֹן ૬
וְקָל אֱלֹהִים לֹא יִתְּנֶה וְהַיָּמִין אֲשֵׁר אֵמָהוּ
אֵל וְאֶחָד פֶּאִיבֵי פֶרְהִיּוֹן ૭
הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַדִּין וְאֵסֵב
אֶפְרִי אֱלֹהִים תִּתּוֹן ૮
וְהַיָּמִין אֶתְּנוֹן ૯
אֱלֹהִים אִם אִזָּא מִסְכֶּם הַצָּר פֶּלִיגְרִיּוֹן ૧૦
אִם אִזָּא מִסְכֶּם הַצָּר אִזָּא פֶּרִיץ מִסְכֶּם
רִבְכֶּם יִשְׁרִיּוֹן ૧૧

માન અમારો શબ્દ કોઈ ચીજને માટે
ત્યારે અમે તેને પેદા કરવા ઇચ્છીએ
ત્યારે એજ છે કે અમે તેને કહીશું કે
“થા” અને થાય છે. ૪૦. જેઓ પોતાના
ઉપર ઝોલમ થયા પછી ખુદાની ખુશી
માટે હેશ છોડી આપ્યા ગયા તેઓને
ખચિત્ અમે આ સંસારમાં એક સારી
જગ્યા રહેવા આપીશું; અને કયામતના
દિવસનો બદલો વધારે મોટો છે જો તેઓ
જાણે તો. ૪૧. તેઓ એવા છે કે જેઓએ
ધીરજ રાખી અને જેઓ પોતાના
પરવરદેગાર ઉપર આધાર રાખે છે. ૪૨.
અને પુરૂષો કે જેઓના તરફ અમે વહા
મોકલ્યો છે તે સિવાય. ત્હારી મહેલાં
અમે કોઈને મોકલ્યો નથી; * ત્યારે
કેતાબના લોકોને પૂછો જો તમે જાણતા
નહો. ૪૩. (તેઓને) સ્પષ્ટ ચમત્કાર
અને લજેલાં પુસ્તકો સહિત (મોકલ્યા છે)
અને અમે ત્હારા તરફ કોરઆન નીચે,
ઉતાર્યું છે એટલા માટે કે તું માણસોને
જે તેઓના તરફ મોકલવામાં આવ્યું છે
તેનું વર્ણન આપે, અને કદાચ તેઓ
વિચાર કરે. ૪૪. શું ત્યારે જેઓએ કુલ
કાવતરાં રચ્યાં છે તેઓએ ખુદા તેઓને
પૃથ્વીમાં ઉતારી દે તેમાંથી પોતાને
સલામત ધાર્યા છે? અથવા જે ઠેકાણેથી
તેઓ જાણતા નથી ત્યાંથી તેઓના ઉપર
શિક્ષા મોકલે તેમાંથી? ૪૫.

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ
كَانَ فَيَكُونُ ٤٠ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ
مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَوِّسَهُمْ فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةً وَلَآجِرِ الْآخِرَةِ أَكْبَرَ لَوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ ٤١ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ٤٢ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا
رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَاسْتَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ
كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ٤٣ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ
وَأَنزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لَتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا ظَلَمُوا
إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ٤٤ أَفَأَمِنَ الَّذِينَ
مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ
الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ
لَا يَشْعُرُونَ ٤٥

* આ પણ કહીને લોકોને જવાબમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે જેઓ કહેતા હતા કે જો કોઈ
પણ પેશગમ્બરને મોકલવાની ખુદાની ઇચ્છા હોત તો તેણે એક ફેરેસ્તાને મોકલ્યો હોત.

અને જેઓ મોશરેક થયા હતા તેઓએ
 કહ્યું કે ને ખુદાએ ઈચ્છ્યું હોત તો અમે
 તેના સિવાય બીજી કોઈ ચીજની બંદગી
 કરી નહોત; નહિ અમે તેમજ નહિ
 અમારા બાપદાદાએ પણ તેમજ તેના
 હોકમ સિવાય અમે કોઈ ચીજને હસમ
 કરી નહોત. જેઓ તેઓની અગાઉ હતા
 તેઓએ પણ આ પ્રમાણે કહ્યું છે, ત્યારે
 શું પેયગમ્બરો ઉપર સ્પષ્ટ સંદેશો
 પહોંચાડવા સિવાય બીજી કંઈ છે? ઉપ.
 અને ખરેખર અમે દરેક ઉમ્મતમાં એક
 પેયગમ્બર મોકલ્યો છે (એમ કહેવાને)
 કે તમે ખુદાની બંદગી કરો, અને તાઘુતથી
 દૂર રહો. પછી તેઓ (માણસો) માંના
 કોઈને ખુદાએ સીધો રસ્તો બતાવ્યો;
 અને તેઓમાંના એક એવો હતો કે જે
 કુમારને ચોગ્ય થયો; ત્યારે તમે પૃથ્વીમાં
 મુસાફરી કરો, પછી જુઓ કે પેયગમ્બરોને
 જુદા કહેનારને અંત કેવો હતો? ઉક.
 ને હા, તેઓ ખરે રસ્તે આવે તેને માટે
 ચિંતાતુર હો તો ખરેખર ખુદા જેને
 આટે રસ્તે લઈ જવા ઇચ્છે છે તેને રસ્તો
 બતાવતો નથી; અને તેઓને માટે કોઈ
 મદદગાર નથી. ઉજ. તેઓએ પોતાના
 આકરા સોગંદ ખુદાનું નામ લઈને ખાધા
 છે કે જે મરી જાય છે તેને ખુદા ફરીથી
 ઉભા કરશે નહિ. હા, ઉઠાડશે. આ ખુદાનું
 સત્ય વચન છે. તે તે પૂરેપૂરું ખાજશે;
 પણ ઘણાં માણસો ભણતા નથી. ઉક.
 (ઉઠાડશે) એટલા માટે કે જે વિચે
 તેઓ તકરાર કરે છે તે તેઓને માટે
 તે આદેશ કરે, અને એટલા માટે કે
 જેઓ કાફર થયા છે તેઓ બાલો કે ખરેખર
 તેઓ જુદા બોલનારાઓ હતા. ઉક.

وقال الذين اشرءوا لواء الله ما عبدنا
 من دونه من شيء نحن ولا ابائونا ولا
 حرمنا من دونه من شيء كذلك فعل الذين
 من قبلهم فهل على الرسل الا البلاغ
 المين ٣٥ ولقد بشافى كل امة رسولا ان
 اعبدوا الله واجتنبوا الطاغوت فمنهم من
 هدى الله ومنهم من حقت عليه الضلالة
 فسيروا في الارض فانظروا كيف كان
 عاقبة المكذبين ٣٦ ان تحرص على هديهم
 فان الله لا يهدي من يضل وما لهم من
 ناصرين ٣٧ واقسموا بالله جهد ايمانهم
 لا يمشي الله من يموت بلى وعدا عليه حقا
 ولكن اكثر الناس لا يعلمون ٣٨ ليبين
 لهم الذي يخفون فيه وليعلم الذين كفروا
 انهم كانوا كاذبين ٣٩

માટે દુઝખના દરવાજામાં દાખલ થાઓ
જેમાં તમે નિરંતર રહેનાર છે, ત્યારે
ખચિત્ અભિમાન કરનારાઓનું રહેઠાણ
બહુ દુષ્ટ છે. ૨૯. અને જેઓએ
પરહીઝગારી કરી, તેઓને કહેવામાં
આવ્યું કે તમારા પરવરહેગારે શું નીચે
મોકલ્યું છે? તેઓએ કહ્યું કે “લઘુ”
(કિરચાન). જેઓએ લઘુ કયું છે તેઓને
માટે આ સંસારમાં લઘુ છે, અને ખચિત્
કયામતનું રહેઠાણ ઉત્તમ છે, અને ખચિત્
પરહીઝગારો માટે ઉત્તમ ઘર છે. ૩૦.
તે હુમેશ રહેવાની બેહેશત-વાડીઓ છે
કે જેમાં તેઓ દાખલ થશે; જેની નીચે
મદીઓ વહે છે. તેઓને માટે તેમાં જે
તેઓ ઇચ્છે છે તે તૈયાર છે. આ પ્રમાણે
પ્રુદા પરહીઝગારોને બદલો આપે છે. ૩૧.
તેઓ એવા છે કે જેઓને પાક સ્થિતિમાં
ફેરેશ્તાઓ મૂલ્યુ પમાડે છે. તેઓ
(ફેરેશ્તાઓ) કહેશે કે તમારા ઉપર
સલામ, તમે જે કરતા હતા તેના બદલામાં
તમે બેહેશત-વાડીઓમાં દાખલ થાઓ. ૩૨.
શું તેઓ(ફેરેશ્તા)આ સિવાય બીજી શક્તિ
બુદ્ધિ છે કે તેઓની પાસે ફેરેશ્તાઓ (બુદ્ધિ
લેવા) આવે? અથવા તદ્દાસ પરવરહેગારનો
હોકમ આવે? જેઓ તેઓની અગાઉ
હતા તેઓએ પણ આ પ્રમાણે કયું છે,
અને પ્રુદાએ તેઓના ઉપર ઓલમ કર્યો
નથી; પણ તેઓ પોતાની ઉપરજ ઓલમ
કરતા હતા. ૩૩. પછી જે દુષ્ટ કામ
તેઓએ કયું તેના બદલો તેઓને આવી
પહોંચ્યો, અને જે (શિક્ષા) વિષે તેઓ
મરખરી કરતા હતા તે તેઓના ઉપર
આવી પડી. ૩૪.

فادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها قلبيس
مثنوى التكبرين ٢٩ وقبل للذين اتقوا
ما اذا انزل ربكم قالوا خيرا للذين احسنوا
في هذه الدنيا حسنة ولدار الآخرة خير
ولهم دار المقين ٣٠ جنات عدن
يدخلونها تجري من تحتها الانهار لهم
فيها ما يشاءون كذلك يجزي الله المتقين ٣١
الذين ستوفيهم الملائكة طيبين يقولون
سلام عليكم ادخلوا الجنة بما كنتم
تعملون ٣٢ هل ينظرون الا ان تأتيهم
الملائكة او ياتي امر ربك كذلك فعل الذين
من قبلهم وما ظلمهم الله ولكن كانوا
انفسهم يظلمون ٣٣ فاصابهم سبات ما
عملوا وحق بهم ما كانوا يستمرون ٣٤

ખરેખર જેઓ તેમની પહેલાં હતા તેઓએ કાવતરાં રચ્યાં; પણ તેઓની એમારતને પાંચામાંથી પાડી નાંખવાને ખુદાનો હોકમ આવ્યો. પછી તેઓના ઉપરથી તેઓના ઉપર છાપડું પડ્યું; * અને શિક્ષા તેઓના ઉપર એવી જગ્યાએથી આવી પડી કે જે જગ્યાને તેઓ બાણતા નહોતા. ૨૬. પછી ક્યામતને દિવસે તે તેમને શિક્ષા આપી હલકા કરશે, અને કહેશે કે મ્હારી સાથે કરેલા ભાગીદારો કે જેઓને વિષે તમે (પેયગમ્બરો) વિરૂધ્ધ થતા હતા તેઓ ક્યાં છે? જેઓને જ્ઞાન આપવામાં આવ્યું છે તેઓ કહેશે કે ખરેખર આજે હલકાપાણું અને દુઃખ કાફરોપર છે. ૨૭. તેઓ કે જેઓનો જીવ ફેરેશતાઓ લઇ ગય છે (અને) જેઓએ પોતાના ઉપર ઝાલમ કર્યો છે તેઓએ ત્યારે સલાહ કરવા ઇચ્છા બતાવી છે; અને કહ્યું કે અમે એવા નહોતા કે ક'ંઈ પાપ કરીએ. (નહીં, તેમ નથી) બટકે, ખરેખર જે તમે કરતા હતા તે ખુદા બાણનાર છે. ૨૮.

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَبَى اللَّهُ بِنْيَانِهِمْ
مِنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ فَوْقِهِمْ
وَآتَاهُمُ الْعَذَابَ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ٢٦
ثُمَّ يَوْمَ الْقَبْرِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ اِنَّ شَرْكَاءِي
الَّذِينَ كُنْتُمْ تَشَاوِنُ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ
اُوتُوا السَّلَامَ اِنْ الْخِزْيُ الْيَوْمِ وَالسَّوْءِ
عَلَى الْكَافِرِينَ ٢٧ الَّذِينَ تَوَفَّيْتُمُ الْمَلَائِكَةَ
ظَالِمِي اَنْفُسِهِمْ فَاقْبَلُوا السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ
مِنْ شَيْءٍ سَوْءٍ بَلَى اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ٢٨

* કેટલાક કહે છે કે આનો સંબંધ નમરૂદે બંધાવેલા મેનારાની સાથે છે. તે એયૂરાલીમ પેયગમ્બરના વખતમાં પાદશાહ હતો, અને તેણે બાબુલમાં તે મેનારો ૫૦૦૦ વાર ઉંચો ચઢાવીને એવા મુખાબ બંધેલા એરાલથી બંધાવ્યો, કે આકાશ તરફ ચઢી પોતે હજરત એયૂરાલીમના ખુદા સાથે લડાઇ કરે; પણ ખુદાએ તેના પ્રયત્નોને નિષ્ફળ કર્યા, અને એક તોફાની પવનથી તે મ્હોટા મેનારાને પાડી નાંખ્યો. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે તે મેનારાની યોગ્યતા લાગ દરમાં પડ્યો હતો, અને બાકીનો ભાગ નમરૂદના માણસોનાં ઘર ઉપર પડ્યો, અને એવેર એક ભયંકર આવાજ થયો કે લોકોની બોલીમાં પણ ગરબા ઝોટો થઇ ગયો અને તેથી તેઓ એક બીજાનું 'ગોલવું' સમજી શક્યા નહિ. તે વખતે તેઓની અંદર ૭૨ ભાષાઓ પેઠે થઇ અગર બે કે તે અગાઉ તેઓમાં માત્ર એક જ ભાષા "સરિયાની" હતી.

ત્યારે શું જે પેદા કરે છે તે તેના જેવો
 છે કે જે પેદા કરતો નથી? શું તમે
 વિચાર કરતા નથી? ૧૭. અને જો તમે
 ખુદાની બક્ષિશો ગણવા ઇચ્છો તો તમે
 તે ગણી શકો નહિ. ખરેખર ખુદા માફી
 આપનાર, (અને) દયાળુ છે. ૧૮. અને
 જે તમે છૂપાવો છો અને જે તમે ખુલ્લું
 કરો છો તે ખુદા જાણે છે. ૧૯. અને ખુદા
 સિવાય બીજા જેની તેઓ બંદગી કરે છે
 તેઓ કંઈ પેદા કરી શકતા નથી, અને
 તેઓ પોતાને પેદા થયેલા છે. ૨૦. તેઓ
 મુએલા છે, છવ વગરના છે, અને તેઓ
 જાણતા નથી કે ક્યારે તેઓને ઉઠાડવામાં
 આવશે? ૨૧. તમારો ખુદા એકજ ખુદા
 છે; પણ જેઓ કયામતના દિવસને માનતા
 નથી તેઓનાં અંતઃકરણ સત્ય જોખખનાર
 નથી; અને તેઓ અભિમાન કરનારાઓ
 છે. ૨૨. ખેશક જે તેઓ છપુ' રાખે છે
 અને જે તેઓ ખુલ્લું કરે છે તે ખુદા
 જાણે છે. ખરેખર અભિમાની માણસોને
 ખુદા આહુતો નથી. ૨૩. અને જ્યારે
 તેઓને કહેવામાં આવે છે કે તમારા
 પરવરદેગારે શું નીચે મોકલ્યું છે, ત્યારે
 તેઓ કહે છે કે “પ્રાચીન લોકોની
 વાર્તાઓ” ૨૪. (તેઓ એમ કહે છે)
 એટલા માટે કે તેઓ પોતાના પાપને
 યોગ્ય પૂરેપૂરો કયામતને દિવસે ઉપાડે,
 અને તેમજ તેઓના પાપને યોગ્ય (પણ)
 કે જેઓને તેઓ અજ્ઞાનથી આડે મારે
 લઈ જાય છે. જાણે, તેઓ જે યોગ્ય ઉપાડે
 છે તે દુષ્ટ છે. ૨૫.

۱۷ اَفَن يَخْلُقُ كَمَن لَا يَخْلُقُ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ
 ۱۸ وَاِنْ تَدْعُوا نِعْمَةً اِلٰهٍ لَا تَحْصُوهَا اِنَّ اِلٰهَ
 لَغَفُورٌ رَّحِيْمٌ ۱۹ وَالَّذِي يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اِلٰهٍ لَا يَخْلُقُوْنَ شَيْئًا وَهُمْ يَخْلُقُوْنَ ۲۰
 اَمْوَاتٌ غَيْرَ اَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اِيَّانَ
 يَبْعَثُوْنَ ۲۱ اَلْهٰكُمُ الْاِلٰهَ وَاحِدٌ فَالَّذِيْنَ لَا
 يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ قُلُوْبُهُمْ مُّكَرَّةٌ وَهُمْ
 مُّسْكِبُونَ ۲۲ لَا جَرَمَ اِنَّ اِلٰهًا يَعْلَمُ مَا يَسْرُوْنَ
 وَمَا يَمْنُوْنَ اِنَّهٗ لَا يَحِبُّ الْمُسْكِبِيْنَ ۲۳
 وَاِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا اَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوْا
 اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ۲۴ لِيَحْمِلُوْا اَوْزَارَهُمْ
 كَآمِلَةً يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَمَنْ اَوْزَارَ الَّذِيْنَ
 يَحْمِلُوْنَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ اَلْاَسَآءُ مَا يَزُوْنُوْنَ ۲۵

અને તેણે તમારા (કાવચ) માટે સજિ
અને સિંચાઈ અને રાત્રે અને રાત્રે અને
તારાઓને તારામાં સજિ છે, અને તે
મને તેના સેવકથી કાવચ થઈ શકે છે.
ખરેખર આમાં તે કાવચ માટે નિશાનીઓ
છે કે જે મુશ્કેલી છે. ૧૨. અને તેમજ
જે તેણે તમારે માટે પૃથ્વીમાં પેદા કર્યું
છે (તે તેણે તમારામાં સજિ છે) જેઓ
જમ જુદી જુદી જાતનો છે. ખરેખર આમાં
તે કાવચ માટે એક નિશાની છે કે જે
મનન કરે છે. ૧૩. અને ખુદ તેજ છે કે
જેણે મુશ્કેલી પાતાના તારામાં સજિ
છે એટલા માટે કે તેમાંથી તમે તારા
માંથી ખાઓ, અને તેમાંથી તમે પેદાશો
બહાર લાવો કે જે તમે પેદાશો અને
તુ' વધાવોને જુએ છે કે તે તેમાં એટ
છે, અને એટલા માટે કે તમે તેના
કાવચ મેળવો, અને કદાચ તમે આખરે
માનો. ૧૪. અને પૃથ્વીમાં તેણે કદ
પદાર્થો મુક્યા છે કે જેથી જમીન તમને
કમગમતે નહિ. અને તેમજ નદીઓ
અને રસ્તાઓ પણ (પેદા કર્યા છે)
કદાચ તમે તમારો રસ્તો મેળવો. ૧૫.
અને તેમજ બીજી નિશાનીઓ મૂકી છે,
અને તેમજ તારાઓ કે જે વડે તેઓ
પાતાનો રસ્તો ઓગળી કાઢે છે. ૧૬.

وَسَخَّرْنَا لَكُمْ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
وَالْجِبُودَ مَخْرَجَاتٍ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ١٢ وَمَا ذَرَأْنَا فِي
الْأَرْضِ حَبًّا أَوْ آنَاءًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ
لِّقَوْمٍ يَذْكُرُونَ ١٣ وَمَوْجِدِي سَخِرَ
الْبَحْرُ لَنَا كَالْوَالِدِ الَّذِي يُؤْتِي السَّخَرِ حَبًّا
مِّنْ حَالَةٍ نَّجْعِلُهَا وَتَرَىٰ عَذَابَكَ أَخِرَ
فِيهِ وَلَتَبْتَ وَمِنْ فَضْلِهِ وَلَكُمْ تَشْكُرُونَ ١٤
وَإِنِّي فِي الْأَرْضِ رَوَّاسٍ أَنِ تَجِدَ بَكَدٍ
أَتَمَّارًا وَسَبَّاحًا لِّمَن تَعْبُدُونَ ١٥
وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ١٦

* દહીસમાં સજેયું છે કે ત્યારે પૃથ્વીને વડેવનદેશી લાવવા કરવામાં આવી ત્યારે તે
પાણી ઉપર સિંચર નદીની, અને દાવ્યા આપ્યા કરતી દત્તી, અને દેવ્યા કરતી દત્તી; તેથી
ફેરવાઓએ ખુદાને પૂછ્યું કે આવી કમગમતી સ્ત્રી ઉપર કાવચ લખું રહી શકે, ત્યારે ખુદાએ
તેના ઉપર પવંતો મુક્યો તેને સિંચર કરી.

† જે તેઓને માત્ર દરિયામાં રસ્તો બતાવનારા છે એટલું નહિ, પણ ત્યારે તેઓ અંગારી
રશ્મિઓ જંગલમાં મુશ્કેલી કરે છે ત્યારે પણ રસ્તો બતાવનારા છે.

અને ચોપગાં જનવરોને તેણે તમારે માટે પેદા કર્યાં છે કે જેમાં ગરમ કપડાં અને ફાયદો છે. અને તેમાંથી તમે ખાઓ છો. ૫. અને તમારે માટે તેમાં શોભા છો કે જ્યારે તેઓ સાંજે ચરીને પાછાં આવે છે અને જ્યારે તેઓ ચરવા બહાર જાય છે ૬. અને તેઓ તમારા ઘોળને ઉચ્છ્રી તે શહેર તરફ લઈ જાય છે કે જ્યાં તમે પોતાની મેળે અતિશય અંગ મહેનત સિવાય પહોંચનાર નથી. ખરેખર તમારે પરવરદેગાર મેહુરબાન (અને) દયાળુ છે. ૭. અને તેમજ ઘોડા અને ખચ્ચરો અને ગધેડાં (તેણે પેદા કર્યાં છે), એટલા માટે કે તમે ઉપર સવાર થાઓ અને તમે તમારી શોભા વધારો અને જે તમે જાણતા નથી તે તે પેદા કરે છે. ૮ અને ખુદા ઉપરજ સીધા રસ્તાનું વર્ણન કરી બતાવવાનું છે, અને માણસોના રસ્તામાંથી ફેટલાક વાંકા છે; અને જે ખુદાએ ઇચ્છ્યું હોત તો તેણે તમને સઘળાને ખરે રસ્તે દોર્યા હોત. ૯. ખુદા તેજ છે કે જેણે આકાશમાંથી પાણી નીચે મોકલ્યું છે, તમારે માટે તેમાંથી પીવાનું છે અને તેનાથી ધાસ ઉગે છે કે જેમાં તમે તમારા ઘેરને ચરાવો છો. ૧૦. તમારે માટે તેવડે ખુદા અનાજ અને જીવ વૃક્ષ અને ખજૂરીઓ અને દ્રાક્ષ અને દરેક જાતનાં ફળો ઉગાવે છે. ખરેખર આમાં તે કોમને માટે એક નિશાની છે કે જે વિચારવંત છે. ૧૧.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَمَنَافِعُ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۝ وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۝ وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِالْغَنَةِ ۚ أَلَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا بَشَرٌ لَّا نَفْسَ ۖ إِن رَّبِّكُمْ لَرُؤُوفٌ رَّحِيمٌ ۝ ۷
وَالْجِبِلَّ وَالْبُلْبُلَ وَالْحَمِيرَ لَكُمْ كِبْوَاهَا وَزِينَةٌ وَيَخْتَلُونَ مَالًا تَعْلَمُونَ ۝ ۸ وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهْدِيكُمْ أَجْمِينَ ۝ ۹ هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَّكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۝ ۱ۦ
يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخْلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۚ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ۝ ۱۱

*જેવી કે તેઓની આમરી, ઉન, અને વાળ કે જેને તમે તમારે માટે પેદરવાના ઉપયોગમાં લો છો

† તે દોરે તમારા આંગણની શોભા વધારે છે અને તમારા પાટોશીની નરરમાં તમને એક માન છે.

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(૧૩ કૃં છું.)

ખુદાનો હોકમ નઝદિક આવી પહોંચ્યો,
માટે તમે તે વિષે ઉતાવળ કરો નહિ.*
ખુદા પવિત્ર છે. અને તેની સાથે તેઓ
જેને બાગીદાર કરે છે તેનાથી તે જુદોજ
છે. ૧. તે ફેરેસ્તાઓને રૂફ (વદા)
સહિત પોતાના હોકમથી પોતાના
બંદાઓમાંથી જેને તે ચાહે છે તેના
ઉપર નીચે મોકલે છે, (એવું કહીને કે)
તમે ચેતવણી આપો કે ખરેખર મહાસ
સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી, માટે
મહાસા ડરનાઓ. ૨. તેણે આકાશો અને
પૃથ્વી સત્ય પૂર્વક પેદા કર્યાં છે. જેને
તેઓ તેની સાથે બાગીદાર કરે છે
તેનાથી તે જુદોજ છે. ૩. તેણે માણસને†
વીર્યમાંથી પેદા કર્યો; પછી તે (બ્યારે
મહોટો થયો) ત્યારે તકરાર કરી
ઓખ્યો સામે થનાર છે. ૪.

سورة العمل مكية وهي مائة

وثمان وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقِ اسْرَآءِ اللَّهِ فَلَا تَسْتَجْلُوْهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰی

عَمَّا يَشْرِكُوْنَ ۝۱ يَنْزِلُ الْمَلٰٓئِكَةُ بِالرُّوحِ

مِنْ اَمْرِهِ عَلٰی مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ اَنْ

اَنْذِرُوْا اِنَّهٗ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنَا فَاقْسُوْا ۝۲ خَلَقَ

السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالٰی عَمَّا

يَشْرِكُوْنَ ۝۳ خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَاَدَّآ

هُوَ خَصِيْمٌ مِّیْنٌ ۝

*કૃપામતને દિવસે કહેર લોકોને થનારી શિક્ષાની સાથે આનો સંબંધ છે; અને તેઓ તે શિક્ષાને તેઓના ઉપર જલદી લાવવાને હમેશા હઝરત પેયગમ્બર પાસે માગણી કરતા હતા.

† અહિં “રૂફ” નો અર્થ કતિ એવાદી સફેશો એટલે કારઆન થાય છે અને કતિ એક જાતના ઉંચા દરમના ફેરેસ્તાઓ થાય છે કે જેઓ રૂફ કહેવાય છે અને જેઓ હમેશા બીજા ફેરેસ્તાઓની સાથે પૃથ્વી ઉપર આવે છે.

‡ જે માણસ અહિંઆ ખાસ કરીને જતાવેશે છે તે ઓથે-બેન-ખલફ હતા કે જે હઝરત પેયગમ્બરની પાસે એક સડી ગયેલું હાડકું લઈને આવ્યો, અને તેને પૂછ્યું કે આને ખુદા સજીવન કરી શકે છે કે નહિ ?

કે જેઓ ખુદ સાથે ધીન ખુદાઓને
શરીક કરે છે, પછી તેઓ જલદી નાશ પામે. ૯૬.
અને ખરેખર અમે નાણીએ છીએ કે
ત્હારું અંતઃકરણ જે તેઓ કહે છે તેને
માટે સંકેતિય નય છે. ૯૭. માટે ત્હારા
પરવરદેગારની પવિત્રતાનાં વખાણ કરી
તેને યાદ કર, અને સેજદો કરવારાઓમાંનો
થા. ૯૮. અને ત્હારા પરવરદેગારની બંદગી
કર ન્યાંબુધી કે તને મોત આવે. ૯૯.

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِهِمْ كَاهِنُونَ
يَقُولُونَ ۙ وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ
بِمَا يَقُولُونَ ۙ فَصَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ
مِنَ السَّاجِدِينَ ۙ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ
يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ۙ

પ્રકરણ ૧૬ મું.

સુરતુન-નહલ.

આ સુરા મકકામાં વહા કરવામાં આવી હતી. પણ તેને વિષે ધીન જે અભિપ્રાય
છે. કેટલાક કહે છે કે કેટલોક ભાગ મકકામાં અને કેટલોક ભાગ મદિનામાં વહા
કરવામાં આવ્યો હતો; ધીનઓ કહે છે કે માત્ર ત્રણ આયા મદિનામાં અને બાકીની
મકકામાં વહા કરવામાં આવી હતી. કોરઆનની સઘળી નકલોમાં આ સુરાની ૧૨૮
આયા છે, અને ૬૮ મી આયામાં “ નહલ ” એટલે મધ માખી વિષે લખ્યું છે તેથી
આ સુરાનું નામ “ નહલ ” રાખવામાં આવ્યું છે. હદીસમાં લખેલું છે કે “ જે કોઈ
દરેક મહિને એક વખત આ સુરા વાંચશે તે આ સંસારની ૭૦ આતની આફતોમાંથી
બચી જશે, અને તેને બેહેસ્ત-વાહીઓમાં જગ્યા મળશે.”

પેયગમ્બરના કટ્ટા દુશ્મન હતા, અને હજરતને હમેશા અડચણ કરતા હતા તેમજ તેને દસી કાઢતા
હતા; તેથી છેવટે જેઘરાખવ આવ્યા અને હજરત પેયગમ્બરને કહ્યું કે મને ખુદ તરફથી હોકમ
મળ્યો છે કે હવે તેમનો નાશ કરી તમારા ઉપરથી તેઓ તરફથી પહોંચતી અડચણ દૂર કર.
અને ત્યારે જેઘરાખલે તેમાંના દરેક તરફ એશારો કપો ત્યારે તેઓ સઘળા એક પછી એક જસદી
બુદ્ધી બુદ્ધી આફતમાં પડી નાશ પામ્યા.

તું હારી ખન્ને આંખ તે તરફ ખેંચ
 નહિ કે જે અમે તેઓમાંના બુદ્ધ બુદ્ધ
 ભાગને ઉપભોગ કરવા આપ્યું છે. *
 તેમજ તેઓને માટે દિલગીર થા નહિ,
 અને ત્હારી પાંખ મોઝેનો માટે નીચી
 નમાવ (નમ્રતા ખતાવ), ૮૮. અને કહે
 કે ખરેખર હું સ્પષ્ટ ચેતવણી આપનાર
 છું. ૮૯. (બુદ્ધાએ ફરમાવ્યું છે કે જો
 તમે ધમાન નહિ લાવો તો તમારા ઉપર
 અમે શિક્ષા મોકલીશું) જેવી રીતે કે
 ભાગ પાડનારાઓ ઉપર મોકલી છે. ૯૦.
 કે જેઓએ કારઆનના વિભાગ કર્યા. ૯૧.
 માટે ત્હારા પરવરદેગારના સોગંદ છે કે
 અમે તેઓ સઘળાને ખચિત તે વિષે
 પૂછીશું. ૯૨. કે જે તેઓ કરતા હતા. ૯૩.
 માટે તને જે ફરમાન થયું છે તે તું
 ઝાઝર કર, અને મોશરફો (મૂર્તિપૂજકો)
 થી ઝડો ફરવ. ૯૪. ખરેખર અમે મરખરી
 કરનારાઓથી તને બચાવ્યો. † ૯૫.

لَا تَحْذَرْنَ عَيْنَكَ إِلَى مَا مَتَعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
 مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَانْخَضْ جَنْحَكَ
 لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ ۸۸ وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ
 الْمُبِينُ ۝ ۸۹ كَمَا أَرْسَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ۝ ۹۰
 الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ۝ ۹۱ فَوَيْلٌ
 لِلَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهِمْ يَوْمَئِذٍ مُّشْرِقُونَ ۝ ۹۲
 عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۹۳ فَاصْدَعْ
 بِمَا تُؤْمَرُ وَاعْزِزْ عَنِ الشِّرْكِ
 إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِينَ ۝ ۹۴

આપા એટલે, કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે, કાંતો પહેલી સુરા કે જેમાં સાત આપા છે, અને કાંતો
 બીજાના મત પ્રમાણે કારઆનની સરઆતમાં આવેલી સાત લાંબી સુરા. વળી કેટલાક એવું માને
 છે કે સાત આપા એટલે તે સાત સુરા કે જે “દ” (હા) અને “મ” (મીમ) એ બે
 અક્ષરોથી શરૂ થાય છે.

* હદીસમાં લખેલું છે કે હઝરત પેયગમ્બરે અજરોઆતમાં, અથવા કેટલાકના કહેવા
 પ્રમાણે મક્કામાં યહુદી લોકોની કારેઅ અને નઝીરની કામના સાત કાફલાને કિમતી સાંમાન લાંબને
 વેપાર માટે જતા, જોયા; અને મોગેનોની ગરીબાઇનો વિચાર કરતાં તેને પોતાના તામેદારોની આટલી
 બંધી દુઃખી રિયતિ બાણીને અત્યંત દિલગીરી થઇ. તે વખતે આ આપા વલ્લ કરવામાં આવી.

† કેટલાકના મત પ્રમાણે આ માણસો મક્કાના કારેશો હતા કે જેમાંના કેટલાકે કારઆનને
 બહુ કહ્યું; કેટલાકે જ્યોતિષ શાસ્ત્ર કહ્યું; કેટલાકે જૂની વાર્તા કહી; અને કેટલાકે કવિતા કહી.
 વળી બીજાઓનો મત એવો છે કે આ લોકો વધીદ-મોઝેરાએ નીમેલા બાર માણસો હતા કે
 જેઓને તે હજીની વખતે મક્કાના રસ્તા ઉપર મોકલતો હતો એટલા માટે કે તેઓ કારઆનને
 આપા અવલાખ આપીને માણસોને સમજાવે; અને હઝરત પેયગમ્બર પામે જતાં અટકાવે.

‡ આ ફકરો કારેશના પાંચ આગેવાનોને લીધે વલ્લ કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓ હઝરત

જેશક આમાં મોઝેનોને માટે એક નિશાની છે. ૭૭. અને “અયકા”ના લોકો* એલમગારે હતા. ૭૮. પછી અને તેઓના ઉપર બદલો વાંચી લીધો, અને ખરેખર તેઓ બન્ને (અયકા અને મદ્યન) ખુલ્લા રસ્તા પર છે. ૭૯. અને ખરેખર હેબ્રના † લોકોએ મોકલેલા પેચગમખરેને બૂઠા કહ્યા. ૮૦. અને અમે. અમારી આંખાત તેમને આપી; પછી તેઓ તેમાંથી મેંડાં ફેરવનાર હતા. ૮૧. અને તેઓ પહાડોમાં ઘરો કાતરના હતા કે તેઓ સલામત રહે. ૮૨. પછી તેઓના ઉપર સવાર પડતાં (શિક્ષાનો) એક ભયંકર પોકાર આવી પડ્યો. ૮૩. પછી જે તેઓ કમાયા હતા તેણે તેઓના ઉપરથી કંઈ શિક્ષા દૂર કરી નહિ. ૮૪. અને અમે આકાશો અને પૃથ્વી અને જે તે બન્ને વચ્ચે છે તે સર્વ સત્ય સિવાય પેદા કર્યું નથી. અને ખરેખર સાબત (કથામતનો દિવસ) ખચિત આવનાર છે, માટે તું (હે મોહમ્મદ) સારી રીતે દરગુજર કર. ૮૫. ખરેખર ત્હારો પરવરદેગાર તે પેદા કરનાર (અને) દાના છે. ૮૬. અને ખરેખર અમે તને “મસાની” ‡ માંથી સાત આયા અને તેમજ માનવંત મહાન કોરઆન આપ્યું છે. ૮૭.

ان في ذلك لاية للمؤمنين ۷۷ وان كان
اصحاب الايكة لظالمين ۷۸ فانتقمنا منهم
وانهما لبامام مبين ۷۹ ولقد كذب اصحاب
الخبيث المرسلين ۸۰ واتيانا هم ايتانا فكانوا
عنها معرضين ۸۱ وكانوا يخشون من
الجال بيوتا امنين ۸۲ فاخذهم الصيحة
مصبيين ۸۳ فما اغنى عنهم ما كانوا
يكسبون ۸۴ وما خلقنا السموات
والارض وما بينهما الا بالحق وان الساعة
لاية فاصفح الصفح الجليل ۸۵ ان ربك
هو الخلاق العليم ۸۶ ولقد ايتاك سبعا
من الثاني والقران العظيم ۸۷

* અસદ્દાખે-અયકા નામની એક કોમ હતી કે જેની પાસે હઝરત શાઅમ પેચગમખરને મોકલવામાં આવ્યા હતા. અરબી ભાષામાં “અયકા”ના અર્થ ધીરજ નબલ થાય છે, કારણ કે તેઓનાં મકાનોની આસપાસ જગ્યાબંધ ગોડા હતા.

† હેબ્રના લોકો અને અમુદના લોકો કે જેની પાસે હઝરત સાલેહ પેચગમખરને મોકલવામાં આવ્યા હતા તે બન્ને એકજ છે. ‡ આ ઠેકાણે “મસાની” એટલે કોરઆન અને સાત

ત્યારે તું, તારા કુટુંબને સન્નિવે ઘોડા
લાગ વીત્યા બાદ બહાર લઈ બ, અને
તું પણ તેઓની પછવાડે ચાલ, અને
તમારામાંથી કોઈએ પાછલ જોવું જોઈએ
નહિ; પણ જ્યાં તમને ફરમાવવામાં
આવ્યું છે ત્યાં જાઓ. * ૬૫. અને અમે
તેના તરફ આકાશ વિશે હોકમ મોકલ્યો
કે ખરેખર આ લોકોનું મૂળ સવાર
પડતાં કાંપી નાંખેલું થશે. ૬૬. અને
શહેરના લોકો પરસ્પર ખુશ ખબર
આપતાં (હુતને ઘેર) આવ્યા. ૬૭.
તેણે કહ્યું, ખરેખર આ મુહારા મહેમાન
છે, માટે મુહારી આપકીર્તિ ન કરો. ૬૮.
અને ખુદાથી હરો, અને મને શરમમાં
નાંખો નહિ. ૬૯. તેઓએ કહ્યું, શું અમે
તને સંસારનાં માણસો (ને બચાવવા) ની
મના કરી નથી? ૭૦. તેણે કહ્યું, આ
મુહારી દીકરીઓ છે જો તમે (મુહારા
કહેવા પ્રમાણે) કરનાર હો તો. ૭૧.
(હે મોહમ્મદ,) તારા જીવના સોગંદ
છે કે તેઓ પોતાની બેશુદ્ધી (કાફરપણા)
માં ભટકતા હતા. ૭૨. પછી સૂર્યોદય
થતાં તેઓની ઉપર એક અથકર આવ્યા
આવી પડ્યો. ૭૩. પછી અમે તે શહેરના
ઉંચા ભાગોને નીચા બનાવી દીધા (ઉંચા
નાંખી દીધા.) એને તેઓની ઉપર કઠણ
મટોડીના પથ્થર વરસાવ્યા. ૭૪. ખરેખર
આમાં બારીક ભુધિવાલા માણસો માટે
નિશાનીઓ છે. ૭૫. અને ખરેખર તે
શહેરના હાલ મુસાફરોના રસ્તાપર છે. ૭૬.

فَأَسْرَأْهُمْ لَمَّا يَلْفُتْ بِنُحْلٍ وَقَاطِعُ السَّبِيلِ يُنْقِطِعُ ۚ وَاتَّبَعُوا دُجَاهَ رَبِّهِمْ ۚ وَنَبَذَ الْفِتْنَىٰ ۚ وَتَبِعُوا ۚ
وَلَا يَلْفُتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۚ ٦٥ وَقَضِيَ إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرُ ۚ
إِنَّ دَارَ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُصْبِحِينَ ۚ ٦٦
وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۚ ٦٧
قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُون ۚ ٦٨
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا ۚ ٦٩ قَالُوا أَوَلَمْ
نَهَكَ عَنِ النَّالِيِّ ۚ ٧٠ قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي
إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ۚ ٧١ لَعْنَتْ أُمَمٌ لِّئَلَّا
يَكْفُرُوا بِهِمْ ۚ ٧٢ فَاخْذَتْهُمْ الصَّبْحَةُ
مُشْرِقِينَ ۚ ٧٣ فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا
وَأَنْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ سَجِيلٍ ۚ ٧٤
فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُتَوَسِّلِينَ ۚ ٧٥ وَأَنهَا
لِلسَّبِيلِ مَقِيمٌ ۚ ٧٦

કે જ્યારે તેઓ તેની પાસે દાખલ થયા,
પછી તેઓએ કહ્યું કે “સલામ;” ત્યારે
એબ્રાહીમે કહ્યું કે ખરેખર અમે તમારાથી
હરીએ છીએ. ૫૨. તેઓએ કહ્યું કે હર
નહિ, ખરેખર અમે તને દાના દીકરાના
પુત્ર ખબર આપીએ છીએ. ૫૩. તેણે
કહ્યું, મને ઘડપણ આવી પહોંચ્યું છે.
છતાં તું તમે મને આ પુત્ર ખબર આપો
છો? ત્યારે તમે મને કેવી રીતે પુત્ર ખબર
આપો છો? ૫૪. તેઓએ કહ્યું, અમે
સત્યપૂર્વક તને પુત્ર ખબર આપીએ છીએ,
માટે તું નિરાશ થનારાઓમાંનો થા
નહિ. ૫૫. તેણે કહ્યું, અને તે કોણ છે
કે જે પોતાના પરવરદેગારની રહમતથી
આડે રસ્તે જનાર સિવાય ના ઉમેદ
થાય! ૫૬. એબ્રાહીમે કહ્યું, ત્યારે હે
મોકલેલા ફેરેશ્તાઓ, તમારું શું કામ
છે? ૫૭. તેઓએ કહ્યું, ખરેખર અમને
પાપી લોકો તરફ મોકલવામાં આવ્યા
છે. ૫૮. પણ હુતના કુટુંબને ખરેખર
તેઓ શઘળાને અમે ધ્યાવનાર છીએ. ૫૯
પણ તેની સ્ત્રી સિવાય કે જેને માટે અમે
નિર્માણ કર્યું છે કે તેણી પાછલ
રહેનારાઓમાંની થાય. ૬૦. પછી જ્યારે
હુતના કુટુંબ પાસે મોકલેલા ફેરેશ્તાઓ
આવ્યા. ૬૧. ત્યારે તેણે કહ્યું, ખરેખર
તમે એવા લોકો છો કે જેઓને હું
ઓળખતો નથી. ૬૨. તેઓએ કહ્યું, (નહિ)
બટકે અમે ત્હારી પાસે તે કામ વિષે
આવ્યા છીએ કે જે વિષે તેઓ શક
રાખતા હતા. ૬૩. અને ત્હારી પાસે અમે
સત્ય આણ્યું છે, અને ખરેખર અમે
સાચું બોલનાર છીએ. ૬૪.

اذ دخلوا عليه فقالوا سلاما قال انا منكم
وجلون ٥٢ قالوا لا توجل انا بشرك
بسلام عليه ٥٣ قال ابشرتموني على ان
مسنى الكبر فبم تبشرون ٥٤ قالوا ابشرناك
بالحق فلا تكن من القاطنين ٥٥ قال و
من يقنط من رحمة ربه الا الضالون ٥٦
قال فما خطبكم ايها المرسلون ٥٧ قالوا
انا ارسلنا الى قوم مجرمين ٥٨ الا ال
لوط انا المنجوم اجمعين ٥٩ الا امراته
قدرنا انها من الفارين ٦٠ فلما جاء ال
لوط المرسلون ٦١ قال انكم قوم
منكرون ٦٢ قالوا بل جئتكم بما كنتم
فيه يمترون ٦٣ وانيك بالحق وانا
الصادقون ٦٤

પછી સઘળા ફેરેશ્તાઓએ તેને સેજદો કર્યો. ૩૦. પણ એબ્લીસે સેજદો કરનારાઓ સાથે શામેલ થવાને ના પાડી. ૩૧. ખુદાએ કહ્યું, હે એબ્લીસ, તને શું છે કે તું સેજદો કરનારાઓ સાથે શામેલ થાય નહિ? ૩૨. તેણે કહ્યું કે હું એવો નથી કે હું તે મનુષ્યને સેજદો કરું કે જેને તેં કાળી વાસ મારતી મૂકેલી માટીમાંથી પેદા કર્યો છે. ૩૩. ખુદાએ ફરમાવ્યું ત્યારે તું ત્યાંથી બહાર નીકળ. હવે ખરેખર તને હાંકી કાઢવામાં આવ્યો છે. ૩૪. અને ખરેખર બદલો આપવાના દિવસ સુધી તારા ઉપર લખનત છે. ૩૫. તેણે કહ્યું, હે પરવરદેગાર, ત્યારે મને તે દિવસ સુધી વખત આપ કે જે દિવસે માણસોને ઉઠાડવામાં આવશે. ૩૬. ખુદાએ કહ્યું, ખરેખર જેઓને વખત આપવામાં આવ્યો છે તેઓમાંના તું છે. ૩૭. તે ચોક્કસ થયેલી મુદ્દતના દિવસ સુધી છે. ૩૮. શેતાને કહ્યું હે પરવરદેગાર, તેં મને આડે રસ્તે દોર્યો છે* તેથી તેના હું સોગંદ ખાઉં છું, કે હું ખચિત તેઓ (માણસો)ને માટે પૃથ્વીમાં (પાપને) સુચોભિત કરીશ, અને તેઓ સઘળાને હું ખચિત આડે માર્ગે લઈ નાંધશ. ૩૯. પણ તેઓમાંના જે તારા બંદાઓ શુદ્ધ મનના છે તેઓને નહિ. ૪૦.

فَسَجِدِ الْمَلَائِكَةَ كُلَّهُم مَّجْمُوعُونَ ٣٠

إِبْلِيسَ إِنْ أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ٣١

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ إِلَّا تَكُونُ مَعَ

السَّاجِدِينَ ٣٢ قَالَ لَمْ أَكُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ

خَلَقْتَهُ مِنْ صَلَافٍ مِنْ حَمَاسٍ نُونٍ ٣٣

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ٣٤ وَإِنَّ

عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ٣٥ قَالَ رَبِّ

فَانظُرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعُثُونَ ٣٦ قَالَ

فَأِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ٣٧ إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ

الْمَعْلُومِ ٣٨ قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَ

لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَا أَغْوِيَهُمْ أَجْمَعِينَ ٣٩

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ٤٠

* આ આપના તફરીર લખનારાઓ બુદ્ધ બુદ્ધ અર્થ કરે છે. એક તો આદિ સુભામ બતાવ્યો છે તે; બીજો “તે” મને આડે રસ્તે દોર્યો છે તેને લીધે હું ખચિત તેઓને દુષ્ટ કરીશ” અને ત્રીજો “તે” મને તારી રહમતથી નિરાશ કર્યો છે તેને લીધે હું તેઓને દુષ્ટ કરીશ” વધારે બોલાવો મોટી તફરીરોમાં મળશે.

અને ખરેખર અંમે જીવ આપીએ છીએ
અને અંમે મોત આપીએ છીએ; અને
અંમે સર્વના વારસ છીએ. * ૨૩. અને
ખરેખર અંમે તમારામાંના આગળ
થયેલાને, ઝોળાળીએ છીએ, અને તેમજ
પાછળ આવનારને ઝોળાળીએ છીએ.† ૨૪.
અને ખરેખર ત્યારે પરવરહેગાર તેજ
છે કે જે તેઓ સઘળાને એકઠા કરશે.
ખરેખર તે સત્ય કરનાર (અને) દાના
છે. ૨૫. અને ખરેખર અંમે મનુષ્ય
(આદમ) ને સૂકાવેલી માટી કે જે
કાળી (અને) વાસ ભારતી ગાદી હતી†
તેમાંથી પેદા કર્યો. ૨૬. અને જાનને
તે અગાઉ ધૂમાડા વિનાની આગમાંથી
અંમે પેદા કર્યો. ૨૭. અને (યાદ કર)
કે જ્યારે ત્યારે પરવરહેગારે ફેરેશ્તાઓને
કહ્યું કે ખરેખર હું એક મનુષ્યને કળી
વાસ ભારતી મૂડી માટીમાંથી પેદા કરનાર
છું. ૨૮. પછી જ્યારે મેં તેને જનાવી
આપી, અને તેમાં આશ ૩૬
(આત્મા) માંથી (૩૬) કુંકરો, ત્યારે
તમે સઘળા તેની પાસે સેજદો કરતા
પડો. ૨૯.

وَأَنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ۚ
وَلَقَدْ عَلَّمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ
عَلَّمْنَا الْمُسَاخِرِينَ ۚ ۲٤ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ
يُحْشِرُهُمْ أَنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۚ ۲٥ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۚ ۲٦
وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلِ مِنْ نَارِ السُّمُومِ ۚ ۲٧
وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا
مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ۚ ۲٨ فَآذًا
سَوِيَّةً وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَبُّوا
لَهُ سَاجِدِينَ ۚ ۲٩

* એટલે કે જ્યારે સઘળાં પ્રાણીઓ મરી જઈ નાશ પામશે ત્યારે ખુદ માર અંકેશોજ રહેનાર છે.
† તેઓ મરી ગયા છે અથવા અગાઉ થઈ ગયા છે તેઓને, અને તેઓ જીવે છે અથવા
પાછળ આવનાર છે તેઓને; અથવા જે કોમે પહેલાં થઈ ગઈ છે તેઓને, અને હવેલ પેયમખ્બરની
કોમ કે જે પછી આવનાર છે તેને.

—નેસ્લાક-કરે-છે કે—જમીનની માટીમાંથી હવેન આદમનું શરીર બનાવવામાં આવ્યું
તે જમીન-ઉપર ખુદાએ પાણી એકત્તુ, અને તેની માટી બનાવી અને તેને ચોટી મુદન ગુણી
શબ્દો મૂકી, અને તે વિધિમાં રહેલી મટી “કામ” કહેવાય છે, અને પછી તે માટીને કિતમ
જ્યારે બનાવ્યો કે જે આદમને “મનુન” કહેવામાં આવે છે, પછી તે મુશવ મરેલી આપીને
“મનમન” એવું નામ આપવામાં આવ્યું છે.

પણુ જે ચોરીથી (ફેરેશ્તાઓની) વાત સાંભળવા ઇચ્છે છે * તેની પાછળ પ્રકાશિત બળતા તારા પડે છે. ૧૮. અને અમે પૃથ્વીને પાથરી છે, અને તેમાં ૬૬ પર્યંતે મૂક્યા છે, અને તેમાં દરેક ચીજ ચોકસ માપમા ઉગાડી છે. ૧૯. અને અમે તમારે માટે તેમાં જિંદગીનાં સાધનો બનાવ્યાં છે, અને તેમજ તેને માટે પણ કે જેને તમે ફૂલી આપનાર નથી.† ૨૦. અને કોઈ ચીજ એવી નથી કે જેનો ખજાનો અમારી પાસે નહોતો,‡ અને ચોકસ માપ સિવાય અમે તે નીચે મોકલતા નથી. ૨૧. અને અમે પવનને (વાદળાથી) ગણિત થયેલા † મોકલ્યા છે. પછી અમે આકાશમાંથી પાણી નીચે મોકલ્યું છે. પછી અમે તે તમને પીવડાવ્યું. અને તે તમે બળથી રાખનાર નથી. ૨૨.

الْأَمِنْ اسْتَرْقِ السَّمْعَ فَاتَّبِعْ شَهَابَ
مِیْنِ ۱۸ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَا مَا وَالْقِیَافَا
رَوَاسِیْ وَأَنْبَتْنَا فِیْهَا مِنْ كُلِّ شَیْءٍ مُّوْزَوْنِ ۱۹
وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِیْهَا مَعَاشٍ وَمَنْ لَمْ
لَهُ رَازِقِیْنِ ۲۰ وَإِنْ مِنْ شَیْءٍ الْأَعْدَا
خَزَائِنُهُ وَمَا نُنْزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ۲۱
وَأَرْسَلْنَا الرِّیَّاحَ فَاَنْزِلْنَا مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَاسْقِیْنَا كُوهَ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِیْنَ ۲۲

* જેન લોકો હજરત આદમના વખતથી તે હજરત ઇસાના વખત સુધી આકાશ તરફ ઉંચે ચઢતા, અને ફેરેશ્તાઓ કે જે કેતાબમાંથી ખુદાના નિર્માણ થયેલા હોકમે વાંચતા તેઓને જાના માના સાંભળી લેતા; અને નીચે આવીને બહુચરોને તથા નજર બંધીવાળાઓને તે વિશે શીખવતા. પણ હજરત ઇસાના વખતમાં પણ આકાશમાં આવતાં તેઓને અટકાવવામાં આવ્યા, અને હજરત પેયગમ્બરના જન્મ પછી બાકીનાં ચાર આકાશમાં પણ આવતાં અટકાવવામાં આવ્યા. અને તેઓને પણ હકાવવાને ખુદાએ ખરતા તારા ચક્રરે કયાં કે જેઓ જે તેઓ ઉંચે આવવા હિમ્મત ધરે તો તેમના ઉપર પડી તેમને પણ હકાવે.

† એટલે કે તમારે કુટુંબ ચાકરો અને ગુલામો જે તમે એવું ધારતા હો કે તમે તેઓને ખવડાવો છો તો તે તમારી ભૂલ છે; અથવા એવાં બનવરો કે જેની માણસો કાંઈ સંભાળ લેતા નથી.

‡ એટલે કે અમે તેના ઉપર સત્તા ચલાવનાર હીએ; આ એક કહેવત છે.

§ એટલે પવન મોકલ્યા છે કે જે પાણી ભરેલાં વાદળને ધસડી લાવે છે.

અમે સત્ય સિવાય ફેરેશતા નીચે મોકલતા નથી. અને તે વખત તેઓને વખત આપવામાં આવશે નહિ. ૮. ખરેખર અમે કોરઆન નીચે મોકલ્યું છે, અને ખચિત્ અમે તેનું રક્ષણ કરનાર છીએ. ૯. અને ખરેખર અમે ત્હારી પહેલાં પ્રાચીન પ્રભાતી અંદર (પેયગમ્બર) મોકલ્યા છે. ૧૦. અને તેમની પાસે એવો કોઈ પેયગમ્બર આવ્યો નથી કે જેની તેઓ મરખૂરી કરતા નહોતા. ૧૧. આ પ્રમાણે અમે શુનહુગારના દુદ્ધમાં તેજ વર્તણુક દાખલ કરીએ છીએ. ૧૨. તેઓ તે (કોરઆન) માં માનશે નહિ અને આગળના લોકો વિષે (ખુદાનો) નિયમ અગલમાં આવી ચુક્યો છે. ૧૩. અને જો અને તેઓના ઉપર આકાશનું એકજ ખારણું ઉઘાડીએ, પછી તેઓ આખો દિવસ મત્તક જીએ કે (ફેરેશતાઓ) તેમાં થઈ ઉપર ચડે છે, ૧૪. તો પણ તેઓ ખચિત્ કહેશે કે ખરેખર અમારી નજરમાંથી લીધી છે; (નહિ) બદલે અમે જાદુ થયેલી કોમ છીએ. ૧૫. અને ખરેખર અમે આકાશમાં (ખાર) રાશીઓ બનાવી છે, અને જોનારા માટે તેને શણગારી છે. ૧૬. અને અમે તે (આકાશ) ને દરેક હાંકી કાઢેલા ચેતાનથી ભરવા રાખ્યું છે. ૧૭.

مَا نَزَّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا
إِذَا مَنظُرِينَ ۝ ۸ إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا
لَهُ لَحَافِظُونَ ۝ ۹ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ
فِي شُعَيْبٍ الْاَوَّلِينَ ۝ ۱۰ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ
رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ۝ ۱۱ كَذَلِكَ
نَسُكُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ۝ ۱۲ لَا يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سَنَةُ الْاَوَّلِينَ ۝ ۱۳ وَلَوْ قُتِحْنَا
عَلَيْهِمْ بِأَمْنٍ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمْرُجُونَ ۝ ۱۴
لَقَالُوا إِنَّمَا سَكْرَاتُ أَبْصَارِنَا بِمَا نَحْنُ قَوْمٌ
مَسْحُورُونَ ۝ ۱۵ وَلَقَدْ جِئْنَا فِي السَّمَاءِ
بِرُوحِنَا وَزَيْنَاهَا لِلْمُتَنَظِّرِينَ ۝ ۱۶ وَحِفْظَهَا
مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ۝ ۱۷

* એટલે કે જ્યારે તેઓને કુદરતી લોકોના ઉપર ખુદાની શિક્ષા અમલમાં લાવવાની હોય ત્યારેજ ફેરેશતાઓ પોતાના મૂળરૂપમાં પૃથ્વી ઉપર આવે છે; પણ પોતાના દ્રવ્યરૂપમાં દેખાઈને તમને ખુશ કરવા માટે તેઓ આવતા નથી; કારણ કે જો તેઓ તે રૂપમાં આવે તો તેઓ તમારા ઉપર ખુદાનો કોપ જલદીથી લાવવા માટેજ આવે છે.
† એટલે કે ખુદા પોતાના કોરઆનમાં કંઈ એવું લખાવવા દેશે નહિ, તેમજ ફેરેશર કરવા દેશે નહિ.

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરું છું.)

અ, લ, ર, (અલેફ-લામ-રા) * આ આયાત
આ સુરાની અને સ્પષ્ટ કોરઆનની આયાત
છે. ૧. જેઓ કહેર થયા છે તેઓ ઘણીવાર
એવું ઇન્કાર કરે છે તેઓ સુસલમાન
હોત† (તો કેવું સાઈ) ? ૨. તેઓને
તું રહેવા દે કે તેઓ ખાય, અને પોતાના
માલનો ઉપલોગ કરે, અને તેઓની
આશાઓ તેઓને કામમાં શુભાયેલા રાખે;
પછી તેઓ જલદી બાબુરો. ૩. અને કોઈ
ગામનો તેના ચોકસાઈએલા વખત સિવાય
અમે નાશ કર્યો નથી. ૪. કોઈ પ્રજા
પોતાના ચોકસાઈ વખત પહેલાં ગઈ નથી
અને તેમજ તેની પાછળ ગઈ નથી. ૫.
અને તેઓએ કહ્યું, હે તું કે જેના ઉપર
કોરઆન નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે,
ખરેખર તું (હે મોહમ્મદ) દિવાનો છે. ૬.
શા માટે તું અમારી પાસે ફરેશ્તા લાવતો
નથી જો તું સત્યવાદીઓમાંનો હો ? ૭.

سورة الحجر مكية وهي

تسع وتسعون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَذَّبُوا آيَاتِ الْكِتَابِ وَقُرْآنِ مِيقَاتِ

رَبِّمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا

لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ۚ ذُرِّمُوا يَكْلُوا وَيَتَمَتَّعُوا

وَيُلْهَعُوا الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ۝ ٣ وَمَا

أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ۝ ٤

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ۝ ٥

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ

لَمَجْنُونٌ ۖ لَوْ مَا تَأْتِيَنَا بِالْمَلَأْنَكَةَ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ۝ ٧

* કેટલાક કહે છે કે “અલેફ” “લામ” અને “રા” એ અક્ષરો અસ્થાન, જેપ્રસાદ અને રસુલને માટે છે; એટલે આ શબ્દો ખુદ તરફથી જેપ્રસાદના મારફત હઝરત પેયગમ્બરને મોકલવામાં આવ્યા છે.

† કવિત્વ આરે તેઓ ખરા એમેસીની ફત્તહ અને આખાદી જોશે ત્યારે અને કવિત્વ ત્યારે તેઓ મરી જશે ત્યારે અને કવિત્વ ક્યામતને દિવસે.

અને તું ભેદશ કે પાપીઓને આ દિવસે
 બેડીમાં સાથે બેડી બાંધેલા છે. ૪૯.
 તેઓનાં પહેરણો ડામરનાં છે, અને આગ
 તેઓનાં મોંને ઢાંકી દેશે. ૫૦. એટલા
 માટે કે ખુદા હરેક જણને જે તે કંમારો
 છે તેનો બદલો આપે. 'ખરેખર ખુદા
 જલદી હેસાબ લેનાર છે. ૫૧.' માણસોને
 માટે આ એક સંદેશો છે, અને તે એટલા
 માટે કે તે વડે તેઓને ચેતવણી આપવામાં
 આવે, અને એટલા માટે કે તેઓ જાણે
 કે તે માત્ર એક જ ખુદા છે, અને એટલા
 માટે કે ભુધિમાનો શિખામણ લે. ૫૨.

وَرَى الْجَرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي
 الْأَصْفَادِ ۚ سَرَابِإِ لَهُمْ مِنْ قِطْرَانٍ وَتَنَشَى
 وَجُوهَهُمُ النَّارُ ۚ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ
 مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝
 هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا
 أَنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَلِيَذْكُرَ الْأُولَاءِ
 الْآلَاءِ ۝

પ્રકરણ ૧૫ મું.

સુરતુલ-હેજર.

આ આખી સુરા મકકામાં વહા કરવામાં આવી હતી; પણ કેટલાકના માનવા
 પ્રમાણે તેની બે આયા મદિનામાં વહા કરવામાં આવી હતી. કૌરઆનની સઘળી
 નકલમાં આ સુરામાં ૯૯ આયા છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે “જે દોષ આ
 પ્રકરણ વાંચશે તેને સઘળા મોહાજર અને અનસારની સંખ્યાથી દુશગણો સવાળ
 મળશે.” આ સુરાની ૮૦ મી. આયામાં “હેજર” શબ્દ આવે છે તે ઉપરથી તેનું
 નામ “હેજર” સખવામાં આવ્યું છે અને આ શબ્દ સમુદની કોમનું બીજું નામ પણ છે.

યઈ જશે અને જૂંથી નરક થઈ જશે, અને કેટલાક કહે છે કે ‘જૂંથી ૧૫’ યઈ જશે અને
 આકાશ સોનું થઈ જશે.

અને માણસોને તે દિવસની ચેતવણી આપ કે જે દિવસે તેઓને શિક્ષા આવી પહોંચશે. પછી જેઓએ ઓલમ કર્યો છે તેઓ કહેશે કે હે અમારા પરવરદેગાર, અમારી શિક્ષા થોડા વખત સુધી મુલતવી રાખ કે જેથી અમે ત્હારી તરફ ઓલાવનારને જવાબ આપીએ અને પેયગમ્બરે પ્રમાણે આલીએ; (તેઓને કહેવામાં આવશે કે) શું તમે આ અગાઉ સોમંદ નહોતા ખાધા કે તમારે માટે (આ દુનિયામાંથી) જવાનું જ નથી? ૪૪. અને તમે જે લોકોએ પોતાના ઉપર ઓલમ કર્યો હતો તેઓનાં રહેઠાણોમાં વસ્યા, અને તમને સ્પષ્ટ થયું કે અમે તેઓનાં ઉપર કેવું કર્યું? અને અમે તમારે માટે (તેઓની સ્થિતિનાં) દ્રષ્ટાંત આપ્યાં. ૪૫. અને ખરેખર તેઓએ પોતાનાં કાવતરાં રચ્યાં, અને ખુદાની પાસે તેઓનાં કાવતરાં (નો બદલો) છે, અને ખરેખર તેઓનું કપડ એવું હતું કે જેથી પહાડ પથ તેને લીધે પોતાના જગ્યાએથી ખસે. * ૪૬. માટે તું ધારનહિ કે ખુદા પોતાના પેયગમ્બરને આપેલું વચન તોડનાર છે. ખરેખર ખુદા સર્વ શક્તિમાન (અને તે દિવસ) બદલો વાળનાર છે, ૪૭. કે જે દિવસે આ અમીન બદલાઈ બીજી અમીન થશે. અને તેમજ આકાશો પથ્થર અને સઘળાંઓ એકજ સર્વ શક્તિમાન ખુદાને (હેઠાળ દેવા) કબરમાંથી બહાર આવશે. ૪૮.

وَاَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ
الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا اخْرِنا الى اَجَلٍ قَرِيبٍ
نَجِبْ دَعْوَتِكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُلَ اَوْ لَمْ
تَكُونُوا اَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا لَكُمْ مِنْ
زَوَالٍ ۚ ۴۴ وَكُنْتُمْ فِي مَسَاكِنِ الدِّينِ
ظَلَمْتُمْ اَنْفُسَكُمْ وَتَتَّبِعُوا كَيْفَ فَلْتَتَّبِعْهُمْ
وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْاَمْثَالَ ۴۵ وَقَدْ مَكَرُوا
مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرَهُمْ وَاِنْ كَانَ مَكْرَهُمْ
لَيَرْوِلُّ مِنْهُ الْجِبَالُ ۴۶ فَلَا يَحْصِي اللَّهُ مَخْلَفَ
وَعَدِهِ رَسُلُهُ اِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ۴۷
يَوْمَ يَبْدِلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ
وَيَرْزُقُ اللَّهُ الْوَاحِدَ الْقَهَّارَ ۴۸

* કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે આનો સંબંધ નમરૂદ સાથે છે કે જ્યારે તે ખુદાની સામે લડવાને આકાશ તરફ ગયો હતો. (૧૧ મી પ્રકરણની ૨૬ મી આયા વુઓ.)

† મુસલમાન લોકો માને છે કે કયામતને દિવસે પૃથ્વી અને આકાશમાં ફેરફાર થશે, પથ્થર આ ફેરફાર વિષે તકસીર લખનારાના લિન્ન લિન્ન મત છે. કેટલાક કહે છે કે આકાશ સ્વર્ગ

અને તેઓને ફગોમાંથી ફગી આપ* કે
કદાચ તેઓ આભાર માને. ૩૭. હે
અમારા પરવરદેગાર ખરેખર જે અમે
સંતાડીએ છીએ અને જે અમે સુલુ
કરીએ છીએ તે તું બાણ છે; અને સુદાથી
પૃથ્વીમાં તેમજ આકાશમાં કંઈ ચીજ
છૂપી રહેતી નથી. ૩૮. વખાણ તેજ
પ્રદાનાં છે કે જેણે મહાઈ ધડપણ છતાં
મને એરમાઈલ અને એસહાક બક્ષિશ
કર્યા છે, ખરેખર મહારા પરવરદેગાર
અચિત્ત હોઆ સાંભળનાર છે. ૩૯. હે
પરવરદેગાર, મને કાયમ નમાઝ પઢનાર
બનાવ અને તેમજ મહારા છોકરાંઓને
પણ, હે અમારા પરવરદેગાર, અને
મહારી હોઆ કબુલ કર. ૪૦. હે અમારા
પરવરદેગાર, મને અને તેમજ મહારાં
માળાપને અને મોએનોને તે દિવસે
માફ કર કે જે દિવસે હેસાબ લેવામાં
આવશે. ૪૧. અને તું એમ ધાર નહિ
કે પ્રહા ઝાલમગાર જે કરે છે તેનાથી
અબાણ છે. તે માત્ર તેઓની શિક્ષા તે
દિવસ માટે મુલતવી રાખે છે કે જે
દિવસે આંખો ફાટી રહેશે. ૪૨. તેઓ
આવી સ્થિતિમાં ઉતાવળથી આગળ
હોડનાર છે. અને તેઓ પોતાનાં માથાં
(અચરજને લીધે) ઢંચાં કરનાર છે.
તેઓની નજર પોતાના વરફ ફરી ચકતી
નથી, અને તેઓનાં અંતઃકરણ
એશુધ છે. ૪૩.

وَارْزُقِهِم مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ۝ ૩૭
رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نَحْنِي وَمَا نَعْنِي وَمَا
يَحْتَقِي عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا
فِي السَّمَاءِ ۝ ૩૮ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى
الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ ۝ ૩૯ رَبِّ اجْعَلْنِي مَقِمْ الصَّلَاةِ
وَمِن ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ۝ ૪૦
إِغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
الْحِسَابُ ۝ ૪૧ وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ
الْأَبْصَارُ ۝ ૪૨ مَهْطِلِينَ مَقْنِي رُؤُسِهِمْ لَا
يَرُدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ۝ ૪૩

* હજરત એબ્રાહીમની આ જોઆ સંપૂર્ણ રીતે ફગાબૂત થઈ, કારણ કે મકકા સહેર
એવું ફગદુષ થઈ ગયું છે કે વસંત, ગ્રીષ્મ અને પાનખર રતુમાં ઘાતાં સપળા ઝાતનાં ફગો
એકજ વખતે ત્યાં મળી શકે છે.

અને (યાદ કર) કે જ્યારે એજરાહીમે
કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, આ શહેરને
સલામતીનું સ્થાન બનાવ. અને મને અને
મહારા છોકરાઓને મૂર્તિઓની બંદગી
કરવામાંથી દૂર રાખ. ૩૫. હે પરવરદેગાર,
ખરેખર તેઓએ માણસોમાંના ઘણાને
આડે રસ્તે દોર્યા છે; પણ જે કોઈ મને
અનુસરે છે તે ખરેખર મહારાજ છે. અને
જે કોઈ મહારી નાકરમાંની કરે છે તે
ખરેખર તું માફી આપનાર (અને)
દયાળુ છે. ૩૬. હે અમારા પરવરદેગાર
જો મહારા છોકરાઓમાંથી એકને એક
એવી વાદી (ઝમીન) માં કે જ્યાં
ખેતી ન થઈ શકે ત્યાં ત્હારા પવિત્ર ઘર
પાસે વસાવ્યો છે * હે અમારા પરવરદેગાર
તે એટલા માટે કે તેઓ નમાઝ પઢે, માટે
તું કેટલાક માણસોનાં અંતઃકરણને એવાં
કરકે તેઓ તેઓની તરફ પ્રેમથી દોડે;

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
أَمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ٣٥
رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضَلُّنَ كَثِيرًا ۖ مَنْ
النَّاسِ فَمَنْ نَبِّئْنِي فَأَنْقِضْ عَصَانِي
فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٣٦ رَبَّنَا إِنِّي أَصْبَحْتُ
مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ
بَيْتِكَ الْحَرَمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ
أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِ

જ્યેષ્ઠતા સંબંધે અતનો ખોરાક આપ્યો હતો; તથા તેઓનામાં એક પેયગમ્બર મોકલીને તેમને
માનવત્વ કર્યા હતા, તો પણ તેઓ આ સપ્તમાના બદલામાં હરીશ કાફર થયા, અને તેઓએ તેના
પેયગમ્બર ઉપર ગ્રોહમ ગુજાર્યો; જેને લીધે તેઓને સાત વરસ સુધી ઉપરા ઉપરી દુકાળની
સજા કરવામાં આવી. એટલું જ નહિ પણ બદ્દની લગ્નમાં તેઓને મોટું નુકસાન અને હુલકાઈ
સહન કરવી પડી; એટલે સુધી કે જેઓ પહેલા પોતાની આબાદીને માટે પ્રખ્યાત હતા તેઓ
પાપમાલ થઈ ગયા અને હવે તેઓ પોતાના કાફરપણાને માટે જ માત્ર પ્રખ્યાત છે.

* આનો સંબંધ હઝરત એરમાઇલ સાથે છે કે જેને હઝરત એજરાહીમે પોતાની સ્ત્રી
સારાના કહેવાથી જે જગ્યાએ હાલ મક્કામાં મસ્જિદ-હરામ છે ત્યાં રાખ્યા હતા. તે વખતે તે
જગ્યા એક બેયાબાન હતું. અહિં આ ઝમઝમ (પ્રસ્તાવના જુઓ) નો કૂવો એરમાઇલના પગ
નીચેથી ફરી નીકળ્યો અને જોરહુમની કોમ આવીને ત્યાં વસી અને ધીમે ધીમે મક્કા શહેર
બંધાયું; અને ત્યારથી હમેશા દરેક દેશમાંથી માણસોની મોટી સંખ્યા ત્યાં જાય છે.

અને તેઓએ ખુદાની સમાન ખીજને
ખનાવ્યા છે એટલા માટે કે તેઓ
(માણસોને) ખુદાને સ્તેથી આડા લઇ
જાય. કહે, તમે જિંદગી બોગવો, પછી
ખરેખર તમારું પાછું ફરવાનું આગ તરફ
છે. ૩૦. તું મહારા બંદાઓ કે જેઓ
ધર્માન લાવ્યા છે તેઓને કહે, તમે નમાઝ
પઢો, અને જે અમે તેઓને રૂઝી આપી
છે તેમાંથી છૂપી રીતે અને ખુલ્લી રીતે
તે દાન કરો. તે દિવસ આવે તે પહેલાં
આ કરો કે જે દિવસે કંઈ લેણદેણ તેમજ
કંઈ દોસ્તી નથી. ૩૧. અલ્લાહ તેજ છે
કે જેણે આકાશ અને પૃથ્વી પેદા કર્યાં
છે, અને આકાશમાંથી પાણી નીચે મોકલ્યું
છે; પછી તે વડે ફળો તમારી રૂઝી માટે
તે બહાર લાવ્યા છે અને વહાણને તેણે
તમારા તાળામાં રાખ્યાં છે કે જેથી તે
તેના હોકમથી સમુદ્રમાં ચાલે. અને તેણે
નદીઓને વહેતી કરી તમારા કળામાં
રાખી છે. ૩૨. અને તેણે તમારે માટે
સૂર્ય અને ચંદ્ર કે જે હમેશ ફરે છે તેને
તાબે રાખ્યા છે, અને તેણે તમારે વાસ્તે
રાત અને દિવસને તાળામાં રાખ્યાં છે. ૩૩.
અને જે દરેક ચીજ તમે માગી છે તે
તેણે તમને આપી છે; અને જો તમે ખુદાની
મેહરબાની ગણવા ઇચ્છો તો તમે તેને
ગણી શકો નહિ. * ખરેખર મનુષ્ય ઝાત
ઝોલમગાર (અને) અનુપકારી છે. ૩૪.

وَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَدَدًا لِّیَضْلُوا عَنْ سَبِيلِهِ قُل
تَتَمَوَّافُنْ مَصِیْرَکُمْ اِلَى النَّارِ ۚ قُلْ لِّمَبَادِی
الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا یَقِیْمُوا الصَّلٰوةَ وَیُنْفِقُوْا مِمَّا
رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَعَلٰنِیَّةٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَّآئِیَ
یَوْمٌ لَا یَبِیْعُ فِیْهِ وَلَا خِلَالُ ۚ ۳۱ اللّٰهُ الَّذِیْ
خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَآءً فَاَخْرَجَ مِنْهُ الشَّجَرٰتِ رِزْقًا
لَّکُمْ وَیَسْخَرُ لَّکُمُ الْفَلَکُ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ
بِاَمْرِهِ ۚ وَیَسْخَرُ لَّکُمُ الْاَنْهَارُ ۚ ۳۲ وَیَسْخَرُ
لَّکُمُ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ دَآئِبِیْنَ وَیَسْخَرُ لَّکُمُ
اللَّیْلُ وَالنَّهَارُ ۚ ۳۳ وَاَیُّکُمْ مِنْ کُلِّ مَا
سَآلْتُوْهُ وَاَنْ تَعْبُدُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ لَا تُحْصَوْهَا
اِنَّ الْاِنْسَانَ لَظَلُوْمٌ کَفَّارٌ ۚ ۳۴

* આ વાતનો સંબંધ મકકાના લોકો સાથે છે કે જેઓ જો કે ખુદાએ તેમને પવિત્ર
દેશમાં મુક્યા હતા, અને તેઓને કબ્રવાના રક્ષક બનાવ્યા હતા તેમજ તેઓને જિંદગીને માટે

શું તું જોતો નથી કે કેવી રીતે ખુદા દાખલો
આપે છે? પાક શબ્દ* એક પાક ઝાડ
જેવો છે. તેનું મૂળ (ઝમીનમાં) દ્રઢ છે,
અને તેની ડાળીઓ આકાશમાં છે. ૨૪.
તે પોતાનાં ફળો દરેક વખત પોતાના
પરવરદેગારની પરવાનગીથી આપે છે, અને
ખુદા માણસો માટે દ્રષ્ટાંત આપે છે કે
કદાચ તેઓ શિખામણ લે. ૨૫. અને
નાપાક શબ્દનો સુકાખલો એક નાપાક
ઝાડ જેવો છે કે જેનાં મૂળ કપાઈ ઝમીન
ઉપર હગડગી રહ્યાં છે. તેને માટે કંઈ
સ્થિરતા નથી. ૨૬. જેઓ ધમાન લાખ્યા
છે તેઓને ખુદા દ્રઢ સત્ય શબ્દ વડે
આ દુનિયાની ઝિંદગીમાં અને આવતી
ઝિંદગીમાં મજબુત કરે છે; અને ખુદા
ઓલમગારને આડા રસ્તા પર રહેવા દે છે.
અને ખુદા જે આહે છે તે કરે છે. ૨૭.
શું તે તે લોકોને જોયા નથી કે જેઓએ
ખુદાની બક્ષિશને અનુષકાર (કાદેશપણા)
માં બદલી છે, અને પોતાની કોમને
નાશકારક ઘરમાં ઉતારી છે? ૨૮. તે
જહન્નમ છે તેમાં તેઓ દાખલ થશે,
અને તે એક ખરાબ રહેઠાણ છે. ૨૯.

الم تر كيف ضرب الله مثلا كلمة طيبة
كشجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها
في السماء ٢٤ تؤتي اكلها كل حين باذن
ربها ويضرب الله الامثال للناس لعلهم
يتدكرون ٢٥ ومثل كلمة خبيثة كشجرة
خبيثة اجتثت من فوق الارض ما لها
من قرار ٢٦ ثبت الله الذين امنوا بالقول
الثابت في الحياة الدنيا وفي الآخرة
ويضل الله الظالمين ويفعل الله ما
يشاء ٢٧ الم تر الى الذين بدلوا نعمت
الله كفرا واحلوا قومهم دارالبوار ٢٨
جهنم يصلونها وبئس القرار ٢٩

* “પાક” શબ્દનો અર્થ અદ્ધિયાં કાંતો એ કે ખુદા એકજ છે એમ માનવું, અને કાંતો મુસલમાન ધર્મ તરફ ખીજાઓને ગોલાવવા, અને કાંતો કોરઆન પોતેજ; અને “કુબર” શબ્દનો અર્થ એ છે કે એક કરતાં વધારે ખુદાને માનવા અને ખીજાઓને ખૂર્તિપૂર્વક તરફ દોરવા.

ખરેખર અમે તમારા તાબેદાર હતા. ત્યારે
 શું તમે અમારા ઉપરથી ખુદાની શિક્ષામાંથી
 કંઈ પણ દૂર કરનાર છો ? તેઓ કહેશે
 કે જો ખુદાએ અમને રસ્તો બતાવ્યો
 હોત તો અમે પણ તમને રસ્તો બતાવ્યો
 હોત, તે અમારે માટે સરખું જ છે કે અમે
 વિલાપ કરીએ અથવા ધીરજ રાખીએ;
 અમારે માટે કંઈ છૂટકારો નથી. ૨૧.
 અને જ્યારે કામ (હેસાબ) પૂરું કરવામાં
 આવશે* ત્યારે શેતાન કહેશે કે ખરેખર
 ખુદાએ તમને સત્ય વાચકો આપ્યો હતો,
 અને મેં પણ તમને વચન આપ્યું હતું.
 પણ મેં મ્હાફૂં વચન તોડ્યું અને મ્હારે
 માટે તમારા ઉપર કંઈ સત્તા નહોતી;
 પણ માત્ર મેં તમને બોલાવ્યા હતા, પછી
 તમે મને જવાબ આપ્યો, માટે તમે મને
 ઠપકો આપો નહિ, અને તમારા પોતાના
 પ'ડનેજ ઠપકો આપો. હું તમને બચાવનાર
 નથી તેમજ તમે મને બચાવનાર
 નથી; ખરેખર જેને તમે આ અગાઉ
 (દુનિયામાં) ખુદા સાથે ભાગીદાર કર્યો
 તેને હું માનનાર નથી. ખરેખર એકબીજાને
 માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૨૨. અને
 જેઓએ ઈમાન આપ્યું છે અને સારાં કામ
 કર્યા છે તેઓને બેદેશત-વાડીઓમાં દાખલ
 કરવામાં આવશે કે જેની નીચે નદીઓ
 વહે છે. તેમાં તેઓ પોતાના પરવરદેગારના
 દરમાનથી નિરંતર રહેનાર છે. તેમાં
 તેઓને મળતી વખતે માન આપવાનો
 શબ્દ "સલામ" છે. ૨૩.

إنا كنا لكم بما فعلتم مصرون عنا من
 عذاب الله من شيء قالوا لو هدينا الله
 لهديناكم سواء علينا أجزعنا أم صبرنا
 ما لنا من محيص ٢١ وقال الشيطان لما
 قضى الأمر إن الله وعدكم وعد الحق
 ووعدتكم فأخلفتكم وما كان لي عليكم
 من سلطان إلا أن دعوتكم فاستجب لي
 فلا تلموني ولوموا أنفسكم ما أنا
 بمصرحكم وما أنتم بمصرخي إني كُفرت
 بما أشركتكم من قبل إن الظالمين لهم
 عذاب اليم ٢٢ وأدخل الذين آمنوا وعملوا
 الصالحات جنات تجري من تحتها الأنهار
 خالدين فيها بأذن ربهم يحيى فيها سلام ٢٣

* એટલે કે જ્યારે સદ્યુબ્ધી લોકોને બેદેશતમાં મોકલવામાં આવશે, અને પાપીઓને દુઃખમાં મોકલવામાં આવશે.

તેની પાછળ દુઝબ છે, અને તેને પડવાળા પાણીમાંથી* પીવડાવવામાં આવશે. ૧૬. તે ઘુંટડે ઘુંટડે પીશે, અને તે ગળે ઉતારી શકશે નહિ, અને મોત દરેક જગ્યાએથી તેની પાસે આવશે, અને તે મરનાર નથી, † અને તેની પાછળ કઠણ શિક્ષા છે. ૧૭. જેઓએ પોતાના પરવરદેગારને માન્યો નથી તેઓનો દાખલો એ છે કે તેઓનાં કૃત્યો રાખ જેવાં છે કે જેની ઉપર પવન એક તોફાની દિવસે ઝુરથી ફુંકે છે, તેઓએ જે કયું છે તેના કંઈ લાગપર તેઓ સત્તા રાખતા નથી; આ એક (સીધે રસ્તેથી) ઘણો દૂર આડો માર્ગ છે. ૧૮. શું તું જોતો નથી કે ખરેખર ખુદાએ આકાશો અને પૃથ્વી સત્ય પૂર્વક પેદા કરીધાં છે. જો તે આહે તો તે તમને લઈ જશે, અને નવી ઉત્પત્તિ લાવશે. ૧૯. અને આ ખુદાને માટે સુરકેલ નથી. ૨૦. તેઓ સઘળા ખુદાના હોકામથી કબરમાંથી ઉઠી બહાર આવશે. પછી અશકત લોકો, જેઓએ મગફરી કરી છે, તેઓને કહેશે, †

من وراءهم ويسئى من ما صديد ١٦
تجرعه ولا يكاد يسيغه ويأتيه الموت من
كل مكان وما هو بميت ومن وراءه
عذاب غليظ ١٧ مثل الذين كفروا ببر
أعمالهم كرماد اشتدت به الريح في يوم
عاصف لا يقدر وزن مما كسبوا على شيء
ذلك هو الضلال البعيد ١٨ ألم تر أن الله
خلق السموات والأرض بالحق أن يشا
يذهبكم ويأت بخلق جديد ١٩ وما
ذلك على الله بعزيز ٢٠ وبرزوا لله جميعا
فقال الضمفؤا للذين استكبروا

*ગંદું પાણી કે જે દુઝબમાં રહેનારા માણસોના શરીરમાંથી લોહી અને પક સાથે મિશ્ર થઈ બહાર નીકળે છે.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે દુઝબમાં નાખેલાં માણસોનો શવ તેઓના ગલામાં વલગી રહેશે; તે નહિ બહાર આવશે કે જેથી તેઓ મરી જાય તેમજ તે નહિ તેઓના દેહમાં પાછે જશે કે જેથી તેઓ શવે.

‡ વધારે સાદા અને દુશ્વરા લોકો પોતાના આગેવાનોને તેમજ તેમને ફાલ્સાવીને મૂર્તિપૂજા તરફ જવાનું શીખવનારને અને તેઓના હા ભરેલા કાફરપણામાં દ્રઢ રાખનારાઓને કહેશે.

તેઓએ કહ્યું કે તમે અમારા જેવા મનુષ્ય સિવાય કંઈ નથી. તમે એવું ઇચ્છો છો કે તમે અમને જેને અમારા બાપદાદા બંદગી કરતા હતા તેમાંથી અટકાવો; માટે અમારી પાસે સ્પષ્ટ સાબિતી લાવો. ૧૦ તેઓના પેયગમ્બરોએ તેમને કહ્યું કે અમે તમારા જેવા મનુષ્ય સિવાય બીજું કંઈ નથી; પણ ખુદા પોતાના બંદામાંથી જેને આજે છે તેના ઉપર ઉપકાર કરે છે; અને અમને એવું નથી કે અમે તમારી પાસે ખુદાની પરવાનગી સિવાય કંઈ સાબિતી લાવીએ. અને ખુદા ઉપરજ મોભેનોએ આધાર રાખવો જોઈએ. ૧૧ અને અમને શું છે કે ખુદા ઉપર અમે આધાર ન રાખીએ અગર જો કે તેણે અમને રસ્તો બતાવ્યો છે? અને ખચિત્ અમે જે દુઃખ તમે અમને આપો છો તે માટે ધીરજ રાખીશું, અને ખુદા ઉપરજ આધાર રાખનારાઓએ આધાર રાખવો જોઈએ. ૧૨. અને જેઓ કાફર થયા હતા તેઓએ પોતાના પેયગમ્બરોને કહ્યું કે અમે ખચિત્ તમને અમારી ઝમીનમાંથી બહાર કાઢીશું, અથવા તમે અમારા ધર્મમાં પાછા આવો ત્યાં તેઓના પરવરદેગારે તેઓની તરફ વહા મોકલ્યો કે અમે ખચિત્ ઝોલમગારોના નાશ કરીશું. ૧૩. અને અમે તમને તેમની પછી તે ઝમીન ઉપર વસાવીશું. આ તેને માટે છે કે જે (કયામતને દિવસે) મુહારી પાસે ઉભા રહેતાં કરે છે, અને તેમજ મુહારી આપેલી ચેતવણીથી કરે છે. ૧૪. અને તેઓએ કહેલું માગી, અને દરેક મગરૂર ઝોલમગાર નિરાશ થયો. ૧૫.

قَالُوا أَنْ أُنْشَأَ الْإِنْسَانُ مِثْلًا نَرِيدُونَ أَنْ
تَصُدُّونَا. عَمَّا كَانُ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا قَالُوا
بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ۝ ۱۰ قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ أَنْ
يُخْشُوا الْإِنْسَانَ مِثْلَكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ
نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ ۱۱ وَمَالَنَا إِلَّا
نَحْنُ كُلُّهُ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَيْنَا سَبِيلًا وَلَنُصَبِّرَنَّ
عَلَى مَا ذُقْتُمْ وَأَعْلَى اللَّهُ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝ ۱۲
وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ
مِنْ أَرْضِنَا أَوْ لَنَعُودَنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
رَبُّهُمْ لَهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ ۝ ۱۳ وَلَنُكَلِّمَنَّكَ
الْأَرْضُ مِنْ بَيْنِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي
وَخَافَ وَعِيدَ ۝ ۱۴ وَاسْتَقْبَحُوا وَخَابَ كُلُّ

અને (યાદ કરો) કે જ્યારે તમારા પરંવરહેગારે ખબર આપી કે જો તમે ઉપકાર માનશો તો ખરેખર હું તમારે માટે નેઅમત વધારીશ, પણ જો તમે અનુપકારી થશો તો ખરેખર મ્હારી શિક્ષા સખત છે. ૭. અને મુસાએ કહ્યું કે જો તમે અને જે સઘળા પૃથ્વીમાં છે તેઓ સઘળા કાફર થાય તો ખરેખર ખુદા સ્વતંત્ર (અને) સ્તુત્ય છે. ૮. શું તમારી પાસે તેઓના સમાચાર આવ્યા નથી કે જેઓ તમારી અગાઉ હતા, જેવી કે તુહની અને આદની અને સમુદની કેમો અને તેમજ જેઓ તેઓની પછવાડે હતા? ખુદા સિવાય તેઓને કોઈ બળશુ નથી. * તેઓના પેયગમ્બરો તેમની પાસે સ્પષ્ટ નિશાનીઓ સહિત આવ્યા; પછી તેઓએ પોતાના હાથ પોતાના મ્હોંમાં (ગુસ્સાથી) મૂક્યા, અને કહ્યું, ખરેખર જેને માટે તમને મોકલવામાં આવ્યા છે તેને અમે ખરેખર માનતા નથી, અને ખરેખર જે તરફ તમે અમને બોલાવો છો તે વિષે અમે મુંઝવણ કરનારી શંકામાં છીએ. ૯. તેઓના પેયગમ્બરોએ કહ્યું કે શું ખુદા વિષે શંકા છે? આકાશો અને પૃથ્વીનો પેદા કરનાર છે. તે તમને બોલાવે છે એટલા માટે કે તમારે માટે તમારાં પાપ માફ કરે, અને તે તમારે માટે નીમેલા વખત સુધી તમારી શિક્ષા મોલતવી રાખે

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ۚ وَقَالَ مُوسَىٰ إِنَّ تَكْفُرًا أَنتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأِنَّ اللَّهَ لَنَفِي حَبِيدٍ ۚ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَهَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَعْيُنَهُمْ فِي اقْوَاهُمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ۚ قَالَتْ رُسُلُهُمْ إِنِّي اللَّهُ شَكَ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَيَّ

નહિ પણ બીજાઓને તેઓ તેનો તરજુમો અને બોલાસો આપી શકે. અરબીમાંથી કોરઆન શરીફનો તરજુમો કરવો એ બધેજ છે એવું જે આપાતમાંથી અજોત થાય છે તેમાંની આ પણ એક છે.

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અદનાન અને હઝરત એબુરાહીમ વચ્ચે ૩૦ કર્ન (ઝમાના) ચાલ્યા ગયા છે, અને ખુદા સિવાય બીજું કોઈ તે સમયના લોકો વિશે બળશુ નથી.

કે જેઓ આ હુનિયાની જિંદગીને આવતી
જિંદગી કરતાં પસંદ કરે છે અને ખુદાને
રસ્તેથી માણસોને અટકાવે છે અને તેમાં
વાંકુચું શોધે છે. આ લોકો લાંબી
(મોટી) ભૂલમાં છે. ૩. અમે કોઈ
પેયગમ્બરને પોતાની કોમની ભાષા સિવાય
મોકલ્યો નથી. * (તે ભાષા સહિત
મોકલ્યો છે) એટલા માટે કે તે ધર્મ-
નિયમોનું તેઓને માટે વર્ણન આપે.
પછી જેને ખુદા આપે છે તેને તે આપે
રસ્તે લઈ જાય છે અને જેને આપે તેને
સીધો રસ્તો બતાવે છે, અને તે શકિતમાન
(અને) સત્ય કરનાર છે. ૪. અને ખરેખર
અમે ખુદાને અમારી નિશાનીઓ સહિત
મોકલ્યો કે તું તારા લોકોને અધારમાંથી
અજાણા તરફ બહાર લાવ, અને ખુદાના
(શિક્ષાના) દિવસોથી તેમને શિક્ષામણ
આપ. ખરેખર આમાં દરેક ધીરજવાન
(અને) આભારી માટે નિશાનીઓ છે. ૫.
અને (યાદ કર) કે જ્યારે ખુદાએ
પોતાની કોમને કહ્યું કે તમારા ઉપરની
ખુદાની કૃપા યાદ કરો કે જ્યારે તેણે
તમને ફરજોનજા લોકોથી અજાણ્યો તેઓ
તમને કુદરતી શિક્ષા અપાડતા હતા, અને
તમારાં ઓકરાંઓને મારી નાંખતા હતા,
અને તમારી સ્ત્રીઓને જીવતી રાખતા
હતા; અને આમાં તમારે માટે
તમારા પરવરદેગાર તરફથી એક મોટી
આજ્ઞામાયેશ હતી. ૬.

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَيَفْتَنُونَهَا عِوَجًا أَوْ لَتًا فِي خِلَالِ سَبِيلِهِ
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ
لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلَّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْمُزِيرُ الْحَكِيمُ ۚ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُمْ بِأَيَّامِ اللَّهِ
أَنْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ۝
وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ إِذْ كَرِهَ اللَّهُ
عَلَيْكُمْ إِذْ أَخْرَجَكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ
يَسْأَلُونَكُمْ عَنْ عَذَابِ آلِ فِرْعَوْنَ وَيَذِخْرُكُمْ
إِنَّكُمْ تَكُونُونَ رَاكِبِينَ ۝ وَذَكِّرْكُمْ
بَلَاءِ مَنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٍ ۝

પ્રકરણ ૧૪ મું.

સુરતો-એબ્રાહીમ.

આ આખી સુરા મક્કામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. અને કેટલાક કહે છે કે તેની એ આયા મદિનામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. શાગીની કોરઆનની નકલમાં તેમાં ૫૫ આયા છે, અને હેમઝીની પ્રમાણે ૫૪, કુશી પ્રમાણે ૫૨, અને બસુરી પ્રમાણે ૫૧ છે. આ પ્રકરણની ૩૫ મી આયામાં હઝરત એબ્રાહીમનું નામ આવે છે તે ઉપરથી તેનું નામ “એબ્રાહીમ” રાખવામાં આવ્યું છે. હદીસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ ફરેક શુક્રવારની નમાઝ વખતે આ સુરા વાંચશે તેને કહી ગરીબાઈ, દિવાનગી, કે કંઈ આફત આવશે નહિ.”

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(૧૩ કરં છું.)

અ, લ, ર, (અલેફ-લામ-રા.) * આ કેતાબ છે કે જે અમે તહારા તરફ નીચે મોકલી છે, એટલા માટે કે તું માણસોને અધારામાંથી અજવાળા તરફ તેઓના પરવરદેગારના હોકામથી બહાર કાઢી શકિતમાન અને સ્તુત્ય ખુદાના રસ્તા તરફ લઈ જાય. ૧. ખુદા તેજ છે કે જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે તેને માટેજ છે, અને કાફરો માટે શખત શિક્ષાનું હુકમ છે, ૨.

سورة ابراهيم مكية وهي

اثنتان وخمسون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْكِتَابَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ تَخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى
صِرَاطٍ الْمُبِينِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَوَيْلٌ لِلْكَافِرِينَ
مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ۚ

* જે પ્રમાણે અગાઉ કહેવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે એવું ધારવામાં આવે છે કે આ અક્ષરો કોરઆન શરીફનાં નામ છે; એટલા માટે “અલેફ,” “લામ,” અને “રા.” એ અક્ષરોનો અર્થ “આ કોરઆન” એવો થાય છે.

અને કોઈ પેયગમ્બરને થોડ્ય નથી કે તે
કંઈ અમરકાર ખુદાના હોકમ સિવાય
લાવે. દરેક ખુદદત માટે લખેલો હોકમ
છે. ૩૮. ખુદા જે આહે તે તે કાઢી નાંખે
છે, અને (જે તે ધર્યે) તે તે સામેત
રાખે છે, અને તેની પાસે કેતાબની માતા
(મૂળ) છે. * ૩૯. અને જે અગે જે
(શિક્ષા) નો વાયદો તેઓને આપ્યો
છે તેનો કંઈક બાજ તને બતાવીએ અથવા
(તે અગાઉ) અમે તને મૃત્યુ આપીએ
તો માત્ર તારા ઉપર સંદેશો પહોંચાડવાનું
કામ છે, અને અમારા ઉપર હેસાબ
લેવાનું છે. ૪૦. શું તેઓ જોતા નથી કે
અમે તેઓની અમીનમાં આવી તેની સઘળી
ખાતુમાંથી થોડું થોડું ઓછું કરીએ
છીએ? અને ખુદા હોકમ કરે છે અને
તેના હોકમને કોઈ રદ કરનાર નથી.
અને તે જલદી હેસાબ લેનાર છે. ૪૧.
અને ખરેખર જેઓ તેઓની અગાઉ
હતા તેઓએ કપટ કર્યું, પણ સઘળા
કપટની સજા ખુદા પાસે છે. દરેક માણસ
જે તે કમાય છે તે તે જાણે છે, અને
કાફરો જલદીથી બહાર કાઢેને માટે
આવતી જિંદગીમાં સાફ પરિણામ છે? ૪૨.
અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહે છે
કે તને (પેયગમ્બર તરીકે) મોકલવામાં
આવ્યો નથી. કહે, ખુદા આકાશ તરીકે
મુદારી અને તમારી વચ્ચે બસ છે, અને
તેમજ જેની પાસે કેતાબનું જ્ઞાન છે
તે પણ. ૪૩.

وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۝ ૩૮ يَمْحُوا اللَّهُ
مَا يَشَاءُ وَيُنْثِبُ وَعِنْدَهُ أَمْرُ الْكِتَابِ ۝ ૩૯
وَإِنْ مَا تَرِيكَ بَعْضُ الَّذِي نَعْدُهُمْ أَوْ
تُوفِيكَ فَانْمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنا
الْحِسَابُ ۝ ૪૦ أَوْ لَمْ يَرَوْا أَنَا نَأْتِي الْأَرْضَ
نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعْجَبَ
لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ ૪૧ وَقَدْ
مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَهُ الْمَكْرُ جَمِيعًا يَعْلَمُ
مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ
عَقِبَ الدَّارُ ۝ ૪૨ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَسْتَ مِرْسَلًا قُلْ كُنِيَ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ۝ ૪૩

૦ આ સંખ્યા પ્રસ્તાવનામાં મુજબ.

† આ માણસ કોનો જેખરાકય, અને કોનો મજાખરાના માનવા પ્રમત્તે દર્શન થયે છે.

તેમને માટે આ દુનિયાની જિંદગીમાં શિક્ષા છે, અને ખચિત આવતી જિંદગીની શિક્ષા વધારે સખત છે, અને તેઓને માટે ખુદાની શિક્ષામાંથી કોઈ બચાવનાર નથી. ૩૪. (જે અમે તને વર્ણન આપ્યું છે) તે તે બેદેશ્ત-વાડીઓનું વર્ણન છે કે જેનું પરહીઝગારોને વચન આપવામાં આવ્યું છે; તેની નીચે નદીઓ વહે છે, તેનાં ફળો કાયમ રહેનાર છે, અને તેમજ તેનાં છાયો પલ્લુ. આ તેઓનું પરિણામ છે કે જેઓએ પરહીઝગારી કરી છે; અને કાદેરાનું પરિણામ આગ છે. ૩૫. અને જેઓને અમે કેતાબ આપી છે તેઓ જે (કોરઆન) હારા તરફ નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તેનાથી ખુશ થાય છે. અને અહુઝાખ * (કાદેરાની સપેલી કોમો) માંનો એક એવો છે કે જે તેના કંઈક ભાગનો એનકાર કરે છે; કહે, મને માત્ર હોકમ થયો છે કે હું ખુદાની ખંદગી કઈ અને તેની સાથે કોઈને ભાગીદાર ગણું નહિ. તેના તરફ હું પ્રાર્થના કરું છું અને તેના તરફ શુદ્ધ પાછા ફરવાનું છે. ૩૬. અને આ પ્રમાણે અમે તે (કોરઆન) એક મજબુત કેતાબમાં અને અરબી ભાષામાં નીચે મોકલ્યું છે, અને જે તું તેઓની ધ્રુષ્ટા પ્રમાણે, તને જ્ઞાન મળ્યા પછી, ચાલે તો હારે માટે ખુદાની શિક્ષામાંથી કોઈ મદદગાર, અને કોઈ બચાવનાર નથી. ૩૭. અને ખરેખર અમે હારી અગાઉ પેયગમ્બરે મોકલ્યા છે અને તેઓને માટે અમે સીઓ અને છોકરાંઓ સુકરર કર્યા,

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
وَاقٍ ۝ ૩૪ مِثْلَ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا دَاخَمَ وَظَلَمَهَا
تِلْكَ عَذَابُ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعَذَابُ الْكَافِرِينَ
النَّارُ ۝ ૩૫ وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ
مَنْ يَنْكَرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أَمْرُهُ أَنْ يَعْبُدَ اللَّهَ
وَلَا يُشْرِكْ بِهِ إِلَهٌ ادْعُوا إِلَيْهِ مَابِ ۝ ૩૬
وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا وَعَرَبِيًّا وَلَنْ تُبْعَثَ
أَهْوَاءُهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ
اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ۝ ૩૭ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً

* એટલે કે તે માણસો કે જેઓએ હકરત પેયગમ્બરની સામે થવા માટે એક યથ મિત્રગાંઠ બાંધી; જેના કે હૈય-બેન-અખનઅખ, કેનાના-બેન-રબીઅ અને બીજા યહુદીઓ; તેમજ ખ્રિસ્તિઓ.

શું ત્યારે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓએ
ખબર નથી કે જે ખુદા ઇચ્છે તો તે
માણસો સઘળાને સીધે રસ્તે દોરશે ?
અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓના ઉપર
જે તેઓએ કર્યું છે તેને લીધે એક
નાશકારક શિક્ષા આવી પહોંચશે. અથવા
તું (હે મોહમ્મદ) તેઓના ઘર પાસે
નીચે ઉતરશે જ્યાંસુધી કે ખુદાનું વચન
આવે. ખરેખર ખુદા પોતાનું વચન તોડતો
નથી. ૩૧. અને ખરેખર ત્હારા અગાઉના
પેયગમ્બરોને હસી કાઢવામાં આવ્યા છે.
પછી જેઓ કાફર થયા હતા તેઓને
અમે વખત આપ્યો. પછી મેં તેઓને
(સજા માટે) પકડ્યા. પછી મ્હારી શિક્ષા
કેવી હતી ? ૩૨. ત્યારે શું તે (ખુદા)
જે દરેક માણસ ઉપર જે તે કરે છે તેને
માટે નેગહુવાન છે (તે તેના જેવો છે
કે જે એવો નથી) ? અને તેઓએ ખુદા
માટે ભાગીદારો ધનાવ્યા છે, કહે, તેમનાં
નામ આપો. * શું તમે ખુદાને તે વિધે
ખબર આપો છો કે જેને તે પૃથ્વીમાં
જાણતો નથી ? અથવા તમે આત્મ અહેર
રીતે મ્હોંના શબ્દોથી નામ આપો છો ? †
ખરેકે જેઓ કાફર થયા છે તેઓનાં કાવતરાં
તેઓને ભપકાદાર દેખાય છે, અને તેઓને
સીધે રસ્તેથી અટકાવવામાં આવ્યા છે, અને
જેને ખુદા આદે રસ્તે રહેવા દે છે તેને માટે
કોઈ રસ્તો દેખાડનાર નથી. ૩૩.

اَفَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا اَنْ لَّوِيْشَاءَ اللّٰهُ
لَهْدٰى النَّاسَ جَمِيعًا وَلَا يَزَالِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا
تَصْنِيْعُ مِمَّا صَنَعُوْا قَارِعَةً اَوْ يُحْمَلَ قَرِيْبًا مِّنْ
دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِى وَعْدُ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَخْلِفُ
اَلْمِيْعَادَ ۝ ۳۱ وَلَقَدْ اَسْتَهْزِئْ رَسُلًا مِّنْ قَبْلِكَ
فَاَمَلَيْتَ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا اَنْهُمْ اَخَذْنٰهُمْ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابِ ۝ ۳۲ اَفَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ
نَفْسٍ مِّمَّا كَسَبَتْ وَجَعَلُوْا لَّهِ شُرَكَاءَ قُلُ
سُبُوْحًا اَمْ تَتَّبِعُوْنَهُ بِالْمَالِ يَعْلَمُ فِى الْاَرْضِ
اَمْ يَبْظَاهِرُ مِنَ الْقَوْلِ بِلِزِيْنِ الَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مَكْرَهُمْ وَصَدُوْا عَنِ السَّبِيْلِ وَمَنْ
يُضِلَّ اللّٰهُ فَاَلَا هَادٍ ۝ ۳۳

* એટલે કે તેમને માટે ખરાં વિશેષણો વાપરો, જેવાં કે સજીવ, શક્તિમાન, પેદા કરનાર, વગેરે,
અને તેમના આત્મા વિશેષણોને કાલ્પક છે કે નહિ તે જુઓ. † એટલે કે કાંઇપણ કારણ બતાવવાને
શક્તિમાન નહિ હોવા છતાં અથવા મુદ્દા પ્રત્યે મનુષ્ય જાનની ધરતી ભક્તિમાં તેઓ આમાટે ભાગીદાર
થવા નાહ : છે તેની કાંઇપણ સાબિતી આપ્યા વગર તેઓ ખુદના ભાગીદાર છે એમ કહેવું.

(અને તેઓ આવા છે) કે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે અને તેઓનાં અંતઃકરણને ખુદને યાદ કરવાથી શાન્તિ મળે છે. જાણે, ખુદને યાદ કરવાથી અંતઃકરણને શાન્તિ થાય છે ૨૮. જેઓએ ઇમાન આપ્યું છે અને સારાં કામ કર્યાં છે તેઓને માટે સુખી જિંદગી અને ઉત્તમ પાછા ફરવાની જગ્યા છે. ૨૯. આ પ્રમાણે અમે તને એક એવી કોમ પાસે મોકલ્યા છે કે જેની પહેલાં બીજી કોમો થઈ ગઈ છે એટલા માટે કે તેઓની પાસે જે અમે તારફ વધુ મોકલ્યા છે તે તું વાંચે; અને તો પણ તેઓ રહમાનને માનતા નથી.* કહે, તે મહારો પરવરદેગાર છે, તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી. તેના પર મેં અધાર રાખ્યો છે અને તેના તરફ મહારે પાછું ફરવાનું છે. ૩૦. અને જો કેઈએવી કેતાબ હોય કે જે (વાંચવા) થી પર્વતો ચલાયમાન થાય અથવા પૃથ્વી ચીરાઈ જાય અથવા તેવડે મુઠ્ઠાંને બોલતાં કસાઈ (તો તે આ કોરઆનજ છે), ખડકે સર્વ કામ ખુદાનાંજ છે.

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا

بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ٢٨ الَّذِينَ آمَنُوا

عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَىٰ لَهُمْ وَحَسَنَ مَا بِهِ

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَاكَ فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا

أُمَمٌ لَّا تَلِوْا عَلَيْهِمُ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَهُمْ

يَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا

هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابُ ٣٠ وَلَوْ أَنَّا

سِيرْنَا بِهَ الْجِبَالِ أَوْ قَطَمْنَا بِهِ الْأَرْضَ

أَوْ كَلَّمْنَا بِهَ الْمُوتَىٰ بَلْ لِلَّهِ الْأَمْرُ جَمِيعًا

* જ્યારે મક્કાના કાફિર લોકોને રહમાનની બંદગી કરવાનું કહેવામાં આવ્યું ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે “રહમાન કોણ છે?” અને તેમજ હોદ્દેબીયાના તદનામા વખતે, કે જ્યારે હઝરત પેયગમ્બરે “બેસમેલ્લાહેર-રહમાનેર-રહીમ” આ વાક્ય શરૂઆતમાં લખવાનું ફરમાવ્યું ત્યારે સોદ્દિહે કહ્યું કે અમે રહમાનને ઓળખતા નથી.

† કાફિર લોકોએ હઝરત પેયગમ્બરને જે ચમત્કારો બનાવવાની અરજ કરી હતી તે આ હતા. તેઓએ હઝરતને એવી વિનંતી કરી કે તમે મક્કાની આસપાસના પર્વતો કોરઆનની અદ્ભુત સત્તાથી ખસેડી નાંખો, કે જેથી તે પર્વતોને ઠેકાણે અમે ફળદ્રુપ અને આનંદિત વાડીઓ બનાવીએ; અથવા તો અમને અમારી વેપારની સામગ્રી સહિત શામમાં લઈ જવા પવનને હોકમ કરો, અથવા તો કાસાઇ-બેન-કેલાખને સજીવન કરો કે જેથી તે તમારી પેયગમ્બરી પદવી વિશે સાક્ષી પૂરે. આ ઉપરથી આ ફકરો વધુ કરવામાં આવ્યો.

અને જે અમે તેઓને ફગાવી આપી, છે તેમાંથી ૧૫૫ અને બાકી દાન કર્યું છે અને સારા કામ વડે દુષ્ટ કામ ફર કર્યું છે; તેજ આ લોકો છે કે જેઓને માટે આવતી જિંદગીમાં સાફ પરિણામ છે ૨૨. તે કાયમ રહેનાર બેદરશત-વાડીઓ છે કે જેમાં તેઓ દાખલ થશે, તેમજ તેઓના જાપદાદામાંના અને તેઓની સ્ત્રીઓમાંની અને તેઓનાં છોકરાંઓમાંના જેઓ ઇમાનથી ચોક્કસ થયાં છે તેઓ પણ દાખલ થશે. અને ફેરેશતાઓ તેઓના ઉપર હરેક હરવાગેથી દાખલ થશે. ૨૩. (અને કહેશે) કે તમારા ઉપર સલામ, કારણ કે તમે ધીરજ રાખી હતી, ત્યારે આવતી જિંદગીનું પરિણામ ઘણુંજ ઉત્તમ છે. ૨૪. અને જેઓ ખુદાનો હાર તો કબુલ કર્યા પછી તોડે છે, અને જે ખુદાએ બેડવાનું ફરમાવ્યું છે તે કાપી નાંખે છે અને પ્રથવીમાં ફસાદ કરે છે તેઓ તેજ છે કે જેઓને માટે લઅનત છે અને તેઓને માટે કયામતમાં દુષ્ટ પરિણામ છે. ૨૫. ખુદા ફગાવી જેને માટે આહિ છે તેને માટે પહોળી કદ છે, અને દંદી કદ છે અને તેઓ (મકકાના લોકો) આ સંસારની જિંદગીથી ખુશ થયા છે, પણ આ દુનિયાની જિંદગી આવતી જિંદગી સાથે સરખાવતાં ઉપયોગના જુજ સાધન સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૨૬. અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહે છે કે તે (મોહમ્મદ) ના ઉપર તેના પરવરદેગાર પાસેથી શા માટે એક નિશાની નીચે મોકલવામાં આવી નથી? કહે, ખરેખર જેને ખુદા આહિ તેને તે આહિ રસ્તે દોરે છે અને જે તેના તરફ ફરે છે તેને તે પોતાના તરફ રસ્તો બતાવે છે. ૨૭.

وَاتَّقُوا نِعْمَ رِزْقًا هُمْ سِرًا وَعَلَانِيَةً
وَيَذَرُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّبِيحَةِ أَوْ لَكَ لَهُمْ
عَقَبَى الدَّارِ ٢٢ جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ
كُلِّ بَابٍ ٢٣ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ
عَقَبَى الدَّارِ ٢٤ وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ
مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ
يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ
لَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سِوَى الدَّارِ ٢٥ اللَّهُ
يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرَحُوا
بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ
الْأَمْتَاعِ ٢٦ وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا
أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ يُضِلُّ
شَاءَ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَرَادَ ٢٧

પણ માણસને જે કાયદો કરે છે તે તો પૃથ્વીમાં રહેશે; આ પ્રમાણે ખુદા દાખલો આપે છે. ૧૭. જેઓ પોતાના પરવરદેગારના હાકમને આધીન રહે છે તેઓને માટે સારો બદલો છે, અને જેઓ તેનું ફરમાન ઉઠાવતા નથી તેઓને માટે બે આખી પૃથ્વી પર જે છે તે સઘળું હાથ, અને તેના જેટલું ખીલું તેની સાથે હાથ તો તેઓ ખચિત્ આગથી મુક્ત થવા તે આપશે. તેજ આ લોકો છે કે જેઓને માટે ખરાબ (સખત) હેસાણ છે અને તેઓનું રહેઠાણ દુઝબ છે અને તે એક ખરાબ જગ્યા છે. ૧૮. ત્યારે જે માણસ જાણે છે કે તહારા તરફ તહારા પરવરદેગાર પાસેથી માત્ર સત્ય નીચે એકલવામા આવ્યું છે તે માણસ શું જે આંધળો છે તેના જેવો છે ? માત્ર બુદ્ધિશાળીજ (તેમાંથી) શિખામણ લે છે, ૧૯. કે જેઓ ખુદાનું વચન પૂરું પાળે છે અને તેના કસાર તોડતા નથી. ૨૦ અને જેઓ ખુદાએ જે જોડવા ફરમાવ્યું છે* તે જોડે છે અને પોતાના પરવરદેગારને ડર રાખે છે અને સખત હેસાણથી બહીએ છે. ૨૧. અને જેઓએ પોતાના પરવરદેગારની ખુશી મેળવવાને ધીરજ રાખી છે અને નમાઝ અદા કરી છે.

وَأَمَّا مَنۢ مَّنَعَنِ النَّاسِ فَمَكۡتُ فِي الْأَرْضِ
كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْأَمْثَالَ ۝ ۱۷
لِّلَّذِينَ
اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحَسَنَ ۖ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُ لَوۡ أَن لَّهُم مَّا فِی الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ ۚ أُو۟لَٰئِكَ لَهُمۡ سُوۡءُ الْحِسَابِ ۖ
مَأْوَاهُمۡ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ۝ ۱۸
أَفَمَنۢ يَّمۡلِكُ
أَنۢزَلَ إِلَیۡكَ مِنَ رَبِّكَ الْحَقَّ مَنۢ هُوَ أَعۡمَىٰ
يَتَذَكَّرُ أُو۟لُوا۟ الْأَلْبَابِ ۝ ۱۹
لِّلَّذِينَ
يَعۡهَدُ اللّٰهُ وَلَا يَنْقُضُونَ الْمِيثَاقَ ۖ وَالَّذِينَ
يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللّٰهُ بِهِ أَن یُّوۡصَلَ وَيَخۡشَوۡنَ
رَبَّهُمۡ وَيَخَافُونَ سُوۡءَ الْحِسَابِ ۖ ۝ ۲۱
وَالَّذِينَ
صَبَرُوا۟ ۖ اٰتَبۡنَا وَجۡهَ رَبِّهِمۡ ۖ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ

ફીલુ સાથે સરખાવવામાં આવી છે. તેથી જેમ નિર્બળ પાણી અને સુધ્ધ માતુ બાકી રહે છે, અને કાયદાકારક છે અને ફીલુ ઉડી નહીં નાબુદ થાય છે તેમ સત્ય હમેશ સાબત રહે છે અને કાયદાકારક છે અને અસત્ય નાબુદ થાય છે.

* આને માટે અને નીચેની ૨૫ મી આયા માટે મુસર ૭ આયા ૨૭મી તુ' ટિપ્પણુ જુઓ.

કહે શું તમે ખુદા સિવાય એવાને મિત્રો
ગણો છો કે જેઓ પોતાને વાસ્તે કંઈ
કાયદા કે નુકસાન માટે કંઈ સત્તા
રાખતા નથી? કહે, શું આંધળો અને
દેખતો સરખા છે? અથવા શું અધાર્
અને અજવાળું સરખાં છે? શું કાફર
લોકોએ ખુદા માટે લાગીદારી બનાવ્યા
છે કે જેઓએ જેમ ખુદા પેદા કરે છે
તેમ પેદા કર્યું છે કે જેથી ઉત્પત્તિની
સમાનતાને લીધે તેઓ તે ઝોળખી ન
શકે? * કહે, અલ્લાહ સર્વ ચીજોનો પેદા
કરનાર છે. અને તે, એકજ અને સર્વ
શક્તિમાન છે. ૧૬. તેણે આકાશમાંથી
પાણી નીચે મોકલ્યું, પછી નદીઓ
પોતાના પ્રમાણમાં વહેતી થઈ, પછી
તે વહેતું પાણી, ફીણ ઉપર લઈ આવ્યું
અને તેમજ ઘેરણાં અથવા વાસણ
બનાવવાને જે (ધાતુ) તેઓ આગમાં
નાંખી પીગળાવે છે, ત્યારે પણ તેના
જેવાં તેની ઉપર ફીણ આવે છે-આ
પ્રમાણે ખુદા સત્ય અને અસત્યનો દાખલો
આપે છે. † પછી ઉપર આવેલું ફીણ તે તો
આગળ ચાલતાં કેંદ્રી દેવામાં આવશે.

قُلْ أَفَاتُخَذُّم مِّن دُونِهِ أَوْلِيَآءَ لَا يَمْلِكُونَ
لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ
وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَآءَ خَلَقُوا
شَكْلَهُ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ
كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ١٦
مِنَ السَّمَآءِ مَآءٌ فَسَالَتْ أَوْدِيَةً بِقُدْرِهِآ
فَاتَّحَمَلَ السَّبِيلُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ
مِّثْلَهُ كَذَٰلِكَ يُضَرْبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ
فَإِنَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً

* એટલે જેઓને કાફરો ખુદાના શરીક માને છે તેઓ શું ખુદા જેવું કંઈ પેદા કરે છે, અથવા તો તેઓએ કંઈ પેદા કર્યું છે, કે જેથી તેઓની પેદા કરેલી વસ્તુઓ ખુદાની પેદા કરેલી વસ્તુઓ સાથે મળી એક ચર્ચ વ્યવ, અને તેઓની ઉત્પન્ન કરેલી વસ્તુઓ ઝોળખી ન શકાય કે મતલબ કાફરોએ માનેલા શરીકો ખુદાની જેમ કંઈ વસ્તુ પેદા કરવાને સમર્થ નથી અને તેથી તેઓ બંદગીને લાયક નથી.

† અર્થ 'સત્ય ધર્મ અથવા સત્ય વાન નિર્મળ પાણી અને ગણેલી સ્વચ્છ ધાતુ સાથે, અને અસત્ય વાત રેડ વખતે આવેલા પાણી ઉપરના ફીણ અને ગણતી વખતે ધાતુ ઉપર આવેલા

પ્રુદા તેજ છે કે જે તમને ખુદીક અને આશા માટે વિજળી બતાવે છે. અને પાણીથી ભારી થયેલાં વાદળાં (હવા ઉપર) પેદા કરે છે. ૧૨. અને રઅદ† (ગર્જના) તેના પવિત્ર વખાણ ગાય છે, અને ફેરેસ્તાઓ પણ નેનાં કરથી (વખાણ કરે છે), અને તે વિજળીઓ મોકલે છે, પછી જેને ઇચ્છે છે તેના ઉપર તે પહોંચાડે છે, અને તેઓ પ્રુદા વિષે તકશર કરે છે, અને પ્રુદા શિક્ષા કરવામાં ઘણાજ સમર્થ છે. ૧૩ સાચી બંદગી તેને માટેજ છે, અને જેઓ તેના સિવાય બીજાને બોલાવે છે તેઓને આ સિવાય કંઈ જવાબ મળતો નથી જેમ કે કોઈ એક પોતાના બે હાથ પાણી તરફ લંબાવે છે કે તે તેના મોંમાં આવી પહોંચે; પણ તે તેના મોંમાં આવનાર નથી. અને કાફરોની પ્રાર્થના ભૂલ સિવાય બીજી કંઈ નથી. ૧૪. જે આકાશો અને પૃથ્વીમાં છે તે ખુશી અને ના ખુશીથી પ્રુદાને સેજદો કરે છે અને તેઓને પડછાયા પણ સવારે અને સાંજે સેજદો કરે છે. ૧૫. કહે આકાશો અને પૃથ્વીનો પેદા કરનાર કોણ છે? કહે “પ્રુદા”.

(અલ્લાહ) ૨

هو الذي يرِيكم البرق خوفاً وطمعاً
يُنشئ السحاب الثقال ١٢ وَيَسْبِجُ الرعد
يُحمِدهُ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ
الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ
يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحَالِ ١٣
لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٌ كَفِيهِ
إِلَى الْمَاءِ لِيَسْبِغَ بِهِ مَا هُوَ بِاللَّهِ وَمَا
دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ١٤ وَلِلَّهِ
يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعاً
وَكَرْهاً وَظِلَالُهُم بِالْأَصَالِ ١٥
قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ اللَّهُ

(અલ્લાહ) ૨

† મુસાફર અને જેઓને વરસાદ નુકસાનકારક છે તેમને ખુદીકવચાને અને જેઓને તેની ઝરર છે તેમને આશા આપવાને.

† “રઅદ” એટલે ગર્જના. એવું કહેવામાં આવે છે કે તે એક ફેરેસ્તાનું નામ છે કે જે વાદળાઉપર હોકમ ચલાવે છે, અને આગના ભડકાથી તેને આગળ દાકે છે.

અને ખરેખર ત્યારે પરવરદેગાર માણસોને તેઓનો ઝોલમં છતાં ક્ષમા કરનાર છે, અને ખરેખર ત્યારે પરવરદેગાર સખત સંજો કરનાર છે. ૬. અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહે છે કે શા માટે તે (મોહમ્મદ) ના ઉપર તેના પરવરદેગાર પાસેથી એક નિશાની નીચે મોકલવામાં આવી નથી? તું માત્ર ચેતવણી આપનાર છે. અને હરેક કોમ માટે એક રસ્તો ખતાવનાર છે. ૭. ખુદા હરેક સીના પેટમાં જે છે તે જાણે છે, અને તેમજ ગર્ભસ્થાનમાં જે ઝોણું થાય છે અને જે વધે છે તે પણ. અને સઘળી ચીજો તેની પાસે સમ પ્રમાણમાં છે. ૮ દ્રવ્ય અને અદ્રવ્યનો તે જાણનાર છે. મહાન (અને) સર્વોપરી છે. ૯. તમારામાં જે કોઈ પોતાની વાત છપાવે છે અને જે તે ખુદશી કરે છે, તેમજ જે કોઈ રાત્રે પોતાનું કામ સંતાડવા ઇચ્છે છે અને જે કોઈ દિવસે ખુદ્દુ કરનાર છે તે (ખુદાના જ્ઞાનમાં) સરખું છે. ૧૦. ખુદા તરફથી એક પછી એક ફેરેશતા તે (માણસ) ની આગળ અને પાછળ આવનાર છે. † તેઓ તેનું ખુદાના હોકમથી રક્ષણ કરે છે. ખરેખર ખુદા લોકોની પાસે જે (સુખ) છે તેનો ફેરફાર કરતો નથી જ્યાં સુધી તેઓ જે પોતાનાં અંતઃકરણમાં છે તેનો ફેરફાર કરે. અને જ્યારે ખુદા કોઈ કોમ માટે શિક્ષા ઇચ્છે છે ત્યારે તેને કોઈ હર કરનાર નથી; અને તેઓને માટે તેના સિવાય કોઈ મદદગાર નથી. ૧૧.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ
وَأَنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ۖ وَيَقُولُ
الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ
إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۖ اللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَحْمِلُ الْأَرْحَامُ
وَمَا تَزْدَادُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ۚ
عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ۙ
سَوَاءٌ مِنْكُمْ مَنْ أَسْرَعَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ بِهِ
مَنْ هُوَ مُسْتَخَفٌ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ۚ
لَهُ مُعَقَّبَاتٌ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مَنْ أَسْرَأَ اللَّهُ أَنْ يَنْبَغِيَ مَا يَقُومُ حَتَّى
يَنْبَغِي وَمَا بِأَنْفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ يَقُومُ سَوْءٌ
فَلَا مُرَدَّ لَهُ وَمَالَهُمْ مِنْ دُونِهِ مَنْ وَالٍ ۚ

અને સઘળાં ફળો તેમાં જુદી જુદી
મે ઝાત * પેદા કરી છે. તે રાતથી દિવસને
ઠાંડી દે છે. ખરેખર આમાં જે લોકો
વિચાર કરે છે તેમને માટે નિશાનીઓ
છે. ૩. અને પૃથ્વીમાં સાથે બેસાયેલા
જુદા જુદા ભાગો છે.† અને તેમજ દ્રાક્ષની
વાડીઓ અને ખેતરો અને એકજ
મૂળમાંથી ઉગેલી જુદી જુદી શાખાવાળી
અને જુદા જુદા મૂળમાંથી ઉત્પન્ન થયેલી
ખજૂરીઓનાં વૃક્ષો છે. અને (તે સર્વને)
એકજ પાણી પાવામાં આવે છે. અને
અમે તેઓમાંના કેટલાકને કેટલાક ઉપર
ખાવામાં ઉત્તમતા આપીએ છીએ. ખરેખર
આમાં જે લોકો સમજે છે તેઓને માટે
નિશાનીઓ છે. ૪. અને જો તને અજ્ઞાન
લાગે તો આશ્ચર્યકારક તેઓનો આ ખોલ
છે કે શું? ત્યારે અમે ધૂળ થયા છીએ
ત્યાર ખરેખર શું? અમારી ફરીથી નવી
ઉત્પત્તિ થશે? આ લોકો તેઓજ છે
કે જેઓએ પોતાના પરવરદેગારને
માન્યો નહિ. અને જેઓના ગળામાં
સાંકળ છે.‡ અને તેઓ આગમાં રહેનારાઓ
છે; તેઓ તેમાં નિરંતર રહેનાર
છે. ૫. અને તેઓ પોતાનું † ભણું થયા
અગાઉ ત્હારી પાસેથી શિક્ષાની ઉતાવળ
કરે છે અગર જો કે તેઓની અગાઉ
લોકો ઉપર શિક્ષા થયેલી છે.

وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ
يُنْشِئُ اللَّيْلُ التَّهَارُ انْ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ۝ ۳ وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مُتَجَاوِرَاتٍ
وَجَنَاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَزُرْعٌ وَنَخِيلٌ صُنُوفٍ
وَفِيهَا صُنُوفٌ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفُضٍ
بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْآلِ كُلِّ انْ فِي ذَلِكَ
لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝ ۪ وَأَنْ تَعْبُجَ فَمُجِبٌ
قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا تُرَابًا ۝ ۫ أَنَا لِنُفِ خَلْقٍ جَدِيدٍ
أَوَ لَيْسَ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا رَبٌّ ۝ ۬ وَأَوَ لَيْسَ
لِلْأَغْلَالِ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأَوَ لَيْسَ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا رَبٌّ ۝ ۭ
وَيَسْتَعْبِدُونَ ۝ ۮ وَيَسْتَعْبِدُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ
قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَاتُ

* જેવી કે કાળી અને ધોળી, ન્હાની અને મોટી, ખાટી અને મીઠી, સડી અને તાઝી, ઇત્યાદિ.

† કેટલીક ફળદ્રુપ અને કેટલીક ઉગ્ગર હોય છે, કેટલીક સપાટ અને કેટલીક પહાડી હોય છે.

‡ આ એક ઝાતની તાગાવાળી બેડી છે કે જે કેટલાનામાં કેટલીઓની ગરદનમાં તાંબરામાં આવે છે.

ક્રમાણુ (અને) દ્વયાણુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરૂ છું.)

અ, લ, મ, ર, (અલેફ-લામ-મીમ-રા) - આ
કેતાબ (કોરઆન) ની આયાત છે, અને
તહારી તરફ તહારા પરવરદેગાર પાસેથી જે
નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તે સત્ય છે;
પણ ઘણા માણસો ઇમાન લાવતા નથી. ૧.
ખુદા તેજ છે કે જેણે આસમાનોને
સ્તંભ† વગર કે જે તમે જુઓ છો, પેદા
કરી ઉઠે સપ્તમાં છે; પછી તેણે અર્શ ‡
ઉપર પોતાની સત્તા ફેલાવી, અને સૂર્ય
અને ચંદ્રને સ્વાધીન રાખ્યા; દરેક નીમેલા
વખત સુધી ફરે છે. તે સૃષ્ટિનું કામ
ચલાવે છે. તે આયાતનું વર્ણન આપે છે
કે કદાચ તમને તમારા પરવરદેગારની
મોલાકાતની ખાતરી થાય. ૨. અને ખુદા
તેજ છે કે જેણે પૃથ્વી વિસ્તારી અને
તેમાં ટ્રદ પર્વતો અને નદીઓ પેદા કરી છે,

سورة الرعد مكية وهي

ثلاث واربعون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَكْرَأُكَ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ

إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ

لَا يُؤْمِنُونَ ۝ اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ

بِفِرْعَدٍ تَرَوْنَهَا تَمْ أَسْتَوِي عَلَى الْعَرْشِ وَ

سُحَّرَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ

مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِمَلِكِهِ

بَلَقَاءَ رَبِّكُمْ تَوْقِنُونَ ۝ ۲ وَهُوَ الَّذِي

مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رِوَاسِي وَأَنَارًا

* આ અક્ષરો વિષે જે જે અર્થ આપવામાં આવ્યા છે તેમાંથી એક એ છે કે "અલેફ"
"લામ" "મીમ" અને "રા" એ અક્ષરો "અના" "અસ્લાહ" "અઅલમો" અને "અરા"ને માટે
છે, અર્થાત્ "હું" મુન અને સર્વશ ખુદા છું."

† આ વાક્યનો અર્થ એ રીતે લઈ શકાય; એક એ કે આકાશને ચાંબલા છે, પણ દેખાતા
નથી. અને બીજો એ કે આકાશને ચાંબલા નથી અને તેને તે વિના અધર સપ્તવામાં આવ્યું
છે, અને તે તમારા જોવામાં આવે છે.

‡ સુરા ૨ છ આયા ૨૯ મી નું શિપખુ જુઓ.

પછી જેને અમે આજ્ઞા તેને બચાવવામાં
આવ્યો, અને અમારી શિક્ષા પાપી કોમ
ઉપરથી પાછી ફેરવવામાં આવશે
નહિ. ૧૧૦. ખરેખર તેઓનાં વૃત્તાંતમાં
બુદ્ધિમાન માટે એક શિખાપણ છે.
કોરઆન એક એવી વાત નથી કે જે
પછી કાઢવામાં આવી હોય, પણ તેની
પહેલાં જે હતું તેની સત્યતા બતાવનાર
છે, અને હરેક ચીજનું વિગતવાર વર્ણન
આપનાર છે અને તે જે કોમ ધમાન
લાવે છે તેને માટે રસ્તો બતાવનાર
અને બક્ષિશ છે. ૧૧૧.

وَلَا يَرْدُّنَا عَنْ

الْقَوْمِ الْمَجْرِمِينَ ۱۱۰ لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ

عِبْرَةٌ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا

يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ

يُؤْمِنُونَ ۱۱۱

પ્રકરણ ૧૩ મું.

સુરતુર-રઅદ.

આ સુરા મક્કામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. અગર જો કે કેટલાકના કહેવા
પ્રમાણે તેની છેલ્લી આયા મદિનામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. વળી એક મત એવો
પણ છે કે બે આયા જે મક્કામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી તે સિવાયની આ આખી
સુરા મદિનામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. શામીની કોરઆનની નકલમાં આ પ્રકરણમાં
૪૮ આયા છે, અને બસરી પ્રમાણે ૪૭, હેબઝી પ્રમાણે ૪૪ અને કુશીની પ્રમાણે
૪૩ છે. “રઅદ” શબ્દ જે આ સુરાની ૧૫ મી આયામાં આવે છે તે ઉપરથી આ
સુરાનું નામ “રઅદ” રાખવામાં આવ્યું છે. હદીસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ આ
સુરા વાંચશે તેને બુદ્ધિ આકાશનાં વાદળોનાં કકડાની સંખ્યા પ્રમાણે બદલો આપશે.

અને કેટલી બધી નિશાનીઓ આકાશો
અને પૃથ્વીમાં છે કે જેની પાસે થઈને
તેઓ ચાલ્યા જાય છે અને તેઓ તેનાથી
મહાં ફરવનાર છે. ૧૦૫. અને તેઓ
(પછીથી) મોશરફ થયા તે સિવાય
તેઓમાંના ઘણા ખુદા ઉપર ઈમાન લાવ્યા
નહિ. ૧૦૬ તેઓની ઉપર ખુદાની છૂપી
શિક્ષા આવે તેમાંથી શું તેઓ નિર્ભય
થયા છે ? અથવા કયામતનો દિવસ
તેઓની ઉપર ઓચિંતો આવી પડે અને
તેઓ તે જાણતા નહોય (તેમાંથી શું
તેઓ સલામત થયા છે) ? ૧૦૭. કહે
આ મહારો રસ્તો છે. હું ખુદા તરફ
સ્પષ્ટ સામેતીથી (લોકોને) બોલાવું
હું, હું અને જે મહારી પાછળ ચાલ્યો
છે તે પણ; અને ખુદા પાક છે, અને હું
મોશરફોમાંના નથી. ૧૦૮. અને શહેરોના
લોકોમાંથી પુરૂષો કે જેઓની તરફ અમે
વહા મોકલ્યો છે તે સિવાય ત્હારી અગાઉ
અમે કોઈને મોકલ્યો નથી. શું તેઓ
પૃથ્વીમાં ફરતા નથી કે જેથી તેઓ જુઓ
કે તેઓની પહેલાં જે લોકો હતા તેઓનો
અંત કેવો હતો ? અને અચિત્ત આવતી
જિંદગીનું ઘર તેઓને માટે વધારે સાફ
છે કે જેઓએ પરખીજગારી કરી છે, શું
તમે સમજતા નથી ? ૧૦૯. છેવટે જ્યારે
પેયગમ્બરો નિરાશ થયા અને તેઓએ
ધાર્યું કે તેઓને ખરેખર જૂઠા કહેવામાં
આવ્યા ત્યારે તેઓની પાસે અગારી મદદ
આવી.

وَكَانَ مِنْ آيَةِ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَعْرِونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ۝
وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ
مُشْرِكُونَ ۝ ۱۰۶ أَفَأَمْنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ
مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ۝ ۱۰۷ قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي
أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ
وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَبِأَنَّا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ ۱۰۸
وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي
إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ ۱۰۹ حَتَّى إِذَا
اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا
جَاءَهُمْ نَصْرُنَا

અને તેણે કહ્યું હે પિતાજી આ મહારા
પહેલા સ્વપ્નાનો અર્થ છે. ખરેખર
મહારા પરવરદેગારે તેને સત્ય કહ્યું,
અને તેણે ખરેખર મહારા ઉપર
મેહેરબાની કરી છે જે વખતે કે તે મને
કેદખાનામાંથી બહાર લાવ્યો, અને તમને
અરણ્યમાંથી અહિં લાવ્યો. (આ સદ્ગુણ)
તે પછી થયું કે શેતાને મહારી અને
મહારા ભાઈઓ વચ્ચે કસાદ ઉત્પન્ન કર્યો
હતો. ખરેખર મહારો પરવરદેગાર જેને
આહ છે તેની ઉપર કૃપા કરનાર છે.
ખરેખર તે દાના (અને) સત્ય કરનાર
છે. ૧૦૦. હે પરવરદેગાર, તે મને પાઠશાહી
આપી છે, અને તે મને સ્વપ્નાના અર્થ
કરવા શીખવ્યું છે. આકાશો અને પૃથ્વીનો
પેદા કરનાર તું છે. તું આ દુનિયા અને
આવતી જિંદગીમાં મહારો મદદગાર છે.
મને મુસ્લેમ સ્થિતિમાંજ મૃત્યુ આપ.
અને મહારા યજિત્ર બાપદાદા સાથે મને
લેગો કર. ૧૦૧. આ અદ્રશ્ય ખબરોમાંની
એક છે કે જે અમે તારા તરફ (હે
મોહુમ્મદ) વહા કરીએ છીએ. અને તું
તેઓ (યુસોફના ભાઈઓ) પાસે હતો
નહિ બધારે કે તેઓ (યુસોફ વિષે)
એકમતના થયા અને તેઓ કાવતરાં કરતા
હતા. ૧૦૨. અને ઘણા માણસો, અગર
જો કે તું આતુર છે, તો પણ ઇમાન
લાવનાર નથી. ૧૦૩. અને તું તેમની
પાસેથી તે (એલાહી સદેશા) વાસ્તે
કંઈ બદલો ઇચ્છતો નથી. તે (કારઆન)
સર્વ સૃષ્ટિ માટે એક શિખામણ સિવાય
બીજું કંઈ નથી. ૧૦૪.

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ
قَبْلِ قَدْ جِئْتُكَ بِرَبِّ حَقٍّ وَقَدْ احْسَنَ بِي
إِذَا أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنْ
الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ يَرْغِبَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي
وَبَيْنَ أَخَوَتِي إِنْ رُبِّيَ لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ
الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ١٠٠ رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ
الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْآحَادِيثِ
فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِى
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحَقْنِي
بِالصَّالِحِينَ ١٠١ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ النَّبِيِّ
نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتُ لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا
أَمْرُهُمْ وَهُمْ يَكْرَهُونَ ١٠٢ وَمَا أَكْثَرُ
النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ١٠٣ وَمَا
نَسْتَلْهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذَكْرٌ
لِّلْعَالَمِينَ ١٠٤

તેઓએ કહ્યું શુ ખરેખર તું-તું યુસૌફ છે? તેણે કહ્યું, હું યુસૌફ છું અને આ મહારા ભાઈ છે. ખરેખર ખુદાએ અમારી ઉપર આભાર કર્યો છે. ખરેખર જે ખુદાનો હર રાખે છે અને ધીરજ રાખે છે તે ખેશક ખુદા સાફ કામ કરનારનો ખદલો વ્યર્થ કરતો નથી. ૯૦ તેઓએ કહ્યું ખુદાના સોગંદ છે કે અદલાદે તને અમારી ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે, અને ખરેખર અમે શુનહુગાર છીએ. ૯૧. તેણે કહ્યું કંઈ કંઈ આજે તમારા ઉપર નથી. ખુદા તમને માફ કરશે અને તે દયા રાખનારાઓમાં સૌથી ઉત્તમ દયા રાખનાર છે. ૯૨ તમે આ મહારા ખમીસ લઈ જાઓ, પછી તે મહારા પિતાજીના મહેાં ઉપર નાંખો. તે દેખતો થશે, અને તમે તમારા સઘળા કુટુંબ સહિત મહારી પાસે આવો. ૯૩. અને જ્યારે કાફલો ગામથી જુદો પડ્યો ત્યારે તેઓના પિતાએ કહ્યું, ખરેખર મને યુસૌફની વાસ આવે છે. જો તમે મને કમ અકલ ગણો નહિ તો. ૯૪.

قَالُوا إِنَّكَ لَآتِ يَوْسُفَ قَالَ أَيْ يَوْسُفَ

وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مِنْ يَتَّى

وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ٩٠

قَالُوا مَالَهُ لَقَدْ أَتَرَكْنَا اللَّهَ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا

لَخَاطِئِينَ ٩١ قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ

يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٩٢

إِذْ هَبُوا بَقِيصِي هَذَا فَالْقَوْهُ عَلَى وَجْهِ

أَبِي يَاتَ بِصِيرًا وَأَتَوْنِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ٩٣

وَلَمَّا فَصَلَ الْغَيْرِ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ

رِيحَ يَوْسُفَ لَوْلَا أَنْ تَفَنَدُونِ ٩٤

પવિત્રતા અને પોતાની પેચગંજીરી પદવીનું વર્ણન કર્યું, તેમજ બેન-યામીનને છોડા કરવાની તેને દરખાસ્ત કરી. તે કાગળ અને થોડો ખેરાક લઈ ભાઈઓ પાછા મેસરમાં ગયા, અને જે ભાઈ ત્યાં રહ્યો હતો તેની સાથે તેઓ હઝરત યુસૌફના દરબારમાં ગયા. આ વખતે પોતાના પિતાનું દુઃખ વધારે વાર સહન કરવાને અશકત હોવાથી તેણે પોતેજ યુસૌફ છે એવું પોતાના ભાઈઓને જણાવ્યું, અને પોતાનું ખમીસ પિતાને મોકલ્યું કે જે ખમીસ જ્યારે પોતે કુવામાં હતો ત્યારે જ્યારણે તેને પહેરાવ્યું હતું. જ્યારે તે ખમીસ તેના પિતાની આંખ ઉપર નાંખવામાં આવ્યું ત્યારે તેની આંખની આંખ જળી રહી.

* ઉપર જણાવેલા કપડાની આ સુગંધ હતી કે જે સુગંધને પવન દ્વારા પવન પવન પાસે.

તેઓએ કહ્યું, ખુદાના સોગંદ છે કે તું
હમેશા વિલાપ કરી યુસોફને યાદ કરે છે,
જ્યાંસુધી કે તું બીમાર થઈ મોત નજીક
પહોંચીશ; અથવા તું મરનારાઓમાંના
થઈશ. ૮૫. તેણે કહ્યું, હું માત્ર મહારી
દિલગીરી અને દુઃખની દાદ ખુદા પાસેજ
માગીશ અને જે તમે જાણતા નથી +
તે હું ખુદા તરફથી જાણું છું. ૮૬. હે
મહારા દીકરાઓ, જાઓ અને યુસોફ અને
તેના ભાઈનો શોધ કરો. અને ખુદાની
કૃપાથી નિરાશ થાઓ નહિ. ખરેખર
કાફર લોકો સિવાય કોઈ ખુદાની રહમતથી
નિરાશ થશે નહિ. ૮૭. પછી જ્યારે તેઓ
યુસોફ પાસે દાખલ થયા ત્યારે તેઓએ
કહ્યું, હે અઝીઝ, અમને અને અમારા
કુટુંબને દુઃખ પહોંચ્યું છે, અને અમે જુજ
સામાન લાવ્યા છીએ, માટે અમને આપ
ભરી આપ; અને અમને (કૃપા કરી)
વધારે આપ, ખરેખર ખુદા સદકો
આપનાર (પુણ્ય કરનાર) ને બદલો
આપે છે. ૮૮. તેણે કહ્યું તું જે તમે
યુસોફ અને તેના ભાઈ વિષે કહ્યું તે તમે
જાણો છો કે જ્યારે તમે આજ્ઞાત હતા. ૮૯.

قَالُوا اللَّهُ فَعْتُوا نَذْكُرْ يَوْسُفَ حَتَّى تَكُونَ
حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ٨٥ قَالَ
إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٨٦ يَا بَنِي إِدْهَبُوا
فَحْصُوا مِنْ يَوْسُفَ وَآخِيهِ وَلَا تَيْسَوا
مِنْ رُوحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْسُ مِنْ رُوحِ اللَّهِ
إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ٨٧ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ
قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسْنَاوَاهُنَا الْأَرْضُ وَجِئْنَا
بِبَضَاعَةٍ مِنْ جَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَ
تَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ٨٨
قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيَوْسُفَ وَآخِيهِ إِذْ
أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ٨٩

મોતીના સફેદ રંગ જેવા થઈ ગયા; જેથી તેની દ્રષ્ટિ ઘણીજ નબળી પડી ગઈ. + એટલે
હઝરત યુસોફ જાણતા છે એ વાત; કારણ કે એક વખત મોતની ફેરફારે યુસોફ પાસે આવ્યો
ત્યારે તેણે તેને પૂછ્યું કે તે હઝરત યુસોફનો શું લીધો છે કે નહિ? અને તેણે ના પાડી.
† પછી હઝરત યુસોફે હઝરત યુસોફને કાગળ લખ્યો અને તેમાં તેણે પોતાના કુટુંબની

અને આ અગાઉ યુસૌફની બાબતમાં પણ
તમે ભૂલ કરી છે; માટે હું આ દેશમાંથી
કદી બહાર જઈશ નહિ જ્યાંસુધી કે
મ્હારો પિતા મને પરવાનગી આપે અથવા
મ્હારે વાસ્તે ખુદા હોકમ કરે, અને તે
હોકમ કરનારાઓમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ છે. ૮૦.
તમે તમારા પિતા પાસે પાછા જાઓ,
અને કહો કે હે અમારા પિતાશ્રી, ખરેખર
ત્હારા છેકરાએ ચોરી કરી અને અમે
જે જાણીએ છીએ તે સિવાય અમે સાક્ષી
આપતા નથી; અને અમે અદ્રશ્ય બાબતને
જાણનાર નથી. ૮૧. અને તું તે ગાયને
પૂછ કે જેમાં અમે હતા અને તેમજ
તે સુસાદેશને કે જેની સાથે અમે આ
દેશ તરફ આવતા હતા. અને ખરેખર
અમે સાચું જાણનાર છીએ. ૮૨. યઅકુબે
કહ્યું (નહિ), ખલકે તમારાં અંતઃકરણે
તમને આ કામ સુંદર દેખાડ્યું; પણ
મ્હારું કામ સારી ધીરજ રાખવાનું છે
કે કદાચ ખુદા તેઓ સઘળાને મ્હારી
પાસે લાવે. ખરેખર તે જાણનાર (અને)
સત્ય કરનાર છે. ૮૩. અને તેણે તેઓની
તરફથી મ્હોં ફેરવ્યું અને કહ્યું; અરે !
યુસૌફ માટે મ્હારું દુઃખ ! અને તેની
આંખો દુઃખથી સફેદ થઈ ગઈ, * અને
તે રીસથી ભરેલો હતો. ૮૪.

وَمِنْ قَبْلِ مَا فَرَطُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنُإِبرَحِ
الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْيَحْكُمَ
اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٨٠
ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا آبَاءَنَا إِن
إِسْنَك سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا
كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ٨١ وَسَلِّ الْقَرْيَةَ
الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْمِيرَآتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَأَنَا
لَصَادِقُونَ ٨٢ قَالَ بَلَىٰ سَوَّاتُ لَكُمْ
أَنْفُسَكُمْ أَفَرَأَيْبِرَ جَمِيلَ عَسَى اللَّهُ أَنْ
يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْبَلِيبُ الْحَكِيمُ ٨٣
وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْنَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ
وَأَبْيَضَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ٨٤

તેણીને હઝરત એસહાદ પાસેયા વારસામાં મળયો હતો તે તેણીએ હઝરત યુસૌફની કમરે બાંધ્યો; અને
પછી તેણીએ તે બોયો એવો દોષ કરીને તેણીએ તેને માટે ઘણી શોધ કરાવી. છેવટે તે હઝરત યુસૌફની
પાને માલુમ પડવાથી ઉપજા કાલદા પ્રભોએ હઝરત યુસૌફને ગુલામ તરીકે તેણીને સોંપવાનું કારણ થયો.
* એટલે કે તેના રોગાની અનિશ્ચય કાળજી જતી રહી, અને હમેશા રડવાથી તે રોગા

તેઓએ કહ્યું બે તેણે ચોરી કરી તો ખરેખર તેના ભાઈએ પણ આ આગળ ચોરી કરી છે. * પછી યુસૌફે તે વાત પોતાના મનમાં છાની રાખી, અને તેણે તેઓને તે વાત આંદર કરી નહિ. તેણે (મનમાં) કહ્યું, ચોરીની બાબતમાં તમે વધારે ખરાબ છો; અને જે તમે વર્ણન કરો છો તે ખુદા વધારે બાબતાર છે. ૭૭. તેઓએ કહ્યું હે અંજીબ, ખરેખર તેને એક ઘણાજ મ્હોટો વૃદ્ધ પિતા છે ત્યારે તેની જગ્યાએ અમારામાંથી એકજણને પકડ. ખરેખર અમે તને સુકૃત્ય કરનારાઓમાંનો બેઠાએ છીએ. ૭૮. તેણે કહ્યું, ખુદાનો આશ્રય લઉં છું કે જેની પાસેથી અમને અમારો માલ મળ્યો તે સિવાય બીજાને અમે પકડીએ. ખરેખર ત્યારે અમે જોલમગાર થઈએ. ૭૯. પછી ન્યાયે તેઓ તેના તરફથી નિરાશ થયા ત્યારે તેઓ ખાનગી વિચાર કરવા એક બાજુએ ગયા. તેઓમાંના વડીલે કહ્યું, શું તમે બાબત તપાસી કે તમારા પિતાએ તમારી પાસેથી ખુદાના નામથી દ્રવ્યેલું વચન લીધેલું છે ?

قَالُوا اِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرِقَ اخٌ لِه مِنْ
 قَبْلُ فَاسْرِهَا يَوْسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يَبْدِهَا
 لَهُمْ قَالَ اَنْتُمْ شَرُّ مَكَانٍ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا
 تَصْنَعُونَ ۷۷ قَالُوا يَا اَيُّهَا الْعَزِيزُ اِنْ لِه اَبَا
 شَيْخًا كَبِيرًا نَخَذُ اجْدَانَا مَكَانَهُ اَنَا رِيكَ
 مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۷۸ قَالَ مَآذِ اللّٰهُ اِنْ نَاخِذُ اِلَا
 مِنْ وَجْدَانَا مَنَاعِنَا عِنْدَهُ اَنَا اِذَا الظَّالِمُونَ
 فَلَمَّا اسْتِيسَاوَا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًا قَالَ
 كَبِيرُهُمْ اَلَمْ تَعْلَمُوْا اِنْ اَبَاكُمْ قَدْ اخَذَ
 عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللّٰهِ

મેસુરના રાખના કાવદો એવો નહોતો. પણ ત્યાં તો ચોરને આગળ મારીને તેણે જે ચોરું હોય તેથી બમણું તેની પાસેથી લેવાનો ધારો હતો.

* આ વાક્ય વિષે તકસીર લખનારાઓમાં ઘણા મત છે. કેટલાક કહે છે કે એક વખત એક બીખારી હઝરત યઅકુબને ઘેર આવ્યો, અને ત્યાં કાંઈ હાથેર નહિ હોવાથી હઝરત યુસૌફે એક બકરો અથવા તો એક મુરઘી લઈને તે બીખારીને આપી દીધી. તેથી તેના બાઈઓએ તેના ઉપર ચોરીનો આરોપ મૂક્યો. કેટલાક કહે છે કે હઝરત યુસૌફને તેની કપડાં ઉછેરીને મ્હોટા કપડાં હતાં, અને તેણીનું તેના ઉપર એટલું બધું હેત થયું હતું કે ન્યાયે તે મ્હોટા ચોરો અને હઝરત યઅકુબને તેને તેણીની પાસેથી લઈ લેવાને મુજબ ત્યારે તેણીએ નીચે મુજબ સુક્ત કરી. જે હઝરતે

પછી જ્યારે તેણે તેઓને સરસામાન તૈયાર કરી આપ્યો ત્યારે તેણે પીવાનો પ્યાલો પોતાના ભાઈના કાથળામાં નાંખ્યો. પછી એક પોકારનારે પોકારી કહ્યું કે, હે યુસોફરો, ખરેખર તમે ચોર છો. ૭૦. તેઓએ તેમની તરફ મ્હો કરી કહ્યું કે તમે શું ખોયું છે? ૭૧. તેઓએ કહ્યું, અમે પાદશાહનું પ્યાલું ખોયું છે, અને જે તે લાવશે તેને માટે એક ઊંટ ઉપર લાદેલો (ખોરાક) છે. અને હું તેને માટે જામેન છું. ૭૨. તેઓએ કહ્યું, યુદ્ધના સોગંદ છે કે ખરેખર તમે જાણો છો કે અમે એટલા માટે આવ્યા નથી કે અમે દેશમાં ફસાદ કરીએ, અને અમે ચોર નથી. ૭૩. યુસોફના માણસોએ કહ્યું, ત્યારે તેને શી સજા છે જો તમે જૂઠું બોલનાર હો તો? ૭૪. તેઓએ કહ્યું, ચોરીની શિક્ષા; * જેના કાથળામાંથી તે મળે તેને માટે તે શિક્ષા છે. આ પ્રમાણે ઓલમગારને અમે સજા આપીએ છીએ. ૭૫. પછી તેણે તેના ભાઈના કાથળા પહેલાં તેઓના કાથળા તપાસવા શરૂ કર્યા. પછી તેણે તેના ભાઈના કાથળામાંથી તે શોધી બહાર કાઢ્યું. આ પ્રમાણે અમે યુસોફને યુક્તિ કરવા શીખવ્યું. તે એવો નહોતો કે તે પોતાના ભાઈને યુદ્ધ ચાહે તે સિવાય પાદશાહના ધર્મ પ્રમાણે પકડે. અમે જેને ચાહીએ તેનો દરજ્જો અમે ઉંચો કરીએ છીએ, અને દરેક વિદ્વાન ઉપર ખીન્ને વધારે વિદ્વાન હોય છે. ૭૬.

فلما جهزهم بمهازهم جعل السقاية في رجل اخيه ثم اذن مؤذن ايها المير انكم لسارقون ٧٠ قالوا واقبلوا عليهم ماذا تفقدون ٧١ قالوا تفقد صواع الملك ولن جاء به حمل بعير وانا به زعيم ٧٢ قالوا تالله لقد علمتم ما جئنا لنفسد في الارض وما كنا سارقين ٧٣ قالوا فما جزاؤه ان كنتم كاذبين ٧٤ قالوا جزاؤه من وجد في رحله فهو جزاؤه كذلك نجزي الظالمين ٧٥ فبدا باوعيتهم قبل وعااه اخيه ثم استخرجهم من وعااه اخيه كذلك كدنا يوسف ما كان لياخذ اخاه في دين الملك الا ان يشاء الله ورفع درجات من نشاء و فوق كل ذي علم عليم ٧٦

* ચોરને પકડીને યુદ્ધ તરીકે રાખવો એ હઝરત યઅકુબના ધર્મનો કાયદો હતો; પણ

અને ન્યારે તેઓ દાખલ થયા જેમ
તેઓના પિતાએ ફરમાવ્યું હતું, ત્યારે
ખુદાના નિર્માણ વિરૂધ્ધ તેઓની ઉપરથી
કંઈ ફર થઈ શકે તેમ નહોતું; પણ જે
હોતું ચમકુખના મનમાં હતો તે તેણે
ઝાહર કર્યો, અને ખરેખર જે અમે તેને
શીખવ્યું હતું તેનું તેને જ્ઞાન હતું; પણ
ધણા માણસો જાણતા નથી. ૬૮. અને
ન્યારે તેઓ યુસોફ પાસે દાખલ થયા
ત્યારે તેણે પોતાના બાઈને પોતાની પાસે
જમ્યા આપી* કહ્યું, ખરેખર હું ત્હારો
બાઈ છું, ત્યારે જે તેઓ કરે છે તેથી
તું દિલગીર થા નહિ. ૬૯.

وَمَا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ
مَا كَانَ يَتْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ
لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ٦٨ وَمَا دَخَلُوا عَلَى يُونُسَ
أَوْ يَبِيَّ إِلَهَهُ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا
يَتَنَسَّى بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٦٩

ન થયું; જેથી તેઓના ઉપર મેસરના લોકોને શક ન આવે તેમજ તેઓને તેઓની ખરાબ
નગરની અસર ન થાય.

* ન્યારે હઝરત યુસોફના બાઈઓ બેન-યામીનને સાથે લઈ તેની પાસે આવ્યા ત્યારે તેણે
તેમને સંબોધાને ઝીણાઈત માટે બોલાવ્યા અને હોકમ કર્યો કે બંને બાઈઓ જેઓ એકજ માળાપથી
જન્મેલા હોય તેઓ એકજ ખાન (બાણ) માં બેસે; જેથી કરીને બેન-યામીન એકલો રહેા,
અને આંખમાં આંસુ લાગીને કહેવા લાગ્યો કે “જો મ્હારો બાઈ યુસોફ હવેતો હોત તો
તે મ્હારી સાથે બેસત.” આ ઉપરથી હઝરત યુસોફે તેને પોતાની સાથે બેસાડવાનો હોકમ કર્યો,
અને તેનું ખાન પડદા પછવાડે એક જુદા ઓરડામાં લઈ જવામાં આવ્યું. વળી ખાતી વખતે
ન્યારે યઝરત યુસોફે પોતાનો હાથ લાંબો કર્યો ત્યારે બેન-યામીન રડવા માંડ્યો. ન્યારે હઝરત
યુસોફે તેને આતું કારણ પૂછ્યું ત્યારે તેણે જવાબ આપ્યો કે “તમારો હાથ મ્હારા બાઈ યુસોફના
હાથને કેવો મળતો આવે છે ?” જેથી હઝરત યુસોફે તેનાથી પોતાની ઝતને છાની રાખવાને
વધારે વાર ધીરજ રાખી શક્યો નહિ, અને તે પોતેજ યુસોફ છે એમ તેણે તેને જણાવ્યું અને
પછી કહ્યું કે કંઈ પણ ફરણ સિવાય હું તને બાઈએથી જુદો પાડી અહિં રાખી શકીશ નહિ.
કારણ કે તેમ કરવાથી બાઈઓને શક ઉત્પન્ન થાય. તેટલા માટે હું મ્હારા ઉપર ચોરીનો આરોપ
મૂકીશ અને તેથી ત્હારે ડર રાખવો નહિ. પછી તેણે પોતાના આકરોને રૂપાનો અથવા સોનાનો
ખાસો કે જેવડે રાગ પાણી પીતા તે બેન-યામીનના અનાજના કોથળામાં સંતાડવાનો હોકમ કર્યો
અને ન્યારે તેઓ રવાને થયા ત્યારે તેને ચોર તરીકે પકડીને પછવાડે રાખ્યો.

તેણે કહ્યું, શું હું તેને તમારા વિશ્વાસ ઉપર તમને સોંપું કે જેવી રીતે મેં તેના ભાઈ (યુસોફ) ને આ અગાઉ તમારા વિશ્વાસ ઉપર તમને સોંપ્યો હતો? પણ ખુદા સાથી શ્રેષ્ઠ રક્ષક છે; અને તે દયા રાખનારાઓમાં સાથી ઉત્તમ દયા કરનાર છે. ૬૪. અને જ્યારે તેઓએ પોતાનો સામાન ખોદ્યો, ત્યારે તેઓને માલુમ પડ્યું કે તેઓને પોતાનો માલ પાછો આપવામાં આવ્યો હતો. તેઓએ કહ્યું, હે અમારા પિતાશ્રી, હવે અમે ધધારે શું ઇચ્છીએ? આ અમારા આપેલા પૈસા અમને પાછા આપવામાં આવ્યા છે, અને અમે અમારા કુટુંબને માટે ખોરાક લાવીશું, અને અમારા ભાઈનું રક્ષણ કરીશું. અને એક ભાંટ ઉપાડે એટલે ભાર વધારે મેળવીશું, આતો (પાદશાહને મન) એક જુજ માપ છે. ૬૫. તેણે કહ્યું, હું તેને કદી તમારી સાથે મોકલીશ નહિ જ્યાંસુધી કે તમે ખુદાના નામથી ૬૬ વચન મને આપો કે તમે સઘળા નાશથી ઘેરાઈ જાઓ તે સિવાય તમે તેને મ્હારી પાસે પાછો લાવો. પછી જ્યારે તેઓએ પોતાનું વચન તેને આપ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે જે આપણે ખોદીએ છીએ તેના ખુદા સાક્ષી છે. ૬૬. અને તેણે કહ્યું કે હે મ્હારા દીકરાઓ, તમે સઘળા એકજ દરવાજેથી દાખલ થાઓ નહિ, પણ જુદે જુદે દરવાજેથી દાખલ થાઓ * અને (આ શિખામણથી) હું તમારા ઉપરથી ખુદાનો નિર્માણ થયેલો હોકમ દ્વર કરી શકીશ નહિ. ખુદા સિવાય બીજા કોઈનો હોકમ નથી. તેના ઉપર મેં આધાર રાખ્યો છે, અને તેની ઉપરજ આધાર રાખનારાઓએ આધાર રાખવો જોઈએ. ૬૭.

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا آمَنُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ٦٤ وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رَدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا بَيْنَ هَذِهِ بَضَاعَتِنَا رَدَّتْ إِلَيْنَا وَنَعْمِ أَهْلَانَا وَنَحْفَظُ أَخَانًا وَزَادَ كَيْلَ بَعِيرِ ذَلِكَ كَيْلَ بَعِيرٍ ٦٥ قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُوا مَوْثِقًا مِنْ اللَّهِ لَأَتُنِّي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٦٦ وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا غَفَى عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ٦٧

પણ જો તમે તેને મ્હારી પાસે નહિ લાવો તો તમારે માટે મ્હારી પાસે કંઈ માપ (જોરાક) નથી; અને મ્હારી પાસે આવતા નહિ. ૬૦ તેઓએ કહ્યું, અમે જલદીથી તેને ખાપ પાસેથી માગી લઈશું; અને અમે ખરેખર તેમ કરનાર છીએ. ૬૧. અને યુસૌફે પોતાના શુભાશોને કહ્યું, તેઓની આજુબી પૂછ તેઓના માલના કોથળામાં નાંખો કે કદાચ તેઓ પોતાની પૂછને જોળખે ત્યારે તેઓ પોતાના કુટુંબ તરફ પાછા જાય (અને) કદાચ તેઓ પાછા આવે. ૬૨. પછી ત્યારે તેઓ પોતાના પિતા પાસે પાછા ગયા, ત્યારે તેઓએ કહ્યું, હે અમારા પિતાજી, ખાવાનું ભરી આપવાની અમને મના થઈ છે, તેથી અમારી સાથે અમારા લગ્નને મોકલ કે જેથી અમે જોરાક ભરી લઈએ; અને ખરેખર અમે તેનું ખસિત રક્ષણ કરનાર છીએ. ૬૩.

فَإِنْ لَمْ تَأْتِنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُون ۚ ۶۰ قَالُوا سَرَّادُ عَنْهُ إِيَّاهُ وَآنَا لَنَأْعَلُون ۖ ۶۱ وَقَالَ نَفْسَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يُرْفِقُونَهَا إِذَا أَقْبَلُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۖ ۶۲ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَ مِنَّا الْكَيْلَ فَارْسِلْ مِنَّا اخَانًا نَكْتُلْ وَإِنَّا لَهُ لَنَافِظُونَ ۖ ۶۳

હજરત યુસૌફે પૂછ્યું કે તમારો અગીયારમો ભાઇ ક્યાં છે? કારણ કે તે વખતે ત્યાં દસ ભાઇઓ હજરત હતા. તેઓએ જવાબ આપ્યો કે તે અમારા પિતાની સેવામાં છે. છેવટે હજરત યુસૌફે તેમને પૂછ્યું કે તમે સાચું જોશો છો તેને માટે તમારો કોણુ અમેન છે? પણ તેઓએ તેને કહ્યું કે મેસૂરમાં અમારે માટે અમેન થાય એવા કોઇ માણસને અમે જોળખતા નથી. ત્યારે તેણે કહ્યું કે તમારામાંથી એક જણે મ્હારી પાસે ગેરેવ તરીકે રહેવું અને બીજાઓ જોરાક લઈ પૈર ભાપ. ત્યારે તમે પાછા આવો ત્યારે હજર તમે તમારા નાના ભાઇને લેતા આવતો જોઈ અને ખાતરી થાય કે તમે સાચું જોશો છો. પછી પછાડે કાઢી રહેવું તે નક્કી કરવાને તેઓએ ચિડીઓ નાંખી અને ચિડીમાં શમડનનું નામ આપ્યું. ત્યારે તેઓ રવાને થવાના હતા ત્યારે હજરત યુસૌફે તેઓનો માથ લઈ દરેકને એક છાટ ઉપાડી ચક્રે તેટલા ઘઉં આપ્યા, અને તે પ્રમાણે એક ભાગ નેટનો જાર તેઓનો ભાઈ કે જે તેઓના પિતાની સેવા રહેવા હતો તેને માટે આપ્યો. " બેઅઅન " શબ્દ કે જે અદિ- વાપરવામાં આવ્યો છે તેનો મૂળ અર્થ માવ " પૈરા " થાય છે એટલુંજ નહિ પણ મિ/પણુ ગરબ માથ કે જે એક બીજા સાથે વેપારમાં અદલ બદલ કરવામાં આવે છે તે પણ થાય છે. એટલા માટે તહસીર લખનારા કહે છે કે અનાજની કિમતના બદલામાં તેઓએ એકદા દૈશા આપ્યા નહિ, પણ કેળીને નૈપાર કરેલાં આમર્સ વગેરે આપ્યું અને હજરત યુસૌફે તે ગોમરને તેઓના અનાજના કોથળાઓમાં પાછી નાંખી હતી એટલા માટે કે તેઓ પોતાની પામે તે જોઈ પાછા આવી શકે.

અને ખચિત આવતી જિંદગીના બદલો તેઓને માટે વધારે સારો છે કે જેઓએ ઈમાન આપ્યું છે, અને પરહીઝગારી કરી છે. ૫૭. અને યુસૌફના ભાઈઓ આવ્યા પછી તેઓ તેની પાસે દાખલ થયા, અને તેણે તેઓને ઓળખ્યા, અને તેઓએ તેને ઓળખ્યો નહિ. ૫૮. અને જ્યારે તેણે તેઓનું કામ પૂરું કરી તેઓને માલ આપ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું, તમે તમારો (ચોરમાન) ભાઈ કે જે તમારા બાપ તરફથી તમારો ભાઈ થાય છે તેને લાવો, શું તમે જોતા નથી કે ખરેખર હું પૂરું માપ આપું છું, અને સૌથી સરસ ઉતારો આપનાર છું? ૫૯.

وَلَا جَزَاءَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٥٧ وَجَاءَ أَخُوهُ
يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَمْ يُنْكُرُوهُ ٥٨ وَلَمَّا جُهِزْهُمْ بِجَاهِزِهِمْ قَالَ
أَتُونِي بِأَخٍ لَّكُمْ مِّنْ أَيْكُمُ الْآتُونَ
أَنَّى أُوَفِّي الْكَيْلَ وَأَمَّا خَيْرُ الْمُتَزِّلِينَ ٥٩

પાદશાહ તેનાથી એટલો બધો ખુશ થયો કે તેણે તેને પોતાના ખજાનાના સઘળી કુચીઓ સોંપી, અને બચીએ તેની મોકરીમાંથી રત્ન આપીને હઝરત યુસૌફને તેની જગ્યાએ નિમો. થોડા વખત પછી બચીએ મરી ગયો, તેથી પાદશાહે હઝરત યુસૌફને બચેખાની સાથે પરણવાની દરખાસ્ત કરી. હઝરત યુસૌફ તે દરખાસ્ત કશુંક રાખી તેણીને પરણ્યા, અને તેણીનાથી તેને બે દીકરા થયા.

* હઝરત યુસૌફ વચીર થયા પછી તેણે ઘણા ડાહ્યાપણથી રાજ્ય ચલાવ્યું, અને સુકાળના સાત વરસ દરમિયાન લોકોને ઉદ્યોગ તરફ અને ખેતીવાડીના સુધારા માટે ઉત્તેજન આપ્યું. જ્યારે સુકાળનાં વરસ આવ્યાં ત્યારે તેની યુરુક્લી માત્ર મેસુરના લોકો ઉપર આવી પડી એટલુંજ નહિ પણ શામ અને બીજા પડોશના દેશોના લોકો ઉપર પણ આવી પડી હતી. તેથી ત્યાંના રહેવાસીઓને અનાજ માટે હઝરત યુસૌફ પાસે જવાની અર પડી. તે વખતે હઝરત યુસૌફે પ્રથમ તો તેમની પાસેથી પૈસા, જવાહર, અને ઘરેલું લઇને, પછી દોર અને ઝીંબ લઇને, અને છેવટે તેઓને ગુલામ તરીકે લઇને અનાજ આપવા માંડ્યું. આ પ્રમાણે મેસુરના સઘળા લોકો તેના ગુલામ થયા; પણ હઝરત યુસૌફે તેઓને દુક વખતમાં ગુલામ ગીરીમાંથી છુટા કર્યા, અને તેઓની માલ મેલકન તેમને પાછી સોંપી. કન્યાના દેશમાં દુકાળની અસર લાગવાથી હઝરત યજુકુબે બેન-યામીન સિવાય પોતાના બધા હોકરાને અનાજ માટે મેસુરમાં મોકલ્યા. તેઓ આવ્યા ત્યારે હઝરત યુસૌફે કે જેણે તેઓને તરતજ ઓળખી કાઢ્યા તેણે તેમને પ્રશ્ન કર્યો કે તમે કોણ છો? અને વળી કહ્યું કે તમે જમુસ હો એવો મને વહેમ આવે છે. પણ તેઓએ જવાબ આપ્યો કે અમે માત્ર ખોરાક ખરીદવા આવ્યા છીએ; અને અમે યજુકુબ નામના એક વૃદ્ધ માણસ કે જે પેશગમ્બર છે તેના દીકરા છીએ. પછી હઝરત યુસૌફે પૂછ્યું કે તમે કેટલા ભાઈઓ છો? તેઓએ જવાબ આપ્યો કે અમે બાર ભાઈઓ છીએ; પણ અમારામાંથી એકને વરસે ફાંસી પામે છે. આ ઉપરથી વળી

અઝીઝની સ્ત્રીએ કહ્યું હવેજ સત્યનો પ્રકાશ થયો. મેં તેની પાસે મ્હારી ઇચ્છાની માગણી કરી હતી અને તે ખરેખર સાચું બોલનારાઓમાંનો છે. ૫૧. (યુસોફે કહ્યું) આ એટલાજ માટે છે કે અઝીઝ બાણે કે હું તેની ગેરહાજરીમાં અપ્રમાણિકપણે વર્ત્યો નહોતો; અને ખરેખર ખુદા અપ્રમાણિક માણસોના કાવતરાને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૫૨. અને હું મ્હારા પંડને પાક ગણતો નથી. ખરેખર જેના ઉપર મ્હારા પરવરદેગારે દયા કરી છે તે સિવાય (માણસોનું) મન હુલ્ક કામ કરવા હોકમ કરનાર છે. ખરેખર મ્હારો પરવરદેગાર માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૫૩. અને પાદશાહે કહ્યું તેને મ્હારી પાસે લાવો કે હું તેને ખાસ મ્હારે માટે રાખું. પછી ત્યારે તેણે તેની સાથે વાત કરી ત્યારે તેણે કહ્યું, ખરેખર તું આજે અમારી પાસે માનવંત અને વિશ્વાસ પાત્ર છે. ૫૪. યુસોફે કહ્યું કે મેસર દેશના ખજાનાને મ્હારા તાબામાં મૂક. ખરેખર હું રક્ષક અને બાણનાર છું. ૫૫. અને આ પ્રમાણે અમે યુસોફને (મેસરની) જમીનમાં રવામ્યો, તે જ્યાં તેને ગમતું ત્યાં જ્યાં લેતો. જેને અમે ચાહીએ તેના ઉપર અમે અમારી દયા પહોંચાડીએ છીએ. અને અમે સારાં કામ કરનારાઓનો બદલો વ્યર્થ કરીશું નહિ. ૫૬.

13
30
27
જી

قَالَ امْرَأَتُ الْمَرْزُوقِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوِدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَاتَّهَ لِمَنْ الصَّادِقِينَ ۝ ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِي لَمْ أَكُنْ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ وَالنَّبِيُّ إِذَا لَاقَىٰ كَيْدَ الْكَافِرِينَ ۝ وَمَا أَرَىٰ نَفْسِي أَن تَنْفُسَ ۝ لَا مَارَءٍ بِالسَّوَاءِ إِلَّا مَارَءٍ رَّبِّي أَن رَّبِّي ضَلُّوا رَحِيمٍ ۝ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي بِهِ اسْتَخْلَصْتُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدِينَا مَكِينٌ ۝ آمِينَ ۝ قَالَ أَجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْهَا ۝ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ شَاءَ ۝ نُنْصِبُ رِحْمَتَنَا مَنْ شَاءَ ۝ وَلَا نُضِيعَ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝

* ત્યારે હજરત યુસોફને પાદશાહના દરબારમાં લાવવામાં આવ્યા ત્યારે એનું કહેવામાં આવ્યું છે કે પાદશાહે તેની સાથે જરૂર લાગ્યામાં વાન કરી, અને તેણે તે દરેક લાગ્યામાં જ્યાં જ્યાં

યુસોફ, હે સત્યવાદી, તે સાત બડી ગાયો વિષે ખોલાસો આપ કે જેને સાત પાતળી ગાયો ખાઈ ગઈ, અને તેમજ સાત લીલાં ડુંડાં અને તેટલાંજ ખીજાં સૂકાં વિષે; કદાચ હું માણસો પાસે પાછો નાવું કે કદાચ તેઓ તે નાણે. ૪૬. તેણે કહ્યું; તમે સાત વરસ સુધી હુમેશના રિવાજ પ્રમાણે વાવો, પછી જે તમે લાણી તેમાંથી જીજ જેમાંથી તમે ખાઓ તે સિવાય બાકીનું તેના ડુંડામાંજ રહેવા દેજો. ૪૭. ત્યારે આ પછી સાત સખત વરસો (દુષ્કાળ) આવશે કે જે વરસો માટે જે (અનાજ) તમે પહેલાં એકઠું કર્યું છે તે, જીજ ભાગ તમે સાચવી રાખો છો તે સિવાય સઘળું તે વરસો (ના માણસો) ખાઈ જશે. ૪૮. ત્યારે તે પછી એક એવું વરસ આવશે કે જે વરસમાં માણસોને મદદ કરવામાં આવશે, (સુકાળ થશે), અને જેમાં તેઓ ફળો દાખી રસ કાઢશે. ૪૯. અને પાદશાહે કહ્યું, તેને મ્હારી પાસે લાવો, પછી જ્યારે પાદશાહનો મોકલેલો માણસ યુસોફ પાસે આવ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું, ત્હારા ધણી પાસે પાછો જા, અને તેને પૂછ કે જે સ્ત્રીઓએ પોતાના હાથ કાપી નાંખ્યા તેઓને શું હતું? ખરેખર મ્હારા પરવરદેગાર તેઓનું કાવતરું બાણનાર છે. ૫૦. પાદશાહે કહ્યું, (હે સ્ત્રીઓ) તમારે શું કામ હતું જ્યારે કે તમે યુસોફ પાસે તમારી ઇચ્છાની માગણી કરી? તેઓએ કહ્યું, ખુદા પાક છે. અમે યુસોફ વિષે કંઈ દૂષણ બાણતા નથી.

يوسف ايها الصديق افتتاني سبع بقرات
سمان يا كلهن سبع عجاف وسبع سنبلات
خضر واخر يا بسات ليلي ارجع الى
الناس فلهم يعلمون ٤٦ قال تزرعون
سبع سنين دابا فما حصدتم فذروه في
سنبله الا قليلا مما تاكلون ٤٧ ثم ياتي
من بعد ذلك سبع شداد يا كلن ما قدمتم
لهن الا قليلا مما تحصنون ٤٨ ثم ياتي من
بعد ذلك عام فيه ينفث الناس وفيه
يمصرون ٤٩ وقال الملك اتوني به فلما
جاءه الرسول قال ارجع الى ربك
فشله ما بال النسوة اللاتي قطعن ايديهن
ان ربي بكيدهن عليم ٥٠ قال ما
خطبكن اذ راودتن يوسف عن نفسه
فلن حاش الله ما علمنا عليه من سوء

અને બીજાના સંબંધમાં તેને તો કંઈસી ઉપર ચર્ચાવામાં આવશે પછી પક્ષીઓ તેનું માથું ફેલી ખાશે. જે બાબત (સ્વપ્ના) વિષે તમે બન્નેએ મહારી પાસે જોવાસો માગ્યો તેનો હેતુમ થયો છે. ૪૧. અને યુસૌફ જેને ધારતો હતો કે તે બેમાંથી તે છૂટો થનાર છે તેને તેણે કહ્યું હું તારા ધણી પાસે મને યાદ કર જે, પછી ચેતાને તેને પોતાના ધણી પાસે યુસૌફને યાદ કરવાનું ભૂલાવી દીધું. પછી તે કેદખાનામાં કેટલાક વરસ સુધી * રહ્યો. ૪૨. અને પાદશાહે કહ્યું, ખરેખર એ સ્વપ્નામાં સાત બાંડી ગાયો બેઠી કે જેને સાત પાતળી ગાયો ખાઈ ગઈ, અને તેમજ સાત લીલાં ડુંડાં અને તેટલાંજ બીજાં સૂકાં; હે મહારા વિદ્વાન અમીરો, તમે મને આ મહારા સ્વપ્નાનો અર્થ આપો જે તમે સ્વપ્નાનો અર્થ કરનાર હો તો. ૪૩. તેઓએ કહ્યું, આ શું ચવણ ભરેલાં સ્વપ્નાં છે, અને અમે શું ચવણ ભરેલાં સ્વપ્નાંનો અર્થ બહુનાર નથી. ૪૪. અને તે બે (કેદીઓ) માંનો જે છૂટો થયો હતો તેણે કહ્યું-અને તેને યુસૌફ લાંબી સુદહત પછી યાદ આપ્યો-કે હું તમને તે સ્વપ્નાના અર્થ વિષે ખબર આપું છું. માટે મને (કેદખાનામાં) મોકલો. ૪૫.

و اما الآخر فيصل فناول الطير من راسه قضى الامر الذي فيه تستبان ٤١ وقال للذي ظن انه فاج منهما اذ كرفى عند ربك فانساه الشيطان ذكر ربه فلبث في السجن بضع سنين ٤٢ وقال الملك اني ارى سبع بقرات سمان ياكلهن سبع عجاف وسبع سنبلات خضر و اخر يابسات يا ايها الملا اقنوني في رؤياي ان كنتم للرؤيا تبرون ٤٣ قالوا اضفنا احلام و ما نحن بتاويل الاحلام بعاين ٤٤ وقال الذي نجيا منهما وادكر بسدة امه انا ابشركم بتاويله فارسلون ٤٥

* "બેઝમ" શબ્દનો અર્થ સ્નાન અને નવની વસ્ત્રોની કાંઈ પણ સંખ્યા થાય છે. તકસીર લખનારા એવું કહે છે કે હજરત યુસૌફ સ્નાન વર્ષ સુધી કેદખાનામાં રહ્યા હતા.

અને હું મહારાં બાપદાદા એબ્રાહીમ
અને એસહાક અને યઅકુબના ધર્મ
પ્રમાણે ચાલ્યો છું. અમને ઘટિત નથી
કે અમે ખુદાની સાથે કાંઈ ચીજને
ભાગીદાર ગણીએ. આ અમારી ઉપર અને
માણસો ઉપર ખુદાની એક કૃપા છે; પણ
ઘણા માણસો આભાર માનતા નથી. ૩૮
હે મહારા કેદના બન્ને સાથીઓ, જુદા
જુદા ખુદા સારાં કે એક સર્વ શક્તિમાન
અદલાક સારો? ૩૯. ખુદા સિવાય જે
મામો તમે અને તમારો બાપદાદાએ
આપ્યાં છે તે સિવાય તમે બીજા કોઈની
બંદગી કરતા નથી. તેને માટે ખુદાએ
કાંઈ સાબેતી નીચે મોકલી નથી. ખુદા
સિવાય કોઈને હોકમ નથી. તેણે ફરમાવ્યું
છે કે તેના સિવાય તમે કોઈની બંદગી
કરો નહિ. આજ સ્પષ્ટ સત્ય ધર્મ છે,
પણ ઘણા માણસો બળતા નથી. ૪૦.
હે મહારા કેદના બન્ને સાથીઓ, તમારા
બેમાંના એકના સંબંધમાં, (તે તો છૂટો
થશે), પછી તે પોતાના ઘણીને દાડ
પીવા આપશે.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقَ
وَيَعْقُوبَ مَا كَانُوا أَن تَشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ
شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ٣٨
يَا صَاحِبِي السِّجْنِ ٤٠ أَرْبَابَ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرَ
أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٣٩ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاءُكُمْ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنِ الْحُكْمُ
أَلَّا اللَّهُ أَمْرٌ أَلَا تَتَذَكَّرُونَ ٤١ أَلَا يَأْتِيهِ
الَّذِينَ الْقِيَمَ وَلَكِنْ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ٤٠ يَا صَاحِبِي السِّجْنِ ٤١ أَمَّا أَحَدُكُمْ
فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا

છે. આ ઉપરથી દરરોત યુસેફને બોલાવવા માટે તેને મોકલવામાં આવ્યો; અને દરરોત યુસેફે તે
સ્વપ્નાનો બોલાસો આપ્યો. તે પછી તેને રામ પાસે લાવવામાં આવ્યો, અને તેણે નિરપરાધીપણું
સાબેત થવાથી તથા તેની અગાધ બુદ્ધિ જણાવવાથી રામએ તેને છૂટો કરી પોતાના
દરબારમાં એક ઉંચો દરજો આપ્યો.

પછી તેઓએ (તેની નિર્દોષતાની)
નિશાનીઓ જોઈ. પછી તેઓને એમ
લાગ્યું કે તેઓ તેને એમુક વખત
સુધી કેદમાં રાખે; ૩૫. અને તેની સાથે
કેદખાનામાં બે બુવાનીઓ દાખલ થયા.
તે બન્નેમાંના એકે કહ્યું, ખરેખર મેં
(સ્વપ્નામાં) એવું જોયું કે હું દ્રાક્ષમાંથી
રસ કાઢું છું, અને બીજાએ કહ્યું, ખરેખર
મેં (સ્વપ્નામાં) એવું જોયું કે મેં મહારા
માથા ઉપર શેરલા ઉપારંચા છે કે જેમાંથી
પક્ષીઓ ખાંધે છે; તું અમને બન્નેને
તેના અર્થની ખબર આપ. ખરેખર અમે
તને સારાં કૃત્ય કરનારાઓમાંના જોઈએ
છીએ. ૩૬. તેણે કહ્યું, કંઈ જોશક કે જે
તમને બન્નેને ખાવા આપવામાં આવશે
તે તમારી પાસે આવશે નહિ, મગર તે
તમારી બન્નેની પાસે આવશે તે અગાઉ
હું તમને તે સ્વપ્નાના અર્થનો જોવાસો
આપીશ. આ મેં જે તમને બન્નેને કહ્યું
તે તેમાંથી છે કે જે મહારા પરવરદેગારે
મને શીખવ્યું છે. ખરેખર મેં તે કામનો
ધર્મ તજી દીધો છે કે જે ખુદા ઉપર
ઇમાન લાવતી નથી; અને તેઓ કયામતના
દિવસને આનંદારા નથી. ૩૭.

مِمَّ بَدَأَهُمْ مِنْ بَدْمَارِوَا الْآيَاتِ لِيَسْجَنَهُ
حَتَّى حِينَ ٣٥ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ
فَتَيَّانَ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرِيتِي أُعْصِرُ خَمْرًا
وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرِيتِي أُحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي
خَبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتُهَا بِتَأْوِيلِهِ أَنَا
زَيْدٌ مِنَ الْحَسَنِينَ ٣٦ قَالَ لَا يَأْتِيَكُمَا
طَعَامٌ رَزَقَانِهِ إِلَّا بِنَاتِكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ
يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ
مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ
هُمْ كَافِرُونَ ٣٧

* હજરત યુસોફની સાથે બીજા બે માણસોને કેદ ખાનામાં નાંખવામાં આવ્યા હતા; તેમાં
એક રાત્રીનો રસોયો હતો, અને બીજો તેને દારૂ પાનાર હતો. તે બન્નેના ઉપર રાત્રીને ઝેર દેવાનું
તોઈમત આવ્યું હતું. તેમાંના એકને અથવા તો બન્નેને રાત્રે સ્વપ્ન આવ્યું. અને સવારે
તેઓએ તે સ્વપ્નાનો જોવાસો હજરત યુસોફને પૂછ્યો. હજરત યુસોફે તેનો જોવાસો આપ્યો. પછી
તે સાફી (દારૂ પાનાર) કે જે સ્વપ્નાના અર્થ પ્રમાણે કેદખાનામાંથી છૂટો થવાનો હતો તેને
હજરત યુસોફે કહ્યું કે જ્યારે તું કેદમાંથી છૂટો થઈ રાત્રી પાસે જઈ ત્યારે મહારૂ નિર્દોષપણું
જાહેર કરજે, પણ તે તો તે વાત સાત વર્ષ સુધી જુલો ગયો. છેવટે એક રાત્રિએ રાત્રીને સ્વપ્ન
આવ્યું, અને તેનો જોવાસો કોઈ માણસ આપી શકતું નહોતું. તેથી તે સાફીને હજરત યુસોફની
વાત યાદ આવી, અને તેણે કહ્યું કે જોવાસો આપી શકે તેવો એક વિદ્વાન માણસ કેદ ખાનામાં

તેણીએ કહ્યું, ત્યારે આ તેજ માનુસ
છે કે જેને માટે તમે મ્હારા વાંક કાઢતા
હતા, અને ખરેખર મેં તેની પાસે મ્હારી
ધુમ્ધાની માગણી કરી હતી, પણ તેણે
તેમાંથી પોતાનો બચાવ કર્યો; અને જો,
જે હું તેને ફરમાવું છું તે, તેનહિ કરે તો
ખચિત્ તેને કેદમાં નાંખી દેવામાં આવશે.*
અને તે ખચિત્ હલકા માણસોમાંનો
થશે. ૩૨. યુસોફે કહ્યું, હે પરવરદેગાર,
કેદખાનું મને તે કરતાં વધારે વહાલું
છે કે જેની તરફ તેઓ મને બોલાવે છે.
અને જો હું મ્હારી ઉપરથી તેઓનાં
કાવતરાં ફર કરીશ નહિ તો હું તેઓની
તરફ વલણ કરીશ, અને હું અજ્ઞાનીઓમાંનો
થઈશ. ૩૩. પછી તેના પરવરદેગારે તેની
હોઆ સ્વીકારી અને તેના ઉપરથી તેઓનું
કપટ ફર કર્યું. ખરેખર ખુદા આંબળનાર
(અને) બાણનાર છે. ૩૪.

قَالَ فذَلِكُن الَّذِي لَمْتَنِي فِيهِ وَلَقَدْ

رَاودَتْهُ عَنْ نَفْسِهِ فَاَتَعَصَمَ وَلَئِنْ لَمْ

فَعَلْ مَا أَمَرَهُ لَيَسْجُنَ وَلْيَكُونَا مِنَ

الصَّاعِرِينَ ۝ ۳۲ قَالَ رَبِّ السِّجْنِ أَحَبُّ إِلَيَّ

مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَالْأَتَصَرَّفُ عَنْ كَيْدِهِمْ

أَصَبُّ إِلَيْهِمْ وَأَكُنْ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝ ۳۳

فَاَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُمْ

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ ૩૪

કે જેઓ તફસીર લખનારાઓના કહેવા પ્રમાણે પાંચ હતી તેઓએ તેણીને મ્હેણાં મારવા માંડ્યાં.
આથી તેણીએ હઝરત યુસોફની અવંત ખુબસુરતીની તેઓને ખાતરી કરી આપવા માટે તેમને
આમંત્રણ આપીને પોતાને ઘેર બોલાવી. તેણીએ તે દરેક સ્ત્રીને એકેક ચૂકુ અને એકેક નારંગી
આપી, અને તેની છાત્ર ઉતારવાનું તેમને કહ્યું. તે વખતની દરમિયાન તેણીએ હઝરત યુસોફને
કાંઈ ખેદમતને બદલે અંદર આવવાનું કહી મૂક્યું હતું; તેથી તે અંદર દાખલ થયા કે તરતજ
તે સ્ત્રીઓએ તેની આશ્ચર્યકારક ખુબસુરતીથી અચંબા પામીને છાત્ર ઉતારવાને બદલે પોતાના
હાથ દાખવા માંડ્યા.

* ઉપર લખેલો બનાવ બન્યા પછી તે સ્ત્રીઓએ તેણીને સલાહ આપી કે હઝરત યુસોફને
કેદ ખાનામાંજ રાખવા બેઠકો, અને તેને એટલે મુઠ્ઠી દુઃખ દેવું બેઠકોએ કે તે ત્હારી ધુમ્ધાને
આધીન થાય. આ ઉપરથી તેણીએ અગ્રીમને સમજાવ્યો કે હઝરત યુસોફને કેદ ખાનામાં નાંખો;
એવું બહાનું કાઢીને કે તેને લીધે મ્હારી ફજીહતી થઈ છે, અને મેમુરની સ્ત્રીઓને ચૂપ રાખવાનો
માત્ર આજ ઉપાય છે.

અને જો તેનું ખમીસ પછવાડેથી ચીરાયેલું હોય તો તેણી બૂઝી છે અને તે સત્ય વાદીઓમાંનો છે. ૨૭. પછી ન્યારે તેણે જોયું. કે તેનું ખમીસ પછવાડેથી ચીરાયેલું છે, ત્યારે તેણે કહ્યું, ખરેખર તે તમારા (સ્ત્રીઓનાં) કાવતરાંમાંનું એક છે. ખરેખર (હિ સ્ત્રીઓ) તમારાં કાવતરાં મોટાં છે. ૨૮. યુસોફ, આથી મોંઠા ફેરવ (દરગુજર કર); અને (હિ સ્ત્રી,) હું તારા શુનાહ માટે માફી માગ. ખરેખર તું પાપીઓમાંની છે. ૨૯. અને કેટલીક સ્ત્રીઓએ શહેર (મેસર) માં કહ્યું કે અઝીઝની સ્ત્રીએ તેણીના શુલામ પાસે પોતાની ધરજા માગી છે. * ખરેખર તેણીના હૃદયનો પકડો પ્યારથી ફાટી ગયો છે. ખરેખર અમે તેણીને ચોખ્ખી ભૂલમાં જોઈએ છીએ. ૩૦. પછી ન્યારે તેણીએ તેઓનું કાવતરું (છૂપી વાતો) સાંભળ્યું ત્યારે તેમની પાસે આમ ત્રણ મોકલ્યું અને તેમને માટે તકીયો કરવાની બેઠક તૈયાર કરી અને તેઓમાંના દરેકને એક છરી આપી; અને તેણીએ કહ્યું હું (યુસોફ) તેમની પાસે બહાર આવ. પછી ન્યારે તેઓએ તેને જોયો ત્યારે તેઓને તે અતિ રૂપાળો માલુમ પડ્યો, અને તેઓએ પોતાના હાથ કાપી નાંખ્યા, અને કહ્યું કે યુદ્ધ પાક છે; આ મનુષ્ય મથી. આ એક માનવતા ફેરેશ્તા સિવાય કોઈ નથી. ૩૧.

وَإِنْ كَانَ قِيَصُهُ قَدْ مِنْ دَبْرٍ فَكَذِبَتْ وَهُوَ
 مِنَ الصَّادِقِينَ ٢٧ فَلَمَّا رَاقِيَصُهُ قَدْ مِنْ دَبْرٍ
 قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِ كُنْ أَنْ كَيْدِ كُنْ عَظِيمٍ ٢٨
 يُوسُفُ اعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي
 لِذَنْبِكَ إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ٢٩
 وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ
 تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًا إِنَّا
 لَنَرِيهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ٣٠ فَلَمَّا سَمِعَتْ
 بِمَكْرِ مِنْ أَرَسَتِ الْيَهُنَّ وَاعْتَدَتْ لَهُنَّ
 مَكًّا وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِنْهُنَّ سِكِّينًا
 وَقَالَتِ اخْرِجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ
 وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا
 بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ٣١

તેણે કહ્યું, હું યુદ્ધ પાસેથી આશ્રય લઉં છું. ખરેખર તે મહારા પરવરદેગાર છે. મહારા જગ્યાને તેણે ઉત્તમ બનાવી છે. ખરેખર જોલમગારા આગમાંથી સુકત થશે નહિ. ૨૩. અને તેણીએ તેને માટે પ્રયત્ન કર્યો, અને તેણે તેણીને (દૂર કરવા) માટે યત્ન કર્યો, જો તેણે પોતાના પરવરદેગારની સામેલી જોઈ નહોત * (તો તે પણ એમના કરત); આ પ્રમાણે (અમે તેને દ્રઢ રાખ્યો) એટલા માટે કે અમે તેના ઉપરથી દુષ્ટ અને નીચ કામ દૂર કરીએ. ખરેખર તે અમારા નિઆલસ બંધાઓમાંનો હતો. ૨૪. અને તેણે બન્ને દરવાજા તરફ એક બીજા આગળ દોડ્યા, † અને તેણીએ તેનું ખમીસ પછવાડેથી ચીંથું, અને તે બન્ને તેણીના ધણીને દરવાજા પાસે મળ્યાં. તેણીએ કહ્યું, જે હારા કુટુંબને માટે દુષ્ટ ધર્યો છે તેને કેદમાં નાંખવામાં આવે, અથવા દુઃખદાયક સજા કરવામાં આવે તે સિવાય બીજી શી સજા છે? ૨૫. યુસૈફે કહ્યું તેણીએ મહારા પાસે પોતાની ધરજાની માગણી કરી, અને તેણીના કુટુંબમાંથી એક સાક્ષીએ ‡ સાક્ષી પૂરી કે જો તેનું ખમીસ આગળથી ચીરાયેલું હોય તો તેણી સાચી છે અને તે જૂઠાઓમાંનો છે. ૨૬.

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنَّهُ رُبِّي أَحْسَنَ مَثْوًى
 أَنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ ٢٣ وَلَقَدْ هَمَّتْ
 بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَأْيَهَا رِئَايَ كَذَلِكَ
 لَتَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ
 عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ٢٤ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ
 وَقَدْتَ قَبْضَهُ مِنْ دُبُرِ الْقِيَامِ سَيْدَهَا
 لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جِئْتُ مِنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ
 سُوءًا إِلَّا أَنْ يَسْجَنَ أَوْ عَذَابَ آلِيمٍ ٢٥
 قَالَ هِيَ رَأَوْنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ
 مِنْ أَهْلِهَا أَنَّ كَانَ قَبْضَهُ قَدَمٍ مِنْ قَبْلِ
 فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ٢٦

* હરત યુસૈફે આ તીવ્ર કૃત્યનું પરિણામ અને એવાં કૃત્યો કરવાથી થતું મોહું પાપ બહુ ઉંડી નઝરથી નિચાડું ત્યારે એવાહી કૃપાને પ્રકાશ અને પેયગમ્બરી પદવીનું તેજ તેનામાં ઉત્પન્ન થયું, અને તે બન્ને નિશાનીઓએ તેને તે યુનાદથી બચાવ્યા.

† તે તેણીની પાસેથી નાસવા માંગ્યા; અને તેણી તેને અટકાવવા માટે તેની પછવાડે દોડવા માંડી.

‡ આ સાક્ષી તેણીના કાકાનો દીકરો હતો કે જે તે વખતે માત્ર ચાર માસનું બાળક હતું. હરત યુસૈફે અગ્રીકને કહ્યું કે તું આ બાળકને પૂછ. તે મહારા નિરપરાધીપણાને માટે સાક્ષી પૂરશે. ત્યારે તે બાળકને પૂછવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે નીચેની આવામાં લખ્યા પ્રમાણે સાક્ષી પૂરી.

તેઓએ કહ્યું કે હે અમારા પિતાજી,
ખરેખર અમે શરત દોરવા ગયા હતા,
અને યુસોફને અમારા સામાન પાસે
રાખ્યો હતો. પછી વરૂં તેને ખાઈ ગયું,
અને તું અમારું માનનાર નથી,* અગર
જે કે અમે સાચું બોલનાર છીએ. ૧૭.
અને તેઓ તેના ખમીસને ખોટું
લોહીઆળું કરી લાવ્યા. તેણે કહ્યું (નહિ)
ખલકે તમારા અંતઃકરણે તમારે માટે
આ કામ સુંદર બતાવ્યું; પણ મહાફ
કામ સારી ધીરજ રાખવાનું છે, અને
જે તમે વર્ણન કરો છો તે વિષે ખુદા
પાસે મહદ માગવામાં આવી છે. ૧૮.
અને મુસાફરો આવ્યા.† પછી તેઓએ
પોતાના પાણી લાવનારને મોકલ્યો. પછી
તેણે તેની ડાલ નીચે ઉતારી. તેણે કહ્યું
કે આહા! ખુશખબર! આ એક છોકરો
છો! અને તેઓએ તેને વેપાર અર્થે છૂપો
રાખ્યો. પણ ખુદા જે તેઓ કરે છે તે
જાણનાર છે. ૧૯. અને તેઓએ તેને
જુલ્મ ભાવે ગણેલા દરહમથી વેચી દીધો.
અને તેઓ તેની તરફ કાંઈ વલણ રાખનાર
નહોતા. ૨૦.

૩
૪
સુરત

قَالُوا يَا أَبَانَا أَهَذَا هَبْنَا نَسْتَبِقُ وَرَكْنَا
يُوسُفَ عِنْدَنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ
بِعُثْمٍ لَنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ١٧ وَجَاءَ وَ
عَلَى قَبِيضِهِ يَدَمٌ كَذَبَ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ
لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْ جَمِيلٌ وَاللَّهُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ١٨ وَجَاءَتْ سِبْطَةُ
فَارْسُلُوا وَارِدَهُمْ قَادِلِي دُلُوهُ قَالَ يَا بَشْرَى
هَذَا غُلَامٌ وَأَسَرُّهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا
يَعْمَلُونَ ١٩ وَشَرُّهُ بَيْنَ بَيْتَيْنِ دَرَاهِمٍ
مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ٢٠

* કારણ કે જ્યારે તે પહેરણ તેની પાસે લાવવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે જોયું કે અગર જે
કે તે લોહીઆળું હતું તો પણ તે કાટણું નહોતું.

† મદ્યનથી મેસર તરફ જનારા મુસાફરોનો એક કાફલો હજરત યુસોફને કૂવામાં ફેંકી
દેવામાં આવ્યા ત્યાર પછી ત્રણ દિવસે તે કૂવા પાસે આવીને ઉતર્યો. તે કાફલામાંથી એક મુસ
કે જે પાણી ભરવા ગયો હતો તે ખોજાઆની કામનો માલેક-એન-જાર હતો. જ્યારે તેણે ડાલ
કૂવામાં નાંખી ત્યારે હજરત યુસોફ તે પકડી લઇને બહાર આવ્યા.

‡ કેટલાક માને છે કે હજરત યુસોફ જે વાર વેચાયા હતા. એક આ વખત કે જ્યારે તેને
બહાર કાઢવામાં આવ્યા ત્યારે તેના લામ્પનો તેની ખબર પડવાથી તેઓ માલેક પાસે આવ્યા
અને તેઓએ તેને કહ્યું કે તે અમારા ગુલામ છે, અને અમારી પાસેથી નાસી ગયો છે, અને

તેઓએ કહ્યું હું. અમારા પિતાશ્રી, તને
શું છે કે તું યુસૌફ વિષે અમારા ઉપર
વિશ્વાસ રાખતો નથી? અને ખરેખર
અમે તેને માટે સંકેત ઇશ્વરનાર છીએ. ૧૧.
તેને અમારી સાથે કાલે મોકલશે કે તે
ખાંચ અને રમે, અને ખરેખર અમે તેનું
રક્ષણ કરનારા છીએ. ૧૨. તેણે કહ્યું,
ખરેખર મને હુઝ થાય છે કે તમે તેને
હાથ નાંચો, અને હું રડું છું કે રમે તેને
વડે ખાઈ નાથ, અને તમે તેનાથી ગાદેલ
રહો. ૧૩. તેઓએ કહ્યું, સોગંદ છે કે
ન્યાયે તેને વડે ખાઈ નાથ જો કે અમે
આવા ખળખાન છીએ, ત્યારે પશ્ચિત
અમે નુકસાન ખમનારા છીએ. ૧૪. પછી
ન્યાયે તેઓ તેને હાથ ગયા ત્યારે તેઓએ
તેને હુઝ દીધું, અને તેઓ એક મતના
થયા કે તેઓ તેને ક્વાને તળીએ ફેંકી
દે, અને અમે તેની તરફ વહા મોકલ્યો
કે તું અશ્વિત તેઓને તેઓના આ કામ વિષે
ખબર આપશે કે ન્યાયે તેઓ તને
ઓળખાશે નહિ. ૧૫. અને તેઓ સાંજે
પોતાના પિતા પાસે રહતા રહતા આવ્યા. ૧૬.

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَى يُوسُفَ
وَأَنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ۝۱۱ أَرْسَلَهُ مَعَا غَدَارَتِمْ
وَلْيَبْزِيَنَّ بَيْنَهُمَا مَا فِيهِمَا لِيُغْشِيَنَّ اللَّهُ
الْوَجْهَ الَّذِي فِيهِ يَخْفَىٰ ۝۱۲ قَالُوا إِن
يُجِزِّي إِنْ تَذَاهَبَا بِهُ وَنَحْنُ عَنْهُ
لَنَاصِرُونَ ۝۱۳ قَالُوا إِنَّا كَافَّةٌ
۝۱۴ قَالُوا ذَاهِبَا بِهِ وَاجْعُوا
لِيُجِزِّي إِنْ يَغْلِبْ ۝۱۵ قَالُوا إِنَّا
كَافَّةٌ ۝۱۶ قَالُوا إِنَّا كَافَّةٌ ۝۱۷

وَجَاءَ أَبُوهُمَا عَشَاءً ۝۱۸

કાલ પાડીને તે પાતાના ખાખને દેખાડી તેને હેતરવાનો ઝેરાદો કર્યો. પછી ન્યાયે હઝરત યુસૌફ
વાના મધ્ય લાગે પહેાંચ્યા ત્યારે તેઓએ દોરકું કાપી નાંખ્યું અને તે ક્વાને તળીએ પહેાંચ્યા પહેાંચ્યા
તો જેબરાઇલ ખુદાના હોકમથી ત્યાં આવી પહેાંચ્યો, અને તેણે તેને હાથથી પકડી ક્વાને તળીએ એક
પથ્થર ઉપર મૂક્યો. ત્યાં જેબરાઇલ તેને વાસ્તે બેહેસ્તમાંથી ખાવાનું લાવ્યો; અને હઝરત જેબરાઇલને
આગમાં ફેંકવામાં આવ્યા ત્યારે જે ખમીસ તેને માટે તે લાવ્યો હતો તે ખમીસ અદિઆ હઝરત
યુસૌફને પણ તેણે પહેરાવ્યું. તે પહેરણુ હઝરત જેબરાઇલને ખામેશી ઉત્તરાતર હઝરત યઝકુબ
પાસે આવ્યું હતું, અને હઝરત યઝકુબે તેને સંકેતોને એક તારીખ નરકે પોતાના
દીકરા હઝરત યુસૌફના ગળામાં નાંખ્યું હતું, અને તેના ગળામાંથી કાડીને જેબરાઇલે
પછી તેને પહેરાવ્યું હતું.

ખરેખર યુસોફ અને તેના ભાઈઓ (ના
ઇતિહાસ) - માં પ્રશ્ન પૂછનારાઓ માટે
(કુદરતની) નિશાનીઓ છે. ૭. (યાદકર)
ન્યારે યુસોફનાં ભાઈઓએ કહ્યું કે
ખચિત્ યુસોફ અને તેનો ભાઈ આપણા
કરતાં આપણા પિતાને વધારે વહાલા
છે જો કે આપણે બળવાન છીએ; ખરેખર
આપણો પિતા ચોખ્ખી ભૂલમાં છે; ૮.
તમે યુસોફને મારી નાંખો અથવા તેને
કોઈ દૂર દેશમાં ફેંકી દો કે જેથી
તમારા પિતાનું શુભ ખાસ તમારી તરફ
રહે, અને તેની પછી તમે પવિત્ર માણસો
થાઓ. ૯. તેમનામાંથી એક જણ જાણ્યો
કે યુસોફને મારી નાંખો નહિ અને તેને
એક ક્વાને† તળીયે ફેંકી દો કે જેથી
કોઈ મુસાફર તેને ઉઘડી લે, જો તમે
(મહારા મત પ્રમાણે) કરનારા હો તો ૧૦.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ أَخُوهُ آيَاتٍ لِّلَّسَّالِينَ ۝
اِذْ قَالُوا لِيُوسُفَ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا
مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝
اقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَوْطِرُوهُ أَرْضًا يَحْمِلُ
لَكُمْ وَجْهَ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَدِئِهِ قَوْمًا
صَالِحِينَ ۝ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا
يُوسُفَ وَالْقَوْمَ فِي غِيبَاتِ الْجُبِّ لِنَبْتَلِ
بِفَضْلِ السَّيَارَةِ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ۝

તેની અદેખાઈ કરી તેને નુકસાન પહોંચાડશે, માટે તેણે હઝરત યુસોફને તેના, સ્વમાની. વ્યત
કાંઈને ન કરવાનું કહ્યું. હઝરત યુસોફને અગીયાર ભાઈ હતા.

* હઝરત યુસોફના સ્વમાની તેના ભાઈઓને ન્યારે ખબર પડી ત્યારે તેઓએ તેને લઈ
જઈને ક્વામાં નાંખી દેવાનું કાવતરું રચ્યું, અને પોતાના બાપ પાસે, આવી હઝરત યુસોફને
આનંદની ખાતર બહાર સાથે લઈ જવાની તેને વિનંતી કરી. તેઓની ધણીજ આજેની દેખીને
હઝરત યંઅકુબે તેઓની અરજ કહ્યું રાખી.

† કનઆનથી આ કુવો આશરે ચાર માઉ દૂર હતો. કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ઓરદોન
નદીથી થોડે દૂર બેતોલ-મોકદ્દસની નજીક આ કુવો હતો. તે ૭૦ વાર જોડા હતો. ન્યારે હઝરત
યંઅકુબના દીકરાઓ યુસોફને પોતાની સાથે બહાર લઈ ગયા ત્યારે તેઓ તેને ગાળો દેવા માંડ્યા,
અને એટલી બધી નિર્દયતાથી તેને મારવા લાગ્યા કે જો યહુદાએ, હઝરત યુસોફને મદદ માટે
પોકરતાં સાંભળીને તેને નહિ મારી નાંખવાનું, પણ ક્વામાં નાંખી દેવાનું વચન કે જે તેઓએ
એક બીજાને આપેલું હતું તેને માટે, આગ્રહ નકર્યો હોત તો તેઓએ તેને મારી નાંખ્યો
હોત. આ પ્રમાણે યહુદાનું કહેવું માની તેઓએ તેને ક્વામાં થોડેક નીચે ઉતાર્યો; પણ ક્વા ઉપર
આવેલા પથ્થરમાં તેનું બદન ભરાઈ રહેવાથી તેઓએ તે કાઢી લીધું, અને તેના ઉપર લોહીનાં

અમે સૌકરતાં ઉત્તમ વૃત્તાંત ત્હારી તરફ
આ કોરઆન વદા કરીને ત્હારી પાસે
વર્ણવીએ છીએ, અગર જો કે તે અગાઉ
તું ખબર વિનાનો હતો. ૩. (યાદ* કર)
જ્યાંદે યુસોફે પોતાના પિતાને કહ્યું હે
મ્હારા પિતા, ખરેખર મેં અગીયાર તારા
અને સૂર્ય અને ચંદ્ર (સ્વમાનો) નેયાં,*
મેં તેઓને મને સેજદો કરતાં નેયાં. ૪.
તેણે કહ્યું, હે મ્હારા બેટા, તું ત્હારું
સ્વમું ત્હારા ભાઇઓને કહે નહિ રહે
તેઓ ત્હારે માટે કાવતરાં રચે, ખરેખર
શેતાન માણસ માટે એક ઉઘાટો દુશ્મન
છે. ૫. અને આ પ્રમાણે ત્હારો પરવરદેગાર
તને પસંદ કરશે, અને સ્વમાનો છૂપો
અર્થ તને શીખવશે, અને પોતાની
મેહેરબાની ત્હારી ઉપર અને ચઅકુબના
કુટુંબ ઉપર સંપૂર્ણ કરશે, જેવી રીતે
તેણે અગાઉ ત્હારા દાદા અને બાપ
એબ્રાહીમ અને એસહાક ઉપર સંપૂર્ણ
કરી. ખરેખર ત્હારો પરવરદેગાર દાના
(અને) સત્ય કરનાર છે. ૬.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ
مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۝ ۳ اِذْ قَالَ يُوسُفُ
لِأَيِّهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَايَهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝ ۴
قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ
فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ
عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝ ۵ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ
وَيُعَلِّمُكَ مِنَ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُمِثُّ نِعْمَتَهُ
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كُلًّا أَتَمًّا عَلَىٰ
أَبُولِكَ مِنْ قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ وَاسْحَقُ أَنْ
رَبُّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ ۶

* દરરોજ યુસોફ ખાર વરસની ઉમરે શુક્રવારે રાત્રિએ પોતાના બાપની પાસે સૂતાં હતાં,
એટલામાં એકાએક તે ગભરાટમાં નિદ્રામાંથી જાગી ઉઠ્યા, અને તેને આવેશું સ્વમું
તેણે પોતાના બાપને કહ્યું. પોતાના કુટુંબનાં બીજાં માણસો કરતાં તેને વધારે ઉંચો દરજો
મળશે એવું તેના બાપે આગળથી જાણ્યું, અને તેથી તેને ધારતી લાગી કે કદાચ તેના ભાઇઓ

મકરણ ૧૨ મું.

સુરતો-યુસોફ.

આ સુરા મકકામાં વહા કરવામાં આવી હતી, પણ કેટલાક કહે છે કે તેમાંથી ચાર આયા મદિનામાં વહા કરવામાં આવી હતી. કોરઆનની સઘળી નકલમાં આ સુરામાં ૧૧૧ આયા છે. હઝરત યુસોફનું વર્ણન અને તેનો કંઈક ઇતિહાસ આ સુરામાં આપેલો છે તે ઉપરથી આ સુરાનું નામ યુસોફ રાખવામાં આવ્યું છે. હદીસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ આ સુરા પાંચથે અને પોતાનાં ઇકરાંને તે શીખવથે તેને મારે પૂત્યુની વેદનાઓ સહેલી થથે, અને કોઈ મુસલમાનની તે કહી અહેખાઇ કરથે નહિ અને તેમજ કયામતના દિવસની ખાસ્તીમાંથી તેને બચાવવામાં આવથે.”

કેટલાક પહુદી ધર્મ ગુરૂઓએ હઝરત પેયગમ્બરને પૂછ્યું કે હઝરત યઅકુબ રામથી એમરમાં જીને રહ્યા તેનું શું કારણ હતું અને યુસોફ પેયગમ્બરનું વૃત્તાંત શું છે ? તે વખત આ સુરા વહા કરવામાં આવી.

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી

سورة يوسف مكية ومي مائة

(૧૧૩ કરં છું.)

واحدى عشرة آية

અ,લ,ર,(અલેફ-લામ-સ-)* આ આયાત

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

૬૫૬ કેતાબની આયાત છે. ૧. ખરેખર

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ ۱ ۝

અમે તે (કિતાબ) અરબી કોરઆનમાં

اتْلُوهُ قَرَأْنًا عَرَبِيًّا لَكُمْ تَقْوُونَ ۝ ۲ ۝

નીચે મોકલી છે કે કહાલુ તમે સમજો. ૨.

* કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે આ અક્ષરો ખુદાનાં નામ છે કે જેને સાથે બોડવામાં આવ્યાં છે; અથવા તો તે અક્ષરો તેનાં નામો કે વિશેષણોનાં દૂકાં ચિન્હો છે.

અને આ વાસ્તે તેમને તેઓને પેદા કર્યા છે, અને તહાશ પરવરહેગારનો શબ્દ સંપૂર્ણ થયો છે કે હું ખચિત્ હુઝળને સઘળા (પાપી) જેન અને માણસોથી ભરી દેઇશ. ૧૧૯. અને ફરેક ખુબર કે જે અમે તને પેયગમ્બરના વૃતાંતમાંથી વર્ણવીએ છીએ તે એવી છે કે જેવડે અમે તહાશ અંતાકરણ દ્રઢ કરીએ છીએ અને આમાં તહારી પાસે સત્ય આઠ્યું છે, અને તે મોતેના માટે એક બોધ અને શિખામણ છે. ૧૨૦. અને જેઓ ઇમાન લાવ્યા નથી તેઓને કહે કે જે સ્થિતિમાં તમે છો તે પ્રમાણે કરો.* ખરેખર અમે પણ કરનાર છીએ. ૧૨૧ અને તમે રાહ જુઓ; ખરેખર અમે પણ રાહ જોનાર છીએ. ૧૨૨. અને આકાશ અને પૃથ્વીના છૂપા ભેદો (હું જ્ઞાન) ખુદાનેજ છે; અને તેની તરફ સઘળાં કામ રજુ કરવામાં આવશે, માટે તેની ખંદગી કર, અને તેના ઉપર આધાર રાખ અને તહારો પરવરહેગાર જે તમે કરો છો તેનાથી ખબર વિનાંને નથી.† ૧૨૩.

وَلَذَلِكَ خَاتَمُهُ وَعَمَّ كَلَّمَ رَبِّكَ
لَا مَلْفَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجَنَّةِ وَالنَّاسِ
اجْمَعِينَ ۱۱۹ وَكَلَّا تَقْصُ عَلَيكَ
مِنْ آيَاتِ الرُّسُلِ مَا نَقَّبَتْ بِهِ قُودَكَ
وَجَاءَكَ فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَى
لِلْمُؤْمِنِينَ ۱۲۰ وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ أَنَا عَامِلُونَ ۱۲۱
وَانظُرُوا أَنَا مُنْتَظَرُونَ ۱۲۲ وَاللَّهُ غَيْبُ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يَرْجِعُ الْأَمْرُ
كُلُّهُ فَاَعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ
بِفَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۱۲۳

* એટલે કે તમારાથી જે બને તે અને જે સ્થિતિમાં તમે હો તે સ્થિતિમાં તમે તે કરો, અને તમારા કાફરપણાને અને હુદીલાઇને વળગી રહી પાપ કરો, અમે પણ અમારા ઇમાનમાં અને સારા કામોમાં મથયુજ રહીશું, અને તમે અમારે માટે અમાનાના ફેરફારની રાહ જુઓ છો; અમે પણ તમારે માટે ખુદાની શિક્ષાની રાહ જોઇએ છીએ કે તે તમારા ઉપર નીચે ઉતરે.

† એવું કહેવામાં આઠ્યું છે કે તૈસતનું પહેલું વાક્ય “અનઆ” મુરાની પહેલી આયાથી સર થાય છે, અને તેનું છેલ્લું વાક્ય ત્તા મુરાની છેલ્લી આયા સાથે મળતું આવે છે.

અને દિવસને બન્ને છેડે* (પ્રથમનો
અને અંત લાગે) અને રાતના પહેલા
પહોરોમાં નમાઝ પઢ; ખરેખર સારાં
કૃત્યો હુંટ કૃત્યોનો નાશ કરે છે. (ખુદાને)
યાદ કરનારાઓને માટે આ એક શિખામણ
છે. ૧૧૪. અને ધીરજ રાખ, ખરેખર
ખુદા સુકૃત્ય કરનારાઓનો પહલાને વ્યર્થ
કરશે નહિ. ૧૧૫. ત્યારે તમારી અગાઉ
ધણા જમાનાના માણસો ખુદિમાન નહોતા
કે જેઓ માણસોને હુંટ કામમાંથી
અટકાવે; પણ તેમાંના જુજ હતા કે
જેઓને અમે બંધાવ્યા; અને જેઓએ
ઝોલમ કર્યો હતો (કાફર હતા), તેઓ
પોતાને જે સુખનાં સાધનો આપવામાં
આવ્યાં હતાં તે પ્રમાણે ચાલ્યા અને તેઓ
શુનાહગાર, હતા. ૧૧૬. અને ત્હારા
પરવરદેગાર ઇચ્છતો નહોતો કે તે કોઈ
ગામનો તેના ઝોલમને લીધે નાશ કરે,
ત્યારે ત્યાંના લોકો પોતપોતામાં સુધારો
કરનાર હોય. ૧૧૭. અને જો ત્હારા
પરવરદેગારે ઇચ્છ્યું હોત તો તેણે
માણસોની એકજ ઉમ્મત (મત) બનાવી
હોત; ૧૧૮. પણ જેની ઉપર ત્હારા
પરવરદેગારે દયા કરી છે તે સિવાય
તેઓ હમેશા મત વિરૂધ્ધ થાય છે;

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفَا مِنْ
الَّيْلِ إِنْ أَمْسَاتِ يَذْهَبِنَ الْبَيَاتِ
ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ۱۱۴ وَاصْبِرْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۱۱۵ فَلَوْلَا
كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكَ أُولُوا بَقِيَّةٍ
يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا
مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مَا أُتُّوْا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ۱۱۶
وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ
وَأَهْلِهَا مَتْلُوحُونَ ۱۱۷ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ
لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ
مُخْتَلِفِينَ ۱۱۸ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ

આ અપવાદ સંબંધી ધણા જોવાસા આપે છે, પણ તે લાંબા હોવાથી અહિં આપેલ નથી.

* દિવસના બે છેડા, એ સવારની નમાઝ અને બપોર અને અસ્સર (સૂર્યાસ્ત થયા પહેલાં)
ની નમાઝ માટે છે; અને રાતનો લાગ મધ્યેજ તથા એરાની નમાઝ માટે છે. તેથી આ દરરોજ
જે પાંચ વખત નમાઝ પઢવામાં આવે છે તે બતાવે છે.

પણ જેઓ મુલાગી થયા છે તેઓ બેહરત-
વાડીઓમાં રહેશે, અને જે ત્હારે
પરવરદેગાર ઇચ્છે * તે સિવાય તેઓ
તેમાં સદા રહેનાર છે ત્યાં સુધી કે આકાશો
અને પૃથ્વી રહે છે. તે એક અખંડ
અક્ષિય છે. ૧૦૮. ત્યારે તું જેની આ
હોકા બંદગી કરે છે તે વિષે કંઈ શંકા
રાખ નહિ. તેઓ તે રીત સિવાય બંદગી
કરતા નથી કે જે રીતે તેઓના બાપદાદા
અગાઉ બંદગી કરતા હતા. અને અમે
તેઓને તેઓનો ભાગ આપે કર્યા વગર
પૂરેપૂરે આપનાર છીએ. ૧૦૯. અને
ખરેખર અમે મુસાને કેતાબ આપી.
પછી તે વિષે મતભેદ થયો. અને જે
શબ્દ ત્હારા પરવરદેગાર તરફથી પ્રથમથી
કહેવામાં આવ્યો નહોત, તો તેઓની
બધે હોકમ કરવામાં આવ્યો હોત,
અને ખરેખર તેઓ તે (કારાના) વિષે
મુઝવણ કરનારી શંકામાં છે. ૧૧૦ અને
ખરેખર હરકને ત્હારા પરવરદેગાર તેઓના
કામનો ખચિત પૂરેપૂરે બદલો આપશે
ખરેખર જે તમે કરો છો તે તે બાબનાર
છે. ૧૧૧. માટે તું દ્રઢ રહે જેવી રીતે
કે તને હોકમ કરવામાં આવ્યો છે અને
જે યજ્ઞાત્તાપ કરી ત્હારી તરફ કર્યો છે
(તેણે પણ દ્રઢ રહેવું), અને તમે હકબહાર
નહો નહિ. ખરેખર જે તમે કરો છો
તે તે બેનાર છે. ૧૧૨. અને તમે તેઓની
તરફ વલણ કરો નહિ કે જેઓએ ગ્રાહ્ય
કર્યો છે રખેને તમને આગની શિક્ષા
પહોંચે. અને તમારે માટે શુદ્ધ સિવાય
બીજા મિત્રો નથી; પછી તમને મદદ
કરવામાં આવશે નહિ. ૧૧૩.

وَأَمَّا الَّذِينَ سَمِعُوا فِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا
مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أَمَا شَاءَ
رَبِّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَجْدُودٍ ۝ ۱۰۸ فَلَا تَكُ فِي
شَكٍّ مِمَّا يَعِدُ مَوْلَا ۝ مَا يَعِدُونَ إِلَّا كَمَا
يَعِدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَأَنَا لَمُوفٍ بِهِمْ
نُصِيْبُهُمْ غَيْرِ مَنْقُوصٍ ۝ ۱۰۹ وَلَقَدْ آتَيْنَا
مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَىٰ بِهِمْ وَأَنهَىٰ لِقَىٰ
شَكٍّ مِنْهُ مَرِيبٌ ۝ ۱۱۰ وَإِنْ كَلَامُ الْيَوْفِيِّ
رَبِّكَ أَعْمَاهُمْ أَنَّهُ يَأْمُرُونَ خَيْرٌ ۝ ۱۱۱
فَأَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا
تَطْغَوْا أَنَّهُ غَالِمُونَ ۝ ۱۱۲ وَلَا تَرْكَبُوا
أَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمُ
مِنْ دُونِ اللَّهِ أُولَئِكَ لَا تَصْرُفُونَ ۝ ۱۱۳

ખરેખર આમાં તેને માટે એક નિશાની છે કે જે કયામતના દિવસની શિક્ષાથી ડરે છે. તે એવો દિવસ છે કે જે દિવસે લોકોને એકઠા કરવામાં આવશે. અને તે એવો દિવસ છે કે જે દિવસે સઘળાને ભેગા કરવામાં આવશે. ૧૦૩. અને અમે તે દિવસને સુકરર કરેલા વખત સિવાય સુલતવી રખીશું નહિ. ૧૦૪. જે દિવસે તે (કયામત) આવશે, તે દિવસે ખુદાની પરવાનગી સિવાય કોઈ માણસ બોલશે નહિ. પછી તેઓમાંના કેટલાક દુર્ભાગી અને કેટલાક સુભાગી છે. ૧૦૫. પાછી જેઓ દુર્ભાગી થયા છે તેઓ આગમાં રહેશે. તેમાં તેઓને માટે વિલાપ અને પોકાર છે. * ૧૦૬. અને જે તહારા પરવરદેગાર ઇશ્તિ† તે સિવાય તેઓ તેમાં સદા રહેનાર છે જ્યાંસુધી કે આકાશો અને પૃથ્વી રહે છે.‡ ખરેખર તહારા પરવરદેગાર જે ઇશ્તિ છે તે કરનાર છે. ૧૦૭.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن خَافَ عَذَابَ
الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لِّلنَّاسِ
وَذَلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ۝ ۱۰۳ وَمَا تَوْخَرُهُ
إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُودٍ ۝ ۱۰۴ يَوْمَ يَأْتِ
لَا تَكَلُمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ فَنُفِثَ شَقِيقٌ
وَسَعِيدٌ ۝ ۱۰۵ فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُّوا فَنُفِثُوا فِي النَّارِ
لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَشَهِيقٌ ۝ ۱۰۶ خَالِدِينَ فِيهَا
مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ
رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝ ۱۰۷

* “ઝરીર” એટલે કોઈના સાદને ઝુરથી ખેંચવો તે. તેનો મૂળ અર્થ “ગધેડાનું ઝુરથી બુંકવું” થાય છે, અને “નો અર્થ” ગધેડાએ ખેંચેલો ધીમો અને હળવો આવાઝ થાય છે. આ ઠેકાણે કહિયોના બુંકતા ગધેડાની સાથે. મુકાબલો કરવામાં આવ્યો છે; કારણ કે જ્યારે તે બુંકે છે ત્યારે ઘણાજ કઠોર અને અણુગમતો આવાઝ નીકળે છે.

† આ આવાજનો અર્થ ખરેખર જોતાં એમ ન સમજવો જોઈએ કે નરકમાં રહેનારા લોકોની શિક્ષાનો અંત આવશે, અથવા અકાશો અને દુનિયા કાયમ રહેશે; કારણ કે આ વર્ણન આજ એક દાખલા અથવા તો હજાર તરફ કરવામાં આવ્યું છે, તો દર્શાવેલી બાબત દરેક રીતે આ દાખલા સાથે મળતી આવે એ કાંઈ ઝરરવું નથી.

‡ એટલે કે તેઓને એક સજામાંથી કાઢીને બીજી સજામાં નાંખવામાં આવશે; અથવા આગમાંથી કાઢી બીજી જાતની શિક્ષામાં નાંખવામાં આવશે. અપવાદ શિક્ષાના ફેરફાર માટે છે પણ તેને બંધ કરવા માટે નથી.

તેઓએ કહ્યું હે શોએળ, શું તારી નમાઝ તને હોકમ કરે છે કે જેને અમારા બાપદાદા બંદગી કરતા હતા તે અમે તજ દઇએ અથવા અમારી દોલતમાં જેમ અમે ઇચ્છીએ છીએ તેમ કરીએ? ખરેખર તું દયાળુ અને સીધે રસ્તે દોરાયેલો છે. * ૮૭. તેણે કહ્યું હે મહારા લોકો, તમે મને ખબર આપો કે જો મહારી પાસે મહારા પરવરદેગાર તરફથી સ્પષ્ટ સાબેતી હોય, અને તેણે પોતાની પાસેથી મને સારો ખોરાક આપ્યો હોય તો ('શુ' હું અપ્રમાણિકપણે આશુ?) અને હું ઇચ્છતો નથી કે હું તમારી વિરૂધ્ધ ચાલી જે ચીઝની હું તમને મના કરૂં છું તે તરફ હું જાઉં. હું સુધારો કરવા સિવાય બીજું કંઈ ઇચ્છતો નથી બ્યાંમુધી કે મહારાથી બની શકે, અને આ વિષે ખુદા સિવાય બીજા કોઈ પાસેથી મને મદદ મળતી નથી. તેની ઉપર હું આધાર રાખું છું. અને તેની તરફ હું ફરૂં છું. ૮૮. અને હે મહારા લોકો, મહારી પ્રત્યેની શત્રુતાથી તમારે ઉશ્કેરાવું નહિ જોઈએ કે રખે તમને તે શિક્ષા જેવી આવી પહોંચે કે જે લુહની કોમ અથવા હુદની કોમ અથવા સાલેહની કોમને પહોંચી; અને લુહની કોમ (ના વખત) તમારાથી દૂર નથી. ૮૯. અને તમારા પરવરદેગાર પાસે માશી માગો, યહી તેની તરફ પશ્ચાત્તાપ કરતા ફરો. ખરેખર મહારો પરવરદેગાર. દયાળુ (અને તોખા કરનાર ઉપર) પ્રેમ રાખનાર છે. ૯૦.

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصْلُوكَ تَأْمُرُكَ أَنْ تَتْرَكَ

مَا يَبْدُ أَبَاؤُنَا أَوْ أَنْ تَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا

نَشَاءُ إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝ ۸۷ قَالَ

يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي

وَرَزَقْتِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ

أَخْلُقَكُمْ إِلَىٰ مَا أَنْهَيْكُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا

الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ

عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝ ۸۸ وَيَا قَوْمِ لَا

يُخْرِجَنَّكُمْ شِقَاقِي إِنْ بِصِيَّتِكُمْ مِثْلُ مَا

أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ

صَالِحٍ وَمَا قَوْمٌ لَوْ طُؤُ مِنْكُمْ بِبَعِيدٍ ۝ ۸۹

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي

رَحِيمٌ وَدُودٌ ۝ ۹૦

કે જે ત્હારા પરવરદેગાર પાસેથી નિશાની કરેલા * હતા; અને આ પથ્થરની શિક્ષા એલમગારોથી દૂર નથી. ૮૩. અને મદ્યન તરફ તેઓના લાઇ સોએળને (અમે મોકલ્યો.) તેણે કહ્યું હે મ્હારા લોકો, ખુદાની ખંદગી કરો, તેના સિવાય તમારે માટે બીજો કોઈ ખુદા નથી, અને માપ અને વજનમાં એણું કરો નહિ. ખરેખર હું તમને તવંગર જોઈશું. અને ખરેખર તમારે માટે ઘેરી લેનાર દિવસની શિક્ષાથી હું હરું છું. ૮૪. અને હે મ્હારા લોકો, પૂરું માપ અને ખરું વજન ન્યાયસર આપો, અને માણસોને તેઓની વસ્તુઓ એાછી આપો નહિ, અને ઝમીન ઉપર ફસાદ કરી હુદબહાર જાઓ નહિ. ૮૫. ખુદા, જે બાકી રાખે છે, તે તમારે માટે વધારે સાફ છે જો તમે માનતા હો તો. અને હું તમારી ઉપર નેગહબાન નથી. ૮૬.

૧
૨
૩

مَسُومَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ
سَيِّدُ ٨٣ وَالِى مَدِينِ آخَاهُمْ شَعِيْبًا قَالَ
بِأَقْوَمٍ أَعْتَدُوا لِلَّهِ مَا لَكُمْ مِنْهُ غَيْرُهُ وَلَا
تَقْصُرُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَبُّكُمْ بِخَيْرٍ
وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُحِيطٍ ٨٤
وَيَاقَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ
وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ٨٥ بَقِيَتْ اللَّهُ
غَيْرَ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ ٨٦

લખ ગયા કે પહેલા આસમાનના રહેવાસીઓએ તે ગામોના કુતરાઓનું ભસવું તથા મુરદાના આવાજ સાંભળ્યા, અને પાછાં તેમને ઉધાં વાળીને પૃથ્વી ઉપર નીચે ફેંક્યાં. “સેજલ” રાજા અસલ દ્વારસી રાજા છે, પણ તેને અરબી રૂપમાં વાપરેલો છે; તેનો અર્થ આગમાં પકવેલી માટી થાય છે. પણ અહિં તફસીર લખનારા કહે છે કે તે કાંતો આકાશમાંના એક પહાડનું નામ છે, અને કાંતો નરકનું નામ છે, કે જેમાંથી તેમના ઉપર પથ્થર પાડવામાં આવ્યા હતા.

* “મેસવ્યમા” નો અર્થ એ છે કે ઘોળા તથા કાળી લીટીઓથી નિશાની કરેલું; કારણ કે તફસીર લખનારા કહે છે કે તે પથ્થર ઘોળા લીસોટાથી અને કાળાં ચિન્હોથી નિશાની કરેલા હતા; અથવા બીજાના કહેવા પ્રમાણે જે પથ્થરથી જે માણસ મરવાનો હતો તે દરેક પથ્થર ઉપર તે માણસનું નામ લખેલું હતું.

તેઓ તમારે માટે વધારે પાક છે, માટે ખુદાનો ડર રાખો, અને મહારા મેહમાનના સંબંધમાં મને નામોશી લગાડો નહિ. શું તમારામાં કોઈ ખરે રસ્તે દોરાયેલો પુરુષ નથી? ૭૮. તેઓએ કહ્યું, ખરેખર તું જાણે છે કે અમને ત્હારી દીકરીઓની કંઈ ખરજ નથી, અને ખરેખર તું જાણે છે કે અમે શું ઇચ્છીએ છીએ. ૭૯. તેણે કહ્યું (હું ઇચ્છું છું) કે મને તમારી ઉપર કંઈ સત્તા હોય, અથવા હું કોઈ દ્રઢ સ્તંભનો આશ્રય લઉં. ૮૦. તેઓએ કહ્યું હે હુત, અમે ત્હારા પરવરદેગારના મોકલેલા ફેરેશ્તા છીએ, * તેઓ કહી તને ઇજા પહોંચાડી શકશે નહિ; ત્યારે તું ત્હારા કુટુંબને રાતનો એક પહોર (ગયા) પછી બહાર લઇ જા; અને તમારામાં કોઈએ પછવાડે જોવા જોઇએ નહિ; પણ ત્હારી સ્ત્રીને (લઇ જા) નહિ. ખરેખર જે (શિક્ષા) તેઓને પહોંચશે તે તેણીને પણ પહોંચનાર છે. ખરેખર તેઓની સુકર થયેલી શિક્ષાનો વખત સવારનો છે. શું સવાર નજીક નથી? ૮૧. પછી ત્યારે અમારો હોકમ આપ્યો ત્યારે અમે તે ગામોના ઉંચા ભાગને નીચા કર્યા, † અને તેની ઉપર એક પછી એક માટીના પાકેલા પથ્થરનો વરસાદ વરસાવ્યો, ૮૨.

مَنْ أَظْهَرَ لَكُمْ فَاتَمُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزَوْا
فِي ضِعْفِي الْيُسْ مِنْكُمْ رَجُلٌ وَشَيْد ٧٨
قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ
وَأَنْتَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ٧٩ قَالَ لَوْ أَنَّ لِي
بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ شَدِيدٍ ٨٠
قَالُوا بِاللُّوطِ إِنَّا رَأَيْنَاكَ لِنَ يَصْلُوا
إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِاهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا
يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًا أَنْ هُوَ مُصِيبُهُمْ
مَا أَصَابَهُمْ إِنْ مَوْعِدَ هُمْ الصَّبْحِ الْيُسْ
الصَّبْحِ يَقْرَبُ ٨١ فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا
عَالِيَهَا سَافَهَاوًا وَامْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ
سَجِيلٍ مَنْضُودٍ ٨٢

* હમરે તુને ખરેખરે જાણ કરી તેની પછવાડે ઉભા રહી કુદરતે લોકો સાથે દલીલો કરનાર હતા, પણ છેવટે તેઓએ અંદર આવવાનો પ્રયત્ન કર્યો, તેથી જેપ્રસાદે તેનો અમરોદ જોઇને તે લોકોના મોં ઉપર પોતાની પાંખનો એક ફટકો મારીને તેમને આંખોના કાંઠા, જેથી તેઓ મદદ મદદ એવી જૂઠા પાંખ નાથી ગયા, અને કહ્યું કે હમરે તુને પોતાના શરમાં નાદુરસ્ત રાખ્યા છે.

† કારણ કે જેપ્રસાદે પોતાની પાંખ તે સહેરોની દેશના નાંખીને તેમને એટલે બધું ઉંચું

પછી જ્યારે એબ્રાહીમની પ્લીક જતી રહી અને સારા સમાચાર તેની પાસે આપ્યા ત્યારે તેણે લુતના લોકો વિષે અમારા (ફેરેશ્તાઓ) સાથે સંવાદ * કર્યો. ૭૪. ખરેખર એબ્રાહીમ ક્ષમાવંત, નિસાસો મૂકનાર (દયાળુ અને ખુદા તરફ) ફરનાર હતો. ૭૫. (ફેરેશ્તાઓએ કહ્યું) હે એબ્રાહીમ, આથી મેં ફેરવ. ખરેખર તારા પરવરદેગારનો હોકમ આપ્યો છે, અને ખરેખર તેઓને એવી શિક્ષા આપનાર છે કે જે રોકી શકાયે નહિ. ૭૬. અને જ્યારે અમારા મોકલેલા ફેરેશ્તાઓ લુત પાસે આપ્યા, ત્યારે તે તેમને લીધે દિલગીર થયો, † અને તેનું હૃદય તેઓને લીધે ધાણુંજ સંકોચાઈ ગયું, અને તેણે કહ્યું, આ મ્હારે માટે કઠિન દિવસ છે. ૭૭. અને તેના લોકો તેની તરફ દોડતા આપ્યા; અને આ અગાઉ તેઓ દુન્ટ કામોઈ કરતા હતા. તેણે કહ્યું, હે મ્હારા લોકો, આ મ્હારી દીકરીઓ છે.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعَ وَجَاءَهُ
الْبَشَرَىٰ بِحَادِثَنَا فِي قَوْمِ لُوطَ ۖ ٧٤
إِبْرَاهِيمَ لَحِيمٍ أَوَاهٍ مُنِيبٍ ۖ ٧٥
أَعْرَضَ عَنْ هَٰذَا ۖ إِنَّهُ قَدْ جَاءَهُ أَمْرٌ مُّبِينٌ
إِنَّهُمْ أَتَيْنَهُمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ۖ ٧٦
جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيِّئًا وَمُتَّعِيٍّ ۖ ٧٧
ذُرْعًا وَقَالَ هَٰذَا يَوْمَ عَصِيبٍ ۖ ٧٨
قَوْمَهُ يَهَاجِرُونَ إِلَيْهِ وَمَنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَاتِ ۖ قَالَ يَاقَوْمِ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي

* એટલે કે તેણે તેમને માટે સેક્સ કરી, કારણ કે હઝરત એબ્રાહીમે ફેરેશ્તાઓને પૂછ્યું હતું કે જે શહેરમાં સૌ નીતિવાળાં ન્યાયી માણસો રહેતાં હોય તેવાં શહેરનો તમે નાશ કરશો? તેઓએ કહ્યું કે નહિ. પછી ૬૦ પછી ૮૦ એમ સંખ્યા ઓછી કરતાં કરતાં જ્યારે તે એક સુધી આપ્યો ત્યારે ફેરેશ્તાઓએ કહ્યું કે એક હોય તો પણ અમે તે શહેરનો નાશ કરીશું નહિ. ત્યારે હઝરત એબ્રાહીમે કહ્યું કે “લુત પેયમખબર તેઓમાં છે.” તેઓએ જવાબ આપ્યો કે ત્યારે અમે તેને તથા તેના કુટુંબને બચાવીશું.

† કારણ કે તેઓ ખુબ સુરત જુલનીયાના રૂપમાં આપ્યા હતા, જે રૂપ કદાચ સદુમનાં લોકોને તેઓની સાથે ખરાબ રીતે વર્તવાને લગ્યાવત.

‡ તે કામોમાંના કેટલાક:-કબૂતર ઉડાડવાની રમત, મજલેસમાં સીસોટી વગાડવી તે, મરખરી દફા કરવા માટે રસ્તા ઉપર બેસવું તે, વગેરે.

પછી જ્યારે તેણે જોયું કે તેઓના હાથ તેની તરફ પહોંચતા નથી, * ત્યારે તેણે તેઓનું (આ કાંમ) ના પસંદ કર્યું, અને પોતાના દિલમાં તેઓને લીધે ડર પેઠો. તેઓએ કહ્યું, ડર નહિ. ખરેખર અમને હુતની કેમ તરફ એકલવામાં આવ્યા છે. ૭૦. અને એબ્રાહીમની સ્ત્રી (ત્યાં), ઉભી હતી; ત્યારે તેણી હતી. † પછી અમે તેણીને એસહાકના (જન્મના) અને એસહાક પછી મચ્લુખના ખુશ ખબર આપ્યા. ૭૧. તેણીએ કહ્યું, અરે અજબ, શું હું જન્મ આપી શકું? અને હું એક વૃદ્ધ સ્ત્રી છું, ‡ અને આ મ્હારો પતિ પણ વૃદ્ધ છે. ખરેખર આતો એક અજબ વાત છે! ૭૨. તેઓએ કહ્યું, શું તું ખુદાના હોકમથી આશ્ચર્ય પામે છે? હે ધરના માણસો, ખુદાની બક્ષિશ અને તેની બરકત તમારી ઉપર છે. ખરેખર ખુદા સત્ય અને મહિમાવાળો છે. ૭૩.

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ
وَوَجِسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطَ ٧٠ وَامْرَأَتَهُ قَائِمَةً
فَضَحَكَتْ فَيَشْرَانَا هَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ
إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ٧١ قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ أَأَلِدُ
وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ شَيْخَانِ هَذَا
لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ٧٢ قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ
اللَّهِ رَحِمَ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ
الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ ٧٣

એસહાકના જન્મના ખબર આપવા માટે એસરાહીમ, અને હુત તથા તેના કુટુંબનું સંકેત કરવા માટે મીકાહિલ આપ્યો હતો.

* તેઓએ આવાની ના પાડી, તેથી દગ્ગરત એબ્રાહીમને ધારું કે તેઓ મિત્ર નથી; કારણ કે દિવાન પ્રમાણે તે મેદમાનોએ મિત્રતાની નિશાની તરીકે જન્મનું લેઈએ, અને તેથી જ તેને પત્નીક લાગી કે મ્હારી સાથે તેઓએ ન આપું, માટે મ્હારી વિરોધ મેંએને કાંઈ પણ દુષ્ટ એસારો હતો. તફરીરમાં લખવામાં આવ્યું છે કે ફેરેન્નાઓ ખુનમુરન જુવાનીયાઓનાં ૨૫ પારખ કરીને આવ્યા હતા, અને તેથી પ્રથમ દગ્ગરત એબ્રાહીમ તેમને એજબી સમ્યા નહોતા.

† કનિા ફેરેન્નાઓએ પોતેજ પોતાને એજબીઆવ્યા અને દગ્ગરત એબ્રાહીમને તથા તેણીને ખાસ્તીમાંથી મુકત કર્યા તેને લીધે, અને કનિા સદુમના ડોકા ઉપર નજદિક આવવા નાશને લીધે, અને કનિા ફેરેન્નાઓ મનુજના ૩૫માં આવેલા છે તેને લીધે. ‡ તફરીર લખનારા કહે છે કે તે વખતે દગ્ગરત એબ્રાહીમની સ્ત્રી "સારા" હતી અને તે પોતે ૧૨૦ કે ૧૨૨ વર્ષની ઉંમરના હતા.

પછી તેઓએ તેને પગને કાંડેથી કાપી નાંખી ત્યારે સાલેહે કહ્યું, તમે તમારા ઘરમાં ત્રણ દિવસ સુધી ઝિંદગી ભોગવો. આ એક વચન છે કે જે બહુ પડવાનું નથી. ૬૫. પછી ત્યારે અમારો હોકમ આવ્યો ત્યારે અમે સાલેહ અને જેઓ તેની સાથે ઇમાન લાવ્યા હતા તેઓને અમારી દયાથી બચાવ્યા, તેમજ તે દિવસની હલકાઈમાંથી પણ. ખરેખર ત્યારે પરવરહેગાર શકિતમાન (અને) સર્વ સત્તાધીશ છે. ૬૬. અને જેઓએ ઓલમ કર્યો હતો તેઓની ઉપર એક પ્રાઇ આવ્યાં આવ્યાં. પછી તેઓ પોતાના ઘરમાં ઘૂંટણપર પડી મરી ગયા, ૬૭. બાલુ કે તેઓ કદી તેમાં રહ્યા નહોતા. બાલુ, ખરેખર સમુદ્ધ કેમ પોતાના પરવરહેગારને માન્યો નહિ; બાલુ, સમુદ્ધ કેમ માટે ખુદાની દયા ફર છે. ૬૮. અને ખરેખર અમારા મોકલેલા (ફરેસ્તાઓ) * એબ્રાહીમ પાસે ખુશ ખબર આપવા માટે આવ્યા. તેઓએ કહ્યું “સલામ” એબ્રાહીમને કહ્યું “સલામ”; પછી તેને કંઈ વખત લાગ્યો નહિ એટલામાં તે બુજેલો વાછરડો લાગ્યો. ૬૯.

فَمَقَرُّوْهَا فَقَالَ تَتَمَوُا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ
 اَيَّامَ ذَلِكَ وَعَدَ غَيْرَ مَكْذُوْبٍ ٦٥ فَلَمَّا
 جَاءَ اَمْرُنَا نَجِّنَا صَالِحًا وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَمِنْ خِزْيٍ يَوْمَئِذٍ
 اِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ٦٦ وَاَخَذَ
 الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِيْ دِيَارِهِمْ
 جَاثِمِيْنَ ٦٧ كَانَ لَمْ يَتَوُا فِيْهَا اِلَّا اَنْ
 تَمُوْدَ كَفَرُوْا رِبِّهٖمُ اِلَّا بَعْدَ التَّمُوْدِ ٦٨
 وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلًاۤ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبَشْرِى
 قَالُوْا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ اَنْ جَاءَۤ
 بِعَجَلٍ خَبْرٍ ٦٩

ખનાવવાનો એસદો સખતા હતા, કારણ કે અમે તહારમાં ઘણું ઘણાપણુ અને ખીલ સદુશ્વો બેતા હતા, પણ ધર્મ ક્રિયા સંબંધી તું અમારાથી વિરૂધ્ધ ચાલ્યો, તેથી અમારી આશાઓ નષ્ટ થઇ છે.

* આ તે ફરેસ્તાઓ હતા કે જેઓને હમરત એસદાકના જન્મના વચનની હમરત એબ્રાહીમને ખબર આપવાને તથા સદુમનો નાશ કરવાને મોકલવામાં આવ્યા હતા. તફ્સીર લખનારા ધારે છે કે તેઓ નવ, દસ, કે બાર હતા. પણ કેટલાક કહે છે કે તેઓ ત્રણ હતા, અને તે ત્રણ એબ્રાહીમ, મીકાઇલ, અને એસરાફીલ હતા. સદુમના નાશના ખબર આપવાને એબ્રાહીમ આવ્યો હતો;

અને સંમુદ્ર કોમ* તરફ તેઓના લાંબા સાલોહને (અમે મોકલ્યો). તેણે કહ્યું, હે મહારા લોકો, ખુદાની બંદગી કરો. તમારે માટે તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી. તેણે તમને અમીનમાંથી પેદા કર્યો અને તેમાંજ તમને લાંબુ આયુષ્ય આપ્યું; માટે તમે તેની પાસે માફી માગો, પછી તેની તરફ પશ્ચાત્તાપ કરતા કરો. ખરેખર મહારો પરવરદેગાર નઝદિક (અને) જવાબ આપનાર છે. ૬૨. તેઓએ કહ્યું હે સાલોહ, તું અમારી વચ્ચે આ અગાઉ એવો હતો કે જેની ઉપર અમે આશા રાખી હતી.† શું તું, જેને અમારા બાપદાદા બંદગી કરતા હતા, તેને અમે બંદગી કરીએ તેમાંથી અમને અટકાવે છે? અને ખરેખર જે તરફ તું અમને બોલાવે છે તે વિષે અમે સુઝવણી કરનાર શંકામાં છીએ. ૬૨. તેણે કહ્યું હે મહારા લોકો, મને ખબર આપો કે જો મહારી પાસે મહારા પરવરદેગાર તરફથી સ્પષ્ટ સાબિતી હોય અને તેણે મને પોતાની પાસેથી હથા (પિયગમ્બરી પદવી) આપી હોય તો ખુદાની (શિક્ષા) સામે મને કોણ મદદ કરશે જો હું તેની નાકરમાની કરું તો? ત્યારે તમે મહારે માટે નુકસાન સિવાય બીજું કંઈ વધારતા નથી. ૬૩. અને હે મહારા લોકો, આ ખુદાની એક સાંદણી છે કે જે તમારે માટે એક નિશાની છે; ત્યારે તમે તેને રહેવા દો, કે તે ખુદાની અમીન ઉપર ચરી ખાય અને તેને કંઈ ઈજા પહોંચાડો નહિ રખે તમારી ઉપર તરત સજા આવી પડે. ૬૪.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَلَقُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّالِحُونَ ۝ ۶۱
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝ ۶۲
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۳
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۴
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۵
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۶
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۷
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۸
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۶۹
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا هَذِهِ السُّبُلَ الَّتِي اتَّبَعُوا بِهَا كُفْرًا ۖ فَسُوفَ يَكْفُرُ اللَّهُ بِكُمْ ۖ فَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ ۷۰

ધારણ કે આવી રીતે પદ્મચેદ્ ગાળી પૂરેપૂરી રીતે કબજામાં આવેલું છે એમ જણાય છે.

* મુંદરા જ આપા ૧૭૩ અને ૧૭૪ થી નું ટિપ્પણ જુઓ. ત્યારે તમે અમારો શાદગાર.

ત્યારે તમે સઘળાં મહારી વિરૂધ્ધ કાવતરું
રચો, પછી મને વખત આપો નહિ. ૫૫.
ખરેખર મેં ખુદા ઉપર આધાર રાખ્યો
છે કે જે મહારો પરવરદેગાર અને તમારો
પરવરદેગાર છે. એકે એવું પ્રાણી નથી
કે જેના કપાળ આગળના વાળ તે પકડનાર
નહોય. * ખરેખર મહારો પરવરદેગાર
સીધા રસ્તા ઉપર છે. ૫૬. પછી જો તમે
મહોં ફેરવશો તો ખરેખર જે (સંદેશા)
સહિત મને તમારી તરફ મોકલવામાં
આવ્યો છે તે મેં તમને પહોંચાડ્યું છે.
અને મહારો પરવરદેગાર તમારા સિવાય
બીજા કોમને તમારો જગ્યાએ લાવશે
અને તમે તેને કંઈ ઈલા પહોંચાડી શકશો
નહિ. ખરેખર મહારો પરવરદેગાર સર્વ
ચીઝ ઉપર નેગદુબાન છે. ૫૭. અને
જ્યારે અમારો હોકમ આવ્યો ત્યારે અમે
હુદને અને જેઓ તેની સાથે ધમાન
લાવ્યા તેઓને અમારી દયાથી બચાવ્યા,
અને અમે તેઓને કઠિન સજામાંથી મુક્ત
કર્યા. ૫૮. અને આ આદની કોમ છે
કે જેઓએ પોતાના પરવરદેગારની
નિશાનીઓનો ઝેનકાર કર્યો, અને તેના
પેયગમ્બારોની નાફરમાની કરી, અને તેઓ
દરેક જકકી ઝોલમગારના હોકમ પ્રમાણે
ચાલ્યા. ૫૯. અને તેઓની પાછળ આ
દુનિયામાં લાવનાર લાવવામાં આવી,
અને તેમજ કયામતને દિવસે પણ.
બાણો, ખરેખર આદની કોમે પોતાના
પરવરદેગારને માન્યો નહિ. બાણો, આદ
કે જે હુદની કોમ છે તે ખુદાની દયાથી
દૂર છે. ૬૦.

من دونه فكبدوني جميعا لم انتظرون ٥٥
اني توكلت على الله ربي وربكم ما من
ذآبة الا هو اخذ بناصيتها ان ربي
على صراط مستقيم ٥٦ فان تولوا فقد
ايقمتكم ما ارسلت به اليكم وليستخلف
ربي قوما غيركم ولا تضررون شيئا ان ربي
على كل شيء حفيظ ٥٧ ولما جاء امرنا
نجينا هودا والذين امنوا معه برحمة
منا ونجيناهم من عذاب غليظ ٥٨
ولتلك عاد جحدوا بآيات ربهم وعصوا
رسله واتبعوا امر كل جبار عنيد ٥٩
واتبعوا في هذه الدنيا لعبته ويوم القيمة
الا ان عادا كفروا ربهم الا بعدا لما
قوم هود ٦٠

અને આદ તરફ તેઓના ભાઈ હુદને †
 (અમે મોકલ્યો). તેણે કહ્યું, હે મહારા
 લોકો, ખુદાની બંદગી કરો, તેના સિવાય
 તમારે માટે બીજો કોઈ ખુદા નથી. તમે
 (ખુદા વિશે) બહુ બોલનાર સિવાય
 બીજા કોઈ નથી. ૫૦. હે મહારા લોકો,
 તે (ઉપદેશ) માટે તમાલરી પાસે હું
 કંઈ બદલો માગતો નથી. જેણે મને
 પેદા કર્યો છે તેના સિવાય બીજા કોઈ
 ઉપર મહારો બદલો નથી. ત્યારે શું તમે
 સમજતા નથી? ૫૧. અને હે મહારા
 લોકો, તમારા પરવરદેગાર પાસે માફી
 માગો, પછી તેની તરફ પશ્ચાત્તાપ કરતા
 કરો કે જેથી તે આકાશમાંથી તમારી
 ઉપર ઘણાજ વરસાદ મોકલે અને તે
 તમારી શકિતમાં બીજી શકિત ઉમેરે,
 અને પાપિષ્ઠ સ્થિતિમાં રહી મ્હેં દેશવો
 નહિ. ૫૨. તેઓએ કહ્યું હે હુદ, તું
 અમારી પાસે સ્પષ્ટ સાબેતી લાવ્યો નથી;
 અને અમે અમારા ખુદાઓને તારા
 કહેવાથી તણ દેનાર નથી. અને અમે
 તારી ઉપર ધિમાન લાવનાર નથી. ૫૩.
 અમે આ સિવાય બીજું કંઈ કહેતા નથી
 કે અમારા કેટલાક ખુદાઓએ તને કંઈ
 હુઃખ પહોંચાડ્યું છે (દિવાનો કરી લીધો
 છે). તેણે કહ્યું, ખરેખર હું ખુદાને સાક્ષી
 લઉં છું, અને તમે પણ સાક્ષી રહો કે
 ખરેખર તેના સિવાય જેને તમે તેની
 સાથે ભાગીદાર ગણો છો તેનાથી હું દૂર
 છું. ૫૪.

والى عاد اخاهم هودا قال يا قوم اعبدوا الله
 ما لكم من اله غيره ان اسم الامفرون ٥٠
 يا قوم لا اسئلكم عليه اجرا ان اجري الا
 على الذى فطرني افلا تفلون ٥١ ويا قوم
 استغفروا ربكم ثم توبوا اليه يرسل السماء
 عليكم مدرارا ويزدكم قوة الى قوتكم
 ولا تتولوا مجرمين ٥٢ قالوا يا هود ما جئتنا
 ببينة وما نحن بتاركي الهتنا عن قولك
 وما نحن لك بمؤمنين ٥٣ ان تقول الا
 اعتريك بعض الهتنا بسوء قال انى
 اشهد الله واشهدوا انى برى ما
 تشركون ٥٤

† હજરત હુદ એક પેચગમ્બર હતો, અને તેને આદની કામ પાસે મોકલવામાં આવ્યો હતો; પણ
 તે કામે તેને માન્યો નહિ તેથી તેઓને દુકાળ આવી પડ્યો, અને તેઓનાં પુત્રો અને સ્ત્રીઓ
 પાંખીયાં થઇ ગયાં. છેવટે તેઓના દુરાચારી કાફરપણાને લીધે તેઓનો નરકમાંની એક ઝેરી હવાથી
 નાશ કરવામાં આવ્યો. તે ઝેરી હવા તેઓનાં નરકમાંનાં પેશી ગમ, અને તેણે તેઓનાં શરીર
 તોડી ફાડી નાંખ્યાં. આ લોકો આદની પહેલી કામ કહેવાય છે અને આદની બીજી કામ પાસે સાલેલ

અને તુહે પોતાના પરવરદેગારને પ્રાર્થના કરી, અને કહ્યું. હે મહારા પરવરદેગાર ખરેખર મહારા દીકરો મહારા કુટુંબનો છે, * અને ખરેખર ત્હાડું વચન સત્ય છે, અને તું હોકમ કરનારાઓમાં સર્વોત્તમ હોકમ કરનાર છે. ૪૫. ખુદાએ કહ્યું હે તુહ, તે ત્હારા કુટુંબનો નથી. ખરેખર તે હુકમ કરનાર છે, માટે તું મને તે પૂછ નહિ કે જેણે વિષે તને કંઈ જ્ઞાન નથી. ખરેખર હું તને શિખામણ આપું છું કે રખે તું અજ્ઞાનીઓમાંના થાય. ૪૬. તેણે કહ્યું, હે મહારા પરવરદેગાર, ખરેખર હું ત્હાડું શરણ લઉં છું કે હું તને તે વિષે પૂછું કે જેને વિષે મને કંઈ જ્ઞાન નથી, અને જો તું મને માફ નહિ કરે, અને મહારી ઉપર દયા નહિ કરે તો હું તુકસાન ખમનારાઓમાંના યદીશ. ૪૭. કહેવામાં આવ્યું કે હે તુહ, અમારી તરફની સહીસલામતીથી નીચે ઉતર, અને ત્હારી ઉપર અને ત્હારી સાથે જે લોકો છે તેઓની ઉપર ખરકત થાઓ, અને તમારામાંથી કેટલીક પ્રબળને અમે આ (દુનિયામાં) સુખી જિંદગી લોગવવા દઈશું. પછી તેઓને અમારી તરફથી હુઃખદાયક શિક્ષા પહોંચશે. ૪૮. આ અદ્રશ્ય ખખરોમાંની એક છે કે જે અમે ત્હારી તરફ (હે મોહમ્મદ) વહા કરીએ છીએ. તું પોતે અને તેમજ ત્હારી કામ પણ આ અગાઉ તે બધું એવા નહોતા, ત્યારે ધીરજ રાખ. ખરેખર સાડું અરિજામ પરહીઝગારો માટે છે. ૪૯.

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ اِنَّ ابْنِي مِنْ اَهْلِيْ وَاِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَاَنْتَ اَحْكَمُ الْحَاكِمِيْنَ ۝ قَالَ يٰنُوحُ اِنَّهُ لَيْسَ مِنْ اَهْلِكَ اِنَّهٗ عَمَلٌ غَيْرٌ صَالِحٍ فَلَا تَسْئَلْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنِّيْ اَعْطٰكَ اَنْ تَكُوْنَ مِنَ الْجَاهِلِيْنَ ۝ ٤٦ قَالَ رَبِّ اِنِّىْ اَعُوْذُبِكَ اِنْ اسْتَلٰكَ مَا لَيْسَ لِيْ بِهِ عِلْمٌ وَاَلَا تَقْرٰى وَرَحْمَتِيْ اَكُنْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝ ٤٧ قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِّنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيكَ وَعَلٰى اِمْرَاٍ مِّنْ مَّعَكَ وَاِمْرَاٍ سَنَنْتٰهُمْ ثُمَّ يَمْسُومُنَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝ ٤٨ تِلْكَ مِنْ اَنْبَاِ الْغَيْبِ نُوْحِيْهَا اِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَطْلُمٰهَا اِنْ تَلَا قَوْمَكَ ۝ ٤٩

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે પોતાનો પુત્ર કાફર છે એમ દરરોજ તુહ જાણતા નહોતા, નહિ તો તેને માટે જવામણ કરત નહિ, પણ ખુદાએ તેને દુરમાર્યું કે તેના કાફરપણાને લીધે તેના ત્હારી સાથેના સંબંધ તોડી નાંખવામાં આવ્યો છે.

અને તે તેઓને પહાડસમાન. મોળની
અંદર લઈ ચાલતું, અને તુહે પોતાનો
દીકરા * કે જે વહાણની એક બાજુએ
હતો તેને પોકારી કહ્યું, હે મહારા બેટા,
તું મહારી સાથે (વહાણમાં) રહડ,
અને કાફરો સાથે રહે નહિ. ૪૨. તેણે
કહ્યું, હું જલદીથી એક પર્વત તરફ આશ્રય
લઈશ કે જે મને પાણીમાંથી બચાવશે.
તુહે કહ્યું, આજે જેની ઉપર ખુદા કૃપા
કરે તે સિવાય ખુદાના હોકમ (શિક્ષા)
માંથી કોઈ બચનાર નથી. અને તે દરમ્યાન
તે એક વચ્ચે મોળું આવી પડ્યું, પછી
તે ડૂબી જનારમાંનો થયો. ૪૩. અને
કહેવામાં આવ્યું કે હે પૃથ્વી, ત્હાં
પાણી તું ગળીજા, અને હે આકાશ, તું
ત્હાં પાણી ખાણું એવી લે, અને
અમીન ઉપર પાણી ઓણું થઈ ગયું અને
ખુદાનો હોકમ સંપૂર્ણ થયો, અને વહાણ
ગુદી પર્વત પર આવી સ્થિર રહ્યું,
અને કહેવામાં આવ્યું કે એલમગારોનો
નાશ થાઓ. ૪૪.

وَمِنْ تَجْرِى بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بَنِي آدَمَ
مَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ٤٢ قَالَ
سَآوِى إِلَى جِبَلٍ يَـبْصُرُنِى مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا
عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ
وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْغَارِقِينَ ٤٣
وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَفْلَحِي
وَوُغِضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى
الْجُودِيِّ وَقِيلَ بَعْدَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٤٤

* આ હઝરત તુહનો કન્યાન અથવા યામ નામનો એક કાફર પુત્ર હતો, પણ બીજા
કેટલાક કહે છે કે તે હઝરત તુહનો પુત્ર નહોતો, પણ તેના પૌત્ર એટલે તેના દીકરા હામનો દીકરા
હતો વાએલા નામની હઝરત તુહની બીજી સ્ત્રી કે જે કાફર હતી તે પણ પોતાના દીકરા સાથે
નાશ પામી હતી.

† આ પહાડ અરમનીયામાં મુસેવ પાસે છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે તે રજ્જ
મહિનાની દશમી તારીખે વહાણમાં બેઠો, અને તે વહાણ આશુરાને દિવસ, એટલે મોદરરમ મહિનાની
દશમી તારીખે ગુદી પહાડ ઉપર આવી ઉભું કયું, તેથી તે પાણીની સપાટી ઉપર જ મહિના
સંધી ર્હ્યું. પણ કેટલીક હદીસો ઉપરથી જણાઈ આવે છે કે તે એક-હજારની દશમી તારીખે
અથવા તે અદરમી તારીખે તે પહાડ ઉપર આવી ઉભું રહ્યું હતું.

પછી તમે તેને બલદી બાણુઓ કે જેની ઉપર એવી શિક્ષા આવશે કે તેને હલકો બનાવશે, અને તેની ઉપર નિરંતર શિક્ષા આવી પડશે. ૩૯. આખરે જ્યારે અમારો હોકમ આવશે અને તન્નુર (ચૂલા) : માંથી • પાણી જોસભર બહાર ઉછળ્યું; ત્યારે અમે કહ્યું, વહાણમાં દરેક આતના પ્રાણીની અકેદી જોડીને અને જેની ઉપર શબ્દ (નાશ) નો આગળથી હોકમ થયો છે, તે સિવાય ત્હારા કુટુંબને અને જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને લઈજ; અને થોડા સિવાય તેની સાથે કોઈ ઇમાન લાવ્યું નહોતું. ૪૦ અને તેણે કહ્યું, તમે વહાણ ઉપર ચઢો, તેને હંકારતી અને લંગર કરતી વખતે ખુદાનું નામ લો! ખરેખર મ્હારો પરવરદેગાર માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૪૧.

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مِنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ

وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ۝ ٣٩ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ

أَمْرًا وَقَارَ التَّنُورِ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ

الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ۝ ٤٠

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمَصْرِهَا

إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ ٤١

* કેટલાક કહે છે કે આ ચૂલો કુશમાં એક જગ્યા કે જ્યાં હાલ મસ્જદ ઉભી છે ત્યાં હતો. કેટલાક કહે છે કે તે હિંદુસ્તાનમાં કોઈ અમુક જગ્યાએ આવેલી હતી; અને તેમાંથી પાણીનું બહાર ઉછળવું એ તોફાનની નિશાની હતી, અને જ્યારે તેમાંથી પાણી બહાર નીકળ્યું ત્યારે દરરત નુહે નાણ્યું કે તોફાન આવે છે. કેટલાક કહે છે કે આ ચૂલો તેજ હતો કે જેમાં દરરત દુવ્યાએ રોટલી પકાવી હતી, અને તે એક પછી એક પેયગમ્બરોને મળ્યો હતો, અને છેવટે દરરત નુહને મળ્યો હતો. જેનું તેમાંથી પાણી ઉકળીને બહાર નીકળવા માંડ્યું કે તરતજ દરરત નુહ અને તેના તાબેદારો વહાણ ઉપર ચઢી ગયા.

† આ તેની વફાદાર સ્ત્રી, તેના દામ, સામ, અને ચાફેસ એ ત્રણ પુત્રો, અને ૭૨ તેને માનનારાઓ દત્તા. તેથી દરરત નુહ તથા તેના પુત્રોની સ્ત્રીઓને ભેગું ગણતાં બધાં મેળીને ૮૦ માણસો દત્તાં. પછી ૪૦ દિવસ સુધી પૃથ્વીમાંથી પાણી ઉકળી ઉકળીને બહાર નીકળ્યું અને આકાશમાંથી પણ પાણી પડતાં પડતાં આવ્યું જગત રેલમ છેલ થઇ દૂષી ગયું.

‡ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે દરરત નુહ વહાણને ઉપર રાખવાને પ્રયત્ન ત્યારે ને બેમમેસ્લાદ કહેતા. અને હંકારતી વખતે પણ બેમમેસ્લાદ કહેતા અને ને ચાલતું.

અને નુહ... વહા કરવામાં
આવ્યો કે જે લોકો ઇમાન લાવ્યા છે
તે સિવાય ત્હારી કોમમાંથી કદી કોઇ
ઇમાન લાવશે નહિ, માટે જે તેઓ કરે
છે તેને માટે તું દિલગીર થા નહિ. ૩૬.
અને અમારી નજર તમે અને અમારા
વહા પ્રમાણે વહાણ બનાવ, અને તું
મ્હારી સાથે જે લોકોએ ઝોલમ કર્યો
છે તેમને માટે બાલ નહિ. ખરેખર તેઓ
દુષી જનાર છે. ૩૭. અને તે (નુહ) વહાણ
બનાવતો હતો, * અને ત્યારે તેના લોકોના
સરદારો તેની પાસે થઇને જતા ત્યારે
તેઓ તેની મરખરી કરતા.† તેણે કહ્યું
જે તમે અમારી મરખરી કરો છો તો
ખરેખર અમે પણ તમારી મરખરી
કરીશું જેમ તમે અમારી મરખરી
કરો છો. ૩૮.

وَأَوْحِيَ إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ

قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ

بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٣٦ وَاصْنَعِ الْفُلَ

بِعَيْنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تَخَاطِبُنِي فِي الَّذِينَ

ظَلَمُوا أَنَّهُمْ مُفْرَقُونَ ٣٧ وَيَصْنَعِ الْفُلَ

وَكَلِّمْ صَاحِبَهُ عَلَيْهِ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا

مِنْهُ قَالِ إِنَّ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ

كَمَا تَسْخَرُونَ ٣٨

* ત્યારે દરમિયાન નુહે વહાણ બનાવવાને ઇશ્વરે નુહને તેને સાજ (સાગ) નાં આં
રોપવાને કહ્યું. તેણે તે રોપ્યાં અને તે વધનાં વધનાં વીસ વર્ષ ચીની ગયાં કે જે દરમિયાન એક બાગમ
જામુ નહોતું. અને તે વખતનાં સધળાં જમ્યાં મોટાં યૌવનો; તેઓએ પણ ત્યારે દરમિયાન નુહને ન
માન્યો ત્યારે તેઓ સધળાં તોફાન વખતે દુષી ગયાં દત્તાં; પછી તેણે જે વર્ષમાં વહાણ તૈયાર
કર્યું કે જેની લંબાઇ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ૩૦૦ વાર અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ૧૨૦૦
વાર હતી, મોટાઈમાં ૪૦ વાર અને બીજાના કહેવા પ્રમાણે ૬૦૦ વાર હતી. અને ઉંચાઈ ૩૦ કે
૩૩ વાર હતી. તે વહાણને ત્રણ માળ દત્તા, તેમાં નીચણે માળ પછીએ મોટું વચણે માળ
પછીએ અને બીજાં અબીએ માટે અને ઉપણે માળ માળે માટે ચાખવામાં આવ્યો હતો.

† દરિયાથી બહુ દૂર આવેલી ઝમીનના બાયમાં વહાણ બનાવવા માટે, અને વળી પેશાબની
પરતીને ઘણો કષ્ટ પડી તે સુનારનું કામ કરે છે ને માટે તેઓ તેની મરખરી કરતા હતા.

હે લોકો, મને ખુદાની (શિક્ષા) સામે કોણ મદદ કરશે જે હું તેઓને હાંકી કાઢું તો? શું તમે સમજતા નથી? ૩૭. અને હું કહેતો નથી કે તમારે માટે મ્હારી પાસે ખુદાના ખઝાના છે, અને હું અદ્રશ્ય બાણતો નથી; અને તેમજ હું કહેતો નથી કે હું ફરેશતો છું અને હું તે લોકો કે જેઓને તમારી આંખ તિરસ્કારથી બુઝે છે તેઓ વિરે કહેતો નથી કે ખુદા તેઓને કદી સારો બદલો આપશે નહિ. જે તેઓનાં અંતઃકરણમાં છે તે ખુદા વધારે બાણ છે. ખરેખર ત્યારે (હાંકી કાઢું તો) ઓલમગારોમાંનાં થઈશ. ૩૯. તેઓએ કહ્યું હે તુહ, તેં અમારી સાથે વાદવિવાદ કર્યો છે, પછી અમારી સાથે વાદવિવાદ તેં બહુ વધાર્યો છે, માટે જે શિક્ષાનો તેં અમને વાયદો આપ્યો છે તે શિક્ષા અમારી ઉપર લાવ, જે તું સાચું બોલનારાઓમાંનો છે. ૪૨. તેણે કહ્યું, માત્ર ખુદા તમારી ઉપર તે લાવશે જે તેની મરજી હોય, અને તમે તેને અશકત કરનાર નથી. ૪૩. અને અગર જે કે હું તમને શિખામણ આપવાને ઇચ્છું તોપણ મ્હારી શિખામણ તમને કંઈ ફાયદો કરશે નહિ, જે ખુદાની મરજી એવી હોય કે તે તમને ભૂલમાં દોરે. તે તમારો પરવરદેગાર છે, અને તેની તરફ તમને પાછા ફરવવામાં આવશે. ૪૪. બદકે તેઓ કહ્યું કે તે તેણે ઘડી કાઢ્યું છે; કહે જે મેં બનાવટ કરી હોય તો તેનું પાપ મ્હારી ઉપરજ છે, અને જેપાપ તમે કરો છો તેનાથી હું સુકત છું. ૩૫

وَإِن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ النُّجُومِ سَاقِطًا فَلْيَأْكُلُوا مِمَّا قَدْ بَلَغَ أَفْعَاهُ وَقُلْ إِنِّي لَأَنذِرُكُمْ يَوْمَ يَأْتِي السَّحَابَ عَظِيمًا ۝ ۳۰ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خِزَانُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ أَنِي مُلْكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِي أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا ۝ ۳۱ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ۝ ۳۲ قَالُوا يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَكُنتَ مِثْلَ الْمُسْتَضِلِّينَ ۝ ۳۳ قَالُوا فَمَا تَأْمُرُنَا بِتَعَدُّنَا إِنَّا كُنَّا مِنَ الْغَالِبِينَ ۝ ۳۴ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۳۵ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۳۶ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۳۷ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۳۸ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۳۹ قَالُوا إِنَّمَا بَايَعْتُمْ بِيَعَاءِ اللَّهِ ۝ ۴૦

અને અમે તુહને પોતાના લોકો પાસે
 મોકલ્યો. (તેણે કહ્યું) ખરેખર હું
 તમારે માટે એક ખુશ્હી ચેતવણી
 આપનાર છું, ૨૫. કે તમારે ખુદા સિવાય
 બીજા કોઈની ખંદગી કરવી નહિ. ખરેખર
 હું તમારે માટે હુખદાયક દિવસની સચાઈ
 હું છું. ૨૬. પછી તેની કોમમાં જેઓ
 કાફર થયા હતા તેના આગેવાનોએ કહ્યું,
 અમે તને અમારા જેવો મનુષ્ય સિવાય
 બીજો કોઈ જોતા નથી અને અમારામાંનાં
 હલકાં માણસો જે છાલકા વિચારથી તને
 માને છે તે સિવાય બીજા કોઈને ત્હારી
 પાછળ ચાલતાં અમે જોતા નથી, અને
 અમે તમારામાં અમારી ઉપર કંઈ શ્રેષ્ઠતા
 જોતા નથી; બદલે અમે તમને જુદા
 ધારીએ છીએ. ૨૭. તુહે કહ્યું, હે મ્હારા
 લોકો, તમે શું જુઓ છો? જો મ્હારી
 પાસે મ્હારા પરવરદેગાર તરફથી એક
 સ્પષ્ટ સાબિતી હોય, અને તે પોતાની
 પાસેથી અને દયા આપે, પછી તે (સાબિતી)
 તમારી ઉપર છૂપી રહે તો શું અમે
 તમને તે પરાણે મનાવીશું? અગર જો કે
 તમે તેથી નારાજ છો? ૨૮. અને હે
 મ્હારા લોકો, તેને માટે હું તમારી પાસે
 બદલામાં કંઈ દોલત માગતો નથી. ખુદા
 સિવાય બીજા કોઈ ઉપર મ્હારા બદલા
 નથી; અને જેઓ ધમાન લાવ્યા છે
 તેઓને હું હાંકી કાઢનાર નથી. * ખરેખર
 તેઓ પોતાના પરવરદેગારને મળનાર
 છે; પણ હું જોઉં કે તમે એક અજ્ઞાની
 કોમ છો. ૨૯.

فَإِذَا أَرْسَلْنَا نوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنِ
 أَنْذِرْ مِيقَانَ ٢٥ أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي
 أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمِ الْيَمِّ ٢٦ فَقَالَ
 الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا بَكَ إِلَّا
 بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا بِكَ أَنْتَ إِلَّا الْآدَمِيُّ هُمْ
 أَوْأَدُّنَا بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا رَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا
 مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَنْظُنْكُمْ كَاذِبِينَ ٢٧ قَالَ
 يَأْقُومُ أَرَأَيْتُمْ أَنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِنْ رَبِّي
 وَأَنَا فِي رَحْمَةٍ مِنْ عِنْدِهِ فَمَبْتُ عَلَيْكُمْ
 أَلَنْزِ مَكْرُهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ٢٨
 وَيَأْقُومُ لَا اسْتُلْكُمْ عَلَيْهِ مَالٌ إِلَّا أَجْرِي
 إِلَّا عَلَىٰ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا
 إِنَّهُمْ مَلَاقِوْا رَبَّهُمْ وَلَكِنَّ آيَاتَكُمْ
 قَوْمًا يَجْهَلُونَ ٢٩

કે જેઓ ખુદાને રસ્તેથી માણસોને અટકાવે છે, અને તેમાં વાંકુંચુંકું શોધે છે, અને તેઓ કયામતના દિવસને માનનારા નથી. ૧૯. તેઓ (શિક્ષા કરવામાંથી) ખુદાને પૃથ્વીમાં અશક્ત કરનાર નહોતા; અને તેઓને માટે ખુદા સિવાય બીજો કોઈ હોસ્ત નથી. તેઓને માટે શિક્ષા બેવડી કરવામાં આવશે, અને તેઓ એવા નહોતા કે સાંભળી શકે, અને તેઓ એવા નહોતા કે જોઈ શકે. ૨૦. આ લોકો તેઓજ છે કે જેઓએ પોતાનેજ નુકસાન કર્યું છે અને જે તેઓએ ધડી કાઢ્યું હતું તે તેઓની પાસેથી બોવાઈ ગયું. ૨૧. બેશક તેઓજ કયામતને દિવસે સૌ દરતાં વધારે નુકસાન ખમનારા છે. ૨૨. ખરેખર જેઓએ ઇમાન આણ્યું અને સુકૃત્ય કર્યો, અને જેઓને પોતાના પરવરદેગારની બંદગીમાં શાન્તિ મળી છે તેઓ બેહેશ્ત-વાડીઓમાં રહેનારા છે. ૨૩. આ બે ફેરકાનો મુકાબલો આંધળા અને બહેરા (માણસ) જેવો છે અને દેખતા અને સાંભળતા (માણસ) ના જેવો છે. શું તેઓ બન્ને મુકાબલે સરખા છે? શું ત્યારે તમે શિખામણ લેતા નથી? ૨૪. ૨૪.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ١٩
أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعِفُ لَهُمْ الْعَذَابَ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ٢٠
أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ٢١ لَا جَرِمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِرُونَ ٢٢ إِنْ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَاخْتَبَأُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢٣ مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ٢٤

અને ખુદા તેજ છે કે જેણે આકાશો અને પૃથ્વી છ દિવસમાં પેદા કર્યા, અને તેનું “અર્શ” (તખત) પાછી ઉપર હતું,† એટલા માટે કે તે તમારી આઅમાયેશ કરે કે તમારામાં વધારે સારા કામ કરનારા કોણ છે; અને જો તું કહે કે તમને મોત પછી હલા કરવામાં આવશે તો જેઓ કાફર થયા છે તેઓ ખચિત કહેશે કે આ તો ચોખ્ખા જાદુ સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૭. અને જો અમે તેઓની ઉપર શિક્ષા અમુક વખત સુધી મુલતવી રાખીએ તો તેઓ ખચિત કહેશે કે સજાને કંઈ શીઝ અટકાવે છે? જાણો જે દિવસે તે તેઓની ઉપર આવશે તે દિવસે તેઓની ઉપરથી તે અટકાવવામાં આવશે નહિ, અને જેને તેઓ હમી કાઢતા હતા તે તેઓને ઘેરી લેશે. ૮. અને જો અમે સાચુસને અમારી તરફથી દયા ચખાડીએ, પછી અમે તે તેની પાસેથી ખેંચી લઈએ તો ખરેખર તે નિરાશ અને અનુપકારી થાય છે. ૯. અને જો અમે તેને દુઃખ પહોંચ્યા પછી મુખનો સ્વાદ તેને ચખાડીએ તો તે ખચિત કહેશે કે મ્હારી ઉપરથી સઘળાં દુઃખ ગયાં છે. ખરેખર ત્યારે તે ખુશ અને અભિમાની થાય છે. ૧૦.

هو الذي خلق السموات والارض
سنة ايام وكان عرشه على الماء ليلوكم
بكم احسن عملا ولئن قلت انكم
مبعوثون من بعد الموت ليقولن الذين
كفروا ان هذا الا سحر ميين ٧ ولئن
اخرنا عنهم المذاب الى امة معدودة ليقولن
ما يجبهه الا يوم ياتيهم ليس مصروفا
عنهم وحق بهم ما كانوا به يستهزون ٨
ولئن اذقنا الانسان منا رحمة ثم رجعنا
منه انه ليؤس كفور ٩ ولئن اذقناه
نساء بعد خراة مسنه ليقولن ذهب
السياة عني انه لفرح تغور ١٠

હતું કે “મોદમદની સામે અમારી દુસ્મનાઈ છપી રાખવાને ત્યારે અમે અમારા પદ્મ નીચે પાડીશું, અમારાં લૂગડાંમાં વિંટળાઈ જઈશું, અને અમારી યાત્રીને ઢાંકી દઈશું, ત્યારે તેને તેની કંપી રીતે ખચર પડશે ?”

† એનું કહેવામાં આવ્યું છે કે સૃષ્ટિની શરૂઆતમાં ખુદાએ એક લીધું રત્ન બનાવીને

એટલા માટે કે તમે ખુદા સિવાય બીજા કોઈની બંદગી કરો નહિ. ખરેખર હું તમારે માટે તેની તરફથી ચેતવણી આપનાર અને ખુશ ખબર આપનાર છું. ૨. અને એટલા માટે કે તમે તમારા પરવરદેગાર પાસે માફી માગો, પછી તેની તરફ પશ્ચાત્તાપ કરતા ફરો કે જેથી તે તમને નિમિલ્લા વખત (મરણ) સુધી સારી જિંદગીનો ઉપલોભ કરવા આપે, અને દરેક અત્યંત ધાર્મિક માણસને તેની ધાર્મિકતાનો બહોળો આપે, અને જો તમે તમારા પીક ફરવો તો ખરેખર તમારે માટે મોટા દિવસની શિક્ષાથી હું ૩૩ છું. ૩. ખુદા તરફ તમારે પાછા ફરવાનું છે, અને તે સર્વ શક્તિમાન છે. ૪. જાણો, ખરેખર તેઓ પોતાના હૃદયને બેવડું કરે છે કે જેથી તેઓ (તકારી પ્રત્યેની દુરમનાઈ) ખુદાથી સંતારે; * જાણો, જ્યારે તેઓ પોતાને કપરા વડે ઢાંકે છે ત્યારે જો તેઓ જૂપાવે છે અને જો તેઓ ખુદા કરે છે તે ખુદા જાણે છે, ખરેખર ખુદા હૃદયના જૂપા ભેદો જાણનાર છે. ૫. અને કોઈ પ્રાણી પૃથ્વી ઉપર નથી કે જેની રૂબી ખુદા ઉપર નહોત્ય; અને તે તેની રહેવાની જગ્યા અને તેનું આરામ લેવાનું સ્થળ જાણે છે. સઘળું રપષ્ટ કેતાબમાં લખેલું છે. ૬.

۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 وَبَشِيرٌ ۲ وَإِنْ اسْتَغْفَرُوا رَبَّكُمْ سَوْفَ يُوْبُوا
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 إِلَهَ يَتَعَبَّدُونَ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 كَبِيرٍ ۳ إِلَىٰ اللَّهٍ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 شَيْءٍ قَدِيرٌ ۴ إِلَّا أَنَّهُمْ يَتَوَلَّوْنَ صُدُورَهُمْ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 لِيَسْتَعْتِفُوا مِنْهُ الْآخِزِينَ يَسْتَعْتِفُونَ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 بِذَاتِ الصُّدُورِ ۵

۱۲ ۱۲
 وَمَنْ ذَاتُ فِي الْأَرْضِ
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 إِلَّا عَلَىٰ اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا
 ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰ ۱۰۰
 وَمُسْتَوْدَعُهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مِّينَ ۶

એ કે આખી સુરામાં લખેલી બાબતોના કાયદા, શિખામણો, અને દ્રષ્ટાંત એવા વર્ગ પાકી શકાય,
 * મૂર્તિપૂજકોના બેલવાને લીધે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓએ એક બીજાને

આ એવા લોકો છે કે જેને માટે આવતી
 ઝિંદગીમાં આગ સિવાય બીજું કંઈ
 નથી અને જે તેઓએ તેમાં કર્યું છે તે
 નાબુદ થયું છે, અને જે તેઓ કરતા
 હતા તે વ્યર્થ ગયું છે. ૧૬. શું ત્યારે
 જેની પાસે પોતાના પરવરદેગાર તરફથી
 સાબિતી હોય છે અને તેની પાછળ
 તેના તરફથી એક “શાહેદ” (સાક્ષી)*
 આવે છે તે તેઓના જેવા છે? અને
 તે (કારઆન) ની અગાઉ સુસાની
 કેતાબ એક એમામ અને દયારૂપ હતી,
 તેઓ તે (કારઆન) માં ઇમાન રાખે
 છે, અને અહલાબ (સપેલી કોમો)
 માંથી જે તે નથી માનતો તેને માટે
 આગ વચન આપેલી જગ્યા છે, ત્યારે
 તેમાં તું કાંઈ સંદેહ રાખ નહિ. ખરેખર
 તે ત્હારા પરવરદેગાર તરફથી સત્ય છે,
 પણ ઘણા માણસો ઇમાન લાવતા
 નથી. ૧૭. અને તેના કરતાં વધારે
 જોલમગાર કોણ છે કે જે ખુદા ઉપર
 બૂઠા આરોપ નાખે છે? તેઓને તેઓના
 પરવરદેગાર પાસે હાઝિર કરવામાં આવશે,
 અને સાક્ષીઓ કહેશે કે આ લોકો
 તેઓજ છે કે જેઓએ પોતાના
 પરવરદેગાર વિષે બૂઠું કહ્યું. બાણી,
 ખુદાની લખ્મનત જોલમગારો ઉપર છે, ૧૮.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا
 النَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ١٦ أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّهِ
 وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِّنْهُ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ
ٰ
 إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِن
 بَيْنِهِم مِّنَ الْأَحْزَابِ فَالْنَّارُ مَوْعِدُهُ
 فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّنْهُ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ
 وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ١٧ وَمِن
 أَظْلَمِ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أُولَئِكَ
 يَرْضَوْنَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ يَقُولُ الشَّهَادَ
 ةَ ۖ لَا الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمَ إِلَّا لَعْنَةُ
 اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ١٨

* અહિં “શાહેદ” શબ્દને માટે બુદ્ધ બુદ્ધ મત છે. કેટલાક કહે છે કે તે અહિં કારઆનને
 માટે વાપરવામાં આવ્યો છે, કેટલાક કહે છે કે તે જેબુરાઇલ અથવા એક ફેરેસ્તાને માટે
 છે. વળી કેટલાક તેને હઝરત પેયગમ્બરના નુરના અર્ધમાં લે છે કે જે ગુર જ્ઞેનારાઓની નજરમાં
 હમેશા તેના ચહેરામાં પ્રાપ્ત પડ્યું. કેટલાક તેને એન્જલને માટે લે છે; પણ શીઆ એમ માને
 છે કે તે શબ્દ હઝરત અલીને માટે વાપરવામાં આવ્યો છે. † કંતો મનુષ્યોનાં કૃત્યો
 લખનારા ફેરેસ્તાઓ, કંતો દરેક કોમનો પેયગમ્બર, અને કંતો મનુષ્યનાં અંગો તથા અવયવો.

પણ જેઓએ ધીરજ રાખી છે અને
કુટુંબ કચ્છા છે તેઓને માટે માણી અને
મંદોદો બદલો છે. ૧૧. પછી કદાચ તું
જે ત્હારી તરફ વંદ્ય કરવામાં આંચું
છે તેનો કંઈ ભાગ તણ દેનાર છે અને
તે બાહર કરવાથી ત્હારી છાતી સાંકડી
થનાર છે, કે રખે તેઓ કહે કે શા
માટે તેની ઉપર એક ખજાનો નીચે
મોકલવામાં આવ્યો નથી, અથવા તેની
સાથે એક ફેરેશ્તો દેમ આવ્યો નથી ?
તું માત્ર ચેતવણી આપનાર છે, અને
ખુદા સર્વ થીજ ઉપર નેગહબાન છે. ૧૨.
બદકે તેઓ કહે છે કે તેણેજ તે
(કોરઆન) બનાવ્યું છે; કહે ત્યારે
કોરઆનના જેવા બનાવેલા દસ સુરા
તમે લાવો અને ખુદા સિવાય તમારાથી
બને તેને બોલાવો જો તમે સાચું કહેનાર
હો. ૧૩. પછી જો તેઓ તમને જવાબ
ન આપે તો જાણો કે તે ખુદાના જ્ઞાન
વડે નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે, અને
(જાણો) કે તેના સિવાય બીજો કોઈ
ખુદા નથી. ત્યારે શું તમે મુસલમાન
થનાર છો ? ૧૪. જે કોઈ આ દુનિયાની
જિંદગી અને તેના ભપકાદાર વૈભવની
ધંધા રાખે છે તેઓને અમે તેઓના
કૃત્યનો બદલો તેમાં સંપૂર્ણ આપીશું,
અને તેઓને તેમાં કંઈ બોધો બદલો
આપવામાં આવશે નહિ. ૧૫.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝ ۱۱ فَلَمَّا
تَارَكَ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَاقَ بِهِ
صَدْرُكَ ۖ اِنْ يَقُولُوا لَوْلَا اَنْزَلَ عَلَيْهِ كُتْرٌ
اَوْ جَاءَ مَعَهُ مَلَكٌ اِنَّمَا اَنْتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ ۱۲ اَمْ يَقُولُونَ اقْتَرَبَ الْ
قُلُوْبُ بِمَشْرِئِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ ۚ وَادْعُوا
مَنْ اسْتَظْعَمَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِيْنَ ۝ ۱۳ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوْا لَكُمْ فَاعْلَمُوْا
اِنَّمَا اَنْزَلَ بِحِلْمِ اللّٰهِ وَاِنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَهَلْ
اَنْتُمْ مُّسْلِمُوْنَ ۝ ۱۴ مَنْ كَانَ يَرْيِدُ الْحَيٰوةَ
الدُّنْيَا ۖ وَزَيْنٰهَا تُوفِّىْهِمْ اَعْمَالُهُمْ فِيْهَا
وَمَنْ فِيْهَا لَا يَخْشَوْنَ ۝ ۱۵

હંબત (લયાનક નજર) થી તેના તરફ જોયું; જેથી તે ઓગળીને પાણી થઈ ગયું; પછી તેણે
પવન ઉત્પન્ન કર્યો, અને તે પાણીને તેના ઉપર રાખ્યું, અને તે પછી અશ્વને પાણી ઉપર
મૂક્યું; ત્યાર બાદ સવળી સૃષ્ટિ તેણે પેદા કરી.

પ્રકરણ ૧૧ મું.

સુરતો-હુદ.

આ આખું પ્રકરણ મકકામાં વહા કરવામાં આવ્યું હતું, પણ કેટલાક કહે છે કે તેમાંથી એક આયા મદિનામાં વહા કરવામાં આવી હતી. કુરીની કોરઆનની નકલમાં આ સુરામાં ૧૨૩ આયા છે અને શામીની પ્રમાણે ૧૨૨ છે. આ પ્રકરણમાં હુદ પેયગમ્બરનું વર્ણન આપેલું છે તે ઉપરથી તેનું નામ “હુદ” રાખવામાં આવ્યું છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે “જે કોઇ દરેક મુકવારે આ સુરા વાંચશે તે કયામતને દિવસે પોતાનો હેરાળ બહુ સહલાઇથી આપશે અને તે દિવસે તેના પાપની કોઇને ખબર પડશે નહિ.” વળી એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે હુઝરત પેયગમ્બરે ફરમાવ્યું છે કે “હુદ અને તેની બેઠનાં સુરાઓ જેવાં કે હાકકા, વાકેઆ, ઘાશીયા વગેરેને લીધે હું વૃદ્ધ થયો છું.”

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી

(૧૩૩ કડં છું.)

અ, લ, ર, (અલેફ-લામ-રા)† આ એક હેતાબ છે કે જેની આયાત મઝબુત* કરવામાં આવી છે, પછી હોકમ કરનાર અને ખબર રાખનાર (ખુદા) તરફથી તેના વિલાગ કરી વિગતવાર વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. ૧.

سورة هود مكية وهي مائة

وثلاث وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ وَإِن تَرَوْهُ فَقُلْ

لَنْ يَكُونَ مِنَ الْغَايِبِ

†આગલી સુરાઓમાં જે પ્રમાણે કહેવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે આ અક્ષરોના અર્થ કૃપા છે, અને કોઇ બાબતું નથી. કેટલાક કહે છે કે “અલેફ” “અના” ને માટે છે, એટલે હું. “લામ” અસ્વાદને માટે અને “રા” “અરા” ને માટે એટલે “હું” નોંધે છે.” એટલે કે “હું ખુદા છું” કે જે નોંધે છું”.

* એટલે કે જે પ્રમાણે તોરાત અને એ-જીલમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે તે પ્રમાણે આ કોરઆન શરીફમાં કદી ફેરફાર કરવાનું બની શકે નહિ. બીજા કહે છે કે તેનો અર્થ એ છે કે આ સુરાની એકે આયા મનમુખ થયેલી નથી, અને તેની સવળી અહકામ પ્રમાણે અમલ કરવો નોંધ્યો.

† તેનો અર્થ કાંતો એ કે વાક્યોનું સ્પષ્ટ રીતે વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે, અને કાંતો

અને (વળી હોકમ થયો છે કે) તું ત્હારો
ચહેરો (કૃત્યો) આમ હનીફ ધર્મ માટે દ્રઢ
રાખ અને મૂલિતપૂજકમાંનો થા નહિ. ૧૦૫.
અને ખુદા સિવાય જે તને કંઈ
ફાયદો કરતા નથી અને તેમજ તને કંઈ
હાનિ કરતા નથી તેને યોલાવ નહિ. પછી
જે તું તેમ કરે તો ખરેખર તું ત્યારે
ઝાલમગારોમાંનો છે. ૧૦૬. અને જો ખુદા
તને કંઈ હુઃખ પહોંચાડે તો તે ફર
કરનાર તેના સિવાય બીજો કોઈ નથી;
અને જો તે ત્હારે માટે કંઈ સાફ હજી
તો તેની કૃપાને અટકાવનાર કોઈ નથી,
ખુદા પોતાના બંદાઓમાંથી જેને ચાહે
છે તેને તે (કૃપા) પહોંચાડે છે; અને
તે માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૦૭.
કહે, હે માણસો, ખરેખર તમારી પાસે
તમારા પરવરદેગાર તરફથી સત્ય આવ્યું
છે; પછી જેણે ખરો રસ્તો જેળ્યો છે
તે માત્ર પોતાના લાભ માટે જ જેળવે
છે, અને જે અવળો રસ્તો ગયા છે તે
માત્ર પોતાની વિરૂધ્ધજ આડે માર્ગે જાય
છે; અને હું તમારી ઉપર નેગહજાન
નથી. ૧૦૮. અને જે ત્હારી તરફ વલ્લ
કરવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે ચાલ, અને
ધીરજ રાખ ત્યાંસુધી કે ખુદા
હોકમ કરે; અને તે હોકમ કરનારાઓમાં
સર્વોત્તમ છે. ૧૦૯.

وَإِنْ أَقَمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۚ ۱۰۵ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ
اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ
فَأِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۚ ۱۰۶ وَإِنْ يَمَسَّكَ
اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَرْدِكَ
بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ
مِنَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۚ ۱۰۷
قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ
مِنْ رَبِّكُمْ ۖ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي
لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۖ وَمَا
أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۚ ۱۰۸ وَأَتَّبِعْ مَا يُوْحَىٰ
إِلَيْكَ وَاصْبِرْ ۚ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ ۚ وَهُوَ
خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۚ ۱۰۹

પણ આ દિવસે અમે ત્હારું શરીર જાચાવીએ
છીએ * એટલા માટે કે જે ત્હારી પાછળ
આવે છે તેને માટે તું એક નિશાની
(દાખલો) થાય; અને ખરેખર માણસોમાંના
ધણા અમારી નિશાનીઓથી ગાફેલ
છે. ૯૨. અને ખરેખર અમે એમ્રાઇલના
છોકરાઓને યોગ્ય રહેઠાણમાં રહેવા જગ્યા
આપી, અને તેઓને પાક ચીજોમાંથી
ફળી આપી, પણ તેઓમાં મતભેદ થયો
નહિ જ્યાંસુધી કે તેઓની પાસે જ્ઞાન
(તોરાત) આવ્યું. - ખરેખર ત્હારો
પરવરદેગાર તેઓની વચ્ચે કયામતને
દિવસે જે વિષે તેઓમાં મતભેદ થયો
હતો તે વિષે હોકમ કરશે. ૯૩. પછી
જે તને જે અમે ત્હારી તરફ નીચે
સોકલ્યું છે તે વિષે કંઈ સંદેહ હોય તો
જેઓએ ત્હારી અગાઉ કેતાબ વાંચી છે
તેઓને યૂઝ. ખરેખર ત્હારી પાસે ત્હારા
પરવરદેગાર તરફથી સત્ય આવ્યું છે,
માટે તું શંકા રાખનારાઓમાંનો થા
નહિ. ૯૪. અને તેઓમાંનો પણ થા. નહિ
કે જેઓએ ખુદાની આયાતને જૂઠી કહી છે
કે જેથી તું તુકસાન ખમનારાઓમાંનો
થાય. ૯૫.

قَالَهُمْ نَحْنُ بِدِينِكَ لَكُونُ لِمَنْ خَلَقَ آيَةً
وَإِنْ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَفَاقِلُونَ ٩٢
وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَواصِدَ
وَرِزْقَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى
جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنْ رَبُّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ٩٣ فَإِنْ
كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلِ
الَّذِينَ يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ
جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونُ مِنَ
الْمُتَرَيِّنِينَ ٩٤ وَلَا تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٩٥

* કેટલાક એસરાઇલી લોકોને શંકા થઈ કે ફેરઓન ખરેખર ફળી ગયો છે કે નહિ, તેમી
જેમ્રાઇલ ખુદાના હોકમથી તેનું વસ્ત્ર વિનંતું શરીર સાંભળે શકે તેવી બચી જગ્યા ઉપર
દિનારા સુધી તરતુંને તરતું લાવ્યો. કેટલાક કહે છે કે તેને તેના સોનેરી ખખ્ખર સહિત પાન્ટીની
સપાટી ઉપર લાવવામાં આવ્યો હતો જેથી તેઓએ નેને ઓળખ્યો. તેટલા માટે નરહીર લખનારાઓ
“ખદન” નો અર્થ ખખ્ખર લે છે.

હે અમારા પરવરદેગાર તે એટલા માટે કે તેઓ ત્હારે રસ્તેથી બીજાઓને આડે માર્ગે લઇ જાય; હે અમારા પરવરદેગાર, તેઓની દોલતનો નાશ કર, (રૂપાંતર કર) † અને તેઓનાં હૃદયોને કઠિન કર કે જેથી તેઓ ધમાન લાવે નહિ બ્યાંચુધી કે તેઓ દુઃખદાયક સજા જુઓ. ૮૮. ખુદાએ કહ્યું કે તમારી બંનેની દોઆ સ્વીકારવામાં આવી છે, માટે તમે બંને દ્રદ રહેો, અને જેઓ નથી જાણતા તેઓને રસ્તે ચાલો નહિ. ૮૯. અને અમે એસરાઇલના છોકરાઓને સમુદ્ર ઓળંગાવ્યો. પછી ફેરઝાન અને તેનું લશ્કર ઝોલમ અને શત્રુતાથી તેમની પાછળ પડ્યું. છેવટે જ્યારે તે ડૂબી જવાનો હતો ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું ધમાન લાવ્યો છું. ખરેખર તે ખુદા સિવાય બીજા કોઇ ખુદા નથી કે જેની ઉપર એસરાઇલનાં છોકરાંઓ ધમાન લાવ્યાં છે * અને હું (તેના હોકમને) તાબે રહેનારાઓમાંનો છું. ૯૦. હવેજ (તું ધમાન લાવે છે) ? અને ખરેખર અગાઉ તે નાફરમાની કરી છે, અને તું હુદ્દ કામ કરનારાઓમાંનો હતો. ૯૧.

رَبَّنَا لِضَلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى
أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا
حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ٨٨ قَالَ قَدْ
اجْتَبَيْتَ دَعْوَتَكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَمْلِكُونَ ٨٩ وَجَاوِزْنَا
بَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَ
جَنُودُهُ بَنِيَاءُ وَعَدُوا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ
الْفَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ
بِهِ بَنُو إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ٩٠
الْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ٩١

† એનું કહેવામાં આવ્યું છે કે ફેરઝાનનો સમજા બ્રહ્માને પથ્થર થઇ ગયો હતો અને તે હજરત મુસાની પેયગમ્બરી પદવીની નવ નિશાનીઓમાંની એક નિશાની હતી.

* ફેરઝાન આ શબ્દો નાશ વખતે ઘણીવાર બોલ્યો હતો, એવા હેતુથી કે કદાચ તેના પશ્ચાત્તાપ કષુવ રાખવામાં આવે; પણ તે પશ્ચાત્તાપ ઘણેજ મોટો હતો, તેથી તે સ્વીકારવામાં આવ્યો નહોતો.

અને ભો ત્હારા પરવરદેગારે ઇસ્તિયુ' હોત
તો જે પૃથ્વી ઉપર છે તેઓ સઘળા
ઇમાન લાવ્યા હોત. શું ત્યારે તું માણસોને
દબાવ્યું કરે છે જ્યાંસુધી કે તેઓ મોમેન
થાય? ૯૯. અને એવો કેઇ માણસ
નથી કે જે ખુદાના હોકમ સિવાય ઇમાન
લાવે, અને ખુદા પોતાનો કોપ જેઓ
સમજતા નથી તેઓની ઉપર કરશે. ૧૦૦.
કહે જુઓ, આકાશ અને પૃથ્વીમાં શું
છે? પણ આયાત અને ચેતવણી
આપનારો જે લોકો ઇમાન લાવતા
નથી તેઓની ઉપરથી કાંઇ (શિક્ષા)
ફર કરતા નથી. ૧૦૧. જેઓ તેમની
અગાઉ થઇ ગયા તેઓના જેવા દિવસો
સિવાય બીજા કશાની શું તેઓ રાહ
જુઓ છે? કહે, ત્યારે રાહ જુઓ. ખરેખર
હું પશુ તમારી સાથે રાહ જોનારોઓમાંનો
હું. ૧૦૨. પછી અમે અમારા પેયગમ્બરોને
અને જેઓ ઇમાન લાવ્યા તેઓને બચાવ્યા,
આ પ્રમાણે અમારૂં સત્ય વચન છે કે
અમે મોમેનોને બચાવીએ. ૧૦૩. કહે કે
હે માણસો, ભો તમને ત્હારા ધર્મ વિષે
ક'ઇ શ'કા હોય તો જેઓની ખુદા સિવાય
તમે બ'દગી કરો છો તેની હું બ'દગી
કરતો નથી; પણ હું તેજ ખુદાની બ'દગી
કરું છું કે જે તમને મૃત્યુ આપે છે, અને
મને હોકમ થયો છે કે હું મોમેનોમાંનો
હોઉં. ૧૦૪.

ولو شاء ربك لآمن من في الارض كلهم
جميعا اذ ان تكره الناس حتى يكونوا
مؤمنين ٩٩ وما كان لنفس ان تؤمن الا
بإذن الله ويجعل الرجس على الذين لا
يعقلون ١٠٠ قل انظرو ماذا في السموات
والارض وما تنى الايات والتذرعن
قوم لا يؤمنون ١٠١ فهل ينتظرون الا
مثل ايام الذين خلوا من قبلهم قل فانتظروا
انى معكم من المنتظرين ١٠٢ ثم تنجي
رسلنا والذين امنوا كذلك حقا علينا
نسخ المؤمنين ١٠٣ قل يا ايها الناس ان
كنتم في شك من ديني فلا اعبد الذين
تبدون من دون الله ولكن اعبد الله
الذي يتوفيك و امرت ان اكون من
المؤمنين ١٠٤

અને મુસાને તેની કોમના વંશજો સિવાય
બીજા કોઈએ માન્યો નહિ. તેઓએ
ફરિશ્તોન અને તેના ઉમરાવો શિક્ષા કરે
એવી ખીક હોવા છતાં પણ (તેને)
માન્યો. અને ખરેખર ફરિશ્તોન (મિસ્રની)
ઝમીનમાં બહુ ગર્વિષ્ટ હતો, અને ખરેખર
તે હુકમહાર જનારાઓમાંનો હતો. ૮૩.
અને મુસાએ કહ્યું, હે મહારા લોકો, જો
તમે ખુદા ઉપર ઇમાન લાવતા હો તો
તેની ઉપરજ આધાર રાખો, જો તમે
આધીન રહેનારા હો. ૮૪. ત્યારે તેઓએ
કહ્યું, ખુદા ઉપરજ અમે આધાર રાખ્યો
છે; હે અમારા પરવરદેગાર, ઝોલમગાર
લોકોને અમારી આઝમાયેશ માટે શિક્ષા
કરવાનો પ્રસંગ આપ નહિ. ૮૫. અને
અમને ત્હારી દયા વડે કાફર લોકોથી
બચાવ. ૮૬. અને મુસા અને તેના ભાઈ
તરફ અમે વહા મોકલ્યો કે તમે જાને
તમારી કોમને માટે પાછા રહેવા આવવા
માટે મિસ્રમાં ઘર બંધાવો, અને તમે
તમારાં ઘર કેળતા તરફ બાંધો; અને
તમે નમાઝ અદા કરો, અને તું મોમેનોને
ખુશ ખબર આપ. ૮૭. અને મુસાએ
કહ્યું, હે અમારા પરવરદેગાર, ખરેખર
તે ફરિશ્તોન અને તેના ઉમરાવોને ઘરેણાં
અને દોલત આ સંસારની જિંદગીમાં
આપ્યાં છે; ૯

فَاَمِنْ لِّمُوسٰى الْاٰذِرَةَ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى
خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ اَنْ يَفْتَنَهُمْ
وَاَنْ فِرْعَوْنَ لَمَالٍ فِى الْاَرْضِ وَاِنَّ لِمَنْ
الْمُسْرِفِينَ ۸۳ وَقَالَ مُوسٰى يٰقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ
اٰمِنُوْا بِاللّٰهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوْا اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِيْنَ ۸۴
فَقَالُوْا عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
لِّلْقَوْمِ الظّٰلِمِيْنَ ۸۵ وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ
الْكٰفِرِيْنَ ۸۶ وَاَوْحِنَا اِلٰى مُوسٰى وَاَخِيْهِ اَنْ
يَبْنُوْا لِقَوْمِهِمْ بِمِصْرَ بِيُوتًا وَاَجْعَلُوْا بِيُوتَكُمْ
قُبُوْرًا وَاقْبِرُوا الصَّلٰوةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِيْنَ ۸۷
وَقَالَ مُوسٰى رَبَّنَا اِنَّكَ اَتَيْتَ فِرْعَوْنَ و
مَلَائِهِ زِيْنَةً وَاَمْوَالًا فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે મિસ્રના ફોરનાથી તરફ સુધીની ઝમીન ફરિશ્તોનના
કબજામાં હતી. તેમાં સોના, રૂપા, અને લીલા મણિની ખાણો હતી, જેથી તેણે પુષ્કળ દોલત
એકત્રી કરી હતી.

પછી અમે તે પેચગમ્બરોની પછી મુસા અને હારુનને ફેરવ્યો અને તેના ઉમરાવો તરફ અમારી નિશાનીઓ સહિત મોકલ્યા; પણ તેઓએ મગફરી કરી, અને તેઓ પાપી લોકો હતા. ૭૫. પછી જ્યારે તેમની પાસે સત્ય અમારી તરફથી આવ્યું ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે ખરેખર આ તો ખચિત્ એક ચોખ્ખું બાદુ છે. ૭૬. મુસાએ કહ્યું, જ્યારે સત્ય (અમલકાર) તમારી પાસે આવ્યું ત્યારે શું તમે એમ કહો છો કે આ બાદુ છે? અને બાદુગરો રસ્તગાર થશે નહિ. ૭૭. તેઓએ કહ્યું, શું તું અમારી પાસે એટલા માટે આવ્યો છે કે જે અમે અમારા બાપદાદાઓને કરતાં જોતા આવ્યા છીએ તેમાંથી તું અમને ફેરવી નાંખે અને તમારે બંને માટે અમીનમાં રાજ્ય થાય? અને અમે તમને બંનેને માનવાવાળા નથી. ૭૮. અને ફેરવ્યોને કહ્યું કે દરેક પ્રવીણ બાદુગરને મહારી પાસે લાવો. ૭૯. પછી જ્યારે બાદુગરો આવ્યા ત્યારે મુસાએ તેમને કહ્યું કે જે (લાકડીઓ અને દોરણો) તમે ફેંકનાર છો તે તમે ફેંકો. ૮૦. પછી જ્યારે તેઓએ નીચે ફેંક્યાં ત્યારે મુસાએ કહ્યું, જે તમે લાવ્યા છો તે તો બાદુ છે. બેશક ખુદા તે જલદી નાબુદ કરશે, ખરેખર ખુદા ફસાદ કરનારાઓનાં કામ સુધારતો નથી. ૮૧. અને ખુદા સત્યને પોતાના શબ્દ વડે સાબિત કરશે, અગર જો કે પાપીઓ નારાજ હોય. ૮૨.

ثم بَشَرْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُجْرِمِينَ ٧٥ فَلَمَّا جَاءَهُم الْحَقُّ مِنْ
عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا السَّحَرُ مِثْلُ ٧٦ قَالَ
مُوسَى اتَّقُوا اللَّهَ لِحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ اسْحَرِ
هَذَا وَلَا يَفْلِحُ السَّاحِرُونَ ٧٧ قَالُوا أَجِئْنَا
لَتَفْتِنَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَنَكُونَ
لَكُمْ الْكَبِيرَاءَ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمْ
بِأُومِينَ ٧٨ وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتُونِي بِكُلِّ
سَاحِرٍ عَلِيمٍ ٧٩ فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ
مُوسَى الْقَوَامَا أَنْتُمْ مَلْقُون ٨٠ فَلَمَّا الْقَوَا
قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السَّحَرَانِ اللَّهُ سَيُظِلُّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ٨١ وَيُخَيِّقُ
اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلَامِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ٨٢

અને તેઓની પાસે ગુહનો ઇતિહાસ વાંચ
કે, ત્યારે તેણે પોતાની કામને કહ્યું કે
હે લોકો, જો મહારા રહેવાથી અને ખુદાની
નિશાનીઓ વડે તમને શિખામણ
આપવાથી તમને લાગે લાગ્યું હોય તો
મેં ખુદા ઉપર આધાર રાખ્યો છે; માટે
તમે તમારા કામનો નિશ્ચય કરો, અને
તમારા ભાગીદારોને જોડકા કરો. પછી
તમારું કામ મહારી વિરૂધ્ધ છૂપું રાખવું
જોઈએ નહિ. પછી મહારે વિષે જોઈએ
તેમ કરો, અને મને વખત આપો નહિ. ૭૧.
પણ જો તમે મેં કંઈ ફેરવો તો હું તમારી
પાસે કંઈ બદલો માગતો નથી. ખુદા
સિવાય બીજા કોઈ ઉપર મહારો બદલો
નથી, અને મને હાકમ થયો છે કે હું
આધીન રહેનારાઓમાંનો થાઉં. ૭૨. પછી
તેઓએ તેને બૂઠો કહ્યો. પછી અમે
તેને અને જે તેની સાથે વહાણમાં હતા
તેઓને બતાવ્યા, અને અમે તેઓને
તેઓની જગ્યા ઉપર રહેનાર બતાવ્યા,
અને જેઓએ અમારી નિશાનીઓને બૂઠી
કહી તેઓને અમે રૂખાવી દીધા; ત્યારે
જો, જેઓને ચેતવણી આપવામાં આવી
હતી તેઓનો અંત કેવો હતો? ૭૩.
પછી અમે તેની પછી મેયગમ્બરોને
પોતાની કામની તરફ મોકલ્યા, ત્યારે
તેઓ સ્પષ્ટ નિશાનીઓ સહિત તેઓની
પાસે આવ્યા, પણ તેઓ એવા નહોતા
કે ઇમાન લાવે; કારણ કે તેઓએ તેને
અગાઉથી જ બૂઠો કહ્યો હતો. ૭૪. પ્રમાણે
હુદબહાર જનારાઓનાં અંતઃકરણને અમે
મોહર (બંધ) કરીએ છીએ. ૭૪.

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ
إِنَّ كَانَ كَبْرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذَكِيرِي
بَيِّنَاتٍ اللَّهُ فَعَلِيَ اللَّهُ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ
وَشُرَكَاكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غَمَةً
ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تَنْظُرُون ۚ ۷۱
ثَوَّلْتُمْ فَسَأَلْتُمْ مِنِّي أَجْرَ إِن أُجْرِي
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَاسْتَرْتِ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ۗ ۷۲ فَكَذَّبُوهُ فَجَاءَهُ وَمِنْ مَعَهُ
فِي الْفُلِكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خِلَافًا وَأَغْرَقْنَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُذَكِّرِينَ ۚ ۷۳ ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى
قَوْمِهِمْ فَبُغَاؤُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا
لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ
نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعِدِينَ ۚ ۷۴

બાણો, ખરેખર જે કોઈ આકાશમાં છે અને જે કોઈ પૃથ્વીમાં છે તે ખુદાનોજ છે, અને તેઓ શા પ્રમાણે ચાલે છે કે જેઓ ખુદા સિવાય (ખાનેલા) શરીરોની બંધગી કરે છે? ખરેખર તેઓ બેમ સિવાય બીજા કશા પ્રમાણે ચાલતા નથી. અને તેઓ માત્ર જૂઠું બોલે છે. ૬૬. ખુદા તેજ છે કે જેણે તમારે માટે રાત બનાવી કે જેમાં તમે આરામ લો, અને દિવસને પ્રકાશિત બનાવ્યો છે. ખરેખર જે લોકો સાંભળે છે તેઓને માટે આમાં નિશાનીઓ છે. ૬૭. તેઓએ કહ્યું કે ખુદાએ દીકરો લીધો છે;† તે તેનાથી પાક છે, તે બીનીયાહ છે. જે આકાશમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે તેનુંજ છે. તમારી પાસે આ વિષે કંઈ દલીલ નથી. શું જે તમે જાણતા નથી તે તમે ખુદા વિષે બોલો છો? ૬૮. કહો, ખરેખર જેઓ ખુદા ઉપર જૂઠો આરોપ મૂકે છે તેઓને આગથી મુદ્રિત મળશે નહિ. ૬૯. આ દુનિયામાં (તેઓને) થોડોજ વખત ઉપભોગ કરવાનો છે. પછી અમારી તરફ તેઓને પાછું ફરવાનું છે. પછી તેઓને અમે સખત શિક્ષા અગાધીશું કારણ કે તેઓ કાફર થયા હતા. ૭૦.

إِلَّا أَنْ لَّهُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمِنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعِ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ٦٦ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ تَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مَبْصَرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَايَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ٦٧ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٦٨ قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَقْتُرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يَفْلَحُونَ ٦٩ مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نَذِقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ٧٠

તે

ત્યારે વિશેષરૂપે સમજાવે છે, આવી આવી તેઓની વાતોથી ત્યારે દિલગીર થવું નોંધવું નહિ.

† બની-મદલગની જેમ; કે જેઓ ફરેશ્તાઓને ખુદાની દીકરીઓ કહેતા હતા.

અને જેઓ ખુદા વિષે બહુ ઘડી કાઢે છે તેઓની કયામતને દિવસે (ખુદા શુ કરશે) તે વિષે શી ધારણા છે? ખરેખર ખુદા માણસો ઉપર કૃપાળુ છે; પણ તેમાંના ઘણા ખરા આભાર માનતા નથી. ૬૨. અને તું (હિ મોહમ્મદ) એવાં કંઈ કામમાં મશગુલ રહેતો નથી, અને કોરઆનને એવો કંઈ ભાગ તું વાંચતો નથી, અને તમે (હે લોકો) એવું કંઈ કામ કરતા નથી કે જે વિષે અમે તમારે માટે સાક્ષી નહોઇએ ત્યારે કે તમે તે કામ શરૂ કરો છો, અને ત્હારા પરવરદેગારથી એક બરસ (૨૪ કલાક) જેટલો પણ ભાર પૃથ્વીમાં છૂંચે રહેતો નથી, તેમજ આકાશમાં પણ રહેતો નથી; તેમજ તેનાથી નહાતું કે મોહાટું (છપું રહેતું નથી) કે જે સ્પષ્ટ કેતાબમાં લખેલું નહોત. ૬૩. જાણો, ખરેખર ખુદાના મિત્રો ઉપર કંઈ ધારણી નથી, અને તેઓ દિલગીર થશે નહિ, ૬૨. કે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે અને પરહીઝગારી કરે છે, ૬૩. તેઓને માટે આ સંસારની ઝિંદગીમાં અને આવતી ઝિંદગીમાં ખુશ ખબર છે. ખુદાના શબ્દોમાં કંઈ ફેરફાર થશેજ નહિ. આ તેજ મોહાટી રસ્તગારી છે. ૬૪. અને ત્હારે તેઓની વાતથી દિલગીર થવું નહિ જોઇએ. ખરેખર સર્વ શક્તિ ખુદાનીજ છે. તે સાંભળનાર છે (અને) જાણનાર છે. ૬૫.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ لَهُ فَضْلٌ عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ٦٠ وَمَا
تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا
تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا
إِذْ تُفْعَلُونَ فِيهِ وَمَا يُغِزِبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ
مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
وَلَا أَصْفَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي
كِتَابٍ مُبِينٍ ٦١ إِلَّا أَنْ أُولِيَ اللَّهُ
لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٢ الَّذِينَ
آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٦٣ لَمْ يَشْرَوْا فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ لَا يَبْدِيلُ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ
ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٦٤ وَلَا يَحْزَنُكَ
قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٥

અને તેઓ પોતાનો પસ્તાવો સંતાડે છે * ત્યારે કે તેઓ શિક્ષાને જુએ છે; અને તેઓની વચ્ચે ન્યાયપૂર્વક હોકમ કરવામાં આવશે; અને તેઓની ઉપર ઝાલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૫૪. જાણો, ખરેખર જે આકાશો અને પૃથ્વીમાં છે તે ખુદાનું છે. જાણો, ખરેખર ખુદાનો વાયદો સત્ય છે; પણ તેઓમાંના ઘણા જાણતા નથી. ૫૫. તે જીવ આપે છે અને તે મૃત્યુ આપે છે. અને તેની તરફ તમને સઘળાને પાછા ફરવવામાં આવશે. ૫૬. હે લોકો, ખરેખર તમારી પાસે તમારા પરવરદેહાર તરફથી એક શિખામણ આવી છે, અને તે હૃદયમાં જે છે તેને મટાડવાનો એલાજ છે, અને મોમેનોને માટે રસ્તો દેખાડનાર અને દયા છે. ૫૭. કહે ખુદાની મેહેરબાની અને તેની દયાથી † (તે મોકલવામાં આવ્યું છે); ત્યારે આથી મોમેનોએ ખુશ થવું જોઈએ. જે તેઓ એકઠું કરે છે તેના કરતાં તે વધારે સાફ છે. ૫૮. કહે, તમે શું જોયું છે? જે ખુદાએ તમારે માટે રૂઝી તરીકે મોકલ્યું છે તેમાંથી કંઈક તમે હરામ કર્યું છે અને કંઈક હલાલ કર્યું છે. ‡ કહે, શું ખુદાએ તમને પરવાનગી આપી છે? અથવા તમે ખુદા ઉપર આરોપ મૂકે છે? ૫૯.

وَأَسِرُوا لِلْإِذْنِ لِمَا رَأَوُا الْمَذَابَ وَقُضِيَ
بِهِمْ بِالْقِسْطِ وَمِمَّنْ لَا يَظْلَمُونَ ٥٤
إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْآنَ
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٥٥
هُوَ يَحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تَرْجَعُونَ ٥٦ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِينَ ٥٧ قُلْ فَضَّلَ اللَّهُ وَرَحْمَتَهُ
فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ٥٨
قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ
فَجَعَلْنَاهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ
أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ٥٩

* અરબી ભાષામાં આ શબ્દ “અસરર” એવો છે કે જેના બે અર્થ નીકળે છે, અને તે બન્ને અર્થ એક બીજાથી ઉતર્યા છે. તેથી તેનો અર્થ કંતિ સંતાડવું અને કંતિ ખુલ્લું કરવું એમ થાય છે; અને તેટલા માટે આ વાક્યનો અર્થ કંતિ તેઓ પોતાને લાગેલી શરમ અને પસ્તાવો છૂપો રાખે છે, અને કંતિ તેઓ જાહેર રીતે પોતાને અશ્ચર્યાચક બતાવે છે.

† કેટલાક “ફઝલ”ને કોરઆન માટે અનુરૂપ રહેતાં “મેહેરબાની” માટે લે છે.

‡ આના સંબંધમાં સુરા ૫ થી આજે ૧૦૩ જ નું ટિપ્પણ જુઓ.

કહે હું મહારે પોતાને માટે કંઈ નુકસાન
કે કંઈ ફાયદાનો જે ખુદા ચાહે તે
સિવાય માલેક નથી. દરેક ઉમ્મતને માટે
નિમેલો વખત છે. ત્યારે તેઓનો નિમેલો
વખત આવે છે ત્યારે તેને તેઓ એક
કલાક પાછળ મૂકી શકતા નથી અને
તેમજ આગળ લાવી શકતા નથી. ૪૯.
કહે, શું તમે કંઈ જાણો છો જો તમારી
ઉપર ખુદાની શિક્ષા સુતી વખતે અથવા
દિવસે આવે? ત્યારે પાપીઓ કંઈ જાતની
શિક્ષા માટે ઉતાવળ કરે છે? ૫૦. શું
પછી ત્યારે તે શિક્ષા આવે છે ત્યારે
તમે તેમાં ધમાન લાવો છો? હવેજ ધમાન
લાવો છો? અને ખરેખર તમે તેને માટે
ઉતાવળ કરતા હતા. ૫૧. પછી જેઓએ
ઝાલમ કર્યો છે તેઓને કહેવામાં આવશે
કે આ હમેશની શિક્ષાનો સ્વાદ લ્યો.
શું જે તમે કમાતા હતા તે સિવાય તમને
બીજા કશાની શિક્ષા કરવામાં આવશે? ૫૨.
અને તેઓ તને ખબર પૂછે છે કે તે
સત્ય છે? કહે, હા, મહારા પરવરદેગારના
સોગંદ છે કે તે અરૂર સત્ય છે. અને
તમે (ખુદાને) અશકત કરનાર નથી. ૫૩.
અને જો દરેક માણસ કે જેણે ઝાલમ
કર્યો છે તેને માટે પૃથ્વીમાં જે છે તે
હાય તો તે ખચિત્ છૂટકારા માટે આવશે;

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًا وَلَا نَفْعًا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أَمَةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ
فَلَا يَسْتَخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ٤٩
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أُنِصَّبَ عَذَابُهُ بِمَا أُوْتُوا هَٰذَا
مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ٥٠ أَمْ إِذَا
مَآ وَقَعَ أَمْنْتُمْ بِهِ الْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ٥١ ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ يُجْزَوْنَ الْإِمَاءَ
كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ٥٢ وَيَسْتَبْشِرُونَ أَحَقَّ
هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ٥٣ وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ
مَآ فِي الْأَرْضِ لَاقْتَدَتْ بِهِ

જો એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે દેવ-એન-અખતઅ નામનો એક યહુદી વેપાર માટે મકે
આવ્યો હતો; તેણે હરત પેયગમ્બરની પાસે જઈને પૂછ્યું કે તમે તમારી પેયગમ્બરી પદવીના
દાવામાં સાચા છો કે માત્ર મરખરી કરો છો? તેટલા માટે આ આપા વજ્ર કરવામાં આવી.

અને તેઓમાંનો એક એવો છે કે જે
તહારી તરફ જુઓ છે. ત્યારે શું તું
આંધળાને રસ્તો દેખાડે છે અગર જો કે
તેઓ જોઈ શકતા નથી? ૪૩. ખરેખર
ખુદા માણસો ઉપર કંઈ ઝોલમ કરતો
નથી. પણ માણસો પોતાની ઉપરજ
ઝોલમ કરે છે. ૪૪. અને તે દિવસ
(યાદ કર કે) જે દિવસે ખુદા તેઓને
એકઠાં કરશે. (તેઓ એમ ધારશે)
જાણે કે દિવસના એક હલાક સિવાય
તેઓ વધારે ખોટી થયા નહોતા * તેઓ
પોતપોતામાં એકબીજાને ઓળખી દાઢશે.
ખરેખર જેઓએ ખુદાની ઓલાકાત
(કયામત) ને ભૂંડી કહી છે તેઓ નુકસાન
ખમ્યા છે. અને તેઓ સીધે રસ્તે દોરવાયા
નથી. ૪૫. અને જે અમે તને જે (શિક્ષા)
નો તેઓને અમે વાચદો આપ્યો છે તેનો
કંઈ લાભ બતાવીએ અથવા (તે અગાઉ)
અમે તને મૃત્યુ આપીએ (તોપણ તે
થનાર છેજ), તેઓનું પાછા ફરવાનું
અમારી તરફ છે. પછી ખુદા જે તેઓ
કરે છે તેનો સાક્ષી છે. ૪૬. અને દરેક
ઉમ્મતને માટે એક પેયગમ્બર છે; પછી
જ્યારે તેઓનો પેયગમ્બર તેઓની તરફ
આવ્યો ત્યારે તેઓની વચ્ચે ન્યાયપૂર્વક
હોઠમ કરવામાં આવ્યો, અને તેઓની
ઉપર ઝોલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૪૭.
અને તેઓ કહે છે કે આ વાચદો ક્યારે
છે† જો તમે સાચું જાણતા હો? ૪૮.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَآتَ تَهْدَى الْمَعَى
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ٤٣ إِنْ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ
النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ٤٤ وَيَوْمَ يُخْشَرُهُمْ كَانُوا لَمْ يَلْبِثُوا
إِلَّا سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ
خَسِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا
مُتَّقِينَ ٤٥ وَأَمَّا زَيْنِكَ بَعْضَ الَّذِي
تَعْدُهُمْ أَوْ تُوفِّيكَ فَالْيَا مَرْجِعَهُمْ ثُمَّ
اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ٤٦ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ
رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولَهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يَظْلِمُونَ ٤٧ وَيَقُولُونَ
مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٨

* તેઓને એક બીજાથી ખુદા પાડવાને જાણે કે થોડીકજ વાર થઈ હોય તેમ. પણ
કયામતની શરઆતમાં થોડીજ વારમાં આવું અને છે, કારણ કે પછી તો તે દિવસનો ત્રાસ તેમને
એવા તો મુંઝવી નાંખશે કે તેઓ એક બીજાને ઓળખી શકશે નહિ.

† કાફર લોકોએ કહ્યું કે તેઓ કયામતનો દિવસ કે જોને વિષે તેઓને બીવરાલવામાં આવ્યા
છે તેને માનતા નથી અને ઓળખી રીતે તેઓએ પોતાની ધ્રુજ બતાવી કે તે દિવસ તેઓના
ઉપર એકદમ નથી પડે.

અને તમારે માટે જે (નિયમો) લખવામાં આવ્યા છે તેનું વિગતવાર વર્ણન આપે છે. તેમાં કંઈ શક નથી. સર્વ સૃષ્ટિના પાળક તરફથી છે. ૩૭. શું તેઓ કહે છે કે તે તેણે (મોહમ્મદે) પોતેજ બનાવ્યું છે? કહે, ત્યારે તેના જેવી એક પણ સુરા લાવો, અને ખુદા સિવાય તમારાથી બને તેને જોલાવો જો તમે સાચું કહેતા હો તો. ૩૮. બલકે તેથીજને તેઓએ ખોટી કહી કે જેનું જ્ઞાન તેઓ મેળવી શક્યા નહિ, અગર જો કે તેનું તઅવીલ (રહસ્ય) તેઓને હબ્બુ માલુમ પડ્યું નથી. આ પ્રમાણે જેઓ તેઓની અગાઉ હતા તેઓએ પણ (પિયગમ્બરોને) જૂઠા કહ્યા, ત્યારે જો ઓલમગારોનું પરિણામ કેવું થયું? ૩૯. અને તેઓમાંનાં એક એવો છે કે તેમાં ઇમાન લાવે છે, અને તેઓમાંના એક એવો છે કે તેમાં ઇમાન લાવતો નથી; અને ત્યારે પરવરદેગાર હુબ્બ કામ કરનારને વધારે બાંધે છે. ૪૦. અને જો તેઓ તને જૂઠા કહે છે તો કહે કે મ્હારાં કૃત્યો મ્હારે માટેજ છે, અને તમારાં કૃત્યો તમારે માટેજ છે. જે હું કરું છું તેમાંથી તમે છૂટા છો, અને જે તમે કરો છો તેમાંથી હું છૂટો છું. ૪૧. અને તેઓમાંના કેટલાક એવા છે કે જેઓ ત્યારે તરફ કાન ધરે છે; * ત્યારે શું તું બહારાંને સાંભળાવે છે, અગર જો કે તેઓ કંઈ સમજી શકતા નથી? ૪૨.

وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۳۷ أَمْ يَقُولُونَ اقْرَأْ بِهِ قُلُوفًا
بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۳۸ بَلْ كَذَّبُوا
بِمَا لَمْ يَحِيطُوا بِعَلَمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَاوِيلُهُ
كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۳۹ وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ
بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبِّكَ أَعْلَمُ
بِالْمُفْسِدِينَ ۴۰ وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٍ
وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِيءُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَإِنِّي
مِمَّا تَعْمَلُونَ ۴۱ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ
إِذَا تَنَادَعْتُمْ أَوْ صَوَّاهُمْ وَلَا تُفْقَهُوا
دِيَارَهُمْ وَلَا يَهْتَفُونَ بِهَا وَالْأَكْثَرُ
كَافِرُونَ ۴۲

* મક્કાના કેટલાક માલુસોના સંબંધમાં આ આવ્યા વલ કરવામાં આવી હતી; કારણ કે ત્યારે હજરત પિયગમ્બર તેમની પાસે ફારઆન વાંચતા અથવા તેમને ધર્મની કોઇ પણ બાબતમાં ઉપદેશ કરતા ત્યારે જો કે તેઓનું ધ્યાન દેખાવમાં હજરતના તરફ હતું પણ તેઓના ઉપર કંઈ અસર થતી નહોતી; એટલે સુધી કે જાણે કે તેઓએ હજરતને બીલકુલ સાંભળ્યાજ નહોત.

ત્યારે આજ તમારો અદલાહ તમારો
સત્ય પરવરદેગાર છે. ત્યારે સુમાર્ગ
(તમ્યા) પછી કુમાર્ગ સિવાય બીજી
શું છે? ત્યારે તમે કયાંથી ફરી જાઓ
છો? ૩૨. આ પ્રમાણે હારા પરવરદેગારનો
શબ્દ (હાકમ) જેઓએ ફુટ કામ
કર્યું છે તેઓને માટે લાયક થયો છે;
કારણ કે તેઓ ઇમાન લાવતા નથી. ૩૩.
કહે, શું તમારા ભાગીદારો (મુતિઓ)
માં એવો કોઈ છે કે જે સૃષ્ટિની શરૂઆત
કરે, પછી તેને (તેના મૃત્યુ પછી)
સજવન કરે? કહે, ખુદાજ સૃષ્ટિની
શરૂઆત કરે છે, પછી તેને (તેના મૃત્યુ
પછી) સજવન કરે છે, ત્યારે તમે
(સત્યથી) ' કયાં ફરી જાઓ છો? ૩૪.
કહે, તમારા ભાગીદારોમાં એવો કોઈ છે
કે જે સત્ય તરફ રસ્તો બતાવે? કહે,
ખુદાજ સત્ય તરફ રસ્તો દેખાડે છે;
ત્યારે શું જે સત્ય તરફ રસ્તો બતાવે
છે તે વધારે ચોખ્ખો છે કે તેની પ્રમાણે
ચાલવામાં આવે અથવા તે કે જેને
રસ્તો બતાવવામાં આવ્યા સિવાય પોતાની
મેળે રસ્તો મેળવી શકતો નથી? માટે
તમને શું છે? કેવી રીતે. હાકમ કરો
છો? ૩૫. પણ તેઓ ઘણાખરા અનુમાન
સિવાય બીજા કશા પ્રમાણે ચાલતા નથી.
ખરેખર અનુમાન સત્ય ઇમાન સારો
કાંઈ ફાયદો આપતું નથી. બેશક જે
તેઓ કરે છે તે ખુદા બહુનાર છે. ૩૬.
અને એમ નથી કે આ કોરઆન ખુદા
સિવાય બીજા કોઈથી બનાવવામાં આવ્યું
હોય. પણ તે જે (તોરાત) તેની પહેલાં
હતું તેની સત્યતા બતાવે છે,

فَذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَإِذَا بَعْدَ الْحَقِّ
إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ۚ ۳۲
حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ۚ ۳۳ قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ
مَنْ يَبْدُوا الْخَلْقَ ثُمَّ يَمِيطُهُ قُلُ اللَّهُ يَبْدُوا
الْخَلْقَ ثُمَّ يَمِيطُهُ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ۚ ۳۴ قُلْ
هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ
قُلُ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى
الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ
يَهْدِي فَأَلَكُمُ كَيْفُ تَحْكُمُونَ ۚ ۳۵ وَمَا
يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا أَنْ الظَّنَّ لَا يَنِينُ
مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۚ ۳۶
وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يَقْتَرَى مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ

અને (તે દિવસથી હરો) કે જે દિવસે
અમે તેઓ સઘળાને એકઠાં કરીશું; પછી
અમે જેઓ મોશરફ થયા છે તેઓને
કહીશું * કે તમે અને તમારા ભાગીદારો
(મૂર્તિઓ) તમારી જગ્યા ઉપર ઉભા
રહો. પછી અમે તેઓને બુદ્ધિ પાડીશું;
અને તેઓના ભાગીદારો (મૂર્તિઓ)
કહેશે કે તમે અમારી બંદગી કરતા
નહોતા. ૨૮. પણ બુદ્ધિ અમારી અને
તમારી વચ્ચે સાક્ષી તરીકે બસ છે.
ખરેખર અમે તમારી બંદગીથી ગાદેલ
હતા. ૨૯. ત્યારે તે વખતે દરેક આત્માએ
જે આગળ મોકલ્યું છે તેની તે આજમાયેશ
કરશે (જશે), અને તેઓને બુદ્ધિ કે
જે તેઓનો ખરો ધણી છે તેની તરફ
ફેરવવામાં આવશે; અને જે જૂઠા તેઓએ
ઘડી કાઢ્યું છે તે તેઓની પાસેથી ખોવાઈ
જશે. ૩૦. કહે કે કેણુ તમને આકાશ
અને પૃથ્વીમાંથી રૂઝી આપે છે? અથવા
તે કેણુ છે કે જે કાન અને આંખ
ઉપર સત્તા ચલાવે છે. અને તે કેણુ છે
કે જે જીવતાને મુજેલામાંથી બહાર લાવે
છે અને મુજેલાને જીવતામાંથી બહાર
કાઢે છે? અને તે કેણુ છે કે જે સૃષ્ટિનું
કામ ચલાવે છે? ત્યારે તેઓ તરતજ
કહેશે કે “અદ્વાહ,” ત્યારે કહે શું
તમે કરતા નથી? ૩૧.

وَيَوْمَ نَجْشُكُمْ جِيعًا ثُمَّ قَوْلَ الَّذِينَ
اَشْرَكُوا مَا نَصَحَ اَتَمُّ وَشْرَكَ اَوْ كُمْ
فَزَيْلَانَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاءُؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ اِيَّانَا
تَعْبُدُونَ ۚ ۲۸ فَكُنِيَ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ۚ ۲۹
هَٰذَا كَلَّكَ تَبَاوَأَ كُلِّ نَفْسٍ مَّا اسْلَقَتْ وَرُدُّوْا
اِلَى اللّٰهِ مُوَلِّيهِمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوْا
يَفْتَرُوْنَ ۚ ۳۰ قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْاَرْضِ اَمِنْ مِلْكِ السَّمْعِ وَالْاَبْصَارِ
وَمَنْ يَخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيَخْرِجُ الْمَيِّتَ
مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدْبِرُ الْاَمْرَ فَسَيَقُولُوْنَ
اللّٰهُ قُلْ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ۚ ۳۱

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કયામતને દિવસે બુદ્ધિ મૂર્તિઓને ખોલવાની શક્તિ આપશે,
પણ તે મૂર્તિઓ તેમને પૂજનારાઓ માટે પાસે કંઈ લલામણુ કરશે નહિ, અથવા જો કે તેઓ
આ દુનિયામાં લલામણુની આશા રાખતા હતા, અને ઉદ્ધરો તેમને કપડો આપશે.

અને જેની સાથે ઝમીનનો ભાજીપાલો
મિશ્ર થયો છે કે જે માણસો અને ઘેર
ખાય છે. આખરે ત્યારે પૃથ્વીએ પોતાનો
શલ્યગાર ધારણ કર્યો અને સુશોભિત
દેખાઈ, અને તેના રહેવાસીઓ એમ
ધારે છે કે તેની નીપજ ઉપર તેઓ
સત્તાવાન છે, ત્યારે તેની ઉપર ઓશિંતો
આમારો હોકમ (નાશ માટે) રાતે
અથવા દિવસે આવે છે. પછી અમે તેને
લણી લીધેલી જેવી બનાવીશું જાણ કે
ગઈ કાલે તેમાં કંઈ હતુંજ નહિ! આ
પ્રમાણે અમે આયાતનું જે લોકો વિચાર
કરે છે તેમને માટે વિગતવાર બયાન
કરીએ છીએ. ૨૪. અને ખુદા સદામતીના
ધર (ખેડેશત) તરફ ખોલાવે છે, અને જેને
ચાહે છે તેને તે સીધો રસ્તો બતાવે
છે. ૨૫. જેઓએ સાફ કર્યું છે તેઓને
માટે સારો બદલો અને તે કરતાં વધારે
છે, અને તેઓનાં મુખને ધૂળ અને તેમજ
હલકાઈ ઢાંકતી નથી. તેઓ ખેડેશતના
રહેવાસીઓ છે, તેઓ તેમાં નિરંતર
રહેનાર છે. ૨૬. અને જેઓ હુદ કામ
કમાયા છે તેઓને તેના હુદ કામના
પ્રમાણમાં બદલો મળે છે, અને હલકાણું
તેઓને ઢાંકી દેશે - ખુદા (ની શિક્ષામાં)
થી તેઓને કોઈ બચાવનાર - નથી જાણ
કે તેઓનાં મુખ રાતના એક ભાગથી
કાળાં થઈ ઢાંકાઈ ગયાં હોય. તેઓ આગના
રહેવાસીઓ છે. તેઓ તેમાં સદાકાળ
રહેનાર છે. ૨૭.

فَاَخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ
النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ حَتَّىٰ اِذَا اخَذَتِ الْاَرْضُ
زَخْرَفَهَا وَاَزَيْنَتْ وَظَنَ اَهْلُهَا اَنَّهُمْ
قَادِرُونَ عَلَيْهَا اَيُّهَا اَمْرُنَا لَيْلًا اَوْ نَهَارًا
فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَانِ لَمْ تَكُنْ بِالْاَمْسِ
كَذٰلِكَ نَفُصِّلُ الْاٰيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٢٤
وَاللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيُخْرِجُنِيْ
مِنْهَا اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ ٢٥
لِّلَّذِيْنَ
اَحْسَنُوا الْحَسَنَى وِزْيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ
وُجُوْهُهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذُلٌّ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ ٢٦
وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا
السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ يَّعْمَلُهَا وَرَهْمَ سَيِّئَةٍ
يَّعْمَلُهَا مِّنْ اِلٰهٍ مِّنْ عَاصِمٍ كَاَنَّمَا اَغْشَيْتَ
وُجُوْهُهُمْ قَطْمًا مِّنَ الْاَيْلِ مَظْلُمًا اُولٰٓئِكَ
اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ ٢٧

કહે ખુદા કપટને વધારે જલદીથી સજા આપનાર છે. ખરેખર અમારા મોકલેલા ફેરેશતાઓ ને કાપતક* તમે કરો છો તે લખી લે છે. ૨૧. ખુદા તેજ છે કે ને તમને અમીન ઉપર અને દરયામાં ચાલવા શક્તિ આપે છે; છેવટે જ્યારે તમે વહાણમાં હો અને વહાણ તેઓની સહિત અનુકૂળ પવનથી આડ્યાંજ કરે છે, અને તેઓ તેથી ખુશ થાય છે; * ત્યારે એક પ્રતિકૂળ વાવા ઓડું તેઓની ઉપર આવે છે, અને તેઓની ઉપર દરયાનાં મોજાં દરેક જગ્યાએથી આવે છે અને તેઓ એમ ધારે છે કે તેઓ ઘેરાઈ ગયેલા છે, (ત્યારે) તેઓ ખુદાને માટે પોતાની આસ્થા શુદ્ધ રાખી તેને બોલાવે છે કે જો તું આમાંથી અમને બચાવે તો અચિત્ત અમે આભારીઓમાંના થઈશું. ૨૨. પણ જ્યારે તે તેઓને બચાવે છે ત્યારે જુઓ, તેઓ પૃથ્વીમાં નાહક ઓલમ કરે છે. હે માણસો, ખરેખર તમારી પોતાની ઉપર તમારો ઓલમ માત્ર આ સંસારની જિંદગીના લાલ લેવા માટે છે, પછી તમારે સઘળાને અમારી તરફ ફરવાનું છે. પછી ને તમે કરો છો તેની અમે તમને ખબર આપીશું. ૨૩. ખરેખર આ દુનિયાની જિંદગીની સરખામણી પાણી નેવી છે કે ને અમે આકાશમાંથી નીચે મોકલ્યું છે,

قُلْ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنْ رُسُلَنَا يَكْتُوبُونَ
مَا نَعْمُرُونَ ۚ ۲۱ هُوَ الَّذِي يُسِرُّكُمْ فِي الْبَرِّ
وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلِكِ وَجَرِينَ
بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا
رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْوُجُ مِنْ كُلِّ
مَكَانٍ وَظَنُوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ
لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ۚ ۲۲ فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ
إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَنَيْكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ
مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۚ ۲۳ إِنَّمَا مَثَلُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ

* અહિં ખીજા પુરપના સર્વનામને ત્રીજા પુરપના સર્વનામમાં અદલવાનું કારણ એ છે કે જોઓ તે સ્થિતિમાં હોય તેઓને પણ માદ દેવરાવવામાં આવે, અને તેઓને પણ ચેતવણી આપવામાં આવે અને તેઓને સિખામણ મળે:

અને તેઓ ખુદા સિવાય એવી ચીઝ (ભૂતિ) ની ઘંઘગી કરે છે કે જે તેઓને કંઈ ઇજા પહોંચાડતી નથી અને તેમજ તેઓને કંઈ ફાયદો કરતી નથી; અને તેઓ કહે છે કે ખુદા પાસે આ અમારી ભલામણ કરનાર છે. કહે, શું તમે ખુદાને તે ચીઝની ખબર આપો છો કે જે ખુદા આકાશોમાં અને તેમજ પૃથ્વીમાં ભણુતો નથી? જે ચીઝને તેઓ ખુદા સાથે શરીર કરે છે તેનાથી તે પાક અને મહાન છે. ૧૮. અને મનુષ્યો માત્ર એક પ્રજા હતા. * પછી તેઓમાં મતભેદ થયો. અને જે ત્હારા પરવરદેગારના શબ્દ (હોકમ) નું અગાઉથી નિર્માણ થયું ન હોત,† તો ખચિત્ત જે વિષે તેઓ ભુદા મતના ધાય છે તેનો તેઓની વચ્ચે હોકમ કરવામાં આવ્યો હોત. ૧૯. અને તેઓ કહે છે કે શામાટે તેના ઉપર તેના પરવરદેગાર પાસેથી એક આયા નીચે મોકલવામાં આવી નથી? ત્યારે કહે, અદ્રશ્યનું જ્ઞાન માત્ર ખુદાને જ છે. માટે તમે રાહ જુઓ, ખરેખર હું પલ્લ તમારી સાથે રાહ જોનારામાં છું. ૨૦. અને જ્યારે માણસોને તેઓની ઉપર હુખ પડ્યા પછી અમે દયાનો સ્વાદ અખાડીએ છીએ ત્યારે તેઓ અમારી નિશાનીઓ વિષે કપટ કરે છે.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْإِسْمَاءِ الَّتِي يُدْعَىٰ بِهَا آلُ مَرْيَمَ قُلِ الْإِسْمَاءُ الَّتِي يُدْعَىٰ بِهَا آلُ مَرْيَمَ هِيَ مَرْيَمُ ابْنَةُ إِمْرَأَانَ بْنِ إِثْمِيلَ أَخِي نُوحَ هَادِجًا وَهَارِجًا إِذْ بَعَثْنَا نُوحًا فَقَالَ لِلأَوَّلِينَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الْغَالِينَ وَأَصْحَابُ الْكَافُورِ إِذْ بُعِثُوا وَكُنُوا ظَالِمِينَ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُن مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلٰى أَعْقَابِهِمْ مِنْ بَعْدِ إِذْ أُبَيِّنُوا لَهُمْ آيَاتِنَا وَقُلْ إِنَّ اللَّهَ جَدِيدُ الْعَذَابِ ۝ ١٨
وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُتِي بِهِمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ ١٩ وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ ۝ ٢٠
وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّهُمْ إِذَا لَعَنُوا مَكَرَ فِئْتَانِنَا

* એટલે જે કંઈ આકાશમાં અને પૃથ્વીમાં છે તે સઘળું ખુદાના જ્ઞાનમાં છે. એવી એકે ચીઝ નથી કે જે ખુદા ભણુતો ન હોય; ત્યારે જે ચીઝ આકાશમાં અને પૃથ્વીમાં તેમજ ખુદાના જ્ઞાનમાં નથી તે ચીઝની તમે ખુદાને કેમ ખબર આપી શકો? † એટલે કે એરલામ ધર્મ કે જે ધર્મ હાખીલ મરાયા સુધી અથવા તો હઝરત નુહના વખત સુધી પાળવામાં આવ્યો હતો. વળી કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે હઝરત એબ્રાહીમના વખતથી અરબેસ્તાનમાં મુસ્લિમની પ્રથા પાળનાર અમ્-એન-સાદિકના વખત સુધી તે દેશમાંની ધર્મસંબધી સ્થિતિ આ દર્શાવે છે.

† જે ખુદાએ ક્યામતના દિવસ સુધી કોફોની સજાને મુલતવી રાખી હોત નહિ તો તેણે હમણાંજ તેઓને શિક્ષા કરી હોત.

અને જ્યારે તેઓની પાસે અમારી રૂપરૂપ
આયાત વાંચવામાં આવે છે ત્યારે જેઓ
અમારી મોલાકાતની આશા રાખતા નથી
તેઓ કહે છે કે આ સિવાય બીજું
કોરઆન લાવો * અથવા તેમાં ફેરફાર
કરો. કહે મને યોગ્ય નથી કે હું મહારી
પોતાની મેળે તેમાં ફેરફાર કરું. મહારી
તરફ જે વલ્લ મોકલવામાં આવી છે તે
સિવાય બીજા કશા પ્રમાણે હું આલતો
નથી. ખરેખર જો હું મહારા પરવરદેગારના
હોકમની નાકરમાની કરું તો મહાન
દિવસની શિક્ષાથી હું ડરું છું. ૧૫. કહે,
જો ખુદાએ ઇચ્છ્યું હોત તો મેં તમારી
પાસે તે વાંચી સંભળાવું નહોત, તેમજ
કોરઆનનું જ્ઞાન તમને ખુદાએ આપ્યું
નહોત. ખરેખર હું તમારી વચ્ચે કોરઆન
અગાઉ લાંબી મુદત સુધી રહ્યો હતો; †
શું ત્યારે તમે સમજતા નથી? ૧૬.
ત્યારે તેના કરતાં વધારે ઓલમગાર કોણ
છે કે જે ખુદા વિષે ભૂલાયું થઈ કાઢે
છે અથવા તેની નિશાનીઓને ભૂલી કહે છે?
ખરેખર પાખીઓ આગથી મુક્ત થશે
નહિ, ૧૭.

وَإِذَا تَلَّى عَلَيْهِمُ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّا بُرْهَانٌ غَيْرُ هَذَا
أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبْدِلَهُ مِنْ تِلْكَ
أَوْ يَنْصِيءَ إِنِّي أَخَافُ
أَنْ غَضِبَ رَبِّي عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ١٥
لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرِيكُمْ بِهِ فَقَدْ
لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ١٦
ثُمَّ أَظْلَمَ مِنْ أَقْرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ
كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُرْجُونَ ١٧

* અર્થ ભોક્ષના આગેવાનોએ હઝરત પેયગમ્બરને એવી આયાત લાવવાની વિનંતી કરી
કે જેમાં તેઓની લાત અને ઓઝા નામની મર્તિઓ સંબંધી ખરાબ ચર્ચા હોય નહિ, અથવા
કયામતના દિવસ વિષે તેમાં વર્ણન નહોય. હઝરત પેયગમ્બરે ફરમાવ્યું કે તે મહારા હાથમાં નથી,
હું તો જે મને વલ્લ કરવામાં આવે છે તે કહું છું.

† તેઓએ વિચાર કરવો જોઈએ કે મક્કાના રહેવાસીઓ સારી રીતે જાણે છે કે પેયગમ્બરની
પદ્ધતિ મેજન્ના પહેલાં ૪૦ વરસની દરમિયાન હઝરતે કાઢી જાતની વિદ્યા લાંબુવામાં મશગુલ રહ્યા
નહોતા. તેમજ દારૂ વિદ્વાન માણસો પાસે તેણે જ્યાં આવવાનું રાખ્યું નહોતું; તેમજ કવિના
અથવા છટાદાર ભાષણ રચનાનો તેણે કદી મદાવરો રાખ્યો નહોતો કે જેથી કરીને તે સુભાષિત
ભાષણ કરવાની વિદ્યા અથવા એનારતની, ખુશી સંબંધી વિદ્યા શીખ્યા હોય. અને આ એક
સાબિતી છે કે આ કોરઆન ખુદા સિવાય બીજા કશાએ હઝરતને શીખવ્યું નહોતું.

તેમાં તેઓની દોષા એજ છે કે હે અગારા પરવરદેગાર, તું પાક છે; અને તેમાં તેઓનો મોલાકાતમાં માન આપવાનો શબ્દ “સલામ” છે, અને તેઓની છેલ્લી દોષા એજ છે કે વખાણુ ખાસ ખુદાનાંજ છે કે જે સર્વ આલમનો પાળક છે. ૧૦. અને જો ખુદા માણસો માટે તેઓની બદદોષા ઉતાવળથી સ્વીકારે, જેમકે તેઓ સારી દોષા માટે ઉતાવળ થાય છે, તો તેઓનો નિમેલો વળત (નાશ) તેઓની તરફ ખચિત હાંકમ કરવામાં આવશે. પછી જેઓ અમારી મોલાકાતની આશા રાખતા નથી તેઓને અમે તેઓના અધર્મમાં રહેવા દેઈશું કે તેઓ ભટકતા ફરે. ૧૧. અને જ્યારે મનુષ્યને દુઃખ પહોંચે છે ત્યારે તે પડખાલર પડતાં અથવા બેસતાં અથવા ઉભા રહેતાં અમારી પ્રાર્થના કરે છે. પછી જ્યારે તેની ઉપરથી અમે તેનું દુઃખ દૂર કરીએ છીએ ત્યારે તે એવી રીતે આવે છે કે બાણ જે આક્રમિત તેની ઉપર પડી હતી (તેને દૂર કરવા) અમારી પ્રાર્થના તેણે કરીજ નહોતી; આ પ્રમાણે હૃદયથી બહાર જનારાઓને માટે જે તેઓ કરે છે તેમુશોભિત કરવામાં આવ્યું છે ૧૨. અને ખરેખર અમે તમારી અગાઉ ઘણા અમાનાના માણસોનો નાશ કર્યો, જ્યારે કે તેઓએ ઓલમ કર્યો, અને તેઓની પાસે તેઓના પેયગમણરે સ્પષ્ટ ચમકારો સહિત આવ્યા, અને તેઓ એવા નહોતા કે ધમાન લાવે. આ પ્રમાણે અમે પાપી લોકોને સજા કરીએ છીએ. ૧૩. પછી અમે તમને પૃથ્વીમાં તેઓની પછી તેઓની જગ્યા ઉપર રહેનાર બનાવ્યા, એટલા માટે કે અમે જોઈએ કે તમે કેવી રીતે વર્તશો. ૧૪.

دعويهم فيها سبحانه اللهم ومحيم فيها
سلام واخر دعويهم ان الحمد لله رب
المالين ١٠ ولو بمجل الله للناس الشر
استعجالهم بالخير لقضى اليهم اجلهم فذر
الذين لا يرجون لقاءنا في طغيانهم
يعمهمون ١١ واذا مس الانسان الضر دعانا
لجنبه او قاعدا او قائما فلما كشفنا عنه
ضرة مركان لم يدعنا الى ضره كذلك
زين للمسرفين ما كانوا يعملون ١٢ ولقد
اهلكننا القرون من قبلكم لما ظلموا
وجاءتهم رسلهم بالبينات وما كانوا
ل يؤمنوا كذلك نجزي القوم المجرمين ١٣
ثم جعلناكم فئات في الارض من
بعد هم لننظر كيف تعملون ١٤

શું માણસોને અજ્ઞાન લાગે છે કે અમે તેઓમાંના એક પુરૂષ ઉપર વહ્ય મોકલીએ કે તું માણસોને ચેતવણી આપ? અને તું (હે મોહમ્મદ) જેઓએ ઇમાન આણ્યું છે તેઓને સારા સમાચાર આપ કે તેઓનું તેઓના પરવરદેગાર તરફ એક સત્ય પગલું છે. કાફરોએ કહ્યું છે કે આ એક ખુદસો જાદુગર છે. ૨. ખરેખર તમારો પરવરદેગાર અલ્લાહ છે કે જેણે આકાશો અને પૃથ્વી છ દિવસમાં પેદા કર્યા. પછી તેણે અર્શ ઉપર પોતાની સત્તા ફેલાવી, † તે સૃષ્ટિનાં કામ ચલાવે છે; તેની પરવાનગી સિવાય કોઈ શક્ષાઅત (લલામલ) કરનાર નથી. † આજ તમારો અલ્લાહ, તમારો પાળક છે, માટે તેની બંદગી કરો. શું ત્યારે તમે શિખામલ લેતા નથી? ૩. તેની તરફ તમારે સમજાવવાને પાછા ફરવાનું છે. ખુદાએ આ સત્ય વચન આપ્યું છે. ખરેખર તે સૃષ્ટિની શરૂઆત કરે છે; પછી તેને (મરણ પછી) સંજીવન કરે છે;§

اَكُنْ لِلنَّاسِ عَجَبًا اِنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ
مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ
اٰمَنُوْا اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ صَدَقَ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالِ
الْكَافِرُوْنَ اِنْ هٰذَا السَّاحِرُ مَبِیْنٌ ۙ ۲
رَّبِّكُمْ اللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ
فِی سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ
یَدْبِرُ الْاَمْرَ ۗ مٰمَنْ شَفِیْعٌ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ
ذٰلِكُمْ ۗ اَللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ۚ اَفَلَا
تَذَكَّرُوْنَ ۙ ۳ اِلَیْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِیْعًا وَعَدَ اللّٰهُ
حَقًّا ۗ اِنَّهٗ یَبْدُؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیدُهٗ

“લામ” અલ્લાહને માટે, અને “રા”, રહમાનને માટે છે એટલે કૃપાળુ; અને આ અક્ષરોને એકંદરે અર્થ એવો છે કે “હું દયાવંત ખુદ છું.”

આનો અર્થ બેહેસત થાય છે કે જેનું ખુદાએ મોમેનોને વચન આપ્યું છે. કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ ખુદામાં ઇમાન અને આસ્થા રાખવાનું થાય છે, અથવા બીજાના કહેવા પ્રમાણે ઇમાનને દિવસે મોમેનો માટે હઝરત પેયગમ્બરની શક્ષાઅત (લલામલ) એવો અર્થ છે.

† મુરા ૨ ૭ આયા ૨૬ મી નું ટિપ્પણ જુઓ.
† મક્કાના મુતિપૂજક માનતા હતા કે તેઓની મુતિઓ તેઓની ખાતર ખુદા પાસે લલામલ એટલા જે તેઓના મુખાંત્ર બરેલા વિચારો રદ કરવાને આ વાક્ય વલ્લ કરવામાં આવ્યું.
કેવી રીતે ઇમાનનો દિવસ કે નો ખુદ પાસેથી બહાર મળવાનો દિવસ છે, તે દિવસે માણસની રચના અર્થ દેહ સાથે આવે છે તે જાગૃત કાફર લોકો એવામર કરતા હતા.

ખરેખર તમારામાંથીજ એક પેયગમ્બર તમારી પાસે આવ્યો છે. તમે હુઃખમાં પડા તે તેને સખત લાગે છે. તે તમારા (એસ્લામ) માટે બહુ આતુર છે, મોમેનો ઉપર કૃપાળુ (અને) દયાળુ છે. ૧૨૮. પણ જો તેઓ પીક ફેરવે તો કહે કે ખુદા મહારે માટે બસ છે. તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી. તેની ઉપર મેં અધાર રાખ્યો છે; અને તે મહાન્ અર્શ (તખ્ત) નો ધણી છે. ૧૨૯.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ
عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِالْمُؤْمِنِينَ
رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ ١٢٨ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ
اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ١٢٩

પ્રકરણ ૧૦ મું.

સુરતો-યુનોસ.

આ આખી સુરા મકકામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. પણ કેટલાક ધારે છે કે તેમાંની ત્રણ આયા મદિનામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. શામી સિંહાસ શયળી કોરઆનની નકલોમાં આ સુરાની ૧૦૯ આયા છે. અને ૬૮ થી આયામર્ફ-યુનોસ પેયગમ્બરતું નામ આવેલું છે તે ઉપરથી આતું નામ “યુનોસ” રાખવામાં આવ્યું છે. એણે કહેવામાં આવ્યું છે કે “જે કોઈ આ પ્રકરણ જાળી અથવા તો ત્રણ ત્રણ મહિને વાંચે તે ખુદાના દરબારમાં એક મુખ્ય મોમેન થશે; અને યુનોસના લોકોની તેમજ ફેરજોન સાથે હુબી ગયેલા માણસોની સંખ્યા જેટલા બહલા તેને મળશે.”

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરું છું.)

અ-લ-ર-(અલેફ-લામ-રા)† આહેકમત
સરેલી કેતાબની આયાત છે. ૧.

سورة يونس مكية وهي مائة وتسع ايات
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝ اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْحَكِیْمِ ۝

† તફસીર લખનારા કહે છે કે “અલેફ” અહિયાં “અના” ને મારે છે એટલે હું;

અને તેઓને માલુમ પડવું જોઈએ કે તમારામાં બહાદુરી છે; અને જાણી કે ખુદા પરહીઝગારે સાથે છે. ૧૨૩. અને જ્યારે કોઈ સુરા નીચે મોકલવામાં આવે છે ત્યારે તેઓમાંનો કોઈ કહે છે કે આ સુરાએ તમારામાંથી કેવું ઇમાન વધાર્યું છે? પણ જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓનું ઇમાન આ સુરાએ વધાર્યું છે, અને તેઓ ખુશ થાય છે. ૧૨૪. પણ જેઓના હૃદયમાં રોગ (શંકા) છે તેઓના કાફરપણામાં આ સુરાએ કાફરપણું ઉમેર્યું છે અને તેઓ મરી ગયા કે જ્યારે તેઓ કાફર હતાં. ૧૨૫. શું તેઓ જોતા નથી કે તેઓને હરેક વરસે એક અથવા બે વાર સંકટમાં નાંખવામાં આવે છે? પછી તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરતા નથી, અને તેમજ તેઓ શિખામણ લેતા નથી. ૧૨૬. અને જ્યારે કોઈ સુરા નીચે મોકલવામાં આવે છે ત્યારે તેઓ એક બીજા તરફ જુએ છે, † અને (કહે છે) કે તમને કોઈ જુએ છે? પછી તેઓ જતા રહે છે. ખુદાએ તેઓનાં અંતઃકરણ (કોરઆન સમજવામાંથી) ફેરવી નાંખ્યાં છે; કારણ કે તેઓ જોવા લોકો છે કે જેઓ સમજતા નથી. ૧૨૭:

وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلَظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۱۲۳ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مِّنْهُم مَّن يَقُولُ إِنَّكَ بَاطِلٌ آئِمَانًا ۖ فَمَا الَّذِينَ آمَنُوا فزادتهم آيَانًا ۖ وَهُمْ يُسْتَبْشِرُونَ ۱۲۴ وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُم رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَأْوَاهُمْ كَافُرُونَ ۱۲۵ أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ مَرَّةٍ أَوْ مَرَّةٍ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ۱۲۶ وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَّظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصرفوا صرفًا ۱۲۷ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بَاطِلٌ لَّا يَفْقَهُونَ

“બહાદુરી” આને માટે અરબી શબ્દ “જલજલ” છે, અને તેનો અર્થ લગાઇ અગાઉ વાતચીતમાં કાફરો તરફ સખતાઈ બતાવવી, અથવા તો લગાઇ વળતે ધીરજ, ખત, અને બહાદુરી બતાવવી એમ થાય છે.

† જોટલા માટે કે તેઓ વલ્લ શ્વેત્રા સંદેશમાં આવેલો દુષ્ટ સાંભળે નહિ. અને કોઈ ન જુએ તેમ, બની શકે તો હજરત પેયગમ્બરની દુરુરમાંથી નારી જ્યાં માટે તેઓ એકે બીજા તરફ આંખોને અધુરારે કરતા હતા.

અને તેમજ કાફરો શુરસે થાય એવી કોઈ જગ્યાએ તેઓ ચાલતા નથી, અને તેમજ તેઓ શત્રુ પાસેથી એવો કંઈ લાભ મેળવતા નથી કે જે તેઓને વાસ્તે એક ધાર્મિક કામ તરીકે લખવામાં ન આવે. ખરેખર ખુદા સારાં કામ કરનારાઓનો ખદલો વ્યર્થ કરશે નહિ. ૧૨૦. અને તેમજ તેઓ એવો કંઈ ખર્ચ નહોતો કે મોટો કરતા નથી, અને તેમજ તેઓ એવી કોઈ વાદી (ખીલુ) કાપતા નથી કે જેને માટે તેઓને વાસ્તે ખદલો લખ્યો નહોતો; (આ લખી લેવામાં આવ્યું છે) એટલા માટે કે જે ઉત્તમ કામ તેઓએ કર્યું છે તેને માટે ખુદા તેઓને ખદલો આપે. ૧૨૧. અને મોમેનોને યોગ્ય નથી કે તેઓ સમજા લડાઈમાં જાય; ત્યારે શા માટે લોકોના દરેક દેશકામાંથી એક દુકડી ખહાર ન જાય? અને થોડો લાગ પાછળ રહે એટલા માટે કે તેઓ પોતાના ધર્મ વિષે જ્ઞાન મેળવે, અને એટલા માટે કે જ્યારે તેઓની કામ તેઓની પાસે પાછી આવે ત્યારે તેઓને એતવણી આપે કે કદાચ તેઓ ડરે. ૧૨૨. હે મોમેનો, જે કાફરો તમારી નજદિક રહે છે તેઓની સાથે લડો,

وَلَا يَطُوتْنَ مَوْطَأًا يَعْظُمُ الْكُفَّارُ
وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيلًا إِلَّا كَتَبَ لَهُمْ
بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ
الْمُحْسِنِينَ ۱۲۰ وَلَا يَنْفَقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً
وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا
كَتَبَ لَهُمْ لِحَاجَتِهِمْ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۱۲۱ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا
كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ
طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا
قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَحْذَرُونَ ۱۲۲ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا
الَّذِينَ يُلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ

ન ધરે રહીને ફોજની સાથે નહિ મળેલા માલસેને જ્યારે શિદ્દાની બીક દેખાડવામાં આવી ત્યારે સમજા મોમેનોએ ફરમાન થાય તો હથિયાર લઇને લડવા જવાનો નિશ્ચય કર્યો. અહિં હજરત પેયગમ્બર ફરમાવે છે કે તેઓ સમજાએ બદલ જવું જોઈએ નહિ પણ થોડા ઘણાએ ધેર રહીને ધર્મ સંબંધી કાપદા શીખવા, અને લડવામાં પાછા આવે ત્યારે તેઓને તેઓના ધર્મ નિયમો શીખવવા

અને તેમજ તે ત્રણ માણસોની તોળા
કબુલ કરી કે જેઓ (લડાઈ વખતે)
પછવાડે રહ્યા હતા, (અને તેઓ એટલા
દુઃખી થયા કે) પૃથ્વી વિસ્તીર્ણ છતાં
તેઓને સાંકડી લાગી; અને તેઓનાં હૃદય
તેઓને માટે (દુઃખથી) સંકોચાઈ ગયાં,
અને તેઓએ ધાર્યું કે ખુદા (નાં કોપ)
થી આશ્રય મેળવવા માટે તેના સિવાય
બીજું કોઈ નથી. પછી ખુદા તેઓની
તરફ મહેરબાનીથી ફર્યો એટલા માટે કે
તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે. ખરેખર ખુદાજ
તોળા કબુલ કરનાર (અને) હયાવંત
છે. ૧૧૮. હે મોમેનો, ખુદાથી ડરો અને
સાચું જોલનારાઓ સાથે રહો. ૧૧૯.
મદિનાના રહેવાસીઓને અને અગમ્યના
અરબોમાંના જેઓ તેઓની આસપાસના
છે તેઓને યોગ્ય નથી કે તેઓ ખુદાના
પેયગમ્બરને છોડી પાછળ રહે, અને
તેમજ તેના છવ કરતાં પોતાના છવને
વધારે પસંદ કરે. † આતુ' કારણ એજ
છે કે તેઓને એવી કંઈ ખ્યાલ કે કંઈ
મહેનત કે કંઈ ભૂખ ખુદાને રસ્તે
પહોંચતી નથી.

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خَلَوْا حَتَّىٰ إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ
الْأَرْضُ بِمَا رَجَبَتْ وَضَاقتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ
وَزَنُّوا أَن لَا مَآجٍ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِمْ
نَآبٌ عَلَيْهِمْ يَبْتَغُوا إِنْ اللَّهُ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ۝ ۱۱۸ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ۝ ۱۱۹ مَا كَانَ لِأَهْلِ
الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ
يَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا
بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ
ظُلْمٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا تَخَصُّصٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

અને દરરોજ પેયગમ્બરના કાંઈ ગુનાહ લનાજ નહિ. અને યુનાદથી તે તદ્દન પાક લતા, પણ
આ તો માત્ર તેઓને માટે એક લખલો છે.

† આ સુરાની ૧૦૬ હી આયાતુ ટિપ્પણુ જુઓ

† દરરોજ પેયગમ્બર તખ્તુકની લડાઈ માટે રવાને થયા પછી અબુ-ખરીમા નામનો એક
માણસ પોતાના બગીચામાં બેઠો હતો: ત્યાં તેની રૂપાળી સ્ત્રીએ તેને માટે જુલોની ડાયામાં એક
સાદી પાથરીને તેની પાસે તાજા ખજૂર અને ગીરું કંડુ પાણી મૂક્યાં હતાં થોડીકવાર વિચાર
કર્યા પછી તે બોલ્યો કે “ત્યારે ખુદાના પેયગમ્બર સુરના બાળી નાંખે એવા તાપમાં અને હવાની
સખ્તાઈમાં પડેલા છે ત્યારે મ્હારે આવી રીતે નિરાતે બેસીને આનંદ કરવો એ યોગ્ય નથી”
અને તરતજ તે પોતાના જીંટ ઉપર બેસીને તરવાર તથા લાવું લઇને કોઠાની બેગા થવા માટે
પદાર નીકળ્યો. આ આખા તેના સંબંધમાં છે.

કે. જે વચન તેણે તેને આપ્યું હતું તે તે પૂરું પાળે. * પણ જ્યારે તેને અહિર યયુ' કે તે ખુદાનો દુશ્મન છે ત્યારે તે તેનાથી દૂર રહ્યો. ખરેખર એજરાહીમ નિસાસો નાંખનાર (અતિ દયાવાંત અને) માયાળુ હતો. ૧૧૪. અને ખુદા એવો નથી કે કોઈ કોમને સીધો રસ્તો બતાવ્યા પછી આડે માર્ગે લઈ જાય જ્યાંકુધી કે તેઓને માટે જે ચીજથી તેઓએ કરવું જોઈએ તે તે અહિર કરે. ખરેખર ખુદા સર્વજ્ઞ છે. ૧૧૫. ખરેખર ખુદા માટે આકાશો અને પૃથ્વીનું રાજ્ય છે. તેં જીવ આપે છે અને મૃત્યુ આપે છે, અને તમારે માટે ખુદા સિવાય કોઈ હોસ્ત અને કોઈ મદદગાર નથી. ૧૧૬. ખરેખર ખુદા પેયગમ્ય તરફ અને તેમજ મોહાજેરા (દેશ છોડી જનારા) અને અનસારો (મદદગારો) કે જેઓ સંકટ સમયે† તેના તાબામાં રહ્યા હતા તેઓની તરફ, તેમાંથી એક સમૂહનાં અંતઃકરણ લગભગ આડે માર્ગે વલણ કરવાનાં હતાં તે પછી મેહિરજાનીથી ક્યો, પછી તેણે તેઓનો પશ્ચાત્તાપ કબુલ કર્યો. ‡ ખરેખર ખુદા તેઓની ઉપર માયાળુ (અને) મેહિરજાન છે. ૧૧૭.

الا عن موعدة وعدھا اياه فلما تبين له
انه عدو لله تبرأ منه ان ابرھيم لاواه
حليم ۱۱۴ وما كان الله ليضل قوما بعد
اذھدبھم حتى يبين لهم ما يتقون ان الله
بكل شئ علیم ۱۱۵ ان الله له ملك
السوات والارض يحى ويميت وما
لکم من دون الله من ولى ولا نصیر ۱۱۶
لقد تاب الله على النبی والمھاجرین
والانصار الذین اتبعوه في ساعة المرة
من بعد ما کاد یزینق قلوب فريق منهم
ثم تاب علیھم انه بهم رؤوف رحیم ۱۱۷

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે હંઝરત એજરાહીમના બાપે એજરાહીમને પેયગમ્ય તરફ માનવાનું વચન આપ્યું હતું; અને તેટલા માટે તેણે પણ પોતાના બાપને વચન આપ્યું હતું કે હું તારે માટે ખુદા પાસે મારી માગીશ.

† આ તપુકના લક્ષરના સંબંધમાં છે કે જે લક્ષરને "જયસોલ એસરા" કહેવામાં આવે છે; કારણ કે તેઓને ખોરાક અને જનવશની બહુ તગી હતી, એટલે સુધી કે દસ માણસોને વારા ફરતી એક ઊંટ ઉપર બેસવું પડતું, અને બે માણસો એક ખજૂરની પેશી વહેંચીને ખાતા.

‡ તફ્સીર લખનારા કહે છે કે હંઝરત પેયગમ્યરનો પશ્ચાત્તાપ આ ટેકણે લખવામાં આવ્યો છે તેનો હેતુ એ કે મુસલમાનો તે ઉપરથી પોતાના ગુનાહને માટે પશ્ચાત્તાપ કરતાં શીખે;

ખરેખર ખુદાએ મોમેનો પાસેથી તેઓનાં
જીવ અને તેઓના માલ ખરીદા છે કે
(તેને બદલે) તેઓને માટે બેહેશ્તની
વાડીઓ હોય. તેઓ ખુદાને રસ્તે લડે
છે, પણ તેઓ મારી નાંખે છે, અને
તેઓને મારી નાંખવામાં આવે છે. ખુદાએ
તે વિષે એક સત્ય વાચદો આપ્યો છે
કે જે તૌરાત અને એજીલ અને
કેરઆનમાં સામેત છે; અને ખુદા કરતાં
પોતાનું વચન સંપૂર્ણ પાળનાર કોણ છે ?
ત્યારે આ તમારી લેણ દેણથી તમે ખુશ
થાઓ કે જે તમે ખુદા સાથે કરી છે;
અને આજ મહોરું સુખ છે. ૧૧૧. (આ
લોકો) પશ્ચાત્તાપ કરનાર, ખંદગી કરનાર,
ખુદાનાં વખાણ કરનાર, રૂઝા રાખનાર,
શકુઅ કરનાર, સેજદો કરનાર, સારા
કામનો હોકમ કરનાર, દુષ્ટ કામની મના
કરનાર, અને ખુદાના નિયમો સાચવનાર
છે; અને આવા મોમેનોને સારા સમાચાર
આપ. ૧૧૨. પેયગમ્બર અને જેઓ
ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને ચોચ નથી કે
તેઓ મોશરેકો માટે, અગર જો કે તેઓ
સગાંવહાલાં હોય, માશી માગે, ન્યારે
તેઓને જાહેર થાય કે તેઓ (મોશરેકો)
દુઝળના રહેવાસીઓ છે. ૧૧૩. અને
એજરાહીમને પોતાના પિતા માટે માશી
માગવાનું આ મરણ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું

ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم و
اموالهم بان لهم الجنة يقاتلون في سبيل
الله فيقتلون ويقتلون وعدا عليه حق في
التوراة والانجيل والقران ومن اوفى
بعهده من الله فاستبشروا ببيعكم الذي
بايعتم به وذلك هو الفوز العظيم ۱۱۱
التائبون العابدون الحامدون السائحون
الراكون الساجدون الامرؤن بالمعروف
والناهون عن المنكر والحافظون لحدود
الله وبشر المؤمنين ۱۱۲ ما كان للنبي
والذين امنوا ان يستغفروا للمشركين
ولو كانوا اولي قربى من بعد ما تبين
لهم انهم اصحاب الجحيم ۱۱۳ وما كان
استغفار ابراهيم لايه

તેમાં તું કદી ઉભો રહે નહિ. પહેલે દિવસથીજ પરહીઝગારી માટે જે મસ્જદનો પાયો નાંખવામાં આવ્યો છે તે ખગિત વધારે યોગ્ય છે કે તેમાં તું ઉભો રહે. તેમાં એવા માણસો છે કે જેઓ ધમ્મ છે કે તેઓ પાક થાય અને ખુદા પાક રહેનારાઓને આહે છે. ૧૦૮. શું ત્યારે જે કોઈએ પોતાના ધર્મનો પાયો ખુદાના ડર અને (તેની) ખુશી ઉપર નાંખ્યો છે તે વધારે સારો છે કે જે કોઈએ પોતાના ધર્મનો પાયો નદીના પોલા અને પડું પડું થઈ રહેલા કાંઠા ઉપર નાંખ્યો છે તે? પછી તે તે સહિત દુઝખની આગમાં પડે છે, અને ખુદા ઓલમગાર કોમને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૧૦૯. તેઓતું અતઃકરણ કટકે કટકા થાય તે સિવાય જે પાયો તેઓએ બાંધ્યો છે તે પાયો હમેશા તેઓનાં અતઃકરણમાં શંકા ઉત્પન્ન કરે છે; અને ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૧૦.

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى
 مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رِجَالٌ
 يُحِبُّونَ أَنْ يَتَّخِذُوا وَادًّا لِلَّهِ الْحَبِيبِ ۝ ۱۰۸
 أَفَنْ أُسِّسَ بَنِيَانُهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَ
 رِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مِنْ أُسِّسَ بَنِيَانُهُ عَلَى شَفَا
 جِرْفٍ هَارٍ فَأَنَابَ رَبُّهُ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ
 لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝ ۱۰۹ لَا يَزَالُ
 بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ
 تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝ ۱۱۰

એક મસ્જદ બાંધવાની અને બીજા દઝરત પેયગમ્બર તબુકની લગાઈ માટે જતા હતા ત્યારે તેઓએ દઝરત ખાસે આવીને અરઝ કરી કે તમે અમારી મસ્જદમાં આવીને નમાઝ પઢો અને વળી કહ્યું કે અસે ગરીબ અને અસકત માણસો માટે તે મસ્જદ બાંધી છે તો તમે ત્યાં પધારો એવી અમારી અરઝ છે, પણ ખરું બેતાંતો તેઓનો એસદોએ હતો કે લોકો બાળે કે દઝરત પેયગમ્બરે તેઓનું કામ પસંદ કર્યું છે. દઝરને કહ્યું કે હાલ તો હું લગાઈને માટે જાઉં છું; તેથી આ વખત નહિ આવી શકું, પણ પાછા ફરતી વખતે આવીશ. પાછા ફરનાં બ્યારે તેઓએ ફરીથી દઝરતને આવવાની મિનતી કરી ત્યારે આ આવા વલ કરવામાં આવી; જેથી પેલા મોનાફેકાની દુલ્લ મારણાઓ ઉધારી પડી. અજુરાદેખ પણ રૂમમાં મરી ગયો. આ આવા વલ થયા પછી દઝરત પેયગમ્બરે પોતાના કેટલાક તાબેદારોને તે મસ્જદનો નાશ કરવા માટે મોકલ્યા. જેઓએ તેના તદ્દન નાશ કર્યો.

* જે શિક્ષાની તેઓ આપ્યા અને છે તે શિક્ષાને લીધે; તે શિક્ષા આ દુનિયામાં મરખ. અથવા તો કબરની કે દુઝખની શિક્ષા છે.

અને બીજાઓનો ફેસલો ખુદાનો હોકમ
આવે ત્યાંમુધી મુલતવી રાખવામાં આવ્યો
છે. કાંતો તે તેઓને સજા કરશે; અને
કાંતો તે તેમની તૈબા સ્વીકારશે, અને
ખુદા દાના (અને) હોકમ કરનાર છે. ૧૦૬.
અને કેટલાક એવા છે કે જેઓએ નુકસાન
કરવા માટે અને કાફરપણા માટે અને
મામનેનો વચ્ચે જુદાઈ પાડવા માટે અને
જેણે ખુદા અને તેના પેયગમ્બર સામે
અગાઉથી લડાઈ કરી છે તેની રાહ જોવા
માટે મસ્જેદ ખાંધી છે,† અને તેઓ
ખથિત સોગંદ ખાય છે કે અમે સાફ
કરવા સિવાય બીજું કંઈ ઇચ્છ્યું નથી,
અને ખુદા સાક્ષી છે કે ખરેખર તેઓ
ભૂલું જોલનાર છે. ૧૦૭.

وَاٰخَرُونَ مَرْجُوْنَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اَللّٰهُ اَمَّا يَشْفِئُ
وَاَمَّا يَتُوْبُ عَلَيْهِمُ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ۝ ۱۰۶
وَالَّذِيْنَ اٰخَذُوْا مَسْجِدًا ضَرَارًا وَكُفْرًا
وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَاَرْصَادًا لِّلْمَن
حَازِبِ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ مِّنْ قَبْلِ وَلِيُحَقِّقْنَ
اِنْ اُورِدْنَا اِلَّا الْحُسْنٰى وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اَنَّهُمْ
لَكَٰذِبُوْنَ ۝ ۱۰۷

“ આ ત્રણ માનુસો હતા કે જેઓને લાગુમાં નહિ જવા, અને ઘેર રહેવા માટે કંઈ પણ
અનતો ખરાબ જોરદો નહોતા હજરત પેયગમ્બર મદિને આવ્યા પછી તેઓએ હજરત પાસે આવીને
હજરતની મારી માગી. હજરતે ખુદાનરફથી પોતાને હોકમ મળે ત્યાંમુધી તેમને રાહ જોવાનું ફરમાવ્યું.
તે વખતે આ આશા વલ્લ કરવામાં આવી અને તેઓને તે દરમ્યાન મુસલમાનોની સંગતમાં નહિ
આવવાનો હોકમ કરવામાં આવ્યો.

† જ્યારે હજરત પેયગમ્બર મક્કા છોડીને મદિને જતા હતા ત્યારે રસ્તામાં તે શહેરથી
આશરે એક ગાડિને છોટે “કુઆ” નામની જગ્યા પાસે તે આશ્ચર્ય અને મદિનામાં દાખલ થયા
પહેલાં હજરતે ચાર દિવસ ત્યાં આગમ લીધા. ત્યાં હજરતે એક મસ્જેદનો પાયો નાખ્યો કે જે
બનીઅમ્મ-બેન-અફિ બાંધાવી, અને “મસ્જેદ-કુઆ” એવું નામ પાડ્યું. જ્યારે હજરત શહેરમાં
આવ્યા ત્યારે લોકોએ અયુસુફ-સાહેબ કે જે એક ખ્રિસ્તિ હતો, અને નૌરાન તથા એન્જલમાં પ્રવીણ
હતો, અને એક મહાદેવ આગેવાન યવાની જેને આશા હતી, તેનો ત્યાગ કર્યો. તેથી હજરત
પેયગમ્બર તરફ અદખાલને લીધી અયુસુફે હમેશા હજરત પેયગમ્બરનો દુસ્મન રહીને હજરતની
સામે સર્પની લગ્નઓમાં હાજર રહેવાના સોગંદ ખાધા. બદરની લગ્ન પછી તે મરકે નાસી ગયો
અને જોહાદની લગ્ન વખતે ફરીથી આવ્યો, વળી પાછો હજરત પેયગમ્બરની સામે આવીને લડે
એવી એક ફોજ તૈયાર કરવાને તે રૂમ નાસી ગયો. જ્યારે તે રૂમમાં હતો ત્યારે તેણે પોતાને
માટે બાર મોનાફિકા કે જેઓ તેના મદદગારો હતા તેઓને મસ્જેદ-કુઆની સામે એક મસ્જેદ
બાંધવાનું લખ્યું. એટલા માટે કે ત્યાં આવીને તે હજરત પેયગમ્બરની વિરોધ બોધ કરે. તેઓએ

તું તેઓની મેલકતમાંથી ઝકાત લે કે જેથી
તું તેઓને પાક કરે, અને તે વડે તેઓના
બદલામાં વધારો કરે, અને તેઓને
માટે તું દોઆ કર. ખરેખર ત્હારી દોઆ
તેઓને માટે શાન્તિ આપનાર છે, અને
પ્રુદા સાંભળનાર (અને) બળુનાર છે. ૧૦૩.
શું તેઓ બળુતા નથી કે ખરેખર પ્રુદા
તેજ છે કે જે પોતાના ખંદાનો પશ્ચાત્તાપ
કબુલ કરે છે, અને તેઓના સહકા સ્વીકારે
છે, અને તે તેજ છે કે જે તૌબા કબુલ
કરનાર (અને) દયાળુ છે? ૧૦૪. અને
કહે, તમે સાફ કામ કરો. પંછી પ્રુદા
જલહીથી તમારાં કૃત્યો જોશે, અને તેમજ
પ્રુદાનો પેયગમ્બર અને ગોમેનો પણ
(જોશે), અને જલહીથી તમને અદ્રશ્ય
અને દ્રશ્ય બળુનાર તરફ ખાધા લઇ
જવામાં આવશે. પછી જે તમે કરતા
હતા તેની તે તમને ખબર આપશે. ૧૦૫.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ
وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ
سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ١٠٣
يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَإِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ١٠٤ وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسِرَى اللَّهِ
عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ
إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ١٠٥

ખાધા કે હજરત પેયગમ્બર આવીને અમને છૂટા કરશે ત્યાંમુધી અમે અમારી પોતાની મેલે છૂટા
ધર્મશું નહિ. પણ જ્યારે હજરત પેયગમ્બર મસ્જદમાં તમામ પગા આપ્યા અને હજરતને
આ બાબત ખબર આપવામાં આવી ત્યારે હજરતે પણ સોચદ ખાધા કે પ્રુદાના ખાસ હોકમ
સિનાવ હું પણ તેમને છોડીશ નહિ, તેથી આ આપ્યા વલ કરવામાં આવી, અને તેઓને
છૂટા કરવામાં દઆપ્યા.

જ્યારે આ માબુસીને છૂટા કરવામાં આપ્યા ત્યારે તેઓએ પોતાની માલ મેલકત કે જેને
સીધે તેઓ ધેર રહ્યા હતા તે લઈ સેવા માટે હજરત પેયગમ્બરને નિર્મતી કરી એટલા માટે કે
તેઓ પાપથી પાક થાય; પણ હજરતે તેમને કહ્યું કે તમારી પાસે કંઈ પણ સીક સેવાનો મનો
દોષ નથી, ને ઉપદેશી આ આપ્યા વલ કરવામાં આવી.

તેઓ જલદીથી ખુદાના સોગંદ તમારી
પાસે જાશે જે વખતે તમે તેઓની તરફ
પાછા આવશો એટલા માટે કે તમે
તેઓની તરફથી મેં ફરવો (કપડો
ન આવો), માટે તેઓની તરફથી મેં
ફરવો. ખરેખર તેઓ પક્ષી છે, અને
તેઓનું રહેઠાણ હુઝળ છે. આ સગા
જે તેઓ કમાયા છે તેને લીધે છે. ૯૫.
તેઓ તમારી પાસે સોગંદ જાશે, એટલા
માટે કે તમે તેઓની ઉપર રાજી થાઓ,
પણ જો તમે તેઓની ઉપર રાજી થાઓ
તો ખરેખર ખુદા હુષ્ટ કામ કરનાર
હોડો ઉપર રાજી થશે નહિ. ૯૬. અરણ્યના
અરણો કાફિરપણામાં અને નેકાકમાં વધારે
દૂર છે; અને જે નિયમો ખુદાએ પોતાના
પેયગમ્બર ઉપર નીચે મોકલ્યા છે, તે
તેઓ નહિ જાણવાને વધારે યોગ્ય છે. †
અને ખુદા દાના (અને) હોકમ કરનાર
છે. ૯૭. અને અરણ્યમાં રહેનારા અરણોમાં
એક એવો છે કે જે દાનમાં પોતે જે
આપે છે તેને તે તુકસાન ગણે છે. અને
તે તમારે માટે અમાનાના ફરકારની
રાહ જુએ છે. તેઓની ઇપરજ અમાનાનો
હુષ્ટ ફરકાર છે, અને ખુદા સાંભળનાર
(અને) જાણનાર છે. ૯૮. અને અરણ્યના
અરણોમાંનો કોઈ એવો છે કે જે ખુદા
અને છેલ્લા દિવસને માને છે, અને જે
તે દાનમાં વાપરે છે તેને તે ખુદાની
પાસે ઉંચી પદવી મેળવવાનું સાધન
અને પેયગમ્બરની સલવાત (આશિર્વાદ)
ગણે છે. જાણો કે ખરેખર ખુદાની
રહમતની નજદિકે થવાનું તે એક દારણ
છે. ખુદા તેઓને પોતાની રહમતમાં
જલદી દાખલ કરશે. ખરેખર ખુદા માણી
આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૯૯.

માટે તેઓ "બકકાન" એટલે "રહનારા" કહેવાય છે. પણ પક્ષી હરત પેયગમ્બરના અસલામોએ
તેમને સવારી માટે જાનવરો આપ્યાં. અને તેઓ હાલમાં ગયા. તેઓની જિંદગીની જગતી

سَيُحْلِقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ
لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَاعْرَضُوا عَنْهُمْ أَنَّهُمْ رَجَسُ
وَمَا وَهَبَهُمْ جَزَاءً بَمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ٩٥
يُحْلِقُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ
فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ٩٦
الْأَعْرَابُ أَشَدَّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا
يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٩٧ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن
يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ بَغْيًا وَيُتَرَبِّصُ بِكُمُ الدَّوَارَ
عَلَيْهِمْ دَارُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٩٨
وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتُ
الرَّسُولِ إِنَّمَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سِيقَاضِ اللَّهِ
فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٩

જ્યારે તેઓ ખુદા અને તેના પેયગમ્બાર માટે નિખાલસપણે સાફ ઇચ્છતા હોય. (પણ) સુકૃત્ય કરનારાઓ ઉપર કંઈ ઠપકો નથી, અને ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૯૧. અને તેમજ તેઓની ઉપર પણ (કંઈ ઠપકો નથી) કે જેઓ જ્યારે ત્હારી પાસે આવ્યા એટલા માટે કે તું તેઓને સવારી માટે કંઈ આપે. * (અને) તે તેઓને કહ્યું કે અને કંઈ મળતું નથી કે જેની ઉપર હું તમને સવાર કરું, ત્યારે તેઓ પાછા ફર્યા અને તેઓની આંખોમાંથી દિલગીરીને લીધે આંસુ વહેવા માંડ્યાં; કારણ કે તેઓને (લડાઈમાં) ખર્ચ કરવા માટે કંઈ મળ્યું નહિ. ૯૨. ઠપકો માત્ર તેઓનીજ ઉપર છે કે જેઓ ત્હારી પાસે રખા માગે છે, અને તેઓ તવંગર છે. તેઓએ એવું પસંદ કર્યું કે તેઓ ધરે રહેનારાઓ સાથે રહે અને ખુદાએ તેઓનાં અંતઃકરણ ઉપર મોહર મૂકી, તેથી તેઓ જાણતા નથી. ૯૩. જ્યારે તમે તેઓની તરફ પાછા આવો ત્યારે તેઓ તમારી પાસે ઓઝરખાંદી કરશે (લડાનાં કાઢશે). કહે કે ઓઝર લાવો નહિ, અમે તમારું (કહેવું) કદી માનશું નહિ. ખરેખર તમારા સમાચાર (સ્થિતિ) વિષે ખુદાએ અમને ખબર આપી છે, અને જલદીથી ખુદા તમારાં કૃત્યોને જોશે, અને તેમજ તેનો પેયગમ્બાર પણ; પછી અદ્રશ્ય અને દ્રશ્ય જાણનાર તરફ તમને સઘળાને પાછાં ફેરવવામાં આવશે. ત્યારે જે તમે કરતા હતા તેની તમને તે ખબર આપશે. ૯૪.

إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ
مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩١ وَلَا عَلَى
الَّذِينَ إِذَا مَا آتَاكَ لَتَحْمِلْهُ قُلْتَ لَا أَجِدُ
مِمَّا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَعَاجِبُهُمْ قَبِيضٌ مِّنَ
الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ٩٢
إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَنتَظِرُونَكَ وَهَمَّ
أَغْنِيَاءُ رِضْوَانًا يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ
وَوَطِيعَ اللَّهِ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يُلْمُونَ ٩٣

۱۱
الجزء
۱۱
يَتَذَرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ
إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَتَذَرُوا إِن تَوَمَّنْ لَكُمْ قَدْ
بَلَّغْنَا إِلَهُكُمْ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ
وَرَسُولُهُ يَتَّخِذُ مِنْكُمْ شَهِادَةً
فَتُبَيِّنْ لَهُمْ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٩٤

* આ સાત માણસો હતા કે જેઓએ હઝરત પેયગમ્બાર પાસે આવીને દરખાસ્ત કરી કે તું અમને સવારી માટે જનવરો આપ કે જે ઉપર ચઢીને અમે લડાઈમાં જઈએ, પણ હઝરતે તેમને કહ્યું કે, હું તમને આપી શકીશ નહિ; જેથી તેઓ રડતા રડતા આજ્ઞા ગયા અને તેટલા

અને જ્યારે કોઈ યુવા નીચે મોકલવામાં આવે છે કે ખુદાને માનો, અને તેના પેયગમ્બર સાથે લડાઈ કરવા બાંધો ત્યારે તેઓમાંના તવંગર લોકો ત્હારી પાસે રજા માગે છે, અને કહે છે, કે અમને રહેવાદો કે અમે ઘેર બેસનારાઓ સાથે રહીએ. ૮૬. તેઓએ પસંદ કર્યું કે તેઓ ઘેર રહેનાર (સ્ત્રીઓ અને બાળકો) સાથે રહે, અને તેઓનાં અંતઃકરણ ઉપર મોહર (છાપ) સુકવામાં આવી છે, તેથી તેઓ સમજતા નથી. ૮૭. પણ પેયગમ્બર અને જેઓ તેની સાથે ઇમાન લાવ્યા છે તેઓ પોતાના ધન અને પોતાના તનથી લડયા છે; અને આવા લોકો માટે સારા બદલો છે, અને તેઓ રસ્તગારી મેળવનાર છે. ૮૮. ખુદાએ તેઓને માટે બહેશતની વાડીઓ તૈયાર કરી છે કે જેની નીચે નદીઓ વહે છે, અને તેમાં તેઓ સદા રહેનાર છે. આજ મ્હોટી રસ્તગારી છે. ૮૯. અને અરબમાં વસનાર અરબોમાંના બહાનાં કાઠનારાઓ (ત્હારી પાસે) આવ્યા, એટલા માટે કે તેઓને રજા આપવામાં આવે; અને જેઓ ખુદા અને તેના પેયગમ્બર પાસે જુદું બોલ્યા તેઓ ઘેર બેઠા; તેઓમાંના જેઓ કાફર થયા તેઓને જલદીથી એક દુઃખદાયક શિક્ષા આવી પહોંચશે. ૯૦. અશક્ત ઉપર અને તેમજ માંદા ઉપર અને તેમજ જેઓને ખર્ચ કરવા કંઈ મળતું નથી તેઓની ઉપર (લડાઈમાં નહિ જવાથી) કંઈ પાપ નથી.

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَقْرَأُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا
مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذِنَ أُولَئِكَ الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَ
قَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ٨٦ رَضُوا
بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَافِطِ طَبِيعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَعَمَّ لَا يَفْقَهُونَ ٨٧ لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْقَائِمُونَ ٨٨ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ٨٩ وَجَاءَ الْمُنَافِقُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ
الِيمٌ ٩٠ لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى
وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ

અને તેઓએ ના પસંદ કર્યું કે તેઓ પોતાના ધન અને પોતાના તનથી ખુદને રસ્તે લડાઈ કરવા જાય, અને કહ્યું તમે આવી ગરમીમાં ક્યારે કરો નહિ. કહે, હુઝુરની આગ વધારે સખત ગરમ છે જે તેઓ સમજે તો. ૮૧. માટે તેઓએ થોડુંજ હસવું જોઈએ, અને ઘણુંજ શેવું જોઈએ. આ સજા જે તેઓ કમાયા છે તેને લીધે છે. ૮૨. પણ જે ખુદા તને તેઓમાંના એક સાગ તરફ પાછો લાવે તો તેઓ ક્યારે કરવા માટે ત્હારી પાસે રજા માગશે; ત્યારે કહે તમે મ્હારી સાથે કદી જાહાર આવશો નહિ, † અને મ્હારી સાથે તમે કોઈ શત્રુ સામે લડશો નહિ. ખરેખર તમે પહેલીજ વખત ઘરે બેસવું પસંદ કર્યું; માટે પાછળ રહેનારાઓ સાથે તમે બેસો. ૮૩. અને તું તેઓમાંના જે કોઈ મરી જાય તેના મુઠ્ઠા ઉપર કદી નમાઝ પઢ નહિ, અને તેની કબર પાસે ઉભો રહે નહિ. * ખરેખર તેઓએ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરને માન્યા નહિ અને તેઓ મરી ગયા, અને હુદ કામ કરનારા હતા. ૮૪. અને તેઓનો માલ અને તેઓનાં છોકરાંથી ત્હારે આશ્ચર્ય પામવું નહિ જોઈએ. ખરેખર ખુદા માત્ર ઇચ્છે છે કે તેઓને તે વડે આ સંસારમાં તે શિક્ષા કરે અને કાફરપણામાંજ તેઓના પ્રાણ નીકળી જાય. ૮૫.

وَكُرْهُوا أَنْ يَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَبْغُوا فِي الْحَرْقِ نَارَ جَهَنَّمَ أَشَدَّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ۝ ۸۱
فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَكُونُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝ ۸۲ فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنَكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ يَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ يقاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ۝ ۸۳ وَلَا تَصِلْ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقْعُدْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ۝ ۸۴ وَلَا تَعْلِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ أَنْ يُرِيدَ اللَّهُ أَنْ يَمُتَهُمْ بِمَا فِي الدُّنْيَا وَتَرْهُقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝ ۸۵

* આ પણ અપહરણ-બેન-જોડવાના સંબંધમાં છે; તેજે હઝરત પેયગમ્બરને વિનંતી કરી કે હઝરત તેની મર્યાદા ઉપર નમાઝ પઢે, અને પોતાનું પેદરણુ કદન માટે તેને પહેરવા આપે.

અને વળી તેઓનો પણ (દાખ કાઢે છે) * કે જેઓને પોતાની શક્તિ ઉપરાંત આપવા મળી શકતું નથી, વળી તેઓની મરખરી પણ કરે છે; તેઓને ખુદા તેઓની મરખરીનો બદલો આપશે, અને તેઓ માટે હુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૭૯. તેઓને માટે તું માફી માગ અથવા તેઓને માટે તું માફી ન માગ (તે સરખુજ છે), જે તું તેઓને માટે સિતેર વખત માફી માગે તોપણ ખુદા તેઓને કદી માફ કરશે નહિ.† તેણે ઠારણુ એજ છે કે તેઓએ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરને માન્યા નહિ, અને ખુદા હુપ્ત કામ કરનાર લોકોને રસ્તો બતાવતો નથી. ૮૦. પાછળ રહેતાશઓ પોતાને ઘેર બેસી રહેવાથી ખુદાના પેયગમ્બર વિરૂધ્ધ ખુશ થયા,

وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جَهْدَ هُمْ فَيَسْتَفْزِحُونَ

مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٧٩

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ

بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٨٠ فَرِحَ الْخَالِفُونَ

بِعَقْدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ

عَقْدَهُمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ

عَقْدَهُمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જે ફોજ તમુક જવાની હતી તેને ખોરાક પૂરો પાડવાને હજરત પેયગમ્બરે પોતાના અસહાયને ઉપદેશ કર્યો, અને દરેક તબંજર અસહાય પોતાની માથ મેક્કતનો એક મ્હોટો ભાગ લાવ્યા અને તે બધી તેઓએ એકઠી કરી, અને છેવટે આસેમ-બેન-અદીએ સો પશુઓ ઉપાડી શકે તેટલો ખજૂર આપ્યો, કે જેનું વજન આશરે ૨૪૦૦ મણ હતું અને અબી-ઓકેલ એક સાબ (આશરે ચાર રતલ) ખજૂર લાવ્યો. આગલી રાત્રીએ રાખત મજૂરી કરીને તે જે કમાયો હતો તેનાથી આ અર્ધ હતું. તે રવીકરવામાં આવ્યું અને ધીન એકઠા કરેલા દગલા ઉપર મૂકવામાં આવ્યું. આ ઉપરથી મોનાફેકેએ કહ્યું કે આસેમે જે આવ્યું તે તો દેખાવ માટે આવ્યું. પણ ખુદા બળુ-ઓકેલના દાનનો મોહતાગ નહોતો, તેણે તો પોતાની ગરીબાઈ દેખાડવા અને તે દાનમાંથી થોડું ઘણું મેળવવા માટે આ પ્રમાણે કર્યું છે. તેથી આ આપા વલ કરવામાં આવી.

† અબુદુલ્લા-બેન-ઓબૈય કે જે એક મોનાફેકે હતો તેની ઉસ્લી માંદગીમાં તેનો પુત્ર હજરત પેયગમ્બર પાસે આવ્યો અને પોતાના પિતા માટે તેણે હજરતને ખુદા પાસે માફી માગવાની અરજ કરી. બપોરે હજરત પેયગમ્બરે ખુદા પાસે તેને માટે માફી માગી ત્યારે આ આપનો પહેલો ભાગ વલ કરવામાં આવ્યો, પણ હજરતે કહ્યું કે હું તેને માટે ૭૦ વખત માફી માગીશ, તે ઉપરથી પાછલો ભાગ વલ કરવામાં આવ્યો. અને માફી માગવી તે નકામી છે એમ જાહેર કરવામાં આવ્યું.

* આ ફેકાલે " ભવિષ્યકાળ " " આગા " ના અર્થમાં છે, એટલે "તમે બંદાર આવો નહિ."

અને તેમાંના કેટલાકે ખુદાને વચન આપ્યું છે કે જો તે અમને પોતાની બક્ષિશમાંથી આપશે તો અમે ખચિત દાન કરીશું, અને નકકી અમે સારાં કામ કરનારા થઈશું. ૭૫. પછી જ્યારે તેણે તેઓને પોતાની બક્ષિશ આપી ત્યારે તેઓએ કંબુસાંઈ કરી * અને પોતાની પીક ફેરવી, અને તેઓ (ખુદાના હોકમ તરફથી) મ્હેં ફેરવનારા છે. ૭૬. પછી ખુદાએ તેઓનાં અંતઃકરણમાં, જે દિવસે તેઓ પોતાનાં કૃત્યોનો બદલો મેળવશે તે દિવસ સુધી, નેકાક લાવી સાળેત રાખ્યો; કારણ કે ખુદાને તેઓએ જે વચન આપ્યું હતું તે તેઓએ તોડ્યું; અને કારણ કે તેઓ જૂઠું જોડતા હતા. ૭૭. શું તેઓ બાણતા નથી કે ખુદા તેઓના છૂપા લેહો અને છાની પાતો બાણ છે અને ખરેખર ખુદા અદ્રશ્ય બાણનાર છે? ૭૮. જે લોકો ગોમેનોમાંના જેઓ ખુશીથી દાન કરનારા છે તેઓનો હોય કાંઈ છે,

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ آتِيَنَّا مِنْ فَضْلِهِ

لَنُصَدِّقَ وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ٧٥

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ خَلَوْا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ

مَعْرِضُونَ ٧٦ فَاعْقِبْهُمْ نَفَاكَ فِي قُلُوبِهِمْ

إِلَى يَوْمٍ لِقَاؤُهُ بِمَا أَخْلَقُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ

وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ٧٧ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ

اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ

الْغُيُوبِ ٧٨ الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الصَّدَقَاتِ

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે સમગ્રજા જે હઝરત પેયગમ્બરનો એક ઘણો ધાર્મિક સોળતી હતો તેણે હઝરત પાસે આવીને અરજ કરી કે તે તવંગર થાય એવી હઝરત તેને માટે ખુદા પાસે વિનંતી કરે. હઝરત પેયગમ્બરે પ્રથમતો તેને સતેષી રહી વધારે લોભ ન કરવાનું ફરમાવ્યું, પણ જ્યારે સમગ્રજાએ તેને આગ્રહ કર્યો, અને અંતઃકરણ પૂર્વક વચન આપ્યું કે હું તે પૈસાનો સારો ઉપયોગ કરીશ, ત્યારે હઝરતે ખુદા પાસે વિનંતી કરી અને ખુદાએ તે અરજ સ્વીકારી. સમગ્રજા ટૂંક વખતમાં ઘણોજ તવંગર થયો એટલે સુધી કે તેના દોરનાં ટોળાં મહિનાનાં પરામાં પણ સમાયાં નહિ, તેથી તે જંગલમાં રહેવા ગયો અને નમાઝ વખતે મસ્જદમાં હાજર થઈ શક્યો નહિ. હઝરત પેયગમ્બરે ઝકાત ઉધરાવવાને માણસો મોકલ્યાં ત્યારે તેણે ઝકાત આપવાની ના પાડી અને કહ્યું કે હઝરત પેયગમ્બર જે મોજે છે તે ખંડણી છે પણ ઝકાત નથી. તેટલા માટે આ આપા વધ કરવામાં અતી; અને સમગ્રજા આ આપા સાંભળીને જ્યારે પોતાની ઝકાત આપવા આવ્યો ત્યારે હઝરતે તેને કહ્યું કે ખુદાએ મને ભારી ઝકાત કથુલ કરવાની ના પાડી છે.

અને તેમજ હુમેશ રહેનાર બેહિસ્તની વાડીઓમાં પાક અને સુદર જગ્યાનો વાયદો આપ્યો છે; પણ ખુદાની ખુશી સૌથી મોટી છે. આજ મોટી સ્તગારી છે. ૭૨. હે પેયગમ્બર, કાફરો અને મોનાફેકો સાથે લડાઈ કર, અને તેઓની ઉપર સખતાઈ કર; અને તેઓનું રહેકાણુ જહન્નમ છે, અને તે એક પાછા ફરવાની ખરાબ જગ્યા છે. ૭૩. તેઓ ખુદાના સોસદ ખાય છે કે તેઓ તેમ બોલ્યા નથી, અને ખરેખર તેઓ કાફરપણાના શખ્દો બોલ્યા છે; * અને તેઓ પોતે મુસલમાન થયા પછી કાફર થયા છે, અને જે તેઓ મેળવી ન શક્યા તેનો તેઓએ ઘેરાદો કર્યો, અને તેઓએ મોમેનોની સાથે આ કારણુ સિવાય ભેરભાવ રાખ્યો નહિ કે ખુદાએ તેઓને અને પોતાના પેયગમ્બરને પોતાની મંદુરબાનીથી તલબર બનાવ્યા છે. † જો તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે તો તેઓને માટે બહુ સાફ છે; પણ જો તેઓ પોતાની પીઠ ફેરવે તો ખુદા તેઓને આ સંસારમાં અને આવતી જિંદગીમાં દુઃખદાયક શિક્ષાથી સજા કરશે, અને તેઓને આ દુનિયામાં કેાઈ મિત્ર અને કેાઈ મદદગાર નથી. ૭૪.

وَمَا كُنْ طَيْبَةً فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٍ
 مِنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٧٢
 يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ
 عَلَيْهِمْ وَمَا وَعَدَ جَهَنَّمَ وَبَشِ الْمَصِيرِ ٧٣
 يَحْلِقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ
 وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهُمْ أَعْمَاءُ لَمْ يَسْأَلُوا
 وَمَا تَقْوُوا إِلَّا أَنْ أَعْتَبَهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ
 فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكْ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا
 يَعَذِّبَهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ٧٤

* તથાકની સવારીમાં જેવાસે લોકોને લડાઈમાં નજવાનું સમજાવવાને ખચ્ચર ઉપર બેસતી વખતે પોતાના સોજતી મુસઅબને કહ્યું કે જો મોહમ્મદ સાચો હોય તો આપણે આ ગધેડા કરતાં પણ વધારે હલકા છીએ. હજરત પેયગમ્બરે તેને મુસઅબની દાઝરીમાં બોલાવીને પૂછ્યું કે તું આમ બોલ્યો હતો કે નહિ ? તેણે સોગંદ પૂર્વક એનકાર કર્યો, અને ત્યારે આ આપા વલ્લ કરવામાં આવી ત્યારે તેણે પોતાની જુલ કમુક કરી, અને તેનો પશ્ચાત્તાપ સ્વીકારવામાં આવ્યો હતો.

† કારણુ કે મદિનાના જે રહેવાસીઓ અગાઉ ગરીબ હતા અને જિંદગીને માટે નોંધતી મીઝોની તંજીમાં હતા તેઓની આબાદીનું કારણુ હજરત પેયગમ્બરનો તે સહેરમાં નિવાસ થયો તેજ હતું; અને હજરતના આવ્યા પછી તેઓના કબજામાં ઘેરનાં મોટાં મોટાં ઘેરનાં તથા પુત્રજ પૈસો આવ્યો.

જેવી રીતે કે જેઓ તમારી અગાઉ હતા તેઓએ પોતાના ભાગનો ઉપભોગ કર્યો. અને તમે (ખરાબ કામ) શરૂ કર્યું જેમ તેઓએ શરૂ કર્યું હતું. તેઓનાં કામો આ સંસાર અને આવતી જિંદગીમાં નાબુદ થયાં છે, અને તેઓ સુકસાન ખમનારા છે. ૬૯. શું જેઓ તેઓની અગાઉ હતા તેઓની ખબર તેઓની પાસે આવી નથી? (જેવી કે) સુહ અને આદ અને સમુદની કોમની. અને તેમજ એબ્રાહીમની કોમની, અને મહ્યનના રહેવાસીઓની, અને મોઅતફકાત (ઉંધાં વળેલાં ગામો) ના લોકોની; તેઓની પાસે તેઓના પેયગમ્બરો સ્પષ્ટ નિશાનીઓ સહિત આવ્યા, પણ ખુદાએ તેઓની ઉપર ઓલમ કર્યો નહિ, પણ તેઓએ પોતાની ઉપરજ ઓલમ કર્યો છે. ૭૦. અને મોમેન પુરૂષો અને મોમેન સ્ત્રીઓ એક બીજાના મિત્રો છે. તેઓ સારા કામનો હોકમ કરે છે, અને હુદ કામની મતા કરે છે, અને નમાઝ અદા કરે છે, અને ઝકાત આપે છે, અને ખુદા અને તેના પેયગમ્બરનાં ફરમાન ઉકાવે છે, તેઓની ઉપર ખુદા જલદીથી દયા કરશે, ખરેખર ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૭૧. ખુદાએ મોમેન પુરૂષો અને મોમેન સ્ત્રીઓને બહેશ્તની વાડીઓનો વાયદો આપ્યો છે કે જેની નીચે નદીઓ વહે છે, તેમાં તેઓ સદાકાળ રહેનાર છે.

كَأَسْتَمَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ مَخْلَاقَهُمْ وَخَضِعُوا كَأَنَّهُمْ خَاضُوا أَوْ تَكَلَّفُوا حَبَطَ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَوَّلُكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ٦٩ أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادُ وَثَمُودُ وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَالْمُؤَفَّفَاتُ أَنْتُمْ رُسُلَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٧٠ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَمُرُّونَ بِالْمَرْفُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أَوْ تَكَلَّمَ سَيِّرُكُمْ اللَّهُ إِنْ اللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٧١ وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا

તમે કંઈ બહાણું કાઢે નહિ. ખરેખર તમે તમારા ઇમાન પછી કાફર થયા છો. જો અમે તમારામાંના એક ભાગને માફી આપીએ તો બીજા ભાગને શિક્ષા કરીશું; કારણ કે તેઓ પાપી છે. ૬૬. મોનાફેક પુરૂષો અને મોનાફેક સ્ત્રીઓ એક બીજાને મળતાં આવે છે. તેઓ દુષ્ટ કામનો હોકમ કરે છે અને સારા કામની મના કરે છે અને તેઓ (દાન આપવામાં) પોતાના હાથ બંધ રાખે છે (બળીલાઇ કરે છે), તેઓ ખુદાને ભૂલી ગયા છે; તેથી ખુદાએ તેઓને તણ દીધા છે. ખરેખર મોનાફેકો દુષ્ટ કામ કરનાર છે. ૬૭. ખુદાએ મોનાફેક પુરૂષો અને મોનાફેક સ્ત્રીઓ અને કાફરોને જહાનમની આગનો વાયદો આપ્યો છે. તેમાં તેઓ સદાકાળ રહેનાર છે. તે તેઓને માટે બસ છે અને ખુદાએ તેઓને લગ્નનત કરી છે (રહેમતથી દૂર કર્યા છે) અને તેઓને માટે કાયમ શિક્ષા છે. ૬૮. (હિ મોનાફેકો) તમે જેઓ તમારી પહેલાં હતા તેઓના જેવા છો. તેઓ તમારા કરતાં બળમાં વધારે અખત હતા, અને તેઓને પૈસા અને છોકરાં વધારે હતાં. પછી તેઓએ પોતાના ભાગનો ઉપભોગ કર્યો; અને તમે પણ તમારા ભાગનો ઉપભોગ કર્યો છે,

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بِدِيَانِكُمْ اِنْ
نَعَفَ عَنْ طَآغَةِ مَكِّم نَعَذِّبُ طَآغَةَ
بَاهِم كَانُوا مجرمين ۶۶ المتأفكون
والتأفكات بعضهم من بعض يا مرون
بالمكر وينهون عن المعروف ويتقبضون
ايديهم نسوا الله فَنَسِيَهُم اِنْ التَّافِقِينَ
هم التَّاسِقُونَ ۶۷ وعد الله التَّافِقِينَ
والتَّافِقَاتِ وَالْكُفَّارِ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
هي حَسْبُهُمْ وَلَهُم عَذَاب
مقيم ۶۸ كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ
مِنْكُمْ قُوَّةً وَآكُثَرُ اَمْوَالًا وَاَوْلَادًا
فَاسْتَمْتَعُوا بِخُلُقِهِمْ فَاَسْتَمْتَعْتُمْ بِخُلُقِكُمْ

મહેલમાં રહેવાને ઇચ્છે છે.” દરરો પેચગમ્બરે પોતાના પેચગમ્બરી જ્ઞાનથી આ જાણ્યું અને અમ્મારને બોલાવીને કહ્યું કે તું ત્યાં જા અને તેમને પૂછ કે તેઓ શું કહેતા હતા; અને જો તેઓ ક્યોનકાર કરે તો ત્યારે તેમને કહેવું કે તમે ફલાણું ફલાણું બોલ્યા છો. આના જવાબમાં તેઓએ સોગંદ ખાધને કહ્યું કે અમે જો બોલતા હતા તે કંઈ પેચગમ્બર વિષે નહોતું; પણ માત્ર ગમતની ખાતર રસ્તાનો થાક અને મેદનત દૂર કરવાને સાધારણરીતે અમે વાનચીત કરતા હતા.

તેઓ તમારી પાસે ખુદાના સોગંદ ખાય છે, એટલા માટે કે તેઓ તમને ખુશ કરે; પણ ખુદા અને તેના પેયગંબાર વધારે યોગ્ય છે કે તેઓ તમને ખુશ કરે ને તેઓ મોગેન હોય. ૬૨. શું તેઓ બાણતા નથી કે જે ખુદા અને તેના પેયગંબાર વિરૂધ્ધ આવે છે તેને માટે ખરેખર જહાન્નમની આગ છે? તેમાં તેઓ સદાકાળ રહેનાર છે. આ એક મોહાવી ફીકીહતી છે. ૬૩. મોનાફિક લોકો હરે છે કે રખેને તેઓ (મોગેનો) ની ઉપર એક મુરો નીચે મોકલવામાં આવે કે જે તેઓનાં અંતઃકરણમાં જે છે તેની ખબર આપે. કહે, તમે મસ્ખરી કરો, ખરેખર જેનાથી તમે હરા છો તેને ખુદા બાહર કરનાર છે. ૬૪. પણ જો તું તેઓને પૂછે તો તેઓ ખચિત્ કહેશે કે અમે માત્ર વાતચિત અને ખેલ કરીએ છીએ. કહે, શું તમે ખુદા અને તેની આયાત અને તેના પેયગંબારને વિષે મસ્ખરી કરો છો? ૬૫.

يَحْلِقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يَرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ٦٢ أَلَمْ يَلْمُوا أَنَّهُ مِنْ إِحَادِدِ اللَّهِ وَرَسُولُهُ فَأَنْ لَهُ نَارُ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ٦٣ يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ إِنْ تَنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزُوا إِنَّ اللَّهَ خَرَجَ مَا تَحْذَرُونَ ٦٤ وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ٦٥

રહેવાનું કહેવામાં આવ્યું કારણ કે કોઈ પણ દુઝરતને આ કહી દે, ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે જો અમે સોગંદ ખાઈને દુઝરતને કહીશું કે અમે એમ બોલ્યા નથી તો તે અમારી વાત કણસ કરશે. કારણ કે મોનું કહેવું સાંભળે એવી દુઝરતની પ્રતિષ્ઠા છે. અથવા કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે તે નખતા-બેન-હારેસ હતો કે જે મોનાફિક માટે બન્યું તરીકે કામ કરતો હતો, અને જ્યારે તેને તેમ ન કરવાનું કહેવામાં આવ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે જો હું તેનો બેનકાર કર તો દુઝરત પેયગંબાર કણસ કરશે.

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે તબુકની સવારીમાં મોનાફિકની એક ટાળીએ પરસ્પર માંહો માંહો કહ્યું કે “ આ માણસને જુઓ, તે શામના કિસ્લાઓ લઈ લેવાને અને રાત્રીઓના

પણ જો તેઓ, ખુદા અને તેનો પેયગમ્બર
જે તેઓને આપે છે તેનાથી સારી થાય
અને કહે કે " ખુદા અમારે માટે બસ
છે, ખુદા પોતાની કૃપાથી અને તેનો
પેયગમ્બર પણ અમાને બંધીથી આપશે,
ખરેખર અમે ખુદા તરફથી આશા રાખનાર
છીએ " (તો તેઓને માટે તે વધારે
સારું છે). ૫૯. ઝકાત માત્ર ફરીરોને,
અને મેમરીનોને, અને ઝકાત એકઠી
કરનારાઓને, અને જેઓના અંતઃકરણનું
(એસ્લામ તરફ) વલણ થયેલું છે તેઓને,
અને શુદ્ધ મોના છટકારાને, અને હેવાદારને,
અને ખુદાના રસ્તાને, (એટલે લગભગ
વગેરે) અને (અશક્ત) ગુસાફરાને
માટે છે. ખુદા તરફથી આ એક ફરજ
છે, અને ખુદા દાના (અને) સત્ય
કરનાર છે. ૬૦. અને તેઓમાંના કેટલાક
એવા છે કે જેઓ પેયગમ્બરને ઇજા કરે
છે અને કહે છે કે તે માત્ર સાંભળ્યા
કરે છે. કહે, તે તમારા સારા માટે સાંભળે
છે. તે ખુદા ઉપર ઇમાન રાખે છે અને
મામનોને (આચાર) માને છે; અને
તમારામાંના જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે
તેઓને માટે તે (પેયગમ્બર) સહમત
છે. અને જેઓ ખુદાના પેયગમ્બરને
ઇજા કરે છે તેઓને માટે હુઃખદાયક
શિક્ષા છે. ૬૧.

ولو انهم رضوا ما آتاهم الله ورسوله
وقالوا حسبنا الله سيؤتينا الله من فضله
ورسوله انا الى الله راغبون ٥٩ انما
الصدقات للفقراء والمساكين والماملين
عليها المؤلفة قلوبهم وفي الرقاب والغارمين
وفي سبيل الله وابن السبيل فريضة من
الله والله عليم حكيم ٦٠ ومنهم الذين
يؤذون النبي ويقولون هو اذن قل اذن
خير انكم يؤمن بالله ويؤمن للمؤمنين
ورحمة للذين امنوا منكم والذين يؤذون
رسول الله لهم عذاب اليم ٦١

છે. તેણે કહ્યું કે હઝરત પેયગમ્બર ગનીમત માત્ર ભરવાડોનેજ આપે છે, અને તેમાં તે ન્યાય
કરે છે એમ તે ધારે છે. ખીજા કહે છે કે તે અશુભ-ખોવાડોસર દત્ત કે જેને હોનાઈન આગળ
મેળવેલી ગનીમતની વહેંચણીમાં હઝરત પેયગમ્બરનો વાંક કાર્યો હતો; કારણ કે હઝરત ગનીમતનો
મોટો ભાગ નવા મુસલમાનોનેજ આપી દીધો. આ સિવાય નફરત લાખનારાઓએ ખીજું
બધાન પણ આપ્યું છે. † આ તે માણસો હતાં કે જેઓ એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થયાં
હતાં, પણ જેઓનાં મન હજી શુદ્ધ નહોતાં. હઝરત પેયગમ્બરે તેમનાં મન છતી લેવાને તેઓને
ગનીમતનો એક ભાગ આપ્યો; અને તેઓ અરબ લોકોના ઉમસવા હતા.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કેટલાક મોનાફેકા જેવાકે ખોવાસ, સેગાક, ઓબદ-બેન,
હોલાક અને ખીજા હઝરત પેયગમ્બરની તેની ગેરહાજરીમાં નિંદ કરતા અને બ્યારે તેઓને સુખ

કહે, ખુશી અથવા નાખુશીથી તમે પૈસા દાનમાં વાપરો તે તમારી પાસેથી કબુલ કરવામાં નહિ આવે, ખરેખર તમે દુષ્ટ કામ કરનાર કોમ છો. ૫૩. અને તેઓના દાનમાં આપેલા પૈસા તેઓની પાસેથી કબુલ રાખવામાંથી મના કરવાનું કારણ આ સિવાય બીજું કંઈ નહોતું કે તેઓએ ખુદાને અને તેના પેયગમ્બરને માન્યો નહિ, અને બળી એ કે તેઓ નમાઝ આગમ કયા સિવાય પઢતા નથી અને તેઓ નારાઝ હોવા સિવાય પોતાના પૈસા દાનમાં વાપરતા નથી. ૫૪. તેથી ત્યારે તેઓની દોલત અને તેઓનાં છોકરાંથી આશ્ચર્ય પામવું નહિ જોઈએ. માત્ર પુદા એવું ઇચ્છે છે કે તે તેઓને તે વડે આ સંસારની ડિંગીમાં શિક્ષા કરે અને કાફરપણામાં તેઓના પ્રાણ નીકળી જાય. ૫૫. તેઓ ખુદાના સોગંદ પાત્ર છે કે ખરેખર તેઓ તમારામાંના છે, પણ તેઓ તમારામાંથી નથી. પણ તેઓ એવી કોમ છે કે જેઓ (તમારાથી) ડરે છે. ૫૬. જો તેઓને એક આશય અથવા શુદ્ધ અથવા દર મધે તો તેઓ તે તરફ દ્રશ્ય, અને તેઓ (તે તરફ) ઉતાવળથી દોરશે ૫૭. અને તેમનામાંનો કોઈ એવો છે કે જે સદકાત (દાન) વિષે ત્યારી ભૂલ કાઢે છે. ૫૮. જો તેમાંથી તેઓને આપવામાં આવે તો તેઓ ખુશ થાય છે; અને જો તેમાંથી તેઓને આપવામાં ન આવે તો ત્યારે તેઓ રીસાય છે. ૫૯.

قُلْ أَنفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَّن يَقْبَلَنَّ مِنكُم
 أَنكُم كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ۝۳ وَمَا مَنَعَهُمْ
 أَن يَقْبَلُوا مِنْهُ نَفَقَاتِهِمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا
 بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
 كَسَالَى وَلَا يَشْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ۝۴
 فَلَا تَحْجِبْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ إِنَّمَا
 يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ بَهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَتَرْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ۝۵ وَيَحْلِفُونَ
 بِاللَّهِ أَنَّهُمْ لَنُكْمٍ وَمَا هُمْ بِمُكْمٍ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ
 يَفْرُقُونَ ۝۶ لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغَارَاتٍ
 أَوْ مَدْخَلًا لَّوَلُوا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ ۝۷
 وَمِنْهُمْ مَّن يَلُزَّكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ
 أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا
 إِذَا هُمْ يَسْتَخْطُونَ ۝۸

ખરેખર તેઓએ અગાઉથી ફસાદ કરવા ઇચ્છ્યું; અને ત્હારા કામોમાં ખલલ પહોંચાડી. છેવટે ખુદાની મદદ આવી, અને ખુદાનો હોકમ અદેર થયો; અને તેઓ તે નાપસંદ કરનાર હતા. ૪૮. તેમનામાંનો એક એવો છે કે જે કહે છે કે મને (ઘર રહેવાની) રજા આપ; અને મને ફતનામાં નાંખ નહિ. બાણી, તેઓ ફતનામાં પડેલા છે. અને ખરેખર જહન્નમ કાફરોને ખચિત્ ઘેરી લેનાર છે. ૪૯. જો તને કંઈ સુખ મળે તો તેઓ દિલગીર થાય છે; અને જો તને કંઈ દુઃખ આવી પડે તો તેઓ કહે છે કે અમે અમારા કામ માટે અગાઉથીજ સાવચેતી રાખી હતી; અને તેઓ પીક ફેરવે છે અને તેઓ ખુશ થાય છે. ૫૦. કહે કે ખુદાએ અમારે માટે જે લખ્યું છે તે સિવાય અમને બીજું કંઈ મળશે નહિ. તે અમારે મદદગાર છે. અને ખુદા ઉપર મેમેનોએ આધાર રાખવો જોઈએ. ૫૧. કહે, અમારે માટે આ જે સારી સીજોમાંથી † એક સિવાય તમે બીજું કંઈ રાહ જુઓ છો? અને અમે તમારે માટે રાહ જોઈએ છીએ કે ખુદા પોતાની તરફથી અમારા હાથથી તમારી ઉપર શિક્ષા મોકલે, ત્યારે તમે રાહ જુઓ, ખરેખર અમે તમારી સાથે રાહ જોનાર છીએ. ૫૨.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلِ وَقَلْبُوا لَكَ
الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ
كَارَهُونَ ۝ ٤٨ وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا
تَفْتِنِي اَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنْ جَهَنَّمُ لَمُحِيطَةٌ
بِالْكَافِرِينَ ۝ ٤٩ اِنْ تَصْبِكَ حَسَنَةٌ تَنْوَمُ
وَإِنْ تَصْبِكَ مَصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا
مِنْ قَبْلِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ۝ ٥٠ قُلْ لَنْ
يَصِيبَنَا اَلَا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى
اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝ ٥١ قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ
بِنَا اِلَّا اَحَدُ الْحَسَنَيْنِ وَنَحْنُ تَرَبَّصُ
بَكُمْ اِنْ يَصِيبَكُمْ اَللَّهُ بِمُذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ
اَوْ يَأْتِيَنَا فَتَرَبَّصُوا اَنَّا مَعَكُمْ مَتَرَبَّصُونَ ۝ ٥٢

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે જુદા-એન-કવીસને હઝરત પેશગમ્બરે લડાઈમાં જવાનું અને સવાખ તથા મનીમત મેળવવાનું કહ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે અનસાર સારી રીતે જાણે કે હું સ્ત્રીઓની સંગતિમાંજ ઘણો ભાગ રહે છું, અને તેથી યુદ્ધની કન્યાઓને જોઈને મદાર મન રિયર રહેશેજ નહિ, માટે હું ઇચ્છું છું કે મને પજવાડે રહેવા દેવામાં આવે, તે વખત આ આપાં વહા કરવામાં આવી. † કાંતો વિજય જો તેઓ ફતેહ પામે તો, અને કાંતો “ શહાદત ”

ખુદાએ તને માફ કર્યું. તે તેમને શામાટે
(ઘરે રહેવાની) રજા આપી જ્યાંમુઘી
કે કોણ. સાચું બોલ્યું તે તને ઓહર
શાય અને જુદા બોલનારાઓને તું જાણે ૪૩.
જેઓ ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માને
છે તેઓ ત્હારી પાસે રજા લેવા આવશે
નહિ કે તેઓ પોતાના ધન અને પોતાના
તન વડે લડાઈ કરવા જાય, અને ખુદા
પરહીઝગારને જાણનાર છે. ૪૪. માત્ર
જેઓ ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માનતા
નથી અને જેઓનાં અંતઃકરણમાં શંકા
છે તેઓજ ત્હારી પાસે રજા માગવા
આવે છે. પછી તેઓ પોતાની શંકામાં
ગુંથવાયેલા રહેશે. ૪૫. અને જો તેઓએ
બહાર જવા ઇચ્છ્યું હોત તો તેઓએ
તે માટે સામગ્રી તૈયાર કરી હોત; પણ
ખુદાએ તેઓને ઉત્તેજન આપી મોકલવા
નાપસંદ કર્યું, અને તેથી તેઓને પછવાડે
રહેવા હિયા. અને તેઓને કહેવામાં
આવ્યું કે (ઘર) ખસનારાઓ સાથે તમે
ખસો. ૪૬. જો તેઓ તમારી સાથે બહાર
ગયા હોત તો તેઓએ તમારામાં તુકસાન
સિવાય બીજું કંઈ વધાર્યું નહોત, અને
તમારી વચ્ચે ચાડી ચુગલી કરી હોત.
તેઓએ તમુકે વાસ્તે ફેતના ઇચ્છ્યો હોત,
અને તમારામાં તેઓને માટે જાસુસો છે,
અને ખુદા જાણમગારને જાણનાર છે. ૪૭.

عفا الله عنك لم اذنت لهم حتى يتبين لك الذين
صدقوا وتعلم الكاذبين ٤٣ لا يستاذنك
الذين يؤمنون بالله واليوم الآخر ان
يجاهدوا باموالهم وانفسهم والله عليم
بالمقين ٤٤ انما يستاذنك الذين لا يؤمنون
بالله واليوم الآخر وارتابت قلوبهم فهم في
ريبهم يترددون ٤٥ ولو ارادوا الخروج
لاعدوا له عدة ولكن كره الله انيعائهم
فبطهم وقيل اقموا مع القاعدین ٤٦
لو خرجوا فيكم مازادوكم الا خبالا و
لا وضعوا خلا لکم يغنونكم الفتنه وفيكم
سماعون لهم والله عليم بالظالمين ٤٧

આ ફાજને " જૈશીલ હિસરા " (સંકટ વેટેલી સેના) એવું નામ આપવામાં આવ્યું હતું
(આ સુરાની ૧૧૬ મી આયાતું દિપ્તિયુ જુઓ) જ્યારે લડાઈમાં જવાનો હોકમ આપવામાં
આવ્યો ત્યારે તેઓમાં ત્રણ વર્ગ પડ્યા; તેમાંનો એક રાત્રી ખુસીથી ગયો, બીજો પોતાની ઇચ્છા
કરતાં ખુદના હોકમને વધારે પસંદ કરી ના ખુસીથી બહાર ગયો, અને ત્રીજો મોનાફિકા દના કે
જેઓએ પાછલ રહેવાની રજૂ માગી, અને તેમના સંબંધી આ આપા વજ્ર કરવામાં આવી.

ત્યારે તેણે પોતાના સાથીને કહ્યું કે દિલગીર થા નહિ. ખરેખર ખુદા આપણી સાથે છે. પછી ખુદાએ પોતાની તરફથી તેની ઉપર શાન્તિ મોકલી અને તેને તે લશ્કર વડે શક્તિ આપી કે જે તમે જોયું નહિ; અને જેઓ કાફર થયા હતા તેઓના શખ્દોને નીચા (હલકા) કર્યા, અને ખુદાના શખ્દો (એસ્લામ) ઉઠ્યા છે, અને ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૪૦. તમે હલકા હો કે ભારે હો તોપણ ઘડ્યાર જાઓ, અને તમારા ધન અને તમારા તન વડે ખુદાને રસ્તે લડો, આ તમારે વાસ્તે વધારે સારું છે જો તમે જાણતા હો. ૪૧. જો તે પાસેનો કાયદો હોત અને આસાન મુસાફરી હોત, તો તેઓ ત્હારી પાછળ આવ્યા હોત. પણ આ કઠિન મુસાફરી તેઓને દૂર થઇ પડી, અને તેઓ જલદીથી ખુદાના સોગંદ ખાશે, કે જો અમે શક્તિમાન હોત તો ખચિત્ અમે તમારી સાથે ઘડ્યાર ગયા હોત.† તેઓ પોતાનો જ નાશ કરે છે, અને ખુદા જાણે છે કે તેઓ જૂઠાં જોડનાર છે. ૪૨.

اذ يقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا
فانزل الله سكينته عليه وايده مجنود
لم يروها وجعل كلمة الذين كفروا السفلى
وكلمة الله هي العليا والله عزيز حكيم ٤٠
افروا خفافا وثقالا وجاهدوا باموالكم
وانفسكم في سبيل الله ذلكم خير لكم
ان كنتم تعلمون ٤١ لو كان عرضا قريبا
وسفرا قاصدا لاتبعوك ولكن بعدت
عليهم الشقة وسيحلفون بالله لو استطعنا
مخرجنا معكم يهلكون انفسهم والله يعلم
انهم لكاذبون ٤٢

* આ બે શખ્દો વિશે તકસીર લખનારાઓના જુદા જુદા મત છે. તેઓ કહે છે કે તેના અર્થ કાંતો થોડે બેરીને કે પગે ચાલીને, કાંતો તનદુરસ્તીમાં કે માંદગીમાં, કાંતો જુદાન અને વૃધ્ધ; કાંતો ગરીબ અને તાલેવંત; કાંતો હથિયાર સહિત કે હથિયાર રહિત અને કાંતો પરખેલા કે કુંવારો એ પ્રમાણે થાય છે

† હેઝરાને નવમે વર્ષે “તયુકની” લડાઈમાં કે જ્યારે હજરત પેયગમ્બર પુનાની સોશિસાએ લડ્યા હતા ત્યારે મુસ્લમાનો ઘણી ના પુણીથી સાથે ગયા હતા; કારણ કે તે વખતે ઉનાળાની સખન ગરમી, દુકાળ અને ખાણીની તગી હતી, તેથી લડવાઓ એટલું અધું દુઃખ પામ્યા કે

એટલા માટે કે ખુદાએ જે મહિના હરામ કર્યા છે તેની સંખ્યા સંપૂર્ણ કરે. તેથી તેઓ ખુદાએ જે હરામ કર્યું છે તેને હલાલ કરે છે. તેઓનાં હુકમો તેઓને માટે લપકાદાર દેખાડવામાં આવ્યાં છે અને ખુદા કાફર લોકોને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૩૭. હે મોમેનો, તમને શું છે. કે જ્યારે તમને કહેવામાં આવે છે કે ખુદાને રસ્તે લડવાને બહાર જાઓ ત્યારે તમે ઝમીન તરફ ભારે થઇ રહો છો (વિલંબ કરો છો) ? શું તમે આવતી જિંદગીને બદલે આ દુનિયાની જિંદગી પસંદ કરી છે ? પણ આ દુનિયાની જિંદગીના વેલવે આવતી જિંદગીને મુકાબલે માત્ર જુજ છે. ૩૮. જો તમે (લડાઇ માટે) બહાર નહિ જાઓ તો ખુદા તમને હુઝાયાક સજાથી શિક્ષા કરશે. ૩૯. અને તમારે બદલે ખીણ કામને લાવશે, અને તમે તેને કંઈ ઇજા કરી શકશો નહિ. અને ખુદા સર્વશક્તિમાન છે. ૪૦. જો તમે તેને (પેયગમ્બરને) મદદ નહિ કરો તો ખરેખર ખુદાએ તેને મદદ કરી છે જ્યારે કાફર લોકોએ તેને બહાર કાઢી મૂક્યો. (અને) તે બેમાંથી એક હતો † કે જે વખતે તેઓ બન્ને શુક્રમાં હતા,

لَبِطُوا أَعْدَاءَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيَحْلُوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ
زَيْنَ لَهُمْ سِوَا عَمَلِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ٣٧ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ اتَّقُوا اللَّهَ اتَّقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَنَّا قُلَّمَا إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا تَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي
الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ٣٨ اتَّقُوا يَعْذِبُكُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا
تَضُرُّهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٣٩
إِن تَصْرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ
الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِي أَثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي النَّارِ

* આ તે પ્રસંગ હતો કે જ્યારે હઝરત પેયગમ્બર પહેલા ખલીફા મેદીકની સાથે મકકામાંથી નીકળી પવતમા નાશી ગયા (સુરા ૮ મી આયા ૩૦ગી જુ' દિખાવુ જુઓ). અનુ કહેવામાં આવ્યું છે કે અહિં હઝરત પેયગમ્બર એક શુક્રમાં દાખલ થઈ સવાર સુધી તેમાં રહ્યા હતા તે વખતે ખુદાએ બે કયુતરને હોકમ કર્યો હતો જેઓએ તે શુક્રના મુખ આગળ પોતાના માથા બાંધીને ઇડાં મૂક્યાં, અને તેમજ ખુદાએ એક કરોળીઆને હોકમ કર્યો હતો જેણે તે શુક્રમાં દાખલ થવાના રસ્તા ઉપર જળ બાંધી; તેથી જ્યારે કાફરો સવારમાં હઝરતની પછાડે જતાં આ શુક્ર પાસે આવ્યા ત્યારે તેઓ ત્યાં કયુતરના માથા અને કરોળીયાની જળ બેઠને આની અંદર કાઢી ગયું નથી એમ ધારી આવ્યા ગયા.

† બેમાંથી એક, એટલે કે માત્ર પહેલા ખલીફા તેની સાથે શુક્રમાં હતા.

(અને કહેવામાં આવશે) કે તમારે માટે તમે જે એક કું કર્યું હતું તે આ છે; માટે જે તમે એક કું કરતા હતા તેનો સ્વાદ લ્યો. ૩૫. ખરેખર મહિનાની સંખ્યા ખુદા પાસે તેની લખેલી કેતાબમાં તે દિવસથીજ ધાર છે કે જે દિવસે તેણે આકાશો અને પૃથ્વી પેદા કરી છે, તેમાંના ચાર હરામ છે. આ સત્ય ધર્મ છે. માટે તે મહિનામાં તમે પોતાની ઉપર ઝોલમ કરો નહિ. અને તમે સઘળા મોશરેકો સામે લડો જેવી રીતે કે તેઓ સઘળા તમારી સામે લડે છે. અને જાણો કે ખરેખર ખુદા પરહીઝગારો સાથે છે. ૩૬. ખરેખર “નસીઅ”† કાફરપણામાં વધારો કરે છે. તે વડે જેઓ કાફર થયા છે તેઓને આડે માર્ગે લઈ જવામાં આવે છે. તેઓ એક વર્ષે તેને હલાલ કરે છે, અને બીજે વર્ષે તેને હરામ કરે છે,

هَذَا مَا كُنْتُمْ لَا تَنْفَكُم فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ
تَكْزُونَ ۝ ۳۵ اِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ
اثنى عشر شهراً فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حَرَمٌ
ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلَمُوا فِيهِم أَنْفُسَكُمْ
وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا قَاتَلْتُمْكُمْ كَافَّةً
وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ۝ ۳۶ اِنَّمَا النَّسِيءُ
زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضِلُّ بِهِ الدِّينَ كَثُورًا
يُحِلُّونَهُ حَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ حَامًا

આ ઠેકાણે ખુદા મુસલમાની કાયદા, જેવા કે રજા રાખવા, હજજ કરવી, ઝકાત આપવી વગેરેનો વખત જાણવવાનું ચંદ્રના દેખાવની ગણતરી ઉપર મુકરર કરે છે, પણ અરબ લોકોની પેઠે સૂર્યની ગતિની ગણતરી ઉપર નહિ, કે જેઓ સહુદી અને ખ્રિસ્તિ પાસેથી પોતાના ચંદ્ર વર્ષને સૂર્ય વર્ષમા ઉતારી દેવા માટે ત્રીજે ત્રીજે વર્ષે એક અધિક માસ નાંખવાનું શીખ્યા હતા અને તેથી હજજ અને રજાના વખતમાં ફેરફાર થતો હતો.

† અરબ લોકોને લટકાટ અને લાકડાની ટેવ પડી જવાથી લાકડા ફરવાને માટે હરામ ગણવામાં આવેલા ઉપરા ઉપરી ત્રણ માસની દરમ્યાન તેઓ શાંત રહી શકતા નહિ; તેથી કનઅન કોમના જોનામએ જનરલી મોસમમાં જનરાળીઓને કહ્યું કે તમારા ખુદાએ મોહરરમ મહિનો કે જે હરામ ગણેલો છે તેને આ વર્ષને માટે હલાલ કર્યો છે અને તે મહિનાનું હરામપણું તેની પછીના સપ્ત માહનામાં દાખલ કર્યું છે.” અરબોએ તે કબુલ કર્યું, અને આથી રીતે પોતાની સમજવડતા અને અનુકૂળતા પ્રમાણે તેઓ હરામ મહિનાને બીજા મહિના સાથે જલદી નાંખવા મંડ્યા. આ કાયદાનું નામ “નસીઅ” હતું, અને અહિં ખુદાએ તેની મના કરી છે.

તેઓ (ચહુદીઓ અને ખ્રિસ્તિઓ) એ
 પોતાના આલેખોને અને ઝાંહેદો (ભકતો)
 ને અલ્લાહ સિવાય ખુદા તરીકે લીધા
 છે, અને તેમજ મર્યમના પુત્ર મસીહને
 પણ; અને તેઓને આ સિવાય હોકમ
 કરવામાં આવ્યો નહોતો કે તેઓ એકજ
 ખુદાની બાંહેધી કરે. તેના સિવાય બીજો
 કોઈ ખુદા નથી. જેને તેઓ તેની સાથે
 ભાગીદાર ગણે છે તેનાથી તે પાક છે. ૩૧.
 તેઓ એવું ધરે છે કે તેઓ ખુદાને
 પ્રકાશ (કારઆન) પોતાના ગેહો વડે
 આલવી નાંખે; પણ ખુદા આ સિવાય
 બીજું કંઈ પસંદ કરતો નથી કે તે
 પોતાનો પ્રકાશ પૂર્ણ કરે, અગર જો કે
 કાફરો તે નાપસંદ કરે. ૩૨. ખુદા તેજ
 છે કે જેણે પોતાના પેયગમ્બરને બરો
 રસ્તો (કારઆન) અને સત્ય ધર્મ
 સહિત નીચે મોકલ્યો છે, એટલા માટે
 કે તે તે ધર્મને સર્વ ધર્મ ઉપર ઝાંહેર કરી
 વિજયી કરે, અગર જો કે મોશરફો તે
 નાપસંદ કરે. ૩૩. હે મોમેનો, બરેખર
 (નસારાના) ધણા વિદ્વાન ધર્મગુરુઓ
 અને ઝાંહેદો માણસોના માલને અન્યાયથી
 ખાઈ નાથ છે, અને (માણસોને) ખુદાને
 રસ્તેથી અટકાવે છે; અને જેઓ સોનું
 અને રૂપું એકઠું કરે છે, અને ખુદાને
 રસ્તે વાપરતા નથી તેઓને દુઃખદાયક
 શિયાના ખુશ ખાજર આપ. ૩૪. તે શિક્ષા
 તે દિવસે છે કે જે દિવસે તે સોનું અને
 રૂપું દુકાનની આગમાં તપાવવામાં આવશે,
 પછી તે વડે તેઓનાં કપાળ, અને તેઓનાં
 પડખાં, અને તેઓની પીડને હલામ
 દેવામાં આવશે,

اتخذوا آجبارهم ورهبانهم أربابا من
 دون الله والمسيح ابن مريم وما أمروا
 الا ليعبدوا الها واحدا لا اله الا هو سبحانه
 عما يشركون ٣١ يريدون ان يطقوا نور
 الله بأفواههم ويأبى الله الا ان يتم نوره
 ولو كره الكافرون ٣٢ هو الذي ارسل
 رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره
 على الدين كله ولو كره المشركون ٣٣
 يا ايها الذين امنوا ان كثيرا من
 الاجبار والرهبان لياكلون اموال الناس
 بالباطل ويصدون عن سبيل الله والذين
 يكتزون الذهب والفضة ولا ينفقونها في
 سبيل الله فبشرهم بعباب اليم ٣٤ يوم
 يحمى عليها في نار جهنم فتكوى بها
 جباههم وجنوبهم وظهورهم

ન્યાંસુધી કે તેઓ પોતાને હાથે જેઝયા
(ખંડણી) આપે, * અને પોતે પોતાની
દીનતા બતાવે. ૨૬. અને ચહુદીઓએ
કહ્યું કે ઓઝાધર† ખુદાનો પુત્ર છે, અને
નસારાઓ કહ્યું કે મસીહ ખુદાનો પુત્ર છે.
આ તેઓના મોઢાની વાતો છે. જેઓ
આગળ કાફર થયા હતા તેઓના શબ્દોને
આ લોકોના શબ્દો મળતા આવે છે.
ખુદા તેઓને લખનત કરે! તેઓ (સીધે
રસ્તેથી) કેવા ફરી બાથ છે! ૩૦.

حتى يعلو الجزية عن يدوهم صاغرون ٢٩

وقالت اليهود عزير ابن الله وقالت

النصارى المسيح ابن الله ذلك قولهم

ياقواهم يضاهون قول الذين كفروا

من قبل قالهم الله انى يؤفكون ٣٠

* આ કાયદામાં એવું દરમાન થયું છે કે અલ્લે કેતાબ પાસેથી તેઓને હલકા રાખવા માટે જેઝયા (ખંડણી) લેવી બોધાવે. કેટલાક કહે છે કે આ કાયદો માત્ર ચહુદીઓ અને ખ્રિસ્તીઓ માટે છે, કારણ કે તેમને આસમાની પુસ્તક મળેલું છે; પણ બીજાઓ આ કાયદામાં મનુષ્ય એટલે અગ્નિપૂજકોને શામેલ કરે છે. ખંડણી કેટલી આપવી તથા ક્રિયા ક્રિયા માણસોએ તે ખંડણી આપવી વગેરે હકીકત મુસલમાની કાયદાના પુસ્તકોમાંથી મળી આવશે.

† શરખીયાનો પુત્ર હઝરત ઓઝાધર લાવીની શાખા એટલે હઝરત ચમકુબના વંશમાંથી ઉતરી આવ્યા હતા; અને તેણે કુલ ઐદમી પેઢીએ હઝરત હાફેન સુધી પહોંચવું હતું. યોખ્તોન-નસરે બેતોલ-મોકદ્દસનો નાસ કર્યા પછી અને તૌરાતની નકલો બળી ગયા પછી પાલુક શહેરમાં બંધીવાન તરીકે લઈ જવામાં આવેલા થયા એસ્રાઈલના છોકરાઓમાંનો ઓઝાધર પણ એક હતો. તે બાળક હોવાથી બંધી ખાનામાંથી છૂટે થયો ત્યાંસુધા કેાઈએ તેની દરકાર કરી નહિ. બેતોલ-મોકદ્દસ તરફ પાછા આવતાં રસ્તામાં સબીરાખાદ નામના ગામમાં ખુદાએ તેને મૃત્યુ પમાડ્યો અને સો વર્ષ પછી પાછો તેને જીવતો કર્યો (સુરા ૨ ૭ આયા ૨૫૬ મી તુ દિપ્પણું જુઓ). બ્યારે તે પોતાના ગામમાં આવ્યો ત્યારે ચહુદીઓએ તે ઓઝાધર છે એમ માન્યું નહિ અને છેવટે તેની પાસે તૌરાત વચાવી તેની પરીક્ષા લીધી. હઝરત ઓઝાધર તે આપ્યું પુસ્તક મોટેબોલી ગયો, અને તેણે તમામ લખી લીધું; પણ ચહુદી લોકોમાં કેાઈ તૌરાત બજાવું નહોતું તેથી આ બાબતનું સત્ય કેવા રીતે ખોળી કાઢવું તે તેઓને બબ્બર નહોતી. છેવટે તેમનામાંથી એકજણ બોલી ઉઠ્યો કે મેં મ્હારા બાપને એવું કહેતાં સાંભળ્યું છે કે તેના દાદાએ પેલા ઝલમઝાર યોખ્તેન-નસરના હુમલા દરમ્યાન તૌરાતની એક આખી પ્રત ફલાણા ફલાણા પહાડમાં સંતાડી છે. આ પ્રમાણે બ્યારે ત્યાંથી તે પુસ્તક લાવવામાં આવ્યું ત્યારે તે લોકોને માલુમ પડ્યું કે હઝરત ઓઝાધર શબ્દે શબ્દ આ પુસ્તક પ્રમાણે લખ્યું હતું; અને તેથી ચહુદીઓએ કહ્યું કે મનુષ્ય જાતથી કદા આ કામ થઈ શકે નહિ, જેથી તેઓએ હઝરત ઓઝાધરને ખુદાનો પુત્ર કહ્યો.

અને એવાં લશ્કરો નીચે મોક્ષવાં કે જે તમે જોયાં નહિ; અને જેઓ કાફર હતા તેઓને સજા કરી, અને આ કાફર લોકોને સજા છે. ૨૬. આ પછી ખુદા જેને યાહે તેની તોળા કબુલ કરે છે, અને ખુદા માફી આપનાર (અને) હયાત છે. ૨૭. હે મોમેનો, મોશરફો નજેસ છે, માટે આ તેઓના વરસ પછી * તેઓએ મસ્જદુલ-હરામ પાસે આવવું જોઈએ નહિ; અને જો તમને ગરીબાઈની પહીકે ધાગતી હોય તો ખુદા યાહે તો તે તમને પોતાની ઉદારતાથી જલદી તવંગર કરશે. † અરબ્બર ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૮. તમે તેઓને મારી નાંખો કે જેઓ ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માનતાં નથી, અને તેમજ જે, ખુદાએ અને તેના પેયગમ્બરે હુસમ કર્યું છે, તે હુસમ જાણતા નથી, અને તેમજ જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેમાંના જેઓ સત્ય ધર્મ કબુલ કરતા નથી તેઓને મારી નાંખો.)

وَأَزَلْ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جِزَاءُ الْكَافِرِينَ ٢٦ ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٢٧ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ طَهْرِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عِيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ إِنْ شَاءَ إِنْ اللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٢٨ قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ

* આ કાતિ હેજરાતું નવમું વર્ષ હતું, અને કાતિ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે દશમું હતું કે જે વર્ષે હજરત પેયગમ્બરે છેલ્લી હજજ કરી હતી.

† જ્યારે ઉપરની આવામાં લખેલો હુકમ આપવામાં આવ્યો ત્યારે મોમેનોએ કહ્યું કે જો કાફરોને મોકલે આવવાની રજા આપવામાં નહિ આવે તો અમે અમારા ખોરાક અને વેપાર સંબંધી મુશ્કેલીઓમાં આવી પડીશું અને ગરીબ ચર્મશું, તે વખતે આ આવા નલ કરવામાં આવી હતી.

‡ આ વચન પૂર્વે પૂર્વ પાર પડ્યું હતું, કારણ કે યમનના બે શહેરો તખાસ અને હાઉસના લોકો મુસલમાન ધર્મને પુરક જોરાક મકકમાં લાવ્યા હતા.

કહે, જે તમારા પિતા, અને તમારા
પુત્રો, અને તમારા ભાઈઓ, અને તમારી
સહિયારીઓ, અને તમારા સગાંવહાતાંઓ,
અને તમારી માલ દોલત કે જે તમે
કમાયા છો, અને વેપાર કે જેના નુકસાનથી
તમે હરે છો, અને મકાનો કે જે તમે
પસંદ કરે છો તે સર્વે ચીજો, ખુદા અને
તેના પેયગમ્બાર અને ખુદાને રસ્તે લડાઈ
કરવી તેના કરતાં તમને વધારે પ્રિય
હોય તો રાહ જુઓ જ્યાંખુધી ખુદા
પોતાનો હોકમ (શિક્ષા માટે) મોકલે;
ખુદા ખરાબ કામ કરનાર કામને રસ્તો
દેખાડતો નથી. ૨૪. ખરેખર ખુદાએ
તમને ઘણી જગ્યાએ મદદ કરી છે, અને
તેમજ હોનાયનને દિવસે કે જ્યાં
તમારી (લશ્કરની) મ્હોટી સંખ્યાએ
તમને આશ્ચર્ય પમાડ્યા; પણ તેણે તમારી
ઉપરથી કંઈ (ફાવ) દર કર્યું નહિ;
અને અમીન પહોળી છતાં તમને સાંકડી
લાગી. પછી તમે ખીડ ફેરવી નાશી ગયા. ૨૫.
પછી ખુદાએ પોતાની શાન્તિ પોતાના
પેયગમ્બાર અને મોતેનો ઉપર નીચે
મોકલી. ૨૬

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ
وَزُجَّاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا
وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ
رِضْوَانًا أَحَبُّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٢٤
أَلَمْ نُنْصُرْكُمْ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ
حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ
شِئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ
ثُمَّ وَتَيْتُمْ مَدْيَنَ ٢٥ ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ بَاسِكَيْتِهِ
عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ

હતા અને કહેતા કે કેવી રીતે અમે આમાં સગાંવહાતાં, માલ ગેડકન અને ધંધો છેડીને જતા
રહીએ ? તે વખતે આ આપા વલ કરવામાં આવી હતી.

આ તે લડાઈની સંખ્યામાં છે કે જે હઝરત પેયગમ્બાર અને હવાએન તથા સહીયારી
કામો વચ્ચે હેઝરાના આક્રમ વર્ષમાં મહકા અને તાએફની વચ્ચે આવેલી હોનાયન નામની જગ્યાએ
થઈ હતી. મુસલમાનોને પોતાનું લશ્કર વધારે મ્હોટું હોવાથી ફતેહની ખાતરી હતી. પણ ખુદાએ
આ પસંદ કર્યું નહિ, તેથી પહેલાં તો તેમની દાર થઈ, પણ પછી ફેરેસતાઓને તેમની મદદ
મોકલવામાં આવ્યા અને તેઓની છત થઈ. આ લડાઈમાં પણ હઝરત પેયગમ્બારે મદદ ભરીને
ધૂળ લીધી હતી, અને તે શત્રુ તરફ ફેરતાં દુસ્મનો નિખંગાઈ ગયા અને દાર પામ્યા.

તેઓ ખુદા પાસે સરખા નથી. અને
ખુદા ઓલમગાર કોમને રસ્તો દેખાડતો
નથી. ૧૯. જેઓ ધમાન લાભ્યા છે અને
દેશ છોડી જતા રહ્યા છે, અને ખુદાને
રસ્તે પોતાના ધન અને પોતાના તનથી
લડ્યા છે, તેઓ ખુદા પાસે વધારે ઉંચા
હરબવાળા છે. અને તેઓજ રસ્તગારી
મેળવનાર છે. ૨૦. તેઓનો પરવરદેગાર
તેઓને પોતાની પાસેથી કયા અને ખુશી
અને બેહિશતની વાડીઓના ખુશ ખબર
આપે છે. તેઓને માટે તેમાં હુમેશ રહેનાર
બક્ષિસો છે. ૨૧. તેઓ તેમાં કાયમ નિરંતર
રહેનાર છે; ખરેખર અલ્લાહ પાસે મ્હોટો
બંદલો છે. ૨૨. હો મોમેનો, તમે તમારા
શાપ અને તમારા ભાઈઓને મિત્ર ગણો
નહિ, જો તેઓ કાફરપણુને ધમાન કરતાં
પસંદ કરે તો. † અને તમારામાંના જેઓ
તેઓની સાથે દોસ્તી રાખે છે તેઓ
ઓલમગાર છે. ૨૩.

لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ١٩ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَائِزُونَ ٢٠ يَبْشِرُهُمُ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ
وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ٢١
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنْ اللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ٢٢
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ
وَأَخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى
الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاوْلَئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ٢٣

તેને પૂછવામાં આવ્યું કે તે સારાં કામો કયા છે ? ત્યારે તેણે કહ્યું કે અમે કબજાની મરામત
કરીએ છીએ, તેને માન આપીએ છીએ, પડવથી તેને શલુગારીએ છીએ, હાથ લોકાને પાણી
પાછાએ છીએ અને બંધીવાનોને છૂટા કરીએ છીએ.

† ત્યારે એક બીજે પ્રસંગે અબ્બાસ કબજા તરફની પોતાની સેવા માટે અને હઝરત
અલી એરલામના પદમાં પોતાની સેવા માટે પરસ્પર પોત પોતાના ખાસ શુજો વિષે વાદ વિવાદ
કરતા હતા, ત્યારે પણ આ આપા વલ કરવામાં આવી હતી.

† ત્યારે મદિને નાશી જ્યાં માટે મુસલમાનોને હઝરત પેગમબરે દોકમ આપ્યો ત્યારે
તેના કેટલાક અસાધ્યોને ને સહેર સગી ખુશીયા છેડયું; પણ કેટલાક બીજા તેમ કરવાને નારાજ

શું તમે એમ ધારે છે કે તમને છૂટા રાખવામાં આવશે જ્યાંસુધી કે તમારામાંના તેઓને ખુદા ખુદા કે જેઓ જેહાદ કરે અને ખુદા અને તેના પેયગમ્બાર અને મોમેનો સિવાય બીજા કોઈને ખાનગી હોસ્ત ન હોય? અને તમે જે કરો છો તેની ખુદા ખખર રાખનાર છે. ૧૬. અને મોશરફાને યેઅ નથી કે તેઓ ખુદાની મસ્જીદો બંધાયે જ્યારે કે તેઓ પોતાના કાફરપણાના સાક્ષી છે; અને તે મોશરફે એવા છે કે તેઓનાં કામો નાખુદ થયાં છે અને આગમાં તેઓ નિરંતર રહેનાર છે. ૧૭. તેજ માત્ર ખુદાની મસ્જીદો બંધાયે છે કે જે ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માને છે, અને નમાઝ પઢે છે, અને ઝકાત આપે છે, અને ખુદા સિવાય કોઈથી ડરતો નથી. † ત્યારે કહાચુ તેઓ ખરે રસ્તે દોરવાયેલામાંના થાય. ૧૮. હાજી લોકોને પાણી પાનાર અને મસ્જીદુલ હસમ બંધાવનારને તમે શું તેના જેવો ગણો છો કે જેણે ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માન્યો છે, અને ખુદાને રસ્તે લડાઈ કરી છે?

ام حسبتم ان تتركوا ولما يعلم الله الذين جاهدوا منكم ولم يتخذوا من دون الله ولا رسوله ولا المؤمنين وليجة والله خير بما تعملون ١٦ ما كان للمشركين ان يمسوا مساجد الله شاهدين على انفسهم بالكفر او تلك حبطت اعمالهم وفي التبار هم خالدون ١٧ انما يمسر مساجد الله من امن بالله واليوم الآخر واقام الصلوة واتى الزكوة ولم يخش الا الله فمسي او لك ان يكونوا من الممتدين ١٨ اجملت سقاية الحاج وعمارة المسجد الحرام كن امن بالله واليوم الآخر وجاهد في سبيل الله

† અખબાસના કેટલાક મોલો ઉપરથી આ આવા વલ કરવામાં આવી હતી. તે જ્યારે કેદ પકડાયો ત્યારે ખુસશમાનીએ તેને સખ્ત કપકા આપ્યો પણ તેણે જવાબ આપ્યો કે “તમે કકત અમારાં દુષ્ટ કામ કહી બતાવો છે પણ અમારાં સારાં કામો વિશે બોલતા નથી.” અને જ્યારે

તેઓ કોઈ મોમેન વિષે સગવળનો હક અને વચન લખાવતા નથી, અને તેઓ હુદખહાર જતારાછે. ૧૦ પછી જો તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે, અને નમાઝ અદા કરે, અને ઝકાત આપે તો તેઓ ધર્મમાં તમારા બાધ્યો છે; અને અમે આપાતલું જે કોમ સમજે છે તેને માટે વિગતવાર વર્ણન આપીએ છીએ. ૧૧. અને જો તેઓ પોતાના કરાર પછી પોતાના સોગંદ તોડે અને તમારા ધર્મને મ્હેણાં મારે તો કાફરપણાના આગેવાનોને મારી નાંખો, ખરેખર તેઓને માટે કંઈ સોગંદ નથી, કે કદાચ તેઓ (અધર્મમાંથી) અટકે. ૧૨. શું તમે તે કોમ સાથે લડાઈ કરશો નહિ કે જે કોમ પોતાનું વચન તોડ્યું અને પેયગમ્બરને બહાર કાઢવા ઐરાદો કર્યો ? અને તેઓએ (વચન તોડવા) પ્રથમજ શરૂ કર્યું. શું તમે તેમનાથી ડરો છો ? પણ ખુદા વધારે એવ્ય છે કે તમે તેનાથી ડરો, જો તમે મોમેન હો તો. ૧૩. તેઓને મારી નાંખો કે જેથી ખુદા તેમને તમારા હાથથી શિક્ષા કરે, અને તેમની ફઝીહતી કરે, અને તેમની ઉપર તમને ફત્વે આપે અને મોમેન લોકોનાં અંતઃકરણને સાબં કરે. ૧૪. અને તેઓનાં અંતઃકરણની દિલગીરી ફર કરે, અને ખુદા જેને ચાહે છે તેની તોખા કપુલ કરે છે, અને ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૫.

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وِلَادَتَهُ وَآوَالَكَ
 هُمُ الْمُتَدُونُونَ ۱۰ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَآتُوا الزَّكَاةَ فَآخُوا أَنْكُمْ فِي الدِّينِ وَفُصِّلَ
 الْآيَاتُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۱۱ وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
 مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ
 فَقَاتِلُوا أَلْبَةَ الْكُفَرِ إِنَّهُمْ لَا إِيْمَانَ لَهُمْ
 لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ۱۲ إِلَّا تَقَاتِلُوا قَوْمًا نَكَثُوا
 أَيْمَانَهُمْ وَهُمُ بِآخِرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ
 يَدْعُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ اتَّخَذْتُمْ فَأَلَّهَ أَحَقُّ
 أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۱۳ قَاتِلُوهُمْ
 يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُنْصِرْكُمْ
 عَلَيْهِمْ وَيُثَبِّتْ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ۱۴
 وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى
 مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۱۵

પણ ત્યારે હુશમ મેહિના ચાલ્યાં જાય,
ત્યારે ત્યાં તમે મોશરફોને મળો ત્યાં
તેમને મારી નાખો, અને તેમને પકડો,
અને (મસ્જિદુલ-હુશમમાં જતા) તેમને
અટકાવો, અને તેમને માટે દરેક રસ્તામાં
બેસો. પછી જો તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે,
અને નંમાઝ અદા કરે, અને ઝકાત
આપે, તો તેમને પોતાને રસ્તે જવા દો.
ખરેખર ખુદા મારી આપનાર ('અને')
દયાળુ છે. પ. અને જો મોશરફોમાંના
કોઈ હુદારી પાસે આશ્રય માગે તો તેને
આશ્રય આપ ત્યાંસુધી કે તે ખુદાની
વાણી (કેરઆન) સાંભળે. પછી તેને
તેની સલામત જગ્યાએ પહોંચાડ. આનું
કારણ એ કે તેઓ અજ્ઞાની કામ છે. ૬.
તેઓની સાથે તમે મસ્જિદુલ-હુશમ પાસે
કશર કર્યો છે, તે સિવાયના મોશરફો
માટે ખુદા પાસે અને તેના પેયગંબર
પાસે કેમ વચન હોય? ત્યારે ત્યાંસુધી
તેઓ તમારી સાથે (વચનમાં) ૧૬ રહે
ત્યાંસુધી તમે તેઓની સાથે ૧૬ રહો.
ખરેખર ખુદા પરહીઝગારોને ચાહે છે. ૭.
વચન કેમ હોય? અને જો તેઓ તમારી
ઉપર કંઈ ફતેહ મેળવે તો તેઓ તમારા
સંબંધમાં સગપણને હક અને વચન
બંધવશે નહિ; તેઓ પોતાના મહાં વડે
તમને ખુશ કરે છે, પણ તેઓનાં અંતઃકરણ
ના પાટે છે, અને તેઓમાંના ઘણાખરા
હુદ કામ કરનાર છે. ૮. તેઓએ ખુદાની
આયાત બુન્ન કિમતથી વેચી નાંખી છે.
પછી તેઓએ માનુસોને ખુદાને રસ્તેથી
અટકાવ્યા છે. ખરેખર તેઓએ જે કંઈ
તે હુદ છે. ૯.

فَإِذَا أَسْلَخَ الْأَشْهُرَ الْحَرَّمَ قَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخَذُوهُمْ وَاحْصِرُوهُمْ
وَاقْبُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَاوُا الزَّكَاةَ تَخَلَّوْا سَبِيلَهُمْ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝ وَإِن أَخَذَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
سَبْجَارَكُ فَاجِرُهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ
الْبَقِيَّةَ مَا مِنْهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ٦
كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ
رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ فَاسْتَقَامُوا إِلَيْكُمْ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ
يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ٧ كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ
لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا ذِمَّةَ يَرْضَوْنَكُمْ
بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَى قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ
فَاسِقُونَ ۝ اشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ تَخَالِيفًا لِّفِصْدٍ
عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ٩

“જેઝમેડલાહ” ને બદલે હાત નીચેના
શબ્દો આ સુરા વાંચતી વખતે વાંચવામાં
આવે છે.

હુઝળની આગથી અને તેમજ કાફરોની
હુઝતાથી અને મહાન પરવરદેગારના
કોપથી હું ખુદાનું શરણ લઉં છું.
શક્તિ ખુદાનીજ છે કે જે એક અને
સર્વ શક્તિમાન છે.

ખુદા અને તેના પેયગમ્બરનો ધિક્કાર
તે મોશરફો તરફ છે કે જેઓની સાથે
તમારો કરાર છે. * ૧.

سورة التوبة مدية وهي مائة
وتسع وعشرون آية

اعوذ بالله من النار ومن شر الكفار
ومن غضب الجبار العزة لله الواحد
القهار

برأءة من الله ورسوله الى الذين عاهدتم
من الاشركين

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે આ સુરા વાંચ કરવામાં આવી ત્યારે હજરત
પેયગમ્બરે તેની શરઆતની ૪૦ આયા પહેલા ખલીફાને આપી, અને તેને મક્કાના જત્રાળુઓના
ઉપરી તરીકે નિમ્નને મક્કે મોકલ્યા કે તે ત્યાં જઈને ત્યાંના લોકોને તેમજ જત્રા કરવા આવેલા
માણસોને હજરતે દિવસે તે આયાત વાંચી સંભળાવે. પહેલા ખલીફા મક્કા તરફ રવાના થયા
પછી થોડે દિવસે હજરત પેયગમ્બરે હજરત અલીને એલામ્યા અને તેને પોતાની ધજગા નામની
સાંદણી ઉપર બેસાડીને પહેલા ખલીફાની પછવાડે મોકલ્યા. અને તેની પાસેથી તે આયાત લઈ
પોતેજ મક્કે જઈને તે વાંચે એવો હુકમ કર્યો. આનું કારણ જ્યારે હજરત પેયગમ્બરને પૂછવામાં
આવ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે જેજરાઈલે મહારી પાસે આવીને મને કહ્યું કે “આ સંદેશ તારી સિવાય
અથવા તારા કોઈ પણ સગા સિવાય ખીલત મારફત પહોંચાડવો નથી.” તો પણ પહેલા
ખલીફા હજરત અલીની સાથે મક્કે ગયા અને હજરતે દિવસે તેણે જત્રાળુઓને હજરતની કિયાઓ
શીખવી તથા ધર્મોપદેશ કર્યો, અને હજરત અલીએ આ આયાત તેઓને વાંચી સંભળાવી. આ
સંદેશની મતલબ પહેલી એ હતી કે હવે પછીથી કોઈએ નવરાસ હજરતની કિયા કરવા નહિ;
અને ખીલ એ કે હજરત પેયગમ્બર અને જે લોકોની વચ્ચે કરાર થયો હતો તેઓને અમક

પ્રકરણ ૬ મું.

સુરતુત-તોળા.

આ આખું પ્રકરણ મદિનામાં વધ્ય કરવામાં આવ્યું હતું. પણ તેની છેટલી બે આયા વિષે જુદા જુદા મત છે. કુશીના કોશઆનની નકલ પ્રમાણે આ પ્રકરણની ૧૨૬ આયા છે, અને ખીજા પ્રમાણે ૧૩૦ છે. ઉચ્ચના નવમાં વર્ષમાં હજરત પેયગમ્બરને વધ્ય કરેલું આ છેટલામાં છેડું પ્રકરણ છે એમ ધારવામાં આવે છે. આ પ્રકરણ માટે તક્ષીર લખનારાઓએ લગભગ આઠ નામ આપ્યાં છે, તેમાંના કેટલાંક નીચે પ્રમાણે છે. (૧) “તોળા” એટલે પશ્ચાત્તાપનું પ્રકરણ; કારણ કે તેમાં મોમેનોના પશ્ચાત્તાપનું વર્ણન આવે છે (૨) “ગસઆત” એટલે કાફિરપણાથી દૂર રહેવાનું દરમાન કરનાર. (૩) “કાઝેહા” એટલે મોનાફેકો તરફ ગિકકાર બતાવનાર અને તેઓની ફઝીહત કરનાર (૪) “અઝાબ” એટલે શિક્ષા, કારણ કે આ પ્રકરણ કાફિરો અને મોનાફેકોની શિક્ષા મુકરર કરે છે (૫) “મુહમદમા” એટલે કાફિરોને નાશકારક. જે પ્રમાણે ખીજા બધી સુરા “જેસમેલ્લાહ-રરહમાને-રદીમ” એ આસાથી શરૂ થાય છે તે પ્રમાણે આ સુરા થતી નથી. અને આ બાબત તક્ષીર લખનારાઓ જુદાં જુદાં કારણ બતાવે છે. કેટલાક કહે છે કે આ શબ્દો “પુહાની કૃપા અને બક્ષિસ” બતાવે છે, પણ તે કૃપા આ પ્રકરણમાંથી અમુક વખત સુધી તદ્દન લઇ લેવામાં આવી છે, અને તે કાફિરો માટે એક શિક્ષા છે, તેથી આ સુરા “જેસમેલ્લાહ” થી શરૂ થઇ નથી. કેટલાક કહે છે કે આ સુરા અને આની પહેલાંની સુરા ખરૂં જોતાં એકજ છે અને તેથી આ સુરા “જેસમેલ્લાહ” થી શરૂ થઇ નથી. ખીજા કેટલાક કહે છે કે હજરત પેયગમ્બરે, આ સુરા કયાં મૂકવી તેને વિષે, તેમજ શરૂઆતમાં “જેસમેલ્લાહ” લખવું કે ન લખવું તે વિષે, કાંઈ હોકમ કયો નહોતો જેવી રીતે કે તે ખીજાં પ્રકરણો સંબંધી હોકમ કરતા હતા. અને વળી આ સુરામાં વર્ણવેલી બાબતો તેની પહેલાંની સુરાની બાબતો સાથે મળતી આવે છે, તેથી હજરતના અસહાબો આ સુરા વિષે જુદા જુદા મતના થયા; કેટલાકનો મત એ હતો કે તે બન્ને સુરા એકજ છે, અને તે બન્ને મળી સાત લાંબી સુસઓમાંની એક છે, અને કેટલાકનો મત એ હતો કે તે બન્ને જુદી જુદી સુરા છે, તે ઉપરથી તેઓએ આ બે વચ્ચે જગ્યા રાખી છે; પણ “જેસમેલ્લાહ” કે જે સુરાની શરૂઆત બતાવે છે તે લખ્યું નથી. આ સુરા વાંચવાથી શું શું સવાબ મળે છે તે આની આગળની સુરામાં લખી બતાવવામાં આવ્યું છે.

પણ જેઓએ ઇમાન આપ્યું છે અને
 પોતાનો દેશ છોડ્યો નથી તેઓના
 વલાયત (વારસા) મો હક તમારે
 માટે કંઈ નથી જ્યાંસુધી કે તેઓ
 પોતાનો દેશ છોડે. અને જો તેઓ ધર્મને
 માટે તમારી પાસે મદદ માગે તો તે
 લોકો કે જેની અને તમારી વચ્ચે કરાર
 હોય તે સિવાયના બીજાઓની સામે
 તમારે તેઓને મદદ આપવી જોઈએ.
 અને જો તમે કરો છો તે ખુદા જોનાર
 છે. ૭૨. અને જેઓ કહેર ચલા છે તેઓ
 એક બીજાના મિત્રો છે. જો તમે તેમ
 નહિ કરો (મદદ નહિ આપો) તો
 પૃથ્વીમાં ફેટનો અને ધર્મમાં અત્યંત
 ફસાદ થશે. ૭૩. અને જેઓ ઇમાન
 લાભ્યા, અને વતન છોડી ગયા, અને
 ખુદાને રસ્તે લડ્યા, અને જેઓએ તેઓને
 આશ્રય આપ્યો, અને મદદ કરી, તેઓ
 ખરેખર મોત્રોનો છે. તેઓને વારસો મળી
 અને પુષ્કળ રૂબી છે. ૭૪. પણ જેઓ
 પાછળથી ઇમાન લાભ્યા, અને વતન
 છોડી જતા રહ્યા, અને તમારો પક્ષ લઈ
 લડ્યા તેઓ પણ તમારામાંના (ધર્મ
 ભાઈઓ) છે; અને સગાંવહાલાં ખુદાની
 કેતાબમાં (લખ્યા પ્રમાણે) એક બીજાને
 (વારસો લેવામાં) વધારે ચોખ્ખું * છે.
 ખરેખર ખુદા સર્વજ્ઞ છે. ૭૫.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يهاجِرُوا مَالَهُمْ مِنْ
 وَلَا يَهُدِيهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يهاجِرُوا وَإِنْ
 اسْتَصْرَوْكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ الْأَعْلَى
 قَوْمُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ٧٢ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
 بَعْضٍ إِلَّا تَعْمَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ
 وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ٧٣ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا
 جَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَانصَرَوْا
 أَوْ كُنْتُمْ لَهُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ مَقْرَةٌ
 وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ٧٤ وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ
 وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ
 وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي
 كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٧٥

૪૮

માટે જે હુલાલ અને પાક ગનીમત તમે મેળવી છે, તેમાંથી ખાઓ અને ખુદાનો દર રાખો. ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૬૯. હે પેયગમ્બર. તમારા હાથમાં જે કેદીઓ છે * તેઓને કહે કે જો તમારાં અંતઃકરણમાં ખુદા ક'ઈ સાફ જોશે તો તમારી પાસેથી જે લેવામાં આવ્યું છે તેના કરતાં તે તમને વધારે સાફ આપશે, અને તમને માફ કરશે, અને ખુદા માફી આપનાર(અને) દયાળુ છે. ૭૦. અને જો તેઓ તને છેતરવા ધંધલતા હોય તો તેઓએ આગળ પણ ખુદાને છેતર્યા છે. પણ તેણે તને તેઓની ઉપર શકિત આપી; અને ખુદા હાના (અને) હોકમ કરનાર છે. ૭૧. ખરેખર જેઓ ધંમાન લાવ્યા છે, અને પોતાનો હેશ છોડી જતા રહ્યા છે, અને પોતાના ધન અને પોતાના તનથી ખુદાને રસ્તે લડ્યા છે, અને જેઓએ તેઓને આશ્રય અને મદદ આપી છે તેઓ એક બીજાના વડી છે.

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ
 إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٦٩ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ
 لِمَنِ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي
 قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا اخَذَ مِنْكُمْ
 وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٧٠ وَإِنْ
 يَرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
 فَأَمْكِنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٧١
 الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
 وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا
 وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

* જ્યારે હજરત પેયગમ્બરે દંડ લેવાનું કમલ કર્યું ત્યારે હજરતે પોતાના કાકા અબ્બાસને પોતાને માટે તેમજ આકાશલ અને તુફેલ નામના એ બાગીચને માટે દંડ આપવાનું કહ્યું, તેણે અમલ કરી કે આ મ્હારે માટે લીધે માગવા જવાનું કારણ થઈ પડશે. આ ઉપરથી હજરત પેયગમ્બરે તેને પૂછ્યું કે મક્કા છોડતી વખતે જે સોનું તે આમ્મુલ-હકમને સોંપીને ક્યું હતું કે જો હું મરી જાઉં તો તેથી તે પોતાને માટે અને પોતાનાં એકરો માટે વાપરે તે ક્યાં ગયું ? અબ્બાસે હજરત પેયગમ્બરને પૂછ્યું કે આ વાત તમને કહેવું કહી ? કારણ કે આમ્મુલ હકમ સિવાય બીજું કોઈ પણ આ વાત જાણતું નથી. હજરત પેયગમ્બરે આનો જવાબ આપ્યો કે મને તો આ જાણતું ખુદાએ વલ્લ કરી છે. આ સાંભળીને અબ્બાસ એરસામ ધમેમો દાખલ થયો એવું કહીને કે તે વાત ખુદા સિવાય બીજું કોઈ જાણી શકતું નથી; કારણ કે તે સોનું મેં મધરાતે આપ્યું હતું.

અને જો તમારામાંના એકસો હોય તો એક હજાર ઉપર જીત મેળવશે; કારણ કે તે કોમ એવી છે કે જે સમજતી નથી. ૬૫. હવે ખુદાએ તમારે માટે (જોજો) હલકો કર્યો છે અને તેણે જલ્દી* કે તમારામાં નળખાઈ છે. તેથી જો તમારામાં એકસો ધીરજવાન હોય તો તેઓ બસે* ઉપર જીત મેળવશે, અને જો તમારામાં એક હજાર હોય તો તેઓ જે હજાર ઉપર ખુદાના હોકમથી જીત મેળવશે, * અને ખુદા ધીરજ સખનારાઓ સાથે છે. ૬૬. કોઈ પેયગમ્બરને ચોચ નથી કે તે (દંડ લેવા માટે) કેદીઓ પકડે ન્યાંમુધી કે તે તેઓમાંના ઘણાખરાને જમીન ઉપર મારી નાંખે.† તમે આ દુનિયાનો (નાપાયદાર) માલ ઇચ્છો છો અને ખુદા આવતી ઝિંદગી (જ) સુખ તમારે વારતે) ઇચ્છો છે અને ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૬૭. જો ખુદા તરફથી આગળથીજ હોકમ થયો ન હોત તો જે તમે લીધું તેને લીધે તમારી ઉપર ભારે મજા આવી પડત. ૬૮

وَأَن يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَبْلُغُوا الْقَامِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِأَهْلِهِمْ قَوْمٌ لَا يَشْقَهُونَ ٦٥
خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِن
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَبْلُغُوا مِائَتِينَ وَأَن
يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَبْلُغُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ
مَعَ الصَّابِرِينَ ٦٦ مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَن يَكُونَ لَهُ
أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ
عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٧ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ
سَبَقَ لَكُمْ فِيهَا أَخَذْتُمْ عَذَابَ عَظِيمٍ ٦٨

* જલ્દી પહેલી આવા વલ્લ કરવામાં આવી ત્યારે દશ કોઈસોના સામે એક મુસલમાને લડ્યું. મોઈએ તે વિશે મુસલમાન લોકો વિચારમાં પડ્યા, અને આ તેમને થયું બારે લાગ્યું; તેથી ખુદાએ બીજી આવા મોકલીને તેમની ઉપરનો બોલો દલકો કર્યો.

† બદરની યુદ્ધમાં મુસલમાનોએ કોઈસોમાંથી ૭૦ બધીવાનો પકડ્યા હતા. તેમને શું કરવું તે આગત દરરોજ પેયગમ્બરે પોતાના અસલામનો મત માગ્યો. પહેલા બલીકાએ કહ્યું કે છૂટકારો દંડ લગને તેમને છોડી મુક્યા. બીજા બલીકાએ કહ્યું કે કોઈસોના મનમાં ત્યાગ ઉપવાવવાને તેમને મારી નાંખવા, અને સચ્ચદ-એન-અઆએ કહ્યું કે તેમને એક આગમાં નાંખીને આગી મુકવા. દરરોજ પેયગમ્બરે પહેલો અબેગ્રાવ કહ્યું ચાખ્યો અને તેમની પાછેથી દંડ લઈ તેમને છોડી મુક્યા પછી આ આવા નજ કરવામાં આવી.

ખરેખર સૌથી ખરાબ પ્રાણીઓ ખુદા
પાસે તેઓજ છે કે જેઓ કાફર થયા
છે, પછી તેઓ ધમાન લાવશે નહિ. ૫૫.
તેમજ (ખરાબ પ્રાણીઓ) તેઓજ છે
કે જેઓની સાથે તે કરાર કર્યો છે.
પછી તેઓ પોતાનો કરાર દરેક વખતે
તોડી નાંખે છે * અને તેઓ ડરતા નથી. ૫૬.
પછી જો તેઓ તને લગાધમાં મળે તો
(તેઓને મારી) જેઓ તેઓની પાછળ
આવે છે તેઓને પહીવડાવી વિખેરી નાંખ
કે કદાચ તેઓ શિખામણ લે. ૫૭. અને
જો કોઈ કોમ તરફથી તને અપ્રમાણિક
પણાની (વચન તોડવાની) પહીક હોય
તો તેઓને (ખબર આપી) તેઓની
તરફ તેઓનું વચન ફેંકી નાંખ કે જેથી
તમે સરખા થાઓ. † ખરેખર ખુદા
અપ્રમાણિકને પાહોતો નથી. ૫૮. અને જેઓ
કાફર થયા છે તેઓએ એમ નધારવું
જેમણે કે તેઓ મુહારી (શિક્ષામાંથી)
આગળ વધી (સટકી) ગયા છે. ખરેખર
તેઓ (મને) અશક્ત કરી શકતા નથી. ૫૯.
અને તમે તેઓને માટે તમારાથી બને
તેંટલાં સાધન અને તૈયાર બાંધેલા ઘોડા
સજ કરો. તે વડે ખુદાના શત્રુ અને
તમારા શત્રુને તમે પહીવડાવો.

ان شر الدواب الذين عند الله الذين كفروا فهم
لا يؤمنون ٥٥ الذين عاهدت منهم ثم
ينقضون عهدهم في كل مرة وهم
لا يتقون ٥٦ فاما تنقضهم في الحرب
فقد ربه من خلفهم لعلهم يذكرون ٥٧
واما تخافن من قوم خيانة فانبذ اليهم
على سؤاء ان الله لا يحب الخائنين ٥٨
ولا يحب الذين كفروا سبقوا اثمهم
لا يجزون ٥٩ واعدوا لهم ما استطعتم
من قوة ومن رباط الخيل ترهبون
به عدو الله وعدوكم

* આ હકરત પેચગબ્બર અને બની-કુરેશ વચ્ચે થયેલા કરારના સંબંધમાં છે. તે કરાર
નામામાં એવો દાવા થયો હતો કે તેઓએ હકરત પેચગબ્બરના શત્રુને મદદ કરવી નહિ; અને
બ્યારે તેઓએ બદરની લગાધમાં કાફરના લશ્કરને મદદ કરી ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે અમને તે
કરાર સાંભળ્યો નહિ. તેઓએ તે કરાર પ્રાણે તાજ કર્યો, પણ વળી બીજી વખત ખનદકની
લગાધમાં તેઓએ તેનો ભંગ કર્યો.

† એટલે કે બ્યારે તમને એવી શંકા માપ કે તેઓ પોતાનું વચન તોડવાના છે ત્યારે તમે
પણ તમારું વચન કાંઈ મુકીને તેમને તે બાબત ખબર આપો કે જેથી તમારી અને તેઓની
વચ્ચે કાંઈ કરાર રહે નહિ.

(યાદ કરો) કે જ્યારે મોનાફેક લોકોએ અને જેઓનાં અંતઃકરણમાં રોગ (શંકા) છે તેઓએ કહ્યું કે આ લોકોને પોતાના ધર્મે છેતર્યા છે; પણ જે ખુદા ઉપર આધાર રાખે છે તો ખરેખર ખુદા શકિતમાન (અને) હોકમ કરનાર છે. ૪૯. અને જો તે 'જેથુ' હોત કે જ્યારે કાફરોના જીવ ફેરેશતા લેતા હતા તો (તું જોત કે) તેઓ તેમના મ્હોં અને પીઠ ઉપર મારતા હતા, અને (કહેતા હતા) કે ખાળી નાખનાર આગની શિક્ષા આજો. ૫૦. આ તેને લીધેજ છે કે જે તમારે હાથે આગળ મોકલ્યું છે, અને ખરેખર ખુદા પોતાના બંદા ઉપર જોલમ કરનાર નથી. ૫૧. ફેરજોનના લોકોની અને જેઓ તેઓની અગાઉ હતા તેઓની આદત પ્રમાણે તેઓએ ખુદાની નિશાનીઓ માની નહિ, તેથી ખુદાએ તેઓને તેઓના પાપને લીધે પકડયા. ખરેખર ખુદા શકિતમાન (અને) સખત સજા કરનાર છે ૫૨. આતુ' કારણ એ કે ખુદાએ જે બક્ષિશ દાઇ કામ ઉપર કરેલી છે તેનો તે ફેરફાર કરનાર નથી; જ્યાંમુઘી કે તેઓ જે તેઓનાં અંતઃકરણમાં છે તેનો ફેરફાર કરે. અને ખરેખર, ખુદા સાંજળનાર (અને) જાણનાર છે. ૫૩. ફેરજોનના લોકોની અને જેઓ તેઓની અગાઉ હતા તેઓની આદત પ્રમાણે તેઓએ પોતાના પડવરદેગારની નિશાનીઓને ખૂટી કહી. પછી અમે તેઓનો તેઓના પાપને લીધે નાશ કર્યો, અને ફેરજોનના લોકોને ડુગાવી દીધા અને તેઓ સઘળા જોલમગાર હતા. ૫૪.

اذ يقول المنافقون والذين في قلوبهم مرض غر هؤلاء دينهم ومن يتوكل على الله فان الله عزيز حكيم ٤٩ ولوترى اذ يتوفى الذين كفروا الملائكة يضربون وجوههم واذا بارهم وذوقوا عذاب الحريق ٥٠ ذلك بما قدمت ايديكم وان الله ليس بظلام للعبيد ٥١ كذاب ال فرعون والذين من قبلهم كفروا بايات الله فاخذهم الله بذنوبهم ان الله قوى شديد العقاب ٥٢ ذلك بان الله لم يك منيرا نعمة انصها على قوم حتى يغيروا ما بانفسهم وان الله سميع عليم ٥٣ كذاب ال فرعون والذين من قبلهم كذبوا بايات ربهم فاهلكناهم بذنوبهم واغرقنا ال فرعون وكل كانوا ظالمين ٥٤

અને તમે તેઓના જેવા થાઓ નહિ કે
જેઓ પોતાના ઘરમાંથી અભિમાનથી
અને માણસોમાં દેખાવ કરવા માટે બહાર
નીકળ્યા, અને તેઓ માણસોને ખુદાને
રસ્તેથી અટકાવે છે, અને તેઓ જે કહે
છે તે ખુદા બાબતનાર છે. ૪૭. અને (યાદ
કરો) કે જ્યારે શેતાને તેઓનાં કામો
તેઓને સુશોભિત બતાવ્યાં, અને કહ્યું
કે આજે તમારી ઉપર માણસોમાં કોઈ
જ્ય મેળવનાર નથી, અને ખરેખર હું
તમારો સહાયકાર છું. † પછી જ્યારે જે
લશ્કર એક બીજાની નજરે પડ્યાં, ત્યારે
તે પોતાની એડી ઉપર ફરી લાગી ગયો,
અને કહ્યું કે ખરેખર હું તમને ધિક્કાર
છું. ખરેખર જે તમે જોતા નથી તે હું
જોઉં છું. ખરેખર હું ખુદાથી ૩૩ છું.
અને ખુદા સખત સજા કરનાર છે. ૪૮.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
بَطْرًا وَرَأَوُا النَّاسَ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ عَظِيمٌ ٤٧
وَأَذْرِنِ
لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا
رَأَتْ الْقَتْلَانِ نَكَصَ عَلَى عَقَبَيْهِ وَقَالَ
إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي
أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٤٨

* આ મકકેથી આવેલી ફોગને માટે છે કે જે કાફલાને મદદ આપવા માટે ક્યૂ કરતી
હતી, પણ અણુ-સોફ્યાને તેમને જણાવ્યું કે હું હવે સક્ષાત્ત છે માટે તમે પાછા જાઓ આ
ઉપરથી અણુ જલ્દે સોગંદ ખાઈ પોતાની મગફરી દેખાડી કે બ્યાંધુધી અને બદર જાણું નહિ,
અને ત્યાં દારૂ પીઈશું નહિ, તેમજ અમારા સાથીઓને ઝીંપાફત આપીશું નહિ ત્યાં સુધી અને
મકકે પાછા જઈશું નહિ. પણ આ લગ્નમિત્ર તે પોને તથા બીજા ધંણા કપાઈ મુઆ.

† જ્યારે કૌરેશો મકકમાંથી બહાર નીકળ્યા ત્યારે તેઓને બની-કનઆન સાથેની લાંબા
વખતથી ચાલતી આવેલી દુસ્મનાઈની બ્લીક લાગી. આ લોકો બદરની આસપાસ રહેતા હતા,
તેથી તેઓને કાંઈ પણ ઈજા પહોંચે એવું ધારીને કૌરેશોએ પાછા ફરવાનો વિચાર કર્યો. તે વખતે
સુરાક-બેન-માલેક કે જે તે કોમનો મુખ્ય સરદાર હતા, તેનું ૨૫ લઈને શેતાન તેમની પાસે
આવ્યો, અને હું તમારી સાથે મદદ કરવા શામેલ થઈશ એમ તેમને ખાતરી પૂર્વક કહ્યું, અને
રણુમિત્રમાં તેમની પાછળ ગયો, પણ જ્યારે તેઓ લગ્ન કરવા માંગ્યા ત્યારે શેતાન ફેરેસ્તાઓને
મુસલમાનોની મદદ આવવા જોઈને નાસ્તી ગયો. જ્યારે કૌરેશો પાછા ફર્યા ત્યારે કૌરેશો પરાજયનો
દોષ સુરાક ઉપર મુક્યો. પણ સુરાકે તો સોગંદ ખાધ કે તમારા પેરિજર્વના સમાચાર સાંભળીને
મને તો ખબર પડે છે કે તમે લડવા ગયા છો અને પછી જ્યારે બની-કનઆન એસ્કામ
ધર્મમાં દાખલ થઈ ત્યારે તે શેતાન હતા એવું જણાવે તેમને સંતોષ થયો.

અને બાણા કે તમે જે કંઈ ગનીમત મેળવેા તેનો ખરેખર પાંચમો ભાગ ખુદા અને પેયગમ્બર અને પેયગમ્બરના સગાંવહાલાં અને માળાપ વગરનાં છોકરાંઓ અને ફકીર લોકો અને મુસાફરોને માટે છે. જે તમે ખુદાને અને ખાશ ખોટાનો લેહ પાડનાર દિવસ † કે જે દિવસે બે ટોળી સામસામી મળી તે દિવસે જે અમારા બંધા ઉપર અમે મોકલ્યું છે તેને માનતા હો, અને ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૪૧. (યાદ કરો) કે જ્યારે તમે રજુ ભૂમિની (મહિનાની) વધારે નહીકની કોર ઉપર હતા, અને તેઓ (શત્રુઓ) ફરની ખાજુ ઉપર હતા, અને સવારે તમારાથી નીચેની જગ્યામાં હતા, અને જે તે વખતે તમારી (અને કોરેશ) વચ્ચે લડાઈ કરવાનો વાયદો મુકરર થયો હોત તો તમે તે વાયદો તોડી નાંખત. ‡ પણ (ખુદા તમને સામસામા લાવ્યો) એટલા માટે કે જે કામ ખુદાના બાણવામાં કરવા ચોખ્ખું હતું તે તેનો હોકમ કરે. એટલા માટે કે જે કોઈ નાશ પામે તે સ્પષ્ટ સાબેતીથી નાશ પામે, અને જે કોઈ જીવે તે સ્પષ્ટ સાબેતીથી જીવે. § અને ખરેખર ખુદા સાંભળનાર (અને) બાણનાર છે. ૪૨.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْنَا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ ۚ إِن كُنتُمْ آمِنُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ ۖ إِن كُنتُمْ بِالْعُدُوِّ الدَّيْنِيَّةِ وَهُمْ بِالْعُدُوِّ الْقَصْوَىٰ وَالرَّكْبِ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَا خَقَعْتُمْ فِي الْمِعَادِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِّبَهْلَكِ مِنْ هَٰذَا عَنْ بَيْتَةٍ وَيُحْيِي مِنْ حَىٰ عَنْ بَيْتَةٍ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ٤٢

* આ સંજોગો વેદાન મુમલમાનોના અભિપ્રાય તેઓના કાવદાના પુસ્તકોમાંથી શીખી લેવાશે.

† તે દિવસ કે જે દિવસે ખાશ અને ખોટાને જુદા પાડી એળખવામાં આવ્યા હતા. એટલે કે બદરની લગ્નદિવસ જે હેજરાના ખીજ વર્ષમાં રમઝાન મહિનાની ૧૭ મી તારીખ અને શુક્રવાર હતો. ‡ કારણ કે કોરેશના લશ્કરની સંખ્યા વધારે હતી તથા કોરેશની ફોજે જીવજીવી નાંખેલી જગ્યા સારી હતી.

§ એટલે કે ઈમાન લાવીને મરી જનારા પોતાના ઇમાનની સ્પષ્ટ સાબેતીથી મરી જાય અને તેમજ કોરેશવામાં રહીને મરી જનારા પોતાના કોરેશવામાં ખુદા પુરાવાથી મરી જાય; કારણ કે બદરની લગ્નદિવસ ખુદાની શક્તિની એક મોટી નિશાની હતી.

એટલા માટે કે તેઓ ખુદને સ્તેથી
લોકોને અટકાવે * પછી તેઓ જલદીથી તે
દોલત ખરચશે, પણ તેઓના પસ્તાવાનું
કારણ થશે. પછી તેઓ હારી જશે. અને
જેઓ કાફર થયા છે તેઓને જહન્નમ
તરફ હાંકી કાઢવામાં આવશે. ૩૬. એટલા
માટે કે ખુદા પાકમાંથી નાપાકને જુદા
કરે. અને નાપાકને એક બીજા ઉપર
મૂકે, પછી તે સઘળાને ભેગા ખડકે
પછી તેઓને જહન્નમમાં નાંખે, તેઓજ
નુકસાન ખામતારાઓ છે. ૩૭. કાફરોને
કહે કે જો તેઓ અટકશે તો જે શુનાહ
આગળ થયેલા છે તે તેઓને માફ કરવામાં
આવશે. પણ જો તેઓ પાછા ફરશે તો
ખરખર આગલી કેમો વિષેના ધારાનો
હોકમ થયો છે. ૩૮. અને તેઓની સામે
લડો જ્યાંસુધી કે કંઈ ફેલના* (કાફરપણું)
બાકી રહે નહિ, અને ધર્મ સઘળો
ખુદાનોજ છે. પણ જો તેઓ અટકે તો
ખરખર જે તેઓ કરે છે તે ખુદા
જેનાર છે. ૩૯. અને જો તેઓ પાતાની
પીઠ ફેરવે તો જલ્દી કે ખરખર ખુદા
તમારો રક્ષક છે. તે એક ઉચ્ચમ રક્ષક
અને ગ્રેહ મદદગાર છે. ૪૦.

لِصِّدْقٍ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَمَتَّبِقُونَهَا
تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ٣٦ لِيُخَيِّزَ اللَّهُ
الْحَبِثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيُجْعَلَ الْحَبِثُ بَعْضُهُ
عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرُكَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ
أَوَلَيْكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ٣٧ قُلْ لِلَّذِينَ
كَفَرُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا مَا قَدْ سَلَفَ
وَأَنْ يَمُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنْتُ الْأَوَّلِينَ ٣٨
وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ
الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنَّ الْأَشْهُوَ فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَمْلِكُونَ
بَصِيرٌ ٤٠ وَإِنْ قُولُوا فَأَعْلُوا أَنْ اللَّهَ
مَوْلَاكُمْ نِمِ الْمَوْلَىٰ وَنِمِ النَّصِيرُ ٤٠

* મુખ્યત્વે કરીને અર્થ આ માન્યતા કાફરોનાં બાર માન્યતાનાં તે દરેક માન્યતા જરૂરી સમય
માં લગ્નને ખેલક મટે હા ૨૪ ગ્રેહ દરરોજ મારી નાખવા આપ્યા દનાં. વળી કહેવામાં આવ્યું
છે કે અગ્નિ-સેફાને આદેશની સવારીમાં મળત અને રાત્રી ખુદાથી આપેલા મદદગાર ઉપર
બીજી ૨૦૦૦ મળત બાદે લાંબુ દગ્ન અને નવાગીમાં આશરે ૨૦૦૦ તેજા મેલનો ખરચ થયો દને.
† “ફેલના” અર્થ “ફેલ”ના અર્થમાં વપરાયેલ છે; એટલે કે ખુદામાં ધિમાન નગમનું
અને તેને ન માનવું.

અને (યાદ કર) કે જ્યારે તેઓએ કહ્યું કે હું ખુદા, જો આ (કારઆન) ખરેખર તારી પાસેથી આવેલું હોય, તો અમારી ઉપર આકાશમાંથી પથ્થર વરસાવ, અથવા અમારી ઉપર એક દુઃખદાયક શિક્ષા લાવ. ૩૨. અને ખુદા તેઓને શિક્ષા કરશે નહિ જ્યાંસુધી તું તેઓની અંદર છે, * અને ખુદા તેઓને સજા કરનાર નથી જો તેઓ માફી માગે. ૩૩. અને તેઓને માટે થું (કારણ) છે કે ખુદા તેઓને શિક્ષા ન કરે? અને તેઓ મરજેદુલ-હરામમાંથી (એકમોને) અટકાવે છે, અને તેઓ તેના વક્ષી† (રક્ષક) નથી. પરહીઝગારો સિવાય તેના રક્ષક થવાને બીજો કોઈ લાયક નથી; પણ તેઓમાંના ઘણા ખરા બાણતા નથી. ૩૪. અને મોશરફોની નમાઝ ખુદાના ઘર પાસે એક સીસોટી વગાડવા અને તાળી પાડવા† સિવાય બીજી કંઈ નથી, માટે તમે શિક્ષા આપો, કારણ કે તમે કાફર થયા છતાં. ૩૫. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે તેઓ પોતાની દોલત ખરચે છે,

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حَجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ ۖ وَأَوَلِّتَنَا بِمَذَابِ الْيَمِّ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ۚ وَمَالَهُمْ إِلَّا يَعْذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَ ۚ إِنْ أَوْلِيَآءُ هَؤُلَاءِ الْمَتَّقُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۚ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ الْأَمْكَاءِ وَتَصَدِيقَهُمْ ۚ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۚ ۝ ٣٥ ۝

ان الذين كفروا ينفقون اموالهم

* કારણ કે તેમનામાં તેઓનો પેયગમ્બર હોય ત્યાં સુધી ખુદા તે કામનો નાશ કરશે નહિ.

† કાફરોએ હજરત પેયગમ્બરને મક્કે જતાં અટકાવ્યા, એવું કહીને કે અમે કચ્ચાના રક્ષક છીએ. અહિં હજરત પેયગમ્બર કહે છે કે જ્યાં સુધી તેઓ કાફર છે ત્યાં સુધી કચ્ચાના રક્ષક તેઓ કેવી રીતે હોઈ શકે ?

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અરબ લોકોમાં પુરોષો અને સ્ત્રીઓ નવત્રા સાથે તેઓની આંગળીઓ વડે સીસોટી વગાડનાં, હાથની તાળીઓ પાડતાં અને કચ્ચાની પ્રદક્ષિણા કરતાં; અથવા બીજાના કહેવા પ્રમાણે કેટલાક મોનાફેકો આ પ્રમાણે આવ્રજ કરતા એવા હેતુથી કે તેઓ હજરત પેયગમ્બરની નમાઝમાં બલત પડેલાં, અને તેઓ બહાનું કાઢી કહેતા કે અમે પણ નમાઝ પઢીએ છીએ.

હું મોમેનો, જે તમે ખુદાથી ઠરશે
તો તે તમારે માટે ફારકાન (ફત્વેહ)
મુકરર કરશે, અને તમારે માટે તમારા
ગુનાહ દરગુઝર કરશે, અને તમને
માફ કરશે, અને ખુદા મ્હેાટી કૃપાને
ધણી છે. ૨૯. અને (યાહ કર) કે
જ્યારે કાફિર લોકોએ તમારે માટે
કાવતરાં કર્યાં, * એટલા માટે કે તેઓ
તને કેદમાં નાંખે, અથવા તને મારી
નાંખે, અથવા તને દેશ બહાર કાઢી
મૂકે; અને તેઓ કપટ કરે છે, પણ ખુદા
તેઓના કપટની સજા આપશે, અને ખુદા
કપટ કરનારને સજા આપવામાં ઉત્તમ
છે. ૩૦. અને જ્યારે અમારી આયાત
તેઓની પાસે વાંચવામાં આવે છે. ત્યારે
તેઓ કહે છે કે અમે ખરેખર સાંભળ્યું.
જે અમે ઇચ્છીએ તો અમે આ પ્રમાણે
બાદી શક્તિએ, આ આગલા ઝમાનાની
વાર્તા સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૩૧.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ
لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ
لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٢٩ وَإِذَا
يُمَكِّرُكَ الَّذِينَ كَفَرُوا يُثَبِّتُوكَ أَوْ يُنْقَلُوكَ
أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ
خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ٣٠ وَإِذَا تَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا
قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ
هَذَا إِلَّا أَصَاطِيرُ الْآوَلِينَ ٣١

* જ્યારે દરરોજ પેયગમ્બરે દેશ છોડી મહિને જવાનો હોકમ કર્યો ત્યારે કેરોએને પરિણામ
શું આવશે તેની ખાતિ લાગી. તેઓએ દારોન-નદ્યા કે જે તેઓનું સભા ભરવાનું મકાન હતું
તેમાં એક સભા ભરી. ત્યાં શેતાન નવરતના રૂપમાં આવ્યું ત્રણ ધારણ કરીને તેમની પાસે આવ્યો.
મુખ્ય બાબત વિચારવાની એ હતી કે તેઓએ દરરોજ પેયગમ્બર સાથે કેવી રીતે વર્તવું? એક
જણે મત આપ્યો કે તેને કેદ પકડીને એક ઓરણમાં રાખવો, અને તેની આસપાસ અણતર ચાલી
ફક્ત એક બાકી રાખવું કે જેમાંથી તેને તે વસ્તુ પામે ત્યાં સુધી બેગર આપવામાં આવે.
શેતાને આ મતને નાપસંદ કર્યો અને કહ્યું કે તે રીતથી તો તેના કુટુંબના માણસો તેને છોડી
કરશે કારણ કે તેઓ સત્તાવાન કામ છે. બીજાએ મત આપ્યો કે તેને દેશ નિકાલ કરવો જોઈએ;
પણ શેતાને તે નાકમુલ કહ્યું; કારણ કે એ રીતે તો ને બીજી કેટલીક કામોને પોતાના પક્ષમાં
આપણી ઉપર લગાડી લેવાને. છેવટે અણ-જઠરે પોતાનો મત આપ્યો કે દરેક કામના એકે
માણસે એક કુટુંબ, અને તેને મારી નાંખવો, જેથી કરીને દરરોજ પેયગમ્બરનું કુટુંબ તેના
ખુનનો ખલો વાગવાનું માગી શકે નહિ, કારણ કે તેઓ એટલી બધી કામો સામે લડવાને
અશક્ત મરી. શેતાને આ બાબત કમુલ કરી અને બીજા બધા પણ એકજ મતના થયા. જેવારાં
દરરોજ પેયગમ્બરને આ સભાના દરબારી ખજર આપી, તેથી તેણે દરરોજ અરબીને રાત્રિએ પોતાની
પચાસીમાં આવું કહ્યું અને પોને પદેલા બીજાની સંધાને મક્કા પાસેના પદારમાં નાગી ગયા

હે મોમેનો, ખુદાને જવાબ આપો (આધીન રહો), તેમજ પેયગમ્બરને કે જ્યારે તે તમને જે હુવ આપે છે*. તેને માટે બોલાવે છે, અને જાણો કે ખરેખર ખુદા માણસ અને તેના અંતઃકરણ વચ્ચે બુદ્ધિ નાંખે છે,† અને ખરેખર તેની તરફ તમને સઘળાને એકઠાં કરવામાં આવશે. ૨૪. અને તમે એવા ફેતના (પાપ) નો ડર રાખો કે જેની (શિક્ષા) તમારામાં જોએ એ ઓલમ કર્યો છે તેઓની ઉપરજ આસ આવતી નથી, અને જાણો કે ખરેખર ખુદા સખત શિક્ષા કરનાર છે. ૨૫. અને તમે યાદ કરો જ્યારે તમે થોડાજ (અને) ઝમીન ઉપર નળળા હતા; તમે પહીતા હતા કે રખે લોકો તમને ઝડપી લે. ત્યારે ખુદાએ તમને આશ્રય આપ્યો, અને પોતાની મદદ વડે તમને શક્તિ આપી, અને તમને પાક ચીજોની ફળી આપી કે કદાચ તમે આભાર માનો. ૨૬. હે મોમેનો, ખુદા અને પેયગમ્બર સાથે‡ અપ્રમાણિકપણે વર્તો નહિ અને તમને સોંપેલી અમાનતમાં અનીતિ કરો નહિ, અને તે તમે જાણો છો. ૨૭. અને જાણો કે તમારી દોલત અને તમારાં છોકરાં માત્ર તમારી આજમાયેશ છે, અને ખરેખર ખુદા પાસે મ્હોટો બદલો છે. ૨૮.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُ تَحْشُرُونَ ٢٤
وَ اتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبُنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ٢٥
وَ إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَخطفَكُمُ النَّاسُ فَأَوْيَكُمْ وَ أَيْدِيكُمْ بِصِرْهِ وَ رَزَقَكُمُ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٢٦
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَ الرَّسُولَ وَ تَخُونُوا أَمَانَتَكُمْ وَ أَنتُمْ تَعْلَمُونَ ٢٧
وَ اعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَ أَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ٢٨

* જેવાં કે ધર્મ સંબંધી જ્ઞાન અથવા ધર્મના મૂળ નિયમો, અથવા કાફિરોની સામે ધર્મ યુધ્ધ, અથવા કોરઆન, આ સ્વપ્નાં જીવન આપનારાં છે.

† એટલે કે તે તેના તદ્દથના ઉંડામાં ઉંડા બેઠો જાણે છે, અને મનુષ્યની ધારણાઓને ફેરવી નાંખે છે.

‡ દ્વરત પેયગમ્બરના કેટલાક અસહ્યો તેની સૂચનાઓ સાબળતા, અને બહાર જઈ તે જાહેર કરતા; અને તે વિશે કાફિર લોકોને ખબર આપવામાં આવતી; તેટલા માટે આ આજ્ઞા વલ્લ કરવામાં આવી.

આ તમે (જેથું) અને ખરેખર ખુદા કાફિરોના કપટને તોડી પાડનાર છે. ૧૮. જો તમે ફતહ માગી તો ફતહ ખરેખર તમારી પાસે આવી, ૧૯ અને જો તમે હુવે અટકો તો તે તમારે વાસ્તે બહુ સાફ છે. અને જો તમે પાછા ફરશો તો અમે પણ ફરીશું અને તમારું લશ્કર જો કે મોકલું 'હોય તો પણ તે તમારી ઉપરથી કદી કંઈ આફત ફર કરશે નહિ. અને ખરેખર ખુદા મોમેનોની સાથેજ છે. ૧૯. હે મોમેનો, ખુદા અને તેના પેયગમ્બરનો હોકમ ઉઠાવો, અને તેની તરફથી મેં ફરવો નહિ, જો કે તમે સાંભળો છો. ૨૦. અને તમે તેઓના જેવા થાઓ નહિ કે જેઓએ કહ્યું કે અમે સાંભળ્યું છે, અને તેઓ (ખરું જોતાં) સાંભળતા નથી. ૨૧. ખરેખર ખરાબમાં ખરાબ પ્રાણીઓ ખુદા પાસે બહેરાં અને મુંગાં છે, કે જેઓ સમજતાં નથી. ૨૨. અને જો ખુદાએ તેમનામાં કંઈ ભલાઈ બાણી હોત તો તેમને સાંભળવાની શક્તિ આપી હોત, અને જો તેણે તેમને સાંભળવાની શક્તિ આપી હોત તો તેઓ પાછાં ફરી હોત, અને તેઓ (સત્ય તરફથી) મેં ફરવનાર છે. ૨૩.

ذٰلِكَمَّ وَاِنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِيْنَ ۝ ۱۸
 اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْهَوْا
 فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا تَعُوْذُوْا وَلَنْ
 يَنْفَعِيَ عَنْكُمْ فِتْنَتُكُمْ شَيْئًا وَّلَوْ كَثُرَتْ
 وَاِنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ۝ ۱۹ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ
 اٰمَنُوْا اطِيعُوا اللّٰهَ وَرِسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا عَنّٰهٖ
 وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ۝ ۲۰ وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ
 قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ۝ ۲۱ اِنَّ شَرَّ
 الدَّوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصَّمۡۢۙمُ الْبِكۡمُ الَّذِيْنَ لَا
 يَعْقِلُوْنَ ۝ ۲۲ وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْهِمْ خَيْرًا لَّاسۡمَعَهُمْ
 وَلَوْ اَسۡمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مَرۡضُوْنَ ۝ ۲۳

લાગ્યા, અને દરેક જગ્યા કહેવા લાગ્યા કે મેં ફલાણા ફલાણાને મારી નાંખ્યો, પણ હજરને તેમને ખગમ મારવાની ના પાડી અને કહ્યું કે ખુદાએ તેમને મારી નાંખ્યા છે. તેટલા માટે આ આપા વચ્ચે કરવામાં આવી.

૬ જ્યારે કેરોશો મક્કામાંથી બહાર નીકળવાના હતા ત્યારે તેઓ કુઅબામાં ગયા અને ત્યાં કુઅબાના પક્ષ પકડીને તેઓએ અરજ કરી કે “હે ખુદા ખરેખર સત્ય માં દોરાપેશા અને ધણગર માનવતા લશ્કરને તું જય આપ,” તેટલા માટે હજરત પેયગમ્બરે કહ્યું કે તેઓએ ખરેખર સાચા લશ્કર માટે જય માગ્યો, અને તે જય હવે સાચા લશ્કરને મળ્યો છે.

તેનું કારણ એ કે તેઓ ખુદા અને તેના પેયગમ્બાર સામે થયા છે. અને જે ખુદા અને તેના પેયગમ્બારની વિરુદ્ધ બંધ છે, તે ખરેખર ખુદા સખત શિક્ષા કરનાર છે. ૧૩. આ શિક્ષા તમારે માટે છે માટે તેનો સ્વાદ લો. અને ખરેખર કાફરો માટે આગની શિક્ષા છે. ૧૪. હે મોમેનો, ત્યારે તમે કાફરોને લગાઈ માટે ટોળા બંધ જુઓ, ત્યારે તમારી ખીઠ ફરવો નહિ; ૧૫. અને તે દિવસે જે લડવા માટે જાણુએ ફરે અથવા (મોમેનોની) એક દુકી તરફ રક્ષણ માટે ફરે, તે સિવાય જે કોઈ પોતાની ખીઠ તેમની તરફ ફરવે તે ખરેખર ખુદાના કોપ તરફ ફર્યો છે, અને તેનું રહેણાં જહન્નમ છે, અને તે પાછા ફરવાની ખરાબ જગ્યા છે. ૧૬. પણ તમે તેઓને મારી નાંખ્યા નથી; પણ ખુદાએ તેઓને મારી નાંખ્યા છે અને ત્યારે તે (ધૂળ) ફેંકી ત્યારે તે તે ફેંકી નહોતી પણ અસ્લાહે ફેંકી હતી, અને તે એટલા માટે કે તેથી ખુદા મોમેનોને પોતાની પાસેથી એક સારી બક્ષિશ આપે. ખરેખર ખુદા સાંભળનાર (અને) દાના છે. ૧૭.

ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ شَا قَوْلَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَمِنْ يٰشَاقِ
 اللّٰهِ وَرَسُولِهِ فَاِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۱۳
 ذٰلِكُمْ فِذْوِ قُوَّةٍ وَاِنَّ لِلْكَافِرِيْنَ عَذَابَ
 النَّارِ ۱۴ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اِذَا لَقِيْتُمُ الَّذِيْنَ
 كَفَرُوْۤا زَحٰفًا فَلَا تَوَلُّوْهُمُ الْاِدْبَارَ ۱۵
 وَمَنْ يُّوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ جَدْرًا اَلَا مَتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ
 اَوْ مَتَحِيزًا اِلٰى فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِبَغْضٍ مِّنْ
 اللّٰهِ وَمَا وِيْهَ جَهَنَّمَ وَيْسُ الْمَصْرِ ۱۶ فَلَمْ
 يَّقْتُلُوْهُمْ وَلٰكِنِ اللّٰهُ قَلَّمَهُمْ وَمَا رَمَيْتُ اِذْ
 رَمَيْتُ وَلٰكِنِ اللّٰهُ رَمٰى وَلِيْلِي الْمُوْمِنِيْنَ
 مِنْهُ بَلَاءٌ حَسَنًا اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۱۷

ઉપયોગ માટે ખુદા તરફથી પાણી આવ્યું, તેમજ કાફરો અને તેમની વચ્ચે રેતાળ ઝમીન. તેઓ ચાલી શકે તેવી કાઠણ થઈ ગઈ એટલે રોતાનનું કપડ તેમના મનમાંથી ફર થયું.

* લગાઈની ધીમમાં દ્વંડન પેયગમ્બારે ખુદાની બંદગી કરી અને તેની પાસે તેનાથી વચન, અપાયેલી છતની માગણી કરી; તેથી જંગલમાંથી નીચે જમીનને દ્વંડન પેયગમ્બારને કહ્યું કે એક મુઠ્ઠી જમીનને રેતી ચતુ તરફ નાંખો. દ્વંડન પેયગમ્બારે રેતી લઈને ચતુ તરફ ફેંકી અને તે દરેક કાફરની આંખમાં તથા મોઢામાં પડી. તે કારવાના કામમાં તેઓ પડ્યા એટલામાં મુસલમાનોએ તેઓની ઉપર દુમતો કર્યો તથા તેમનામાંથી ૭૦ જણને મારી નાંખ્યા તથા ૭૦ જણને કેદ પકડ્યા. ત્યારે તેઓ લગાઈમાંથી પાછા આવ્યા ત્યારે તેઓ પોતાની બદાહુરી માટે બકાઈ મારત.

અને ખુદાએ તે મદદ માત્ર ખુશ ખબર માટે મોકલી હતી, અને વળી એટલા માટે કે તે વડે તમારાં અંતઃકરણ શાંત થાય. અને મદદ ખાસ ખુદા પાસેથી જ છે. ખરેખર ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૭. (યાદ કરો) જ્યારે તેની તરફથી સલામતીને માટે નિદ્રાએ તમને ઢાંકી દીધા* અને તેણે તમારાં ઉપર આકાશમાંથી પાણી નીચે મોકલ્યું, એટલા માટે કે તે વડે તે તમને પાક કરે અને શેતાનની નાપાકી તમારી પાસેથી દૂર કરે, અને એટલા માટે કે તે તમારાં અંતઃકરણ દ્રઢ કરે, અને તે વડે તમારાં પગલાં સાખેત કરે. ૧૮. (યાદ કર.) જ્યારે ત્હારા પરવરદેગારે ફરેશતાઓ તરફ વહા કર્યો કે ખરેખર હું તમારી સાથે જ છું, માટે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને હિંમત આપો. હું જલદીથી જેઓ કાફર છે તેઓનાં અંતઃકરણમાં લય નાંખીશ; માટે તેઓની ગરદન ઉપર (તલવાર) મારો અને તેઓની સઘળી આંગળીઓ કાપી નાંખો. ૧૯.

وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنْ أَنْتَ إِلَّا فَرِحَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝ ۱۰ اِذْ يَفْشِيكَمُ النَّاسُ أَمَةً مِنْهُ وَيُنْزِلُ عَلَيْكَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكَ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكَ رَجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝ ۱۱ اِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأَلْتِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرِّعْبَ فَأَصْرَبُوا فُوقَ الْأَعْنَاقِ وَاصْرَبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝ ۱۲

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે લગ્ન થઈ એની આગલી રાત્રિએ મુસલમાન લોકોના મનમાં ચિંતા હોવાથી તેઓ સૂઈ ગયા. તેમનામાંના ઘણા ખરેખર વિચારથી નિદ્રામાં ખલસ પહોંચતાં તેઓ સ્વપ્નમાં અપવિત્ર થયા. જે જગ્યાએ હજરત પેયગમ્બરની ફોજ પડી હતી તે જગ્યામાં એટલી બધી સૂઈ અને ઊંડી રેતી હતી કે તેઓ તેમ જાણ્યા ત્યારે તેઓના પગ તેની અંદર ખુંટી ગયા, અને પાણીની જગ્યા રજુની ખવણીમાં હતી. તેથી શેતાને મુસલમાનો પાસે આવીને તેઓને કહ્યું કે લગ્નમાં તમારે ખુદાની મદદની આશા રાખવી નહિ, કારણ કે તમારી પાસે ખીલકુલ પાણી નથી, અને તમે રાત્રિએ અપવિત્ર થયા છો; અને અગર જો કે તમે પોને ખુદાના માનીતા છો એવું ધારો છો અને હજરત પેયગમ્બર તમારી સાથે છે તો પછી તમારે ગોસ્ત (નાશ) વગર નમાઝ પાઠી પડશે. આ ઉપરથી ખુદાએ તેમને રાત્રિએ એટલા બધા વરસાદ મોકલ્યો કે ત્યાં એક ન્હાની નદી વહેવા માંડી અને આ પ્રમાણે તેમને ગોસ્ત કરવા માટે તથા ખીલ બધા

તેઓ ત્હારી સાથે સત્ય (લકાઈ) વિષે,
તે ઝાઢેર થયા મછી, તકશર કરે છે
બાણે કે તેઓને મોત તરફ દોરવામાં
આવ્યા હોય, અને તે તેઓ બોલતા હોય. ૬.
અને (યાદ કરો) બ્યારે ખુદાએ બે
દુકડીમાંથી એકનું તમને વચન આપ્યું
કે આમાંની એક (ની સામે લડવાનું)
તમારે માટે છે, અને તમે એવું ઇચ્છતા
હતા કે હથિયાર વગરની દુકડી તમારે
માટે હોય. પણ ખુદા એમ ઇચ્છે છે કે
તે પોતાના શખ્દો વડે સત્ય ઝાઢેર કરે
અને કાફરોને મૂળથી કાપી નાંખે. ૭.
એટલા માટે કે તે સત્ય ઝાઢેર કરે
અને અસત્યનો નાશ કરે, અગર જો કે
પાપી લોકો તે પસંદ કરતા નથી. ૮.
(યાદ કરો) બ્યારે તમે તમારા પરવરદેગાર
પાસે હોઆ કરી મદદ માગતા હતા,
ત્યારે તેણે તમારે માટે તે સ્વીકારી કે
હું તમને અનુકરે ગોઠવાયેલા હજાર
ફરેશતાથી મદદ કરનાર છું. ૯.

يَجَادُ لَوْلَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا بَيْنَ كَلَامَا
يَسْأَلُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ۖ وَإِذْ
بَعَدَ كُمْ اللَّهُ أَحَدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهُمَا لَكُمْ
وَتُودُونَ أَنْ غَيْرَ ذَاتِ التَّوَكُّه تَكُونُ
لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يَحِقَّ الْحَقُّ بِكَلِمَاتِهِ وَ
يَقْطَعَ دَائِرَ الْكَافِرِينَ ۖ لِيَحِقَّ الْحَقُّ وَ
يَبْطُلَ الْبَاطِلُ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۸ إِذْ
تَسْتَفِيشُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابْ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ
بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرَدِّفِينَ ۙ

જેજુરાઈએ હઝરત પેયગમ્બરને ખબર આપી એટલે હઝરતે પોતાના અસહાબોને આ આજ્ઞાત
જણાવી તેથી તેઓને તે લોકોને અટકાવવાનું ઇશ્તિને તેમની સામે કૂચ કરી. અણુ-સોફ્યાનને
આ આજ્ઞાતની ખબર પડવાથી તેણે એક માણસને મોકલે મોકલી મદદ માંગાવી, જેથી જાંટ અને ધોડા
ઉપર સવાર થયેલાં ૯૫૦ હથિયાર બંધ માણસો તેની મદદે આવવા તૈયાર થયાં. બ્યારે તેઓ મદિના
પાસે આવી પહોંચ્યા ત્યારે હઝરત પેયગમ્બરે પોતાના અસહાબોને 'પૂછ્યું' કે કાફલો અને ફોજ
એ એમાંથી તમે કોની સામે લડવા જવા ઇચ્છો છો? તેઓએ પોતાની સંખ્યા ઘોડી હોવાને
લીધે કાફલા સામે લડવા જવાની ઇચ્છા બતાવી, કારણ કે તેઓ ફક્ત ૩૦૦ જણા હતા, અને
તે ઉપરાંત ૭૦ જાંટ, ૨ ધોડા, ૧ અખ્તર અને ૭ તરવાર તેઓની પાસે હતાં. પણ હઝરત
પેયગમ્બર એવું ઇચ્છતા હતા કે તેઓએ ફોજ સામે લડવા જવું; અને બ્યારે અનસારના
સરદારે હઝરત પેયગમ્બરની સાથે જવા તૈયાર થયા ત્યારે હઝરત કૂચ કરી ફોજની સામે ગયા. ખુદાએ
હઝરતને તેના જવાની આગળની ખાતરી આપી હતી તેથી હઝરતે પોતાના અસહાબોને જે જે
જગ્યાએ કાફરોને મારી નાંખીને ફેંકી દેવામાં આવશે તે જગ્યાએ અગાઉથી બતાવી હતી.

કહે, ગનીમત તો ખુદા અને પેયગમ્બર માટે છે, માટે ખુદાથી હરે અને તમે પોતપોતામાં સુધારો કરો, અને ખુદા અને તેના પેયગમ્બરનું ફરમાન ઉઠાવો ને તમે મોમેન હો. ૧. મોમેનો માત્ર તેઓ છે કે જ્યારે ખુદાનું નામ લેવાય છે ત્યારે તેઓનાં અંતઃકરણ હરે છે; અને જ્યારે તેની આંખાત તેમની પાસે વાંચવામાં આવે છે, ત્યારે તે તેઓનાં ઇમાનનો વધારો કરે છે. અને તેઓ પોતાના પરવરહેગાર ઉપર આધાર રાખે છે. ૨. (અને તેઓજ છે) કે જેઓ નમાઝ પઢે છે, અને જે અમે તેઓને ફરી આપી છે તેમાંથી દાન કરે છે. ૩. તેઓજ ખરેખર સાચા મોમેનો છે. તેમને માટે તેઓના પરવરહેગાર પાસે દરબ અને માફી અને પુષ્કળ ફરી છે. ૪. (ખુદા તને બહાર તરફ લઈ જશે) જેવી રીતે ત્યારે પરવરહેગાર તને ત્યારે ઘરમાંથી સત્ય (લડાઈ) માટે બહાર લાવ્યો, * અને ખરેખર મોમેનોનો એક લાગ નારાજ હતો. ૫.

قُلْ الْاِذَا لَاقَاكَ اللهُ وَالرَّسُولَ فَاتَّقُوا اللهَ
وَاصلحوا ذات بينكم واطيعوا الله
ورسوله ان كنتم مؤمنين ۱ اما المؤمنون
الذين اذا ذكر الله وجلت قلوبهم واذا تليت
عليهم آياته زادهم ايمانا وعلى ربهم
يتوكلون ۲ الذين يقيمون الصلاة وما
رزقناهم ينفقون ۳ او لك هم المؤمنون
حقا لهم درجات عند ربهم ومغفرة ورزق
كريم ۴ كما اخرجك ربك من بيتك
بالحق وان فريقا من المؤمنين لكارهون ۵

જીવાનીયાઓએ કહ્યું કે અમારી મદદથીજ આ લડાઈ જીતાર્હ છે માટે તમામ ગનીમતની વસ્તુઓ અમને મળવી નેહમ છે, તેમજ વૃધ્ધ માણસોએ તેઓનો લાગ માગ્યો એવું કહીને કે અમે પણ તેઓના મદદગાર હતા. અથવા કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે આ તકરાર મોહાજર અને અનસાર વચ્ચે થઈ હતી, કારણ કે તે દરેક ગનીમતની માગણી કરી હતી. વળી “અનફાલ” ના અર્થ માટે તક્સીર લખનારાઓ ખુદા ખુદા મતના છે, કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ ખાસ “બહરની ગનીમત” થાય છે. કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ તે લડાઈમાં પકડેલા કેદીઓ થાય છે. બીજા કેટલાક કહે છે કે લડાઈ વખત કાફરો પાસેથી લીધેલી કાંઈપણ ચીજને “અનફાલ” કહેવાય છે. એવો મત એ છે કે ગનીમતની વસ્તુઓ વેહેં-માઈ ગયા બાદ મેળવેલી કાંઈપણ ચીજ એવા તેનો અર્થ થાય છે.

* આ લડાઈનું મૂળ કારણ એ હતું કે મક્કાના કારેશ લોકોનો એક મ્હોટો કાફલો અહીં-સોફ્યાનની સરદારી નીચે બીજા ઘણા સરમતે સહિત શામથી પાછો આવવો હતો, તે દરમ્યાન

ખરેખર જેઓ ત્હારા પરવરદેગાર પાસે
છે તેઓ તેની બંદગી કરવાને અભિમાન
કરતા નથી; અને તેઓ તેની પવિત્રતા
યાદ કરે છે, અને તેઓ તેને સેવદો
કરે છે. ૨૦૬.

ان الذين عند ربك لا يستكبرون عن

عبادته ويسبحونه وله يسجدون ٢٠٦

પ્રકરણ ૮ મું.

સુરતોલ-અન્કાલ.

આ પ્રકરણ મહિનામાં વણ કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં શામીની કોરઆનની
નકલ પ્રમાણે ૭૭ આયા છે; અને હેજાઝી અને બસ્રી પ્રમાણે ૭૬ છે અને કુદી
પ્રમાણે ૭૫ છે. તે “અન્કાલ” કહેવાય છે તેનું કારણ એ કે પેદેક્ષીજ આયામાં
લઠાઇમાં મેળવેલી ગનીમત (લઠાઇમાં મેળવેલો માલ) નું વર્ણન આવે છે, અને
તેને અરબી ભાષામાં “અન્કાલ” કહે છે. આ પ્રકરણનો ઘણો ખરો ભાગ બદરની
લઠાઇના સંબંધમાં છે. હદીસમાં હઝરત પેયગમ્બરે કરમાવ્યું છે કે “આ પ્રકરણ
અને તેની પછીનું “બરાઅત” પ્રકરણ જે કોઇ વાંચશે તેની કયામતને દિવસે
હું શકાઅત કરનાર છું અને સાક્ષી આપીશ કે તે મોનાફેક નહોતો, અને વળી
જ્યાંયુધી તે આ દુનિયામાં રહેશે ત્યાં યુધી ખુદાનું તખ્ત ઉપાડનારા ફરેશ્તાઓ
તેને માટે દોઆ કરશે.”

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી

(શરૂ કરું છું.)

તેઓ તને ગનીમત† વિશે પૂછે છે.

سورة الأنفال مدنية وهي

خمس وسبعون آية

بسم الله الرحمن الرحيم

يَسْأَلُكَ عَنِ الْاَنْفَالِ

† સુન્નીના મત પ્રમાણે આ આયાના વાંચન પછી સેવદો કરવો વાજબ છે. સુન્ની પંથના
આયેમો કહે છે કે કોરઆનમાં એવા ૧૪ ફકરા છે કે જેના વાંચન પછી સેવદો કરવો વાજબ
છે, પણ તેઓમાં પણ બે જગ્યાએ જુદા જુદા મત છે. આ તરજુમામાં જ્યાં જ્યાં તે ફકરા
આવશે ત્યાં હું તે બતાવીશ. પણ શીઆ પ્રમાણે તો ફક્ત ચાર જગ્યાએ સેવદો કરવો વાજબ
છે અને બાકી તો મુસ્તહબ છે. તે ચાર જગ્યાઓ ૩૨ માં પ્રકરણની ૧૫ મી આયા, ૪૧ માં પ્રકરણની
૩૫ મી આયા, ૫૩ માં પ્રકરણની ૫૭ મી આયા, અને ૯૬ માં પ્રકરણની ૧૯ મી આયા એ પ્રમાણે છે.

† બદરની લઠાઈ પછી આ આયા વણ કરવામાં આવી હતી. તે વખતે તે લઠાઈમાં લડેલા

અને જો તેને શેતાન તરફથી કંઈ ઉશ્કેરણી મળે, તો ખુદાનો આશ્રય માગ, ખરેખર તે સાંભળનાર (અને) દાના છે. ૨૦૦ ખરેખર જેઓ ખુદાથી રૂંધા છે તેઓ ત્યાં શેતાન તરફથી તેઓને કંઈ ખરાબ વિચાર આવે ત્યાં ખુદાને યાદ કરે છે, ત્યાં તેઓ (ખરેખર સ્તોત્ર) જોનાર છે. ૨૦૧ અને તેઓ (કાફરો) ના ભાઈ (શેતાનો) તેઓને કુમાર તરફ જોડે છે. ૫૫૧ તેઓ અટકશે નહિ. ૨૦૨ અને ત્યાં તેઓની પાસે કંઈ આયા લાવતો નથી ત્યાં તેઓ કહે છે કે શામાટે તું ત્હારી મેળે તે જતાવતો નથી? કહે હું માત્ર તે પ્રમાણે આણું છું કે જે મ્હારા પરવરદેગાર પાસેથી મ્હારી તરફ વધ કરવામાં આવ્યું છે. આ દેરઆન તમારા પરવરદેગાર તરફથી તમારી જ્ઞાન અશુ (સામેતી) છે અને જે દેખાઈ ઈમાન લાવે છે તેને માટે સ્તોત્ર જનાવનાર અને બક્ષિશ છે. ૨૦૩ અને ત્યાં (કેરઆન) વંચાય છે ત્યાં તે સાંભળે + અને છાના રહે છે કદાચ તમારા ઉપર દયા ગાય. ૨૦૪ અને ત્હારા પરવરદેગારને ત્હારા અંતઃકરણમાં નમ્રતા પૂર્વક અને હર સહિત યાદ કર. અને ધીરે સ્વરે શબ્દોથી તેની સવાર અને આંજ બાંધી કર. અને ગાફિલ રહેનારાઓમાંના થા નહિ. ૨૦૫.

وَأَمَّا يَزِيغُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ زَيْغٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۲۰۰ إِنْ الَّذِينَ اتَّقَوْا
إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا
فَأَذَاهُمْ مَبْصُورٌ ۲۰۱ وَآخَوَانِهِمْ يَعْدُوهُمْ
فِي النَّارِ ثُمَّ لَا يَقْصِرُونَ ۲۰۲ وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ
بَايَةٌ قَالُوا لَا أَجِيبُهَا قُلْ إِنَّمَا تَتَّبِعُ مَا يُوحَى
إِلَىٰ مِنْ رَبِّي هَذَا بَصَافَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۲۰۳ وَإِذَا قُرِئَ
الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ
تَرْحَمُونَ ۲۰۴ وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ
تَضَرَّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ
بِالتَّوَدُّعِ وَالْإِصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ۲۰۵

તેથી તેનો અર્થ એ કે માણસોની ધૂર અને યુનાદ દરગુસ્તરી કરી તેઓની સાથે માયાશુષ્ક વર્તન, અને આ આદત દમેશા રાખ. બીજી "યાકી રહેશે બામ" કે જે તરખર લોકો જોનાની માલ મેક્ષતમાંથી દાનમાં આવે છે તે. બીજી અર્થ પ્રમાણે નક્સીર લખનારા કહે છે કે આ કયદો ઝકાવના કાવગથી મનગુણ થયો છે.

+ અનસારમાંનો એક જુવાનીઓ દક્ષત પેચમખરની પછવાડે નમાઝ પઢતો હતો અને દક્ષત જે પઢતા હતા તેજ તે જણ પઢતો હતો. તેટલા માટે આ આયા વજ કરવામાં આવી.

ખરેખર ખુદા સિવાય જેઓની તમે
ખંદગી કરાં છો તેઓ તમારા જેવાજ
ખંદા છે, માટે તેઓને બોલાવો, ત્યારે
તેઓએ તમને જવાબ આપવો જોઈએ
જે તમે સાચું બોલતા હો. ૧૯૪. શું
તેઓને પણ છે કે જે વડે તેઓ આવે,
અથવા તેઓને હાથ છે કે જે વડે તેઓ
પકડી શકે, અથવા તેઓને આંખો છે
કે જે વડે તેઓ જુએ, અથવા તેઓને
કાન છે કે જે વડે તેઓ સાંભળે? કહે
તમે તમારા ભાગીદારને બોલાવો, પછી
મુદારી સામે કાવતરું રચો, પછી મને
વખત આપો નહિ. ૧૯૪. ખરેખર મારે
હોસ્ત ખુદા છે કે જેણે કેતાબ ઉતારી
છે અને તે પવિત્ર માણસોને હોસ્ત
રાખે છે. ૧૯૬. અને ખુદા સિવાય જેઓની
તમે ખંદગી કરાં છો તેઓ તમને મદદ
કરી શકતા નથી, અને તેમજ પોતાને
પણ મદદ કરી શકતા નથી. ૧૯૭.
અને જો તમે તેઓને સીધા સ્ત્રા તરફ
બોલાવો તો તેઓ સાંભળશે નહિ, અને
તું તેઓને જોશે કે તેઓ તારી
તરફ નજર કરે છે અને (ખરું જોતાં)
તેઓ જોતા નથી. ૧૯૮. જમા કરાં અને
મારાં કામ કરમાવ, અને અજાનીઓ
તરફથી મેં ફરવ. ૧૯૯.

ان الذين تدعون من دون الله عباد امثالكم
فادعهم فليستجيبوا لكم ان كنتم
صادقين ١٩٤ الحمد ارجل يمشون بها
هم ايدي يبطشون بها لهم اعين يبصرون بها
ام لهم اذان يسمعون بها قل ادعوا شركاءكم
ثم كيدون فلا ينظرون ١٩٥ ان وليي
الله الذي نزل الكتاب وهو يتولى
الصالحين ١٩٦ والذين تدعون من
دونه لا يستطيعون نصركم ولا انفسهم
ينصرون ١٩٧ وان تدعوا الى الهدى
لا يسمعا و تريم ينظرون اليك وهم لا
يبصرون ١٩٨ خذ المغر وامر بالعرف
واعرض عن الجاهلين ١٩٩

શબ્દાની પછી “ જોલાદોહોમા ” શબ્દ ઉમેરવાનો છે; કારણ કે તે અધ્યાહાર છે; તેથી તેનો
અર્થ એ છે કે ત્યારે ખુદા તેમને સારા હોદ્દા આપે છે ત્યારે તે હોદ્દાઓ ખુદાની સાથે ખીનઓને
ભાગીદાર કરે છે, † અહિં “ અર્થ ” શબ્દ એ અર્થમાં લઈ શકાય. પહેલો અર્થ “ કામા ”

ખુદા તેજ છે કે જેણે તમને એકજ
પુરુષમાંથી પેદા કર્યા છે, અને તેમાંથીજ
તેની સ્ત્રી પેદા કરી, એટલા માટે કે તે
તેણીની સાથે આરામ લે. પછી ત્યારે
તેણે તને ઢાંઢી દીધી, (ભોગવી) ત્યારે
તેણીને હલકો ભાર પ્રાપ્ત થયો, અને તે
સહિત તેણી આવશ્યક કરતી. પછી ત્યારે
તે (ગર્ભ) ભારે થયો, ત્યારે તેઓ બન્નેએ
પોતાના પરસ્પરહેગારની પ્રાર્થના કરી કે
ખરેખર જો તું અમને અખંડિત પવિત્ર
છોકરું આપીશ, તો અચિત્ત અમે
અભારીઓમાંના થઈશું. ૧૮૯. પછી ત્યારે
તેણે તેમને અખંડિત બાળક આપ્યું.
ત્યારે તે બન્ને (ના વંશજો) ખુદાએ
જે તે બન્નેને આપ્યું હતું તેને, તે
(ખુદા) ની સાથે ભાગીદાર કરે છે. *
પણ ખુદાની સાથે જેને તેઓ શરીક
કરે છે તેનાથી ખુદા તદ્દન પાક અને
મહાન છે. ૧૯૦ શું તેઓ તેને ખુદા
સાથે શરીક કરે છે કે જે કંઈ ચીજ
પેદા કરી શકતો નથી પણ પોતેજ પેદા
થયેલા છે ? ૧૯૧ અને તેમજ તેઓ
(મૂર્તિઓ) તેઓ (પૂજારીઓ) ને માટે
કંઈ મદદ આપી શકતી નથી. અને
તેમજ પોતાને પણ કંઈ મદદ કરી શકતી
નથી. ૧૯૨. અને જો તમે તેઓને સીધા
સ્વતા તરફ બોલાવો તો તેઓ તમારી
પાછળ આવશે નહિ. તે તમારે માટે
સરખાજ છે કે તમે તેઓને બોલાવો
અથવા તમે છાના રહો. ૧૯૩.

هو الذي خلقكم من نفس واحدة
وجعل منها زوجها ليكن اليها قلما تمسها
حملت حملا خفيفا فرت به قلما اقلت دعوا
الله ربهما لئن ايتنا صالحا لنكونن من
الساكرين ١٨٩ فلما اتيهما صالحا جلاله
شركا فيا اتيهما قعال الله عما يشركون ١٩٠
ايشركون مالا يخلق شيئا وهم يخلقون ١٩١
ولا يستطيون لهم نصرا ولا انفسهم
ينصرون ١٩٢ وان تدعوهم الى الهدى
لا يتبعوكم سواء عليكم ادعوتهم
ام ائتم صامتون ١٩٣

તથા નિશાનીઓ તેમને બધુ ભારે લાગે છે; અને ત્રીજીએ એ કે તે હિંસનો બનાવ તેની મ્હેલોટાઈ
અને સખતાઈને લીધે અસહ્ય છે.

* આ આયાના અર્થ વિષે તફરીર લખનારાઓમાં જુદા જુદા મત છે. તેમાંના બે મત
હું આ દેશણે આપું છું કે જે ધણા જણાએ કબૂલ રાખ્યા છે; અને કસશાફ તથા બેઝર્વી
તફરીરોમાં તેમજ બીજા કેટલાકના મત પ્રમાણે તે મળતા છે. એકતો એકે તે માલુસ અહિઆં
કેસાય છે કે જે હઝરત પેયગમ્બરના દાવઓમનિ એક હતો. તેને ખુદાએ ચાર પુત્રો બધ્યા હતા;
અને તેણે તેઓનાં નામ અબ્દ-મનાફ, અબ્દો-શમ્સ, અબ્દુલ ઝોઝા, અને અબ્દુદ-દાર, કારેશ
લેકાની ચાર મુખ્ય મૂર્તિઓનાં નામ ઉપરથી રાખ્યાં હતા બીજો મત એ કે આયામાં “નઅસા”

જેને ખુદા આટે રસ્તે દોરે છે તેને કોઈ રસ્તો બતાવનાર નથી; અને તે તેઓને તેઓના કુમારમાં ભટકતા રહેવા દેશે. ૧૮૬. તેઓ તને સાચત (કયામતના દિવસ) વિષે પૂછે છે કે તે ક્યારે અવવાનો છે? કહે તેનું જ્ઞાન માત્ર મહારા પરવરદેગાર પાસેજ છે; ખુદા સિવાય કયામતના દિવસને તેના ખાસ વખતે બીજે કોઈ ઝાહેર કરી શકતો નથી. તેનું જ્ઞાન આદાશોમાં અને પૃથ્વીમાં ભારે (ધૂપું) છે,† તે તમારી ઉપર માત્ર ઓથિતો આવશે. તેઓ તને પૂછે છે બાલુ કે તું તે વિષેનો સવાલ ઇચ્છતો હોય. કહે તેનું જ્ઞાન માત્ર ખુદા પાસેજ છે, પણ ઘણા લોકો બાલુતા નથી. ૧૮૭. કહે જે ખુદા આટે તે સિવાય હું મહારે પોતાને માટે કંઈ નક્કી કે કંઈ નુકસાન ઉપર સત્તા રાખતો નથી. અને જો હું અદ્રશ્ય બાલુતો હોત તો મેં ઘણાં માલ મેળવ્યો હોત અને મને દુઃખ પડ્યું નહોત. હું માત્ર (કાફરોને) એક ચેતવણી આપનાર અને જે કોમ ઇમાન લાવે છે તેને ખુશ ખબર આપનાર છું. ૧૮૮.

من يضل الله فلا هادي له ويذرهم في طغيانهم يعمهون ١٨٦ يسألونك عن الساعة إيان مرسبها قل إنما علمها عند ربي لا يجليها لوقتها إلا هو ثقلت في السموات والأرض لا تأتيكم إلا بقة يسألونك كالمحى عنها قل إنما علمها عند الله ولكن أكثر الناس لا يعلمون ١٨٧ قل لا أملك لنفسي نقما ولا ضرا إلا ما شاء الله ولو كنت أعلم الغيب لاستكثرت من الخير وما مسنى السوء إن أنا إلا نذير وبشير لقوم يؤمنون ١٨٨

દરેક કોમને એક પછી એક પોકરીને બોલાવી અને તેમને કહ્યું કે જો તમે હવે પછી તમારું કાફરપણું બંધી રાખશો તો હું તમને ખુદાની શિક્ષાની ચેતવણી આપું છું. તે વખતે તે કોમોના એક આગેવાને કહ્યું કે “મોદઅદને શું થયું છે? તે દિવાનો થઈ ગયો છે કે શું?”

“સાચત” એટલે એક કલાક; કયામતના દિવસને આ નામ આપવામાં આવ્યું છે, કારણ કે માણસોના હેસાબ એક કલાક કરનાં પણ ઓછા વખતમાં લઈ લેવામાં આવશે, અથવા તો ખુદા આગળ આવે લાંબો દિવસ એક કલાક જેવો છે.

† આ વાક્યના અર્થ સંબંધી ત્રણ મત છે. એક તો એ કે તે દિવસનું જ્ઞાન આદાશમાં રહેનારાઓ અને પૃથ્વીનાં મનુષ્યો માટે ભારે મુશ્કેલ છે, બીજો એ કે તે દિવસનું વર્ણન

અને તેઓને તથા દો કે જેઓ તેના નામને વાંકાં ચૂંકાં કરે છે. † તેઓ જે કરે છે તેનો બદલો જલદીથી તેઓને આપવામાં આવશે. ૧૮૦. અને જેઓને અમે પેદા કર્યા છે તેમાં એક ઉમ્મત એવી છે કે જે સત્ય વડે રસ્તો બતાવે છે અને તે વડે ન્યાય કરે છે. ૧૮૧. અને જેઓએ અમારી નિશાનીઓને બહી કહી છે તેઓને અમે ધીમે ધીમે ત્યાંથી તેઓ ન બાળતા હોય ત્યાંથી (નાશ તરફ) ખેંચીએ છીએ. † ૧૮૨. અને તેઓને હું વખત આપું છું. ખરેખર મહારી પકડવાની સુકિત દ્વં છે. ૧૮૩. શું ત્યારે તેઓ વિચાર કરતા નથી કે તેઓના માહેબ (માહુમ્મદ) માં કંઈ દિવાંગી નથી? † તે એક ચોખ્ખો ચિતવણી આપનાર સિવાય બીજો કોઈ નથી. ૧૮૪. શું તેઓ આકાશોની અને પૃથ્વીની પાદશાહી અને જે હરેક ચીજ ખુદાએ પેદા કરી છે તે વિચારથી ભ્રેતા નથી? અને તેમજ તેઓ વિચાર કરતા નથી કે કહાવ્ય તેઓનો નિમેલો વખત નહિક આવ્યો હોય? † ત્યારે કોરઆન પછી તેઓ કંઈ વાત ઉપર ધ્યાન લાવશે? ૧૮૫.

وَذُرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سِجْرُونَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۱۸۰ وَمَنْ خَلَقْنَا
مَعْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝ ۱۸۱
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَسَنُتَذَرُجَهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا
يَعْلَمُونَ ۝ ۱۸۲ وَأَمَّا لِمِثْلِهِمْ كَيْدِي مُتِينَ ۝ ۱۸۳
أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جُنَّةٍ إِنْ
هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ ۱۸۴ أَوْ لَمْ يَنْظُرُوا فِي
مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ
اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ
إِجْلُهُمْ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝ ۱۸۵

* કારણ કે અરબ લોકો ખુદાને “અબુલ-મકરેમ” એટલે “સદ્ગુણોના બાપ” કહેતા અથવા “અબુ-અલ-મકરમ” એટલે ધોળા મુખવાળો પણ કહેતા; અથવા જેવી રીતે ખ્રિસ્તિ લોકો ખુદાને “અબુલ-મસીહ” એટલે હમરત ઇસાનો બાપ કહેતા. કેટલાકના મન પ્રમાણે આ મકકાના મુલિપુત્રો તરફ એશાએ છે; કારણ કે તેઓ ખુદાનાં નામ ઉપરથી પોતાની મુલિઓનાં નામ પડતા હતા. જેમકે અલ્લાહ ઉપરથી અલ્લાહત, અઝીઝ ઉપરથી ઇઝઝા અને મન્નાન ઉપરથી મન્નાત એવાં નામ તેઓએ પાડ્યાં હતાં.

† એટલે કે આ દુનિયામાં અમે તેમને આગ્રાહ સ્થિતિમાં રાખીશું, અને તેઓને આપેલી દોષત અને મુખમાં તેઓને પાપ કરવા રહેવા દઈશું, એટલે સુધી કે તેઓ પોતાને એકા એક નાશ પામેલા બેશે.

† એક વખત હમરત પેશગમ્મર સહા પદાઃ ઉપર ગયા અને ત્યાંથી તેણે કોરેશ લોકોની

જેને ખુદા આડે રસ્તે દોરે છે તેને કોઈ રસ્તો ખતાવનાર નથી; અને તે તેઓને તેઓના કુમાર્ગમાં લટકતા રહેવા દેશે. ૧૮૬. તેઓ તને સાચત (ક્યામતના દિવસ) વિષે પૂછે છે કે તે ક્યારે આવવાનો છે? કહે 'તેનું' જ્ઞાન માત્ર મહારા પરવરદેગાર પાસેજ છે; ખુદા સિવાય ક્યામતના દિવસને તેના ખાસ વખતે ખીજે કોઈ આંદેર કરી શકતો નથી. તેનું જ્ઞાન આકાશોમાં અને પૃથ્વીમાં ભારે (ધૂપુ) છે, તે તમારી ઉપર માત્ર આશિર્તા આવશે. તેઓ તને પૂછે છે બાણ કે તું તે વિષેનો સવાલ ઇચ્છતો હોય. કહે તેનું જ્ઞાન માત્ર ખુદા પાસેજ છે, પણ ઘણા લોકો બાણતા નથી. ૧૮૭. કહે જે ખુદા આડે તે સિવાય હું મહાર પોતાને મારે કંઈ નકે. કે કંઈ નુકસાન ઉપર સત્તા રાખતો નથી. અને જો હું અદ્રશ્ય બાણતો હોત તો મેં ઘણાં માલ મેળવ્યો હોત અને મને દુઃખ પડ્યું નહોત. હું માત્ર (ફારિશને) એક ચેતવણી આપનાર અને જે કોમ ઇમાન લાવે છે તેને ખુશખબર આપનાર છું. ૧૮૮.

من يضل الله فلا هادي له ويذرهم في ظلماتهم يعمهون ۱۸۶ يسألونك عن الساعة إيان مرسيا قل إنما علمها عند ربي لا يجليها لوقتها إلا هو ثقلت في السموات والأرض لا تأتيكم إلا بقة يسألونك كأنك حفي عنها قل إنما علمها عند الله ولكن أكثر الناس لا يعلمون ۱۸۷ قل لا أملك لنفسي نفعا ولا ضرا إلا ما شاء الله ولو كنت أعلم النيب لاستكثرت من الخير وما مسنى السوء إن أنا إلا نذير وبشير لقوم يؤمنون ۱۸۸

દરેક કોમને એક પછી એક પોદરીને બોલાવી અને તેમને કહ્યું કે જો તમે હવે પછી તમારું કાર્યપણું બંદી રાખો તો હું તમને ખુદાની શિક્ષાની ચેતવણી આપું છું. તે વખતે તે કોમોના એક આગેવાને કહ્યું કે "મોહમદને શું થયું છે? તે દિવાનો અર્થ મેળો છે કે શું?"

* "સાચત" એટલે એક કલાક; ક્યામતના દિવસને આ નામ આપવામાં આવ્યું છે, કારણ કે માણસોના હેસાબ એક કલાક કરતાં પણ ઓછા વખતમાં લઈ લેવામાં આવશે, અથવા તો ખુદા આગળ આવે લાંબો દિવસ એક કલાક જેવો છે.

† આ વાક્યના અર્થ સંબંધી ત્રણ મત છે. એકતો એ કે તે દિવસનું જ્ઞાન આકાશમાં રહેનારાઓ અને પૃથ્વીનાં મનુષ્યો મારે ભારે અને મુશ્કેલ છે, ખીજો એ કે તે દિવસનું વર્ણન

અને તેઓને તણ દો કે જેઓ તેના નામને વાંકાં ચૂંકાં કરે છે. * તેઓ જે કરે છે તેનો બદલો જલદીથી તેઓને આપવામાં આવશે. ૧૮૦. અને જેઓને અમે પેદા કર્યા છે તેમાં એક ઉમ્મત એવી છે કે જે સત્ય વડે રસ્તો બતાવે છે અને તે વડે ન્યાય કરે છે. ૧૮૧. અને જેઓએ અમારી નિશાનીઓને બાંધી કહી છે તેઓને અમે ધીમે ધીમે ન્યાંથી તેઓ ન બાલુતા હોય ત્યાંથી (નાશ તરફ) ખેંચીએ છીએ. † ૧૮૨. અને તેઓને હું વખત આપું છું. ખરેખર મહારી પકડવાની સુકિત દ્રઢ છે. ૧૮૩. શું ત્યારે તેઓ વિચાર કરતા નથી કે તેઓના સાહેબ (મોહમ્મદ) માં કંઈ દિવાંનગી નથી? ‡ તે એક ચોખ્ખો ચેતવણી આપનાર સિવાય બીજો કોઈ નથી. ૧૮૪. શું તેઓ આકાશોની અને પૃથ્વીની પાદશાહી અને જે દરેક ચીજ ખુદાએ પેદા કરી છે તે વિચારથી બેતા નથી? અને તેમજ (તેઓ વિચાર કરતા નથી) કે કદાચ તેઓનો નિમેલો વખત નજદિક આવ્યો હોય? ત્યારે કોરઆન પછી તેઓ કંઈ વાત ઉપર ધમાન લાવશે? ૧૮૫.

وَذُرُوا الَّذِينَ يَلْحَدُونَ فِي آسَاءٍ لَا يَسْجُرُونَ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۱۸۰ وَمَنْ خَلَقْنَا

يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝ ۱۸۱ وَالَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا

يَعْلَمُونَ ۝ ۱۸۲ وَأَمَّا لِلْمِصْرِاجَيْنِ أُتِينَ ۝ ۱۸۳

أَوْ لَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ جُنَّةٍ إِنْ

هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝ ۱۸۴ أَوْ لَمْ يَنْظُرُوا فِي

مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ

اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَإِنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ

أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حُلُوتٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ۝ ۱۸۵

* કારણ કે અરબ લોકો ખુદને “અબુલ-મુસલીમ” એટલે “સદ્ગુણોનો પાપ” કહેતા અથવા “અબુલ-મુસલીમ-વઝીર” એટલે પોતાના મુખવાળો કહેતા; અથવા જેવી રીતે ખ્રિસ્તિ લોકો ખુદને “અબુલ-મસીહ” એટલે હઝરત ખ્રિસ્તોના પાપ કહેતા. કેટલાકના મત પ્રમાણે આ મકકાના મુતિપૂત્રો તરફ એસારો છે; કારણ કે તેઓ ખુદાનાં નામ ઉપરથી પોતાની મુતિઓનાં નામ પડતા હતા. જેમકે અસ્લાહ ઉપરથી અસ્લાહ, અઝીઝ ઉપરથી ઉઝઝા અને મન્નાન ઉપરથી મન્નાત એવાં નામ તેઓએ પાડ્યાં હતાં.

† એટલે કે આ દુનિયામાં અમે તેમને આપ્યાદ સ્થિતિમાં રાખીશું, અને તેઓને આપેલી દોષત અને સુખમાં તેઓને પાપ કરવા રહેવા દઈશું, એટલે સુધી કે તેઓ પોતાને એક એક નાશ પામેલા બેશે.

‡ એક વખત હઝરત ખેયમગ્યર સફા પટાઃ ઉપર ગયા અને ત્યાંથી તેણે કોરેશ લોકોની

અને જો અમે ઇચ્છ્યું હોત તો તે વડે
અમે તેને ઉચ્ચે દરજ્જે ચઢાવ્યો હોત.
પણ તેણે પોતેજ પૃથ્વી તરફ વલણ કયું
અને પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલ્યો, ત્યારે
તેનો દાખલો એક કૂતરા જેવો છે; જો
તેની ઉપર તું હુમલો કરે તો તે જીભ
બહાર લાવે છે, અથવા તું તેને જવા દે
તો પણ તે જીભ બહાર લાવે છે. આ તે
કોમળો દાખલો છે કે જેઓએ અમારી
નિશાનીઓને જુદી કહી છે. ત્યારે તેઓને
આ સમાચાર વાંચી સંભળાવ કે કદાચ
તેઓ વિચાર કરે. ૧૭૬. તે લોકોનો
દાખલો દુષ્ટ છે કે જેઓએ અમારી
નિશાનીઓને જુદી કહી છે અને તેઓએ
પોતાની ઉપરજ ઓલમ કર્યો છે. ૧૭૭.
જેને ખુદા ખરે રસ્તો બતાવે છે તેનેજ
સીધો રસ્તો મળ્યો છે; અને જેને આડે
રસ્તે દોરે છે તેઓજ નુકસાન ખમનાર
છે. ૧૭૮. અને ખરેખર અમે દુષ્ટખ
માટે ઘણાખરા, જેન અને માણસો પેદા
કર્યા છે. તેઓને એવાં અંતઃકરણ છે કે
તેવડે તેઓ કંઈ સમજતા નથી, અને
તેઓને એવી આંખો છે કે તે વડે તેઓ
જોતા નથી, અને તેઓને એવા કાન છે
કે તે વડે તેઓ સાંભળતા નથી. એ
દાર જેવા છે બદકે તેઓ તે કરતાં વધારે
જોડે રસ્તે ગયેલા છે. તેઓ ગાફેલ
માણસો છે. ૧૭૯. અને ખુદા માટે સુઠર
નામો છે. માટે તે વડે તેને બોલાવો.

ولو شئنا لرفعناهم بها ولكن الله اخلص
الارض واتبع هواه ففله كذل الكتاب
ان تحمل عليه يهث او تتركه يهث ذلك
مثل القوم الذين كذبوا باياتنا فاقصص
القصص لعلهم يشكرون ١٧٦ ساء مثلا
القوم الذين كذبوا باياتنا وانفسهم كانوا
يظلمون ١٧٧ من يهد الله فهو المهتدي
ومن يضلل فاولئك هم الخاسرون ١٧٨
ولقد ذرانا لجنهم كثيرا من الجن والانس
لهم قلوب لا يفقهون بها ولهم اعين
لا يبصرون بها ولهم اذان لا يسمعون
بها اولئك كالانعام بل هم اضل اولئك
هم التافلون ١٧٩ والله الاسماء الحسنى
فادعوه بها

કરવાનું આ માણસને કહેવામાં આવ્યું હતું. જે કે પ્રથમ તો તેણે આ યાચન ના પાડી, પણ
પાછળથી લાંચ લાગે તેણે તેમને શાપ દીધો. પણ પરિણામ તેઓની પોતાનીજ વિરૂદ્ધ આવ્યું.

અથવા તમે કહો નહિ કે ખરેખર અગાઉથી અમારા બાપદાદાએ ખુદાની સાથે શરીર કર્યા હતા, અને અમે તેઓની પાછળ તેઓના વંશજો હતા; ત્યારે શું આટે રસ્તે ચાલનારાઓએ જે કયું છે તેને લીધે તું અમારો નાશ કરીશ? ૧૭૩. અને આ પ્રમાણે અમે નિશાનીઓનું વિગતવાર વર્ણન આપીએ છીએ. અને કદાચ તેઓ પાછા ફરે. ૧૭૪. અને તેઓને તે માણસો વિષેના સમાચાર તું વાંચી સંભળાવ કે જેને અમે અમારી આયાત આપી હતી. પછી તે તેને પડતી મુકી વેગળો રહ્યો. પછી તેની પછવાડે શેતાન ચાલ્યો. અને તેથી તે આટે રસ્તે ચાલનારામાંનો થયો. ૧૭૫.

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَ
كُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ
الْمُطْلُونُ ۱۷۳ وَكَذَلِكَ بِفَصْلِ الْآيَاتِ
وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۱۷۴ وَأَتْلُ عَلَيْهِمْ
نَبَا الَّذِي أَيْنَاهُ أَيَاتُنَا فَأَنْبَسَخْ مِنْهَا قَائِمَةً
الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الظَّالِمِينَ ۱۷۵

આવનાર છે તેને તેની પીઠમાંથી ખુદા બહાર લાવ્યો. વળી તેઓ કહે છે કે તેઓ સધળાને ખરેખર ન્હાની ન્હાની કીડીઓના આકારમાં અમુક જગ્યાએ એકઠાં કરવામાં આવ્યાં હતાં. અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે તે કીડીઓ પીળી, કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ધોળી અને રાતી, અતે કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે હઝરત આદમના જમણા પડખામાંથી ધોળી અને ડાબા પડખામાંથી કાળી કીડીઓ બહાર કાઢવામાં આવી હતી, અને તેમને સમજ શક્તિ, આપવામાં આવી હતી. પછી ખુદાએ તેમની આગળ પોતાની ખુદાઈ જાહેર કરી અને ફેરેસ્તાઓની રજવમાં તેઓએ તેનામાં નથા તેની એકતામાં આસ્થા રાખવાનું કયું અને ફેરેસ્તાઓ તેના સાક્ષી થયા. ત્યાર પછી તેમને પાછા હઝરત આદમની પીઠમાં મૂકવામાં આવ્યા. આ તફ્સીર લખનારાઓનો સામાન્ય મત છે; પણ ખીળ કેટલાક મતો મ્હોટી તફ્સીરોમાં બેવાથી માણુમ પડશે. ધર્મી કઇ જગ્યાએ આ કષ્ટસાત્ત્વવામાં આવી હતી તેના સંબંધમાં પણ સૌના વુદ્ધ વુદ્ધ અભિપ્રાય છે. કેટલાક કહે છે કે તે જગ્યા અરફાત પહાડ પાસે આવેલી "અતને-તોઅમ્માન" હતી. કેટલાક કહે છે કે હઝરત આદમ બેહેસ્તમાંથી નીચે આવ્યા પછી "દજ્જ" નામની હિંદુસ્તાનમાંની એક જગ્યા તે હતી. ખીળ કેટલાક કહે છે કે હઝરત આદમ પેદા થયા પછી પણ બેહેસ્તમાં ઘખજ થયા પહેલાં બેહેસ્તના દરવાજા આગળનું વિશાળ મેદાન તે હતું કે જેની લંબાઈ ૩૦૦૦ વરસ મુઠ્ઠી મુસાફરી કરીએ તેટલી હતી.

ફ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આ માણસ આમૈયા-બેન-અખી-સલ્ત હતો. એલાદી પુરુષકો વાંચવાથી તેને ખબર પડી કે ખુદા લગભગ તે વખતમાં એક પેયગમ્બર મોકલનાર છે, તો કદાચ તે માણસ હું હોમશ એવી તેને આશા હતી; પણ બ્યારે હઝરત પેયગમ્બરે પોતાની પેયગમ્બરી પદવી જાહેર કરી ત્યારે અદેખાઇને લીધે તેણે હઝરત પેયગમ્બરને માન્યો નહિ. કેટલાક કહે છે કે આ માણસ અખુ-આગેર હતો કે જે સરગ્ગે-ઝેરાનનો સ્થાપનાર હતો. તેનું વર્ણન સુરા ૯ મી આયા ૧૦૮ અને ૧૦૯માં આવ્યો. કેટલાક કહે છે કે તે બજઅમે-આહર હતો બ્યારે એસરાફના વંશજો એલમગારો સાથે લડના હતા, ત્યારે તેઓનો પરાજય થાય તેવી આશના

તેઓ આ હુલકી દુનિયાની માલ મેલકત લે છે અને કહે છે કે અમને જલહીથી માફી આપવામાં આવશે, અને જો તેઓની પાસે તે માલ જેટલું આવે તોપણ તેઓ તે લેશે. શું તેઓની પાસેથી તોરાતમાં લખેલું વચન લેવામાં આવ્યું નથી કે તેઓએ ખુદા વિષે સત્ય સિવાય બોલવું જોઈએ નહિ? તેઓએ તેની અંદર જે છે તેનો અભ્યાસ કર્યો છે. અને આવતી ઝિંદગીનું રહેઠાણ, જેઓ પરહીઝગારી કરે છે, તેઓને માટે વધારે સાફ છે. શું તમે સમજતા નથી? ૧૬૯. અને જેઓ કેતાબને મઝબૂત વળગી રહે છે અને નમાઝ પઢે છે—ખરેખર અમે પોતાના કામને સુધારનારનો બદલો વ્યર્થ કરીશું નહિ. ૧૭૦. અને (યાદ કર) કે જ્યારે અમે પર્વત ઉચ્છ્રી તેઓની ઉપર ધરી રાખ્યા જાણે કે તે એક છાયો હોય; અને તેઓએ ધાર્યું કે તે તેઓની ઉપર પાડવાનો છે, (અને અમે કહ્યું) જે અમે તમને આપ્યું છે તે દ્રઢતાથી લો. અને તેમાં જે છે તે યાદ કરો કે કદાચ તમે પરહીઝગારી કરો. ૧૭૧. અને (યાદ કર) કે જ્યારે હારા પરવરહેગારે આદમનાં છોકરાંઓની પીઠમાંથી તેઓનો વંશ ઉત્પન્ન કર્યો. * અને ખુદાએ તેઓને પોતાના પંડ માટેજ સાક્ષી બનાવ્યા, (અને કહ્યું) શું હું તમારો પરવરહેગાર નથી? તેઓએ કહ્યું હા, અમે સાક્ષી છીએ. (આ એકરાર) એટલા માટે કે કયામતને દિવસે તમે કહો નહિ કે ખરેખર અમે આથી અજાણ્યા હતા. ૧૭૨.

يَاخْذُونَ عَرَضَ هَذَا الْاَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلَهُ يَأْخُذُوهُ
 أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ
 وَالَّذِينَ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۝ ۱۶۹ وَالَّذِينَ يَسْكُونُ بِالْكِتَابِ
 وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ۝ ۱۷۰ وَاذْ تَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَنُوا أَنَّهُ وَاقِعٌ بِهِمْ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ
 بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ يَتَّقُونَ ۝ ۱۷۱ وَاذْ أَخَذْنَا مِنْ بُنَى آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ يَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ۝ ۱۷۲

* આ અણના અમે સંબંધી તફ્ફીર લખનારોનોના ઘણા મન છે. ઘણા ખરા કરે છે કે જરૂર આદમની આત્મા કે જે આ દુનિયામાં કયામતના દિવસ સુધી એક પછી એક પ્રમાણમાં

અને (૫૯) ત્યારે તેમનામાંના એક સમૂહે કહ્યું કે તમે તે લોકોને શા માટે શિખામણ આપો છો કે જેઓને નાશ થવા કરનાર છે, અથવા સખત શિક્ષાથી સજા કરનાર છે? તેઓએ કહ્યું તે તમારા પરવરદેગાર પાસે અમારી ઓઝરખાલી† માટે છે, અને કદાચ તેઓ પરહીઝમાંથી કરે. ૧૬૪. પણ ત્યારે તેઓ જે શિખામણ તેઓને આપવામાં આવી હતી તે ભૂલી ગયા ત્યારે અમે જેઓ દુષ્ટ કામની મના કરતા હતા તેઓને બાંધ્યા અને જેઓએ ઓલમ કર્યો હતો તેઓને અમે સખત શિક્ષા માટે પકડ્યા; કારણ કે તેઓ નાકરમાની કરતા હતા. ૧૬૫. પછી ત્યારે તેઓએ, જેની તેઓને મના કરવામાં આવી હતી તેની, નાકરમાની કરી ત્યારે અમે તેઓને કહ્યું તમે તુરંત હાંડી કાઢવા વાંદરા થાઓ. ૧૬૬. અને (યાદ કર) કે ત્યારે ત્રણ પરવરદેગારે ખબર આપ્યા કે તે ખચિત તેઓની ઉપર કયામતના દિવસ સુધી એવો એક માણસ મોકલશે કે જે તેઓને દુષ્ટ શિક્ષા આપશે. ખરેખર ત્રણે પરવરદેગાર જલદી શિક્ષા કરનાર છે, અને ખરેખર તે દમા આપનાર (અ) દયાળુ છે. ૧૬૭. અને અમે તેઓ (યહુદીઓ) ને પૃથ્વીમાં જુદા જુદા સમૂહમાં વિભેદી નાખ્યા. તેઓમાંના કેટલાએક ધાર્મિક છે અને કેટલાએક તેથી ઉલટા છે, અને અમે તેઓની સુખ અને દુઃખ વડે આજમાયેશ કરી કે કદાચ તેઓ પાછા કરે. ૧૬૮. પણ તેઓની પછી તેઓ (ધાર્મિક) ની પાછળ આવનારાઓ તેઓની જગ્યા ઉપર આવ્યા, તેઓને કેતાબ વારસામાં મળી.

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعذُورَةٌ إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَهُمْ يَتُونَ ١٦٤ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعِزَابٍ مِّنْهُنَّ مَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ١٦٥ فَلَمَّا تَوَاعَنَ مَانُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ١٦٦ وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ لِيَبْعَثْ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مِنْ سَوْمٍ مُّمْسُو. الْمَذَابِ إِنْ رَبُّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَفُتُورٌ رَّحِيمٌ ١٦٧ وَقَطَعْنَا فِي الْأَرْضِ أَمَّا مِنْهُمْ الضَّالُّونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ١٦٨ خَلْفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرَثُوا الْكِتَابَ

દરેક ક્રોધે પોતાની, પીવાની જગ્યા ઓળખી, અને અમે તેઓની ઉપર વાદળાનો છાંયો નાંખ્યો, અને તેઓની ઉપર મન્ન અને સલવાઈ નીચે મોકલ્યાં (એવું કહીને) કે તમને જે પાક ચીજો અમે વૃત્તી આપી છે તેમાંથી ખાઓ; અને તેઓએ અમારી ઉપર ઓલમ કર્યો નહિ, પણ તેઓએ પોતાની ઉપરજ ઓલમ કર્યો હતો. ૧૬૦. અને (યાદ કર) જ્યારે તેઓએ કહેવામાં આવ્યું કે આ શહેરમાં રહો, અને તેમાં જ્યાંથી તમે આહો ત્યાંથી ખાઓ, અને “હેતતુન” શબ્દ ઓલો અને સેજદો કરતા દરવાજામાં દાખલ થાઓ, અમે તમારે માટે તમારાં પાપ માફ કરીશું. અમે જલદીથી સુકૃત્ય કરનારાઓનો બદલો વધારીશું. ૧૬૧. પણ તેઓમાંના જેઓએ ઓલમ કર્યો હતો તેઓએ જે શબ્દ તેઓને કહેવામાં આવ્યો હતો તેને ધીલ શબ્દ સાથે બદલ્યો. પછી તેઓની ઉપર અમે આકાશમાંથી શિક્ષા મોકલી, કારણ કે તેઓ ઓલમ કરતા હતા. ૧૬૨. અને તું યહુદીઓને તે ગામ વિષે પૂછ કે જે ગામને દરિયા કાંઠે આવ્યું હતું, કે જ્યારે તેઓ શનિવારને દિવસે હોકમની હુકમહાર જતા હતા કે જે વખતે તેઓની માછલીઓ તેઓના શનિવારને દિવસે પાણીમાંથી આવું બહાર કાઢી તેમની તરફ આવતી હતી; અને જે દિવસે શનિવાર નહોતો તે દિવસે તેઓના તરફ આવતી નહોતી. આ પ્રમાણે જે હુકમ કામ તેઓ કરતા હતા તેને લીધે અમે તેઓની આઅમાયેશ કરી. ૧૬૩.

قد علم كل اناس مشربهم وظللتنا عليهم
الغمام وانزلنا عليهم المن والسوى كلوا
من طيبات ما رزقناكم وما ظلمونا ولكن
كانوا انفسهم يظلمون ١٦٠ واذا قبل لهم
اسكنوا هذه القرية وكلوا منها حيث
شتم وقولوا حطة وادخلوا الباب سجدا
نقفر لكم خطيئاتكم سنزيد المحسنين ١٦١
فبدل الذين ظلموا منهم قولا غير الذي
قيل لهم فارسلنا عليهم رجلا من السماء
بما كانوا يظلمون ١٦٢ وسئلهم عن القرية
التي كانت حاضرة البحر اذ يمجدون في السبت
اذ تأتهم حياتهم يوم سبتهم شرعا ويوم
لا يستبشرون لا تأتهم كذلك بلوهم بما
كانوا يفسقون ١٦٣

બની એમરાઈસ ઉપર ફરજ હતી.

— આ માટે અને પાછળની ૧૫૮ થી આપા માટે સુરા ૨ છ આપા ૫૬ અને પછી તું ટિપ્પણ વાંચો.

અને તેઓની ઉપરથી તેઓના બાળે *
 અને સાંકળ કે જે તેઓની ઉપર હતી
 તે ઉતારી લે છે. પછી જેઓએ તેમાં
 ઇમાન આણ્યું છે અને તેને માન આણ્યું
 છે, અને તેને મદદ કરી છે અને જેઓ
 પ્રકાશ (કારઆન) પ્રમાણે આદ્યા છે કે
 જે તેની સાથે નીચે મોકલવામાં આવ્યો
 છે, તેઓ રસ્તગાર થનાર છે. ૧૫૭. કહે,
 હે લોકો, ખરેખર હું તમારા સઘળા
 તરફ ખુદાનો મોકલેલો પેયગમ્બર છું
 કે જે ખુદા માટે આકાશે. અને પૃથ્વીની
 પાદશાહી છે, તેના સિવાય બીજો કોઈ
 ખુદા નથી. તે જીવ આપે છે અને મૃત્યુ
 આપે છે. માટે ખુદાને અને તેના મોકલેલા
 ઉમ્મી (નહિ શીખેલા) પેયગમ્બરને
 માને કે જે ખુદાને અને તેના શબ્દોને
 માને છે, અને તેની પ્રમાણે ચાલે કે
 કદાચ તમને સીધો રસ્તો મળે. ૧૫૮.
 અને મુસાના લોકોમાં એક એવો સમૂહ
 છે કે જે સત્યથી રસ્તો ખતાવે છે, અને
 સત્યથી ન્યાય આપે છે. ૧૫૯. અને અમે
 તેઓના ઘાર અરબાત (પાત્ર) થી જુદા
 જુદા સમૂહમાં વિભાગ પાડ્યા, અને
 અમે મુસા તરફ વધ મોકલ્યો ત્યારે
 તેની કોમે તેની પાસેથી પાણી માગ્યું
 કે તું તહારી લાખડી ખડક ઉપર પછાડ.
 પછી તેમાંથી ઘાર બરા કૂટી નીકળ્યા.

وَنَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ
 عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ
 وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ ۙ أُولَٰئِكَ
 هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ ١٥٧ ۝ قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي
 رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
 وَيُمِيتُ ۚ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّي
 الَّذِي يُوْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ
 تَهْتَدُونَ ۝ ١٥٨ ۝ وَمِنْ قَوْمِ مُوسَى أُمَّةٌ
 يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ۝ ١٥٩ ۝ وَقَطَعْنَا
 إِبْرَاهِيمَ عَشْرَةَ آصَابًا مِمَّا وَاوَجِنَا إِلَىٰ
 مُوسَىٰ إِذِ اسْتَسْقِيَ قَوْمَهُ أَذْأَضْرَبَ بِعَصَاكَ
 الْجَبْرَ ۚ فَانْجَبْتَ مِنْهُ أَتْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا

*આ બોળે અને કહ્યું કામે નીચે પ્રમાણે હતાં; જેવાં કે શરીરના જે અવયવથી પાપ થયું હોય તે અવયવ કાપી નાંખવો, અથવા લગડોના જે ભાગ નાપાક થયો હોય તે ભાગ કાઢી નાંખવો, દરરોજ ૫૦ રકબત નમાઝ પઢવી, અર્ધા વર્ષ સુધી રજા રાખવા, વગેરે. હમરત મુસાના વખતમાં આ સઘળું કામ કરવાની

જો ત્હારી ઇચ્છા હોત તો તેં અગાઉથી તેમને અને અમારો નાશ કર્યો હોત. અમારામાંથી મૂર્ખ લોકોએ જે કંઈ છે તેને માટે તું અમારો નાશ કરે છે? તે ત્હારી આજમાયેશ સિવાય ખીલું કંઈ નથી. જેને તું ચાહે છે તેને તું તેવડે આડે રસ્તે લઇ જાય છે. અને જેને તું ચાહે છે તેને તું ખરો રસ્તો દેખાડે છે. તું અમારો મહદંગાર છે, માટે અમને માફ કર, અને અમારી ઉપર દયા કર, અને તું માણી આપનારાઓમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે. ૧૫૫. અને અમારે માટે આ દુનિયામાં અને આવતી જિંદગીમાં લહુ લખા. ખરેખર અમે ત્હારી તરફ કંઈ છીએ. ખુદાએ કહ્યું મ્હારી શિક્ષા જેને હું ચાહું તેની ઉપર હું પહોંચાડીશ. અને મ્હારી દયા સર્વ ચીજ ઉપર વિસ્તાર પામી છે. પછી હું જલદીથી તેઓને માટે દયા લખીશ કે જેઓ પરહીજગારી કરે છે અને ઝકાત આપે છે, અને જેઓ અમારી નિશાનીઓમાં ધિમાન લાવે છે. ૧૫૬. (તેઓ એવા છે કે) જેઓ મોકલેલા ઉમ્મી* (-નહિ શીખેલા) પેચગમ્બર પ્રમાણે ચાલે છે. જેનું નામ તેઓને પોતાની પાસેની તૌરાત અને એ-જુલમાં લખેલું મળે છે, તે તેઓને સાફ કામ કરવાને ફરમાવે છે, અને દુષ્ટ કામની તેઓને મના કરે છે. અને તેઓને માટે પાક ચીજો હલાલ કરે છે. અને નાપાક ચીજો તેઓને માટે હરામ કરે છે.

لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلِ وَابَيِّ أَهْلَكْنَا
بِمَا قُلْنَا لَهَا مِنْ قَبْلِ الْإِقْتِكَ
تَضِلُّ بِهَا مِنْ تَضَلُّ وَتَهْدِي مِنْ تَهْدَى
أَنْتَ وَلَهَا فَافْقَرْنَا وَارْمَنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْغَافِرِينَ ١٥٥ وَكُتِبَ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ أَنَا هَدَانَا إِلَيْكَ قَالَ
عَذَابِي أَصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ
كُلَّ شَيْءٍ فَسَاكِبُوا لِلَّذِينَ يَقُولُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ١٥٦
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يَجِدُوهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ

* કેટલાક માને છે કે હજરત પેચગમ્બર વાંચી કે લખી શકતા નહિ. પણ હજરતે એક આવુ અનુભવેલ જેનું કારઆન આપ્યું છે, તેથી સાબેન થાય છે કે તે એક ચમત્કાર છે. આ વિષે સુરા ૨૯ મી આયા ૪૮ મી તું દિખાણુ જુઓ.

તેને પોતાની તરફ ખેંચી લીધો. તેણે કહ્યું, હે મહારી માના દીકરા, ખરેખર લોકોએ અને લાચાર બેથો; અને લગભગ મને મારી નાંખવાના હતા, માટે તું મહારે લીધે દુશ્મનોને ખુશ કર નહિ, અને મને ઝોલમગાર કામ સાથે મૂક નહિ. ૧૫૮. મુસાએ કહ્યું હે પરવરદેગાર, મને અને મહારા ભાઇને માર્ક કર, અને ત્હારી દયામાં અમને દાખલ કર, અને તું રહમ કરનારાઓમાં સોથી વધારે રહમ કરનાર છે. ૧૫૯. ખરેખર જેઓએ તે વાછરડાને લીધો છે, † તેઓની ઉપર પોતાના પરવરદેગાર તરફથી કાપ અને આ દુનિયાની જિંદગીમાં હલકાઇ જલદીથી આવી પહોંચશે, અને આવી રીતે અમે બહુ † ખોલનારાઓને સજા આપીએ છીએ. ૧૬૨. પણ જેઓએ હુદ કામ કર્યા પછી તે બાદ પશ્ચાત્તાપ કર્યો, અને ઇમાન આણ્યું (તેઓને) ખરેખર ત્હારે પરવરદેગાર તે પછી મારી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૬૩. અને જ્યારે મુસાનો ગઝબ શાંત થયો ત્યારે તેણે અદવાહ લીધી અને તેના લખાણમાં જેઓ પોતાના પરવરદેગારથી ડરે છે તેઓને માટે બોધ અને દયા લખેલી હતી. ૧૬૪. અને મુસાએ પોતાની કામમાંથી સિત્તેર માણસોને અમારા નીમેલા વખત માટે પસંદ કર્યા. પછી જ્યારે તેઓને વિજળીએ સપડાવી ગાળી નાખ્યાઈ ત્યારે તેણે કહ્યું હે પરવરદેગાર,

يَجْرء إِلَيْهِ قَالَ إِنَّ أَمَّ الْقَوْمِ اسْتَضَعُونِي
وَكَادُوا يَقْتُلُونِي فَلَا تَشْتَبِي الْأَعْدَاءَ
وَلَا يَجْعَلُنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ١٥٠ قَالَ
رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلَا خِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ
وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ١٥١ إِنَّ الَّذِينَ أَخَذُوا
الْعَهْلَ سَيَلَامُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَكَذَلِكَ يَجْزِي الْمُفْتِرِينَ ١٥٢
وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ بَدَّلُوا مِنْ بَعْضِهَا
وَأَمَّنُوا أَنْ رَبِّكَ مِنْ بَعْضِهَا لَفُورٌ
رَحِيمٌ ١٥٣ وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ
أَخَذَ الْأَلْوَحَ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ
لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ١٥٤ وَاخْتَارَ
مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا أَلِيقَانَا فَلَمَّا
أَخَذْتَهُمُ الرِّجْفَةَ قَالَ رَبِّ

અને જેઓએ અમારી નિશાનીઓ અને કયામતનાં દિવસની મોલાકાતને જાહી કહી છે તેઓનાં કામ નાબુદ થયાં છે. શું જે તેઓએ કહ્યું છે તે સિવાય તેઓને બદલે આપવામાં આવશે? ૧૪૭. અને મુસાની કામે તેના ગયા પછી પોતાનાં ઘરેણાંને બનાવેલો એક શરીરવાળો વાછરડો કે જેમાંથી આવાજ નીકળતો હતો તેને (ખુદા તરફે) લીધો. શું તેઓએ જોયું નહિ કે તે તેઓની સાથે બોલતો નથી અને તે તેઓને કાંઈ રસ્તો બતાવતો નથી? તેઓએ તે લીધો અને તેઓ જોલમગાર હતા. ૧૪૮. અને જ્યારે તેઓ પસ્તાયા * અને તેઓએ જોયું કે તેઓ ઉપે રસ્તે ગયા હતા, ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે જો અમારો પરવરદેગાર અમારી ઉપર દયા નહિ કરે અને અમને માફ નહિ કરે તો અચિત્ત અમે સુકસાન ખંભનારા છીએ. ૧૪૯. અને જ્યારે મુસા પોતાની કામ તરફ કોપાયમાન (અને) હિલગીર થઈ પાછો ફર્યો ત્યારે તેણે કહ્યું તમે મ્હારી પછી મ્હારી જગ્યાએ બહુ ખરાબ રીતે વર્ત્યા. શું તમે તમારા પરવરદેગારના હોકમ પહેલાં ઉતાવળ કરી? અને તેણે અલવાહ (પાટીઓ) ફેંકી દીધી, † અને પોતાના ભાઈનું માથું પકડી

وَالَّذِينَ كَذَبُوا بآيَاتِنَا وَلَقَاءَ الْآخِرَةِ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُحْزَنُونَ إِلَّا مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ١٤٧ وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ
مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خَوَارِ الْمِ رَوَا
أَنَّهُ لَا يَكْلَمُهُمْ وَلَا يَدْعِيهِمْ سِيْلًا اتَّخَذُوهُ
وَكَاوًا ظَالِمِينَ ١٤٨ وَلَا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ
وَرَاوَاهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا إِنَّ لِمَ رَحْمَتًا رَبِّنَا
وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ١٤٩ وَلَا
رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ اسْفًا قَالَ
يٰٓأَيُّهَا خَلْقْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي اعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَالْقَى الْإِلَاحِ وَاتَّخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ

તે લોકોને જેલેહસ્તમાંના સદ્ગત નામના અક્રમાંથી કાપેલું હવ્વ કટલાક કહે છે કે તેઓ માણેકની કટલાક કહે છે કે લીલા મહિની, અને કટલાક કહે છે કે તેઓ સાદા પથ્થરની બનાવેલી હતી. પણ સઘળા કહે છે કે તે દરેક દશ કે આર હાથ લાંબી હતી, અને તેમાં અદ્દર કોતરેલા હતા * આ વાક્યાનો મૂળ અર્થ “ તેઓ પોતાના હાથમાં પડ્યા ” એવો થાય છે, અને તે અરથી ભાષામાં એક એસ્તેલાહ છે, અને તેનો અર્થ “ પથ્થાત્તાપ કરવો ” એવો થાય છે. † એમ કહેવામાં આવે છે કે હઝરત મુસાએ તે અલવાહ નીચે ફેંકી હતી, અને તેના ભાંગીને સાત ભાગ થયા હતા. તેમાંથી છ ભાગ કે જેમાં દરેક વાગતનો વિગતવાર અલવાહ લખેલો હતો, તે આસમાન તરફ લઈ જવામાં આવ્યા અને બાકીનો એક કે જેમાં કમલ લખેલા હતા તે પડ્યો રહ્યો.

પછી ત્યારે તેને જ્ઞાન આપ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું 'તું' પાક છે. હું ત્હારી પાસે પશ્ચાત્તાપ કરું છું. અને હું માનનારાઓમાંનો પહેલો છું. ૧૪૩. ખુદાએ કહ્યું હે મુસા, ખરેખર મેં તને માણસોમાંથી મ્હારા પ્રદેશથી અને ત્હારી સાથે વાત કરવાથી પસંદ કર્યો છે; માટે મેં જે તને આપ્યું છે તે લે અને જ્ઞાનારીઓમાંનો એક થા. ૧૪૪. અને ખરેખર મુસાને માટે અસ્વાદ્ય* (પાટીઓ) માં દરેક ચીજ વિષે શિખામણ અને દરેક ચીજનું વિગતવાર વર્ણન લખી લીધું (અને કહ્યું) 'તું' તે દ્રવ નિશ્ચયથી લે અને ત્હારી દોમને દોકમ કર કે તેમાંથી જે ઉત્તમ છે તે તેઓ લે. હું જલદીથી તમને દુધ દામ કરનારાઓનું સંદેશણ બતાવીશ. ૧૪૫. હું જલદીથી મ્હારી નિશાનીઓ તરફથી તેઓને દેશવીશ કે જેઓ પૃથ્વી ઉપર નાહક બરાબ માટે છે. અને જો તેઓ દરેક નિશાની જુએ તોપણ તેઓ તેમાં ધમાન લાવશે નહિ. અને જો તેઓ ખરેખર રસ્તા જુએ તોપણ તેઓ તેને રસ્તા તરીકે લેશે નહિ. પણ જો તેઓ ખોટો રસ્તા જુએ તો તેઓ તેને રસ્તા તરીકે પકડશે. તેનું કારણ એ છે કે તેઓએ અમારી નિશાનીઓને ભૂલી કહી અને તેનાથી તેઓ ગાફેલ રહ્યા. ૧૪૬.

فَلَمَّا أَتَاهُ قَالَ سُبْحَانَكَ رَبِّكَ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُؤْمِنِينَ ١٤٣ قَالَ يَا مُوسَى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ
عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي وَبِكَلَامِي تَخَذَمَا
آيَتِكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ١٤٤ وَكَتَبْنَا
فِي الْأَلْوَابِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا
لِكُلِّ شَيْءٍ تَخَذُهَا قُوَّةً وَأَمْرًا قَوْمَكَ يَأْخُذُوا
بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْآلَمِينَ ١٤٥
سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِي الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَاتِي لَا يُؤْمِنُوا
بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ
سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا
ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَبُوا بَيِّنَاتٍ وَكَانُوا عَنْهَا
غَافِلِينَ ١٤٦

* આ અસ્વાદ્યની સંખ્યા વિશે જુદા જુદા અભિપ્રાય છે. કેટલાક કહે છે કે બે, કેટલાક કહે છે કે સાત, અને કેટલાક કહે છે કે દસ આપવામાં આવી હતી. તે અસ્વાદ્ય શેની બનાવેલી હતી તે વિષે પણ જુદા જુદા મત છે. કેટલાક કહે છે કે તેઓ લાકડાની બનાવેલી હતી અને

અને અમે મુસાને ત્રીશ સતનો વાયદો આપ્યો, અને બીજાં દસ દિવસથી તે મુદદત પૂરી કરી. ત્યારે આખીશ સતે તેના પરવરદેગારનો મુકરર કરેલો વખત પૂરો થયો; * અને મુસાએ પોતાના લાઇ હાઇનને કહ્યું તું મારી કેમમાં મારો ખલીફ થા. અને (તેઓનાં કામ) મુધાર અને બિગાડ કરનારાઓને રસ્તે આવ નહિ. ૧૪૨. અને ન્યારે મુસા અમારે નિમેલે વખતે આપ્યો અને તેના પરવરદેગારે તેની સાથે વાત કરી. ત્યારે તેણે કહ્યું હે પરવરદેગાર તું મને હારો પ'ંડ બતાવ કે જેથી હું હારી તરફ નઝર કરું. તેણે કહ્યું તું મને કદી જોઈ શકીશ નહિ પણ પર્વત તરફ નઝર કર. પછી જો તે તેની જગ્યાએ સ્થિર રહેશે તો તું મને જલદીથી જોઇશ. પણ ન્યારે તેના પરવરદેગારે પહાડ ઉપર પ્રકાશ નાંખ્યો. ત્યારે તેણે તે પહાડના ચૂરે ચૂર કરી નાંખ્યા, † અને મુસા બેહોશ થઇ પડ્યો.

وواعدنا موسى ثلاثين ليلة وأمعناها بغير
 فتم ميقات ربه أربعين ليلة وقال موسى
 لأخيه هارون اخلفني في قومي وأصلح
 ولا تتبع سبيل المفسدين ١٤٢ ولما جاء
 موسى ليقاسنا وكلمه ربه قال رب ارنني
 انظر إليك قال لن ربي ولكن انظر إلى
 الجبل فان استقر مكانه فسوف تراني فلما
 تجلى ربه للجبل جعله دكا وخر موسى صعقا

* ફેરજાનનો નાશ થયા પછી એસરાઈલનાં છોકરાંઓ માટે સધળાં ઝરૂરી ધર્મના કાયદ લખેલું એક પુસ્તક ખુદ પાસેથી લાવી આપવાનું હજરત મુસાએ તેમને વચન આપ્યું હતું; અને ન્યારે તેઓએ તે પુસ્તક લાવવાની હજરત મુસાને અરજ કરી ત્યારે ખુદાએ ખુદ પોતાની સાથે વાત કરવાનો લાભ મેળવવા માટે ૩૦ દિવસના રજા રાખી તે કામ માટે તૈયાર થવાની અને તે રજા પૂરા થયા બાદ સીના પહાડ ઉપર જઈને તે પુસ્તક લઈ આવવાની હજરત મુસાને આજ્ઞા કરી. ન્યારે તે ૩૦ દિવસના રજા રાખ્યા પછી ત્યાં ગયા ત્યારે તેને દસ દિવસના રજા વધારે રાખવાનું ફરમાન થયું. હજરત મુસાએ ન્યારે તે મુદત પૂરી કરી ત્યારે ખુદાએ તેની સાથે વાત કરીને તેને અલ્વાદ (પાટીયા ઉપર લખેલું પુસ્તક) આપ્યું કે જે સંખ્યાથી નીચેની આયાત વર્ણન આપે છે. તક્સીર લખનારાઓ કહે છે કે ખુદા હજરત મુસા સાથે ૨૪૦૦૦ શબ્દો અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ૭૦૦૦ શબ્દો બોલ્યા હતા, પણ ધણા જણાનો મત એ છે કે તે તેની સાથે ૯૪૦૦૦ શબ્દો બોલ્યા હતા.

† તક્સીર લખનારાઓ કહે છે કે ન્યારે ખુદાએ પોતાનો પ્રકાશ તે પહાડ ઉપર નાંખ્યો ત્યારે તેના કંટકે કંટકા થઈ ગયા અને તેમાંથી છ પર્વત જુદા પડ્યા, તેમાંના ત્રણ બોહોદ, રકકાન, અને રઝવાન મદિના પાસે પડ્યા, અને બાકીના ત્રણ સાઉર, અને સખીર અને હરશ મકકર પાસે પડ્યા.

અને અમે તે કોમ કે જેને નબળી કરવામાં આવી હતી તેને પૃથ્વીના પૂર્વ અને તેના પશ્ચિમ ભાગો વારસામાં આપ્યા, કે જેને અમે ખરકત આપી કૃષ્ણ ધનાવ્યા હતા, અને ત્યાર પચ્ચરદેગારને સારા વાયદો એસરાઇલના છોકરાઓ ઉપર પૂરે થયો, કારણ કે તેઓએ ધીરજ રાખી, અને જે ફેરઓને અને તેના લોકોએ કહ્યું હતું, અને જે (મહેલો) તેઓએ ઉપાસ્યો હતો તેનો અમે નાશ કર્યો. ૧૩૭. અને અમે એસરાઇલના છોકરાઓને દરિયો ઓળંગાવ્યો. પછી તેઓ એવી એક કોમ પાસેથી ચાલ્યા કે જે (કોમ) પોતાની ભૂતિઓ પાસે ખંદગી માટે રહેતી હતી. તેઓએ કહ્યું હે મુસા, અમારે માટે એક ખુદા સુકરર કર જેમ તેઓને માટે ખુદાઓ છે. તેણે કહ્યું ખરેખર તમે અત્રાની લોકો છો. ૧૩૫. ખરેખર આ લોકો જેમાં છે તેમાં તેઓના નાશ થયેલો છે. અને જે તેઓએ કહ્યું છે તે નાખુદ થયું છે. ૧૩૮. તેણે કહ્યું, શું ખુદા સિવાય તમારે માટે હું બીજો ખુદા શોધું? અને તેણે તમને સર્વ આલમ ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે. ૧૩૯. અને (ચાહ કરે) જ્યારે અમે તમને ફેરઓનના લોકોથી બચાવ્યા, કે જેઓ તમને સખત શિક્ષા પહોંચાડતા હતા, તમારા છોકરાઓને મારી નાંખતા હતા, અને તમારી ઈચ્છાને જીવતી રાખતા હતા, અને આમાં તમારે માટે તમારા પચ્ચરદેગાર તરફથી એક મહોટી બક્ષિશ હતી. ૧૪૧.

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْفُونَ
مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَمَعَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا
فِيهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحَسْنَى عَلَى بَنِي
إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ
فِرْعَوْنَ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ۝ ۱۳۷
وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ
يُكْفَرُونَ عَلَى أَنْسَامٍ لَهُمْ قَالَُوا يَا مُوسَى
اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ
تَجَاهِلُونَ ۝ ۱۳۸ إِنْ هُوَ إِلَّا مَذْمُومٌ مِمَّا فِيهِ
وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۱۳۹ قَالَ اغْبِثُوا
إِلَيْكُمْ آلِهَتُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۝ ۱۴۰
وَإِذْ أَجَبْنَاكَ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ
سُوءَ الْمَذَابِ فَيُلُونُ إِنَّا أَعَيْنُوكَ
نَسَاءً كَمْ فِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكَ

ફેરબોને કહ્યું હું તમને પરવાનગી આપું
 તે પહેલાં તમે તેની ઉપર ઇમાન લાવ્યા ?
 ખરેખર આ એક પ્રપંચ છે કે જે તમે
 શહેરમાં રચ્યો છે; એટલા માટે કે
 તેમાંથી તમે તેના લોકોને બહાર કાઢો.
 પણ તમે જલદીથી લાણુઓ. ૧૨૩. હું
 ખચિત્ તમારા હાથ અને તમારાં પગ
 સામસામા કાપી નાંખીશ. પછી હું તમને
 સઘળાને ફાંસી ઉપર ચંડાવીશ. ૧૨૪.
 તેઓએ કહ્યું ખરેખર અમે અમારા
 પરવરદેગાર તરફ પાછા ફરનારા છીએ. ૧૨૫
 અને તું આ કારણે સિવાય અમારો દોષ
 કાઢતો નથી કે અમે અમારા પરવરદેગારની
 નિશાનીઓ ઉપર ઇમાન લાવ્યા જ્યારે
 તે અમારી પાસે આવી. હે અમારા
 પરવરદેગાર અમને ઘણીજ ધીરજ આપ;
 અને સુમ્લેખ સ્થિતિમાં અમને મોત
 આપ. ૧૨૬. અને ફેરબોનના લોકોના
 આગેવાનોના એક સમૂહે કહ્યું, શું તું
 મુસાને અને તેના લોકોને રહેવા દઈશ
 કે તેઓ અમીન (મેસર) માં ફસાદ
 કરે અને તે તને અને તારા ખુદાઓને
 તણ દે ? તેણે કહ્યું, અમે જલદીથી
 તેઓના છોકરાઓને મારી નાંખીશું,
 અને તેઓની સ્ત્રીઓને જીવતી રાખીશું.
 અને ખરેખર અમે તેમની ઉપર સત્તા
 રાખનાર છીએ. ૧૨૭. મુસાએ પોતાના
 લોકોને કહ્યું ખુદા પાસેથી મદદ માગો,
 અને ધીરજ રાખો. ખરેખર પૃથ્વી
 ખુદાની છે, પોતાના બંદાઓમાંના જેને
 તે ચાહે છે તેને પૃથ્વીનો વારસો આપે
 છે, અને સાફ પશ્ચિમ પરહીઅગારો
 માટે છે. ૧૨૮.

قَالَ فِرْعَوْنُ اَنْتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اَذِنَ لَكُمْ
 اِنْ هٰذَا لَمَكْرٌ مَّكْرُكُمْ فِى الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْا
 مِنْهَا اَهْلَهَا فَسَوْفَ تَمْلِكُوْنَ ۙ ۱۲۳ لَا قُطْنَ
 اِيْدِيْكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ
 لَا صِلٰتْكُمْ اَجْمَعِيْنَ ۙ ۱۲۴ قَالُوْۤا اِنَّا اِلٰى رَبِّنَا
 مُنْقَلِبُوْنَ ۙ ۱۲۵ وَمَا تَقْعُدُ مِنْهَا اِلَّا اَنْ اَمْنَا
 بَايَاتِ رَبِّنَا لَمَجَآءٍ ۙ رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
 وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ ۙ ۱۲۶ وَقَالَ الْمَلَاۤءِ مِنْ قَوْمِ
 فِرْعَوْنَ اَنْذِرْ مُوسٰى وَقَوْمَهُ لِيَفْسِدُوْۤا فِى
 الْاَرْضِ وَيَذَرُوكَ وَالْهٰنِكَ قَالَ مُنْقَلِ
 اِبْنَآءَهُمْ وَنَسِىْ نِسَاءَهُمْ وَاَنَا فَوْقَهُمْ
 قَاهِرُوْنَ ۙ ۱۲۷ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ اسْتَعِيْنُوْۤا
 بِاللّٰهِ وَاصْبِرُوْۤا اِنَّ الْاَرْضَ لِلّٰهِ يُورِثُهَا مَنْ
 يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْمَآخِۢبَةُ لَمُتَّقِيْنَ ۙ ۱۲۸

એવું ઇચ્છે છે કે તમને તમારા દેશમાંથી
ખસાર કાઢે; ત્યારે તમે શું કહો છો? ૧૧૦.
તેઓએ કહ્યું કે તેને અને તેના ભાઈને રાષ્ટ્રી
રાખ અને શહેરોમાં શોધ કરનારાઓને
મોકલ કે જેઓ દરેક પ્રવિષ્ટ બહુગરને
લેગા કરી ત્હારી પાસે લાવે. ૧૧૧. અને
બહુગરો દેશોના પાસે આવ્યા. ૧૧૨.
તેઓએ કહ્યું અમારે માટે કંઈ બદલો
છે ને અમે છૂત મેલવીએ તો? ૧૧૩.
તેણે કહ્યું હા, અને ખરેખર તમે મ્હારા
ખાસ નજદિક રહેનારા થશો. ૧૧૪.
તેઓએ કહ્યું હે મુસા, કાંતો તું (ત્હારી
લાકડી નીચે) ફેંકી દે અને કાંતો અમે
(પહેલાં) ફેંકી દઈએ. ૧૧૫. મુસાએ
કહ્યું તમે ફેંકો; પછી જ્યારે તેઓએ
ફેંકી, ત્યારે તેઓએ લોકોની નજર બાંધી
લીધી, અને તેમને બહુવચ્ચા અને
એક અદ્ભુત બહુ લાવ્યા. ૧૧૬. અને
અમે મુસા તરફ વહા મોકલ્યો કે ત્હારી
લાકડી તું નીચે ફેંક; પછી ત્યારે જે
બૂકી ચીઝો તેઓએ બનાવી હતી તે
સઘલી તે ગળી ગઈ. ૧૧૭. પછી સત્ય
સાબિત થયું અને જે તેઓએ કર્યું હતું
તે નાબુદ થયું. ૧૧૮. પછી તેઓ ત્યાંજ
હાર પામ્યા અને તેઓ હલકા થઈ પાછા
ફર્યા. ૧૧૯. અને બહુગરો સેજદો કરતા
નીચે પડ્યા. ૧૨૦. તેઓએ કહ્યું અમે
સર્વ સૃષ્ટિના પરવરદેગાર ઉપર ઇમાન
લાવ્યા છીએ. ૧૨૧. (કે જે) મુસા
અને હારૂનનો પરવરદેગાર છે. ૧૨૨.

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَأَإِذَا
تَأْمُرُونَ ۱۱۰ قَالُوا ارْجِعْ وَاصْطَبِرْ
فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ۱۱۱ بِأُتُوكَ بِكُلِّ
سَاحِرٍ عَلِيمٍ ۱۱۲ وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ
قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۱۱۳
قَالَ نَمُّ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقْرَبِينَ ۱۱۴ قَالُوا
يَا مُوسَى إِمَّا أَنْ تَتْلِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ
الْمُقْبِينَ ۱۱۵ قَالَ اقْوَا فَلَمَّا الْقَوْاسُ سَحَرُوا
أَعْيَنَ النَّاسَ وَاسْتَهْوَاهُمْ وَجَاءَ مُوسَى بِسَحَرِ
عَظِيمٍ ۱۱۶ وَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ الْق
عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۱۱۷
فَرَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۱۱۸
فَلْبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاحِرِينَ ۱۱۹
وَالْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ۱۲۰ قَالُوا إِنَّا نَرَبُ
الْعَالَمِينَ ۱۲۱ رَبِّ مُوسَى وَهَارُونَ ۱۲۲

અને ન્યારે તેઓની ઉપર શિક્ષા આવી પડી ત્યારે તેઓએ કહ્યું હેમુસા, અમારે માટે ત્હારા પરવરદેગાર પાસે, જે વચન તેણે તને આપ્યું છે તેની તું માગણી કર; અચિત્તે જો તું અમારી ઉપરથી શિક્ષા દૂર કરશે તો અમે ત્હારી ઉપર અંદર ઇમાન લાવીશું, અને નકકી ત્હારી સાથે એસરાઇલનાં છોકરાંઓને મોકલીશું. ૧૩૪. પછી ન્યારે અમે તેઓની ઉપરથી શિક્ષા કે જે તેઓને મળવાનીજ છે તે અમુક સુદૃઢ સુધી દૂર કરી, ત્યારે તેઓએ પોતાનું વચન તોડ્યું. ૧૩૫. પછી અમે તેઓની પાસેથી એન્તકામ લીધું (બદલો વાળી લીધો). પછી અમે તેઓને હરિયામાં રૂખાવ્યા કારણ કે તેઓએ અમારી નિશાનીઓને નુકી કહી, અને તેઓ તેનાથી ગાફિલ હતા. ૧૩૬.

ولما وقع عليهم الرجز قالوا يا موسى ادع لنا ربك بما عهد عندك لئن كشفت عنا الرجز لنؤمنن لك ونرسلن معك بني اسرائيل ١٣٤ فلما كشفنا عنهم الرجز الى اجل هم بالقوه اذا هم ينكثون ١٣٥ فاستقمنا منهم فاغر قنا هم في اليم يانهم كذبوا باياتنا وكانوا غافلين ١٣٦

શિક્ષાઓ આવી પડી. પ્રથમતો આઠ દિવસ સુધી રાત દહાડે એવા ઝુરથી વરસાદ વરસ્યો કે તેઓનાં ઘરોમાં પાણી ભરાઇ ગયું અને તેઓની કમર સુધી તે પહોંચ્યું. પણ છેવટે તેઓએ હઠરત મુસાને નમનતાઇથી વિનંતી કરી અને તેનામાં ઇમાન લાવવાનું વચન આપ્યું ત્યારે તેણે મુદાની પ્રાર્થના કરી આ શિક્ષા તેઓની ઉપરથી દૂરકરી. તેઓ આ શિક્ષામાંથી મુક્ત થયા કે તરતજ પાછા તેઓ પોતાના કાફરપણા તરફ ફર્યા તેથી ખુદાએ તીક મોકલ્યાં, જેઓ તેમનો બધો પાક ખાઈ ગયાં. ફરીથી તેઓના પશ્ચાત્તાપને લીધે તથા ખુદામાં આસ્થા રાખવાનું વચન આપવાને લીધે ખુદાએ આ સજામાંથી પણ તેમને છૂટા કર્યા. વળી તેઓ પોતાના અધર્મને વળગી રહ્યા અને હઠરત મુસાને તેઓએ નંદગર કલા. તેથી ખુદાએ દેડકાં મોકલ્યાં. તેઓ તે લોકોનાં ધરમાં ટોળાખંધ એકાં યદ નિદ્રા વખતે તેમની ઉપર દોડદોડ કરવા લાગ્યાં. અને તેઓના ખાવા પીવાના વાસણમાં પડી તેમને ધણુજ હેરાન કરવા લાગ્યાં. વળી ફરીથી ખુદાએ તેમનો બચાવ કર્યો; છતાં પણ પાછાં તેઓ પોતાના જાનિસ્વભાવને વળગી રહ્યા તેથી ખુદાએ આ વખતે નીલ નદીના પાણીનું લોહી ફરી નાંખ્યું. ન્યારે આ લોકો તે પાણી પીવા માટે લેતા ત્યારે તેમને લોહીજ દીસતું, પણ ન્યારે એસરાઇલના છોકરાઓ તે પીવા માટે લેતા ત્યારે તે સ્વચ્છ પાણીજ હતું. જો કે આ વિપત્તિ પણ તે લોકો ઉપરથી દૂર કરવામાં આવી, તો પણ તેઓએ હઠરત મુસાને માન્યા નહિ, જેવટે તેઓને ડુબારી દેવામાં આવ્યા અને તેમનો તદ્દન નાશ થયો.

તેઓએ કહ્યું તું અમારી પાસે આવ્યો
તે પહેલાં તેઓ અમને દુઃખ દેતા હતા;
અને તેમજ તારા આવ્યા પછી પણ.
તેણે કહ્યું કદાચ તમારો પરવરદેગાર
તમારા શત્રુનો નાશ કરે અને પૃથ્વી
ઉપર તે તમને તેઓની જગ્યા ઉપર
મૂકે. પછી તે જુઓ કે તમે કેવી રીતે
વર્તો છો. ૧૨૯. અને ખરેખર અમે
ફરજોનના લોકોને દુઃખથી અને ફલ
ફલના તુકસાનથી સમગ્રજગત કે કદાચ
તેઓ શિખામણ લે. ૧૩૦. પછી જ્યારે
તેઓને સુખ મળ્યું ત્યારે તેઓએ કહ્યું
આ તો અમારે માટેજ છે. પણ જો
તેઓને દુઃખ પડતું તો તેઓ મુસા
અને જે તેની સાથે હતા તેને લીધે
અપશુકન ગણતા. જોઈએ, ખરેખર તેઓના
અપશુકન (તું કારણ) માત્ર ખુદાની
પાસેજ છે, પણ તેઓમાંના ઘણાખરા
જાણતા નથી. ૧૩૧. અને તેઓએ કહ્યું
જ્યારે તું અમારી પાસે કાંઈ નિશાની
લાવે એટલા માટે કે તું તેવડે અમને
જાદુ કરે, ત્યારે અમે તારી ઉપર ઇમાન
લાવવાવાળા નથી. ૧૩૨. પછી અમે
તેઓની ઉપર એક તોફાની રેલ અને
તીડ અને જીત અને દેડકાં અને લોહી
મોકલ્યાં કે જે વિગતવાર (અમારી
કુદરતની) નિશાનીઓ છે. પણ તેઓએ
મગજૂરી કરી, અને તેઓ પાપી લોક
હતા. ૧૩૩.

قَالُوا اَوْذَيْنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ تَأْتِنَا مِنْ بَعْدِ
مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَى رَبُّكُمْ اَنْ يَهْلِكَ عِندَكُمْ
وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ
تَعْمَلُونَ ۝ ١٢٩ وَلَقَدْ اخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ
بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِنَ الثَّرَاتِ لِمَا سَمِعُوا
بِذِكْرِنَا ۝ ١٣٠ فَاِذَا جَاءَتْهُمْ الْحَسَنَةُ قَالُوا
لَنَا هَذِهِ وَانْ تَصْبَحُ سَيِّئَةً يَبْغِيوْا بِمُوسَى
وَمَنْ مَعَهُ اِلَّا اِنَّمَا طَّأْتُرُهُمْ عِنْدَ اللّٰهِ وَلَكِنْ
اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝ ١٣١ وَقَالُوا مَهْمَا
تَاْتَا بِهٖ مِنْ اٰيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَاَنۡحَنَ لَكَ
يٰۤاٰمَنِيْنَ ۝ ١٣٢ فَارۡسَلۡنَا عَلِيۡمَ الطُّوفٰنِ وَالْجَرَادِ
وَالْقُمَّلِ وَالضَّفَادِعِ وَالدَّمَ اٰيٰتٍ مُّفَصَّلٰتٍ
فَاٰتٰكِبَرُوۡا وَكَانُوۡا قَوْمًا مُّجْرِمِيۡنَ ۝ ١٣٣

• “કામ્મમ” શબ્દના જુદા જુદા અર્થ થાય છે. તેનો અર્થ “જીવ” થાય છે; કંતો એક જાતનું
“ડીડ” થાય છે, કંતો “ધનેડાં” થાય છે. તેને માટે ખીજા અર્થ પણ આપવામાં આવે છે.
† જ્યારે ફરજોનના માણસો હદ બહાર ગયા ત્યારે તેઓની ઉપર એક પછી એક આ

તે મને ચોગ્ય છે કે હું ખુદા વિશે સત્ય
 સિવાય બીજું કંઈ બોલું નહિ. ખરેખર
 હું તમારી પાસે તમારા પરવરદેગાર
 તરફથી સ્પષ્ટ સાબેલી સહિત આવ્યો
 છું; માટે મારી સાથે એમરામલના
 ઓકરાઓને મોકલ. ૧૦૫. તેણે કહ્યું એ
 તું નિશાની સાથે આવ્યો હો તો તે
 લાવ એ તું સત્ય વાદીઓમાંનો હો. ૧૦૬.
 પછી તેણે પોતાની લાકડી નીચે ફેંકી
 ત્યારે તે વખતે તે એક ચોખ્ખો અઝર
 થયો. ૧૦૭. અને તેણે પોતાનો હાથ
 બહાર કઢાડ્યો, પછી ત્યારે તે જોનારાઓને
 ચલકતો સફેદ દેખાયો. ૧૦૮. ફેરજોનની
 કામના આગેવાનોના એક સમૂહે કહ્યું
 ખરેખર આ એક પ્રવિણ નાદુર છે. ૧૦૯.

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ
 جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسَلْ مَعِيَ بَنِيَّ
 اسْرَآئِيلَ ١٠٥ قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَلْتَلِ
 بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ١٠٦ فَالتَىٰ
 عَصَاهُ فَأَدَاهِيَ ثَبَانٌ مِثْلَ ١٠٧ وَتَرَعَ يَدَهُ
 فَأَدَاهِيَ يَصَافًى لِّلنَّاطِرِينَ ١٠٨ قَالَ الْمَلَأَ
 مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَٰذَا السَّاحِرَ عَلِيمٌ ١٠٩

તેણે માગણી કરી. હઝરત મુસાએ પોતાનો હાથ પોતાના ખમ્બસમાં નાંખીને બહાર કઢાડ્યો કે
 તરતજ તેમાંથી એવો ચળકતો પ્રકાશ નીકળ્યો, કે સૂર્યનો પ્રકાશ પણ તેનાથી ઝાંખો થઈ ગયો
 અને બધા લોકો આથી અજાણ થયા. તો પણ ફેરજોને પોતાના કાદેરપણામાં લક કરી. અને આ
 નિશાનીઓને જાણી કહ્યું, પછી તેણે પોતાના ઉમરાવોનો મત લીધો, ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે અમે
 પણ આથી વધારે આશ્ચર્યકારક જાણ કરી બતાવીશું. તેથી ફેરજોને પોતાના રાજ્યના સધળા
 નાદુરોને તેજવ્યા. આશરે ૪૦૦૦૦ નાદુરો ભેગા થયા. કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે તેઓમાંના
 મુખ્ય સમુદાય, આદર. હતહત, મુસકા અને શમકન હતા. તેઓએ પોતાના જાણીતા માટે
 એક દિવસ અને એક નિશાળ જગ્યા મુકરર કરી કે જેથી તેઓ સાક્ષાત્ છે કે હઝરત મુસા સાથે
 છે તે જાણી આવે. તે દિવસે ડામર ચોપડેલાં જાડા સંખ્યાબંધ દોરડાં તથા સાકડાનાં લાંબા
 મોટા કકડા. અંદર પાસે બરીને તેઓ પોતાની સાથે તે જગ્યાએ લઈ ગયા; અને જ્યારે
 તેને સૂર્યના તાપમાં મૂકવામાં આવ્યાં ત્યારે તેમની પાસે ઉકળવાથી તેઓ એક બીજાની ઉપર
 ગુસ્સાથી વળગા મૂક્યા અને તેથી તેઓએ દૂર ઉભા રહેલા તમારાગીરોને તેઓ ખરેખર સર્પો છે
 એવો દેખાવ બતાવીને છેલ્યાં. આ પ્રમાણે માત્ર દેખાવમાં દોરડાં અને લાકડીઓ બદલાઈને
 થએલા સર્પોની સંખ્યા ૪૦૦૦૦ હતી. પછી હઝરત મુસાએ પોતાની લાકડી ફેંકી. તે લાકડી
 અઝર થઈ ગઈ અને તે અઝર તેઓનાં સધળાં દોરડાં તથા લાકડીઓ એકદમ ગળી ગયા. ત્યારે
 મોટા નાદુરોએ આ જોયું ત્યારે તેમને માને ખાતરી થઈ કે એવાહી સહિત વિના આમ કદી
 બની શકે નહિ. તેથી તેઓએ હઝરત મુસા ઉપર ઈમાન આપ્યું. ફેરજોન ક્રોધાવગ્ન થયો,
 એવું ધારીને કે આ તેની તરફ નાદુરોનો પ્રપચ્છ હતો અને તેણે તેઓના હાથ કાપી નાંખ્યા
 અને તેમને ફારસીએ ચડાવ્યા.

પછી તેઓ એવા નહોતા કે તેઓ ઇમાન લાવે; કારણ કે તેઓએ તે આગાહિ (પેયગમ્બરોને) બૂઠા કહ્યા હતા. આ પ્રમાણે ખુદા કાફરોના અંતઃકરણ ઉપર મોહર કરે છે. ૧૦૧. અને અમે તેઓમાંના ઘણાખરાને વચન પાલતા જોયા નથી, અને ખરેખર અમે જોયું કે તેઓમાંના ઘણા હુક કામ કરનારા છે. ૧૦૨. પછી અમે તેઓ (પેયગમ્બરો) ની પછવાડે મુસાને અમારી નિશાનીઓ સહિત ફેરવ્યાં અને તેની કોમળાઓવાનો તરફ મોકલ્યા, પણ તેઓએ તે (નિશાનીઓ) ની ઉપર ઝાલમ કર્યો (એટલે માની નહિ.) પછી જો ફસાદ કરનારાઓનો અંત કેવો હતો? ૧૦૩. અને મુસાએ કહ્યું કે હો ફેરવ્યાં, ખરેખર હું સર્વ સુધિના પરવરદેગાર તરફથી એક પેયગમ્બર છું. ૧૦૪.

فَكَانُوا يُؤْمِنُونَ بَمَا كَذَبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ۝ ۱۰۱ وَمَا
وَجَدْنَا لَكَ أَكْثَرَ مِنْهُمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا أَكْثَرَ
هُمْ لَفَاسِقِينَ ۝ ۱۰۲ ثُمَّ بَشَّامُنْ بِمَدْحِمْ مُوسَى
بِآيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانظُرْ
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ۝ ۱۰۳ وَقَالَ مُوسَى
يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ ۱۰۴

* જ્યારે હજરત મુસા મેસરથી નાશી ગયા ત્યારે તે હજરત શૈયમની પાસે ગયા અને ત્યાં તેની દીકરી સફરને પરણીને પાછા મેસરમાં આવ્યા. પાછા આવતાં જ્યારે તે વાદી અયમનમાં પહોંચ્યાં ત્યારે તેને પેયગમ્બરી કામ બળવવાનો હોકમ થયો; અને પોતાની લાકડીનો એક મહેલો અજગર બનાવી દેવાનો તથા પોતાના જમણા હાથમાંથી નીકળતો શેશનીનો ચમકાર તેને આપવામાં આવ્યો. ફેરવ્યા પાસે જઈને તેને તેના કાફરપણામાંથી ખરા રસ્તા ઉપર લાવવાનો પણ તેને હોકમ કરવામાં આવ્યો. આ ફેરવ્યા મેસરનો રાજા હતો. તેનું નામ વલીદ-બેન મુસઅબ હતું. તે રખાનનો દીકરો હતો. હજરત યઅકુબ અને હજરત યુસુફના વધત પછી તે એસરાઇલના વંશજોને ગુલામો તરીકે પકડતો અને તેમની ઉપર ઘણાજ ઝાલમ શુઝારતો જ્યારે હજરત મુસાએ તેને એસરાઇલના વંશજોને ગુલામગીરીમાંથી છૂટા કરવાનું કરમાવ્યું ત્યારે તેણે હજરત મુસા પાસે તેના પેયગમ્બરીની નિશાનીઓ બતાવવાની માગણી કરી. હજરત મુસાએ ઉપર લખેલી બે નિશાનીઓ તેને દેખાડી. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે તેની પાસે એક લાકડી હતી, તેનો તેણે જળરો સર્પ બનાવી દીધો તે સર્પનું કંદ એટલું તો મોટું હતું કે જ્યારે તેણે મોટું ઉઘાડ્યું ત્યારે તેનાં જઠરાંની લંબાઈ ૮૦ વાર થઈ અને જ્યારે તેણે નીચું જઠરું ઝગીન ઉપર રાખ્યું ત્યારે ઉપરું જઠરું ફેરવ્યાનના મહેલના મથાળા મુખી પહોંચ્યું. ફેરવ્યા આ નિમ્ને તે સર્પની પાસેથી નાશી ગયો અને તેના દરખાસ્તો માણસો પણ એકદમ ભાગી ગયાં અને તેમાંથી આશરે ૨૫૦૦૦ માણસ દાખમાં અને તથામોજ માંથી ગયાં. ફેરવ્યાને તે સર્પ પકડવા માટે હજરત મુસાને સોગંદ દીધા અને વચન આપ્યું કે હું તમને માનીશ, તથા એસરાઇલના હોકમશાએને છૂટા કરીશ. હજરત મુસાએ સર્પ પકડી લીધો અને તે તરતજ પાછી લકડી થઈ ગઈ. ફેરવ્યા પાછો પોતાની માદી ઉપર બેઠો, અને હજરત મુસા પાસે ગીજ નિશાની દેખવાગતી.

પછીઅમે (તેમને માટે) દુઃખની જગ્યાએ
 સુખની બદલી કરી, એટલેસુધી કે
 (માલ અને સંખ્યામાં) તેઓની વૃદ્ધિ
 થઈ, અને કહ્યું અમારા બાંપદાદાને પણ
 સુખ અને દુઃખ પહોંચ્યું હતું. પછી
 અમે તેઓને ઓચિંતા (શિક્ષા માટે)
 પકડ્યા; અને તેઓ તે જાણતા નહોતા. ૯૫.
 અને જો ગામોના લોકોએ ઇમાન આપ્યું
 હોત, અને પરહીઝગારી કરી હોત તો
 અમે ખચિત તેઓને માટે આસમાન
 અને ઝમીનની બરકત ઉઘાડી આપી
 હોત. પણ તેઓએ (પેચગમ્બરોને)
 ભૂંડા કહ્યા, પછી જે (પાપ) તેઓ કમાતા
 હતા તેને માટે અમે તેઓને પકડ્યા. ૯૬.
 શું ત્યારે મકકાના લોકોએ પોતાને
 (આથી) સલામત ધાર્યા છે કે તેઓની
 ઉપર અમારી શિક્ષા રાત્રે આવી પડે
 જ્યારે કે તેઓ સૂતા હોય? ૯૭. અથવા
 શું ત્યારે મકકાના લોકોએ પોતાને આથી
 સલામત ધાર્યા છે કે તેઓની ઉપર
 અમારી શિક્ષા બપોર વખતે આવી પડે
 જ્યારે કે તેઓ રમતા હોય? ૯૮. શું
 ત્યારે તેઓએ ખુદાની યુક્તિ (અકસ્માત
 શિક્ષા) માંથી સલામત રહેવા ધાર્યું છે?
 પણ તુકસાન ખમનાર લોકો સિવાય કોઈ
 ખુદાની યુક્તિ (શિક્ષા) માંથી પોતાને
 સલામત ધારતું નથી. ૯૯. શું જેઓ
 પૃથ્વીનો વારસો ત્યાંના લોકોના (નાશ) પછી
 લે છે તેઓને ખુદાએ બતાવ્યું નથી કે જો
 અમે ઇચ્છીએ તો તેઓને તેઓના પાપને
 લીધે અમે (શિક્ષા) પહોંચાડીએ અને
 અમે તેઓનાં અંતઃકરકા બાધ કરીએ કે
 જેથી તેઓ સાંભળી શકે નહિ? ૧૦૦. આ
 તેજ ગામો છે કે જેની કેટલાક સમાચારતું
 અમે તને વર્ણન આપીએ છીએ. અને
 બરેખર તેમની પાસે તેમના પેચગમ્બરો
 રહ્યા અમલકરે સહિત આવ્યા.

ثم بدنا مكان السيئة الحسنة حتى عفوا
 وقالوا قد مس اباؤنا الضراء والسرائ
 فاخذناهم بفتة وهم لا يشعرون ٩٥
 ولوان اهل القرى امنوا واتقوا لفتحنا
 عليهم بركات من السماء والارض ولكن
 كذبوا فاخذناهم بما كانوا يكسبون ٩٦
 افامن اهل القرى ان ياتيهم باسنا بياتا
 وهم نامون ٩٧ او امن اهل القرى ان
 ياتيهم باسنا ضحى وهم يامبون ٩٨ افامنوا
 مكر الله فلا يامن مكر الله الا القوم
 الخاسرون ٩٩ او لم يهد للذين يرتبون
 الارض من بعد اهايا ان لو نشاء اصبناهم
 بذنوبهم ونطبع على قلوبهم فهم لا
 يسمعون ١٠٠ تلك القرى نقص عليك
 من انباءها ولقد جاءهم رسالهم بالبينات

ખુદાએ અમને તે ધર્મમાંથી બચાવ્યા છે તે પછી, જો અમે તમારા ધર્મમાં પાછા આવીએ તો 'ખરેખર અમે ખુદા ઉપર જૂઠો આદેશ નાંખીએ છીએ, અને અમને યોગ્ય નથી કે અમારા પરવરદેગાર અલ્લાહ ઇચ્છે તે સિવાય અમે તે ધર્મમાં પાછા આવીએ. અમારા પરવરદેગારે સર્વે ચીજ ઉપર જ્ઞાનનો વિસ્તાર કર્યો છે. ખુદા ઉપર અમે આધાર રાખ્યો છે. હે અમારા પરવરદેગાર અમારી વચ્ચે અને અમારા લોકોની વચ્ચે તું સત્યથી હોકમ કર, અને તું સાચી ઉત્તમ હોકમ આપનાર છે. ૮૯. અને તેની કામના આગેવાનોને એક સમૂહ કે જેઓ કાફર થયા હતા, તેઓએ કહ્યું, જો તમે શોઅબ્રા અમાણે આલશો, તો તમે ત્યારે ખચિત્તુ ગુકસાન ખમનારાઓ છો. ૯૦. પછી તેઓની ઉપર લખ'કર આવાઝથી ધરતીક'પ આવી પડ્યો. પછી તેઓ પોતાના ઘરમાં મહોલર (મુએલા) પડેલા હતા. ૯૧. જેઓએ શોઅબ્રાને જૂઠો કહ્યો (તેઓને એવો નાથ થઈ ગયો) જાણે કે તેઓ ત્યાં રહેતાજ નહોતા; જેઓએ શોઅબ્રાને જૂઠો કહ્યો તેઓજ ગુકસાન ખમનારા હતા. ૯૨. પછી તેણે તેમની તરફથી મહોલર ફરબુ, અને કહ્યું, હે લોકો, ખરેખર મેં તમને મહારા પરવરદેગારના સંદેશ પહોંચાડ્યા છે અને મેં તમને સારી શિખામણ આપી છે. પછી કાફર લોકો માટે હું કેમ અફસોસ કરું? ૯૩. અમે કોઈ ગામમાં તેના લોકોને હુઃબ અને પીડામાં સપડાવ્યા સિવાય કોઈ પેયગમ્બર મોકલ્યો નથી કે કદાચ તેઓ વિલાપ કરે. ૯૪.

قَدْ أَفْرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَنْ عَدْنَا فِي مُلْكِكُمْ
بَعْدَ إِذْ بَحِثْنَا اللَّهَ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ
فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبَّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ٨٩
وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَتَنَّ
أَتَّبِعَنَّ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا خَاسِرُونَ ٩٠
فَاخَذَتْهُمْ الرِّجْفَةُ فَاصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ ٩١ الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمْ
يَنْتَوُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمْ
الْخَاسِرِينَ ٩٢ فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَأْقُومُ لَقَدْ
أَبْلَيْتُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ
فَكَيْفَ أَصْبَرُ عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ٩٣ وَمَا
أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَاسِ وَالضَّرَاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرْعُونَ ٩٤

અને તમે દરેક રસ્તા ઉપર બેસો નહિ
કે જેથી જે ઇમાન લાવ્યો છે તેને તમે
બંધીવરાવો, અને ખુદાને રસ્તેથી અટકાવો
અને તેમાં વાંકુચુકુ શોધો. અને યાદ
કરો કે જ્યારે તમે થોડાજ હતા ત્યારે
તેણે તમારી સંખ્યા વધારી અને જુઓ
કે કેસાદ કરનારાઓનો અંત કેવો
થયો? ૮૬. અને જો તમારામાંના એક
ભાગે જે મોં મોકલ્યું છે તેમાં ઇમાન
આણ્યું અને બીજા ભાગે ઇમાન ન આણ્યું
તો તમે ધીરજ રાખો, જ્યાંસુધી કે ખુદા
આપણી વચ્ચે હોકમ કરે; અને તે સાચી
ઉત્તમ હોકમ આપનાર છે. ૮૭. તેની
દોષના આગેવાનો કે જેઓએ મગફરી
કરી હતી, તેઓએ કંઈ હે શોએબ,
અમે અચિત્ તને અને જેઓએ ત્હારી
સાથે ઇમાન આણ્યું છે તેઓને અમારા
ગામમાંથી બહાર કાઢીશું અથવા તમે સા
અમારા ધર્મમાં પાછા આવો. તેણે કહ્યું,
અગર જો કે અમે નારાજ હોઈએ
તોપણ? ૮૮.

وَلَا تَقْدُمُوا بَكْلِ صِرَاطٍ تَوْعَدُونَ

وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ

وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا وَإِذْ كُنْتُمْ لِقِيلًا

فَكُثِّرْ كُمْ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُفْسِدِينَ ٨٦ وَإِنْ كَانَ طَآئِفَةٌ مِنْكُمْ آمَنُوا

بِالَّذِي أُرْسِلَتْ بِهِ وَطَآئِفَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا

حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ٨٧

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا

مِنْ قَوْمِهِ لَتُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ

آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَرْيَتِنَا أَوْلْتَهُمْ فِي مِلَّتِنَا

قَالَ أُولُو كُنَّا كَارِهِينَ ٨٨

યશજરનો દીકરો હતો, અને યશજર મુસ્લિમનો દીકરો હતો. તેણે તેમને લાંબા વખત સુધી ધર્મોપદેશ
કર્યો પણ તેઓ ઇમાન લાવ્યા નહિ. તેઓના મુખ્ય ગોનાદ એ હતા કે તેઓને જે જાતના
તોલ હતા. એક મહેલો અને એક ન્હાનો. મહેલો તોલથી તેઓ પોતાને માટે વીંચી ખરીદવા
અને ન્હાનાથી વેચવા, શરીયાત રસ્તા ઉપર. પણ તેઓ માણસોને લટતા. જ્યારે તેઓએ
તેઓની નાશરમાની જારી રાખી ત્યારે ખુદાએ પૃથ્વીની નીચેથી એક જગ્યાર ધરતી
કંપ, ઉપરથી એક લગ્નકર ગગણદ અને, આકાશમાંથી આગનો વરસાદ તેમની ઉપર, મોકલી
તેઓનો નાશ કર્યો.

ખરેખર તમે સ્ત્રીઓને છોડી પુરૂષો પાસે
 દુષ્ટ ઇચ્છાથી જાઓ છો. બદકે તમે હદ
 બહાર જનાર લોકો છો. ૮૧. અને તેના
 લોકોનો જવાબ આ સિવાય બીજો કંઈ
 નહોતો કે તેઓએ કહ્યું કે તમે તે લોકો
 (હુત અને તેના માનનારાઓ) ને તમારા
 ગામમાંથી બહાર કાઢો. ખરેખર તેઓ
 એવા લોકો છે કે જે પાકીઝગી કરવા
 ઇચ્છે છે. ૮૨. પછી તેની સ્ત્રી કે જે પાછળ
 રહેનારાઓમાંની એક હતી તે સિવાય
 તેને અને તેના સંઘના કુટુંબને અમે
 બચાવ્યું. ૮૩. અને અમે તેઓની ઉપર
 એક ભારે વરસાદ વરસાવ્યો; ત્યારે જો,
 પાપીઓનું પરિણામ કેવું હતું? ૮૪.
 અને મદ્યનના લોકો! તરફ અમે
 તેઓના, ભાઈ શોએબને (મોકલ્યા).
 તેણે કહ્યું કે લોકો, ખુદાની બંદગી કરો,
 તમારે માટે તેના સિવાય બીજો કોઈ
 ખુદા નથી, તમારી પાસે તમારા પરવરદેવાર
 તરફથી એક સ્પષ્ટ નિશાની આવી છે,
 ત્યારે માપ અને તોલ પૂરેપૂરું કરો અને
 માણસોને તેઓની વસ્તુ ઓછી આપો
 નહિ અને પૃથ્વીમાં તેના સુધારા પછી
 તમે બિગાડ કરો નહિ, આ તમારે માટે
 વધારે સાફ છે. જો તમે ધર્માત્મ રાખતા
 હો. ૮૫.

انکم لتاتون الرجال شهوة من دون
 النساء بل انتم قوم مسرفون ۸۱ وما کان
 جواب قومہ الا ان قالوا اخرجوہم من
 قریبتکم انہم اناس یتظہرون ۸۲ فانجیناہ
 واهلہ الا امراتہ کانت من الظالمین ۸۳
 وامطرنا علیہم مطرا فانظر کیف کان
 عاقبۃ المجرمین ۸۴ والی مدین اخاہم
 شعیباً قال یاقوم اعبدوا اللہ مالکم من اللہ
 غیرہ قد جاءکم بینه من ربکم فافقوا
 الکیل والمیزان ولا تبغضوا الناس اشیاءہم
 ولا تفسدوا فی الارض بعد اصلاحہا
 ذلکم خیر لکم ان کنتم مؤمنین ۸۵

શેહેર છોડી આવ્યા ગયા. ત્યારે જેજાણેલ તે લોકો ઉપર પથ્થરનો વરસાદ પડ્યા પછી આ
 શહેરને મૂળથીજ ઉમેડીને ઉચ્ચ લઈ ગયો અને તેમને ઉધાવાળી પાણી વેણે નીચે નાંખી દીધાં
 અને તે સંઘજાનો નાશ થયો.

§ “ મદ્યન ” હેતુજનું એક શહેર હતું. અને તેજ નામની કામના લોકોનું તે શહેરજ
 હતું. તેઓ દુઝરત એજસાદીયના દીકરા મદ્યનના વંશજો હતા. તે કોઈ પાસે ધર્મોપદેશ કરવા
 દુઝરત શોએબને મોકલવામાં આવ્યા હતા; અને દુઝરત શોએબ માપીવના દીકરા હતા અને માપીલ

પછી તેઓની ઉપર ભય'કર આવાઝથી ધરતીક'પ આવી પડ્યો. પછી સવારમાં તેઓ પોતાના ઘરેમાં ઘુટણબર પડી મરી ગયા હતા. ૭૮. પછી તેણે તેઓની તરફથી મ્હોં ફેરવ્યું; અને કહ્યું, હે લોકો, ખરેખર મેં તમને મ્હારા પરવરદેગારના સ'દેશ પહોંચાડ્યા છે, અને મેં તમને શિખામણ આપી છે; પણ તમે સલાહ આપનારને ચાહતા નથી. ૭૯. અને હુત' વિષે (સ'ભાદે) કે ન્યારે તેણે પોતાના લોકોને કહ્યું 'શું તમે એવું અઘોર પાપ કરો છો કે જે તમારી અગાઉ આખી આલમમાં કોઈએ કર્યું નથી? ૮૦.

فَاَخَذْتَهُمُ الرِّجْفَ فَاصْبَحُوا فِي دَارِ مِم
جَائِمِينَ ۷۸ قَتُلِي عَنْهُمْ وَقَالَ يَاقَوْمِ لَقَدْ
اَلْفَنْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنُصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ
لَا تَحِبُّونَ الْبَاطِلِينَ ۷۹ وَلَوْ طَا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ
اَتَاْتُونَ الْقَاسِيَةَ مَسْبِقَكُمْ بِأَمِّنٍ أَحَدٍ مِّنَ
الْعَالَمِينَ ۸۰

હજરત હુત હારિનના દીકરા હતા અને હારિન તારેખનો છેકરો હતો અને તેથી તે હજરત એબ્રાહીમના ભત્રિજા હતા; ન્યારે હજરત એબ્રાહીમ જાણુચથી શામ ગયા ત્યારે હજરત હુત તેની સાથે લાં ગયા હતા, પછી ખુદાએ તેને પેચગમ્બરી પદવી આપીને મોઅતફેકતના લોકો પાસે ધર્મોપદેશ કરવા માટે મોકલ્યા. તે પ્રાંતમાં પાંચ મ્હોટાં શહેરો આવેલાં હતાં તેમાં કૈાથી મ્હોટું સદુમા હતું. ત્યાં તેણે ૨૫ વરસ મુધી અને કેટલાએકના કહેવા પ્રમાણે ૩૦ વરસ મુધી બોધ કર્યો, અને સૂષ્ટિ વિરૂધ્ધ કાર્ય કે જે તેઓના પાપમાંનું એક મ્હોટું પાપ હતું તે વિરૂધ્ધ પણ તેણે તેમને બોધ કર્યો પણ કાંઈ ફલદો થયો નહિ. આ પ્રમાણે ન્યારે તેઓએ પોતાનાં પાપ તથા સૂષ્ટિ વિરૂધ્ધ કાર્યને વળગી રહેવાની હક કરી ત્યારે ખુદાએ તેઓના શહેરોનો નાશ કરવાને જેબ્રાહીમને બીજા કેટલાક ફેરેશના સાથે મોકલ્યા. પ્રથમ તેઓએ હજરત એબ્રાહીમ પાસે આવીને તેને ખબર આપી કે અમને આ કામ કરવાનો લોકમ થયો છે. પછી તેઓ સદુમા ગયા; લાં તેઓએ હજરત હુતને તેના એતરને પાણી પાતા જોયા અને તેને કહ્યું કે તમે અમને મેહમાન તરીકે રાખો. તેઓ બહુ રૂપાળા હોવાથી હજરત હુત તેમને પોતાને ઘેર લઈ જવાને નારાજ હતા; અને તેણે કહ્યું કે હું મ્હારા શહેરના દુષ્ટ લોકોથી બહીઉં છું. તેઓએ તેને ખાતરી કરી આપી કે તેઓ અમને કાંઈ પણ ઇર્જ પહોંચાડી શકનાર નથી. તેથી હજરત હુત તેમને પોતાને ઘેર તેડી ગયા, અને પોતાની સ્ત્રી કે જે કફેર હતી તેણીને તે રાત્રિએ કફેરોને મેહમાનો વિષે ખબર નહિ આપવાને તેણે કહ્યું પણ તેણીએ તો લોકોને ખબર કરી તેથી તેઓ હજરત હુતના ઘર પાસે એકઠા થયા અને તેના મેહમાનોની તેઓએ માગણી કરી. જેબ્રાહીમ પોતાની પાંખ તેઓની આંખ ઉપર મારીને તેઓ સઘળાને આંધળા કર્યા, અને હજરત હુતને તેના કુટુંબનાં સઘળાં માણસોને લઈને તેજ રાત્રિએ તે શહેર છોડી ચાલ્યા જવાનું કહ્યું, કારણ કે જેબ્રાહીમ તેમને શિદ્ધ કરવાને તથા તેઓનાં શહેરનો નાશ કરવાને આવ્યો હતો. ન્યારે હજરત હુત તે

તેની કોમના આગેવાનો જેઓ તકબ્બુર કરતા હતા તેઓએ જેઓ નખળા હતા તેઓમાંના જેઓ ઇમાન લાવ્યા હતા તેઓને કહ્યું, શું તમે બાણો છો કે સાલેહને પોતાના પરવરદેગાર તરફથી મોકલવામાં આવ્યો છે? તેઓએ કહ્યું, ખરેખર જે બાબત તેને મોકલવામાં આવ્યો છે તેમાં અમે ઇમાન રાખનાર છીએ. ૭૫. જેઓ આપવાઇ કરતા હતા તેઓએ કહ્યું, ખરેખર જેમાં તમે ઇમાન લાવ્યા છો તેમાં અમે ઇમાન લાવનાર નથી. ૭૬. પછી તેઓએ સાંદણીને ઘુટીથી કાપી મારી નાંખી. અને તેઓએ પોતાના પરવરદેગારના હોકમની અવજા કરી અને કહ્યું, હે સાલેહ, જેની તું અમને ખીક બતાવે છે તે તું અમારી પાસે લાવ, જો તું મોકલેલા પેયગમ્બરોમાંનો હો. ૭૭.

قَالَ الْمَلَأَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذِينَ اسْتَضْفِقُوا لِمَنِ امْنٌ مِنْهُمْ اَقْلَمُونَ اَمْ اِنْ صَالِحًا مَرْسَلٍ مِنْ رَبِّهِ قَالُوا اَنَا بِمَا اَرْسَلَهُ بِهِ مُؤْمِنُونَ ۚ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا اَنَا بِالَّذِي اَمْنَمُ بِهِ كَافِرُونَ ۚ فَتَقَرَّوْا النَّاقَةَ وَعَنَّا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ اِنَّا بِمَا تَعْدُنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ

ફ હજરત સાલેહે તે સાંદણીને તેઓની ચારમાં ચરવા દેવાનું તેમને ફરમાવ્યું અને તે જગ્યાના પાણીના તેમને લાગ પાડી આપ્યા, એવી રીતે કે એક દિવસ સાંદણીનો, અને એક દિવસ તેઓના દોરનો, પણ તે સાંદણીને જોઈને તે લોકોના દોર પહોંતાં હતાં; કારણ કે તકસીર લખનારા કહે છે કે તે સાંદણીની પહેળાઈ ૧૨૦ વાર અને કદમાં એક પહાડ જેવડી હતી. આ સાંદણી બધું પાણી પી જઈને તેઓનાં દોરને તરસ્યાં રાખતી તેથી ઓનાપગ્ર અને સહક નામની બે સ્ત્રીઓ કે જેઓને ધણું દોર હતાં તેઓએ કેદારને આ સાંદણી મારી નાંખવાને લક્ષ્યાવે. તેથી તેણે બીજા આઠ માણસોની મદદથી તેના પગની રંગો કાપી નાંખીને તેને મારી નાંખી અને તેનું બચ્ચું કે જે પહાડ તરફ નાથી ગયું હતું તેની પાછળ તેઓ પડ્યા, અને ત્યાં તેને મારી નાંખીને તેનું માંસ તેઓએ માંદા માંદે વહેતી લીધું; પણ કેટલાક કહે છે કે બચ્ચાને મારી નાંખવામાં આવ્યું નહોતું; કારણ કે તે તો સન્ય નામના પહાડ તરફ ભાગી ગયું હતું કે જ્યાં તેણે ત્રણ વખત જરાક પડ્યા અને ખડકે ફાટી જઈને તેને પોતાની અંદર લઈ લીધું. જ્યારે તેઓએ સાંદણીને મારી નાંખ્યું ત્યારે હજરત સાલેહે તેમને કહ્યું કે તમે ખુદાની શિક્ષા માટે તૈયાર થાઓ. અને તે શિક્ષાની નિશાની એ છે કે આવતી કાલે તમારા ચ્હેરા પીળા બીજે દિવસ સત્તા અને ત્રીજે દિવસ કાળા થઈ જશે અને ચોથે દિવસ ખુદાની સજા તમારી ઉપર આવી પડશે. પહેલી ત્રણ નિશાનીઓ જોવામાં આવવાથી તેઓએ હજરત સાલેહને મારી નાંખવા માટે તેની શોધ કરી, પણ ખુદાએ તેને ફેવેસ્તીન મોકલી દીધું તેનું રક્ષણ કર્યું. પછી ગર્ભનાનો ગણાટ કે જે જેજ્જાઈલને સાદ હતો તે સહિત એક સખત ધરતીકપ તેમની ઉપર આવી પડ્યો જેથી તે સખળા જમીન ઉપર ઘુટલુભર પડી ગયા. ત્યાર પછી આકાશમાંથી તેમની ઉપર આગે આવી તે સઘળાને બાળી નાંખ્યા.

ખરેખર તમારી પાસે તમારા પરવરદેગાર તરફથી એક સ્પષ્ટ નિશાની આવી છે. આ ખુદાની સાંઘણી તમારે માટે એક નિશાની છે, માટે તેને રહેવાયો કે તે ખુદાની ઝમીનમાં ચરે અને તેને કંઈ ઇજા પહોંચાડો નહિ, રખે તમને દુઃખઃકાયક સજા વળગી પડે. ૭૩. અને યાદ કરો કે ત્યારે તેણે તમને આદતની પછી તેમની જગ્યા પર મૂક્યા, અને પૃથ્વી ઉપર તમને રહેવાની જગ્યા આપી કે જેમાંની પોત્તી ઝમીન ઉપર તમે મહેલ બાંધો છો, અને પહાડોમાંથી ઘર કોતરી કાઢો છો, માટે ખુદાની બક્ષિશો યાદ કરો, અને પૃથ્વીમાં હાલના હાર જઈ દુસાદ કરો નહિ. ૭૪.

قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا بِسَوْءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ آلِمٍ ۝ ۷۳ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّاءَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سَهْوِهِمْ قُصُورًا وَتُحْتَوِ الْجِبَالُ بِبُوتَا فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ۝ ۷۴

અને ખુરને લીધે તેને માનવાની અને એક ચમત્કાર બતાવવાનો આમ્રહ કરી હઝરત સાલેહને એવી દરખાસ્ત કરી કે તમે અમારી સાથે અમારા તહેવારની ઉત્તણીમાં ચાલો. ત્યાં અમે અમારા ખુદાને બોલાવીશું. અને તમે તમારા ખુદાને બોલાવવને અને જેનો ખુદા જવાબ આપે તેની બંદગી કરવી એવું તેઓએ વચન આપ્યું. તે લોકોએ પોતાની મુર્તિઓને લાંબા વખત સુધી બોલાવી અને જ્યારે કાંઈ વધુ નહિ, ત્યારે તેઓના સરદાર જે-ઘ-જે-અમે એક ખૂંક જે પહાડમાં એકલોજ આવેલો હતો, અને જેનું નામ કરીહા હતું તેની તરફ એશારો કર્યો, અને તેમાંથી એક ભારેવગી સાંઘણી બહાર કાઢવાની હઝરત સાલેહ પાસે માગણી કરી, અને તેણે કદ વચન આપ્યું કે જે તમે આ કરો તો હું તમને માનું. તેના લોકોએ પણ તેવીજ રીતે હઝરત સાલેહને વચન આપ્યું. તે ઉપરથી હઝરત સાલેહ પોતાના પરવરદેગાર પાસે તે માગ્યું, અને તરતજ તે ખૂંકમાંથી સગર્બા ઓઝોની પેટે ઘણી વેણી આવ્યા પછી જે-ઘના માઝા પ્રમાણે એક સાંઘણી બહાર નીકળી અને તે સાંઘણીએ એક તરતનું ધાવણ છોડ્યું અચ્ચું બહાર કાઢ્યું. કેટલાક કહે છે કે તે બચ્ચું સાંઘણી જેવુંજ મોટું હતું. જે-ઘ તથા તેની સાથેના થોડા માણસોએ આ ચમત્કાર જોઈને હઝરત સાલેહને પેશગમ્બર તરીકે મા-યો, પણ તેમાંના ઘણા પરા કોરના કોરજ રહ્યા.

તેઓએ કહ્યું, કે શું તું અમારી પાસે
એટલા માટે આવ્યો છે કે અમે એકજ
ખુદાની બંદગી કરીએ અને જેની અમારા
બાપદાદા બંદગી કરતા હતા તેને અમે
તણ દઇએ? માટે જેની તું અમને
બહીષ્ક ષતાયે છે તે અમારી પાસે લાવ,
જે તું સાચું બોલનારાઓમાંનો હો તો ૭૦.
તેણે કહ્યું, ખરેખર તમારી ઉપર તમારા
પરવરદેગાર તરફથી શિક્ષા અને કોપ
આવી પડ્યો છે. શું તમે મ્હારી સાથે
તે નામો વિષે તકરાર કરોછે? કે જે તમે
અને તમારા બાપદાદાએ પાડ્યાં છે? તેને
વિષે ખુદાએ કંઈ સાબેતી નીચે મોકલી
નથી; માટે તમે (શિક્ષાની) રાહ જુઓ,
અને હું પણ તમારી સાથે રાહજેનાર
હું. ૭૧. પછી અમે તેને અને જેઓ
તેની સાથે હતા તેમને, અમારી
બક્ષિશથી બચાવ્યા, અને જેઓએ અમારી
નિશાનીઓને જુદી કહી તેઓને અમે
મૂળમાંથીજ કાપી નાંખ્યા, અને તેઓ
ઈમાનલાવનારાઓ નહોતા. ૭૨. અને
સમુદની † પાસે અમે તેઓના ભાઈ
સાલેહને (મોકલ્યો). તેણે કહ્યું, હે
મ્હારા ભાઈ, ખુદાની બંદગી કરે તમારે
માટે તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી.

قَالُوا اجْتِنُوا لِعِبادَةِ اللَّهِ وَتَذَرُوا مَا كَانُوا
يَعْبُدُونَ أَبَاؤَنَا فَاتَّبِعُوا مَا تَدْعُوْنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۷۰ قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ
رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءِ
سَمِعْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا
مِنْ سُلْطَانٍ فَاتَّظَرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ
الْمُنْتَظَرِينَ ۷۱ فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ رَحْمَةً
مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا
كَانُوا مُؤْمِنِينَ ۷۲ وَالِى ثَمُودَ إِذْ هُمْ سَالِحٌ
قَالِ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِهِ

આવું હતું, કારણ કે તેઓનું ન્હાનામાં ન્હાનું કદ ૬૦ વાર હતું અને મ્હોટામાં મ્હોટું ૧૦૦
વાર હતું અને તેઓ અહકાફ બ્રહ્મા રહેતા હતા.

* તેઓને ઘણી મૂર્તિઓ હતી. તેમાંની મુખ્ય ચાર મૂર્તિઓ સાક્રીયા, હરિઝા, રાઝેઝા, અને
સાલેમા હતી. તેઓ એમ ધારતા કે આમાંની પહેલી મૂર્તિ તેમને વરસાદ આપે છે, બીજી તેમને
સંવર્ષી ઝાતનાં બેળમગમાંથી બચાવે છે. ત્રીજી તેમને ખાવાનો ખોરાક આપે છે, અને ચોથી
બ્યારે તેઓ માંદ પડે ત્યારે તેઓને સાજ કરી શકે આપે છે.

† “ સમુદ ” પણ અરબ લોકોની એક પ્રાચિન કામ હતી, તેઓ હઝરત નુહના દીકરા
સામના વંશમાંથી ઉતરેલા હતા. તેઓ હેબ્રઝ અને સામની વચ્ચે આવેલા મુઝકમાં વસતા
હતા, અને તેઓ પણ મૂર્તિપૂજક હતા. હઝરત સાલેહ કે જે સમુદની પાંચમી પેઢીએ દીકરો
હતા, તેને તેઓને બોધ દેવા માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા. આ કામે પોતાની ઘેઘત, સંખ્યા,

અને આદમી પાસે અમે તેઓના લાઇ
 દુદને* (મોકલ્યો). તેણે કહ્યું હું મહારા
 લોકો, ખુદાની બંદગી કરો, તેના સિવાય
 તમારે વાસ્તે બીજા કોઈ ખુદા નથી.
 શું તમે પરહિબત્તારી કરતા નથી ? ૬૫.
 તેની કેમના આગેવાનો કે જેઓ કાફર
 હતા તેઓએ કહ્યું કે ખરેખર તહારામાં
 અમે મૂર્ખાઈ જોઈએ છીએ, અને ખરેખર
 અમે તને જાણુ જાલનાર ધારીએ
 છીએ. ૬૬. તેણે કહ્યું, હે મારા લોકો
 મહારામાં કાંઈ મૂર્ખાઈ નથી. પણ હું
 સર્વ સૃષ્ટિના પરવરદેગાર તરફથી એક
 પેચગમ્માર છું. ૬૭. હું મહારા પરવરદેગારના
 સંદેશા તમને પહોંચાડું છું, અને હું
 તમારો એક વિશ્વાસુ શિષ્યામણુ આપનાર
 છું. ૬૮. શું ત્યારે તમને અજબ લાગે
 છે કે તમારા પરવરદેગાર તરફથી
 તમારામાંના એક મનુષ્ય ઉપર સંદેશો
 આવે એટલા માટે કે તે તમને ચેતવણી
 આપે ? અને, યાદ કરો કે જ્યારે તુહના
 લોકો પછી ખુદાએ તમને તેમની જગ્યા
 ઉપર વસનારા કર્યા અને તમારા શરીરમાં
 બળનો વધારો કર્યો. ‡ માટે ખુદાની
 બચિશે. તમે સંભારો કે કદાચ તમને
 આગમાંથી છૂટકારો મળે. ૬૯.

وَالِى عَادِ اِخَاهُمْ هُوْدًا قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا
 ۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲૩૦
 ۲૩૧
 ۲૩૨
 ۲૩૩
 ۲૩૪
 ۲૩૫
 ۲૩૬
 ۲૩૭
 ۲૩૮
 ۲૩૯
 ۲૪૦
 ۲૪૧
 ۲૪૨
 ۲૪૩
 ۲૪૪
 ۲૪૫
 ۲૪૬
 ۲૪૭
 ۲૪૮
 ۲૪૯
 ۲૫૦
 ۲૫૧
 ۲૫૨
 ۲૫૩
 ۲૫૪
 ۲૫૫
 ۲૫૬
 ۲૫૭
 ۲૫૮
 ۲૫૯
 ۲૬૦
 ۲૬૧
 ۲૬૨
 ۲૬૩
 ۲૬૪
 ۲૬૫
 ۲૬૬
 ۲૬૭
 ۲૬૮
 ۲૬૯
 ۲૭૦
 ۲૭૧
 ۲૭૨
 ۲૭૩
 ۲૭૪
 ۲૭૫
 ۲૭૬
 ۲૭૭
 ۲૭૮
 ۲૭૯
 ۲૮૦
 ۲૮૧
 ۲૮૨
 ۲૮૩
 ۲૮૪
 ۲૮૫
 ۲૮૬
 ۲૮૭
 ۲૮૮
 ۲૮૯
 ۲૯૦
 ۲૯૧
 ۲૯૨
 ۲૯૩
 ۲૯૪
 ۲૯૫
 ۲૯૬
 ۲૯૭
 ۲૯૮
 ۲૯૯
 ૩૦૦
 ૩૦૧
 ૩૦૨
 ૩૦૩
 ૩૦૪
 ૩૦૫
 ૩૦૬
 ૩૦૭
 ૩૦૮
 ૩૦૯
 ૩૧૦
 ૩૧૧
 ૩૧૨
 ૩૧૩
 ૩૧૪
 ૩૧૫
 ૩૧૬
 ૩૧૭
 ૩૧૮
 ૩૧૯
 ૩૨૦
 ૩૨૧
 ૩૨૨
 ૩૨૩
 ૩૨૪
 ૩૨૫
 ૩૨૬
 ૩૨૭
 ૩૨૮
 ૩૨૯
 ૩૩૦
 ૩૩૧
 ૩૩૨
 ૩૩૩
 ૩૩૪
 ૩૩૫
 ૩૩૬
 ૩૩૭
 ૩૩૮
 ૩૩૯
 ૩૪૦
 ૩૪૧
 ૩૪૨
 ૩૪૩
 ૩૪૪
 ૩૪૫
 ૩૪૬
 ૩૪૭
 ૩૪૮
 ૩૪૯
 ૩૫૦
 ૩૫૧
 ૩૫૨
 ૩૫૩
 ૩૫૪
 ૩૫૫
 ૩૫૬
 ૩૫૭
 ૩૫૮
 ૩૫૯
 ૩૬૦
 ૩૬૧
 ૩૬૨
 ૩૬૩
 ૩૬૪
 ૩૬૫
 ૩૬૬
 ૩૬૭
 ૩૬૮
 ૩૬૯
 ૩૭૦
 ૩૭૧
 ૩૭૨
 ૩૭૩
 ૩૭૪
 ૩૭૫
 ૩૭૬
 ૩૭૭
 ૩૭૮
 ૩૭૯
 ૩૮૦
 ૩૮૧
 ૩૮૨
 ૩૮૩
 ૩૮૪
 ૩૮૫
 ૩૮૬
 ૩૮૭
 ૩૮૮
 ૩૮૯
 ૩૯૦
 ૩૯૧
 ૩૯૨
 ૩૯૩
 ૩૯૪
 ૩૯૫
 ૩૯૬
 ૩૯૭
 ૩૯૮
 ૩૯૯
 ૪૦૦
 ૪૦૧
 ૪૦૨
 ૪૦૩
 ૪૦૪
 ૪૦૫
 ૪૦૬
 ૪૦૭
 ૪૦૮
 ૪૦૯
 ૪૧૦
 ૪૧૧
 ૪૧૨
 ૪૧૩
 ૪૧૪
 ૪૧૫
 ૪૧૬
 ૪૧૭
 ૪૧૮
 ૪૧૯
 ૪૨૦
 ૪૨૧
 ૪૨૨
 ૪૨૩
 ૪૨૪
 ૪૨૫
 ૪૨૬
 ૪૨૭
 ૪૨૮
 ૪૨૯
 ૪૩૦
 ૪૩૧
 ૪૩૨
 ૪૩૩
 ૪૩૪
 ૪૩૫
 ૪૩૬
 ૪૩૭
 ૪૩૮
 ૪૩૯
 ૪૪૦
 ૪૪૧
 ૪૪૨
 ૪૪૩
 ૪૪૪
 ૪૪૫
 ૪૪૬
 ૪૪૭
 ૪૪૮
 ૪૪૯
 ૪૫૦
 ૪૫૧
 ૪૫૨
 ૪૫૩
 ૪૫૪
 ૪૫૫
 ૪૫૬
 ૪૫૭
 ૪૫૮
 ૪૫૯
 ૪૬૦
 ૪૬૧
 ૪૬૨
 ૪૬૩
 ૪૬૪
 ૪૬૫
 ૪૬૬
 ૪૬૭
 ૪૬૮
 ૪૬૯
 ૪૭૦
 ૪૭૧
 ૪૭૨
 ૪૭૩
 ૪૭૪
 ૪૭૫
 ૪૭૬
 ૪૭૭
 ૪૭૮
 ૪૭૯
 ૪૮૦
 ૪૮૧
 ૪૮૨
 ૪૮૩
 ૪૮૪
 ૪૮૫
 ૪૮૬
 ૪૮૭
 ૪૮૮
 ૪૮૯
 ૪૯૦
 ૪૯૧
 ૪૯૨
 ૪૯૩
 ૪૯૪
 ૪૯૫
 ૪૯૬
 ૪૯૭
 ૪૯૮
 ૪૯૯
 ૫૦૦
 ૫૦૧
 ૫૦૨
 ૫૦૩
 ૫૦૪
 ૫૦૫
 ૫૦૬
 ૫૦૭
 ૫૦૮
 ૫૦૯
 ૫૧૦
 ૫૧૧
 ૫૧૨
 ૫૧૩
 ૫૧૪
 ૫૧૫
 ૫૧૬
 ૫૧૭
 ૫૧૮
 ૫૧૯
 ૫૨૦
 ૫૨૧
 ૫૨૨
 ૫૨૩
 ૫૨૪
 ૫૨૫
 ૫૨૬
 ૫૨૭
 ૫૨૮
 ૫૨૯
 ૫૩૦
 ૫૩૧
 ૫૩૨
 ૫૩૩
 ૫૩૪
 ૫૩૫
 ૫૩૬
 ૫૩૭
 ૫૩૮
 ૫૩૯
 ૫૪૦
 ૫૪૧
 ૫૪૨
 ૫૪૩
 ૫૪૪
 ૫૪૫
 ૫૪૬
 ૫૪૭
 ૫૪૮
 ૫૪૯
 ૫૫૦
 ૫૫૧
 ૫૫૨
 ૫૫૩
 ૫૫૪
 ૫૫૫
 ૫૫૬
 ૫૫૭
 ૫૫૮
 ૫૫૯
 ૫૬૦
 ૫૬૧
 ૫૬૨
 ૫૬૩
 ૫૬૪
 ૫૬૫
 ૫૬૬
 ૫૬૭
 ૫૬૮
 ૫૬૯
 ૫૭૦
 ૫૭૧
 ૫૭૨
 ૫૭૩
 ૫૭૪
 ૫૭૫
 ૫૭૬
 ૫૭૭
 ૫૭૮
 ૫૭૯
 ૫૮૦
 ૫૮૧
 ૫૮૨
 ૫૮૩
 ૫૮૪
 ૫૮૫
 ૫૮૬
 ૫૮૭
 ૫૮૮
 ૫૮૯
 ૫૯૦
 ૫૯૧
 ૫૯૨
 ૫૯૩
 ૫૯૪
 ૫૯૫
 ૫૯૬
 ૫૯૭
 ૫૯૮
 ૫૯૯
 ૬૦૦
 ૬૦૧
 ૬૦૨
 ૬૦૩
 ૬૦૪
 ૬૦૫
 ૬૦૬
 ૬૦૭
 ૬૦૮
 ૬૦૯
 ૬૧૦
 ૬૧૧
 ૬૧૨
 ૬૧૩
 ૬૧૪
 ૬૧૫
 ૬૧૬
 ૬૧૭
 ૬૧૮
 ૬૧૯
 ૬૨૦
 ૬૨૧
 ૬૨૨
 ૬૨૩
 ૬૨૪
 ૬૨૫
 ૬૨૬
 ૬૨૭
 ૬૨૮
 ૬૨૯
 ૬૩૦
 ૬૩૧
 ૬૩૨
 ૬૩૩
 ૬૩૪
 ૬૩૫
 ૬૩૬
 ૬૩૭
 ૬૩૮
 ૬૩૯
 ૬૪૦
 ૬૪૧
 ૬૪૨
 ૬૪૩
 ૬૪૪
 ૬૪૫
 ૬૪૬
 ૬૪૭
 ૬૪૮
 ૬૪૯
 ૬૫૦
 ૬૫૧
 ૬૫૨
 ૬૫૩
 ૬૫૪
 ૬૫૫
 ૬૫૬
 ૬૫૭
 ૬૫૮
 ૬૫૯
 ૬૬૦
 ૬૬૧
 ૬૬૨
 ૬૬૩
 ૬૬૪
 ૬૬૫
 ૬૬૬
 ૬૬૭
 ૬૬૮
 ૬૬૯
 ૬૭૦
 ૬૭૧
 ૬૭૨
 ૬૭૩
 ૬૭૪
 ૬૭૫
 ૬૭૬
 ૬૭૭
 ૬૭૮
 ૬૭૯
 ૬૮૦
 ૬૮૧
 ૬૮૨
 ૬૮૩
 ૬૮૪
 ૬૮૫
 ૬૮૬
 ૬૮૭
 ૬૮૮
 ૬૮૯
 ૬૯૦
 ૬૯૧
 ૬૯૨
 ૬૯૩
 ૬૯૪
 ૬૯૫
 ૬૯૬
 ૬૯૭
 ૬૯૮
 ૬૯૯
 ૭૦૦
 ૭૦૧
 ૭૦૨
 ૭૦૩
 ૭૦૪
 ૭૦૫
 ૭૦૬
 ૭૦૭
 ૭૦૮
 ૭૦૯
 ૭૧૦
 ૭૧૧
 ૭૧૨
 ૭૧૩
 ૭૧૪
 ૭૧૫
 ૭૧૬
 ૭૧૭
 ૭૧૮
 ૭૧૯
 ૭૨૦
 ૭૨૧
 ૭૨૨
 ૭૨૩
 ૭૨૪
 ૭૨૫
 ૭૨૬
 ૭૨૭
 ૭૨૮
 ૭૨૯
 ૭૩૦
 ૭૩૧
 ૭૩૨
 ૭૩૩
 ૭૩૪
 ૭૩૫
 ૭૩૬
 ૭૩૭
 ૭૩૮
 ૭૩૯
 ૭૪૦
 ૭૪૧
 ૭૪૨
 ૭૪૩
 ૭૪૪
 ૭૪૫
 ૭૪૬
 ૭૪૭
 ૭૪૮
 ૭૪૯
 ૭૫૦
 ૭૫૧
 ૭૫૨
 ૭૫૩
 ૭૫૪
 ૭૫૫
 ૭૫૬
 ૭૫૭
 ૭૫૮
 ૭૫૯
 ૭૬૦
 ૭૬૧
 ૭૬૨
 ૭૬૩
 ૭૬૪
 ૭૬૫
 ૭૬૬
 ૭૬૭
 ૭૬૮
 ૭૬૯
 ૭૭૦
 ૭૭૧
 ૭૭૨
 ૭૭૩
 ૭૭૪
 ૭૭૫
 ૭૭૬
 ૭૭૭
 ૭૭૮
 ૭૭૯
 ૭૮૦
 ૭૮૧
 ૭૮૨
 ૭૮૩
 ૭૮૪
 ૭૮૫
 ૭૮૬
 ૭૮૭
 ૭૮૮
 ૭૮૯
 ૭૯૦
 ૭૯૧
 ૭૯૨
 ૭૯૩
 ૭૯૪
 ૭૯૫
 ૭૯૬
 ૭૯૭
 ૭૯૮
 ૭૯૯
 ૮૦૦
 ૮૦૧
 ૮૦૨
 ૮૦૩
 ૮૦૪
 ૮૦૫
 ૮૦૬
 ૮૦૭
 ૮૦૮
 ૮૦૯
 ૮૧૦
 ૮૧૧
 ૮૧૨
 ૮૧૩
 ૮૧૪
 ૮૧૫
 ૮૧૬
 ૮૧૭
 ૮૧૮
 ૮૧૯
 ૮૨૦
 ૮૨૧
 ૮૨૨
 ૮૨૩
 ૮૨૪
 ૮૨૫
 ૮૨૬
 ૮૨૭
 ૮૨૮
 ૮૨૯
 ૮૩૦
 ૮૩૧
 ૮૩૨
 ૮૩૩
 ૮૩૪
 ૮૩૫
 ૮૩૬
 ૮૩૭
 ૮૩૮
 ૮૩૯
 ૮૪૦
 ૮૪૧
 ૮૪૨
 ૮૪૩
 ૮૪૪
 ૮૪૫
 ૮૪૬
 ૮૪૭
 ૮૪૮
 ૮૪૯
 ૮૫૦
 ૮૫૧
 ૮૫૨
 ૮૫૩
 ૮૫૪
 ૮૫૫
 ૮૫૬
 ૮૫૭
 ૮૫૮
 ૮૫૯
 ૮૬૦
 ૮૬૧
 ૮૬૨
 ૮૬૩
 ૮૬૪
 ૮૬૫
 ૮૬૬
 ૮૬૭
 ૮૬૮
 ૮૬૯
 ૮૭૦
 ૮૭૧
 ૮૭૨
 ૮૭૩
 ૮૭૪
 ૮૭૫
 ૮૭૬
 ૮૭૭
 ૮૭૮
 ૮૭૯
 ૮૮૦
 ૮૮૧
 ૮૮૨
 ૮૮૩
 ૮૮૪
 ૮૮૫
 ૮૮૬
 ૮૮૭
 ૮૮૮
 ૮૮૯
 ૮૯૦
 ૮૯૧
 ૮૯૨
 ૮૯૩
 ૮૯૪
 ૮૯૫
 ૮૯૬
 ૮૯૭
 ૮૯૮
 ૮૯૯
 ૯૦૦
 ૯૦૧
 ૯૦૨
 ૯૦૩
 ૯૦૪
 ૯૦૫
 ૯૦૬
 ૯૦૭
 ૯૦૮
 ૯૦૯
 ૯૧૦
 ૯૧૧
 ૯૧૨
 ૯૧૩
 ૯૧૪
 ૯૧૫
 ૯૧૬
 ૯૧૭
 ૯૧૮
 ૯૧૯
 ૯૨૦
 ૯૨૧
 ૯૨૨
 ૯૨૩
 ૯૨૪
 ૯૨૫
 ૯૨૬
 ૯૨૭
 ૯૨૮
 ૯૨૯
 ૯૩૦
 ૯૩૧
 ૯૩૨
 ૯૩૩
 ૯૩૪
 ૯૩૫
 ૯૩૬
 ૯૩૭
 ૯૩૮
 ૯૩૯
 ૯૪૦
 ૯૪૧
 ૯૪૨
 ૯૪૩
 ૯૪૪
 ૯૪૫
 ૯૪૬
 ૯૪૭
 ૯૪૮
 ૯૪૯
 ૯૫૦
 ૯૫૧
 ૯૫૨
 ૯૫૩
 ૯૫૪
 ૯૫૫
 ૯૫૬
 ૯૫૭
 ૯૫૮
 ૯૫૯
 ૯૬૦
 ૯૬૧
 ૯૬૨
 ૯૬૩
 ૯૬૪
 ૯૬૫
 ૯૬૬
 ૯૬૭
 ૯૬૮
 ૯૬૯
 ૯૭૦
 ૯૭૧
 ૯૭૨
 ૯૭૩
 ૯૭૪
 ૯૭૫
 ૯૭૬
 ૯૭૭
 ૯૭૮
 ૯૭૯
 ૯૮૦
 ૯૮૧
 ૯૮૨
 ૯૮૩
 ૯૮૪
 ૯૮૫
 ૯૮૬
 ૯૮૭
 ૯૮૮
 ૯૮૯
 ૯૯૦
 ૯૯૧
 ૯૯૨
 ૯૯૩
 ૯૯૪
 ૯૯૫
 ૯૯૬
 ૯૯૭
 ૯૯૮
 ૯૯૯
 ૧૦૦
 ૧૦૧
 ૧૦૨
 ૧૦૩
 ૧૦૪
 ૧૦૫
 ૧૦૬
 ૧૦૭
 ૧૦૮
 ૧૦૯
 ૧૧૦
 ૧૧૧
 ૧૧૨
 ૧૧૩
 ૧૧૪
 ૧૧૫
 ૧૧૬
 ૧૧૭
 ૧૧૮
 ૧૧૯
 ૧૨૦
 ૧૨૧
 ૧૨૨
 ૧૨૩
 ૧૨૪
 ૧૨૫
 ૧૨૬
 ૧૨૭
 ૧૨૮
 ૧૨૯
 ૧૩૦
 ૧૩૧
 ૧૩૨
 ૧૩૩
 ૧૩૪
 ૧૩૫
 ૧૩૬
 ૧૩૭
 ૧૩૮
 ૧૩૯
 ૧૪૦
 ૧૪૧
 ૧૪૨
 ૧૪૩
 ૧૪૪
 ૧૪૫
 ૧૪૬
 ૧૪૭
 ૧૪૮
 ૧૪૯
 ૧૫૦
 ૧૫૧
 ૧૫૨
 ૧૫૩
 ૧૫૪
 ૧૫૫
 ૧૫૬
 ૧૫૭
 ૧૫૮
 ૧૫૯
 ૧૬૦
 ૧૬૧
 ૧૬૨
 ૧૬૩
 ૧૬૪
 ૧૬૫
 ૧૬૬
 ૧૬૭
 ૧૬૮
 ૧૬૯
 ૧૭૦
 ૧૭૧
 ૧૭૨
 ૧૭૩
 ૧૭૪
 ૧૭૫
 ૧૭૬
 ૧૭૭
 ૧૭૮
 ૧૭૯
 ૧૮૦
 ૧૮૧
 ૧૮૨
 ૧૮૩
 ૧૮૪
 ૧૮૫
 ૧૮૬
 ૧૮૭
 ૧૮૮
 ૧૮૯
 ૧૯૦
 ૧૯૧
 ૧૯૨
 ૧૯૩
 ૧૯૪
 ૧૯૫
 ૧૯૬
 ૧૯૭
 ૧૯૮
 ૧૯૯
 ૨૦૦
 ૨૦૧
 ૨૦૨
 ૨૦૩
 ૨૦૪
 ૨૦૫
 ૨૦૬
 ૨૦૭
 ૨૦૮
 ૨૦૯
 ૨૧૦
 ૨૧૧
 ૨૧૨
 ૨૧૩
 ૨૧૪
 ૨૧૫
 ૨૧૬
 ૨૧૭
 ૨૧૮
 ૨૧૯
 ૨૨૦
 ૨૨૧
 ૨૨૨
 ૨૨૩
 ૨૨૪
 ૨૨૫
 ૨૨૬
 ૨૨૭
 ૨૨૮
 ૨૨૯
 ૨૩૦
 ૨૩૧
 ૨૩૨
 ૨૩૩
 ૨૩૪
 ૨૩૫
 ૨૩૬
 ૨૩૭
 ૨૩૮
 ૨૩૯
 ૨૪૦
 ૨૪૧
 ૨૪૨
 ૨૪૩
 ૨૪૪
 ૨૪૫
 ૨૪૬
 ૨૪૭
 ૨૪૮
 ૨૪૯
 ૨૫૦
 ૨૫૧
 ૨૫૨
 ૨૫૩
 ૨૫૪
 ૨૫૫
 ૨૫૬

ખરેખર અમે નુહને * તેની કોમ તરફ
 મોકલ્યો ત્યારે તેણે કહ્યું કે હે મહારા
 લોકો, ખુદાની બાંધગી કરો. તેના સિવાય
 તમારે બીજા કોઈ ખુદા નથી. ખરેખર
 હું મહા દિવસની સિદ્ધાંતી તમારે માટે
 બહીઉં છું. ૫૯. તેના લોકોના સરદારોએ
 કહ્યું, ખરેખર અમે તને ચોખ્ખી ભૂલમાં
 ભેંધ્યે છીએ. ૬૦. નુહે કહ્યું, હે લોકો
 મહારી કંઈ ભૂલ નથી પણ હું સર્વ
 સૃષ્ટિના પાળક તરફથી એક પેયગંબર
 છું. ૬૧. અને હું મહારા પરવરદેગારના
 સંદેશ તમને પહોંચાડું છું, અને તમને
 શિખામણ આપું છું, અને જે તમે બાંધુતા
 નથી તે હું ખુદા પાસેથી બાંધું છું. ૬૨.
 શું તમે આશ્ચર્ય પામો છો કે તમારા
 પરવરદેગાર તરફથી તમારામાંના એક
 મતુશ્ય ઉપર ખુદાને સંદેશ આવે
 એટલા માટે કે તે તમને ચેતવણી આપે
 અને એટલા માટે કે તમે પરહિઝગાર
 થાઓ અને કદાચ તમારી ઉપર દયા
 થાય ? ૬૩. પછી તેઓએ તેને બૂઠો કહ્યો.
 પછી અમે તેને અને જેઓ તેની સાથે
 વહાણમાં હતા તેમને બચાવ્યા, અને
 જેઓએ અમારી નિશાનીઓ બૂઠી કહી
 તેઓને અમે ડુબાવ્યા. ખરેખર તેઓ
 આંધળા લોકો હતા. ૬૪.

لَقَدْ ارسلنا نوحًا الى قومه فقال يا قوم
 اعبدوا الله ما لكم من الله غير اني اخاف
 عليكم عذاب يوم عظيم ٥٩ قال الملأ
 من قومه انا لترك في ضلال مبين ٦٠
 قال يا قوم ليس بي ضلالة ولكني رسول
 من رب العالمين ٦١ ابلغكم رسالات ربي
 وانصح لكم واعلم من الله ما لا تعلمون ٦٢
 او عجبتم ان جاءكم ذكر من ربكم على
 رجل منكم لينذركم ولتتقوا وللمك
 ترمجون ٦٣ فكذبوه فانجيناه والذين معه
 في الفلك واغرقنا الذين كذبوا بآياتنا
 انهم كانوا قوما عمن ٦٤

* હઝરત નુહ આવેકના દીકરા હતા, માલેક મતુશ્યને દીકરો હતા, અને મતુશ્યને હઝરત
 એદરીસનો દીકરો હતો. ન્યારે તેને ધર્મપ્રદેશ કરવાને મોકલવામાં આવ્યા ત્યારે તેની ઉંમર ૫૦
 વરસની હતી. તેણે ૧૦૫૦ વરસ સુધી ઉપદેશ કર્યો પણ ધણાજ શોડ માણસોએ તેને માન્યા.
 તેણે એક વહાણ બનાવ્યું અને જે માણસો તેના ઉપર ઈમાન લાવ્યા તેઓને લઈને તે તે વહાણમાં
 ગેદા અને તોફાનમાંથી ગચ્યા. હઝરત નુહના પૂરેપૂરા જીવન માટે ૧૨ શુ' પ્રકરણ લખ્યો.

પછી, તેણે અંરશ (પેદા કરવા) નો કસ્ટ
કેળા. * ખુદા દિવસને રાત વડે ઢાંકી દે
છે, તે તેની પાછળ ઉતાવળી દોડતી
આવે છે, અને સૂર્ય અને ચંદ્ર અને
તારાઓ તેના હાંકમને આધીન થએલા
છે. જાણી, પેદાકરવાનું અને હાંકમ
તેનાંજ છે. અલ્લાહ મહાન છે કે જે
સર્વ સૃષ્ટિના પાળક છે. ૫૪. તમારા
પરવરદેગારની નમ્રતાપૂર્વક અને ખાનગી
રીતે બંદગી કરો. ખરેખર તે હુદબહાર
જનારને આહતો નથી. ૫૫. અને પૃથ્વીમાં
સુધારો થયા પછી તેમાં ફસાદ કરો નહિ,
અને ખૂંક અને આશાથી તેની બંદગી
કરો. ખરેખર ખુદાની રહમત સુકૃત્ય
કરનારાઓની નજદિક છે. ૫૬. અને ખુદા
તેજ છે કે જે પવનને સારા સમાચાર
આપનાર તરીકે પોતાની હયા (વરસાદ)
અગાઉ મોકલી આપે છે; છેવટે જ્યારે
તે ભારે વાદળોને ઉઠાડી લઇ જાય છે
ત્યારે તેને અમે મુએલા (સૂકાઈ ગયેલા)
દેશ લાણી હાંકીએ છીએ. પછી તેમાંથી
અમે પાણી નીચે મોકલીએ છીએ, પછી
તેવડે અમે દરેક ઝાતનાં ફળો બહાર
લાવીએ છીએ. આ પ્રમાણે અમે મુએલાને
સંલવન કરી બહાર લાવીએ છીએ કે
કદાચ તમે શિખામંચુલ્યો. ૫૭. અને પાક
(ફળદ્રુપ) ઝમીન પોતાના ભાણપાલો
પોતાના પરવરદેગારની પરવાનગીથી
બહાર લાવે છે, અને જે ઝમીન નાપાક
છે તે જૂજ સિવાય વધારે બહાર લાવતી
નથી. આ પ્રમાણે જે લોકો ઉપકાર
માને છે તે લોકો માટે અમે અમારી
આયાતનું જુદા જુદા પ્રકારમાં વર્ણન
આપીએ છીએ. ૫૮.

ثم استوى على العرش ينشئ الليل النهار
يطلبه حيثما والشمس والقمر والنجوم
مسخرات بأمره الا له الخلق والامر
تبارك الله رب العالمين ٥٤ ادعوا ربكم
تضرعا وخفية انه لا يحب المعتدين ٥٥
ولا تفسدوا في الارض بعد اصلاحها
وادعوه خوفا وطمعا ان رحمت الله قريب
من المحسنين ٥٦ وهو الذي يرسل الرياح
بشراييندى رحمته حتى اذا اقلت سحابا
ثقالا سقاه ليلاميت فازلناه الماء فاخرجنا
من كل الثمرات كذلك نخرج المولى للمكم
تذكرون ٥٧ والبلد الطيب يخرج نباته
باذن ربه والذي خبث لا يخرج الا نكدا
كذلك نصرف الايات لقوم يشكرون ٥٨

તે એક દાણમાંજ કરવાને સક્તિમાન હતો, પણ આ તે માણસોને તેઓનાં કામ બજાવવામાં ઉતાવળો
નહિ થવાને એક સિખામંચુ છે. * આને માટે બીજા પ્રકરણનું ૨૯ થી આશ્વાનું ૬૫૫નું જુઓ.

કે જેઓએ પોતાનો ધર્મ એક ગમત અને રમત તરીકે ગણ્યો, અને જેઓને આ દુનિયાની ઝિંદગીએ છેતર્યા; માટે આ દિવસે અમે તેઓને ભૂલી જઈશું. (આગમાં રહેવા દઈશું) જેમ તેઓ આ દિવસની મોલાકાત ભૂલી ગયા હતા. અને તેઓ અમારી નિશાનીઓનો એનકાર કરતા હતા. ૫૧. અને ખરેખર અમે તેઓને માટે એક કેતાબ લાવ્યા છીએ કે જેમાં અમે જ્ઞાનપૂર્વક સર્વ ચીજોનું વિગતવાર વર્ણન આપ્યું છે. તે જે કોઈ ઇમાન લાવે છે તેને માટે એક રસ્તો બતાવનાર અને બક્ષિશ છે. ૫૨. શું તેઓ તેના તઅવીલફ (પરિણામ) સિવાય બીજી કંઈ શક્ય જુએ છે ? જે દિવસે તેનું પરિણામ આવશે તે દિવસે જેઓ અગાઉથી તે ભૂલી ગયા હતા તેઓ કહેશે કે ખરેખર અમારા પરવરહેગારના પેયગમ્બરે સત્યસંહિત આપ્યા હતા. હવે અમારે માટે કોઈ લલામણ કરનાર છે કે જે અમારે માટે લલામણ કરે ? અથવા અમને પાછા મોકલવામાં આવશે કે જેથી જે અમે કર્યું છે તેનાથી અમે ઉદ્ધતું કરીએ. ખરેખર તેઓએ પોતાના જીવને નુકસાન કર્યું છે અને જે જૂઠું તેઓ ધડી કાઢતા હતા તે તેઓની પાસેથી શુભ થશે. ૫૩. ખરેખર તમારે પરવરહેગાર અહલાહ તેજ છે કે જેણે આકાશો અને પૃથ્વી છ દિવસમાં પેદા કર્યા

الذين اتخذوا دينهم هوا ولعبا و غرانا
الحياة الدنيا فاليوم ننسهم كما نسوا لقاء
يومهم هذا وما كانوا يأتينا بمجدون ٥١
ولقد جئناهم بكتاب فصلناه على علم هدى
ورحمة لقوم يؤمنون ٥٢ هل ينظرون
الا تأويله يوم ياتي تأويله يقول الذين
نسوه من قبل قد جاءت رسلنا بالحق
فهل لنا من شفعاء فيشفعوا لنا او ردد
فنعمل غير الذي كنا نعمل قد خسروا
انفسهم وضل عنهم ما كانوا يفترون ٥٣
ان ربكم الله الذي خلق السموات
والارض في ستة ايام

ખુદ આ ગરીબ મોએને અને ભરવાડો જેવા કે અગ્નિ, બેજાલ, સોદેખ તમેરને બેહેસ્તમાં દાખલ કરશે નહિ. અદિ'આ' વ્યારે તેઓ તેમને અઅસાફ ઉપર જુએ છે ત્યારે તેઓને કહેવામાં આવે છે કે જેને વિશે તમે સોગંદખાતા હતા કે તેઓ સ્વર્ગમાં દાખલ થશે નહિ તેઓ આ માળમ છે
ફ અદિ' " તઅવીલ " એટલે કેરઆનમાં લખેલી ધમકીઓ અને વાવડ અને સદગુણી માળસોને બદલો આપવો, અને પાપીઓને શિક્ષા કરવી, આ સયળ અમલમાં મૂકશે.
= એટલે કે છ દિવસ જેટલા વખતમાં ખુદાએ તે સયળ પેદા કર્યું; અથવા જે ૩ તેને

અને જ્યાં તેઓની નજર આગમાં રહેનારાઓ ઉપર પડશે ત્યારે તેઓ કહેશે કે હે અમારા પરવરદેગાર, અમને ઓલમગાર લોકો સાથે મૂક નહિ. ૪૭. અને અચરારૂ ઉપર રહેનારાઓ, તે પુરૂષો કે જેઓને તેઓ અહેરાનાં ચિન્હો ઉપરથી ઓળખે છે તેઓને પોકારી કહેશે કે તમારી સંપ્રદાય કદેલી ઢોલતે, તેમજ જે આપવડાઈ તમે કરતા હતા તેણે, તમને કંઈ ફાયદો કર્યો નહિ. ૪૮. શું આ લોકો તેઓજ છે કે જેઓને વિષે તમે કસમ ખાતા હતા કે ખુદા તેઓની ઉપર કદી રહમત કરશે નહિ? (ખુદા તેઓને કહેશે). તમે બેહેશ્તમાં દાખલ થાઓ. તમારી ઉપર કંઈ ધારતી નથી, અને તેમજ તમે દિલગીર થશો નહિ. ૪૯. અને આગના રહેવાસીઓ બેહેશ્તની વાદીના રહેવાસીઓને પોકારી કહેશે કે અમારી ઉપર થાણી અથવા ખુદાએ જે તમને ફૂલી આપી છે તેમાંથી નાંખો. તેઓ કહેશે કે ખુદાએ તે બન્ને ચીજ કાદેશ માટે હુરામ કરી છે, ૫૦.

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ
 قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٤٧
 وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رَجُلًا لَا يَسْمَعُ مِنْهُمْ
 سِيمَاهُمْ قَالُوا مَا اغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا
 كُنْتُمْ تُسْكِبُونَ ٤٨ أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ
 أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ
 لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ٤٩
 وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ
 أَفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ
 قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ٥٠

જનનતના માણસોને તેઓના સફેદ અહેરા ઉપરથી ઓળખી શકે છે, અને દુઝખમાં રહેનારાઓને તેઓના કાળા મોઢા ઉપરથી ઓળખી કાઢે છે. આ જગ્યાએ રહેનારાઓ સંબંધી જુદી જુદી હદીસો તેમજ તફસીર લખનારાઓમાં જુદા જુદા મત છે. કેટલાક કહે છે કે તેઓ પેયગમ્બરો છે કે જેઓ પોતાની કામનાં સદગુણી અને દુષ્ટ માણસોને તે જગ્યા ઉપરથી ભેઈ શકે છે. બીજા કહે છે કે તેઓ સહીદો (ધર્મયુધ્ધમાં મરણ બચેલા માણસો) અથવા તો મોગેનો છે કે જેઓ બેહેશ્તમાં પોતાને માટે તૈયાર કરેલા મહેલો અને દુઝખનાં દુઃખો કે જેમાંથી પોતે બચી ગયા છે તે ભેઈ શકે છે, ત્રીજો મત એ છે કે જેઓનાં સારાં અને નરસાં ફરમા સરખાં છે અને તેથી જેઓ બેહેશ્તનો બદલો મેળવવાને તેમજ દુઝખની શિક્ષાને પણ લાયક નથી તેવા સોકો ત્યાં રહે છે. આ ઉપરાંત તફસીર લખનારાઓના બીજા કેટલાક મત છે.
 ૬ અણુ-ગ્રહ અને વર્તી-મોંઘરા જેવા પ્રતિપુનઃક્રમના આગેવાનો સોમંદ ખાધને કહેતા

અને અમે તેઓનાં હૃદયમાં જે વેરભાવ છે તે કાઢી નાંખીશું; તેઓની (ધર્માર્થ) નીચે નહીંઓ વહે છે, અને તેઓ કહેશે કે વખાણ ખાસ ખુદાનાં છે કે જેણે આ તરફ આગને રસ્તો બતાવ્યો છે, અને અમે અમારી મેળે કહી તે રસ્તો મેળવ્યો નહોત, ને ખુદાએ અમને તે રસ્તો બતાવ્યો નહોત. ખરેખર અમારા પરવરદેગારના પેયગમ્બરે સત્યસદ્ધિત અમારી પાસે આવ્યા હતા. અને તેઓને પોકારી કહેવામાં આવ્યો કે આ તમારે વાસ્તે બેઠેશ્ત છે, જે તમે કરતા હતા તેને માટે તે તમને વારસામાં આપવામાં આવ્યું છે. ૪૩. અને જન્મતના રહેનારાઓ આગના રહેનારાઓને પોકારી કહેશે કે ખરેખર અમારા પરવરદેગારે જે અમને વચન આપ્યું હતું તે અમને મળ્યું, ત્યારે તમારા પરવરદેગારે જે ખરેખર વચન આપ્યું હતું તે તમને મળ્યું છે? તેઓ કહેશે હા. પણ તેઓની વચ્ચે એક પોકારનાર પોકારી† કહેશે કે ખુદાની લખનત ઝોલમગારે ઉપર છે, ૪૪. કે જેઓ ખુદાને રસ્તેથી માણસોને અટકાવતા હતા અને તેમાં વાંકુંચુંકું શોધતા હતા અને તેઓ કયામતના દિવસ ઉપર ધમાન લાવતા નહોતા. ૪૫. અને તે ધાનને (બેઠેશ્ત અને દુઝખ) ની વચ્ચે એક પડદો છે અને અચ્ચાર‡ ઉપર ટેટલાક માણસો છે તેઓ તે સવળાને તેઓના રહેનાનાં ચિન્હો ઉપરથી ઝોળખે છે, અને તેઓ બેઠેશ્તની વાડીમાં રહેનારાઓને પોકારી કહેશે કે તમારી ઉપર સલામ. તેઓ તેમાં દાખલ (હજુ) થયા નથી અને તેઓ આશા રાખે છે. ૪૬.

وَزَعْنَا مَا فِى صَدُورِهِمْ مِّنْ غِلٍّ تَجْزِىٰ مِنْ
تَحْمِيهِمُ الْاِنْهَارِ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى هَدٰىنَا
لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِى لَوْلَا اَنْ هَدٰىنَا اللّٰهُ
لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ بِرَبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوا اَنْ
تَكْفُمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتِّمُوْهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ۝ ۴۳
وَنَادٰى اَصْحَابُ الْجَنَّةِ اَصْحَابَ النَّارِ اِنْ قَدْ
وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ
رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ فَاذْنِمْؤَذْنِ بَيْنَهُمْ اَنْ لَّمْ يَكُنْ
اللّٰهُ عَلَى الظَّالِمِيْنَ ۝ ۴۴ الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيلِ
اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَافِرُوْنَ ۝ ۴۵
وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْاَعْرَافِ رِجَالٌ
يَّرْفُوْنَ كُلَّ بَسِيْءٍ وَنَادٰوْا اَصْحَابَ الْجَنَّةِ اِنْ
سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوْا وَهُمْ يَطْمَعُوْنَ ۝ ۴۶

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે પોકારનાર તે એસરાશીલ ફેરેશ્તો છે, કે જે તેમને જૂમ પાડીને ઓલાવશે.

* આ બેઠેશ્ત અને દુઝખ વચ્ચેની એક ઉચી દિવાર છે. તે “ અચ્ચાર ” કહેવાય છે. અને તે સબ્દ “અચ્ચાર” એટલે “નજીવું” તેમાંથી આવેલો છે; કારણ કે તે દિવાર ઉપર રહેનારાઓ

કે હે, અમારા પરવરદેગાર, આજ લોકો
અમને આડે માર્ગે લઇ ગયા છે, માટે
તેઓને આગની બેવડી શિક્ષા આપ. †
ખુદા કહેશે કે દરેકને માટે બેવડી છે,
પણ તમે બાલુતા નથી. ૩૮. અને
તેમનામાંના પહેલાઓ (આગેવાનો)
છેલ્લાઓ (તાગેદારો) ને કહેશે કે તમારે
માટે અમારી ઉપર કંઈ શ્રેષ્ઠતા નથી,
માટે જે તમે કમાતા હતા તેને લીધે
શિક્ષા આપો. ૩૯. અરેબર જેઓએ
અમારી નિશાનીઓને ભૂઠી કહી છે, અને
તેમના તરફથી મગફરીને લીધે ફરી ગયા
છે તેઓને માટે આકાશનાં બારણાં
ઉઘાડવામાં આવશે નહિ, * અને તેઓ
બેહેશ્તની વાડીઓમાં ઢાંખલ થશે નહિ
ન્યાંમુધી ઉઠ સોયના નાકામાં પેસે, ‡
અને આ પ્રમાણે પાપીઓને અમે સજા
કરીએ છીએ. ૪૦. તેમને માટે દુઝખની
આગની પથારી છે, અને તેમની ઉપર
(આગનું) ઢાંકણ છે, અને આ પ્રમાણે
જાલમગારોને અમે સજા આપીએ
છીએ. ૪૧. પણ જેઓએ ઇમાન આણ્યું
છે અને શાશં કામ કર્યાં છે, -અમે કોઈ
જીવને તેના ગળ ઉપરાંત તકલીફ કરતા
નથી - તેઓ બેહેશ્તના રહેવાસીઓ છે,
તેઓ તેમાં નિરંતર રહેનાર છે. ૪૨.

رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ عَذَابًا
ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ ضِعْفٌ وَلَكِن
لَّا تَعْلَمُونَ ۝ ۳۸ وَقَالَتْ أُولَئِهِمْ لَا خَرِيفَ لَنَا
كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ۝ ۳۹ إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحُ لَهُمُ أَبْوَابُ
السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يُلَاقُوا فِي
نَمِّ الْحَيَاطِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ۝ ۴۰
لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝ ۴۱ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَفِّرُ عَنْهُمْ أَوْسَعًا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝ ۴۲

† એટલે કે તેઓના પોતાના એનાદ માટે એક શિક્ષા, અને બીજાના એનાદનું કારણ
થવા માટે બીજી શિક્ષા.

* એટલે કે જ્યારે તેઓના આત્મા મરણ પછી હવે આકાશમાં જશે ત્યારે તેઓને જ્યાં
દેવામાં આવશે નહિ, પણ સેન્જન કે જે સ્વર્ગની પૃથ્વીની નીચે છે તેમાં તેઓને નાંખી દેવામાં આવશે.

‡ કારણ કે આ કદી બનવાનું નથી તેથી તેઓ કદી બેહેશ્તમાં ઢાંખલ રનાર નથી.

હે આદમના છોકરાઓ, ત્યારે તમારી પાસે તમારામાંથી પેયગમ્બરો આવે છે કે જેઓ મહારી આયાત તમને વાંચી સંભળાવે છે ત્યારે જેણે પરહીઝગારી કરી છે અને પોતાનાં કામ સુધાર્યાં છે તેઓને કંઈ ધારતી નથી અને તેઓ દિલગીર થશે નહિ. ૩૫. પણ જેઓએ અમારી આયાતને જુઠી કહી છે, અને મગફરી બતાવીને તેનાથી મોં ફેરવ્યું છે તેઓ આગમાં રહેનારા છે; તેઓ તેમાં સહાકાળ રહેનારા છે. ૩૬. ત્યારે તેના કરતાં વધારે ઓલમગાર કોણ છે કે જેણે ખુદા વિષે જુઠાણું ઘડી કાઢ્યું છે, અથવા તેની આયાતને જુઠી કહી છે? આવા માણસોને કેતાબમાં (લખેલો) તેઓનો પોતાનો ભાગ મળશે. છેવટે ત્યારે અમારા મોકલેલા ફેરેશ્તાઓ તેઓની પાસે આવશે કે તેઓ તેઓનો જીવલે ત્યારે તેઓ કહેશે કે તમે ખુદા સિવાય જે બીજાને બોલાવતા હતા તે કયાં છે? તેઓ કહેશે કે તેઓ અમારી પાસેથી ગુમ થઈ ગયા છે; અને તેઓ પોતાની વિરૂધ્ધ સાક્ષી પૂરશે કે ખરેખર તેઓ કાફર હતા. ૩૭. તે (ફેરેશ્તાઓ) કહેશે કે જેન્ન અને મનુષ્ય પ્રભાઓ જે તમારી અગાઉ ચાલી ગઇ છે તેમની અંદર તમે આગમાં દાખલ થાઓ. ત્યારે કોઈ ઉમ્મત તેમાં દાખલ થશે ત્યારે તે પોતાના ધર્મભાઈઓને લગ્નવત કરશે. * છેવટે ત્યારે તેઓ સઘળા તેમાં એક બીજાને મળે છે ત્યારે તેમનામાંના છેલ્લાઓ (તાબેહારો) પહેલાઓ (આગેવાનો) વિષે કહેશે

يٰٓاَيُّهَا اٰدَمُ اِمٰرًا يٰٓاَيُّكُمْ رَسُلٌ مِّنْكُمْ يَقْصُوْنَ
عَلَيْكُمْ اَيَّامِيْ فَمَنْ اَتٰهُ وَاصْلَحْ فَلَا خَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ۝ ۳۵ وَالَّذِيْنَ كَذَبُوْا
بَاٰتِنَا وَاسْتَكْبَرُوْا عَنْهَا اُوْلٰٓئِكَ اَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُوْنَ ۝ ۳۶ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ
اَفْتَرٰى عَلٰى اللّٰهِ كَذْبًا وَاُكْذِبَ بِاٰتٰهٖ اُوْلٰٓئِكَ
يَنٰلُھُمْ نَصِيْبُهُمْ مِّنَ الْكِتٰبِ حَتّٰى اِذَا
جَاۤءَهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْهُمۡ قَالُوْا اِنْ مَا
كُنْتُمْ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قَالُوْا ضَلُّوْا عَنَّا
وَشَهِدُوْا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَاٰفِرِيْنَ ۝ ۳۷
قَالَ اَدْخُلُوْا فِیْ اٰمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنْ
الْجِنِّ وَالْاِنْسِ فِی النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ اٰمَةٌ
لَعَنَتْ اُخْرٰٓهَا حَتّٰى اِذَا اِدْرٰكُوْا فِیْهَا جَمِیْعًا
قَالَتْ اٰخِرُهُمْ لَا وِلٰیھُمْ

* એટલે કે તેઓ પોતાના ધર્મ ભાઈઓને તથા ધર્મના આગેવાનોને પોતાને પાપમાં અને અધર્મમાં દોરવા માટે શાપ દેશે.

દરેક મસ્જદમાં જતાં તમારો શંગાર લ્યો (શોભિતાં વસ્ત્રો પહેરો)। અને ખાઓ અને પીઓ અને ઉડાવો નહિ, ખરેખર ખુદા ઉડાવે આહતો નથી. ૩૧. કહે, કે ખુદાએ મુકરર કરેલાં શોભિતાં વસ્ત્રો કે જે તે પોતાના ખંદા માટે બહાર લાવ્યાં છે. અને ખોરાકમાંની પાક ચીજો કોણે હરામ કરી છે? કહે, તે ચીજો જેઓ ધમાન લાવ્યા છે તેઓને માટે આ દુનિયામાં છે, (પણ) આવતી જિંદગીની નેઅમતો કયામતને દિવસે ખાસ ફૂટેઓને માટે છે. આ પ્રમાણે અમે આયાતનું જે કામ જાણું છે તેને માટે વર્ણન આપીએ છીએ. ૩૨. કહે મહારા પરવરદેગારે માત્ર નીચ કામો, જોધએ તો તેમાંનાં ઉઘાડાં હોય કે છુપાં હોય તે હરામ કર્યાં છે; અને તેમજ નાફરમાનીને અને નાહક ઝોલમ કરવાને, અને જે વિષે ખુદાએ કંઈ સાબેલી નીચે બોલવી નથી તે તમે ખુદા સાથે શરીફ કરો તેને, અને ખુદા વિષે જે તમે જાણતા નથી તે તમે જાણો તેને, (હરામ કર્યું છે). ૩૩. અને દરેક ઉમ્મત માટે ચોકસ વખત છે. પછી ત્યારે તેઓનો નીમેલો વખત આવશે, ત્યારે તેઓ એક ઘડી પણ તેને પાછળ મૂકી શકશે નહિ, તેમજ આગળ લાવી શકશે નહિ. ૩૪.

خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۝ ۳۱ قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نَفْصِلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۝ ۳۲ قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْأَتْمَ وَالْبُنْيَ بَنِينَ الْحَقُّ وَإِنْ تَشْكُرُوا بِاللَّهِ مَالٌ يَنْزِلُ بِهِ سُلْطَانًا وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَالًا تَعْلَمُونَ ۝ ۳۳ وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ۝ ۳۴

તે એક જાતનું પુણ્ય છે અને તેથી આ ફકરો પણ કરવામાં આવ્યો.

† આ દેકાણે જે પ્રમાણે હદીસમાં લખેલું છે તે પ્રમાણે ત્યારે મુસલમાનો બંદગી કરવા માટે મસ્જદમાં જાય ત્યારે તેઓને પોતાનો ખુદા કે જેની સામે પોતાને હાજર થવાનું છે તેની મદદતાના માનની ખાતર ઉચ્ચ પોશાક પહેરવાનું ફરમાન કરવામાં આવ્યું છે.

‡ એટલે કે, આ જિંદગીમાં મુખે મુખમાં મોમેનો માટે છે અને કોઈએ તે પણ તે આવવામાં આવે છે. પણ કોઈ માટે આવવી જિંદગીના મુખમાં કાંઈલાગતી, અને તે ખાસ મોમેનો માટે છે.

પછી તેણે તે બન્નેને છેતરપીંડોથી નીચે ઉતાર્યા. પછી ત્યારે તેઓ બન્નેએ તે આડ (નાં ફળ) નો સ્વાદ લીધો, ત્યારે તેઓ બન્નેનો શુદ્ધભાગ તેઓ બન્નેને અહિર થયો, અને તેઓ પોતાની ઉપર બેહિસ્તની વાડીનાં પાંદડાં વળગાડવા મંડ્યાં, અને તેઓના પરવરદેગારે તેઓ બન્નેને નેહાં (આકાશવાણી) કરી કહ્યું કે 'શું મેં તમને બન્નેને આ આડની મના કરી નહોતી? અને મેં તમને બન્નેને કહ્યું નહોતું કે ખરેખર શેતાન તમારે બન્નેને માટે એક ચોખ્ખો શત્રુ છે? ૨૨. તેઓએ કહ્યું, હે અમારા પરવરદેગાર, અમે બન્નેએ અમારા પાંડ ઉપરજ ઓલમ કર્યો છે, અને જો તું અમને આફી નહિ આપે અને અમારી ઉપર દયા નહિ કરે તો ખચિત્ અમે તુકસાન ખમનારાઓમાંનાં છીએ. ૨૩. ખુદાએ કહ્યું તમે સૌ નીચે ઉતરો, તમારામાંના કેટલાએક ખીબા કેટલાએકના દુશ્મન છે; તમારે માટે પૃથ્વીમાં એક આરામગાહ અને અમુક સુદત (મરણ) સુધી ભરણપોષણ છે. ૨૪. ખુદાએ કહ્યું ત્યાં તમે ઝિંદગી શુઆરશો, અને તેમાં મરી જશો અને તેમાંથી તમને બહાર કાઢવામાં આવશે. ૨૫. હે આદમના છોકરાઓ, અમે તમારે માટે કપડાં અને સુંદર વસ્ત્ર નીચે મોકલ્યાં છે કે જે તમારી જોબ ઢાંકે છે; પણ પરહીઝગારીનો લેખાસ વધારે સારો છે. આ ખુદાની નિશાનીઓમાંથી એક છે કે કદાચ તેઓ શીખામણ લે. ૨૬.

فَدَلِيهِمَا بِفُرُورٍ فَلَمَّا ذَاكَ الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوَاتُهُمَا وَطَفِقَا مَخْصَفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادِيَهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تَلْكُمَا الشَّجَرَةَ وَأَقَلَّ لَكُمَا أَنْ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ٢٢ قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٢٣ قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ٢٤ قَالَ فِيهَا يَحْيَوْنَ وَفِيهَا يَمُوتُونَ وَمِنْهَا يُخْرَجُونَ ٢٥ يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتَكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسَ التَّقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ يَذَكَّرُونَ ٢٦

* કેટલાક કહે છે કે “લેખાસ” એટલે શરીરના શુદ્ધ ભાગો ઢાંકનાર લગાડાં અને “રીશ” એટલે ખીબા લગાડાં; અને ખીબા કહે છે કે “લેખાસ” એટલે રંગુ બનાવેલું કપડું, અને “રીશ” એટલે ઉન કે રેશમનું બનાવેલું કપડું, વળી ત્રીજો મત એ છે કે ઘરનાં રાચ રમીયાં ને “રીશ” કહેવામાં આવે છે.

તેણે કહ્યું તેં મને ભૂલાવ્યો છે (તહારી
 દયામાંથી દૂર કર્યો છે), તેને લીધે હું
 તેઓને (અટકાવવા) માટે તહારા સીધા
 રસ્તા પર બેસીશ. ૧૬. પછી હું તેઓની
 આગળથી અને તેઓની પાછળથી અને
 તેઓને જમણે હાથથી અને તેઓને
 ડાબે હાથથી તેમની પાસે ખચિત
 (ભૂલાવવા) આવીશ. અને તેઓમાંના
 ઘણાને તું આભારમાનનારા બેઠશ
 નહિ. ૧૭. ખુદાએ કહ્યું. ધિક્કારાયેલો અને
 હાંકીકઢાયેલો તું તેમાંથી બહાર નીકળ,
 સોગંદ છે કે તેઓમાંના જેઓ તહારી
 પાછળ ચાલે છે (તેઓથી અને) તમારા
 સઘળાથી હું ખચિત જહન્નમ ભરી
 દઈશ. ૧૮. અને છે આદમ, તું અને તહારી
 સ્ત્રી બેઠેશ તમારો રહેા. પછી લ્યાથી તમે બન્ને
 ઇચ્છો ત્યાંથી ખાઓ, અને તમે બન્ને
 આ ઝાડ પાસે જાઓ નહિ, કે જેથી
 તમે બન્ને ઝોલમગારોમાંના થાઓ. ૧૯.
 પછી શેતાને તે બન્નેને વસવસો કરી
 (ફાસલાવ્યાં) * એટલા માટે કે તે
 બન્નેનો જે શુદ્ધભાગ તેઓનાથી છુપો
 હતો તે તેઓને માટે તે ખુલ્લો કરે.
 અને શેતાને કહ્યું, તમારા પરવરદેગારે
 તમને બન્નેને આ ઝાડની માત્ર એટલા
 માટે મના કરી છે કે રખે તમે બન્ને
 ફેરેશના થાઓ અથવા તમે બન્ને અહિંઆં
 નિરંતર રહેનારા થાઓ. ૨૦. અને તેઓ
 બન્ને પાસે તેણે સોગંદ ખાધા કે ખરેખર
 હું તમારે બન્ને માટે એક સલાહ
 આપનાર છું. ૨૧.

قَالَ فَمَا اغويْتَنِي لِأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
 الْمُسْتَقِيمَ ١٦ ثُمَّ لَا يَهْدِيهِمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ
 وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ
 وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ١٧ قَالَ
 أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ يَبْعَكَ
 مِنْهُمْ لَا مَلَأَن جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٨
 وَيَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا
 مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ
 فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ١٩ فَوَسَّوَسَ لَهُمَا
 الشَّيْطَانُ لِيَدِي لَهُمَا مَا وُورَى عَنْهُمَا مِنْ
 سَوَاتِحِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَذِهِ
 الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا
 مِنَ الْخَالِدِينَ ٢٠ وَقَسَمَ لَهَا أَنْ يَكُونَا
 النَّاصِحِينَ ٢١

* જો તમે આ ઝાડમાંથી ફલ ખાઓ તો તમે અમર થશો અને તેટલા માટે તમને મના કરવામાં આવી છે, એવું તેમને કહીને શેતાને હઝરત આદમ તથા હઝરત હવ્યાને ફાસલાવ્યાં.

પણ જેનું વજન હલકું થશે તેઓ તેજ
છે કે જેઓએ પોતાનેજ નુકસાન કર્યું
છે, કારણ કે તેઓએ આમરી નિશાનીઓ
ઉપર ઝોલમ કર્યો હતો. ૯. અને અગે
તમને પૃથ્વીમાં રહેવાની જગ્યા આપી
છે, અને અમે તમારે માટે તેમાં
ભરણપોષણના સાધનો સુકરર કર્યા છે;
(છતાં) તમે જુજ ઉપકાર માનો છો. ૧૦.
અને ખરેખર, અમે તમને પેદા કર્યા,
પછી તમને આકાર આપ્યો, પછી
ફેરેશ્તાઓને અમે કહ્યું કે આદમને સેજહો
કરો, પછી તેઓ સઘળાએ એબલીસ
સિવાય સેજહો કર્યો, કે જે સેજહો
કરનારાઓમાંનો નહોતો. ૧૧. ખુદાએ કહ્યું
કે ત્યારે મેં તને ફરમાવ્યું ત્યારે તને
કંઈ થીએ અટકાવ્યો કે તું સેજહો નકરે ?
તેણે કહ્યું કે હું તેના કરતાં વધારે સારો
હું. તે' મને આગમાંથી પેદા કર્યો છે
અને તે' તેને મટોડીમાંથી પેદા કર્યો
છે. ૧૨. તેણે કહ્યું, ત્યારેતે (આકાશ)
માંથી તું નીચે ઉતર; અને હારે તે
(આકાશ)માં આપવડાઈ કરવાની નથી;
માટે જહાર નીકળ, ખરેખર તું તુજ
(માણસો) માંનો છે. ૧૩. તેણે કહ્યું,
મને તે દિવસ સુધી વખત આપડે કે
જે દિવસે માણસોને ઉભા કરવામાં
આવશે. ૧૪. તેણે કહ્યું ખરેખર તને
વખત આપવામાં આવ્યો છે. † ૧૫.

ومن خفت موازينه فأولئك الذين
خسروا أنفسهم بما كانوا بآياتنا يظلمون ٩
ولقد مكناكم في الأرض وجعلنا لكم
فيها معاش قليلاً ما تشكرون ١٠ ولقد
خلقناكم ثم صورناكم ثم قلنا للملائكة
اسجدوا لآدم فسجدوا إلا إبليس لم
يكن من الساجدين ١١ قال ما منعك
ألا تسجد إذ أمرتك قال أنا خير منه
خلقني من نار وخلقته من طين ١٢ قال
فأهبط منها فما يكون لك أن تكبر فيها
فأخرجك منك من الصاغرين ١٣ قال
انظرنى إلى يوم يعثون ١٤ قال أمك
من النظرين ١٥

† એટલા માટે કે તે દુરન આદમના ઊંચાએ જણાવે, કારણ કે દુરન આદમ તેને ત્રીજી
કાદવાનું કારણ બન્યા હતા, જેને થીએ તે તેનો કટો દુરન થયો હતો. † એમનાથી ફેરેશ્તા
સુર વગરે ત્યાં સુધી, ત્યારે સઘળાં માણસો મરી ગયાં છે અને શતાન પણ ત્યારેજ મરી જશે.

જે તમારી તરફ તમારા પરવરદેગાર પાસેથી નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે ચાલો, અને તેના સિવાય બીજા મિત્રોની પાછળ ચાલો નહિ. તમે થોડાજ શિખામણ લો છો. ૩. અને ઘણાંએક ગામો છે કે જેનો અમે નાશ કર્યો છે. પછી તેઓની ઉપર અમારી શિક્ષા રાત્રે અથવા ન્યારે તેઓ ખપોરે સૂતા હતા ત્યારે ૬ આવી પડી. ૪. પછી તેઓની હોઆ, ન્યારે અમારી શિક્ષા તેઓની ઉપર આવી ત્યારે, આ સિવાય બીજું કંઈ નહોતી કે તેઓએ કહ્યું કે ખરેખર અમે કોલમગાર હતા. ૫. પછી ખચિત્ અમે તેઓને પૂછીશું કે જેઓની તરફ (પેયગમ્બરો) મોકલવામાં આવ્યા હતા, અને ખચિત્ અમે મોકલેલા પેયગમ્બરોને પૂછીશું. ૬. પછી અમે ઝરૂર (તેઓનાં કૃત્યો) તેઓની પાસે જ્ઞાન વડે પાંચીશું; અને અમે તેનાથી અજાણ્યા નહોતા. ૭. અને તે દિવસે (કૃત્યોનું) નોલ (નકશી) સત્ય છે * પછી જેનો તોલ ભારે થશે તેઓ આગથી મુકત થનાર છે. ૮.

اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا
مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝
وَكُم مِّن قَبْرَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا
بَيَآتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ۚ فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ
جَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝
فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ
الْمُرْسَلِينَ ۖ فَلَنَقْصُنَّ عَلَيْهِمْ بِمَا كَانُوا
فَاعِلِينَ ۖ وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۖ فَمَنْ
ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

૬ જેમકે હઝરત લુતની કેમની માફક, અથવા મદાયન તથા હેરની માફક કે ન્યાં હઝરત શેઈબને પેયગમ્બર તરીકે મોકલવામાં આવ્યો હતો.

૭ તેઓ આ એકરાર કરશે એવા વિચારથી કે તેઓ તેને લીધે સજામાંથી છૂટકારો મેળવે; પણ તેઓ એમ જાણતા નથી કે પશ્ચાત્તાપનો વખત ગયો છે.

* (પ્રસ્તાવનામાં જુઓ) એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે માણસોનાં કૃત્યો એક કાંટામાં તોળવામાં આવશે અને તે કાંટાની દાંડીની લંબાઇ ૫૦૦૦૦ વર્ષ સુધી ચાલીએ એટલા અંતર જેટલી છે. તેનું એક પટ્ટું અગ્નિવાણનું અને બીજું અધારાનું છે. સારાં કૃત્યો અગ્નિવાણના પટ્ટામાં મૂકવામાં આવશે અને નરસાં કૃત્યો અધારાના પટ્ટામાં મૂકવામાં આવશે. જે વીંટો તોળવામાં આવશે તે સંબંધી ત્રણ અભિપ્રાય છે. એક એ કે સારાં અને નરસાં કૃત્યોથી લખેલા કાગળો કાંટામાં મૂકવામાં આવશે, બીજો એ કે સારાં નરસાં કૃત્યો સારાં નરસાં ૩૫માં બનાવીને તોળવામાં આવશે, અને ત્રીજો એ કે મનુષ્યો પોતે તોળાશે.

પ્રકરણ ૭ મું.

સુરતોલ-અચ્ચરાફ

આ સુરા મકકામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. તેમાં હેઝબી અને કુશીના કોરઆનની નકલ પ્રમાણે ૨૦૬ આયા છે. અને બસરી અને શામી પ્રમાણે ૨૦૫ છે. આ સુરાને અચ્ચરાફ કહેવાતું કારણ એ છે કે આ સુરાની ૪૬ મી આયામાં બેહેસ્ત અને જહન્નમની વચ્ચે આવેલી દિવાર કે જેને “અચ્ચરાફ” કહે છે તેનું વર્ણન આવે છે. આ સુરાની છો આયા કે જેને વિષે જુદા જુદા મત છે તે સિવાય બીજી એકે આયા મનસુખ કરવામાં આવી નથી. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે “દરેક શુક્રવારે જે કોઈ આ પ્રકરણ વાંચશે તેને કયામતને દિવસે ધારતી રહેશે નહિ; અને ચેતાન તેની પાસેથી નાસી જશે.”

કૃપાણુ (અને) દયાણુ ખુદાના નામથી

(૧૩ કરં છું.)

અ-લ-મ-સ-(અલેફ-લામ-મીમ-સાદ) ૧*

આ કેતાબ ત્હારી તરફ નીચે મોકલવામાં આવી છે, -માટે ત્હારી છાતીમાં તે વિષે દિલગીરી હોવી જોઈએ નહિ. -એટલા માટે કે તું તે વડે (કાફરોને) ચેતવણી આપે અને મોમેનોને શિખામણ આપે. ૨.

سورة الاعراف مكية وهي

ماتان وست آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْأَمْسَ ۝ كِتَابٌ أُنْزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي

صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذَكَرَى

لِلْمُؤْمِنِينَ ۝ ۲

હતાં, અને કાંતો આનો સંબંધ મોમેનો સાથે છે કે જેઓને મુર્તિપૂજકોની વચ્ચામાં મુકવામાં આવ્યા હતા.

* તફસીર લખનારાઓ કહે છે કે આ અક્ષરો ખુદાના નામ દર્શાવે છે, અને “અલેફ” એલાફને માટે છે એટલે ખુદા, “લામ” લતીફને માટે એટલે દયાવાન, “મીમ” માલેકને માટે એટલે ધણી અને “સાદ” સતુરને માટે એટલે ધીરજવાન. અથવા કેટલાકના મત પ્રમાણે “અલેફ” અનાને માટે છે એટલે હું; “લામ” અફલાહને માટે એટલે ખુદા “મીમ” મોકનદારને માટે એટલે શકિતમાન, અને “સાદ” સોદકને માટે એટલે સત્યવાદી. આ છેલ્લાનો અર્થ એકંદરે એ છે કે “હું ખુદા, સર્વ શકિતમાન સત્યવાદી છું.” બીજા પ્રકરણનું પહેલું ટિપ્પણુ જુઓ.

કહે, ખરેખર મને મહારા પરવરદેગારે ખરે રસ્તો બતાવ્યો છે. તે કાયમ રહેનાર સત્ય ધર્મ છે. તે એજરાહીમના હનીફધર્મ પ્રમાણે છે; અને તે મૂર્તિપૂજકોમાંનો નહોતો. ૧૬૨. કહે, ખરેખર મહારી નમાઝ અને મહારી હજની કિયા અને મહારી ઝિંદગી અને મહાફ મોત સર્વ સૃષ્ટિના પરવરદેગાર ખુદાને માટે છે. ૧૬૩. તેને માટે કોઈ શરીક નથી અને આ પ્રમાણે મને હોકમ થયો છે અને સુસલમાનોમાં હું પહેલો છું. ૧૬૪. કહે, શું અલ્લાહ સિવાય ખીલ પરવરદેગારને હું શોધું? અને તે સર્વ થીઝનો પાળક છે, અને દરેક માણસ કંઈ દુષ્ટ કમાતો નથી કે જેની સજા તેની ઉપર નહાય અને કોઈ ભાર ઉચકનાર ખીલનો (શુનાહનો) બોલે ઉપાહશે નહિ, પછી તમારા પરવરદેગાર તરફ તમારે સઘળાને પાછું ફરવાનું છે. પછી તે, જે વિષે તમે તકરાર કરતા હતા તે વિષે, તમને ખબર આપશે. ૧૬૫. અને તે તેજ છે કે જેણે તમને પૃથ્વી ઉપર ખીલની જગ્યા ઉપર † મૂક્યા છે, અને તેણે તમારામાં કેટલાકને ખીલ કેટલાકની ઉપર ઉંચો દરજ્જો આપ્યો છે, એટલા માટે કે જે તેણે તમને આપ્યું છે તેમાં તે તમારી આઝમાયેશ કરે. ખરેખર હારેરા પરવરદેગાર જલ્લી સજા કરનાર છે, અને બેશક તે માશી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૬૬.

૧
૨

قُلْ إِنِّي هَدَيْتُ رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ
دِينًا قِيمًا لِمَلَّةِ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الشَّرَكِينَ ۝ ۱۶۲ قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنَسْكَيْ
وَحَيْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ ۱۶۳
لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أَمَرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ ۝ ۱۶۴ قُلْ أَغِيرَ اللَّهُ ابْنِي رِبَاً وَهُوَ
رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ
إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۝ ۱۶۵
إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ
فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝ ۱۶۶ وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ
خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ
بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَيْكُمْ إِنَّ رَبَّكَ
سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ ۱۶۷

† “ ખલાયફ ” એટલે જેઓ ખીલઓની પછી તેમના રહેણાણમાં અથવા હોદ્દા ઉપર આવે તેઓ, આ દેશોમાં આનો સબબ કાંતો માણસો સાથે છે કે જેઓને બનીલ-બનની જગ્યામાં મૂકવામાં આવ્યાં, અને બનીલ-બનના માણસોને પેદા કરવામાં આવ્યાં તે પહેલાં પૃથ્વી ઉપર રહેતાં

શું તેઓ આ સિવાય રાહ જુઓ છે કે તેઓની પાસે ફેરેશ્તાઓ આવે, અથવા ત્હારા પરવરદેગાર (નો હોકમ) આવે, અથવા ત્હારા પરવરદેગારની કેટલીક નિશાનીઓ આવે ? જે દિવસે ત્હારા પરવરદેગારની કેટલીક નિશાનીઓ * આવશે તે દિવસે કોઈ માણસને તેનું ઇમાન કંઈ ફાયદો કરશે નહિ. કે જેણે તે અગાઉ ઇમાન આણું નહોતું, † અથવા પોતાના ઇમાનમાં કંઈ સાફ કામ કર્યું નહોતું. કહે તમે રાહ જુઓ. ખરેખર અમે પણ રાહ જોનાર છીએ. ૧૫૯. ખરેખર જેઓ પોતાના ધર્મમાં જુદા જુદા થયા અને દેવો ‡ બંધાઈ તેમની સાથે ત્હારે કાંઈ કામ નથી. § ખરેખર તેઓનું કામ માત્ર જુદા સાથે છે, પછી જે તેઓ કરતા હતા તે વિષે તે તેઓને ખબર આપશે. ૧૬૦. જે સારાં કૃત્ય સહિત આવશે તેને માટે તેથી દસગણું છે, અને જે દુષ્ટ કામ સહિત આવશે તેના પ્રમાણુ સિવાય તેને સજા કરવામાં આવશે નહિ અને તેઓના ઉપર જોલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૧૬૧.

هل ينظرون الا ان تاتيهم الملائكة اوتاني ربك اوتاني بعض ايات ربك يوم ياتي بعض ايات ربك لا ينع نفسا ايمانها لم تكن امتت من قبل او كسبت في ايمانها خيرا قل انتظروا انا منتظرون ١٥٩ ان الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعا لست منهم في شيء انما امرهم الى الله ثم يبينهم بما كانوا يعملون ١٦٠ من جاء بالهتة فله عشر امثالها ومن جاء بالسيئة فلا يجزي الا امثالا ومم لا يظلمون ١٦١

* જે નિશાનીઓ ક્યામતના દિવસની પહેલાં જોવામાં આવશે તેની સાથે આનો સંબંધ છે; જેવી કે પશ્ચિમ દિશામાં સૂર્યોદય, હજરત મસાનું પૃથ્વી ઉપર પાછું આવવું, હજરત મદ્દીનું ઝાહેર થવું, પહાડ પહોળાઈથી બહાર નીકળી યાજુજ અને માજુજ બંન્ડ મચાવશે તે, દાબુલનું બહાર આવવું વગેરે. આને માટે પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.

† ક્યામતના દિવસની નિશાનીઓ દેખાશે તે વખતે કરેલો દાઢપણુ જાનનો પરત્વો અથવા તો ઇમાન લાવવાનું સ્વીકારવામાં આવશે નહિ;

‡ આનો યદુદી લોકો સાથે સંબંધ છે કે જેઓના ૭૧ પંથ પડ્યા હતા તેમજ ખ્રિસ્તિઓ સાથે સંબંધ છે કે જેઓના ૭૨ પંથ પડ્યા હતા. હજરત પેયગમ્બરે ફરમાવ્યું છે કે " મહારી ઉમ્મનના પણ ૭૩ પંથ થશે, જેમાંના એક સિવાય સઘળા દુઝખમાં જશે.

§ કેટલાએક એમ કહે છે કે લગ્નના કાયદથી આ આવા મનમુખ કરવામાં આવી છે.

અને ખરેખર આ મહારો રસ્તો સીધો છે. ત્યારે તે પ્રમાણે ચાલો અને બુદ્ધે બુદ્ધે રસ્તે ચાલો નહિ કે જેથી તમે તેને રસ્તેથી છૂટા પડી જાઓ. ખુદાએ આ તમને ફરમાવેલું છે કે કદાચ તમે પરહીઝગાર થાઓ. ૧૫૪. પછી અમે મુસાને કેતાબ આપી. તે જે સુદૃઢ કરે છે તેની ઉપર મહેરબાની સંપૂર્ણ કરવા માટે છે, અને તેમાં ફરેક ચીજની વિગત છે અને તે કેતાબ રસ્તો ખતાવનાર અને બક્ષિશ (તું કારણ) છે કે કદાચ તેઓ પોતાના પરવરદેગારની મોલાકાત ઉપર હિમાન લાવે. ૧૫૫. અને આ કેતાબ છે કે જે અમે નીચે મોકલી છે. - તે મોખારક છે, માટે તે પ્રમાણે ચાલો અને હરે કે કદાચ તમારી ઉપર દયા થાય. - ૧૫૬. એટલા માટે કે તમે કહો નહિ કે કેતાબ અમારી પહેલાં માત્ર બે કોમ ઉપર નીચે મોકલવામાં આવી છે, અને ખરેખર અમે તેઓના વાંચનથી અનુદયા છીએ, ૧૫૭. અથવા તમે કહો નહિ કે ખરેખર જો અમારી ઉપર કેતાબ નીચે મોકલવામાં આવી હોત તો અમે ખચિત તેઓ કરતાં વધારે સીધે રસ્તે દોરવાયા હોત; ત્યારે ખરેખર તમારી ખાસે તમારા પરવરદેગાર તરફથી એક સ્પષ્ટ સાબિતી અને રસ્તો દેખાડનાર અને દયા આવી છે. ત્યારે તેના કરતાં વધારે ઝોલમગાર કોણ છે કે જેણે ખુદાની આયાતને બહી કહી છે અને તેના તરફથી મ્હોં ફેરવ્યું છે? અમે જલદીથી જેઓ અમારી આયાતથી મ્હોં ફેરવે છે તેઓને દુષ્ટ શિક્ષાથી સજા કરીશું; કારણ કે તેઓ તેનાથી મ્હોં ફેરવતા હતા. ૧૫૮.

وان هذا صراطي مستقيماً فاتبوه ولا
تبعوا السبل ففرق بكم عن سبيله ذلكم
وصيكم به لعلكم تتقون ١٥٤ ثم آتينا
موسى الكتاب تماماً على الذي أحسن
ونفصلاً لكل شيء وهدى ورحمة لعلهم
يلقوا ربهم يؤمنون ١٥٥ وهذا كتاب
أنزلناه مبارك فاتبوه واتقوا لعلكم
ترحمون ١٥٦ ان تقولوا انما انزل الكتاب
على طائفتين من قبلنا وان كناعن دراستهم
لناقلين ١٥٧ او تقولوا لو اننا انزل علينا
الكتاب لكنا اهدى منهم فقد جاءكم
بينه من ربكم وهدى ورحمة فمن اعظم
من كذب بايات الله وصدف عنها
سنجزى الذين يصدفون عن آياتنا سوء
المداب بما كانوا يصدفون ١٥٨

કહે, તમે તમારા સાક્ષીઓને લાવો કે જેઓ સાક્ષી પૂરે છે કે ખરેખર ખુદાએ આ (ચીઝો) હરામ કરેલી છે; પણ જો તેઓ સાક્ષી પૂરે તો તું તેઓની સાથે સાક્ષી પૂર નહિ, અને તેઓની ધરજાઓ પ્રમાણે ચાલ નહિ કે જેઓએ અમારી નિશાનીઓને ભૂલી કહી છે, અને જેઓ કયામતના દિવસને માનતા નથી, અને જેઓ ખીલ્તને પોતાના પંચવરદેગાર સમાન ગણે છે. ૧૫૧. કહે, આવો, તે ચીઝો હું તમને વાંચી સંભળાવું કે જે તમારા પંચવરદેગારે તમારે માટે હરામ કરેલી છે; તે એ કે તમે તેની સાથે કોઈને શરીક કરો નહિ, અને માળખ સાથે સારી વર્તણુક રાખો, અને તમે તમારાં છોકરાંને ગરીબાઈની પહીકને લીધે મારી નાંખો નહિ. અમે તમને અને તેઓને ફઝી આપીએ છીએ, અને અઘોર પાપો પાસે જાઓ નહિ, બેઘરે તો તેમાંના ઉધાસં હોય કે છૂપાં હોય; અને હુક સિવાય, જે જીવને ખુદાએ (મારવાનું) હરામ કરેલું છે તેને કતલ કરો નહિ. આ સઘળું ખુદાએ તમને ફરમાવેલ છે કે કદાચ તમે સમજો. ૧૫૨. અને માળખ વિનાના છોકરાના માલની ઉત્તમ વ્યવસ્થા કરવા સિવાય તમે પાસે જાઓ નહિ જ્યાંસુધી કે તે પુણ ઉમરે પહોંચે, અને ન્યાયપૂર્વક પૂરું માપ અને ખરો કાંટો રાખો. કોઈ જીવને તની શકિત ઉપરાંત અમે તકલીફ કરતા નથી, અને જ્યારે તમે જોલો ત્યારે ન્યાયથી વર્તો અગર જોકે તે સગાંના સંબંધમાં હોય; અને ખુદાનું વચન તમે પૂરું પાળો. ખુદાએ આ સઘળું તમને ફરમાવેલું છે કે કદાચ તમે શિખામળ લો. ૧૫૩.

قل هلم شهداءكم الذين يشهدون ان الله حرم هذا فان شهدوا فلا تشهد معهم ولا تتبع اهواء الذين كذبوا باياتنا والذين لا يؤمنون بالآخرة وهم ربهم يعدلون ۱۵۱ قل تعالوا اتل ما حرم ربكم عليكم الا تشركوا به شيئا وبالوالدين احسانا ولا تقتلوا اولادكم من املاق نحن نرزقكم واياهم ولا تقربوا الفواحش ما ظهر منها وما بطن ولا تقتلوا النفس التي حرم الله الا بالحق ذلکم وصيکم به لعلکم تعقلون ۱۵۲ تقرّبوا مال الیتم الی بالتي هی احسن حتی یبلغ اشدّه وافرّوا الکيل والمیزان بالقسط لا تکلّف نفسا الا وسعها واذا قلتم فاعدلوا ولو کان ذاقربی وبهد الله اوفوا ذلکم وصيکم به لعلکم تذكرون ۱۵۳

અને જેઓ યદુદી છે તેઓની ઉપર દરેક નખવાયું પ્રાણી અમે હરામ કયું છે, અને ગાય અને ઘેટાંમાં તે બન્નેની પીઠ ઉપર વળગેલી અથવા આંતરણ ઉપર સ્પર્શેલી અથવા જે હાડકાં સાથે મળેલી હોય તે સિવાયની તે બન્નેના (ખીલ) ભાગની ચરખી તેમની ઉપર અમે હરામ કરી છે. આનું કારણ એ કે અમે તેઓના ઓલમને લીધે તેઓને બદલો આપ્યો છે, અને ખરેખર અમે સાચું બોલનાર છીએ. ૧૪૭. પછી જો તેઓ તને જૂઠા કહે તો કહે કે તમારો પરવરદેગાર બેહુદ દયાનો પણી છે; અને તેની શિક્ષા પાપીલોકો ઉપરથી અટકાવવામાં આવશે નહિ. ૧૪૮. જેઓ મોશરેક થયા છે તેઓ જલદીથી કહેશે કે જો ખુદાની ચરખી હોત તો અમે અને અમારા આપદાદા મોશરેક થયા નહોત, અને અમે કંઈ ચીજ હરામ કરી ન હોત. આ પ્રમાણે જેઓ તેમની પહેલાં હતા તેઓએ (ચેયગમ્બદાને) જૂઠા કહ્યા ત્યાંમુખી કે તેઓએ અમારી શિક્ષાનો સ્વાદ ચાખ્યો. કહે શું તમારી પાસે કંઈ જ્ઞાન (સામેતી) છે કે જે તમે અમારે માટે બહાર લાવો? તમે અનુમાન સિવાય ખીલ કશા પ્રમાણે ચાલતા નથી. અને તમે જૂઠ બોલનાર સિવાય ખીલ કોઈ નથી. ૧૪૯. કહે ત્યારે ખાતરીપૂર્વક દલીલ ખુદાનીજ છે, પછી જો ખુદાએ ઈચ્છ્યું હોત તો અચિત્ તમને સઘળાને ખરે રસ્તે દોર્યા હોત. ૧૫૦.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظَنْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالنَّعْمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِغَلَبِ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُم بِحَبِيمٍ ۝ وَأَنَّا لَصَادِقُونَ ۝ ١٤٧ ۝ فَإِنَّ كَذِبُكَ قُلُّ وَبِكُمُ ذُرِّيَّةٌ وَاسِعَةٌ وَلَا يَرُدُّ بِاسْمِهِ الْقَوْمَ الْجَرِيمِينَ ۝ ١٤٨ ۝ سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّى ذَاقُوا بَأْسًا قَلِيلًا ۝ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَخُرجوه لَنَا إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَتَمُّ إِلَّا نُحْصُونَ ۝ ١٤٩ ۝ قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَيْكُمْ

અને જિંટમાંથી બે (જિંટ અને સાંઢણી)
અને ગાયમાંથી બે (ગાય અને બળદદંચો);
કહે, આ બે નર હુરામ થયેલ છે કે આ
બે માદા અથવા બે માદાના ગર્ભમાં
જે સમાયેલ છે તે ? શું તમે હાજર
હતા જ્યારે ખુદાએ તમને આ વિષે
હોકમ કર્યો ? તેના ફરતાં વધારે જોલમગાર
કોણ છે કે જે ખુદા ઉપર જુદો આરોપ
નાંખે છે એટલા માટે કે માણસોને કાંઈ
જ્ઞાનવગર આડે માર્ગે લઈ જાય ? ખરેખર
ખુદા જોલમગાર લોકોને રસ્તો દેખાડતો
નથી. ૧૪૫. કહે, જે મહારી તરફ વહા
કરવામાં આવ્યું છે તેમાંથી, ખાનાર કે
જે તે ચીજ ખાય છે તેને માટે હું
કાંઈ જોતો નથી કે જે મૂચીલું હોય તે
અથવા ઢોળાયેલું લોહી, અથવા ડુકકરનું
માંસ કે જે ખરેખર નજેસ (નાપાક) છે
અથવા પાપથી કાપેલું કે જેની ઉપર
ખુદાનો નામ સિવાય બીજું નામ
જોલાયેલ હોય તે સિવાય કાંઈ હુરામ
થયેલ હોય. પણ જોલમ કર્યા વગર અને
હદ બહાર ગયા વગર જે કોઈ (તે ખાવા)
નાચાર* થાય છે તો ખરેખર ત્યારે
પરવરદેગાર માફી આપનાર (અને)
દયાળુ છે. ૧૪૬.

وَمِنَ الْأَبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ
الَّذِينَ حَرَّمَ اللَّهُ هَؤُلَاءِ لَا يَمْلِكُونَ
عَلَيْهِ أَرْحَامَ الْإِنْسَانِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ
إِذْ وَصَّيْنَا اللَّهَ بِهَذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ
اقْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ١٤٥ قُلْ لَا
أَجِدُ فِي مَا أُوْحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ
خَنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ
بِهِ فَمِنْ أَضْطَرٍّ غَيْرٍ بَاطِلٌ وَلَا عَادَ فَإِنَّ رَبَّكَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٤٦

એક માદા થાય છે, અને તે બંને એક બીજાની જોઈ એટલે જોડી કહેવાય છે. આ ફરમાં લખેલાં
આઠ જાનવરોની ચાર જોઈ એટલે ચાર જોડ થાય છે જેમ કે ગાય અને બળદ, જિંટ અને સાંઢણી
બકરા અને બકરી વગેરે. † જે પવિત્ર જાનવરોના માંસની તેઓના આપણાએ મના કરી હતી
તે જાનવરોનું માંસ હઝરત પેયગમ્બરે મુસલમાનોને ખાવાની રજા આપી તે વખતે તેની સામે
આફ-ખેન-માલિકે ફરિયાદ કરી, ત્યારે આ ફરમાં વહા કરવામાં આવ્યો. હઝરત પેયગમ્બરે ફરમાંથી કે
તેઓ નર હોવાથી તેની મના કરવામાં આવી હોય તો સધળા નરની મના કરવી જોઈએ; અને તેઓ
માદા હોવાથી મના કરવામાં આવી હોય તો સધળી માદાની મના કરવી જોઈએ, અને નહિ જોઈએ
ગર્ભની મના કરવામાં આવી હોય તો સધળાં જાનવરોને તળવું જોઈએ; કારણ કે તે ગર્ભ કાંતો નર
હશે અને કાંતો માદા હશે. * “નાચાર” વિષે મુરા ૨ જી આયા ૧૭૩ મી તુ’ દિખવળુ લુઓ.

અને ખુદા તેજ છે કે જેણે માંડવા ઉપર ચઢેલા અને માંડવા ઉપર નહિ ચઢેલા (દ્રાક્ષના વેલાની) વાડીઓ અને ખમ્બુરીનાં ઝાડ અને ખેતરો કે જેમાં જુદી જુદી જાતનાં ખાવા માટે ફળ છે અને છતવૃક્ષ અને દાડમેા કે જે એક બીજાને (આકારમાં) મળતાં અને (સ્વાદમાં) નહિ મળતાં પેદા કર્યાં છે. તમે તેનાં ફળ ખાઓ જ્યારે તે ફળ આપે છે. અને લાણીને દિવસે તેમાંથી હક (દાન) † આપો અને ઉઠાવો નહિ. ખરેખર ખુદા ઉઠાઉ માણસોને ચાહતો નથી. ૧૪૨. અને ચોપગાં જનવરોમાં કેટલાંક હમ્બુલા છે, અને કેટલાંક ફરશા છે. ખુદાએ જે તમને ફળ આપી છે તે તમે ખાઓ, અને શેતાનને પગલે ચાલો નહિ. ખરેખર તે તમારે માટે ઉઘાડો દુશ્મન છે. ૧૪૩. (તેમાંથી) આઠ જોડ (૯થો) † ઘેટાંમાંથી બે અને મેંઢાંમાંથી બે; કહે, આ બે નર દુશ્મન થયેલ છે કે આ બે માદા, અથવા બે માદાના ગર્ભમાં બે સમાયેલ છે તેમ મને ખાતરી પૂર્વક ખબર આપો જો તમે સાચું જાણતા હો તો. ૧૪૪.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَّعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرَّامَانَ مَتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ١٤٢ وَمَنِ الْإِنَّمَاءُ حَمُولَةً وَفَرَشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَبْغُوا أَخْطَاةَ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ١٤٣ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ الَّذِي كَرِهَ حَرَّمَ أَمِ الْإِنثَيْنِ أَمَا اشْتَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْإِنثَيْنِ نَبِيُّنِي يَلْمِزُكَ مَصَاقِينِ ١٤٤

† કેટલાક એમ કહે છે કે આનો અર્થ સગી ખુશીથી આપેલું દાન થાય છે; પણ બીજાઓ એમ માને છે કે આનો અર્થ ઝકાત એટલે ફરજ થયેલું દાન થાય છે. † “હમ્બુલા” એટલે ભાર ઉંચકી જનારાં જનવરો, જેવાં કે ઉંટ, ઘોડા વગેરે અને “ફરશા” એટલે મારી નાંખવા માટે ઝમીન ઉપર નાંખવામાં આવે છે તેવાં જનવરો, જેવાં કે બકરાં, ઘેટાં વગેરે. કેટલાક એમ કહે છે કે પહેલાનો અર્થ મેંઢાં જનવરો થાય છે અને બીજાનો અર્થ ન્હાનાં જનવરો થાય છે. *અરબીમાં “જોડ” નો અર્થ એક જાતનાં બે જનવરો છે. તેથી જનવરની એક ઝોજનો અર્થ એકનર અને

અને તેઓએ કહ્યું કે આ ચોપગાંબનવરેની
અને ખેતીની મના થયેલ છે.* જેને
અમે ઇમ્લીએ તે સિવાય તે કોઈ ખાશે
નહિ. આ તેઓના ખોટા અનુમાન પ્રમાણે
છે. અને (કહ્યું) કે આ ચોપગાંબનવરે
છે કે જેની પીઠ (સવારી કરવા) હરામ
થયેલ છે, અને (ખીલા) ઢાંચે છે કે
જેની ઉપર (કાપતી વખતે) તેઓ
ખુદાનું નામ લેતા નથી. આ ખુદા ઉપર
તહોમત છે, તેઓને તે જલદીથી સજા
કરશે, કારણ કે તેઓ જુઠું ઘડી કાઢતા
હતા. ૧૩૯. અને તેઓએ કહ્યું કે આ
ઢાંચના પેટમાં જે છે તે ખાસ અમારા
પુરૂષો માટે છે, અને અમારી સ્ત્રીઓને
માટે હરામ થયેલ છે. અને જો તે ગર્ભ
સુએલો † (અવતર્યો) હોય તો તેઓ
તેમાં લાગીદાર છે. ખુદા જલદીથી તેમને
તેઓના ખોટા વર્ણનને માટે સજા આપશે.
ખરેખર તે સત્ય કરનાર (અને) દાના
છે. ૧૪૦. ખરેખર તેઓ નુકસાન ખમ્યા
છે કે જેઓએ પોતાનાં ઇકરાંઓને
મૂર્ખાઈને લીધે અજ્ઞાનતાથી મારી નાંખ્યા, ‡
અને જે ખુદાએ તેઓને ફરી આપી
છે તે તેઓએ હરામ કરી ખુદા વિરૂધ્ધ
જુઠું ઘડી કાઢ્યું. ખરેખર તેઓ ખોટો
રસ્તો ગયા છે અને તેઓ ખરે રસ્તો
ઢોરાયા નથી. ૧૪૧.

وقالوا هذا انعام وحرمت حجبها الا
من نساء زعمهم وانعام حرمت ظهورها
وانعام لا يذكر في اسم الله عليه
سيجزى بما كانوا يفرون ۱۳۹ وقالوا
ما في بطون هذه الانعام خالصة لذكورنا
وحرم على ازواجنا وان يكن ميتة فهم
فيه شركاء سيجزىهم وصفهم انه حكيم
عليه ۱۴۰ قد خسر الذين قتلوا اولادهم
سفيها بغير علم وحرموا ما رزقهم الله
افتراء على الله قد ضلوا وما كانوا
مهيدين ۱۴۱

* “બહીરા” અને “સાએબા” ની માફક. (૫ મા પ્રકરણની ૧૦૩ છ આયા જુઓ.)
† એટલે કે “બહીરા” અને “સાએબા” નો ગર્ભ જો જીવતા નીકળે તો એકલા પુરૂષોને
તે ખાવાનું હલાલ હું, અને જો મરી ગયેલો હોય તો તેઓ સ્ત્રીઓને પણ તેમાંથી લાગ લેવા હતા.
‡ અરબ લોકો પોતાની દીકરીઓને જીવતી દાદતા, કારણ કે તેઓને એમ ધારતી રહેતી
કે તેઓ કેદ પકડશે, અને તેઓના કુટુંબને ખટો લગાડશે; કારણ કે અરબો હમેશા લગાઈ
કરતા. અથવા તો તેઓને એમ જુદીક લાગતી કે તેઓનું ભરણ પોષણ કરવાનો ખર્ચ અને
લગનનો ખર્ચ યથા શકશે નહિ, વળી તેઓના દેવલના નેગદખાનોની ઉચકેરણોને લીધે તેઓ મૂર્તિઓ
માટે પોતાની દીકરીઓની કુરબાની કરતા.

અને તેઓએ ખુદા માટે, જે તે જેતી
અને ચોપગાં બનવરામાંથી પેદા કરે છે
તેમાંથી એક લાગ સુકરર કર્યો. પછી
તેઓએ પોતાના ખોટા અનુમાન પ્રમાણે
કહ્યું કે આ ખુદાને માટે છે, અને આ
અમારા શરીરો (મૂર્તિઓ) ને માટે
છે. * પછી જે લાગ પોતાના શરીરો
માટે છે તે ખુદાને પહોંચતો નથી, અને
જે ખુદાને માટે છે તે તેઓના શરીરોને
પહોંચે છે. જે તેઓ હાકમ કરે છે તે
હુદ છે. ૧૩૭. અને આ પ્રમાણે ઘણાં અશ
માશરેકોને પોતાનાં છોકરાંને મારી
નાંખવામાં તેઓના શરીરો શોભા ખતાવે
છે કે જેથી તેઓ તેમને નાશ કરે
અને તેમને માટે તેઓનો ધર્મ સંતાડે,
અને જે ખુદાએ ઇચ્છ્યું હોત તો તેઓએ
તે કર્યું ન હોત, માટે તેમને, જે ભૂલ
તેઓ ધરી કાઢે છે તે સહિત, રહેવાદે. ૧૩૮.

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ
نَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَذَا
لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى
اللَّهِ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ
سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ۝ ۱۳۷ وَكَذَلِكَ زَيْنٌ
لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ
شُرَكَائُهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ
دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ
وَمَا يَفْعَلُونَ ۝ ۱۳۸

મોકસ્યા વિના ખુદ તેઓનો નાશ કરશે નહિ.

* મૂર્તિપૂજક અરબો પોતાના ખેતરમાં એક લીટી દોરીને તેના બે લાગ કરતા; અને
પોતાના ઠોરોના પશુ બે લાગ પાડતા. અર્ધલાગ ખુદાને માટે રાખતા અને બીજો અર્ધલાગ પોતાની
મૂર્તિને માટે રાખતા. ખુદાનો લાગ ગરીબોને તથા મેદુમાનોને આપતા; અને મૂર્તિઓનો લાગ
ધર્મગુરુ તથા દેવળના ચાકરોને આપતા. જે ખુદાનો લાગ વધારે સારો નીવડતો તો તે લાગ અને
મૂર્તિઓનો લાગ અદલ બદલ કરતા, અને જે મૂર્તિઓનો લાગ સારો નીવડતો તો તે કાયમ રાખતા,
અને તેમજ ખુદાના લાગમાંથી કંઈક જે મૂર્તિઓના લાગ સાથે મળી જતું તો તે રહેવા દેતા.
અને એમ કહેતા કે ખુદાને એની ઝરર નથી, પણ જે મૂર્તિઓનો લાગ ખુદાનો લાગ સાથે
મળી જતો, તો તે પાછો આણતા અને કહેતા કે મૂર્તિઓ ઘણી ગરીબ અને તંગીવાળી છે.
તેથી ખુદા આ રિવાજ વિશે અહીં કરમાવે છે.

હે જેના અને માણસોના સમૂહ, શું તમારામાંના પેયગરબરો તમારી પાસે આવ્યા નહિ કે, જેઓ મહારી આયાત તમારે વાંચતે વાંચે અને આ તમારા દિવસની મોલાકાતની ચેતવણી આપે? તેઓ કહેશે કે અમે અમારી પોતાની વિરૂધ્ધ સાક્ષી આપીએ છીએ. અને આ દુનિયાની જિંદગીએ તેઓને છેતર્યા હતા, અને તેઓએ પોતાની વિરૂધ્ધ સાક્ષી આપી કે તેઓ ખરેખર કાફર હતા. ૧૩૧. આનું કારણ એ છે કે ત્હારો પરવરદેગાર ગામોનો ઝોલમંથી નાશ કરનાર નથી કે ત્હારે તેના લોકો ગાદેલ હોય. ૧૩૨. અને ફરક માટે, જે તેઓએ કહ્યું છે તેને લીધે, ફરજ છે, અને ત્હારો પરવરદેગાર જે તેઓ કરે છે તેનાથી અબાણ નથી. ૧૩૩. અને ત્હારો પરવરદેગાર તવગર છે. રહમતનો ધણી છે. જો તે ચાહે તો તે તમને લઈ જશે, અને તમારી પાછળ જેને તે ચાહે તેને, તે તમારી જગ્યા ઉપર લાવશે જેવી રીતે તેણે તમને ખીણ કોમના વંશમાંથી પેદા કર્યા છે. ૧૩૪. ખરેખર જેનું તમને વચન આપવામાં આવ્યું છે તે ખચિત આવનાર છે; અને તેમાં તમે (ખુદાને) અશકત કરનાર નથી. ૧૩૫. કહે, હે મહારા લોકો, તમે તમારી શક્તિ પ્રમાણે વર્તો. ખરેખર હું પણ વર્તનાર છું. પછી તમે જલદીથી બહુશો, કે કોને માટે આવતી જિંદગીનું સાડું પરિણામ છે? ખરેખર તે (ખુદા) ઝોલમગારને રસ્તગારી (શુકિત) આપશે નહિ. ૧૩૬.

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رَسُلٌ
مِّنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمُ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ
لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا شَهَدَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا
وَعَرَّسَهُمُ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا وَنَسُوا عَلَىٰ
أَنفُسِهِمْ أَهْلًا كَانُوا كَافِرِينَ ۝ ١٣١ ذَٰلِكَ
أَن لَّمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
غَافِلُونَ ۝ ١٣٢ وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مَّا عَمِلُوا
وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۝ ١٣٣ وَرَبُّكَ
الْعَنِي ذُو الرَّحْمَةِ أَلَمْ يَشَآءْ لِيُكَلِّمْكَ وَيُخَلِّفَ
مِنْ بَعْدِكَ مَا يَشَآءُ كَمَا أَنشَأَكُم مِّنْ ذُرِّيَّةٍ قَوْمٍ
آخِرِينَ ۝ ١٣٤ إِنَّمَا تَعِدُونَ لَات وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ۝ ١٣٥ قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ
إِنِّي عَامِلٌ فَسَوْفَ تَسْمَعُونَ مِمَّنْ تَكُونُ لَهُ
عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝ ١٣٦

પછી જેને ખુદા આહે કે તેને ખરે
રસ્તો ખતાવે તેનું અંતઃકરણ એસ્લામ
માટે ખુદલું કરે છે, અને જેને
આહે કે આહે માર્ગે લઇ બચ તેનું
હૃદય સાંકડું અને કઠણ કરે છે બાણે
કે તે આકાશ ઉપર ચઢવા માગતો હોય;
આ પ્રમાણે ખુદા તેઓની ઉપર શિક્ષા
સુકરર કરે છે કે જેઓ ઇમાન લાવતા
નથી. ૧૨૬. અને આ તહારા પરવરહેગારનો
રસ્તો છે કે જે સિધ્ધો છે. ખરેખર અમે
આયાતનું તે કોમ માટે વર્ણન કર્યું છે કે
જે શિખામણ હે છે. ૧૨૭. તેમને માટે
પોતાના પરવરહેગાર પાસે સલામતીનું
ઘર (જેહેન્નત) છે. અને જે તેઓ કરતા
હતા તેને લીધે ખુદા તેઓનો મદદગાર
છે. ૧૨૮. અને તે દિવસ (યાદ કર) કે જે
દિવસે તે (ખુદા) તેમને સઘળાને એકઠા
કરશે, (અને કહેશે) કે હે જેન્નના
સમૂહ, ખરેખર તમે માણસોમાંથી ધણુને
(તાબામાં) લીધેલા છે; અને માણસોમાંના
તેઓનાં મિત્રો કહેશે, હે અમારા
પરવરહેગાર, અમારામાંના કેટલાકે ખીન્ત
કેટલાક પાસેથી ફાયદો મેળવ્યો છે, અને
અમે અમારા (કબરમાંથી ઉઠવાના)
વખતે આવી પહોંચ્યા છીએ કે જે
વખત તે અમારે માટે સુકરર થયો છે.
ખુદા કહેશે, આગ તમારી જાળી છે.
ખુદા આહુશે ત્યાં સુધી તેમાં તમે નિરંતર
રહેનાર છો. ખરેખર તહારો પરવરહેગાર
સત્ય કરનાર (અને) દાના છે. ૧૨૯. અને
આ પ્રમાણે અમે કેટલાક ઝોલમગારોને
ખીન્ત કેટલાક ઉપર, જે તેઓ કમાય
છે તેને લીધે, સત્તા આપીએ છીએ. ૧૩૦.

فَن يرد الله ان يهديه يشرح صدره
للاسلام ومن يرد ان يضله يجعل صدره
ضيقا حرجا كأنما يصعد في السماء كذلك
يجعل الله الرجس على الذين لا يؤمنون ١٢٦
وهذا صراط ربك مستقيما قد فصلنا
الآيات لقوم يذكرون ١٢٧ لهم دار
السلام عند ربهم وهو وليهم بما كانوا
يعملون ١٢٨ ويوم يحشرهم جميعا يا معشر
الجن قد استكثرتم من الانس وقال
اولياؤهم من الانس ربنا استمع بعضنا
بعض وبلغنا اجلنا الذي اجلت لنا قال
التار مثويكم خالدن فيها الا ماشاء الله
ان ذبك حكيم عليم ١٢٩ وكذلك نولي
بعض الظالمين بعضا مما كانوا يكسبون ١٣٠

શુ જે માણસ મરી ગયો હતો, પછી જેને અમે સંભવન કર્યો, અને જેને અમે પ્રકાશ આપ્યો કે જે વડે તે માણસોમાં આવે છે તે, તેના જેવો છે કે જે અંધારામાં છે કે જેમાંથી તે બહાર નીકળનાર નથી? આ પ્રમાણે કહેરો માટે જે તેઓ કહે છે તે, સપકાદાર દેખાડવામાં આવ્યું છે. ૧૨૩. અને આ પ્રમાણે અમે કહેક ગામમાં પાપ કરનાર મુખ્ય માણસો બતાવ્યા છે, એટલા-માટે કે તેઓ તેમાં પ્રવંચ કરે, પણ તેઓ પોતાના સિવાય કોઈને છેતરતા નથી, અને તે તેઓ જાણતા નથી. ૧૨૪. અને જ્યારે તેઓની પાસે એક નિશાની આવે છે ત્યારે તેઓ કહે છે કે અમે કદી ધમાન લાવીશું નહિ જ્યાંસુધી કે જે ખુદાના પેયગમ્બરોને આપવામાં આવ્યું છે તેના જેવું અમને આપવામાં આવે. ખુદા વધારે જાણે છે કે તે પોતાનો સંદેશો કયાં મૂકે (કેને સોંપે), ૧ જેઓએ પાપ કર્યું છે તેઓ જલદીથી ખુદા તરફથી હલકાઈ અને સખત શિક્ષા પામશે, કારણ કે તેઓ કપટ કરતા હતા. ૧૨૫.

اومن كان ميتا فحيته وجعلناه نورا
يمشي به في الناس كن مثله في الظلمات ليس
بخارج منها كذلك زين للكافرين ما كانوا
يفعلون ١٢٣ وكذلك جعلنا في كل قرية
آكار يجرمها ليمكروا فيها وما يمكرون
الا بانفسهم وما يشعرون ١٢٤ واذا
جاءتهم اية قالوا لن تؤمن حتى تاتي مثل
ما اوتي رسل الله اعلم حيث يجعل رسالته
سصيب الذين اجرموا صغار عند الله
وعذاب شديد بما كانوا يمكرون ١٢٥

અને તે હકાલ છે તેનું એનું કારણ આપતા હતા કે માણસે મારેલા જનવરનું માંસ ખાવું એ દલાલ છે તો ખુદાએ મારી નાંખેલાં જનવરનું માંસ ખાવું એ વધારે દલાલ છે. અહિં દરરત પેયગમ્બર આ મતને રદ કરે છે.

૧ વલીદિ-મોધરાએ દરરત પેયગમ્બરને કહ્યું કે હું પેયગમ્બર થવાને તમારા કરતાં વધારે લાયક છું; કારણ કે હું તમારા કરતાં વધારે પૈસાદાર અને વધારે મોટારી ઉમરનો છું. તેથી દરરત પેયગમ્બર ઉપર આ આપા વળ કરવામાં આવી, જેનો અર્થ એવો થાય છે કે ખુદા પેયગમ્બરી પદવીની બહિષ માણસને ઉમદા કુળ કે પૈસાને લીધે આપતો નથી, પણ ધર્મજાન અને અલેક્ટ્રિક વિદ્યાને લીધે આપે છે, અને પોતાની નજરમાં આવે એવા પોતાના બંદાઓમાંથી જે માણસો તેઓનું કામ પ્રમાણિકપણાથી જનવરો એમ તે જાણે છે તે માણસોને પેયગમ્બરી પદવી માટે પસંદ કરે છે.

ખરેખર હારો પરવરદેગાર તે માણસને
વધારે ઓળખે છે કે જે તે (ખુદા)ને
સ્તેથી આડો બચે છે, અને તે ખરે
સ્તે દોરાયેલાને વધારે બાંહે છે. ૧૧૮.
પછી તેમાંથી ખાઓ કે જેની ઉપર
(કાપતી વખતે) ખુદાનું નામ લેવામાં
આવ્યું છે જો તમે તેની નિશાનીઓમાં
ઇમાન રાખનાર હો. ૧૧૯. અને તમને
શું છે કે તમે તે ચીજ નહિ ખાઓ કે
જેની ઉપર ખુદાનું નામ લેવામાં આવ્યું
છે? અને ખરેખર તેણે તમારે માટે, જે
ખાવા તમે નાચાર થાઓ તે સિવાય,
જે તમારે માટે હરામ કરવામાં આવ્યું
છે તેનું વિગતવાર વર્ણન કર્યું છે. અને
ખરેખર ઘણા માણસો પોતાની ઇચ્છા
પ્રમાણે બીજાઓને જ્ઞાનવગર આડે માર્ગે
લઇ બચે છે. ખરેખર હારો પરવરદેગાર
હદખંડાર જનારાઓને વધારે બાંહે છે. ૧૨૦.
અને તમે ખુદાનું પાપ અને તેમજ છૂપું
પાપ † છોડી દો. ખરેખર જેઓ પાપ
કમાય છે તેઓને જે પોતે કમાયા છે
તેને લીધે, જલદીથી બદલો આપવામાં
આવશે. ૧૨૧. અને તમે તેમાંથી ખાઓ
નહિ કે જેની ઉપર (હલાલ કરતી વખતે)
ખુદાનું નામ લેવામાં આવ્યું નથી. અને
ખરેખર તે નાફરમાની છે. અને ખરેખર
શેતાનો પોતાના મિત્રોને લમાવે છે એટલા
માટે કે તેઓ તમારી સાથે તકરાર કરે; *
અને જો તમે તેઓનું ફરમાન ઉઠાવશો
તો ખરેખર તમે મોશરેક થશો. ૧૨૨.

ان ربك هو اعلم من سبيله وهو
اعلم بالمهتدين ۱۱۸ فكلوا مما ذكر اسم الله
عليه ان كنتم باياته مؤمنين ۱۱۹ وما لكم
الا ان كلوا مما ذكر اسم الله عليه وقد
فصل لكم ما حرم عليكم الا ما اضطررتم
اليه وان كثيرا ليضلون باهوا هم
بغير علم ان ربك هو اعلم بالمهتدين ۱۲۰
وذروا ظاهر الاثم وباطنه ان الذين
يكسبون الاثم سيجزون بما كانوا
يقتفون ۱۲۱ ولا تاكلوا مما لم يذكر اسم
الله عليه وانه فسق وان الشياطين
ليوحون الى اوليائهم ليجادلوكم وان
اطعتمهم انكم لشركون ۱۲۲

† એટલે કે બધી જાતના જાહેર અથવા છૂપા ગુનાહ કેટલાક કહે છે કે આલ્હિઓથી થતા
ગુનાહ જાહેર ગુનાહ છે. અને મનમાં ધારેલી દુષ્ટ આબતો છૂપા ગુનાહ છે. જેમ કે નાસ્તિકપણું વગેરે.
* મૂર્તિપૂજક અરબો મરી ગયેલાં જનનરેતુ માંસ ખાવાને મુસલમાનોને સમજાવતા હતા.

અને આ પ્રમાણે અમે દરેક પેયગમ્બારને
માટે શેતાની માણસ અને જેન્નને
દુશ્મન બનાવ્યા છે. તેઓ એક બીજા
તરફ છેતરવા માટે શૃંગારિક બૂઠા શબ્દો
બોલે છે, પણ જો ત્હારા પરવરદેગારે
ધન્યથું હોત તો તેઓએ તેમ કયું
નહોત. માટે તેઓને, જે બૂઠા તેઓ
ઘડી કાઢે છે તે સહિત રહેવાદે. ૧૧૩.
અને (તેઓ એમ બોલે છે) તે એટલા
માટે કે જેઓ કયામતના દિવસને
માનતા નથી તેઓનાં અંતઃકરણનું વલણ
તે તરફ થાય, અને તે એટલા માટે કે
તેઓ તે પસંદ કરે અને તે એટલા
માટે કે તેઓ પોતે જે (પાપ) કમાય
છે તે તેઓ પણ કમાય. ૧૧૪. શું
ત્યારે ખુદા સિવાય હું બીજા કોઇને
હોકમ કરનાર ગણું? અને તે તેજ છે
કે જેણે તમારી તરફ વિગતવાર કેતાબ
ઉતારી છે. અને જેઓને અમે કેતાબ
આપી છે, તેઓ જાણે છે કે ખરેખર
તે ત્હારા પરવરદેગાર તરફથી સત્ય પૂર્વક
ઉતારવામાં આવી છે. ત્યારે તું સંદેહ
લાવનારાઓમાંના થા નહિ. ૧૧૫. અને
ત્હારા પરવરદેગારની વાણી (સાબેતી)
સત્ય અને ન્યાયપૂર્વક પૂરેપૂરી થઇ છે;
તેના શબ્દોને કોઇ ફેરવનાર નથી. અને
તે સંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૧૧૬.
અને જેઓ પૃથ્વી ઉપર છે તેઓમાંના
ઘણાખરાંની પ્રમાણે જે તું ચાલીશ તો
તેઓ તને ખુદાને રસ્તેથી આડે માર્ગે
લઇ જશે. તેઓ અનુમાન સિવાય કશા
પ્રમાણે ચાલતા નથી. અને તેઓ માત્ર
બૂઠું બોલે છે. ૧૧૭.

وَكذلك جعلنا لكل نبي عدوا شياطين
الانسان والجن يوحى بعضهم الى بعض
زخرف القول غرورا ولو شاء ربك
ما فعلوه فذرهم وما يفترون ۱۱۳ ولتصني
اليه افئدة الذين لا يؤمنون بالآخرة
وليضوؤ وليقتروا ما هم مقترفون ۱۱۴
افغير الله ابنتي حكما وهو الذي ازل اليكم
الكتاب مفصلا والذين آتاهم الكتاب
يعلمون انه منزل من ربك بالحق فلا
تكونن من المترين ۱۱۵ وتمت كلمت
ربك صدقا وعدلا لا مبدل لكلماته وهو
السميع العليم ۱۱۶ وان تطع اكثر من في
الارض يضلوك عن سبيل الله ان يتبعون
الا الظن وان هم الا يخرصون ۱۱۷

અને તેઓએ પુણ્યના નામથી જેવા
આપણે આજેથી સમગ્ર અવસાન કે જે
તેઓની પાસે કોઈ નિશાની (અવસાન)
આપે તે તેઓને બહુ મોટા મળે.
જો આપ નિશાનીઓ પુણ્ય પામેજો કે,
અને તમે તે કામો કરો કે જે પુણ્ય
ને નિશાની બનાવે આપે ત્યાં જે.
માનવે નહિ. ૧૧૭ અને સમગ્ર તેઓનાં
પુણ્યકાર્ય અને તેઓની આંખ દેખે
નાંદીથી જેમ પોણે જમને તેઓ તેઓ
કરે પ્રમાણ તોય નહોતો. અને અને
તેઓને તેઓના કાર્યકાર્યમાં બરકાત
દેવા ૧૧૮. અને અમર છે કે
અને તેઓની પાસે દેવતા નોંધે નાહતો
દેવ અને મદદમંદના આપણે તેઓની
આંખે પોણે દેવ કે અને અને તેઓને
મોટે ભાગે દેવો જમાવવા દેવો
કરી દેવ તોય તેઓ દેવ નહોતા
કે પુણ્ય મોટે તે મિયાણ પ્રમાણ તોય
પણ તેઓમાંના ઘણા અમાની ૭. ૧૧૯.

وَاتَّقُوا يَوْمَ تُدْعَىٰ إِلَىٰ رَبِّكُمْ ۚ فَالَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۚ
أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاكِبُونَ ۖ
فِي سَحَابٍ مُمَدَّدَةٍ ۚ
بَشِيرٌ كَذَّابُونَ ۖ
وَقُلُوبُهُمْ غَائِيَةٌ ۖ وَجَارَ قَوْمٌ مِّنْهُمْ ۚ
يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ ۖ وَتَذَرُهُمْ فِي
مُطَابَعِهِمْ يَسْهُونَ ۖ

— وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الَّتِي كَانَتْ —
وَكَلَّمَ اللَّهُ نُوْحًا وَخَسِرَ مَا عَلَيْهِمْ كُلٌّ شَيْءٌ
فَلَا مَأْكُولَ لَمَنَ شَاءَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ
وَلَكِنَّا أَكْثَرُمْ يَسْهُونَ ۖ

અ
ખરો

પણ તમામ પુણ્યના નામ વિશે અમર નહોતો તેથી પુણ્યને આ આપ મેળવતો.
• જેઓના આંખે તેઓ દરેક પેશવરને ૧૧૭ કે જેની રીતે આપણે પેશવરને
અમરના પ્રવાસને તેથી રીત તમે પણ તેમ જાણો અને એથી અમરની કરી કે મન પાંત
મેળવેલા જાણે. દરેક પેશવરને આ અમર મટે પુણ્યની રીતે કરી, પણ તેઓમાં તેને
અમર માની કે જે આંખ અમરને જાણવામાં આવી અને તેઓને કોરેપણમાં બાધ રહે તે
તેઓને અમર નહા કરવામાં આપે. કહ્યું કે આમણ પેશવરને અને તેની મોટે તરફ પણ
પુણ્યને એવો દેવ તમે અમર મટે દરેક પેશવરને તેઓને આવી માગણ કરવાને લીધે
પણતણ કરવા કર્યું. કે અમરને પણ એવી માગણી કરી કે અમારા દેખનાં આપમાનમાંથી
ઉતરી આવતા દેવનાં આપણે દેખાએ, અથવા તે અમારા મરી મેળે આપણાંઓને સરવન
કરે કે તેથી મામે તેમની સાથે પાત કરીએ.

દ્રષ્ટિથી તે દ્રશ્ય થતો નથી અને દ્રશ્ય (ચીજો) તે જુઓ છે, અને તે મેહરબાન (અને) જાણનાર છે. ૧૦૪. ખરેખર તમારી પાસે ચોખ્ખી નિશાનીઓ તમારા પરવરદેગાર તરફથી આવી છે. પણ જે કોઈ તે જુઓ તે પોતાનાજ લાલ માટે છે. અને જે કોઈ તેનાથી અંધ રહે છે, તે પોતાનીજ વિરૂદ્ધ છે. અને હું તમારી ઉપર નેગહબાન નથી. ૧૦૫. અને આ પ્રમાણે અમે આયાતને જુદા જુદા પ્રકારમાં ફેરવીએ છીએ, અને તે એટલા માટે કે તેઓ કહે નહિ કે તું (જીભ પાસેથી) શીખ્યો છે, * અને તે એટલા માટે કે જે કોઈ જાણે છે તેને માટે અમે વર્ણન આપીએ. ૧૦૬. તારા તરફ તારા પરવરદેગાર પાસેથી જે વહા કરવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે તું ચાલ. તેના સિવાય જીભે કોઈ ખુદા નથી અને મોશરફે કો તરફથી મ્હોં ફેરવ. ૧૦૭. અને જો ખુદાની મરત્તી હોત તો તેઓ મોશરફ થાત નહિ, અને અમે તને તેઓની ઉપર નેગહબાન બનાવ્યો નથી, અને તું તેઓની ઉપર તપાસ રાખનાર નથી. ૧૦૮. અને તમે તેઓને આંપ શબ્દ કહો નહિ, કે જેઓ ખુદા સિવાય જીભની બંદગી કરે છે કે જેથી તેઓ અજાનથી ખુદાને હુસ્મનાધને લીધે અપશબ્દ કહે; † આ પ્રમાણે અમે દરેક કોઈ માટે તેનાં કામ ચોક્કસ કર્યા છે. પણ તેઓનું પાછું ફરવું પોતાના પરવરદેગાર તરફ છે. ત્યારે જે તેઓ કરતા હતા તે વિષે તે તેઓને ખબર આપશે. ૧૦૯.

لَا يَذْكُرُكَ إِلَّا بَصَارٌ وَهُوَ يَذْكُرُكَ إِلَّا بَصَارٌ
وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ١٠٤ قَدْ جَاءَكَ
بَصِيرٌ وَمِنْ رَبِّكَ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ
عَمِيَ فَمِلْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِظٍ ١٠٥
وَكَذَلِكَ نَصْرِفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا إِنْ هِيَ إِلَّا
لَنَبِيِّنَا لَقَوْمٌ يَعْلَمُونَ ١٠٦ أَتَبِعَ مَا أُوحِيَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنْ
الْمُشْرِكِينَ ١٠٧ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا
وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
بَوَكِيلٌ ١٠٨ وَلَا تَتَّبِعُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيسْبُوا اللَّهَ عَدُوًّا بِغَيْرِ عِلْمٍ
كَذَلِكَ زِينَا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ
مُجْرِمُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ١٠٩

* ફારણ કે અરબો એવું કહેતા હતા કે જોબર અને ચસાર નામના બે શુલાઓ જેઓ રમતા કેદીઓ હતા તેઓની પાસેથી હજરત પેયગમ્બર આ બધું શીખ્યા છે.

† અરબોએ હજરત પેયગમ્બરને કહ્યું કે જો તમે અમારી મૂર્તિઓની નિંદા કરશો તો અમે

અને તેમજ ખજુરીનાં જાડમાંથી તેના મહોરમાંથી ધીવ લુખળા (અને બહાર કાઢ્યા છે); અને તેમજ દ્રાક્ષ અને છતવૃક્ષ અને દાડેમની વાડીઓ (અને ઉત્પન્ન કરી છે,) કે જે એક બીજાને (આકારમાં) મળતાં અને (સ્વાદમાં) નથી મળતાં. તમે તેનાં ફળ તરફ જુઓ ત્યાં તે ફળ આપે છે, તેમજ તેના પાક તરફ (જુઓ). ખરેખર આમાં જે કોમ ધમાન લાવે છે તે કોમ માટે નિશાનીઓ છે. ૧૦૦ અને તેઓએ ખુદા સાથે જેનને ભાગીદાર ગણ્યા છે, જે કે તેણે તેઓને પેદા કર્યા છે, અને તેઓએ ખુદા માટે દીકરા અને દીકરીઓ જ્ઞાન વગર ઘડી કાઢ્યાં છે. જે વિશેષણ તેઓ તેને આપે છે તેનાથી તે પાક અને દૂર છે. ૧૦૧. તે આકાશો અને પૃથ્વીના પેદા કરનાર છે. ક્યાંથી તેને દીકરો હોય ત્યાં તેને કોઈ સ્ત્રીનો સંગ નથી? અને તેણે દરેક ચીજ પેદા કરી છે, અને તે સર્વ ચીજ જાણનાર છે. ૧૦૨. આજ તમારો ખુદા તમારો પરવરદેગાર છે, તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી. તે સર્વ વસ્તુનો પેદા કરનાર છે; માટે તેનીજ તમે બંદગી કરો, અને તે સર્વ વસ્તુ ઉપર નેગહબાન છે. ૧૦૨.

وَمِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٌ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرَّمانُ
مُشْتَبَاهٌ وَغَيْرُ مُشْتَبَاهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ
إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ۝ ۱۰۰ وَجَمَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنِّ
وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ
عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُصِفُونَ ۝ ۱۰۱
بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنِّي بَيِّنٌ لَهُ
وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ
وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۝ ۱۰۲ ذِكْرُكَ اللَّهُ
رَبِّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ۝ ۱۰۳

† આનો સંબંધ ખજુરા (અન્નિપૂજક) સાથે છે, જેઓ વજ્રાલ અને એહરેમન નામના બે ખુદાને માને છે; પહેલાને સારા કામના પેદા કરનાર તરીકે અને બીજાને નહારા કામના પેદા કરનાર તરીકે. અને નીચેના વાક્યોનો સંબંધ યહુદી અને ખ્રિસ્તિઓ સાથે છે કે જેઓ હઝરત ઈસા અને યોજાધરને ખુદાના છોકરા માને છે. અને તેમજ તે વાક્યોનો સંબંધ મકકાના કહેરો સાથે છે કે જેઓ ફેરેશ્તાઓને ખુદાની દીકરીઓ માને છે.

અને જેણે કહ્યું કે ખુદાએ જે મોકલ્યું છે તેના જેવું હું જલદીથી મોકલીશ? અને જો તું બેઠકા કે ત્યારે એલમગારો મોતના દુઃખમાં હોય છે અને ફેરેરતાઓ પોતાના હાથ લાંબા કરે છે (એવું કહીને) કે તમારે જીવ બહાર કાઢો (ત્યારે તેઓની ખરાબ સ્થિતિ ત્હારા જોવામાં આવશે); આ દિવસે તમને હલકાઈ પમાડનાર શિક્ષાથી બદલો આપવામાં આવશે. કારણ કે તમે ખુદા વિશે અસત્ય બોલતા હતા, અને તમે તેની આયાત તરફ મગફરી બતાવતા હતા. ૯૪. અને બદેબરતમે મહારી પાસે એકલા આવ્યા છો જેમ અમે તમને પ્રથમ પેદા કર્યા હતા, અને જે અમે તમને આશુ હતું તે તમે તમારી પીઠ પછવાડે પકડતું મૂક્યું છે, અને અમે તમારી સાથે તમારા તે ભગામણ કરનારાઓને જોતા નથી કે જેઓ તમે ધારતા હતા કે, તમારી વચ્ચે (ખુદાના) ભાગીદાર છે. બદેબર તે (સંબંધ) તમારી વચ્ચે હવે તુટી ગયો, અને જે ભાગીદારો તમે ધારતા હતા તે તમારી પાસેથી ગુમ થઈ ગયા છે. ૯૫.

وَمَنْ قَالَ سَأَزِلُّ مِثْلَ مَا أَزَلَّ اللَّهُ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْكِبُونَ ٩٤ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَ كُفَّ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءُ لَقَدْ قَطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ٩٥

† આ માળસ દ્વરત પેયગમ્બરનો વલ લખનાર અબ્દુલ્લાહ-બેન-સઅદ હતો. ૯૫ારે ૨૩ મા પ્રકરણની ૧૨ થી તથા ૧૪ થી આપ્યા દ્વરત પેયગમ્બરે તેને ઉતારાથી ત્યારે તે અન્યથા થઈ બોલી ઉઠ્યો કે “ હિતમ પેદા કરનાર ખુદાનાં વખાણ સાચો ” દ્વરત પેયગમ્બરે આ વાક્ય પણ તેને લખી લેવાનું કહ્યું, કારણ કે એ વાક્ય પણ વલ યસેલા ફકરાનો એક ભાગ હતો, આથી અબ્દુલ્લાહને શંકા થઈ અને તે વિચારમાં પડ્યો કે તેને પણ વલ મળે છે.

‡ એટલે કે મૂર્ખાઓ અને ખોટા ખુદાઓ.

અને તેઓએ ખુદને, જે માન તેને યોગ્ય છે, તે આપ્યું નથી, કારણ કે તેઓએ કહ્યું કે ખુદાએ મનુષ્ય ઉપર કંઈ ચીજ નીચે ઉતારી નથી. કહે કેણે તે કેતાળ નીચે મોકલી કે જે સહિત મુસા આવ્યો (અને) જે માણસો માટે રાશની અને રસ્તો દેખાડનાર હતી? તમે તેને કાગળના ઠટકા ધનાવો છો, તેમાંથી (થાડું) તમે ઝાઢેર કરો છો અને ઘણો ભાગ સંતાડો છો; અને તમને તે શીખવવામાં આવ્યું છે કે જે તમે અને તમારા બાપદાદા બળવતા નહોતા. કહે અદલાહે (મોકલી છે); પછી તું તેઓને પોતાની અર્થ વગરની વાતોમાં રમવા દે. ૯૨. અને આ તે કેતાળ છે કે જે અમે નીચે મોકલી છે. તે મોબારક (ફાયદા કારક) છે, તે તેની પહેલાં જે હતી તેની સત્યતા બતાવનાર છે. અને તે એટલા માટે કે તું મકકાના ૬ માણસોને, અને તેની આસપાસ જેઓ છે તેઓને, ચેતવણી આપે; અને જેઓ કયામતના દિવસ ઉપર ઇમાન લાવે છે, તેઓ તેની ઉપર ઇમાન લાવશે; અને તેઓ પોતાની નમાઝ સાચવે છે. ૯૩. અને તેના કરતાં વધારે ઓલમગાર કેણે છે કે જેણે ખુદા વિષે જુઠાણું ઘડી કાઢ્યું છે, અથવા કહ્યું કે મહારા તરફ વહા કરવામાં આવ્યો છે * અને તેના તરફ કંઈ ચીજ વહા કરવામાં આવી નથી;

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ أَذْهَبُوا مَا تَزَّلَ
 اللَّهُ عَلَىٰ بَشَرٍ مِّنْ شَيْءٍ قُلْ مَنِ اتَّزَلَ الْكِتَابَ
 الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ
 يَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسٍ يَدُونَهَا وَيُخْفُونَ كَثِيرًا
 وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلْ
 اللَّهُ سَمِيعٌ ذَرِيمٌ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ٩٢
 وَهَذَا كِتَابُ أَنْزَلْنَاهُ مَبَارَكٌ مُّصَدِّقُ الَّذِي
 بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَىٰ وَمَنْ حَوْلَهَا
 وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ
 عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ٩٣ وَمَنْ أَظْلَمُ
 مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ أُوحِيَ
 إِلَيَّ وَلَمْ يُوْحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ

૬ મકકા બધા દેરાની માતા કહેવાય છે, કારણ કે બીજા બધા શહેરો ખુદાએ તેની નીચેથી બહાર કાઢ્યાં છે અથવા તો તે આખી દુનિયાનું કેળ્વા છે.

* એટલે કે ખુદા પાસેથી વહા મળ્યું છે એવો ખોટો ડાળ કરવો; જેની રીતે કે મુસેલેમા-કનઝાખ મુખાઈ ભરેલાં અને અર્થ રહિત વાક્યો એકઠાં કરી કહેતો કે આ મહારી તરફ વહા થયેલો છે. અથવા તો જેની રીતે અસ્વદે અનસ્તી કહેતો કે એક માણસ ગધેડા ઉપર બેસીને મહારી પાસે આવી અને વહા કરે છે.

અને તેમજ હકીકતો અને યહયા અને ઇસા અને એલ્યાસ સર્વ પવિત્ર પેયગમ્બરો છે. ૮૬. અને તેમજ એસ્માઇલ અને અલયસઅ અને યુનોસ અને હૂત * અને સવને અમે સઘળી આલમ ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે. ૮૭. અને તેમજ તેઓના બાપદાદાઓ અને તેઓના ફરજાંદો અને તેઓના ભાઈઓમાંના કેટલાકને (અમે રસ્તો બતાવ્યો), અને તેઓને અમે પસંદ કર્યા અને તેઓને અમે ખરે રસ્તે દોર્યા. ૮૮. આ ખુદાનો ધર્મ છે કે જેવડે પોતાના જાંદામાંથી જેને તે આહે તેને તે રસ્તો બતાવે છે, અને જો તેઓ મોશરફ થાય તો જે તેઓએ કર્યું છે તે તેઓની પાસેથી નાખુદ થશે. ૮૯. આ લોકો તેઓજ છે કે જેઓને અમે કેતાબ અને જ્ઞાન અને પેયગમ્બરી પહવી આપી છે; પછી જો તે લોકો (મોશરફો) તેને માને નહીં તો ખરેખર અમે તે માટે જોવી એક કામ મુકરર કરીએ કે જેને તે માન્યા વગર રહેશેજ નહીં. ૯૦. આ પેયગમ્બરો તેઓજ છે કે જેઓને ખુદાએ ખરે રસ્તો બતાવ્યો છે; ત્યારે તું તેમના રસ્તા પ્રમાણે ચાલ: કહે હું તેને વાસ્તે તમારી પાસે કંઈ બદલો માગતો નથી. સર્વ આલમ માટે આએક શિખામણ સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૯૧.

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِيلَاسَ كُلِّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ٨٦ وَاسْمِعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْمَالِئِينَ ٨٧ وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٨٨ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبَطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَمْلِكُونَ ٨٩ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْكِتَابِ وَالْحُكْمِ وَالنَّبُوءَةِ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِكَافِرِينَ ٩٠ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْيِهِمِ اقْتَدِهْ قُلْ لَا اسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ اجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ٩١

* આ પેયગમ્બરોનાં નામ કોરઆને શરીફમાં જુદે જુદે ઠેકાણે આવે છે, અને, 'મે' તેઓના ઇતિહાસ અને વૃત્તાંત જ્યાં તેઓનાં નામ આવે છે ત્યાં આપ્યા છે.

મહારા પરવરદેગારના જ્ઞાનમાં સર્વે વસ્તુ
સમાયેલી છે. શું તમે શિખામણ લેતા
નથી? ૮૧. અને જેને તમે ખુદા
સાથે શરીક ગણો છો તેનાથી હું કેમ ડરું?
અને તમે પોતેજ ડરતા નથી કે તમે
તે ચીજને ખુદા સાથે શરીક કરો છો કે
જેને વિષે તમારા ઉપર કાંઈ સાબિતી
નીચે મોકલવામાં આવી નથી. ત્યારે આ
જે દેરકામાંથી નિર્લય થવા વધારે યોગ્ય
કોણ છે જો તમે જાણતા હો તો? ૮૨.
જેઓએ ઇમાન આણ્યું છે અને પોતાના
ઇમાનને કાદેરપણા સાથે લેળવ્યું નથી,
તેઓને માટે સલામતી છે. અને તેઓએ
ખરો રસ્તો મેળવ્યો છે. ૮૩. અને આ
અમારી દલીલ છે કે જે અમે એજરાહીમને
તેની કોમની વિરૂદ્ધ આપી; જેને અમે
ચાહીએ તેનો દરજો અમે જીવો કરીએ
છીએ, ખરેખર હકીકત પરવરદેગાર સત્ય
કરનાર (અને) દાંના છે. ૮૪. અને અમે
તેને એસહાક અને યજુબની ગણિશ
કરી. હરેકને અમે રસ્તો દેખાડ્યો અને
ગુહને તે અગાઉ અમે રસ્તો બતાવ્યો.
અને તેમજ તેના વંશજોમાંથી, દાવુદ
અને સોલયમાન અને અય્યુબ અને યુસુફ
અને સુસા અને હાઝનને પણ; અને આ
પ્રમાણે અમે સાડું કામ કરનારાઓને
બદલો આપીએ છીએ. ૮૫.

وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝ ۸۱
وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُ وَلَا أَخَافُونَ ۝ ۸۲
أَنْتُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ عَلَيْكُمْ
سُلْطَانًا فَإِنَّ الْقَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ
كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝ ۸۳ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا
إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الْإِيمَانُ وَمَنْ
مَيَّدُونَ ۝ ۸۴ وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آيَاتُهَا إِبْرَاهِيمَ
عَلَى قَوْمِهِ رَفَعَ دَرَجَاتٍ مِنْ نَشَأٍ إِنْ
رَبُّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝ ۸۵ وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ
وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا مِنْ
قَبْلُ وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ
وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝ ۸۶

આસપાસના જુવાનીયા કોણ કિ? તેને જવાબ મળ્યો કે તે ખુદા છે અને તે જુવાનીયાઓ તેના
પેદા કરેલા બંદ છે, હવેત એજરાહીમે હસીને કહ્યું કે આવે કેવો ખુદા કે જેણે પોતાના કરતાં
પોતાના બંદોને વધારે પ્રગણવત પેદા કર્યા છે?

અને આ પ્રમાણે અમે એજરાહીમને
આકાશ અને પૃથ્વીની પાઠશાહી (ની
અભયેળી) બતાવી, અને તે એટલા માટે
કે તે ખાતરી પૂર્વક માનનારાઓમાંનો
થાય. ૭૬. પછી જ્યારે અધારી રાત
તેના ઉપર આવી, ત્યારે તેણે એક તારો
જોયો. તેણે કહ્યું કે આ મહારો પરવરદેગાર
છે, પણ જ્યારે તે અસ્ત પામ્યો, ત્યારે તેણે
કહ્યું કે હું અસ્તપામનારાઓને આહુતો
નથી. ૭૭. પછી જ્યારે તેણે ચંદ્રને
ચઢતો અજાતો જોયો ત્યારે તેણે કહ્યું
કે આ મહારો પરવરદેગાર છે, પછી
જ્યારે તે પણ અસ્ત પામ્યો, ત્યારે તેણે
કહ્યું કે જો મહારો પરવરદેગાર મને
સિધ્ધી રસ્તો બતાવે નહિ, તો હું અચિત
આડે માર્ગે ગયેલી કામમાંનો થઈશ. ૭૮.
પછી જ્યારે તેણે સૂર્યને પ્રકાશતો ચઢતો
જોયો, ત્યારે તેણે કહ્યું કે આ મહારો
પરવરદેગાર છે. આ વધારે મોટો છે.
પણ જ્યારે તે અસ્ત પામ્યો ત્યારે તેણે
કહ્યું કે હો મહારા હોડો, અરેખર જેને
તમે (ખુદાનો) શરીક ગણો છો તેનાથી
હું ફર છું. ૭૯. અરેખર મેં મહારું મોં
તેના તરફ ફેરવ્યું છે કે જેણે આકાશો
અને પૃથ્વી ઉત્પાદ કરી છે. હું હનીફધર્મ
(સત્યધર્મ) પાળનાર છું, અને હું
મોશરફકામાંનો નથી. ૮૦. અને તેની
કામે તેની સાથે વકરાવ કરી. તેણે કહ્યું
શું તમે મહારી માથે ખુદા વિશે દલીલ
કરો છો, † જો કે તણે મને સિધ્ધી રસ્તો
બતાવ્યો છે? અને મહારો પરવરદેગાર
જે કાંઈ ઇચ્છે તે સિવાય જેને તમે તેની
સાથે શરીક કરો છો તેનાથી હું બહીતો નથી.

وَكَذَلِكَ نَرَىٰ اِبْرٰهِيْمَ مُلْكُوٰتِ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ وَلَيَكُوْنُ مِنَ الْمُؤَقِنِيْنَ ۝ ۷۶
جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَا كَوْكَبًا قَالٰ هٰذَا رَبِّيْ
فَلَمَّا اَفَلَ قَالٰ لَا اُحِبُّ الْاٰفَلِيْنَ ۝ ۷۷
رَا الْقَمَرَ بَازِغًا قَالٰ هٰذَا رَبِّيْ فَلَمَّا اَفَلَ
لَنْ لَّمْ يَجِدْنِيْ رَبِّيْ لَا كُوْنُ مِنَ الْقَوْمِ
الضَّالِّيْنَ ۝ ۷۸ فَلَمَّا رَا الشَّمْسُ بَازِغَةً قَالٰ هٰذَا
رَبِّيْ هٰذَا اَكْبَرُ فَلَمَّا اَفَلَتْ قَالٰ يَاقَوْمِ اِنِّيْ
بَرِيْءٌ مِّمَّا تَشْرِكُوْنَ ۝ ۷۹ اِنِّيْ وَجِهْتُ وَجْهِيَ
لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ خِيفَاوْمَا
اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ۝ ۸۰ وَحَاجَّه قَوْمُهُ قَالٰ
اِنَّمَا جِوْنِيْ فِيْ اللّٰهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا اَخَافُ
مَّا تَشْرِكُوْنَ بِهِ اِلَّا اِنْ يَشَآءَ رَبِّيْ شَيْئًا

† એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે દરરોજ એજરાહીમને નમસ્કાર પાસે સર્વ જગ્યામાં આવ્યા ત્યારે
દરરોજ એજરાહીમને તેને કદરૂપ મહેરાવાળો અને બેડોળા આકૃતિનો જોયો. અને તેની આસપાસ ખુબ
મુરત લાવવાનાના જાળુઓના દળા. દરરોજ એજરાહીમને પૂછ્યું કે આ કોણ છે અને તેની

અદ્રશ્ય અને દ્રશ્ય તે બાબુનાર છે; અને તે
સત્ય કરનાર (અને) ખબર રાખનાર છે. ૭૪.
અને (યાદકર) જ્યારે એખરાલીગેઈ
પોતાના, પિતા આગરને કહ્યું 'શુ' તું
મૂર્તિઓને ખુદા તરીકે લે છે? ખરેખર
હું તને અને તારા લોકોને ચોખ્ખી
બૂલમાં ભેડ્યું. ૭૫.

عالم الغيب والشهادة وهو الحكيم الخبير ۷۴
واذ قال ابراهيم لاهله لا يعبادوا من دونه الا الله
اني اربك وقومك في ضلال مبين ۷۵

૬૬ દહરત એખરાલીમના બાપના નામ વિષે અને તેની તવારીખ વિષે તફસીર લખનારા
લિન્ન લિન્ન મત આપે છે. તેઓ સધળા એક મતે કહે છે કે તેના બાપનું અસલ નામ તારેખ
હતું. પણ કેટલાક કહે છે કે બાગર તેનું ઉપનામ હતું, અને કેટલાક એમ કહે છે કે તે તેના
કાકાનું નામ હતું અને કાકાને બાપ કહેવો એ અરબ લોકોમાં સાધારણ રિવાજ છે. દહરત
નુહના વંશમાંથી કન્યાનનો દીકરો નમરૂદ કે જે બાબુલનો મોટો રાજા હતો તેના વંશમાં
દહરત એખરાલીમ જન્મ્યા હતા. એક રાતે તે રાજાને સ્વપ્ન આવ્યું કે તે દેશની દ્રષ્ટિ મર્યાદામાં
એક તારો ઉગ્યો, જેના પ્રકારે સૂર્ય અને ચંદ્રને લાંબી દીધા. તેના ભેટીઓએ તેને કહ્યું કે આ
તારા સ્વપ્નનો અર્થ એ છે કે એક આશ્ચર્યકારક ઊંડરો જન્મશે જે તારા અને તારા રાજ્યનો
નાશ કરશે. તેણે પહેલ પહેલાં એવો હોકમ કર્યો કે તે વર્ષમાં તેના રાજ્યના સધળા પુરોહિતો
એકીએથી અલગ રહેવું; પણ દહરત એખરાલીમની મા પોતાના ધણીને છૂપી રીતે મળવાથી
ગર્ભવતી થઈ, ત્યાર બાદ દેરઝોને કહેવામાં આવ્યું કે પુત્રની ઉત્પત્તિ ગર્ભસ્થાનમાં થઈ ચૂકી
છે તેથી તેણે હોકમ કર્યો કે તે વર્ષે જે દરેક ઊંડરો જન્મે તેને મારી નાંખવો. આ કારણથી
સાંચોની તપાસ ગંખવાને સુવાણીઓ નીમવામાં આવી. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે દહરત
એખરાલીમની માને શરીર પર ગર્ભની કંઈ નિશાની દેખાતી ન હોતી, તેથી સુવાણી તેને પારખી
શકી નહિ. અને જ્યારે પ્રસવની વેદના તેણીને થવા માંડી ત્યારે તેણી શહેરમાંથી બહાર ગઈ
અને બાબુલના પરામાંની એક ગુફામાં ઊંડરોને જન્મ આપ્યો, અને ત્યાં તેને સંતાડીને પોતાના
ધણીને ખબર આપી કે મને પુત્રનો પ્રસવ થયો છે; પણ તે મરેલો હોવાથી તેને દાટી દીધો
છે. બીજો દિવસ તે ગુફામાં ગઈ અને પોતાના દીકરાને અગુડો ધાવતો જોયો. વળી તેણીએ
જોયું કે એક અગુડામાંથી દૂધ વહેતું હતું અને બીજામાંથી મધ વહેતું હતું. પંદર મહિનામાં
દહરત એખરાલીમ પંદર વર્ષના ઊંડરો જેટલા વધ્યા. તેની માએ પોતાના ધણીને ખબર કરી કે
બીકાને લીધે હું તે વખતે જૂઠું બોલી હતી. પછી તેના દીકરાને જોવા માટે તેણી તેને ગુફામાં
લઈ ગઈ. તે ઊંડરોએ ખરા ખુદા તરફ આસ્થા બતાવવા માંડી, અને મૂર્તિપૂજા પ્રત્યે તે તિરસ્કાર
બતાવવા લાગ્યા. ગુફામાં રહે કેટલા વર્ષે રહ્યા તે વિષે તફસીર લખનારા શુદ્ધ શુદ્ધ મતના છે.
કેટલાક કહે છે કે સાત વર્ષ, કેટલાક તેર, કેટલાક પંદર અને કેટલાક સત્તર કહે છે. તે વખતના
કેટલાક લોકો સૂર્ય, ચંદ્ર અને તારાની પૂજા કરતા હતા, કેટલાક મૂર્તિની પૂજા કરતા હતા, અને
કેટલાક નમરૂદની પૂજા કરતા હતા, તેથી જ્યારે તે પોતાની મા સાથે ગુફામાંથી બહાર આવ્યા
ત્યારે નીચેની આવાતમાં લખ્યા મુજબ તેઓનો ધર્મ જોડો છે એવી તેઓને ખાતરી કરી
આપવાને માટે તે દલીલ કરવા લાગ્યા.

તેઓને પીવા માટે ઉકળતું પાણી અને
 દુઃખદાયક શિક્ષા છે કારણ કે તેઓ
 માનતા નહોતા. ૭૦. કહે, ખુદા સિવાય
 જે કોઈ અમને કાંઈ ફાયદો કે કાંઈ
 ઇજા કરતો નથી, તેની શું અમે બદગી
 કરીશું? અને ખુદાએ અમને ખરો
 રસ્તો બતાવ્યો તે પછી શું અમે અમારી
 ઓડી ઉપર પાછા * ફરીશું? (ત્યારે અમે)
 તેના જેવા (થઈશું) કે જેને શેતાન
 પૃથ્વી ઉપર આડે માર્ગે લઈ ગયો છે
 અને જે ગભરાઈ ગયો છે, † તેને તેના
 મિત્રો ખરા રસ્તા તરફ ખેંચાવે છે કે
 અમારી પાસે આવ. કહે. ખરેખર ખુદાએ
 બતાવેલો રસ્તો (એસ્લામ) તેજ ખરો
 રસ્તો છે. અને અમને હોકમ થયો છે કે
 અમે સર્વ સૃષ્ટિના પાળકને આધીન
 થઈએ. ૭૧. અને (વળી હોકમ થયો છે) કે
 નમાઝ પઢો અને તેનો ડર રાખો, અને
 ખુદા તેજ છે કે જેના તરફ તમને
 સંઘળાને એકઠા કરવામાં આવશે. ૭૨.
 અને ખુદા તેજ છે કે જેણે આકાશો
 અને પૃથ્વીને સત્યતાથી પેદા કરી છે,
 અને (તે દિવસ ચાહ કર) કે જે
 દિવસે તે કહે છે કે “થા” અને તે
 થાય છે. ૭૩. તેની વાણી સત્ય છે; અને
 તે દિવસે તેનીજ પાદશાહી છે કે જે
 દિવસે સુરમાં પુકવામાં ‡ આવશે.

لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا
 كَانُوا يَكْفُرُونَ ۖ قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ
 اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُزِّلَ عَلَى
 آعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ
 الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ لَهُ أَصْحَابٌ
 يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى إِنَّنَا قُلْ أَنْ هَدَى اللَّهُ
 هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِنَسْلَمَ رَبِّ الْمَالِينِ ۖ ۷۱
 وَإِنْ أَقْبِمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقَوْهُ وَهُوَ الَّذِي
 إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۖ ۷۲ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ يَقُولُ
 كُنْ فَيَكُونُ ۖ ۷۳ قَوْلَهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ
 يَوْمَ يَنْفُخُ فِي الصُّورِ

* સુરા ૨ ૭ આયા ૧૪૩ નું ટિપ્પણ જુઓ.

† ધર્મ બદલ થયેલો માણસ એવા માણસ જેવો છે કે જેને મોતેનના કાફલામાંથી છીનવી
 લઈને એક લખંડર રથમાં નાંખવામાં આવ્યો હોય છે. તેના સાથીઓ પોતાની પાસે અને સાથે
 રસ્તે આવવાનું તેને પોક્કરી કહે છે. પણ પિશાચો અને બૂતો તેને ખેંચી આડે માર્ગે લઈ જાય છે.

‡ “સુર” એ એક ગ્રાંથનું સીંગડું છે કે જે કયામતના દિવસ પહેલાં ત્રણ વખત
 એસરાશીલ ફેરવેલો વગાડેલો (પ્રસ્તાવના જુઓ.)

અને હાંસ લોકોએ તે બૂકું કહ્યું, પણ તે તો
સત્ય છે. કહે, હું તમારી ઉપર નેગહાન
નથી. ૬૬. દરેક ચીજ માટે વખત સુકર
થયેલ છે, અને તમે જલદીથી જાણશો. ૬૭.
અને ત્યારે તું તેઓને જો કે જેઓ
અમારી આપાત વિષે વાતચીત કરે
છે (વાંકુ જોલે છે) ત્યારે તું તેઓ
તરફથી મોં ફેરવ, ત્યાંસુધી કે તેઓ
તે સિવાય બીજી બાબત વિષે વાતચીત
કરે. પણ જો તને ચેતાન બુલાવી દે તો
યાદ આવ્યા પછી તું જોલમગાર લોકો
સાથે એસ નહિ. ૬૮. અને જેઓ
પરહીઝગારી કરે છે તેઓના ઉપર, તેમના
હેસાબ (ગુનાહ) માંથી કંઈ નથી, *
પણ તેઓએ શિખામણ આપવી જોઈએ
કે કદાચ તેઓ પરહીઝગારી કરે. ૬૯.
અને તેઓને સુંતણ દે કે જેઓએ પોતાના
ધર્મને એક રમત અને ગમત ગણી
કાઢી છે, અને તેઓને આ દુનિયાની
જિંદગીએ છેતર્યા છે, અને તેમને તું તે
(કારઆન) વડે શિખામણ આપ કે જેથી
દરેક જણે જે કંઈ છે તેનાથી તે સપકાઈ
જાય નહિ. તેને માટે ખુદા સિવાય
કોઈ મદદગાર અને શક્ત્યત (સલામણ)
કરનાર નથી. અને જો તે છુટકારાને
માટે જોઈએ તે ખંદલો આપે, તો પણ
તે તેની પાસેથી લેવામાં આવશે નહિ.
આ લોકો તેજ છે કે જેઓ, જે તેઓ
ક્રમાંપા છે તેને લીધે પકડાઈ ગયા છે.

وَكَذِبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ
عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۚ ۶۶ لِكُلِّ نَبَا مُسْتَعْرَضٍ
تَعْلَمُونَ ۚ ۶۷ وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ
فِي آبِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي
حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَأَمَّا يَنْفِثُكَ الشَّيْطَانُ فَلَا
تَعْلَمُ بِمَدِّ الذِّكْرِىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۚ ۶۸
وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَقْتُونَ مِنْ حَسَابِهِمْ مِنْ
شَيْءٍ وَلَكِنْ ذَكِّرْ لَهُمْ يَقْتُونَ ۚ ۶۹
وَذُرِّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لِبَآءٍ وَلَهُمْ
وَقَرَّتْ لَهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكَرَ لَهُ أَنْ تَبْلُ
نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلٰى
وَلَا شَفِيعَ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذُ
مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا

અને અપ્રાહ્માના સિન્યેનો નાશ કર્યો. અથવા તો નીચેના તોહાનથી; જેમ કે ખુદાએ ફરઆન
અને તેના લશ્કરનો દરયામાં નાશ કર્યો. અથવા કારનનો કે જેને પૃથ્વીની નીચે ઉતારી દેવામાં
આવ્યો હતો. * મોથા પ્રકરણની ૧૪૦ થી આથા આને માટે જુઓ.

કહે કે, ખરેખર મહારી પાસે મહારા
પરવરદેગાર તરફથી એક સ્પષ્ટ સાબિતી
છે. અને તમે તે જૂઠી કહો છો. જેને
વિષે તમે ઉતાવળ કરો છો તે મહારી
પાસે નથી. † હોકમ ખુદા સિવાય બીજા
કોઈનો નથી. તે સત્ય વાતનું વર્ણન કરે
છે. અને તે વર્ણન કરનારાઓમાં ઉત્તમ
છે. ૫૭. કહે કે જે વિષે તમે ઉતાવળ
કરો છો, તે જ મહારી પાસે હોત, તે
તે કામનો મહારી અને તમારી વચ્ચે
હોકમ કરવામાં આવ્યો હોત, અને ખુદા
ઓલમગારોને વધારે જાણ છે. ૫૮. અને
તેની પાસે ધૂયા લેદની કુચીઓ છે.
તેના સિવાય તે કોઈ જાણતું નથી અને
જે, જમીનમાં અને સમુદ્રમાં છે તે તે
જાણે છે, અને એકે પાંદડું ખરતું નથી
કે જે તે જાણતો ન હોય, અને તેમજ
પૃથ્વીના અધારમાં એવો એકે દાણો
નથી તેમજ એવી એકે લીલી અથવા
સૂકી વસ્તુ નથી, કે જે સ્પષ્ટ કેતાબમાં
(લખી) ન હોય. ૫૯. અને ખુદા, તેજ
છે કે જે તમને રાતે સૂતું (નિદ્રા)
આપે છે, અને જે તમે દિવસે કમાઓ છો
તે તે જાણે છે-પછી તે તમને દિવસે
સજવન કરી ઉઠાડે છે, એટલા માટે કે
નીમેલો વખત પૂરો કરવામાં આવે.
પછી તમારે સઘળાને પાછા ફરવાનું
તેના તરફ છે. પછી તમે જે કરતા હતા
તે વિષે તમને તે ખબર આપશે. ૬૦.

قُلْ أَنِي عَلَىٰ بَيْتَةٍ مِّن رَّبِّي وَكَذَّبْتُم بِهَا
عَنَدِي مَا تَسْتَعِجُلُونَ بِهِ إِنِ الْحَكَمُ إِلَّا لِلَّهِ
تَقْصِ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ٥٧
لَوْ أَن عِبْدِي مَا تَسْتَعِجُلُونَ بِهِ لَفُضِيَ الْأَمْرُ
بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ٥٨ وَعِنْدَهُ
مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي
الْبُرُوجِ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا
وَلَا حَبَّةٌ فِي ظِلْمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٌ
وَلَا يَأْسُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مَّبِينٍ ٥٩ وَهُوَ
الَّذِي يُتَوَفَّيْكُمْ بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ
ثُمَّ يَرْجِعْكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَيَّءٌ ثُمَّ إِلَيْهِ
مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٦٠

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે કેરિશના સરદારોએ હમરત પેશવરખરને કહ્યું કે જે ધમકી
અને સજાથી તમે અમને બીડીવશો છો તેજે સાચાં હોય તો અમારો નાશ કરવાને આસમાનમાંથી
તમે પથ્થરનો વરસાદ વરસાવો અથવા એવી બીજી કંઈ અણુધારી અને અંધકારિક સજા લાવો.
આ ફકરો આના જવાબમાં છે.

‡ મોત આ ઠેકાણે વિષમા રૂપે લખેને માટે વપરાયેલું છે, કારણ કે એવું કહેવામાં આવે
છે કે “હિંમ મોતનો બાળ છે.”

તેઓ તેના ચહેરા (ખુશી) ની ફાળવણી રાખે છે. ત્હારી ઉપર તેઓના હેસાબમાંથી કાંઈ નથી; તેમજ તેઓની ઉપર ત્હારા હેસાબમાંથી કાંઈ નથી કે જેથી તું તેઓને કાઢી મૂકે. પણ ત્યારે તું ઝોલમગારોમાંનો થઈશ. ૫૨. અને આ પ્રમાણે અમે કેટલાકને કેટલાક સાથે આજમાવ્યા છે, એટલા માટે કે તેઓ કહે શું અમારામાંથી આ તે લોકો છે કે જેઓની ઉપર ખુદાએ આભાર કર્યો છે? શું આભાર માનનારાઓને ખુદા વધારે જાણતો નથી? ૫૩. અને જ્યારે, જેઓ અમારી આયાત ઉપર ઇમાન લાવે છે, તેઓ ત્હારી પાસે આવે ત્યારે કહે કે “તમારી ઉપર સલામ છે.” તમારા પરવરદેગારે દયા કરવાનું પોતાની ઉપર લખ્યું છે, * ખરેખર તમારામાંનો જે કોઈ અજ્ઞાનતાથી હુલ્લે કામ કરશે, અને તે પછી તૌબા કરશે, અને સુધરશે, તો ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૫૪. અને આ પ્રમાણે અમે આયાતનું સ્પષ્ટ વર્ણન કરીએ છીએ, અને તે એટલા માટે કે પાપીઓનો રસ્તો ઉઘાડે થાય ૫૫. કહે ખરેખર ખુદા સિવાય, જેઓની બંદગી તમે કરો છો તેઓની હું બંદગી કરું, તેની મને મના થઈ છે. કહે, હું તમારી ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલતો નથી. ખરેખર ત્યારે (જો ચાલું) તો હું આટલો મારો ગયેલો છું; અને હું સિધ્ધે રસ્તે ગયેલામાંનો નથી. ૫૬.

يُرِيدُونَ وَجْهَ مَا عَلَيْكَ مِنْ حَسَابِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حَسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ
شَيْءٍ فَطُرِدُوا فَتَكُونُ مِنَ الظَّالِمِينَ ٥٢
وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا
أَهْوَ لَنَا مِنَ اللَّهِ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا
أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ٥٣ وَإِذَا جَاءَكَ
الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ
رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ ٥٤ مِنْ عَمَلٍ مَنكُم
سَوْءٌ بِجَهَنَّمَ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَاصْلَحْ فَإِنَّهُ
مَفْزُورٌ رَحِيمٌ ٥٥ وَكَذَلِكَ نَفُصِّلُ الْآيَاتِ وَ
لِتُبَيِّنَ سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ٥٥ قُلْ إِنِّي نَهَيْتُ أَنْ
أَعْبُدَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَسْبِغُ
أَهْوَاءَ كَمَا قَدْ ضَلَلْتُ إِذَا مَا أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ٥٦

આયાત વલ્લ કરવામાં આવી. ફ વજ્ર (ચહેરો) નો અર્થ આ દેહાણે એવો છે કે ખુદાનો સતોય અને તેની મરજીને માટે ઇચ્છા રાખવી.

* એટલે કે પોતાના બંદગી ઉપર દયા અને બક્ષિશ કરવાનું ખુદાએ સત્ય વચન આપ્યું છે.

અને અમે પેચગમ્પરને સુશંખ્યર
આપનાર અને ચેતવતી આપનાર સિવાય
મોકલતા નથી. પછી જે ઇમાન લાવે
અને પોતાનું કામ સુધારે તેઓને કાંઈ
ધાસ્તી રહેશે નહિ અને તેઓ દુઃખી
યશે નહિ. ૪૮. અને જેઓએ અમારી
નિશાનીઓને ભૂઠી કહી છે તેઓને શિક્ષા
પહોંચશે; કારણ કે તેઓ દુષ્ટ કામ
કરતા હતા. ૪૯. કહે કે હું તમને
કહેતો નથી કે મહારી પાસે પુદાના
ખજાના છે, અને વળી હું અદ્રશ્ય જાણતો
નથી અને તેમજ હું તમને કહેતો નથી
કે હું ફેરવતો છું. જે મને વદ્ય કરવામાં
આવ્યું છે તે સિવાય બીજા પ્રમાણે હું
ચાલતો નથી. કહે કે શું આંધળો અને
દેખતો સરખા છે? શું તમે વિચાર
કરતા નથી? ૫૦. અને તે વડે તેઓને
ચેતવણી આપ, કે જેઓ કહે છે કે
તેઓને પોતાના પરવરદેગાર પાસે એકલા
કરવામાં આવશે, તેઓને માટે તેના
સિવાય બીજો કોઈ હોસ્ત અને કોઈ
લલામણું કરનાર નથી; કે કદાચ તઓ
પરહીજગારી કરે. ૫૧. અને તેઓને તું
કાઠી મૂક નહિ કે જેઓ પોતાના
પરવરદેગારની સવારે અને સાંજે પ્રાર્થના
કરે છે, ૬

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَ
مُنذِرِينَ فَمَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٤٨ وَالَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بِإِسْمِ الْمَذَابِ مَا كَانُوا
يُفْسِقُونَ ٤٩ قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي
خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبُ وَلَا أَقُولُ
لَكُمْ أَنِّي مَلَكُ اللَّهِ إِنِ اتَّبَعِ إِلَّا مَا وَحَى إِلَيَّ
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَفَلَا
تَتَفَكَّرُونَ ٥٠ وَانذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ
أَن يُحْشَرُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ
وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَهُمْ يَقُولُونَ ٥١ وَلَا
تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ

૬ કારણ લોકોએ અમાર, સોદેખ વગેરે ગરીબ મુલાઓને હજરત પેચગમ્પરની મંજલેસમાં
નહિ આવવા દેવા માટે હજરતને વિનંતી કરી એવું કહીને કે જો તમે તેઓને આવવા નહિ દો
તોજ અમે તમારી પાસે આવી સાંભળીશું. જ્યારે હજરત પેચગમ્પરે એમ કરવાની ના પાડી ત્યારે
તેઓએ એવો આમંત્ર કયો કે જ્યારે અમે તમારી પાસે આવીએ ત્યારે તેઓને બહાર જવાનો હુકમ
કરવો. હજરત પેચગમ્પરે તેઓ ઇમાન લાવે એવી આશાથી આમ કરવાનું કબૂલ કર્યું અને જ્યારે
તે લોકોની અરજ મુજબ હજરત પેચગમ્પર એક લખીતવાર કરાર કરવા માગતા હતા ત્યારે આ

ત્યારે શા માટે, જ્યારે અમારી શિક્ષા તેઓની ઉપર આવી પડી, ત્યારે તેઓએ વિલાપ કર્યો નહિ? પણ તેઓનાં અંતઃકરણ કઠણ થયાં, અને શેતાને જે તેઓ કરતા હતા તે તેઓને માટે સુચોભિત બનાવ્યું. ૪૩, પછી જ્યારે તેઓ, જેવડે અમે તેઓને શિખામણ આપી હતી, તે ભૂલી ગયા, ત્યારે અમે તેઓની ઉપર દરેક વસ્તુનો ફરવાઓ ઉઘાડો કર્યો, આખરે જ્યારે, જે તેઓને આપવામાં આવ્યું હતું તેનાથી તેઓ ખુશ થયા, ત્યારે અમે તેમને ઓચિંતા પકડ્યા, પછી ત્યારે તેઓ નિરાશ થયા. ૪૪. પછી જે કાંઈ ઝોલમ કર્યો હતો તેને જડમૂળથી કાપી નાંખવામાં આવી અને ખુદા શુભ છે, કે જે સર્વ સૃષ્ટિનો પાળક છે. ૪૫. કહે કે તમે શું ધારે છો ને ખુદા તમારી સાંભળવાની અને તમારી જોવાની શક્તિ લઇ લે, અને તમારાં અંતઃકરણને મોહર (બંધ) કરે? ખુદા સિવાય બીજો કોણ છે કે તે તમારે માટે પાછું લાવે? ને, અમે આયાતનું કેવું જુદું જુદું વર્ણન આપીએ છીએ! પછી તેઓ મ્હોં ફેરવે છે. ૪૬. કહે તમે શું જુઓ છો ને ખુદાની શિક્ષા તમારા પર ઓચિંતી અથવા ખુદલીરીતે આવે? + શું ઝોલમગાર લોકો સિવાય બીજા કોઇનો નાશ થશે? ૪૭.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ٤٣ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ٤٤ فَفَطَعُ دَارَ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ٤٥ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَبَصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ مِنْ غَيْرِ اللَّهِ بِإِيكُم بِهِ أَنْظَرُ كَيْفَ نَصْرِفُ الْآيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْذَفُونَ ٤٦ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنَا أَنْتُمْ عَذَابَ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٤٧

+ કેટલાક કહે છે કે આનો અર્થ “સરે અથવા દિવસે” થાય છે; અને કેટલાક કહે છે કે આનો અર્થ “ક્રીતિ પહેલેથી અપર આપ્યા વગર અને ક્રીતિ ચેતવણી આપવામાં આવ્યા પછી” એવો થાય છે.

અને પૃથ્વી ઉપર એવું એકે પ્રાણી નથી
અને તેમજ એ પાંખોવડે ઉડતું એકે
પક્ષી નથી કે જે તમારી માફક બુદ્ધિ
બુદ્ધિ સમૂહ ન હોય-અમે કેતાબમાં એકે
ચીજ પડતી મૂકી નથી. † પછી તેઓને
પોતાના પરવરદેગાર પાસે એકઠા કરવામાં
આવશે. ૩૮. અને જેઓએ અમારી
આયાતને જૂઠી કહી છે, તેઓ અધારમાં
ખડેરાં અને મુગાં છે. જેને ખુદા આદે
તેને આડે માર્ગે રહેવા દે છે, ‡ અને
જેને આદે તેને સિધ્ધા રસ્તાપર રાખે
છે. ૩૯. કહે કે તમે શું ધારો છો, જો
તમારી ઉપર ખુદાની શિક્ષા આવે અથવા
કયામતનો દિવસ આવે? શું તમે ખુદા
સિવાય બીજા કોઈને બોલાવશો જો તમે
સાચું બોલતા હો? ૪૦. (નહિ) બલ્કે
તમે તેનેજ બોલાવશો. પછી જો તેની
મરજી હશે તો જે (આદત) માટે તમે
તેના તરફ પ્રાર્થના કરશો તે તે દૂર
કરશે અને જેને તમે ભાગીદાર ગણો છો
તેને તમે ભૂલી જશો. ૪૧. અને ખરેખર
અમે ત્હારી પહેલાં બુદ્ધિ બુદ્ધિ પ્રભાઓ
તરફ (પેયગમ્બારો) મોકલ્યા છે, પછી
અમે તેઓને હુઝ અને સંકટમાં
સપડાવ્યા છે, કે કદાચ તેઓ વિલાપ
કરે. ૪૨.

وَمَنْ دَابَّةٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٌ يَطِيرُ
بِجَنَاحِهِ إِلَّا أَمَّ امْتَالِكُمْ مَا قَرَطْنَا فِي
الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ٣٨
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّوا وَبُكِمُوا فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَفْضَلْهُ وَمَنْ يَشَاءُ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ٣٩ قُلْ لِرَبِّكُمُ الْأَنْبِيَاءُ
عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَاكُمْ السَّاعَةُ أَخِيهِ اللَّهُ
تَدْعُونَ أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٤٠ بَلْ آيَاتُ
تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ
وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ٤١ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَآخَذْنَا مِنْهُمُ بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ٤٢

† એટલે કે લોહ-મહાકાળ; જેમાં ખુદાએ નિર્માણ કરેલાં દરમ્યાનો લખેલાં છે, અને તેમજ
દુનિયામાં જે જે બને છે તે સઘળું તથા બધી બારીક અને અગત્યની બાબતો સંપૂર્ણ રીતે નોંધેલી છે.
‡ કારણને શરીરમાં આવાં વાકયો આવે તેનો અર્થ હમેશાં એમ સમજવો કે ખુદા લોકોને
ધર્મની આટલી બધી સાબેલીઓ અત્યાચ્છતાં જેઓ કાફરપણામાં નાશ પામે છે તેઓને જોડે
રહેતે રહેતાં દેશે કે જેથી તેઓ પોતાના કાફરપણામાં વધારે, વધારે ઉંડા, ઉતરતા જાય.

અને ખુદાના શબ્દોને કોઈ ફેરવનાર નથી. અને ખરેખર ત્હારી પાસે મોકલેલા પેયગમ્બરોની ખબર આવી છે. ૩૪. અને જો તેઓનાં મોંમાં ફેરવવાનું તને લાગે લાગે, પછી જો ત્હારાથી બની શકે કે તું ઝમીનમાં છિદ્ર અથવા નિસરણી આકાશ તરફ શોધી કાઢે, તો (તેમ કરી) તેઓને માટે એક નિશાની (ચમત્કાર) લાવ, * અને જો ખુદા ઇચ્છે તો તે તેઓ સઘળાને સિધ્ધાસ્ત્તાપર એકઠા કરશે, માટે તું અજ્ઞાનીઓમાંનો થા નહિ. ૩૫. ખરેખર માત્ર જેઓ (કોરઆન ધ્યાન પૂર્વક) સાંભળે છે, તેઓજ (તમારી દઅવતનો) જવાબ આપે છે. (એટલે ઇમાન લાવે છે), અને સુઠ્ઠાંને ખુદા ઉભાં કરે છે, પછી તેના તરફ તેઓ સઘળાને પાછા ફેરવવામાં આવશે. ૩૬. અને તેઓએ કહ્યું કે શામાટે તે (પેયગમ્બર) ના ઉપર તેના પરવરદેગાર તરફથી એક ચમત્કાર નીચે મોકલવામાં આવ્યો નથી? કહે કે ખરેખર ખુદા શક્તિમાન છે કે તે એક ચમત્કાર નીચે મોકલે; પણ તેઓમાંના ઘણાખરા બાલુતા નથી. ૩૭.

وَلَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبِيِّ الْمُرْسَلِينَ ۳۴
وَأِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اعْرَاضَهُمْ فَإِنْ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْنِيَ نَقْعًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بَأْيَةٌ وَكُلُوا شَاءَ اللَّهِ لَجَعَهُمْ عَلَى الْهَدْيِ فَلَا تَكُونُ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۳۵
وَالْمَوْتَى يَبْعَهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ۳۶
وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۳۷

તમારી ઉપર મૂકતા નથી; કારણ કે તમે સત્યવાદી તરીકે પ્રખ્યાત છો; પણ તમે જે વલ્લ અમારી પાસે લાવો છો તે અમે માનતા નથી. તે વખતે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો.

* કોરેશી હઝરત પેયગમ્બર પાસે માગણી કરી કે અમને ચમત્કારો બતાવો; તો અમે તમને માનીએ; તેઓ ઇમાન લાવશે એ વિચારથી હઝરત તેઓની ધ્રુષ્ટિ પ્રમાણે તેઓને ચમત્કારો બતાવવાને આનુર હતા; પણ ખુદાએ તેને કશું કે જે ચમત્કારો ત્હારી પાસે તે કોરેશી માગે છે તેજ ચમત્કારો તેઓને દેખાડવામાં આવે તોપણ તેઓ તને માનશે નહિ.

આખરે જ્યારે કયામતનો દિવસ આવ્યો તો તેઓને આવી પહોંચશે ત્યારે તેઓ કહેશે કે અમે જે ભૂલ આ જિંદગીમાં કરી છે તેને માટે અમને અફસોસા! અને તેઓ પોતાના પાપનો જોએ પોતાની પીઠપર ઉપાડશે; જાણો, તે ખરાબ જોએ છે, જે તેઓ ઉચકે છે. ૩૨. અને આ દુનિયાની જિંદગી એક રમત અને બ્યથ વળગણ સિવાય બીજી કંઈ નથી. અને આવતી જિંદગીનું રહેઠાણ જેઓ પરહીઝગારી કરે છે, તેઓને માટે વધારે સાડું છે. શું તમે સમજતા નથી? ૩૨. ખરેખર અમે જાણીએ છીએ કે જે તેઓ કહે છે તે તને હિલગીર કરે છે,* પણ ખરેખર તેઓ તને ભૂંડા કહેતા નથી પણ ઝોલમગારો ખુદની નિશાનીઓને એનકાર કરે છે. ૩૩. અને ખરેખર ત્હારી અગાઉ પેચગમ્બરોને ભૂંડા કહેવામાં આવ્યા છે. પછી તેઓએ જે વિષે તેઓને ભૂંડા કહેવામાં આવ્યા અને જે દુઃખ તેઓને પહોંચાડવામાં આવ્યું, તે વિષે ધીરજ રાખી, ન્યાંસુંધી તેઓની પાસે અમારી મદદ આવી.

حتى اذا جاءتهم الساعة بغتة قالوا يا حسرتنا على ما فرطنا فيها وهم يحملون اوزارهم على ظهورهم الا ساء ما يزدرون ٣١ وما الحياة الدنيا الا لبس ولهو وللدار الآخرة خير للذين يتقون افلا تعلمون ٣٢ قد نعلم انه لجحزنك الذي يقولون فانهم لا يكذبونك ولكن الظالمين بآيات الله يجحدون ٣٣ ولقد كذبت رسل من قبلك فصبروا على ما كذبوا واوذوا حتى اناهم نصراً

+ હદીસમાં એમ લખેલું છે કે “ જ્યારે કોઈ ધ્રમનવાળો માણસ કબરમાંથી બહાર આવશે, ત્યારે તેનું સતકર્મ ધણી ખુબસુરત આકૃતિમાં તેની આગળ ખડું થશે; અને તેમાંથી સારી ખુશખો નીકળશે અને તે માણસ એમ કહેશે કે ત્હારા કરતાં વધારે સુંદર કંઈ મને નથી. તું કોણ છે? તે આકૃતિ તેને જ્યાં જ્યાં આવશે કે હું ત્હારે સતકર્મ છું. દુનિયામાં તું હતો ત્યારે હું ત્હારા ઉપર સવાર થવું; પણ હવે તું મ્હારા ઉપર સવાર થા. હું તને લઈ જઈશ. પણ જ્યારે કોઈ કઠોર કબરમાંથી બહાર આવશે ત્યારે તેનું કુકર્મ ધણી ખેડેળ આકૃતિમાં તેની આગળ ખડું થશે અને એમ કહેશે કે દુનિયામાં તું મ્હારા ઉપર સવારી કરતો હતો; પણ હવે હું ત્હારી ઉપર સવારી કરીશ અને ત્હારે મને લઈ જવું પડશે. અને તરતજ તે તેની પીઠ ઉપર સવાર થશે. ”

* એક વખત અણુ-જંદલે હઝરત પેચગમ્બરને કહ્યું કે અમે ભૂંડા બોલવાનો આરોપ

અને તેઓ લોકોને તે માનતા અટકાવે છે, અને પોતે તેનાથી વેગળા રહે છે અને તેઓ પોતાના પંડ સિવાય કોઈનો નાશ કરતા નથી, અને તેઓ બાલુતા નથી. ૨૬. અને જો તું જુએ કે ત્યારે તેઓને આગ ઉપર ઉભા રાખવામાં આવશે અને તેઓ કહેશે કે અમે એવું ઇચ્છીએ છીએ કે અમને પાછા મોકલવામાં આવે, અને અમે અમારા પરવરદેગારની આયાતને ભૂલી કહીએ નહિ અને અમે એમને માનતા થઈએ. (ત્યારે તેઓની ખરાબ સ્થિતિ હારા જોવામાં આવશે.) ૨૭. બલકે જે તેઓએ આગળ છપાવ્યું હતું તે તેઓને આડેર થયું છે, અને જો તેઓને પાછા મોકલવામાં આવે, તો પણ જેની તેઓને મના કરવામાં આવી હતી, તે તરફ તેઓ પાછા ફરશે, અને ખરેખર તેઓ ભૂલુ જોલનાર છે. ૨૮. અને તેઓએ કહ્યું છે કે આ અમારી દુનિયાની ઝિંદગી સિવાય બીજું કંઈ નથી, અને અમને કદી પાછા ઉઠાડવામાં આવશે નહિ. ૨૯. અને જો તું જોઈશ કે ત્યારે તેઓને તેઓના પરવરદેગાર પાસે ઉભા રાખવામાં આવશે તો તે (ખુદા) કહેશે કે શું આ સત્ય નથી? ત્યારે તેઓ કહેશે કે હા, અમારા પરવરદેગારના સોગંદ. ખુદા કહેશે ત્યારે તમે શિક્ષા આપો, કારણ કે તમે કાફર થઈ ગયા હતા. ૩૦. ખરેખર તેઓ નુકસાન ખમ્યા છે કે જેઓએ ખુદાની મુલાકાત* ભૂલી કહી છે,

وَمِنْ يَشْهَدُونَ عَنْهُ وَيَتُونَ عَنْهُ وَإِنَّ
يَهْلِكُونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٢٦
وَلَوْ رَىٰ اذْ وَقَفُوا عَلَى النَّارِ قَالُوا يَالَيْتَا
نَرَدُّ وَلَا نَكْذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ ٢٧ بَلْ بَدَّلْنَاهُمْ مَا كَانُوا يَحْتَقُونَ
مِنْ قَبْلِ وَلَوْ رَدُّوهُ لَادُّوا لِمَا نَهَوْا عَنْهُ
وَأَنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ٢٨ وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ
حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ٢٩ وَلَوْ
رَىٰ اذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ٣٠ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ

હતા; જેઓ મસ્જદમાં એકા થયા અને જેઓએ હકરત પેયગમ્બરને કોરઆન વાંચતા સાંભળ્યા. નજર કે જે ધરાનીઓની તવારીખ શીખ્યો હતા તેને તેના સાથીઓએ પૂછ્યું કે હકરત પેયગમ્બર શું કહે છે? તેણે સોગંદ ખાઈ જવાખ આપ્યો કે “તે હું બાલુતા નથી. તે માત્ર એક દેશાવે છે; અને હું જેની વાતો તમને કહું છું તેની વાતો તે કહે છે.”

* “મુલાકાત” વિષે સુરા ૨ ૭ આયા ૪૬ મી તું દિપ્પણ જુઓ.

તે માણુમ કરતાં વધારે ઓલમગાર કોણ છે કે જેણે ખુદાની વિરુદ્ધ બહાણું ઘંડી કાઢ્યું છે અથવા તેની નિશાનીઓને બૂઠી કહી છે? ખરેખર ઓલમગારને મુંકિત મળશે નહિ. ૨૧. અને તે દિવસ (યાદ કર) કે જે દિવસે અમે તેઓ સઘળાને એકઠા કરીશું, પછી જેઓ મોશરેફ થયા છે તેઓને અમે કહીશું કે જેઓને તમે ખુદાના શરીક * ધારતા હતા તેઓ ક્યાં છે? ૨૨. પછી તેઓના કાફરપણાનું બહાનું આ સિવાય બીજું કંઈ નથી કે તેઓ કહેશે કે ખુદા અમારા પરવરદેગારના સોગંદ છે કે અમે મોશરેફ નહોતાં. ૨૩. જો, તેઓ પોતાને વિષે કેવું જૂઠું બાલ્યા છે? અને જે તેઓ ઘડી કાઢતા હતા તે તેઓની પાસેથી શુભ થયું છે. † ૨૪. અને તેઓમાંના કેટલાક ‡ ત્હારા તરફ કાન ધરે છે (એટલે ત્હારી વાતો સાંભળે છે). અને અમે તેઓનાં અંતઃકરણ ઉપર પકડો નાંખ્યો છે. કે જેથી તેઓ સમજી શકે નહિ, અને તેઓના કાનમાં વજન મૂક્યું છે (તેઓ સાંભળતા નથી), અને જો તેઓ ફરેક નિશાની (અમલકાર) જુએ તોપણ તેની ઉપર તેઓ ધમાન લાવશે નહિ, એટલે સુધી કે ત્યારે તેઓ ત્હારી પાસે આવે છે, ત્યારે ત્હારી સાથે તર્કસર કરે છે. જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહે છે કે આતો માત્ર ગ્રાચીન વખતની વાર્તાઓ સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૨૫.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
 أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ٢١
 وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ
 أَشْرَكُوا إِنِ شُرَكَائُكُمْ الَّذِينَ كُنتُمْ
 تَزْعُمُونَ ٢٢ ثُمَّ لَمْ تَكُنْ فَتَنَّهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا
 وَاللَّهِ رَبَّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ٢٣ أَنْظِرْ كَيْفَ
 كَذَّبُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
 يَفْتَرُونَ ٢٤ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَ
 جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي
 آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا آيَةً لَا يُؤْمِنُوا
 بِهَا حَتَّى إِذَا جَاءَهُمْ يَجَادِلُونَكَ يَقُولُ
 الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ
 الْأَوَّلِينَ ٢٥

* એટલે કે તમારા ખોટા ખુદાઓ અને મૂર્તિઓ.

† તેઓના ખુદાઓ માત્ર કલ્પિત નાવંડે છે અને ખોટા આલાસ અને ઝાંઝાની માફક અલોપ થઈ ગયે છે. ‡ આ લોકો અણુ-સોદ્યાન, વલીદ, આતુઆ, અંબુ-જહલ, ધત્યાદિ

કહે ખરેખર જો હું મહારા પરવરદેગારની નાફરમાની કરું તો હું મોટા દિવસની શિક્ષાથી કડું છું. ૧૫. તે દિવસે જેના ઉપરથી શિક્ષા દૂર કરવામાં આવે છે તેના પર ખરેખર ખુદાએ મહેરબાની કરી છે, અને તે એક ચોખ્ખી સુકિત છે. ૧૬. અને જો તને ખુદા કંઈ પણ દુઃખ પહોંચાડે, તો તેના સિવાય તે દૂર કરનાર કોઈ નથી, અને જો તે તને સુખ પહોંચાડે, તો તે સર્વ શક્તિમાન છે. ૧૭. અને તે પોતાના બંધા ઉપર સત્તા ચલાવનાર છે; અને તે સત્ય કરનાર (અને) બાબુનાર છે. ૧૮. કહે કે સાક્ષી માટે કંઈ ચીજ વધારે મોટી છે? કહે કે ખુદા; તે મહારી વચ્ચે. અને તમારી વચ્ચે સાક્ષી છે, અને મહારા તરફ આ કોરઆન વધા કરવામાં આવ્યું છે, એટલા માટે કે તે વડે હું તમને અને જેની પાસે તે પહોંચે છે તેઓને ચેતવણી આપું. શું તમે સાક્ષી પૂરો છો કે ખુદા સાથે બીજા ખુદાઓ છે? કહે કે હું સાક્ષી પૂરતો નથી. કહે કે ખરેખર તે તો માત્ર એક જ ખુદા છે, અને તેની સાથે જેને તમે શરીક કરો છો તેને ખરેખર હું ધિક્કારું છું. ૧૯. જેઓને અમે કેતાબ આપી છે તેઓ તે (પિયગમ્બર) ને ઓળખે છે જેમ તેઓ પોતાનાં છાકરાંઓને ઓળખે છે; જેઓએ પોતાના જીવને નુકસાન કર્યું છે તેઓ ધમાન લાવશે નહિ. ૨૦.

قُلْ إِنِّي أَخَافُ أَنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ۱۵ مِنْ يَصْرِفُ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ
فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ۱۶ وَإِنْ
يَمْسُكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا
هُوَ وَإِنْ يَمْسُكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ۱۷ وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ
وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ۱۸ قُلْ أَيُّ شَيْءٍ
أكْبَرُ شَهَادَةً قُلْ اللَّهُ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
وَإُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُمْ بِهِ
وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْنَكُمْ لَتُشْهَدُونَ أَنْ مَعَ
اللَّهِ إِلَهَةٌ أُخْرَى قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا
هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بِمُتَشَرِّكِينَ ۱۹
الَّذِينَ آمَنُوا هُمْ الْكُتَّابُ بِمَرْفُوعِهِمْ
يَمْرُقُونَ أبنَاءُ هُمْ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۲۰

અને ખરેખર પેયગમ્બરોને તહારી અગાઉ હસી કાઢવામાં આવ્યા છે, પછી તેઓમાંના જેઓએ મસ્ખરી કરી તેઓને જે મસ્ખરી તેઓ કરતા હતા તેની (શિક્ષાએ) ઘેરી લીધા. ૧૦. કહે કે, પૃથ્વી ઉપર ફરી, પછી જુઓ કે (પેયગમ્બરોને) જુદા કહેનારનું પરિણામ કેવું હતું? ૧૧. કહે કે, જે આકાશો અને પૃથ્વીમાં છે તે કોણ છે? કહે કે જુદાનુંજ, જુદાએ કયા (કરવાનું) પોતાની ઉપર લખ્યું છે. સોગંદ છે કે તે તમને સઘળાને કયામતને દિવસે એકઠા કરશે, તે દિવસમાં કંઈ શંકા નથી. જેઓએ પોતાના જીવને તુકસાન કર્યું છે, તેઓ ધમાન લાવશે નહિ. ૧૨. અને રાત્રિએ અને દિવસે જે શાન્ત સ્થિતિમાં છે તે જુદાનું છે, અને તે સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૧૩. કહે કે શું જુદા સિવાય હું જીભને દોસ્ત તરીકે લઉં? જે આકાશ અને પૃથ્વીનો પેદા કરનાર છે, અને તે ફઝી આપે છે અને તેને ફઝી આપવામાં આવતી નથી. કહે ખરેખર અને હોકમ થયો છે કે જે પહેલો આધીન થાય છે તે હું થાઉં, અને (તેમજ હોકમ થયો છે) કે તું મૂતિપૂર્વકોમાંનો થા નહિ. ૧૪.

وَلَقَدْ اسْتَمْرَىٰ بُرْسُلُ مَنْ قَبْلَكَ
فَإِنَّ بِالَّذِينَ سَخَرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَمْرُونَ ۝ ۱۰ قُلْ سِيرُوا فِي
الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ۝ ۱۱ قُلْ لِمَنْ مَافِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ كُتِبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ
لِيَجْزِيَكَ إِلَىٰ يَوْمِ الْبَيْعَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ ۱۲
وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝ ۱۳ قُلْ أَغْيِرَ اللَّهُ آخِذُ وَلِيًّا فَاطِرُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطِمْ وَلَا يُطِمْ
قُلْ إِنِّي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ ۱۴

કરી હઝરત પાસે આવતો હતો. તેથી જુદા કરમાવે છે કે જો અંગે ફરેસ્તાને મોકલીએ તો તેને મનુષ્ય રૂપ આપીને મોકલીશું, અને જેમ દાવ તે લોકો મોકલેલ આજુસને પેયગમ્બર માનતા નથી, તેજ પ્રમાણે ફરેસ્તા મનુષ્ય રૂપમાં આવે તો તેને માનશે નહિ અને વળી કહેશે કે આવતો મનુષ્ય છે.

શુ' તેઓએ જોયું. નથી કે અમે તેઓની પહેલાં કેટલાક ઝમાનાઓનો † નાશ કર્યો ? તેઓને પૃથ્વી ઉપર અમે એવી શક્તિ આપી હતી કે જે અમે તમને આપી નથી, અને અમે આકાશમાંથી તેઓની ઉપર કાયમ વરસાદ મોકલ્યો હતો, અને અમે નદીઓને તેઓની નીચે વહેતી કરી, પછી અમે તેમના પાપને લીધે તેમનો નાશ કર્યો અને તેમની પછી બીજા ઝમાનાઓ પેદા કર્યા. ૬. અને જો અમે હારા ઉપર એક કેતાબ કાગળપર લખેલી ‡ નીચે ઉતારાએ, પછી તેઓ તેને પોતાના હાથ ફેરવી જુઓ, તોપણ જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહશે કે આ ચોખ્ખા બદ્દ સિવાય બીજું કંઈ નથી. ૭. અને તેઓએ કહ્યું કે શામાટે તે (પેયગમ્બર) ના ઉપર ફેરેશ્તો મોકલવામાં આવ્યો નથી ? અને જો અમે ફેરેશ્તો મોકલીએ તો તેઓના નાશનો ખચિત હોકમ કરવામાં આવશે. * પછી તેઓને વખત આપવામાં આવશે નહિ. ૮. અને જો અમે ફેરેશ્તાને પેયગમ્બર બનાવીએ તો ખચિત અમે તેને મનુષ્ય રૂપ આપીશું. † અને જે તેઓ પોતેજ સંતાડે છે તેજ અમે તેમનાથી સંતાડીએ છીએ. ૯.

الم يروا اهلكنا من قبلهم من قرن
مكناهم في الارض ما لم نمكن لكم
وارسلنا السماء عليهم مدرارا وجعلنا
الانهار تجري من تحتهم فاهلكناهم
بذنوبهم وانسانا من بعدهم قرنا اخرين
ولو نزلنا عليك كتابا في قرطاس فلمسوه
بايديهم لقال الذين كفروا ان هذا الا
سحر مبین ۷ وقالوا لولا انزل عليه ملك
ولو انزلنا ملكا لقضى الامر ثم لا ينظرون ۸
ولو جعلناه ملكا لجعلناه رجلا وللبسنا
عليهم ما يلبسون ۹

† “કન” એટલે ૭૦ વર્ષની અને કતિ કેટલાકના-મત પ્રમાણે ૮૦ વર્ષની મુદત વગ્યા તેના અર્થ સંબંધી બીજા મત પણ છે. ‡ એવું લખવામાં આવ્યું છે કે ફેરેશ્તાના ત્રણ સરદારોએ હઝરત પેયગમ્બર પાસે આવીને તેને એમ કહ્યું કે ત્યાં સુધી ચાર ફેરેશ્તાઓ લખેલી કેતાબ લઈને આસમાનમાંથી ઉતરી તમારી પેયગમ્બરી પદવીની અમને ખાતરી કરાવે નહિ ત્યાં સુધી અમે તમને પેયગમ્બર તરીકે માનીશું નહિ, તેથી આ આપા વલ કરવામાં આવી. * એટલે કે જો ફેરેશ્તાઓ આવે તો તેઓનો નાશ કરવા માટે તેઓ આવશે. કારણ કે ખુદાએ એવું નિર્માણ કર્યું છે કે જ્યારે ફેરેશ્તાઓ દેખાય ત્યારે તેઓનો નાશ થાય. † કારણ કે માણસો ફેરેશ્તાઓનો દેખાવ સહન કરી શકે નહિ; અને તેથી જેજામુદ દેહા-કસબીનું ૨૫ કારણ

દયાળુ અને કૃપાળુ ખુદાના નામથી

(૨૧૩ કરં છું.)

વખાણુ ખુદાનાજ છે કે જેણે આકાશ
અને પૃથ્વી ણનાવ્યાં છે, અને અંધકાર
અને પ્રકાશ ઉત્પન્ન કર્યા છે. * પછી
જેઓ કાફર થયા છે તેઓ (ખીજને)
પોતાના પરવરદેગાર સમાન ગણે છે. ૧.
ખુદા તેજ છે કે જેણે તમને મટોડીમાંથી
પેદા કર્યા, પછી તેણે આસુક સુદહત
સુકરર કરી, અને તે તેની પાસે નીમેલી
સુદહત છે, તોપણ તમે શંકા રાખો છો. ૨.
અને આકાશો અને પૃથ્વીમાં તેજ
અદલાક છે. તે તમારી છુપી અને ખુદલી
વાત જાણે છે અને જે તમે કમાઓ છો
તેપણ જાણે છે. ૩. અને તેઓની પાસે
પોતાના પરવરદેગારની નિશાનીઓમાંની
એક નિશાની આવતી નથી કે જેનાથી
તેઓ મ્હોં ફેરવનાર નથી. ૪. પછી
ખરેખર તેઓએ સત્યને જૂઠું કર્યું, બ્યારે
કે તે તેઓની પાસે આન્યુ, પછી જલદીથી
તેઓની પાસે, જેની તેઓ મરણરી કરતા
હતા તેના સમાચાર આવશે. ૫.

سورة الانعام مكية وهي مائة وخمس
وستون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ۝ ۱ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ
طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَ وَأَجَلٍ حَسْبَىٰ عِنْدَهُ
ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ۝ ۲ وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ
وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْسِبُونَ ۝ ۳ وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ
رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝ ۴ فَقَدْ
كَذَّبُوا بِآلِهَتِهِمْ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
أَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَسْتَهْزِئُونَ ۝

* મનુસ લોકો, કે જેઓ એમ માને છે કે ખુદા અજવાળાનો પેદા કરનાર છે અને શોનાન
અંધકારનો પેદા કરનાર છે તેઓનો મત આ આપા રદ કરે છે. કેટલાક એમ કહે છે કે આનો
સંબંધ રાત અને દિવસની સાથે છે.

ખુદાએ કહ્યું કે આ તેજ દિવસ છે કે જે દિવસે સત્યવાદીઓને તેઓની સત્યતા કાયદો આપશે. તેઓને માટે બેહેશતની વાદીઓ છે કે જેની નીચે નદીઓ વહે છે. તેઓ તેમાં કાયમ નિરંતર રહેનાર છે. ખુદા તેઓનાથી ખુશ થયો છે; અને તેઓ ખુદાથી ખુશ થયા છે. આ એક મહોટી રસ્તગારી છે. ૧૧૯. આકાશો અને પૃથ્વી અને જે તેમાં છે તેની પાદશાહી ખુદાનેજ છે અને તે સર્વ શક્તિમાન છે. ૧૨૦.

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ
لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
عَنْ ذَلِكَ الْفَوْزِ الْعَظِيمِ ۝ ۱۱۹ اللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ۱۲۰

પ્રકરણ ૬ કું.

સુરતોલ-અન્યામ.

આ સુરા મકકામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. તેમાં કુશી પ્રમાણે ૧૬૫ આયા અને શામી પ્રમાણે ૧૬૬, અને હેબ્તઝી પ્રમાણે ૧૬૭ આયા છે. આ સુરાતું નામ અન્યામ છે, તેનું કારણ એ કે તેમાં મકકાના મૂતિપૂજક લોકોની ધર્મક્રિયા સાથે સંબંધ રાખનારાં કેટલાંક ચોપગાં બનવરાતું વર્ણન આપવામાં આવ્યું છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આ આખી સુરા હજરત પેયગમ્બરને એકી વખતે વહ્ય કરવામાં આવી હતી અને ૭૦૦૦૦ ફેરેશ્તાઓ તે નીચે લાવ્યા હતા. અને તે આખી સુરા તેજ વખતે લખી લેવામાં આવી હતી. મકકાના મૂતિપૂજકો જેઓ કયામતના દિવસને તેમજ સજાવન થઇ કબરમાંથી બહાર આવવાનું માનતા નહોતા, તેઓની વિરૂદ્ધ ઘણી આયાત વહ્ય કરવામાં આવી છે. હદીસમાં લખ્યું છે કે “જે કોઇ પહેલાં નમાઝ પઢીને પછી આ સુરા વાંચશે તેને ખુદા પાસેથી જે જોઇએ તે ઝરૂર મળશે.” બીજી હદીસમાં એમ લખ્યું છે કે “જે કોઇ આ સુરા વાંચશે તે હુઝબની આગ કદી, જોશે નહિ.”

ખુદાએ કહ્યું, ખરેખર હું તે તમારા ઉપર
નીચે મોકલનાર છું. પછી તમારામાંનો તે
ખાદ જે કોઈ કાંઈર થાય, તો ખરેખર હું
તેને જોવી શિક્ષા કરીશ કે સર્વ આલગમાં
મહે જોવી શિક્ષા કોઈને કરી નહોત. ૧૧૫.
અને (યાદ કર) ત્યારે ખુદાએ કહ્યું
કે હે મર્યમના પુત્ર ઈસા, શું તે
માણસોને કહ્યું કે મને અને મહારી
માતાને ખુદા સિવાય તમે જે ખુદા
તરીકે લ્યો? ઇસાએ કહ્યું કે હું તને
પવિત્ર ગણું છું. મને થોડી નથી, કે
જે મને 'પટલુ' નથી તે જાણું. જો મહે
તે કહ્યું છે તો તે તે જાણ્યું છે. તું
મહારા હૃદયમાં જે છે તે જાણે છે, પણ
તારા હૃદયમાં જે છે તે હું જાણતો
નથી. ખરેખર તું અદ્રશ્યનો જાણનાર
છે. ૧૧૬. તે જે મને હોકમ કહે છે
તે સિવાય મહે તેમને કહ્યું નથી કે તમે
ખુદા મહારા પરવરદેગાર અને તમારા
પરવરદેગારની બાંધગી કરો; અને હું
તેઓના ઉપર સાક્ષી રહ્યો, જ્યાંસુધી
હું તેઓની વચ્ચે હતો, પછી ત્યારે
તે મને મૃત્યુ આપ્યું (આકાશ તરફ
લઈ લીધો) ત્યારે તું જ તેઓની ઉપર
નેગહખાન હતો અને તું સર્વ ચીજ ઉપર
સાક્ષી છે. ૧૧૭. જો તું તેઓને શિક્ષા
કરે તો ખરેખર તેઓ તારા બાંધ છે,
અને જો તું તેઓને માફ કરે તો ખરેખર
તું શક્તિમાન (અને) - સત્ય કરનાર
છે. ૧૧૮.

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَرْسَلُهَا عَلَيْكُمْ مِنْ يَكْفُرُ
بِدِّكُمْ فَإِنِّي أَعَذُّهُ عَذَابًا لَا أَعَذُّهُ
أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ۝ ۱۱۵ وَأَذَّ قَالَ اللَّهُ
يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ
اتَّخِذُونِي وَأُمِّي آلِهَتَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ
سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ
لِي بِحَقِّ أَنْ كُنْتُ قَلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتُمْ تَعْلَمَ مَا فِي
نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ
عَلَامُ الْغُيُوبِ ۝ ۱۱۶ مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا
أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا
تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ ۱۱۷ إِنْ تَعَذَّبْهُمْ
فَتَنْهَهُمْ عِبَادَتِي وَإِنْ تَقَرَّرْ لَهُمْ فَانْكَرْ أَنْتَ
الْمُزَيَّرُ الْحَكِيمُ ۝ ۱۱۸

તેઓએ કહ્યું કે અમે ઇચ્છીએ છીએ કે અમે તેમાંથી આવ્યો, અને અમારાં અતઃકરણને શાંતિ થાય અને બાણીએ કે તું અમારી સાથે સાચું બોલ્યો છે, અને અમે તે ખાણાવિષે સાક્ષી રહીએ. ૧૧૩. મર્યમના પુત્ર ઇસાએ કહ્યું, હે ખુદા અમારા પરવરદેગાર અમારા ઉપર આકાશમાંથી ખાવાનું નીચે મોકલ* કે જે અમારે માટે, હાલના અમારા માણસો માટે, અને અમારી પાછળ આવનારાઓ માટે એક ઇફ (તહેવાર) થાય અને ત્હારા તરફથી એક નિશાની થાય, અને અમને ફરી આપ અને તું ફરી આપનારાઓમાં ઉત્તમ છે. ૧૧૪.

قَالُوا نَزِدُكَ مِنْ سَّمَاءٍ تَمُوتُ مَوْتًا
وَنَعْلَمُ أَنَّكَ قَدْ كَذَبْتَ
وَنَكُونُ عَلَيْكَ مِنْ

الشَّاهِدِينَ ۱۱۳ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ

تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ

وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۱۱۴

* પોતાના શિષ્યોની દરખાસ્તથી હજરત ઇસાએ ખોરાકનો ખુમચો તેમને મોકલી આપવાની ખુદા પાસે દોઆ કરી, તેઓના દેખતાં એ વાદળોની વચ્ચેથી એક રોતો ખુમચો એકદમ ઉતરી આવ્યો અને તેઓની આંગળ મૂકવામાં આવ્યો; એટલે હજરત ઇસાએ ઉભા થઇને “વજુ” કહ્યું, પ્રાર્થના કરી અને ખુમચા ઉપર ઢાંકેલું કપડું ઉપાડી લીધું. એ ખાનમાં શું શું ખાવાનું હતું તે ખાખત મુસલમાન લેખકોના જુદા જુદા મત છે. ઘણા ખરાએ કયૂલ કરેલો મત એ છે કે જ્યારે ઢાંકેલું લઈ લેવામાં આવ્યું ત્યારે એક તૈયાર પકવેલી ચરખીથી ટપકતી અને બીજાં તથા પાંચ વગરની માછલી માલુમ પડી. તે માછલીના માથા આગળ મીઠું મૂકવામાં આવ્યું હતું અને તેની પૂછડી આગળ સરકે હતો અને તેની આસપાસ લસણ સિવાયના બધા ભાણ પાલા હતા તથા પાંચ રોટલા હતા. એક રોટલા ઉપર છત ફળતું તેલ હતું. બીજા ઉપર મધ, ને ત્રીજા ઉપર માખણ, ચોથા ઉપર પનીર અને પાંચમા ઉપર પકવેલું માંસ હતું, તે વખત હજરત ઇસાએ પોતાના શિષ્યોની અરજથી તેમને વળી એક બીજા ચમત્કાર બતાવ્યો. તે એ હતો કે તેણે તે માછલીને સજીવન કરી, અને તેના ઉપર બીજાં તથા પાંચે લાવીને પાછી તેને તેની અસલ સ્થિતિમાં આણી. આથી પાસે ઉભેલા લોકોએ ભય પામીને તેમાંથી ખાધું નહિ. હજરત ઇસાએ માંઘ, અરાકત અને ગરીબ લોકોને પોતાની પાસે બોલાવી ખાવાનું કહ્યું અને તેમાંથી ખાધા પછી તે સઘળાઓની બીમારી જતી રહી. અને જો કે ૧૩૦ માણસોએ તેમાંથી ખાધું હતું તો પણ ખોરાક તેમાં તેટલો ને તેટલોજ રહ્યો. પછી તે ખુમચો તરતજ બધાના દેખતાં આશ્ચર્ય તરફ ઉડી ગયો અને જે લોકોએ તે ખોરાક ખાધો હતો તે લોકો અશકિત અને માંદગીમાંથી મુક્ત થયા. તે ખાવાનું ૪૦ દિવસ સુધી એકાંતરે જમવા વખતે નીચે ઉતરતું અને ત્યાર પછી તે ખુમચો આકાશ તરફ લઈ જવામાં આવ્યો. આશરે ૩૩૩ માણસોએ આ ખાનને નહિ માનવાથી અને તે જાંદુ છે એવું કહેવાથી અથવા બીજાઓના મત પ્રમાણે તેમાંથી થોડા ખોરાક ચોરી લેવાને લીધે કુકર બની ગયા હતા.

(યાદ કર) : જ્યારે ખુદાએ કહ્યું કે હું
મર્યમના પુત્ર ઇસા, ત્હારી ઉપર અને
ત્હારી માતા ઉપરની મ્હારી મેહેરનાની
યાદ કર કે જે વખતે મ્હેં તને પવિત્ર
આત્મા વડે શક્તિમાન કર્યો. તું પારણામાં
તથા મોટપણે માણસો સાથે વાત કરતો
હતો અને જે વખતે કે મ્હેં તને કેતાબ
અને જ્ઞાન અને તોરાત અને એન્જલ
શીખવ્યાં, અને જે વખતે કે તું માટી માંથી
પક્ષીની આકૃતિ જેવું મ્હારા હોકમથી
બનાવે છે, પછી તેમાં કુંક મારે છે, પછી
તે મ્હારા હોકમથી પક્ષી થાય છે, અને તું
જન્મમાં અને કોદીયાને મ્હારા હોકમથી
સાબ કરે છે અને જ્યારે તું જીવેલાને
મ્હારા હોકમથી (સજવન) કરી બહાર
લાવે છે અને જે વખતે કે મ્હેં એસરાઇલના
છોકરાઓને ત્હારી ઉપરથી (તને મારી
નાંખતાં) અટકાવ્યા, જ્યારે કે તું તેઓની
પાસે સ્પષ્ટ ચમત્કારો સહિત આવ્યો.
પછી તેઓમાંના જેઓ કાફર હતા
તેઓએ કહ્યું કે આ યોજના તારું સિવાય
ખીલુ ક'ઈ નથી. ૧૧૦ અને (યાદ કર)
જ્યારે મ્હેં હવારીયુનને હોકમ કર્યો કે
મને અને મ્હારા પેચગમ્બરને માનો;
તેઓએ કહ્યું કે અમે ઇમાન આવડ્યું
છે, અને તું સાક્ષી રહે કે ખરેખર અમે
આધીન રહેનારા છીએ. ૧૧૧. (યાદ કર)
કે જ્યારે હવારીયુને કહ્યું કે હું ઇસા,
મર્યમના પુત્ર, શું ત્હારો પરવરદેગાર
શક્તિમાન છે, કે આમારા ઉપર ખાવાનું
આકાશમાંથી નીચે મોકલી આપે ? તેણે
કહ્યું ખુદાનો ઇરાદો, એ તમે ઇમાનવાળા
હો. ૧૧૨.

اذ قال الله يا عيسى ابن مريم اذكر نعمتي
عليك وعلى والدتك اذ ايدتك روح
القدس تكلم الناس في المهد وكهلا واذ
علمك الكتاب والحكمة والتوراة و
الانجيل واذ تخلق من الطين كهيئة الطير
فاذني فتنفخ فيها فتكون طيرا باذني
وتبرئ الاكاه والابرص باذني واذ تخرج
الموتى باذني واذ كففت بني اسرائيل
عنك اذ جثهم بالينات فقال الذين
كفروا منهم ان هذا الاسحرمين ١١٠
واذ اوحيت الى الخواريين ان امنوا بي و
برسولي قالوا امنوا واشهد باننا مسلمون ١١١
اذ قال الخواريون يا عيسى ابن مريم هل
يستطيع ربك ان ينزل علينا مائدة من
السماء قال اتقوا الله ان كنتم مؤمنين ١١٢

તમે તે બન્નેને શાકી રાખી નમાઝ પછી
 ઉભા રાખો. પછી જો તમને શંકા હોય
 તો તે બન્નેએ ખુદાના નામથી સોગંદ
 ખાવા નેમ્મએ કે અમે કંઈપણ કિમતે
 અમારા સોગંદ વેચતા નથી અગર જો
 કે તે અમારો સગો હોય; અને અમે
 ખુદાએ ફરમાવેલી સાક્ષી છૂપાવતા નથી.
 ખરેખર ત્યારે અમે પાપીઓમાંના
 થઈશું. ૧૦૬. પણ જો એમ માલુમ પડે
 કે તેઓ બન્નેએ પાપ કર્યું છે તો બીજા
 બે જણાએ, જેઓના ઉપર ઝોલમ થયો
 છે તેઓનાં વધારે ચોક્કસ સગાંવહાલાંમાંથી
 તેઓની જગ્યાએ ઉભા રહેવું નેમ્મએ
 પછી તેઓ બન્નેએ ખુદાના સોગંદ
 ખાવા નેમ્મએ કે અચિત્ત અમારી
 સાક્ષી તે બેની સાક્ષી કરતાં વધારે
 વાસ્તવિક છે, અને અમે ઝોલમ કરતા
 નથી, ખરેખર ત્યારે અમે ઝોલમગારો.
 થઈશું. ૧૦૭. આથી ઘણું સાંભળિત છે
 કે તેઓ (પહેલાં સાક્ષીઓ) સાચી
 સાક્ષી ન્યાયપૂર્વક પૂરે, અથવા ડર કે
 પોતાના સોગંદ તેઓ (પાછળના સાક્ષીઓ)
 ના સોગંદ પછી રદ કરવામાં આવે;
 અને ખુદાનો ડર રાખો અને સાંભળો
 અને ખુદા અત્રમાલિક કોમને રસ્તો
 દેખાડતો નથી. ૧૦૮. તે દિવસ (યાદ
 કરો) કે જે દિવસે ખુદા પેયગમ્બરોને
 એકઠા કરશે, પછી પૂછશે કે તમને શો
 જવાબ આપવામાં આવ્યો? તેઓ કહેશે
 કે અમને કંઈ જ્ઞાન નથી. ખરેખર તું
 અદ્રશ્ય બાબતાર છે. ૧૦૯.

تَحْسِبُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَخِصَانٌ
 بِاللَّهِ أَنْ ارْتَبْتُمْ لَا تَشْتَرِي بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ
 كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ أَنَا
 إِذَا لِمَنِ الْأَمِينُ ١٠٦ فَانْ عَثَرُوا عَلَىٰ أَنَّهُمَا
 اسْتَحَقَّا ثَمَنًا فَأَخْرَأَن يَقُومَان مَقَامَهُمَا مِنْ
 الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولِيَّانَ فَيُخْسِئَانِ
 بِاللَّهِ لَشَهَادَتِهِمَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا
 اعْتَدَيْنَا أَنَا إِذَا لِمَنِ الظَّالِمِينَ ١٠٧ ذَلِكَ
 إِذْنِي أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ
 يَخَافُوا أَنْ تَرُدَّ إِيمَانُ بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَاتَّقُوا
 اللَّهَ وَاسْمِعُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
 الْفَاسِقِينَ ١٠٨ يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ
 فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ قَالَوا لَا عِلْمَ لَنَا بِكَ
 أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ١٠٩

હે મોમેનો, તમારી વચ્ચે વસીયત કરતી
વખતે સાક્ષી લેવાની જરૂર છે જ્યારે કે
તમારામાં કોઈને મોત આવે; તે સાક્ષીઓ
તમારામાંના જે ન્યાયી માણસો હોવા
જોઈએ, અથવા તમારા સિવાયના બીજા
જે માણસોને સાક્ષી રાખે એ તમે
પૃથ્વી ઉપર મુસાફરી કરતા હો, અને
તમારી ઉપર મોતની આફત આવી પડે.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَيْنَكُمْ إِذَا
حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ
أَشْهَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ
غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ
فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ

જ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આ ફકરા નીચે બતાવેલા પ્રસંગે વલ્લ કરવામાં આવ્યો
હતો. તમીમે-દારી અને અદીલ નામના જે ખ્રિસ્તિઓ બોદાઈના નામના એક મુસલમાન સાથે વેપાર
અર્થે શામની મુસાફરીએ જવા નીકળ્યા. જ્યારે તેઓ સાગમાં પહોંચ્યા ત્યારે બોદાઈના માંદો પડ્યો,
અને મરી ગયો પણ મરતાં પહેલાં પોતાની પાસે જે માલ હતો તેની ટીપ તેણે એક કાગળ પર
કરી અને તે કાગળ પોતાના સામાનમાં સંતાપ્યો અને તેની પોતાના દેસલદારને ખબર કરી નહિ
પણ પોતાના સગાં-હાથોને તે માલ પહોંચાડવાની તેમને તેણે વિનંતી કરી. તેના વારસોએ આ
માલ તપાસ્યો તો તેઓને મુવલ્લુ જડિત રૂપાનું એક વાસણ ખુટતું માણુમ પડ્યું, તેથી તેઓએ
તે વાસણ પેલા જે ખ્રિસ્તિઓ પાસે માગ્યું. પણ તેઓએ જવાબ આપ્યો કે “અમને કંઈ ખબર
નથી” તેથી તે બાબતનો ફેસલો કરાવવા માટે તેઓ સૌ હજરત પાસે ગયા. પાછલા પહોરની
નમાઝ પઢ્યા પછી તરતજ મસ્જદમાં મેખર (ઉપદેશકોને માટે ઉંચી જગ્યા) આગળ સોગંદ
ખાવાનો હજરત પેયગમ્બરે તેમને હોઠમ કપ્યો; અને તે વાસણ વિશે તેઓ કંઈ જાણતા નથી
એવા જ્યારે તેઓએ સોગંદ ખાધા ત્યારે હજરતે તેઓને જવા દીધા. પછી જ્યારે વાસણ તેઓના
હાથમાં આવ્યું ત્યારે બોદાઈના વારસોએ તેમના પર ચોરીનું તરોમત મૂક્યું. તેઓએ કબૂલ
કર્યું કે એ બોદાઈતનું હતું તે વાત ખરી, પણ અમે તે તેની પાસેથી વેચાતું લીધું છે અને આ
વિશે અમારી પાસે કંઈ પૂરાનો નથી તેથી અમે પ્રગમ ના પાડી. આ ઉપરથી તેઓ હજરત
પેયગમ્બર પાસે પાછા ગયા, તે વખતે “ જો એમ માણુમ પડે ” છતાં આખો ફકરા વલ્લ
કરવામાં આવ્યો, તેથી બોદાઈલની કામમાંથી અમ્મ-એન-આસ અને મુતલ્લેખ એ બે જણાએ
હુબા ચર્ષિ તે લોકોની વિરુદ્ધ સોગંદ ખાધા; અને તે પ્રમાણે હજરત પેયગમ્બરે ફેસલો આપ્યો.

† “ તમારા સિવાય ” આ વિશે તફસીર લખનારા જુદા જુદા મતના છે. કેટલાક કહે છે
કે તેનો અર્થ બીજા મુસલમાનો થાય છે પણ બીજા કેટલાક કહે છે કે બીજા ધર્મનાં માણસો
એવો અર્થ થાય છે.

અને જ્યારે તેઓને કહેવામાં આવે છે કે ખુદાએ જે નીચે મોકલ્યું છે, તે તરફ અને પેયગમ્બર તરફ આવો, ત્યારે તેઓ કહે છે કે જેમાં અમે અમારા બાપદાદાને જોયા છે તે અમારે માટે બસ છે; અગર જો કે તેઓના બાપદાદા કંઈ જાણતા ન હોતા અને તેઓ ખરે રસ્તે દોરવાયા ન હોતા. ૧૦૪. હે મોમેનો, તમારી ઉપર તમારો જીવ બચાવવાની ફરજ છે. જે આડે રસ્તે ગયો છે તે તમને કંઈ ઈજા કરી શકતો નથી, જ્યારે તમે ખરા રસ્તા પર હો. ખુદા તરફ પાછા ફરવાનું તમારે સધાવાને છે. પછી જે તમે કરતા હતા તે વિષે ખુદા તમને ખબર આપશે. ૧૦૫

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَسَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَىٰ
الرَّسُولِ قَالُوا جَسَبْنَا مَا جَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا
يُحْتَدُونَ ۝ ۱۰۴ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ
أَنفُسُكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ
إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ
تَعْمَلُونَ ۝ ۱۰۵

ખાતર કરતા હતા. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અબ્ર-હેન-લદ્દયે અરબોની સાત મહોદી કામને મુતિપૂજક બનાવી દીધી હતી અને આ નામો તેણે તેમને માટે યોજાડયાં હતાં. જ્યારે એક સાંઠણીને પાંચ વેતરથતાં અને છેલ્લું બચ્ચું નર થતું ત્યારે તેઓ તેના કાન ચીરતા અને સવારી કે દોહવા વગેરેના કામમાં તેને લેતા નહિ અને તેને “બહીરા” કહેતા. જ્યારે કોઈ માણસ માંદોપડતો ત્યારે તેના આરામ માટે અથવા જ્યારે કોઈ મુસાફરીમાં ગયોહોય ત્યારે તે સહિસલામત પાછો આવે તેટલા માટે તેઓ બીડમાં ચરવા સાથે એક ઉંટને છોડી મૂકતા અને “બહીરા” ની માફક તેને પણ બિલકુલ કામમાં લેતા નહિ, અને તેને “સાએબા” કહેતા. જ્યારે એક બકરીને સાત વેતર થતાં ત્યારે જો સાતમું માદા હોય તો તેને પોતાના દોરેતા ટોળામાં રાખતા, અને એમ કહેતા કે “તે અમારી છે.” પણ જો નર હોયતો તેઓ તેને મારી નાંખતા અને એમ કહેતા કે “તે અમારા ખુદાનું છે”; અને જો નર અને માદા એકજ વેતરમાં અવતરતાં તો તે બન્નેને રાખતા અને એમ કહેતા કે માદાએ નરને “બચાવ્યો” અને તેને “વસીલા” કહેતા એટલે કે “બહેન, લાઈ સાથે જોડાઈ ગઈ.” જો ઉંટ દસ બચ્ચાંને બાપ થતું તો તેને “હામ” કહેતા એટલે કે “તેણે પોતાની પીઠનું રક્ષણ કર્યું” અને તેને ચરવા માટે બીડમાં છોડી મૂકી કામમાંથી મુક્ત કરતા. અત્રના વખતથી આ વહેમી ધારાઓ સાધારણ હતા અને હજરત પેયગમ્બર તે ધારા કમૂલ રાખે એવી તેઓ ઇચ્છા રાખતા; પણ હજરતે ફરમાવ્યું કે આ ખુદાને દોકસ નથી પણ મનુષ્યની મૂર્ખાઈ લારેલી બનાવટો છે.

કહે પલીદ* અને પવિત્ર સરખા નથી
અગરનેકે પલીદ માણસોની મ્હોટી
સંખ્યા તને આશ્ચર્ય પગાડે. માટે હે
હાદ્યા માણસો, ખુદાનો હર સખો કે
કદાચ તમે રસ્તગાર થાઓ. ૧૦૦. હે
મોમેનો, તે ચીજો વિષે તમે પૂછો
નહિ * કે ને, ને તમને ખુદલી કરવામાં
આવે તો તમને દુઃખી કરશે, અને ન્યાયે
કોરઆન નીચે મોકલવામાં આવે છે ત્યારે
ને તમે તે ચીજો વિષે પૂછો તો તે
તમારે માટે ખુદલી કરવામાં આવશે.
ખુદાએ તે ચીજો વિષે માફી આપી છે,
અને ખુદા માફી આપનાર (અને)
માયાળુ છે. ૧૦૧. તમારાં પહેલાં, લોકોએ
તે ચીજો વિષે સવાલ પૂછ્યો, પછી તેને
લીધે તેઓ કાફર થઇ ગયા. ૧૦૨. ખુદાએ
બહીરા અને સાએબા અને વસીલા અને
હામફ એલું કંઈ સુકરર કંઈ નથી. પણ
તેઓ કાફર થયા છે તેઓ ખુદા વિરુદ્ધ
ભૂહાલું ઘડી કાઢે છે; અને તેઓમાંના
પણ સમજતા નથી. ૧૦૩.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ
أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ ۝ ۱۰۰ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبَدِّلَ لَكُمْ
تَسْؤُكُمْ وَإِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنْزَلُ
الْقُرْآنُ تَبَدِّلَ لَكُمْ عَمَّا لِلَّهِ وَآلَهُ غُفُورٌ
حَلِيمٌ ۝ ۱۰۱ قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ
ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ۝ ۱۰۲ مَا جَعَلَ اللَّهُ
مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا
حَامٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبَ وَآكَثَرُهُمْ لَا يَقُولُونَ ۝ ۱۰۳

* અરબ લોકો દરરો પેયગમ્બરને કેટલાક બેવકુલી ભરેલા સવાલ દર્શાવે પૂછતા હતા; જેવાકે મ્હારો ખાપ ક્યાં છે ? મ્હારું ખોનાઈ ગયેલું ઉંટ ક્યાં છે વગેરે ? આ કારણથી તેઓને આ સવાલો પૂછવાની મના કરવામાં આવી હતી

ફૂઆ નામે મુતિપૂજક અરબોએ કેટલાક થેરાં અને ઉંટને અપ્યાં હતાં; કે જેઓને અરબો માટે છૂટાં મુદીને ખાસ લુદી લુદી હાજતમાં રાખી આધારબુ કામમાંથી મુકત કરવામાં આવતાં હતાં, અને તેઓ એળખાઈ આવે એટલા માટે તેઓને કાનમાં ત્રણ ચીરો પાડવામાં આવતાં, ગયવા તો શંકા ખીચ નિશાની કરવામાં આવતી. આ કામ તેઓ પોતાની અનિઓના માનની

અથવા તેના નિવારણ માટે ગરીબોને
 ખવરાવવું જોઈએ, અથવા તેના પ્રમાણમાં
 રૂઝા રાખવા જોઈએ, એટલા માટે કે તે
 પોતાના કૃત્યની શિક્ષાનો સ્વાદ ચાખે.
 જે થઈ ગયું તેની ખુદાએ માફી આપી
 છે, અને જે કોઈ ફરીથી તે કરે તેની
 પાસેથી ખુદા બદલો વાળી લેનાર છે;
 અને ખુદા શક્તિમાન (અને) શિક્ષા
 કરનાર છે. ૯૫. ફરીઆઈ (જાનવરોનો)
 શિકાર અને તેમાંથી જે ખાવાનું મળે
 તે તમારે માટે હલાલ થયેલ છે. તે
 તમારા અને અસાફરોના ઉપયોગ માટે
 છે; અને તમારે માટે ઝમીન (નાં
 જાનવરો) નો શિકાર હરામ થયેલ છે
 જ્યારે તમે મોહરેમ હો, અને ખુદાનો
 હર રાખો કે જેના તરફ તમને સઘળાને
 એકઠાં કરવામાં આવશે. ૯૬. ખુદાએ
 કબ્રાના કે જે પવિત્ર ઘર છે તેને અને
 હરામ (હુરમતવાળા) મહિનાને અને
 કુરબાનીને અને હાર પેહરાવેલી કુરબાનીને
 માણસો માટે ધર્મ-ક્રિયા બજાવવાનાં
 (અને સલામતીનાં) કારણો બનાવ્યાં છે.
 આ એટલા માટે કે તમે જાણો કે ખરેખર
 જે આકાશમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે
 ખુદા જાણે છે, અને ખરેખર ખુદા
 સર્વજ્ઞ છે. ૯૭. જાણો કે ખુદા સખત
 શિક્ષા કરનાર છે; અને ખુદા માફી
 આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૯૮. અને
 અહકામ પહોંચાડવા સિવાય પેયગમ્બરના
 ઉપર ખીનું કંઈ નથી, અને જે તમે
 ખુદાનું કરો છો, અને જે તમે સંતાડો
 છો, તે ખુદા જાણે છે. ૯૯.

او كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ اوَعْدَلْ ذَلِكَ
 صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِه عَفَا اللَّهُ عَمَّا
 سَلَفَ وَمَنْ عَادَ فَيَنْتَقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ
 عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ٩٥ أَحَلَّ لَكُمْ صَيْدَ
 الْبَحْرِ وَطَعَامَهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَلِلْيَارَةِ وَ
 حَرَّمَ عَلَيْكُمْ صَيْدَ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
 وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ٩٦ جَعَلَ
 اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِبْلًا لِلنَّاسِ
 وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ
 لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ٩٧ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا
 فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٩٨
 أَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَإِنَّ اللَّهَ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ٩٩ مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا
 الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ٩٩

એક પાણીના જાનવરને કુરબાની કરવા માટે કબ્રામાં કાપવા સાર તેણે લાવવું જોઈએ અને આ
 ખાજાતમાં એ પ્રમાણિક માણસોએ ન્યાયસર પોતાનો મત આપવો જોઈએ.

પછી જેને (આમાંથી) કાંઈ મળી શકતું નથી તેણે ત્રણ દિવસ રૂઆ રાખવા જોઈએ. આ તમારા સોગંદનું નિવારણ છે ત્યારે તમે સોગંદ ખાધા હોય; અને તમે તમારા સોગંદ પાળો. આ પ્રમાણે ખુદા તમને તેની નિશાનીઓનું વર્ણન આપે છે કે કદાચ તમે આભાર માનો. ૮૯. હે માનેનો, ખરેખર દારૂ અને જુગારરૂ અને મૂર્તિઓ અને (સોરટી નાંખવાનાં) તીરે, શેતાનનાં પલીદ કામેમાંના છે; માટે તેનાથી દૂર રહો કે કદાચ તમને સુકિત મળે. ૯૦. શેતાન માત્ર ઇચ્છે છે કે તમારી વચ્ચે તે શત્રુતા અને દ્વેષભાવ દારૂ પીવાથી અને જુગારથી નાંખે અને તમને ખુદાને યાદ કરવામાંથી અને નમાઝમાંથી અટકાવે. ત્યારે શું તમે અટકનાર છો? ૯૧. અને ખુદાનો હોકમ ઉઠાવો અને પેયગમ્બરને આધીન રહો, અને ડર રાખો, પણ જો તમે મેંડાં ફેરવો તો જાણો કે અમારા પેયગમ્બર ઉપર (નું કામ) માત્ર ખુદા સંદેશ પહોંચાડવાનું છે. ૯૨.

قَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةٌ
 إِيْمَانَكُمْ إِذَا حَلَقْتُمْ وَاحْفَظُوا إِيْمَانَكُمْ
 كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ
 تَشْكُرُونَ ٨٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا
 الْحَرَمُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ
 رَجَسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ
 لَعَلَّكُمْ تَفْلَحُونَ ٩٠ إِنَّمَا يَرِيدُ الشَّيْطَانُ
 أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي
 الْحَرَمِ وَالْمَيْسِرِ وَيُصَدِّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَ
 عَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ٩١
 وَاطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا
 فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا إِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا
 الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ٩٢

† તક્સીર લખનારાઓના મત અને આ ફકરો વલ કરવાનો પ્રસંગ મ્હોટી તક્સીરો વાંચવાથી માણુમ પડશે, કારણ કે તેઓ ઘણાં હેતુથી અહિં દુકામાં વર્ણન આપી શકશે નહિ.

‡ આને માટે બીજા પ્રકરણની ૨૧૮ મી આવા જુઓ,

પછી ખુદાએ તેમને, તેઓએ જે કહ્યું તેને માટે, બેદરશતની વાડીઓનો બદલો આપ્યો કે જેની નીચેથી નદીઓ વહે છે. તેમાં તેઓ નિરંતર રહેનાર છે. અને આ સુદૃશ્ય, કરનારાઓનો બદલો છે. ૮૫. પણ જેઓ કાફર થયા છે અને જેઓએ અમારી નિશાનીઓને લૂંટી કઢી છે તેઓ દુઝળના રહેવાસીઓ છે. ૮૬. કે એમનો, ખુદાએ તમારે માટે જે પાક ચીજો હલાવ કરી છે, તે તમે હરામ કરે નહિ, * અને હદબહાર લેઓ નહિ. ખરેખર ખુદા હદબહાર જનારને ચાહતો નથી. ૮૭. અને જે ખુદાએ તમને ફાળી આપી છે, તેમાંથી હલાવરીતે અને પાકરીતે ખાઓ, અને ખુદાનો ડર રાખો, કે જેને તમે માનનાર છો. ૮૮ તમારા અનિશ્ચિત સોગંદ માટે ખુદા તમને પકડશે નહિ, પણ તે તમને તમારા નિશ્ચિત સોગંદ માટે પકડશે. પછી તેનું માન્યનિશ્ચિત દસ ગરીબોને જે સાધારણ ખોરાક તમે તમારાં કુટુંબને ખવરાવો છો તે ખવરાવવાનું, અથવા તેમને લુગડાં પહેરાવવાનું છે અથવા એક સુલામને છોડે કરવાનું છે.

فَأَبَاهُمْ اللَّهُ بِمَا قَالُوا اجْنَابَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ٨٥
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ٨٦ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَحْرَمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ٨٧ وَكَوَلَا
مِمَّا رَزَقَكُمْ اللَّهُ حَالَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ
الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ٨٨ لَا يَأْخُذُكُمْ
اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يَأْخُذُكُمْ
بِمَا عَقَّدْتُمُ الْإِيمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ
مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَعْلَيْكُمْ
أَوْ كِسْفَتِهِمْ أَوْ تَحْرِيرَ رَقَبَةٍ

* કયામતના દિવસની ત્રાસતાવક સજા માંગવા પછી હરત પેશગમગના દસ મહોદા અસહ્યોએ નિશ્ચયપૂર્વક સોગંદ ખાધ કે હમેશાં અમે રજા ગમીશું સત્રીએ જાગરણ કરીશું અને સ્ત્રીસંગનો, માંસાદારનો, બિજાનાપર સવાનો તથા દુનિયાના બીજા હલાવ થયેલ એક આત્મનો પણ ત્યાગ કરીશું; પણ હરત પેશગમગરે આ વાત મંજૂર રાખી નહિ અને કહ્યું કે ખુદાએ મહારા ધર્મમાં રાખ્યાન (ત્યાગી) ની રીત પાળવાનો ટોકમ કયો નથી. આ વખતે આ કહેલો વચ્ચ કરવામાં આવ્યો.

તને ખરેખર માણુમ પડશે કે માણુસોમાં
 હુશનાઈમાં વધારે કટકટ, મોમેનો માટે,
 યહુદીઓ અને જેઓ મોશરેક થયા
 છે તેઓજ છે. અને વળી તને ખચિત
 માણુમ પડશે કે માણુસોમાં મિત્રતામાં
 વધારે નહિક, મોમેનો માટે, તેઓજ
 છે કે જેઓએ કહ્યું કે અમે નસારા
 છીએ. આનુ' કારણ એ કે તેમનામાં
 ધર્મિષ્ઠ વિદ્વાનો અને રોહાન *
 (એકાંતવાસી ભકતો) છે; આનુ' કારણ
 એ કે તેઓ અભિમાન કરતા નથી. ૮૨.
 અને જ્યારે તેઓ, પેયગમ્બર તરફ જે
 (કારઆન) નીચે મોકલવામાં આનુ' છે
 તે સાંભળે છે ત્યારે તું બેઠશ કે
 તેઓની આંખમાંથી આંસુ વહે છે. કારણ
 કે તેઓના બાણવામાં સત્ય ધર્મની વાત
 આવી છે. તેઓ કહે છે કે, હે અમારા
 પરવરહેગાર, અમે ઇમાન લાવ્યાછીએ
 માટે અમારાં નામ શાક્ષીઓ સાથે
 લખ. ૮૩. અને અમને શું છે કે અમે
 ખુદાને અને જે સત્ય અમારી પાસે
 આનુ' છે તેને ન માનીએ? અને અમે
 આશા રાખીએ છીએ કે અમારો
 પરવરહેગાર અમને પવિત્ર માણુસો સાથે
 (બેહિશ્તમાં) દાખલ કરે. ૮૪.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ
 آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ
 أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا
 إِنَّا نَصَارَى ذَلِكَ بَانَ مِنْهُمْ قَبْسِينَ
 وَرَهْبَانًا وَانْهَم لَاسْتَكْبِرُونَ ٨٢
 وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى
 الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ
 مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
 فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ٨٣ وَمَا لَنَا لَا
 نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ
 يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ٨٤

* “રોહાન” એ “રહેબ” નું બહુ વચન છે, એટલે ખ્રિસ્તિ લોકોમાંના તે લોકો
 કે જેઓ સંસારના સમગ્રમાં કોમે તથા છં પહોંચી અથવા બીજી કાંઈ એકાંત જગ્યામાં જઈ
 બંદગીમાં વખત ગુજારે છે.

† કેટલાક એમ કહે છે કે ત્યારે અબી-તાલબનો દીકરો જન્મકર દજાશયી પાછો આવ્યો
 ત્યારે તે દેશના પાદશાહ નમશીએ તેની સાથે હઝરત પેયગમ્બર પાસે ૭૦ ધણી વિદ્વાન
 ખ્રિસ્તિઓને મોકલ્યા. જ્યારે તેઓ હઝરત પેયગમ્બર પાસે આવ્યા ત્યારે તેણે છત્રીશયું પ્રકરણ
 વાંચી સંભળાવ્યું. આ ઉપરથી તેઓ અસર થવાથી ધણું રડ્યા અને એવું બોલ્યા કે “હઝરત
 પ્રસા પાસે મોકલેલા વલ્લની સાથે આ કેવું મળતું આવે છે?” અને તરતજ તેઓએ એસ્લામ
 ધર્મ કબૂલ કર્યો.

કહે, હું કેતાબના લોકો, તમે તમોરા
ધર્મમાં નાહક અતિશયોક્તિ કરે નહિ,
અને તે કામની ધરણ પ્રમાણે આવે
નહિ કે જેઓ અગાઉ આડે મારે ગયા
છે, અને જેઓએ ધણાને આડે મારે
હોય છે અને જેઓ સુમાર્ગથી
સુમાર્ગ રહ્યા છે. ૭૭. જોસરોઈલના
દીકરાઓમાંના જેઓ કાફર થયા છે
તેઓને દાવુદની અને મરયમના પુત્ર
ધસાની જાણ થી લગભગ થઈ છે. આનું
કારણ એ કે તેઓએ નાફરમાની કરી
અને તેઓ હુજાહાર જતા હતા. ૭૮.
તેઓએ જે હુજા કામ કર્યા તેની એક
ખીલને તેઓમાંના કરતા નહોતા; ખરેખર
જે તેઓ કરતા હતા તે હુજા છે. ૭૯.
તે તેમાંના ધણાને જોશે જે તેઓ કાફર
સાથે હોસ્તી કરે છે. જે તેઓએ પોતે
પોતાને માટે આગળ ચોકલ્યું છે તે
હુજા છે; (તે જોઈ છે કે) જેથી પુદાનો
કોપ તેમના ઉપર થયો છે; અને શિક્ષામાં
તેઓ નિરંતર રહેનાર છે. ૮૦: અને એ
તેઓએ પુદા, અને પેયગમ્બર, અને
જે પેયગમ્બરના તરફ નીચે ચોકલ્યામાં
આવ્યું છે તે માન્યું હોત તે તેઓ
કાફરોને હોસ્ત તરીકે લેત નહિ, પણ
તેમનામાંના ધણા હુજા કામ કરનાર છે. ૮૧.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ
غَيْرِ خَلْقٍ وَلَا تَتَّبِعُوا هَوَاءَ قَوْمٍ
قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَ
ضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ۗ ۷۷
كُفِّرُوا عَنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَسْتَدُونَ ۗ ۷۸
مَنْكُرَ قَوْلِهِمْ لَيْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۗ ۷۹
بَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَيْسَ مَا قَدَّمْتُ لَهُمْ أَنْفُسَهُمْ أَنْ
يَسْخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ
خَالِدُونَ ۗ ۸۰ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ لَأَنزَلْنَا إِلَيْهِمُ الْكِتَابَ
وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ۗ ۸۱

ખરેખર જે કોઈ ખુદાની સાથે (ખીજાને)
 શરીર કરે છે તેને માટે ખુદાએ બેદરશત
 હરામ કર્યું છે; અને તેનું રહેકાણુ આગ છે,
 અને ઓલમગાર માટે કોઈ મદદગાર
 નથી. ૭૨. ખરેખર તેઓ કાફર સયા છે
 કે જેઓએ કહ્યું કે ખુદા ત્રણ ખુદામાં
 ત્રીજો છે; પણ એકજ ખુદા સિવાય ખીજો
 ખુદા છેજ નહિ. અને જો, જે તેઓ કહે છે
 તેમાંથી તેઓ અટકશે નહિ તો ખચિત
 તેઓમાંના જેઓ કાફર થયા છે, તેઓને
 એક દુઃખદાયક સજા આવી પહોંચશે. ૭૩.
 શું તેઓ ખુદા તરફ ફરશે નહિ અને તેઓ
 ખુદા પાસેથી માફી માગશે નહિ? અને
 ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૭૪.
 મરયમનો પુત્ર મરીહ એક પ્રેયગરખર
 સિવાય ખીજો કોઈ નથી. તેની પહેલાં
 ખીજા પ્રેયગરખરો થઈ ગયા છે, અને
 તેની માતા સત્ય બોલનારી હતી. તેઓ
 જાનને ખોરાક ખાતા હતા. જો, કેવી રીતે
 અમે તેમને માટે નિશાનીઓનું વર્ણન
 કરીએ છીએ! પછી જો, તેઓ કેવી રીતે
 પાછા ફરે છે? ૭૫. કહે શું ખુદા સિવાય
 જે તમને કંઈ નુકસાન કે ફાયદો કરવા
 શક્તિમાન નથી તેની તમે બંદગી કરો
 છો? અને ખુદા સાંભળનાર (અને)
 બાણનાર છે. ૭૬.

إِنَّهُ مِنْ يَشْرِكُ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ
 وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ٧٢
 لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ
 ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنْ
 لَمْ يَنْهَوْا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
 مِنْهُمْ عَذَابُ الْيَمِّ ٧٣ أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى
 اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٧٤
 بِالْمَسِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ
 مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأَمَّا صِدْقٌ كَانُوا كَلَانَ
 الْبَطْغَامِ انْظُرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ
 ثُمَّ انْظُرْ إِلَىٰ يَوْمِ كُفُونٍ ٧٥ قُلْ أَتَعْبُدُونَ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا
 وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٧٦

† આનો સબૂધ ખ્રિસ્તિઓ સાથે છે જેઓ એમ કહે છે કે ખુદા ત્રણ ખુદાઓમાંથી એક
 છે; એ ત્રણ ખુદા, - ખુદા, મરયમ, અને ઈસા.

પણ ત્રહારા તરફ ત્રહારા પરવરદેગાર
પાસેથી જે નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે
તે તેઓમાંના ઘણા જણમાં નાફરમાની
અને કાફરપણું વધારે છે, માટે તું
કાફર કોમને વાસ્તે દિલગીર થા
નહિ. ૬૮. ખરેખર જેઓ ધર્માન લાખ્યા છે
અને જેઓ યહુદી થયા છે અને સાબેઉન
અને નસારામાંના જે કોઈ ખુદા અને
છેલ્લા દિવસને માને અને સુકૃત્ય કરે
તેઓના ઉપર કાંઈ ધારતી નથી, અને
તેઓ દિલગીર થશે નહિ. ૬૯. અમે
ખરેખર એસરાઇલના દીકરાઓ પાસેથી
કરાર લીધા અને તેમના તરફ પેયગમ્બરો
મોકલ્યા. જ્યારે તેઓની પાસે કોઈ
પેયગમ્બર જે તેઓના મનને ગમતું
નહોતું તે સહિત આવ્યો ત્યારે કેટલાકને
તેઓએ નૂકા હઠ્યા, અને કેટલા ને
તેઓએ મારી નાંખ્યા. ૭૦. અને તેઓએ
ધાર્યું કે તેઓને માટે કંઈ આશ્વત નથી.
પછી તેઓ આંધળા થયા અને ખડેરા
થયા. પછી- ખુદા તેઓના તરફ
જોહરણાનીથી ફર્યો. પછી તેમનામાંના
ઘણા ફરીથી આંધળા થયા અને ખડેરા
થયા; અને ખુદા જે તેઓ કરે છે તે
જોનાર છે. ૭૧. ખરેખર તેઓ કાફર
થયા છે કે જેઓએ કહ્યું કે મસ્મૂમનો
પુત્ર મસ્મૂમ તે ખુદા છે. અને મસ્મૂમ
કહ્યું કે એસરાઇલના દીકરાઓ, ખુદાની
ખદગી કરો કે જે મ્હારો પરવરદેગાર
અને તમારો પરવરદેગાર છે.

وليزيدن كثيرا منهم ما انزل اليك من
ربك طغيانا وكفرا فلا تأس على القوم
الكاافرين ٦٨ ان الذين امنوا والذين
هادوا والصابئون والنصارى من امن
بالله واليوم الآخر وعمل صالحا فلا
خوف عليهم ولا هم يحزنون ٦٩ لقد
اخذنا ميثاق بنى اسرائيل وارسلنا اليهم
رسلا كلما جاءهم رسول بما لا تهوى
انفسهم فريقا كذبوا وفريقا يقتلون ٧٠
وحسبوا الا نكون فتنه فعصوا وصموا
ثم تاب الله عليهم ثم عصوا وصموا كثير
منهم والله بصير بما يعملون ٧١ لقد
كفر الذين قالوا ان الله هو المسيح ابن
مريم وقال المسيح يا بنى اسرائيل
اعبدوا الله ربي وربكم

જ્યારે તેઓએ લશ્કરને માટે અગ્નિ
મળગાવ્યો ત્યારે ખુદાએ તે ઓલવી
નાંખ્યો, અને તેઓ પૃથ્વીમાં ફસાદ કરવા
દોડે છે અને ખુદા ફસાદ કરનારાઓને
ચાહતો નથી. ૬૪ અને જો કેતાબના
લોકોએ ઈમાન આણ્યું હોત અને
ખુદાનો ડર રખ્યો હોત તો અમે
તેઓને માટે તેઓનાં પાપ માફ કરત,
અને અમે તેઓને બેહેશતની આનંદ
ભરેલી વાડીઓમાં દાખલ કરત. ૬૫.
અને જો તેઓ તોરાત અને એન્જીલ
અને જે તેઓના તરફ તેઓના પરવરદેગાર
પાસેથી નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે
તે પ્રમાણે વર્ત્યા હોત, તો તેઓએ
પોતાના માથા ઉપરથી અને પોતાના
પગ નીચેથી ખાધું હોત. ૬૬ તેઓમાંનો
એક લાગ મત્ત કરનાર છે, અને
તેમનામાંના ઘણાઓ જે કહે છે તે દુષ્ટ
છે. ૬૭ હે પેચગમ્બર, ત્હારા પરવરદેગાર
તરફથી જે સંદેશો ત્હારા તરફ નીચે
મોકલવામાં આવ્યો છે તે તું પહોંચાડ.
અને જો તું તેમ નહિ કહે તો તેને
સંદેશો તે પહોંચાડ્યો નથી, અને ખુદા
તને માણસોથી બચાવશે. ખરેખર ખુદા
કાફર કામને રસ્તો બતાવતો નથી. ૬૮.
કહે, હે કેતાબના લોકો, તમને કાંઈ
ચીઝ (ધર્મ) નો આધાર નથી, જ્યાંસુધી
તમે તોરાત અને એન્જીલ અને જે તમારા
તરફ તમારા પરવરદેગાર પાસેથી નીચે
મોકલવામાં આવ્યું છે, તે પ્રમાણે ચાલો.

کَلَّا اَوْ قَدْ وَا نَارًا لِّلْحَرْبِ اُطْفِئَهَا اللّٰهُ
وَلَسْعَوْنَ فِی الْاَرْضِ فِسَادًا وَاللّٰهُ لَا یُحِبُّ
الْمُفْسِدِیْنَ ۝ ۶۴ وَلَوْ اَنَّ اَهْلَ الْکِتَابِ
اٰمَنُوْا وَاتَّقَوْا لَکَفَرْنَا عَنْهُمْ سِیِّئَاتِهِمْ وَ
لَا دَخَلْنَا لَهُمْ جَنٰتِ النَّعِیْمِ ۝ ۶۵ وَلَوْ اَنَّهُمْ
اَقَامُوْا التَّوْرَةَ وَالْاِنْجِیْلَ وَمَا اَنْزَلْنَا مِنْ رَّبِّهِمْ
لَا کُلُوْا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمَنْ تَحْتَ اَرْجُلِهِمْ
مِنْهُمْ اُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَکَثِیْرٌ مِنْهُمْ سَآءٌ
مَا یَعْمَلُوْنَ ۝ ۶۶ یٰۤاَیُّهَا الرُّسُوْلُ بَلِّغْ مَا اَنْزَلَ
اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ وَاِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَا بَلَلْتَ
رِسَالَاتِہٖ وَاللّٰهُ یُعْصِکَ مِنَ النَّاسِ اِنْ اللّٰهُ
لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْکَافِرِیْنَ ۝ ۶۷ قُلْ یٰۤاَهْلَ
الْکِتَابِ لَسْتُمْ عَلٰی شَیْءٍ حَتّٰی تَقِیْمُوْا التَّوْرَةَ
وَالْاِنْجِیْلَ وَمَا اَنْزَلَ اِلَیْکُمْ مِنْ رَّبِّکُمْ

છે અને બેદદ છે. ૬૬ એટલે વરસાદ વરસવાથી ઝમીનમાંથી એટલા બધા ફળપ્રલ ઉગત કે તેઓને ચોખેરથી
પુષ્ટળ ખાવાનું મળત.

અને જ્યારે તેઓ તમારી પાસે આવે છે.
ત્યારે તેઓ કહે છે કે અમે ધર્માન લાવ્યા
હીએ, અને અમ્ને જોતાં તેઓ કાફરપણા
સહિત દાખલ થયા છે અને તેઓ કાફરપણા
સહિત બહાર ગયા છે; અને ખુદા જે
તેઓ સત્તાડે છે તે વધારે જાણે છે. ૬૨
અને તું તેઓમાંના ધણાને જુએ છે કે
તેઓ માપ અને શત્રુતા અને હરામ
ચીઝ ખાત્રા તરફ ઘોડે છે. જે તેઓ કરે
છે તે ખરેખર હુક છે. કર શામાટે
તેઓના ધર્માધિક્ષા અને પ્રિદાન આકેદો
તેમને જુડુ જોલતાં અને હરામ ચીઝ
ખાતાં અટકાવતા નથી? જે તેઓ કરે
છે તે ખરેખર હુક છે. ૬૩. અને યહુદી
લોકોએ કહ્યું કે ખુદાના હાથ બાંધેલા
છે; ૬૪ તેઓતાજ હાથ બાંધેલો, અને
જે તેઓ જોડ્યા તેને માટે તેઓની
ઉપર લખત ત થાઓ; બહુકે ખુદાતા
બેઠ હાથ ખુલ્લા છે; ૬૫ જેમ તે ચાહે
છે તેમ તે પ્રક્રિયા કરે છે, અને જે
જહામ તરફ રહ્યા પરવશદેખાર પાસેથી
નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તે તેમનામાંના
ધણાજીમાં નાફરમાની અને કાફરપણું
વધારે છે; અને અમે તેઓની પ્રત્યે
શત્રુતા અને દેખલાવ કયામતના દિવસ
સુધી નાંખ્યો છે.

وَإِذَا جَاءُوكُمْ قَالُوا آمَنَّا وَقَدْ دَخَلُوا
بِالْكَفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ عَالِمُ
مَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ٦١ وَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ
يُسَارِعُونَ فِي الْأَيْمِ وَالْمُدْوَانِ وَأَكْلِهِمُ
السَّيِّئَ لَيْسَ مَا كَانُوا يَمْلِكُونَ ٦٢ لَوْلَا
يَنْهَيْهِمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ
الْأَيْمِ وَأَكْلِهِمُ السَّيِّئَ لَيْسَ مَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ٦٣ وَقَالَتِ الْيَهُودُ بِيَدِ اللَّهِ
مَنْوَلَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَمْنُوا بِمَا قَالُوا
بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُفْقَ كَيْفَ يَشَاءُ
وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَتَى إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ طَافِيًا وَكُفْرًا وَالْقَبْلَ بَيْنَهُمْ
الْبِدَاوَةُ وَالْبَغْيَاءُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

૬૧ જરૂર પેગમ્બર મદિને આવ્યા પહેલાં યહુદીઓ આબુહરિયનિમાં હત્યા પણ ત્યાર પછી તેઓના
કાફરપણને તિવ તેઓ અલ્પત કંગાવ રિયતિમાં આપી પડ્યા. નેટલા માટે તેઓ અહીં લખેલા શબ્દો
જોડ્યા જેનો અર્થ એવો છે કે “ખુદા કંજુસ થઈ ગયો છે” જેટલે કે તેની સખાવત આપી આતમ ઉપર

અને જે ખુદાને અને તેનાં પેયગંભરને
અને મોંમેનોને દોસ્ત રાખે છે (તેઓ
ખુદાનું લશ્કર છે) અને ખરેખર ખુદાનું
લશ્કર જ્યાં મેળનાર છે. ૫૬: હે
મોંમેનો, જેઓને તમારી પહેલાં
કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓમાંના
જેઓ તમારા ધર્મને મરખરી અને
રમતમાં ગણી કાઢે છે તેઓને તેમજ
કાફરોને દોસ્ત તરીકે લેવો નહિ અને
તમે ખુદાથી ડરો, જો તમે મોંમેન હો. ૫૭:
અમે જ્યારે તમે નમાઝ તરફ પાકારો
છો ત્યારે તેઓ તેને હમી કાઢે છે અને
રમત ગંભે છે. આનું કારણ એ છે કે
તેઓ એવી કામ છે કે જેઓ કંઈ
સંમજતા નથી. ૫૮: હે કેતાબનાં
લોકો, શું તમે આ કારણ સિવાય અમારી
ભૂલ કાઢો છો કે અમે ખુદાને અને જે
અમારી તરફ નીચે મોકલવામાં આવ્યું
છે અને જે અગાઉથી મોકલવામાં આવ્યું
છે તેને માનીએ છીએ? અને તમારામાંના
ઘણા ખરા હુકમદાર જનારા છે. ૫૯:
હે, શું હું તમને ખબર આપું કે આ
કરતાં વધારે ખરાબ સગ્રા ખુદા તરફથી
કોને માટે સુકરર થયેલી છે? તેને
માટે છે કે જેને ખુદાએ લખાવત કરી
છે, અને જેની ઉપર કોપ થયો છે અને
જેમાંથી વાંદરાં અને હુકકર બનાવ્યાં છે,
અને જેણે શેતાનની બંદગી કરી છે.
તેઓને એક ખરાબ રહેવાની જગ્યા
છે, અને ખરે ખર્ચથી તેઓ વધારે
આંડા ગયા છે. ૬૦:

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ
حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ۝ ۶۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوا وَلَعِبًا
مِّنَ الَّذِينَ آتَوْا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكَافِرَ
أُولِيََاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُم مَّوْمِنِينَ ۝ ۶۲
وَإِذَا نَادَيْتُم إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوهَا هُزُوا
وَلَعِبًا ذَلِكَ بآثَمُ قَوْمٍ لَا يَفْقَهُونَ ۝ ۶۳ قُلْ
يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقْنُونَنَا أَلَا إِنَّ
أَمْرًا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ
وَإِن كُنْتُمْ فَاسِقُونَ ۝ ۶۴ قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ
بِشَرٍّ مِّنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ مَن لَّعَنَهُ
اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَمَلَ مِنْهُمُ الْقُرَدَ
وَالْمُنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَئِكَ
شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سُبُلِ التَّيْبِيلِ ۝ ۶۵

હે મોમેનો, તમારા મોનોને કોઈ પોતાના
ધર્મથી ફરી જાય તો ખુદ જલદીથી
એક એવી કોમ લાવશે * કે જેઓને
ખુદ આહે છે અને જેઓ ખુદને આહે
છે. તેઓ મોમેનો તરફ નમ્ર છે, કાફરો
ઉપર સત્તા ચલાવનાર છે. તેઓ ખુદને
રસ્તે લડશે, અને કોઈ ઠપકો આપનારના
ઠપકાથી ખ્હીશે નહિ. આ ખુદાની કૃપા
છે. જેને તે આહે છે તેને તે આપે છે
અને ખુદા ઉદાર (અને) દાના છે. ૫૪.
માત્ર તમારા હોસ્ત ખુદા અને તેનો
પેયગમ્બર છે અને તેમજ મોમેનો છે.
કે જેઓ નમાઝ પઢે છે, અને ઝકાત
આપે છે † જ્યારે કે તેઓ શુક્ર અ કરે
છે. ૫૫.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ
دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهَ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ
وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى
الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا
يَخَافُونَ لَوْمَةً لَأَمْ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝ أَعَا وَلَكُمْ
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ
الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ ۝

* કેટલાક બંનાવો કે જે બન્યા અગાઉ હજરત પેયગમ્બરે તેની ખબર આપી હતી
તેમાંનો આ એક છે. કારણ કે હજરત પેયગમ્બરના વશત પછી ઘણા આરબોએ એસ્લામ ધર્મ
ઊડી દીધો, અને પાછા તેઓ કાફર થઈ ગયા. તવારીખ લખનારાએ લખ્યું છે કે તે આરબોની
અગીયાર કોમ હતી; તેમાંના દરેક કોમના બધાએ અથવા તો થોડા ઘણાએ એસ્લામ ધર્મ તથા
દીધો હતો. પણ આ ધર્મ બ્રહ્મ થયેલા લોકોને બદલે જે કોમો તે ધર્મમાં દાખલ થઈ તે વિશે
મિલ્ન લિલ્ન મત છે. કેટલાક કહે છે કે તેઓ યમનના રહેવાસી હતા. કેટલાક કહે છે કે તેઓ
ધરાની હતા અને બીજા કેટલાકના મત પ્રમાણે જે લોકો કાદેસીયાના પ્રખ્યાત યુધ્ધમાં લડ્યા
અને જેઓએ ધરાનના રાત્રનો નાશ કર્યો તેઓ આ લોકો હતા.

† તફસીર લખનારાનો મ્હોટો ભાગ એમ કહે છે કે આ આયાનો સંબંધ હજરત પેયગમ્બરના
જમાહ હજરત અલીની સાથે છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે એકવાર હજરત પેયગમ્બર
મસ્જિદમાં ગયા ત્યારે નમાઝ પઢવા માટે કેટલાક લોકોને ઉભા રહેલા, કેટલાકને શુક્ર અને
કેટલાકને સેજ્દા કરતાં તેજે જોયા, વળી તે દરમ્યાન તેજે એક લિખારીને જોયો, જેને તેજે પૂછ્યું
કે તને કશું દાન આવ્યું છે? તે લિખારીએ તરતજ સોના કે રૂપાની એક વીંટી બતાવી અને હજરત
અલી તરફ આંગળી કરી કહ્યું કે મને આ માલુસે તે વીંટી આપી છે. હજરત પેયગમ્બરે તેને
પૂછ્યું કે જ્યારે તેજે તને વીંટી આપી ત્યારે તેનું અંગ કેવી સ્થિતિમાં હતું. તેજે જવાબ આપ્યો
કે તે નમાઝની શુક્રમાં હતો તે વખતે તેજે મને આપી હતી; ત્યારે આ આપા વલ્લ કરવામાં આવી.

હે મોઝેનો, ચહુદી તથા નસારાને તમારા
મિત્ર તરીકે લ્યો નહિ, તેઓ એક ખીલના
દોસ્ત છે. અને તમારા મોઝેનો જે કોઈ તેમની
સાથે દોસ્તી રાખે તો ખદેખર તે
તેઓમાંનો છે. ખદેખર ખુદા એકમતના
લોકોને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૫૧. પછી
તું ભેદના કે જેઓનાં અંતઃકરણમાં રોગ
છે તેઓ તેમનામાં ઉતાવળથી દોડે છે.
તેઓ કહે છે કે અમે ખુદાને છોડી દે
રખોને અમારા પર કાળજી ચક્ર આવી
પહોંચે, કે પણ કદાચ ખુદા (મુસલમાનો
માટે) ફતેહ અથવા પોતાની પાસેથી
કાંઈ હાકમ મોકલે કે તેઓએ પોતાના
લુલુપમાં જે છૂપાવ્યું હતું, તેને માટે
તેઓ પસ્તાવો કરનારા થાય. ૫૨.
અને જેઓએ ઇમાન આપ્યું છે તેઓ
કહે છે કે શું આ તેજ માણસો છે કે
જેઓ પોતાના આકાશ સોગંદથી ખુદાના
કસમ ખાતા હતા કે તેઓ તમારી સાથે
છે, તેઓનાં કામ બધાં થયાં છે. પછી
તેઓ નુકસાન ખમનારા થયા. ૫૩.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ
وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۚ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَاِنَّهُ مِنهُم ۗ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥١
فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ
نَحْنُ أَوْ أَتَىٰ قَسَمَ اللَّهِ إِن يَأْتِي
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ
مَا أَسْرَوْا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ ٥٢ وَيَقُولُ
الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ
جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ
فَأُصْبِحُوا خَاسِرِينَ ٥٣

હ આ શબ્દો એબ્ને-એબ્નેએ કહ્યા હતા કારણ કે જ્યારે ઓગાદા-એબ્ને-સામે આદેર
રીતે કદેરેની દોસ્તી હોતી અને ખુદ તથા તેના પેયગમ્બરને પોતાના મુરખી તરીકે કણુલ
રાખ્યા ત્યારે એબ્ને-એબ્નેએ કહ્યું હતું કે સંસારના ફેરફાર અને દોલતની અસ્થિરતાથી હું હું
હું અને તેથી મ્હારા બૂના મિત્રો જે મને દુવે પછી કદાચ ઉપયોગી થઈ પડે તેઓને હું
તથા દર્શાવું નહિ.

તમારામાંના દરેકને માટે અમે ધર્મ અને
સ્પષ્ટ રસ્તો સુકરર રહ્યો છે, અને જો
પ્રુદાની ખુશી હોત તો, તેણે તમને
સઘળાને એક ઉમ્મત બનાવી હોત;
પણ તે (જુદી જુદી ઉમ્મત બનાવી
છે) એટલા માટે કે જે તેણે તમને
આપ્યું છે તેમાં તમારી આઝમાયેશ
કરે, માટે સારાં કામ તરફ ઉતાવળથી
હોડો, પ્રુદા તરફ તમારે સઘળાને
પાછું ફરવાનું છે. પણ તે તમને તે
વિષે ખબર આપશે કે જે વિષે તમે
વિરૂદ્ધ મતના થતા હતા. ૪૮. (અને
વળી અમે હોકમ મોકલ્યો છે), કે
તું તેમની વચ્ચે જે પ્રુદાએ મોકલ્યું છે
તે પ્રમાણે હોકમ કર, અને તેઓની
ધ્વજા પ્રમાણે ચાલ નહિ, અને ચેતતો
રહે કે રજો તેઓ તને પ્રુદાએ જે ત્હારી
તરફ નીચે મોકલ્યું છે તેના કાંઈક
ભાગથી ભૂલ ખવરાવે * પણ જો તેઓ
મ્હોં ફરવે તો જાણ કે પ્રુદા માત્ર ધ્વજા
છે કે તે તેઓની કેટલાંક પાપની શિક્ષા
તેઓને પહોંચાડે, અને ખરેખર
માણસોમાંના ધણા આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન
કરનાર છે. ૪૯. શું તેઓ જાહેરીયતના
વખતનો હોકમ માગે છે? પણ જે કામ
ખાત્રી પૂર્વક માને છે તેને માટે પ્રુદા
કરતાં હોકમ કરવામાં વધારે સારો કોણ
છે? ૫૦.

لِكُلِّ جَمَلًا مِنْكُمْ شَرْعٌ وَمِنْهَا جَاوِلُشَاءَ
اللَّهُ لَجَمَلِكُمْ أَمَةٌ وَاحِدَةٌ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ
فِي مَا آتَيْكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ
مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٤٨ وَإِنْ أَحْكَمْتُمْ بَيْنَهُمْ
أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ
وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يُفْتَنُوا عَنْ بَعْضِ مَا
أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا
يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يَصِيبَهُمْ بَعْضَ ذُنُوبِهِمْ
وَإِنْ كَثُرَ مِنْ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ٤٩
أَحْكُمِ الْجَاهِلِيَةَ يَنْفُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ
مِنْ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ٥٠

* કેટલાક યહુદી ધર્મગુરુઓ દ્વંદ્વરત પેચગમ્બરને છેતરવાનો મનસુબો કરી તેની પાસે આવ્યા
અને તેઓએ કહ્યું કે અમે યહુદી અગીરો છીએ, અને જો આ સુકદમો કે જે તમારી પાસે રહ્યો
કરવામાં આવ્યો છે તેનો તમે અમારા લાલમાં ફેંસવો આપશો તો અમારે લીધે ધણા યહુદીઓ
મુસલમાન થશે. પણ દ્વંદ્વરત પેચગમ્બરે આ તેઓની દુદખાસ્ત રદ કરી.

અને અમે તે કેતાબમાં તેઓની ઉપર લખ્યું છે કે જીવને બદલે જીવ, અને આંખને બદલે આંખ, અને નાકને બદલે નાક, અને કાનને બદલે કાન, અને દાંતને બદલે દાંત હ્યો; અને જખમો માટે પણ બદલો છે. પછી જે કેઇ માફ કરે છે તો તેના પોતાનાં પાપનું તે નિવારણ છે, અને જે ખુદાએ મોકલ્યું છે તે પ્રમાણે જે કેઇ હોકમ નહિ કરે તો તેઓ ઓલમગાર છે. ૪૫. અને તે પેચગમગારોની પછી અમે મરચમંના યુગ ઇસાને મોકલ્યો કે જે, તેની અગાઉ જે તૌરાત હતી, તેની સત્યતા બતાવનાર છે; અને અમે તેને એ-જીલ આપ્યું જેની અંદર ખરે માર્ગ અને પ્રકાશ હતો, અને તેની પહેલાં જે તૌરાત હતી, તેની તે (એ-જીલ) સત્યતા બતાવનાર હતી, અને તે પરહીઝગારો માટે ખરે રસ્તો દેખાડનાર અને ઉપદેશ (આપનાર) હતી. ૪૬. અને એ-જીલના લોકોએ ખુદાએ જે તેમાં મોકલ્યું છે, તે પ્રમાણે હોકમ કરવો જોઇએ, અને જે ખુદાએ મોકલ્યું છે તે પ્રમાણે જે હોકમ નહિ કરે તેઓ હદબહાર જનારા છે. ૪૭. અને અમે તહારા તરફ કેતાબ (કોરઆન) સત્યતાથી મોકલી છે કે જે તેની અગાઉ જે કેતાબ હતી, તેની સત્યતા બતાવનાર છે, અને તેને માટે સાક્ષી આપનાર છે; માટે તેઓની વચ્ચે ખુદાએ જે મોકલ્યું છે તે પ્રમાણે હોકમ કર, અને જે સત્ય તહારી પાસે આવ્યું છે, તેનાથી દૂર રહી તેઓના મનોવિકાર પ્રમાણે ચાલ નહિ.

وَكُتِبَ عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنْ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذَنِ وَالسِّنَّ بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٤٥ وَفَتِينًا عَلَى أَنْأَرَهُمْ بَعْثْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ مُوسَى بِآيَاتِنَا أَنْ نَخْلُجَ مِنْهُمُ الْفَاسِقِينَ ٤٦ وَلِيَحْكُمَ أَهْلَ الْأَنْبِيَاءِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ٤٧ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ هُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ

તેઓ બહુ બોલવા માટે ધણું સાંભળે છે. તેઓ હરામ ચીજ ધણી ખાનાર છે, પછી જો તેઓ ત્યારી પાસે આવે તો તેમની વચ્ચે હોકમ કર, અથવા તેમની તરફથી મેં દેરવ, અને જો તું તેમનાથી મેં દેરવીશ તો તેઓ કદી 'તને ક'ઈ' ઇલા કરીશકરો નહિ, અને જો તું હોકમ કરે તો તેઓની વચ્ચે ન્યાયથી હોકમ કર. ખરેખર ખુદા ન્યાય આપનારાઓને આપે છે. ૪૨. અને તેઓ તને હકમ કેમ બનાવશે કે જ્યારે તેઓની પાસે તોરાત છે કે જેમાં ખુદાનો હોકમ છે? (અને) તેઓ આ પછી પાછા ફરે છે, અને તેઓ ઇમાન લાવનાર નથી. ૪૩. ખરેખર અમે તોરાત મોકલી છે કે જેમાં સુભાગ અને પ્રકાશ છે; તે વડે પેયગમ્બરા કે જેઓ ખુદાને આધીન થયા હતા તેઓ, યહુદીઓ માટે હોકમ કરતા અને તેમજ પર્શિયન અને વિદ્વાન આપેલા પણ (હોકમ કરતા); કારણ કે તેઓને ખુદાની કેતાબ (ફેરફારમાંથી બળવવા માટે) સોંપવામાં આવી હતી, અને તેઓ તે વિષે સાક્ષી હતા; માટે માણસોથી હરો નહિ, અને મહારો હર રાખો, અને મહારી આયાતને જૂજ કિમતે વેચો નહિ; અને ખુદાએ જે મોકલ્યું છે તે પ્રમાણે જે હોકમ નહિ કરે તેઓ કાફર છે. ૪૪.

سَمْعُونَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ٤٢ وَكَيْفَ يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ٤٣ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يُحْكُمُ بِهَا الَّذِينَ اسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَحْبَارُ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ٤٤

અને જેઓ યહુદી થયા છે, તેઓમાંના કેટલાક ભૂલું બોલવા માટે તને સાંભળે છે. § (અને) તેઓ ખીજા લોકોને (ખબર આપવા) માટે સાંભળે છે કે જેઓ ત્હારી પાસે આવ્યા નથી. તેઓ શબ્દોને તેની જગ્યા પર મૂકવામાં આવ્યા પછી ફેરફાર કરે છે. તેઓ કહે છે કે જો તમને આ પ્રમાણે હોકમ આપવામાં આવે તો તે કબૂલ કરે અને જો તે તમને આપવામાં ન આવે તો તેનાથી દૂર રહો; * અને ખુદા જેનો નાશ ઇચ્છે છે તેને માટે તે દૂર કરવા ખુદા સામે તું કંઈ સત્તા રાખતો નથી. આ તેઓજ છે જેઓને ખુદા આહતો નથી કે તેઓનાં અંતઃકરણ શુદ્ધ કરે, તેઓને માટે આ દુનિયામાં હલકાઈ છે, અને તેઓને માટે આવતી ઝિંદગીમાં રહેલી શિક્ષા છે. ૪૯.

وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَاعُونَ لِلْكَذِبِ
سَمَاعُونَ لِقَوْمٍ آخِرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ مَحْرُفُونَ
الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ
أَوْتَيْنَا هَذَا تَوَدُّهُ وَإِنْ لَمْ تُؤْتِنَا فَاحْذَرُوا
وَمَنْ يَرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ
شَيْئاً أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يَرِدِ اللَّهُ أَنْ يَطَهِّرْ
قُلُوبَهُمْ لَبَسُوا فِي الدُّنْيَا خُزًى وَلَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ٤٩

§ મહિનાના યહુદીઓ જનસુસ તરીકે હજરત પેયગમ્બરની પાસે આવતા અને પછી બહાર જઈ પોતી અક્રવા ઉડાડતા.

* આ નીચલા ફકરાઓ એક વ્યક્તિચારી પુરૂષ અને એક વ્યક્તિચારી સ્ત્રી કે જે બન્ને યહુદી કોમમાં ઉંચી પદવીના માણસો હતાં તેમની ઉપર હજરત પેયગમ્બરે શરમાવેલી સજાની સાથે સંબંધ રાખે છે, કારણકે જો કે યહુદીઓએ આ બાબતનો ફેંસલો કરવાનું કામ હજરત પેયગમ્બરને રજુ કર્યું હતું તોપણ યુનહુગારોને હજરત પાસે લઈ જનારા માણસોને તેઓએ 'કહુ' કે જો તેઓને માખખો મારવાની અને તેઓનું મોં કાળું કરવાની સજા હજરત ફરમાવે તો તમારે તેનો ફેંસલો કબુલ રાખવો; પણ જો તેઓને પથ્થર મારી મારી નાંખવાની સજા ફરમાવે તો તમારે તેનો ફેંસલો કબુલ કરવો નહિ. પછી જ્યારે હજરત પેયગમ્બરે પથ્થર મારી મારી નાંખવાની સજા ફરમાવી ત્યારે જો કે તે તૈયતના કાયદા પ્રમાણે હતી તોપણ તે કબુલ કરવાની અને તેને અમલમાં લાવવાની તેઓએ ના પાડી, અને કહ્યું કે આવો કાયદો તૌરાતમાં નથી. આખરે તે વખતના સૌથી વિદ્વાન યહુદી ઇબ્ને-સુરીયાને આ વાતનો નિવેડો આજુવાને તથા તે કાયદો તેઓની કેતાબમાં છે કે નહિ તે કહેવાને બોલાવવામાં આવ્યો. તેણે કબુલ કર્યું કે એ કાયદો તૌરાતમાં છે. તેથી યુનહુગારોને મરજેદના દરવાજા આગળ પથ્થર મારીને મારી નાંખવામાં આવ્યા.

ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે તેઓ
 અગર બેઠે પૃથ્વીમાં જે સંબંધ છે તે
 તેમનું હોય અને ધીમું તેટલું જ તેની
 સાથે હોય અને તેઓ તે છટકારા તરીકે
 આપી દે એટલા માટે કે તેઓ કયામતના
 દિવસની શિક્ષામાંથી બચી જાય તો પછી
 તેઓની ખાસેથી તે સ્વીકારવામાં આવશે
 નહિ અને તેમને માટે દુઃખદાયક સજા
 છે. ૩૬. તેઓ ધરતી છે કે તેઓ આગમાંથી
 બહાર આવે, પણ તેઓ તેમાંથી કદી
 બહાર આવનાર નથી, અને તેઓને માટે
 કાયમ રહેનાર શિક્ષા છે. ૩૭. અને ચોર
 પુરૂષ અને ચોર સ્ત્રી, જે તેઓ કમાયા
 છે, તેની સજા તરીકે તેઓ બન્નેના
 હાથ કાપી નાંખે. આ ખુદા તરફની
 શિક્ષા છે, અને ખુદા શક્તિમાન (અને)
 સત્ય કરનાર છે. ૩૮. પણ જે પોતે
 જોલામ કર્યા પછી પશ્ચાત્તાપ કરે છે,
 અને (પોતાના કામમાં) સુધારો કરે છે
 ખરેખર ખુદા તેને પશ્ચાત્તાપ કબૂલ
 કરશે. બેશક ખુદા માફી આપનાર (અને)
 દયાળુ છે. ૩૯. શું તું બાણતો નથી કે
 ખુદાને માટે આકાશોની અને પૃથ્વીની
 પાદશાહી છે? જેને તે ચાહે છે તેને તે
 શિક્ષા કરે છે, અને જેને તે ચાહે છે
 તેને તે માફ કરે છે અને ખુદા સર્વ
 શક્તિમાન છે. ૪૦. હે પેયગમ્બર,
 જેઓએ પોતાના ગેહાંએ કહ્યું છે કે અમે
 ઇમાન લાવ્યા છીએ, અને તેઓનાં
 અંતઃકરણમાં ઇમાન લાવ્યા નથી
 તેઓમાંના જેઓ કાફરપણા તરફ
 ઉતાવળથી દોડે છે, તેઓનાથી તું દિલગીર
 થા નહિ,

ان الذين كفروا لو ان لهم ما في الارض
 جميعا ومثله معه ليفتدوا به من عذاب
 يوم القيمة ما تقبل منهم ولهم عذاب
 اليم ٣٦ يريدون ان يخرجوا من النار وما هم
 بخارجين منها ولهم عذاب مقيم ٣٧
 والسارق والساوقة فاقطعوا ايديهما
 جزاء بما كسبا نكالا من الله والله عزيز
 حكيم ٣٨ فمن تاب من بعد ظلمه
 واصلح فان الله يتوب عليه ان الله
 غفور رحيم ٣٩ ألم تعلم ان الله ملك
 السموات والارض يعذب من يشاء
 وينفّر لمن يشاء والله على كل شيء
 قدير ٤٠ يا ايها الرسول لا يحزنك
 الذين يسارعون في الكفر من الذين
 قالوا امنا باقواهم ولم تؤمن قلوبهم

જેઓ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરની સામે લડાઈ કરે છે, અને દુનિયામાં ફસાદ માટે દોડે છે, કે તેઓની સજા માત્ર એ છે કે તેઓને મારી નાંખવા અથવા ફાંસીએ ચઢાવવા, અથવા તેઓના સામસાગા હાથ અને તેઓના પગ કાપી નાંખવા, અથવા તેઓને દેશનિકાલ કરવા. આ તેઓને માટે આ દુનિયામાં એક હલકાઈ ભરેલી શિક્ષા છે, અને તેમને માટે આવતી જિંદગીમાં મોટી સજા છે. હરે. પણ તમે તેઓની ઉપર સત્તા મેળવો તે અગાઉ જેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે તો જાણો કે ખરેખર ખુદા (તેઓને) માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. હરે. હે મોમેનો, ખુદાનો ડર રાખો, અને તેની તરફનાં સાધન શોધો, અને તેને રસ્તે લટો કે કદાચ તમને સુકિત મળે. ઉષ.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا
أَوْ يَصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ
مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ
خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ۝۳۳ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ
تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝۳۴ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَكُمْ فَلَاحُونَ ۝۳۵

ખબા ઉપર તે મુઠ્ઠાને લઈ ચાલ્યો, પણ ક્યાં સંતાડવું તે તે જાણતો નહોતો. છેવટે તેમાંથી ખરાબ વાસ નીકળવા માંડી અને પછી એક કાગડો કે જે એક મરીગયેલા કાગડાને તેની સમક્ષ લાવ્યો અને જેણે પોતાના પંજા અને ચાંચવડે એક ખાડો ખોદીને તેમાં તેને ઘાટ્યો તે કાગડાનો દાખલો કરી બતાવી ખુદાએ કાળીકને તેના લાઈનું મુઠ્ઠું ઘાટવાનું શીખવ્યું અને કાળીકે તેજ પ્રમાણે કર્યું.

કે જેનાના હાથ વર્ષમાં કેટલાક અરણ્યવાસી અરણ્યોએ હરત પેયગમ્બર પાસે આવીને એસ્લામ ધર્મ કબુલ કર્યો. પણ મદિનાની દુવા તેમને માફક નહિ આવવાથી ઉંટનું દૂધ પીવા માટે તેઓને “ જગલ-ઉલ-ધર ” નામની જગ્યામાં મોકલવામાં આવ્યા. થોડો વખત ત્યાં રહી સારા થયા બાદ તેઓ ત્યાંનાં લોકો સાથે લડ્યા અને કેટલાંક ઉંટ લઈ નાસી ગયા. હરત પેયગમ્બર તેઓની પાછળ કેટલાક અસહાયને મોકલ્યા. તેઓએ તેમને પકડી મદિને આડ્યા તે વખતે આ ૧૬૨૦ વલ કરવામાં આવ્યો.

† આનો અર્થ કાંતો જમણો હાથ અને ડાબો પગ કાપવો એમ થાય છે અને કાંતો ડાબો હાથ અને જમણો પગ કાપવો.

પછી તેના ત્હવે તેના ભાઈને મારી નાંખવાનું સંકલ્પું સૂચવ્યું; ૬ પછી તેણે તેને મારી નાંખ્યો, અને તે નુકસાન ખમનારાઓમાંનો થયો. ૩૦. પછી ખુદાએ એક ઠાગડો મોકલ્યો કે જે અગ્નિન ખોતરતો હતો, ૬ એટલા માટે કે તે તેને બતાવે કે કૃપી રીતે તે પોતાના ભાઈની લાશ છૂપાવે. તેણે કહ્યું કે અરે મને ધિક્કાર છે! શું હું શક્તિવાન નથી કે હું આ ઠાગડા જેવો થાઉં? અને મારા ભાઈની લાશ સંતાડું! પછી તે પસ્તાવો કરનારાઓમાંનો થયો. ૩૧. આ કારણથી અમે એસ્રાઇલના દીકરાઓ ઉપર લખ્યું છે કે જે કોઈ કોઈ માણસને, તેણે ખુન કર્યું હોય, અથવા પૃથ્વીમાં ફસાદ કર્યો હોય તે સિવાય, મારી નાંખે તો, જાણે કે તેણે સઘળાં માણસોને મારી નાંખ્યાં છે, અને જે કોઈ કોઈનો છવ બચાવે તો, જાણે કે તેણે સઘળાં માણસોના છવ બચાવ્યા છે. અને ખરેખર તેઓની પાસે અમારો પેયગમ્બરો સ્પષ્ટ અમરકારો સહિત આવ્યા. પછી ખરેખર તેઓ (બની એસ્રાઇલ) માંના ઘણા આ પછી પૃથ્વીમાં હુદબહાર જનારા છે. ૩૨.

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ ۳۰ فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا
يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي
سُوءَ أَخِيهِ قَالَ يُوَارِيهِ عَجْزًا إِنْ أَكُونُ
مِثْلَ هَذَا التُّرَابِ فَأُوَارِي سُوءَ أَخِي
فَأَصْبَحَ مِنَ الْنَادِمِينَ ۝ ۳۱ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ
كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ
نَفْسًا بَنِي نَفْسٍ أَوْ فَسَادَ فِي الْأَرْضِ
فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا
فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ
ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ۝ ۳۲

૬ હાથીલને જેવા રીતે મારી નાંખ્યો તે કાળીલ જાણતો નહોતો. આખરે શેતાન પુરુષનું રૂપ ધારણ કરીને આવ્યો, અને તેના દેખતાં એક પક્ષીને તેનું માથું એક પથ્થર પર મૂકીને બીજા પથ્થરનો તેનાપર ઘા કરીને મારી નાંખ્યું. પછી કાળીલ સાતની વખતે પોતાનો ભાઈ જે પથ્થર ઉપર માથું મૂકીને ઊંઘતો હતો, તેની પાસે ગયો અને તેના માથા ઉપર પથ્થરનો ઘા કરીને તેને મારી નાંખ્યો.

૬ આ ખુન કર્યા પછી કાળીલના મનમાં સજ્જા ખેદ થયો અને લાંબા વખત મુઠ્ઠા પોતાના

અને તેમને તું (હિ મોહમ્મદ) આદમના બે દીકરાના સમીપ સત્યતાથી વાંચી સંભળાવ, જ્યારે તેઓ બન્નેએ કુરઆની કરી, પછી તે બેમાંના એક પાસેથી સ્વીકારવામાં આવી, અને બીજા પાસેથી કબૂલ કરવામાં ન આવી, ત્યારે બીજાએ કહ્યું કે હું ખરેખર તને મારી નાંખીશ. તેણે કહ્યું કે ખરેખર ખુદા માત્ર પરહીઝગારે. પાસેથીજ કબૂલ કરે છે. ૨૭. જો તું તહારા હાથ મ્હારા તરફ લાંબો કરે, એટલા માટે કે તું મને મારી નાંખે, તો હું મ્હારા હાથ ત્હારા તરફ લાંબાવનાર નથી કે હું તને મારી નાંખું, ખરેખર ખુદા સર્વ સૃષ્ટિના પાલકથી હું ડરું છું. ૨૮. ખરેખર હું એણે ઇચ્છું છું કે મ્હારાં પાપ અને ત્હારાં પાપ તુંજ લોગવ કે જેથી તું આગમાં રહેનારાઓમાંનો થા, અને આ ઝેલમગારોની સજા છે. ૨૯.

وَإِلَّٰهِ عَلَيْهِمْ نَبَأُ آدَمَ بِالْحَقِّ أَذْ قَرِيبًا

فَقَبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يَقْبَلِ مِنَ

الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ

مِنَ الْمُتَّقِينَ ٢٧ لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ

لَتَمْلَأَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطِ يَدِي إِلَيْكَ لَأَقْتُلَنَّكَ

إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْمَالِينَ ٢٨ إِنِّي أُرِيدُ

أَنْ تَتُوبَ إِلَيَّ وَإِنَّمَا تَتُوبُ لَكَ فَتَكُونَ مِنَ

أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ٢٩

૧૧ આ હાખીલ અને કાખીલ નામના હજરત આદમના બે દીકરા હતા. પૃથ્વી ઉપર હજરત આદમે મકામ કર્યું, ત્યારપછી હજરત હવ્વા દરેક પ્રસૂતિ વખતે બન્ને બાળક સાથે જણતી અને આગલી પ્રસૂતિ વખતે જન્મેલા દીકરા કે દીકરીને પાછલી પ્રસૂતિ વખતે જન્મેલી દીકરી કે દીકરાની સાથે પરણાવવામાં આવતાં. આ સમયે કટલાક તફસીર લખનારાઓના જુદા જુદા મત પણ છે. જ્યારે હાખીલ અને કાખીલ પુખ્ત ઉંમરે પહેાંચ્યા ત્યારે કાખીલની જોડ બહેન અકેલીમીઆની સાથે હાખીલને પરણાવવાનો અને હાખીલની જોડ બહેન લીયુઝાની સાથે કાખીલને પરણાવવાનો ખુદાએ હજરત આદમને હોકમ કર્યો પણ કાખીલે આ લગ્ન કબૂલ કર્યું નહિ કારણ કે પોતાની બહેન સાથે પ્રુખ્તરત હતી. તેથી હજરત આદમે ખુદા માટે કુરઆની આપવાનો તેમને હોકમ કર્યો, એટલા માટે કે તેઓ તેઓનો વાંધો ખુદાના હોકમ ઉપર રાખે. ખુદાએ હાખીલની કુરઆની સ્વીકારી અને તેની નિશાની એ હતી કે આકાશમાંથી આગે ઉતરીને તે કુરઆની બાળા નાંખી; પણ કાખીલની કુરઆનીને આગ બિઝકુલ અગ્નિ નહિ. એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે કાખીલની કુરઆની પોતે ખેડુત હોવાથી ઘણીજ દલકરી ઝતની અનાજનો પૂજા હતો, પણ હાખીલ ભરવાડ હતો તેથી તેણે પોતાનાં સાથી સારાં વેટાંમાંના એક માતેલા મેંદાની કુરઆની કરી. જ્યારે હાખીલની કુરઆની સ્વીકારવામાં આવી ત્યારે કાખીલે તેને મારી નાંખવાનો નિશ્ચય કર્યો.

જેઓ ડરતા હતા તેમાંના એ પુરૂષો કે જેની ઉપર ખુદાએ કૃપા કરી હતી, તેઓએ કહ્યું કે ખારણેથી તેમની ઉપર દાખલ થાઓ. પછી જ્યારે તમે તેમાં દાખલ થશો, ત્યારે બેશક તમે જન્ય મેળવનાર છો. અને ખુદા ઉપર આધાર રાખો, જો તમે ઇમાન રાખતા હો. ૨૩. તેઓએ કહ્યું કે હે મુસા, અગે કહી તેમાં દાખલ થઈશું નહિ જ્યાંસુધી કે તેઓ તેનો અંદર છે, માટે તું અને તારા પરવરદેગાર જાઓ, પછી તમે જન્મે લડો, ખરેખર અમે અહિંઆ બેસનાર છીએ. ૨૪. મુસાએ કહ્યું કે હે પરવરદેગાર ખરેખર હું મારા દેહ અને મારા લાઇ સિવાય બીજા કોઈના માલેક નથી, માટે અમારી અને આ પાપી લોકોની વચ્ચે વિયોગ પાડ. ૨૫. ખુદાએ કહ્યું કે ત્યારે તે જગ્યા તેઓની ઉપર ચાલીશ વર્ષ સુધી હરામ થયેલી છે. તેઓ પૃથ્વી ઉપર ગલરાટમાં લટકશે. * માટે તું પાપી કોમ વિષે દિલગીર થા નહિ. ૨૬.

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ اللَّهَ عَلَيْهِمَا ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانْكُمُ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ ۲۳ قَالُوا يَا مُوسَى إِنَّا لَنَدْخُلُهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا فَاذْهَبْ أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هُنَا قَاعِدُونَ ۚ ۲۴ قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَآخِي فَأَفُوق بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۚ ۲۵ قَالَ فَاتَّخِذْ مَعَكَ عَلَىٰ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيمُونَ فِي الْاَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ۚ ۲۶

* જ્યારે એસરાઇલના વંશજોએ અમાલેકની સામે લડવા જવાની ના પાડી ત્યારે હઝરત મુસાએ તેમને શાપ આપ્યો અને ખુદાએ એવું નિર્માણ કર્યું કે તેઓ રણમાં રખડે. તેથી તેઓ ૪૦ વર્ષ સુધી “તીહ” નામના રણમાં રખડ્યા અને તેઓને ૧૮ મીલની અંદરજ રાખવામાં આવ્યા અને જોકે તેઓ સવારથી સાંજ સુધી મુસાફરી કરતા તોપણ તેઓ જે જગ્યાએથી ઉપડતા તેજ જગ્યાએ જીજી દિવસે પાછા આવ્યા છે એમ તેઓને હુમેશ માન્ય પડતું.

અને આસમાનો અને જમીનની પાદશાહી
અને તે બે વચ્ચે જે છે તે ખુદાનુંજ
છે. અને તેના તરફ સઘળાંને પાછું ફરવાનું
છે ૧૮. હે કેતાળના લોકો, તમારી
પાસે અમારો પેયગમ્બર આવ્યો કે
જે, તમારે માટે પેયગમ્બરો આવતા
બધ થયા † પછી (સત્ય રસ્તાનું)
વર્ણન કરે છે, એટલા માટે કે તમે એમ
કહો નહિ કે અમારી પાસે કોઈ ખુશખબર
લાવનાર કે કોઈ એતવણી આપનાર
આવ્યો નથી. ત્યારે ખરેખર તમારી
પાસે ખુશખબર લાવનાર અને એતવણી
આપનાર આવ્યો છે, અને ખુદા સર્વ
શક્તિમાન છે. ૧૯. અને (યાદ કર) કે
જ્યારે મુસાએ પોતાની કોમને કહ્યું કે
હે લોકો, તમે તમારી ઉપરની ખુદાની
દૃષ્ટિ યાદ કરો, કારણ કે તેણે તમારી
અંદર (કેટલાકને) પેયગમ્બર બનાવ્યા
છે, અને તમને પાદશાહ બનાવ્યા, અને
સર્વ આલેખમાં દેખાને જે આખું નથી
તે તમને આખું. ૨૦. હે ભારી કોમ,
તમે પાક થયેલી જમીનમાં * દાખલ
થાઓ કે જે તમારે માટે ખુદાએ લખેલી
છે, અને પીઠ ફેરવી પાછા હો નહિ,
નહિતો તુકસાન ખમનારા થશો. ૨૧.
તેઓએ કહ્યું કે હે મુસા, ખરેખર તેની
અંદર એક રાક્ષસી પ્રજા રહે છે. અને
અમે કદી તેમાં દાખલ થઈશું નહિ
જ્યાંસુધી કે તેઓ તેમાંથી બહાર નીકળે;
પછી જો તેઓ તેમાંથી બહાર નીકળે
તો અમે દાખલ થઈશું. ૨૨.

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
وَالِهُ الْمَصِيرُ ۝ ۱۸ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ
رَسُولُنَا يَبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فِتْرَةٍ مِنَ الرَّسْلِ
أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ
فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ۱۹ وَاذْقَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقُومُ
اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ
وَجَعَلَ لَكُمْ مِلُوكًا وَآتَاكُمْ مَا لَمْ يُوْتِ أَحَدًا مِنَ
السَّالِمِينَ ۝ ۲۰ يَا قَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ
الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ
فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ۝ ۲۱ قَالُوا يَا مُوسَى إِن فِيهَا
قَوْمًا جَابِرِينَ وَإِنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّى يَخْرُجُوا
مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ۝ ۲۲

† “ફતરા” એટલે એક પેયગમ્બર જન્મ અને બીજાને આવે તે દરમિયાનનો વખત કે જે
વખતમાં કોઈ પેયગમ્બર તેમજ કંઈપણ પણ મોકલવામાં આવતા નથી.

* દાખલની જમીન કે જેમાં “જેતુન-મોકદસ” આવેલું છે તે.

હે કેતાબના લોકો, તમારી પાસે અમારો
 પેચગામ્બર આવ્યો કે જે તમારે માટે
 કેતાબમાંથી, જે તમે સંતાડતા હતા
 તેમાંનો ઘણો ભાગ ખુલ્લો કરી વર્ણવે
 છે, અને ઘણા ભાગને દરશનર કરે છે.
 ખરેખર ખુદા તરફથી તમારી પાસે તુર
 અને સ્પષ્ટ કેતાબ આવી છે. ૧૫. તે
 વડે ખુદા જે તેની ખુશી પ્રમાણે આલે
 છે તેને સલામતીના રસ્તા બતાવશે,
 અને તેઓને અધારામાંથી અજવાળા
 તરફ પોતાના હોકમથી બહાર લાવશે
 અને તેઓને સિધ્ધો રસ્તો દેખાડશે. ૧૬.
 ખરેખર તેઓ કાફર થયા છે કે જેઓએ
 કહ્યું છે કે મરયમનો દીકરો મસીહ
 ખુદા છે. કહે કે ખુદાને ક'ઇપણ કરવામાંથી
 કાણ અટકાવી શકે છે જો તે (ખુદા) જોવું
 ઇચ્છે કે મરયમનો દીકરો મસીહ અને
 તેની માતા અને જે સઘળા પૃથ્વીમાં
 છે તેઓનો તે નાશ કરે? અને આકાશ
 અને પૃથ્વીની પાદશાહી, અને તે જે
 વચ્ચે જે છે તે ખુદાનું છે. જે તે
 ઇચ્છે તે તે પેદા કરે છે, અને ખુદા સર્વ
 શક્તિમાન છે. ૧૭. અને યહુદીઓ અને
 નસારાઓ કહ્યું કે અમે ખુદાનાં છોકરાં
 અને તેના મિત્રો છીએ. કહે કે ત્યારે
 શામાટે ખુદા તમને તમારાં પાપ માટે
 શિક્ષા કરે છે? બલકે જેઓને તેણે
 પેદા કર્યા છે તેમાંના તમે માણસો છો.
 જેને તે આલે તેને તે માફ કરે છે
 અને જેને તે આલે તેને તે શિક્ષા કરે છે,

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا بَيْنَ
 لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ
 وَيُمْفُوا عَنْ كَثِيرٍ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ
 وَكِتَابٌ مُبِينٌ ١٥ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ
 رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ
 الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِم إِلَى
 صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ١٦ لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا
 إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ
 اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُنْزِلَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ
 وَإِيَّاهُ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مَلِكُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
 وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١٧ وَقَالَتِ الْيَهُودُ
 وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ قُلْ
 فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
 خَلَقَ يَفْعَلُ بِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ

પછી તેઓને પોતાનું વચન તોડવા માટે
અમે લખનત કરી, અને અમે તેઓનાં
અંતઃકરણ કઠોર કર્યાં. તેઓ શબ્દોનો
તેની જાણાઓથી ફેરફાર કરે છે, અને
જે વડે તેઓને ઉપદેશ આપવામાં આવ્યો
હતો, તેનો મોટો ભાગ તેઓ ભૂલી ગયા;
અને તું હમેશ તેઓનું અપ્રમાણિકપણું
જાણીશ, પણ તેઓમાંના જુજ માણસો
અપ્રમાણિકપણે વર્તશે નહિ; માટે તેમને
માફ કર, અને તેમના તરફથી મેં ફેરવ,
ખરેખર ખુદા સારાં કામ કરનારાઓને
આપે છે. ૧૩. અને જેઓએ કશું કે
ખરેખર અમે નસારા છીએ * તે માણસો
પાસેથી અમે વચન લીધું છે. પછી જે
ઉપદેશ તેઓને આપવામાં આવ્યો હતો
તેનો મોટો ભાગ તેઓ ભૂલી ગયા;
તેથી અમે તેઓની વચ્ચે કયામતના
દિવસ સુધી શત્રુતા અને દ્વેષભાવ ઉત્પન્ન
કર્યાં, અને ખુદા તેઓને જે તેઓ કરતા
હતા તેની, જલદીથી ખબર આપશે. ૧૪.

فَمَا تَتَّخِذُهُمْ مِثْلَهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَاسِيَةً يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا
حَقًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى
خَاسِئَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ١٣
وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَى أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ
فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْبَغْضَاءَ وَالْبُغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ
يَنْبَغِيهِمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ١٤

તેણે તેણીની પાસે રજા માગી. પણ આજે તેઓને છોડી મૂક્યા એમ ધારીને કે તેઓ આ ખબર
તેમના લોકોને આપશે, અને તેથી તેઓ નાસી જશે. આ સરદારે પાછા આવ્યા પણ પોતાની
ટોળીઓ નાહિમત થઈ જશે એમ ધારીને તેઓએ આ વાત તેમને અહેર નહિ કરવાનો હવા
કર્યો. તેમ છતાં તેઓએ હારત મુસા અને હારનને જાણી વાત કહી. જ્યારે પછીમાં પહેલ્યા પછી
દશ જાણાએ અહેર રીતે પોતે જે જોયું હતું તે કશું અને જે જાણા મુખ રહ્યા. આથી એસરાઈલના
છોકરાઓ ગલરાયા અને જોડ્યા કે આવા માણસોની સામે આપણે કેમ લડી શકીએ? આ ફકરોનો
સંબંધ આની સાથે છે.

* “નસારા” એટલે ખ્રિસ્તિઓ; કારણ કે તેઓ કાંતો “નસરાન” નામના ગામમાં રહેતા
હતા અને કાંતો તેઓ પોતાને “અન્સારહવા” એટલે કે ખુદાના ધર્મને મદદકરનારા કહેતા.

અને ખરેખર ખુદાએ એસરાઈલના
દીકરાઓ પાસેથી કરાર લીધો, અને
અમે તેઓમાંથી ખાર સરદારો બનાવ્યા, &
અને ખુદાએ કહ્યું કે ખરેખર હું તમારી
સાથે છું. જો તમે નમાઝ પઢો અને
ઝકાત આપો, અને મારા પેયમખબરો
ઉપર ઇમાન લાવો અને તેમને માન
આપો, અને ખુદાને નિખાલસપણે પીરો
તો હું તમારા અપરાધ માફ કરીશ,
અને તમને બેદરશતગી વાડીઓમાં દાખલ
કરીશ, જેની નીચે નદીઓ વહે છે; પણ
આ ઈબ્દી તમારામાં જે કોઈ કાફર થાય
તેણે ખરેખર સિધ્ધા રસ્તો જોયો છે. ૧૨.

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَشَّرْنَا

مِهِم اثْنَيْ عَشَرَ نَفِيقًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ

إِن تَأْتُوا الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ

بِرِسَالِي وَعَزَرْتُمُوهُم وَاقْرَأُوا الْقُرْآنَ

حَسَنًا لَا كُفْرًا عَنْكُمْ سَبَائِكُمْ وَلَا دَخَلَكُمْ

جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَن كَفَرْنَا

ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ١٢

અને તેના સોખતીઓ થોડે છેડે ગયેલા હોવાથી એક અરબ તેની પાસે આવ્યો અને તરવાર ખેંચીને
ખોટો કે “તને મારી નાંખવામાંથી મને કોણ અટકાવનાર છે?” હઝરત પેયમખબરે જવાબ
આપ્યો કે “ખુદા” તે વખતે જેપ્રાર્થના એકદમ નીચે આવ્યો, અને તે અરબના હાથમાંથી તેણે
તરવાર ચપક મારીને પાડીનાંખી એટલે તે હઝરત પેયમખબરે લઇ લીધી અને તે અરબને તેણે
તેજ સવાલ પૂછ્યો કે “હવે તને મારી નાંખવામાંથી મને કોણ અટકાવનાર છે?” તે અરબે
જવાબ આપ્યો કે “કોઈ નહિ.” અને તરતજ તેણે એસ્લામ ધર્મ કબૂલ કર્યો. આ આવાનો
સંબંધ આ બનાવની સાથે છે, બીજા તફસીર લખનારાઓએ આનો સંબંધ બીજા બનાવો
સાથે પણ દર્શાવ્યો છે.

હું એસરાઈલના વંશજોએ મેસૂર દેશ છુટ્યા પછી ખુદાએ તેમને શામ કે જેમાં તે વખત
અમાલેકા ઝાતના રાક્ષસો વસતા હતા તે આધવાનું વચન આપીને ત્યાં જવાનો હોકમ કર્યો. એમ
કહેવામાં આવ્યું છે કે તે રાક્ષસો ૮૦૦ થી ૩૩૦૦ વાર હિંચા હતા. તેઓની વાડીઓમાં એવી
મોઢાટી દ્રાક્ષો હતી કે તેના એક ઝુમળો પાંચ માણસોથી ઉચકાય અને ઘડેમના અરધા છોતરામાં
પાંચ માણસો સમાઈ શકે; તેથી હઝરત મુસાએ ખુદાના ફરમાનથી ચટાઈ કરવા માટે બનીએસરાઈલની
ખાર કામમાંથી ખાર સરદારો નિમ્યા. જ્યારે તેઓ તે દેશની સરહદ પર આવ્યા ત્યારે હઝરત
મુસાએ પેલા ખાર સરદારોને તે દેશની હાલત વિશે ખબર કાઢવા મોકલ્યા. પણ તેઓને રસ્તામાં
ઉજ-બેન-ઉનુક મળ્યો જે ૩૩૦૦ વાર હિંચો હતો. તેણે તેમને પોતાની અગરખાની ચાળમાં
લઈ લીધા પછી તે પોતાની આ પાસે તેમને લઈ ગયો અને પગતળે છુદીને તેમને મારી નાંખવાની

તમારી ઉપર ખુદાની મેહેરબાની અને તેનો કરાર યાદ કરો કે જે કરાર તેણે તમારી સાથે બાંધ્યો છે, જે વખતે તમે કહ્યું કે અમે સાંભળ્યું અને હોકમ ઉઠાવ્યો. અને ખુદાથી ડરો. ખરેખર ખુદા તુહાયની ગુપ્ત વાતો બાબુનાર છે. ૭. હે મોમેનો, ખુદાને વીરોધે ન્યાયથી સાક્ષી તરીકે ઉભા રહો, અને કોઈપણ લોકોની દુશ્મનાઈથી તમારે ઉશ્કેરાણું ન ભેળવો કે (જેથી) તમે ન્યાયથી વર્તો નહિ. ન્યાયથી વર્તો; તે પરહીઝગારીની વધારે નબલિક છે અને ખુદાથી ડરો. ખરેખર તમે જે કરો છો તે ખુદા બાબુનાર છે. ૮. ખુદાએ વચન આપ્યું છે કે જેઓએ ઇમાન આણ્યું છે અને સારાં કૃત્ય કર્યાં છે, તેઓને માટે મારી અને મહોટો બદલો છે. ૯. પણ જેઓએ ઇમાન આણ્યું નથી, અને અમારી નિશાનીઓને જીડી કહી છે તેઓ દુશ્મના રહેવાસીઓ છે. ૧૦. હે મોમેનો, તમારી ઉપરની ખુદાની કૃપા યાદ કરો કે ત્યારે એક કોમે નિશ્ચય કર્યો કે તમારી તરફ તે પોતાના હાથ લંબાવે, પછી ખુદાએ તેઓના હાથ તમારી ઉપરથી અટકાવ્યા, † અને ખુદાથી ડરો; અને ખુદા ઉપર મોમેનોએ આધાર રાખવો ભેળવ્યો. ૧૧.

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي
وَأَتَقَمُّكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَتَقَمَّا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٧ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاَنُ قَوْمٍ عَلَى الْإِتْدَالِ
أَعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ٨ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ٩
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ١٠ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ
يَسْتَضِئُونَ مِنْكُمْ فَيَكْفُرُوا بِأَيْدِيهِمْ عَنْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ١١

‡ આ કરારને માટે સુરા ૭, આયા ૧૭૩ મી જુઓ.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે એક વખત ત્યારે હઝરત પેગમબર બની-સલામાની સામે લડવા ગયા ત્યારે એક ઝડ ઉપર પોતાના હથિયાર લટકાવીને તે ઝડ તથા આરામ લેતા હતા;

અને જે કોઈ એસ્લામ ધર્મ માનતો નથી તેનું કામ ખરેખર નાણુદ થયું છે, અને તે આવતી ઝિંદગીમાં નુકસાન ખમનારાઓમાંનો છે. જે મોમેનોન્યારે તમે નમાઝ પઢવાને ઉઠા ત્યારે તમારું મોં અને તમારા હાથ ઢોણી સુધી ધુઓ, અને તમારાં માથાં મસ્હુ કરો (હાથ ફેરવો), અને તેમજ તમારા બન્ને પગને કાંઠા સુધી;† અને જે તમે જુનોખ હો તો, તમે શુસ્લ (સ્નાન) કરો. પણ જે તમે માંદા હો, અથવા સફર પર હો, અથવા જે તમારામાંનો કોઈ દિશાએ જઈ આવ્યો હોય, અથવા તમે ઓસેવન કર્યું હોય, અને તમને પાણી ન મળે, તો સ્વચ્છ માટીથી તયમ્મોમ† કરો, પછી તમારું મોં અને તમારા હાથ તે વડે મસ્હુ કરો. ખુદા એવું ઇચ્છતો નથી કે તે તમારી ઉપર કાંઈ અગવડ મૂકે, પણ તે એવું ઇચ્છે છે કે તે તમને પવિત્ર કરે, અને પોતાની કૃપા તમારી ઉપર સંપૂર્ણ કરે કે કદાચ તમે આભાર માનો. ૬.

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطْهَرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْمَاءِ فَلَمْ يَجِدْهُ فَإِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ مِنْهُ مَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

† આ આપાની વ્યાકરણ રચનામાં એક ફેરફાર કરવાથી શિયા અને સુન્ની તેનો જુદો જુદો અર્થ લે છે. સુન્ની પગનો સંબંધ મોં અને હાથની સાથે લે છે અને “વજુ” કરતી વખતે તેને પણ ધોવાં જોઈએ એમ કહે છે; પણ શિયા તેનો સંબંધ માથા સાથે લે છે અને તેને મસ્હુ (સ્પર્શ) કરવો જોઈએ એટલે કે માથા અને પગને હાથે મસ્હુ (સ્પર્શ) કરવો એમ કહે છે.

† “તયમ્મોમ” અને “જુનોખ” ને માટે પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.

તેઓ તને પૂછે છે કે તેઓને માટે શું હુલાલ કરવામાં આવ્યું છે? કહે કે તમારે માટે પાક ચીઝો હુલાલ થયેલ છે. અને તેમજ તમારે માટે તમારા કેળવેલા શિકારી જનવરોએ પકડેલાં પ્રાણીઓ (હુલાલ છે) કે જે શિકારી જનવરોને કેળવણી આપીને, જેમ ખુદાએ તમને શીખવ્યું છે તેમ, તમે તેઓને શીખવો છો. પછી જે તેઓ તમારે માટે પકડે છે તેમાંથી ખાઓ, * અને તેઓને છોડતી વખતે ખુદાનું નામ લ્યો, † અને ખુદાથી ડરો. ખરેખર ખુદા જલદી હેસાબ લેનાર છે. ‡ આજ દિવસે તમારે માટે પાક ચીઝો હુલાલ થઈ છે, અને જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓનો ખોરાક તમારે માટે હુલાલ છે, અને તેમજ તમારો ખોરાક તેઓને માટે હુલાલ છે. તેમજ મોઝેન સ્ત્રીઓમાંથી આઝાદ ધર્મિષ્ઠ સ્ત્રીઓ અને જેઓને તમારી પહેલાં કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓની આઝાદ ધર્મિષ્ઠ સ્ત્રીઓ ત્યાં તમે તેમને મદદ આપો ત્યાં તમારે માટે હુલાલ છે. ‡ (આથી) તમારે શુદ્ધ પવિત્ર રહી, નહિ બ્યભિચાર કરવા કે નહિ ખાનગી સ્ત્રીઓ સાળવા, ધારવું બોધ્યો,

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أَحَلَّ لَهُمْ قُلْ أَحَلَّ لَكُمْ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
تَعْلَمُونَ نَهْن مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَاكْرُوا مِمَّا
إِمْكَنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝
الْيَوْمَ أَحَلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتِ وَطَعَامُ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ حَلَّ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَّ
لَهُمْ وَالْمَحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمَحْصَنَاتُ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصَيْنِينَ غَيْرِ
مُسَافِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ

* પાળેલા કુતરા અને શક્તિઓથી જનવરોનો શિકાર કરવો એ હુલાલ છે કે નહિ તે બાબત હાતેમના દીકરા અદીએ હઝરત પેયગમ્બરને પૂછ્યું; કારણ કે અદીનું કુટુંબ ધણું ખર્ચ જગલમાં રહેતું હતું. તેથી તે વખતે આ ફકરો વાંચ કરવામાં આવ્યો,

† પાળેલા શિકારી જનવરને છોડી મૂકતી વખતે શિકારીએ “એરમેલલાહે અલ્લાહો અકબર” કહેવું જોઈએ. આ કાયદા સંબંધી કાનુનો મુસલમાની કાયદાની કેતાબમાં જુઓ.

‡ આને માટે પણ મુસલમાની ધર્મ-કાયદાની કેતાબો જુઓ.

અને જે જંગલી પશુઓનું આધેહું
હોય તે સઘળું તમારે માટે હરામ
થયું છે. પણ તેમાંથી ગરુ છવ
જોઈ તમે કાપી નાંખો તો હલાલ છે.
તેમજ જે મૃતિઓના નામથી † કપાયેલું
હોય તે અને તમે તીરની સોરઠીથી *
ભાગ પારો તે પણ હરામ થયું છે. આ
તમારા ધર્મ બહાર જવાનું કારણ છે.
આજ દિવસે જેઓ કાફર થયા છે તેઓ
તમારો ધર્મ (ખાતેલ કરવા) થી નિરાશ
થયા છે, તેથી તેમનાથી ડરો નહિ અને
મ્હારાથી ડરો. આજ દિવસે મેં તમારે
માટે તમારા ધર્મને સંપૂર્ણ કર્યો છે.
અને તમારી ઉપર મેં મ્હારી મહેરબાની
પૂરી કરી છે અને તમારે માટે મેં
એસ્લામ ધર્મ પસંદ કર્યા છે. † પછી
જે કોઈ ભૂખથી નાચાર થઈ પાપ તરફ
વલણુ કરનાર નથી, (અને ઉપરની
હરામ વસ્તુઓમાંથી ખાય) તો ખરેખર
ખુદા માફી આપનાર, (અને) દયાળુ છે. કે.

وَمَا أَكَلَ السَّبْعَ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذَبَحَ
عَلَى النَّصَبِ وَإِنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ
ذَلِكُمْ فَسِقَ الْيَوْمِ لَشَيْءٍ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
دِينِكُمْ فَلَا تُخْشَوْهُمْ وَاتَّقُوا الْيَوْمَ
الْآكِلَ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَّتْ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي
وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ
فِي شَحْمَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِآثِمٍ فَاِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝

† મક્કા શહેરની આસપાસ અરબોએ ૩૬૦ પથ્થર મોડવા હતા કે જેને તેઓ માન
આપી મૃતિ તરીકે માનતા હતા. તે મૃતિઓને નામે તે લોકો ત્યાં જનવરોને કુરબાની કરી કાપતા.

* આવી રીતે તીર નાંખવાં એ અરબોમાં સાધારણ રિવાજ હતો. તેઓ એક જનવરને
મારી નાંખીને તેનાં માંસના દસ ભાગ પાડતા. આ કામ માટે તેઓ પોતાની પાસે દસ તીરો
રાખતા અને તેમાંના સાત ઉપર લુલુ જુલુ ભાગ લખતા અને બાકીનાં ત્રણ ઉપર કાંઈ ભાગ
લખતા નહિ. તેઓ આ સઘળાં તીરો એક કોટડીમાં મૂકીને કોઈ અજાણ્યા માણસને આપતા. તે
માણસ દસ શપ્થને નામે એકેક તીર ખેંચતો અને જેઓને નામે ભાગ વગરનાં તીરો ખેંચવામાં
આવતાં તેઓને તે જનવરની કિંમત આપવી પડતી અને બીજાઓને તીર ઉપર લખેલા ભાગ
પ્રમાણે ભાગ મળતો, આ એક જાતનો જુગાર હતો; તેથી હજરત પેયગમ્બરે તેની મના કરી.

‡ આ આયા માટે તક્સીર લખનારોએ લાંબા વાદવિવાદમાં પડ્યા છે. કેટલાક કહે છે કે
ત્યારે હજરત પેયગમ્બરે મક્કાની છેલ્લી દબલ કરી કે જેને દબલ-તોલ-વદાઅ કહે છે ત્યારે
“અરફાને” દિવસે આ આયા વલ કરવામાં આવી. આ આયા વલ થયા પછી હજરત પેયગમ્બરે
કોઈ કામતી મના કે હોકમ ફરમાવ્યો નથી. વળી તેઓ કહે છે કે આ વલ પછી હજરત પેયગમ્બર
માત્ર ૮૧ દિવસ જીવ્યા હતા. સિઆ તક્સીર લખનારા કહે છે કે છેલ્લી દબલમાં હજરત પેયગમ્બરે
ત્યારે હજરત અલીને પોતાના ખલીફ તરીકે નીમ્યા ત્યારે આ આયા વલ કરવામાં આવી.

હે મોમેનો, ખુદાની (હુદાની) નિશાનીઓને, તેમજ હરામ મહિનાને અને મકકા માટે સુક્રર થયેલી કુરખાનીને, ફ તેમજ હાર પહેરાવેલી કુરખાનીઓને, અને જેઓ તે પવિત્ર ધરની જગ્યાનો નિશ્ચય કરી નીકળે છે તેઓને (અપમાન કરવાને) હલાલ ધારા નહિ. તેઓ પોતાના પસવરદેગાર પાસેથી કૃષ્ણ અને ખુશી મેળવવા ઇચ્છે છે. અને જ્યારે તમે એ હરામનું કપડું ઉતારો ત્યારે શિકાર કરો; અને કોઇ કોમની દુશ્મનાઇએ. કારણ કે તેઓએ તમને પવિત્ર મસ્જિદમાં જતાં અટકાવ્યાં છે-તમને ઉરકેરવા ન જોઇએ કે જેથી તમે હદના હાર નહો. અને એકબીજાને લલાઇ અને પરહીઝગારી માટે મદદ આપો, અને એકબીજાને પાપ અને શત્રુતામાં સહાય કરો નહિ, અને ખુદાનો ઠર રાખો. ખરેખર ખુદા સખત સજા કરનાર છે. ૨. સુરહાર, અને લોહી, અને હુકરનું માંસ, અને જે કંઈ કાપતી વખતે ખુદા સિવાય બીજાનું નામ * પોકારવામાં આવ્યું હોય તે, અને જેને શુગળાવીને મારી નાંખ્યું હોય તે, અને જે મારથી મરીગયું હોય તે, અને જે ઉંચેથી પડીમરીગયું હોય તે, અને જે શિંગ મારથી મરીગયું હોય તે,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْلُوا شَاءَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا
الْقِلَاعَ وَلَا آمِينَ الْبَيْتِ الْحَرَامِ يَتَفَوَّنَ
فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا حَلَلْتُمْ
فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ
صَدَّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا
وَتَوَاصَوْا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَوَلَّوْا
عَلَى الْإِثْمِ وَالْمُدَوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ أَنْ اللَّهُ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ۚ حُرِّمَتْ عَلَيْكَ الْمَيْتَةُ
وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخَنَازِيرِ وَمَا أَهْلَ لَيْلٍ لِلَّهِ بِهِ
وَالنَّخْلَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّةُ وَالنَّطِيجَةُ

૧
૪

બે

ફ “હદ્” એટલે કુરખાની કે જે દાઝ લોકો મકકામાં કુરખાની કરવા લઈ જાય છે; અને “કુલાએદ” એટલે એવી કુરખાનીઓ કે જેની ઉપર ખાસ નિશાની મૂકવામાં આવી હોય છે. અને ધણું દરીને તે નિશાની ખજૂરીની જાવનો અથવા ખીજ કાંઈ ચીજનો બનાવેલો દાર હોય છે આદાર કુરખાની આપવાના નબનવરેની રાક ઉપર મૂકવામાં આવતો હતો, એટલા માટે કે તેઓ ખુદાને અર્પણ કરેલાં છે અને ખાસ કુરખાની આપવાના હેતુથી લઈ જવામાં છે એમ જણાય. * દારણ કે અરખ લોકો લાત અને ઉગ્રા વગેરે પોતાની મનિઓને નામે તે નબનવરેને કાપતા હતા; પણ મુસલમાનોએ ખુદાને નામે તેમને મારી નાંખવા નોંધ્યે. † જે નબનવરેને અરખ લોકો શુગળાવીને મારી નાંખતા હતા તેને તેઓ ખાતા હતા.

પ્રકરણ ૫ મું.

સુરતુલ-માએદા.

આ પ્રકરણ મદિનામાં વહા કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં કુશીના કેરઆનની નકલ પ્રમાણે ૧૨૦ આયા છે, બસી પ્રમાણે ૧૨૩ છે અને બીજા પ્રમાણે ૧૨૨ છે.

આ સુરા “માએદા” કહેવાય છે, તેનું કારણ એ છે તેમાં હઝરત ઇસાને આકાશમાંથી મોકલેલા ખોરાકની વાત લખેલી છે. એવું માનવામાં આવે છે કે આ છેલ્લામાં છેલ્લી સુરા છે કે જે હઝરત પેયગમ્બરએ વહા કરવામાં આવી હતી. આ સુરા વાંચવાથી શું શું સવાળ મળશે તેના સંબંધમાં ઘણી હદીસો છે. એક હદીસમાં એમ લખ્યું છે કે જે દરેક સુરવારે આ સુરા વાંચશે તેના ઇમાનમાં કદી પણ કાફરપણું આવવા પામશે નહિ. બીજી એક હદીસમાં એવું પણ લખેલું છે કે જ્યારે આ સુરા વહા કરવામાં આવી ત્યારે હઝરત પેયગમ્બર “શહુબા” નામના પોતાના ખમ્બર ઉપર બેઠા હતા અને તે વખતે હઝરતનું શરીર એટલું બધું ભારે થઈ ગયું કે તે ખમ્બર આવી પણ શક્યું નહિ. અને તેથી બેહોશ સ્થિતિમાં હઝરતે વહાવના માયા ઉપર પોતાનો હાથ મૂક્યો અને પછી માથું ઉઠ્યું કરીને આ સુરા વાંચી.

દયાળુ અને કૃપાળુ ખુંદાના નામથી

(૨૧૩ કંઈ છું.)

હો મોરેનો તમારાં વચનનું પૂરું પાજો. તમને જે વાંચી સંભળાવવામાં આવ્યું છે તે સિવાય તમારે માટે ચોખ્ખાં અપ્રોલ જાનરે હલાલ થયાં છે, પણ એમ નહિ કે તમે શિકારને હલાલ માનો જ્યારે તમે મોહરમ હો. † ખરેખર ખુદા જે આહે છે તે હાકમ કરે છે. ૧.

سورة المائدة مدنية وهي مائة وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوفُوا بِالْعُقُودِ احْتَكُمُوا إِلَى اللَّهِ وَالْحَكَمَ خَيْرٌ
مِمَّا يَحْكُمُ بِغَيْرِ اللَّهِ وَالصِّدْقُ أَكْبَرُ
مِمَّا يَكْتُمُونَ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ

† “મોહરમ” (વચન) ઇસ્લામી અર્થ ક્રિતિ સાધારણ વચનો કે જે લોકો એક બીજાને આપે છે, અને ક્રિતિ ધર્મ-નિયમો પ્રમાણે આપેલાં વચનો કે જેથી માણસો એક બીજા સાથે બધાઈ જાય છે; જેવાં કે લગ્નગાંઠ, લેણદેણ, અને બાપાર સંબંધી કરારો વગેરે.

† એટલે જ્યારે તમે હજ્જ વખતે એહરામનું કપડું પહેર્યું હોય ત્યારે તમારે શિકાર હલાલ ધારવો નહિ. હાજ લોકોએ એહરામ પહેર્યું હોય ત્યારે તેઓ મોહરમ કહેવાય છે. “એહરામ” હજ્જ કરનારાઓનો એક ખાસ પોશાક છે કે જે તેઓ કચ્ચાના રસ્તા ઉપર છે એવું બતાવવાને મકકાની પાક ઝમીનની હદમાં દાખલ થતી વખતે પહેરે છે.

પછી જેઓએ ઇમાન આણ્યું છે અને સારાં કૃત્ય કર્યા છે તેઓને તેમનો ઘદલો સંપૂર્ણ આપશે અને પોતાની ગેદરખાનીથી તેઓનો ઘદલો વધારશે, પણ જેઓએ અપમાન માન્યું અને મગફરી કરી છે, તેઓને તે દુઃખદાયક શિક્ષાથી સજા આપશે. ૧૭૩. અને તેઓને પોતાને માટે ખુદા સિવાય નહિ કોઈ રક્ષક અને નહિ કોઈ મદદગાર મળશે. ૧૭૪. હે લોકો, ખરેખર તમારી પાસે તમારા પરવરદેગાર તરફથી સાબિતી આવી છે, અને અમે તમારી તરફ રૂપરૂપ નૂર (દેખાવ) મોકલ્યું છે. ૧૭૫. પછી જેઓ ખુદા ઉપર ઇમાન લાવ્યા છે અને તેને દ્રઢ વળગી રહ્યા છે, તેમને તે જલદીથી પોતાની દયા અને કૃપામાં દાખલ કરશે; અને તેઓને ખરે માગે તે તરફ રસ્તો બતાવશે. ૧૭૬. તેઓ ત્હારી પાસે ફતવા માગે છે. કહે કે ખુદા તમને “કલાલા” (ના વારસા) વિષે ફતવા આપે છે કે જો કોઈ પુરૂષ મરી જાય, કે જેને કાંઈ છોકરું નહોતું અને તેને એક બહેન હોય, તો જે વારસો તે પછવાડે મૂકે તેનો અર્ધ ભાગ તેણીનો છે, અને તે પ્રમાણે તે (ભાઈ) બહેનનો વારસો લે છે જો તેણીને કાંઈ છોકરું નહોતું; અને જો બહેનનો બે હોય તો તે બંનેને માટે જે વારસો તે મૂકે તેનો બે તૃતીયાંશ ભાગ છે. અને જો તેના વારસ (બે કરતાં) વધારે ભાઈ બહેનો હોય તો એક પુરૂષ માટે બે સ્ત્રીના ભાગ જેટલું છે; ખુદા તમારે માટે આ નિયમોનું વર્ણન આપે છે, એટલા માટે કે તમે આડે માર્ગે જાઓ નહિ; અને ખુદા સર્વજ્ઞ છે. ૧૭૭.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فِيؤْتِيهِمْ أَجْرَهُم وَزِيَادَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ١٧٣ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ١٧٤ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ
بِرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَاتَّزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا
مُبِينًا ١٧٥ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا
بِهِ فَسَيَدْخُلُهُمْ فِي رَحْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَجَدْنَاهُمْ
إِلَيْهِ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ١٧٦ يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ
يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ إِنْ أَمْرُوا هَٰذَا لَيْسَ
لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ
يَرِثُهَا إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا نِسَاءً
فَلَهُمَا النِّسْفَانِ مِمَّا تَرَكَ وَإِنْ كَانُوا أُخُوًّا زَجَلًا
وَنِسَاءً فَلَا ذِكْرَ مِثْلِ الْإِثْنَيْنِ بَيْنَ اللَّهِ
لَكُمْ إِنْ تَضَلُّوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١٧٧

હે કેતાબનાં લોકો, તમારા ધર્મમાં અતિશયોક્તિ કરે નહિ, અને ખુદા વિષે સત્ય સિવાય બોલે નહિ. ખરેખર મંસીહ, મર્યમનો પુત્ર ઇસા ખુદાનો પેયગમ્બર અને ખુદાનો શબ્દ છે, જે તેણે મર્યમ પાસે પહોંચાડ્યો છે, અને તે ખુદા તરફથી (આવેલ) પાક આત્મા છે, માટે ખુદાને અને તેના પેયગમ્બરોને માનો, અને કહો નહિ કે ખુદા ત્રણ છે, કે આ કહેવાથી અટકે, તે તમારે માટે સાફ છે. ખરેખર અલ્લાહ માત્ર એક જ ખુદા છે, તેને માટે દીકરો હોય તેનાથી અમે તેને પાક ધારીએ છીએ. જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે તેનું છે, અને ખુદા રક્ષક તરીકે બસ છે. ૧૭૧. મંસીહ ખુદાનો બંદો હોવામાં કદી અપમાન માનતો નથી, તેમજ ખુદાની ખાસ પાસે રહેનાર ફરેશતાઓ પણ (બંદો હોવાને અપમાન માનતા નથી.) અને જે ખુદાની બંદગીથી અપમાન માને છે અને મગફરી કરે છે તેઓ સઘળાને ખુદા પોતાની પાસે એકઠા કરશે. ૧૭૨.

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا
تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ الْإِلَاحَ إِنَّمَا الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلَّمَتْهُ الْقِيَامَا
إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً انْتَهَوْا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا
اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ
لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى
بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝ ١٧١ لَنْ يَتَّخِذَ الْمَسِيحُ
أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ
وَمَنْ يَتَّخِذْ مِنْ عِبَادَتِهِ وَيَتَكَبَّرْ
فَيُخْشَرْهُمْ إِلَهًا جَمِيعًا ۝ ١٧٢

અમારા ધર્મગુરુઓને પૂછવું છે, અને તેઓ એમ કહે છે કે અમારી કેનાગમાંથી એ સંબંધી તેઓના બાબુવામાં દર્મિ આવ્યું નથી, તેથી આ કહેશે વલ કરવામાં આવ્યો.

જો જેવી રીતે યહુદીઓ ઓઝારને ખુદાનો બેટો કહેતા, અથવા દરજન ઇસા વિષે ખરાબ બોલતા; અથવા જેવી રીતે ખ્રિસ્તિયો દરજન ઇસાને ખુદાનો દીકરો કહેતા.

• મુરા ૩ હ આવા ૪૫ થી નું ટિપ્પણુ જુઓ.

૬ | પ્રતિનિ ધર્મનું આ મૂળ તત્વ છે. તેઓ કહે છે કે ત્રણ ખુદા છે; ખુદા, ઇસા અને મર્યમ

આ પેચગમ્બરોને અમે ખુશખબર અને ચેતવણી આપનાર તરીકે મોકલ્યા છે, એટલા માટે કે માણસો વાસ્તે ખુદા આગળ પેચગમ્બરો (મોકલવામાં આવ્યા) પછી કાંઈ દલીલ રહે નહિ, અને ખુદા શકિતમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૬૫. પણ ખુદા જે ત્હારી તરફ તેણે નીચે મોકલ્યું છે તેની સાક્ષી આપે છે. * તે તેણે પોતાના ખાસ જ્ઞાનથી નીચે મોકલ્યું છે, અને ફેરેશતાઓ પણ સાક્ષી આપે છે, અને ખુદા સાક્ષી બસ છે. ૧૬૬. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે અને જેઓએ ખુદાને રસ્તેથી (માણસોને) અટકાવ્યા છે તેઓ ખરેખર આડે માર્ગે જઈ લાંબી (મોટી) ભૂલમાં પડ્યા છે. ૧૬૭. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે અને અન્યાયથી વર્ત્યા છે તેઓને ખુદા કદી માફ કરશે નહિ, તેમજ તેઓને કાંઈ રસ્તો બતાવશે નહિ, ૧૬૮. હુઝળના રસ્તા સિવાય, કે જેમાં તેઓ કાયમ નિરંતર રહેનાર છે, અને આ ખુદાને માટે સહેલું છે. ૧૬૯. હે માણસો તમારી પાસે પેચગમ્બર તમારા પરવરહેગાર તરફથી સત્ય (શબ્દ) સહિત આવ્યો છે, માટે માનો કે જે તમારે માટે વધારે સારું છે. પણ જે તમે નહિ માનો તો ખરેખર જે આકાશોમાં અને પૃથ્વીમાં છે તે ખુદાનું જ છે, અને ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૭૦.

رَسَلًا مَّبْشَرِينَ وَمُنْذِرِينَ لِّئَلَّا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ
اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٦٥ لَكِنَّ اللَّهَ يَشْهَدُ
بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَائِكَةُ
يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ١٦٦ إِنْ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
ضَلَالًا بَعِيدًا ١٦٧ إِنْ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ
ظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَفْغِرْ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ
طَرِيقًا ١٦٨ إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ١٦٩ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ
جَاءَكُمْ الرُّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَامْنُوا خَيْرًا
لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ١٧٠

૪ એક વખત ન્યારે ફેરેશના સરદારે હઝરત પેચગમ્બર પાસે હતા ત્યારે હઝરતે કેટલાક યહુદી આગેવાનોને કહ્યું કે મ્હારી પેચગમ્બરી પદ્ધતિયો જે પૂરાઓ અને દલીલ તમારી કેતાબમાં છે તે ફેરેશના સરદારોને બતાવો અને તેઓને ખાતરી કરાવો. તેઓએ ન્યાય આપ્યો કે અમે

અને તેમજ તેઓના વ્યાજ લેવાને લીધે,
અને ખરેખર તેની તેઓને મના કરવામાં
આવી હતી, અને તેમજ માણસોની
મેદકંત અન્યાયથી તેઓના ખાવાને લીધે
(હરામ કરી છે); અને તેઓમાંના
કાફરો માટે અમે દુઃખદાયક સજા તૈયાર
કરી છે. ૧૬૧. પણ તેઓમાંના જ્ઞાનમાં
જેઓ પ્રવીણ છે, અને મામેનો કે જેઓ,
જે ત્હારી તરફ નીચે મોકલવામાં આવ્યું
છે, અને જે ત્હારી અગાઉ નીચે
મોકલવામાં આવ્યું છે તેને અને નમાઝ
પઢનારાઓને માને છે, તેઓને અને
ઝકાત આપનારાઓ અને ખુદા અને છેલ્લા
દિવસને માનનારાઓ તેઓ સઘળાને અમે
જલદીથી મોકલો બદલો આપીશું. ૧૬૨.
ખરેખર અમે ત્હારી તરફ વહ્ય મોકલ્યો
છે, જેવી રીતે કે અમે નુહ અને તેની
પછીના પેયગમ્બરો તરફ વહ્ય મોકલ્યો
છે, અને તેમજ અમે એબ્રાહીમ, અને
એસાઈ, અને એસહાક અને યઅકુબ,
અને અસખાત (યઅકુબના છોકરાઓ)
અને ઈસા અને અધ્યુબ અને યુનોસ અને
હારૂન અને સોલયમાન તરફ વહ્ય મોકલ્યો
છે; અને અમે દાવુદને અખુર આપી. ૧૬૩.
અને અમે કેટલાક પેયગમ્બરો મોકલ્યા
છે કે જેઓના વૃત્તાંત અમે તને અગાઉ
આપ્યા છે, અને કેટલાક પેયગમ્બરો
(અમે મોકલ્યાં છે) કે જેઓના વૃત્તાંત
અમે તને આપ્યા નથી અને ખુદાએ
મુશાની સાથે વાત કરી. ૧૬૪.

وَ اخذهم الربوا وقد نهوا عنه واكلمهم
اموال الناس بالباطل واعتدنا للكافرين
منهم عذابا اليما ١٦١ لكن الراسخون
في العلم منهم والمؤمنون يؤمنون بما ائزل
اليك وما ائزل من قبلك والقيمين
الصلوة والمؤتون الزكوة والمؤمنون
بالله واليوم الآخر اولئك سنؤيهم
اجرا عظيما ١٦٢ اما اوحينا اليك كما
اوحينا الى نوح والنبيين من بعده
واوحينا الى ابراهيم واسماعيل واسحق
ويعقوب والاسباط وعيسى وايوب
ويونس وهارون وسليمان وايينا داود
زبور ١٦٣ ورسلا قد قصصناهم عليك
من قبل ورسلا لم نقصصهم عليك
وكلم الله موسى تكليما ١٦٤

અને તેમજ તેઓનો શબ્દ કે ખરેખર મસીહ કે જે મગ્ધમનો દીકરો ઇસા, (અને) ખુદાનો મોકલેલો પંથગમર છે તેને અમે મારી નાંખ્યો, તેને લીધે છે. પણ તેઓએ તેને મારી નાંખ્યો નથી અને તેઓએ તેને ફાંસીએ પણ ચઢાવ્યો નથી, પણ તેઓએ તે વિષે ભૂલ જાણી હતી. અને ખરેખર જેઓ તે વિષે જુદા મતના થયા તેઓ ખચિત્ તે જાણત શંકામાં છે, તેઓને તેના સંખ્યા પોતાના અનુમાન પ્રમાણે ચાલવા સિવાય કંઈ જ્ઞાન નથી, અને તેઓએ તેને યકીનથી મારી નાંખ્યો નથી. ૧૫૭. પણ ખુદાએ તેને પોતાની તરફ ઊપાડી લીધો છે, અને ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૫૮. અને કેતાબના લોકોમાં એકે એવો નથી કે જે ઇસાને * તેના મોત અગાઉ ખચિત્ માને નહિ, અને કયામતને ફિવસે તેઓની વિરૂધ્ધ તે સાક્ષી છે. ૧૫૯. અને જેઓ યહુદી થયા છે તેઓના ઝોલમને લીધે અમે જે પાક થીજો તેઓને માટે હલાલ થયેલ હતી, તે તેઓની ઊપર હરામ કરી, અને તેમજ ધણા લોકોને ખુદાને રસ્તેથી તેઓના અટકાવવાને લીધે, ૧૬૦.

وَقَوْلُهُمْ أَنَا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ
شُبِّهَ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي
شَكٍّ مِنْهُ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا أَبْوَاعَ
الظَّنِّ وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ١٥٧ بَلْ رَفَعَهُ
اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٥٨
وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ الْإِسْلَامِ
بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ
شَهِيدًا ١٥٩ فَبُظِّلِمِ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا
عَلَيْهِمْ طَيِّبَاتِ أَطْعَمَ لَهُمْ وَبَدَّلَهُمْ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ١٦٠

* કેટલાક તફસીર લખનારા આ સર્વનામ જે ખ્રિસ્ત મરી જાય છે તેને માટે છે એમ માને છે, અને તેનો અર્થ એવો કરે છે કે દરેક યહુદી અને ખ્રિસ્તિ પોતાના મૃત્યુ વખતે ફેરેશ્તાઓના કહેવા ઉપરથી હજરત ઇસાને માનશે. બીજા માને છે કે તે સર્વનામ હજરત ઇસાને માટે છે. અને તેનો અર્થ એવો કરે છે કે હજરત ઇસાના મોત-પહેલાં સઘળા યહુદીઓ અને ખ્રિસ્તિઓ હજરત ઇસાને માનશે, કારણ કે તે આકાશમાંથી આ દુનિયામાં પાછો આવશે, અને આગીશ વર્ષ રાખ્યું કરી મરી જશે.

અને ખરેખર તેઓએ મુસાને આ કરતાં વધારે મ્હોટી દરખાસ્ત કરી હતી. પછી તેઓએ કહ્યું કે અમને પ્રત્યક્ષ ખુદા બતાવ, પણ તેઓને તેઓના ઝોલમને લીધે વિજળીએ ઝડપી લઇ બાળી નાંખ્યા. પછી તેઓએ તેમની પાસે સ્પષ્ટ સાબેતીઓ આપ્યા પછી વાહરડાને (ખુદા તરીકે) માન્યો. પછી અમે આ શુનાહને દરમુઅર કર્યો અને અમે મુસાને સ્પષ્ટ સત્તા આપી. ૧૫૩. અને અમે તેઓની ઉપર પર્વત તેઓની કરારની કબૂલાત માટે અધર ઉંચે રાખ્યો, અને અમે તેમને કહ્યું કે સેજ્જો કરતાં બારણામાં દાખલ થાઓ, અને અમે તેમને કહ્યું કે શનિવારનો દિવસ પાળવાની આજ્ઞાતું ઉલ્લંઘન કરો નહિ, અને અમે તેમની પાસેથી દ્રઢ વચન લીધું. ૧૫૪ પછી તેઓતું પોતાતું વચન તોડવાને લીધે અને ખુદાની નિશાનીઓ નહિ માનવાને લીધે અને નાહક પેયગમ્બરોને તેઓના માદી નાંખવાને લીધે અને અમારા તહકયો ઉપર પડેલો છે એમ તેઓના કહેવાને લીધે (ખુદાએ તેમને લઅનત કરી છે); બટકે ખુદાએ તેઓના કાફરપણાને લીધે તેઓનાં અતઃકરણને મોહર કરી બંધ કર્યો છે, માટે તેઓ થોડા સિવાય ઇમાન લાવશે નહિ. ૧૫૫. અને વળી (તેઓની શિક્ષા) તેઓના કાફરપણાને લીધે અને પોતાના શબ્દથી મરયમ ઉપર મ્હોટો આરોપ મૂકવાને લીધે, ૧૫૬.

فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى أَكْبَرَ مِنْ ذَلِكَ
فَقَالُوا أَرَأَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ
بِظُلْمِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِ
مَاجَاءِهِمُ الْبَيْنَاتِ فَمَقُونَا عَنْ ذَلِكَ
وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ١٥٣
وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا
لَهُمْ ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ
لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا
غَلِيظًا ١٥٤ فَبِمَا تَقَضُّهُمْ مِيثَاقَهُمْ وَكَفَرَهُمْ
بَايَاتِ اللَّهِ وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَ
قَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللَّهُ عَلَيْهَا
بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ١٥٥
وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ بُهْتَانًا
عَظِيمًا ١٥٦

જેની એજાહી અક્ષરથી લખેલી આખી કેતાબ નીચે લખીશ નહિ ત્યાં સુધી અમે તને માનીશું નહિ. તે વખતે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો.

ખુદા આહતો નથી કે જેની ઉપર એલમ થયો છે તે સિવાય કોઈ અહિરમાં ખરાબ શબ્દો બોલે; અને ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૧૪૮. જો તમે સાફ કામ અહિર કરો અથવા તો છૂપાવો અથવા ખરાબ કામને દરગુઝર કરો તો ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) શક્તિમાન છે. ૧૪૯. ખરેખર જેઓ ખુદાને અને તેના પેયગમ્બરોને માનતા નથી, અને ઇચ્છે છે કે તેઓ ખુદાની અને તેના પેયગમ્બરોની વચ્ચે જુદાઈ રાખે, અને કહે છે કે અમે કેટલાકને માનીએછીએ અને કેટલાકને માનતા નથી અને વળી ઇચ્છે છે કે તેઓ આ બે વચ્ચે કાંઈ રસ્તો લે, ૧૫૦ તેઓજ પૂરેપૂરા કાફર છે. અને અમે કાફરો માટે હલકાઈ પમાડનાર સજા તૈયાર કરી છે. ૧૫૧. પણ જેઓ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરો ઉપર ઇમાન લાવ્યા છે અને તેઓમાંના કોઈ એક વચ્ચે પણ જુદાઈ ગણતા નથી તેઓને ખુદા તેઓનો બદલો જલ્દીથી આપશે, અને ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૫૨ કેતાબના લોકો ત્હારી પાસે માગે છે કે તું તેઓની પાસે આકાશમાંથી એક કેતાબ ઉતાર, †

لَا يَجِبُ اِنَّ الْجَهْرَ بِالْوَ...
 مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اِلَهَ سَمِيًّا
 نَالِمًا ١٤٨ اَنْ تَبْدُوا خَيْرًا اَوْ تَحْقُوهُ اَوْ تَقُوا
 عَنْ سَوْءٍ فَاِنَّ اِلَهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ١٤٩
 اِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاٰثِهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ
 اَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اِلَهَ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ
 نُوْمِنُ بِبَعْضٍ وَنُكَفِّرُ بَعْضٍ وَيُرِيدُونَ اَنْ
 يَخْذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيْلًا ١٥٠ اَوْ لَكَ
 هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَاَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِيْنَ
 عَذَابًا مِّمَّنَّا ١٥١ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاٰثِهِ
 وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ اَوْ لَكَ
 سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ اُجْرُهُمْ وَكَانَ اِلَهَ غَفُوْرًا
 رَحِيْمًا ١٥٢ يَسْئَلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَنْ
 تُنْزِلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَاءِ

ખરેખર મોનાફેકો, ખુદાને છેતરે છે,
પણ ખુદા તેઓની છેતરપિંડીની સજા
આપનાર છે; અને ત્યારે તેઓ નમાઝ
પઢવા ઉભા થાય છે ત્યારે તેઓ મુસ્ત
ઉભા રહે છે. તેઓ માત્ર મહાલુઓને
દેખાડે છે અને તેઓ જૂજ સિવાય
ખુદાને યાદ કરતા નથી. ૧૪૨. તેઓ
આ બે વર્ગે ઢચુપચુ છે; નહિ આ લોકો
તરફ, અને નહિ આ લોકો તરફ. પણ
જેને ખુદા આડે રસ્તે દોરે છે (રહેવા
દે છે) તેને માટે તું કંઈ રસ્તો જોઈશ
નહિ. ૧૪૩. હે મોમેનો, તમે કાફરોને
મોમેનોને. બદલે દોસ્ત તરીકે લેઓ નહિ.
શું તમે ઇચ્છો છો કે તમેજ, તમારી
પોતાની વિરુદ્ધ ખુદાને ચોખ્ખી સાબિતી
આપો? ૧૪૪. ખરેખર મોનાફેકો આગના
સૌથી નીચેના વર્ગમાં રહેશે, અને તું
તેઓને ગાટે કદી મદદગાર જોઈશ
નહિ. ૧૪૫. પણ જોઓ પશ્ચાત્તાપ કરે
છે, અને પોતાના કામનો સુધારો કરે
છે, અને ખુદાને દ્રઢ વજગી રહે છે,
અને પોતાના ધર્મને ખુદાની બંદગી
માટે શુદ્ધ કરે છે, તેઓ મોમેનોની
સાથે છે; અને જલદીથી ખુદા મોમેનોને
મહોટો બદલો આપશે. ૧૪૬. ખુદા
તમને શું કામ શિક્ષા કરે જો તમે
આભાર માનો અને ઇમાન લાવો? અને
ખુદા આભાર માનનારાઓને બદલો
આપનાર (અને) દાના છે. ૧૪૭.

ان المنافقين يخادعون الله
وهو خادعهم واذا قاموا الى الصلوة
قاموا كسالى يراءون الناس ولا يذكرون
الله الا قليلا ١٤٢ مذبذبين بين ذلك
لا الى هو لا ولا الى هو لا ومن
يضل الله فلن يجد له سبيلا ١٤٣ يا ايها الذين
امنوا لا تتخذوا الكافرين اولياء من دون
المؤمنين اريدون ان يجعلوا الله عليكم
سلطانا مبينا ١٤٤ ان المنافقين في الدرك
الاسفل من النار ولن يجد لهم نصيرا ١٤٥
الا الذين تابوا واصلحوا واعتصموا بالله
واخلصوا دينهم لله فاولئك مع المؤمنين
وسوف يؤت الله المؤمنين اجرا
عظيما ١٤٦ ما يفعل الله بعذابكم ان شكرتم
وامنتم وكان الله شاكرا عليا ١٤٧

પછી કાફરપણમાં વધતા ગયા, તો ખુદા તેઓને કદી માફ કરશે નહિ, અને તેઓને કદી સત્ય માર્ગ દેખાડશે નહિ. ૧૩૭. મોનાફેકોને ખુશખબર આપ કે તેઓને માટે દુઃખદાયક સજા છે, ૧૩૮. કે જેઓ કાફરોને મોમેનોને બદલે દોસ્ત તરીકે લે છે. શું તેઓ તેમની પાસેથી માન મેળવવા માગે છે? ખરેખર માન સઘળું તો ખુદાનેજ છે. ૧૩૯. અને ખરેખર તમારી ઉપર આ કેતાબમાં નીચે મોકલ્યું છે કે ત્યારે તમે સાંભળો કે ખુદાની આયાતને એનકાર કરવામાં આવે છે અને તેને હસી કાઢવામાં આવે છે ત્યારે તેઓની સાથે તમે બેસો નહિ ત્યાંસુધી કે તેઓ તે સિવાય બીજી વાતથી ત શરૂ કરે, કારણ કે તમે ત્યારે તેમનાં જેવા થશો. ખરેખર ખુદા મોનાફેકો અને કાફરો સઘળાને જહન્નમમાં એકઠા કરનાર છે, ૧૪૦. કે જેઓ તમારી ઉપર આફતની શહ જીએ છે. પછી જો તમને ખુદા તરફથી કાંઈ છત મળે તો તેઓ કહે છે કે શું અમે તમારી સાથે ન હોતા? અને જો કાફરોનું છતતુ નસીબ હોય, તો તેઓ કહે છે કે શું અમે તમારા કરતાં વધારે બળવાન ન હોતા અને શું અમે તમને મોમેનોથી બચાવ્યા તથી? પછી ખુદા તમારી વચ્ચે કયામતને દિવસે હોકમ કરશે અને ખુદા કાફરો માટે મોમેનો વિરૂધ્ધ કદી દસ્તો કરશે નહિ. ૧૪૧.

ثم ازدادوا كفرا لم يكن الله ليغفر لهم ولا يهديهم سبيلا ۱۳۷
بشر المنافقين بأن لهم عذابا اليما ۱۳۸ الذين يتخذون الكافرين اولياء من دون المؤمنين ايتفون عندهم العزة فان العزة لله جميعا ۱۳۹ وقد نزل عليكم في الكتاب ان اذا سمعتم ايات الله يكفر بها ويستعز بها فلا تقعدوا معهم حتى يخوضوا في حديث غيره انكم اذا مثلهم ان الله جامع المنافقين والكافرين في جهنم جميعا ۱۴۰ الذين يترصون بكم فان كان لكم فتح من الله قالوا الم تكن معكم وان كان للكافرين نصيب قالوا الم نستحوذ عليكم ونمنعكم من المؤمنين فانه يحكم بينكم يوم القيمة ولن يجهل الله للكافرين على المؤمنين سبيلا ۱۴۱

જે તેની મરજી હોય તો, હે માણસો,
તે તમને સંધાને લઈ લેશે અને
ખીજાઓને લાવશે, અને ખુદા આ કામ
કરવા શક્તિમાન છે. ૧૩૩. જે કોઈ
આ દુનિયાનો બદલો મેળવવાની ઇચ્છા
રાખતો હોય તો ખુદા પાસે આ દુનિયાનો
તેમજ આવતી જિંદગીનો બદલો છે,
અને ખુદા સાંભળનાર (અને) જ્ઞાનાર
છે. ૧૩૪. હે મામેનો તમે ન્યાયપૂર્વક
ઉભા રહી ખુદા વાસ્તે સાક્ષી પૂરો, અગર
જે કે તે તમારી પોતાની વિરૂદ્ધ અથવા
માળાપ અને સગાંવડાલાંની (વિરૂદ્ધ)
હોય. તેઓ જોઈએ તો તવગર હોય
કે ગરીબ હોય. કારણ કે ખુદા તેઓ
ખંને (ની મરજીને જાણવાને) વધારે
ચોખ્ખો છે, માટે તમારી મન-ઇચ્છા પ્રમાણે
આલો નહિ કે જેથી તમે ન્યાયથી આડા
જાઓ, અને જો તમે જીજ્ઞાસુ વાળી હો
(ખોટી સાક્ષી પૂરો) અથવા મેં ફરવો
તો ખરેખર ખુદા જે તમે કરો છો તે
જાણનાર છે. ૧૩૫. હે મામેનો ખુદાને
અને તેના પેયગમ્બરને અને તે કેતાબ
કે જે ખુદાએ પોતાના પેયગમ્બર ઉપર
નીચે મોકલી છે અને તે કેતાબ કે જે
તેણે તે અગાઉ મોકલી છે તે સંધાને
માનો; અને જે ખુદાને અને તેના
ફરેસ્તાઓને અને તેની કેતાબોને અને
તેના પેયગમ્બરોને અને છેલ્લા દિવસને
માનતો નથી તે ખરેખર આડે માર્ગે જઈ
લાંબી (મોટી) ભૂલમાં પડ્યો છે. ૧૩૬.
ખરેખર જેઓ ઇમાન લાવ્યા, પછી
ફરેસ્તા થયા, પછી ઇમાન લાવ્યા પછી
ફરેસ્તા થયા,

ان يشا يذهبكم ايها الناس ويات باخرين
وكان الله على ذلك قدير ۱۳۳ من كان يريد
ثواب الدنيا فعد الله ثواب الدنيا والاخرة
وكان الله سميما بصيرا ۱۳۴ يا ايها الذين
امنوا كونوا قوامين بالقسط شهداء لله
ولو على انفسكم او الوالدين والاقربين
ان يكن غنيا او فقيرا فالله اولي بهما فلا
تبعوا الهوى ان تعدلوا وان تلووا او
تعرضوا فان الله كان بما تعملون خبيرا ۱۳۵
يا ايها الذين امنوا امنوا بالله ورسوله
والكتاب الذي نزل على رسوله
والكتاب الذي انزل من قبل ومن
يكفر بالله وملائكته وكتبه ورسله
واليوم الاخر فقد ضل ضلالا بعيدا ۱۳۶
ان الذين امنوا ثم كفروا هم امنوا ثم كفروا

અથવા તેનાથી મોં ફેરવશે તો તે
 બન્ને ઉપર કંઈ શુનાહ નથી કે
 તેઓ પોતાની વચ્ચે સલાહથી સમાધાન
 કરે, અને સલાહ વધારે સારી છે, અને
 માણસોના મનનું વલણ (સ્વાભાવિક રીતે)
 કંબુસાઇ તરફ રાખવામાં આવ્યું છે,
 પણ જો તમે સલાહથી વર્તો અને
 પરહીઝગારી રાખો તો ખરેખર જે તમે
 કરો છો તે ખુદા બાણનાર છે. ૧૨૮.
 અને તમે કદી શકિતમાન નથી કે તમે
 તમારી સીઓ વચ્ચે ન્યાયથી વર્તો અગર
 જો કે તેમ કરવા તમે ઇચ્છાતુર હો;
 તેથી તમારું સગળું વલણ એકજ તરફ
 કરે નહિ કે જેથી તમે બીજાને લટકતી
 જેવી રાખો. પણ જો તમે સલાહ કરો,
 અને ડર રાખો તો ખરેખર ખુદા માફી
 આપનાર (અને) હયાળુ છે. ૧૨૯.
 અને જો તેઓ બન્ને એકબીજાથી
 ખુદા પટે તો ખુદા પોતાની બહોળી
 ઉદારતાથી ફરેકને તવંગર કરશે અને
 ખુદા ઉદાર (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૩૦.
 અને જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે
 તે ખુદાનુંજ છે; અને બેશક જેઓને તમારી
 અગાઉ કેતાબ આપવામાં આવી હતી
 તેઓને તેમજ તમને અમે વસીયત
 (હોકમ) કર્યો છે કે ખુદાનો ડર રાખો;
 અને જો તમે કાફર થાઓ તો ખરેખર
 જે આકાશોમાં અને જે મૃત્તીમાં છે તે
 ખુદાનુંજ છે, અને ખુદા તવંગર અને
 સ્તુત્ય છે. ૧૩૧. અને જે આકાશોમાં
 અને જે પૃથ્વીમાં છે તે ખુદાનુંજ છે,
 અને ખુદા નેગહબાન બસ છે. ૧૩૨.

أَوْ أَعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
 يَصْلَحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
 وَأَحْضَرْتُ الْأَنْفُسَ الشَّحَّ وَإِنْ تَحْسَبُوا
 وَتَقْوُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ١٢٨
 وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ
 وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمْلِكُوا كُلَّ الْمَالِ فَذَرُّوْهَا
 كَالْمعلقة وَإِنْ تَصْلَحُوا وَتَقْوُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ
 غَفُورًا رَحِيمًا ١٢٩ وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يَنْزِلِ اللَّهُ
 كَلَامًا مِنْ سَعْتِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ١٣٠
 وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ
 وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ
 وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ
 غَنِيًّا حَمِيدًا ١٣١ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ١٣٢

અને જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં
 છે તે ખુદાનું છે. અને ખુદા સર્વ
 ચીજને (જ્ઞાનથી) ઘેરી લેનાર છે. ૧૨૬.
 અને તેઓ સ્ત્રીઓ (ના વારસા વિષે)
 વિષે 'હારી પાસે ફતવા માગે, છે
 કહે, ખુદા તમને તેઓ વિષે હોકમ
 આપે છે, અને તેમજ તમારી પાસે
 કેતાબમાં માળાપ ગરમી સ્ત્રીઓ ખાળત
 જે વારાવામાં આવ્યું છે, કે જે સ્ત્રીઓને
 માટે જે લખ્યું છે તે તમે આપતા
 નથી, અને જેઓને તમે (વારસા
 ખાત્રા માટે) પરણવાની ઇચ્છા રાખો છો
 તેના સંબંધમાં, અને નખળા
 છોકરાંઓના સંબંધમાં, અને માળાપ
 ગરમતાં છોકરાંઓનો ન્યાયથી વહીવટ
 ચલાવવાના સંબંધમાં (ખુદા હોકમ
 આપે છે); અને જે લખ્યું તમે
 કહે છો તે ખરેખર ખુદા બાબુનાર છે. ૧૨૭.
 અને જે ફાઈ સ્ત્રીને ખીક હોય કે તેના
 ધણી તેની સાથે સંપત્તિ વર્તશે નહિ,

وَلِلّٰهِ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَمَا فِی الْاَرْضِ
 وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ حَیْطًا ۱۲۶
 وَیَسْتَفْتُونَكَ فِی النِّسَاءِ قُلِ اللّٰهُ یَفْتِیْكُمْ
 فِیْهِنَّ وَمَا یَلِیْ عَلَیْكُمْ فِی الْكِتَابِ فِی بَاقِی
 النِّسَاءِ الَّذِی لَا تَوْتُونَ فِیْهِنَّ مَآكِبَ لٰهُنَّ
 وَتَرْغَبُونَ اَنْ تَكُوْهُنَّ وَالمُسْتَضْعَفِیْنَ
 مِنَ الْوِلْدَانِ اِنْ تَقُوْمُوا لِلْبَیْئَةِ بِالْقِسْطِ
 وَمَا تَعْمَلُوْا مِنْ خَیْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ
 عَلِیْمًا ۱۲۷ وَاِنْ اِمْرَاةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا
 نُشُوْرًا

તેઓએ કાયદામાં બીણી ધોળા રેતી ભરી, અને પછી તેઓ શહેરમાં આવ્યા. તેઓને કામમાં
 ફતેહ મળી નથી એવી હઝરત એબ્રાહીમને ખબર પડવાથી તે નિરાશ થઈને ગસ્ત્રેદમાં નમાઝ
 પઢવા ગયા, તેની ઓરત “સારા” જે તે વખતે ઉંચી ગઈ હતી તે ભગી અને જે બન્યું હતું
 તેની કંઈ ખબર તેણીને નહિ હોવાથી તેણે એક કાયદા જોઈને તે તેમાં સ્પષ્ટ લેટ તેણીને
 માન્ય પડ્યો, તેથી તેણીએ તરતજ તેના રોટલા કર્યા. ત્યારે હઝરત એબ્રાહીમ ધરે આવ્યા
 અને તેને નવા રોટલાની પાસ આવી સારે તેણે તેણીને પૂછ્યું કે “તું લેટ ક્યાંથી લાવી” ?
 તેણીએ જવાબ આપ્યો કે “મેસૂર દેશના તમારા દોસ્ત પાસેથી” હઝરત એબ્રાહીમને કહ્યું કે
 “નહિ આ લેટ મારા દોસ્ત ખુદા પાસેથી આવ્યો છે” તેથી હઝરત એબ્રાહીમ “ખલીફાદવાલ”
 એટલે “ખુદાનો દોસ્ત” એ નામથી ઓળખાય છે.

અને જેઓએ ધર્માન આપ્યું છે, અને સારાં કૃત્યો કર્યાં છે તેઓને જલદીથી અમે બેહેશ્તની વાડીઓમાં દાખલ કરીશું, જેની નીચે નદીઓ વહે છે; તેમાં તેઓ કાયમ નિરંતર રહેનાર છે. ખુદાએ સત્ય વચન આપ્યું છે, અને ખુદા કરતાં વેળામાં વધારે સાચો કોણ છે? ૧૨૨. (તે વચન) તમારી પોતાની ઇચ્છાઓ, તેમજ કેતાબના લોકોની ઇચ્છાઓ ઉપર નથી. * જે કોઈ હુદા કામ કરે છે તેને તેનો બદલો આપવામાં આવશે, અને ખુદા સિવાય બીજો કોઈ હોસ્ત કે મદદગાર તેને મળશે નહિ. ૧૨૩. અને જે કોઈ સાદાં કૃત્યો કરે છે તે પુરૂષ કે સ્ત્રી હોય અને તે મામેન હોય તો તેઓ જન્મતની વાડીઓમાં દાખલ થશે, અને તેઓની ઉપર તરણા જેટલો પહોં ઝોલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૧૨૪. અને તેના કરતાં ધર્મમાં વધારે સારો કોણ છે કે જેણે પોતાના પંડને ખુદાને શરણુ કર્યો છે, અને સારાં કૃત્ય કરનાર છે અને એબ્રાહીમના સત્ય ધર્મ હનીફ પ્રમાણે ચાલ્યો છે? અને ખુદાએ એબ્રાહીમને પોતાના હોસ્ત તરીકે લીધો છે. § ૧૨૫.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ
مِنَ اللَّهِ قِيلًا ۚ ۱۲۲ لَيْسَ بِإِثْمِكَ وَلَا
إِثْمِ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ يَعْمَلُ سُوءًا يُجْزَى بِهِ
وَلَا يُجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ۚ ۱۲۳
وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أُولَئِكَ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ قَالُوا لَكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا
يُظَامَرُونَ فَيَقْرَأُ ۚ ۱۲۴ وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِنْ
إِسْلَمٍ وَجِهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ عَسَنٌ وَأَسْبَغَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ۚ ۱۲۵

* યહુદી અને ખ્રિસ્તિઓએ મુસલમાન બોલે તકરાર કરી કહ્યું કે અમારો ધર્મ પહેલો છે, અને તેથી અમારા સિવાયનો બીજો કોઈપણ માણસ બેહેસ્તમાં જશે નહિ, તેથી આ કહેશે પણ કરવામાં આવ્યો.

§ હુદાબની વખતે હઝરત એબ્રાહીમ મેસર દેશમાં રહેનાર પોતાના મિત્રને સાંચી ઘણા મંગાવ્યા, પણ તેના મિત્રે ના પાડી એવું કહીને કે હઝરત એબ્રાહીમને તેના કુટુંબ માટે બેઈતા નથી, પણ તેની હમેશની મહેમાનગતિની રીત પ્રમાણે પોતાના મહેમાનોમાં તથા ગરીબ લોકોમાં વહેંચવા માટે બોધ્યે છે. જે ચાકરોની સાથે હઝરત એબ્રાહીમને આ સદેશો મોકલ્યે હતો તેઓ ખાલી હાથે પાછા આવતા શરમાયા, તેને લીધે અને ઘણા ગરીબ લોકો તેઓના આપવાની રાહ બુલ્યે છે

તેઓ. ખુદા વગર સ્ત્રીઓ (નું રૂપ આપેલી મૂર્તિઓ) સિવાય બીજા કોઈની બંદગી કરતા નથી, અને અવગણ કરનાર શેતાન સિવાય બીજા કોઈની તેઓ બંદગી કરતા નથી. ૧૧૭. ખુદાએ તેને લગ્ન કરી છે, અને શેતાને કહ્યું કે હું ખચિત તારા બંદાઓમાંથી મુકરર થયેલાં લાગ લઈ લઈશ. ૧૧૮. અને તેઓને ખચિત આડે માર્ગે હું દોરીશ, અને તેઓનામાં ખોટી ઇચ્છાઓ ઉત્પન્ન કરીશ, અને તેઓની ઉપર હોકમ ચલાવીશ, પછી તેઓ દોશના કાન ચીરશે, હું અને હું તેઓને નક્કી હોકમ કરીશ, પછી તેઓ ઈશ્વર ખુદાએ પેદા કરેલાં માણસોનાં રૂપમાં ફેરફાર કરશે; અને જે કોઈ ખુદા સિવાય શેતાનને દોસ્ત ગણે છે તે ખરેખર ચોખ્ખું નુકસાન ખૂમશે છે. ૧૧૯. તે તેઓને વચન આપે છે, અને તેઓને ખોટી આશામાં નાંખે છે, અને શેતાન છેતરપીંડી સિવાય બીજું વચન તેઓને આપતો નથી. ૧૨૦. આ લોકોનું જ રહેકાણું જહન્નમ છે, અને તેઓને ત્યાંથી નાસ્તી જવાનો રસ્તો મળશે નહિ. ૧૨૧.

أَنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَّا وَإِنْ
يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ۝ ۱۱۷
لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخْذَنْ مِنْ عِبَادِكُمْ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ۝ ۱۱۸ وَلَا ضَلِيلًا وَلَا مَنِيعًا
وَلَا مَرْتَهَمَ فَلْيَسْتَكِنِ إِذْ أُنْزِلَ الْأَنْعَامُ
وَلَا مَرْتَهَمَ فَلْيَمِيزْ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ
الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ
خَسِرَانًا مُبِينًا ۝ ۱۱۹ يَدْعُهُمْ وَيَمْنَعُهُمْ وَمَا
يَدْعُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا لِلْغَوْرِ ۝ ۱۲۰ أَوْ لَكَ
مَاؤُهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحْصًا ۝ ۱۲۱

* લાત, મનાન, કિઝા વગેરે મૂર્તિઓનાં જેની-એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અરબ લોકોં સીના આકારની મૂર્તિઓ બનાવતા હતા. કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ ફેરેરતા થાય છે કારણ કે ઘણા ખરા અરબો તેઓને ખુદાની દીકરીઓ કહેતા.

‡ આ અરબ લોકોને એક રિવાજ હતો કે તેઓની મૂર્તિઓને અર્પણ કરેલાં જાનવરોના કાન તેઓ ચીરતા.

‡ કેટલાક કહે છે કે શરીરના ઘાટ અને અવયવ બદલવાથી જેવા કે ખસી કરવાથી, શરીર અને મહેરા ઉપર છંદણાં પાડવાથી, અથવા સ્પર્શક્રમ વિરૂધ્ધ શુનાદ કરવાથી વગેરે.

અને જો ખુદાની કૃપા અને દયા ત્હારી ઉપર ન હોત, તો તેઓમાંની એક દુકડીએ એવો નિશ્ચય કર્યો હતો કે તને ભૂલમાં નાંખે અને તેઓ પોતાના સિવાય કોઇને આટે માર્ગે લઇ જતા નથી, અને તેઓ તને કાંઇ નુકસાન પહોંચાડી શકતા નથી, અને ખુદાએ ત્હારી ઉપર કેતાબ અને જ્ઞાન નીચે મોકલ્યું છે, અને તું જે પોતાની મેળે બાળી શકતો નહોતો તે, તેણે તને શીખવ્યું છે, અને ખુદાની મેહરબાની ત્હારી ઉપર ઘણીજ છે. ૧૧૩. જે કોઇ દાન આપવાનું અથવા તો સારાં કામ કરવાનું, અથવા ખાંભુસોમાં સમાધાની કરવાનું કરમાવે છે, તે સિવાય તેઓની ઘણીખરી ખાનગી વાતોમાં કાંઇ સાર નથી. અને જે કોઇ આ કામ ખુદાની ખુશી મેળવવા આટે કરે છે તો જલ્દીથી અમે તેને સંહોટો બદલો આપીશું. ૧૧૪. અને જે, તેને માટે રસ્તો ખુલ્લો કરવામાં આવ્યા પછી, પેયગમ્બારની વિરૂધ્ધ બંધ છે, અને મોમેનોના રસ્તાથી ઉલટો ચાલે છે, તેને જે તે દોસ્ત રાખે છે તે અમે આપીશું, અને અમે તેને દુઝબમાં નાંખીશું, અને તે એક પાછા કરવાની ખરાબ જગ્યા છે. ૧૧૫. ખરેખર ખુદા પોતાની સાથે બીબાને લાગીદાર માનવાના પાપને માફ કરશે નહિ, અને આ સિવાય, જેને માટે તે આજે તેના બીજા પાપો માફ કરશે; પણ જે કોઇ ખુદાની સાથે બીબાને શરીક કરે છે તે ખરેખર લાંબી (સંહોટી) ભૂલમાં પડ્યો છે. ૧૧૬.

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّت طَآئِفَةٌ مِنْهُمْ أَنْ يُضْلَوْكَ وَمَا يُضْلَوْنَ إِلَّا أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَضُرُّوكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ۝ ۱۱۳ ۝ لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ۝ ۱۱۴ ۝ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ تُولِهِ مَا قَوْلَىٰ وَنُصْلَهُ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝ ۱۱۵ ۝ إِنْ اللَّهُ لَا يُفَرِّقَ إِنْ يَشْرِكْ بِهِ وَيُفَرِّقْ مَا دُونَ ذَلِكَ لَنْ يَشَاءَ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ۝ ۱۱۶ ۝

તેઓ માણુચોથી શરમાય છે, અને ખુદાથી
શરમાતા નથી જોકે ખુદા તેઓની સાથે
છે, જે વળતે કે તેઓ રાત્રે જે વાંતોથી
ખુદા રાત્રી નથી તેનો વિચાર કરી
તદ્દળીર કરે છે; ૬. અને જે તેઓ કરે છે
તેને ખુદા જ્ઞાનથી ઘેરી લેનાર છે. ૧૦૮.
હા, આ તમે જ છો કે જેઓ આ દુનિયાની
જિંદગી વિશે તેમના તરફથી તકરાર
કરતા હતા, પણ તેમને માટે ખુદા સાથે
કયામતને દિવસે કોણ તકરાર કરશે ?
અથવા તેમને માટે સંભાળ લેનાર
કોણ છે ? ૧૦૯. અને જે કોઈ હુદ
કામ કરે છે, અથવા પોતાની ઉપર
જોલમ કરે છે, પછી ખુદા ખાસે માફી
માગે છે તેને માલુમ પડશે કે ખુદા
માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૧૦.
અને જે કોઈ ગુનાહ કમાય છે તે
ખરેખર તે પાપ પોતાની વિરુદ્ધ
કમાય છે, અને ખુદા દાના (અને) સત્ય
કરનાર છે. ૧૧૧. અને જે કોઈ ગુનાહ
અથવા પાપ કમાય છે પછી નિર્દોષ
ઉપર તેનું તહોમત નાંખે છે, તેણે
ખરેખર જોટા તહોમતનો અને ચોખ્ખા
પાપનો જોલો ઉપાડ્યો છે. ૧૧૨.

يَسْتَحْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَحْفُونَ
مِنَ اللَّهِ وَهُوَ مُغْتَمٌ إِذْ يَتَّبِعُونَ مَالًا
يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ۝ ۱۰۸
جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
فَنُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَم مِّن
يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ۝ ۱۰۹
مَنْ يَكْفُرْ بِمَا فِي بَيْتِهِ يَكْفُرْ بِاللَّهِ
يَكْفُرْ رِجَالًا وَنِسَاءً ۝ ۱۱۰
يَكْسِبُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝ ۱۱۱
وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ آثَامًا يُرَمِّمْ
بِرَّاءًا فَقَدْ أَهْوَلَ سَهَاتًا وَآثَامًا مِّبْيَاتًا ۝ ۱۱۲

હજરત પેયગમ્બર ફેસલો આપે એવી તેઓએ આશા રાખી; અને હજારે તેઓએ સાક્ષીઓ ઉભા
કરી ત્યારે હજરત પેયગમ્બરે તેમના લાલમમાં ફેસલો આપવા છાજ્યું, તે વખતે આ ફકરા વજ
કરવામાં આવ્યાં.

૬ કારણ કે હજરત પેયગમ્બરને ક્વી રીતે છેતરવા તે બાબત બનુ-અર રાત્રે તદ્દળીર કરી
વિચાર ચલાવતા હતા.

અને તમે (કાફર) કોમને ચોધી કાઢવામાં
આખસ કરો નહિ. * જો તમને દુઃખ
થયું છે તો ખરેખર તેઓને પણ દુઃખ
થયું છે, જેમ તમને દુઃખ થયું છે.
અને તમે ખુદા પાસેથી એવી આશા
રાખો છો કે જેની તેઓ આશા રાખતા
નથી અને ખુદા દાના (અને) સત્ય
કરનાર છે. ૧૦૪. ખરેખર અમે ત્હારી
તરફ સત્યતાથી કેતાબ નીચે મોકલી
છે, એટલા માટે કે તું માણસો વચ્ચે
ખુદાએ જે ખતાબ્યું છે તે વડે હોકમ
કરે, અને અપ્રમાણિક માણસો માટે તું
(ળીજનો) દુર્મન થા નહિ. ૧૦૫.
અને ખુદાની માફી માગ, ખરેખર ખુદા
માફી આપનાર (અને) મહેરબાન છે. ૧૦૬.
અને જેઓ પોતપોતામાં અપ્રમાણિકપણે
વર્તે છે તેઓની ખાતર તું તકરાર કર
નહિ; ખરેખર ખુદા જે અપ્રમાણિકડ
(અને) પાપી છે તેને મ્હાતો નથી. ૧૦૭.

وَلَا يَهْدِيهِمْ إِلَى سَبِيلِ الْقَوْمِ أَنْ كَفَرُوا ۖ أَمَّا لَوْ
فَأَبَاهُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ كَمَا كَانُوا يَتْرَجُونَ مِنَ اللَّهِ ۖ
يَتْرَجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۖ ۱۰۴
إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ
بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَىٰكَ اللَّهُ ۚ وَلَا تَكُنْ
لِلظَّالِمِينَ خَصِيمًا ۖ ۱۰۵ ۖ وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۖ ۱۰۶ ۖ وَلَا تَجَادِلْ عَنِ
الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
مَنْ كَانَ خَوَافًا أَثِيمًا ۖ ۱۰۷

* એહોદની લગ્ન પછી હમરાઉલ-અસદના મુખ્ય વખતે બ્યારે હજરત પેયગમ્બરે દુસ્મનોની
પછવાડે જવા ઇચ્છ્યું અને મોમેનો ધાયલ થયા હતા અને તેઓની પાછળ જવાને નારાજ હતા
ત્યારે આ આવા વલ કરવામાં આવી.

• “તૈમા” નામના એક મુસલમાને પોતાના પાડોશી “કેતાદ” ના ઘરમાંથી બખ્તર
ચોરી કે જેમાં લોટની કાચળી હતી, અને તેણે એક ચહુદીના ઘરમાં અમાનત મૂક્યું. તૈમા
ઉપર શક આવવાથી તેની પાસેથી બખ્તર માગવામાં આવ્યું. પણ તેણે જવાબ આપ્યો કે હું
તે વિષે કંઈ જાણતો નથી. પણ કાચળીમાં કાણુ હોવાથી જે રસ્તે લોટ વેરાયો હતો તે રસ્તાની
નિશાની લઈ તેઓ તે ચહુદીને ઘેર ગયા ત્યાં તેઓએ તે બખ્તર શોધી લઈ લીધું અને ચહુદી
ઉપર ચોરીનું તહોમત મૂક્યું, પણ તૈમા પાસેથી તેને તે મળેલું છે એવા સાદીઓ તે લાવ્યો,
તેથી આ બાબત હજરત પેયગમ્બર પાસે રજુ કરવામાં આવી. તૈમાની કામ બનુ-હજરને પોતાની
જાતના માણસ ઉપર આવો શરમ ભરેલો મુનાહ સામેત ગાય અને ચહુદી છૂટી જાય તે પસંદ
પડ્યું નહિ. તેઓએ આ બાબત તકરાર કરવા માંડી અને ચહુદીની વિરધ અને પોતાના લાભમાં

પછી ન્યાયે તેઓ (નમાઝ પઢનારાઓ) સેજદો કરે ત્યારે તેઓએ તમારી પછવાડે ઉભારહેવું જોઈએ અને પીછા ટુકડી, જે નમાઝ પઢી નથી, તેણે આવવું જોઈએ, અને તેઓએ ત્હારી સાથે નમાઝ પઢવી જોઈએ, અને તેઓએ પોતાના હથિયાર અને શસ્ત્રો સાથે લેવાં જોઈએ. કાફરો એવું ધરજે છે કે જો તમે તમારાં હથિયાર અને સાંભાનથી ગાફેલ રહો તો તેઓ એકદમ તમારી ઉપર તૂટી પડી હુમલો કરે; અને તમારી ઉપર કાંઈ પાપ નથી, જો તમને વરસાદથી કાંઈ અડચણ થતી હોય અથવા તમે માંદા હો, (ને તેથી) તમે હથિયાર નીચે મૂકી દો, પણ તમારાં અંગ રક્ષક હથિયારો સાથે રાખજો. ખરેખર ખુદાએ કાફરો માટે હલકાઈ પમાડનાર સજા તૈયાર કરી છે. ૧૦૨. પછી ન્યાયે તમે તમારી નમાઝ પૂરી કરી રહ્યા હો ત્યારે ખુદાને યાદ કરો, ઉભા હો, કે બેઠા હો, કે તમારા પડખાભર હો. પણ ન્યાયે તમે નિર્ભય થાઓ ત્યારે નમાઝ પૂરેપૂરી પડે. ખરેખર નમાઝ ભોળેના ઉપર ચોક્કસ વખતે પઢવા વાળેણ થએલ છે. ૧૦૩.

فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَّائِكُمْ وَلَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكُمْ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَهُمْ وَدَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جَنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ إِنْ تَضُمُّوا أَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ۝ ۱۰۲

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا ۝ ۱۰۳

તે તકનો લાભ લેવા શદ જોઈએ, એવો ત્રિયાર કયો, પણ તે વખતે જેનગ્રાથે, આવી દ્વંદ્વરન પેશગમ્બરને તેઓની ધારણાની ખબર આપી અને આ કક્ષે આપ્યો. જેનમની ધારની વખતે નમાઝ ઓછી કરવાના કાષ્ટ મુસલમાન કેનાઓમાંથી નબુગમાં આવશે, કારણ કે તેઓ તેમાં જુદી જુદી રીતે વર્ણવેલા છે.

(તે બહો) ખુદા તરફથી મોકલેલ
 હરબાઓ અને સ્થાના અને દયા છે;
 અને ખુદા માફી આપનાર (અને)
 દયાળુ છે. ૯૬. બરેખર જેઓનો ભવ
 ફેરેશ્તાઓએ લીધો (અને) જેઓ
 ચોતાના ભવ ઉપર ઝાલમગારો હતા
 તેઓને તેઓએ કહ્યું કે તમે શેમાં
 હતા ? તેઓએ કહ્યું કે અમે પૃથ્વીમાં
 અશક્ત માણસો હતા, તેઓએ કહ્યું કે
 શું ખુદાની પૃથ્વી વિશાળ નહોતી કે
 તમે દેશ છોડી તેમાં સુસાફરી કરો ?
 માટે આ લોકો એવા છે કે જેઓનું
 રહેઠાણ દુઃખ છે; અને તે એક પાછા
 ફરવાની ખરાબ જગ્યા છે. ૯૭. પણ
 બરેખર નળાં પુરો અને સ્ત્રીઓ અને
 છોકરાં કે જેઓ કંઈ સુદૃઢ કંદી શકતાં
 નથી, અને જેઓ કાંઈ રસ્તો બાંધતાં
 નથી, ૯૮. (તેથી તેઓએ દેશ છોડ્યો
 નથી) તેઓને ખુદા કદાચ માફ કરે, અને
 ખુદા હરચર કરનાર (અને) સ્થાના કરનાર
 છે. ૯૯. અને જે ખુદાને રસ્તે દેશ છોડી
 બંધ છે તેને પૃથ્વી ઉપર ઘણી આરામની
 જગ્યાઓ અને પુષ્કળ ચોરાક મળશે,

درجات منه ومنفرة ورحمة وكان الله
 غفورا رجيما ٩٦ اب الذين توفهم
 الملا ثمة ظالي انفسهم قالوا فيم كنتم
 قالوا كنا مستضعفين في الارض قالوا
 الم تكن ارض الله واسعة فهاجروا فيها
 فاولئك باؤهم جهنم وساءت مصيرا ٩٧
 الا المستضعفين من الرجال والنساء
 والولدان لا يستطيعون حيلة ولا يهتدون
 سبيلا ٩٨ فاولئك عبي الله ان يفرو
 عهد وكان الله غفورا رجيما ٩٩ ومن
 هاجز في سبيل الله يحد في الارض
 مرثما كثيرا وسعة

* એટલે તમે ધર્મ બાળકમાં કયા પક્ષ સાથે હતા, મોસર્રા સાથે કે મોમેનો સાથે ? આ
 આપા વલ કરવાનું કારણ એ હતું કે કેટલાક મુસલમાનો મકકમાં ઉપરથી એરશામ ધર્મ પારખ
 કર્યા છે. એમ બનાવના હતા, અને તેઓ સક્રિયમાન હતા તોપણ કેટલેક વખતે મકકા છોડી
 મહિને ગયા નહિ. પણ જ્યારે પ્રેરિય ભોક્ષ બહુની લગ્નમાં જતા હતા ત્યારે તેઓ તેમની સાથે
 મળ્યા, અને મુસલમાનોએ તેઓને કાપી નાંખ્યા. આ આપા તેઓનાં સંબંધમાં છે અને જ્યારે

અને જે તમને (એસ્લામ પ્રમાણે) સલામ કરે તેને એમ કહો નહિ કે તું મોભેન નથી. શું તમે આ દુનિયાની ક્ષણભંજર જિંદગીના સાધન ઇચ્છો છો ? ત્યારે ખુદા પાસે ધણા ફાયદાકારક સાધનો છે, આવાજ તમે અગાઉ હતા પણ ખુદાએ તમારી ઊપર આભાર કર્યો છે ત્યારે પૂરેપૂરી તપાસ કરો. ખરેખર તમે જે કરા છો તે ખુદા બહુનાર છે, ૯૪. શારીરિક ધંધા સિવાય મોભેનોમાંના ઘેર બેસી રહેનારાઓ અને ખુદાને રસ્તે પોતાના ધન અને તનથી જેહાદ કરનારાઓ સરખા નથી. ખુદાએ ધન અને તનથી ધર્મ યોધાઓને ઘેર બેસી રહેનારાઓ ઊપર ઘણું દરજ્જો શ્રેષ્ઠતા આપી છે, અને સઘળાને ખુદાએ સારો બદલો આપવા વાચદો આપ્યો છે, અને ખુદાએ જેહાદ કરનારાઓને ઘરે બેસી રહેનારાઓ કરતાં મોટો બદલો વધારે આપ્યો છે. ૯૫.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ آتَىٰ إِلَيْكُمُ
السَّلَامُ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمِنَ اللَّهِ مَغْنَمٌ كَثِيرَةٌ
كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمِنَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
قَبِيضٌ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ٩٤
لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرِ
أُولَى الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِمَوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ
بِمَوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً
وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ٩٥

ફક્કી નામનો એક મુસલમાન હતો, આ મુસલમાન ફેજ છે એમ નહિ બહુવાધી તે પર્વત ઉપર નાસી ગયો, પણ જ્યારે તેને મોહમ્મદ પશુ કે એ મુસલમાન ફેજ છે ત્યારે તે પર્વત ઉપરથી નીચે ઉતર્યો; એટલે મુસલમાન ફેજના સરદાર ઉસામાએ તેની ઉપર એકદમ દહલો કરી તેને મારી નાંખ્યો, અને તેની મૈલકત લૂંટી. લીધી. જ્યારે આ વાત હઝરત પેયગંબરને ઝાહર કરવામાં આવી, ત્યારે તે ક્રિયગીર થયો, અને તેણે ઉસામાને ઇપક દીધો જેથી ઉસામાને પસ્તાવો થયો અને પોતાને માટે ખુદા તરફથી મારી માગવા માટે તેણે હઝરત પેયગંબરને અરજ કરી, તે વખતે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો.

અને જે, કોઈ મોમિનને બંધથી
મારી નાંખે તો તેણે એક મોમિન શુલામને
છૂટા કરવો જોઈએ, અને પુનની કિમત
પૂરેપૂરી તેના વારસોના કળામાં આપી
દેવી જોઈએ, પણ જો તેઓ માફ કરે
તો કાંઈ નહિ. પણ જો તે (મરનાર)
તમારા હુશમનની કોમમાંથી હોય, અને
મારનાર મોમિન હોયતો તેની ઉપર
એક મોમિન શુલામને છૂટા કરવાની
દરજા છે અને જો મરનાર તે કોમમાંથી
હોય, કે જેની અને તમારી વચ્ચે કરાર
હોય, તો મારનારે મરનારના વારસોના
કળામાં પુનની કિમત આપી દેવી
જોઈએ, અને એક મોમિન શુલામને
છૂટા કરવો જોઈએ; પણ જો તે કરવાને
શક્તિમાન ન હોય તેણે ઉપરઉપરી જો
મહિના સુધી રૂઆ રાખવા જોઈએ. આ
તોળા માટે ખુદા તરફથી હોકમ છે;
અને ખુદા દાના (અને) હોકમ કરનાર
છે. હરુ. અને જે કોઈ બાણી જોઈને
મોમનને મારી નાંખે છે તેને માટે સજા
જહન્નમ છે; તેમાં તે સદાકાળ રહેનાર
છે. અને ખુદા તેની ઉપર કોપાયમાન
થયો છે અને તેણે તેને પોતાની રહમતથી
દૂર કર્યો છે, અને તેને માટે મહોંટી
શિક્ષા તૈયાર કરી છે. હરુ. હે મોમિનો,
જ્યારે તમે ખુદાને રસ્તે સફર કરતા હો, *
ત્યારે પૂરેપૂરી તમાસ કરો,

وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ
مُّؤْتَةً وَدِيَّةً مُسْلِمَةً إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ
يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْتَةً وَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَّةٌ
مُسْلِمَةً إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْتَةً فَمَنْ
لَمْ يَجِدْ فِصْيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَابِعِينَ تَوْبَةً مِنْ
اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ٩٢ وَمَنْ يَقْتُلْ
مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا
وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ
عَظِيمٌ ٩٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا

હારેસ મરિને ગયો, અને એસ્લામ ધર્મ સ્વીકાર્યો, ત્યારે આવેશને તેની અમ્મર નહોતી, તેથી તે
તેને એક દિવસ મરિનાના મહત્વામાં મળ્યો ત્યારે તેણે તેને મારી નાંખ્યો અને જ્યારે તેણે એક
મુસલમાનને મારી નાંખ્યો છે એવી તેને અમ્મર પડી, ત્યારે તે બહુ પસ્તાયો અને સમને માટે
દમરત પેયગમ્મર પાસે આવ્યો.

* હરત પેયગમ્મરે એક દોર કોમની આમે સજાને લશ્કર એકમ્મુ. તે કોમમાં મરવાસે

પણ જેઓ તે કોમનો આશ્રય લેવા
 જાય છે કે જેની અને તમારી વચ્ચે
 કારાર છે, અથવા જેઓ તમારી પાસે
 આવે, અને તમારી સાથે લડવા અથવા
 પોતાની કોમની સામે લડવા જેઓનું
 મન સંકોચાતું હોય (તેમને મારવા
 નહિ), અને જો યુદ્ધની મરજી હોત તો
 તેણે તેમને તમારા ઉપર સત્તા આપી
 હોત. પછી તેઓ તમારી સાથે લડ્યા
 હોત, પણ જો તેઓ તમારાથી વેગળા
 રહે, પછી તમારી સાથે લડે નહિ, અને
 સલાહનું કામ તમારા તરફ નાંખે
 (સલાહ માગે) તો યુદ્ધએ તમારે
 માટે તેઓના ઉપર કાંઈ રસ્તો આપ્યો
 નથી. ૯૦. તમે જલદીથી ખીલતોને
 જુઓ કે જેઓ ધ્રુવે છે કે તેઓ તમારી
 તરફથી સલામતી મેળવે, અને પોતાની
 કોમ તરફથી પણ નિર્ભય રહે. જ્યારે
 તેઓને ફતના (કાફરપણા) તરફ
 ફેરવવામાં આવે છે ત્યારે તેઓ તે તરફ
 ફરે છે, પણ જો તેઓ તમારાથી વેગળા
 રહે નહિ, અને સલાહનું કામ તમારી
 તરફ નાંખે નહિ (સલાહ માગે નહિ)
 અને પોતાના હાથને લડાઈ કરવામાંથી
 અટકાવે નહિ, તો તેઓને પકડો અને
 જ્યાં તમે તેઓને મળો ત્યાં તેઓને
 મારી નાંખો, અને આ લોકો તેઓજ
 છે કે જેઓની ઉપર અમે તમારે માટે
 રખેટ સત્તા મુકર કરી છે. ૯૧. હુ ભૂલથી
 મારી નાંખે તે સિવાય કોઈ મોંઝેનને
 યોગ્ય નથી કે તે કોઈ મોંઝેનને મારી નાંખે,

الا الذين يصلون الى قوم بينكم وبينهم
 ميثاق اوجباؤكم حصرت صدورهم ان
 يقاتلوكم او يقاتلوا قومهم ولو شاء الله
 لسطهم عليكم فلقاتلوكم فان اعتزلوكم
 فلم يقاتلوكم والقبوا اليكم السلم فاجعل الله
 لكم عليهم سبيلا ٩٠ ستجدون اخرين
 يريدون ان يامنوكم ويامنوا قومهم فلا
 ردوا الى الفتنة اركسوا فيها فان لم
 يعتزلوكم ويلقبوا اليكم السلم وبكفوا
 ايديهم فخذوهم واقتلوهم حيث تشقونهم
 واو لاكم جعلنا لكم عليهم سلطانا مبينا ٩١
 وما كان لمومن ان يقتل مؤمنا الا خطأ

હુ આ 'ફકરો' આયેસ-એન-અયી-રશીઆના સંબંધમાં વલ્લ કરવામાં આવ્યો છે. તે હેનર
 પહેલાં મુસલમાન થયો હતો અને રાત્રે જાતોમાનો મદિને નાસી ગયો. તેનો કોકો હારેસ તેની
 પંજવાડે ગયો, તેણે તેને લલચારીને પાછો આણ્યો, અને સખ્તાઈ કરીને એસ્લામ ધર્મ છોડી દેવાને
 તેને સમજાવ્યો તે મૂર્તપૂજક થયો, પણ જ્યારે તેના કામને તેને કપકા દીધો, ત્યારે તેણે ફરીથી
 એસ્લામ ધર્મ ગ્રહણ કર્યો અને વખત આવે ત્યારે તેને મારી નાંખવાના સોગંદ ખાધા. જ્યારે

અહલાહ તેના સિવાય બીજો ખુદા નથી તે
ખચિત્ તમને સઘળાને ક્યામતને દિવસે
લેગા કરશે, તે દિવસમાં કાંઈ શક નથી.
અને ખુદા કરતાં શબ્દોમાં વધારે સાચો
કોણ છે? ૮૭. ત્યારે તમને શું છે કે
મોનાફકો વિષે તમે બે પક્ષ ધીધ ગયા
છો? અને ખુદાએ જે તેઓ કમાયા
છે તેને લીધે તેમને રદ કર્યા છે. શું
તમે એવું ધ્રુષ્ટો છો કે તમે તેને
સિંધો રસ્તો ખતાવો. કે જેને ખુદાએ
આડે માર્ગે રહેવા લીધો છે? અને જેને
ખુદાએ આડે રસ્તે દોર્યો છે તેને મારે
શું ખચિત્ રસ્તો જોઈશ નહિ. ૮૮.
તેઓ ધ્રુષ્ટો છે કે તમે કાફર થાઓ
જેવી રીતે તેઓ કાફર થયા છે, જેથી
તમે સઘળા સરખા થાઓ, મારે તમે
તેઓમાંના કોઈને દોસ્ત તરીકે લ્યો
નહિ ન્યાંમુધી કે તેઓ ખુદાને રસ્તે
દેશ છોડી આલી નીકળે; પણ જો તેઓ
મહાં ફરવે તો તેમને પકડો અને
ન્યાં તેઓ તમને મળે ત્યાં તેમને
મારી નાંખો, અને તેઓમાંના કોઈને
મિત્ર અને મદદગાર તરીકે લ્યો નહિ. ૮૯.

إِنَّ اللَّهَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجِئُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ
لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ۝ ۸۷
فَالَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِتْنَةٌ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ
عَمَّا كَبُورُوا أَرِيدُونَ أَنْ تَهْذَبُوا مِنْ أَصْلِ اللَّهِ
وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ۝ ۸۸
وَدُّوا لَوْ تُكْفِرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ
سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّى
يُجَاهِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا تُخْذَمُونَ
وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا
مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ۝ ۸۹

કાંઈ મુસલમાન સલામ કરી માન આપે તો અહલામાં તેને વધારે માનના શબ્દો વાપરી જવાબ આપો;
જેમ કે તમને કાંઈ “સલામ-આલેકુમ” કહે તો તમારે જવાબમાં “સલામ-આલેકુમ-વ-
રહમતુલ્લાહ” કહેવું.

જો કેટલાક કહે છે કે જ્યારે કેટલાક મુસલમાનોએ મદિનાની હવા માફક નથી એવો ટોંગ
કરી બીજો જવાની ધ્રુષ્ટ ખતાવી અને ખરેખર તેઓ શહેર છોડી ચાલ્યા ગયા અને પછી
મોતિશૂરકાની સાથે મળી ગયા ત્યારે આ ફકરા પણ કરવામાં આવ્યો. વળી કેટલાક કહે છે કે
ઓહોદના યુધ્ધમાં કેટલાક મુસલમાનો હઝરત પેયગમ્બરને પક્ષ છોડી ચાલ્યા ગયા હતા, તેથી તે
લોકોને કાફર કહેવા કે નહિ તે ખાખત મુસલમાનોમાં મતભેદ થયો તે વખતે આ ફકરા પણ
કરવામાં આવ્યો.

અને ત્યારે તેઓની પાસે સદિસલામતીના
અથવા પહીકના કાંઈ ખબર આવે ત્યારે
તેઓ તે આંદોર કરે છે; અને જો તેઓ
પેયગમ્બર તરફ અને તેઓમાંના જેઓ
હોકમની સત્તા સંપન્નનાર છે તેઓના
તરફ તે સ્વલ્પ કરે તો તેઓમાંના જેઓ
સાચા મુઆઝાર મેળવવા ચલ કરે છે
તેઓ તે જાણ્યે. અને જો તમારા ઉપર
ખુદાની મેદરમાની અને તેની દયા
નહોત તો તમે જુજ સિવાય ચેતાનની
પાછળ ચમક્યા હોત. ૮૩. ત્યારે તું
ખુદાને રસ્તે લઈ, તારા પોતાના સિવાય કો
બીજા કોઈને (જેણે માટે) તકલીફ
કરવામાં આવી નથી, અને મોમીને
ઉરફેર, કદાચ ખુદા કહેદેની (વશીયની)
સંખતાઈ અટકાવે, અને ખુદા ઉપબતમાં
વધારે જગ્ગર છે અને શિશા કરવામાં
વધારે સખત છે. ૮૪. જે કોઈ સારી
દરખાસ્ત કરે છે તેને માટે તેમાંથી
ભાગ છે, અને જે કોઈ ખરાબ દરખાસ્ત
કરે છે તેને માટે તેમાંથી કાંઈ ભાગ
છે; અને ખુદા સઘળી ચીજો બપર
નેગદુખાન છે. ૮૫. અને ત્યારે
તમને સલામ કરવામાં આવે ત્યારે તેના
કરતાં વધારે સારી સલામ કરો, અથવા
તેવીજ સલામ પાછી વાળો, બદેખર ખુદા
સઘળી ચીજો ઉપર હેસાળ સંપન્નનાર છે. ૮૬.

وَإِنَّا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ
أَفْعَزُوا بِهِ لَوِ رَدُّهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى
أُولَى الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَمَنْ لَهُمُ الْمُسْتَبْلُوهُ
مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ
لَا تَجِبُ الشَّيْطَانُ إِلَّا قَلِيلًا ۝ ۸۳ قَاتِلْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ لَا تَكُنْ مِنَ الْخَائِفِينَ ۝ وَحَرِّضَ
الْمُؤْمِنِينَ عَلَى اللَّهِ أَنْ يَكْفِ بِأَسْوَاقِ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ۝ ۸۴
مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ
مِنْهَا وَهُنَّ شَفَاعَةُ سَيِّئَةٍ يَكُنْ لَهُ
كَفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقْتَدِرًا ۝ ۸۵
وَإِذَا حُيِّتُمْ بِحَيَّةٍ فَيُؤَا بِأَحْسَنِ مِنْهَا
أَوْ رَدُّوْهَا أَنْ اللَّهُ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيرًا ۝ ۸۶

ફ ખડના ન્હાના યુધ્ધમાં ત્યારે કેટલાક મુસલમાનો લડ્યા જવાને બીધા, અને કેટલાક
જવાને નારાજ હતા, તે વખતે આ પ્રકારે વળ કરવામાં આવ્યો હતો. અને દરરત પેયગમ્બર
જોકે એકલા હતા તો પણ તેને જવાનો આ વખતે હોકમ થયો હતો. * એટલે કે જો તમને

અને જો તેઓ (જોનાફકો) ને
કાંઈ સુખ મળે તો તેઓ કહશે કે
આ ખુદા પાસેથી છે, અને જો તેઓને
કાંઈ દુઃખ પડે તો તેઓ કહશે કે આ
હારી પાસેથી છે. કહે કે સઘળું ખુદા
પાસેથી છે; માટે આ લોકોને શું છે કે
તેઓ એવા છે, કાંઈ વાત સમજી શકતા
નથી. ૭૮. જે સુખ તને મળે છે તે
ખુદા તરફથી છે અને જે દુઃખ હારા
ઉપર આવી પડે છે તે હારા પોતાના
તરફથીજ છે, અને અમે તને માણસો
માટે પેચગમ્બર તરીકે મોકલ્યો છે, અને
ખુદા સાક્ષી બસ છે. ૭૯. જે કાંઈ
પેચગમ્બરનો હાકમ ઉઠાવે છે તેણે
ખરેખર ખુદાનો હાકમ ઉઠાવ્યો છે,
અને જે મ્હોં ફરવે છે તેઓના ઉપર
તને નેગહાન તરીકે મોકલ્યો નથી. ૮૦.
અને તેઓ કહે છે કે (અમારે) હાકમ
ઉઠાવવાનો છે; પણ જ્યારે તેઓ હારી
પાસેથી ખુદા જાય છે ત્યારે તેમાંના
એક ભાગ તું જાલ્યો તેનાથી ઉલટો
શતે વિચાર ચલાવે છે, પણ તેઓ શતે
જે તદ્દનીર ચલાવે છે તે ખુદા જાણી
લે છે, માટે તેમાંના તરફથી મ્હોં ફરવ,
અને ખુદા ઉપર આધાર રાખ. અને
ખુદા રક્ષક તરીકે બસ છે. ૮૧. શું
તેઓ કોરઆન વિષે વિચાર કરતા નથી ?
અને જો ખુદા સિવાય બીજા તરફથી
તે આવ્યું હોત તો ખચિત તેમાં તેઓને
ધણી તફાવત માલુમ પડત. ૮૨.

وَان تَصْبِهِمْ حَسَنَةً قَوْلُوا هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَان تَصْبِهِمْ سَيِّئَةً قَوْلُوا هَٰذَا مِنْ عِنْدِكَ
قُلْ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قُلْ هَٰؤُلَاءِ
الْقَوْمُ لَا يَكادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ۝ ۷۸
مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا
أَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ
لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ۝ ۷۹
مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ
تَوَلَّىٰ فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۝ ۸۰
وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ
بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي يَقُولُ وَاللَّهُ
يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ
عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝ ۸۱
أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ
اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ۝ ۸۲

અને તું અમારે માટે તારી પાસેથી
એક હાસ્ત મોકલ, અને અમારે માટે
તારી પાસેથી એક મહદગાર મોકલ. ૭૫.
જેઓ ધર્માન લાવ્યા છે તેઓ ખુદાને રસ્તે
લટ છે અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓ
તામુતને રસ્તે લટ છે, માટે ચેતાનના
હાસ્તોને મારી નાંખો, અરેખર ચેતાનનાં
કાવતરાં નખાં છે. ૭૬. શું તે તેઓને
જેવા નથી કે જેઓને કહેવામાં આવ્યું
કે તમે તમારા હાથ (લડવામાંથી)
અટકાવો, અને નમાઝ પઢો, અને ઝકાત
આપો, પ્રધી ત્યારે તેઓના ઉપર લડાઈ
લખવામાં આવી ત્યારે તેઓમાંનો એક
ભાગ માનુસોથી રસ્તો દતો જેવી રીતે
કે ખુદાથી 'રસ્તું' લેઈએ અથવા તે
કરતાં પણ વધારે ર રાખ્યો, અને
કહ્યું કે હે અમારા પરશરદેગાર શા
માટે તે અમારા ઉપર લડાઈ લખી ?
શા માટે મઝહીક આવતાર મોત સુધી
અમને રહેવા દીધા નહિ ? કહે કે
આ દુનિયાના વેલવના સાધનો જુજ
છે અને આવતી ઝિંદગી જે પરહીઝ
કરે છે તેને માટે વધારે સારી છે, અને
તમારા ઉપર તરણાં જેટલો પણ ઝેલમ
કરવામાં આવશે નહિ. ૭૭. તમે ગમે
ત્યાં હો તોપણ મોત તમને પકડી પાડશે,
અગર જો કે તમે મઝયુત પાંધેલા
કિલ્લાઓમાં હો;

وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ۝ ۷۵ الَّذِينَ آمَنُوا يقاتلون
فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يقاتلون
فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ قاتلوا أولياء
الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ۝ ۷۶
أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كَفَرُوا أَيُّدِيكُمْ
وَأَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كَبِ
عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا
رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَرْتَنَا
إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا يُظْلَمُونَ
فِيَلَّا ۝ ۷۷ إِنْ مَا تَكُونُوا يَدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ
وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُوحٍ مُشِيدَةٍ

હે મોમેનો, તમારાં હથિયાર હથો,
 દુકડીએ દુકડીએ પહાર નાઓ અથવા
 બધા મળીને પહાર નાઓ. ૭૧. અને
 ખરેખર તમારામાંનો કોઈ એવો છે કે જે
 પછવાડે રહે છે, જે તમારા ઉપર કંઈ
 આફત આવી પડે તો કહે છે કે ખરેખર
 ખુદાએ પહાર ઉપર મેહેરશાની કરી છે
 કારણ કે હું તેમની સાથે હાજર નહોતો. ૭૨.
 પણ જે તમારા ઉપર ખુદા તરફથી
 મેહેરશાની આવે તો તે ખચિત કહેશે,
 બહુ કે તમારા અને તેની વચ્ચે કંઈ દોસ્તી
 નહોતી, કે હું ઇચ્છુ છું કે હું તેઓની સાથે
 હોત કે જેથી મહે મહોટો લાભ મેળવ્યો
 હોત. ૭૩. માટે તેઓએ ખુદાને રસ્તે
 લકવું નોંધ્યું કે જેઓ આ દુનિયાની
 ઝિંદગી આવતી ઝિંદગીને બદલે વેચી
 નાંખે છે; અને જે ખુદાને રસ્તે લડે છે,
 પછી તે મરાઈ ભય અથવા ભય મેળવે
 તો અને તેને જલદીથી મહોટો બદલો
 આપીશું. ૭૪. અને તમને શું છે કે
 તમે ખુદાને રસ્તે તેમજ નબળા પુરુષો†
 અને સ્ત્રીઓ અને છોકરાંને માટે લડતા
 નથી, કે જેઓ કહે છે કે હે અમારા
 પરવરદેગાર અમને આ ગામ કે બ્યાંના
 લોકો ઝોલમગાર છે તેમાંથી અમને
 બંદાર કાઢો.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ
 فَانْزِلُوا ثَبَاتٍ وَأَوْتِرُوا جَمِيعًا ۝ ۷۱ ۝
 مِنْكُمْ لِمَنْ لِيَبْطِئَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَصِيبَةٌ
 قَالُوا قَدَانِمْ اللَّهُ عَلَىٰ أَذْلَمَ أَكُنْ مَعَهُمْ
 شَهِيدًا ۝ ۷۲ ۝ وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ
 لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ
 يَالْبَتَىٰ كُنْتُ مَعَهُمْ فَافُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ۝ ۷۳ ۝
 فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ
 الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيَهُ
 أَجْرًا عَظِيمًا ۝ ۷۴ ۝ وَمَالَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْضَمِّينَ مِنَ الرِّجَالِ
 وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا
 أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا

† આ મોમેનો દત્તા કે જેઓને દેવરા પછી મુનિપૂજાએ મહાકર્મા રોક્યા હતા, અથવા
 તો પેસાની તંગીને કીધે જેઓ આશ્રયને માટે મદિને જતાં બંદકયા હતા.

પણ નહિ, તારા પરવરદેગારના સોગંદ
 છે કે તેઓ (સત્ય) ઇમાન લાવશે
 નહિ, ત્યાંસુધી કે તેઓ પોતાની વચ્ચે
 જે તકરાર ઉત્પન્ન થઈ છે તેના ચુકાદા
 માટે તને હકમ * તરીકે કબૂલ રાખે,
 પછી તેઓને પોતાનાં અતઃકરણમાં તે
 જે ચુકાદો આપ્યો છે તેને વિષે કાંઈ
 તંગી (શંકા) રહે નહિ અને તને
 પૂરેપૂરા આધીન થાય. ૬૫. અને જો
 અમે તેઓના ઉપર લખ્યું હોત કે
 તમે તમારામાં એકબીજાને મારી નાંખો
 અથવા તો તમે ઘરમાંથી એક બીજાને
 બહાર હાંકી કાઢો તો તેઓમાંના થોડા
 શિવાય એમ કરત નહિ. અને જો,
 તેઓને જે શિખામણ આપવામાં આવે
 છે તે પ્રમાણે તેઓએ કંઈ હોત તો
 ખચિત્ તે તેઓને માટે વધારે સાફ
 અને તેઓની (ઇમાનની) દ્રઢતાને વધારે
 મજબૂતાઈ હોત. ૬૬. અને ત્યારેજ અમે
 તેમને અમારી પાસેથી ખચિત્ મ્હોટો
 બદલો આપત. ૬૭. અને અમે તેઓને
 સિધ્ધા રસ્તો બતાવત. ૬૮. અને જે ખુદાનો
 અને પેયગમ્બરનો હોકમ ઉઠાવે છે
 તેઓ તેઓની સાથે રહેશે કે જેઓના
 ઉપર ખુદાએ મેહેરબાની કરી છે; જેવા
 કે પેયગમ્બરો, અને સાચું બોલનારાઓ,
 અને ધર્મ માટે જીવ આપનારાઓ, અને
 પવિત્ર માણસો અને તેઓ મિત્ર તરીકે
 અતિઉત્તમ છે. ૬૯. આ ખુદા તરફથી
 મેહેરબાની છે, અને ખુદા બલુનાર બસ
 છે. ૭૦.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا
 شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا
 قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ٦٥ وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا
 عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرَجُوا مِن
 دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ
 فَعَلُوا مَا وَعَدُونَا لَكُنَّا بِهٖ لَكَاظِمًا خَيْرًا لَّهُمْ
 وَاشْدُ ثُبُوتًا ٦٦ وَإِذَا لَآئِنَاهُمْ مِنْ لَّدُنَّا أَجْرًا
 عَظِيمًا ٦٧ وَلَهْدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ٦٨
 وَمَنِ يَطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ
 الَّذِينَ أَنَامَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ
 وَالشَّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ
 رَفِيقًا ٦٩ ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ
 بِاللَّهِ عَلِيمًا ٧٠

અને જ્યારે તેઓને કહેવામાં આવે છે કે
 ખુદાએ જે નીચે મોકલ્યું છે તેના તરફ
 અને પેયગમ્બરની તરફ આવો ત્યારે
 તું મોનાફેકાને જુએ છે કે તેઓ ત્હારા
 તરફથી મેં ફેરવી પાછા હકે છે. ૬૧.
 પછી તેઓ કેમ કરશે કે જ્યારે તેઓના
 ઉપર તેઓના હાથે જે આગળ કહ્યું છે
 તેને લીધે આક્રમ આવી પડે? પછી
 તેઓ ત્હારી પાસે આવે છે, અને ખુદાના
 સોગંદ ખાય છે કે લલાઈ અને સલાહ
 સંપ સિવાય અમારો (ખીલે કાંઈ)
 એમનો નહોતો. ૬૨. આ તેઓજ છે કે
 જેઓનાં અંતઃકરણમાં જે છે તે ખુદા
 જાણે છે; માટે તેઓ તરફથી મેં ફેરવ
 અને તેઓને શિખામણ આપ અને
 તેમને પોતાને વિષે અસરકારક શબ્દો
 કહે. ૬૩. અને અમે કાંઈ પેયગમ્બર
 નીચે મોકલ્યો નથી, એવા કારણ સિવાય
 કે ખુદાની રજાથી તેનો હોકમ ઉઘાવવામાં
 આવે અને જે તેઓ જે વખતે પોતાના
 ઉપર પોતે હાલમ કર્યો છે તે વખતે
 ત્હારી પાસે આવ્યા હોત, પછી તેઓએ
 ખુદા પાસે માફી માગી હોત, અને
 પેયગમ્બરે પણ તેઓને માટે ખુદા પાસે
 માફી માગી હોત, તો તેઓને ખચિત
 માલુમ પડ્યું હોત કે ખુદા તોળા
 સ્વીકારનાર (અને) મેહરબાન છે. ૬૪.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنزَلَ اللَّهُ
 وَإِلَى الرُّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ
 عَنْكَ صُدُودًا ۖ فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ
 مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ يَجَاءُوكَ
 يُخَالِفُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَحْسَنًا وَ
 تَوْفِيقًا ۖ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
 قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ
 لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ۚ ۖ
 وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ
 اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ جَاءُوكَ
 فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرُّسُولُ
 لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ۚ ۖ

ખાખત તફસીર લખનારા જુદા જુદા મત આપે છે. કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ ફોજના સરદારો
 થાય છે, અને કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ વિદ્વાન માણસો થાય છે કે જેઓનાં ધર્મ સંબંધી
 કાયદાના ફેસલા કબૂલ રાખી તેને અનુસરવું બેદરજ. પણ શીઆ એવું માને છે કે તેનો સંબંધ
 ખાર એમામ જે તેઓના ધર્મ ઉપરીઓ છે તેની સાથે છે.

ખરેખર ખુદા તમને હોકમ કરે છે કે તમને
 સોંપેલી અમાનત તેના માલિકને તમે પાછી
 આપો, અને જ્યારે તમે માણસો વચ્ચે
 હોકમ કરો ત્યારે ન્યાયથી હોકમ કરો.
 ખરેખર ખુદા જે વડે તમને શિખામણ આપે
 છે તે ઉત્તમ છે. ખરેખર ખુદા સાંભળનાર
 (અને) જ્ઞાનાર છે. ૫૮. હે મોમેનો,
 ખુદાનો હોકમ ઉઠાવો, અને પેયગમ્બરનું
 તથા તમારામાંના હોકમની સત્તા
 રાખનારાનું † ફરમાન ઉઠાવો, પછી જ્યારે
 કંઈ ધીંજ વિષે તમે એક બીજાની વિરૂદ્ધ
 થાઓ ત્યારે તે બાબત ખુદા અને તેના
 પેયગમ્બર આગળ રજુ કરો, જે તમે
 ખુદા અને છેલ્લા દિવસને માનતા હો તો.
 આ વધારે સાફ અને પરિણામે ઉત્તમ
 છે. ૫૯. થું તે તેઓને જોયા નથી કે
 જોયા ધારે છે કે જે ત્હારા તરફ નીચે
 મોકલવામાં આવ્યું છે અને જે ત્હારી
 અગાઉ નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તેને
 પાતે. માન્યું છે? તેઓ ધમ્મ છે કે તેઓ
 પોતાનો સુકાદો તાઘુત † પાસે કરાવે,
 અગર જો કે તેઓને હોકમ થયો છે કે
 તેઓ તેને માને નહિ. અને શેતાન
 ધમ્મ છે કે તે તેઓને ભૂલાવી લાંબી
 (મોટી) ભૂલમાં નાંખે. ૬૦.

۱۰۵
 ان الله يامرکم ان تؤدوا الامانات الی اهلها
 واذ احکم بین الناس ان تحکموا بالعدل
 ان الله نعمًا یعظکم به ان الله کان
 سیمًا بصیرًا ۵۸ یا ایها الذین امنوا
 اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی
 الامر منکم فان تنازعتم فی شئ
 فردوه الی الله والرسول ان کنتم
 تؤمنون بالله والیوم الآخر ذلک خیر
 واحسن تاویلا ۵۹ الم تر الی الذین
 یزعمون انهم امنوا بما ازل الیک وما
 ازل من قبلک یریدون ان یتحاکموا الی
 الطاغوت وقد امروا ان یکفروا به ویرید
 الشیطان ان یضلهم ضلالا بعیدا ۶۰

† આ ટેકાએ “તાઘુત” શબ્દ કઅબ-એન-અશરફને માટે વપરાયેલ છે કે જેને એક મોનાફિક
 પોતાને યહુદી સાથે થયેલા કઅયાનો ફેસલો આપવા માટે ન્યાયાધીશ તરીકે માનતો હતો; અગર જો કે
 હઝરત પેયગમ્બર તેના ફેસલો આપી શક્યા હતા. † “સત્તા રાખનારા” આ શબ્દના અર્થ

શું તેઓને માટે રાજ્યનો કાંઈ ભાગ છે ?
 પછી ત્યારે પણ તેઓ માણસોને એક તરણા
 જેટલું * પણ આપશે નીકે. ૫૩. બદકે
 તેઓ માણસોની, ખુદાએ તેઓને માતાની
 મેહરબાનીથી જે આપ્યું છે તેને માટે,
 અદેખાઈ કરે છે. બેશક અમે એજરાહીમનાં
 કુટુંબને કેતાબ અને જ્ઞાન આપ્યું અને
 તેમને એક મ્હોટી પાદશાહી આપી. ૫૪.
 પછી તેઓમાંથી કોઈએ તેને માન્યો
 અને કોઈ તેના તરફથી ફરી ગયો, પણ
 (તેઓને માટે) જહન્નમની બળતી આગ
 ખસ છે. ૫૫. ખરેખર જેઓએ અમારી
 નિશાનીઓને માની નથી તેઓને અમે
 જલદીથી આગમાં નાંખીશું. ત્યારે તેઓની
 આંખડી બળી જશે ત્યારે અમે તેઓને
 બીજી નવી આંખડી તેને બંદલે આપીશું.
 એટલા માટે કે તેઓ શિશુનો સ્વાદ
 આપે; ખરેખર ખુદા શક્તિમાન (અને)
 સત્ય કરનાર છે. ૫૬. અને જેઓએ
 ઇમાન આપ્યું અને સુકૃત્ય કર્યા તેઓને
 અમે જલદીથી બેહેશતની વાંડીઓમાં
 દાખલ કરીશું; કે જેની નીચે નદીઓ
 વહે છે. તેમાં તેઓ કાયમ નિરંતર રહેનાર
 છે. તેઓને માટે તેમાં પાક સીઓ છે,
 અને અમે તેમને હમેશા રહેનાર છાયામાં
 દાખલ કરીશું. ૫૭.

ام لهم نصيب من الملك فاذا لا يوتون
 الناس تغيرا ٥٣ ام يحسدون الناس على
 ما اناهم الله من فضله فقد اتينا آل
 ابراهيم الكتاب والحكمة واتيناهم
 ملكا عظيما ٥٤ فمنهم من امن به
 ومنهم من صد عنه وكفى بجهنم
 سميرا ٥٥ ان الذين كفروا باياتنا سوف
 نصليهم نارا كلما نضجت جلودهم
 بدلنا لهم جلودا غيرها ليذوقوا العذاب
 ان الله كان عزيزا جكيما ٥٦ والذين
 امنوا وعملوا الصالحات سندخلهم
 جنات تجري من تحتها الانهار خالدين
 فيها ابدا لهم فيها ازواج مطهرة و
 ندخلهم ظلا ظليلا ٥٧

* આ શબ્દનો અર્થ માટે આજ પ્રકારે લીધો છે. “નકોર” અને “ફનીય”
 આ બે શબ્દોનો અર્થ લગભગ સરખો જ છે જો કે તેમાં યશ્યારોક તફતવ બનાવવામાં આવે છે.

શું તે તેઓને જોયા નથી કે જેઓ પોતાના
પંડને પવિત્ર ધારે છે. બદકે ખુદા જેને
ચાહે તેનેજ પાક કરે છે, અને તેઓના
ઉપર એક તરણા † (હળીઆના છીલકા)
જેટલો પણ ઓલમ કરવામાં આવશે
નહિ. ૪૯. જુઓ, તેઓ કેવી રીતે
ખુદા વિષે જૂઠાણું ધરી કાઢે છે ! અને
તે પૂરેપૂરું ચોખ્ખું પાપ છે. ૫૦. શું
તે તેઓને જોયા નથી કે જેઓને
કેતાબનો કાંઈક ભાગ આપવામાં આવ્યો
હતો ? તેઓ જેવ્ત * અને તાથુતને માને છે
અને કાફરો વિષે કહે છે કે જેઓ
ઇમાન લાવ્યા છે તેમના કરતાં આ લોકોએ
વધારે સિધો રસ્તો મેળવ્યો છે. ૫૧.
આ લોકો તેઓજ છે કે જેઓને ખુદાએ
લખનત કરી છે અને જેને ખુદા લખનત
કરે છે તેને માટે તું કદી કોઈ મદદગાર
નેઈશ નહિ. ૫૨.

الم تر الى الذين يزكون انفسهم
بل الله يزكي من يشاء ولا
يظلمون فبلا ٤٩ انظر كيف يفترون
على الله الكذب وكفى بما
يؤمنون كذبا ٥٠
الم تر الى الذين اوتوا نصيبا من
الكتاب يؤمنون بالبجيت والطاغوت
ويقولون للذين كفروا هؤلاء اهدى
من الذين امنوا سبيلا ٥١ او تلك
الذين لنعم الله ومن يلحن الله فلن
تجد له نصورا ٥٢

† મૂળ અર્થ એ છે કે “ખજૂરના હળીયાની કાટમાંથી રેસો.

* બની-નોગ્રાપરને દેશ નિકાલ કરવાનો ખુબ તરફથી હોકમ થયા પછી તેમાંના કેટલાક
ખેખરમાં રહેવા ગયા, અને થોડા વખત પછી તેઓ મકકે જઈને અબુ-સોફ્યાન સાથે કબ્રામાં
ગયા. અને ત્યાં તેઓએ હઝરત પેયગમ્બર સામે જઈ તેની સાથે લડાઈ કરવાના આકરા “સોગદ”
ખાધા. ત્યારે તેઓને ફારસી ગ્રંથમાંથી જોવામાં આવ્યા ત્યારે તેઓએ પોતાના કાયદા અને ધર્મ નિયમો
ચાલુ કરી સાંભળાવ્યા અને તેઓને પૂછ્યું કે અમારો ધર્મ સારો કે હઝરત પેયગમ્બરને
કે જેણે અમારા જાપદાઓના ધર્મ વિરુદ્ધ નવો ધર્મ સ્થાપ્યો છે? ચાલુ કરીને ધર્મ
પસંદ કર્યો; પણ કબ્રામાંની “જેવ્ત” અને “તાથુત” નામની બે મૂર્તિઓની પૂજા ત્યાં સુધી
તેઓએ કરી નહિ ત્યાં સુધી ફારસી તેઓનો દરાત માન્યો નહિ. પણ ત્યારે ચાલુ કરીને તેમની
પૂજા કરવા માંડી ત્યારે તેઓની ચંચે દોરતી દ્રવ થઈ. આ શક્યનો સંબંધ આ બનાવની સાથે છે.

પણ તેઓએ કહ્યું 'હોત કે અમે સાંભળ્યું' અને 'હોકમ ઉઠાડ્યો અને 'સાંભળ અને અમારા તરફ નજર કર તો તે તેઓને માટે' વધારે સારું હોત, અને 'વધારે સિધુ' (પણ) હોત, પણ તેઓને ખુદાએ તેઓના કાફરપણાને લીધે લઅનત કરી છે, માટે તેઓમાંના થોડા સિવાય (ખીબ) ધમાન, લાવશે, નહિ, ૪૬. હે તમે કે જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે, તમારી પાસે જે છે તેની સત્યતા બતાવનાર જે અમે નીચે મોકલ્યું છે તેને માનો, તે પહેલાં કે અમે સુખાકૃતિ વિરૂપ કરીએ, પછી તેને પીઠ તરફ ફેરવી નાંખીએ, * અથવા તેમને અમે લઅનત કરીએ જેથી રીતે અમે શનિવારના દિવસનાં માણસોને લઅનત કરી છે, અને ખુદાનો હોકમ ખંચિત અંમલમાં આવશે. ૪૭. ખરેખર ખુદા પોતાની સાથે ખીબઓને શરીફ કરવાતું પાપ માફ કરશે નહિ, અને આ સિવાય જેને આહિ તેને માટે ખુદા (ખીબાપાપ) માફ કરશે પણ જે કોઈ ખુદાની સાથે ખીબને શરીફ કરે છે તેણે મોટું પાપ (ગૂઠ) ઘડી કાઢ્યું છે. ૪૮.

ولو اٰمروا قالوا سنعنّا واطعنا واسمع
وانظرونا لكان خيرا لهم واقوم ولكن
لعنهم الله بكفرهم فلا يؤمنون الا
قليلًا ٤٦ يا ايها الذين اتوا الكتاب
امتنوا بما نزلنا مصدقا لما معكم من
قبل ان نطمس وجوها فنردها على
ادبارها ولننعمهم كما لعنا اصحاب السبت
وكان امر الله مفعولا ٤٧ ان الله لا يغير
ان يشرك به ويفتر ما دون ذلك لمن
يشاء ومن يشرك بالله فقد افترى
اتما عظيما ٤٨

ન શકે એટલે કે તું બોલેશ આ ચુદ્દીઓ દેખાવમાં ટોંગ કરી પહેલા અર્થવાળાં વાક્ય હઝરત સાથે વાન કરતાં વાપરના દના. પણ તેઓના મનની અંદર ખીબને અર્થ હતો.

* એટલે કે શરીરના ખીબ લાગે એમના એમ રહેલા દર્દ મોતે દુકત પચવાડે ફેરવી નાંખવું, કે જેથી કરીને મનુષ્ય બહુજ કદરવું થાય છે. તેથી આ આખી આયાતો અર્થ એ છે કે અમે તમારા મંદેરા એટલા કરીએ અને પછી તમારું મોં પીઠ તરફ ફેરવી નાંખીએ અથવા જેવી રીતે અમે શનિવાર નહિ પાળનાર ચુદ્દીઓને લઅનત કરી છે તે પ્રમાણે તમને લઅનત કરીએ તે પહેલાં તમે-જેમને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓ-તમારી પાસે જે છે તેની સત્યતા બતાવનાર જે અમે નીચે મોકલ્યું છે તેને માનો.

પણ જો તમે માંદા હો અથવા સફર ઉપર હો
અથવા તમારામાંનો કોઈ બજારમાં જઈ
આવ્યો હોય અથવા તમે સીસાથે સંભોગ
કર્યો હોય પંછી તમને પાણી ન મળે
તો પાક માટીથી તથ્યમોમ કરો, પછી
તે તમારાં મોં અને હાથ ઉપર મસૂક
કરો (ચોપડો), ખરેખર ખુદા માણી
આપનાર (અને) ક્ષમા કરનાર છે. ૪૩.
શું 'તે' તેઓને જોયા નથી કે જેઓને
કેતાબનો કાંઈક ભાગ આપવામાં આવ્યો
હતો? તેઓ (તે વેચી) ભૂલ (ભરેલો
રસ્તો) ખરીદ કરે છે અને એવું ધ્રુષ્ટ
છે કે તમે રસ્તો ભૂલો. ૪૪. અને
ખુદા તમારા શત્રુઓને વધારે બાણે છે,
અને ખુદા હોસ્ત બસ છે, અને તેમજ
ખુદા મદદગાર બસ છે. ૪૫. જેઓ
ચહુદી છે તેઓમાંના કેટલાક શખ્દોને
તેની જગ્યાએથી ફેરવી નાંખે છે † અને
કહે છે કે અમે સાંભળ્યું અને અમે
નાફરમાની કરી અને (કહે છે કે) તું
માંલગ, તને નહિ સંભળાવવામાં આવે, ઈ
અને વળી "શએના" ‡ જોલે છે, (પણ
જોલતી વળતે) પોતાની જાલ વાળે છે
અને (એસ્લામ) ધર્મનું વાંકું જોલે છે.

وَأَنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ
أَحَدُكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَا مَسَمِ
النِّسَاءُ فَلْيَتَّخِذُوا مَا تَعَيَّمُوا صِعْدًا طَيِّبًا
فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَإَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَفْوًا غُفُورًا ۝ ٤٣ أَلَمْ يَر إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا
نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يَشْتُرُونَ الضَّلَالَةَ
وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ۝ ٤٤ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ نَصِيرًا ۝ ٤٥ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا
يَحْرِفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ
سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمِعْ غَيْرَ مَسْمُوعٍ وَ
رَاعِنَا يَا بِالسُّنَنِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ

† આ ફકરાનો સંબંધ તે ચહુદીઓ સાથે છે કે જેઓએ તોરાતનાં ને વાકયોમાં દુસ્તર પેયગમ્બરનાં
વખાણુ હતાં તે વાક્યો બદલી નાંખ્યાં, અથવા પોતાના ખોટા મન પ્રમાણે તેનો અર્થ એસાડો.

‡ "શએના" શબ્દ વિષે મુર ૨ આયા ૧૦૩ જુઓ. ઈઆ વાકયના બે અર્થ થાય છે. એક
સારો અને એક ખરાબ, પહેલો એકે તું અમને સાંભળ; તને કંઈ ખરાબ શબ્દ કહેવામાં
આવશે નહિ; બીજો એકે તું અમને સાંભળ પણ અમે ઈશ્તીએ છીએ કે તું અમને સાંભળી;

ખરેખર ખુદા એક * ઝરરા (રજકલુના) જેટલો પણુ ઝોલમ કરતો નથી અને જો (એક રજકલુ જેટલું) લણું કામ હોય તો તેના બદલામાં વધારા કરશે અને (ખુદા) પોતાની પાસેથી મહોટો બદલો આપશે. ૪૦. પછી તેઓની સ્થિતિ કેવી થશે કે બ્યારે અમે દરેક ઉમ્મત (પ્રજા) માંથી એક સાક્ષી લાવીશું, અને તને (હે મોહમ્મદ) આ લોકોની સામે સાક્ષી તરીકે લાવીશું? ૪૧. તે દિવસે જેઓ કાફર થયા છે અને જેઓએ પેયગમ્બરની નાકરમાની કરી છે તેઓ એવું ઇચ્છશે કે પૃથ્વી તેઓની સાથે એક સપાટ થઈ જાય (તેઓ ધૂળ સાથે મળી જાય), અને તેઓ ખુદાથી કંઈ વાત સંતાડી શકતા નથી. ૪૨. હે મોમેનો, બ્યારે તમને નિશા હે ચઢ્યો હોય ત્યારે નમાઝ પઢવા ઉભા થાઓ નહિ બ્યાંસુધી તમે જે કહોછો તે સમજી શકો અને તેમજ તમે રસ્તાના મુસાફર હો, તે સિવાય જો તમે જોનોખ હો તો નમાઝ પઢો નહિ બ્યાંસુધી તમે ગોરલ † કરો (નહાઓ).

ان الله لا يظلم مثقال ذرة وان تك حسنة يضاعفها ويؤت من لده اجرا عظيما ٤٠
فكيف اذا جئنا من كل امة بشهيد وجئنا بك على هؤلاء شهيدا ٤١ يومئذ يود الذين كفروا وعصوا الرسول لو تسوى بهم الارض ولا يكتمون الله حديثا ٤٢ يا ايها الذين امنوا لا تقربوا الصلوة وانتم سكارى حتى تعلموا ما تقولون ولا جنبا الا عابري سبيل حتى تغتسلوا

* "ઝરરા" એટલે મુરકલીથી જોઈ શકાય એવી એક ધણી ન્હાની સતી દીડી, અથવા સુર્યના કિરણમાં મગ્ન જોઈ શકાય એવા સુદૃઢ આબુઓ, આ ટેકણે તે શબ્દ બીજા અર્થમાં વપરાયેલો છે અને "તવ માત્ર પણુ ઝોલમ નહિ થાય" એવો અર્થ નીકળે છે.

† એટલે કે કાંતો તેઓને ઝળીનમાં સૂટી રાખવામાં આવે અને કાંતો તેઓ બદલાઈ ધૂળ થઈ ઝળીનની માટી સાથે મળી જાય.

‡ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે અબ્દુર-રહમાન-બેન-અબ્દી એક ઝીઆફત આપી, અને દેટલાક મુસલમાનોને દાર પીવા પોતાને ઘરે બેલાવ્યા. દાર પીવા પછી નીશા ચઢ્યો ત્યારે તેઓએ નમાઝનો પાકાર સાંભળ્યો, તેથી તેઓ નમાઝ પઢવા ઉભા થયા, પણ તેઓના નમાઝ પઢાવનારે (પીરાંએમારે) એક મ્હોટી જૂથ કઢી, અને "લા" શબ્દ કે જે ૧૦૯ મી સુરામાં ચાર વખત વાપરેલો છે તે, તે પઢવો બૂલી ગયો. આ કારણથી તેને અર્થ તદ્દન બદલાઈ ગયો તેટલા માટે આ આપા વલ કરવામાં આવી.

† જોનોખ, ગોરલ, તપમ્મોમ અને વઝુ વિષે પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.

અને તમે ખુદાની ખંદગી કરો અને તેની સાથે કંઈ ચીજને લાગીદાર ગણો નહિ અને તમારા માળાપ સાથે લલાઇથી વર્તો તેમજ સગાંવહાલાં અને માળાપ વગરનાં છોકરાં અને નિર્ધન લોકો અને સગાંવહાલાં પાડોશીઓ અને અભણ્યા (સગમણ વિનાનાં) પાડોશીઓ અને સહવાસી મિત્રો અને મુસાફરો અને જેનો તમારો જમણો હાથ ધણી થયો છે તેની સાથે લલાઇથી વર્તો; ખરેખર ખુદા જે ગર્વિષ્ઠ (અને) ખડાઇ મારનાર છે તેને આહુતો નથી, ૩૬. કે જેઓ બખીલાઇ કરેછે, અને માણસોને પણ બખીલાઇ કરવાનું કહે છે, અને ખુદાએ પોતાની કૃપાથી જે તેઓને આપ્યું છે તે સંતાડે છે; અને અમે કાફરો માટે હલકાઇ પમાડનાર સજા તૈયાર કરી છે. ૩૭. અને જેઓ માણસોને દેખાડવા માટે પોતાની દોલત ખરચે છે અને ખુદાને તેમજ છેલ્લા દિવસને માનતા નથી; અને જેનો દોસ્ત શેતાન છે, તો ખરેખર શેતાન એક ખરાબ દોસ્ત છે. ૩૮. અને તેઓને શું થાત જો તેઓએ ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માન્યો હોત અને ખુદાએ જે તેમને રૂઝી આપી છે તેમાંથી દાનમાં વાપર્યું હોત ? અને ખુદા તેઓ (નાં કૃત્ય) ને બાણનાર છે. ૩૯.

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تَشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ
الْجُنْبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ
وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنْ اللَّهَ لَا يَحِبُّ مَنْ
كَانَ مُخْتَلًا خُورًا ٣٦ الَّذِينَ يَخْلُونَ
وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا
أَنَاهَمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مِّمَّا ٣٧ وَالَّذِينَ يَفْقُونَ أَمْوَالَهُمْ
رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ
قَرِينًا ٣٨ وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ
رِكَازًا اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ٣٩

પુરુષો (વ્યવહારિક કામમાં) સ્ત્રીઓ ઉપર સત્તાવાન છે કારણ કે ખુદાએ તેઓમાંના કેટલાકને બીજા ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે, અને કારણ કે તેઓ પોતાની દાલતમાંથી ખર્ચ કરે છે. માટે સદ્ગુણી સ્ત્રીઓ, તાબેદાર અને ખુદાના રક્ષણથી ધણીની ગૌરવાચેરીમાં પોતાની પવિત્રતા જાળવનાર છે. પણ જેઓની નાકરમાનીની તમને પહીક હોય, તેઓને શિખામણ આપો અને બિછાનાથી તેમને દૂર રાખો અને તેમને મારો, * પછી જો તેઓ તમારે તાબે રહે તો તેમની ઉપર (ઓલમ કરવાનો) કાંઈ રસ્તો શોધો નહિ. ખરેખર ખુદા મહિમાવાળો (અને) મહાન છે. ૩૪. અને જો તમને તેઓ બન્નેની વચ્ચે અણબનાવની પહીક હોય તો તેના કુટુંબમાંથી એક હકમરૂ અને તેણીના કુટુંબમાંથી એક હકમરૂ મોકલો જો તેઓ સલાહની ઇચ્છા રાખતા હોય તો ખુદા તેઓની વચ્ચે સંપૂર્ણ કરાવશે. ખરેખર ખુદા દાના (અને) ખબર રાખનાર છે. ૩૫.

الرَّجَالُ قَوَامُونَ عَلَى النِّسَاءِ
بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
وَمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالْصَّالِحَاتُ
حَافِظَاتٌ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ
وَاللَّاتِي يَخَافُونَ نُشُوزَ مَنْ فَعَلُوهُنَّ
وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاصْرَبُوهُنَّ
فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا كَبِيرًا ۝ ۳۴
وَأَنْ خِفْتُمْ
شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْتَغُوا حُكْمًا مِّنَ اللَّهِ
وَحُكْمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يَرِidَا إِصْلَاحًا يُّوفِّقِ
اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ۝ ۳۵

* કેસના હીકરા સામેતની જોરત જમીયા અથવા સઅદની જોરત દુશીયાને તેના ધણીએ પોતાનો હોકમ નહીં માનવાને માટે તમાચો-માચો, તેણી શયીદ કરવા વારતે પોતાના આપ પાસે ગઈ, એટલે તેઓ બન્ને હજરત પેયગમ્બર પાસે એનસાફ માગવા ગયાં. હજરત પેયગમ્બરે પ્રથમતો તેવીજરીતે બદલો વાગવાનો હોકમ આપ્યો, પણ જ્યારે તેઓ ગયાં ત્યારે તેમને પાછાં બોલાવ્યાં, અને આ આપા તે વખતે તે સંબંધી હજરતને વલ્લ કરવામાં આવી જે તેણે તેમને વાંચી સંભળાવી.

§. “હકમ” એટલે તે માણસ કે જેને કેસમાં આપી સમાધાન કરવાને બન્ને પક્ષથી નીમવામાં આવે છે તે.

અને તમે, જેવડે શ્રેષ્ઠતા ખુંદાએ તમારામાં
એક બીજા ઉપર આપી છે તેને માટે
ઇચ્છા રાખો નહિ. પુરુષો માટે જે તેઓ
કમાયા છે તેમાંના (ચોક્કસ) ભાગ છે
અને તેમજ સ્ત્રીઓ માટે જે તેઓ
કમાણી છે તેમાંના ભાગ છે; અને ખુદા
પાસે તેની મેહંરબાનીમાંથી માગો.
ખરેખર ખુદા સર્વ રહે. ઉર. અને તમારા
દરેક જણને માટે માળાપ સગાંવહાલાં
અને જેની સાથે તમે તમારા જમણા
હાથ વડે મિત્રગાંઠ બાંધી છો તેઓ જે
કંઈ પછવાડે મૂકે તેનાં વારસા મુકર કર્યા
છે, માટે તેઓને તેઓના ભાગ આપો.
ખરેખર ખુદા સર્વ ચીજનો સાક્ષી છે. ઉર.

وَلَا تَبْغُوا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضُكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ
نَصِيبٌ مِّمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ
فَضْلِهِ إِنَّا اللَّهُ كَأَن يَكُلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمَا
وَلِكُلٍّ جُعِلَ مِوَالٍ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ
وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ
فَأَتَوْهُمْ نَصِيبُهُمْ إِنَّا اللَّهُ كَأَن عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ ۳۳

કેટલાક એમ કહે છે કે મોટાં પાપ સાત છે, અને કેટલાક એમ કહે છે કે તેઓ સાતસો
છે, પણ સધળાઓનાં મત પ્રમાણે ખૂન, મર્તિપૂજન, એલમ, બ્યલિયાર, પતિવ્રતા સ્ત્રીની ઉપર
બ્યલિયારનો આરોપ, બ્યાજ, ઉચાપત, દારૂ પીવો તે અને ધર્મની લાઠી વખતે નાસી જવું
તે મોટાં પાપો છે. બીજા લોકો એવું માને છે કે કારઆનમાં જે પાપોને માટે જહન્નમની
આગની સજા ફરમાવી છે તે પાપો “ કબીરા ” છે. વળી બીજાં મત એવો છે કે સધળાં
પાપો મોટાં છે; માત્ર દરજ્જામાં ફેર છે અને એક બીજા સાથે સરખાવતાં મોટાં કે
નહાનાં એવો ભેદ પડે છે.

* એસ્લામ ધર્મની અગાઉના અરબો બીજાના હોકરને કાક લઈ પોતાના વારસા તરીકે
તેને ગણતા. ખુદા આ દેશને “તેની” મના કરે છે.

ફે અરબોમાં એક જુનો રિવાજ એવો હતો કે તેઓ એકબીજા સાથે ઘાણી દોસ્તી બાંધતા,
અથવા પરસ્પર મદદ કરવાને વચન આપતા; અને જ્યારે કોઈ મરીજતો ત્યારે જીવતા રહેલા
દોસ્તોને મરીગયેલા દોસ્તોની મેલકતનો છઠ્ઠો ભાગ વારસામાં મળતો. જ્યારે વારસા સંબંધી
કાયદો વલ્લ કરવામાં આવ્યો ત્યારે આ રિવાજ સંબંધી કંઈપણ કહેવામાં આવ્યું નહોતું, તેથી
જ્યારે કેટલાક અસહ્યોએ તે વિષે પૂછપરછ કરી ત્યારે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો. પણ આ
કાયદો મનસ્કુપ કરવામાં આવ્યો છે. આ દોસ્તી બતાવવાની રીત એવી હતી કે અરબ લોકો
સંપત્તિ કરતી વખતે એકબીજાનો હાથ પકડતા.

પછી જે સ્ત્રીઓને તમે લોગવી છે તેઓને તેઓની મહુર ફરજ તંરીકે આપો. અને તેમાં તમને કાંઈ પાપ નથી કે ફરજ થયેલી મહુર પછી જે તમે એક બીજાને આપવા રાઝી હો (તે આપો). અરેખર ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૪. અને તમારામાંના જે કોઈ પૈસા ખર્ચવાને શક્તિમાન નથી કે આઝાદ † અને પવિત્ર મોમેન સ્ત્રીઓને પરણે ત્યારે તે મોમેન તમારી લોંડીઓમાંથી. જેને તમારા જમણા કાથ માલેક થયો છે તેને પરણે, અને ખુદા તમારા ઇમાન વધારે લણે છે. તમે એક બીજાના છો (તમે એકજ મૂળમાંથી છો) માટે લોંડીઓને તેઓના માલેકની પરવાનગીથી પરણો અને તેઓને ચોચ્ચ રીતે તેમની મહુર આપો. તેઓ શિયળ સાચવનાર, બ્યલિયાર ન કરનાર અને તેમજ ખાનગી રીતે મિત્રો ન રાખનાર હોવી જોઈએ. પછી જ્યારે તેઓ પરણ્યા પછી જો તેઓ બ્યલિયાર કરે તો જે શિક્ષા આઝાદ સ્ત્રીઓ ઉપર છે તેનાથી અર્ધી શિક્ષા. તેઓના ઉપર છે. આ (લગ્ન) તેને માટે છે કે તમારામાંના જે અતિશય મેહેનત (બ્યલીયાર) થી પહીતો હોય, પણ જો તમે ધીરજ રાખો તો તે તમારે માટે વધારે સારું છે, અને ખુદા માફી આપનાર (અને) મેહેરવાન છે. ૨૫.

فَمَا اسْتَقْتِم بِهِ مِنْهُن فَآتُوهُنَ اجورهن
فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا تَرَايْتُمْ
بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ اِنْ اَللهُ كَانَ عَلِيماً
حَكِيماً ۲۴ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا
اَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا
مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِنْ فَيَاتِكُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
وَاللهُ اَعْلَمُ بِاَيْمَانِكُمْ مِنْ بَعْضٍ
فَانْكِحُوهُنَّ بِاِذْنِ اَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَ
اجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ
مُسَافِهَاتٍ وَلَا مُتَخَدَّاتٍ اَخْدَانٍ فَاِذَا
اَحْصَنَ فَاَنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَلَيْسَ بِنَصْفٍ
مَا عَلَيَّ الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ
خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَاَنْ تُصْبِرُوا خَيْرٌ
لَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۲۵

તમારે માટે તમારી મા અને તમારી દીકરીઓ અને તમારી બહેનો અને તમારી દૂધઓ અને તમારી માસીઓ અને તમારા ભાઈની દીકરીઓ અને બહેનની દીકરીઓ અને જે માએ તમને ધવરાવેલ છે તેઓ અને દૂધ બહેનો, અને તમારી સ્ત્રીની મા અને તમારા જોળામાં ઉછરેલી તમારી એવી સ્ત્રીઓની દીકરીઓ કે જેઓની સાથે તમે સંસાર વ્યવહાર કર્યો છે તેઓ (ને પરણવું તે) તમારે માટે હરામ થયેલ છે, પણ જો તે સ્ત્રીઓ સાથે તમે સંસાર વ્યવહાર કર્યો ન હોય, તો (તેઓની દીકરીઓને પરણવામાં) તમારા ઉપર કંઈ શુનાહ નથી, અને તમે તમારા પેટના દીકરાની વહુ (ને પરણો) અને તમે જો બહેનોને એકઠી કરો (એકની હયાતીમાં બીજીને પરણો) તે, જે આંગણ થઈ ગયું છે તે સિવાય, તમારે માટે હરામ છે. ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૨૮. અને તેમજ જેનો તમારો જમણો હાથ ધણી થયો છે તે * સિવાય ધણીવાળી સ્ત્રીને પરણવું તે પણ (હરામ છે) આ તમારે માટે ખુદાના લખેલા નિયમો છે. અને આ સિવાય તમારે માટે હતાલ થયેલ છે કે તમે તમારી મેદકતથી સ્ત્રીઓ શોધી પરણો (એવા વિચારથી કે) તમે વ્યભિચારી ન થઈ પાક રહી ધર્મ સાચવી રાખો.

حُرْمَتُ عَلَیْكُمْ اِمِهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ
وَاخْوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ
وَبَنَاتُ الْاِخِ وَبَنَاتُ الْاِخْتِ وَامِهَاتُكُمْ
الَّتِیْ اَرْضَعْتُمْ وَاخْوَاتُكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ
وَامِهَاتُ نِسَائِكُمْ وَزَبَا بُکُمْ الَّتِیْ فِی
حُجُورِکُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ الَّتِیْ دَخَلْتُمْ بَیْنَ
فَإِنْ لَمْ تَتَّكِنُوا دَخَلْتُمْ بَیْنَ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ اَبْنَائِکُمُ الَّذِیْنَ مِنْ
اَصْلَابِکُمْ وَاِنْ تَجْمَعُوا بَیْنَ الْاِخْتِیْنِ الْا
مَا قَدْ سَلَفَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُورًا رَحِیْمًا ۲۳
وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ
اَلَا مَا مَلَکَتْ اِیْمَانُکُمْ کِتَابُ اللّٰهِ عَلَیْکُمْ
وَاحِلٌ لَّکُمْ مَا وَّرَآءَ ذَٰلِکُمْ اَنْ تَبْتَغُوا
بِامْوَالِکُمْ مُحْصِنِیْنَ غَیْرَ مُسَافِحِیْنَ

અને જો તમે તમારી સ્ત્રીને બદલે બીજી સ્ત્રીને લાવવા ઇચ્છતા હો અને તેમાંની કોઈને તમે એક કેન્દ્રાર્થ આપ્યો હોય તો તેમાંથી કાંઈ લેવો નહિ. શું તમે તે અન્યાય અને ખુલ્લા પાપથી લેશો? ૨૦. અને તે તમે કેમ લેશો જો કે તમારું એક બીજાનું અંગ ધાકા સંગ્રહમાં આપ્યું છે અને તેઓએ તમારી પાસેથી દ્રવ વચન લીધું છે. ૨૧. અને જો સ્ત્રીઓને, તમારા પાપ પરણ્યા હોય તેમને પરણી નહિ, પણ જો આગળ થયું હોય તે માફ; અરેખર તે એક દુષ્ટ અને ધિક્કાર લેવેલું કામ અને ખરાબ રસતો છે. ૨૨.

وَأَن أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ
وَأَيْتِمٌ أَحَدُهُنَّ قَطَّارًا فَلَا تَأْخُذُوا
مِنْهُ شَيْئًا إِنَّا خُذْنَاهُ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْوَالِدَيْنِ
وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُم إِلَى
بَعْضٍ وَآخُذْنِ مِنْكُمْ مِثْلًا غَلِيظًا
وَلَا تَتَّكِبُوا مَا نَكَحَّ آبَاؤُكُمْ مِنْ
النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ كَانَ
فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ۲۲

તે તે હક તેણીના ઉપર લૂગકું નાંખીને ઝાઢેર કરતો, અને પછી જો તેની મરજી થતી તો તેણીના આગલા ધણીએ જો પલ્લું (મદર) તેણીને માટે મુકરર કર્યું હોય, તે પલ્લું આપીને તે પોતે તેણીને પરણતો અથવા તો તેણીનું પલ્લું રાખીને બીજા જોડે પરણાવતો અથવા તેણીને પરણવા દેતો નહિ; અને જ્યાં સુધી તેણીના ધણીની મેલકતમાંથી જો તેણીને મળ્યું હોય તે ઉપરથી હક ઉઠાવીને તે પોતાની ઝડતને છોડાવતી ત્યાં સુધી તેણીને કેદમાં રાખતો. આ બાબતની પહેલી ફરિયાદ અબુ-કેસની સ્ત્રીએ, તેનો છોકરો કે જે આ રિવાજ મુજબ વર્તવા માગતો હતો તેની સામે હઝરત પેયગમ્બર આગળ આવીને કરી અને મદિનાની બીજી સ્ત્રીઓએ પણ હઝરત આગળ આ સંગ્રહી ફરિયાદ કરવા માંડી ત્યારે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો. એટલે કે તેઓને ઘરમાં પૂરી રાખી તેઓની ઉપર દંખાણુ કરો નહિ કમરણ કે અરબ લોકોમાં એવો રિવાજ હતો કે બ્યારે તેઓ પોતાની સ્ત્રીઓ પાસેથી મદર લાઈ લેવા ઇચ્છતા ત્યારે તેઓનાં ઉપર દંખાણુ કરતા કે જેથી તે સ્ત્રીઓ તેઓને તે આપી દેતી. તેથી ખુલ્લ કરમાવે છે કે જ્યાં સુધી તેઓ કાંઈ દુષ્ટ કામ કરે નહિ ત્યાં સુધી તેઓની ઉપર દંખાણુ કરવું નોંધાયે નહિ. દુષ્ટ કામ વિશે બે મત છે, કાઈ કહે છે કે ધણીની નાકરમાની કરવી તે અને કાઈ કહે છે કે બ્યલિયાર.

‡ કેન્દાર વિશે સુરા ૩ જી આયા ૧૪ મીનું ટિપ્પણુ જુઓ. † એસ્લામ ધર્મ પેહલાના અરબો પોતાના આપની ઓરતને પરણતા અને તે રિવાજ આ ઠેકાણે મના કરવામાં આવ્યો છે.

ખરેખર ખુદા માત્ર તેઓની જ તોળા કબૂલ કરે છે કે જેઓ દુષ્ટ કામ અસાનથી કરે છે; પછી જલદી તોળા કરે છે; ત્યારે ખુદા આવા માણસોની તોળા કબૂલ કરે છે. અને ખુદા દાના (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૭. અને તેઓની તોળા કબૂલ કરવામાં આવશે નહિ કે જેઓએ દુષ્ટકામ કર્યો છે, એટલે સુધી કે જ્યારે મૃત્યુ તેઓમાંના કોઈની પાસે આવી પહોંચે છે ત્યારે કહે છે કે હવે હું પરતાઉ છું; અને તેમજ (તેઓની તોળા કબૂલ કરવામાં આવશે નહિ) કે જેઓ મરી જાય છે અને કાફર છે; આવા લોકો માટે અમે દુઃખદાયક સજા તૈયાર કરી છે. ૧૮. હો મોમેનો, તમારે માટે હલાલ નથી કે તમે સ્ત્રીઓની મેદકતને તેઓની મરજી વિરુદ્ધ વારસો લ્યો. અને તમે તેઓને સંક્રામણમાં લાવો નહિ; કે જેથી તમે જે તેઓને આપ્યું છે તેમાંથી કોઈલાભ તમે લ્યો, પણ જો તેઓ ઉઘાડું નીચ કૃત્ય કરે (તો તેમ કરો), અને તેમની સાથે થોડા રીતે વર્તો, પણ જો તમે તેમનાથી નાખુશ થાઓ તો કદાચ એવું પણ બને છે કે, કોઈ સ્ત્રી તમે ના પસંદ કરે અને ખુદાએ તેમાંજ (તમારે માટે) ઘણો ફાયદો સુકરર કર્યો હોય. ૧૯.

انما التوبة على الله للذين يعملون سوءا بما جباله
ثم يتوبون من قريب فاو لك يتوب الله
عليهم وكان الله عليا حكيما ١٧ وليست
التوبة للذين يعملون السيئات حتى اذا
حضر احدهم الموت قال اني تبت الان
ولا الذين يموتون وهم كفار او لك
اعتدنا لهم عذابا اليا ١٨ يا ايها الذين
امنوا لا يحل لكم ان ترثوا النساء كرها
ولا تعضواهن لتنهبا بعض ما
ايسروهن الا ان ياتين بفاحشة مبينة
وعاشروهن بالمعروف فان كرهتموهن
فمسى ابن تکرهوا شيئا ويجعل الله
فيه خيرا كثيرا ١٩

જમતિપૂજક અરણ્યમાં એવો રિવાજ હતો કે જ્યારે કોઈપણ માણસ મરી જતો ત્યારે તેના કોઈ સગો અથવા તેના બીજા ઓરતથી અથવા દીકરો, તે મરનારની વિધવા ઉપર હક મરાવતો,

આ ખુદાના નિયમો છે, અને જે કોઈ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરનું ફરમાન હિઠાવશે તેને ખુદા બેદશ્તની વાડીમાં દાખલ કરશે, જેની નીચે નદીઓ વહે છે, તેમાં તેઓ નિરંતર રહેનાર છે. અને તે એક મોટી રસ્તગારી છે. ૧૩. પણ જે કોઈ ખુદા અને તેના પેયગમ્બરની નાફરમાની કરે છે અને તેના નિયમોથી હલખહાર જાય છે તેને ખુદા આગમાં દાખલ કરશે; તે તેમાં સદા રહેનાર છે અને તેને માટે હલકાઈ પમાડનાર સજા છે. ૧૪. તમારી આંખોમાંથી જેઓ નીચ કૃત્ય કરે છે તેઓની સાથે તમારા માંથી ચાર સાક્ષીઓ બોલાવે; પછી જો તેઓ સાક્ષી પૂરે તો તેઓને ઘરમાં પૂરી રાખો જ્યાં સુધી કે તેઓને જાત આવે અથવા ખુદા તેમને માટે કાંઈ રસ્તો મુકરર કરે. ૧૫. અને જો તમારામાંથી તે બે જણા (પુરૂષ અને સ્ત્રી) નીચ કામ કરે તો તે બન્નેને ધંધા કરો, પછી જો તેઓ પશ્ચાત્તાપ કરે અને પોતાનું કામ સુધારે તો તેમના તરફથી મહાં ફરવો, ખરેખર ખુદા પશ્ચાત્તાપ સ્વીકારનાર (અને) માયાળુ છે. ૧૬.

تلك حدود الله ومن يطع الله ورسوله يدخله
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۱۳ وَمَنْ يَعْصِ
الله ورسوله ويَعُدْ حدوده يدخله ناراً
خَالداً فيها وله عَذَابٌ مُهِينٌ ۱۴ وَاللَّاتِي
يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نَسَائِكُمْ فَاَسْتَشْهَدُوا
عَلَيْنَ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَمَا سَكَوْهُنَ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ
أَوْ يُجْعَلَ اللهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ۱۵ وَاللَّذَانِ
يَأْيَانُهُمَا مِنْكُمْ فَاذُوهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا
فَاعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ
رَحِيمًا ۱۶

† વારસા અને નીચે લખેલ બંધિયાર સંબંધી કાયદા મુસલમાની કાયદાની કેતાઓમાંથી જુઓ, કારણ કે તેઓ એટલા બધા છે કે અહિં લખી શકાશે નહિ.

અને તેઓએ ૬૨ રાખવો ભેંધ્યો કે
 ને તેઓ પોતાની પાછળ નિરાધાર
 છોકરાં મૂકે તો તેઓને તેમની ગરીબાઈ
 વિષે ધારતી રહે છે † તેથી તેઓએ ખુદાને
 ૬૨ રાખવો ભેંધ્યો અને તેઓએ આપ્યા
 અને માયાશુ શબ્દો બોલવા લાગ્યા. ૯.
 ખરેખર તેઓ માળાપ વગરનાં
 છોકરાંઓનો માલ અન્યાયથી ખાઈ લાય
 છે તેઓ માત્ર પોતાના પેટમાં આગ ખાય
 છે અને તેઓને જલદીથી જળતી આગમાં
 નાંખવામાં આવશે. ૧૦. † ખુદા † તમને
 તમારા છોકરાં વિષે હોદ્દમ કહે છે:-
 દરેક દીકરા માટે બે દીકરીઓના ભાગ
 જેટલું છે, પણ બે સઘળી દીકરીઓ
 હોય (અને) બે કરતાં વધારે હોય
 તો મરનાર માણસ જે પાછળ મૂકે છે
 તેનો બે તૃતીયાંશ ભાગ તેઓને માટે
 છે, અને બે માત્ર એક જ દીકરી હોય
 તો તેને માટે અર્ધ ભાગ છે અને
 મરનારનાં માળાપ માટે તે જન્મેલાના
 દરેક જણ માટે જે તે પાછળ મૂકે
 તેમાંથી, છઠ્ઠો ભાગ છે જે તેને કાંઈ
 છોડે હોય તો. પણ બે મરનારને
 છોડે નહોત્ય અને તેના વારસ માત્ર
 તેનાં માળાપ હોય તો તેની માને ત્રીજો
 ભાગ મળવો ભેંધ્યો; પણ બે તેને
 ભાઈઓ હોય તો જે વસીયત કરેલ
 છે તે જાદ કર્યા પછી અથવા કરજ
 આપ્યા પછી (જાકી રહે) તેનો છઠ્ઠો
 ભાગ તેની માને માટે છે.

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً
 ضَعِيفًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا
 قَوْلًا سَدِيدًا ۙ اِنَّ الْاٰتِيْنَ بِاَكْلُوْنَ اَمْوَالِ
 الْاٰتِيْ خُلَافًا اَمَّا بِاَكْلُوْنَ فِيْ بَطْنِهِمْ
 نَارًا وَاسْبُلُوْنَ سَمِيْرًا ۙ يُّوْصِيْكُمْ اَللّٰهُ
 فِيْ اَوْلَادِكُمْ لِلَّذِيْ رَكَبَ مِثْلَ الْاَنْثَىٰ
 فَانْ كُنْ نَسَاءً فَوْقَ اُنْثَىٰ فَلَهُنَّ ثُلُثَا
 مَا تَرَكَ وَاِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ
 وَلِابْنَيْنِ لِكُلٍّ وَّاحِدٌ مِّنْهُمَا السُّدُسُ
 مِمَّا تَرَكَ اِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَاِنْ لَمْ يَكُنْ
 لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ اٰبَآءُهُ فَلِلْاُمِّ الْاُمِّ الْاُمِّ
 لَهُ اُخْرٰةٌ فَلِلْاُمِّ الْاُمِّ الْاُمِّ الْاُمِّ الْاُمِّ
 يُّوْصِيْ بِهَا اُوْدِيْنَ

† તેઓએ એવો વિચાર કર્યો ભેંધ્યો કે બે આપણે ખીજાઓનાં છોકરાંની સાથે
 અન્યાયથી વર્તીએ તો આપણાં પોતાનાં છોકરાંની સાથે ખીજાઓ પ્રજા તેવીજ રીતે વર્તશે.
 * હજરત પેયગમ્બરે ફરમાવ્યું છે કે “જેઓ માળાપ વગરનાં છોકરાંની મેરકત ખાઈ
 જશે તેઓ કયામતને દિવસે કબરમાંથી ઉઠશે અને તેઓનાં મ્હેમાંથી આગ નીકળશે.

અને તેઓની મેલકત ઉઠાડીપણે અને
 ઉતાવળથી વ્યર્થ વાપરી ખાઈબીજી
 નહિ, એવી ધાસ્તીથી કે રજી તેઓ ઉમરે
 આવી પહોંચે. † અને જે કોઈ તવગર
 હોય તેણે તેમાંથી પોતાનો હાથ
 અટકાવવો જોઈએ, પણ જે કોઈ મોહતાજ
 (નિર્ધન) છે તેણે તેમાંથી રીતસર
 ખાવું જોઈએ. પછી ન્યારે તમે તેઓની
 માલમેલકત તેઓને સોંપી ત્યારે તેઓની
 સામે સાક્ષી રાખો અને ઘુઘા હેસાબ
 લેનાર બસ છે. ૬. પુરૂષો માટે,
 માળખ અને સગાંવાહલાં જે પાછળ
 મૂકે તેમાં લાગ છે, તેમજ સ્ત્રીઓ
 માટે, ૬ માળખ અને સગાંવાહલાં જે
 પાછળ મૂકે તેમાં લાગ છે જોઈએ તો
 તે ઓછું હોય કે વધારે હોય; તેમાંથી
 (ઘુઘા તરફથી) લાગ ફરજ થયેલો છે. ૭.
 અને ન્યારે (વારસાનો) લાગ પાડતી
 વખતે સગાંવાહલાં અને માળખ વગરનાં
 છોકરાં અને નિર્ધન માણસો હાઝર થાય
 તો તેઓને તેમાંથી કાંઈક આપો અને
 તેમની સાથે આપણુ શુબ્હો બોલો. ૮.

وَلَا تَاْكُلُوْهَا سِرَافًا وَبِدَارًا اَنْ يَّكْبُرُوْا
 وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَفْقِهْ وَمَنْ كَانَ فَقِيْرًا
 فَلْيَاْكُلْ بِالْمَعْرُوْفِ فَاِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ
 اَمْوَالَهُمْ فَاَشْهَدُوْا عَلَيْهِمْ وَكُفِّيْ بِاللهِ
 جَسِيْدًا ۖ لِلرِّجَالِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ
 وَالْاَقْرَبُوْنَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيْبٌ مِّمَّا تَرَكَ
 الْوَالِدَانِ وَالْاَقْرَبُوْنَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ اَوْ كَثُرَ
 نَصِيْبًا مَّفْرُوْضًا ۚ وَاِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةُ
 اُولُوْا الْقَرْبٰى وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنَ
 فَارْزُقُوْهُمْ مِنْهُ وَقُولُوْا لَهُمْ قَوْلًا مَّرْوُفًا ۝

તો ધરતું કામકાજ કરવાની તેઓની શક્તિ જુઓ.

† માણસ પુખ્ત ઉમરે ક્યારે પહોંચે તેને માટે મુસલમાનોમાં ભિન્ન ભિન્ન મત છે.
 કેટલાક ૧૫ વર્ષ કહે છે કેટલાક ૧૮ અને કેટલાક ૨૦ વર્ષ કહે છે.

‡ મુત્તિપૂર્વક અરજોનો રિવાજ કાઢી નાંખવાને આ કાયદાનો હોકમ કરવામાં આવ્યો હતો. તે લોકો
 આરતોને અને છોકરાંઓને તેઓના ધણી અથવા આપના વારસાનો અરાખણ લાગ લેવા દેતા ન હોના
 અને એવું બંધાવું કાઢતા હતા કે જે લોકો લગ્નમાં જઈ શકે તેમ લોકોને વારસો મળવો જોઈએ.
 હઝરત પેયગમ્બર ન્યારે મદિને આવ્યા ત્યારે આ આખનની પહેલી ફર્યાદ આમ્રે-કેદાએ તેની આગળ
 કરી, ફરણુ કે તેનો ધણી મરી ગયો હતો, અને તેણીને કેટલાંક છોકરાં દર્ના પશુ તેણીનાં ધણીનાં
 સગાંવાહલાંએ તેણીને કંઈ લાગ આપ્યો નહોતો, તે વખતે આ ફકરો વલ કરવામાં આવ્યો.

પણુ જો તમે ડરતા હો કે તમે માળાપ વગરનાં છોકરાંઓનાં સંબંધમાં ન્યાયથી વર્તી નહિ. શકો તો, સ્ત્રીઓમાંથી તમને પસંદ પડે તેવી બપૂએ અને ત્રણ ત્રણ અને ચાર ચાર સ્ત્રીઓ પરણો પછી જો તમે ડરતા હો કે તમે તેઓની સાથે ન્યાયસર વર્તી શકશો નહિ તો માત્ર એકજ અથવા જેનો તમારો જમણો હાથ માલેક ફ થયો છે તે (લોંડી) ને પરણો. આથી વધારે સંભવિત છે કે. તમે અન્યાયથી નહિ વર્તો છ. અને (પરણેલી) સ્ત્રીઓને તેઓની મહર આપો કે જે તેઓને એક બક્ષિશ છે, પછી જો તેઓ પોતાની ખુશીથી તેનો કંઈપણ ભાગ તમને બક્ષિ આપે તો તે સુખે અને ખુશીથી તમે ખાઓ છ. અને મૂર્ખ માણસોને તમને સોંપેલી મેલકત તમે આપો નહિ કે જે મેલકત ખુદાએ તમારા ગુજરાનના કારણ તરીકે સુકરર કરેલી છે અને તેમાંથી તેઓને ખોરાક આપો તેમજ તેઓને પોશાક આપો ત્રીને તેમની સાથે માથાળુ શખ્દો બોલો. પ. અને માળાપ વગરનાં છોકરાંઓની પરીક્ષા † કરો ન્યાયમુધી તેઓ લગ્ન કરવાની ઉમરે પહોંચે. પછી જો તમને તેમનામાં સમજશક્તિ (સાંસારિક બુધ્ધિ) માલૂમ પડે તો તેઓની માલ મેલકત તેમને સોંપીદો.

وَأَنْ خَفَمَ إِلَّا تَقْسَطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانْكَحُوا
مِاطَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَتًى وَثَلَاثَ
وَرُبَاعَ فَإِنْ خَفَمَ إِلَّا تَبَدَّلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ
مَلَكَتْ إِمَاءًا نَّكَمَ ذَلِكَ أَدْنَىٰ الْأَمْوَالِ ۚ
وَأَوَّا النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ نَحْلَةً فَإِنْ طَبِنَ
لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنَاءً
مَّرِيئًا ۖ وَلَا تُوَوُّوا السِّفَهَاءَ أَمْوَالَكُمُ
الَّتِي جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ قِيَامًا وَارْزُقُوهُمْ فِيهَا
وَأَكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهَا قَوْلًا مَعْرُوفًا ۚ
وَابْتَاعُوا الْيَتَامَىٰ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ
أَسَمَ مِنْهُمْ رَشَدًا فَادْفَعُوا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ

“ એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે એક માણસને ત્યાં પોતાના સહુજી તથા એક માળાપ વગરની છોકરી હતી. તે તેણીને પરણાવવા માંગતો હતો, પણ તેની મહર (પણુ) અને હક વિષે તેણે કંઈ જાણવા કરી નહિ અને તેણીને તેણીની મરજીવિરધ્ધ ફરજ પાડતો હતો તેટલા માટે આ ફકરા વલ કરવામાં આવ્યા છે. “જેનો તમારો જમણો હાથ માલેક થયો છે.” આ એક અરખી એસ્તલાદ છે અને તેનો અર્થ ગુલામ અથવા લોંડી થાય છે. કારણ કે તે માણસની મેલકત છે. † એટલે કે મૂર્ખાઓ અથવા કમ અકકલનાં માણસો કે જેઓની મેલકતની એવી વ્યવસ્થા કરવી કે તેઓ તેમની ભરણપોષણ પૂરું પાડી શકાય; અને તેમની સાથે માથાળુ પહેવું વર્તવું નહાય. † જે પુરુષ હોય તો તેઓની સાંસારિક બુધ્ધિ અને વ્યાપાર શક્તિ જુઓ. જે સ્ત્રી હોય

દયાળુ અને કૃપાળુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરો છું.)

હા, માણસો, તમારા પરવરદેગારનો ડર રાખો કે જેણે તમને એકબીજામાંથી પેદા કર્યા છે અને તેનામાંથી તેની સ્ત્રી પેદા કરી અને તે બેમાંથી ઘણાં પુરુષો અને સ્ત્રીઓને ઉત્પન્ન કર્યા અને ખુદાનો ડર રાખો કે જેના નામથી તમે એક બીજા પાસે (મદદ) માગો છો અને તેમજ સગાંવાદલાંનો (ત્યાગ કરવામાં ડર રાખો), ખરેખર ખુદા તમારી ઉપર નેજાડખાન છે. ૧. અને માખાપ વગરનાં છોકરાંઓને તેઓની માલ મેલકત આપે અને નાપાક માલ પાક માલની સાથે અદલબદલ કરે નહિ અને તેઓની માલ મેલકત તમારી પોતાની માલ મેલકત સાથે ભેગવી ખાઓ નહિ: ખરેખર તે એક મોટું પાપ છે. ૨.

سورة النساء مدية وهي -

مائة وست وسبعون آية -

بسم الله الرحمن الرحيم -

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ۝ ۱ ۝ وَاتَّقُوا اللَّهَ الْيَتَامَىٰ إِمْوَالَكُمْ وَلَا تُبْدِلُوا الْخَيْثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا نَجَسًا ۝ ۲ ۝ كَلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَتَّىٰ تَتَلَاحَضَ إِلَىٰ مَوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حَوِيلًا كَبِيرًا ۝ ۳ ۝

† એટલે કે હઝરત આદમ, પશુ દુન્યાની ઉત્પત્તિ વિષે તફસીર લખનારાઓ જુદા જુદા મત આપે છે. કેટલાક કહે છે કે હઝરત આદમની ગુપ્તી પાંસળીમાંથી તેને પેદા કરવામાં આવી અને કેટલાક એમ કહે છે કે હઝરત આદમને જે માટીમાંથી પેદા કરવામાં આવ્યા તે માટી ના બાકી રહેલાં લોગમાંથી તેને પેદા કરવામાં આવી.

§ સગાંવાદલાં તરફ દયાલાવ રાખવો એ એસ્લામ ધર્મમાં સૌથી અગત્યનો બોધ છે. દરિયામાં લંબ્યું છે કે “ જે પોતાનાં સગાંવાદલાંનો ત્યાગ કરે છે તેના ઉપરથી ખુદાની દયા જતી રહેશે. ”

* એટલે કે જે તમારી મેલકત તમારે માટે હવાલ છે. તેને માખાપ વગરનાં છોકરાંની મેલકત જે તમારે માટે હરામ છે, તેની સાથે અદલબદલ કરો નહિ.

અને ખરેખર ફેતાખનાં લોકોમાંના ફેટલાંક એવાં છે કે જેઓ ખુદા ઉપર, અને જે તમને નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તેની ઉપર, અને જે તેમને નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે તેની ઉપર ધમાન લાવે છે, તેઓ ખુદાનો ઠર રાખનાર છે, તેઓ ખુદાની આયાત બુજ કિમતે ખરીદ કરતા નથી. આ લોકો માટે પોતાનો બદલો પોતાના પરવરદેગાર પાસેજ છે. ખરેખર ખુદા જલદી હેઆળ લેનાર છે. ૧૯૯. કે મોમેનો, ધીરજ રાખો, અને ધીરજમાં દ્રઢ રહો, અને (લડાઈ માટે) સજ્જ થાઓ અને ખુદાથી ડરો કે કદાચ તમને રસ્તગારી (સુકિત) મળે. ૨૦૦.

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ
خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا
قَلِيلًا أَوْ لَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ
اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ١٩٩ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ٢٠٠

પ્રકરણ ૪. થું.

સુરતુન-નેસાઅ.

આ સુરા મદિનામાં વહ્ય કરવામાં આવી હતી. તેમાં શામીના દોરઆનની નકલ પ્રમાણે ૧૭૭ આયા છે અને કુદી પ્રમાણે ૧૭૬ છે અને બીજા પ્રમાણે ૧૭૫ છે. આ સુરાનું નામ “સુરતુન-નેસાઅ” એટલા માટે આપવામાં આવ્યું છે કે તેમાં સ્ત્રીઓ સંબંધી નિયમો અને કાયદા છે. હદિસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ દર શુકવારે આ પ્રકરણ વાંચશે તેને ત્યારે કબરમાં મૂકવામાં આવશે ત્યારે તે કબરની લીસમાંથી બેઠો બેઠો;” અને વળી તેને એક ગુલામને છોડી મુકનાર માણસના જેટલો બદલો મળશે અને તે કદી કાફર થશે નહિ.

પછી તેઓની દોઆ તેઓના પરવરદેગારે
સ્વીકારી (કહ્યું) કે તમારામાં કામકરનાર
પુરુષ હો કે સ્ત્રી હો તેનું કામ હું વ્યર્થ
જવા દઈશ નહિ. તમે એકબીજાનાજ
છો (એકજ મૂળમાંથી છો), પછી
જેઓએ વતન, છોડીદીધું અને જેઓને
પોતાનાં ઘરમાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યા,
અને જેઓને રહુદારે રસ્તે ધંધા
પહોંચાડવામાં આવી, અને જેઓએ
લડાઈ કરી અને જેઓ મરાઈગયા
તેઓનાં શુનાહ હું હાંકી માફ કરીશ
અને બેહિશતમાં હું તેઓને ઝરૂર દાખલ
કરીશ કે જેની નીચે નદીઓ વહેછે.
આ ખુદા પાસેથી બહલો છે અને ખુદા
પાસે ઉત્તમ બહલો છે. ૧૯૫. જેઓ
કાફેર થયા છે તેઓની શેહેરામાં
આવનવથી † તમારે છેતરાવું નહિ. ૧૯૬.
તે (આ દુનિયાનો) એક સુખ વેલવ
છે, પછી તેઓનું રહેઠાણ જહન્નમ છે
અને તે એક ખરાબ બિછાવું છે. ૧૯૭.
પણ જેઓએ પોતાના શુદ્ધનો ડર
શખ્યો છે તેઓને માટે જન્નતની
વાડીઓ છે કે જેની નીચે નદીઓ
વહે છે. તેમાં તેઓ સદાકાળ રહેનાર
છે. આ ખુદા તરફની એક તૈયાર
ઝેરાઈત છે અને જે ખુદા પાસે છે
તે સદશુભી માટે ઉત્તમ છે. ૧૯૮.

فاستجاب لهم ربهم اني لا اضيع عمل
عامل منكم من ذكر او ائني بمضكم
من بعض فالذين هاجروا واخرجوا
من ديارهم واودوا في سبيل وقاتلوا
وقتلوا لا كفر عنهم سيئاتهم
ولا دخلتهم جنات تجري من تحتها
الانهار ثوابا من عند الله والله عنده
حسن الثواب ١٩٥. لا يفرط قلب
الذين كفروا في البلاد ١٩٦ متاع قليل
ثم ماويلهم جهنم وبئس المهاد ١٩٧
لكن الذين اتقوا ربهم لهم جنات تجري
من تحتها الانهار خالدين فيها لا من
عند الله وما عند الله خير للانرار ١٩٨

† એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે બાપ્તિસ્મ મુસલમાનોને ગરીબ સ્થિતિમાં અને દુઃખમાં પોતાની કિંદગી
ચુકવના, અને કાફેરો સુખ સ્થિતિમાં રહેતા તેથી મુસલમાનોને દિશાસો આપવાને આ કહેરો વગ
કરવામાં આવ્યો.

કે જેઓ ઉભાં રહેતાં, અને બેસતાં,
અને પોતાનાં પડખાંલર પડતાં બુદ્ધને
યાદ કરે છે અને આકાશો અને પૃથ્વીની
ઉત્પત્તિનો વિચાર કરે છે, (અને કહે
છે) કે હે અમારા પરવરદેગાર, તેં, આ
નકામું ઉત્પન્ન કર્યું નથી. તું પાક છે માટે
અમને આગની શિક્ષાથી બચાવ. ૧૯૧
હે અમારાં પરવરદેગાર, ખરેખર તું
જેને આગમાં દાખલ કરે તેને તે
ખરેખર. પિકકાર્યો છે અને જોલમગારો
માટે કાંઈ મદદગાર નથી. ૧૯૨. હે
અમારા પરવરદેગાર, ખરેખર અમે
એક પોકારનારને સાંભળ્યો છે કે જે
ઇમાન માટે પોકારે છે કે તમે તમારા
પરવરદેગાર બીપર ઇમાન લાવો માટે
અમે ઇમાન લાવ્યા. હે અમારા
પરવરદેગાર અમારાં પાપ અમને માફકર
અને અમારે માટે અમારા ગુનાહ
ઢાંકી દરગુજર કર અને સદ્ગુણીઓની
સાથે અમને મૃત્યુ આપ. ૧૯૩.
હે અમારા પરવરદેગાર, અને તે
અમારે માટે ત્હારા પેયગમ્બદેને જે
વચન આપ્યું છે, તે અમને આપ
અને કયામતને દિવસે અમારી ફજીહતી
કર નહિ. ખરેખર તું ત્હારાં વચન
તોડતો નથી. ૧૯૪.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ

جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا

سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝ ۱۹۱ رَبَّنَا

إِنَّكَ مِنْ تَدْخُلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا

لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ۝ ۱۹۲ رَبَّنَا إِنَّا أَسْمَعُ

مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ

فَأَمَّا رَبَّنَا فَأَغْرَيْنَا فُتُونَنَا وَكَفَرْنَا

بِسَيِّئَاتِنَا وَأَتَوَقَّاعُ الْإِبْرَارِ ۝ ۱۹۳ رَبَّنَا وَإِنَّا

مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا نَخْزَنُكَ يَوْمَ

الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ۝ ۱۹۴

અને (યાદકર) કે જ્યારે ખુદાએ જેઓને
કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓની
પાસેથી વચન લીધું કે તમારે નકડી
તે કેતાબમાંથી માણસો પાસે વર્ણન કરવું
અને તે સંતાડી રાખવી નહિ. પછી
તેઓએ તે પોતાની પીઠ પછવાડે ફેંકી
દીધી અને તેને બદલે તેઓએ જુજ
કિમત લીધી પણ જે તેઓએ તે
બદલે લીધું છે તે દુષ્ટ છે. ૧૮૭.
(હું પેચગમ્બર) તું એમ ધાર નહિ
કે તે માણસો, કે જેઓએ જે કંઈ
કર્યું તેનાથી પોતે ખુશ થાય છે અને
પચ્છે છે કે તેઓએ જે કંઈ નથી તેને
લીધે તેઓનાં વખાણ થાય-માટે તું
એમ ધાર નહિ કે તેઓ શિક્ષામાંથી
મુક્ત થયા છે, અને તેમને માથે
દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૧૮૮. અને
આકાશો અને પૃથ્વીની પાંદશાહી ખુદાનીજ
છે અને ખુદા સર્વ ચીજ ઉપર
સત્તાવાન છે. ૧૮૯. અદેખર આકાશો
અને પૃથ્વીની ઉત્પત્તિમાં અને રાત
અને દિવસના ફેરફારમાં બુદ્ધિમાન
માટે નિશાનીઓ છે. ૧૯૦.

وَإِذَا أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ آتَوَا
الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ
فَنَبَذُوهُ وَرَاءَ ظُهُورِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا فَبُئِسَ مَا يَشْتَرُونَ ۝ ۱۸۷ لَا تَحْسِبَنَّ
الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيَجْهَلُونَ أَنَّ
يُجْزَوْنَ بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ مَعَاذَ
مَنْ الْمَذَابِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ ۱۸۸
وَلِلَّهِ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ۱۸۹ إِنَّ فِي خَلْقِ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝ ۱۹۰

હું એટલે તેઓ ખુદાની કેતાબને કટલોક લાગ સંતાડી અને તેમાં કટલાક ફેરફાર કરી
તેને બદલે લોકો પાસેથી રચન તરીકે માત્ર મેરકત લેવા દતા, આ રચનત વધુ નહતી છે
અરથુકે માત્ર મેરકત માત્ર આ દુનિયાનું સાધન છે અને તેઓ તેની સાથે ખુદાની કેતાબ
બદલતા દતા.

પછી જો તેઓએ તને જૂઠું કહ્યું તો
ખરેખર હારી અગાઉના પેચગમ્બરોને
જુઠું કહેવામાં આવ્યા છે. તેઓ સ્પષ્ટ
નિશાનીઓ, બોધદાયક પુસ્તકો, અને
પ્રકાશ આપનારી કેતાબ સહિત આવ્યા
હતા. ૧૮૪. દરેક જણ મોતનો સ્વાદ
આપનાર છે અને ખરેખર ક્યામતને
દિવસે તમને તમારા બદલો સંપૂર્ણ
આપવામાં આવશે પણ જેને આગથી
હૂર રાખવામાં આવશે અને જન્નતમાં
દાખલ કરવામાં આવશે તેની મોશાદ
ખરેખર પાર પડી છે. અને આ દુનિયાની
ઝિંદગી છેતરનાર વેલવ સિવાય બીજી
કંઈ નથી. ૧૮૫. તમારી હોલતથી
અને તમારા પંડથી તમારી ખચિત
આગભાષેશ કરવામાં આવશે. અને
જેઓને તમારી પહેલાં કેતાબ આપવામાં
આવી છે તેઓની પાસેથી તેમજ
મોશાદેકો પાસેથી તમે અત્યંત દુઃખ
(ની પાતો) નકકી સાંભળશો પણ
જો તમે ધીરજ રાખો અને ડર રાખો
તો ખરેખર (ધર્મનાં) અંગમાં આ
૬૬ નિશ્ચય છે. ૧૮૬.

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رَسُولٌ مِّن قَبْلِكَ

جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ۝ ۱۸۴

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقُونَ

الْجُورَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَن زُحِرَ عَنْ

النَّارِ وَادْخُلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ

الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ۝ ۱۸۵

فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِّنَ

الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَمِنَ

الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى كَثِيرًا وَإِن تَصْبِرُوا

وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِّنْ عِزِّ الْأُمُورِ ۝ ۱۸۶

ઉધાગ ધરમાં મૂકતા અને તે વખતનો પેચગમ્બર ધરના મધ્ય ભાગમાં આવીને ઉભો રહેતો
તેમજ આગેવાનો પણ ધર બહાર ઉભા રહીને બંદગી કરતા, એટલે સુધી કે આગ આકાશમાંથી
ઊંડી આવી કુરમાનીને બાળી નાંખતી, ખુદાએ એ કુરમાની સ્વીકારી છે તેની આ નિશાની
હતી, અહિયાં પણ યહુદીઓએ આવીજ રીતે કરવાના હુકમ પેચગમ્બર પાસે માગણી કરી.

ખરેખર ખુદાએ તેઓનું કહેવું સાંભળ્યું કે જેઓએ કહ્યું કે ખુદા મોહતાજ (નિર્ધન) છે અને અમે તવંગર છીએ. જે તેઓએ કહ્યું છે તે, તેમજ તેઓનું પેયગમ્બરને નાહક મારી નાંખવાનું અમે લખી લેઇશું અને કહીશું કે ખાળી નાંખનાર આગની શિક્ષા આપો. ૧૮૧. આ તે માટે છે કે જે તમારા હાથે આગળથી મોકલ્યું છે અને બેશક ખુદા ખંદા ઉપર ઝોલમ કરનાર નથી. ૧૮૨. (તેમજ ખુદાએ તેઓનું કહેવું સાંભળ્યું) કે જેઓએ કહ્યું કે ખરેખર ખુદાએ અમારી સાથે કરાર કર્યો છે કે અમારે કોઇ પેયગમ્બરને માનવો નહિ જ્યાંસુધી કે તે પેયગમ્બર અમારે માટે એવી કુરબાની લાવે કે જેને આગ ખાઇ જાય. § કહે કે ખરેખર તમારી પાસે પેયગમ્બરો અમારી તરફથી સ્પષ્ટ નિશાનીઓ (ચમત્કારો) સહિત અને જે તમે કહ્યું તે સહિત આવ્યા છે, ત્યારે શામાટે તમે તેમને મારી નાંખ્યા બે તમે સાચું કહેતા હો તે? ૧૮૩.

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ

اللَّهُ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنَاءُ سَكَتُ مَا قَالُوا

وَقَتْلَهُمُ إِلَّا نَبِيَّاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ

ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۱۸۱ ذَٰلِكَ بِمَا

قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَامٍ

لِلْعَالَمِينَ ۱۸۲ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عِ

لَيْنَا إِلَّا نَوْمٌ لَّرَسُولٍ حَتَّىٰ يَأْتِنَا بُرْهَانٌ

تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ

قَبْلِ بِلَالِنَاتٍ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ تَقْتُلُو

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۱۸۳

* “ખુદાને કોણ પીરશે” (મુરા ૨૭ આવા ૨૪૫મી) એ આવા જવારે વજ્ર કરવામાં આવી ત્યારે વધુરી લોકોએ કહ્યું કે ખુદા મોહતાજ (નિર્ધન) છે અને તેટલા માટે આપણને પેસા પીરવાનું કહે છે. તેથી આ આવા વજ્ર કરવામાં આવી.

§ એશુરાઈના વંશજોમાં કુરબાનીનું માંસ ખાવું એ દવાવ ન દેવું. તેઓ તે માંસ

એમ નથી કે ખુદા જોએનાને જેમ
તમે વિચાર ખાંધ્યો છે તેમ પડતા મૂકે
જ્યાંસુધી તે પલીઠ માણસોને પવિત્ર
માણસોમાંથી છુદા પાડે અને વળી
એમ નથી કે ખુદા અદ્રશ્ય વિષે તમને
ખબર આપે. પણ ખુદા પોતાના
પેયગમ્બરોમાંથી જેને ચાહે છે તેને
(તે કામ માટે) પસંદ કરે છે, માટે
તમે ખુદા અને તેના પેયગમ્બરોને
માનો અને જો તમે ઈમાન લાવો અને
હર રાખો તો તમારે માટે મ્હોટો
ખદલો છે. ૧૭૯. જેઓને ખુદાએ
પોતાની ખસિશથી જે આપ્યું છે તેમાં
જેઓ કંજુસાઇ કરે છે, તેઓએ
એમ ખ્યાલ કરવો ન જોઇએ, કે તે
તેઓને માટે વધારે સાફ છે; બલકે
તે તેઓને માટે વધારે ખરાબ છે.
જે થીજને માટે તેઓ કંજુસાઇ કરે
છે તે થીજ કયામતને દિવસે તેઓનાં
ગળામાં સાંકળ તરીકે નાંખવામાં
આવશે & અને આકાશો અને પૃથ્વીનો
વારસો ખુદાનોજ છે, અને જે તમે
કરો છો તે ખુદા બાણનાર છે. ૧૮૦.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ

حَتَّى يُمِيزَ الْخَيْثُ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ

اللَّهُ لِيُظْلِمَكُمْ عَلَى التَّيِّبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ مِنْ رَسُولِهِ مَنْ يَشَاءُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ

وَرَسُولِهِ إِنْ تَوَمَّنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ

عَظِيمٌ ١٧٩ وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَمْخُلُونَ

بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لِمَنْ

بَلْ هُوَ شَرٌّ لِمَنْ سَيُطَوَّقُونَ مَا كَانُوا

يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ١٨٠

જે દક્ષિમાં એવું લખેલું છે કે જે કાઈને કંઈ આપવામાં આવે તે જો પોતાના પૈસાના પ્રમાણમાં યોગ્ય રકમ દાન તરીકે ન વાપરે તો તેની દોષતને ઝેરીમાં ઝેરી સર્પેનું ૩૫ આપવામાં આવશે અને કયામતને દિવસે તે સર્પ સાંકળની પેઠે તેનાં ગળામાં વિરાળવામાં આવશે તે વખતે તે સર્પ તેને કહેશે કે “હું તમારી દોષત છું, હું તમારો ખરાબો છું.”

માત્ર આ શેતાન છે કે જે પોતાના મિત્રને ખુદીવરાવે છે માટે તેઓનાથી તમે ખુદીઓ નહિ અને મારો કર રાખો જો તમે મોતને હો તો. ૧૭૫. જેઓ કાફરપણા તરફ દોડે છે, તેઓને લીધે તારે દિલ્લીગીર થવું જોઈએ નહિ. ખરેખર તેઓ ખુદાને કંઈ તુકસાન કરી શકતા નથી. ખુદા ઇચ્છે છે કે તેઓને આવતી જિંદગીમાં કંઈ ખુશીનો લાગ તે આવે નહિ, અને તેઓને માટે મોટી શિક્ષા છે. ૧૭૬. ખરેખર જેઓએ કાફરપણું ધર્મને બદલે ખરીદ્યું છે તેઓ ખુદાને કંઈ તુકસાન કરતા નથી અને તેઓને માટે હુઝુમદાયક શિક્ષા છે. ૧૭૭. અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓએ એમ નહિ ધારવું જોઈએ કે અમે તેમને વખત આપીએછીએ તે તેઓને માટે સાફ છે. અમે તેમને માત્ર વખત આપીએછીએ એટલા માટે કે તેઓ પાપમાં વધારો કરે, અને તેમને માટે હલકાઈ પમાડનાર સજા છે. ૧૭૮.

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ١٧٥ وَلَا يَحْزَنكَ الَّذِينَ
يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُوا
اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا
فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ١٧٦
إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن
يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٧٧
وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا عَلَيْنَا
خَيْرٌ لَّنَفْسِهِمْ إِنَّمَا عَلَيْنَا لَهُمْ زُرْدًا دُونَ
أُولَٰئِكَ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّعِينٌ ١٧٨

શ્રીવશવાને અને પોતાના પંજમાંથી કાઢીને જમવાનો સંલવ નથી એવું તેમને કહેવાનું મસ્જિદોમાં આરબના એક કાફલાને લાંચ આપી પણ મુસલમાનો દરે રહ્યા અને તેઓએ કહ્યું કે "ખુદાની મદદ અમારે જસ છે" ફેટલાક કહે છે કે બીજો વર્ષ થયેલી બદલી લગાડીની સાથે આનો સંબંધ છે કે જે લગાડને બદલું ન્હાવું મુધ્ય કહેવામાં આવે છે.

તેઓ ખુદાની બક્ષિશ અને કૃપાથી ખુશ થાય છે. અને ખરેખર ખુદા મોમેનોનો બદલો નાખુદ કરશે નહિ. ૧૭૧. જેઓએ પોતાની ઉપર ધા પડ્યા પછી ખુદાનો અને પેયગમ્બરનો હોકમ ઉઠાવ્યો † તેઓમાંથી જેઓએ સુકૃત કર્યા અને ડર રાખ્યો તેઓને માટે મ્હોટો બદલો છે. ૧૭૨. આ લોકો તેજ છે કે જેઓને માણસોએ કહ્યું કે ખરેખર માણસો (શત્રુ) તમારી સામે (લડવા) લેગા થયા છે; માટે તેમનાથી ડરો પણ આ વાતે તેઓને ઇમાન વધાર્યો અને તેઓએ કહ્યું કે ખુદા અમારે માટે બસ છે અને તે ઉત્તમ રક્ષક છે. ૧૭૩. પછી તેઓ ખુદાની બક્ષિશ અને કૃપા સહીત (લડાઈમાંથી) પાછા ફર્યા. તેમને ક'ઈ દુઃખ આવી પડ્યું નહિ, અને તેઓ ખુદાની ખુશી પ્રમાણે આદ્યા અને ખુદા મ્હોટી કૃપાનો ધણી છે. ૧૭૪.

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَإِنْ
اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ١٧١ الَّذِينَ
اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا
أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ
وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ١٧٢ الَّذِينَ قَالُوا
لِلنَّاسِ إِنْ النَّاسُ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
فَزَادَ هُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ١٧٣ فَاقْبَلُوا بِنِعْمَةِ مَنْ
اللَّهُ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا
رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ١٧٤

† આ ફકરો ક્યારે વલ્લ કરવામાં આવ્યો તે વિષે તફસીર લખનારાઓમાં સહેજ મતભેદ થયો છે, ઓહોદની લડાઈ પછી ન્યારે દુઝરત પેયગમ્બરને એવા સમાચાર મળ્યા કે દુશ્મન પાછા દડવાથી પસ્તાઈને મદીના તરફ ખીજવાર આવે છે ત્યારે તે લડાઈમાં જે લોકો દ્રઢ રહ્યા હતા તેમને તેણે બોલાવ્યા; અને તે લોકોમાંના કેટલાક તો એવા ધાયત્ર થયા હતા કે તેઓને ઊંચકાને લઈ જવા પડ્યા હતા, જતાં દુશરા-ઉલ-અસદ સુધી તેઓએ દુશ્મનોની સામે થવાને કુચ કરી પણ કેરિશના લશ્કરને ત્રાસ લાગવાથી તેઓએ પોતાનો અગ્ર નિશ્ચય ફેરવ્યો. અને તેઓ ઘર તરફ ચાલ્યા પણ દુઝરત પેયગમ્બરને આ ખબર પડવાથી તે પણ મદીને પાછા ગયા તે વખતે જેઓ દુઝરત પેયગમ્બરની સાથે ગયા હતા તેઓની વફાદારી અને દિશ્મતના ખુદાએ બહુ વખાણ કર્યા, એવું પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે અણસોદ્યાને મુસલમાનોને

માત્ર આ શેતાન છે કે ને પોતાના
મિત્રને ખુદીવરાવે છે માટે તેઓનાથી
તમે ખુદીઓ નહિ અને મારા દર
સાચો ભે તમે મોએન હો તો. ૧૭૫.
જેઓ કાફરપણા તરફ ઢોલે છે, તેઓને
લીધે તારે દિલગીર થવું ભેધએ નહિ.
ખરેખર તેઓ ખુદાને કંઈ નુકસાન
કરી શકતા નથી. ખુદા ઇચ્છે છે
કે તેઓને આવતી જિંદગીમાં કંઈ
ખુશીના લાગુ તે આપે નહિ, અને
તેઓને માટે મોટી શિક્ષા છે. ૧૭૬.
ખરેખર જેઓએ કાફરપણું ધર્મને
ખદશે ખરીદ્યું છે તેઓ ખુદાને કંઈ
નુકસાન કરતા નથી અને તેઓને
માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૧૭૭.
અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓએ
એમ નહિ 'ધારવું' ભેધએ કે અમે
તેમને વખત આપીએછીએ તે તેઓને
માટે સાફ છે. અમે તેમને માત્ર
વખત આપીએછીએ એટલા માટે કે
તેઓ પાપમાં વધારો કરે, અને તેમને
માટે હલકાઈ પમાડનાર સજા છે. ૧૭૮.

إِنَّمَا ذَلِكَ الشَّيْطَانُ يَخُوفُ أَوْلِيَاءَهُ
فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا إِن كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۱۷۵ وَلَا يَحْزَنُكَ الَّذِينَ
يَسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَضُرُوا
اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ إِلَّا يَجْعَلْ لَهُمْ حِطًّا
فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۱۷۶
إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن
يَضُرُوا اللَّهَ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۱۷۷
وَلَا يُحِبُّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا عَلِيَ لَهُمْ
خَيْرٌ لِّأَنفُسِهِمْ إِنَّمَا عَلِيَ لَهُمْ لِزَادَ دُوًّا
إِنَّمَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۱۷۸

ખીવડાવવાને અને પોતાના પંજામાંથી કોઈને જાગ્રતાનો સંભવ નથી એવું તેમને કહેવાને મદિને
જતાં આરાજના એક કાફલાને લાંચ આપી પણ મુસલમાનો દ્રઢ રહ્યા અને તેઓએ કહ્યું કે
“ ખુદાની મદદ અમારે જસ છે ” કેટલાક કહે છે કે ખીરો વર્ષ થયેલી જદની લગાઈની સાથે
આનો સંબંધ છે કે ને લગાઈને જદનું 'ત્તાનું' મુધ્ય કહેવામાં આવે છે.

તેઓ ખુદાની બક્ષિશ અને કૃપાથી ખુશ થાય છે. અને ખરેખર ખુદા મોમેનોનો બદલો નાખુદ કરશે નહિ. ૧૭૧. જેઓએ પોતાની ઉપર ઘા પડ્યા પછી ખુદાનો અને પેયગમ્બરનો હોકમ ઉઠાવ્યો † તેઓમાંથી જેઓએ સુકૃત કર્યો અને ડર શખ્યો તેઓને માટે મ્હોટો બદલો છે. ૧૭૨. આ લોકો તેજ છે કે જેઓને માણસોએ કહ્યું કે ખરેખર માણસો (શત્રુ) તમારી સામે (લડવા) લેગા થયા છે; માટે તેમનાથી ડરો પણ આ વાતે તેઓનો ઇમાન વધાર્યો અને તેઓએ કહ્યું કે ખુદા અમારે માટે બસ છે અને તે ઉત્તમ રક્ષક છે. ૧૭૩. પછી તેઓ ખુદાની બક્ષિશ અને કૃપા સહીત (લડાઈમાંથી) પાછા ફર્યા. તેમને ક'ઈ દુઃખ આવી પડ્યું નહિ, અને તેઓ ખુદાની ખુશી પ્રમાણે આદ્યા અને ખુદા મ્હોટી કૃપાનો ધણી છે. ૧૭૪.

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَإِنْ
 اللَّهُ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ١٧١ الَّذِينَ
 اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا
 أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ
 وَاتَّقُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ١٧٢ الَّذِينَ قَالُوا
 إِنَّ النَّاسَ إِنْ أَنَا قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ
 فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ
 وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ١٧٣ فَاقْبَلُوا بِنِعْمَةِ
 اللَّهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا
 رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ١٧٤

† આ ફકરો ક્યારે વલ્લ કરવામાં આવ્યો તે વિષે તફસીર લખનારાઓમાં સહેજ મતભેદ થયો છે, ઓહોદની લગાઈ પછી જ્યારે હઝરત પેયગમ્બરને એવા સમાચાર મળ્યા કે દુશ્મન પાછા હજવાથી પસ્તાઈને મદીના તરફ ખીજવાર આવેછે ત્યારે તે લગાઈમાં જે લોકો ૬૬ રજા હતા તેમને તેણે બોલાવ્યા; અને તે લોકોમાંના કેટલાકે તો એવા ધાયલ થયા હતા કે તેઓને ઉંચકાને લઈ જવા પડ્યા હતા, છતાં હમરા-ઉલ-અસદ સુધી તેઓએ દુશ્મનની સામે થવાને કુચ કરી પણ કૈરેશની લશ્કરને ત્રાસ લાગવાથી તેઓએ પોતાનો અડગ નિશ્ચય ફેરવ્યો અને તેઓ ઘર તરફ ચાલ્યા પણ હઝરત પેયગમ્બરને આ ખબર પડવાથી તે ખુબ મદીને પાછા ગયા તે વખતે જેઓ હઝરત પેયગમ્બરની સાથે ગયા હતા તેઓની વધાઈરી અને દિમ્મનના ખુદાએ બહુ વખાણ કર્યા, એવું પણ કહેવામાં આવ્યું છે કે અણુસોફ્યાને મુગલમાનોને

અને વળી એટલા માટે કે જેઓ
 મોનાફિક હતા તેઓ ઝોળખાય
 અને તેઓને કહેવામાં આવ્યું હતું
 કે આવો, ખુદાને રસ્તે લેજો,
 અથવા (શયુને) હાંકી કાઢો; ત્યારે
 તેઓએ કહ્યું કે જો અમને લડતાં
 આવડતું હોત તો અચિત્ત અમે તમારી
 પાછળે ચાલ્યા હોત. તેઓ પોતે
 કાફરપણા તરફ તે દિવસે ઇમાન કરતાં
 વધારે નજીક હતા. તેઓ પોતાનાં
 મહેાંએથી જે પોતાનાં અંતઃકરણમાં
 નથી તે કહે છે અને ખુદા વધારે
 નજીક છે જે તેઓ સંતાડે છે. ૧૬૭.
 તેઓએ પોતાના બાઈઓ વિશે કહ્યું,
 અને પોતે ઘરે બેઠા, કે જો તેઓએ
 અમારું ફરમાન ઉઠાવ્યું હોત તો તેઓ
 મરાયા ન હોત. કહે કે ત્યારે તમારી
 પોતાની ઉપરથી જો માત ફર કરો, જો
 તમે સાચું બોલતા હો તો. ૧૬૮.
 અને જું એમ ધાર નહિ કે જેઓને
 ખુદાને રસ્તે મારી નાંખવામાં આવ્યા
 છે તેઓ મુએલા છે, બદકે તેઓ
 પોતાના પરવરદેગાર પાસે જીવતા છે;
 તેઓને ફરી આપવામાં આવે છે. ૧૬૯.
 જે ખુદાએ પોતાની દયાથી તેમને
 આપ્યું છે તેથી તેઓ મુશ છે અને
 તેઓ તેમને લીધે, કે જેઓ તેઓની
 પછવાડેથી હજી સુધી તેઓની સાથે લેગા
 થયા નથી, આનંદ પામે છે કે તેમને
 કંઈ ખાસ્તી નથી અને તેઓ કુઞી
 થશે નહિ. ૧૭૦.

وَلْيَعْلَمِ الَّذِينَ نَاقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَسَالَوْا
 قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْادُ قَاتِلُوا
 لَوْ نَعْلَمُ قَاتِلًا لَا يَبْنِيكُمْ هُمْ لِكَفَرٍ يَوْمَئِذٍ
 أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ
 مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
 يَكْتُمُونَ ١٦٧ الَّذِينَ قَالُوا لَا خَافِيهِمْ
 وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَاتُوا قُلُوبُهُمْ
 عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ١٦٨
 وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
 أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزُقُونَ ١٦٩
 فَرَحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ
 يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
 أَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ١٧٠

શું, જે ખુદાની ખુશી પ્રમાણે આપ્યો છે તે તેના જેવો છે કે જે ખુદાના કોપ તરફ ફર્યો છે * અને જેનું રહેકાણુ જહન્નમ છે ? અને તે એક ખરાબ પાછા ફરવાની જગ્યા છે. ૧૬૨. તેઓને માટે ખુદા પાસે ઉંચા દરજ્જા છે અને જે તેઓ કરે છે તે ખુદા જોનાર છે. ૧૬૩. ખરેખર ખુદાએ મોમેનો ઉપર ઉપકાર કર્યો છે કે ત્યારે તેઓની વચ્ચે એક પેયગમ્બર તેઓમાંથીજ તેણે ઉત્પન્ન કર્યો છે કે જે તેમની પાસે તેની આયાત વાંચે છે અને તેઓને પવિત્ર કરે છે અને તેઓને કેતાબ અને હેકમત (ધર્મજ્ઞાન) શીખવે છે અગર જોકે તેં અગાઉ તેઓ જોખમી ભૂલમાં હતા. ૧૬૪. શું, ત્યારે તમારી ઉપર કંઈ આક્રમ આવી પડે છે જોકે તમે તેથી બમણી બીજાને પહોંચાડી છે ? ત્યારે તમે કહ્યું કે આ ક્યાંથી ? કહે કે તે તમારી પોતાની પાસેથીજ, ખરેખર ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૧૬૫. અને જે તમને તે દિવસે વીત્યું કે જે દિવસે જે લશ્કરે મળ્યાં તે ખુદાની પરવાનગીથીજ હતું અને તે એટલા માટે કે મોમેનો યોગબાધ. ૧૬૬.

إِنِّ أَتَّبِعُ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَا بَأْسَخَطَ
مِنْ اللَّهِ وَمَا بِهِ جُحْمٌ وَبُئْسَ
الْمَصِيرُ ۱۶۲ هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ ۱۶۳ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَثَّ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا
مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۱۶۴ أَوَلَمْ
أَصَابَكُمْ مِصْيَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِنْهَا قُلُومًا
إِنِّي هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۱۶۵
وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ
اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ۱۶۶

* એટલે જેની ઉપર ખુદાનો તેના અપ્રમાણીકપણાને લીધે ક્રોધ થયો છે.

§ બાકી લગાધમાં મુસલમાનોએ ૭૦ કહેરોને મારી નાંખ્યા અને ૭૦ કહેરોને, કેદ

પછી ખુદા તરફની દયાને લીધે તેમની સાથે તું માયાગુપ્તે વર્ત્યો. ૬ અને જો તું ખરાબ સ્વભાવનો અને કઠણ અંતઃકરણવાળો હોત તો તેઓ ત્હારી આસપાસથી વિખરાઈ ગયા હોત માટે તેમને માફ કર, અને તેમને માટે ક્ષમા માગ અને કામમાં તેઓનો અભિપ્રાય પૂછ. પછી જ્યારે તું નિશ્ચય કરે ત્યારે ખુદા ઉપર આધાર રાખ. ખરેખર ખુદા (પોતાની ઉપર) આધાર રાખનારોઓને આપે છે. ૧૫૯. જો ખુદા તમને મદદ કરે તો તમારી ઉપર કોઈ છત મેળવનાર નથી; અને જો ખુદા તમને પડતા મૂકે તો એવો કોણ છે કે જે તે પછી તમને મદદ કરે? અને મોંઝેનોએ ખુદા ઉપરજ આધાર રાખવો. નોંધજો. ૧૬૦. કોઈ પેચગમ્યરને ચોખ્ખ નથી કે તે અપ્રમાણિકપણે વર્તે. † અને જે કોઈ અપ્રમાણિકપણે વર્તે તે, જે તેણે અપ્રમાણિકપણે મેળવ્યું છે, તે સહિત કયામતને દિવસે હાજર થશે. * પછી દરેક જણને જે તે કમાયો છે તે પૂરેપૂરું આપવામાં આવશે અને તેઓની ઉપર ઓલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૧૬૧.

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ
 قَاطِفًا فَيَنْقِطُ الْقَلْبُ لَا تُفَضِّلُوا مِنْ حَوْلِكَ
 خَافَ عَنْهُمْ وَاسْتَفْرَحَ لَهُمْ وَشَاوَرَهُمْ
 فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى
 اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ١٥٩
 يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ
 يَخْذَلْكُمْ فَمَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ
 بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ١٦٠
 وَمَا كُنْتُ لِيَّ أَنْ يَنْلُ وَمَنْ يَنْلُ
 يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ثُمَّ تَوَفَّى كُلَّ
 نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ١٦١

† સુધ્ધ પછી હઝરત પેચગમ્યરે નાસી ગયેલા માણસો તરફ ધણી મહેરબાની અને દયા બતાવી.

† કેટલાક અસહાયોએ જ્યારે પોતાના નબળા લાભખંધો કરતાં ગનીમતનો વધારે ભાગ લેવા ઇચ્છ્યું ત્યારે આ હકરો વજા કરવામાં આવ્યો. કેટલાક એમ માને છે કે એહોદની લગ્નમાં જે તીરકાએને લીધે હાર થઈ તેઓ પોતાની જગ્યા છોડી ચાલ્યા ગયા કારણ કે તેઓ એમ ધારતા હતા કે હઝરત પેચગમ્યર તેમને તેમનો ગનીમતનો ભાગ આપશે નહીં.

* હદિસમાં એવું લખેલું છે કે જે કોઈ ખીજને છતરશે તે, છતરીને મેળવેલી ખીજ કયામતને દિવસે પોતાની ડાક ઉપર જાહેર રીતે લઈ જશે.

હે મોમિનો તમે તેઓના જેવા થાઓ
 નહિ કે જેઓ કાફર થયા અને જેઓએ
 પોતાના લાઇઓ વિષે, જ્યારે તેઓ પૃથ્વી
 ઉપર સફર કરવા ગયા, અથવા ધર્મ
 લડાઈ કરવા ગયા ત્યારે કહ્યું કે જો
 તેઓ અમારી પાસે રહ્યા હોત તો તેઓ
 મરી ગયા ન હોત અને તેઓને મારી
 નાંખવામાં આવ્યા ન હોત. આ બાબતને
 (કાફરો જેવા થવું નહિ તે) ખુદા
 તેઓનાં અંતઃકરણમાં ઉદ્દેગવું કારણ
 બનાવે અને ખુદા જીવ આપે છે અને
 મરણ આપે છે અને તમે જે કરો છો
 તે ખુદા જ્ઞેનાર છે. ૧૫૬. અને જો
 તમને ખુદાને રસ્તે મારી નાંખવામાં
 આપે અથવા તમે મરી જાઓ તો
 ખુદાની માફી અને બક્ષિશ જે તેઓ
 (કાફરો) એકઠું કરે છે તે કરતાં
 વધારે સારી છે. ૧૫૭. અને જો તમે
 મરી જાઓ અથવા તમને મારી નાંખવામાં
 આવે તો ખચિત્ તમને ખુદા તરફ
 એકઠા કરવામાં આવશે. ૧૫૮.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا

كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِأَخْوَانِهِمْ

إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا

غَزًى لَوْ كَانُوا عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا

قَتَلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي

قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ بِحَيِّ وَبِيمَتٍ وَاللَّهُ بِمَا

تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ ۱۵۶ وَلَئِنْ قَتَلْتُمْ فِي

سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مِمَّنْ لِمَفْقَرَةٍ مِّنْ

اللَّهِ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ۝ ۱۵۷

وَلَئِنْ مِتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ

تُحْشَرُونَ ۝ ۱۵۸

તેઓ ખુદા વિશે જોટી ધારણા બાહેલીયતની ધારણા જેવી બાંધતા હતા. તેઓ કહેતા હતા કે શું અમારે માટે આ કામ (જય) માં કંઈ છે ? કહે કે ખરેખર સઘળાં કામ ખુદાના છે. તેઓ પોતાનાં અંતઃકરણમાં જે હારે માટે 'ખુશ્તુ' કરતાં નથી તે તેઓ છૂપાવે છે, તેઓ કહે છે કે જો અમારે માટે આ કામમાં કંઈ હોત તો અમે અહિં આ મરાયા નહોત. કહે કે જો તમે તમારા ધરમાં હોત તો પશુ ખચિત જેઓને માટે કતલ લખેલી છે તેઓ પોતાની મરવાની જગ્યા પર આવી પડ્યા હોત, અને તે એટલાં માટે કે તમારાં હૃદયમાં જે છે તે ખુદા આજમાવે, અને વળી એટલા માટે કે જે તમારાં અંતઃકરણમાં છે તે ખુદા શુદ્ધ કરે, અને ખુદા હૃદયની શુદ્ધ વાતો બાંધનાર છે. ૧૫૪. ખરેખર તમારામાંથી જે દિવસે બે લશ્કરે મળ્યાં તે દિવસે જેઓએ પીઠ ફેરવી, તેઓને શેતાને જે તેઓ કમાયા છે, તેના કાંઈક ભાગને લીધે ભૂલ ખવરાવી પણ ખરેખર ખુદાએ તેઓને માફ કર્યા, ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) માયાળુ છે. ૧૫૫.

يُظَنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخَفِّفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ بِالْأَيْدِي لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانِ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَقَلْنَا هَهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بَيْوتِكُمْ لَبُرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُخَيِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ١٥٤ إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ١٥٥

જ્યારે તમે ભાગીને દૂર જતા હતા અને
કોઈ તરફ જોતા નહોતા અને પેયગમ્બર
તમને તમારી પછવાડેથી જોલાવતો
હતો † ત્યારે ખુદાએ તમને દિલગીરીપર
દિલગીરીમાં બદલો આપ્યો એટલા
માટે કે જે તમે જોયું હતું અથવા
જે હુઃબ તમારે માથે આવી પડ્યું
હતું તેને લીધે તમને દિલગીરી (લાગણી)
થાય નહિ, ‡ અને જે તમે કરો છો
તે ખુદા જાણનાર છે. ૧૫૩. પછી તેણે
તમારી ઉપર દિલગીરી પાછળ સલામતી
નીચે મોકલી. તે ટુંકી નિદ્રા હતી *
કે જે તમારામાંની એક ટોળી ઉપર
આવી અને બીજી ટોળી, મનમાં ઉત્પન્ન
થતા વિચારથી, ચિંતાતુર થઈ દિલગીરીમાં
પડી હતી,

اذْصُمُّوْنَ وَلَا تَلُوْنِ عَلٰی

اَحَدٍ وَالرَّسُوْلُ يَدْعُوْكُمْ فِیْ اٰخِرِکُمْ

فَاتَّبَعُوْكُمْ غَمًا بِمِ لَکِیْلًا تَحْزَنُوْا

عَلٰی مَا فَاتَکُمْ وَلَا مَا اَصَابَکُمْ وَاللّٰهُ

خَبِيْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ૧૦૩ ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَیْکُمْ

مِّنْۢ بَعْدِ النِّمِ اٰمَةً نَّاسًا یَّتَشٰی طَآئِفَةٌ

مِّنْکُمْ وَطَآئِفَةٌ قَدْ اٰهَمَتْهُمۡ اَنْفُسُهُمْ

અનાદર કરવાને લીધે.

† એહોદ આગળ મુસલમાન લોકો નાસ્તી ગયા પછી હજરત પેયગમ્બરે પોકાર કર્યો
અને તેમને જોલાવ્યા કે “ હે ખુદાના બંદાઓ મ્હારી પાસે આવો હું ખરેખર તેનો પેયગમ્બર
હું ” પણ ધણાજ થોડા મુસલમાનો તેની પાસે પાછા આવ્યા.

‡ આ ફકરાનો અર્થ એવો છે કે તમારા દુસ્મનો તરફથી તમને પરાગમ્ય મળે અને
તમારા પેયગમ્બરના વફાનની અદ્વયા સાંભળી તમારી હિમ્મત છૂટી જાય. એવો બેગ લાવી
તમારા લોભ અને હોકમના અનાદરને માટે ખુદાએ તમને સજા કરી એટલા માટે કે હુઃબ
વખતે તમને ધીરજ રહે અને લવિષ્યમાં કંઈ પણ નુકસાનનો તમને ખેદ થાય નહિ.

* ઝોહાદની લગ્ન પછી મુસલમાનો ગુવા ગયા. કેટલાકને બહુ ઉંઘ આવી ગઈ તેથી
તેઓ તાઝા થયા અને કેટલાક પોતાનો નાશ નહિંક આપ્યો છે એવો વિચાર કરતાં નકામાં
તર્કવિતર્કો આવનાથી ગભરાટમાં પડ્યા.

હે મોમેનો, જેઓ કાફર થયા છે તેઓનું
જો તમે ફરમાન ઉઠાવશો તો તેઓ તમને
તમારી જોડા ઉપર પાછા ફરવશે, * પછી
તમે નુકસાન, ખમનારાઓ થશો. ૧૪૯.
ખદકે ખુદા તમારા મદદગાર છે અને
તે મદદગારોમાં સૌથી શ્રેષ્ઠ છે. ૧૫૦.
અમે જલદીથી કાફરોનાં અંતઃકરણમાં
ભય નાંખીશું કારણકે જેને માટે ખુદાએ
કંઈપણ હલીલ નીચે મોકલી નથી
તેને તેઓ ખુદા સાથે ભાગીદાર ગણે
છે, અને તેઓનું રહેઠાણ આજ
છે; અને ઝાલમગારો માટે તે એક
ખરાણ રહેઠાણ છે. ૧૫૧. અને ખરેખર
તમારી સાથે ખુદાએ પોતાનું વચન
સત્યપૂર્વક પાળ્યું કે જે વખતે તમે
તેના હોકમથી તેઓને ઉતાવળથી મારી
નાંખતા હતા, છેવટે તમે હીચકારાપણું
ખતાં છું અને કામ (હાથ) બાજત
તમે એકબીજા સાથે તકરાર ચલાવી
અને તમે જે ઇચ્છતા હતા તે તમને
ખુદાએ ખતાવ્યા પછી તમે નાફરમાની
કરી. § તમારામાંના કેટલાક આ
દુનિયાને ઇચ્છે છે, અને તમારામાંના
કેટલાક આવતી જિંદગીને ઇચ્છે છે,
પછી ખુદાએ તમને તેઓથી ફરવ્યા
(તેઓને મારી નાંખવામાંથી તમારું
મન અટકાવ્યું) એટલા માટે કે તે
તમારી આંજમાયેશ કરે; અને તેણે
તમને માફ કર્યું છે અને ખુદા મોમેનો
ઉપર કૃપાળુ છે. ૧૫૨.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرِيدُكُمْ عَلَىٰ عِقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ١٤٩
بَلِ اللَّهُ مَوْلِيكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ١٥٠
سَنَلْقَىٰ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرِّيبَ
مِمَّا اشْرَكُوا بِاللَّهِ مَا يَنْزِلُ بِهِ سُلْطَانًا
وَمَا وَهُمْ مِنَ النَّارِ وَبُئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ١٥١
وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسُرُكُمْ
بِأَذْنِهِ جِئَ إِذَا فَتَنُكُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأُمْرِ
وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَيْكُمْ مَا يَحْبُونَ
مَنْكُمْ مِنْ يَرِيدُ الدُّنْيَا وَمَنْكُمْ مِنْ
يَرِيدُ الْآخِرَةِ ثُمَّ صَرَّفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْلُوكُمْ
وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ١٥٢

* આ સુરાની ૧૨૨ મી આયાત દિવસે લખાયેલી.

§ ઝોહોદ પર્વના રસતાની ચોથી કસબનું કામ પાત્ર ન વાળી તેના સરદારના નામને

અને કોઈ જીવ એવો નથી કે તે
 ખુદાના હોકમ સિવાય મરીનય,
 ચોક્કસ મુદત કેતાબમાં લખેલ છે,
 અને જે કોઈ આ દુનિયામાં બદલો
 ઇચ્છે તેમાંથી તેને અમે આપીશું,
 અને જે આવતી જિંદગીમાં બદલો
 ઇચ્છે તેમાંથી તેને પણ અમે આપીશું,
 અને આલાર માનનારાઓને અમે
 જલ્દથી સંપૂર્ણ બદલો આપીશું. ૧૪૫.
 અને ઘણા એક પેયગમ્બરો હતા કે
 જેની સાથે મોટી ફોજો હતી છે
 પણ જે દુઃખ તેઓની ઉપર ખુદાને
 રસ્તે આવી પડ્યું તેને લીધે તેઓ
 દીલા થયા નહિ તેમજ તેઓ નબળા
 થયા નહિ, અને તેમજ કાંઈપણ દીનતા
 તેઓએ બતાવી નહિ; અને ખુદા
 શીરજ રાખનારાઓને આડે છે. ૧૪૬.
 અને તેઓનું કહેવું આ સિવાય બીજું
 કાંઈ નહોતું કે તેઓએ કહ્યું કે હે
 અમારા પરવરદેગાર અમને અમારાં
 પાપની અને અમારાં કામમાં હદબહાર
 ગયાની તું માફી આપ અને અમારા
 પગ દ્રઢ કર અને કાફર ટોળી ઉપર
 અમને જય આપ. ૧૪૭. પછી ખુદાએ
 તેમને આ દુનિયાનો બદલો અને
 આવતી જિંદગીનો પણ સારો બદલો
 આપ્યો; અને ખુદા સુકૃત્ય કરનારાઓને
 આડે છે. ૧૪૮.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ مَوْتَ الْأَبَازْنِ اللَّهُ كِتَابًا
 مُؤْجَلًا وَمِنْ يَرْدُ ثَوَابِ الدِّينِ ثَوْبَهُ مِنْهَا وَمِنْ
 يَرْدُ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ثَوْبَهُ مِنْهَا وَسَجَزِي
 الشَّاكِرِينَ ١٤٥ وَكَانَ مِنْ نَبِيِّ قَاتِلٍ
 مَعَهُ رِيبُونَ كَثِيرٌ فَأَوْهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَابُوا
 وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ١٤٦ وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ
 إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا
 فِي أَمْرِنَا وَبَتِّ أَقْدَامِنَا وَانْصُرْنَا عَلَى
 الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ١٤٧ فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ
 الدُّنْيَا وَحَسَنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ وَاللَّهُ
 يُحِبُّ الْحَسَنِينَ ١٤٨

§ “ રેખીયુન ” (મોટી ફોજો) નો અર્થ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે “ વિદાન
 પુરો ” અને “ આત્રેમો ” થાય છે; અને કેટલાક કહે છે કે તેનો અર્થ “ દશ હજાર માણસો
 કરતાં ઓછી નહિ એવી માણસોની સંખ્યા ” થાય છે.

શુ' તમે એમ ધારો છો કે તમે જન્મતમાં
દાખલ થાઓ અગર જોકે તમારામાંથી
જેઓ લડાઈ કરે તેઓને ખુદાએ જાણ્યા
(જોયા) નથી, અને ધીરજવાનને પણ
જાણ્યા નથી ? ૧૪૨. અને ખરેખર
તમે મૃત્યુ જુઓ તે અગાઉ તેની તમે
હોંશ કરતા હતા, * પછી ખરેખર તે
તમે જોશું અને તમે (મરનાર તરફ)
નજર કરતા હતા. ૧૪૩. અને મોહમ્મદ
એક પેયગમ્બર સિવાય બીજો કોઈ
નથી, તેના પહેલાં પેયગમ્બરો થઈ ગયા
છે. જો તે મરી જાય અથવા તેને મારી
નાંખવામાં આવે તો શુ' તમે તમારી
એડી ઉપર પાછા ફરશો ? † અને
જો પોતાની બન્ને એડી ઉપર પાછો
ફરે છે તે ખુદાને કદી કંઈ સુકસાન
પહોંચાડી શકશે નહિ, અને ખુદા
આભાર માનનારાઓને જલદી બદલો
આપશે. ૧૪૪.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ
اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ
الضَّالِّينَ ۝ ١٤٢ وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمْنُونَ الْوَيْتَ
مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَاسِمَهُ وَاتَّخَذَ
تَنْظُرُونَ ۝ ١٤٣ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ
قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ
أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ
عَلَى عَقْبِهِ فَلَنْ يَبْصُرَ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُجْزَى
اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ۝ ١٤٤

* આનો સંબંધ કેટલાક મુસલમાનોની સાથે છે કે જેઓ બદની લડાઈમાં હાજર નહિ
હોવાથી તે લડાઈમાં જ લોકોએ ધર્મને માટે શત્રુ આપ્યો તેઓના જેવું માન મીઠું લડાઈમાં
મેળવવાની તક શોધતા હતા, પણ ઓહોદની લડાઈમાં તેઓની આસા નિષ્ફળ થઈ.

† ઓહોદની લડાઈમાં બ્યારે હઝરત પેયગમ્બર ધાવલ થયા અને મરાઈ ગયેલા માણસો
વચ્ચે છૂપા રતા ત્યારે એવી અફવા ઉડી કે હઝરત મોહમ્મદ વધાન પામ્યા. આથી કેટલાક
નબળા મનના મુસલમાનોએ અશુ-સોફ્યાનની પાસેથી પોતાને માટે મારી મેળવવા અમુદુલ્લાને
ઓર્ડરને અરજ કરવા ઈન્જીયુ અને કેટલાક રત્નમિમાંથી નામી ગયા જેથી હઝરત પેયગમ્બરે
તેમને તેમના અપોગ્ય વર્તન માટે દુપકા આપ્યા અને તેઓએ પણ તેના વધાનની અફવા
સાંભળવાથી થયેલી બૂલને માટે તેની પામે મારી મારી અને તે વખતે આ આપાન વળ
ફરવામાં આવી. “ એડી ઉપર પાછા ફરશું ” એટલે એસામ ધર્મ તરફ પેયગમ્બરને ઈડી
ગતા રહેયું.

આ લોકોનો બદલો તેઓના પરવરદેગાર
પાસેથી સમા છે અને બેહુશતની વાડીઓ
છે કે જેની નીચે નદીઓ વહે છે,
તેઓ તેમાં સદા રહેનાર છે, અને (સારી)
કામ કરનારાઓનો બદલો આરે
છે. ૧૩૬. તમારી અગાઉ ઘણાં બનાવે
જાની ગયા છે, માટે પૃથ્વીમાં સુસાફરી
કરો, અને જુઓ કે (પેચગમ્મશને)
જુદા કહેનારનો અંત કેવો હતો. ૧૩૭.
આ માણસોને માટે એક વર્ણન છે
અને એક રસ્તો દેખાડનાર અને
શિખામણ પરહેઝગારો માટે છે. ૧૩૮.
અને તમે દીલા થાઓ નહિ, અને
તેમજ તમે દિલગીર થાઓ નહિ (કારણ
કે) તમે તેઓથી ઉંચા છો જો તમે
મામન છો તો. ૧૩૯. જો તમને કાંઈ
ધા વાગે તો ખરેખર લોકોને તમારા
જેવા ધા વાળ્યા છે, અને અમે આ
દિવસો (તું ચક) વારાફરતી માણસોની
વચ્ચે ફેરવીએ છીએ, અને તે એટલા
માટે કે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને
ખુદા જાણે અને તમારામાંથી ખુદા
સાક્ષીઓ લે. અને ખુદા જાલમગારોને
ચાહતો નથી. ૧૪૦. અને વળી એટલા
માટે કે જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને
ખુદા (સુનાહથી) પાક કરે અને
કાફરોને નાશ કરે. ૧૪૧.

أَوَلَيْكَ جَزَاءُ مِم مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّهِمْ
وَجَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا وَنِمِ اجْرِ الْمَالِينَ ١٣٦
قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا
فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ١٣٧ هَذَا يَوْمَ لِلنَّاسِ
وَهْدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ ١٣٨ وَلَا
تَهْنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ١٣٩ إِنْ يَمْسِكُمْ قَرْحٌ
فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ
نُذْرًا وَلَهَا يَوْمَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ
آمَنُوا وَتَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ١٤٠ وَلِيَحْصِيَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَحْصِيَ الْكَافِرِينَ ١٤١

હે મોમેનો, તમે વ્યાજ ખમણું ચોગણું
ખાઓ નહિ અને ખુદાનો ડર રાખો
કે કદાચ તમે મુકિત મેળવો. ૧૩૦.
અને તે આગનો ડર રાખો કે
જે કાફરોને માટે તૈયાર કરવામાં
આવી છે. ૧૩૧. અને ખુદાનો અને
પેયગમ્બરનો હોકમ ઉઠાવો કે કદાચ
તમારી ઉપર દયા થાય. ૧૩૨.
અને તમારા પરવરદેગારની ક્ષમા તરફ
હોટો, તેમજ જન્મત તરફ કે જેની
પહોળાઈ આકાશો અને પૃથ્વી જેટલી
છે. તે પરહીઝગારો માટે તૈયાર કરેલું
છે, ૧૩૩. કે જેઓ સુખ અને દુઃખમાં
દાન કરે છે, અને પોતાનો કોષ દબાવે
છે અને માણસોને, માફ કરે છે અને
ખુદા સુકૃત્ય કરનારને હોસ્ત રાખે
છે. ૧૩૪. અને જેઓ બ્યારે હુદ
કામ કરે છે અથવા પોતાની ઉપર
ઝોલમ કરે છે ત્યારે ખુદાને યાદ કરે
છે અને પોતાના ગુનાહ માટે માફી
માગે છે; અને ખુદા સિવાય પાપ કેમ
માફ કરે છે? અને તેઓએ જે કયું તે
તેઓએ આગ્રહપૂર્વક કર્યા કયું નહિ,
અને તે તેઓ જાણે છે. ૧૩૫.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا
الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً وَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ١٣٠ وَاتَّقُوا النَّارَ
الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ١٣١ وَاطِيعُوا
اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ١٣٢
وَسَارِعُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ
عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ
لِلمُتَّقِينَ ١٣٣ الَّذِينَ يَنْقُوتُونَ فِي السَّرَّاءِ
وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْمَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ١٣٤
وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لذُنُوبِهِمْ وَمِنْ يَقَرُّ الذُّنُوبِ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
يَصِرُوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ١٣٥

અને તેમને (ફતેહના) ખુશ ખબર આપવા સિવાય ખુદાએ આ મદદ કરી નથી; અને વળી એટલા માટે કે તમારાં અંતઃકરણ તે વડે શાંત થાય અને ફતેહ માત્ર ખુદા પાસેથીજ છે કે જે શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૧૨૬. (ખુદાએ મદદ આપી) એટલા માટે કે જેઓ કાફર થયા છે તેઓમાંના એક લાગને ખુદા કાપી નાંખે, અથવા તેઓને (હરાવી દિલગીર કરી) તુચ્છ કરે કે જેથી તેઓ નિરાશ થઈ પાછા ફરે. ૧૨૭.-આ કામમાં તારે કંઈ નથી.-+ અથવા ખુદા તેમની તૌબા કબુલ કરે અથવા તેમને શિક્ષા કરે. ખરેખર તેઓ ઓલમગાર છે. ૧૨૮. અને આકાશોમાં જે છે અને પૃથ્વીમાં જે છે તે ખુદાનું છે. જેને તે આહે છે તેને તે ક્ષમા આપે છે અને જેને આહે છે તેને તે શિક્ષા કરે છે અને ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૨૯.

وَمَا جَعَلَ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ

قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَكِيمِ ١٢٦ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ

كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ ١٢٧

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ

عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ ظَالِمُونَ ١٢٨

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ١٢٩

શરીર ઉપર અને ઘોડા ઉપર નિશાનીઓ હતા. તેઓએ ઘોડાનાં માથાં અને પૂંછડાંઓ ઉપર રાતા ઉત્તના કકડાં રાખ્યા હતા.

+ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે હઝરત પેયગમ્બર “ઓહોદ” ની લડાઈ પછી જખમી થયેલા અને શહીદ થયેલા અસહાબો વચ્ચેથી “ઓહોદ પર્વતની એક ટેકરી આગળ ગયા અને પોતાના કાકા હમઝાની શહાદતની તથા તેમની પ્રત્યે કાફરોની ઘાતકી વર્તણૂકની ખબર મળી ત્યારે હઝરતે કાફરોનો નાશ કરવા માટે ખુદા પાસે દોઆ કરવાનો મનમાં વિચાર કર્યો. તે વખતે આ આવા વલ્લ કરવામાં આવી તેથી આ વાક્યનો અર્થ એ છે કે કાફરોનો નાશ કરવાનો એખતેવાર તારા હાથમાં નથી પણ માત્ર તારું કામ તેઓને એતવણી આપવાનું અને ઉપદેશ કરવાનું છે.

(તું બહાર નીકળ્યો) કે જે વખતે
તમારામાંની જે ટોળીએ * હીચકારાપણું
બતાવવાનો એસાદો કયાં જો કે ખુદા તે
જાનને ટોળીનો રક્ષક હતો, અને ખુદા ઉપર
મામેનોએ આધાર રાખવો જોઈએ. ૧૨૨.
અને ખરેખર ખુદાએ તમને અંદરમાં
મદદ આપી જો કે તમે હલકા હતા,
માટે ખુદાનો હર રાખો કે કદાચ તમે
તેનો આભાર માનો. ૧૨૩. જ્યારે તું
મામેનોને કહેતો હતો કે 'શુ' આ
તમારે માટે' જાસ નથી કે તમારે
પરવરદેગાર નીચે મોકલેલા ત્રણ હજાર
ફરેશતાઓ વડે તમને મદદ આપે? ૧૨૪.
હા, જો તમે ધીરજ રાખો અને
પરહીઝગારી કરો અને તેઓ તમારી
ઉપર એકદમ ઊછળી આવી પડે તો
એ વખતે તમારે પરવરદેગાર તમને
પાંચ હજાર ફરેશતાઓ વડે મદદ કરશે
કે જેઓ ઘોડા ઉપર ખાસ નિશાનીઓ †
રાખનારા છે. ૧૨૫.

અર્થઘટ્ટ

إِذْ هَمَّ طَاشَانُ مِنْكُمْ
أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا وَعَلَى اللَّهِ
فَلْيَبْزُ كُلُّ الْمُؤْمِنِينَ ١٢٢ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ
اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ١٢٣ إِذْ يَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ الْإِن
يَكْفِيكُمْ أَنْ يُمَدِّدَ رَبُّكُمْ بَلَّةُ الْآفِ
مِنَ الْمَلَائِكَةِ مَزِيلِينَ ١٢٤ بَلَىٰ إِنْ
تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّنْ فُورِهِمْ
هَذَا يُمَدِّدُكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِّنَ
الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ١٢٥

૧૨૫

સખત હોકમ આપ્યો કે ગમે તે થાય તો પણ સાંધી ખસવું નહિ. પ્રથમ હઝરત પેયગમ્બરની
ફતેર થઈ પણ આ નિરંદાએ ગનીમત મેળવવાના લોભથી પોતાની જગ્યા છોડી અને કુરમનના
લશ્કરને હુમલો કરવા દીધો અને પાછલા લાગ ઉપર ફરી વળવાનો લાગ આપ્યો એ બૂઝને
ડીધે તેઓની દાર થઈ. હઝરત પેયગમ્બરને 'પત્તરા વાગ્યા તેથી તે મેં ઉપર ધાયલ થયા
અને તેના આગવા બે દાંત પડી ગયા. આ વખતે ૭૦ મુસલમાનો માર્યા ગયા તેમાં હઝરત
પેયગમ્બરનો કાકા હમઝા પણ હતો.

* એસ અને ખઝરજ કામની આ બે ટોળીઓ હતી. તેમને મુસલમાનો પક્ષે ઓડવાને
અખદુલાહે ઓમરે સમજાવ્યા પણ તેઓ ડગ્યા નહિ અને વફાદાર રહ્યા.

† “ મુસલ્મેનીન ” નો મૂળ અર્થ “ નિશાની ” થાય છે દારણ કે ફરેશતાઓને પોતાનાં

હા જાણો કે તમે તેઓજ છો કે
જેઓ તેઓની સાથે દોસ્તી રાખો
છો અને તેઓ તમારી સાથે દોસ્તી
રાખતા નથી અને તમે સઘળી
કેતાણમાં ઇમાન લાવો છો પણ જ્યારે
તેઓ તમને મળ્યા ત્યારે તેઓએ કહ્યું
કે અમે ઇમાન લાવ્યા છીએ, અને
જ્યારે તેઓ એક બીજાને ખાનગીમાં
મળે છે ત્યારે તેઓ તમારી વિરૂદ્ધ
કેાધથી હાથનાં આંગળાં કરડે છે. કહે
કે તમે તમારા કેાધમાંજ મરે, ખરેખર
પ્રુદા હૃદયની શુદ્ધ વાતો જાણનાર
છે. ૧૧૯. જો તમને કંઈ સુખ મળે તો
(તેનાથી) તેઓ દિલગીર થાય છે
અને જો તમને કંઈ આફત આવી પડે
તો તેઓ તેથી ખુશ થાય છે, પણ જો
તમે ધીરજ રાખો અને ધરહીઝગારી
કરો તો તેઓનાં કાવતરાં તમને કંઈ
અડચણ કરશે નહિ. ખરેખર જે તેઓ
કરે છે તે પ્રુદા ઘેરી લેનાર (જાણનાર)
છે. ૧૨૦. અને (માઠ કરડે) જ્યારે
તું (હે મોહમ્મદ) સવારે તહાર
કુટુંબમાંથી બહાર નીકળીને મોમેનોને
માટે લગ્ન વસ્ત્રો જાણ્યો ત્યાર
કરતો હતો, * અને પ્રુદા સાંભળનાર
(અને) જાણનાર છે. ૧૨૧.

هَآ اَنتُمْ اَوَّلَآءَ يُحِبُّوْهُمْ وَلَا يُحِبُّوْنَكَمْ
وَتُؤْمِنُوْنَ بِالْكِتَابِ كُلِّهِ ۚ وَاِذَا لَقِوْكُمْ قَالُوْا
اٰمَنَّا وَاِذَا خَلَوْا عَضَوْا عَلٰیكَ الْاَنَامِلَ
مِّنَ الْغِيْظِ قُلْ مَوْتُوْا بِنِیْظِكُمْ اِنَّ اللّٰهَ
عَلِيْمٌ بِذٰتِ الصُّدُوْرِ ۙ ۱۱۹ اِنْ تَتَّبِعُوْكُمْ
حَسْبُكُمْ سُوْرَةٌ مِّنْ وَّابٍ تُصِیْبُكُمْ سَيِّئَةٌ
یُّفْرِحُوْا بِهَا ۚ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا
لَا یُضِرْكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا
یَعْمَلُوْنَ حَیْطٌ ۙ ۱۲۰ وَاِذَا غَدُوْتْ مِنْ
اٰهْلِکَ تَبَوَّءُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ
وَاللّٰهُ سَمِیْعٌ عَلِیْمٌ ۙ ۱۲۱

૪. મદિના પાસે આવેલાં ઓહોદ પર્વત આગળ થયેલી લડાઈના સંખ્યામાં છે. બદ્દ આગળ
થયેલા પરાજયનું વેર વાળવાને યજુસ્સેધાને બીજા વર્ષે ત્રણ દરમિયાન અમ્મોનું લશ્કર એકઠું
કરી કુચ કરી. પહેલાં વહેલાં દરમિયાન પેયગમ્બરે સોદરમાં રહીને તે લોકોની સામે થયાનો
નિશ્ચય કર્યો, પણ પોતાના કેટલાક અસહાયોની નિનંતીથી તેણે એક દરમિયાન માણસનું લશ્કર
લઈ બહાર કુચ કરી. રસ્તામાં અબ્દુલ્લાહે-ઓયેયે ૩૦૦ મોનારો સાથે દરમિયાન પેયગમ્બરનો
પથ છોડી દીધો અને પાછો તે મદિને ગયો. દુસ્મનોની પાછળના ભાગમાં પર્વત આવે એવી
રીતે દરમિયાન પેયગમ્બરે ઓહોદ આગળ પોતાની યાવણીઓ ગોઠવી; પણ પર્વતના રસ્તા ઉપર
ચોક્કી રાખવાને અબ્દુલ્લાહે જોયેરની સરદારી તથા ૫૦ તિરેલ ને રખ્યા અને તેમને એવે

અને જે બહુ તેઓ કરે છે તેના બદલામાં તેઓની ઉપર કાંઈ અપકાર (નુકસાન) કરવામાં આવશે નહિ, અને ખુદા પરહીઝગારોને બાબનાર છે. ૧૧૫. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે તેઓનું દ્રવ્ય તેમજ તેઓનાં છોકરાં ખુદાની શિક્ષાને કંઈ ભાગ તેઓની ઉપરથી દૂર કરશે નહિ. અને તેઓ આગના રહેવાસીઓ છે, તેઓ તેમાં સદા રહેનાર છે. ૧૧૬. જેઓ પોતાની મેલકત આ દુનિયાની 'ઝિંદગી'ને માટે વાપરે છે તેઓનો દાખલો એક પવનના દાખલા જેવો છે કે જેમાં અતિશય ઠંડી છે કે જે, જે માણસોએ પોતાના પંડ ઉપર ઝોલમ, કયો છે, તેઓના મોલ ઉપર પડે છે અને તેના નાશ કરે છે. અને ખુદાએ તેમના ઉપર ઝોલમ કયો નથી પ્રભુ તેઓ પોતેજ પોતાની ઉપર ઝોલમ શુઆરે છે. ૧૧૭. હે મોતેનો, તમે પોતપોતા સિવાય (ખીજને) ખાનગીમિત્ર રાખો નહિ. હું તેઓ તમારા સંબંધમાં નુકસાન પહોંચાડવામાં કાંઈ ખાતરી રાખશે નહિ. તેઓ એવું ધ્રુવે છે કે તમે હુઝમમાં પડો. તેઓનાં મ્હેંમાંથી શત્રુતા અહીર થઈ છે પણ તેઓનાં હૃદય જે છૂપાવે છે તે તે કરતાં વધારે મોટું છે. ખરેખર અમે તમારે માટે આપાતનું વર્ણન આપ્યું છે જે તમે સમજો તો. ૧૧૮.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يَكْفُرُوهُ وَاللَّهُ
 عَالِمُ الْمُتَّقِينَ ۝ ۱۱۵ اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَنْ
 تَغْنِيْ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنْ
 اَللّٰهِ شَيْئًا وَّ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا
 خَالِدُوْنَ ۝ ۱۱۶ مَثَلُ مَا يُنْفِقُوْنَ فِيْ هٰذِهِ
 الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ زَيْجٍ فِيْهَا صَرَ اَصَابَتْ
 حَرٌّ قَوْمٌ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ فَاَهْلَكَتُمْ وَمَا
 ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَلٰكِنْ اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝ ۱۱۷
 يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بَطٰٓئِنَ
 دُوْنَكُمْ لَا يَالُوْكُمْ خَبٰٓلًا وَّ دُوَا مَا عٰتَمَ
 قَدْبَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ اَفْوَاهِهِمْ وَمَا
 تَخْفٰی صَدُوْرُهُمْ اَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ
 الْاٰیٰتِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ۝ ۱۱۸

તમે ઉશ્કારા આપ્યા છે તેટલા માટે આ ફકરો વલ્લ કરવામાં આવ્યો.

હું કેટલાક એસ્લામ ધર્મ ખાનનારાઓને પોનાફિકા સાથે સગપણ અને બંધુબાવનો નિકટ સંબંધ હતા અને તેઓ છૂપી રીતે તેમને આહવા દતા.

તેઓ (યહુદીઓ) ની ઉપર ન્યાં
તેઓને જોવામાં આવે છે ત્યાં
હુલકાઇ (ની નિશાની) મૂકવામાં
આવી છે પણ ખુદાના દોરડા ઈ (હોકમ)
અને માણસોના દોરડા (વચન) થી
(તેઓને આશ્રય આપવામાં આવે છે)
અને તેઓ ખુદાના કોપ તરફ ફર્યા
છે અને તેઓની ઉપર ક'ગાલ્લ સ્થિતિ
(ની નિશાની) મૂકવામાં આવી છે,
આનું કારણ એ કે તેઓ ખુદાની
આયાતનો એનકાર કરતા હતા અને
પેયગમ્બરોને નાહક મારી નાંખતા હતા,
આનું કારણ એ કે તેઓ પાપ કરતા
હતા અને હદખહાર જતા હતા. ૧૧૨.
તેઓ (મોમેનો અને કાફરો) સરખા
નથી, કેતાબનાં લોકોમાંની એક ઉમ્મત
ધર્મમાં દ્રઢ છે, તેઓ શતને વખતે
ખુદાની આયાત (કોરઆન) વાંચે છે
અને તેઓ સેજદા કરે છે. ૧૧૩. તેઓ
ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માને છે
અને સત્કાર્ય ફરમાવે છે અને હુદ
કર્મની મના કરે છે અને સુકૃત્ય તરફ
ઉતાવળથી દોડે છે અને તેઓ ખવિત્ર
માણસોમાંના છે. ૧૧૪.

ضربت عليهم الذلة أين ما تقفوا إلا
بجبل من الله وحبل من الناس وباءوا
بغضب من الله وضربت عليهم المسكنة
ذلك بأنهم كانوا يكفرون بآيات الله
ويقتلون الأنبياء بغير حق ذلك بما
عصوا وكانوا يندون ١١٢ ليسوا
سواء من أهل الكتاب أمة قائمة يتلون
آيات الله أناء الليل وهم يسجدون ١١٣
يؤمنون بالله واليوم الآخر ويأمرون
بالمعروف وينهون عن المنكر ويسارعون
في الخيرات وأولئك من الصالحين ١١٤

ઈ “ ખુદાનું દોરડું ” એટલે ખુદાનો હોકમ કારણ કે યહુદીઓ પાસેથી જેઠા લેવાનું
ખુદાએ ફરમાવ્યું છે અને “ માણસોનું દોરડું ” એટલે મુસલમાનો તે હોકમને અનુસરી
તેઓની પાસેથી જેઠા લે છે. આ બે કારણોથી એસ્લામ રાજ્યમાં ન્યાં તેઓ નબ છે ત્યાં
તેઓને આશ્રય આપવામાં આવે છે, નહિતો ન્યાં ન્યાં તેઓ નબ છે ત્યાં ત્યાં તેઓની ઉપર
હુલકાઇની નિશાની જોવામાં આવે છે.

૧૧ ન્યારે અખદુલ્લાહે-સલામે અને તેના દોસ્તદોસ્તોએ એસ્લામ ધર્મ મહલુ કયો ૧૫૨
યહુદીઓએ તેઓને મહેલું મારીને કહ્યું કે તમે નીચ માણસો છો કારણ કે આપણા આપદાદાથી

તે તે દિવસે છે કે (જે દિવસે કેટલાંક) મોં
સફેદ થશે અને (કેટલાંક) મોં ઢાળાં
થશે; પણ જેઓનાં મોં ઢાળાં થશે
(તેઓને કહેવામાં આવશે) કે શું તમે
તમારા ઇમાન પછી કાફર થયા? માટે
તમે શિક્ષા આપો કારણ કે તમે કાફર
થયા હતા. ૧૦૬. પણ જેઓના અંદર
સફેદ થશે તેઓ ખુદાની રહુગત
(બેદેશ્ત) માં રહેશે, તેઓ તેમાં
નિરંતર રહેનાર છે. ૧૦૭. આ ખુદાની
આધાત છે, અને ત્હારી પાસે તે સાચી
વાંચીએછીએ, અને ખુદા સર્વ આલમ
માટે ઝોલમ ઇચ્છતો નથી. ૧૦૮. અને
જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે
ખુદાનું છે અને ખુદા તરફ સર્વ કામ
રજુ કરવામાં આવશે. ૧૦૯. તમે
સર્વોત્તમ ઉમ્મત (મુસ્લિમ) છો કે જેને
માણુઓ માટે પેદા કરેલ છે, તમે
સત્કાર્ય ફરમાવો છો અને દુષ્ટ કર્મની
મના કરો છો, અને ખુદા ઉપર ઇમાન
લાવો છો. અને જે કેતાબના લોકો
ઇમાન લાવે-તો તેમને માટે તે સાફ
છે. તેમનામાં કેટલાક મોમેન છે અને
તેઓમાંના ઘણાં ધર્મ વિરુદ્ધ ચાલનારાઓ
છે. ૧૧૦. સહેજ દુઃખ સિવાય તેઓ
તમને કંઈ ઇજા પહોંચાડી શકશે નહિ;
અને જે તેઓ તમારી સામે લડે તો
તેઓ પોતાની ખીક તમારા તરફ ફેરવશે
પછી તેઓને મદદ કરવામાં આવશે
નહિ. ૧૧૧.

يَوْمَ بَيضُ وُجُوهِ وَتُسَوِّدُ وُجُوهُ فَأَمَّا
الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْمَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ١٠٦ وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ
وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ١٠٧ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا
عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا
لِّلْعَالَمِينَ ١٠٨ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ١٠٩
كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ
مِّنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهمُ الْفَاسِقُونَ ١١٠
لَنْ يَضُرَّكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يَتْلُوكُم
يُؤَلُّوكُمُ الْإِدْبَارَ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ لَاحِظُونَ ١١١

અને તમારામાંથી એક એવી ઉમ્મત
(૩૧૧) હોવી જોઈએ કે જે સલાઈ *
(એસ્લામ ધર્મ) તરફ માણસોને ખેલાવે
અને સત્કર્મ ઈ ફરમાવે અને દુષ્ટ
કર્મની મના કરે, અને આવા લોકો
સ્તગારી (મુકિત) મેળવનાર છે. ૧૦૪.
અને તમે તેઓના જેવા થાઓ નહિ
કે જેઓ પોતાનીપાસે સ્પષ્ટ નિશાનીઓ
આવ્યા પછી જુદા પડી ગયા અને
એકબીજાની વિરુદ્ધ થયા; અને તેઓને
માટે મોટી શિક્ષા છે. ૧૦૫.

وَلَكِنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ
إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ ۱۰۴
وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا
مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ
لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ ۱۰۵

સળગાવી તે સંબંધી આ ફકરો વલ કરવામાં આવ્યો હતો. આ બે કામમાંના કેટલાક લોકો
એક બીજા સાથે વાતચીત કરતા બેઠા હતા તે વખતે તેઓની પાસે યદને તે યહુદી
નીકાઓ; અને આ લોકો પ્રથમ તો એક બીજાના કદા શત્રુ હતા પણ એસ્લામ ધર્મના પ્રભાવને
લીધે તેમની વચ્ચે દોસ્તી અને સંપ થયેલા બેઠા તે મનમાં ધણેજ શુસ્સે થયો અને તેઓની
વચ્ચે કુસંપ કરાવવાના હેતુથી તેણે એક જુવાનીઆને તેમની પાસે બોલાવ્યાની ખુનરેડી લાગાવતું
વર્ણન કરવા અને ખરજ કામની નિદા વિષે રચેલી કવિતાની કેટલીક લીટીઓ તેમને વાંચી
સંભળાવવા મોકલ્યો આ જુવાનીઓએ તેનો હોકમ બગાડ્યો તે ઉપરથી દરેક કામના લોકો
પરસ્પર એક બીજાને મહેલું મારવા લાગ્યા આખરે તેઓ મારામારીપર આવ્યા અને તેમની
વચ્ચે એક ભયંકર મુઘ્ધ ચાલ્યું. હઝરત પેયગમ્બર આ સાંભળીને તરતજ રણભૂમિ ઉપર ગયા.
તેણે તેઓના દરીયાવું સમાધાન કર્યું અને તેઓ પાછા કાફર લોકોના બૂના રિવાજો તરફ ફર્યા
તે માટે તથા એસ્લામ ધર્મથી શાંત પડેલા વૈરને પાછું તેઓએ સળગાવ્યું તે માટે તેમને
સખત ઠપકો આપ્યો, વળી તેણે જણાવ્યું કે આ જે બન્યું તે તેઓની શાન્તતામાં ખસલ
પહોંચાડવા માટે એક કાવતરું હતું.

* આનો અર્થ ખુદાનો ધર્મ અથવા કોરઆન થાય છે.

૬ “ મઅરફ ” (સત્કર્મ) એટલે કોરઆન અને મુસ્લમાનના પ્રમાણે જે હોય
તે અને “ મુનકર ” (દુષ્કર્મ) એટલે તેનાથી વિરુદ્ધ થાય તે વલભ છે.

૧૧ યહુદી અને ખ્રિસ્તીઓ કે જેઓના ધર્મ પ્રમાણે થાય છે તેઓની માફક.

હે મોમેનો, જેઓને દેતાળ આપવામાં આવી છે તેઓમાંના એક બાગનો ને તમે હાકમ ઉઠાવશે તો તેઓ તમારા ઇમાન પછી તમને પાછા કાઢેર બનાવશે. ૧૦૦. અને તમે કેમ માનતા નથી જોકે તમને ખુદાની આયાત (કોરઆન) વાંચી સંભળાવવામાં આવે છે? અને તમારી વચ્ચે ખુદાનો પેયગમ્બર છે, પણ જે ખુદા (ના ધર્મ) ને સજ્જડ વળગી રહે છે તેને ખરેખર સિધ્ધા રસ્તા તરફ દોરવામાં આવ્યો છે. ૧૦૧. હે મોમેનો, ખુદાનો ચોખ્ખો હર રાખો અને તમે મુસલમાન થયા સિવાય મરી જાઓ નહિ. † ૧૦૨. અને તમે સઘળા ખુદાના દોરડા (ધર્મ) ને મજબુત વળગી રહો અને જુદા પડી જાઓ નહિ, પણ તમારી ઉપરની ખુદાની મહેરબાની યાદ કરો કે ત્યારે તમે (એક બીજાના) દુશ્મન હતા કે ત્યારે તેણે તમારા અંતઃકરણો વચ્ચે (દોસ્તી ઉત્પન્ન કરી) સંપ પેદા કર્યો, પછી તમે તેની મહેરબાનીથી ભાઈઓ થયા અને તમે આગના ખાંડાની કોર ઉપર હતા પણ તેણે તમને તેમાંથી બચાવ્યા. આ પ્રમાણે ખુદા તમને પોતાની નિશાનીઓ બતાવે છે કે કદાચ તમે સિધ્ધા રસ્તા મેળવો. ૧૦૩.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا
فَرِيقًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ۝ ۱۰۰
وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تَتْلُوا آيَاتِ
اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ
هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝ ۱۰۱ يَا أَيُّهَا
الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا
تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ۝ ۱۰۲ وَاعْتَصِمُوا
بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ
بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ
عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُم آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ ۱۰۳

† એટલે તમે મરી જાઓ ત્યાં સુધી એસ્લામ ધર્મ ઉપર બરાબર કાયમ રહેજો.

§ આસ અને ખરજની કામ વચ્ચે શાસ-એબને-કૈસ નામના એક દુધ ચપુદીએ લગાઈ

તેમાં સ્પષ્ટ નિશાનીઓ ઈ છે,
(તેમાંની એક) એબ્રાહીમનું મકામ;
અને જે તે ઘરમાં દાખલ થાય છે તે
સલામત છે. અને ખુદાને માટે તે વરની
હજ્જ † (જાત્રા) માણસોમાંનો જે કોઈ તે
તરફ રસ્તે જવાને શકિતમાન હોય તેની
ઉપર (વાજેળ) છે; અને જે તે નહિ માને
તો ખરેખર ખુદા સર્વ સ્પષ્ટિથી તવંગર
છે. ૯૭. કહે કે હે કેતાબના લોકો,
શામાટે તમે ખુદાની આયાત માનતા
નથી ? અને તમે જે કરોછો તેનો
ખુદા સાક્ષી છે. ૯૮. કહે કે હે
કેતાબના લોકો, શામાટે તમે, જે ઇમાન
લાવ્યા છે તેને, ખુદાને રસ્તેથી અટકાવો
છો ? તમે તેમાં વાંકુંચુંકું શોધોછો જોકે
તમે (તેને માટે) સાક્ષી છો ? અને
તમે જે કરોછો તેનાથી ખુદા ગાફલ
નથી. ૯૯.

فِي آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ مِّمَّا يَرْحِمُ
وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ
الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ
فَإِنَّ اللَّهَ غَفِيٌّ عَنِ الْكَافِرِينَ ٩٧ قُلْ يَٰ أَهْلَ
الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَآلِهِ
شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ٩٨ قُلْ يَٰ أَهْلَ
الْكِتَابِ لِمَ تَصَدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ مِنْ
أَمْنٍ تَغْوِيهِهَا عِوَجًا وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۚ وَاللَّهُ
بِقَافِلٍ عَاطِلُونَ ٩٩

લખેલું છે કે હઝરત આદમે મકકામાં બાંધેલી મસ્જદ પહેલી એમારત છે. પછી હઝરત તુહન
તોફાન વખતે તે ખરાબ સ્થિતિમાં આવી ગઈ અને હઝરત એબ્રાહીમે પછી અમાલેકાએ અને
પછી ફારૂશે તેની મરામત કરી. વધારે ખબરને માટે પ્રસ્તાવના જુઓ.

ઈ તફસીર લખનારાઓએ આ જગ્યાને માટે ઘણી નિશાનીઓ આપી છે તેમાંની કેટલીક
નીચે પ્રમાણે (૧) જે પ્રમાણે અહિં બતાવ્યું છે તે પ્રમાણે હઝરત એબ્રાહીમનું મકામ (૨)
મકકા શહેરની કાયમ સહી સલામતી (૩) પક્ષીઓ કઅગાના છાપરાં ઉપર બેસતાં નથી તે (૪)
જંગલી જાનવરો ત્યાં આગળ પોતાની કુરતા છોડી દે છે તે. (૫) દુરુમન તરીકે જોયો તેની
ઉપર કુમરો કરવા આવેલા હતા તેઓ કદિ આગાદ થયા નથી તે. (૬) માંદા માણસો ત્યાં
જવાથી પોતાના વ્યાધિમાંથી મુક્ત થાય છે તે અને બીજી ઘણી નિશાનીઓ.

† મકકાની હજ્જ જાણ્યત પ્રસ્તાવના જુઓ.

સઘળી જાતનો ખોરાક, એસરાઇલનાં
છોકરાંઓ માટે તૌરાત નીચે મોકલવામાં
આવ્યું તે પહેલાં એસરાઇલે પોતાને માટે
જે હરામ કર્યું હતું તે સિવાય હલાલ
હતો. † કહે કે તૌરાત લાવો, પછી
તે વાંચો, જો તમે સત્યવાદી હો તો. ૯૩.
પછી જે દાઈ ખુદા વિરુદ્ધ આ પછી
જૂઠું ઘડી કાઢે છે તેઓ જોલમગારો
છે. ૯૪. કહે કે ખુદા સાચું બોલ્યો છે માટે
એસરાઈલીમના ધર્મ હનીફ પ્રમાણે ચાલો
અને તે મૂર્તિપૂજકોમાંનો નહોતો. ૯૫.
ખરેખર પહેલ વહેલું ઘર માણસોને
માટે જે બાંધવામાં આવ્યું તે તેજ છે
કે જે બાંધકામાં * છે; તે સઘળા
માણસોને સુખારક અને ખરો રસ્તો
ખતાવનાર છે. ૯૬.

كُلَّ الطَّامِرَاتِ كَانَ جَلِيلِي
اسْرَآئِيلَ إِلَّا مَحْرَمَ اسْرَآئِيلَ عَلَى
نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَنْزِلَ التَّوْرَةُ قُلْ قَالُوا
بِالتَّوْرَةِ قَالُوا مَا أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٩٣
فَمَنْ أَقْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ
ذَلِكَ قَالُوا إِنَّكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٩٤ قُلْ
صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ خَنِفًا وَمَا
كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٩٥ أَنْ أَوَّلَ بَيْتٍ
وَضَعَ لِلنَّاسِ لِلَّذِي بَكَتْهُ مَبَارَكًا وَهُدًى
لِلْعَالَمِينَ ٩٦

† ચોથા પ્રકરણની ૧૬૦ મી આયા વલ કરવામાં આવી ત્યારે યહુદીઓએ ગુસ્સે થઈને
કહ્યું કે આ આયામાં લખેલી વસ્તુઓ હરામ હતી; પણ દરરોજ પેશગમ્યારે તેમને કહ્યું કે
ખુદાએ હરત મુત્તાને ધર્મ-નિયમો કહી દેખાડ્યા ત્યાર પહેલાં સઘળી પાક જાતનું માંસ હલાલ
હતું પણ અમુક રોગને લીધે દરરોજ યજ્ઞકુળે એવી નજર કરી (ખાધા લીધા) કે જો ખુદા
મને સાગ્ન કરે તો જે ખાવાપીવાનું અને ઘણું પસંદ છે તે હું ખાઈશ પીઈશ નહિ તેથી જ્યારે
તે સાગ્ન થયા ત્યારે તેણે ઉંટનું માંસ અને ઉંટનું દૂધ કે જે તેને જલુ ગમતું હતું તે તેણે
ખાવું બંધ કર્યું અને યહુદી લોકો આ પ્રમાણે ચાલ્યા અને તેઓએ આ ચીજો હરામ ગણી.

* કેટલાક કહે છે કે 'જે' અને 'ગીમ' અક્ષર એક બીજાને બદલે વપરાય છે અને
તેથી "બકકા" અને "મકકા" એકજ છે. કેટલાક કહે છે કે જે જગ્યાએ મસ્જદ બાંધવામાં
આવી છે તે જગ્યાનું નામ "બકકા" છે અને શહેરનું નામ "મકકા" છે. દરિસમાં એમ

તેમાં તેઓ નિરંતર રહેનાર છે. તેઓની શિક્ષા ઓછી કરવામાં આવશે નહિ અને તેમજ તેઓને કંઈ વખત આપવામાં આવશે નહિ. ૮૮. પણ જેઓએ આ પછી પસ્તાવો કર્યો અને સારાં કૃત્ય કર્યાં તો ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) હયાળુ છે. ૮૯. ખરેખર જેઓ પોતાના ઇમાન પછી કાફર થયા, પછી કાફરપણામાં વધારો કર્યો તેઓને પશ્ચાત્તાપ કદિ સ્વીકારવામાં આવશે નહિ; અને તેજ લોકો આઠે રસ્તે ચાલનારાઓ છે. ૯૦. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે અને કાફરપણામાં મરી ગયા છે તેઓમાંના એક પણ પાસેથી પૃથ્વી ભરાય એટલું સોનું કપૂલ રાખવામાં આવશે નહિ અગર જે તેઓ તે છુટકારા માટે આપે. આવા લોકો માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે, અને તેઓને માટે દેાઈ મદદગાર નથી. ૯૧.

તમને કદિ ભલું (ગેહિશ્ત) મળશે નહિ, ત્યાં સુધી જે ચીજનો તમને પ્યાર છે તેમાંથી તમે કંઈ દાનમાં ખરચો; અને જે કંઈ ચીજ તમે દાનમાં આપો છો તે ખરેખર ખુદા બલુનાર છે. ૯૨.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخْتَفِ عَنْهُمْ
الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَاصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ ۸۹

كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَادُوا كُفْرًا
لَنْ تَقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ

الضَّالُّونَ ۝ ۹۰

وَهُمْ كَفَّارٌ فَلَنْ يَقْبَلَ مِنْ أَحَدٍ هُمْ
مِلًّا إِلَّا رِضًا ذَهَابًا وَلَوْ أَقْدَىٰ بِهِ أُولَٰئِكَ
لَهُمْ عَذَابُ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۝ ۹۱

لَنْ تَأْكُلُوا الرِّبَا حَتَّىٰ
تُنْفِقُوا مِمَّا تَحِبُّونَ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ

فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۝ ۹۲

કહે કે અમે ખુદા ઉપર ઇમાન લાવ્યા
છીએ અને અમને જે નીચે મોકલવામાં
આવ્યું છે, તેની ઉપર અને જે
એકાદહીમ અને એરમાઇલ, અને એસહાક
અને યજાકુબ અને અસખાત (યજાકુબના
દીકરાઓ) ને નીચે મોકલવામાં આવ્યું છે
તેની ઉપર, અને જે યુસા અને ઇસા અને
ખીના પેચગમ્બરને પોતાના પરવરદેગાર
તરફથી જે આપવામાં આવ્યું છે તેની
ઉપર, અમે ઇમાન લાવ્યાછીએ. તેઓમાંના
કોઇ વચ્ચે અમે ફરક ગણીશું નહિ
અને અમે ખુદાને આધીન રહેનારા
છીએ. ૮૪. અને જે કોઇ એસ્લામ
ધર્મ સિવાય બીજા ધર્મ લેવા ચત્ત કરે
તો તેની પાસેથી તે કબૂલ રાખવામાં
આવશે નહિ અને તે આવતી જિંદગીમાં
નુકસાન ખમનારાઓમાંનો છે. ૮૫.
ખુદા તે કોમને કેમ રસ્તો બતાવશે કે
જે પોતાના ઇમાન પછી કાફર થઇ છે, *
અને જેઓએ પોતેજ સાક્ષી આપી હતી
કે પેચગમ્બર સાચો છે અને જેઓની
પાસે નિશાનીઓ પણ આવી હતી ?
અને ખુદા એલમગાર કોમને રસ્તો
બતાવતો નથી. ૮૬. આ તે લોકો છે
કે જેઓની સજા એ છે કે તેઓની
ઉપર ખુદાની, અને ફેરેશ્તાઓની, અને
સર્વ લોકોની લખનત છે. ૮૭.

قُلْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا
وَمَا اُنْزِلَ عَلٰى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰىلَ
وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ وَالْاَسْبَاطِ
وَمَا اَوْتٰى مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيُّوْنَ مِنْ
رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ
لَهُ مُسْلِمُوْنَ ۝ ۸۴ وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْاِسْلَامِ
دِيْنًا فَلَنْ يَّقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى الْاٰخِرَةِ
مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝ ۸۵ كَيْفَ يَهْدِي اللّٰهُ
قَوْمًا كَفَرُوْا بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوْا اَنْ
الرَّسُوْلَ حَقٌّ وَجَآءَهُمُ الْبَيِّنٰتُ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ۝ ۸۶ اُوْلٰئِكَ
جَزَاؤُهُمْ اِنْ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللّٰهِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ
وَالنَّاسِ اَجْمَعِيْنَ ۝ ۸۷

* આ હારેસ-બેન-સોવૈદ અને તેઓના વગેરે બાર માણસો હતા કે જેઓ પ્રથમ
એસ્લામ ધર્મ પાળતા હતા; પણ પછી તે ધર્મનો ત્યાગ કરી તેમાંથી નીકળી ગયા હતા.

અને (યાદ કર) કે જ્યારે ખુદાએ
 પેયગમ્બરો પાસેથી વચન લીધું કે
 જ્યારે હું તમને કેતાબ અને જ્ઞાનમાંથી
 કાંઈ આપું, પછી તમારી પાસે એક
 પેયગમ્બર આવે કે જે તમારી પાસે જે
 છે તેને સત્ય માનનાર હોય ત્યારે તમારે
 તેને ખચિત માનવો અને તેને ઝરૂર
 મદદ કરવી. † ખુદાએ કહ્યું કે શું તમે તે
 કબૂલ કર્યું અને આ બાબત તમે મ્હાફ
 વચન ઉપાડ્યું? તેઓએ કહ્યું કે અમે કબૂલ
 કર્યું. તેણે કહ્યું કે ત્યારે તમે સાક્ષી
 રહો અને હું તમારી સાથે સાક્ષીઓમાંનો
 એક છું. ૮૧. પણ જે આ પછી મ્હોં
 ફરે તે તેઓ નાફરમાની કરનારાઓ
 છે. ૮૨. શું ખુદાના ધર્મ સિવાય તેઓ
 બીજા ધર્મ શોધે (ધરંછે) છે? અને
 આકાશો અને પૃથ્વીમાં જે કોઈ છે
 તે તેને ખુશી કે નાખુશીથી આધીન
 થયો છે, અને તેની તરફ સઘળાને
 પાછું ફરવાનું છે. ૮૩.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْتُكُمْ
 مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ
 مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ
 قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ
 أَصْرِي قَالُوا أَقْرَرْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَإِنَّا
 مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ٨١ فَمَنْ تَوَلَّىٰ
 بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ٨٢
 أَفْتَرِ دِينَ اللَّهِ يَتَّبِعُونَ وَلَهُ اسْمٌ مِنْ
 فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا
 وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ٨٣

† હજરત મોહમ્મદ પેયગમ્બરને માનવાનું અને તેના ધર્મને મદદ કરવાનું બધા પેયગમ્બરો
 પાસેથી ખુદાએ વચન લીધું; તેથી આ ઠેકાણે "રસુલ" એ શબ્દ ખાસ હજરત મોહમ્મદ
 પેયગમ્બરને માટે મૂકવામાં આવ્યો છે.

અને ખરેખર તેમનામાં એક ભાગ એવો છે કે જેઓ કેતાબ પઢતી વખતે (અવળો અર્થ કરવાના હેતુથી) પોતાની જાણ મરડે છે કે જેથી તમે ધારે કે તે કેતાબ (તોરાત) માંથી છે; પણ તે કેતાબમાંથી નથી, અને તેઓ કહે છે કે તે ખુદા પાસેથી છે, પણ તે ખુદા પાસેથી નથી, અને તેઓ ખુદા વિશે જુદું જોલો છે અને તે તેઓ જાણે છે. ૭૮. કેઈ પુરુષને તે યોગ્ય નથી કે ખુદા તેને કેતાબ, અને જ્ઞાન અને પેયગમ્બરી પઢવી આપે; પછી તે માણસોને કહે કે તમે ખુદાના કરતાં મહારા બંદા થાઓ. ૬ પણ (તેને આમ કહેવું યોગ્ય છે કે) તમે (શીબજોને) કેતાબ શીખવવાથી અને તેને વાંચી તમારા અભ્યાસથી સત્ય ધર્મ પાળનારાઓ અને જ્ઞાનમાં પ્રવીણ થાઓ. ૭૯. અને (તેમજ તેને યોગ્ય નથી કે) તે તમને હોકમ કરે કે તમે દેરેરતા અને પેયગમ્બરોને તમારા પરવરદેગાર તરીકે ગણો. શું તે તમને, તમે મુસલમાન થયા પછી, કાફરપણા મટે હોકમ કરશે? ૮૦.

وَإِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلُونِ السَّنْهُمْ بِالْكِتَابِ
لَتَجِبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ
الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ۷۸ مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ
الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَ ثُمَّ يَقُولَ
لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
الْكِتَابِ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ۷۹ وَلَا
يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الْمَلَائِكَةَ وَالنَّبِيِّينَ أَرْبَابًا
إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۸۰

અને કેતાબના લોકોમાં કેટલાક એવા છે કે જે તું એક “કેન્તાર” લશ્કરો રાખી તેમને સોંપે તો તેઓ તને તે પાછો આપશે; અને તેઓમાંના કેટલાક એવા છે કે જે તું એક “દિનાર” લશ્કરો રાખી તેઓને આપે તો તને તેઓની પાસે હુમેશાં ઉભા રહી માથા સિવાય તેઓ પાછો આપશે નહિ; આતુ’ કારણ એ છે કે તેઓએ કહ્યું કે અમારી ઉપર અલણુ માણસો સંખ્યાથી * કાંઈ રસ્તો (શિક્ષા) નથી. અને તેઓ ખુદા વિષે જૂઠું બોલે છે અને તે તેઓ જાણે છે. ૭૫. (તેમ નથી) બદકે જે પોતાનું વચન પૂરું પાળે છે અને પરહીઝગારી કરે છે તો ખરેખર ખુદા પરહીઝગારોને ચાહે છે. ૭૬. જેઓ ખુદાનું વચન અને પોતાના સોગંદ † જુજ ક્રિમતે વેચે છે તેઓને માટે આવતી જિંદગીમાં કંઈ લાગ નથી; અને તેઓની સાથે ખુદા વાત કરશે નહિ, અને તેઓની તરફ કયામતને દિવસે (હયાની) દ્રષ્ટિ કરશે નહિ અને તેમને પાક કરશે નહિ અને તેઓને માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૭૭.

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ قَتَارُ يُوَدِّهِ
إِيَّكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بَدِيَارٌ لَا يُؤَدِّهِ
إِيَّكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ
وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ٧٥ بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقِ
فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ٧٦ إِنْ الَّذِينَ
يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمًّا قَلِيلًا
أَوْ لَكَ لَا خَلْقَ لَكَ فِي الْآخِرَةِ وَلَا
يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ٧٧

* યહુદી લોકો એમ માનતા કે જે તૌરાત જાણતો નથી તે “અલણુ” છે અને તેથી તેની મેટકત ખાતરી એ દલાલ છે તેટલા માટે તેઓ એવું ધારતા કે અલણુ લોકોની મેટકત ખાવાથી તેઓને શિક્ષા થશે નહિ.

† કેટલાક યહુદી ધર્મ ગુરુઓએ કઅય-એન-અશરફ પાસેથી નજવી બેટ લઇને તૌરાતની કેનાખમાં હઝરત પેયગમ્બરનાં જે જે વખાણ હતાં તે બદલી નાખ્યાં.

કેતાબના લોકો (યહુદીઓ) ના એક
 ભાગે * (પોતાના ધર્મવાળાને) કહ્યું
 કે મોમેનો ઉપર જે નીચે મોકલવામાં
 આવ્યું છે તે તમે દિવસની શરૂઆતમાં
 માનો અને દિવસને અંતે તેનો એનકાર
 કરો કે કંદાચ તેઓ (મોમેનો પોતાના
 ધર્મથી) પાછા ફરે. ૭૨. અને જે
 તમારા ધર્મ પ્રમાણે આવે છે તે
 સિવાય બીજાને તમે માનો નહિ. કહે
 ખરેખર, સત્ય ધર્મ ખુદાનો ધર્મ
 (એસ્લામ) છે. (વળી તેઓએ
 કહ્યું) કે (તમારે એવું માનવું નહિ
 કે) જે તમને આપવામાં આવ્યું છે,
 તેના જેવું કોઈને આપવામાં આવ્યું
 છે, અથવા તેઓ તમારા પરવરદેગાર
 પાસે તમારી સાથે તકરાર કરશે. કહે
 કે ખરેખર ફક્ત જી ખુદાના હુકમમાં
 છે, જેને ચાહે છે તેને તે આપે છે
 અને ખુદા અતિ ઉદાર (અને)
 બહુનાર છે. ૭૩. તે જેને ચાહે છે
 તેને ખાસ કરીને પોતાની દયા ખતાવે
 છે અને ખુદા મોટી કૃપાનો ધણી
 છે. ૭૪.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
 آمِنُوا بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ
 آمَنُوا وَجِهَ النَّهَارِ وَاکْفِرُوا آخِرَهُ لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ ٧٢ وَلَا تَوْنُوا إِنَّمَا لِمَنْ يَنْبَغِ
 دِينُكُمْ قُلْ إِنِ الْهُدَى هَدَى اللَّهُ أَن يُؤْتَى
 أَحَدٌ مِّثْلَ مَا أُوتِينَا أَوْ يَحْكُمَ عِنْدَ رَبِّكُمْ
 قُلْ إِنِ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ
 يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٧٣ يَخْتَصُّ
 بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
 الْعَظِيمِ ٧٤

* આ લોકો ખંખરના કેટલાક યહુદી ધર્મ ગુરૂઓ હતા. તેઓએ પોતાના કેટલાક લોકોને
 એવી મુશ્કાળ આપી કે તમે એસ્લામ ધર્મ ગ્રહણ કર્યો છે એવો તમારે સવારમાં ડાળ કરવો
 પણ સંજે એમ કહેવું કે અમે આશ્વ ધર્મપુસ્તક જોયું છે અને ધર્મ ગુરૂઓને પૂછ્યું
 છે અને તે કેતાબમાં ચોક્કસ અને વહેંચેલા આવનાર પેચગમ્બર હઝરત મોહમ્મદ છે એવું
 માલુમ પડતું નથી. આ યુક્તિથી મુસલમાનોનાં મનમાં શંકાઉત્પન્ન કરવાની તેઓએ આશા
 રાખી હતી.

¶ = ફક્ત " એટલે એકતા અથવા અમેસરપણું અથવા જ્ઞાન અને શુદ્ધિ.

એજરાહીમ ચહુદી નહોતો અને
 નસરાની પણ નહોતો * પણ તે હનીફ
 (સત્યધર્મપાળનાર) અને મુસ્લેમ હતો
 અને તે મૂર્તિપૂજકોમાંનો નહોતો. ૬૭.
 ખરેખર વધારે ચોચ માણસો
 એજરાહીમના ધર્મ માટે તેઓ છે કે
 જેઓ તેની પ્રમાણે આજ્યા છે; તેમજ
 આ પેચગમ્બર અને જેઓએ હમાન
 આપ્યું છે (તેઓ વધારે ચોચ છે)
 અને ખુદા ઓમેનોનો હોસ્ત છે. ૬૮.
 કેતાબના લોકોનો એક ભાગ એવું
 ધરે છે કે તમને જોડે માર્ગ લઈજાય †
 અને તેઓ પોતાના સિવાય બીજાને
 આડે રહેતે લઈજતા નથી અને તે
 તેઓ સમજતા નથી. ૬૯. હે
 કેતાબના લોકો, શામાટે તમે ખુદાની
 આયાતનો એનકાર કરો છો જ્યારે
 તમે પોતે સાક્ષી છો ? ૭૦. હે
 કેતાબના લોકો શામાટે તમે સત્યને
 અસત્યથી છપ્પાવો છો ? અને તમે શામાટે
 સાચી વાત સંતારો છો ? અને તે તમે
 જાણો છો. ૭૧.

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا
 وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ
 مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٦٧ إِنْ أُولَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ
 الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا
 وَاللَّهُ وَلَى الْمُؤْمِنِينَ ٦٨ وَدَّتْ طَائِفَةٌ مِنْ
 أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ
 إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ٦٩ يَا أَهْلَ
 الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأْتِمِ
 تَشَهُدُونَ ٧٠ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَتَّبِعُونَ
 الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُونَ الْحَقَّ
 وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٧١

* ચહુદીઓ એમ કહેતા કે હજરત એજરાહીમ ચહુદી હતો; અને ખ્રિસ્તિઓ એમ કહેતા
 કે તે ખ્રિસ્તિ હતો.

† હોઝખકા અને અમ્માર ને એસ્લામ ધર્મમાંથી ફેરવીને પોતાના ધર્મમાં લાવવાને કેટલાક
 ચહુદીઓ પ્રયત્ન કરતા હતા તે સંબંધી આ આજ્યા છે.

પછી જો તેઓ પીઠ ફેરવેતો ખરેખર ખુદા
ફસાદ કરનારાં એને જાણનાર છે. ૬૩.
કહેકે હે કેતાબના લોકો, અમારી અને
તમારી વચ્ચે જે સત્ય વાક્ય છે તે
તરફ આવો, (તે એકે) આપણે ખુદા
સિવાય (બીજા કશાની) બંદગી કરીએ
નહિ, અને તેની સાથે કશાને લાગીદાર
ગણીએ નહિ; અને આપણે એક બીજાને
અદલાદ સિવાય મુરબી ગણીએ નહિ.
પણ જો તેઓ મ્હોં ફેરવે તો કહો કે તમે
સાક્ષી રહો. કે અમે મુસલમાન થયા
છીએ. ૬૪. હે કેતાબના લોકો, શામાટે
તમે એખરાહીમ વિષે તકરાર કરો છો,
અને તોરાત અને એન્જલ માત્ર તેના
પછીજ મોકલવામાં આવ્યાં છે, શું તમે
સમજતા નથી? ૬૫. હા તમે જાણો
તમે તે લોકો છો કે જેઓ જે વિષે તમને
જ્ઞાન છે તે વિષે તકરાર કરો છો; ત્યારે
શામાટે તમે તે વિષે તકરાર કરો છો કે
જે વિષે તમને કંઈ જ્ઞાન નથી? અને
ખુદા જાણે છે અને તમે જાણતા નથી. ૬૬.

فَاقُولُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ٦٣
يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَمَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ إِلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ
شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ
دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا
مُسْلِمُونَ ٦٤ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَمْ يَخْجَ جُودٌ
فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنْزِلَتِ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ
إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْلَمُونَ ٦٥ هَآ أَنتُمْ
هَؤُلَاءِ حَاجَجْتُمْ فِيمَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تَخَاجُونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاتِّمَّ
لَا تَعْلَمُونَ ٦٦

પોતાની દીકરી ફાતેમાને સાથે લઈ દહરત પેયગમ્બર સાથે ગયા; અને ત્યારે ખ્રિસ્તિઓએ
દહરત પેયગમ્બરને દોઝા કરવાની તૈયારીમાં જોયા ત્યારે તેઓને એકદમ પરતાવે થયો અને તેઓ
તે જોઈને ભય પામ્યા, અને તેઓની વિરુદ્ધ દોઝા કરવા દિમ્મન ધરી ચક્રવા નહિ અને તેઓ
દહરત પેયગમ્બરને શરણે થયા અને તેની સાથે સલાહ કરી તેને અંકુશી આપવાનું તેઓએ
કબૂલ કર્યું. દરીસમાં લખેલું છે કે “દહરત પેયગમ્બરે શરમાવ્યું કે જો તેઓ એક પણ શબ્દ
મોઝા દોષ તો તેઓ વાંદરાં બની જત અને આમરામાંથી આગ તેઓના માથા ઉપર પડત”.

ખરેખર ઇસાનો દાખલો ખુદ પાએ
આદમના દાખલા જેવો છે * કે જેને
ખુદાએ મટોડીમાંથી બનાવ્યો, પછી તેણે
તેને કહ્યું કે “થા” અને તે થયો. ૫૯.
આ સત્ય (ખબર) તારા પરવરદેગાર
તરફથી છે, માટે તું શકા લાવનારામાંનો
થા નહિ. ૬૦ પછી .જે ત્હારી
સાથે તે વિષે ત્હારી પાસે જ્ઞાન આવ્યા
બાદ તકરાર કરશે † (તેને) કહેકે
આવો, અમારાં છોકરાંઓને અને
તમારાં છોકરાંઓને અને અમારી
સ્ત્રીઓને અને તમારી સ્ત્રીઓને અને
અમારા પંડને અને તમારા પંડને
આપણે બોલાવીએ, પછી આપણે દોઆ
કરીએ, પછી આપણે ખુદાની લખનત
જૂડં બોલનારા ઉપર મૂકીએ. ૬૧.
ખરેખર આજ સાચા ખબર છે અને
ખુદા સિવાય બીજા કોઈ અદલાહ નથી
અને ખરેખર ખુદા શક્તિમાન (અને)
સત્ય કરનાર છે. ૬૨.

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ
آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ
لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ٥٩ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ٦٠ فَمَنْ حَاجَكَ
فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا
نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ
وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْمِلْ لَنْتَ
اللَّهُ عَلَى الْكَاذِبِينَ ٦١ إِنْ هَذَا هُوَ
الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَنْ آلِهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِنْ
اللَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٦٢

* અને જહાંનો અમતકારિક રીતે જન્મ થયો હતો; કારણકે તે બંનેને મનુષ્ય બાપ ન હોતા
હઝરત પેયગમ્બરે હઝરત ઇસાને ખુદાનો ખદો ફલો તે બાબત ખિસ્તિ લોકોએ વાંધો લીધો અને
કહ્યું કે માણસ બાપ વિનાનો કેમ હોઈ શકે? તેથી તેઓની દલીલ રદ કરવાને આ આપા વલ
કરવામાં આવી.

† નજરાનના ખિસ્તિઓની એક મંડળી પોતાના પાદરી સાથે મદિને આવી, અને હઝરત
ઈસા તથા તેની તવારીખ બાબત હઝરત પેયગમ્બર સાથે તેઓએ તકરાર કરી; તેમાં એવો
ફરાવ થયો કે આ તકરારનો નીકાલ એવીરીતે આણ્યો કે દરેક મંડળીએ બીજા દિવસે અચૂક
જગ્યાએ જવું અને જુદું જોડનારાઓ ઉપર ખુદાની લખનત થાય એવું ખુદ પાસે માગવું.
બીજા દિવસે પોતાના બે પૈત્ર (નવાસા) હસન અને હુસેન તથા પોતાના જમાઈ અલી અને

(યાદકર) કે, જ્યારે ખુદાએ કહ્યું કે હે ઇસા, હું તને મૃત્યુ પમાડીશ (આ સંસારમાંથી લઈજઈશ) અને મહારી તંરફ ઉચકી લઈ જઈશ, અને હું તને જેઓ કાફર થયા છે તેઓનાથી પાક કરીશ (મુકત કરીશ); અને જેઓ ત્હારે તાબે રહ્યા છે તેઓને જેઓ કાફર થયા છે તેઓની ઉપર કયામતના દિવસ સુધી રાખીશ; પછી મહારી તરફ તમારે સંધાને ' પાછા ફરવાનું ' છે; પછી હું તમારી વચ્ચે જે વિષે તમારામાં મતભેદ થયો હતો † તે બાબત ચૂકાદો આપીશ. ૫૫. પછી જેઓ કાફર થયા છે તેઓને હું સખત શિક્ષાથી આ દુનિયામાં અને કયામતમાં સજા કરીશ; અને તેઓને માટે કોઈ મદદગાર નથી. ૫૬. પણ જેઓએ ઈમાન આપ્યું છે અને સારાં કૃત્ય કર્યાં છે તેઓનો બદલો ખુદા તેઓને પૂરેપૂરો આપશે. અને ખુદા ઝોલમગારોને ચાહતો નથી. ૫૭. આ અંગે તને આચારમાંથી અને સત્ય શિખામણ (કોરઆન) માંથી વાંચી સંભળાવીએ છીએ. ૫૮.

اذ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى إِنِّي مُتَوَفِّيكَ
وَرَأْفَتِكَ إِلَى وَمَطْهَرِكِ مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَى
مَرْجِعِكُمْ فَأَحْكُم بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ٥٥ فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعَذُّهُمْ
عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَأْتِهِمُ
مِنْ نَّاصِرِينَ ٥٦ وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَجِبُ
الظَّالِمِينَ ٥٧ ذَلِكَ تَلَوَهُ عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ
وَالَّذِ تَكْرُ الْحَكِيمِ ٥٨

કાલ્યામાટે મોકલવામાં આવ્યો ત્યારે તેણે ત્યાં કાઢને જોયું નહિ પણ ખુદાએ યહુદાને હજરત
ઈસાના ૩૫માં બદલો નાંખ્યો તેથી તે જ્યારે બહાર આવ્યો ત્યારે યહુદી લોકોએ તેને હજરત
ઈસા ધારીને પકડ્યો. તેણે પોકારીને કહ્યું કે હું હજરત ઈસા નથી; પણ તેઓએ તેનું કહેવું
માન્યું નહિ અને તેને ફાંસી ઉપર ચડાવી તેની ઉપર તીરોનો ત્રાર મારી તેને મારી નાંખ્યો.
† યહુદી લોકો હજરત મુસાને માને છે પણ હજરત ઈસાને માનતા નથી. ખ્રિસ્તિઓ હજરત
મુસા અને હજરત ઈસા બન્નેને માને છે; અને હજરત મોહમ્મદને માનતા નથી. વળી બીજાં એ
કે ખ્રિસ્તિઓ ત્રણ ખુદાને માને છે પણ મુસલમાનો એક જ ખુદાને માને છે. અને હજરત
મુસા, હજરત ઈસા અને હજરત મોહમ્મદને ખુદાના પમેગમ્બર તરીકે માને છે.

ખરેખર અદલાહ મહારો પરવરદેગાર અને તમારો પરવરદેગાર છે, માટે તેની બંધગી કરો. આ સિધ્ધા રસ્તો છે. ૫૧. અને જ્યારે ઇસાએ તેઓનું કાફરપણું કહ્યું ત્યારે તેણે કહ્યું કે ખુદા તરફ દોણ મહારા મહદગારો છે ? હુવારીયુને * કહ્યું કે અમે ખુદાના (ધર્મના) મહદગારો છીએ. અમે ખુદાને માન્યો છે અને તું સાક્ષી આપ કે અમે મુસલમાન છીએ. ૫૨. હે અમારા પરવરદેગાર, જે તે નીચે મોકલ્યું છે તે અમે માન્યું છે અને અમે પેયગમ્બરને તાણે થયા છીએ માટે તું અમારાં નામ સાક્ષી આપનારા સાથે લખ. ૫૩. અને તેઓએ (ચલુદીઓએ) કપટ કર્યું † અને ખુદાએ તેઓના કપટનો બદલો આપ્યો; અને ખુદા કપટ કરનારાઓને બદલો આપવામાં શ્રેષ્ઠ છે. ૫૪.

૩
૪
૫
૬
૭
૮
૯
૧૦
૧૧
૧૨
૧૩
૧૪
૧૫
૧૬
૧૭
૧૮
૧૯
૨૦
૨૧
૨૨
૨૩
૨૪
૨૫
૨૬
૨૭
૨૮
૨૯
૩૦
૩૧
૩૨
૩૩
૩૪
૩૫
૩૬
૩૭
૩૮
૩૯
૪૦
૪૧
૪૨
૪૩
૪૪
૪૫
૪૬
૪૭
૪૮
૪૯
૫૦
૫૧
૫૨
૫૩
૫૪
૫૫
૫૬
૫૭
૫૮
૫૯
૬૦
૬૧
૬૨
૬૩
૬૪
૬૫
૬૬
૬૭
૬૮
૬૯
૭૦
૭૧
૭૨
૭૩
૭૪
૭૫
૭૬
૭૭
૭૮
૭૯
૮૦
૮૧
૮૨
૮૩
૮૪
૮૫
૮૬
૮૭
૮૮
૮૯
૯૦
૯૧
૯૨
૯૩
૯૪
૯૫
૯૬
૯૭
૯૮
૯૯
૧૦૦

ان الله ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم ٥١ فلما احس عيسى منهم الكفر قال من انصاري الى الله قال الحواريون نحن انصار الله انا بالله واشهد باننا مسلمون ٥٢ ربنا انا بما انزلت واتبعنا الرسول فاكتبنا مع الشاهدين ٥٣ ومكروا ومكر الله والله خير الماكرين ٥٤

* " હુવારીયુન " હજરત ઇસાના બાર શિષ્યો હતા. મુસલમાન આ શબ્દના મૂળ અર્થ સંબંધી લિન્ન લિન્ન મત આપેછે. કોઈ કહે છે કે " હવર " એટલે સફેદ; અને તેઓને આ નામ આપવામાં આવ્યું તેનું કારણ એ કે તેઓનાં અંતઃકરણ શુદ્ધ અને નિર્મળ હતાં, અથવાતો તેઓ ધોખીનો ધંધો કરતાહતા, કારણ કે જ્યારે હજરત ઇસા સમુદ્ર કિનારે નીકળ્યા ત્યારે તેણે કેટલાક ધોખીઓને લુગડાં ધોતાં જોયા, તેમને સલામ કરીને તેણે કહ્યું કે " તમે વસ્ત્ર સાફ કરો છો પણ તમારાં અંતઃકરણ સાફ કરતા નથી ". ધોખીઓને આ તેની શિખામણી અસર થઈ, અને તેનામાં આસ્થા રાખીને તેઓ તેની પછવાડે ચાલી નીકળ્યા. બીજા કેટલાક એમ કહે છે કે જ્યારે યહુદી લોકોએ તેની વિરુદ્ધ કાવતરાં રચ્યા, ત્યારે તે મેસુર તરફ નાસી ગયા ત્યાં નીલ નદીના કિનારા ઉપર તેને કેટલાક મચ્છી પકડનારાઓને જોયા તેઓ માંજલાં પકડતા હતા તે વખતે તેણે તેમને કહ્યું કે " હે લોકો આ માછલીઓ પકડવાને બદલે ચાલો આપણે વધારે સારાં ગ્રાણી (એટલે કે માછલો) ને પકડીએ " આથી તેઓએ તેની ઉપર આસ્થા રાખી અને તેઓ તેના શિષ્ય થયા, અને આ માછલો તેના બાર શિષ્યો છે.

† યહુદી લોકોએ સઘળી ઝાતનાં કાવતરાં કરી આખરે હજરત ઇસાને પકડ્યા અને બીજી સવારે ખીલા ઠોડી વખતભે ચાલવા માટે તેને એક ધરમાં કેદ કર્યા અને આખીરાત તે ધર ફરતી ચોડી રાખી. પણ રાત્રીએ ખુબી દેરેશ્વા મોકલ્યા, અને હજરત ઇસાને આકાશમાં લઈ જવામાં આવ્યા, બીજી સવારે યહુદ નામના એક યહુદી સરદારને જ્યારે તે ધરમાંથી હજરત ઇસાને બહાર

અને તેને એસરાઇલના છોકરાઓ તરફ
એક રસુલ તરીકે (મોકલશે અને તે
કહેશે કે) ખરેખર હું તમારી પાસે તમારા
પરવરદેગાર તરફથી એક નિશાની સહિત
આવ્યો છું, ખરેખર હું તમારે માટે
માટીમાંથી એક પક્ષીના આકાર નેવું
બનાવીશ, પછી તેમાં હું પુક મારીશ,
પછી તે ખુદાના હોકમથી એક પક્ષી
થઈ જશે; અને હું જન્મથી આંધળાને
અને દેાદીઆને સાજા કરીશ; અને હું
સુઠાને ખુદાના હોકમથી સજીવન ફે
કરીશ; અને જે તમે ખાઓછો અને
જે તમે તમારા ઘરમાં સંગ્રહ કરોછો
તેની હું તમને ખબર આપું છું; ખરેખર
આમાં તમારે માટે એક નિશાની છે
જે તમે માનવાવાળા હો તો. ૪૯. અને
મહારી પહેલાં આવેલ તોરાતને હું
માનનાર છું; અને એટલા માટે (હું
આવ્યો છું) કે દેટલીક ચીજો જે
તમારે માટે હરામ કરવામાં આવી
છે તે હું તમારે વાસ્તે હલાલ કરું;
અને હું તમારી પાસે તમારા પરવરદેગાર
તરફથી નિશાની સહિત આવ્યો છું; માટે
ખુદાનો કર રાખો અને મહાફ્ દરમાન
ઉઠાવો. ૫૦.

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَٰءِيلَ أَنِّي
قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأُفْخِ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أَبْرَأُ الْأَكْمَةَ وَالْإِبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَأَبْلُغُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا
تَدْخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً
لَّكُم إِن كُنتُمْ مُّؤْمِنِينَ ٤٩ وَمُصَدِّقًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَلَأَحْلِلُ لَكُم
بَعْضَ الَّذِي حَرَّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ فَأَقْبُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٥٠

• એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે હજરત ઈસ્રા પતંગીઆના આકારનાં પક્ષીઓ બનાવતા, અને તેઓની અંદર પુક મારતા એટલે તેઓ હવામાં ઉડતાં અને જ્યારે તે અદૃશ્ય થતાં ત્યારે મરી જઈ ગમીન ઉપર પડતાં.

ફ તફસીર લખનારાઓ કહે છે કે હજરત ઈસ્રાએ ચાર પુત્રોને સજીવન કર્યા હતા તેમાંનો એક હજરત નુહનો પુત્ર સામ હતો કે જે ચાર હજર વર્ષ અગાઉ મરી ગયો હતો.

(યાદ કર) કે ત્યારે ફેરેશ્તાઓએ કહ્યું કે હે મર્યમ, ખરેખર ખુદા તને પોતાના શબ્દના * સારા સમાચાર આપે છે, તેનું નામ મસીહ ઇ મર્યમનો પુત્ર ઇસા છે. તે આ દુનિયામાં અને આવતી જિંદગીમાં ઘણા માનવંત છે, અને ખુદાના ખાસ ખંદાઓમાંનો એક છે. ૪૫. અને તે માણસો સાથે પારણામાં વાત કરશે. તેમજ મોટપણે પણ; અને તે પવિત્ર પેયગમ્બરોમાંનો એક છે. ૪૬. તેણીએ કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, મને પુત્ર ક્યાંથી થાય ? અને મને પુરૂષનો સ્પર્શ થયો નથી. તેણે (તે ફેરેશ્તાઓમાંના એકે) કહ્યું કે આ સ્થિતિમાં ખુદા ને થાહિ છે તે પેદા કરે છે. જ્યારે તે કાંઈ કામનો એશરો કરે છે ત્યારે તે માત્ર તેને હાથે છે કે “થા” અને તે થાય છે. ૪૭. અને તે (ખુદા) તેને (ઇસાને) કેતાબ (ધર્મ પુસ્તક) અને હેકમત † (ધર્મજ્ઞાન) અને તોરાત અને એન્જલ શીખવશે. ૪૮.

اذْ قَالَتِ الْمَلَأْتُكَ يَا مَرْيَمُ اِنَّ اللّٰهَ يَشْرِكُ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ٤٥ وَيَكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ٤٦ قَالَتِ رَبِّ اِنِّىْ يَكُوْنُ لِيْ وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِيْ بَشَرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اللّٰهُ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ اِذَا قَضٰى اَمْرًا فَاَنۢمَآ يَقُوْلُ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ٤٧ وَيُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْاِنْجِيْلَ ٤٨

સંભાળ રાખે એવો ફરવ થયો. સોરડી કરવાની રીત એવી હતી કે જે કલમો વડે તેઓ તોરાતનું પુસ્તક લખતા તે કલમો અથવા તીરો ચોરદોન નદીમાં ફેંકવા; અને જેની કલમ અથવા તીર પાણીની સપાટી ઉપર ટકાર ઉભું રહે તેણે તેણીની સંભાળ રાખવી. આ પ્રમાણે હજરત અકરીયાની કલમ પાણી ઉપર સિધ્ધિ રહી તેથી તેણે તેણીની સંભાળ લીધી.

* “ખુદાને શબ્દ” હજરત ઇસાને માટે છે, કારણ કે ખુદાએ “કુન” એટલે “થા” એ શબ્દ કહ્યો તેથી ઇસા પેયગમ્બર પેદા થયા માટે આ ઠેકાણે હજરત ઇસાને માટે “ખુદાનો શબ્દ” એમ વાપરવામાં આવ્યું છે.

‡ “મસીહ” નો મૂળ અર્થ “સુખી” થાય છે. તે હજરત ઇસાનો લક્ષણ હતો.

† “હેકમત” એટલે દલાય અને હરામ વસ્તુઓનું જ્ઞાન.

તેણે કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, મને દીકરો
ક્યાંથી થાય ? અને ખરેખર મને ઘડપણ
આવી પહોંચ્યું છે, અને મહારી સ્ત્રી
વાંઝણી છે. તેણે (તે ફેરેશ્તાઓમાંના
એકે) કહ્યું કે ખુદા આ સ્થિતિમાં (પણ)
કરે છે, જે ચાહે છે તે. ૪૦. તેણે
કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, મહારે માટે
કાંઈ નિશાની સુકર કર. તેણે
(ફેરેશ્તાએ) કહ્યું કે ત્હારી નિશાની
એ છે કે તું માણસો સાથે ત્રણ
દિવસ સુધી એશાશ સિવાય વાત કરી
શકીશ નહિ, અને ત્હારા પરવરદેગારને
ઘણો યાદ કરશે અને સાંજે સવારે
તેની પવિત્રતા યાદ કરી બહેંગી
કરશે. ૪૧. અને (યાદ કર) કે ન્યારે
ફેરેશ્તાઓએ કહ્યું કે હે મર્યમ, ખરેખર
ખુદાએ તને પસંદ કરી છે અને તને
પવિત્ર બનાવી છે અને સર્વ દુનિયાની
સ્ત્રીઓ ઉપર તને શ્રેષ્ઠતા આપી છે. ૪૨.
હે મર્યમ, ત્હારા પરવરદેગારનું ફરમાન
ઉઠાવ, અને સેજદો કર, અને શંકુઓ
કરનારાઓ (નમાઝ પઢનારાઓ) ની સાથે
શંકુઓ કર. ૪૩. આ ધૂપી ખબરોમાંની
એક છે કે જે અમે ત્હારી તરફ
(હે મોહમ્મદ) વહા કરીએ છીએ
અને તું તેઓની પાસે નહોતો કે
ન્યારે તેઓમાંનો કોણ મર્યમની
સંભાળ લે * તે વિશે તેઓ પોતાની
કલમો નાંખતાહતા, અને તું તેઓની
પાસે નહોતો કે ન્યારે તેઓ સંવાદ
કરતા હતા. ૪૪.

قَالَ رَبِّ اَنى يَكُون لِى غَلامٌ وَقَدْ بَلَغَنِى
الْكِبَرُ وَاَمْرَانِى عَاقِرٌ قَالَ كَذٰلِكَ اَللّٰهُ فَعَلَ
مَا يَشَآءُ ٤٠ قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّى اٰيَةً
قَالَ اٰيَتُكَ اِلَّا تَكَلَّمَ النَّاسُ ثَلَاثَةَ اَيَّامٍ
اِلَّا رَمَزًا وَاذْكُرْ رَبَّكَ كَثِيْرًا وَسَبِّحْ
بِالْحَمْدِ وَالْاَبْكَارِ ٤١ وَاذْكُرْ اَللّٰهَ
يَا مَرْيَمُ اِنَّ اَللّٰهَ اصْطَفٰكِ وَطَهَّرَكِ
وَاصْطَفٰكِ عَلٰى نِسَآءِ الْعَالَمِيْنَ ٤٢ يَا مَرْيَمُ
اِقْنِيْ لِرَبِّكِ وَاسْجُدِيْ وَارْكَعِيْ مَعَ
الرَّاكِعِيْنَ ٤٣ ذٰلِكَ مِنْ اٰيَآءِ التَّنْبِيْ
نُوْحِيْهِ اِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ اِذْ يَقُوْنُ
اَفْلَا مَعْمَ اِيْهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ اِذْ يَخْتَصِمُوْنَ ٤٤

* ન્યારે મર્યમને મરેદમાં મુકવામાં આવી ત્યારે આશરે ૨૦ માણસોએ તેણીની
સંભાળ લેવામાટે કહ્યોય કરી, છેવટે સોરઠી નાંખવાનું નક્કી થયું અને તેમાં જોતે તે તેણીની

પછી તેણીના પરવરદેગારે તેણીને સારા સત્કારથી સ્વીકારી, અને તેણીને સારી કેળવણીથી ઊછેરો મોકલી કરી, અને ખુદાએ તેણીને ઝકરીયાની † ઝિમ્મેદારી (સંભાળ) તપે રાખી. જ્યારે ઝકરીયા તેણીની પાસે મહેરામ (આર્યનાના ઓરડા) માં હાખલ થતો ત્યારે તેણીની પાસે ખાવાનું (તૈયાર) જોતો. તેણે કહ્યું કે હે મરથમ ત્હારી પાસે આ ક્યાંથી ? તેણીએ કહ્યું કે તેખુદા પાસેથી; ખરેખર ખુદા જેને ચાહેછે તેને બેહદ રૂબી આપે છે. ૩૭. ત્યાંજ ઝકરીયાએ પોતાના પરવરદેગાર પાસે આર્યના કરી કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, મને ત્હારી પાસેથી એક પવિત્ર વંશ (દીકરો) આપ. ખરેખર તું હોઆ સંભાળનાર છે. ૩૮. પછી ફેરેશ્તાઓએ તેને પોકાર કરી કહ્યું, અને તે ઉભો રંહી મહેરામમાં નમાઝ પઢતો હતો. ખરેખર ખુદા તને “યહ્યા” * ના ખુશ ખબર આપે છે, જે ખુદાના શબ્દ (ઇસા) ને માનનાર છે, તે એક આગેવાન, સીસગતથી દૂર રહેનાર, અને પવિત્ર વંશનો એક પેયગમ્બર છે. ૩૯.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا
وَكَلَّمَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا
الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ
أَنَّى لَكَ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ٣٧
هَئِذَاكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ
لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ
الدُّعَاءِ ٣٨ فَدَافَتْهُ الْمَلَائِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ
يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ إِنَّ اللَّهَ بِبَشَرِكَ لَبِيعِي
مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا
وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ٣٩

† દરરત ઝકરીયાનો સઘણો ઇતિહાસ મરથમના કથામાં આવ્યો.

* “યહ્યા” એટલે તે માણસ કે જે ખુદાના પવિત્ર શબ્દને માનનાર હોય. દરરત ઇસાને સૌથી પહેલો માનનાર દરરત “યહ્યા” છે.

ખરેખર ખુદાએ આદમને અને નુહને અને
એબ્રાહીમના વંશને અને એમરાનના
વંશને સર્વ આલમ ઉપર પસંદ કર્યા
છે. ૩૩. (તેમજ) તેમના વંશમાં
કેટલાકને કેટલાએક ઊપર (શ્રેષ્ઠતા
આપી છે) અને ખુદા સાંભળનાર
(અને) જાણનાર છે. ૩૪. યાદ કર
કે જ્યારે એમરાનની ઈ સ્ત્રીએ કહ્યું કે
હે પરવરદેગાર, ખરેખર મહેં તહારી
માનતા કરી છે કે મહારા પેટમાં જે
છે તેને તહારી બંદગી માટે સંસારમાંથી
સુકત કરે માટે મહારી પાસેથી તે તું
સ્વીકાર. ખરેખર તું સાંભળનાર (અને)
જાણનાર છે. ૩૫. પછી જ્યારે તેણીએ
તે જણ્યું ત્યારે તેણીએ કહ્યું કે હે
પરવરદેગાર, ખરેખર મહેં તો દીકરી
જણી છે અને તેણીએ જે જણ્યું છે તે ખુદા
વધારે જાણે છે, * અને પુરૂષ આત
કાંઈ સ્ત્રી આત જેવી નથી, અને ખરેખર
મહેં તેણીનું નામ “મરયમ” પાડ્યું
છે અને ખરેખર હું તેણીને અને
તેણીના વંશને પચ્ચરવડે હાંકી કાઢેલા
શેતાનની સામે તહારા રક્ષણ તમે મૂક
જો. ૩૬.

اِنَّ اللّٰهَ اصْطَفٰٓ اٰدَمَ وَنُوْحًا وَّ
اٰلَ اِبْرٰهِيْمَ وَاٰلَ عِمْرٰنَ عَلٰٓى
الْعٰلَمِيْنَ ۝۳۳ ذَرِيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ
وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝۳۴ اِذْ قَالَتِ امْرَاَتُ
عِمْرٰنَ رَبِّ اِنِّیْ نَذَرْتُ لَكَ مَا فِیْ
بَطْنِیْ مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّیْ اِنَّكَ اَنْتَ
السَّمِیْعُ الْعَلِیْمُ ۝۳۵ فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ
رَبِّ اِنِّیْ وَضَعْتُهَا اُنْثٰی وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا
وَضَعْتُ وَلَیْسَ الذَّكَرُ كَالْاُنْثٰی وَاِنِّیْ
سَمَّیْتُهَا مَرْیَمَ وَاِنِّیْ اَعِیْذُهَا بِكَ وَ
ذَرِیَّتُهَا مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ۝۳۶

* ઈ એમરાન ઘણો પવિત્ર માણસ હતો અને તે હજરત સોલયમાનના વંશનો હતો.
તેને એક સ્ત્રી હતી, તેનું નામ હન્ના હતું, અને તેણીની બહેન હજરત અકરીયાની સ્ત્રી
હતી. એક વખત હન્નાએ માનતા કરી કે જે મને દીકરી આવશે તો હું તે ખુદાને
અર્પણ કરીશ એટલે કે હું તેને મસ્જિદની સેવા બજાવવા મોકલીશ. પણ તેણીને દીકરી
અવતરી તેનું નામ મરયમ રાખ્યું, અને તે હજરત ઇસાની માતા હતી. તેણીને દીકરી અવતરી
જતાંપણ ખુદાની સેવા બજાવવામાટે તેણીને મસ્જિદમાં સુકવામાં આવી.

* આ વાક્યના બે વાંચન છે. એક જે અદિ આપેલું છે તે, અને બીજું એક
“અને મહેં જે જણ્યું છે તે ખુદા વધારે જાણે છે”.

કહે કે જેતમારા હૃદયમાં છે તે તમે જો
સંતાડો અથવા તે ખુલ્લું કરો તો તે ખુલ
જાય છે. અને જે આકાશોમાં છે અને
જે પૃથ્વીમાં છે તે પણ તે જાય છે અને
ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૨૯. (તે
દિવસનો ૩૨ રાખો) કે જે દિવસે દરેક
જણે જે જાણે કંઈ છે તે પોતે પાસે
હાજર થયેલું જોશે, અને જે હુદ કામ
તેણે કંઈ છે તેને માટે એવું ઇચ્છશે કે
તેની અને પોતાની વચ્ચે લાંબું અંતર
હોય; અને ખુદા તેનો પોતાનો જ ૩૨
રાખવા તમને ફરમાવે છે; અને
ખુદા ખંદા ઉપર મેહરબાન છે. ૩૦.
કહે કે જો તમે ખુદા ઉપર ખ્યાર
રાખતા હો તો તમે મહારી પ્રમાણે
ચાલો, ખુદા તમારી ઉપર ખ્યાર રાખશે
અને તમારે માટે તમારાં પાપ માફ
કરશે અને ખુદા માફી આપનાર (અને)
દયાળુ છે. ૩૧. કહે કે ખુદાના અને
પેયગમ્બરના ફરમાન જોડાવો, પણ જો
તેઓ પીઠ ફેરવે તો ખરેખર ખુદા કાફરોને
ચાહતો નથી. ૩૨.

قل ان تحقوا ما في صدوركم او تبدوه يعلمه
الله ويعلم ما في السموات وما في الارض
والله على كل شيء قدير ٢٩ يوم نجمع
كل نفس ما عملت من خير محضرا
وما عملت من سوء تود لو ان
بينها وبينه امدا بعيدا ويحذركم الله
نفسه والله رؤوف بالعباد ٣٠
قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني
يحبكم الله ويغفر لكم ذنوبكم والله
غفور رحيم ٣١ قل اطيعوا الله والرسول
فان تولوا فان الله لا يحب الكافرين ٣٢

પ્રકાશ નીકળ્યો જેથી યમન શહેર તેઓના જેવામાં આન્યુ. ત્રીજી વખત તેણે પાછી કુદાડી
પાછાડી ત્યારે પણ પ્રકાશ જાહાર નીકળ્યો અને તેઓએ રમના પાદશાહો તથા તેઓના મહેલો
જોયાં. મુસલમાનોએ દઝરત પેયગમ્બરને આનું કારણ પૂછ્યું ત્યારે દઝરતે ફરમાન્યું કે જેમણે મને
મને કહ્યું હતું કે આ રાત્રી તને માનનારાઓના કબ્રામાં આવશે. ત્યારે વહુદી લોકોએ
આ સમાચાર સાંભળ્યા ત્યારે તેઓ દઝરત પેયગમ્બરને મહેલમાં મારવા લાગ્યા કે દઝરત
પેયગમ્બર તો આવા બળવાન રામજોનો પરાજય કરવા આશા રાખે છે, તેટલા માટે આ
આવા વધ કરવામાં આવી.

કહે કે હે ખુદા, પાદશાહીના ધણી, જેને તું
ચાહે તેને તું રાજ્ય † આપે છે, અને
જેની પાસેથી તું ચાહે તેની પાસેથી
તું રાજ્ય જેથી લેછે, અને જેને ચાહે
તેને તું માનવત કરે છે, અને જેને
ઇચ્છે તેને તું હલકો બનાવે છે. ભલું
ત્યારા હાથમાં છે. અરેખર તું સર્વ
શક્તિમાન છે. ૨૬. તું રાતને દિવસમાં
લાવે છે, અને દિવસને રાતમાં લાવે છે,
અને તું જીવવાળાને નિર્જીવમાંથી
બહાર કાઢે છે, અને નિર્જીવને
જીવવાળામાંથી બહાર કાઢે છે, અને
જેને તું ચાહે તેને બહુ રૂબી
આપે છે. ૨૭. મોમેનોએ મોમેન
સિવાય કાફરને દોસ્ત તરીકે નહિ લેવા
જોઇએ, અને જે તેમ કરે છે તેનામાં
ખુદાના ધર્મનો કંઈ અંશ નથી; પણ
જો તેમના તરફથી તમને કંઈ જોખમનો
ભય હોય, તો (દોસ્તી સખી), અને
ખુદાનો તેના પોતાનોજ હર-શખવા
તમને ફરમાવે છે, અને ખુદા તરફ
પાછા ફરવાનું છે. ૨૮.

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكُ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ
تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُزَيِّنُ
مَنْ تَشَاءُ وَتَذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَدُكَ
الْحَكِيمِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٦
تَوَلَّجَ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَتَوَلَّجَ النَّهَارُ فِي
الْلَّيْلِ وَخَرَجَ الْحَيُّ مِنَ الْمَيِّتِ وَخَرَجَ
الْمَيِّتُ مِنَ الْحَيِّ وَرَزَقَ مَنْ تَشَاءُ
بِفَيْرٍ حَسَابٍ ٢٧ لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ
الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ
إِلَّا أَنْ تَقُوا مِنْهُمْ قِتَاءً وَيَحْذَرُكَ اللَّهُ
نَفْسَهُ وَالْإِلَهُ الْمَصِيرُ ٢٨

† પદકના કુદ્ધ વખતે જ્યારે હજરત પેયગમ્બર અને મુસલમાનોએ એક ખાઈ જોવામાં
મરાયુદ દુતા ત્યારે એક મ્હેરો ખડક દેખાઈ આવ્યો, હજરત પેયગમ્બરે જ્યારે તે ખડક સાથે
પોતાની કુદાડી અક્ષાળી ત્યારે તે ખડકનો ધણો ભાગ તુટી ગયો અને તેમાંથી પ્રકાશ બહાર
નીકળી આવ્યો. તે પ્રકાશને મદાયેનના ઈસ્રાની રાજા કેસરાનો મહેલ તેઓના જોવામાં આવ્યો.
ખીંછ વાર તેણે પોતાની કુદાડી તે ખડક સાથે પછાડી અને પદેલાંની જેમ તેમાંથી ફરીવાર

જેઓને કેતાબ (તોરાત) નો કાંઈલાગ
આપવામાં આવ્યો છે તેઓને શું શું
જોતો નથી કે (ત્યારે) તેઓને ખુદાની
કેતાબ ફતરફ બોલાવવામાં આવે છે એટલા
માટે કે તેઓની વચ્ચે હોકમ કરવામાં
આવે, ત્યારે તેમનામાંની એક ટોળી મ્હોં
ફેરવે છે ? અને તેઓ (સત્યથી) મ્હોં
ફેરવનાર છે. ૨૩. આનું કારણ એ
છે કે તેઓએ કહ્યું છે કે ગણ્યા
(અમુક) દિવસો સિવાય આગ અમને
અડકશે નહિ † અને પોતાના ધર્મમાં
તેઓએ જે ઓઢું ઘડી કાઢ્યું હતું
તેણે તેઓને છેતર્યા. ૨૪. પછી
તેઓની સ્થિતિ કેવી થશે કે ત્યારે
અમે જે દિવસને માટે કંઈ શંકા નથી
તે દિવસે તેઓને એકઠા કરીશું, અને
હરેક જણ જે કમાયો છે તે તેને
પૂરેપૂરું આપવામાં આવશે અને
તેઓની ઉપર ઝેલમ કરવામાં આવશે
નહિ. ૨૫.

الم ر الى الذين اوتوا نصيبا من
الكتاب يدعون الى كتاب الله ليحكم
بينهم ثم يتولى فريق منهم وهم
معرضون ٢٣ ذلك بانهم قالوا لن
تمسنا النار الا اياما معدودات وهم
في دينهم ما كانوا يفترون ٢٤ فكيف
اذا جمعناهم ليوم لا ريب فيه ووفيت
كل نفس ما كسبت وهم لا يظلمون ٢٥

‡ આ આપાને વલા કરવાનો પ્રસંગ એ હતો કે જે યહુદીઓએ વ્યભિચાર કર્યો તેથી
તેઓને શી શિક્ષા કરવી તે હઝરત પેયગમ્બર પાસે રજુ કરવામાં આવ્યું. હઝરત પેયગમ્બરે
તેનો ફેસલો આપ્યો કે હઝરત મુસના કાયદા પ્રમાણે તેઓ બન્નેને પથ્થર મારી મારીને મારી
નાંખવા. પણ નોમાન-બેન-ઝૈફ અને અમર-બેન-હારેસે તે શિક્ષા કળૂલ કરવાની ના પાડી અને
કહ્યું કે હઝરત પેયગમ્બરે તેમની ઉપર ઝેલમ કર્યો છે અને દલીલ કરી કે તોરાતમાં આવેલો
કાયદો છે જ નહિ. પણ ત્યારે હઝરત પેયગમ્બરે તોરાત મંગાવી ત્યારે સદર્દુ કાયદો લખેલો
માણુમ પડ્યો, તેથી યુનહુગારોને પથ્થર મારી મારીને મારી નાંખવામાં આવ્યા. (પાંચમા
પ્રકરણની ૪૭ મી આયાનું દીપ્પણ પણ જુઓ).

† યહુદી લોકો માને છે કે તેઓને સાત અથવા તે વાળીસ દિવસ સુધીજ દુઝખમાં
રાખવામાં આવશે.

પછી જો તેઓ ત્હારીસાથે તકરાર કરે તો કહે કે મેં મ્હારાં ચહેરાને (દિલને) ખુદાને આધીન કર્યો છે, તેમજ જેઓ મ્હારી પ્રમાણે આલ્યા છે (તેઓએ પણ તેમજ કર્યું છે), અને જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે, અને જેઓ અલણ (અને અસાની) છે તેઓને કહે કે તમે સુસલમાન થશો? * પછી જો તેઓ સુસલમાન થાય તો તેઓએ ખરેખર સિદ્ધિ પામે તો મેળવ્યો છે, અને જો તેઓ પોતાની પીઠ ફેરવે તો ત્હારી ઉપર માત્ર સંદેશો, પહેંચાડવાનું (કામ) છે, અને ખુદા પોતાના ખંદાઓને જોનાર છે. ૨૦. ખરેખર જેઓ ખુદાની આપાતને માનતા નથી, અને પેયગમ્બરોને નાહક મારી નાંખે છે, ૬ અને માણસોમાંના જેઓ ન્યાયથી હોકમ કરે છે તેઓને મારી નાંખે છે, તેઓને હું પગદાયક શિક્ષાના ખુશખબર આપ. ૨૧. આ તેઓ છે કે જેઓનાં કૃત્ય આ દુનિયા અને આવતી જિંદગીમાં બ્યર્થ ગયાં છે અને તેઓને માટે કોઈ મહદગાર નથી. ૨૨.

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ
وَمَنِ اتَّبَعَ فَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأَمِينَ ۖ أَسْلَمُوا ۖ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدْ
اهْتَدَوْا ۖ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ۚ ۲۰
إِنِ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ بِغَيْرِ حَقٍّ
وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ۚ ۲۱
أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ ۖ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ۚ ۲۲

ખુદા સૃષ્ટિનાં કામ ચલાવવામાં અને હોકમ કરવામાં ન્યાયપૂર્વક કામ છે.

૧૮(આપા)એટલે મહુદી અને વિરિત લોકોમાં, જ્યારે તેઓની પાસે કોરઆન આવ્યું ત્યારે માત્ર ધર્મને લીધે મત ભેદ થયો પણ પહેલાં તેઓમાં એસ્લામ ધર્મ અને કોરઆન વિશે મતભેદ નહોતો અને તેઓ તે બન્નેમાં ઈમાન રાખતા.

* જે પ્રમાણે અહીં વાપરવામાં આવ્યું છે તે પ્રમાણે ઘણી વખત અરબી ભાષામાં પ્રશાર્ય આસાર્થને બદલે વપરાય છે; તેથી આ ઠેકાણે આ વાક્યનો અર્થ “એસ્લામ ધર્મ માનો” એવો થાય છે.

૬ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે મહુદી લોકોએ એક કલાકમાં પોતાના ૪૩ પેયગમ્બરોને મારી નાંખ્યા હતા તેથી તેમનામાંના ૧૧૨ ગ્રહેદ લોકો કે જે બહુ વિદ્વાન હતા તેઓ આ મહા પાતકી કૃત્યને માટે તેમને ધર્મોપદેશ કરવા લાગ્યા પણ તેમને પણ તેઓએ મારી નાંખ્યાં.

કહે કે હું તમને આ કરતાં વધારે સારાની
ખબર આપું? જેઓ પરહિઝગાર છે
તેઓને માટે પોતાના પરવરદેગાર પાસે
બેઠેશતની વાડીઓ છે, જેની નીચે
નદીઓ વહે છે. તેમાં તેઓ અનંતકાળ
રહેનાર છે, અને (તેમાં) પાક સ્ત્રીઓ
અને ખુદાની ખુશતુદી છે, અને ખુદા
પોતાના બંદાઓને જોનાર છે. ૧૫.
તેઓ (પરહિઝગાર) કહે છે કે હે
અમારા પરવરદેગાર, અરેખર અમે
ઇમાન લાવ્યા છીએ, તેથી અમારે માટે
અમારાં પાપ માફ કર, અને આગની
શિક્ષામાંથી અમને બચાવ. ૧૬. તેઓ
ધીરજવાન, અને સત્યવાદી, અને ફરમાન
ઉઠાવનાર, અને દાન કરનાર, અને
મજસકામાં માફી માગનારા છે. ૧૭.
ખુદાએ સાક્ષી આપી છે (ફરમાવ્યું છે)
કે અરેખર તેના સિવાય બીજા કોઈ
ખુદા નથી, અને ફેરેશ્તાઓ અને તેમજ
જ્ઞાનીલોકો પણ (સાક્ષી આપે છે)
તેઓ ન્યાયપૂર્વક (સાક્ષી આપવા) બહા
રદા * છે. તેના સિવાય બીજા
કોઈ ખુદા નથી તે સકિતમાન
(અને) સત્યકરનાર છે. ૧૮. અરેખર
(પસંદકરેલો) ધર્મ ખુદા પાસે
"એરલામ" છે, અને જેઓને કેતાબ
(તોરાત અને એનજીલ) આપવામાં આવી
છે. તેઓમાં મતભેદ થયો નહિ,
મગર તે પછી કે તેઓની પાસે જ્ઞાન
(કોરઆન) આવ્યું, તેનું કારણ પરસ્પર
ઇર્ષ્યાલાવને લીધે હતું અને જે ખુદાની
આયાતને માનતો નથી (તેનો) અરેખર
ખુદા જલદીથી હેસાબ લેનાર છે. ૧૯.

قُلْ أُوْنِبِكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَلِكُمْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ
مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِالْعِبَادِ ۝ ۱۵
يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَفْغَرْنَا ذُنُوبَنَا وَقَدْ
عَذَابُ النَّارِ ۝ ۱۶ الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ
وَالْقَانِتِينَ وَالْمُتَّقِينَ وَالْمُسْتَفِرِّينَ
بِالْأَسْحَارِ ۝ ۱۷ شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا
هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولَا الْعِلْمِ قَائِمًا
بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝ ۱۸
إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بِنِجَابَتِهِمْ وَمِنْ بَكْرِيَّاتٍ
اللَّهُ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝ ۱۹

ખરેખર જે બે પક્ષ લડાઈને માટે મળ્યા તેમાં તમારે માટે એક નિશાની હતી. એક † પક્ષ ખુદાને રસ્તે લડે છે, અને બીજો કાફર છે. તેઓ (મુસલમાનો) એ પોતાનાથી તેઓ (કાફરો) ની ખમણી સંખ્યા નહરે નહર જોઈ; અને ખુદા આહે તેને પોતાની સહાયતાથી કોબલ આપે છે. ખરેખર આમાં જ્ઞાનચક્રવાળાઓને માટે એક બોધદાયક દાખલો છે. ૧૩. માણસોને માટે સ્ત્રીઓ, અને છોકરા, અને જથ્થાળ 'ધ' લેશુ' કરેલું સોનું અને રૂપું, અને સારા ચિન્હવાળા ઘોડા, અને ઢોર, અને ખેતી એ સઘળા તરફની લાગણીનો ખ્યાર શોભિત કરવામાં આવ્યો છે (આનંદકારી લાગે છે). આ સર્વ આ દુનિયાની જિંદગીની સામગ્રી છે, પણ પાછા જવાને ઉત્તમ જગ્યા ખુદા પાસે છે. ૧૪.

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِتْنِ
الَّتِي تَقَالُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَآخَرَى
كَافَرَةٌ يَوْمَ يُنْفَخُ صُورُكُمْ
يُؤَيِّدُ بَصْرَهُ مَنْ يَشَاءُ أَنْ
يُزِيلَ الْأَبْصَارَ ۚ زَيْنَ لِلنَّاسِ حُبِ
الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ
وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ
الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ
السُّومَةِ وَالْإِنَّمَارِ وَالْحَرْثِ
ذَلِكَ مَتَاعُ الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ
عِنْدَهُ حَسَنُ الْمَآبِ ۙ ۱۴

† આનો સંજ્ઞા બદલી લઈ સાથે છે કે જે એસ્લામ ધર્મમાં પહેલ વહેલી લડાઈ હતી (પ્રસ્તાવના જુઓ). તેમાં મુસ્લમાન લોકો ૩૧૩ હતા, અને સામા પક્ષમાં કાફર લોકો ૬૫૦ હતા. હેરાને બીજા વર્ષે તે લડાઈ લડવામાં આવી હતી અને તેમાં કાફર લોકોનો પરાજય થયો હતો. તેમનામાંના ઘણા ખરા કેદી તરીકે પકડાયા હતા; પણ તે દિવસે જેવામાં આવેલો ચમત્કાર એ હતો કે કાફર લોકોનું લશ્કર મુસલમાન લોકોને પ્રથમતો પોતાના કરતાં ખમણું લાગ્યું (અગર જો કે કાફરો ત્રણગણા હતા) અને છેવટે કાફર લોકોને મુસલમાન લોકોનું લશ્કર પોતાના કરતાં વધારે લાગ્યું હતું. (વધારે દ્રષ્ટિ માટે આદમુ' પ્રકરણ જુઓ).

* કેટલાક કહે છે કે એક " કેન્ટાર " ની કીમત ૮૦૦૦ મેસકાલ સોના જેટલી છે. (મેસકાલ એક તોલાનો બે પંચમાશ ભાગ છે). કેટલાક કહે છે કે તેની કીમત ૧૨૦૦ અઘોળા સોના જેટલી છે અને કેટલાક એમ માને છે કે તેની કીમત ગાખનાં ચામડામાં સમાઈ શકે તેટલા સોના જેટલી છે.

(તેઓ કહે છે) કે હે અમારા પરવરદેગાર, તે' અમને ખરે રસ્તે દોર્યા પછી, તું' અમારાં અંતઃકરણને પાછાં આડે રસ્તે લઈ જા નહિ, અને તારી પાસેથી અમારી ઉપર દયાની બક્ષિશ કર. ખરેખર તું' ધણીજ બક્ષિશ કરનાર છે. ૮. હે અમારા પરવરદેગાર, ખરેખર જે દિવસને માટે કંઈ પણ શંકા નથી તે દિવસે તુંજ માણસોને એકઠાં કરનાર છે. ખરેખર ખુદા પોતાનું વચન તોરશે નહિ. ૯. ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે તેઓની બિપરથી તેમની મેલકત તેમજ તેમનાં છોકરાંછંયાં ખુદાની શિશાનો કંઈ ભાગ દૂર કરશે નહિ અને તેઓ આગતું બળતણ છે. ૧૦. ફેરઆનના લોકોની અને તેમની પહેલાં જેઓ હતા તેઓની આદત પ્રમાણે તેઓએ અમારી નિશાનીઓને ખોટી કહી, પછી ખુદાએ તેમને તેઓનાં પાપને લીધે પકડ્યા અને ખુદા સજા કરવામાં સખત છે. ૧૧. કાફરોને કહે કે તમારા જલદી પરાજય થશે. અને તમને હુઝબ તરફ એકઠા કરી લઈ જવામાં આવશે. અને તે એક ખરાબ પધારી છે. ૧૨.

رَبَّنَا لَا تَزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا
وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً
إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ۝ رَبَّنَا أَنْتَ
جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ
اللَّهَ لَا يَخْلُفُ الْمِيعَادَ ۝ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَنْ تَنفِي عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ۝
كَذَابَ آلَ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝ قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
سُقُوتٌ وَيُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ
وَيُسْأَلُونَ الْمَاءَ ۝

وَيُسْأَلُونَ الْمَاءَ ۝

સિદ્ધાંત બીજો કોઈ બાબતો નથી ” દુ'કામાં સીઆના મન પ્રમાણે એમાઓ અને ધણુ વિદ્વાન માણસો પણ અર્થ જાણી શકે છે.

પ્રુદા તેજ છે કે જે. જેમ ચાહે તેમ
ગર્ભાશયમાં તમારો ઘાટ ઘડે છે, તેના
સિવાય કોઈ પ્રુદા નથી. તે શક્તિમાન
(અને) સંત્ય કરનાર છે. ૬ પ્રુદા તેજ
છે કે જેણે ત્હારી ઉપર કારઆન મોકલ્યું
છે કે જેમાં કેટલીક આયાત મોહકમ (સ્પષ્ટ)
છે. તે આયાત તે કેતાબની માતા
(મૂળ) છે; અને બીજી કેટલીક
મોતશાબેહાત ૬ (બહુ અર્થી) છે. પણ
જેઓના અંતઃકરણમાં અવગાધ છે
તેઓ (તે કેતાબમાં) જે મોતશાબેહ
છે તે પ્રમાણે ચાલે છે. તે ફેતના
(કાફેરપણા) ની ઇચ્છા અને પોતાની
ઇચ્છા પ્રમાણે અર્થ કરવાના હેતુથી
છે, પણ તેનો અર્થ પ્રુદા સિવાય બીજો
કોઈ નજીવો નથી; અને જેઓ જ્ઞાનમાં
દ્રઢ છે * તેઓ કહે છે કે અમે તેમાં
ઇમાન લાવ્યા છીએ, તે સઘળું અમારા
પરવરદેગાર પાસેથીજ છે; અને હાલ
માણસો સિવાય કોઈ શિખામણું લેશે
નહિ. ૭.

هُوَ الَّذِي يَصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۖ هُوَ الَّذِي
أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ
مِنْ أَمْرِ الْكِتَابِ وَآخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ
مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْقَبُولِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ
تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ
 يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولَ الْأَبَابِ ۖ

¶ “મોહકમ” અને “મોતશાબેહ” એ બે શબ્દો માટે તફસીર લખનારા લિન્ન લિન્ન
મતના છે. કેટલાક કહે છે મોહકમ એટલે કારઆનના એવા ફકરા કે જેનો અર્થ સ્પષ્ટ અને
ખુલ્લો છે અને વળી સંદેહ રહિત છે. અને મોતશાબેહ એટલે કારઆનના એવા ફકરા કે જેનો
અર્થ સહેલાઈથી સમજી શકાય નહિ, અને જેનો અર્થ સમજવામાં ધણેજ વિચાર કરવો પડે
છે; વળી કેટલાક કહે છે કે મોહકમને માટે માત્ર એક જ ખોટાસો છે અને મોતશાબેહને માટે
એક કરતાં વધારે છે. વળી કેટલાક એમ કહે છે કે મોહકમ આપણી પોતાની હુદીયથી સમજી
શકાય છે અને મોતશાબેહ હદીસની મદદ સિવાય સમજી શકાતી નથી. “તઅવીવ” એટલે
કે એવા વાક્યનો ખોટાસો કરવો કે જેનો અર્થ સહેલાઈથી સમજી શકાય નહિ અને કારઆનની
અંદર એવા વાક્યનો અર્થ હદીસની મદદથી સમજી શકાય છે.

* આ આયાના તરજુમામાં સુન્ની અને શીઆ વચ્ચે સહેજ તફાવત છે, સુન્ની કહે છે
કે “તે આયાતની તઅવીવ પ્રુદા સિવાય બીજો કોઈ નજીવો નથી,” પણ શીઆ એવો અર્થ
કરે છે કે “તે આયાતની તઅવીવ પ્રુદા અને જેઓ જ્ઞાનમાં દ્રઢ અને થવીણ છે તેઓ

તેણે ત્હારી ઉપર કેતાબ * (કોરઆન) સત્યપુર્વક મોકલી છે, જે તેની પહેલાં આવી હતી તેની સત્યતા બતાવનાર છે. અને તોરાત અને એન્જલ તે અગાઉ મોકલ્યાં છે કે જે માણસોને રસ્તો બતાવનાર છે, તેમજ ફારકાન † મોકલ્યું છે. ૩. ખરેખર જેઓએ અસ્લાહની આચારને માની નથી તેમને માટે સખત સજા છે. અને ખુદા શકિતમાન (અને) બદલો લેનાર (શિક્ષા કરનાર) છે. ૪. ખરેખર ખુદાથી પૃથ્વીમાં અને આકાશમાં કંઈ ચીજ છૂપી નથી. ૫.

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْقُرْآنَ ۚ إِنَّا الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۚ إِنَّا اللَّهُ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۚ

“આલાઅ” ને માટે છે એટલે ખુદાની બક્ષીશ, “લામ” “લેકા” ને માટે છે એટલે ખુદાની મોક્ષાકાંત અને “ખીમ” “મહમ્મત” ને માટે છે એટલે ખ્યાર: અર્થાત્ ખુદાની બક્ષીશ સાર્વજનિક છે અને તેની મોક્ષાકાંત એટલે કે તેની પાસે જવાનું માત્ર ખાસ અમુક માણસોને માટેજ છે અને તેના ખ્યાર ધણાજ સારા બંદાઓ પ્રાપ્ત કરે છે.

* આ મુરાની શરઆતની આશરે ૮૦ આયાત, નજરાનમાંથી ખ્રિસ્તિ લોકોને એક મ્હોટો લાગ દહરત પેયગમ્બર સાથે ખાસ સંવાદ કરવા માટે મદિને આવ્યો તે પ્રસંગે વર્ણ કરવામાં આવી હતી. જ્યારે તેઓને એરશામ ધર્મમાં દાખલ થવાનું કહેવામાં આવ્યું ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે અમે ખુદાના પુત્ર દહરત ઇસાનો ધર્મ પાળીએ છીએ. આ સાંભળીને દહરત પેયગમ્બરે તેમને કહ્યું કે તમે સત્ય ધર્મ મેલ્યું કરવાને અશક્ત છો, કારણ કે તમે સ્ત્રી અને પુત્રનું સગપણ ખુદાને લાગુ પાડી તેને માને છો. દહરત ઇસા ખુદાનો પુત્ર છે. એવું ખ્રિસ્તિ લોકોએ આશ્ચર્યપૂર્વક ઝાઢેર કહ્યું અને કહ્યું કે જો ખુદા તેનો પિતા ન હોય તો તેનો પિતા કોણ ? દહરત પેયગમ્બરે જવાબ આપ્યો કે તમારા પોતાના ધર્મ પ્રમાણે ખુદા અમર છે અને તોપણ તમે માનો છો કે દહરત ઇસા મૃત્યુ પામ્યો છે, વળી તમે કહો છો કે તે ખાતો, પીતો, ઉંઘતો, જંગતો, અને દાલતો ચાલતો, તો આ બાબતો તો ખુદાને લાગુ પાડી સકાયજ નહિ. આનો જવાબ તેઓ કાંઈ આપી શક્યા નહિ અને ચાલતા થયા.

† “ફારકાન” (ખીબ પ્રકરણનું પર યુ’ ડીપ્પણ જુઓ); કેટલાક એવો મત આપે છે કે તેનો અર્થ ચમત્કારો થાય છે કે જે ચમત્કારો ધર્મ પુસ્તકની સાથેજ મોકલવામાં આવ્યા હતા.

ખુદા : કોઈ જીવને તેના ગળ ઉપરાંત તકલીફ કરશે નહિ. જે (સાડ) તે કમાયો છે તે તેના લાલમાં છે. અને જે (નરમુ) તે કમાયો છે તે તેની વિરૂધ્ધ છે. હે અમારા પરવરદેગાર, અમને (શિક્ષા સાડ) પકડ નહિ જો અમે ચુકી જમ્મજો અથવા ભૂલ કરીએ તો; હે અમારા પરવરદેગાર, અને અમારી ઉપર લારે જોજો નાંખ નહિ જેમ અમારી પહેલાં જેઓ હતા તેમની ઉપર જોજો નાંખ્યો છે. હે અમારા પરવરદેગાર, જે (બિઠાવવાને) અમારામાં શક્તિ નથી તે અમારી ઉપર નાંખ નહિ અને અમને ક્ષમા કર અને અમને માફી આપ. અને અમારી ઉપર દયા કર. તું અમારો મદદગાર છે; માટે અમને કાફરકોમ ઉપર જ્યાં આપ. ૨૮૬.

لَا يَكْفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وَسْمَهَا لَهَا
مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا
لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ كُنَّا مُسِيئِينَ أَوْ آخِطَانًا رَبَّنَا
وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا أَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
وَاعْفُ عَنَّا وَاقْضِ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا
فَاَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ٢٨٦

પ્રકરણ ત્રીજું

સુરતુ આલે એમ્રાન.

આ આખું પ્રકરણ મદિનામાં વહા કરવામાં આગ્યું હતું અને શામીના ફોરઆતની નકલ પ્રમાણે ૧૯૬ આયા તેમાં છે, અને બીજા પ્રમાણે ૨૦૦ આયા છે. હદીસમાં એવું લખેલું છે કે “જે કોઈ આ પ્રકરણ વાંચશે તેને કયામતને દિવસે જહન્નમ ઉપરનો પૂલ વિજળીની માફક ઓળંગવા માટે બે પાંખો આપવામાં આવશે.”

કૃપાળુ અને દયાળુ ખુદાના નામથી
(શરૂ કરું.)

અ-લ-મ (અલેફ-લામ-મીમ) ૧. †
અલ્લાહ, તેના સિવાય બીજો કોઈ
ખુદા નથી જે અમર અનાદિ (અને)
કાયમ રહેનાર છે, ૨.

سورة ال عمران مدنية وهي مائة آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

આકાશમાં અને પૃથ્વીમાં જે છે તે અસ્લાહનું છે, અને જે તમારા મનમાં છે તે તમે સુધુ કરો અથવા છપું રાખો તેના હેસાબ ખુદા તમારી પાસેથી લેશે. પછી જેને તે આહે તેને તે માશી આપશે અને જેને આહે તેને શિક્ષા કરશે અને ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૨૮૪.

પેયગમ્બરને પોતાના પરવરદેગાર તરફથી જે મોકલવામાં આવ્યું છે તે તેણે અને સર્વ મોમેનોએ માન્યું. તે સઘળાએ ખુદાને અને તેના ફેરેશ્તાઓને અને તેના એલાહી પુસ્તકોને અને તેના મોકલેલા પેયગમ્બરોને માન્યા (એવું કહીને) કે અમે તેના પેયગમ્બરોમાંના કોઈમાં પણ (આસ્થા રાખવામાં) કાંઈ તકાવત રાખીશું નહિ; અને તેઓએ કહ્યું કે અમે સાંભળ્યું અને હોકમ ઉઠાવ્યો. હાદી કમા (અમે માગીએ છીએ), હે અમારા પરવરદેગાર, અને હાદી તરફ સઘળાને પાછા ફરવાનું છે. ૨૮૫. †

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ

وَأَن تَبَدُّوا مَا أَنفَكُمُ أَوْ تَخْتَوُوا

بِحَاسِبِكُمْ بِهِ اللَّهُ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ

مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٨٤

أَمِنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ

وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَأَتْهُ وَكُتِبَ

وَرَسُولُهُ لَا يَفْرِقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا

سَمِعْنَا وَاطْمَئَنَّا غُفْرَانُكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ

المصير ٢٨٥

† આ છેલ્લી જે આપના ઉત્તમ ગુણો સંબંધી ફટલીક દલીલો છે. તેમાંની એકમાં એવું લખેલું છે કે “ ખુદાએ દરરત પેયગમ્બરને કહ્યું મારા અંતમાં જે જે ખજાનાઓ છે તેમાંથી એક મેં તને આપ્યો છે, અને તે ખજાનો કેરવાનનું પહેલું પ્રકરણ અને અકસ મુરાની છેલ્લી મે આપ્યા છે. ” બીજી દલીલમાં એમ લખેલું છે કે “ માણસને પેદા કર્યા પહેલાં ૨૦૦૦ વર્ષ અમાઉ આકાશનાં ખજાનામાંથી ખુદાને દાથે લખાએલી આ બે આપ્યા છે.

અને સાક્ષીઓએ જ્યારે તેઓને
ખોલાવવામાં આવે ત્યારે ના પાડવી
જોઈએ નહિ; અને જમે તો તે કરજ
નહાતું અથવા મોટું હોય, તોપણ તે
કરજ તેની મુદત મુધમાં લખી લેવાને
ક'ટાળો ખાઓ નહિ. આ ખુદાની પાસે
વધારે ન્યાયસર છે અને પૂરાવા માટે
વધારે મંજૂર છે અને તમને શંકા
નહિ થવાનું વધારે નહિ (સાધન)
છે; પણ જો રોકડ પેસાની લેવડદેવડ
હોય કે જે તમે તમારી વચ્ચે ચલાવો છો
તે જો તમે ન લખીશો તો તમારી ઉપર
કંઈ પાપ નથી, અને તમે સાક્ષી રાજો;
જ્યારે તમે એકબીજાની સાથે લેણદેણ
કરો, અને લખનાર અને તેમજ સાક્ષીને
અડચણ પહોંચાડવી ન જોઈએ. અને
જો તમે તેમ કરો તો ખેરખર તે
તમારે માટે પાપ છે. અને ખુદાનો
હર રાખો અને ખુદા તમને શીખવે
છે અને ખુદા સર્વજ્ઞ છે. ૨૮૨. અને જો
તમે સફરમાં હો અને કોઈ લખનાર
તમને ન મળે તો તેની પાસેથી તૈયાર
(ચીઝ) ગીરવી લેવી; પણ જો તમારામાંના
કોઈ ખીજનો ભરોસો રાખતો હોય તો
જેનો ભરોસો કરવામાં આવ્યો છે તેણે
અમાનત પાછી આપવી જોઈએ અને
તેણે પોતાના પરવરદેગારનો હર રાખવો
જોઈએ અને તમે પૂરાવો છૂપાવો નહિ
અને જે તે છૂપાવે છે તેનું અતઃકરણ
ખરેખર પાપિષ્ટ છે; અને તમે જે
કરો છો તે ખુદા જાણનાર છે. ૨૮૩.

وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْبُوا
إِنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ
أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ
أَلَّا رَبَّوْا أَلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ
أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا بَايَعْتُمْ وَلَا
يُضَارُّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ
فُسُوقٌ بَيْنَكُمْ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَيُغْلِبْكُمْ اللَّهُ
وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٢٨٢ وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ
سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَإِنْ
أَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي أُؤْتِمِنَ أَمَانَتَهُ
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ
يَكْتُمْهَا فَإِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

અને તે દિવસની ખૂંટ રાખો કે
જે દિવસે તમને ખુદા તરફ પાછા
ફેરવામાં આવશે; પણ દરેક જણ
જે કમાયો છે તે તેને પૂરેપૂરું આંખવામાં
આવશે, અને તેઓની ઉપર ઝોલમ
કરવામાં આવશે નહિ. ૨૮૧. હે
મોમેનો! જો તમે એકબીજાને અમુક
મુદત સુધી પૈસા ધીરે તો તે લખીલ્યો,
અને કોઈ લખનારે તે તમારી વચ્ચે
ન્યાયપૂર્વક લખવું જોઈએ અને જેમ
ખુદાએ તેને શીખવ્યું છે તેમ ના નહિ
કહેતાં લખનારે લખવું જોઈએ, અને
તે માણસ કે જેની ઉપર હક છે
(દેવાદાર છે) તેણે લખનારને લખવાનું
કહી (લખાવું) સૂચવવું જોઈએ, અને
તેણે પોતાના પરવરદેગારનો ઠર રાખવો
જોઈએ અને કરજમાંથી ઓછું કહેવું
(લખાવવું) ન જોઈએ; પણ જે
માણસની ઉપર હક (કરજમાં) છે તે
જેવકુદ અથવા નાખો, અથવા ઓલીને
લખાવવા અશક્ત હોય, તો તેની વતી
તેના વાલીએ † ન્યાયપૂર્વક તે ઓલીને
લખાવવું જોઈએ; અને તમારામાંના
પુરૂષોમાંથી જે જણને સાક્ષિ તરીકે લ્યો;
પણ જો જે પુરૂષો ન મળી શકે તો એક
પુરૂષ અને જે સ્ત્રીઓ કે જેમને તમે
સાક્ષિઓમાંથી પસંદ કરતા હો, તેમને
સાક્ષિ તરીકે રાખો કે જેથી જો બેમાંની
એક ભુલી જાય તો તે બેમાંથી એક બીજાને
યાદ દેવશવે;

وَأَتُوا يَوْمَ تَرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تَقِي كُلَّ

نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۚ ۲۸۱

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدِينٍ إِلَى

أَجَلٍ مَسِيٍّ فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ

كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ

عَلَيْهِ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلِلْمَلِكِ الَّذِي عَلَيْهِ

الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَخْشَ مِنْهُ شَيْئًا

فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا

أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَمْلِكَ هُوَ فَلْيَمْلِكْ وَلِيَهُ

بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ

بِرْضَاكَ مِنَ الشَّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا

فَتَذْكُرَ الْأُخْرَى ۚ

ખુદા વ્યાજના પૈસાને નુકસાન પહોંચાડે
 છે. ૬ પછી દાન કરવાથી વધારે કરે
 છે અને ખુદા 'દરેક' અનુપકારી
 પાપીને આહતો નથી. ૨૭૬. ખરેખર
 જેઓએ 'ઇમાન' આવ્યું અને સુદૃઢ
 કર્યા અને નમાઝ અદા કરી અને
 ઝકાત આપી તેઓને માટે તેઓનો
 બદલો પોતાના પરવરદેગાર પાસે છે
 અને તેમને કંઈ ધારિત નથી અને
 તેઓ દુઃખી થશે નહિ. ૨૭૭. હે મોમેનો,
 ખુદાનો હર રાખો અને વ્યાજનો બાકી
 રહેલો ભાગ તણ દો જે તમે (ખરા)
 મોમેન હો તો. ૨૭૮. પછી જે તમે
 તેમ નહિ કરો તો ખુદા અને તેના
 પેયગમ્બર સામે લડાઈ કરવાને એક
 ખીલાને ખખર આપી તયાર થાઓ;
 અને જે તમે પશ્ચાત્તાપ કરશો તો
 તમારી મેલકતની સુદી તમારીજ છે.
 તમે ઝોલમ કરો નહિ અને તેમજ
 તમારી ઉપર ઝોલમ કરવામાં આવશે
 નહિ. ૨૭૯. અને જે કોઈ દેવાદાર
 તગીમાં હોય તો તેનો સાથે વખત
 આવે ત્યાં સુધી ખમો; પછી તે (તમારા
 લેણા) ને દાન તરીકે જતું કરો તે
 તમારે માટે વધારે સાફ છે જે તમે
 સમજતા હો તો. ૨૮૦.

يَحَقُّ لِلَّهِ الرِّبَا وَرِبِّي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ
 لَا يَحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَتَيْدَ ٢٧٦ إِنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
 وَآتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٢٧٧
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ
 مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٢٧٨ فَإِن لَّمْ
 تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
 وَإِن تَبْتَغُوا فَلََكُمْ رَأْسُ أَمْوَالِكُمْ
 لَا تَظْلُمُونَ وَلَا تَظْلَمُونَ ٢٧٩ وَإِن كَانَ
 ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَى مَيْسَرَةٍ وَإِن تَصَدَّقُوا
 خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٢٨٠

૬ કેટલાક એવું માને છે કે વ્યાજ સંબંધી કાયદો એ કારઆનની છેલ્લી આયા હતી કે
 જે દ્વરત પેયગમ્બરને વલ્લ કરવામાં આપી હતી.

જેઓ પોતાનું ધન સંત્રિએ અને દિવસે છૂપી અને ગહેર રીતે દાનમાં વાપરે છે તો તેઓને માટે તેઓનો ગદલો પોતાના ખુદા પાસેજ છે, અને તેમને કાંઈ ધાસ્તિ નથી; અને તેમજ તેઓ દુઃખી થશે નહિ. ૨૭૪.

જેઓ વ્યાજ * ખાય છે તેઓ આ રીત સિવાય (ખીજી રીતે કબરમાંથી) બિલા થશે નહિ કે જે રીતે કેઈ માણસ શેતાનના સ્પર્શથી થેલો બની બિલો થાય છે; † તેનું કારણ એ છે કે તેઓએ કહ્યું છે કે વેપાર માત્ર વ્યાજ સરખોજ છે. પણ ખુદાએ વેપાર હલાલ કર્યો છે અને વ્યાજ હરામ કર્યું છે; પણ જેની પાસે પોતાના પરવરદેગાર તરફથી આ બાંધ આવ્યો, પછી તે (વ્યાજ ખાવામાંથી) અટક્યો તો તેને માટે આગલા પાપની માફી છે ‡ અને તેનું કામ ખુદાના હાથમાં છે; અને જે પાછા વ્યાજ લે છે † તેઓ આગના રહેવાસી છે, તેઓ તેમાં સદા રહેનાર છે. ૨૭૫.

الَّذِينَ يَشْقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عَنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ۚ ۲۷۴ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا
لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَخْطِطُهُ
الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا
الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ
الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقِهَا
فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ
قَوَّ لَكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ ۲۷۵

* “વ્યાજ ખાવું” એ મુસલમાની ધર્મમાં ગણાવેલાં મોટામાં મોટાં પાપોમાંનું એક છે. તે પાપને “કબીરા” એટલે મોટાં કહેવામાં આવે છે.

† તેનો અર્થ એવો થાય છે કે કયામતને દિવસે વ્યાજ લેનારાં માણસો ગાંઝ માણસની જેમ બિલા થશે અને તે ચિન્હથી તેઓ ઓળખાશે.

‡ આનો અર્થ કાંતો એકે, આગલાં પાપ માફ કરવામાં આવ્યાં છે અને કાંતો એકે, આ કાયદા અગાઉ લીધેલું વ્યાજ પાછું લેવામાં આવશે નહિ.

† વ્યાજ લેનાર માટે શિક્ષા, તેમજ કરજ નહિ આપનાર હેલુદાર માટે શિક્ષા અને દેવાદાર સાથે નર્મ વર્તન રાખનાર હેલુદાર માટે સારો ગદલો એ સવળું મુસલમાની ધર્મ પુસ્તકોમાં સવિસ્તર લખેલું છે માટે તેમાંથી બોધ સમગ્ર શકારો.

જો તમે 'તમારું' દાન ખુલ્લું કરો તો તે સાફ છે અને જો તમે તે ગુપ્ત રાખો અને ગરીબને આપો તો તે તમારે માટે વધારે સાફ છે, અને ખુદા તમારાં પાપ માફ કરશે અને જે તમે કરો છો તે ખુદા બાણનાર છે. ૨૭૧. તેઓ સિધે રસ્તે ચડે તે હારા હાથમાં નથી, પણ ખુદા જેને આપે છે, તેને સિધે રસ્તો બતાવે છે અને 'તમારી મેલકતમાંથી જે તમે દાનમાં વાપરો તે તમારા પોતાના (કાયદા) માટે છે, અને (હિંમોને) ખુદાની ખુશી મેળવવા સિવાય તમે દાન કરતા નથી, અને તમે પોતાની મેલકતમાંથી જે ધર્મીદામાં આપશો તેનો સંપૂર્ણ બહેલો તમને આપવામાં આવશે. અને તમારી ઉપર કાંઈ ઓલમ કરવામાં આવશે નહિ. ૨૭૨. (તે દાન એવા) ગરીબ લોકોને માટે છે. કે જેઓ ખુદાની બંહગીને અથે શકાર્યા છે. ૧. તેઓ પૃથ્વી ઉપર મુસાફરી કરીને કમાઈ શકતા નથી. અદાની માણસ તેમને લીધે નહિ માગવાને લીધે તવગર ધારે છે. ૨. (હિંમોમ્મદ) તેમને તેઓના હેખાવપરથી ઓળખે છે. તેઓ માણસો પાસે આગ્રહથી માગતા નથી, અને તમે જે તમારી મેલકતમાંથી દાનમાં વાપરો છો તે ખરેખર ખુદા બાણનાર છે. ૨૭૩.

ان تبدوا الصدقات فنعما هي وان تحوها
وتؤتوها الفقراء فهو خير لكم ويكفر
عنكم من سيئاتكم والله بما تعملون
خبير ٢١٧ ليس عليك هديهم ولكن
الله يهدي من يشاء وما تنفقوا من خير
فلا تنفكوا وما تنفقون الا ابتغاء وجه
الله وما تنفقوا من خير يوف اليكم
واثم لا تظلمون ٢٧٢ للفقراء الذين
احصروا في سبيل الله لا يستطيعون
ضرباً في الارض يحسب الجاهل
اغنياً من التمتع ترضهم بسياهم
لا يسألون الناس الحافاً وما تنفقوا من
خير فان الله به عليم ٢٧٣

الرابع

૧ આ માણસો આશરે ચારસો ગરીબ મેલકતો હતા; જેવા કે અમ્મર, ગિલાવ વગેરે. તેઓને રહેવાને ઘર ન હતાં. તેઓ રાત્રે હરત પેવમખરની મસ્જિદના સોફા (ઓટલા) ઉપર પડવા રહેતા, અને દિવસે ધર્મ સંબંધી અભ્યાસ કરવામાં પોતાનો વખત ગુજારતા.

હે મોસેનો, જે સારી ચીજો તમે
કમાયા છે અને જમીનમાંથી અમે જે
કાંઈ તમારે માટે ઉત્પન્ન કર્યું છે,
તેમાંથી દાનમાં વાપરો, અને ખરાબ
ચીજ દાનમાં આપવાનો વિચાર કરો
નહિ. તે (ખરાબ ચીજ) કે જેમાંથી
તમે દાન કરો છો, અગર જો કે તમે
પોતે તે તરફ આંખ મીચ્યા વગર કે તે
લેનાર નથી અને જાણે કે ખરેખર
ખુદા તવંગર (અને) સ્તુત્ય છે. ૨૬૭.
શેતાન તો તમને (દાન આપવાથી)
ગરીબાઈનું વચન આપે છે (બહીવશાવે છે).
અને તમને પાપ કરવાનો હોકમ કરે
છે, પણ ખુદા પોતાની તરફથી ક્ષમા
અને વધારે બક્ષીશનું વચન આપે છે
અને ખુદા ઉદાર (અને) દાના છે. ૨૬૮.
જેને તે ચાહે છે તેને તે જ્ઞાન આપે
છે અને જેને જ્ઞાન આપવામાં આવ્યું
છે તેને ખરેખર પુષ્કળ ફાયદો આપવામાં
આવ્યો છે, પણ કાદા માણસો સિવાય
કોઈ શીખામણ લેતા નથી. ૨૬૯. અને
જે તમે દાનમાં ખરચો છો અથવા જે
માનતા તમે માનો છો તો તે ખરેખર
ખુદા જાણે છે અને ઝોલમગારો માટે
કોઈ મદદગાર નથી. ૨૭૦.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ
مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَمُّوا الْحَيْثُ مِنْهُ
تَفْقَهُونَ وَلَسْتُ بِأَخَذِهِ إِلَّا أَنْ تَعْمُوا
فِيهِ وَعِلِّمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِي حَمِيدٌ
الشَّيْطَانُ يَدْعُوكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ
وَاللَّهُ يَدْعُوكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ
عَلِيمٌ ٢٦٨ يَوْنَى الْحِكْمَةَ مِنْ نِشَاءٍ وَمَنْ
يُؤْتِ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أَوْتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا
وَمَا يَذْكُرُ إِلَّا أُولُوا الْأَلْبَابِ ٢٦٩ وَمَا
أَخْتَمْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ نَذْرٍ فَإِنَّ
اللَّهَ يَعْلَمُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ٢٧٠

કર્યું છે તે માણસે દાન કર્યું પછી ઉપકાર અપાવીને, અને દેખાવ માટે સારાં કામો કરીને પોતાનાં
કૃત્યો નાખુદ કરવાં જોઈએ નહિ.

§ “આંખ મીચ્યા વગર” એટલે ને ચીજ એવી ખરાબ છે કે જો ને તમને આપવામાં
આવે તો તમને તે લેવાનું મન થતું નથી અને તમને મુશ્કેલી વડવાથી તમે તમારી આખખાંધ કરો છો.

અને જેઓ પોતાનું ધન માત્ર ખુદાની
ખુશી મેળવવાની ઇચ્છાથી અને અસ
અતઃકરણથી ખરચે છે તેઓનો
દાખલો એક ઉચી જગ્યા ઉપર
આવેલા બાગ જેવો છે કે જેમાં
વરસાદનાં મોટાં ફોરાં પડે છે તેથી તે
બાગ પોતાનાં ફળ ફળાદિ બમણાં આપે
છે, પણ જો ભારે વર્ષાદ તેમાં પડે નહિ
તો પ્હાનાં છાંટા તો પડશેજ; અને જે
તમે કરો છો તે ખુદા બેનાર છે. ૨૬૫.
શુ તમારામાંના કેાઇ એવું ઇચ્છશે કે
ખજુરીઓ અને દ્રાક્ષના વેલાથી ભરેલી
વાડી કે જેનો તે માલિક હોય (અને)
જેની નીચે નદીઓ વહેતી હોય (અને)
જેમાં દરેક ઝાતનાં ફળ ફલ હોય
અને તે પોતે વૃધ્ધાવસ્થાએ આવી
પહોંચ્યો હોય અને તેની સંતતિ નળાળી
હોય ત્યારે તે વાડી ઉપર આગથી
ભરેલો વટોળીઓ આવે અને તેને
બાળી નાંખે ? આ પ્રમાણે ખુદા
તમને પોતાની નિશાનીઓનું વર્ણન
આપે છે કે કદાચ તમે વિચાર કરો. ૨૬૬.

وَمِثْلَ الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ
إِسْتِغَاءً مَّرَضَاتٍ لِلَّهِ وَتُبَيْيْنًا
مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَذَلِ جَنَّةِ بَرَبِّهِ أَصَابَهَا
وَأَبِلَ قَاتٍ أَكَلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِنْ لَمْ يَصِبْهَا
وَأَبِلَ قَطْلٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَمْلُونَ بِصِيرٍ ۚ
أَيُّوَدُ أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ
وَأَعْنَابٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا
مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ
ضَعُفَاءٌ فَأَصَابَهَا عَاصِرٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ
كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لِمَعَكُمْ
تَشْكُرُونَ ۚ

સાથે. સરખાવવામાં આવ્યાં છે. જેની રીતે વરસાદ પડવાથી પર્યટર ઉપર પડેલી ધૂળ
પોવાઈ જાય છે તેવી રીતે કાંઈર લોકોનાં ટોંગી કૃત્યો ખુદાના અદ્ભૂત અને એનસાહર પા વરસાદથી
નાબુદ થાય છે અને તેઓને તે કૃત્યોથી કાંઈ ફાયદો મળશે નહિ.

ફ આ નીખાલસપણે દાન કરનારોનો દાખલો છે કે જેઓને પોતાના દાનનો ફાયદો
મળ્યા વગર રહેશેજ નહિ.

* એટલે, જે માણસ વૃધ્ધાવસ્થામાં હોય, અને જેનાં છોકરાં બાળક અને અસક્ત હોય,
અને જેની પાસે એક ફળદ્રુપ વાડી હોય કે જેવડે તેઓનું શુઝરાન ચાલતું હોય, તે માણસ કદિ
ઈંછતો નથી કે કાંઈ આફતથી તે વાડીનો નાશ થાય; તેવીજ રીતે જે માણસે નીખાલસપણે દાન

જેઓ પોતાનું ધન ખુદાને માર્ગે
ખરચે છે, પછી જે 'ખરચુ' છે તેના
આભાર ચકાવતા નથી અને તેમજ
ઇઆ પહોંચાડતા નથી તેઓને માટે
તેઓનો ખદલો પોતાના પરવરદેગાર
પાસે છે, અને તેઓને કંઈ ધારતી
નથી અને તેમજ તેઓ દુઃખી થશે
નહિ. ૨૬૨. માયાણુ શખ્દો અને સમા
જતાવવી એ, દાન આપ્યા પછી દુઃખ
આપવું, તેના કરતાં વધારે સાફ છે;
અને ખુદા તવ'ગર (અને) માયાણુ છે. ૨૬૩.
હે મોખેનો, તમે તમારાં દાન પુણ્યને
ઉપકાર ચઢાવીને અને ઇઆ પહોંચાડીને
તે માણસની પેઠે નાણુદ કરો નહિ કે
જે માણસ પોતાની મેલકત માણસોને
હેખાડવા માટે દાનમાં વાપરે છે, અને
ખુદા અને છેલ્લા દિવસ ઉપર ઇમાન
લાવતો નથી. ત્યારે આવાં માણસની
સરખામણી કઠણ લીસા પથ્થર જેવી
છે કે જેની ઉપર ધુળ હોય, પછી
તેની ઉપર વરસાદનાં મોટાં ફેરાં પડે
પછી તેને સાફ પથ્થર કરી મૂકે. ઇ આવાં
માણસો જે પોતે કમાયા છે તેનાં કંઈ
ભાગ ઉપર સત્તા ધરાવતાં નથી. અને
ખુદા કાફેર લોકોને રસ્તો બતાવતો
નથી. ૨૬૪.

الَّذِينَ يَتَّقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ
أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ٢٦٢ قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ
مِّنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَنِيٌّ
حَلِيمٌ ٢٦٣ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَبْطُلُوا
صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي
يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ
تَرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَ صُدُوءَهُ لَا يَقْدِرُونَ
عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ ٢٦٤

સાદો બનાવી તેના ચાર ભાગ તેણે ક્યાં અને દરેક ભાગ એક એક પવિત્ર ઉપર મૂકયો; પણ તે
ચારે પક્ષીઓનાં માથાં આખેઆખાં તેણે પોતાનાં હાથમાં સખ્યાં હતાં. પછી તેણે દરેક પક્ષીને
તેનું નામ લઈ બોલાવ્યું એટલે તરતજ એક ભાગ બીજા તરફ ઉડયો અને ચારે પક્ષીઓએ
પોતાનું મૂળ સ્વરૂપ ધારણ કર્યું અને પોતપોતાનાં મસ્તક સાથે આવીને જોઈઈ ગયાં.

ઇ અહિયાં કાફેર લોકોને લીસા પથ્થર સાથે અને તેઓના હેખાવ માટે કરેલાં દાનને ધૂળ

અને, (યાદ કર) કે વ્યારે એજરાહીમે
 કહ્યું કે હે પરવરદેગાર, અને જતાવ કે
 તું કેવી રીતે મુએલાને જીવતાં કરે
 છે ? તેણે કહ્યું કે તું તું માનતો
 નથી ? તેણે કહ્યું કે હા (હું માનું છું),
 પણ એટલા માટે કે ત્હારાં મનમાં
 નિરાંત થાય. ખુદાએ કહ્યું કે ત્યારે ચાર
 પક્ષીઓ લે, * પક્ષી તેઓનાં કટકે કટકા
 કરી ખુબ ધ્યાનમાં રાખી ત્હારી પાસે
 એકઠા કર, પક્ષી દરેક પર્યત ઉપર
 તેઓનો અકેક લાગ મૂક, પક્ષી તેમને
 બોલાવ, તેઓ ત્હારી પાસે જીતાવળથી
 આવશે. અને જાણ કે ખરેખર ખુદા
 શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૬૦.
 જેઓ પોતાનું ધન ખુદાને માર્ગે વાપરે
 છે તેઓનો દાખલો એક કણના દાખલા
 જેવો છે કે જેમાંથી સાત હુન્ડા ઉગે છે
 અને દરેક હુન્ડામાં સો દાણા હોય છે;
 અને જેને ખુદા આપે તેને માટે તે
 બમણું કરે છે અને ખુદા ઉદાર (અને)
 દાના છે. ૨૬૧.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُحْيِي
 الْمَوْتَى قَالَ أَوْ لَمْ تُؤْمِنْ قَالَ بَلَى وَلَكِنْ
 لِيُبَيِّنَ لِي قَالِ تَخْذَارِبَةُ مِنَ الطَّيْرِ
 فَصَرَ مِنْ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلَى كُلِّ
 جَبَلٍ مِنْهُمْ جُزْءً ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ
 سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٦٠
 مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ
 اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنْبَتَ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ
 سَنَابِلٍ مِائَةٌ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ
 وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

અને તેની પાસે જે અંશર અને દ્રાક્ષ દનાં તે બિલકુલ બગડ્યાં ન હોના, પણ તેનો મધિરો
 મરી ગયો હતો, અને માત્ર તેનાં દાડકાંજ બાકી રહ્યા દનાં, તે દાડકાં પેચગમ્બાતી નર્મરજ જોનાં
 ધક ગયાં અને મારાથી લગભગ જઈ તેનો પાછો મધિરો થઈ ગયો કે જે તરતજ મુકવા લાગ્યો.

‡ હજરત એબ્રાહીમની દરખાસ્તનો પ્રસંગ એ હતો કે શેતાન અત્યાની લોકોને ઉતરવા
 માટે તેની પાસે આવ્યો અને પૂછ્યું કે માણુનું મુકું જે સમુદ્ર કિનારે પડેલું હતું અને
 જેનાં અવપર્વો જંગલી પશુઓ, પક્ષીઓ, અને માછલાં ઘોડાં ઘોડાં ખાઈ ગયાં હતાં તે મુકું
 ફરીથી કયામતને દિવસે કેવી રીતે સજીવન કરવામાં આવશે ?

* આ પક્ષીઓ ગરુડ, ગેર, કાગડો, અને મુરખી દનાં. અને કેટલાક તફસીર લખનારાઓએ
 મીખાં જુદા જુદા પક્ષીઓનાં નામ પણ આપ્યાં છે. હજરત એબ્રાહીમ તેમનાં કટકે કટકા
 કરી નાખ્યા અને તેમને 'કચરી'માં અને પીણાં સહીત એક ખારહીમાં ખાંડ્યાં. પક્ષી તેને

અથવા તે તેના જેવો (જેવો નથી) કે જે એક ગામ પાસે થઈને નીકળ્યો? અને તે ગામ તેની પોતાની છત ઉપર પડી ગયું હતું (ઉંચું વળીગયું હતું). તેણે કહ્યું કે આને ખુદા, તેનો નાશ થઈ ગયા પછી, કેવી રીતે સજીવન કરશે? ત્યારે ખુદાએ તેને સો વર્ષ સુધી નિર્જીવ બતાવ્યો. પછી તેણે તેને સજીવન કર્યો, તેને પૂછ્યું કે તું કેટલી સુદત ખોટી થયો છે? તેણે કહ્યું કે હું એક દિવસ અથવા એક દિવસનો કંઈ ભાગ ખોટી થયો છું. ખુદાએ કહ્યું (નહિ) અદકે સો વર્ષ તું ખોટી થયો છે. માટે તારા ખોરાક અને તારા પાણી તરફ નજર કર કે જે અગડ્યાં નથી અને તારા ગધેડા તરફ જો; અને તે (તને સજીવન કર્યો) એટલા માટે કે અમે તને માણસો માટે એક દાખલા રૂપ બનાવીએ. અને (તે ગધેડાનાં) હાડકાં તરફ જો કે અમે તેમને કેવી રીતે (હલતાં કરી સાથે) ગોઠવીએ છીએ; પછી તેમને માંસથી ભરી ઢાંકી દઈએ છીએ; પછી જ્યારે તે તેને ખુદા થયું ત્યારે તેણે કહ્યું કે હું બાણું છું કે અરેખર ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ર૫૯.

أَوَكَلْدَىٰ مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَىٰ يُحْيِي هَذِهِ اللَّهُ بِعَمَلٍ مُّتَبَاهٍ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَشَّرَهُ قَالَ كَلِمَاتٍ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضُ يَوْمٍ قَالَ بَل لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْمَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَانْظُرْ إِلَىٰ الْمِظَامِ كَيْفَ نُنْزِلُهَا ثُمَّ نَكْسُوهَا لَحْمًا فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٥٩

* આ દેકાણે દર્શાવેલો માણસ એકરે હતો, અથવા કેટલાક કહે છે કે આ માણસ એરેમીયા હતો. જ્યારે તે કેદખાનામાંથી છૂટ્યો ત્યારે ગધેડા ઉપર સવાર થઈ મૈતોલ-મોકદસ કે જંગો ખુખ્તુન-નસ્રે નાશ કર્યો હતો તેના ખડેર પાસે થઈને નીકળ્યો; અને ઈલીયા નામના એક ગામ આગળ આવી પહોંચ્યો. સારે આરામ લેવા માટે થોડીવાર ત્યાં તે ઉતર્યો. ત્યાં અંજીર અને દ્રાક્ષ પુષ્કળ હતાં તેમાંથી તેણે થોડાં ખાધાં અને થોડાં પોતાના સામનની ગાંસડીમાં તૂક્યાં. સાર પછી ગધેડાને પોતાની પાસે બાંધી તે એક જગ સાથે અરેલીને સૂતો એટલામાં તેની આગળ પડેલાં મુદ્દાનાં હાડકાં તેના બેચમાં આવ્યા, જેથી તે વિચાર કરવા લાગ્યો કે આ મુદ્દાને ખુદા કેવી રીતે સજીવન કરશે? આ કારણથી ખુદાએ તેને લાંબ મૃત્યુ પમાડ્યો, અને તે સ્થિતિમાં તેને સો વરસસુધી રાખ્યો; તે મુદ્દત પૂરી થઈ એટલે ખુદાએ તેને સજીવન કર્યો.

ખુદા મોમેનોનો દોસ્ત છે. તે તેમને અધરામાંથી બહાર અજવાળા તરફ લાવે છે, અને જેઓ કાફર થયા છે તેઓનો મિત્ર તાઘુત * છે, તેઓ તેમને અજવાળામાંથી બહાર અધારા તરફ લાવે છે. તેઓ આગના સાથીઓ છે. તેઓ તેમાં નિરંતર રહેનાર છે. ૨૫૭. શું તે તે માણસ ફ (નમરૂદ) ને જોયો નથી કે જેણે એબ્રાહીમ સાથે તેના પરવરદેગાર વિષે તકરાર કરી? (કારણ) કે ખુદાએ તેને રાત્રિ આપ્યું હતું. (યાદર) કે ન્યારે એબ્રાહીમે કહ્યું કે † મહારો પરવરદેગાર તે છે કે જે જીવ આપે છે અને મૃત્યુ આપે છે, તેણે કહ્યું કે હું પણ જીવ આપું છું અને મૃત્યુ આપું છું. એબ્રાહીમે કહ્યું કે ખરેખર ખુદા તો સુર્યને પૂર્વમાંથી લાવે છે માટે ‡ તેને પશ્ચિમમાંથી લાવ. પછી જે કાફર હતો તે સ્તબ્ધ થઈ ગયો; અને ખુદા જોલમગાર લોકોને રસ્તો દેખાડતો નથી. ૨૫૮.

اللَّهُ وَلِي الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاءُ لِّمُتَّبِعِيهِمْ يُخْرِجُهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝
 أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أَحْيِي وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

* ‘તાઘુત’ નો અર્થ ખુદા સિવાય જે જે બીજી ચીજોને માનવામાં આવે છે તે ચાપ છે જેની કે સોતાન, મૂર્તિ, બદુગર વગેરે.

‡ આ માણસ કન્યાનનો પુત્ર નમરૂદ હતો. તે એબ્રાહીમના વખતમાં ધણે સત્તાવાન રાજા હતો. જીવ અને મૃત્યુ આપવાની તેની શક્તિ સાબેત કરવાને માટે તેણે એકી વખતે બે માણસોને પોતાની પાસે તેડાવ્યાં જેમાંના એકને તેણે મારી નાંખ્યો અને બીજાને જીવતો રાખ્યો.

† ન્યારે હજરત એબ્રાહીમે મૂર્તિઓ લાંગી નાંખી ત્યારે તેને નમરૂદની પાસે લાવવામાં આવ્યો અને તેઓએ નીચે પ્રમાણે તે બાતલ ચર્ચાવી. (૨૧ મા પ્રકરણની ૫૨ થી ૭૦ સુધી આવાન જુઓ.)

અલ્લાહ તેના સિવાય બીજો કોઈ ખુદા નથી. જે અમર, અનાદિ, (અને-) કાયમ રહેનાર છે. ઝોકું અને તેમજ નિદ્રા તેને આવતીજ નથી. † જે આકાશોમાં અને જે પૃથ્વીમાં છે તે તેનુંજ છે. તે કોણ છે કે જે તેની પાસે તેની પરવાનગી સિવાય શક્યઅત. (સલામણ) કરે? જે લોકોની અગાડી છે અને જે તેઓની પછાડી છે તે સઘળું તે જાણે છે, અને તેઓ ખુદાના જ્ઞાનમાંથી કંઈ ભાગ જે તે આડે તે સિવાય કળી શકતા નથી. તેની "કોરસી" (આસન) માં આકાશો અને પૃથ્વીનો શમાવેશ થયેલો છે, અને તે બન્નેનું રક્ષણ કરવામાં તેને થાક લાગતો નથી, અને તે સર્વોત્તમ (અને) મહાન્ છે. ૨૫૫. ધર્મમાં કાંઈ દબાણ નથી. ખરેખર સત્ય પંથ અસત્ય પંથમાંથી જાહેર કરવામાં આવ્યો છે. પછી જે તાબુત (મૂર્તિ વીગેરે) ને માનતો નથી અને ખુદાની ઉપર ઇમાન લાવે છે તે ખરેખર મજબૂત હાથાને વળગી રહ્યો છે કે જે કદી તૂટવાનો નથી. અને ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૨૫૬.

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ

سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي

الْأَرْضِ مَنْ ذَٰلِكَ الَّذِي يُشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا

يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ.

وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا

يُؤْده حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ۚ

لَا آكْرَاهُ فِي الدِّينِ قَدَّسِينَ الرَّشِدَ مِنَ

النَّاسِ فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ

فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالرُّوْثِ الْوُثْقَىٰ لَا انْقِصَامَ

لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۚ

† આ ફકરા (૨૫૫ થી ૨૫૭ આપા) કોરઆનમાં સૌથી ઉમ્મદ ગણાય છે અને એવું માનવામાં આવે છે કે તે ફકરાનું વાંચન અત્યંત પુણ્યકરક અને લાલ કર્તા છે. તે "આમ્મતુલ-કોરસી" કહેવાય છે. નમાઝ પછી મુસલમાન લોકો તે વારંવાર વાંચે છે. દરરોત પેયગમ્બરે કહ્યું છે કે દરેક નમાઝ પછી જે માણસ "આમ્મતુલ-કોરસી" વાંચે છે તેને સ્વર્ગમાં દાખલ થવામાંથી ઝિંદગી સિવાય બીજું કોઈ અટકાવતુ નથી" જે કોઈ સતી વખતે આ આપા વાંચશે તેને, તેના ઘરને, અને તેના પરોક્ષીનાં ઘરને ખુદા સહી સલામત રાખશે.

આ પેચગમ્બારેને, તેઓમાંનાં કેટલાકને
 બીજા કેટલાક ઉપર અમે શ્રેષ્ઠતા
 આપી છે. તેઓમાંના કેટલાકની સાથે
 ખુદાએ વાત કરી અને તેઓમાંના
 કેટલાકનો હરબલ્લે ઉચ્ચ કર્યો; અને
 મરયમના પુત્ર ઇસાને અમે રૂપરૂ
 મોઅજેઝા (અમલકારે) આપ્યા અને
 અમે પવિત્ર આત્માથી † તેને શક્તિ
 આપી. અને જો ખુદાએ ઇચ્છ્યું હોત
 તો જે હોંકા, તેઓ (પેચગમ્બારે)
 ની પછી હતા, તેઓની પાસે જાહેર
 સાથેતીઓ આપ્યા નાહ, તેઓમાં
 મતભેદ પડ્યો ન હોત, પણ તેઓમાં
 મતભેદ થયો; પછી તેઓમાંના કેટલાક
 ઇમાન લાવ્યા અને તેઓમાંના કેટલાક
 કાફર થયા, અને જો ખુદાની મરજી
 હોત તો તેઓમાં મતભેદ થયો ન હોત,
 પણ ખુદા જે ધારે છે તે કરે છે. ૨૫૩.
 હે મોમેનો અમે તમને જે ફૂઝી આપી
 છે તેમાંથી તે દિવસ આવે તે પહેલાં
 દાન કરો કે જે દિવસે કાંઈ વેપાર
 અને કાંઈ મિત્રાચારી અને કાંઈ ભલામણ
 ચાલશે નહિ; અને કાફરલોકો ઝોલમગારે
 છે. ૨૫૪.

— تِلْكَ الرُّسُلُ —

فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ مِنْهُمْ

كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا

عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ

الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتُلَ الَّذِينَ

مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ

وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فِيهِمْ مِنْ أَمْنٍ وَمِنْهُمْ

مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَقْتُلُوا وَلَكِنْ

اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ۚ ۲۵۳ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ

آمَنُوا اتَّقُوا مَا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ

أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ وَلَا خَلَّةٌ

وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ۚ ۲۵۴

પછી તેઓએ તેમનો ખુદાના હોકમથી

પરાજય કર્યો અને દાવુદે ઈ “ જાલુત ”

ને મારી નાંખ્યો, અને ખુદાએ તેને

ખાદશાહી અને જ્ઞાન આપ્યું અને ખુદાએ

જે ઇચ્છ્યું તેમાંથી તેને શીખવ્યું અને

જે ખુદાએ માગ્યો તેમાંના કેટલાકને

ખીભ કેટલાક વડે અટકાવ્યા ન હોત

તો ખચિત પૃથ્વીનો નાશ થઈ ગયો

હોત, પણ ખુદા સર્વ આલમ ઉપર

કૃપાળુ છે ૨૫૧. આ ખુદાની આયાત

છે. અમે તને સત્ય પૂર્વક તે વાંચી

સંભળાવીએ છીએ, અને ખરંખર તું

મોકલેલ પેશગમ્મશમાંનો એક છે. ૨૫૨.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتْلَ دَاوُدَ

جَالُوتَ وَإِنَّا اللَّهُ الْمَلِكُ وَالْحَكِيمُ

وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ

اللَّهِ النَّاسَ بَعْضُ بَعْضٍ لَفَسَدَتِ

الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى

الْعَالَمِينَ ۚ ۲۵۱ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تُلَوِّحُهَا

عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۚ ۲۵۲

ઈ દરબ દાવુદ ઇશનો દોકરો હતો. તે પોતાના બાપનો સાથી ન્હાનો અને દસમો છોકરો હતો. તાલુતે તેને વચન આપ્યું દવુ 'કે જે તું જાલુતને મારી નાંખીશ તો હું તને મારી દોકરી પરાજીતીશ અને ન્હાઈ અરધ રાત્રી તને આપીશ, તે રાત્રી નેને મળ્યું અને યોડી મુદત પછી તે સ્વતંત્ર ખાદશાહ થયો.

પછી તેઓએ તેમનો ખુદાના હોકમથી

પરાજય કર્યો અને દાવુદે ઈ “ બહુત ”

ને મારી નાંખ્યો, અને ખુદાએ તેને

ખાદશાહી અને જ્ઞાન આપ્યું અને ખુદાએ

જે ઇશ્વર્ય તેમાંથી તેને શીખવ્યું, અને

જે ખુદાએ માલુસોને તેમાંના ફેટલાકને

ખીજા ફેટલાક વડે ચટકાવ્યા ન હોત

તો ખચિત પૃથ્વીનો નાશ થઈ ગયો

હોત, પણ ખુદા સર્વ આલમ ઉપર

કૃપાળુ છે ૨૫૧. આ ખુદાની આયાત

છે. અને તને સત્ય પૂર્વક તે વાંચી

સંભળાવીએ છીએ, અને ખરેખર તું

મોકસેલ પેયગમ્બરોમાંનો એક છે. ૨૫૨.

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتْلَ دَاوُدَ

جَالُوتَ وَأَتَاهُ اللَّهُ الْمَلِكَ وَالْحِكْمَةَ

وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ

اللَّهِ النَّاسَ بَعْضُهمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ

الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى

الْعَالَمِينَ ۚ ۲۵۱ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ أَنْتَظِرُوا

عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَأَنْتَ لِنِ الْمُرْسَلِينَ ۲۵۲

ઈ હઝરત દાવુદ ઇશ્વરનો દીકરો હતો. તે પોતાના ખાસ સાથી નહોતો અને દસમે હોકમથી હતો. તાલુકે તેને વચન આપ્યું હતું કે જો તું બહુતને મારી નાંખીશ તો હું તને મારી દીકરી પરણાવીશ અને મહાઈ અરધ સત્ય તને આપીશ. સત્ય તેને મળ્યું.

અને તેમના પેયગમ્યરે તેમને કહ્યું કે ખરેખર તેના રાજ્યની નિશાની એજ છે કે “તાબુત” (પેટી) તમારી પાસે આવશે. તેમાં તમારા પરવરદેગાર તરફથી “ સફીના ” † (શાન્તિ) છે. અને તેમજ તેમાં મુસાના કુટુંબે અને હાફિનના કુટુંબે જે (કંઈ) પછવાડે મૂક્યું છે તેનો ખાફી રહેલો ભાગ છે. ઈ ફેરેશ્તાઓ તેને ઉચ્ચકશે. ખરેખર આમાં તમારે માટે એક નિશાની છે જે તમે માનતા હો તો. ૨૪૮.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ
مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُمْ
مُؤْمِنِينَ ۚ

* આ એક પેટી હતી. તેમાં સઘળા પેયગમ્યરોની છબીઓ હતી. અને તે સ્વર્ગમાંથી નીચે હઝરત આદમને મોકલવામાં આવી હતી. છેવટે તે પેટી હઝરત મુસાને મળી હતી. એસરાહલના વંશજે તેનો બહુ આધાર રાખના અને દુમેશાં પેતાના લશ્કરના આગળના ભાગમાં તેને લઈ જતા, આખરે તે પેટી અમાલેકા નામની કામ લઈ ગઈ, પણ આ પ્રસંગે સર્વ લોક દુખે તેમ ફેરેશ્તાઓ તે પેટી પાછી લાવ્યા અને તેઓએ તે તાબુતના પગ આગળ મૂકી એટલે એસરાહલ લોકોએ તરતજ તેને રાજ્ય તરીકે માન્ય રાખ્યો.

† “સફીના” નો અર્થ “શાન્તિ” થાય છે, તેને એમ કહેવાતું કારણ એ છે કે કેટલાક તક્ષીર લખનારાઓના કહેવા પ્રમાણે તેની ઉપર ધવોળ આધાર રાખ્યાથી એસરાહલ લોકો તેના ચમત્કારિક પ્રભાવથી ધણી લડાઈઓ જીત્યા વળી કેટલાક એમ માને છે કે તે બિલાડીના જેવડું એક જાનવર હતું. તેને જળતી મશગલ જેવી બે આંખો એવી તો પ્રચંડ હતી કે તેની સામે કાઈ જોઈ શકતું ન હોતું. તેનો ચહેરો માલુસ જેવો હતો અને તેને બે પાંખો હતી. લડાઈ વખતે તાબુતમાંથી બહાર આવી તે શત્રુ તરફ ટુકે મારી તેમને વિખેરી નાંખતું. અને તેટલા માટે એસરાહલ લોકો તેને લશ્કરના આગળના ભાગમાં દુમેશા રાખતા.

ઈ આ ખાફી રહેલી નિશાનીઓ હઝરત મુસાના પગરખાં અને લાકડી, હાફિનનો મુગટ, મન્ન બરેકું એક વાસણ અને હઝરત મુસાનું કાવદા લખેલું ભાગ્યું તુટ્યું અલવાહ (પાટીયું) હતું.

અને તેઓના પેયગમ્બરે તેમને કહ્યું કે

ખરેખર ખુદાએ તમારે માટે “લાલુતને”

પાઠશાહ તરીકે સુકરર કર્યો છે. તેઓએ

કહ્યું કે અમારી ઉપર તેને માટે રાજ્ય

કેવી રીતે હોઈ શકે ? અને તેના કરતાં

અમે રાજ્યને વધારે ચોચા છીએ. અને તેને

પુષ્કળ પૈસો આપવામાં આવ્યો નથી.

તેણે કહ્યું કે ખરેખર ખુદાએ તમારા

કરતાં તેને વધારે પસંદ કર્યો છે અને

જ્ઞાન અને શરીરમાં તેને ઘણો વધાર્યો

છે, અને ખુદા પાઠશાહી જેને

ચાહે તેને આપે છે, અને ખુદા ઉદાર

(અને) દાના છે. ૨૪૭.

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيَّهُمْ اِنَّ اِلَهًا قَدْ بَعَثَ لَكُمْ

طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا اَنَّى يَكُونُ لَهُ الْمَلِكُ

عَلَيْنَا وَنَحْنُ اَحَقُّ بِالْمَلِكِ مِنْهُ وَلَمْ يُوْت

سَمَةً مِنَ الْمَالِ قَالَ اِنَّ اِلَهًا اَصْطَفٰهٖ

عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ

وَاللّٰهُ يُؤْتِي مَالَهُ مِنْ شَآءٍ وَاللّٰهُ

وَاسِعٌ عَظِيمٌ ૨૪૮

આવશે અને નદી ઝોળાગરી. તે નદી ખાસે પહોંચતાં તેઓમાંના થોડાક સિવાય બાકીના આખા લસકરે પાણી પીધું. કેટલાક કહે છે કે તેઓની સંખ્યા ત્રણ હજાર હતી; અને ઘણે ભાગે એવું માનવામાં આવે છે કે તેઓ માત્ર ૩૧૩ હતા. તે લોકો અને હજરત દાવુદ કે જે પણ તેઓ માંની એક હતા તે સધળા આ નદી ઝોળાગરી “બનુન”ની સામે લડ્યા. બહુત પણ મોટું લસકર તેમ તેઓની બપર હલ્યો કરવા આવ્યો હતો પણ હજરત દાવુદે તેને ચોક્કસ વતી ત્રણ પત્થર મારીને મારી નાંખ્યો અને તેના બીજા સધળા લસકરનો પરજીવ થયો.

શું તેં મુસાની પછી બની એસરાઈલની
કામના આગેવાનોના એક સમૂહને
જેઓ નથી કે ત્યારે તેઓએ પોતાના
પેયગમ્બરને કહ્યું કે તું અમારે માટે એક
પાદશાહ મુકરર કર કે અમે ખુદાને રસ્તે
લડીએ. તેણે કહ્યું શું એવું સંભવિત છે કે
જો તમારી ઉપર લડાઈ લખવામાં આવે
તો તમે ન લડો? તેઓએ કહ્યું અને
અમને શું છે કે અમે ખુદાને રસ્તે ન
લડીએ? અને ખરેખર અમને અને
અમારાં છોકરાંને અમારાં ઘરમાંથી
બહાર કાઢી મૂકવામાં આવ્યાં છે. પછી
ત્યારે તેઓની ઉપર લડાઈ લખવામાં
આવી ત્યારે તેઓમાંનાં ચોડા સિવાય
બીજા ફરી ગયા; અને ખુદાએ લખગારને
બહુનાર છે. ૨૪૬.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الْاِمْلٰا مِنْ بَنِي اِسْرٰٓءِٖلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسٰٓى اِذْ قَالُوْا لِنَبِيِّ هُمْ اَبٰٓث
لَنَا مَلَكًا نَّقٰٓتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَالِ هَلْ
عَسَيْتُمْ اِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتٰلُ
اَلَا تَقٰتِلُوْا قَالُوْا وَمَا لَنَا اَلَّا نَقٰتِلَ فِيْ
سَبِيْلِ اللّٰهِ وَقَدْ اَخْرَجَنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَاٰبَآئِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتٰلُ تَوَلٰوْا
اِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِالظّٰلِمِيْنَ ۚ ۲۴۶

જો હજરત મુસાના છઠ્ઠા ખવીફ અલ-મસઅના મરણ પછી અમારેકા નામની કામ કેજે
આદના કુટુંબની એકે સાખા હતી તે કામના લોકો, એસરાઈલના વંશજોને ધણીજ હરકત
પહોંચાડતા હતા. તેઓએ લગભગ તેમની સઘળી જગ્યાઓ છતી લીધી અને તેમનામાંનાં ધણુને
મારી નાખ્યા. હેવટે અશ્મુએલના વખતમાં એસરાઈલનાં વંશજોએ પોતાની ઉપર રાજા નિમવા
માટે તેને ખાસ અરજ કરી કે જેથી તેઓ તે રાજાની મદદથી પોતાના શત્રુને હાંધી કાઢે.
અશ્મુએલે ખુદાના હોકમથી તાલુતને રાજા તરીકે નીમ્યો; પણ તે એળને-ખામીનના કુટુંબનો
હોવાથી તેઓએ તેને પ્રથમતો રાજા તરીકે માન્ય રાખવાની નાખાડી, કારણ કે તેઓના રાજા
ધણું કરીને યદુદના કુટુંબના હતા; અને રાજ્યા ઉપર તેના હક્ક તરીકે તેઓએ એક નિશાનીની
માગણી કરી. અશ્મુએલે કહ્યું કે તેની નિશાનીતો એ છે કે તાલુત અને સહીના કે જેનું
વણુંત નીચે આપવામાં આવશે એ બન્નેને ફેરેસ્તાઓ તેની પાસે નીચે લાવશે. ત્યારે તેઓએ આ
બન્ને નિશાનીઓ જોઈ ત્યારે તેઓએ તેને માન્ય રાખ્યો અને તેના હોકમથી તેઓએ પોતાના શત્રુસામે

શું તેં તેઓને જોયા નથી કે જેઓ
 પોતાનાં ઘર તથા મોતના હરથી
 બહાર નીકળ્યા * અને તેઓ હઝારો
 હતાં. પછી ખુદાએ તેમને કહ્યું કે
 મરીનઓ, પછી તેણે તેમણે સજીવન
 કર્યા. ખરેખર ખુદા માણસો પ્રત્યે
 ઘણોજ કૃપાળુ છે, પણ ઘણા
 માણસો આભાર માનતાં નથી. ૨૪૩.
 અને તમે ખુદાને રસ્તે લઇ અને જાણો
 કે ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર
 છે. ૨૪૪. તે કોણ છે કે જે ખુદાને
 સારા ધીરવાથી (નીખાલસ અંતઃકરણથી)
 ધીર + કે જેથી ખુદા તેને અસંખ્ય
 ગણુ* આપે ? અને ખુદા કોઈની રૂઝી
 તંગ કરે છે અને (કોઈની) બહોળી
 કરે છે; અને તેના તરફ તમને સમજાને
 પાછા ફરવામાં આવશે. ૨૪૫.

الم تر الى الذين خرجوا من ديارهم وهم
 الوف حذر الموت فقال لهم الله موتوا ثم
 احياء هم ان الله لذو فضل على الناس
 ولكن اكثر الناس لا يشكرون ٢٤٣
 وقاتلوا في سبيل الله واعلموا ان الله
 سميع عليم ٢٤٤ من ذا الذي يقرض الله
 قرضا حسنا فيضاعفه له اضعافا كثيرة
 والله يقبض ويبسط واليه ترجعون ٢٤٥

* આ એસારાઈસના કેટલાક વંશજો હતા. તેઓ વાસેત નામના તેઓનાં મકાન છોડી
 ચાલ્યા ગયા હતા, તેવું કારણ કિતિ મરકી અને કિતિ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ધર્મ યુધ્ધમાં
 ભાગ ન લેવો એ હતું. તેઓ નાસ્તી ગયા તેથી ખુદાએ તે સમજાને એક ખીણમાં મૃત્યુ પ્રમાણમાં
 આક દિવસ પછી જ્યારે તેઓનાં મુઠાં સડી ગયાં ત્યારે ખેરકીય કે જે દમરત મુસાનો નીચો
 ખડીફા હતો તેને તે રસ્તેથી નીકળવાનું બની આવનાં તેઓનાં હાડકાં તેની નજરે પડ્યાં એટલે
 તે રોવા લાગ્યો. તેથી ખુદાએ તેને કહ્યું કે મ્હારી પાસે દુઆ આગ અને તું તેમને જીવતા કરીશ.
 આ પ્રમાણે પેપગમ્બરની આદ્યનાથી તેઓ સમજા સજીવન થયા અને ત્યાર પછી કેટલાક વરસ
 જ્યાં. આ ટેકાણે દર્શાવેલો પેપગમ્બર કિતિ યુશમ્ કિતો સમજીન અને કિતિ યજ્ઞા કરે છે તે
 પ્રમાણે અરમુએય હતો.

† “સારી રીતે ધીરવું” એટલે કે ધીરનાર માણસે ઉત્સાદપૂર્વક અને શુધ્ધ અંતઃકરણથી
 પોતાના પિસા ધીરવ જોઈએ; અને કાંઈપણ બદલાની ઈચ્છા નહિ રાખીને પિસા ઉછીના
 લેનાર ઉપર ઉપદ્રવ ન મૂકવો જોઈએ.

પછી જો તમને કોઈ આતનો ડર હોય
તો ચાલતાં ચાલતાં અથવા સવારી
કરતાં (નમાંજ પડે), પણ જ્યારે તમે
નિર્ભય થાઓ ત્યારે ખુદાને ચાંદ કરો
જેવી રીતે કે જે તમે જાણી શકતા
નહોતા તે તમને તેણે શીખવ્યું. ૨૩૯.
અને તમારામાં જેઓ મરી જાય અને
પછવાડે વિધવાઓ મૂકે * તેઓએ
પોતાની સ્ત્રીઓ માટે તેઓને (ઘરમાંથી)
હાંકી કાઢ્યા પહેલાં એક વર્ષ સુધી
જરણ પોપણની વસીયત કરવી જોઈએ,
પણ જો (વર્ષ પછી) તેઓ પોતાની
મેળેજ બહાર જતી રહે તો તમારી જિપર
તે માટે કાંઈ પાપ નથી કે જે તેઓ
પોતાને માટે ધારાસ્પદ કરે; અને ખુદા
શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૪૦.
અને તલાક અપાયેલી સ્ત્રીઓને ધારા
પ્રમાણે જરણ પોપણ આપવું જોઈએ;
પરહીઝગાર ઉપર આ એક ફરજ છે. ૨૪૧.
આ પ્રમાણે ખુદા તમારે માટે પોતાની
આયાતનું વર્ણન આપે છે કે કદાચ
તમે સમજો. ૨૪૨.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا
فَإِذَا أَنْتُمْ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ
مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ٢٣٩ وَالَّذِينَ
يَتُوفُونَ مِنْكُمْ وَيُذَرُونَ أَزْوَاجًا
وَصِيَّةٌ لِّأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ
غَيْرِ اخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ
مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٢٤٠
وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمُتَّعِينَ ٢٤١ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٢٤٢

* અંત્ય લોકોમાં એવો રિવાજ હતો કે સ્ત્રીઓને તેઓના ધણી મૃત્યુ પામ્યા પછી કોઈ
પણ આતનાં ધરણાં પહેરવા દેવામાં આવતાં નહિ. અને તેઓ જૂનાં કપડાં તરેલાં લૂગાં પહેરીને
એક આપ્પા વર્ષસુધી મૃત્યુ પામેલા ધણીનાં ઘરમાં તેના વારસાને ખર્ચે રહેતી; અને પછી
તેઓને કંઈ પણ દિરસો આપ્યા વગર કાઢી મૂકવામાં આવતી. આદિ આ આ કાયદો આ
રીવાજના સંબંધમાં છે, પણ તે કાયદો વારસાના તથા એકતના કાયદાને લીધે મન્સુખ કરવામાં
આવ્યો છે.

તમારી ઉપર કાંઈ પાપ નથી જો
તમે તમારી સ્ત્રીઓને તલાક આપો
જ્યાંસુધી તમે તે સ્ત્રીઓ સાથે
વ્યાવહારિક સંબંધ કર્યો નથી અથવા
તેમને માટે મહર (પદલાં) ની રકમ
નક્કી કરી નથી; અને તેમને કંઈક
(ભરણુ પોષણુ માટે) આપો; ધનવાને
પોતાની ચંદા શક્તિ અને નિર્ધન માણસે
પોતાનાં ગળ પ્રમાણે (આપણું) જોઈએ.
આ બક્ષીશ ન્યાયસર હોવી જોઈએ.
સદ્ગુણી ઉપર આ ફરજ છે. ૨૨૬.
અને જો તમે તેમની સાથે વ્યાવહારિક
સંબંધ કર્યા પહેલાં તેમને તલાક આપો
અને તેમને વાસ્તે મહરની રકમ નક્કી
કરી ચુક્યા હો તો તેઓ માફ કરે
અથવા જે (વાલી) ના હાથમાં
લગ્નગાંઠની સત્તા છે તે માફ કરે તે સિવાય
જે તમે મુકરર કર્યું છે તેનો અર્ધભાગ
આપવો જોઈએ, અને જો તમે (આખી
મહર) બક્ષીશ કરો તો તે વધારે
નીતિવાળું છે, અને તમે પોતપોતામાં
ઉદારતા બતાવવા ભૂલતા નહિ; અરેખર
જે તમે કરો છો તો ખુદા જોનાર છે. ૨૨૭
ફરમાવેલી નમાઝ (ના વંખત) સાચવો;
મુખ્યત્વે કરીને વચલી નમાઝ; ૪ અને
ખુદા માટે આજ્ઞાકિત ઉભા રહો. ૨૨૮.

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ
مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً
وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِعِ قَدْرَهُ وَعَلَى
الْمَقْتَرِ قَدْرَهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْحَسَنِينَ ٢٢٦ وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ
قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ
فَرِيضَةً فَنَصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ
أَوْ يُعْفُوا الَّذِي بَيْنَهُمَا عَقْدَةُ الزَّكَاحِ وَإِنْ
تَعَفَّوْا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا
الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ أَنْ اللَّهُ عَاطِمُ تَعْمَلُونَ
بَصِيرَ ٢٢٧ خَافُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ
وَالصَّلَاةِ الْوَسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ

كَاتِبِينَ ٢٢٨

૪ આ નમાઝ સંબંધી ઘણા ખરા તફસીર લખનારાઓના જુદા જુદા મત છે. કેટલાક
કહે છે કે આ સનાતની નમાઝ છે, કેટલાક કહે છે કે આ બપોરની અને કેટલાક કહે છે કે
સાંજની નમાઝ છે. વળી તેઓએ પોતપોતાનાં મનને માટે જુદા જુદા કારણો આપ્યાં છે.

તમારામાંથી જેઓ મરી જાય અને
 પછવાડે વિધવાઓ મૂકી જાય તે તે
 વિધવાઓએ પાંચ ચાર માસ અને
 દશ દિવસ રાહ ભેવી બેઠાં.
 પછી જ્યારે તેઓ પોતાની સુદત
 (એદત) પૂરી કરે ત્યારે તેઓ
 જે કાંઈ પોતાને વાસ્તે ન્યાયસર કરે
 તેને માટે તમે કાંઈ શુનેહગાર નથી;
 અને જે તમે કરો છો તે ખુદા બહુનાર
 છે. ૨૩૪. અને તેમજ તમારી ઉપર
 કાંઈ પાપ નથી જો તમે (એદાવાળી)
 સ્ત્રીઓને પરણવાનો એશાસ કરો અથવા
 તે તમારા મનમાં ધૂપુ રાખો. ખુદા
 બહુ છે કે તમે તેમને જલદીથી યાદ
 કરશો. (પરણશો), પણ તમે સારા
 બેલ બોલો તે સિવાય એકાંતમાં તેમને
 વચન આપો નહિ અને પરણવાનો નિશ્ચય
 કરતા નહિ જ્યાંસુધી કે લખેલા હેકમ
 પ્રમાણે સુદત પૂરી થાય. અને બહુ છે
 ખુદા, જે તમારા મનમાં છે તે બહુ
 છે; માટે તેનાથી ડરો અને બહુ છે
 ખુદા માફી આપનાર (અને) માયાળુ
 છે. ૨૩૫.

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ

إِزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ

أَشْهُرٍ وَعَشْرًا فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا

جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ

بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۚ ۲૩૬

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا عَرَضْتُمْ بِهِ مِنْ

خُطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنُتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ

عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُمْ وَلَكِنْ لَا

تَوَاعِدُوا هُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا

قَوْلًا مَعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ

حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ

يَعْلَمُ مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَقُورٌ حَلِيمٌ ۚ ૨૩૭

(તલાક અપાયેલી) માતાઓએ પોતાનાં બાળકોને પૂરેપૂરાં બે વર્ષ ધવડાવવાં જોઈએ. (આ) તેને માટે છે કે જે ધવડાવવાની મુદત પૂરી કરવાને ઇચ્છતું હોય; અને તેમનો : ખોરાક અને પોશાક યોગ્યરીતે (બાળકોના) પિતાપર છે. કોઈ જીવને તેનાં ગભ ઉપરાંત તકલીફ આપવામાં આવશે નહિ. કોઈ માતાએ પોતાના બાળકને અને તેમજ કોઈ પિતાએ પોતાના બાળકને ઇંચા પહોંચાડવી જોઈએ નહિ, અને આજ પ્રમાણે વારસો ઉપર પણ આ નિયમો છે; પણ જો તેઓ બન્ને જણા પરસ્પર ખુશીથી અને એકબીજાનો મત લઈ ધાવણ છોડાવવા ઇચ્છે તો તેઓ બન્ને ઉપર કાંઈ પાપ નથી; અને જો તમે તમારાં છોકરાં માટે ધાવ રાખવા ઇચ્છતા હો તો જ્યારે તેણીને તમે કરાવેલા પૈસા વ્યાજબી રીતે આપો ત્યારે તેમ કરવામાં તમે શુનેહગાર નથી; અને ખુદાનો ડર રાખો અને બાળો કે જે તમે કરો છો તે ખુદા જોનાર છે. ૨૩૩.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ
كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّمَ الرِّضَاعَةَ وَ
عَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ
بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعُهَا
لَا يُضَارُّ وَالِدَةُ بَوْلِهَا وَلَا مَوْلُودٌ لَهُ
بَوْلُهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ فَإِنْ
أَرَادَا فِصَالًا عَنْ تَرَاقٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوَرَا
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدَ تَمَّ
إِنْ تَسَرَّعُوا أَوْلَادَهُمْ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْهِمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

અને જ્યારે તમે સ્ત્રીઓને તલાક આપો પછી તેઓ પોતાની મુદત (એદત) * પૂરી કરે ત્યારે તેમને થોડું રીતે રાખો અથવા તેમને લલાઇથી જવાદો અને તેમને ધંધા પહોંચાડવા માટે અટકાવો નહિ કે જેથી તમે (તેઓની ઉપર) ઓલમ કરો; અને જે કાંઈ તેમ કરે છે તેણે ખરેખર પોતાની ઉપર ઓલમ કર્યો છે. અને તમે ખુદાની આયાતને મરફૂરીમાં ગણો નહિ; અને ખુદાએ તમારી ઉપર કરેલી બક્ષીશ અને જે કેતાબ અને હેકમત (ધર્મ-નિયમો) તમારી ઉપર નીચે મોકલ્યા છે તે યાદ કરો. ખુદા તે વડે તમને શિખામણ આપે છે અને ખુદાનો હર રાખો અને જાણો કે ખુદા સર્વજ્ઞ છે. ૨૩૧. અને જ્યારે તમે સ્ત્રીઓને તલાક આપો પછી તેઓ પોતાની મુદત પૂરી કરી રહે ત્યારે તે સ્ત્રીઓને પોતાના (આગલા) ધણીને પરણતાં અટકાવતા નહિ જો તેઓ પરસ્પર સારી રીતે વર્તવા રાઝી હોય તો. આ વડે તમારામાંના તે માણસને બોધ આપવામાં આવે છે કે જે ખુદામાં અને છેલ્લા દિવસમાં ધર્માન લાવે છે. આમ કરવું તે તમારે માટે વધારે પાક અને શુદ્ધ છે અને ખુદા જાણે છે પણ તમે જાણતા નથી. ૨૩૨.

وَإِذَا طَلَقْتِ الْمَرْءَ فَلْيَنْ أَجْلَهُنَّ فَمَا كُ
هِنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّخُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَلَا تَمْسُكُوهُنَّ ضَرَارًا لِّتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ
اللَّهِ هُزُوعًا وَادْكُرُوا أَنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ وَمَا
أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ
يُبَيِّنُكُمْ بِهِ وَأَتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ۚ ۲۳۱ وَإِذَا طَلَقْتِ الْمَرْءَ
فَلْيَنْ أَجْلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ
أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضُوا بَيْنَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ
ذَلِكَ يُوعِظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَمَنْ أَنْزَلَ لَكُمْ
وَاطَّهَّرَ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ ۲۳۲

* આ ઠેકણે “અજલ” એટલેના અર્થ માટે વાપરવામાં આવેલ છે કે જે શબ્દ મુસલમાની કાયદામાં “અમુક મુદત” ને માટે વાપરવામાં આવે છે. અને તે મુદત સુધી તલાક અપાયેલી સ્ત્રીને બીજાને પરણ્યા અગાઉ ખોટી થવું પડે છે.

(રેલ્ફ) તલાક જે વખત છે. † તે પછી તેઓને યોગ્ય રીતે રાખવી અર્થવા તેઓને માયાણુપણે ત્યાગ કરવો; અને બન્નેને એવી બહીક હાથ કે તેઓ ખુદાના નિયમો જાળવી શકશે નહિ એ સિવાય તમારે માટે હલાલ નથી કે જે કાંઈ ચીજ તમે તેમને આપી છે તેમાંનું કાંઈ પાછું હવો; પણ જો તમે (ધર્મ-નિયમો વિષે હોકમ કરનારાઓ) ડરતા હો. કે તેઓ બન્ને ખુદાના નિયમો જાળવી શકતા નથી તો જે કાંઈ વડે તેણી પોતાની જાતને છોડવે તેમાં તે બન્નેને કંઈ પાપ નથી. આ ખુદાના નિયમો છે માટે તેનું તમે બિલ્લંધન કરો નહિ; અને જે ખુદાના નિયમોથી હલબહાર જાય છે તેઓ ઝોલમગાર છે. ૨૨૯. પણ જો તેણીને (ત્રીજી વખત) તલાક આપે તો તે પછી તેણી તેને માટે હલાલ નથી જ્યાંસુધી કે તેણી તેના સિવાય બીજા ધણીને પરણે. પછી જો તે (બીજા ધણી પણ) તેણીને તલાક આપે તો તેઓ એક બીજાને ફરીથી પરણે તેમાં તેઓ ગુનેહગાર નથી જો તેઓ બન્ને એમ ધારે કે તેઓ બન્ને ખુદાના નિયમો જાળવી શકશે; અને આ ખુદાના નિયમો છે, જે માણસો સમજે તેઓને માટે તેનું ખુદા વર્ણન આપે છે. ૨૩૦.

الطلاق مرتان فامسك بمعرف
او تبرج باحسن ولا يحل لكم ان
تأخذوا مما آتتموهن شيئا الا ان
تخافا الا يقيما حدود الله فان ختم
الا يقيما حدود الله فلا جناح عليهما
فيما اقدت به ذلك حدود الله فلا
تتدوها ومن يتعد حدود

الله فاولئك هم الظالمون ٢٢٩
فان طلقها فلا تحل له من بعد حتى تنكح
زوجا غيره فان طلقها فلا جناح عليهما
ان يترابعا ان ظنا ان يقيما حدود الله
وتلك حدود الله بينهما لقوم
يظلمون ٢٣٠

† કેટલી વાર તલાક આપવી એ સંબંધી અરબ ભોંકામાં એસ્લામ ધર્મ અગાઉ કાંઈ પણ અમુક નિયમ નહોતો અને તેઓની મરજીમાં આપે તેટલી વખત તેઓ પોતાની સ્ત્રીઓને તલાક આપતા. છેવટે એક સ્ત્રીએ બ્યારે આ સિવાય વિરધ હજરત પેગમબર પાસે જઈને ફરયાદ કરી ત્યારે આ આવા પણ કરવામાં આવી.

અને તલાક આપેલી સ્ત્રીઓએ પોતાને
માટે ત્રણ "કેઝ" ઇ સુધી રાહ બેવી
બેઠીએ, અને તેઓને માટે હલાલ
નથી કે તેઓનાં ગર્ભસ્થાનમાં ખુદાએ
જે પેઢા કયું છે તે તેઓ. જુવાની
રાખે બે તેઓ ખુદાને અને છેલ્લા
દિવસને માનવી હોય તો; અને તે
દરમિયાન તેઓના ધણીએ તેમને
પાછો અંગીકાર કરવો તે તેઓને વધારે
યોગ્ય છે, બે તેઓને સમાધાન કરવાની
ધમ્મકા હોય તો; અને સારી વર્તણૂક
રાખવાને જેવા હક સ્ત્રીઓ ઉપર ધણીના
છે તેવાજ સ્ત્રીઓ માટે (ધણી
ઉપર) છે. અને પુરૂષો માટે
સ્ત્રીઓ ઉપર મોટો દરજ્જો છે, અને
ખુદા શક્તિમાન અને સત્ય હોકમ
કરનાર છે. ૨૨૮.

وَالْمُطَلَّقاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ

ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا

خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنْنَ

بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَبِعَوْنِهِنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ

فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ

مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَلِلرِّجَالِ

عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ૨૨૮

ઇ આ શબ્દનો અર્થ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે કિતો " ફેઝ " એટલે અટકાવ થાય છે
અને કિતો " તોદર " એટલે અટકાવ પછી નહાને પાક થવું તે થાય છે.

અને ખુદાના નામને તમારા સોગંદ માટે રમકડું બનાવો નહિ કે જેથી તમે લલમનસાઇ અને પરીજગારી અને માણસોમાં સલાહ શાંતિ રાખવામાંથી અડકો; † અને ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૨૨૪. ખુદા તમને તમારા અનિશ્ચિત સોગંદ માટે (શિક્ષા માટે) પકડશે નહિ; પણ તમે તમારા અતઃકરણમાં જે ધારણ છો તેને માટે તે તમને (શિક્ષા માટે) પકડશે; પણ ખુદા માફી આપનાર (અને) માયાળુ છે. ૨૨૫. જેઓ પોતાની સ્ત્રીઓથી દુર રહેવા સોગંદ ખાય છે તેઓએ ચાર માસ મુખી રાહ જોવી જોઇએ, ૬ પછી જો તેઓ પોતાના સોગંદથી ફરીજાય તો ખરેખર ખુદા ક્ષમા આપનાર (અને) દયાવાન છે. ૨૨૬. અને જો તેઓ તલાકનો નિશ્ચય કરે તો ખરેખર ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૨૨૭.

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْصَةً لِّإِيْمَانِكُمْ اَنْ تَبْرُوا
وَتَقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ۲۲۴ لَا يُوَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْغَفْوِ
اِيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُوَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ
قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ۲۲۵
يُوَلُّونَ مِنْ نَسَائِهِمْ رُبَّصَ اَرْبَعَةِ اشْهُرٍ
فَاِنْ قَالُوا فَانِ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۲۲۶
وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَاِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۲۲۷

† અખદુસ્સાહે-રવાહા પોતાના બનેલી સાથે નાખુશ થયો; તેથી તેણે તેની સાથે કદિ નહિ બોલવાનાં અને તેનું કાંઈપણ લાજ નહિ કરવાના સોગંદ ખાધા; તેટલા માટે આ આયા વજ કરવામાં આવ્યું. આ આયાને માટે ખીજે બોલાસો પણ છે, તે એ કે કદિ સાચા કે ખોટા સોગંદ કાઢ્યે ખાવા નહિ.

૬ જાહેરીખનનાં વખતમાં એટલે કે એસ્લામ ધર્મ અગાઉ જ્યારે અરબ લોકોને પોતાની કાંઈપણ સ્ત્રી તરફ કંઈ લાગણી નહોતી ત્યારે અમુક વરસને માટે તેણીની સાથે કંઈપણ સંબંધ નહિ રાખવાને તેઓ સોગંદ ખાતા; અને એજ પ્રમાણે સ્ત્રીઓને તલાક આપ્યા સિવાય તેઓ તે સ્થિતિમાં તેમને રાખના; કારણ કે તેઓ એક ધારના હતા કે પોતાની સ્ત્રીઓને ખીજને પરજવા દેવી તે પોતાને એક અપમાન છે તેથી આ કાયદો વજ કરવામાં આવ્યો.

અને તેઓ તને હુંઝ (સ્વસ્થતાપણા)†
વિષે પુછે છે. કહે કે તે એક નાપાકી છે;
માટે તમે સ્ત્રીઓથી હુંઝ વળતે અલગા
રહો અને તેઓની પાસે જાઓ નહિ ન્યાં
મુધીં કે તેઓ પાક થાય; પછી જ્યારે
તેઓ પાક થાય ત્યારે જ્યાંથી ખુદાએ
તમને ફરમાવેલ છે ત્યાંથી તેમની પાસે
જાઓ. ખરેખર ખુદા પશ્ચાત્તાપ કરનારને
ચાહે છે અને પાકીયા રહેનારને દોસ્ત
રાખે છે. ૨૨૨. તમારી સ્ત્રીઓ તમારું ક્ષેત્ર
છે માટે જેવી રીતે † ચાહો તેવી રીતે
તમે તમારાં ક્ષેત્રમાં જાઓ; અને તમે
તમારે પોતાને માટે (નિર્માણ થયેલો
કાયદો) ‡ ધ્યાનમાં રાખો અને ખુદાનો
હર રાખો, અને જાણો કે ખરેખર તમે
તેને મળનાર છો; અને ઓમેનોને ખુશ
ખબર આપ. ૨૨૩.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْحَيْضِ قُلْ هُوَ آذَى

فَاعْتَزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْحَيْضِ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ

حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ

مِنْ حَيْثُ أَمَرَ كُمْ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ

يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُطْهُرِينَ. ૨૨૨

نِسَاءُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنْى

شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِنَفْسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ

وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ مَلَاقُوهُ وَبِشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ. ૨૨૩

† “અટકાર” (સ્વસ્થતાપણું), એ વખતે મહુદીલોકો પોતાની સ્ત્રીઓ સાથે સધળા
જાનનો સંબંધ તદ્દન તથા દે છે; પણ ખ્રિસ્તીઓકે તેઓથી તદ્દન હિલટા છે. તેટલા માટે
અયુ-દ્વદ્વદ અને હઝરત પેયગમ્બરના કેટલાક અસદાઓએ હઝરત પેયગમ્બરને પૂછ્યું કે
અમારે તેવે વખતે સ્ત્રીઓ સાથે કેમ વર્તવું ત્યારે આ આપા વલ કરવામાં આવી.

‡ મહુદીઓ એવું માનતા કે જે સ્ત્રીની સાથે અમુક રીતે સમાગમ કરવામાં આવે તો
તેથી ઉત્પન્ન થતું છોકરું બન્ને આંખે ત્રાંસું થાય; તે વિષે હઝરત પેયગમ્બરને પૂછવામાં
આવ્યું ત્યારે આ આપા વલ કરવામાં આવી.

§ એટલે કે છોકરાંની ઉત્પત્તિ માટે ઈચ્છા રાખવી. (આજ પ્રકરણની ૧૮૭ મી આયાત
રીપ્પણુ જુઓ.)

અને તમે મોશરેકા સ્ત્રીઓને પરણો
 નહિ & ન્યાંમુધી તેઓ ઇમાન લાવે
 અને ખચિત ઇમાનવળી લોડી મોશરેકા
 સ્ત્રીનાં કરતાં વધારે સારી છે, અગર
 જોકે તેણી તમને મોહ પમાડે, અને
 (હે સ્ત્રીઓ) તમે મોશરેક પુરુષોને
 પરણો નહિ ન્યાં મુધી તેઓ ઇમાન
 લાવે, અને ખચિત મોમેન શુલામ
 મોશરેક પુરુષ કરતાં વધારે સારી છે,
 અગર જોકે તે તમને મોહ પમાડે.
 તેઓ (મોશરેકા) આગ તરફ બોલાવે
 છે, અને ખુદા બેહેશતની વાડી અને
 કામા તરફ પોતાનાં હોકમથી બોલાવે
 છે, અને પોતાની આયાત (નિયમો) સુ
 માણસો માટે વર્ણન આપે છે કે કદાચ
 તેઓ શિખામણ લે. ૨૨૧.

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ

يُؤْمِنُوا وَلَا أَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ

وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ

يُؤْمِنُوا وَلَنَبِّدَ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ

وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفَرَةِ بِإِذْنِهِ

وَيَسِّبُ إِيَّاهُ لِلنَّاسِ لِيَعْلَمَ يَتَذَكَّرُونَ ۚ

૬ હેમરા પછી મકકામાં રહેલાં ગરીબ મુસલમાનોને મદિનામાં લઈ આવવાને હજરત
 પેયગમ્બરે મસંદે-અનવીને મોકલ્યો. તે મકકે પહોંચ્યા ત્યારે એક કહેર સ્ત્રી કે જે ધણી
 ખુબસુરત હતી અને જેની સાથે તેને અગાઉની બોળખાણ હતી તેણીએ તેની પાસે આવીને
 તેની સંગત કરવાની ઇચ્છા બતાવી; પણ તેઓ જુદા જુદા ધર્મનાં હોવાના કારણથી મસંદે
 તેણીની સંગત કરવાની ના પાડી. પછી તેણીએ તેને પરણવાની માગણી કરી ત્યારે
 તેણે કહ્યું કે હજરત પેયગમ્બરની રજા સિવાય હું તે કરી શકીશ નહિ, ન્યારે તે પાછો
 મદિને ગયો ત્યારે તેણે આ બાબત હજરતને પૂછી તેથી આ આવા વલ કરવામાં આવી.

ખરેખર જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે, અને જેઓએ દેશ છોડ્યો છે, અને ખુદાને રસ્તે લડાઈ કરી છે તેઓ ખુદાની દયાની આશા રાખે છે, અને ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૨૧૮. તેઓ તને હાફ અને જુગાર ઇ વિષે પૂછે છે. કહે કે તે બન્નેમાં મોટું શાપ છે, અને માણસો માટે ફાયદા (પણ) છે. પણ તે બન્નેનું શાપ તે બન્નેનાં ફાયદા કરતાં વધારે મોટું છે, અને તેઓ તને પૂછે છે કે તેઓ દાનમાં શું ખરચે, કહે કે (ખરચ બિપરંત) બાકી રહેલું. આ પ્રમાણે ખુદા તમારે માટે પોતાની નિશાનીઓનું વર્ણન આપે છે કે કદાચ તમે વિચાર કરો. ૨૧૯. આ દુનિયા વિષે અને આવતી જિંદગી વિષે (વિચાર કરો). અને તેઓ તને માળાપ વિનાના છોકરા વિષે પૂછે છે, કહે કે તેઓની સ્થિતિ સુધારવી બિત્તમ છે અને જો તમે (ખાવું પીવું) તેઓની સાથે લેશું તો તેઓ તમારા (ધર્મ) ભાઈઓ છે; અને ખુદા (તેઓની સ્થિતિ) સુધારનારને બીગાડ કરનારથી ઓળખી કાઢે છે, અને જો ખુદાની ઇચ્છા હોત તો તે તમને ખચિત દુઃખમાં નાંખત; ખરેખર ખુદા શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૨૦.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ٢١٨ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ
وَالْمَيْسَرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا
يُقْفُونَ قُلِ الْغَفْوُ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ٢١٩
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى
قُلِ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ
فَأَخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ الْمُصْلِحِ
وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْتَبْتُمْ أَنْ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ٢٢٠

§ “ખમ્ર” (દાર) આ શબ્દમાં સઘળી જાતની કેરી અને નીરો ચઢાવનાર પીવાની ચીજ નો સમાવેશ થાય છે. “અલ-મૈસર” શબ્દનો મૂળ અર્થ “તીરો વડે રમવા” અમુક જાતનું જુગડું” અને અરબ કહેશે તે રમત બહુ રમવા. સોરટીનો અર્થ સઘળી જાતની એવી એવી રમતો સમજવાની છે કે જેમાં અકસ્માત ઉપર આધાર છે, અથવા તો જેમાં નુકસાનનો સંભવ છે, જેની કે પાસા, ગંજીરા, ઇત્યાદી.

તેઓ તને હરામ મહિનામાં લગાઇ
કરવા વિષે પૂછે છે, કહે કે તે દરમિયાન
લડવું તે એક મોટું પાપ છે. * પણ
લોકોને ખુદાને રસ્તેથી અટકાવવા, અને
ખુદાને અને મસ્જિદ-હરામને ન
માનવી અને તેનાં લોકોને તે (મસ્જિદ)
માંથી બહાર કાઢવા એ ખુદાની પાસે
(નજરમાં) વધારે મોટું (પાપ) છે.
અને ફેતના કેતલ કરતાં વધારે મોટું
(પાપ) છે. અને તેઓ તમારી સાથે હમેશ
લડશે જ્યાં સુધી, જો તેઓનાથી બને
તો, તેઓ તમને તમારા ધર્મમાંથી
ફરવી નાંખે, પણ તમારામાંથી જે
પોતાના ધર્મથી ફરી જાય છે અને
કાફરપણામાં રહી મરી જાય છે તેઓનાં
કૃત્યો આ દુનિયા અને આવતી જિંદગીમાં
નાખુદ થશે; અને તેઓ આગમાં
રહેનારા છે, તેઓ તેમાં સદા રહેનાર
છે. ૨૧૭.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قَالِ فِيهِ قُلْ
قَالَ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَلَدٌ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَكُفْرٍ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجِ
أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ
مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ
حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ
اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ
فَبِمَتٍ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٢١٧

* જાતની લગાઈ પછી આશરે બે મહિને કોરેશનો કારણે કે જે તામિમિયા આવતો હતો તેની સામે લડવા માટે દરરોજ પેયગમ્બરે અબ્દુલ્લાહ-જહશ અને જીજન કેટલાકને મોકલ્યા. લગાઈ પછી સાંજની નમાઝ વખતે મુસલમાનોએ રજા મહિનાની જીજનો ચંદ્ર જોયો ત્યારે તેઓને શકા ધર્મ કે આ તે જમાદી મહિનાનો છેવટે દિવસ હશે કે રજા મહિનાનો પહેલો દિવસ હશે ? કારણ કે રજા મહિના લગાઈ કરવા માટે જે ચાર હરામ મહિના મુકરર થયેલા છે તેમાંનો એક હતો. આથી કહી લેવાએ મુસલમાનો ને દિવસે લડવા તેડવા માટે તેઓને મોજાં માર્યાં, અને કનુ કે તેઓએ કાયદો તોડ્યો, એટલા માટે આ આવા વધ દરવામાં આવી.

શુ' તમે એમ ધારો છો કે તમે બેહેશ્તમાં
દાખલ થાઓ, અગર જો કે તમે તમારા
પહેલાં થઇ ગયા તેમનાં જેવું સહન કર્યું
નથી, તેઓએ વિપત્તિ અને સંકટો
વેઠ્યાં, * અને તેઓ (મનમાં ફોલ
થવાથી) કયા કયાં સુધી પેચગમ્બરે અને
જેઓ તેની સાથે ઇમાન લાવ્યા હતા
તેઓએ કહ્યું કે 'શુદાની મદદ કરાવે
(આવશે). જાણો ખરેખર શુદાની મદદ
નજરીક છે. ૨૧૪. તેઓ તને પૂછે છે
કે તેઓ દાનમાં શુ' આપે, કહે કે
જે સાફ (દાન) તમે કરો તે
માળાપ અને સગાંવહાલાં અને માળાપ
વગરનાં છોકરાં અને ગરીબો અને
સુસાફરો માટે (હોયું જોઇએ), અને
જે પુણ્ય તમે કરો તે ખરેખર શુદા
જાણનાર છે. ૨૧૫. તમારી ઉપર
લડાઇ (ની આજ્ઞા) લખેલી છે, અને
તે તમને નાપસંદ છે, અને કદાચ
તમે કંઈ ચીજ નાપસંદ કરો અને
તેજ તમારે માટે વધારે સારી હોય;
અને કદાચ કંઈ ચીજ તમે પસંદ
કરો અને તેજ તમારે માટે વધારે
ખરાબ હોય, પણ શુદા જાણે છે અને
તમે જાણતા નથી. ૨૧૬.

أَمْ تَحْسِبُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ
وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا
مِنْ قَبْلِكُمْ مَسْتَهْمِ الْبَاسَاءِ وَالضَّرَّاءِ
وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ
آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلَا أَنْ نَصْرَ اللَّهُ
قَرِيبٌ ۚ ۲۱۴ يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُفْعَلُونَ قُلْ
مَا أَمْرُهُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلَّوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ
وَالْيَتَامَى وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا
تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ۚ ۲۱۵
كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كَرْهٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ
لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ
لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۚ ۲۱۶

* હરીસમાં લખેલું છે કે મકકા અને તાએફની વચ્ચે સીતેર પેચગમ્બરો જોવામાં આવ્યા
હતા કે જેઓ જુઓને લીધે મરી ગયા હતા.

એસરાઇલના ઓકરાઓને પૂછ કે અમે તેઓને ફેટલી સ્પષ્ટ નિશાનીઓ આપી છે, અને જે કોઈ ખુદાની બક્ષીશ તેની પાસે આવ્યા પછી તેમાં ફેરફાર કરે છે તો ખુદા ખરેખર સખત શિક્ષા કરનાર છે. ૨૧૧. જેઓ કાફેર થયા છે તેઓને માટે આ સંસારની બિંદગી મુશોભિત કરવામાં આવી છે અને તેઓ, જેઓએ ધર્માન આપ્યું છે, તેઓની મરખરી કરે છે. પંચ જેઓએ પરહીઝગારી કરી છે તેઓ કયામતને દિવસે તેઓની બિપર રહેશે; અને ખુદા જેને ચાહે છે તેને એકદમ ઝીંઝી આપે છે. ૨૧૨. માણસો એકજ બિંમત (ખબ) હતા, પંચ ખુદાએ પેયગમ્બરોને સારા સમાચાર આપનાર અને ચેતવણી આપનાર તરીકે મોકલ્યા અને તેમની સાથે કેતાબ સત્યપૂર્વક નીચે મોકલી, એટલા માટે કે જે બાબતમાં માણસો વચ્ચે મતભેદ થયો છે તેમાં તેઓ હોકમ કરે; પણ જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓ સિવાય કાફેર નિશાનીઓ તેમની પાસે આવ્યા પછી બીજા કોઈને તે વિષે મતભેદ થયો નહિ, (અને) તે પરસ્પર અદેખાઈને લીધે હતા, પણ ખુદાએ મોમેનાને જે સત્ય વિષે તેઓ (અહલે કેતાબ) માં મતભેદ થયો હતો તે વિષે પોતાના હોકમથી રસ્તો બતાવ્યો; અને ખુદા જેને ચાહે છે તેને સિધ્ધા રસ્તા તરફ દોરે છે. ૨૧૩.

سَلِّ بِیْ اِسْرَءِیْلَ کَمَ اٰیٰتِهِمْ مِنْ اٰیَةٍ
 بَیِّنَةٍ وَمَنْ یَسْجُلْ نِعْمَةَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ
 مَا جَآءَتْهُ فَانَ اللّٰهُ شَدِیدُ الْعِقَابِ ۲۱۱
 زِیْنٌ لِلَّذِیْنَ کَفَرُوا الْحَیٰوةَ الدُّنْیَا یُسْخَرُوْنَ
 مِنَ الَّذِیْنَ اٰمَنُوا وَالَّذِیْنَ اَقْوٰ فَوْقَهُمْ
 یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَاللّٰهُ یَرْزُقُ مَنْ یَّشَآءُ
 بِغَیْرِ حِسَابٍ ۲۱۲ کَانَ النَّاسُ اُمَّةً
 وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِیِّیْنَ مُبَشِّرِیْنَ
 وَمُنْذِرِیْنَ وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْکِتَابَ
 بِالْحَقِّ لَیَحْکُمَ بَیْنَ النَّاسِ فِی مَا اَخْتَلَفُوا فِیهِ
 وَمَا اَخْتَلَفَ فِیهِ اِلَّا الَّذِیْنَ اَوْتَوْهُ مِنْ
 بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَیِّنَاتُ بَنَآ یُنْهَمُ
 فَهَدٰی اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوا لِمَا اَخْتَلَفُوا فِیهِ مِنْ
 الْحَقِّ بِاٰذْنِهِ وَاللّٰهُ یَهْدِیْ مَنْ یَّشَآءُ اِلٰی
 صِرَاطٍ مُسْتَقِیْمٍ ۲۱۳

અને ત્યારે તેને કહેવામાં આવે છે કે
 ખુદાનો ડર રાખ; ત્યારે બંહેલીયતનો
 દુરાશ્રદ્ધ તેને પકડી પાપમાં નાખે છે;
 પણ જીવનમાં તેને માટે બસ છે. અને તે
 એક દુષ્ટ બિછાનું (રહેઠાણ) છે. ૨૦૬.
 અને માણસોમાંનો એક એવો છે કે
 તે પોતાના જીવને ખુદાની ખુશી મેળવવા
 વેચે છે, અને ખુદા બંદા ઉપર માયાજી
 છે. ૨૦૭. હે મોત્તેનો તમે સઘળા
 મલાહ (એસ્લામ) માં દાખલ થાઓ
 અને શેતાનને પગલે ચાલો નહિ
 ખરેખર તે તમારે માથે એક બિધારો
 શત્રુ છે. ૨૦૮. પણ જાહેર નિશાનીઓ
 તમારી પાસે આવ્યા પછી જો તમે
 (સત્ય ધર્મથી) લપસી ભૂલ કરશો
 તો બંહો કે ખરેખર ખુદા શકિતમાન
 (અને) સત્ય કરનાર છે. ૨૦૯. શું
 તેઓ આ સિવાય બીજી રાહ જુએ છે
 કે (એસ્લામમાં દાખલ થવા માટે)
 ખુદા (ખુદાની શિક્ષા) તેઓની પાસે
 વાદજાના ઊંચા (નાફ) માં આવે
 અને (શિક્ષાના) ફેરેશ્તાઓ (પણ
 આવે) અને કામ (સજા કરવા)
 નો હોકમ કરવામાં આવે? અને ખુદા
 તરફ સઘળાં કામ રજુ કરવામાં
 આવશે. ૨૧૦.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ
 فَحَسِبْهُ جَهَنَّمَ وَلَبِئْسَ الْمُهَاد ۚ ۲۰۶
 النَّاسُ مِنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
 اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَاد ۚ ۲۰۷ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا
 خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۚ ۲۰۸
 فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ
 فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۚ ۲۰۹
 هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ
 مِنَ اللَّيْلِ وَالْمَلَكُ نَزْلًا وَقُضِيَ الْأَمْرُ
 وَالْيَوْمَ اللَّهُ يَرْجِعُ الْأُمُورَ ۚ ۲۱۰

કે આ વાત કયા માણસના સંબંધમાં છે એ વિષે તફરીર લખનારા હિન્ન હિન્ન મત
 આપે છે. કેટલાક કહે છે કે તે મેકદાહ-અરવદ અને હખીળના સંબંધમાં છે, કે જેઓને
 મકકનાં લોકોએ રજીઆની લગાઈમાં કેદી તરીકે પકડ્યા હતા. ધણા ખરા મુસલમાન અંધકારો એમ
 માને છે કે આ અલી બેન અબીતાલેખના સંબંધમાં છે. જે સત્રીએ મકકના લોકોએ હઝરત પેયગમ્બર
 ઉપર હુલ્લો કરવાને અને તેને મારી નાંખવાને કાવતું રચ્યું તે સત્રે અલી હઝરત પેયગમ્બરના
 બીજાનામાં સુધ્ધ ગયા. આ વિષે પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.

અને ખુદાને ચોક્કસ દિવસોમાં † ચાલ કરે; પણ જે કોઈ જે દિવસમાં ઉતાવળથી ચાલ્યો નથી તેની ઉપર કાંઈ પાપ નથી અને જે કોઈ પછવાડે રહે તેની ઉપર પણ કાંઈ પાપ નથી, * આ તેને માટે છે કે જે પરહીજગારી કરે છે; અને ખુદા નો ડર રાખો અને જાણો કે ખરેખર તમને તેની તરફ એકઠાકરી લઈ જવામાં આવશે. ૨૦૩. અને માણસોમાં એવો એક ‡ છે કે જેની વાતો આ દુનિયાની બિંદગીના સંબંધમાં તને આશ્ચર્ય પમાડે છે, અને તે પોતાના અંતઃકરણમાં જે છે તે વિષે ખુદાને સાક્ષી લાંબે છે અને તે એક કટો શત્રુ છે. ૨૦૪. અને જ્યારે તે પાછો જાય છે. ત્યારે, તે પૃથ્વીઉપર ઉતાવળથી ચાલે છે એટલા માટે કે તે તેમાં ફસાદ કરે અને ખેતીના અને ઢાંચના નાશ કરે અને ખુદા ફસાદને ચાહતો નથી. ૨૦૫.

وَإِذْ كُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَن
تَجَلَّيَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا أَثَمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأْخُرُ
فَلَا أَثَمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا
أَنكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۚ ۲۰۳ وَمَنْ النَّاسِ
مَنْ يَجْعَلْ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ
اللَّهُ الْخَصَّامُ ۚ ۲۰۴ وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَوَىٰ فِي
الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ
وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ التَّسَادُ ۚ ۲۰۵

† એલ-હજ્જ મદિનાની દશમી તારીખ પણ જે ત્રણ દિવસો જાત્રાળુઓ “ મેનામાં ” રહે છે તે આ દિવસો છે.

* અરબોએકો એવું માનતા કે “મેના” થી ત્રણ દિવસ વહેંચે ઉપરથી અથવા તે લાં ત્રણ દિવસ કરતાં વધારે રહેવું એ પાપ છે, તેથી ખુદા આ ટેકાણે ફરમાવે છે કે તેમાં કાંઈ પાપ નથી.

‡ આ માણસ અખનસે-સકફી હતો તે દેખાવડો અને મીઠાં બોલો અને મોનાફક હતો. તેણે હઝરત પેયગમ્બર પાસે જઈને સોગંદ ખાધા કે હું તમને માનું છું, અને હું તમારો એક તાબેદાર મુસલમાન છું એવો પણ ડાળ તેણે દેખાડ્યો. પણ જ્યારે તે પાછો વળ્યો અને મદિનાનાં પરાં પાસે યધને નિકળ્યો, ત્યારે તેણે કેટલાંક માણસોના ઘર બાળી નાંખ્યાં અને તેઓનાં ઘર મારી નાંખ્યાં.

પછી ત્યાંથી માણસો પાછા ફરે છે
ત્યાંથી તમે પાછા ફરો † અને
ખુદાની માફી માગો ખરેખર ખુદા માફી
આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૯૯.
પછી ત્યાંથી તમે તમારી હલજની ક્રિયા
પુરી કરો ત્યાંથી ખુદાને યાદ કરો જેવી
રીતે તમે તમારા બાપદાદાને યાદ કરો
છો; અથવા તે કરતાં પણ વધારે યાદ કરો;
પણ માણસોમાંના કેટલાક એવું કહે
કે હે અમારા પરવરદેગાર અમને
આ દુનિયામાં આપ અને તેને માટે
આવતી જિંદગીમાં કંઈ લાગ નથી. ૨૦૦.
અને તેઓમાંનાં કેટલાક એવું કહે છે
કે હે અમારા પરવરદેગાર આ દુનિયામાં
અમને બહુ આપ, અને ક્યામતમાં
પણ બહુ આપ; અને આગની
શિક્ષામાંથી અમને બચાવ. ૨૦૧. આલોકોને
માટે તેઓ જે કમાયા છે તેનો ભાગ
છે; અને ખુદા જલદીથી હેસાબ લેનાર
છે. ૨૦૨.

ثُمَّ اِفْضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ
وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَغْوَرٌ رَّحِيْمٌ ۱۹۹
فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا
اللّٰهَ كَذِكْرِكُمْ اَبَاءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا
فَإِنَّ النَّاسَ مِنْ يَقُولُ رَبَّنَا اِنَّا فِي
الدُّنْيَا وَمَالَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ۲۰۰
وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنَا اِنَّا فِي الدُّنْيَا
حَسَنَةٌ وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةٌ وَقَدْ آتَيْنَا
النَّارَ ۲۰۱ اَوَّلَ لَيْلٍ لَّهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا
كَسَبُوا وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ۲۰۲

† આ કેરિશના કુટુંબને કહેવામાં આવ્યું છે કે જેઓ મુઝલ્મશમાં રહેતા અને બીજા
હાથ લોકોની સાથે અરક્ષત જતા નહિ, આનું કારણ એ હતું કે તેઓ પોતાને તેમના કરનાં
ઐશ્વર્ય ગણતાં હતા.

હજ્જ ચોટસ મહિનાઓમાં જ છે; માટે જે કોઈ તે મહિનાઓમાં હજ્જ કરવા ફરજ તરીકે જાણ છે તો તે હજ્જની દરમિયાન તેઓએ સ્ત્રીઓ સાથે વ્યવહાર અને કાંઈ પાપ અને કૃત્યો કરવો જોઈએ નહિ. અને જે સાડું કામ તમે કરો છો તે ખુદ જાણે છે. અને તમારી (હજ્જની) સામગ્રી તૈયાર કરો, પણ ખરેખર ઉત્તમ ભાતું પરહીઝગારી છે. અને હે. કાંદ્યા માણસો મુદારો કર રાખો. ૧૯૭. તમારી ઉપર કાંઈ પાપ નથી કે તમે તમારા પરવરદેગાર પાસે ફૂલી મારો; * પછી જ્યારે તમે અરફાતથી પાછા ફરો ત્યારે મશઅફલ -હરામ ૧ પાસે ખુદાને યાદ કરો અને ત્યાં તેજી સ્મરણ કરો; તેણે તમને રસ્તો બતાવ્યો છે અગર જોકે તમે તે અગાછી આટ મારો જનારાઓમાંના હતા. ૧૯૮.

الْحَجَّ أَشْهُرَ مَمْلُومَاتٍ فَمَنْ
فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا
فَعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ
خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ ١٩٧ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
يَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ
عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ
وَأَذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ
قَبْلِهِ لَكِنَ الضَّالِّينَ ١٩٨

* કેટલાક હાજી લોકો જ્યારે મકકે જવા કરવા આવતા ત્યારે વેચવા વાસ્તે સામાન લાવતા, નેતા અરબલોકો તેમને મહેણાં મારતા અને તેમને હાજી લોકોના ચાકર કહેતા, એટલા માટે તે કામ હુલાલ છે એવું બતાવવાને આ આયા વલ કરવામાં આવી.

૧ આ “અરફાત” અને “મેના” વચ્ચેની એક જગ્યાનું નામ છે કે જેને “મુમદક્ક” પણ કહે છે.

અને ખુદાને માટે હજ્જ અને ઉમરા
પુરા કરે; પણ જો તમને અટકાયત
થઈ હોય તો તમારાથી જે બને તે
કુરબાની કરો. અને તમે તમારા માથાના
વાળ ઉતારાનો નહિ ન્યાં સુધીતે કુરબાની
તેની સુકરર જગ્યાએ પહોંચે, પણ
તમારામાંના જે કોઈ માંદો હોય અથવા
તેના માથામાં કાંઈ દરદ હોય તો
તેના બદલામાં તેણે રૂઝો અથવા સદકા
(દાન) અથવા કુરબાની કરવી જોઈએ.
પછી ત્યારે તમે સહીસલામત થાઓ
ત્યારે જે કોઈ ઉમરાનો હજ્જ સાથે
ખુશીથી લાલ લે તો તેનાથી જે બને
તે કુરબાની તે કરે; પણ જે કોઈ
માણસને તે ન મળી શકે તો ત્રણ
દિવસ હજ્જ વખતે અને સાત દિવસ
ત્યારે તમે પાછા જાઓ ત્યારે રૂઝા
રાખવા જોઈએ. આ પ્રમાણે દશ દિવસ
પુરા થાય છે. આ તે માણસ માટે છે
કે જેનું કુટુંબ મરજેદુલ—હરામનું
રહીશ હોય નહિ; અને ખુદાનો ઈર
રાખો અને બહોલ કે ખરેખર ખુદા
સખત શિક્ષા કરનાર છે. ૧૯૬.

وَاتِمُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ

فَمَا اسْتَبْرَ مِنْ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا

رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَنْ كَانَ

مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ آذَى مِنْ رَأْسِهِ

فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسْكَ فَإِذَا

أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَبْرَ

مِنْ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصَامَ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ

فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ

كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ

اللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۱۹۶

હરમો, મહિનોને * બદલે હરમ

મહિનો અને આગરની બાબતમાં પણ

કેસાસે (બદલો) લેવાંય છે; પણ જે દોષ

તમારી ઉપર હુશનાઈ કરે તો તેની ઉપર

તે પ્રમાણે હુશનાઈ કરે કે જે પ્રમાણે

તેણે તમારી ઉપર હુશનાઈ કરી છે;

અને તમે ખુદાને ડર રાખો અને

બાણો કે ખરેખર ખુદા પરહીઝગારની

સાથેજ છે. ૧૯૪. અને ખુદાને રસ્તે

દાનમાં પૈસા ખરચો; અને તમે તમારે

પોતાને હાથે નાશમાં આવી પડે નહિ

અને સારાં કૃત્ય કરે. ખરેખર ખુદા

સારાં કૃત્ય કરનારાઓને આહે છે. ૧૯૫.

شهر الحرام بالشهر الحرام والحرمات

ماص فمن اعتدى عليكم فاعتدوا عليه

لئلا ما اعتدى عليكم واتقوا الله واعلموا

الله مع المتقين ١٩٤ واتقوا في

سبل الله ولا تلقوا بأيديكم إلى التهلكة

أحسنوا إن الله يحب المحسنين ١٩٥

* એક વર્ષમાં એવા ચાર મહિના હતા કે જેને અરબ લોકો “ શહેરે હરામ ” કહેતા હા અને “ શહેરે હરામ ” નો અર્થ “ હરામ મહિના ” થાય છે, કારણ કે તે મહિનાઓમાં એ ખીજા સાથે લગાઈ કરવી તે તેઓને માટે હરામ હતું. પણ એલ-કઅદ નામના મહિના બ્યારે દરરોત પેયગમ્બર મકકા ગયા ત્યારે અરબલોકો હથિયાર લઈ તેની સાથે, યથા, અને હરામ મહિનો હતો. તેથી ખુદાએ અહિં હોકમ કર્યો કે હરામ મહિનો હોય તે પણ જો તેને ત્હારી સામે લડે તો તું પણ તેઓની સામે લગાઈ કર ને.

§ એટલે તમે બખીલાઈ કરો નહિ, કારણ કે બખીલાઈ માણસના નાશનું કારણ છે અથવા તમે બહાદરી અટકી પોતાના જીવને શિક્ષામાં નોખી નાશ કરો નહિ.

જ્યાં તમને તેઓ મળે ત્યાંજ તેમને
મારી નાંખો અને જ્યાંથી તમને તેઓએ
બહાર કાઢ્યા છે ત્યાંથી તમે તેઓને
બહાર કાઢો; કારણ કે કતલ કરતાં
ફતવો (કાફિરપણું) વધારે ખરાબ છે;
અને તમે તેઓની સાથે મસ્જિદુલ-
હરામની પાસે લડો નહિ જ્યાં સુધી કે
તેઓ તમારી સાથે ત્યાં લડે. † પણ
જો તમારી સાથે તેઓ લડે તો તમે
તેઓને મારી નાંખો. આ પ્રમાણે
કાફિરોની સજા છે. ૧૯૧. પણ જો તેઓ
ઘટકે તો ખરેખર ખુદા માફી આપનાર
(અને) દયાળુ છે. ૧૯૨. અને તમે
તેઓની સાથે લડો જ્યાં સુધી ફતવો
(કાફિરપણું) રહે નહિ અને ખુદાનો જ
ધર્મ રહે. પણ જો તેઓ ઘટકે તો
ઝોલમગાર સિવાય બીજા ઉપર કાંઈ
દુશ્મનાઈ કરવી નહિ. ૧૯૩.

وَاتْلَوْهُمْ حَيْثُ تَقْتُلُوهُمْ وَآخِرُ جُورِهِمْ

مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَاللَّيْلَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ

وَلَا تَقَاتِلُوا هَبَّ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى

يَقَاتِلَكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلَكُمْ فَاقْتُلُوا هُمْ كَذَلِكَ

جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ١٩١ فَإِنْ انْتَهَوْا فَإِنَّ

اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ١٩٢ وَقَاتِلُوا هُمْ حَتَّى

لَا تَكُونَ فِتْنَةً وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنْ

انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ١٩٣

† આ આયા હઝરત પેયગમ્બરની મક્કાની મુલાકાત લેવાના અને હોદ્દાબીધ્યાની સલાહના સંબંધમાં છે. (વધારે હકીકત આ સંબંધી પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.)

અને તમે તમારી દોલત પોતપોતામાં
અન્યાયથી ખાઈ બાંધો નહિ તેમજ
અન્યાયીશોને તે (રૂથવત તરીકે)
આપો નહિ એટલા માટે કે તમે
માણસોની દોલતનો કાંઈક ભાગ
બાણુતાં છતાં પાપથી ખાઓ. ૧૮૮.
તેઓ તને અંદ્ર (ના ફેરફાર) વિશે
પુછે છે. કહે કે તે માણસને માટે
અને હજાર માટે વખત બતાવનાર
નિશાનીઓ છે. અને સદ્ગુણ આ
નથી કે તમે ઘરોની પછવાડેથી
ઢાખલ થાઓ; † પણ સદ્ગુણ એ છે કે
તે પરહીઝ કરે છે; અને તમે ઘરોનાં
બારણાંએથી ઢાખલ થાઓ અને
ખુદાથી ડર કે કદાચ તમે રસ્તગારી
(મુકિત) મેળવો. ૧૮૯. અને તમે
ખુદાને રસ્તે તેઓની સાથે લરો કે
જેઓ તમારી સાથે લડે છે અને
હદખહાર બાંધો નહિ. ખરેખર ખુદા
હદખહાર જનારાને આહુતો નથી. ૧૯૦.

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ
وَتَذُلُّوا بِهَا إِلَى الْحُكَّامِ لَأَأْكُلُوا
فَرِيقًا مِنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ۱۸۸ يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْإِهْلِ قُلْ
هِيَ مَوَاقِيتٌ لِلنَّاسِ وَالْحُجِّ وَلِلسَّيْرِ
تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ
مَنْ اتَّقَى وَأَتَى الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَأَقْرَأُوا لِلَّهِ لَكُمْ قُلُوبُونَ ۱۸۹ وَقَالُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا أَنْ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُتَعَدِينَ ۱۹۰

† બહેલીયતના વખતમાં મકકની જગ્યાએ જઈ આવ્યા પછી ઘરને બારણેથી ધરમાં
ઢાખલ થવું તે અરજવેકિને હરામ હતું તેથી અંદર જવા માટે તેઓ ધરની પછવાડે એક કાણું
ખાંડ્યા; અથવા તો બપરગાંથી ઢાખલ થવા એવો રિવાજ હતો. તે રિવાજ આ ઢેકણે મના
કરવામાં આવ્યો છે.

તમારે માટે રૂઝાની રાતે તમારી સ્ત્રીની સાથે સંસાર વ્યવહાર હલાલ થયેલ છે, તેઓ તમારો લેખાસ છે અને તમે તેઓનો લેખાસ છો. ખુદાના બધામાં હવું કે તમે પોતાની પ્રત્યે અપ્રમાણીક પછે વર્તશો. તેટલા માટે તે તમારી તરફ મેહરબાનીથી રૂંધે છે અને તમને માફી આપી છે માટે હવે તેઓની પાસે જાઓ અને તમારે માટે ખુદાએ જે લખેલું છે તેની ધન્ય રાખો અને ખાઓ અને પીઓ. જ્યાં સુધી તમારે માટે પ્રભાતની ઘોળી દોરી (રાતની) કાંળી દોરીથી સ્પષ્ટ થાય. પછી રૂઝો રાત્રી સુધી પુરો કરો; અને તમે સ્ત્રીઓ પાસે જાઓ નહીં જ્યારે તમે મસ્જિદ માં એતેકાફ ૬ (બંદગી) માટે રહેનાર હો. આ ખુદાના નિયમ છે. માટે તેની પાસે જાઓ નહિ (તે ઉલ્લંઘન કરે નહિ) આ પ્રમાણે ખુદા પોતાની આયાત માણસો માટે આદેશ કરે છે કે કદાચ તેઓ પરહેઝગાર થાય. ૧૮૭.

أَحْلَلْنَا لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيَامِ الرَّفَثَ إِلَى نِسَائِكُمْ
 مِنْ لِبَاسٍ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لِهِنَّ عَالِمُ اللَّهِ
 أَنْتُمْ كُنْتُمْ مَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَابْ
 عَثُوا عَنْكُمْ فَلَا تَبَاشِرُوا مِنْ
 وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا
 حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ
 الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ مَا أَمْوُ الصَّيَامِ
 إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تَبَاشِرُوا مِنْ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ
 فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا
 كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ

يَتَّقُونَ ૧૮૮

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે પ્રથમ શરઆતમાં જ્યારે રજાનું ફરમાન કરવામાં આવ્યું ત્યારે ખાન, પાન અને સ્ત્રી સંગને માટે મુસલમાન લોકોને ઘણુંજ થોડો વખત આપવામાં આવ્યો હતો, પણ કેટલાક જુવાન પુરો પોતાની ઇંદ્રિયો વશ રાખી શક્યા નહિ અને મનાં કરેલા વખતમાં પોતાની સ્ત્રીઓનો સંગ કર્યો તેથી આ કાયદાની સખતાર્થ ઓછી કરવા માટે આ આયા વલ્લ કરવામાં આવી.

† એટલે કે છોકરાંની ઉત્પત્તિ માટે ધન્ય રાખવી કે જે પરણવાનો મળ હેતુ છે.

§ “એતેકાફ” ની ક્રિયા એ છે કે અમુક મુદત સુધી મસ્જિદમાં રહીને સધળાં સાંસારિક વિચારો અને વાતચીતનો ત્યાગ કરવો અને ફારઆન તથા બીજાં ધર્મપુસ્તકોનો પાઠ કરવો, અને ખુદાની બંદગી કરવી.

(તે રૂઝા) રમઝાન મહિના (માં છે) કે
 જે મહિનામાં ફેરિયાન ઉતરેલું છે કે જે.
 (ફેરિયાન) માણસોને રસ્તો બતાવનાર
 છે. અને ધર્મન્યમોની સ્પષ્ટ સાબેતીઓ
 અને ફેરિયાન છે. પણ તમારામાંનો
 જે કોઈ આ મહિનામાં ઘરે હોય
 તેણે તો રૂઝો રાખવો જ નોંધવો,
 અને જે કોઈ, માંદો અથવા મુસાફરી
 ઉપર હોય તેણે બીજા દિવસોમાં તેટલી જ
 રૂઝાની સંખ્યા રાખવી નોંધવો. ખુદા
 તમારે માટે સગવડતા ધર્યો છે અને
 તે તમારે માટે અગવડતા ધર્યો તો
 નથી અને તે એટલા માટે કે તમે તે
 સંખ્યા પૂરી કરો અને એટલા માટે કે
 તેણે તમને ખરે રસ્તો દોર્યો છે તેટલા
 માટે તમે તેની મોટાઈ યાદ કરો અને
 કદાચ તમે તેનો આભાર માનો. ૧૮૫.
 અને જે મહારા જાહેરો મહારે વિશે
 તને પૂછે તો ખરેખર હું નગરીક છું,
 હું પ્રાર્થના કરનારની દુઆ કબૂલ
 કરું છું જ્યારે તે મહારી પ્રાર્થના કરે
 છે, માટે તેઓએ મહારી પાસે દુઆ
 માંગવી નોંધવો અને મહારી ઉપર
 પ્રમાન બાવવું નોંધવો કે કદાચ તેઓ
 ખરે રસ્તે દોરવાય. ૧૮૬.

شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن هدى

للناس وبيانات من الهدى والفرقان فمن

شهد منكم الشهر فليصمه ومن كان مريضاً

أو على سفر فعدة من أيامٍ آخر يريد

الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر

وتكملوا العدة وتكبروا الله على ما

هدى بكم ولعلكم تشكرون ١٨٥ وإذا

سألك عبادي عني فإني قريب أجيب

دعوة الداع إذا دعان فليستجيبوا لي

وليؤمّنوا بآياتي لعلهم يرشدون ١٨٦

(તે રૂઆ) અમુક દિવસો મુખી

છે પણ તમારામાંના જે કોઈ માંદો

હોય અથવા મુસાફરી ઉપર હોય તો

તેણે બીજા દિવસોમાં તેટલાજ રૂઆની

સંખ્યા રાખવી જોઈએ પણ જેઓ

રૂઆ રાખવાને શક્તિમાન છે (અને

રાખતા નથી) તેઓએ તેના બદલામાં

એક ગરીબ માણસને ખવરાવવું

જોઈએ પણ જે કોઈ પોતાની

ખુશીથી વધારે ભણું કરે છે તો તેને

માટે વધારે સાફ છે, અને તમે રૂઆ

રાખો તે તમારે માટે વધારે સાફ છે

જે તમે જાણો તો. ૧૮૪.

إِذَا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا

أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى

الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامَ مِسْكِينٍ فَمَنْ

تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَإِنْ تَصَوْمُوا أُخَرِ

لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُسْلَمُونَ ۝ ۱۸۴

‡ કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે આ હોકમ એસલામની શરૂઆતમાં થયો હતો અને તે પછી મતસુખ થયો છે. અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે આ હોકમ ખાસ ધણાં વૃધ્ધ માણસ અને વૃધ્ધ સ્ત્રીને માટે છે અથવા જે સ્ત્રીને પોતાનાં બચ્ચાંને ધવસવવા માટે ધાવણુ ધાણું થોડું આવડું હોય તેને માટે છે. અને કેટલાક કહે કે “લા” શબ્દ “ચોતીકુનહુ” આગળ અબ્દાલ છે તેથી આ આયાનો અર્થ એ છે કે “જેઓ રૂઆ રાખવાને શક્તિમાન નથી”. આ વિષે બીજા પણ મતો છે તે વીધે મહોદી તફસીરમાં જુઓ.

તમારી ઉપર લખેલું છે* કે ત્યારે તમારામાંના કોઈને મોત આવી પડેાંચે ત્યારે જો તે કાંઈ મેલકત પછવાડે મુકે તો તે માળાપને અને સગાંવહાલાને કાયદેસર વસીયત કરવી. (આ કાયદો) પરહેઝગારે ઉપર સાબેત છે. ૧૮૦. પણ જો કોઈ તે વસીયતનામું સાંભળ્યાં પછી તે બદલે છે તો માત્ર તેનું પાપ જોઓ તે બદલે છે તેમની ઉપરજ છે; ખરેખર ખુદા સાંભળનાર (અને) જાણનાર છે. ૧૮૧. પછી જેને જોવી ધાસ્તી લાગે કે વસીયત કરનાર કાયદાથી આડો જાય અથવા જોનાહ કરે પછી તેઓની વચે સલાહ કરે તો તેની ઉપર કાંઈ પાપ નથી; ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૧૮૨. હે મોઝેનો તમારી ઉપર રૂઆ (નો હોકમ) લખવામાં આવ્યો છે જેવી રીતે જોઓ તમારી પહેલાં હતાં તેઓની ઉપર લખવામાં આવ્યો હતો કે કદાચ તમે પરહેઝગાર થાઓ. ૧૮૩.

کَتَبَ عَلَیْکُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدُکُمُ الْمَوْتَ

اَنْ تَرَکَ خَیْرَ الْوَصِیَّةِ لِلْوَالدِیْنِ وَالْاَقْرَبِیْنِ

بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَی الْمُتَّقِیْنَ ۱۸۰ فَنْ بَدَلْهُ

بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَاِنَّمَا اُتِمَّ عَلَی الذِّیْنِ بِدَلْوْنِ

اِنَّ اللّٰهَ سَمِیعٌ عَلِیْمٌ ۱۸۱ فَنْ خَافَ

مِنْ مَوْصٍ جَنَافًا وَاَتَمًّا فَاصْلَحَ بَیْنَهُمْ فَلَا

اِثْمَ عَلَیْهِ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَّحِیْمٌ ۱۸۲ یَا اَیُّهَا

الَّذِیْنَ اٰمَنُوا کَتَبَ عَلَیْکُمُ الصَّیَامَ کَمَا کَتَبَ

عَلَی الذِّیْنِ مِنْ قَبْلِکُمْ لَمَلَّکُمْ شَقَوْنَ ۱۸۳

* આ આયા અરબ કહેરોના સંબંધમાં વલ કરવામાં આવી હતી કે જોઓ જાહેલીયતના વખતમાં પેનાનાં માત્રાપ અને સગાંવહાલાને વસીયતનામાંથી બીજકુલ પોતાની મેલકતનો કાંઈ લાગ આપતા નહોતા; પણ વળી આ કાયદો વારસાનો કાયદો કે જે હવે પછી આવશે તેને લીધે મનમુખ (રદ) કરવામાં આવ્યો છે.

હે મોમેનો ખુન થાય ત્યારે તમારી ઉપર
કેસાસનો હોકમ (ખુને ખુન લેવાનો)
લખવામાં આવ્યો છે; * હોરરને બદલે
હોરર † શુલામને બદલે શુલામ, સીને
બદલે સી; પણ જેને પોતાના (ધર્મ)
લાઇના ખુનની કાંઈપણ માફી આપવામાં
આવે છે તો તેણે (મરનારના વારસો
તરફ) સહવર્તન સખબુ જોઈએ અને
તેણે માયાણુપણે (જલદીથી) મરનારના
વારસને ખુનના પૈસા આપવા જોઈએ.
આ તમારા પરવરદેગાર તરફથી ઓછો
જાનો. અને હયા છે. માટે જે કોઈ
આ પછી હકબહાર જાય છે તેને
માટે દુઃખદાયક શિક્ષા છે. ૧૭૮.
અને હે હાદ્દા માણસો કેસાસ (ના
હોકમ) માં તમારા જીવનો બચાવ છે
કે કહાન્ય તમે પરહેઝગાર થાઓ. ૧૭૯.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرِّ بِالْحَرِّ
وَالْبَدِّ بِالْبَدِّ وَالْإِنْتِ بِالْإِنْتِ فَمَنْ عَفَى
لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَلْيَبِاعْ بِالْمَعْرُوفِ وَ
أَدَاءِ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنْ اعْتَدَىٰ بِكُمْ ذَلِكُ
فَلَهُ عَذَابُ الْيَمِّ ۝ ١٧٨ وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ
حِكْمَةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَكُمْ تَقْوَىٰ ۝ ١٧٩

* એસલામ ધર્મ પહેલાં જ્યારે બે અરબ કોમ વચ્ચે ખુન થતું ત્યારે કુસાવર કોમ શુલામને
બદલે આઝદ માણસનો જીવ લેતી; અને સીને બદલે પુરુષનો જીવ લેતી. પણ હેજરા પછી
જ્યારે હઝરત પેયગમ્બરને આ વાતની ખબર પડી ત્યારે ખુનને બદલે ખુન કરવાનો ક્રમ
ખતાવવા માટે આ આયાત વજ્ર કરવામાં આવી હતી. ખુનના કાયદાની કલમે મુસલમાનોનાં ન્યાય
પુસ્તકોમાંથી મળી શકશે.

† “ હોરર ” એટલે એવો માણસ કે જે પોતે સ્વતંત્ર છે તેમજ તદ્દન છુટો છે અને
શુલામ નથી.

સદગુણ તે નથી કે તમે તમારૂં સુખ પૂર્વ
 અને પાશ્વિમ તરફ ફેરવો, પણ સદગુણ
 એ છેકે જે ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને
 અને ફેરેશ્તાઓને અને કેતાબને અને
 પેયગમ્બરોને માને છે અને ખુદાના પ્યારની
 ખાતર પોતાના સગાંવહાલાં અને
 માબાપ વગરનાં છોકરાં અને ગરીબ
 માણસો અને યુસાફેરો અને લીખારીઓ
 અને છુટકારો મેળવનાર શુલામને
 પૈસા આપે છે અને સમાજ અદા કરે
 છે અને ઝકાત આપે છે અને જેઓ
 પોતાનું વચન પુરૂં પાળનાર છે ત્યારે
 તેઓ વચન આપે છે, અને ગરીબાદ
 અને દુઃખ અને ઠર (લગાઈ) ને વખતે
 ધીરજવાન છે; તેઓ એવા છે કે જેઓ
 ધર્મ પાળવામાં સાચું બોલ્યા છે અને
 તેઓજ પરહેઝગારો છે. ૧૫૭.

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قَبْلَ الْمَشْرِقِ
 وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّنَ وَآتَى
 الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
 وَالسَّائِكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَ
 فِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
 الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا
 وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ
 الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ

ખરેખર તેણે તમારે માટે સુએલાંને
અને લોહીને અને ડુકકરના માંસને
અને જેને કાપતી વખતે - ખુદાના
નામ સિવાય બીજાનું નામ લેવામાં
આવે છે તેને હરામ કર્યા છે. પણ જે
ધર્મ વિરુદ્ધ અને હુદ બહાર ગયા વગર
નાશાર થાય છે તેની ઉપર કંઈ પાપ
નથી. ખરેખર ખુદા માફી આપનાર
(અને) દયાળુ છે. ૧૭૩. ખરેખર
જેઓ ખુદાએ કેતાબ (તોરાત) માંથી
જે નિયે મોકલ્યું છે તે સંતાડે છે
અને તેને જુલ્મ કીમતે વેચે છે તેઓ
આગ સિવાય ચેતાના ચેટમાં કાંઈ
ખાશે નહિ અને ખુદા કયામતને દિવસે
તેમની સાથે કાંઈ જોલશે નહિ
અને તેઓને (પાપથી) પાક કરશે
નહિ અને તેઓને માટે દુઃખદાયક
શિક્ષા છે. ૧૭૪. તેઓ એવા છે કે
જેઓએ (આ દુનિયામાં) સિધા રસ્તાને
બદલે આઠો રસ્તો અને (આખેરતમાં)
ક્ષમાને બદલે શિક્ષા ખરીદ કરી
છે ત્યારે આગ સહન કરવાને
તેઓ કેવા ધૈર્યવાન. ૧૭૫. આતું કારણ
એ છે કે ખુદાએ સત્ય પૂર્વક કેતાબ
નીચે મોકલી છે (અને તેઓ તે પ્રમાણે
આદ્ધા નહિ) અને ખરેખર જેઓમાં
કેતાબ વિષે મતભેદ થયો છે તેઓ
મોટી વિરુદ્ધતામાં છે. ૧૭૬.

انما حرم عليكم الميتة والدم ولحم الخنزير
وما اهل به لغير الله فمن اضطر غير باغ
ولا عاد فلا اثم عليه ان الله غفور
رحيم ١٧٣ ان الذين يكتمون ما ازل
الله من الكتاب ويشترون به ثمنًا قليلًا
اولئك ما ياكلون في بطونهم الا النار
ولا يكلمهم الله يوم القيامة ولا يزكيهم
ولهم عذاب اليم ١٧٤ اولئك الذين
اشتروا الضلالة بالهدى والمذاب بالمغفرة
فما اصبر هم على النار ١٧٥ ذلك بان
الله نزل الكتاب بالحق وان الذين
اختلفوا في الكتاب لفي شقاق بين ١٧٦

જે એટલે આ ચીજો હરામ થયેલ છે તેપણ માણસને જ્યારે જુએને લીધે મરવાની બંધી
હોય અને બીજું કાંઈ ખાવાનું ન મળે ત્યારે જીવ બચાવવા માટે તે ચીજો ખાવાની છુટ છે પણ
એવી શરતે કે જીવ બચે તે કરતાં વધારે ખાવું નહિ અને વળી પાપના ઇસિદથી અને સ્વાદથી
ખાવું જોઈએ નહિ. તેથી “ધર્મ વિરુદ્ધ” નો અર્થ એ છે કે તે માણસ એકામની સામે થયેલો
ન હોય અથવા લૂંટારો ન હોય અથવા તેનો પાપ કરવાનો ઇસિદો ન હોય અને “હુદબહાર
ગયા વગર” એટલે જીવ બચે તે કરતાં વધારે ખાવું નહિ અને સ્વાદથી પણ ખાવું નહિ.

હું મોંઘુસો પૃથ્વી ઉપર જે હલાલ અને પાક ચીજો છે તેમાંથી તમે ખાઓ અને તમે શેતાનને પગલે ચાલો નહિ, ખરેખર તે તમારે માટે ઉધાડો દુશ્મન છે. ૧૬૮. તે તમને માત્ર ખરાબ અને પાપ કરવાનું કહે છે અને (વળી કહે છે કે) જે તમે જાણતા નથી તે તમે ખુદા વિષે જાણો. ૧૬૯. અને જ્યારે તેઓને કહેવામાં આવે છે કે ખુદાએ જે નીચે મોકલ્યું છે તે પ્રમાણે ચાલો ત્યારે તેઓ કહે છે કે (નહિ), ખરેખર અમારા ખાપદાદાને જે (ધર્મ) માં અમે જોયા છે તે પ્રમાણે અમે ચાલશું. શું એમ નહિ હવે? કે તેઓનાં ખાપદાદા કંઈ સમજતા નહોતા અને સિધે રસ્તે દોરવાયા નહોતા? ૧૭૦. અને જેઓ કહેર થયા છે તેઓની (એટલે બાધ આપનારની) સરખામણી તે માણસની સાથે છે કે જે તે (જનાવર) ને રાડ પાડી બોલાવે છે કે જે, સાદ અને અવાજ સીવાય બીજું કંઈ સાંભળતા નથી; તેઓ ખેરા મુંગા આંધળા છે તેથી તેઓ સમજતા નથી. ૧૭૧. હે મોમેનો જે પાક ચીજોની અમે તમને ફક્ત આપી છે તેમાંથી તમે ખાઓ અને તમે ખુદાનો આભાર માનો જે તમે તેની બંદગી કરતા હો તો. ૧૭૨.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطَاوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝ ۱۶۸ إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَالًا تَعْلَمُونَ ۝ ۱۶۹ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلِ نَتَّبِعُ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ آيَاتُنَا أُولَئِكَ كَانُوا فِي الْأَفْهَامِ لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَتَذَكَّرُونَ ۝ ۱۷۰ وَمِثْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا كُفِّرُوا كُفْلًا الَّذِي يُنْفِقْ بِمَالٍ لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءَ وَبَدَأَ صَدُوكُمْ عَمِي فَهَمٌ لَا يَعْقِلُونَ ۝ ۱۷۱ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ۝ ۱۷۲

+ જ્યારે આ કહેશેને જનાવરો સાથે સરખાવવામાં આવ્યા છે. અને તેઓને શીખામણ આપનારો જનાવરોને બોલાવનાર સાથે મુકાબલો કરવામાં આવ્યો છે. કારણ કે જેવી રીતે જનાવરો અવાજ સિવાય બીજું કંઈ સાંભળતા નથી તેવી રીતે કહેશે ઉપદેશ અને શીખામણના અવાજ સિવાય બીજું કંઈ સાંભળતા નથી. એટલે શીખામણ તેઓને કંઈ ફાયદો કરતી નથી.

અને માણસોમાંના કેટલાક એવા છે કે જેઓ ખુદા સિવાય બીજાને તેની સમાન ગણે છે, તેઓ તેમને ચાહે છે જેમ તેઓ ખુદાને ચાહે છે; પણ જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓ ખુદાના પ્યારમાં વધારે દૃઢ છે. અને જેઓએ ઓલમ કર્યો છે તેઓ બ્યારે શિક્ષા ભેશે ત્યારેજ તેઓ બાણુયે કે ચક્તિ સઘળી ખુદાનીજ છે અને (બાણુયે) કે ખરેખર ખુદા શિક્ષા કરવામાં સખત છે. ૧૬૫. (ચાહ કરકે) બ્યારે જેઓની પ્રમાણુ બીજાઓ ચાલ્યા છે તેઓ (કાફિર આગેવાનો) પોતાની પ્રમાણુ ચાલનારાઓને (કયામતમાં) ધિક્કારે છે કે અને તેઓ સઘળા શિક્ષા ભુલે છે અને તેઓના સઘળી આતના સખત તૂટી જાય છે. ૧૬૬. અને જેઓ તેઓની પ્રમાણુ ચાલ્યા છે તેઓ કહેશે કે અમને બે દુનીયામાં માત્ર એક બીજા વખત મળે તો અમે તેઓને ધિક્કારશું. જેમ તેઓએ અમને ધિક્કાર્યા છે; આ પ્રમાણુ ખુદા તેઓને તેઓનાં કામ બતાવે છે કે જે કામો તેઓને ખેલકારક છે અને તેઓ આગમાંથી બહાર આવનારા નથી. ૧૬૭.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن

دُونِ اللَّهِ آندَادًا يَحِبُّوهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ

وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى

الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ

لِلَّهِ جَمِيعًا وَإِنَّ اللَّهَ لَشَدِيدُ الْعَذَابِ ١٦٥

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا

وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ

الْأَسْبَابُ ١٦٦ وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ

أَنَّ لَنَا كَرَّةٌ فَثَبَرْنَا مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّأْنَا

كَذَلِكَ يَرِيهِ اللَّهُ أَعْمَاءُ لَهُمْ حَسَرَاتٌ

عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ١٦٧

કે એટલે કે કયામતને દિવસે કાફિર લોકોના સરદારો પોતાના તાબેદારોને તણ દેશે બહુ કે તેઓના પાપમાં સામેલ થયાજ નહોલ.

તેમાં તેઓ નિરંતર રહેનાર છે,
તેઓની શિયા ઓછી કરવામાં
આવશે નહિ અને તેઓને વખત
આપવામાં આવશે નહિ. ૧૬૨. અને
તમારા ખુદા એક જ ખુદા છે તેની
સિવાય કોઈ ખુદા નથી, કૃપાળુ (અને)
દયાળુ છે. ૧૬૩. ખરેખર આકાશો અને
પૃથ્વીની દૃષ્ટિમાં, અને રાત્રી અને
દિવસના ફેરફારમાં, અને વહાણ કે જે
સમુદ્રમાં માણસને જે ઉપયોગી છે તે
સહિત દોડે છે તેમાં, અને જે પાણી
ખુદાએ આકાશમાંથી નીચે ઓકવ્યું છે
તેમાં, પછી તે વડે ઝમીનને મરી
(સુકાઈ) ગયા બાદ સજીવન કરી છે
અને જેમાં સર્વ આતનાં પશુઓનો
ફલાવો કર્યો છે તેમાં, અને પવનના
ફેરફારમાં અને વાદળો કે જેને આકાશ
અને પૃથ્વીની વચ્ચે તાળામાં રાખ્યાં
છે તે સર્વમાં, જે કામ સમજે છે તેને
માટે નિશાનીઓ છે. ૧૬૪.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخْتَفُّ عَنْهُمْ الْعَذَابُ

وَلَا هُمْ يَنْظُرُونَ ۱۶۲ وَالْحُكْمُ

اللَّهِ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ

الرَّحِيمُ ۱۶۳ إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَاختِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْمَلَائِكَةِ

الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا

أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَخْيَا بِهِ

الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ

دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ

لِنِسْنِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ

ખરેખર સફા અને મરવા ઇ ખુદાની
(ધરની) નીશાનીઓ છે; માટે જે તે
ધરની હજી કરે છે અથવા તેની
ઉમરા (મુલાકાત) કરે છે તે તેની
ઉપર કાંઈ પાપ નથી કે તે જાનેની
પ્રદક્ષિણા કરે અને જે પોતાની ખુશીથી
વધારે સાફ કામ કરે છે તેને
ખરેખર ખુદા બહોળા આપનાર (અને)
જાણનાર છે. ૧૫૮. ખરેખર ૨૫૪
નિશાનીઓ (આજ્ઞાઓ) અને હેઠાયત
(બાધ) કે જે અમે નીચે મોકલ્યાં છે
તેનું અમે માણસો માટે કેતાબ
(તોરાત) માં વર્ણન આપ્યું તે પછી
જેઓ તે છુપાવે છે તેઓને ખુદા લખનત
કરશે (પોતાની રહમતથી દૂર કરશે)
અને લખનત કરનારાઓ પણ લખનત
(શ્રાપ) આપશે. ૧૫૯. પણ જેઓએ
પશ્ચાત્તાપ કર્યો છે અને સારાં કામ કર્યાં
છે અને (તે નિશાનીઓનું) વર્ણન
આપ્યું છે, તેઓની તરફ હું દયાથી
દ્રીશ અને હું પશ્ચાત્તાપ કયુલ કરનાર
અને દયાળુ છું. ૧૬૦. ખરેખર જેઓ
કાફર થયા છે અને કાફરપંજામાં મરી
ગયા છે તેઓની ઉપર ખુદાની અને
ફરેશતાઓની અને સઘળા માણસોની
લખનત છે. ૧૬૧.

إِنَّ الصَّفَا وَالرُّوَّةَ مِنْ
شَمْسِ اللَّهِ مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا
جَنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطُوفَ بِهِمَا وَمَنْ طَوَّعَ
خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ١٥٨
إِنَّ الَّذِينَ
يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَهُمْ
يَكْتُمُونَ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَأُخْرَاهُ يُكْتُمُونَ ١٥٩
إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ
مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَهُمْ
يَكْتُمُونَ ١٦٠
إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ
مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَهُمْ
يَكْتُمُونَ ١٦١

“સફા” અને “મરવા” એ મક્કા પાસે આવેલા બે પવિત્રતા નામ છે. તેમની
હજી લોકો પ્રદક્ષિણા કરે છે. હજરત પેયગમ્બરની પહેલાંના મુતિપૂરકો આ બે ટેકરીઓની
પ્રદક્ષિણા કરના તેથી કેટલાક મુસલમાનો તેમ કરવાને રાહી નહોતા એટલા માટે તેઓની
રાંકો દૂર કરવાને આ આજ્ઞા વલ કરવામાં આવી. હજી અને ઉમરા સંબંધી પ્રસ્તાવનામાં જુઓ.

માટે મને યાદ કરો, હું તમને યાદ કરીશ.
 અને મહારો આભાર માનો અને અનુપકારી
 થાઓ નહિ. ૧૫૨. હે મોમેનો ધીરજથી
 અને નમાઝથી મદદ માગો. ખરેખર
 ખુદા ધીરજવાનની સાથે છે. ૧૫૩.
 અને એવું કહેા નહિ કે જેઓ ખુદાના
 રસ્તા (જેહાદ) માં મરાયા છે
 તેઓ મુએલા છે. બદકે તેઓ છવતા
 છે, પણ તમે તે બહુતા નથી. ૧૫૪.
 અને અચિત્ત અમે કાંઈક ખ્હીકથી અને
 ભૂખથી અને દોહત અને દેહ અને
 ક્ષણના નુકસાનથી તમારી અગમ્યાયેશ
 કરીશું, અને ધીરજવાનને ખુશીના
 સમાચાર આપ. ૧૫૫. કે જેઓ જ્યારે
 તેઓની ઉપર કાંઈ સુસીખત આવી
 પડે છે ત્યારે કહે છે કે ખરેખર
 અમે ખુદાને (આધીન) છીએ. અને
 ખરેખર અમે તેની તરફ પાછા ફરનારા
 છીએ. ૧૫૬. આવા લોકો બિપર
 પોતાના પરવરદેગાર તરફથી સલવાત †
 અને રહમત છે. અને તે તેઓ છે કે
 જેઓ ખરે રસ્તે દોરવાયા છે. ૧૫૭.

فَاذْكُرُونِي اَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا
 تَكْفُرُوا. ١٥٢ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 اسْمِعُوا بِلِصْبِرٍ وَالصَّلَاةِ اِنَّ اللَّهَ مَعَ
 الصَّابِرِينَ ١٥٣ وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي
 سَبِيلِ اللَّهِ اَمُوتَ بَلْ اَحْيَاءٌ وَلَكِنْ لَا
 تَشْعُرُونَ ١٥٤ وَلَيَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ
 الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْاَمْوَالِ
 وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ١٥٥
 الَّذِينَ اِذَا اَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا اِنَّا لِلّٰهِ وَ
 اِنَّا اِلَيْهِ رَاْجِعُونَ ١٥٦ اُوْلَئِكَ عَلَيْهِمْ
 صَلَوَاتٌ مِّنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَّاُولَئِكَ هُمُ
 الْمُتَّقُونَ ١٥٧

† “સલવાત” નો મૂળ અર્થ અરબી ભાષામાં “સારી દુઆ અને આસિવાદ આપવો”
 થાય છે પણ ખુદ તરફથી “સલવાત” એટલે બંધને માફી આપવી અને તેની ઉપર બક્ષિશ
 અને દયા કરવી. અને એજ અર્થ અરબીમાં છે.

અને તું ગમે તે જગ્યામાંથી બહાર આવે
ત્યારે ત્યાં મેં તે મસ્જીદુલ-હરામ તરફ
ફેરવ્યું; અને ખરેખર તે (હોઠમ) ત્યારે
પરવરદેગાર તરફથી સત્ય છે; અને ખુદા, જે
તમે કરો છો, તેનાથી અબરથો નથી. ૧૪૯.
અને તું ગમે તે જગ્યામાંથી બહાર
આવે ત્યારે ત્યાં મેં તે મસ્જીદુલ-
હરામ તરફ ફેરવ્યું અને ગમે ત્યાં તમે
હો ત્યારે તમે તમારું મેં તે તરફ
ફેરવ્યું એટલા માટે કે માણસો (યહુદીઓ
અને મોશરફો) માટે તેઓમાંના
જેઓએ ઓલમ કર્યો છે તેઓ
સિવાય તમારી વિરૂદ્ધ કંઈ દલીલ
રહે નહિ; ઈ માટે તેઓથી બહીઓ નહિ.
પણ મુહરર ૨૨ રાખો; અને વળી
એટલા માટે કે હું મુહરર મેદરગાની
તમારી ઉપર સંપૂર્ણ કરું અને
એટલા માટે કે કદાચ તમે ખરે
રસ્તો મેળવો. ૧૫૦. જેમકે (અમે
મેદરગાની કરી) તમારી વચ્ચે તમારામાંથી
અમે એક પેયગમ્બર મોકલ્યો કે
જે તમારી પાસે અમારી આયાત
વાંચે છે અને તમને પાક દે છે અને
તમને કેતાબ (કોરઆન) અને હેકમત
(ધર્મ જ્ઞાન) શીખવે છે અને જે
તમે પોતાની મેળે બાબુવાના નહોતા
તે તમને શીખવે છે. ૧૫૧.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٌ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ
مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ١٤٩
وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٌ
شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ
فَلَوْ آوَجُّوْهُكُمْ شَطْرَهُ لَكُنَّا يَكُوْنُ لِلنَّاسِ
عَلَيْكُمْ حِجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا
تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْنُنِي عَلَيْكُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ١٥٠ كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ
رُسُلًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا
وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُعَلِّمُكُمُ الْمَا تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ١٥١

ઈ એટલે કે યહુદીઓ અને મુતિપૂજકોમાંના જેઓ ત્યારે સાથે દુરમનાઈ રાખે છે અને
દુશ્મનાઈ બન્ય છે તેઓ સિવાય બીજા કોઈ ત્યારે સાથે દલીલથી બોલી શકે નહિ. કારણ કે
કેવળાનો ફેરફાર થયા અગાઉ યહુદી લોકો કહેતા હતા કે હવે પેયગમ્બર અમારો ધર્મ કબુલ
કરતા નથી પણ અમારો કેવળ કબુલ કરે છે અને મોશરફ લોકો કહેતા હતા કે હવે પેયગમ્બરે
મા માટે પોતાના બાપ દાદાનો કેવળા એવો દીધો ?

અને જેઓને કેતાબ (તોરાત) આપવામાં
આવી છે તેઓની પાસે જો તું દરેક નિશાની
લાવે, તો પણ તેઓ ત્હારા કેળવાને
તાબે થશે નહિ, અને તેમજ તું તેઓ
ના કેળવાને. તાબે થનાર નથી. અને
તેમનાં માનાં કેટલાક ખીજા કેટલાકના
કેળવાને તાબે થનાર નથી. અને ત્હારી
પાસે જ્ઞાન આવ્યા પછી જો તું તેઓની
ધમ્મ પ્રમાણે સાલીશ તો, ખરેખર તું
ત્યારે ઓલમગારાં માનો ધમ્મ. ૧૪૫.
જેઓને અમે કેતાબ આપી છે, તેઓ
તે (યેયગમ્બર) ને ઓળખે છે જેવી
રીતે કે તેઓ. પોતાના ઓકસાઓને
ઓળખે છે; અને ખરેખર તેઓમાંના
એક લાગ એવો છે કે જે સત્યને
સંતાડે છે અને તેઓ જાણે છે કે સત્ય
ત્હારા પરવરદેગાર પાસેથી જ (આવેલ)
છે. ૧૪૬. માટે તું શંકાલાવનારમાંનો
થા નહિ. * ૧૪૭. અને દરે કને
એક દિશા (કેળવા) છે. તે તેની તરફ
મ્હોં ફેરવનાર છે; માટે તમે સારાં
કૃત્ય કરવામાં આગળ વધો. જ્યાં તમે
હો ત્યાંથી ખુદા તમને સઘળાને (એકઠા
કરી) લાવશે. ખરેખર ખુદા સર્વ
શક્તિમાન છે. ૧૪૮.

وَلَنْ آتِيَنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ
مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتِهِمْ
وَمَا بِمَعْشَرٍ تَبِيعَ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَنْ آتِيَنَّ
أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
إِنَّكَ إِذَا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ١٤٥ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ
الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ
وَإِنْ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ١٤٦ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونِ
مِنَ الْمُنْتَرِينَ ١٤٧ وَلِكُلِّ وُجْهٍ هُومُولٍ
فَاتَّبِعُوا الْخَيْرَاتِ إِنَّ مَا تَكُونُوا بِأَتٍ
بِكُمْ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ١٤٨

* કોરઆનમાં ઘણી વખત આવેલાં આવી ગ્રંથનાં વાક્યો જો કે દેખીતાં હજારો યેયગમ્બરને
કહેવામાં આવ્યાં છે પણ ખરેખરી રીતે મુસલમાન કોમને સુચવવામાં આવ્યાં છે એમ સમજવું;
અને જ્યાં જ્યાં એવાં વાક્યો કોરઆનમાં આવે છે ત્યાં આજ અર્થ લેવો જોઈએ.

અને આ પ્રમાણે અમે તમને ન્યાયી ઉમ્મત બનાવી છે એટલા માટે કે તમે માણસોની (કાફેરોની) સામે સાક્ષી થાઓ અને પેયગમ્બર તમારો સાક્ષી થાય. અને જે કેબલાપર તું હતો તે કેબલાને અમે આ કારણ સિવાય મુકરર કર્યો નથી કે અમે નાણીએ કે પેયગમ્બરને તાબે તેઓમાંના કોણુ થાય છે કે જેઓ પોતાની બન્ને એડી ઉપર પાછા ફરે છે, ૭ અને બેશક તે (કેબલાનો ફરફર) જેઓને ખુદાએ રસ્તો બતાવ્યો છે તેઓ સિવાય બીજાને બારે લાગે છે; પણ અલ્લાહ એવો નથી કે તમારા ધર્માત્મને નિરર્થક † કરે. ખરેખર ખુદા માણસો ઉપર માયાળુ (અને) દયાળુ છે ૧૪૩. ખરેખર અમે તને હારો થેહરો આકાશ તરફ ફરવતાં જોઈએ છીએ માટે અમે ખચિત તે કેબલા તરફ હારો મ્હોં ફરવશું કે જે તું પસંદ કરે છે. ત્યારે તું હારો મ્હોં મસ્જિદુલ-હરામ તરફ ફરવ અને જ્યાં તમે હો ત્યાં તમારું મ્હોં તે તરફ ફરવો અને ખરેખર જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓ ખચિત નાણુ છે કે (તે તરફ ફરવું) એ તેઓના પરવર-દેગાર તરફથી સત્ય (આજ્ઞા) છે; અને ખુદા જે તેઓ કરે છે તેનાથી અનબુયો નથી. ૧૪૪.

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبِهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرُؤُوفٌ رَحِيمٌ ١٤٣ قَدْ زَرَى قَلْبُ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلْنُوْا لِيكَ قَبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلَّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ١٤٤

† એટલે જે કેબલાપર તું હતો તે કેબલાને અમે માત્ર એટલામા માટે મુકરર કર્યો કે પેયગમ્બરને કોણુ તાબે થાય છે અને કોણુ મોનાફિક મધ્દ તેની વિરુદ્ધ થાય છે તે અમે નાણીએ. “પોતાની એડી ઉપર ફરવું” એ અરબી ભાષામાં એસ્તલાહ છે અને તેનો અર્થ એ કે જે રસ્તે જતાં હોઈએ તે રસ્તો છોડી બીજો રસ્તે જવું.

† જ્યારે મુસલમાનોએ જૈનુલ-મોકદ્દસ તરફ પોતાની અગાઉની પંદેલી નમાઝ વિશે હરેત પેયગમ્બરને પુછ્યું ત્યારે આ આજ્ઞા તેઓને જવાબમાં કહેવામાં આવી.

માણસોમાંના મૂર્ખ લોકો જલદીથી

૨
૩૦
જી

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ

કહેશે કે જે કેળલા ઉપર તેઓ હતા તે

مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيَهُمْ عَنْ قِبَلِهِمُ النَّبِيُّ

કેળલા પરથી તેઓને કયા (કારણે)

ફેરવ્યા ? § કહે કે પૂર્વ અને પાશ્વર

كَانُوا عَلَيْهَا قُلٌّ لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ

પ્રુદાનાંજ છે. જેને તે ચાહે તેને તે

يَهْدِي مِّنْ بَيْنَ أَلَيْسَ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ۝ ١٤٢

સિધ્ધો રસ્તો બતાવે છે. ૧૪૨.

§ હદીસમાં લખેલું છે કે હઝરત પેયગમ્બર મક્કામાં કબળા તરફ મુખ રાખી નમાઝ પઢતા પણ સ્વદેશ છોડી મહીને ગયા પછી જૈહુલ-મોકદ્દસ તરફ મુખ રાખી નમાઝ પઢવાનો તેને હોકમ કરવામાં આવ્યો હતો. આ ફેરફારથી યદુદી લોકો ધણા ખુશ થયા એવું કહીને કે હઝરત પેયગમ્બરનું વળણ અમારા ધર્મ તરફ થયું અને અમારી પાસેથી તેણે કેળલાની દિશા જાણી. આથી હઝરત પેયગમ્બર દિલ્લી તરફ ગયા. અને પ્રુદાએ તેને કેળલા ફેરવવાનો હોકમ કરી મક્કા તરફ મુખ રાખી નમાઝ પઢવાનું તેને ફરમાવ્યું, એટલે યદુદીઓ અને મોનાફેઝો હઝરત પેયગમ્બરને મ્હેલું મારવા લાગ્યા, તેટલા માટે આ આશાન વલ કરવામાં આવી છે. એસલામ ધર્મમાં પદેલવહેલો ફેરફાર કરેલો કમરો આ હતો.

ખુદાના રંગ ઈ (ધર્મ પ્રમાણે અમે આલશું), અને ખુદા કરનાં રંગની બાબતમાં વધારે સારો કોણ છે ? અને અમે તેનીજ બદલી કરનાર છીએ. ૧૩૮ કહે કે શું તમે અમારી સાથે ખુદા વિષે તકરાર કરો છો ? અને તે અમારો પરવરહેગાર અને તમારો પરવરહેગાર છે. અને અમારા કામનો બદલો અમારે માટેજ છે અને તમારા કામનો બદલો તમારે માટેજ છે. અને અમે તેનેજ નિર્ભળ મનથી માનનાર છીએ. ૧૩૯. શું તમે (હે ચહુદીઓ) કહો છો કે ખરેખર એબ્રાહીમ અને એસ્માઈલ અને એસ્હાક અને યઅકુબ અને અસબાત તે સઘળા ચહુદી અથવા નસારા હતા ? કહે કે શું, તમે વધારે જાણો છો કે ખુદા ? અને તેના કરતાં વધારે ઝોલમગાર કોણ છે કે જે ખુદા પાસેથી પોતાને મળેલી સાબિતીઓ સંતાડે છે; અને જે તમે કરો છો તેનાથી ખુદા અબણ્યો નથી. ૧૪૦. તે ઉમ્મત હવે ચાલી ગઈ છે, તેઓ જે કમાયા છે તે તેઓને માટેજ છે અને તમે જે કમાયા છો તે તમારે માટેજ છે અને જે તેઓ કરતા હતા તે વિષે તમને પુછવામાં આવશે નહિ. ૧૪૧

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ
لِلَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ۝ ۱۳۸ قُلْ
أَنَا جَوْنٌ فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا
أَعْمَالٌ وَلَكُمْ أَعْمَالٌ وَلَكُمْ نَحْنُ لَهُ
مُخْلِصُونَ ۝ ۱۳۹ أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ
كَانُوا يَهُودًا أَوْ نَصَارَى قُلْ أَتُمِ اعْلَمُ
أَنَّ اللَّهَ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ
مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝ ۱۴۰
تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَعْمَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۱۴۱

ઈ “સેબગા” નો મૂલ અર્થ રંગ થાય છે, પણ આ ઠેકાણે તેનો અર્થ એકાદી-ધર્મ એટલે કે એસ્લામ થાય છે. ખ્રિસ્તિ લોકોમાં બાળકને જન્મ્યાને સાત દિવસ થયા પછી પીળા રંગના પાણીમાં બેળગાનો રિવાજ હતો જે ક્રિયાથી તેઓ એમ માનતા કે તે બાળક બીજા ધર્મના વિકારથી પાક થાય છે. મુસલમાન લોકો પાસે તેઓ આ ધર્મ ક્રિયાની બદલે મારતા હતા, તેથી ખુદા દ્રમણે છે કે મુસલમાનોની શુદ્ધિ માત્ર એસ્લામ ધર્મને માનવામાંજ છે.

અને તેઓએ (યહુદીઓ અને ખ્રિસ્તિ-
ઓએ મુસલમાનોને) કહું કે તમે
યહુદી અથવા નસારા થાઓ કે જેથી
તમે સાચે રસ્તે દોરવાઓ. કહે
કે નહિ, ઘડકે એજરાહીમના ધર્મ
હનીફ † (સિધ્ધા રસ્તા) પ્રમાણે
(અમે આલશું) અને તે ગોશરેકા-
માંનો નહોતો. ૧૩૫. તમે કહો કે અમે
ખુદાનેજ માનીએ છીએ અને તેમજ
જે અમારી તરફ નીચે મોકલવામાં
આવ્યું છે. અને જે એજરાહીમ
અને એસ્માઇલ અને એસ્કાઠ અને
મઅકુમ અને અસખાત (યઅકુબના
હીકરાઓ) ની તરફ નીચે મોકલવામાં
આવ્યું છે અને જે મુસા અને હસાને
આપવામાં આવ્યું છે અને તેમજ જે
ખીન પેયગમ્બરોને પોતાના પરવરદેગાર
તરફથી આપવામાં આવ્યું છે તેને
(અમે માનીએ છીએ), અને તેમનામાંના
કોઈની વચ્ચે અમે ફરક ગણ્યું નહિ;
અને અમે તેનેજ આધીન રહેનારા
છીએ. ૧૩૬. પછી જો તેઓ જે પ્રમાણે
તમે ઈમાન લાવ્યાછો તે પ્રમાણે ઈમાન
લાવે તો ખરેખર તેઓને સિધ્ધા રસ્તો
મળ્યો છે; અને જો તેઓ મ્હોં ફરવે
તો તેઓ (તહારી) વિરુદ્ધ છે. પછી
ખુદા તેઓની સામે તહારો બચાવ
જલદીથી કરશે. અને ખુદા સાંભળનાર
(અને) જાણનાર છે. ૧૩૭.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا
قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ۝ ۱۳۵ قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْنَا وَمَا أُنْزِلَ إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ
مُوسَى وَعِيسَى وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِنْ
رَبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ
لَهُ مُسْلِمُونَ ۝ ۱۳۶ فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا
آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَآفَاقُهُمْ
فِي شِقَاقٍ فَيَكْفِيكَمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ۝ ۱۳۷

† આ શબ્દ દેરઆનમાં પણી વખત આવે છે. અને તેનો અર્થ “સધળી જાતનાં
કુકર્મોથી દુર રહેવું અને અસત્ય ધર્મોના ત્યાગ કરીને સારો અને સત્ય ધર્મ પાળવો” એવો થાય
છે. તરજુમામાં પણ સધળે દેખણે આ શબ્દનો અર્થ મ્હોં તેજ પ્રમાણે કર્યો છે.

અને જે પોતાની જાતને હલકી કરે છે તે સિવાય બીજો કોણ એજરાહીમના ધર્મથી વિમુખ થાય છે? અને જોશક અમે તેને આ દુનિયામાં પસંદ કર્યો છે અને ખરેખર તે કયામતને હિવસે પવિત્ર માણસોમાંનો એક છે. ૧૩૦. (યાદ કર કે) ત્યારે તેના પરવરદેગારે તેને કહ્યું કે આધીન રહે (ત્યારે) તેણે કહ્યું કે સર્વ સૃષ્ટિના પાળનારને હું આધીન થયો છું. ૧૩૧. અને એજરાહીમે તે ધર્મ પોતાના છોકરાઓને વસીયત (પાળવાનો હોકમ) કર્યો અને યઅકુબે પંજુ:—કે હે અમારા છોકરાઓ, ખરેખર ખુદાએ તમારે માટે ખાસ ધર્મ [એસ્લામ] પસંદ કર્યો છે. માટે તમે મુસ્લીમ થયા સિવાય મરી જતા નહિ. ૧૩૨. શું તે વખત તમે સાક્ષી હતા કે જે વખતે યઅકુબને મોતનો સમય આવ્યો? તે વખતે તેણે પોતાના છોકરાઓને કહ્યું કે તમે મહારી પછી કોની બંદગી કરશો? તેઓએ કહ્યું કે અમે ત્હારા ખુદા અને ત્હારા બાપદાદા એજરાહીમ અને એસ્માઈલ અને એસ્હાકના ખુદાની બંદગી કરશું, તે એકજ ખુદા છે અને અમે તેનેજ આધીન રહેનારા છીએ. ૧૩૩. તે ઉમ્મત હવે ચાલી ગઈ છે. તેઓ જે કમાયા છે તે તેઓને માટેજ છે અને તમે જે કમાયા છો તે તમારેજ માટે છે; અને જે તેઓ કરતા હતા તે વિષે તમને પુછવામાં આવશે નહિ. ૧૩૪.

وَمِنْ يَرْغَبُ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَنْ سَفِهَ
نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي
الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ۝ ۱۳۰ اذْ قَالَ لَهُ رَبِّي
اسْلِمْ قَالِ اسْلِمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ ۱۳۱
وَوَصَّي بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَنِيهِ وَيَعْقُوبَ يَابْنِي
إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ
إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝ ۱۳۲ أَمْ كُنْتُمْ
شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ
لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ
الْهَكَ وَالْهَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ هَآؤُلَاءِ شِجَارُكَ وَأَنْتَ نَجْمُكَ
لَكَ أَمَةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُمْ
مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ ۱۳۴

મને (ચાહ કર કે) ત્યાં જ એજરાહીમ
 અને એમમાઇલે તે ઘર (કચેળા)
 થી પાચે નાંખી ઉંચું કર્યું (અને
 હું) કે હે અમારા પરવરદેગાર આ
 અમારું કબૂલ રાખ. ખરેખર તું
 પ્રાંભણનાર (અને) બાણનાર છે. ૧૨૭.
 કે અમારા પરવરદેગાર અને અમને
 મન્નેને ત્હારા નિખાલમ આધીન
 હોનારા બનાવ અને અમારા વંશજોમાંથી
 પણ ત્હારો હોકમ ઉઠાવનારી એક
 કમ્મત [પ્રજા] બનાવ અને અમને અમારી
 કલગની ક્રિયા બતાવ અને અમને
 હમા કર, ખરેખર તું હમા કરનાર
 [અને] હયાળુ છે. ૧૨૮. હે અમારા
 પરવરદેગાર, અને તેમની પાસે તેમનામાંથી
 એક પેયગમ્બર મોકલ કે જે તેમને
 ત્હારી આયાત વાંચી સંભળાવે. અને
 તેમને કેતાબ (કોરઆન) અને ધર્મજ્ઞાન
 શીખવે, અને તેમને પવિત્ર કરે. ખરે-
 ખર તું શક્તિમાન (અને) સત્ય કરનાર
 છે. ૧૨૯.

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ
 مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ
 مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۱۲۷
 رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا
 أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ
 عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۱۲۸
 رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
 عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
 وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۱۲۹

¶ પ્રથમ હજરત આદમે મકકામાં એક ધૂમટ ચપ્પો હતો. પણ હજરત નુહના તોફાન
 વખતે તે ધૂમટ આકાશમાં લઈ જવામાં આવ્યો હતો અને તે જગ્યાએ પાણી પણ પહોંચવા
 પામ્યું નહોતું. પછી તે ફરીથી ચણવાનો હજરત એજરાહીમને હોકમ કરવામાં આવ્યો. હજરત
 એજરાહીમે તે જગ્યા જેજગ્યાવના બતાવવાથી શોધી કહાડી; અને પોતાના પુત્ર એસ્માઇલની
 મદદથી તેણે મકકાની મસ્જિદ ચણાવી કે જે હજી સુધી પણ ઉભી છે અને ધણી વખત
 મસ્જિદ કરાવવામાં આવી છે. આ પ્રસંગે જ બાપ દીકરાએ અરબી ભાષામાં પરસ્પર વાત
 કરી હતી; અને એસ્માઇલે તે વખતે પથરા એકઠા કરીને પોતાના બાપ હજરત એજરાહીમને
 તે મકાનની ચણતરમાં સુકવા માટે આપ્યા હતા.

‡ તે મકાનનું બાંધકામ ૫૪૦ થવા પછી જેજગ્યાએ હજરત એજરાહીમને પોતાની સાથે
 ફરવી દગ્ગની સંધળી ક્રિયાઓ તથા કાયદા શીખવ્યા.

અને (યાદ કર કે) બ્યારે અમે કચખાને માણસો માટે સવાળ મેળવવાની અને સલામતીવાળી જગ્યા બનાવી; અને તમે એબ્રાહીમનું મકામદેનમાઝની જગ્યા માટે હ્યો; અને અમે એબ્રાહીમ અને એસ્માઇલ સાથે કરાર કર્યો (ને હોઝમ કર્યો) કે તમે બન્ને મહારા ધરને તવાફ (પ્રદક્ષિણા) કરનારા અને ત્યાં બંદગી માટે રહેનારા અને શોકુઅ અને સેજદો કરનારા માટે પાક કરો. ૧૨૫. અને (યાદ કર કે) બ્યારે એબ્રાહીમે કહ્યું કે હે પરવરદેગાર આ શેહેરને સલામતી ભરેલું બનાવ અને ત્યાંના રહેવાસીઓમાંના જે ખુદાને અને છેલ્લા દિવસને માને છે તેઓને ફલ ફલાહિની ફઝી આપ. ખુદાએ કહ્યું અને જે કાદેર થશે તેને હું થોડા વખત માટે (આ દુનિયાના સાધનોનો) ઉપયોગ કરવા આપીશ. પછી તેને હું આગની સજા તરફ હાંકી કાઢીશ, અને તે એક ખરાબ પાછા ફરવાની જગ્યા છે. ૧૨૬.

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ
وَأَمَّا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ
مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْمَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ
السُّجُودِ ١٢٥ وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ
هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ
مِنَ امْنٍ مِّنْهُم بِأَلَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ قَالَ
وَمَن كَفَرَ فَاَمْعَهُ قَلِيلًا ثُمَّ اضْطَرْه إِلَىٰ
عَذَابِ النَّارِ وَيَسْ الْمَصِيرِ ١٢٦

૭ હજરત એબ્રાહીમે પોતાની પહેલી સ્ત્રી સારાની ઇચ્છાથી એસ્માઇલને અને એની મા કે જે પોતાની બીજી સ્ત્રી હતી તેને એક ઘણી દુર જગ્યામાં રાખ્યાં. તે જગ્યા હાલ મક્કાની મરજેહ તરીકે ઓળખાય છે. તે બન્નેને ત્યાં મુકી હજરત એબ્રાહીમ પાછા ધરે ગયા. કેટલીક મુદત પીતી ગયા પછી તે જગ્યાએ હજરત એસ્માઇલની ગેરહાજરીમાં હજરત એબ્રાહીમ મુલાકાત લેવા આવ્યા; પણ હજરત એસ્માઇલની સ્ત્રીએ તેનો ચેગ્ય સત્કાર ન કર્યો; તેથી તે પોતાના દીકરા માટે તેણીને એક સંદેશ કહીને ચાલ્યા ગયા, જે સંદેશનો અર્થ હજરત એસ્માઇલ એમ સમજ્યા કે તેણે પોતાની સ્ત્રી તલાક આપવી એવ નેનો પિતા ઈચ્છે છે. આથી હજરત એસ્માઇલે પોતાની જીને તલાક આપી અને તે બીજી પરણ્યો. ત્યારે પાછા હજરત એબ્રાહીમ પોતાના પુત્રની ગેરહાજરીમાં ત્યાં ગયા. બ્યારે હજરત એસ્માઇલની વહુએ તેને જાંટ ઉપરથી નીચે ઉતરવાને આગ્રહ કર્યો એટલા માટે કે તેણી તેનું માથું ધોઈ સાફ કરે ત્યારે તેણે કહ્યું કે સારાની ઇચ્છા બળવવા માટે હું જાંટ ઉપરથી તો નીચે નહિ ઉતરું. પણ બ્યારે તેણીએ બહુ આગ્રહ કર્યો ત્યારે તેણે એક પગ જાંટ ઉપર અને બીજો નીચે પથ્થર ઉપર મુકી તેણે પોતાનું માથું ધોવાવતું એટલું કયુત્ત કર્યું આ પ્રમાણે “પથ્થર ઉપર પડેલી તેના પગલાંની નિશાની” એ “ એબ્રાહીમનો મકામ ” કહેવાય છે.

જેઓને અમે દેતાજી આપી છે તેઓ
તે થોડા વાંચનથી વાંચે છે, તેઓ
તેમાં ધમાન લાવે છે, પણ જે તેને
માનતા નથી તેઓ પોતેજ નુકશાન
ખમનારા છે. ૧૨૧. હે એસરાઇલના
છાકરાઓ, મહારી, મહેરબાની યાદ
કરો કે જે મહે તમારી ઉપર કરી
છે અને ખરેખર મહે તમને સર્વ
આલમ ઉપર શ્રેષ્ઠતા આપી છે. ૧૨૨.
અને તે દિવસનો. ૨૨ શબ્દો કે જે
દિવસે કોઈ માણસને બીજા માણસને
બદલે કાંઈ સજા કરવામાં આવશે નહિ
અને તેની પાસેથી કાંઈ બદલો કમી
કરવામાં આવશે નહિ અને તેને
ભલામણ કાંઈ કાયદો કરશે નહિ અને
તેઓને કાંઈ મદદ કરવામાં આવશે
નહિ. ૧૨૩. અને (યાદ કર કે) જ્યારે
એયૂરાહીમની તેના પરવરદેગારે શબ્દો
† વડે આજ્ઞાપેશ કરી પછી તેણે તે
શબ્દો પૂરા પાળ્યા ત્યારે ખુદાએ કહ્યું
કે ખરેખર હું તને માણસો માટે
એમામ * (ધર્મશુદ્ધ) બનાવનાર છું;
એયૂરાહીમે કહ્યું અને મહારા વંશનો
માંથી પણ (બનાવ); ખુદાએ કહ્યું કે મહારા
“અહુદ” (વચન) † એમામગારોને મળશે
નહિ. ૧૨૪.

الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكِتَابِ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَةٍ
أُولَئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَئِكَ
هُمْ الْخَاسِرُونَ ١٢١ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ
إِذْ كَرَّمْنَا نُوْحًا الَّذِي أَعْطَىٰ صِدْقَنا
وَأَقْبَلْنَا عَلَى الْمَالِينَ ١٢٢ وَأَقْبَلُوا
يَوْمَ لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَلَا هُمْ
يَنْصُرُونَ ١٢٣ وَأَذَانًا لِّإِبْرَاهِيمَ
بِكَلِمَاتٍ فَاتَمَمْنَا لَهُ أَنْ جَعَلْنَا لِلنَّاسِ
إِمَامًا قَالَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا بَنَاءَ لِّعَمَلِي
الظَّالِمِينَ ١٢٤

‡ એટલે કે તેઓ તે વચ્ચે છે અને તેમાં લખેલા કાવદા અને ફરમાનો પ્રમાણે વર્તે છે.

† એવું ધારવામાં આવ્યું છે કે આ ટેકાણે “કલેમાત” નો અર્થ ધર્મ ક્રિયા થાય છે,
જેવી કે દબ્બ, સુન્નાત, નખ ઉતરાવવા. કેશ ઉતરાવવા અને એવંજ (સ્નાન) કરવું વગેરે, કે
જે ક્રિયાઓ બાળવવાને ખુદાએ હઝરત એયૂરાહીમને હોકમ કર્યો હતો.

* “એમામ” એટલે કે તે માણસ કે જે ધર્મોપદેશ કરે છે. અને લોકોને ધર્મની
આજ્ઞાઓમાં રસતા બતાવે છે.

† “અહુદ” નો અર્થ આ ટેકાણે પેગમબરી પદવી અથવા મુસલમાનોનાં એમામની
પદવી થાય છે.

તે આકાશો અને પૃથ્વીનો પેદા કરનાર છે અને જ્યારે તે કાંઈ કામનું નિર્માણ કરે છે ત્યારે તે માત્ર તેને કહે છે કે “થા” અને તે થાય છે. ૧૧૭. અને જેઓ અજ્ઞાની છે તેઓએ કહ્યું કે (જો તમે અમને ઇમાન તરફ બોલાવો છો) તો શામાટે ખુદા અમારી સાથે બોલતો નથી અથવા અમારી પાસે એક નિશાની કેમ આવતી નથી ? આ પ્રમાણે જેઓ તેઓની અગાઉ હતા તેઓ તેઓના શબ્દો જેવા [શબ્દો] બોલ્યા છે, તેઓનાં અંતઃકરણ એક બીજાનાં જેવાં છે ખરેખર જે કોમ ખાત્રીપૂર્વક માને છે તે કોમને માટે અમે આયાતનું વર્ણન આપ્યું છે. ૧૧૮. ખરેખર અમે તને સત્ય (કોરઆન) સહિત (બોધેનાને) ખુશ ખબર આપનાર અને (કાફરોને) ચેતવણી આપનાર તરીકે મોકલ્યો છે, અને તને દુઝબના માણસો વિરે પૂછવામાં આવશે નહિ. ૧૧૯. અને ત્હારાથી યહુદીઓ અને તેમજ નસારા સહી થશે નહિ જ્યાં સુધી કે તું તેઓના ધર્મ પ્રમાણે ચાલે; કહે કે ખુદાએ બતાવેલ રસ્તો (ધર્મ) તેજ સાચો રસ્તો છે. અને ત્હારી પાસે જ્ઞાન આપ્યા પછી જો તું તેઓની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલીશ તો ત્હારે માટે ખુદા તરફથી કોઈ દોસ્ત કે મદદગાર નથી. ૧૨૦.

يَدْعُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِذَا قَضٰٓ
اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُوْلُ لَهُ كُنْ فَيَكُوْنُ ۝۱۱۷

وَقَالَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ لَوْلَا يَكْلِمُنَا اللّٰهُ

اَوْ نَاْتِيْنَا اٰیَةً كَذٰلِكَ قَالَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ

مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوْبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا

الْاٰیٰتِ لِقَوْمٍ یُّوقِنُوْنَ ۝۱۱۸ اِنَّا رَسَلْنَاكَ

بِالْحَقِّ بِشِرًا وَنَذِیْرًا وَلَا تَسْئَلْ عَنْ

اَصْحٰبِ الْجَحِیْمِ ۝۱۱۹ وَلَنْ تَرْضٰی عَنْكَ

الْیَهُودُ وَلَا النَّصٰرٰی حَتّٰی تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

۝۱۲۰ قُلْ اِنْ هٰدٰی اللّٰهُ هُوَ الْهُدٰی وَلَئِنْ اَبِیْتُ

اَهْوَاۤءَهُمْ بَدَدَ الَّذِیْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ

۝۱۲۱ مٰلَكَ مِنَ اللّٰهِ مَنْ وَّلِیٍّ وَلَا نَصِیْرٌ ۝۱۲۰

અને તે માણસ કરતાં વધારે જોલમગાર
કોણ છે કે જેણે ખુદાની મસ્જીદોમાં
ખુદાનું નામ યાદ કરવામાં આવે
તેની મના કરી છે અને તે મસ્જીદોને
ખરાબ, કરવા પ્રયત્ન કર્યો છે ? આવા
માણસો, તેઓને થોડા નથી કે તેઓ
કયાં સિવાય તે (મસ્જીદો) માં દાખલ
થાય. તેઓને માટે આ દુનિયામાં શિકાર
છે અને તેઓને માટે આખરેતમાં
મારી શિક્ષા છે. ૧૧૪. અને પૂર્વ અને
પશ્ચિમ ખુદાનીજ છે માટે જ્યાં તમે
તમારું મોં ફેરવશો કે ત્યાં અલ્લાહનો
અહેસા છે; † ખરેખર ખુદા મહા
ઉદાર (અને) દાતા છે. ૧૧૫. અને તેઓ
(યહુદીઓ અને ખ્રિસ્તીઓ) એ કહ્યું છે
કે ખુદાએ દીકરા * લીધો છે, (પણ) તે
આથી પાક છે, બધકે જે આકાશો અને
પૃથ્વીમાં છે તે તેનુંજ છે; સર્વ તેનો
હોકમ ઉઠાવનાર છે. ૧૧૬.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ

فِيهَا اسْمُهُ وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا

كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ

فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ

عَظِيمٌ ۝ ۱۱۴ وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا

تَوَلَّوْا فَمِنْ وَجْهِ اللَّهِ أَنْ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ۝ ۱۱۵

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَ اللَّهِ بَلْ لَهُ مَا

فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ ۝ ۱۱۶

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે દરરોજ પેયગમ્બરે એક વખત એક સરકર મોકલ્યું હતું. તે સરકરનાં, માણસો અધારી અને વાદળાંવાળી ધમધાર રાત હોવાથી કેમલાની દિશા સંબંધી જુદા જુદા મતના થયા; અને દરેક જણ પોતાના મત પ્રમાણે અમુક દિશા તરફ નમાઝ પઢયો. વળતે દિવસે તેઓને માણસ પડ્યું કે કેમલાની દિશા સીની જુદી જુદી હતી અને તેથી જ્યારે તેઓ મદિનામાં આવ્યા ત્યારે તેઓએ ફરીથી નમાઝ પઢવા ઇચ્છ્યું: અને તે વખતે આ આવા વલ્લ કરવામાં આવી.

† “વજ્જ” એટલે એહેસા; પણ અહિં તેનો અર્થ ખુદાનું અસ્તિત્વ અથવા ખુદાનો પ્રકાશ યાવ છે કે જે સર્વત્ર આવી રહ્યું છે અને સુષ્ટિ ઉપર સઘળે પ્રભુરહું છે.

* યહુદી લોકો ઓઝરને ખુદાનો પુત્ર કહેતા અને ખ્રિસ્ત લોકો દરરોજ પ્રસાને ખુદાનો પુત્ર કહેતા અને મર્તિપૂજક અરબો ફેરેસ્તાઓને ખુદાની દીકરીઓ કહેતા.

અને તમે નમાઝ પઢો અને ઝકાત આપો
અને જે ભલું તમે તમારે પોતાને માટે
આગળથી મોકલો છો તે તમે ખુદા પાસેથી
મેળવશો; ખરેખર ખુદા જે તમે કરો છો
તે જોનાર છે. ૧૧૦. અને તેઓએ કહ્યું
કે જે ચહુદી અથવા નસારા છે તે સિવાય
(ખીજે કોઈ) બેદરશતની વાડીમાં કદી
દાખલ થશે નહિ; આ તેઓની (ખોટી)
ધમ્માઓ છે. કહે કે તમારી સામેતી
લાવો જે તમે સાચું કહેતા હો. ૧૧૧.
હા, જેણે પોતાનો રહેશ (દેહ) ખુદાને
આધીન કર્યો છે અને સારાં કૃત્ય કરનાર
છે તેને માટે તેનો બદલો પોતાના
પરવરદેગાર પાસેજ છે અને તેમના
ઉપર કાંઈ ધારતી નથી અને તેઓ દુઃખી
થશે નહિ. ૧૧૨. અને ચહુદી લોકોએ
કહ્યું કે નસારાને કંઈ ચીજનો આધાર
નથી, અને નસારાએ કહ્યું કે ચહુદીઓને
કંઈ ચીજનો આધાર નથી, અને તેઓ
કેતાબ (તોરાત અને એન્જીલ) વાંચે
છે. આ પ્રમાણે જેઓ અજ્ઞાની છે તેઓએ
તેઓના શબ્દો જેવા (શબ્દો) કહ્યા
છે, પણ ખુદા તેઓની વચ્ચે કયામતને
દિવસે જે વિષે તેઓ તકરાર કરતા
હતા તે વિષે હાકમ કરશે. ૧૧૩.

وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقْدُمُوا
لَا تَنْفَكُمْ مِنْ خَيْرٍ يَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ أَنْ
اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝ ۱۱۰ وَقَالُوا لَنْ
يَدْخُلَ الْجَنَّةَ الْأَمَنُ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَى
تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ إِنْ
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ ۱۱۱ بَلَى مِنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ
لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا
خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝ ۱۱۲ وَ
قَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ
وَقَالَتِ النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ
وَهُمْ يَتَوَنَّى الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَهُ بِحُكْمٍ بَيْنَهُمْ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۝ ۱۱۳

જે આયા (વાક્ય) અમે મનુષ્ય કરીએ છીએ
 અથવા અમે ભૂલાવી દઈએ છીએ તેના
 કરતાં વધારે સારી અથવા તેના જેવીજ
 ખીણ આયા અમે લાવીએ છીએ; શું
 તું બેલુતો નથી કે ખરેખર ખુદા સર્વ
 શક્તિમાન છે ? ૧૦૬. શું તું બેલુતો
 નથી કે ખરેખર ખુદાને માટેજ આકાશો
 અને પૃથ્વીની પાદશાહી છે ? અને તમારે
 માટે ખુદા સિવાય કોઈ દોસ્ત અને કોઈ
 મદદગાર નથી. ૧૦૭. શું તમે એમ
 ધારો છો કે તમે તમારા પેયગમ્બરને
 સવાલ પૂછો જેવી રીતે કે ખુસાને અંગાઉ
 સવાલ પૂછવામાં આવ્યા હતા ? અને
 જેણે ઇમાનને કાફરપણા સાથે બદલ્યું
 છે તે એશક સ્ત્રી જે રસ્તેથી આડો ગયો
 છે. ૧૦૮. કેતાબના હોકામાંના ઘણા
 એવું ધારે છે કે તેઓ તમને તમારા
 ઇમાન પછી પાછા કાફર બનાવી દે.
 (એમ કસ્વામાં) તેઓને સત્ય અહેર
 થયા પછી તેઓની પોતાની અહેબાઈ છે,
 માટે તમે માફ કરો અને દરજુઅર કરો
 બ્યાંમુધી કે ખુદા પોતાનો હોકમ લાવે,
 ખરેખર ખુદા સર્વ શક્તિમાન છે. ૧૦૯.

مَا نَسْخَ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
 مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ۱۰۶ أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ
 اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۝ ۱۰۷
 أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سَأَلَ
 مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ
 بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ۝ ۱۰۸
 وَكَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّوكُمْ
 مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ
 أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْحَقَّ
 فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝ ۱۰۹

અને જો તેઓ ઇમાન લાવ્યા હોત અને
ખુદાનો ડર રાખ્યો હોત તો ખુદા તરફનો
ખદશો વધારે સારો છે જો તેઓ બાલે. ૧૦૩.
હું મોમેનો તમે “શએના” * બોલો નહિ
અને “ઓનઝોરના” કહો અને સાંભળો;
અને કાફરો માટે હું ખદાયક શિક્ષા છે ૧૦૪.
અહુલે-કેતાબમાંના જેઓ કાફર થયા
છે તેઓ અને તેમજ મોશરેફો (મૂર્ત
પૂજકો) એવું ઇચ્છતા નથી કે તમારા
ઉપર કંઈ સહુ તમારા પરવરદેગાર
તરફથી નીચે મોકલવામાં આવે, પણ
ખુદા પોતાની કયા માટે જેને તે ચાહે
છે તેને ખાસ (પસંદ) કરે છે અને
ખુદા મહોદી કૃપાનો ધણી છે. ૧૦૫.

ولو انهم امنوا واتقوا لثوبة من عند الله خير
لو كانوا يعلمون ١٠٣ يا ايها الذين امنوا
لا تقولوا راعنا وقولوا انظرونا واسمعوا
وللكافرين عذاب اليم ١٠٤ ما يود الذين
كفروا من اهل الكتاب ولا المشركين ان
ينزل عليكم من خير من ربكم والله مختص
برحمته من يشاء والله ذو الفضل العظيم ١٠٥

આવ્યા પછી હઝરત આદમના વંશજો પાપ કરતા હતા, તે જોઇ ફેરેસ્તાઓ આશ્ચર્ય પામ્યા. તેથી
ખુદાએ તે ફેરેસ્તાઓને હોકમ કયો કે તમે તમારામાંથી જે ફેરેસ્તાઓને ચુંટી કાઢો એટલે હું
માણુસોને જે વિકારો આપવામાં આવ્યા છે તે વિકારો તેમને આપી પૃથ્વી ઉપર માણુસોમાં ન્યાય
કરવા તેમને મોકલું. આથી તેઓએ હારત અને મારત એ બે ફેરેસ્તાઓને પસંદ કરી ચુંટી કહાડ્યા
જેઓ મનુષ્યને પાપ માટે સખત દંડો આપનારા હતા. તેઓએ પૃથ્વી ઉપર આવી કેટલાક વખત
સુધી પોતાની ફરજ બજાવી. આખરે એહરા નામની એક સ્ત્રી તેમની પાસે ફર્યાદ કરવા આવી.
જેનીજ તેઓએ તેણીને જોઇ કે તરતજ તેઓ તેની સાથે ખ્યારમાં પડી અને પોતાની ઇચ્છા
તૃપ્ત કરવાને તેઓએ તેણીને લલચાવવાને પ્રયત્ન કર્યા. તે સ્ત્રીની લાલચથી તેઓએ મૂર્તિપૂજ
દાર પીધો, અને ખુન પણ કર્યું, અને આ પ્રમાણે એવાં એવાં પાપો કે જેની ખુદાએ તેમને મના
કરી હતી તેમાં તેઓ દોરાયા. પછી તે સ્ત્રી શુક્રનો તારો બની ગઇ. તેથી તે બે ફેરેસ્તાઓ શિક્ષાને
પાત્ર થયા, પણ આ જિંદગીમાં શિક્ષા બોગવવી કે આવતી જિંદગીમાં બોગવવી તે ખાખત તેઓના
એકબીયાર ઉપર મુકનામાં આવી હતી; તેથી તેઓએ આ દુનિયામાં શિક્ષા બોગવવાની માગણી કરી અને
તેઓ હાલ બાબુલના એક ક્વામાં શિક્ષા સદન કરે છે. ત્યાં તેઓને કયામતના દિવસ સુધી રહેવાનું
છે, બીજા તફસીર લખનારાઓ આવાતનું બીજી રીતે પણ વર્ણન આપે છે; પણ ઘણે ભાગે મુસલમાન
ધેખકો એવું માને છે કે આવાત કહિષત છે કારણ કે ફેરેસ્તાઓ પાક છે અને કદી પાપ કરતાજ નથી.
* “શએના” નો અર્થ અરબી ભાષામાં “અમારા તરફ જો” એવો થાય છે. પણ ચહુદી
ભાષામાં તેનો અર્થ સારો થતો નથી, તેથી તે લોકો મસ્ખરીમાં હઝરત પેયગમ્બરને માટે તે શબ્દ
વાપરતા હતા અને તેટલા માટે તે શબ્દ વાપરવાની તેઓને મના કરવામાં આવી, અને “ઓનઝોરના”
બોલવાનો તેઓને હોકમ કરનામાં આવ્યો કે જેનો અર્થ પણ “અમારા તરફ જો” થાય છે.

અને તેઓ સોલયમાનની પાદશાહી વખતે
 શેતાનો જે (જાદુ) વાંચતા હતા તે
 પ્રમાણે આલ્યા અને સોલયમાન કાફર
 નહોતો. પણ શેતાનો કાફર હતા. તેઓ
 માણસોને જાદુ શીખવતા હતા; અને તેમજ
 બાણુલમાં બે ફરેશતા હાજર અને
 માજતને* જે નીચે મોકલવામાં આવ્યું
 હતું (તે પ્રમાણે તેઓ આલ્યા); અને
 તે બન્ને કોઈને શીખવતા નહોતા જ્યાં
 સુધી તે બન્ને કહેતા કે અમે (માણસો
 વાસ્તે) આજમાયેશ માટે છીએ; માટે તું
 કાફર થા નહી. પછી તેઓ (માણસો)
 તે બન્ને પાસેથી એવું શીખતા કે જે
 વડે તેઓ પુરુષ અને તેની સ્ત્રી વચ્ચે
 વિયોગ પડાવે, પણ તેઓ તે વડે ખુદાના
 હોકમ સિવાય કોઈને ઇજા પહોંચાડનાર
 નથી. અને તેઓ એવું જ શીખે છે કે
 જે તેઓને ઇજા પહોંચાડે છે, અને
 તેઓને ક્ષાયદો કરતું નથી. અને બેશક
 તેઓ જાણતા હતા કે જે કોઈ તે ખરીદ
 કરે છે તેને માટે કયામતને દિવસે કાંઈ
 ભાગ (લાલ) નથી; એને તે તુચ્છ છે
 કે જે વડે તેઓએ પોતાના જીવને વેચી
 નાંખ્યો છે એ તેઓ જાણે. ૧૦૨.

وَأَسْبُوا مَا تَلَوْا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مَلِكٍ
 لِّمَآءٍ وَمَا كَفَرُ لِمَآءٍ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينُ
 كَفَرُوا يَعْلَمُونَ النَّاسَ السَّحَرُ وَمَا نَزَلَ
 عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ هَارُوتَ وَمَارُوتَ
 وَمَا يَعْلَمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّى يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ
 فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَعْمَلُونَ مِنْهَا مَا
 يَصِفُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ
 بِضَارِينَ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
 وَيَعْمَلُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ
 عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
 خَلَقٍ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ
 لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ١٠٢

* આ બે ફરેશતાઓ સંબંધી મુસલમાન લેખકોમાં જુદા જુદા મત છે. કેટલાક કહે છે કે
 ખુદાએ લોકોને જાદુ શીખવવા માટે તેમને મોકલ્યા હતા; પણ મૂળ તેઓ હેતુ એવો હતો કે તે
 દુનિયા ખોટી અને નુકસાનકારક છે, એવું તેઓ માણસોને શીખવી બનાવે. કારણ કે હંઝરત
 એદ્રીસના વખતમાં ઘણાં માણસો તે દુનિયા શીખી જાદુ કરતા હતા અને તેને શીધે લોકો મોહાઈ
 પાપમાં પડતાં હતાં. જાન ક્રેટચક માને છે કે એકાદી સદેશ સહિત પેશવખ્તરને મોકલવામાં,

કહે કે જે કોઈ જેબરાઇલનો દુશ્મન છે* (તે ખુદાનો દુશ્મન છે) અને તે (જેબરાઇલ) ખરેખર ત્હારા અંતઃકરણ ઉપર ખુદાના હોકમથી તે (કેરઆન) નીચે લાવ્યો છે, કે જે તેની અગાઉ જે હતું, † તે તેનું સત્ય બતાવનાર છે અને તે ખરેખર સત્ય બતાવનાર અને મોખેનોને ખુશ ખબર આપનાર છે. ૯૭. જે કોઈ ખુદાનો અને તેના ફેરિશ્તાઓનો અને તેના પેયગમ્બરોનો અને જેબરાઇલનો અને મીકાઇલનો દુશ્મન છે (તે કાફર છે) અને ખરેખર ખુદા કાફરોનો દુશ્મન છે. ૯૮. અને ખરેખર અમે ત્હારા તરફ સ્પષ્ટ નિશાનીઓ નીચે મોકલી છે અને હદ બહાર જનારા સિવાય (બીજા કોઈ) તેનો એનકાર કરશે નહિ. ૯૯. શું જ્યારે તેઓએ કાંઈ વચન આપ્યું ત્યારે તેઓમાંના એકજ સમુદે તે લાંગી નાંખ્યું? (નહિ) બલકે તેમાંના ઘણા ઈનામ લાવતા નથી. ૧૦૦. અને જ્યારે તેઓની પાસે ખુદા તરફથી એક પેયગમ્બર કે જે તેઓનો પાસે જે (તોરાત) છે તેની સત્યતા બતાવનાર છે તે આવ્યો ત્યારે જેઓને કેતાબ આપવામાં આવી છે તેઓમાંના એક સમુદે ખુદાની કેતાબ પોતાની પીઠ પછવાડે ફેંકી દીધી બલ્કે કે તેઓ બાણતાજ નથી. ૧૦૧.

قل من كان عدوا لجبريل فإنه نزله على قلبك بأذن الله مصداقاً لما بين يديه وهدى وبشرى للمؤمنين ٩٧ من كان عدوا لله وملائكته ورسله وجبريل وميكال فإن الله عدو للكافرين ٩٨ ولقد أنزلنا إليك آيات بينات وما يكفر بها إلا الفاسقون ٩٩ أو كلما هادوا عهداً نبذه فريق منهم بل أكثرهم لا يؤمنون ١٠٠ ولما جاءهم رسول من عند الله مصدق لما معهم نبذ فريق من الذين أوتوا الكتاب كتاب الله ورأوا ظهورهم كاهنهم لا يعلمون ١٠١

* યહુદી લોકોએ પૂછ્યું કે તે કયો ફેરિશ્તા હતો કે જે દુશ્મન મોહમ્મદ પેયગમ્બર પાસે એજાહી સદેશો લાવતો હતો; અને જ્યારે તેમને કેહવામાં આવ્યું કે તે જેબરાઇલ હતા, ત્યારે તેઓએ કહ્યું કે તે તો અમારો દુશ્મન હતો, અને અમારા આપ તદ્દ ઉપર તે શિક્ષા અને ખુદાનો ક્રોધ લાવનાર હતો; પણ જ્યારે તે મીકાઇલ હોત તો અમે તેને માન્યો હોત; કારણ કે તે અમારો મિત્ર હતો તેમજ અમારા ઉપર શાન્તિ લાવનાર પણ હતો. તેથી આ ફકરો વાંચ કરવામાં આવ્યો. જેબરાઇલ લાખમાં જેબરાઇલનો અર્થ “ખુદાનો બંધો” થાય છે.

† આ સંજ્ઞાથી આ મુરાની ૬૫મી આયાતનું દિષ્ટિપૂર્ણ જુઓ.

(અને યાદ કરો કે) જ્યારે અમે તમારૂં વચન લીધું અને તમારા ઉપર તુર (પર્વત) ને ઉઘો રાખ્યો (એવું કહીને કે) જે અમે તમને આપ્યું છે તે દ્રવ્યતાથી લો અને સાંભળો. તેઓએ કહ્યું કે અમે સાંભળ્યું અને અમે નાકરમાની કરી અને તેઓનાં અંતઃરણમાં વાહરડા (વાહરડાને ધ્યાર) તેઓના કાદેરપણને લીધે પીવરાવવામાં આવ્યો. કહે કે તમારૂં ઇમાન જે તમને હોકમ કરે છે તે હુષ્ટ છે, જો તમે મોમેન હો. ૯૩. કહે કે જો આખેરતનું રહેઠાણ ખુદા પાસે માણસો, સિવાય ખાસ તમારે માટેના હોય તો મોતને ઇચ્છે જો તમે સાચું કહેતા હો. ૯૪. પણ તેઓના હાથે જે આગળ મોકલ્યું છે તેને લીધે તેઓ કદી મોત ઇચ્છશે નહિ; અને ખુદા એલમગારને જાણનાર છે. ૯૫. અને તને ખચિત્ માલૂમ છે કે તેઓ સર્વ માણસો કરતાં જિંદગીના વધારે લોભી છે અને જેઓ મોશરેક થયા છે તેઓમાંથી દરેક એવું ઇચ્છે છે કે તેને હજાર વરસનું આયુષ્ય આપવામાં આવે, પણ તેને (લાંબું) આયુષ્ય આપવામાં આવે તે તેના ઉપરથી શિદ્ધા ફર કરનાર નથી અને તેઓ જે કરે છે તે ખુદા જોનાર છે. ૯૬.

وَإِذَا خِذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ
خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا قَالُوا
سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاشْرَبُوا فِي قُلُوبِهِمُ
الْعَجَلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَسْمَأُ بِأَمْرِكُمْ
إِيمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٩٣ قُلْ إِنْ
كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً
مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمْنُوا الْوَيْتَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ٩٤ وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدِمَتْ
أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ٩٥
وَلَتَجِدَنَّهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ
مِنَ الَّذِينَ أُشْرِكُوا بِوُدِّ أَحَدِهِمْ لَوْ يُعْمَرُ
أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُوَ بِعَزِيزٍ مِنَ الْمَذَابِ
إِنْ يُعْمَرُ وَآلَهُ بِصِيرٍ يَأْتِيهِمْ ٩٦

* એટલે કે તેઓનાં હૃદયમાં વાહરડા માટે પ્રેમ ઉત્પન્ન થયો.

† પદુરી લેખિ એવું માનવા દેવા કે બેદેમત ખાસ પોતાને માટેના પદા કરવામાં આવ્યું છે.

અને ખરેખર અમે મુસાને કેતાબ
(તોરાત) આપી, અને તેની પછી
પેયગમ્બરોને એક પછી એક મોકલ્યા અને
અમે મર્યમના પુત્ર ઇસાને મોકલ્યો
(યમતકારો) આપ્યા; અને તેને પવિત્ર
આત્મા * (જેબરાઇલ) થી કોવત
આપ્યું. શું ત્યારે, જ્યારે કોઈ પેયગમ્બર
તમારા મનને જે ગમતું નહોતું તે સહિત
આવ્યો ત્યારે તમે અભિમાન કયું ?
પછી તમે કેટલાકને જૂઠા કહ્યા અને
કેટલાકને મારી નાંખ્યા. ૮૭. અને
તેઓએ કહ્યું કે અમારાં અંતઃકરણ ઉપર
પડ્યો છે. (નહિ) બદકે ખુદાએ તેઓને
તેઓના કાફરપણાને લીધે લખનત કરી
છે, માટે. (તેઓમાંના) જુજ ઇમાન
લાવશે. ૮૮. અને જ્યારે તેઓને ખુદા
પાસેથી કેતાબ (કોરઆન) આવી કે જે
તેઓની પાસે જે (તોરાત) હતી તેની
સત્યતા બતાવનાર છે, (ત્યારે તેઓએ
તેને માની નહિ), અગર જો કે તે અગાઉ
જેઓ કાફર હતા. તેઓના ઉપર (આ
કેતાબથી) જય મેળવવાને તેઓ પ્રાર્થના
કરતા હતા: પછી જ્યારે જે તેઓ
ઓળખતા હતા તે તેઓની પાસે આવ્યું
ત્યારે તેઓએ તે માન્યું નહિ, માટે કાફરો
ઉપર ખુદાની લખનત છે. ૮૯.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَقَفَّيْنَا مِنْ
بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
الْبَيِّنَاتِ وَإِذْنَاهُ رُوحُ الْقُدُسِ أَفَكُلَا
جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَى أَنْفُسُكُمْ
اسْتَكْبَرْتُمْ قَتَلْتُمْ قُرْبِيكُمَا كَذَبْتُمْ وَفَرَّقَا
فَقَتَلُون ۚ ۸۷ وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَنُفَكِّرَنَّ
اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ۚ ۸۸ وَلَمَّا
جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا
فِيهِمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى
الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا
كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۚ ۸۹

* “રહાત-કાદાસ” નો અર્થ “પવિત્ર આત્મા” અથવા તો “જેબરાઇલ” થાય છે કે જે હમેશા હઝરત ઇસાનો સોળની હતો. અથવા તો તેને અર્થ ખુદાનું મહાન નામ થાય છે કે જેને હઝરત ઇસા મુઘદને સજીવન કરતા હતા. વળી તેનો અર્થ ખ્રિસ્તિ લોકોનું એન્જલ નામનું ધર્મ પુસ્તક એમ પણ થાય છે.

પછી તમે તેજ છે કે તમે પોતપોતામાં
કતલ ચલાવો છો અને તમે તમારામાંના
એક લાગને તેઓના ઘરમાંથી બહાર કાઢી
મૂકો છો. તમે તેઓની વિરૂદ્ધ પાપ અને
શત્રુતાથી એક બીજાને મદદ આપો છો;
અને જો તેઓ તમારી પાસે કેદી તરીકે
આવે છે તો તમે બદલો આપીને તેઓને
છોડાવો છો. * અને તમારા ઉપર તેઓને
બહાર કાઢવાનું હુકમ થયેલ છે. શું ત્યારે
તમે કેતાબના ક'ઇક લાગને માનો છો
અને ક'ઇક લાગને નથી માનતા ? ત્યારે
તમારામાંના જે કોઈ આવું કામ કરે છે
તેને માટે આ દુનિયાની જિંદગીમાં
ધિક્કાર સિવાય બીજો શો બદલો છે ?
અને કયામતને દિવસે તેઓને સાથી
સખત શિક્ષા તરફ ફેરવવામાં આવશે,
અને જે તમે કરો છો તેનાથી ખુદા ગાફિલ
નથી. ૮૫. આ લોકો તેઓ છે કે જેઓએ
આ દુનિયાની જિંદગીને કયામતને બદલે
ખરીદ કરી છે; માટે તેઓના ઉપરથી
સજા ઘટાડવામાં આવશે નહિ, અને
તેઓને મદદ કરવામાં આવશે નહિ. ૮૬.

ثُمَّ أَنتُمْ هُمْ لَا تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتَخْرُجُونَ
فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ
بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتِوكُمْ إِسَارَى
تَفَادَوْهُمْ وَهُوَ حَرْمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ
فَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتُكْفَرُونَ
بِبَعْضٍ فَإِنَّ جَزَاءَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ
مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ
الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَى أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا
اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ٨٥ أُولَئِكَ الَّذِينَ
اشْتَرَوْا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ
عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ ٨٦

* મદિનામાં બની-કરિયજા અને બની-નઝીર નામની બે યહુદી કોમ હતી. તેઓ હમેશા
પરસ્પર લડવા કરતી. અને ઐસ અને ખઝરજ નામની બે સૂરતિપૂજક કોમ પણ હતી.
બની-કરિયજાએ ઐસની કોમ સાથે સપ કર્યો અને બની-નઝીરે ખઝરજની કોમ સાથે સંપ
કર્યો. પછી તેમની વચ્ચે એટલે દરજે વાત પહોંચી કે તેઓએ હથિયારો લઇ એક બીજાના
મકાનોનો નાશ કર્યો અને એક બીજાને પોતપોતાના ઘરમાંથી હાંકી કાઢ્યા. પણ ન્યારે કોઇ
કેદી તરીકે પકડાતો ત્યારે તેની કોમના સઘળા મળીને પેસા આપી તેને છોડાવતા અને ન્યારે
કોઇ તેમને તેમ કરવાનું કારણ પૂછતું ત્યારે તેઓ કહેતા કે નીચેના ફકરામાં બતાવ્યા મુજબ
હઝરત મુસાનો એવો પ્રવેશ છે.

(તેમ નથી) બદલે જે દુષ્ટ* કમાય છે અને જેને પોતાનાં પાપ ઘેરી લે છે તેઓ આગના સાથીઓ છે, તેઓ તેમાં સદા રહેનાર છે. ૮૧. અને જેઓએ ધર્માન આપ્યું છે અને સારાં કૃત્ય કર્યા છે તેઓ બેહેશતની વાડીના નિવાસીઓ છે, તેઓ તેમાં નિરંતર રહેનાર છે. ૮૨. અને (યાદ કરો કે) જ્યારે અમે એસરાઇલના છોકરાઓનું વચણ લીધું કે તમે ખુદા સિવાય બીજા કોઈની બંદગી કરો નહિ અને મા બાપનું ભક્તું કરો અને તેમજ સગાંવહાલાં અને મા બાપ વગરનાં છોકરાં અને નિરાધાર ગરીબોનું પણ; અને લોકો પ્રત્યે માયાળુપણે બોલો, અને નમાઝ પઢો, અને ઝકાત (દાન) આપો; પછી તમારામાંના થોડા સિવાય તમે (તે વચનથી) મ્હોં ફેરવ્યું અને તમે મ્હોં ફેરવનાર છો. ૮૩. અને (યાદ કરો કે) જ્યારે અમે તમારું વચન લીધું કે તમે પોતપોતાનું લોહી રેડો નહિ (ખૂન કરો નહિ), અને તમે તમારી આતને (તમારાં સગાંને) તમારા ઘરમાંથી બહાર કાઢી મૂકો નહિ. પછી તમે તે કબુલ કર્યું, અને તમે તેની સાક્ષી પૂરો છો. ૮૪.

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ
 فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٨١
 وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ
 أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ٨٢
 اخْذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَعْبُدُونَ
 إِلَّا اللَّهَ ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَذِي الْقُرْبَىٰ
 وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حَسَنًا
 وَاقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ قُولِمْ
 إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَاتُّم مَعْزُومُونَ ٨٣
 اخْذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ
 وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ
 أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تُشْهَدُونَ ٨٤

*કેરઆને શરીફના બીજા ઘણા ફકરાઓમાં જે પ્રમાણે છે તે પ્રમાણે આ ફકરામાં પણ "દુષ્ટ કામ"નો અર્થ "એક કરતાં વધારે ખુદાને માનવા" એવો થાય છે, અને તે "શર્ક" કહેવાય છે.

અને જ્યારે તેઓ એક બીજાને
ખાનગી મળે છે ત્યારે તેઓ કહે છે
કે તમારે વારતે ખુદાએ જે ખુલ્લું કર્યું
છે (જે જ્ઞાન આપ્યું છે) તેની શું તમે
તેઓને (મામેનોને) ખબર આપો
છો * કે જેથી તેઓ તે વડે તમારી
સાથે તમારા પરવરેજાર પાસે ફરીલ
કરે ? શું ત્યારે તમે સમજતા નથી ? ૭૬.
શું તેઓ જાણતા નથી કે જે તેઓ
સંતાડે છે અને જે તેઓ ખુલ્લું કરે છે
તે (સર્વ) ખુદા જાણે છે ? ૭૭. અને
તેમનામાંના કેટલાએક અજાણ છે. કેતાળ
(તૌરાત) માં પોતાની ધમ્મ પ્રમાણે છે
તે સિવાય તેઓ ખીલું કંઈ સમજતા
નથી અને આ તેઓ માત્ર અનુમાન
કરે છે. ૭૮. ત્યારે તે માણસોને માટે
હુઃખ છે કે જેઓ કેતાળ (તૌરાત)
પોતાના હાથ વડે લખે છે, પછી કહે
છે કે આ ખુદા તરફથી છે એટલા માટે
કે તેઓ તેને જુજ કિમતે વેચે; ત્યારે
જે તેઓના હાથોએ લખ્યું છે તેને લીધે
તેમને માટે હુઃખ છે અને જે તેઓ કમાય
છે તેને લીધે તેમને માટે હુઃખ (શિદ્ધા)
છે ૭૯. અને તેઓએ કહ્યું છે કે દુઃખની
આગ અમુક દિવસ સિવાય અમને અડકશે
નહિ. કહે કે શું તમે ખુદા પાસેથી કંઈ
વચન લીધું છે ? પછી ખુદા પોતાના
કરાર તોડે નહિ. અથવા તમે ખુદા વિષે
જે તમે જાણતા નથી તે કહો છો ? ૮૦.

وَإِذَا خَلَا بِبَعْضِهِمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ
بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ
رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ٧٦
أَلَمْ يَعْلَمُوا مَا يُسْرُونَ وَمَا يَعْلَمُونَ ٧٧
أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ الْأَمَانِيَّ وَأَنَّهُمْ
لَا يَنْظُرُونَ ٧٨
فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ
الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ
اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا
كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ٧٩
وَقَالُوا لَنُغْنِيَ النَّارُ الْآيَاتُ الْمَعْدُودَةُ قُلْ
اتَّخِذْ تَمَّ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلَفَ اللَّهُ
عَهْدَهُ أَمْ يَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٨٠

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે યહૂદી લોકો તૌરાતમાંથી મુસવમાન લોકોને સમાચાર આપતા
હતા. જ્યારે કમળ અને દેવ જેવા યહૂદી વિદ્વાનોને આવાનની ખબર પડી ત્યારે તેઓએ તેમને કહ્યું
આપો અને કહ્યું કે મુસવમાન લોકોને આવા સમાચાર મળવાથી તેઓ તમારી સાથે ફરીલ કરશે.
† યહૂદી લોકો લોચ લખતે અજાણી લોકોને છેતરવા માટે તૌરાતમાં જે વાક્યોમાં દુઃખરત
પેશગમરતનું વર્ણન હતું તે વાક્યોને અડતી નાંખતા.

અને (યાદ કરે કે) જ્યારે તમે એક જણને મારી નાંખ્યો હોતો, પછી તે વિષે તમે વાદવિવાદ કર્યો; અને ખુદા તે બહાર લાવનાર છે કે જે તમે સંતાડતા હતા. ૭૨. પછી અમે કહ્યું કે તે મુકદ્દને તે ગાયનો કંઈ ભાગ * લગાડો. આ પ્રમાણે જ ખુદા મુકદ્દને સજીવન કરે છે અને તે પોતાની નિશાનીઓ તમને બતાવે છે કે કદાચ તમે વિચાર કરો. ૭૩. પછી તમારાં અંતઃકરણ આ પછી કહણ ચઇ ગયાં; તેથી તે (અંતઃકરણો) પથ્થર જેવાં અથવા પથ્થર કરતાં વધારે કઠણ છે; અને ખરેખર પથ્થરમાં એક એવો છે કે જેમાંથી અરણ કુટી નદી વહે છે; અને ખરેખર તેમાં એક એવો છે કે જે ફાટી નીકળે છે, પછી તેમાંથી પાણી બહાર નીકળે છે; અને તેમાં એક એવો છે કે જે ખુદાની ખીંકને લીધે નીચે પડે છે; અને તમે જે કરો છો તેનાથી ખુદા અબદુસે નથી. ૭૪. શું તમે આશા રાખો છો કે તેઓ (યહુદીઓ) તમારું માને ? અને ખરેખર તેઓમાંનો એક ભાગ એવો હતો કે જેઓ ખુદાના કલામ સાંભળતા હતા. પછી તેઓ તે સમજ્યા પછી તેમાં ફેરફાર કરતા હતા, અને તે તેઓ બાંધે છે. ૭૫. અને જ્યારે તેઓ મોમેનોને મળે છે ત્યારે તેઓ કહે છે કે અમે ઇમાન લાવ્યા છીએ,

وَإِذْ قُلْتُمْ نَفْسًا فَإِذَا رَأَيْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مَخْرُجٌ
مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ٧٢ قُلْنَا اضْرِبُوهُ
بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ٧٣ ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ
مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ
قَسْوَةً وَأَنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَجَرَّ مِنْهُ
الْإِنْفَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشَقُّ فَيُخْرِجَ مِنْهُ
الْمَاءُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ٧٤ أَفَتَطْمَعُونَ
أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ
مَعْقُولِهِمْ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ٧٥ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ
آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا

* ગાયનો કોઈ ભાગ તે મુકદ્દને અગ્રી સજીવન કરવામાં આવ્યું હતું તે સંબંધી બિન વિષય મત છે. કોઈ કહે છે કે જીભ; કોઈ કહે છે કે કાન; કોઈ કહે છે કે પૂઠડીનો આગવો ભાગ; અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે જંગલું હાડકું હતું.

તેઓએ કહ્યું કે તું અમારે માટે ત્હારા પરવરદેગારને વિનતી કર કે તે અમારે માટે વર્ણન આપે કે તે કેવી ગાય છે? મુસાએ કહ્યું કે ખરેખર ખુદા કહે છે કે તે એક એવી ગાય છે કે તે નથી ઘરડી કે નથી જીવાન, વચલા વાંઘાની છે, તેથી જે તમને હોઝમ કરવામાં આવ્યો છે તે પ્રમાણે કરો. ૬૮. તેઓએ કહ્યું કે તું અમારે માટે ત્હારા પરવરદેગારને વિનતી કર કે તે અમને ઝાઝર કરે કે તેનો રંગ કેવો છે? મુસાએ કહ્યું કે ખુદા કહે છે કે તે પીળી ગાય છે, તેનો રંગ શુદ્ધ પીળો છે. તે જોનારને ખુશ કરે છે. ૬૯. તેઓએ કહ્યું કે અમારે માટે ત્હારા પરવરદેગારને તું વિનતી કર કે તે અમારે માટે વર્ણન કરે કે તે કંઈ ગાય છે? ખરેખર તે ગાય (અમારી ખીજી ગાયોને મળતી હોવાથી) અમે જોળખી શકતા નથી, અને ખેશક જો ખુદા ચાહે તો અમે સાથે રસ્તે દોરવાઈશું. ૭૦. મુસાએ કહ્યું કે ખુદા ફરમાવે છે કે તે એવી ગાય છે કે જેને ઝમીન ખેડવાને તેમજ ખેતરોને પાણી પાવાને પણ હજી પડોટી નથી. તે ગાય કંઈપણ ખાતી જોડ વિનાની છે અને તેની અંદર બીજે કંઈ રંગ નથી. તેઓએ કહ્યું કે હવેજ તું સત્ય (પૂરું વર્ણન) લાવ્યો છે. પછી તેઓએ તે ગાયનો વધ કર્યો અને તેઓ ઘણું કરીને તેમ કરવાના નહોતા. ૭૧.

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَبِينُ لَنَا مَا هِيَ قَالَ
 اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا فَارِضَ وَلَا بَكْرَ
 عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْضَلُوا مَا تَوْمَرُونَ ٦٨
 قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يَبِينُ لَنَا مَا لَوْهَا
 قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِيعٌ
 لَوْهَا تَسُرُّ النََّاظِرِينَ ٦٩ قَالُوا ادْعُ لَنَا
 رَبَّكَ يَبِينُ لَنَا مَا هِيَ اِنْ الْبَقَرُ تَشَابَهَ
 عَلَبًا وَاَنَا اِنْ شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ٧٠
 قَالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذُلُولَ
 تُتِيرُ الْاَرْضَ وَلَا تُسْقِي الْحَرْثَ مُلْمَةٌ
 لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْاَنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ
 فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ٧١

તેઓએ કહ્યું કે શું તું અમારી મરખરી
કરે છે? તેણે કહ્યું કે હું ખુદાનું શરણ
લઉં છું કે રણે હું અજાનીઓમાનો એક
હોઉં. * ૬૭.

قَالُوا اتَّخَذْنَا حُرًّا وَقَالَ آغُودٌ بِاللَّهِ
إِنْ أَكُونُ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۱۷

* એક માણસ પાસે એક વાછરડો હતો. જ્યારે તે માણસ મરવા પડ્યો ત્યારે તેને
છોકરો બાળક હતો, માટે જ્યાંસુધી છોકરો મ્હોટો થાય અને તે વારસો પોતાના કબજામાં લઈ
તેની સંભાળ રાખી શકે ત્યાંસુધી તેણે તે વાછરડો ખુદાના રક્ષણ તથા જંગલમાં છોડી મૂકી.
તે વાછરડો જંગલમાં ભટકવા કરતો હતો, અને જ્યારે તે છોકરો પુખ્ત ઉમરે પહોંચ્યો ત્યારે
તેની માએ તેને જણાવ્યું કે આ વાછરડો તારો છે. માટે તેને અહિં લાવીને ત્રણ સોનાના
સેકકાની કિમતે વેચી નાંખ. તેથી તે છોકરો પોતાની વાછરડો લઈને બાજારમાં ગયો. ત્યાં મનુષ્ય
૨૫ ધારણ કરીને એક ફેરેસ્તો તેની પાસે આવ્યો. તેણે તે વાછરડોની કિમત ૭ સોનાના સેકકા
આપવા કહ્યું, પણ તે છોકરે પોતાની માની આજ્ઞા વગર તેટલા પૈસાથી આપવાની ના પાડી
અને તરતજ ધરે જઈ પોતાની માને ઉપરની હકીકત કહી તે વાછરડો તેટલે પૈસે વેચવાની રજા
મેળવી. પછી પાછો બાજારમાં આવી તે ફેરેસ્તાને મળ્યો ત્યારે તેણે તેને અગાઉ કરનાં બમણી
કિમતે માગી પણ એવી શરતે કે તે છોકરે તે વાત તેની માને કહેવી નહિ. ફેરેસ્તાની આ
માગણીની પણ તે છોકરે ના પાડી અને પોતાની મા પાસે ઘેર જઈ તે માણસ વધારે કિમત
આપવા તૈયાર છે એમ તેણીને જણાવ્યું. આથી તેની મા સમજી ગઈ કે તે એક ફેરેસ્તો છે
તેટલા માટે તેણીએ પોતાના છોકરાને કહ્યું કે તું પાછો જ અને આ વાછરડોનું શું કરવું તે
તેને પૂછી જો. તે છોકરે જઈને ફેરેસ્તાને પૂછ્યું ત્યારે ફેરેસ્તે જવાબ આપ્યો કે થોડા વખતની
અંદર એસરાફલના લોકો ગમે તેટલી કિમતે આ વાછરડો તારી પાસેથી ખરીદશે. પછી દુકા
વખતમાં એવું બન્યું કે આમીલ નામના એક યહુદીને તેના કોઇ સગાએ મારી નાંખ્યો અને
તે સગાએ તે વાત છૂપી રાખવાને માટે યહુદીઓની મજબૂત કે જેને બાર દરવાજા હતા તેના એક દરવાજા
પાસે આમીલના મુઢાને ફેંકી દીધું. મરી ગયેલા માણસના મિત્રોએ હજારો મુસાની સમક્ષ
બીજા માણસો ઉપર તે ખૂનનું તોહમત મૂક્યું, પણ તેઓએ તે વાતનો એનાકાર ક્યો તેથી
ખુદાએ એવી એકસ નિશાનીઓવાળી આપને મારવાનો હોકમ કર્યો, અને તે નખાયા છોકરાની
વાછરડો સિવાય એવી નિશાનીવાળી બીજી કોઇ ગાય હતી નહિ. તેથી તેના આમગમાં જેટલા
પૈસા સમાય તેટલા પૈસા આપીને પણ તે વાછરડો ખરીદ કરવાની નેમોને અરર પડી
ખરેખર પોતાની માની આજ્ઞા પ્રમાણે આશવામાં બદલા તરીકે તેને આ પ્રમાણે પુષ્કળ દ્રવ્ય
પ્રાપ્ત થયું. તે લોકોએ તે વાછરડોને મારી નાંખી અને ખુદાના હોકમથી આ મુઢું તે વાછરડોના
શરીરના એક અંગ સાથે અગાનાથી સંકળન થયું. અને ઉપર યહી બોલી ઉઠ્યું કે હવાઈ
માળખે અને મારી નાંખ્યો. આટલું બોલ્યા પછી તરતજ તે પાણું નીચે પડી મરી ગયું. તદ્દીને
અખનારાએ એવું માને છે કે આ મામલે મારી નાંખવાનો હોકમ થવાનું કારણ એ હતું કે
માણની પુનઃ કરનારાઓને કપકો દેવો અને તેમને ખાતરી કરી આપવી કે ગાય ખૂનના પેદા નથી.

અને ખરેખર તમે તેઓને બાણ્ય છે કે
જેઓએ તમારામાં શનિવારને દિવસે *
હોકમનું ઉલ્લંઘન કર્યું. પછી અમે
તેઓને કહ્યું કે તમે તુચ્છ વાંદરા થાઓ. ૬૫.
પછી અમે તે શિક્ષાને તેઓને માટે એક
શિખામણરૂપ બનાવી કે જેઓ તેઓની
પાસે હતા અને જેઓ તેઓની પછવાડે
હતા; અને પરહીઝગારને માટે તે શિક્ષાને
એક બાધરૂપ બનાવી. ૬૬. અને (યાદ
કરો કે) ત્યારે મુસાએ પોતાની કોમને
કહ્યું કે ખરેખર ખુદા તમને હોકમ કરે
છે કે તમે એક ગાયને મારી નાંખો.†

وَلَقَدْ عَلِمُوا الَّذِينَ اَعْتَدُوا مِنْكُمْ

فِي السَّبْتِ قَتَلْنَا لَهُمْ كُونًا قَرْدَةً

خَاسِئِينَ ۖ جَعَلْنَاهَا تَكْلًا لِّمَا بَيْنَ

يَدَيْهَا وَمَا خَلَّهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۖ ۶۶

وَاذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ

اَنْ تَذْبَحُوا بَقْرَةً

* “સપ્ત” એટલે “શનિવાર” યહુદી લોકોને તેજવારના દિવસ છે. તે દિવસે શિકાર કરવાની તેમજ કાંઈ પણ બીજા કામ કરવાની તેઓને મના થઈ છે, તેથી તે દિવસે માછલાં સમુદ્રમાં પાણી ઉપર આવીને નિરંજનપણે ફરતાં, પણ અહવાડિયાના બીજા દિવસોમાં તેઓ દેખાતાં નહિ. હજરત ઘાલુના રાજ્યમાં જે યહુદીઓ રાત્રી સમુદ્રના કિનારા ઉપર આવેલા એલા નામના ગામમાં રહેતા હતા તેમાંની કેટલાકે ખુદાની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કરી શનિવારને દિવસે માછલીઓ પકડીને ખાધી. તેઓને શનિવારે માછલીઓ પકડવાની મના હોવાને લીધે સમુદ્રમાંથી તેઓ નહેરો બોદતા અને શનિવારે ત્યારે માછલીઓ તે નહેરોમાં આવતી ત્યારે તેઓ દરયા તરફ પાછી ન જાય તેટલા માટે રસ્તો બંધ કરી લેતા અને બીજા દિવસે આવીને તેમને પકડતા. તેમનામાંના કેટલાકે ધર્મિય માણસોએ તેઓને શિખામણ આપી આ કૃત્યમાંથી અટકાવવાને પ્રયત્ન કર્યો, પણ કંઈ વળ્યું નહિ. આ કારણથી હજરત ઘાલુ તેમને સાપ દીધો અને ખુદાએ તેમને વાંદરા બનાવી દીધા. તે સ્થિતિમાં તેઓ ત્રણ દિવસ મુઠ્ઠી રવા અને પછી નાશ પામ્યા.

† “બપના યદેહા” આ શબ્દો અરબી ભાષામાં એક એસ્તેલાહ છે, અને તેનો મૂળ અર્થ “તેના બે હાથ વચ્ચે” એવો થાય છે, એટલે કે તની પાસે, સામે, અથવા અગાડી. કારણને મજબૂતમાં આ વાક્ય ઘણી વખત આવે છે; અને દરેક ટેકલે એ તે શબ્દોનો મૂળ અર્થ લખ્યો નથી, પણ ઉપર પ્રમાણે તરલુમો કર્યો છે.

ખરેખર જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે અને
 જેઓ યહુદી અને નસારા (ખ્રિસ્તિઓ)
 અને સાબિયન છે (તેમાંના) જે, ખુદા
 અને છેલ્લા દિવસને (ખરેખર) માને
 અને સારાં કૃત્ય કરે, તેો તેમને માટે
 તેઓનો ખદલો તેઓના પરંવરદેગાર પાસે
 છે, અને તેઓના ઉપર કાંઈ ધાસ્તી નથી
 અને તેઓ દુઃખી થશે નહિ. ૬૨. અને
 (યાદ કરો કે) જ્યારે અમે તમારી
 પાસેથી વચન લીધું અને તમારા ઉપર
 તુર (પર્વત) † ધરી રાખ્યો અને (કહ્યું કે)
 જે (ધર્મ-નિયમો) અમે તમને આપ્યા
 છે તે તમે દ્રઢ મનથી માન્ય કરો, અને
 જે તેમાં છે તે તમે શીખો કે કદાચ તમે
 પરદીગાર થાઓ. ૬૩. પછી તમે આ
 પછી ફરી ગયા. પછી જો ખુદાની દયા
 અને મેહુરબાની તમારા ઉપર નહોત તો
 તમે ખચિત્ તુકસાન ખમનારાઓમાંના
 હોત. ૬૪.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِرِينَ
 وَالصَّابِرِينَ مِنْ أَمِنْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
 وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرٌ مِمَّ عِنْدَ رَبِّهِمْ
 وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٢
 وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ
 الطُّورَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا
 مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ٦٣ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ
 بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ
 لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ٦٤

† તદ્દત્તીર લખનારાઓ “સાબિયન” શબ્દ માટે જુદા જુદા અર્થ આપે છે. તેનો અર્થ કાનો એવાં માણસો કે જેઓ દરેક ધર્મમાંથી જે જે કાયદા પસંદ પડે તે માને છે, કાનો ફેરેસ્તાઓની બંદગી કરનારાઓ, અને કાનો તારાની પૂજા કરનારાઓ.

† હજરત મુમાના કાયદા ઘણા સખત છે એમ ધારીને એસુસાઇલના લોકોએ તે પ્રમાણે ચાલવાના ના પાડી તેથી ખુદાએ પર્વતને જડ મૂળમાંથી ઉખેડી નાખ્યો અને તે કાયદા તેમની પાસે કશુંપ કરાવવા માટે તે પર્વત તેઓના માથા ઉપર ઊભાવી તેઓમાં બચ બેસાડ્યો.

અને (યાદ કરો કે) અમારે તમે કહ્યું
 કે હે મુસા, અમે એકજ આતના ખોરાકથી
 સંતોષ માનીશું નહિ. માટે અમારે માટે
 તું ત્હારા પરવરદેગારને વિનવતી કર કે
 તે અમારે માટે જે પૃથ્વી ઉગાડે છે તે
 બહાર લાવે (જેવું કે) તેનો લાભપાલો
 અને તેની કાકડી અને તેનું લસણ અને
 તેની મથુરની દાળ અને તેની પીચાઝ.
 તેણે કહ્યું કે શું જે હલકું છે તેને તેના
 કરતાં જે સાફ છે તેની સાથે તમે બદલો-
 છો? (માટે) મેસરમાં ઉતરો, (ત્યાં)
 ખરેખર તમે જે માગો છો તે તમારે
 માટે છે. અને (ત્યાં) તેઓના ઉપર
 અધમ અને કંગાળ સ્થિતિ આવી પડી
 અને તેઓ ખુદાના કોપ તરફ દૃષ્ટા,
 આનું કારણ એ કે તેઓ ખુદાની આચારને
 માનતા નહોતા, અને જેયમખરોને નાહક
 મારી નાંખતા હતા. આનું કારણ એ કે
 તેઓ નાફરમાની કરતા હતા અને તેઓ
 હદબહાર જતા હતા. ૬૧.

وَإِذْ قُلْنَا يَا مُوسَىٰ لَنْ نَصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ
 وَاحِدٍ قَادِعٍ لَّنَا رِبْكَ يُخْرِجُ لَنَا مِمَّا تَلْبَثُ
 الْأَرْضُ مِنْ بَيْنِهَا وَقَتْلَانَا وَقَوْمَهَا
 وَعَدَسَهَا وَفَصَلَا قَالَ أَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي
 هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا
 فَإِنَّ لَكُم مَّا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
 الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَآؤُوا بِغَضَبِ اللَّهِ
 ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
 وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا
 عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ٦٢

પછી જેઓએ ઓલમ કયો હતો તેઓએ
 તે શબ્દ કે જે તેમને કહેવામાં આવ્યો
 હતો તેને ખીન્તે શબ્દ સાથે બદલ્યો, પછી
 અમે જેઓએ ઓલમ કયો હતો તેઓના
 ઉપર આકાશમાંથી શિલા ઉતારી, કારણ
 કે તેઓ પાપ કરતા હતા. ૫૯. અને
 (યાદ કરો કે) જ્યારે મુસાએ પોતાની
 કોમ માટે પાણી માગ્યું ત્યારે અમે
 કણ કે ત્હારી લાકડી આ ખડક ઉપર
 પછાડ. પછી તેમાંથી (ઝતોની સંખ્યા
 પ્રમાણે) બાર ઝરા ફૂટી નીકળ્યા. (અને)
 હરેક કોમ પોતપોતાની પીવાની જગ્યા
 ઓળખી. મુહાનો (આપેલી) ફૂલીમાંથી
 ખાઓ અને પીઓ અને ઝમીન ઉપર
 ફસાદ કરતા હકબહાર લાઓ નહિ. ૬૦.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
 لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رَجِيزًا
 مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ٥٩
 وَإِذْ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ
 بِصَاكَ الْحَجَرِ فَأُصْغِرَ مِنْهُ اثْنَا عَشَرَ
 عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ كَلُوا
 وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَبْشُوا فِي
 الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ٦٠

* જ્યારે મુસાએ લોકોએ મન્ન અને સજામાંથી ખાધું ત્યારે તેઓને તરસ લાગી તેથી
 તેઓએ હઝરત મુસા પાસે પાણી મેળવી આપવાની વિનવળ કરી, તબદલ મુસાએ પોતાની લાકડી
 મુહાના હોકમ પ્રમાણે એક ખડક ઉપર પછાડી એટલે તેમાંથી તેઓની કોમની સંખ્યા પ્રમાણે
 બારબાર બાર ઝરા ફૂટી નીકળ્યા. તે ક્રિયા ખડક હતો તેના સંજ્ઞામાં તફરીર,
 લખનારાઓમાં ભિન્ન ભિન્ન મત છે. કેટલાક કહે છે કે તે ખડક બેદરનમાંથી હઝરત આદમ
 લાવ્યા હતા. ખીન્ત કહે છે કે તે સીન પવેતમાંથી લેવામાં આવ્યો હતો. ત્રીજી તેઓ કહે છે
 કે તે ખડક મયુસના માથાના આધાર જેવો પોચા આરસ પહાવુનો એક ચોખડો કહેલો હતો.

અને તમારા ઉપર મન્ન અને સહવા *
 નીચે મોકલ્યાં (એવું કહીને કે) જે યાક
 ચીઝોની અમે તમને રૂઝી આપી છે તેમાંથી
 ખાઓ. અને તેઓએ (નાફરમાનીને લીધે)
 અગાશ ઉપર ઓલમ કર્યો નથી પણ
 તેમાં પોતાના ઉપર ઓલમ કર્યો
 છે. પણ, અને (યાદ કરો કે) બ્યારે અમે
 કહ્યું કે તમે આ ગામમાં દાખલ થાઓ,
 પછી તેમાં બ્યાંથી તમારી મરજી હોય
 ત્યાંથી પુષ્કળ ખોરાક ખાઓ અને
 ફરવાઝામાં સેજદો કરતા દાખલ થાઓ
 અને હેતતુન† ઓલો, અમે તમારે માટે
 તમારાં પાપ માફ કરીશું અને સારાં
 કામ કરનારાઓને વધારે આપીશું. ૫૮.

وَاَرْزَلْنَا عَلَيْكَ الْمُنَّ وَالسُّوْبٰى كَلٰٓوَا
 مِنْ طَيِّبٰتٍ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُوْا
 وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ۝۷
 وَاِذْ قُلْنَا ادْخُلُوْا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ فَاَكَلُوْا
 مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ رَغَدًا وَاَدْخُلُوْا الْبَابَ
 سَجْدًا وَّقُولُوْا حَظَّةٌ تَغْفِرْ لَكُمْ خَطَايَاكُمْ
 وَتَزِيْدُ الْحَسَنٰى ۝۸

* એસ્ટ્રાઇલ-લોકોએ મેસર છોડ્યા પછી હજરત મુસાએ તેમને બેતોલ-મોકહહસમાં
 દાખલ થઇ અમાસેક સામે લડવાનું ફરમાવ્યું. પણ તેઓએ ના પાડી તેથી ખુદા શુસ્સે થયો
 અને ૪૦ વરસ પહેલાં તેઓ તેમાં દાખલ થઈ શકે નહિ, તેવું તેણે નિર્માણ કર્યું. આથી તેઓ
 ૪૦ વરસ સુધી બેવાગ્યાનમાં લટક્યા એવી રીતે કે તેઓ સવારમાંથી કુચ કરતાં કરતાં સાંજ
 સુધી મુસાફરી કર્યા કરતા. પણ ઉવટે સાંજે તેઓને માણુમ પડતું કે જે જગ્યાએથી તેઓ
 સવારે નીકળ્યા હતા તેજ જગ્યાએ તેઓ પાછા આવ્યા હતા. તે દરમ્યાન તેઓને બૂખ અને
 તાપને લીધે અત્યંત કષ્ટ વેડવું પડ્યું તેથી હજરત મુસાએ તેમના ઉપર રહમ લાવવા માટે
 ખુદાને વિનવતી કરી. તે ઉપરથી ખુદાએ તેમના ઉપર જાણે કરવા માટે એક ઠંડા વાદળાને
 કટકા મોકલ્યા અને તેમને ખાવા માટે મન્ન અને સહવા એ નામના બે ખોરાક આસમાનમાંથી
 મોકલ્યા. આ બે ખોરાકના સમ્બંધમાં તફસીર લખનારાઓના જુદા જુદા મત છે, પણ ધણા
 ખરા તફસીર લખનારાઓ માને છે કે “મન્ન” એક જાનની વનસ્પતિ હતી અને “સહવા”
 એક જાનનું પક્ષી હતું. તે પક્ષી ચકલી કરતાં મોટું અને કણુર કરતાં નાનું હતું. તેને
 હાડકાં ન હોતાં, તે પક્ષી ઝમીન ઉપર પડ્યા પડેલાં હવામાં સઘળાં પીણાં પડી સાક્ર થઇ તથા
 સુપ્તના તાપથી પકાઇ જઇને નીચે પડતું.

† “હેતતુન” આ શબ્દનો અર્થ વડ્ડીની લાખામાં “અમને મારી આપો” એવો થાય
 છે. પણ નીચેની આયામાં બતાવ્યું છે તેમ તેઓ ઉચ્ચારમાં નેને કંઠક મળતો પણ તેને બદલે
 તેના જેવોજ એક બીજો શબ્દ બોલ્યા કે જેનો અર્થ “રાતા ઘડ” થાય છે, અને તેથી તે
 આયાનો અર્થ એવો થાય છે કે મારી માગને બદલે તેઓએ સાંસારિક વસ્તુઓની માગણી કરી.

અને (યાદ કરો કે) જ્યારે તમે કહ્યું કે

હે મુસા, અમે તારામાં કદી ઇમાન

લાવીશું નહિ જ્યાંસુધી કે અમે અટલાહને

સાક્ષાત્ * જોઈએ, પછી વિજળીએ તમને

પકડયા (ખાળી નાંખ્યા) અને તમે જોતા

હતા. ૫૫. પછી અમે તમને તમારા

મરણ પછી સજવન કર્યા કે કદાચ તમે

આજાર માનો. ૫૬. અને અમે તમારા

ઉપર વાદળનો છાયો કર્યો.

وَإِذْ قُلْنَا يَا مُوسَىٰ لَنْ تُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ

رَأَى اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْكُمُ الصَّاعِقَةُ

وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۝ ثُمَّ بَشَّرْنَاكَ مِنْ بَدِ

مَوْتِكَ لِمَا كُنْتَ تَشْكُرُونَ ۝ ۥ وَظَلَّلْنَا

عَلَيْكَ الْقَمَارَ

* કતક પછી ખુદાએ હઝરત મુસાને તેની સાથે કેટલાક બની એસરમલને લેઇ સીના પર્વત ઉપર જવાનું ફરમાવ્યું હતું કે જ્યાં હઝરત મુસા તેઓએ કરેલાં અપરાધ માટે ખુદાની મારી માગે અને તે ઉપરાંત તેઓને ખુદાના શબ્દો સાંભળવાનું માન થયે. તેથી હઝરત મુસાએ ઘણા ખરા તક્તીર લખનારાઓના કહેલાં પ્રમાણે ૭૦ માલુસો તેમનામાંથી ચુકી કાઢ્યા અને તેમને લઇ તે સીના પર્વત ઉપર ગયા. જ્યારે તેઓ તે પર્વત ઉપર ચઢ્યા ત્યારે તેઓએ એક વાદળું જોયું. તે વાદળાએ હઝરત મુસાને ઢાંકી સંતાડી દીધા અને તેઓ તેનાથી બહાર રહ્યા, પછી ખુદાએ હઝરત મુસાની સાથે વાત કરી જેના સ્વરો તેઓએ સાંભળ્યાં. હઝરત મુસા જ્યારે બહાર આવ્યા ત્યારે તેઓએ તેને કહ્યું કે અમે માત્ર આવાજ સાંભળ્યો, પણ અમે ખુદાને જ્યાંસુધી સાક્ષાત્ જોઇશું નહિ ત્યાંસુધી અમે તેને માનીશું નહિ, તેટલા માટે એક વિજળી જગમગ અને તે તેમના ઉપર પડતાં તેઓ સઘળાં બગી ગયા, પછી હઝરત મુસાની દોઆથી તેઓ સજવન થયા હતા.

પછી અમે તમને તે પછી માફ કર્યું કે
 કદાચ તમે આભાર માનો. ૫૨. અને
 (યાદ કરો કે) જ્યારે અમે મુસાને કેતાબ
 (તોરાત) અને ફેરકાન* આપ્યા કે કદાચ
 તમે ખરો રસ્તો મેળવો. ૫૩. અને (યાદ
 કરો કે) જ્યારે મુસાએ પોતાના લોકોને
 કહ્યું કે હે લોકો, ખરેખર તમે પોતાના
 ઉપર તમારો વાહરો (ખુદા તરીકે)
 લેવાથી ઝોલમ કર્યો છે; માટે તમે તમારા
 પેદાકરનાર તરફ પાછા ફરો, અને તમે
 પોતપોતામાં (શુનકુળારોને) મારી નાંખો,[†]
 આ તમારે માટે તમારા પેદાકરનારની
 નજરમાં ઉત્તમ છે. પછી ખુદાએ તમારી
 તોંબા સ્વીકારી, ખરેખર તે માફી આપનાર
 (અને) દયાળુ છે. ૫૪.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَكُمْ
 تَشْكُرُونَ ۝۲ وَاذْأَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
 وَالْفُرْقَانَ لَكُمْ يَهْدُونَ ۝۳ وَاذْأَقَالَ
 مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ
 أَنْفُكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ قُتُوبُوا إِلَى
 بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنْفُكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ
 لَكُمْ عِنْدَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ
 هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝۴

* “ફેરકાન” એટલે જે ખરા અને ખોટા વચ્ચે તેમજ હરામ અને હલાલ વચ્ચે ભેદ
 પાડી બતાવે છે. અર્ધિઆં હઝરત મુસાના ધર્મનિયમો માટે તે છે, પણ તે હાલ “ફેરકાન
 શરીફ”નું એક નામ છે.

† વાહરગની પૂજા કરવાથી થયેલાં પાપના પ્રાયશ્ચિત્ત તરીકે એક બીજાને મારી નાંખવાને
 હોકમ થયો; અને એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે એક દિવસમાં આશરે ૭૦૦૦૦ માણસો કપાઈ
 મુઆં હતો એટલે મુઘી કે પુત્રે પિતાને માર્યો અને પિતાએ પુત્રને અને તેજ પ્રમાણે બીજાઓએ
 સામ સામાનો નાશ કર્યો. જેઓએ તે હોકમ અમલમાં આણ્યો હતો તેઓના મનમાં દયા
 ઉત્પન્ન ન થાય તેટલા માટે ખુદાએ એક કાળું વાદળું મોકલ્યું કે જેથી તેઓ એક બીજાને
 નેહ શક્યા નહિ.

અને (યાદ કરે કે) જ્યારે અમે તમારે
માટે દરયાને ફાડી વિભાગ (રસ્તા) કર્યા,
પછી અમે તમને સપળાને બચાવ્યા અને
ફેરબોનના લોકોને રૂબાંવી દીધા,* અને
તમે તેને લેતા હતા. ૫૦. અને (યાદ કરે કે)
જ્યારે મુસાને અમે આળીચ રાત માટે
વાયદો આપી (બાંધાવ્યો), પછી તમે તેન
(ગયા) પછી એક વાછરડો (પુદા તરીકે)
લીધો† અને તમે ઓલમગાર છો. ૫૧.

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا

أَلْ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ۝ ۵۰ وَإِذْ

وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ أَخَذْنَا

الْعِصَىٰ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَأَمَّمْنَا صَائِلِي

* ફેરબોન, હજરત મુસા અને તેનાં માણસોની પછવાડે પડ્યો હતો અને તે રૂબી ગયો.
તેના સંબંધમાં આ છે. જ્યારે હજરત મુસાએ મેસર છોડ્યું ત્યારે ફેરબોન એક મોટું લશ્કર
લઈ તેનો નાશ કરવા તેની પાછળ ગયો, પણ હજરત મુસાએ પોતાની લાકડી સમુદ્રમાં પછાડી
એટલે સમુદ્રે તેની કામની સંખ્યા પ્રમાણે બરાબર બાર રસ્તા ખુલ્લા કર્યા; તેથી તેઓ સપળા
તે સમુદ્ર એળંગી ગયા, પણ જ્યારે ફેરબોન તેમની પાછળ પાછળ ગયો અને સમુદ્રમાં દાખલ
થયો ત્યારે તે અને તેનું લશ્કર રૂબી ગયું. 'એવું' કહેવામાં આવ્યું છે કે પ્રથમ તો ફેરબોનને
સમુદ્રમાં દાખલ થવાનું મન થયું ન હોતું, પણ જ્યારે જેનુરાઇલ એક થોડી ઉપર બેસીને તેની
મોટા આગળ થયા ત્યારે ફેરબોનના થોડાએ તે થોડી ભેદ અને ફેરબોન તેને કબજામાં રાખી
સકયો નહિ અને તે સમુદ્રમાં પડ્યો. જ્યારે ફેરબોન રૂબી ગયો અને તેના મુલક એસુરાઇલના
વંશજોએ જન્મ કરી લીધા ત્યારે તેઓએ હજરત મુસાને વિનવતી કરી કે તમે અમને એક
એવું ધર્મપુરતક મેળવી આપો કે જેની અંદર પ્રાથના અને વર્તનના કાનુનો તથા નિયમો હોય.
આ વૃત્તનથી હજરત મુસા સીના પર્વત ઉપર ગયા. ત્યાં આવીસ દિવસ રોકાયા અને યહુદી
લોકો માટે ધર્મનિયમો કે જે "અલવાહ" ઉપર લખેલા હતા તે લખ્યા.

† એસુરાઇલના વંશજોએ જે ધરેણું કેપ્તી લોકો પાસેથી લીધાં હતાં તે સપળાં સામેરી
નામના એક સોનીએ હજરત મુસાની ગેરહાજરીમાં એકાં કર્યા, પછી તેમને ગાળી તેમાંથી તેણે
એક વાછરડાની આકૃતિ ધડી અને તેના ઓઢામાં થોડી ધુળ નાંખી. આ ધુળ સામેરીએ જ્યારે
જેનુરાઇલ, ફેરબોન અને તેના લશ્કરને સામેરી તેમને દરવમાં રૂબાવાના હેતુથી ચાલતા હતા
ત્યારે તેની થોડીનાં પગલાંમાંથી લીધી હતી. તે ધુળના ગુણને કારણે તે બનાવટી વાછરડામાં યવ
આવ્યો અને તે બરાબર પાકવા મંડ્યો. પછી સામેરીએ બની એસુરાઇલને તે વાછરડાને મેળોના
પુદા તરીકે માની પચવાનું કહ્યું તેથી તેઓએ તેને પૂજ્યો.

અને (યાદ કરો કે) જ્યારે અમે તમને

ફેરવ્યાનના * માણસોથી બચાવ્યા કે જોઓ

તમને હુદ શિક્ષાથી હુઃખ દેતા હતા;

તેઓ તમારા છોકરાઓને મારી નાંખતા

હતા, અને તમારી સ્ત્રીઓ (હીકરીઓ)

ને જીવતી રાખતા હતા; અને * આમાં

તમારા પરવરદેગાર તરફથી તમારે માટે

એક મોટી આગમંદેશ હતી. ૪૯.

وَإِذْ نَجَّيْنَاكَ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ

سُوءَ الْعَذَابِ بِذُرِّيَّتِكَ إِنَّا كُنَّا

وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكَ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ

مِنْ رَبِّكَ عَظِيمٌ ૪૯

* એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે ફેરવ્યાનને એક સ્વમું આવ્યું હતું. તેમાં તેણે બેતેલ-મોકદદસની મરજોદમાંથી આગ નીકળતી જોઈ અને તે આગે તેને, તેના લોકોને, અને તે લોકોના સધળા મકાનોને બાળી ભસ્મ કર્યાં. આ કારણથી ફેરવ્યાને પોતાના જોશીઓને ખોલાવ્યા અને પોતાના સ્વપ્નાને તેમની પાસે ખોલાસો માગ્યો. તેઓએ તેને કહ્યું કે એસરાઇલના વંશજોમાં એક જણ એવો જન્મશે કે જે હારી અને હારી પ્રજાને નાશ કરશે; તેથી તેણે એસરાઇલના વંશમાં જે જે છોકરા જન્મે તે બધાને મારી નાંખવાનો હોકમ કર્યો. કેટલાક કહે છે કે ૭૦૦૦૦ બાળકોને આ પ્રમાણે નાશ કરવામાં આવ્યો—અને એસરાઇલ કોમના ૪૫૫ પુરોમાં પચ્ચ કાગળીયું આવ્યું હતું—તે વખત કોને ધારતી લાગી કે તેમનામાં કોઈ નર પુરુષ બાકી રહેશે નહિ, તેથી ફેરવ્યાનની રૂયતે તેની પાસે વિનતી કરી અને તેની સખતાર્થ કાંઈક ઓછી કરાવી એટલે તેણે એવો હોકમ કર્યો કે એક વર્ષે જન્મેલાં બાળકોને જીવનાં રાખવાં અને બીજા વર્ષે જન્મેલાંને મારી નાંખવાં. જે વર્ષ બાળકોને જીવતાં રાખવાનું હતું તે વર્ષે હઝરત હારન જન્મ્યા. પચ્ચ હઝરત મુસા તે પછીને વર્ષે જન્મ્યા તેથી તેની માતાએ ફેરવ્યાનની બ્લીકથી તેને પેટીમાં મૂકી તે પેટી નીલ નદીમાં વહેતી મૂકી. તે નરતી તરતી ફેરવ્યાનના મહેલ પાસે આવી ચડી. ફેરવ્યાને તે જોઈને કિનારા ઉપર લેવરાવી. તેની સ્ત્રીએ તરતજ કહ્યું કે આ છોકર કોઈ મદદીનું નથી અને તેને દત્તક લેવા માટે તેણીએ દરખાસ્ત કરી; કારણ કે તેણીને એક છોકરું ન હોતું. આ પ્રમાણે હઝરત મુસાનું રક્ષણ તેના શત્રુના હાથથી થયું. આના સંબંધમાં વધારે ખોલાસા માટે સાતમી, દશમી, અને સોળમી, સુરા જુઓ.

અને નમાઝ અદા કરે અને ઝકાત આપે
અને રોકુઅ કરનારા (નમાઝ પઢનારા)
સાથે રોકુઅ કરે. ૪૩. શું તમે માણસને
સુદૃઢ કરવા હોકમ કરો છો, અને તમે
પોતે વિસરી જાઓ છો અગર જોકે તમે
તોરાત વાંચો છો? શું તમે વિચાર કરતા
નથી? ૪૪. અને ધીરજથી અને નમાઝ
વડે મદદ માગો. અને ખરેખર તે (નમાઝ)
ખુદાથી ડરનારાઓ સિવાય બીજાઓને
બારે લાગે છે, ૪૫. કે જેઓ (ખુદાને
ડર રાખનારાઓ) ધારે છે કે બેશક તેઓ
પોતાના પરવરદેગારની મોલાકાત કરનાર*
છે અને તેઓ તેના તરફ પાછા ફરનાર
છે. ૪૬. કે એસાઇલનાં છોકરાઓ* મુદારી
ખંશિથ જે મેં તમારા ઉપર કરી છે તે
યાદ કરો અને તેમજ સંસારના સર્વ
માણસોમાં મેં તમને શ્રેષ્ઠતા આપી છે
તેપણુ. ૪૭. અને તે દિવસનો ડર રાખો
કે જે દિવસે કોઇ માણસને બીજા માણસને
બદલે શિક્ષા કરવામાં આવશે નહિ, અને
નેને માટે કંઈ ભલામણ, કપુલ કરવામાં
આવશે નહિ, અને તેની પાસેથી કંઈ
બદલો લેવામાં આવશે નહિ, અને તેમજ
તેઓને મદદ કરવામાં આવશે નહિ. ૪૮.

وَاقْبُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ وَارْكُوعًا
مَعَ الرَّكْعَيْنِ ۚ أَنَا مُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ
وَتَتَسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ
أَفَلَا تَعْقِلُونَ ۚ ۴۴ وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ
الصَّلَاةِ وَأَنَّا لَكَبِيرَةٌ ۚ ۴۵
الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلاقُوا رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ
إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۚ ۴۶ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ إِذْ كُورُوا
نِعْمَتِي الَّتِي أَنعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ
عَلَى الْعَالَمِينَ ۚ ۴۷ وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي
نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يَقْبَلَ مِنْهَا
شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ۚ ۴۸

الرابع

* “ખુદાની મોલાકાત” કારણાને શરીરમાં ઘણી વખત આવે છે, પણ શીઆના મત પ્રમાણે તેનો અર્થ એ છે કે ખુદાનો બદલો મેળવવો, કારણ કે તેઓ માને છે કે ખુદા અદરશ્ય છે, પણ સુન્ની લોકો માને છે કે ક્યામતને દિવસે ખુદાની મોલાકાત થાય છે.

† દરરોજ મુસાનો મોતિદાસ કારણાને શરીરમાં જુદી જુદી જગ્યાએ આવે છે તેથી તેની ‘ત્રિદશીનુ’ રૂપાંત જેમ જેમ આવવું જશે તેમ તેમ દુઃ આપતો જશે.

હે એસરાઇલના છોકરાઓ, * મહારી બક્ષિશ
 ને મેં તમારા ઉપર કરી છે તે સંભારો,
 અને મહારી સાથેનો કરાર પૂરો કરો,
 હું તમારી સાથેનો કરાર પૂરો કરીશ, અને
 મહારાજ ૩૨ રાખે. ૪૦. અને તમારી
 પાસે ને (તૌરાત) છે તેની સત્યતા
 બતાવનાર ને (કારઆન) મેં નીચે મોકલ્યું
 છે તેમાં ઇમાન લાવો અને તમે તેને
 નહિ માનવામાં પહેલા થાઓ નહિ +
 અને તમે મહારી આચારી (વાકયો)
 ભુલ કિમતે ખરીદો નહિ; અને મહારાજ
 ૩૨ રાખે. ૪૧. અને તમે સત્યને અસત્ય
 સાથે ભેળવી છૂપાવો નહિ, અને તમે સત્યને
 છૂપાવો છો અને તે તમે લાશ્ચો છો. ૪૨.

يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي
 أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أَوْفِ
 بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ٤٠ وَأَمِنُوا بِمَا
 أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
 أُولَٰئِكَ كَافِرِينَ ٤١ وَلَا تَسْتُرُوا بِآيَاتِي تَمَا قِيلَ
 وَإِيَّايَ تَأْتُونَ ٤٢ وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ
 بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٤٣

* હઝરત યઅકુબની આજ્ઞા અને તેના વંશજોને બની-એસરાઇલ કહે છે અને તેઓમાંજ
 હઝરત મુસા જન્મ્યા હતા, અને તૌરાત કેતાબ તેના તરફ તેઓને માટે નીચે મોકલવામાં આવી
 હતી અને ફેરઆનથી તેઓને મુક્ત કરાવી શામ દેશમાં તેઓને વસાવ્યા. અને તેઓની કને
 ખુદાએ એવો કરાર કરાવી લીધો કે તમારે તૌરાતના હોકમ પ્રમાણે વર્તવું અને હું ને પેચગઅર
 મોકલું તેને મદદ આપી; પણી તેઓ આડે રસ્તે આસ્થા અને તેઓમાંના વિદ્વાન માણસો લાંચ
 લઇ તેઓને ધર્મ વિશે ઉલટું સમજાવતા, અને સત્ય વાતો છૂપાવતા અને પોતાના પેચગઅરોના
 હોકમનો અનાદર કરતા, અને તૌરાતમાં હઝરત પેચગઅરનો ને વખાણ અને વર્ણન આપેલું
 હતું તે સ્પષ્ટ તેઓએ બદલી નાખ્યું. આ સ્પષ્ટી બાબતો નીચેની આખાતમાં ખુદ તેમને
 યાદ દેવાય છે.

† આનો સંબંધ યહુદી લોકોના વિદ્વાન માણસોની સાથે છે. તેઓ યહુદી આગેવાનો પાસેથી
 લાંચ લઇને તૌરાતમાંનાં વાકયો ફેરવી નોખતા.

‡ કારઆને શરીફમાં “આયા” ના અર્થ જુદા જુદા થાય છે. કોઈ વાર તેનો અર્થ
 “એલાહી સદેશો” થાય છે, અથવા, આ ફકરામાં બતાવ્યા પ્રમાણે, તેનો અર્થ “ધર્મ પુસ્તક”
 થાય છે. કેટલીક વખત ખાસ કરીને તેનો અર્થ “કારઆનની આયા (વાકય)” થાય છે
 અને કોઇ કોઇ વાર દ્રશ્ય અમલકાર પણ થાય છે; તોપણ સંબંધ ઉપરથી તેનો અર્થ સહેલાઈથી
 સમજી શકાય છે, અને તે પ્રમાણે દરેક કેસે “આયા” નો તરજુમો કરવામાં આવ્યો છે.

પણ શેતાને તેઓ જાનને તે આઠ માટે લલચાવ્યાં. પછી તેણે તે જાનને જે (સુખ) માં તેઓ જાનને હતાં તેમાંથી બહાર કાઢ્યાં; અને અમે કહ્યું કે તમે નીચે ઉતરો; તમારામાંનાં કેટલાક ખીજા કેટલાકનાં હુરમન છે. અને તમારે માટે પૃથ્વીમાં રહેવાની એક જગ્યા અને હાંરણ પોષણનાં સાધન અસુક વખત (મરણ) સુધી છે. ૩૬. પછી આદમે પોતાના પરવરદેગાર પાસેથી (પ્રાર્થનાના) કેટલાક શબ્દો મેળવ્યા, તેથી ખુદાએ તેનો પશ્ચાત્તાપ સ્વીકાર્યો. ખરેખર ખુદા માફી આપનાર (અને) દયાળુ છે. ૩૭. અમે કહ્યું કે તમે સઘળાં ત્યાંથી નીચે ઉતરો, હવે પછી ત્યારે તમારી પાસે મહારા તરફથી એક યોધ આવે ત્યારે જેઓ મહારા યોધ પ્રમાણે ચાલશે તેઓના ઉપર ક'ંઈ ઘાસતી નથી, અને તેઓં દિલગીર થશે નહિ. ૩૮. અને જેઓ કાફર થયા અને અમારી નીશાનીઓને બૂઠી કહી છે તેઓ હુઝબની આગમાં રેહનારા છે, તેઓ તેમાં સદા રેહનારા છે. ૩૯.

فَازِلْهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا
مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقَتْنَا اهْبَطُوا بِمُضْكَمٍ
لِّبَعْضِ عِبَادِ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَ
مَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ۚ فَتَلَقَىٰ آدَمَ مِنْ رَبِّهِ
كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ۚ ۳۷ قَتْنَا اهْبَطُوا مِنْهَا جَمِيعًا ۚ
يَا بَنِيكَ مِنْهُ هَدَىٰ فَمَنْ تَبِعَ هَدَايَ
فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۚ ۳۸
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۚ ۳۹

* પ્રથમ શેતાને હઝરત આદમે લલચાવવા માટે બેહેસ્તમાં દાખલ થવાનો પ્રયત્ન કર્યો. પણ શેતા કરનારાઓએ તેને અંદર જવા દીધો નહિ. તેથી તેણે અંદર પેસવા માટે એક પછી એક જાનવરોની મદદ માગી કે જેથી તે ત્યાં જઈ હઝરત આદમ અને તેની સ્ત્રી સાથે વાતચીત કરે; પણ સર્પ સિવાય ખીજાં સઘળાં જાનવરોએ તેને મદદ કરવાની ના પાડી. સર્પ તેને પોતાનાં બે હાંતની અંદર પકડ્યો અને તે સર્પ મોરની પીઠ ઉપર બેઠો એટલે શેતાન બેહેસ્તમાં દાખલ થઈ શક્યો.

† કેટલાક કહે છે કે અહિંયાં જહુ વચન એટલા માટે વાપરવામાં આવ્યું છે કે સર્પ, ખેર, શેતાન, હઝરત આદમ, અને હવ્યાને નીચે ઉતરવાનું કેહવામાં આવ્યું હતું. તેઓને બેહેસ્તથી નીચે ઉતારવામાં આવ્યાં, હઝરત આદમ સરંદીખ એટલે સિંહલદ્વીપમાં અને હઝરત હવ્યા અરબેસ્તાનમાં જદા પાસે ઉતર્યા; અને જસે વર્ષના વિયોગ પછી હઝરત આદમે પશ્ચાત્તાપ કર્યો ત્યારે જેપ્રાર્થલ તેને મક્કા પાસે એક પર્વતપર લઇ ગયો. ત્યાં તેમને પોતાની સ્ત્રી મળી અને તેણે તેને ઓળખી.

ફેરેશ્તાઓએ કહ્યું કે તું પાક છે. તે બે
અમને શીખવ્યું છે તે સિવાય અમને
કંઈ જ્ઞાન નથી. ખરેખર તું દાના (અને)
સત્ય કરનાર છે. ૩૨. ખુદાએ કહ્યું કે હે
આદમ, તેઓ (ફેરેશ્તાઓ) ને તે
(ચીઝોનાં) નામની ખબર આપ. પછી
જ્યારે તેણે તેઓને તે (ચીઝોનાં) નામની
ખબર આપી ત્યારે ખુદાએ કહ્યું કે તું
મેં તમને કહ્યું નહોતું કે ખરેખર આકાશો
અને પૃથ્વીના છૂપા ભેદો હું જાણું છું
અને જે તમે ખુદશું કરો અને જે તમે
સંતાડો તે પણ હું જાણું છું? ૩૩.
અને જ્યારે અમે ફેરેશ્તાઓને કહ્યું કે
તમે સઘળા આદમને સેજદો કરો ત્યારે
તેઓ સઘળાએ સેજદો કર્યો; પણ
એબ્લીસે * નાપાકી અને આપવડાઈ કરી
અને તે કાફરોમાંનો હતો. ૩૪. અને
અમે કહ્યું કે હે આદમ, તું અને ત્હારી
સ્ત્રી જન્મતની વાડીમાં રહો અને તે
(નાં ફળો) માંથી જ્યાંથી તમારી જાનની
હુશ હોય ત્યાંથી તમે જાનને પુષ્કળ
ખાઓ, અને આ આડાં થાસે તમે
જાનને જતા નહિ રખો તમે જાનને
જોતમગારોમાંના થાઓ. ૩૫.

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ
أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝ قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ
بِأَسْمَاءِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَاءِهِمْ قَالَ
إِلَّمْ أَقُلْ لَكُمْ أَنِّي عَلِمْتُ الْغَيْبِ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَعَلِمُ مَا تُدْبُونَ وَمَا كُنْتُمْ
تَكْتُمُونَ ۝ ۳۳ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا
لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ
وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ۝ ۳۴ وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ
أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا
حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ۝ ۳۵

* “એબ્લીસનો” મૂળ અર્થ “નિરાશ થયેલો” થાય છે, અને શેતાનને આ નામ
આપવામાં આવ્યું છે કારણ કે તે પોતાની નાફરમાનીને લીધે ખુદાની રહમતથી નિરાશ થયેલો
છે. તેનું નામ પ્રથમ અઝઝીલીવ હતું.

† આ ઝડ સંબંધી તફસીર લખનારાઓમાં મિન્ન બિન્ન મત છે. કેટલાક કહે છે કે
તે ઘઉંનું કુંડું હતું. કેટલાક કહે છે કે તે અંજીરનું ઝડ હતું. વળી કેટલાક તેને શાકનું
ઝડ કહે છે; પણ ઘણા ખરા તફસીર લખનારાઓએ પહેલો મત કબુલ રાખ્યો છે.

અને (યાદ કર) જ્યારે હારા પરવરહેગારે
ફેરેશ્તાઓને કહ્યું કે ખરેખર હું અમીન
ઉપર એક ખલીફા * પેદા કરનાર છું.
તેઓએ કહ્યું કે શું તું દુનિયામાં એવો
માણસ પેદા કરીશ કે જે તેમાં ફસાદ
કરે અને લોહી રેડે? અને અમે શુદ્ધતાથી
તારા વખાણ કરીએ છીએ, અને હારી
પવિત્રતા યાદ કરીએ છીએ. તેણે કહ્યું
કે ખરેખર હું તે જાણુ છું કે જે તમે
જાણતા નથી. ૩૦. અને ખુદાએ આદમને
સર્વ (ચીજોનાં) નામ શીખવ્યા, પછી તે
(ચીજો) તેણે ફેરેશ્તાઓ પાસે બાહર કરી
દેખાડી; - પછી કહ્યું કે તમે આ (ચીજોનાં)
નામોની મને ખબર આપો જો તમે
સાચું કહેતા હો. ૩૧.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي
الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ
يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ
بِحَمْدِكَ وَتُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ۝ ۳۰ وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا
ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي
بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝ ۳۱

* જ્યારે ખુદાએ હઝરત આદમને પેદા કરવાનો એરહો કયો ત્યારે તેણે જેબુરાઇલ, મીકાઇલ,
અને એસરાફીલને એક પછી એક હઝરત આદમનું શરીર બનાવવા માટે જુદે જુદે સ્થળેથી જુદા
જુદા ટુંગની માટીની સાન મૂકી ભરી લાવવા માટે એકદવા. પણ પૃથ્વીને આ કામના પરિણામની
ધાસ્તી લાગવાથી તેણે ફેરેશ્તાઓને વિનતી કરી કે તમે ખુદાને આ બાબત અરજ કરોકે જે પ્રાણીને
તેણે ઉત્પન્ન કરવા પ્રવૃત્ત છે તે પ્રાણી તેની સામે કદમ પાપ કરે અને મહારા ઉપર ખુદાની
લાગવનત લાવે એની મને ધાસ્તી રહે છે. તે ફેરેશ્તાઓ ખુદાની આજ્ઞા બજાવ્યા સિવાય પાછા ફર્યા
તેથી ખુદાએ તેજ કામને માટે એઝરાફીલને એકદવો, કે જેણે કાંઈપણ લાગણી સિવાય પોતાનું
કામ બજાવ્યું; તેથી ખુદાએ તે ફેરેશ્તાને દેહમાંથી આત્મા જુદો પાડવાના કામમાં નીચ્યો અને તેથી
તે મોતને ફેરેસ્તો કહેવાય છે. જે માટી તે લાવ્યો હતો તેને પ્રથમ તો ફેરેશ્તાઓએ કેળવ્યો. પછી
ખુદાએ તેની મનુષ્યની આકૃતિ બનાવી અને ચાલીસ વરસ સુધી તેને સુકાવવા મૂકી તે દરમિયાન
ફેરેશ્તાઓ તેને વારંવાર જોવા જતા અને એજીસ પણ તેમનો એક હતો. પણ જ્યારે
એજીસે જાણ્યું કે પોતાના કરતાં મનુષ્યને શ્રેષ્ઠ બનાવવાનો ખુદાએ નિર્ણય કર્યો છે ત્યારે તેણે
મનમાં નિશ્ચય કર્યો કે તેને એવો એટલું રેહવા દેવો નહિ. પછી ખુદાએ તે માટીની આકૃતિમાં
જીવ નાંખ્યો અને તેને જુદિયાન આત્માની બહિષ્કારી. દુનિયાની દરેક વીજનું નામ અને
માન શીખવ્યું. અને જ્યારે તેણે તેને બેહેસ્તમાં મૂક્યો ત્યારે તેણે તેની અપી પાંચગાંમાંથી
તેની સ્ત્રી હઝરત હવ્વાને ઉત્પન્ન કરી.

કે જે દુષ્ટ માણસો ખુદનો કરાર નકકી થયા પછી તોડે છે અને તે કાપી નાંખે છે* કે જે ખુદાએ બોડવાને ફરમાવ્યું છે, અને પૃથ્વીમાં ફસાદ કરે છે, તેઓજ નુકસાન ખમનારા છે. ૨૭. તમે ખુદાને કેમ માનતા નથી? અને તમે નિર્ભય હતા,† પછી તેણે તમને જીવ આપ્યો. પછી તે તમને મૃત્યુ આપ્યો; પછી વળી તે તમને જીવતા કર્યો; પછી તેના તરફ તમને સંઘળાને પાછા ફેરવવામાં આવશે. ૨૮. ખુદા તેજ છે કે જેણે પૃથ્વીમાં જે સંઘળું છે તે તમારે માટે પેદા કર્યું છે. પછી તેણે આકાશ ઉપર‡ સત્તા ફેલાવી (પેદા કરવા ધાર્યું), પછી તેણે સાત આકાશો બનાવ્યાં; અને તે સર્વ ચીજ બાણનાર છે. ૨૯.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ
وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ
وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ٢٧ كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ
أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ مِيتَكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
ثُمَّ إِلَيْهِ تَرْجَعُونَ ٢٨ هُوَ الَّذِي خَلَقَ
لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَى إِلَى
السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٢٩

* એટલે કે સગપણનો સંબંધ તોડી નાંખે છે, કારણ કે હઝરત પેયગમ્બરને સંઘળા અરબ લોકો સાથે સગપણ હતું, અને યહુદી લોકો સાથે પણ હઝરત એસમાઇલ અને એસહાક દ્વારા સગપણ હતું. અથવા તો તેનો અર્થ એવો થાય છે કે પેયગમ્બરે તથા તેઓનાં પુસ્તકો વચ્ચે બેઠે રાખેલા (જુદાઈ સમગ્રી), એટલે કે કેટલાકને માનવા અને કેટલાકને ન માનવા. † એટલે કે તમે નિર્ભય વસ્તુ હતા, જેની ચાર તત્વ, વીર, લોહી વગેરે. ‡ કોરઆનના મૂલ્યં વાક્યોમાંથી આ એક ગણવામાં આવે છે. અને તેના અર્થ વિશે પૂછપરછ કરવાની મનાઈ છે. પણ આ વાક્ય કોરઆનમાં કેટલીક વખત આવે છે અને તેથી તફતીર લખનારાઓ તેને એવા અર્થમાં લે છે કે ખુદાએ અર્થ એટલે નખત બનાવવાનો નિશ્ચય કર્યો. અર્થવા કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે તેણે પોતાની સત્તા તે ઉપર ફેલાવી એટલે કે જેની રીતે કોઈ પાદશાહ પોતાનું રાજ્ય સ્થાપી હોકમ ચલાવે છે તેવી રીતે તેણે સંપૂર્ણ સત્તા પૂર્વક ત્યાંથી સંપૂર્ણ સૃષ્ટિનું કામ ચલાવ્યું.

અને તું (હે મોહમ્મદ) તેઓને
પ્રશનગર આપ કે જેઓએ ઇમાન
આણ્યું છે અને સારાં કામ કર્યા છે કે
તેઓને માટે ગેદેશતની વાટીઓ છે જેની
નીચે નદીઓ વહે છે. જ્યારે તેઓને
તેમાંથી કંઈ ફળ ખાવા માટે આપવામાં
આવે છે ત્યારે તેઓ કહે છે કે આ
તેજ છે કે જે અમને અગાઉથી ખાવા
આપવામાં 'આબુ' હતું; અને તેમાં
તેઓની આગળ દુનિયાના જેવાં ફળો
લાવવામાં આવશે. અને તેઓને માટે
તેમાં પાક સ્ત્રીઓ છે અને તેઓ તેમાં
નિરંતર રહેનાર છે. ૨૫. ખરેખર ખુદા
એક મચ્છર કે તે કરતાં કોઈ બરા
મહોટા (જતું) નો દાખલો આપવામાં
શરમાતો નથી. પછી જેઓ ઇમાન
લાવ્યા છે તેઓ જાણે છે કે તે દાખલો
પોતાના પરવરદેગાર તરફથી સત્ય છે;
પણ જેઓ કાફર થયા છે તેઓ કહે
છે કે ખુદાએ આ પાતને દાખલા તરીકે
આપવામાં શું ધાર્યું છે? તેવડે ઘણાને
તે આટે માર્ગ લઈ બચ છે અને તેવડે
ઘણાને તે સીધો રસ્તો બતાવે છે; પણ
તેવડે દુષ્ટ કામ કરનારા સિવાય (ખીબ્લ
કાઢને) તે આટે રસ્તો લઈ જતો નથી, ૨૬.

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ
لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلًّا
رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا
الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا
وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ٢٥ إِنَّ اللَّهَ لَا يَتَّخِذُ أَنْ
يُضْرَبَ مِثْلًا مَاجُوسَةً فَمَا فَوَقَهَا فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مِثْلًا يَضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا
وَمَا يَضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ٢٦

* એટલે કે રંજમાં અને આકૃતિમાં આ દુનિયાનાં ફળોને મળતાં પણ સ્વાદમાં અને
મીઠાસમાં તેમનાથી જુદાં.

† એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે યહુદીઓએ કોરઆનમાંથી માખી અને કરોળીઆનું
વર્ણન સાંભળ્યું ત્યારે તેઓ તેની મરખરી કરવા લાગ્યા એવું કહીને કે આ શબ્દો ખુદાના
શબ્દો સાથે મળતા આવતા નથી, તેટલા માટે આ આવા વલ્લ કરવામાં આવી.

(અને) જેણે તમારે માટે પૃથ્વીની
પથારી બનાવી છે, અને આકાશની છત
ખાંધી છે. અને આકાશમાંથી પાણી
નીચે મોકલ્યું છે, પછી તેવડે તમારા
ખેતરો માટે ફળ ઉગાવ્યાં છે, માટે
તમે ખુદાની સમાન કોઈને ગણો નહિ
અને તમે તે બાણો છો. ૨૨. અને
જો તમને તે (કિસ્મત) વિષે કંઈ શંકા
હોય કે જે અમે અમારા ખંદા ઉપર
ઉતાર્યું છે તો તેના જેવી એક પણ સુરા
(પ્રકરણ) લાવો; અને તમે તમારા
સાક્ષીઓને ખુદા સિવાય બોલાવો, જો
તમે સાચું કહેતા હો. ૨૩. પણ જો
તમે તે કંઈ નથી અને તેમજ તે કદી
કરવાના નથી તો તે આગનો ઠર શબ્દો
કે જેતુ' બળતણ માણસ અને (ગંધકના)
પથ્થર* છે. તે કાફરો માટે તૈયાર
કરવામાં આવી છે. ૨૪.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ
بَنَآءً وَانزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ
مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ
أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ٢٢ وَإِنْ كُنْتُمْ فِي
رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ
مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ٢٣ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ
تَفْعَلُوا فَأْزِقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ
وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ٢٤

* આનો અર્થ ગંધકનો પથ્થર થાય છે જેની ગરમી વળીજ સખત છે અને જેની વાસ
અત્યંત ખરાબ છે.

અથવા તેઓના દાખલા આકાશમાંથી પડતા હોય* વરસાદ (માં સપડાઇ ગયેલા માણસના દાખલા) જેવો છે કે જેમાં અંધાર અને ગર્જના અને વિજળી છે. તેઓ પોતાની આંગળીઓ પોતાના કાનમાં ગર્જનાના આવાજથી મરણની પહીકને લીધે નાંખે છે-અને ખુદા કાફરોને ઘેરી લેનાર છે. ૧૯. તે નજદિક છે કે વિજળી તેઓની દ્રષ્ટિ ઝડપી લે. ન્યારે વિજળી તેઓને પ્રકાશ આપે છે ત્યારે તેઓ તેમાં (આગળ) ચાલે છે અને ન્યારે અંધાર (પાછું) તેઓના ઉપર આવે છે, ત્યારે તેઓ (સ્થિર) ઉભા રહે છે. અને જો ખુદાએ ઇચ્છ્યું હોત તો તેણે તેઓની શ્રવણ શક્તિ અને દ્રષ્ટિ લઇ લીધી હોત, ખરેખર અલ્લાહ સર્વ ચીજ ઉપર શક્તિમાન છે. ૨૦. હે માણસો, તમે તમારા પરવરદેગારની ખંદગી કરો કે જેણે તમને અને જેઓ તમારી પહેલાં હતા તેઓને પેદા કર્યા છે કે કદાચ તમે પરહીઝગાર થાઓ. ૨૧.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَ رَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْمَلُونَ أَصَابِهِمْ فِي إِذْنَهُمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذِرُ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ١٩ يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّ أَضَاءٍ لَهُمْ مَشْوَاهُ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٠ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَكُمْ تَقْوَنَ ٢١

* અહિં કાફરો અને મોનાફિઝનો સુક્ષ્મથી એક બપુંદર તોફાનની અંદર સપડાઇ ગયેલા માણસની સાથે કરવામાં આવ્યો છે, એસ્લામનો વરસાદ સાથે અને અંધકારનો (તેઓના માનવા પ્રમાણે) તેઓના સગવંદારી સાથે લગાડતો હોકમ, તેઓના આગલા ધર્મનો ત્યાગ, અને તેઓની ભવિષ્યની રિયનિ સાથે કરવામાં આવ્યો છે. વિજળી મેગનેટોએ મેગનેટી છત તથા ગતીમતની સાથે અને ગર્જના મોનાફિઝને આપેલી ધમકાની સાથે સરખાવવામાં આવી છે, તેથી ન્યારે ધર્મ મુખધમાં લગવા જવાનું ફરમાન તેઓની પાસે વાંચવામાં આવ્યું ત્યારે તે નેખમમાંથી બચી જવાનું ખારી તેઓ સંતોષ ગયા. પણ મુસલમાન લોકોએ મેગનેટો વિજળ અને મનીમન તેઓએ જોયાં કે તરતજ તેઓએ એસ્લામ ધર્મ તરફ ધણીજ વફાદારી બતાવી અને ન્યારે મુખધને અંધકાર, ભય, અતે શ્રમ તેમની સન્મુખ ખડાં થયાં ત્યારે તેઓ સન્મુખ યશ ઉભા રહ્યા અને પાછાં ખમલાં કરવા મંડ્યા.

અને જ્યારે તેઓ, જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને મળે છે, ત્યારે તેઓ કહે છે કે અમે ઇમાન લાવ્યા છીએ, અને જ્યારે તેઓ એકાંતમાં પોતાના શેતાનોની * પાસે જાય છે ત્યારે તેઓ † કહે છે કે ખરેખર અમે તમારી સાથેજ છીએ. અમે માત્ર તે લોકોની મરુખરી કરનાર છીએ. ૧૪. ખુદા તેઓની મરુખરી કરશે અને તેઓને તેઓના અધર્મમાં આંધળા બટકંતા રહેવાદેશે. ૧૫. તેઓ એવા માણસો છે કે જેઓએ ખોટો રસ્તો સાચા રસ્તાને બદલે ખરીદ કર્યો છે, તેથી તેઓના વ્યાપારે કંઈ ફાયદો કર્યો નથી; અને તેઓને સાચા રસ્તો મળ્યો નથી. ૧૬. તેઓનો મુકાબલો તે માણસના મુકાબલા જેવો છે કે જે (અધારામાંથી નીકળવા) આગ સળગાવે છે, પછી જ્યારે પોતાની આસપાસ અજવાળું થાય છે (ત્યારે છૂટો થવા પ્રયત્ન કરે છે). ખુદા તેઓનો પ્રકાશ લઇ લે છે, અને તેઓને અધારામાં રહેવા દે છે કે જેથી તેઓ ભેંધ શકતા નથી. ૧૭. તેઓ બહેરાં, મુંગાં, (અને) આંધળાં છે. તેથી તેઓ (અધર્મમાંથી) પાછા ફરશે નહિ. ૧૮.

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا
خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا
نَحْنُ مُسْتَهْزَؤْنَ ۚ اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِمَنِ
يَعْبُدْ ۖ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ۚ ۱۵ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِأَهْدَىٰ قَارِبِجَتِ
تِجَارَتِهِمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ۚ ۱۶ مَثَلُ
تَكْلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ
مَاجُولَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي
ظِلْمَاتٍ لَا يَبْصُرُونَ ۚ ۱۷ صُمُّ بَكْمٍ نَعْمِ
فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۚ ۱۸

* એટલે કે તેઓના આગેવાનો અને રનેહીઓ કે જેઓ તેમને ધર્મની બાબતોમાં ફેસલાવીને આડે માર્ગે દોરતા હતા.

† એક દિવસ જ્યારે એબેના પુત્ર અબ્દુલ્લાહે અને તેના સાથીઓએ મોમેનોને મળીને કહ્યું કે જેમ તમે હઝરત પેયગમ્બરને માનો છો તેમ અમે પણ તેને માનીએ છીએ ત્યારે તેઓએ તેને કહ્યું કે તારે મોનાફેક થવું નહિ, કારણ કે તું જૂઠું બોલો છે અને ત્હારામાં ઇમાન પણ નથી. આ ઉપરથી આ આખા વલ કરવામાં આવી.

અને માણસોમાંના કોઈ કહે છે કે અમે
અદલાહ અને છેલ્લા દિવસમાં ઇમાન
લાવ્યા છીએ, અને (ખરૂં જોતાં) તેઓ
મોમેન (આસ્તિક) નથી. ૮. તેઓ ખુદાને
અને જેઓ ઇમાન લાવ્યા છે તેઓને
છેતરે છે, પણ તેઓ પોતાનાજ સિવાય
(બીજા કોઈને) છેતરતા નથી, અને તે
તેઓ જાણતા નથી. ૯. તેઓનાં
અંતઃકરણમાં શંકા છે; પછી ખુદાએ
તેઓમાં તે શંકા વધાર્યો છે, અને તેઓને
માટે ડુઃખદાયક શિક્ષા છે, કારણ કે
તેઓ નહું કહેતા હતા. ૧૦. અને જ્યારે
તેઓને કેહવામાં આવે છે કે તમે ઝમીન
ઉપર ફસાદ કરો નહિ ત્યારે તેઓ કહે
છે કે અમે માત્ર સુધારા કરનારા છીએ ૧૧.
જલ્દી ખરેખર તેઓ પોતેજ ફસાદ
કરનારાઓ છે; પણ તે તેઓ જાણતા
નથી. ૧૨. અને જ્યારે તેઓને કેહવામાં
આવે છે કે તમે ઇમાન લાવો, જેવી રીતે
કે માણસો ઇમાન લાવ્યા છે, ત્યારે તેઓ
કહે છે કે શું અમે ઇમાન લાવીએ જેવી
રીતે કે મૂર્ખ માણસો ઇમાન લાવ્યા છે ?
જલ્દી ખરેખર તેઓ પોતેજ મૂર્ખ છે,
પણ તે તેઓ જાણતા નથી. ૧૩.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَالِيَوْمِ

الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝۸ يَخَادِعُونَ اللَّهَ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ

وَمَا يَشْعُرُونَ ۝۹ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَهُمُ

اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۖ إِنَّمَا كَانُوا

يَكْذِبُونَ ۝۱۰ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا

فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ۝۱۱

إِنَّا أَنهَمُ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا

يَشْعُرُونَ ۝۱۲ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا

آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۚ

إِنَّا أَنهَمُ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن لَّا يَعْلَمُونَ ۝۱૩

કે જેઓ (ધર્મની) અદ્રશ્ય * જાણતોમાં
 ઇમાન લાવે છે અને નમાઝ અદા
 કરે છે, અને જે અમે તેઓને ફઝી
 આપી છે તેમાંથી દાન કરે છે. ૩.
 અને જેઓ તેમાં ઇમાન લાવે છે કે જે
 (કિશ્આન) ત્હારા તરફ નીચે મોકલવામાં
 આવ્યું છે, અને જે (એલાહી પુસ્તકો)
 ત્હારી અગાઉ નીચે મોકલવામાં આવ્યાં
 છે; અને કયામતના દિવસની તેઓને પૂર્ણ
 ખાતરી છે. ૪. તેઓ પોતાના પરવરદેગાર
 તરફથી સત્ય રસ્તા પર છે. અને તેઓ
 રસ્તગારી (અકિત) મેળવનાર છે. † ૫.
 ખરેખર જેઓ કાફર થયા છે તેઓને માટે
 સરખુજ છે કે તું તેઓને ચેતવણી આપે
 કે ચેતવણી ન આપે, તેઓ ઇમાન લાવશે
 નહિ. ૬. ખુદાએ તેઓનાં અંતઃકરણ ઉપર
 અને તેઓના કાન ઉપર મોહર (છાપ)
 મારી છે અને તેઓની આંખ ઉપર પડદો
 છે અને તેઓને માટે ભારે સજા છે. ૭.

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
 وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ۝ ۳ وَالَّذِينَ
 يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِمَّا أُنزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
 وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝ ۴ أُولَٰئِكَ عَلَىٰ
 هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝
 ۵ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ
 أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝ ۶ خَسِمَ اللَّهُ
 عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ
 غَشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ ۷

સર્વત્ર ખુલખું. " બીજા અક્ષરોનો ખોલાસો બીજી સુરાઓની શરૂઆતમાં જેમ જેમ તેઓ આવતા
 જશે તેમ તેમ આપવામાં આવશે.

* " ઘીબ " નો અર્થ " અદ્રશ્ય " થાય છે, જેમ કે ખુદા, ફેરેસ્તાઓ, કયામતનો દિવસ,
 એહેરત, ફજખ વગેરે કે જે જોવામાં આવતાં નથી. તેથી આ વાક્યનો અર્થ એ કે ખરે
 ખોરો તેઓજ છે કે જેઓ તેમાં ઇમાન લાવે છે.

† આ મુરાની પહેલી પાંચ આયા મોમેનો સંબંધી છે, અને પછીના છ થી વિશ આયા
 કાફરો અને મોનાફિકો સંબંધી છે.

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી
(૨૩ ક૨૩ છું.)

અ, લ, મ, (અલેફ-લામ-મીમ) * ૧.
આ તે કેતાબ. (કોરઆન) છે કે જેમાં
કંઈ શક નથી. તે પરહીઝગારોને રસ્તો
દેખાડનાર છે, ૨.

سورة البقرة مدنية وهي مائتان وست وعشرون آية

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي آتَاكَ الْكِتَابَ لِأَرْبَبٍ فِيهِ
هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ٢

* મેં પ્રસ્તાવનામાં કહી જતાવ્યું છે કે કોરઆને શરીફમાં ૨૯ સુરા એવા છે કે જે અરબી મુજાફફરોથી શરૂ થાય છે. તે અક્ષરોના અર્થ સંબંધી મુસલમાન તફસીર લખનારાઓમાં ભિન્ન-ભિન્ન મત છે. કેટલાક કહે છે આ અક્ષરોના અર્થ એવા શુદ્ધ છે કે જે ખુદા અને પેયગમ્બર સિવાય બીજા કોઈ જાણતો નથી. કેટલાક કહે છે કે મુસલમાન ધર્મના મહાન વિદ્વાનો પણ તેના અર્થ જાણી શકે છે. અને તેઓની વચ્ચે પણ જુદા જુદા ૨૧ મત છે. દાખલા તરીકે તેમાંના કેટલાક હું અહિં આપું છું. (૧) આ અક્ષરો સુરાઓનાં નામ છે કે જેનાથી તેઓ શરૂ થાય છે. (૨) આ અક્ષરો ખુદાના નામ છે. (૩) ખોદાના નામોના આ લાગ છે. (૪) આ અક્ષરો કોરઆનનાં નામ છે. (૫) આ અક્ષરોમાંનાં કેટલાક ખુદાનાં નામ છે અને કેટલાક બીજાના નામ છે, જેમકે જેબ્રાઇલ અને હઝરત પેયગમ્બર. (૬) તેઓ માત્ર ખુદાના નામ. અને તેના બીજા વિશેષણો દર્શાવે છે. તેથી તેઓ માને છે કે આ અક્ષરો ખોદાના નામ છે અથવા તો તેના સેફાત (વિશેષણો) કે બીજાના નામ દર્શાવે છે, તેઓ કહે છે કે “અલેફ” તે “અહદ” માટે છે અને તેનો અર્થ “એક” થાય છે. અથવા “અઝ્ઝી” ને માટે છે કે જેનો અર્થ “અવિનાશી” થાય છે. અને “લામ” તે “લતીફ” ને માટે છે અને તેનો અર્થ “માયાળુ” થાય છે. અને “મીમ” તે માલેકને માટે છે અને તેનો અર્થ “મણી” થાય છે, અથવા “મજ્દને” માટે છે કે જેનો અર્થ “મદિમાયાળો” થાય છે. વળી કેટલાક કહે કે “અલેફ” “અહ્લાફ” ને માટે, “લામ” “જેબ્રાઇલને માટે” અને “મીમ” મોહમ્મદને માટે છે, અર્થાત્ “ખુદાએ જેબ્રાઇલ મારફત હઝરત મોહમ્મદને કેતાબ મોકલ્યો.” વળી બીજા કેટલાક કહે છે કે “અલેફ” તે “અના” ને માટે છે કે જેનો અર્થ “હું” થાય છે. “લામ” તે “અહ્લાફ” ને માટે છે, અને “મીમ” તે “અઅઝ્ઝો” ને માટે છે કે જેનો અર્થ “હું જાણું છું” એમ થાય છે. એટલે કે “હું

— સુરતુલ-ખકરા. —

આ સુરા મદિનામાં વહા કરવામાં આવી હતી. કુદીના કોરઆનની નકલમાં આ સુરાની ૨૮૬ આયા છે અને હેબલી પ્રમાણે ૨૮૫ અને ખસરી પ્રમાણે ૨૮૭ છે.

આ સુરા “ખકરા” કહેવાય છે તેનું કારણ એ કે ૬૭-૭૩ મી આયામાં ખકરા (ગાય) નું વર્ણન આવે છે, અને આવિયે આ સુરાની ૬૭મી આયાનું ટિપ્પણીનું છે.

હદીસમાં લખેલું છે કે જે કોઈ આ સુરા દિવસે ઘરમાં વાંચશે તો તેના ઘરમાં ત્રણ દિવસ સુધી શેતાન પેસી શકશે નહિ, અને જો રાત્રિએ વાંચશે તો ત્રણ રાત્રિ સુધી તે ઘરમાં તે પેસી શકશે નહિ. બીજી હદીસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ આ હુન્નિયામાં માનવત યવા ઇચ્છે અને કયામતને દિવસે જીતી પહોં મેળવવા ઇચ્છે છે તેણે આ સુરા વાંચવી જોઈએ.” આ ઉપરાંત આ સુરા વાંચવામાં બીજા ઘણા સવાળ છે.

કૃપાળુ (અને) દયાળુ ખુદાના નામથી

(૧૩ કૃષ્ણ.) ૧ *

૧. બધાણ ખાસ ખુદાનાંજ છે, જે સઘળી આલમનો પરવરદેગાર છે. ૨. કૃપાળુ (અને) દયાળુ છે. ૩. કયામતના દિવસનો માલેક છે. ૪. તહારીજ અમે બંદગી કરીએ છીએ, અને તહારીજ અમે મદદ માગીએ છીએ. ૫. તું અમને સીધા રસ્તો + બતાવ, ૬. કે જે તેઓનો રસ્તો છે કે જેઓના ઉપર તે મેહુરબાની કરી છે, પણ તેઓનો રસ્તો (બતાવ) નહિ કે જેઓના ઉપર તહારો કોપ થયો છે. અને તેઓનો રસ્તો (પણ) નહિ કે જેઓ આડે રસ્તે ગયા છે. ૭.

سورة الفاتحة مكية وهي سبع ايات

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ۲ الرحمن الرحيم ۳

مالك يوم الدين ۴ اياك نعبد و اياك

استعين ۵ اهدنا الصراط المستقيم ۶

صراط الذين انعمت عليهم غير

المضروب عليهم ولا الضالين ۷

* થોડા સિવાય બાકી બધા મુસલમાન તકરીર લખનારાઓ આ આયાને આ સુરાનો ભાગ ગણે છે. અને દરેક મુશની શરૂઆતમાં તે આયા આવે છે. એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે ખુદાએ આકાશમાંથી ૧૨૪ એલાહી કેતાઓ મોકલી છે. અને જેમાંની ચાર કેતાઓની અંદર તે સઘલાતું તત્ત્વ એકંદરે એકઠું કર્યું છે. તે ચાર કેતાઓ તૌરાત, એવજ્જલ, અનુર, અને કારઆન છે. અને ખુદાએ આ ચારે કેતાઓના બાવાઈનો કારઆનમાં સમાવેશ કર્યો છે. ૫લી આયા કારઆનના સારનો સમાવેશ તેણે આ વાક્યમાં કર્યો છે. તેથી આ આયા કારઆનની સુખ્ય આયાતમાંની એક છે. પ્રણીતો વધ કરતી વખતે, વાંચનનો પ્રારંભ કરતી વખતે, અને દરેક મહેલ કામનો સમારંભ કરતી વખતે, આ આયા પઠવામાં આવે છે. આ આયામાં ખુદાના બે રીશયોજો “રદમાન” અને “રદીમ” આવે છે. આ બન્ને શબ્દો એકબીર ધાતુમાંથી નીકળે છે, તો પણ તકરીર લખનારાઓ તે બેમાં કેટલાંક બારીક તફાવત દેખાડે છે, તેઓ કહે છે કે “રદમાન” એટલે આ દુનિયામાં અને કયામતમાં દયા કરનાર ખુદા. અથવા મોખેનો અને કહેશે બન્ને ઉપર આ દુનિયામાં દયા કરનાર ખુદા; અને “રદીમ” એટલે કયામતને દિવસે ખાસ મોખેનો ઉપર દયા કરનાર ખુદા.

+ એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે “સેરાનજ-મુસ્તકીમ” (સીધો રસ્તો) એટલે કારઆન અને એસ્લામધર્મ, કે જેમાં ધર્મના સઘળા શત્રુ તત્ત્વો રહેલાં છે, જેમાં કે ખુદાની એકના, તેનો ન્યાય, અને કયામતના દિવસમાં આસ્થા વગેરે. છેવા બે વાક્યા (૭ થી આપા) યદુદી અને ખિસ્તિના સંબંધમાં છે. પહેલું યદુદીઓ માટે છે. કારણ કે તેઓના ઉપર ખુદાના મોહમને અનાર કરવા અને પોતાના પેયમખાશને મારી નાંખવાને લીધે ખુદાનો કોપ થયો છે; અને બીજું ખિસ્તીઓ માટે છે, કારણ કે તેઓ હમરન ઇસાને ખુદા માની આડે રસ્તે મળ્યા છે.

— સુરતુલ-ફતેહ. —

મુસલમાન તફસીર લખનારાઓનો મોટો ભાગ માને છે કે આ સુરા મકકામાં વઢા કરવામાં આવી હતી, અને તેમાં સઘળાના માનવા પ્રમાણે સાત આયા છે. આ સુરાને બીબલ કેટલાંક નામો પણ આપવામાં આવ્યાં છે, જેવાં કે સુરતુશ-શોક, સળ્ઓલ-મસાની, ઉમ્મુલ-કેતાબ વગેરે. આ મુશ્સ સુરતુલ-ફતેહા એટલે શરૂ કરવાની સુરા કહેવાય છે, કારણ કે કોરઆને શરીફ તે સુરાથી શરૂ થાય છે; અને શોક કહેવાય છે, કારણ કે તેની અંદર ખુદાના વખાણ અને તેની બક્ષિશોનો આભાર માનવાના શબ્દોનો સમાવેશ થયે છે; અને સળ્ઓલ મસાની (સળ્અ એટલે સાત અને મસાની એટલે બેવડું) કહેવાય છે, કારણ કે આ સુરામાં સાત આયા છે અને મસાની એટલા માટે કે તેમાં શબ્દો ગળે વખત આવે છે. અથવા અર્ધ ભાગમાં ખુદાના વિશેષણોનું વર્ણન છે અને અર્ધ ભાગ મનુષ્ય વિશે છે, અથવા દરેક નમાઝમાં આ સુરા બે વખત પઢવામાં આવે છે. ઉમ્મુલ-કેતાબ કહેવાય છે, કારણ કે “ઉમ્મ” એટલે મૂળ અને કેતાબ એટલે ચોપડી. એટલે કે આ સુરા કોરઆનનું તત્વ અને મૂળ છે અને એસ્લામ ધર્મ તથા કોરઆનની મુખ્ય બાબતોનો તેમાં સમાવેશ થયેલો છે. આ સુરા મુસલમાનોમાં અતિ માનયુક્ત છે અને આખા કોરઆનનું સત્ત્વ ગણાય છે. વળી તે મુસલમાનોની દરરોજ પાંચ વખત થતી નમાઝનો અગત્યનો ભાગ છે અને દરેક નમાઝમાં તે બે વખત પઢવામાં આવે છે. આ સુરા વાંચવાના ફાયદા અસંખ્ય છે અને મુસલમાનો તે ઘણાં ઘણાં કામો માટે વાંચે છે; જેવાં કે રોગ શાન્ત કરવા માટે, વિપત્તિ દૂર કરવા, માટે ઇત્યાદિ. હદીસમાં લખેલું છે કે “જો કેઈ આ સુરા વાંચે તેને કોરઆનનો બે તૃતીયાંશ ભાગ વાંચ્યા એટલો ગદલો મળશે.” અથવા કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે “આખું કોરઆન વાંચ્યા એટલો ગદલો મળશે.” વળી એમ કહેવામાં આવ્યું છે કે આ સુરામાં પહેલેથી છેલ્લે સુધી આખી સૃષ્ટિના જ્ઞાનનો સમાવેશ થયેલો છે.

انا انزلناه قرانا عربيا لعلکم تعقلون

﴿ وانه لقرآن کریم ﴾ ﴿ فی کتاب مکنون ﴾
﴿ لا یمسه الا المطهرون ﴾ ﴿ تنزیل من رب العالمین ﴾

— ﴿ قرآن مجید ﴾ —

— ﴿ મંજમ ﴾ —

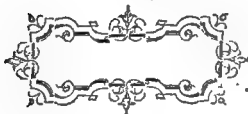
— ﴿ بزبان بکراتی ﴾ —

અરેઅર તે અતિ માનવંત કોરઆન
છ કે જે જૂની બળવી રાખેલી કેતાબ
(લૌહિ અલ્ફુજ) માં લખેલું છે.
તેને પવિત્ર માણસો સિવાય બીજો
કોઈ અડકતો નથી. તે સર્વ સૃષ્ટિના
પરવરદેગાર તરફથી નીચે ઓડાવવામાં
આવ્યું છે.

ولا رطب ولا يابس الا في كتاب مبين

અને તેઓએ તેમાંથી પાણી પીધું હતું. તે ક્વાનું પાણી પવિત્ર છે તેથી માત્ર પીવા માટે અને વેંઝું કરવા માટેજ વાપરવામાં આવે છે, અને મુસલમાનો બીજા કામમાં તેને વાપરતા નથી; અને હાલ લોકો જો તેઓએ ત્યાં રૂઝા રાખ્યા હોય તો તે પવિત્ર પાણીથી પોતાના રૂઝા ખોલે છે.

(૪૪) નાસેખ અને મનસુખ; કારઆને શરીફની અંદર કેટલાક કાયદા સંબંધી કેટલીક આયા વહાયેલી છે, પણ તે પછી તેજ કાયદા સંબંધી બીજા કેટલીક આયા વહ કરવામાં આવી છે, જેમાં એવો હોકમ થયેલો છે કે પ્રથમની આયામાં આવેલા કાયદા પ્રમાણે અમલ કરવો જોઈએ નહિ, પણ જેમ પાછળની આયામાં આવ્યું છે તેમ અમલ કરવો જોઈએ. પ્રથમ આવેલી આયા કે જે પ્રમાણે અમલ કરવામાં આવતો નથી તે મનસુખ કહેવાય છે, અને પછીથી આવેલી આયા કે જે પ્રમાણે અમલ થાય છે તે નાસેખ કહેવાય છે. આવી આયાની, સંખ્યા વિશે મુસલમાન તફસીર લખનારાઓ અને આલેમોમાં જુદા જુદા મત છે.

એટલે તે વખતે હાલ લોકોનો ખાસ લેખાસ પહેરવો; “ તવાફ ” કરવી એટલે કચાણાની ચોમેર પ્રદક્ષિણા કરવી; “ સાઈ ” કરવી એટલે સફા અને મરવા એ બે પહારો વચ્ચે દોડવું; “ રમયે જમરા ” એટલે અમુક ઠેકાણે બધા સાત કાંકરા ફેંકવા; “ કુરખાની ” કરવી એટલે કોઈ અતના જનવરનો ભોગ આપવો; “ તકબીલ ” એટલે હજરૂલ-અસ્વદ (કાળા પથર) ને ચુમી લેવી વગેરે.

(૪૦) જેહાદ; તેનો મૂળ અર્થ દોશોશ કરવી થાય છે, પણ હાલ એસ્લામ ધર્મમાં કાફિરો સામે ધર્મ માટે લડવું થાય છે. તેપણ સુસલમાનો ઉપર એક ફરજ છે; અને તેનો ફોરઆને શરીફ અને હુદીસોમાં હોકમ થયેલો છે, અને તે ખાસ એસ્લામ ધર્મનો વધારો કરવા માટે અને સુસલમાનો ઉપરથી કાફિરોની આકૃત ફર કરવા માટે ફરમાન થયેલું છે. કયે વખતે અને કયા કારણથી જેહાદ કરવી જોઈએ અને કેવા ગાળુસોચી તે ધર્મ-યુધ્ધમાં લડવું જોઈએ અને વળી દોની આમે તે લડાઈ હાવી જોઈએ, અને તેના સંબંધમાં કેવી શરતો છે તે સઘળું સુસલમાની ધર્મપુસ્તકોમાં સ્પષ્ટ વર્ણવેલું છે.

(૪૧) સોમ અથવા રૂઆ એટલે ઉપવાસ કરવો. તે પવિત્ર દિવસોનીમાંનું એક છે. ફોરઆને શરીફ અને હુદીસોના પ્રમાણે દરેક સુસલમાને, રમઝાન મહિનાનો ચાંદ દેખાય ત્યારથી તે બીબલ મહિનાનો ચાંદ દેખાય ત્યાંસુધી આ આખા મહિનામાં રૂઆ રાખવા જોઈએ, અને તે દરરોજ ફજરથી તે સૂરજ આધમે ત્યાંસુધી ખાવું કે પીવું જોઈએ નહિ, શી સંગ કરવો જોઈએ નહિ, અને તેમજ દેટલી એક બાળતો કે જેને ઓળતેલાતે રૂઆ (રૂઆ બાંગનાર) કહે છે તેનાથી ફર રહેવું જોઈએ. આ રમઝાન મહિનાના વાળેજ રૂઆ ઉપરાંત બીબલ દેટલાક સુરતહુજ રૂઆ છે કે જે અમુક દિવસોએ રાખવામાં આવે છે; જેમ કે દરેક મહિનાની અને ખાસ કરીને પવિત્ર રજબ અને શઆબાન મહિનાની ૧૩ મી, ૧૪ મી, અને ૧૫ મી તારીખ.

(૪૨) અલ્લાહત, અલઉલ્લાહ, મનાત, વદ, સોવાઅ, યધુસ, યઉક, અને નસ આ સઘળાં મૂતિઓનાં નામો છે કે જેઓને અરબ લોકો એસ્લામ ધર્મ અગાઉ પૂજતા હતા, અને તે નામો ફોરઆને શરીફમાં આવે છે.

(૪૩) ઝમઝમ; મકકાની પવિત્ર મરજેદમાં આવેલા એક કૂવાનું નામ છે. એવું માનવામાં આવે છે કે જ્યારે હજરત એબ્રાહીમ પોતાની સ્ત્રી હાજર અને પોતાના દીકરા હંઝરવ એસ્માઇલને મકકાની અસલની પવિત્ર જગ્યામાં મૂક્યા ત્યારે આ કૂવો હજરત એસ્માઇલના પગ તળેથી અમલકારિક રીતે પેદા થયો હતો;

માટે વપરાય છે. અને તે ફેરિએદીન (ધર્મના સુખ્ય કાયદા) માંનો એક છે, અને તે દરેક મુસલમાન ઉપર વાજેબ છે. અને હજરત પેયગમ્બરને ખુદા તરફથી મેઆશની રાતે જે જે હોકમો મળ્યા હતા તેમાંના આ એક છે. નમાઝ પઢવાની રીત, તેને માટે થરતો અને નિયમો એ સઘળું મુસલમાની ધર્મ-પુસ્તકોમાં પૂરેપૂરું મુસલમાન આલેમોએ આપ્યું છે. દરરોજની પાંચ વખતની નમાઝ ઉપરાંત એસ્લામ ધર્મમાં ખીજી કેટલીક ઝાતની નમાઝો અમુક વખતને માટે મુકરર થયેલ છે; જેમકે સૂર્યઘટ્ટ અને ચંદ્રઘટ્ટ વખતે, દુકાળ વખતે, મરી ગયેલા માણસને માટે, ઘણાજ લયને વખતે, ધરતીકંપ વખતે, રૂઝાની અને અઝહાની ઇદ વખતે નમાઝ પઢવી વગેરે.

(૩૭) ઝકાત એટલે ધર્મમાં જે દાન મુકરર થયેલું છે તે દર વર્ષે આપવું. આ પણ ફેરિએદીનમાંનું એક છે, અને તે દરેક આઝાદ, અક્લમંદ અને પુખ્ત ઉમરે પહોંચેલ મુસલમાન ઉપર વાજેબ છે; પણ ઝકાત, માત્ર તેજ વખતે વાજેબ થાય છે કે જ્યારે ઉપર જતાવેલ માણસ પાસે પૈસાની અમુક રકમ અથવા અમુક મેલકત હોય કે જે મુસલમાની કાયદામાં નેસાબ કહેવાય છે. અને વળી તે તેના કબજામાં પૂરેપૂરું એક વર્ષ રહેલી હોય. કેટલી રમક ઉપર અને કઇ કઇ ચીજ માટે ઝકાત આપવાની છે અને તે કેવા પ્રમાણમાં આપવાની છે અને તે કિયા માણસને આપવાની છે તે સઘળું મુસલમાની ધર્મપુસ્તકોમાં પૂરેપૂરું વર્ણવેલું છે.

(૩૮) જોખ્સ એટલે પાંચમો ભાગ. તે પણ એક ઝાતનો ધર્માદો છે કે જે મુસલમાનો ઉપર વાજેબ થયેલો છે; અને તે ધર્માદો કોને આપવો અને કયે કયે વખતે આપવો તે મુસલમાની ધર્મપુસ્તકોમાં લખેલ છે. પણ જે ધર્માદો માણસ પોતાની ખુશીથી કરે છે તે સદકા કહેવાય છે અને તેને માટે ખાસ અમુક રકમ મુકરર નથી. તે આપનારની મરજી ઉપર છે.

(૩૯) હજ એટલે ઝીલહજ મહિનાની દશમી તારીખે મકકામાં જઈ જત્રા કરવી; અને તે ફેરિએદીનમાંની એક છે. હજ કરવા માટે કોરઆને શરીફમાં ખાસ હોકમ થયેલો છે. દરેક મુસલમાનને પોતાના ઝિંદગીમાં એક વખત મકકામાં જઈ હજ કરવાની ફરજ છે. પણ જે તે મુકદ્દફ (પુખ્ત ઉમરનો), આઝાદ, આકેલ, તનહુસ્ત હોય અને તેની પાસે મકકામાં જઈ પાછા આવવા માટે અને તે દરમ્યાન પોતાની સ્ત્રી અને છોકરાઓને ખર્ચ આપવા માટે પૂરા પૈસા હોય તોજ તેની ઉપર વાજેબ છે. હજની વખતે જે જે અવમાલ અને ધર્મકિયા હાજી લોકોને કરવી પડે છે તે સઘળું મુસલમાની ધર્મપુસ્તકોમાં વર્ણવેલું છે; જેમ કે “એહરામ” પહેલું

હોકરો અને કરમાનો લખવામાં આવ્યાં છે. આ ઉપરથી મુસલમાનો કઝા અને કદર ઉપર ઇમાન રાખે છે, અને માને છે કે જે આ સંસારમાં અગાઉ યથા ગયું છે અને હવે થવાનું છે તે સઘળું તેમાં લખેલું છે, અને તેમાં અરાજો દેરદાર થવાનો નથી. અને આ સંસારમાં એકે કામ અથવા બાબત સારી કે નરસી, ખુદાની તાબેદારી કે નાફરમાની, ઇમાન કે કાફરપણું, બીભારી કે તનહુસ્તી, તવંગરી કે ગરીબાઈ, જિંદગી કે મોત વગેરે આમાંની એકે બાબત એવી નથી કે જે હોદ્દા-મહકુઝમાં લખેલી ન હોય.

(૭૪) નેજસલ એટલે ધર્મમાં બતાવેલી નાપાક ચીજો, અને નજેસ એટલે નાપાક. મુસલમાનોએ પોતાનાં શરીર, કપડાં અથવા ઘરનાં કંઈપણ સર સામાનને ધર્મમાં મુકરર કરેલી નાપાક ચીજો સાથે અડવા દેવાં બ્રહ્મચર્ય નહિ; જેમકે કૂતરો, હુકકર, લોહી, મળમૂત્ર, કાફરો, દારૂ, વીર્ય વગેરે. પણ આમાંની જે ચીજો સૂકી હોય તેને કંઈપણ અડે તો તે નાપાક થતું નથી.

(૭૫) તહારત એટલે એસ્લામ ધર્મના કાયદા પ્રમાણે કંઈપણ નાપાક થયેલી ચીજને પાક કરવી તે; અને નાપાક થયેલી ચીજને પાક કરવાની અને નાપાકીને દૂર કરવાની કેટલીક રીત નીચે પ્રમાણે છે:-

૧ ગસ્લ એટલે ધોઈ પાક કરવું; અને તે એવી રીતે છે કે ઉપર બતાવેલી નાપાક ચીજોને કંઈપણ અંગ અથવા કપડું કે સર સામાન અડી નાપાક થયેલ હોય તેને પાણીથી ધોઈ પાક કરવું.

૨ ગુસ્લ એટલે કેટલીક બાબતને લીધે પાણીથી આખું શરીર ધોઈ નહાવું; જેમ કે રાતે સ્વપ્નામાં એહતેલામ (વીર્યપાત) થયો હોય અથવા સ્ત્રીના સંગ કર્યા હોય અથવા મધ્યેતને ગુસ્લ આપ્યા અગાઉ તેને અડક્યા હોઈએ વગેરે; અને તે ઉપરાંત સ્ત્રીઓ માટે અતરાયની મુદદત પીત્યા પછી અથવા જમ્યા પછી ગુસ્લ વાજેબ છે.

૩ વોઝુ એટલે નમાઝ પઢ્યા અગાઉ મોં અને ટોણી સુધીના હાથ ધોવા અને માથાને અને પગને મસહ કરવું, પણ મુન્નીના મત પ્રમાણે પગને મસહ કરવાને બદલે ધોવા બ્રહ્મચર્ય.

૪ તયમ્મુમ એટલે જ્યારે ગુસ્લ અને વોઝુ વાજેબ હોય છે ત્યારે તેને બદલે અમુક કારણો કે જે ધર્મમાં બતાવેલ છે. તેને લીધે પાણીને બદલે માટી વાપરવી; અને તે એવી રીતે કે પાક માટીને જે હાથની હથેળીએ અડા અડકારી મોં ઉપર અને કાંઠા સુધીના હાથને મસહ કરવું.

(૭૬) સલાત; તેનો મૂળ અર્થ બંદગી થાય છે પણ હાલ મુસલમાની ધર્મમાં દરરોજની પાંચ વખતની ફરમાવેલી અને બીજી કેટલીએક નમાઝો

• (૨૮) મોઝલેઝા (ચમત્કાર) એ કોઈ પણ પેયગમ્બરનું એક અદ્ભુત કાર્ય છે કે જે ઉપરથી તેને ખુદા તરફથી પેયગમ્બરી પદવી મળેલી છે તે સાબિત થાય છે. હદીસમાં લખેલું છે કે હઝરત પેયગમ્બરના પવિત્ર શરીરમાં ૧૦ દેખીતી ચમત્કારિક નિશાનીઓ હતી, અને હઝરતે પોતાની જિંદગીમાં ૩૦૦૦ અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ૧૦૦૦ મોઝલેઝા બતાવ્યા હતા.

(૨૯) લેલતોલ-કદર (મહારાત્રિ) એ રમઝાન મહિનાની એક રાત છે; પણ તે તે મહિનાની કઈ રાત છે તે ખુદા, હઝરત પેયગમ્બર અને તેના જુજ અસહાઓ સિવાય બીજું કોઈ જાણતું નથી. આ રાત્રિ ઘણીજ મહાન અને પવિત્ર ગણાય છે, અને તે રાતે બંદગી કરવાથી અસંખ્ય સવાળ અને લાલ મળે છે, કારણ કે આ રાતની બંદગી ૧૦૦૦ મહિનાની બંદગીની બરાબર છે. અને ખુદાનું પવિત્ર કલામ કોરઆને શરીફ તેજ રાતે હઝરત પેયગમ્બર ઉપર ઉતારવામાં આવ્યું છે. આ રાત વિષે તરજુમામાં હજી મી મુશન્નુઓ.

(૩૦) ઇદ-ઉલ-અઝહા (કુરબાની કરવાનો તહેવાર); મુસલમાની ધર્મમાં તે એક મહોત્સવનો દિવસ છે, અને તે દિવસે તેઓ કુરબાની કરે છે. તે દિવસે ઝોલ-હજ મહિનાની ૧૦ મી તારીખ છે અને મકકમાં હાજી લોકો તે દિવસે હજની મુખ્ય અબમાલ (ક્રિયા) કરે છે. તે દિવસે મકકમાં હાજી લોકો અથવા બીજે ઠેકાણે કુરબાની કરનારાઓ પોતાના ગળા પ્રમાણે બકરીની અથવા ઘેટાની અથવા ગાયની અથવા બિંટની કુરબાની કરે છે. હઝરત એબ્રાહીમ પોતાના દીકરા હઝરત એસ્માઈલને કુરબાની કરવા ખુદાના હોકમથી તૈયાર થયા હતા, તેની યાદદાશત માટે હઝરત પેયગમ્બરે આ દિવસે કુરબાની કરવાનું ફરમાન કર્યું છે. આ દિવસે અમુક નમાઝ અને ખોત્બા પઢવાનો હોકમ થયો છે.

(૩૧) ઇદુલ-ફતર એટલે રમઝાન મહિના પછીનો તહેવાર. રમઝાન મહિનાનો છેલ્લો રોજ પૂરો થાય કે તરતજ શબ્વાલ મહિનાની પહેલી તારીખે તે તહેવાર આવે છે. તે દિવસે મુસલમાનો ફકીર લોકોને અમુક દાન આપે છે કે જે ફતર અથવા સદકતુલ-ફતર કહેવાય છે. આ દિવસે પણ મુસલમાનો અમુક નમાઝ પઢી પીથએમામનો ખોત્બા સાંભળે છે.

(૩૨) વલ (એલાહી ગ્રેરણા). તે એક એલાહી સંદેશો છે કે જે જેબ્રાઈલ ફરેશ્તા ખુદા તરફથી પેયગમ્બરો ઉપર લાવે છે. પણ પેયગમ્બરે ખાતરીથી જાણવું જોઈએ કે તે લાવનાર જેબ્રાઈલ ફરેશ્તા છે. આખું કોરઆને શરીફ આ પ્રમાણે હઝરત પેયગમ્બરને વલ કરવામાં આવ્યું હતું.

(૩૩) અલ-લૌહુલ-મહકુઝ (બળવી રાખેલું પાંદીયું). તે એક પાંદીયું અથવા કેતાબ છે કે જેમાં માણસો સંબંધી સૃષ્ટિ અગાઉ ખુદાના મુકરર થયેલા

(૨૧) કાફર, મોશરફ, મોહાહેદ, અને મોરતહ એટલે તે માણસ કે જે ઉપર બતાવેલી એક પણ બાબતમાં ઇમાન રાખતો નથી અને તેનો એનકોર કરે છે. પણ મોનાફેક (ટોંગી) એટલે જે માણસ ગ્રહિર રીતે એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થાય છે અને અંતઃકરણથી ઇમાન રાખતો નથી.

(૨૨) મોહાજેરીન એટલે દેશ છોડી પરદેશ જનાર; પણ આ શબ્દ ખાસ તે મુસલમાનો માટે વાપરવામાં આવે છે કે જેઓ એસ્લામની શરૂઆતમાં પોતાનું શહેર મક્કા છોડી હજરત પેયગમ્બર સાથે મદિને ગયા હતા. વળી હજરત પેયગમ્બરે મક્કા છોડી લીધું ત્યાં સુધીમાં જે જે માણસો મક્કામાંથી અથવા ખીજા દેશાવશેમાંથી મદિને આવી હજરતની સાથે રહ્યાં તેઓ પણ મોહાજેરીન કહેવાય છે.

(૨૩) અનસાર એટલે મહદગાદો. મદિનામાં જેઓ પ્રથમ એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થયા, અને જ્યારે હજરત પેયગમ્બર મક્કા છોડી મદિને ગયા ત્યારે હજરતને માન હઇ મહદ કરી તેઓ અનસાર કહેવાય છે.

(૨૪) મસ્જેદુલ—અકસા એ બતોલ—મોકદ્દસની મસ્જેદનું નામ છે કે જે હજરત સોલાયમાને ખંધાવી છે. મેઅરાજની રાતે હજરત પેયગમ્બર મક્કેથી ત્યાં ગયા અને ત્યાંથી પછી આકાશ તરફ ચઢ્યા.

(૨૫) “ મેઅરાજ ” નો મૂળ અર્થ “ ઉપર ચઢવું ” થાય છે; પણ તે શબ્દ હાલ હજરત પેયગમ્બર આકાશ તરફ ચઢી ત્યાં સઘળું જોઇ એક શબ્દ વારમાં પાછા આવ્યા તેને માટે વપરાય છે. આ મેઅરાજના વખતમાં જેજુરાઇલ ફેરેશ્તા હજરત પેયગમ્બરને જુરાક નામના એક સફેદ જાનવર ઉપર બેસાડી—સાત આકાશો તરફ લઈ ગયા. ત્યાં હજરત પેયગમ્બરે સઘળા પેયગમ્બરોની મોલાકાત કરી અને ત્યાંથી ઉપર ચઢી તેણે મહાન્ પરવરદેગારની હજુરમાં ઘણાંજ નમઝિક જઈ તેની સાથે વાત કરી અને દૂક મુલતમાં પાછા ઝમીન તરફ આવ્યા. ઘણાના મંત પ્રમાણે આ મેઅરાજ હજરત પેયગમ્બરની બેઅસતના બારમા વર્ષમાં થઇ હતી. આ રાતે મહાન્ પરવરદેગાર તરફથી હજરતને પાંચ વખત નમાઝ પઢવાનો હોકમ થયો અને હજરતે તે પોતાની ઉમ્મત ઉપર વાજેબ કર્યું.

(૨૬) મસ્જેદુલ—હરામ એ પવિત્ર મક્કામાં બાંધેલી મસ્જેદ છે, જ્યાંથી પ્રથમ હજરત મેઅરાજની રાતે બેતોલ—મોકદ્દસની મસ્જેદમાં ગયા, અને ત્યાંથી આસમાન તરફ ઉંચે ચઢ્યા.

(૨૭) કઅબા મક્કાની મસ્જેદમાં આવેલા એક મકાનનું નામ છે, અને તેમાં પવિત્ર હજરત—અસ્લહ (કાબો પથ્થર) મૂકવામાં આવ્યો છે; તેને બેતોસ્લાહ પણ કહે છે.

મુસલમાની ફેરકા ખાતરીપૂર્વક માને છે કે તે દિવસે માણસનો આત્મા શરીર સાથે ફરીથી જોડાઈ કબરમાંથી બહાર નીકળશે, અને સઘળાની પાસેથી હેસાળ લેવામાં આવશે; અને તે દિવસ ક્યારે આવવાનો છે તે ખુદા સિવાય બીજું કોઈ બાબતું નથી. પણ કોરઆને શરીરમાં અને હઠીસોમાં કેટલીક નિશાનીઓ આપેલી છે કે જે નિશાનીઓ આ દુનિયાની અંદર કયામતના દિવસ અગાઉ ઝાહર થાય છે; અને તે ઉપરથી ખબર પડે છે કે તે દિવસ નજદિક છે; જેવી કે (૧) માણસોનું ઇમાન બગડી ઘટતું જાય છે. (૨) આ દુનિયામાં ફસાદ અને ફેતના અને શોર બકોરનો વધારો. (૩) મ્હોટી મ્હોટી આફતો, અને દુકાળ. (૪) દબલ્લુલઅર્જ (વિચિત્ર પ્રાણી) નું ઝાહર થવું કે જે મકકાની ઝમીનમાંથી નીકળી બહાર આવશે. (૫) 'મસીહુદ-દબલ્લુન' ઝાહર થવું. (૬) યઅબ્બુજ અને મઅબ્બુજનું તેઓની સામે એસ્કન્દરે બાંધેલી લોઢાની દિવાર ભાંગી બહાર આવવું; યઅબ્બુજ અને મઅબ્બુજ એ જે જંગલી કોમ છે; તેઓ તે દિવાર પછવાડેથી બહાર આવી રસ્તામાં આવેલ એક સરોવર ઝાળગી તેમાંથી સઘળું પાણી પીઈ જઈ તેને સૂકું કરી નાંખશે, પછી ખેતોલ-મોકદસમાં આવી હઝરત ઇસા અને તેનાતા ખેદાદોને ઘણું જ દુઃખ દેશે; છેવટે હઝરત ઇસા તેઓનો નાશ કરશે. (૭) અને હઝરત મહદીનું ઝાહર થવું. જે વખતે તે ઝાહર થાય છે તે વખતે દુનિયામાં સઘળે ઠંડાણે ઝોલમ અને અન્યાયનો ફેલાવો થયેલો હોય છે, પણ તે તે સઘળું ફર કરી દુનિયાને ન્યાય અને પ્રમાણિકપણથી ભરપૂર કરશે. આ ઉપરાંત બીજી કેટલીક નિશાનીઓ હઠીસોમાં આપેલી છે. કયામતનો દિવસ સઘળાને માટે છે, અને તે દિવસે સઘળી આતનાં પ્રાણીઓ, જોઈએ તો તેઓ ફેરેશતા, જેન્નો, માણસ કે જાનવર હોય, હાઝર થશે.

(૧૯) કોસર, સલમખીલ, તસનીમ અને કાકુર એ ખેહરતમાં વહેતી ચાર નદીઓનાં નામ છે, અને મોમેનો ખેહરતમાં દાખલ થયા પછી તે નદીઓમાંથી પાણી પીશે. પણ કોસર નદીની એક શાખા ખેહરતના દરવાજા પાસેથી જ વહે છે, અને કયામતને દિવસે જે વખતે કે સઘળા માણસોના જોડ માથા ઉપર ૪૦ વાર છેટે આવેલા સૂર્યના તાપથી તરસને લીધે સૂકાઈ ગયા હોય છે તે વખતે તે નદીનું પાણી ખાસ મોમેનો અને સદ્ગુણી માણસોને આપવામાં આવશે.

(૨૦) મોમેન અથવા મુસલેમ એટલે જે ખુદામાં, તેના ફેરેશતાઓમાં, એલાહી કેતાબોમાં, પેયગમ્બરોમાં, કયામતના દિવસમાં, કઝા અને કદરમાં ઇમાન લાવે છે અને નમાઝ પઢે છે, અને ફઝા રાખે છે, અને ઝકાત આપે છે, અને હજ કરે છે, અને 'ધર્મના બીજા' એલાહી હોકમો પ્રમાણે ચાલે છે.

(૧૪) જહન્નમ (નરક) મોશરફો, કફરો, અને પાપી લોકો વગેરેને શિક્ષા કરવાનું ઠેકાણું છે; અને નીચે આપેલા તેના સાત ભાગ છે:— (૧) જહન્નમ (૨) લાઝા (૩) હોતમા (૪) સધર (૫) સકર (૬) જહીમ (૭) હાંવીઆ. અને દરેક ભાગ તફસીર લાખનાસઓના કહેવા પ્રમાણે એક અમુક કામ અને કેટલાક ખાસ માણસોને માટે સુકર થયેલ છે.

(૧૫) જન્નત. એ મોમેનો, પરહીઝગારો અને સદ્ગુણી માણસોની રહેવાની આનંદિત જગ્યા છે. કોરઆને શરીફમાં તેને માટે આઠ નામો આપવામાં આવ્યાં છે; અને આલેમ લોકો ધારે છે કે તે આઠ જુદા જુદા દરજ્જાનાં નામ છે— જન્નતોલ-ખોલ્લ, દારોસ-સલામ, દારોલ-કરાર, જન્નતોલ-અદન, જન્નતોલ-મઅવા, જન્નતોલ-નઅમ, અલ્લીયુન, જન્નતોલ-ફરદોસ.

(૧૬) સેરાત એ એક પૂલનું નામ છે. તે પૂલ જહન્નમ ઉપર મૂકેલો છે; અને હદિસમાં લખેલું છે કે તે પૂલ વાળ કરતાં પણ વધારે બારીક અને તલવારની ધાર કરતાં પણ વધારે તિક્ષ્ણ છે. તે પૂલ ઉપર મોમેનો ઘણીજ સહેલાઈથી અને વિજળીના વેગથી ચાલ્યા જશે; પણ કાફરો તથા પાપી લોકો પોતાના પગ લંપશી જવાથી જહન્નમ કે જે મ્હોં વિકાસી તેઓની નીચે રહેલું છે તેમાં ઉપે માથે પડી જશે.

(૧૭) મીઝાન એ તોલ કરવાનો કાંટો છે, અને તેમાં કયામતને દિવસે સઘળી ચીજોનો તોલ થશે. માણસોનાં કૃત્યોનાં નામાની ચોપડીઓ જેમાં સારાં અને નરકનાં કૃત્યો લખેલાં છે, અને જે નામેઓ અઅમાલ અથવા કેતાળ કહેવાય છે તેનો તે દિવસે તેમાં તોલ થશે; અને જેનાં સારાં કૃત્યો તોલમાં વધારે થશે તે તે શિક્ષામાંથી બચી જશે, પણ જેનાં નકારાં કામો તોલમાં વધશે તેને જહન્નમમાં ફેંકી દેવામાં આવશે. તોલ કરતી વખતે દરેક માણસને પોતાનાં કૃત્યોની નોંધ પોથી આપવામાં આવશે; અને મોમેનો અને સદ્ગુણી માણસોને તેઓની નોંધ પોથી જમણા હાથમાં આપવામાં આવશે, અને તેઓ તે નામું ઘણીજ સહેલાઈથી વાંચી સંતોષ પામશે; પણ કાફરો અને પાપી લોકોને તે નામું તેઓના ડાબા હાથમાં આપવામાં આવશે અને તેઓનો ડાબો હાથ તેઓની પીઠ પછવાડે બાંધવામાં આવશે અને તેઓનો જમણો હાથ તેઓની ગરદન સાથે બાંધવામાં આવશે.

(૧૮) કયામત અથવા મઆદ માણસો પાસેથી હેસાબ લેવા અને તેઓને ભટલો આપવા માટે સજીવન કરવાનો દિવસ છે. તે દિવસ અરૂર આવનાર છે જેમ કમાન રાખવું એ સુસલમાની ઉસુલેદીન (ધર્મના મૂળ પાયા) માંનો એક છે. કોરઆને શરીફમાં તે દિવસને ઘણાં નામો આપવામાં આવ્યાં છે. સઘળા

(૭) મલક એટલે ફેરેશ્તો. મુસલમાની ધર્મ પ્રમાણે ત્રણ વર્ગનાં-મુન્ધિમાન મખલુક ખુદાએ પેદા કરેલાં છે. (૧) ફેરેશ્તાઓ કે જેઓને તુરમાંથી પેદા કરવામાં આવ્યા છે. (૨) જેઓ કે જેઓને આગમાંથી પેદા કરેલ છે. (૩) માણસો કે જેઓને માટીમાંથી પેદા કરેલ છે. ફેરેશ્તાઓની સંખ્યા અત્રણિત છે, અને તેઓની સંખ્યા ખુદા સિવાય બીજું કોઈ જાણતું નથી, અને ફેરેશ્તાઓથી આખું વિશ્વ ભરેલું છે. તેઓમાંના ચાર મુખ્ય ફેરેશ્તાઓ છે કે જેઓ 'કરૂખીયુન' કહેવાય છે. (૧) જેબ્રાઇલ કે જે ડહોલ-અમીન કહેવાય છે. તે પેયગમ્બરો ઉપર વહા લાવનાર ફેરેશ્તો છે. (૨) મીકાઇલ, તે માણસોને ડૂબી વહેંચી આપનાર ફેરેશ્તો છે. (૩) એસરાફીલ, એ ફેરેશ્તો. કયામતના દિવસની શરૂઆતમાં મુર વગાડે છે અને સમજા સજીવન થાય છે. (૪) એઝરાફલ, તે મૃતને ફેરેશ્તો છે.

(૮) એબ્દીસ એટલે શેતાન, કે જે સઘળાં દુષ્ટ જેન્નોનો બાપ છે. જ્યારે હઝરત આદમને પેદા કરવામાં આવ્યા, અને ખુદાએ સઘળા ફેરેશ્તાઓને તેને સેજદો કરવા હોકમ કર્યો ત્યારે શેતાને નાફરમાની કરી સેજદો કર્યો નહિ, તેથી તેને આકાશમાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યો, અને જે માણસોને ફાસલાવી પાપમાં દોરે છે તે જાજ શેતાન છે.

(૯) રફીખ અને અતીફ એજે ફેરેશ્તાઓનાં નામ છે. તેઓ કેરામુલ-કાતેબીન પણ કહેવાય છે. તેઓ માણસોનાં કૃત્યોનું નામું લખનાર છે. તેમાંનો એક સારાં કૃત્યોની નોંધ રાખે છે અને બીજો ખરાબ કૃત્યોની.

(૧૦) સુનકર અને નકીર એજે ફેરેશ્તાઓનાં નામ છે. તેઓ માણસ મરી ગયા પછી પહેલી રાતે કબરમાં આવી તેની પરીક્ષા લે છે, અને તેને ખુદા અને પેયગમ્બર ઉપરના ઇમાન અને એસ્લામ ધર્મ વિષે સવાલ પૂછે છે. જો તે માણસ સવાલનો ખરાબર અને પૂરેપૂરો જવાબ આપશે તો તેની કબરમાં પ્રકાશ મોકલવામાં આવશે, અને તેને ખુશીમાં રહેવા દેવામાં આવશે; પણ જો ખરાબર જવાબ આપશે નહિ તો તેને કયામતના દિવસ સુધી કાયમ શિક્ષામાં રાખવામાં આવશે.

(૧૧) માલેક, એ હઝળના ચોકીદાર ફેરેશ્તાઓમાંનો મુખ્ય ફેરેશ્તો છે, અને રેઝવાન બેહેશ્તના નેઝહુબાન ફેરેશ્તાઓમાંનો મુખ્ય ફેરેશ્તો છે.

(૧૨) અઅરાફ હઝળ અને બેહેશ્ત વચ્ચે આવેલી એક દિવારનું નામ છે. અને તે સંખાંધી ૭ મી સુરાની ૪૮ મી આયામાં વર્ણન આપેલું છે. અઅરાફ ઉપર રહેનાર માણસો વિષે બુદા બુદા અલિપ્રાયો છે. તે વિષે ઉપરજાહેરી આયાનું દિપ્પણ તરબુમાં લુગો.

(૧૩) અરઝખ મોત અને કયામતની વચ્ચેનો અવધિ (મુદદત) છે, અને તે મુદદત મરી ગયેલાં માણસ કબરમાં ગાળે છે. મરણ પછી આત્માની સ્થિતિના અંશધર્મમાં મુસલમાનોના ઘણા અભિપ્રાયો છે, અને તે અહિંયાં આપી શકાશે નહિ.

એન્જલ હજરત ઇસાને અને ફેરઆને શરીફ હજરત મોહમ્મદ પેયગમ્બરને આપવામાં આવ્યું છે. પહેલાં ૧૦૦ પુસ્તકો “સહીફા” કહેવાય છે, અને છેલ્લાં ચાર “કેતાબ” કહેવાય છે.

(૨) નબી, મોરસલ અને રસુલ એ ત્રણ શબ્દો પેયગમ્બર માટે વપરાય છે. એકંદરે ૧૨૪૦૦૦ પેયગમ્બરો મોકલવામાં આવ્યા છે; તેમાંથી છ જણને “ઓલુલ-અઝમ” એટલે પોતાનો નવો ધર્મ સ્થાપનાર, અને આગલા પેયગમ્બરોના ધર્મને મનસુખ (રદ) કરનાર, કહેવાય છે. તે પેયગમ્બરો હજરત આદમ, હજરત તુહ, હજરત એબ્રાહીમ, હજરત ઇસા, અને હજરત મોહમ્મદ છે. પણ ફેટલાકના મત પ્રમાણે ઓલુલ-અઝમ પેયગમ્બરો નવ છે અને તેમાં હજરત આદમને ગણતા નથી, પણ હજરત યઅકુબ, હજરત યુસોફ, હજરત અય્યુબ અને હજરત દાવુદ એ ચાર તેમાં ગણવામાં આવે છે. ૧૨૪૦૦૦ પેયગમ્બરોમાંથી માત્ર ૨૮ પેયગમ્બરોનાં નામ ફેરઆને શરીફમાં આવે છે:— આદમ, એદ્રીસ, તુહ, હુદ, સાલેહ, એબ્રાહીમ, એસ્માઇલ, એસહાક યઅકુબ, યુસોફ, હુત, અસા, હાઝન, શોઅબ, અકરીમ્યા, યહ્યા ઇસા, દાવુદ, સોલયમાન, એલયાસ, અલયસઅ, અય્યુબ, યુનોસ, યુશઅ, ઓઝાઇર ઓલકેફલ, લોકમાન, એસકન્દર. આ તરજુમામાં આ પેયગમ્બરોનો ઇતિહાસ જેમ જેમ તેઓનાં નામ આવતાં જશે તેમ આપવામાં આવશે.

(૩) ફેરઆન—આ શબ્દ “ફરઅ” ઉપરથી આવેલ છે, એટલે “વાંચવું;” અને હાલ ફેરઆન શબ્દ હજરત પેયગમ્બર ઉપર ઉતારેલી એલાહી કેતાબ માટે વપરાય છે. આ નામ સિવાય ફેરઆને શરીફને બીજાં જાસ ૫૪ જુદાં જુદાં નામો આપવામાં આવ્યાં છે; અને તેમાંનાં કેટલાંક નીચે આપ્યાં છે. અલ-કલામ, અન-તુર, અલ-હોદા, અલ-ફારકાન, અઝ-ઝેફર, અલ-હેકમા. અલ-મસાની. અર-ફહ, અલ-હક, અલ-મોરહાન, અલ-મોબારક, અલ-ખયાન, અલ-મજીદ, વગેરે.

(૪) તોરાત—આ યહુદી લોકોની એલાહી કેતાબ છે કે જે હજરત અસા ઉપર ઉતારવામાં આવી હતી. ફેરઆને શરીફમાં તેને કોઇ કોઇ વખત કેતાબ પણ કહેવામાં આવે છે.

(૫) એન્જલ—એ ખ્રિસ્તિ લોકોનું એલાહી પુસ્તક છે, કે જે હજરત ઇસા ઉપર ઉતારવામાં આવ્યું હતું, અને અંબુર એ હજરત દાવુદને આપેલાં સહીફા (પુસ્તક) નું નામ છે.

(૬) નસારા (ખ્રિસ્તિઓ) અને યહુદીઓ અહલે-કેતાબ અથવા અહલે એમ્મા કહેવાય છે; કારણ કે તેઓને એલાહી કેતાબ મળેલી છે. શીઆ પંથના ફેટલાક લોકો મન્સુસ (અબ્નિ પૂજકો) એટલે પારસીઓ અહલે કેતાબ છે એમ માને છે. અહલે-કેતાબને એસ્તામી સભ્યમાં રહેવા માટે અને પોતાનું રક્ષણ મેળવવા માટે મુસલમાન પદશાહોને અમુક ખંડણી કે કર જે “જેઝ્યા” કહેવાય છે તે આપવો પડે છે.

થયેલું છે, અગર જો કે તે સેજદો મોસ્તહુજ કોય તોપણ તે આયા વાંચતી વખતે સેજદો કરી ખુદાની બ'દગી કરવી જોઈએ. (૬) મધુર અને ખુશકારક આવાજથી તે વાંચવું જોઈએ, પણ તેમાં ગાયનનો એરાદો નહોવો જોઈએ.

આ ઉપરાંત વાંચનારે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે તે ખુદાના શબ્દો વાંચે છે, અને તે મહાન્ અને શક્તિવાન્ પરવરદેગાર સાથે વાત કરે છે, અને એ કે ખુદાએ, પોતાની વર્ણન ન આપી શકાય એવી અને કાયમ રહેનાર સેફાત, અક્ષરો અને શબ્દોમાં ઝાંઝર કરી છે. વળી ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે તે આકારો અને પૃથ્વીનો પેદા કરનાર છે તથા સર્વ પ્રાણીઓને તે રૂઝી આપનાર છે. વાંચનારે દરેક આયાનો અર્થ ધ્યાનમાં લઈ તેને વારંવાર વિચારપૂર્વક વાંચવી જોઈએ અને તેમાં આવેલી એલાહી સેફાતો અને વિશેષણોનું મનન કરવું જોઈએ; અને કાફરોનો અંત અને તેઓનો કેવી રીતે નાશ થયો છે તે તરફ અને પેયગમ્બરોના અહુવાલ અને તેઓની મુશ્કેલીઓ તથા તેઓના ઉપર પડેલાં દુઃખો તરફ વિચાર કરવો જોઈએ; અને છેલ્લે જે જે એતવલીઓ અને ધમકીઓ આપવામાં આવી છે તેનાથી શિયામણ લેવી જોઈએ.

કોરઆને શરીફના બે ઝાતના અર્થ થાય છે. એક ઝાંઝર (ખુદો શબ્દાર્થ) અને બીજો બાતેન (ગુહ). વળી દરેક બાબતના ગુહ અર્થ ઘણા થાય છે, તેથી તક્ષીર લખનારાઓએ કોરઆને શરીફનો કેવી રીતે તરજુમો કરવો તેને માટે અમુક નિયમો મુકરર કર્યા છે; પણ કોઈ બાબતમાં કોરઆનનો તરજુમો કોઈ મુસલમાનને પોતાના મત અને વિચાર પ્રમાણે કરવો બયેઝ નથી. હદીસમાં લખેલું છે કે “જે કોઈ કોરઆને શરીફનો તરજુમો પોતાની મરજી અને મત પ્રમાણે કરે છે તો તે પોતાનું પેટ દુઝબની આગથી ભરે છે.” કોરઆને શરીફની ખુબીઓ અસંખ્ય છે, પણ તેનો તરજુમો સહીહ દલીલાથી અને મોઅતબર હદીસો અને મહોટા તક્ષીર લખનારાઓએ આપેલી શરતો અને નિયમો પ્રમાણે કરવો જોઈએ. વળી બીજી એક હદીસમાં હઝરત પેયગમ્બરે ફરમાવ્યું છે કે “હું તે મુસલમાનથી આશ્ચર્ય પામું છું કે જે કોરઆને શરીફ સમજતો નથી.”

વાંચનાર આ તરજુમો ખરાબર સમજી શકે એવા હેતુથી હું અહિંયાં કોરઆને શરીફમાં આવેલા અમુક શબ્દો અને એસ્લામ ધર્મના કેટલાક એસ્તેલાહી શબ્દોનો ખોલાસો આપવા ધાડું છું, અને તે ઉપરાંત કોરઆને શરીફમાં આવતા ઈમાન સંબંધી કાયદાઓ અને એસ્લામ ધર્મના મૂળતત્ત્વોનું વિવેચન કરવા હું ઇચ્છું છું.

(૧) હદીસ પ્રમાણે જુદા જુદા પેયગમ્બરોને આપેલી એલાહી કેતાબોની સંખ્યા ૧૦૪ છે; તેમાંથી ૧૦ હઝરત આદમને, ૫૦ હઝરત શૈસને, ૩૦ હઝરત ઉખનુખને, ૧૦ હઝરત જોન્નાહીમને, તોરાત હઝરત મુસાને, ઝબુર હઝરત દાવુદને,

વખતમાં એવી ધારતી લાગી કે આથી કરીને યુસલમાનોમાં તકરાર ઉઠશે, તેથી તે ખલીફાએ હોકમ કર્યો કે જે વિદ્વાન માણસો કોરઆને શરીફ જાણવામાં પ્રવીણ છે તેઓએ ભેગા મળી તમામ નકલોનો મોકાજલો કરી એક સહીદા અને મોઝતબર નકલ તૈયાર કરવી જોઈએ. તે પ્રમાણે બ્યારે એક સહીદા નકલ તૈયાર કરવામાં આવી ત્યારે તે ઉપરથી ખીલ નકલો લખી જુદા જુદા દેશાવદોમાં મોકલવામાં આવી અને આગલી નકલોને નાખુદ કરવામાં આવી. હાલમાં પણ કોરઆને શરીફના કેટલાક શબ્દોના જુદા જુદા સાત કરાચત (વાંચન) છે, અને તે કરાચતો સાત મોટા ઉસ્તાદ કારીઓએ બતાવેલા છે, અને તે સાત કારીઓ કુરસાએ-ઝંખ્યાના નામથી ઓળખાય છે. તેઓનાં નામ:—એબ્ને-કસીર, આસેમ, અબુ-અમ્ર, હમઝા, કેસાઈ, નાફેઅ, અને એબ્ને આમેર. પણ આ જુદા જુદા ઉચ્ચારથી કોરઆને મજહદના મૂળ અર્થમાં કાંઈ ફેરફાર થતો નથી, તેથી ઉપર લખેલા સાત કારીઓમાંથી કાંઈ એકના ઉચ્ચાર પ્રમાણે કોરઆને શરીફ વાંચવું તે સહીદ છે. આમાં કાંઈ પણ શક નથી કે કોરઆને શરીફની જે નકલ હાલ આપણા હાથમાં છે તેમાં કાંઈ પણ વધ થઈ ચૂકે તથા સિવાય હજારત પેચમખરના વખતમાં જે કોરઆને શરીફ લેખું કરવામાં આવ્યું હતું તેજ આ છે.

ઘણી હદીસો પ્રમાણે કોરઆને શરીફ વાંચવું તે એક ઘણુંજ સવાબતું કામ અને મોટી બંદગી છે, અગર જો કે વાંચનાર તેનો અર્થ ખિલકુલ જાણતો નહોતો. પણ જો વાંચનાર અર્થ સમજી વાંચે તો તેને તેના કરતાં સો ગણો વધારે સવાબ અને બદલો મળશે. વળી હદીસમાં લખેલું છે કે “કેટલાક માણસો એવા છે કે જેઓ ત્યાજે કોરઆને શરીફ વાંચે છે ત્યારે તેઓને કોરઆન લખનાર કહે છે.” અને આ માણસો તેઓજ છે. કે જેઓ અગર જો કે કોરઆન મોંએ વાંચે છે પણ તેની અંદર લખેલા ફરમાન, કાયદા અને નિયમો પ્રમાણે અમલ કરતા નથી; અને તેની અંદર આપેલી શિખામણોની દરકાર કરતા નથી. તેથી કોરઆને શરીફને બરાબર અને ખરી રીતે વાંચી ઉમદા બદલો અને સવાબ મેળવવા માટે વાંચનારાઓએ નીચે આપેલી શરતો ધ્યાનમાં રાખી વાંચવું જોઈએ:—

(૧) કોરઆને શરીફ વાંચવું શરૂ કર્યો અગાઉ વોગ્ગ કરવું જોઈએ. અને મોં કે ખૂંટા તરફ રાખવું જોઈએ, અને ગાનપૂર્વક બેસવું અથવા તો ઉભા રહેવું જોઈએ; અને કોરઆને શરીફ વાંચવા માટે સાચી વધારે યોગ્ય જગ્યા મસ્જિદ છે. (૨) આખું કોરઆને શરીફ ત્રણ કરતાં ઓછા દિવસમાં વાંચી પૂરું કરવું નહિ. (૩) તે નિયમીત શુદ્ધ ઉચ્ચારથી અને વિચારપૂર્વક તેના અર્થ સમજી વાંચવું જોઈએ. (૪) તે એવી રીતે તાણીને વાંચવું કે વાંચનાર પાંચે સાંભળી શકે, પણ આવી રીતે વાંચવાથી ખીલજોને અસ્વસ્થ પહોંચે તો ખીજેથી વાંચવું જોઈએ. (૫) કોરઆને શરીફની આચાનને ઘટિત માન આવવું જોઈએ, જેમ કે જે જે આયામાં સેજદાનું ફરમાન

સુરાનું નામ હોય છે, અને તે નામો તે સુરામાં આવેલા કોઈ શબ્દ ઉપરથી અથવા કાંઈ બનાવ ઉપરથી અથવા તેમાં આવેલા કોઈ માણસના નામ ઉપરથી આપવામાં આવેલા છે; અને તે બધી સુરાના મુખ્ય બે ભાગ છે. કેટલીક મહત્તમ બેઅસતના વખતમાં વહા કરવામાં આવી છે અને કેટલીક હેબ્સ પછી મદિનામાં વહા કરવામાં આવી છે; અને દરેક સુરાની શરૂઆતમાં તે કયાં વહા કરવામાં આવી છે તે બતાવવામાં આવ્યું છે. નવમી સુરા સિવાય દરેક સુરા “એસ્મેલાહ” થી શરૂ થાય છે. (૫) “શોકુઅ” નો મૂળ અર્થ “નમવું” થાય છે; પણ કોરઆનમાં આશરે ૯ કે ૧૦ આયાને શોકુઅ કહે છે, અને જ્યારે કોરઆન વાંચતી વખતે દરેક શોકુઅ પૂરો થાય છે ત્યારે મુસલમાન લોકો કોરઆનના માનની ખાતર નમે છે; અને કોરઆનમાં જ્યાં એક શોકુઅ પૂરો થાય છે ત્યાં “આઇન” અક્ષર મૂકવામાં આવે છે. (૬) એસ્વ એટલે કોરઆનનો ૧/૩૦ ભાગ, અને તેને “સીપારા” પણ કહે છે; અને કોરઆનના એવા ૩૦ સીપારા કરવામાં આવ્યા છે એટલા માટે કે દરરોજ એક સીપારા લેખે એક મદિનામાં કોરઆન વાંચી શકાય. (૭) “નેસ્ક” એટલે એક સીપારાનો અરધો ભાગ. (૮) “સોલ્સ” એટલે એક સીપારાનો ત્રીજો ભાગ. (૯) “શબ્અ” એટલે એક સીપારાનો ચોથો ભાગ. (૧૦) મનઝેલ; અને મનઝેલ કોરઆને શરીફમાં સાત છે, જેથી આખું કોરઆને શરીફ સાત દિવસની અંદર વાંચી જવું સહેલું થાય; કારણ કે હદીસમાં લખેલું છે કે કોરઆને શરીફ સાત દિવસ કરતાં ઓછા દિવસમાં વાંચવું ન જોઈએ. પણ બાબુલું જોઈએ કે સુરા અને આયા સિવાયના કોરઆને શરીફના બીજા ભાગો વાંચવાની સગવડતાને માટેજ તફસીર લખનારાઓએ હઝરત પેયગમ્બરની પછી કરેલા છે.

૧૧૪ સુરામાંથી ૨૯ સુરા એવી છે કે જે અરબી મૂળાક્ષરોથી શરૂ થાય છે, અને એમ માનવામાં આવે છે કે આ અક્ષરોમાં ઘણા શુદ્ધ લેહોનો સમાવેશ થયેલો છે; અને જો કે કેટલાક તફસીર લખનારાઓએ તે અક્ષરોનો અર્થ કરવાને ચલ ક્યો છે તો પણ એમ કહી શકાય કે આ અક્ષરોના ચોક્કસ અર્થ ખુદા અને તેના પેયગમ્બર સિવાય બીજા કોઈ બાણતો નથી.

હાલ જે આખું કોરઆને શરીફ આપણા મુસલમાનોના હાથમાં છે તે હઝરત પેયગમ્બરની ઉપર આશરે ૨૩ વર્ષની દરમિયાન કંઠે કંઠે વહા કરવામાં આવ્યું હતું. અરબ લોકોની ક્ષતેહ પછી કોરઆને શરીફની નકલો કરીને જુના જુના પ્રાંતો અને દેશાવશેમાં તે લઈ જવામાં આવ્યું; અને તે વખતે શબ્દો ઉપર ઉચ્ચાર કરવા માટે હરકાત (ચિન્હો) મૂકવામાં આવ્યાં નહોતાં, તેથી અરબલોકો જુદી જુદી રીતે ઉચ્ચાર કરી વાંચતા હતા. પણ ત્રીજા ખલીફાના

તથા કાયદાનો સંબંધ છે; એટલે કે કોરઆને શરીફ તેમનું ધર્મ સંબંધી સર્વસ્વ છે તે પવિત્ર કેતાબ અરબી લાંબામાં લખેલી છે, અને સઘળા વિદ્વાનોએ કબૂલ કરેલું છે કે તે અરબી ભાષાની પરિપૂર્ણ અને ઉત્તમ એખારત (શૈલી) માં લખેલી છે; અને તેમજ કોઈ માણસ તેના જેવું બોલી કે લખી શકે નહિ. તે હઝરત પેયગમ્બરનો કયામત સુધી એક અમત્કાર છે. અને તે ઉપરથી સાબેત થાય છે કે તે ખુદા તરફથી આવેલ છે, કારણ કે કોરઆને શરીફમાં કેટલાક ફકરા છે જેમાં હઝરતે તે ઝમાનાના ઘણાજ વિદ્વાન અને ફસાહતવાળા અરબોને કોરઆનના જેવી એક સુરા અથવા એકજ આયત લાવવાનું ફરમાવ્યું છે, પણ તેમ કરવાનું કોઈથી બની શક્યું નથી. જુદે જુદે પ્રસંગે જેખરાઈલ ફેરેશ્તા દ્વારાજે હઝરત પેયગમ્બરને કોરઆને મળદ વશ કરવામાં આવ્યું છે. કોરઆને શરીફની કેટલીક આયા ક્રિયે ક્રિયે પ્રસંગે અને યોના સંબંધમાં વશ કરવામાં આવી હતી તે હું આ તરજુમામાં બતાવીશ. આ પવિત્ર કેતાબમાં જે જે બાબતો લખવામાં આવી છે તેના સુખ્ય ત્રણ ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે:—(૧) હઝરત પેયગમ્બરની અગાઉના પેયગમ્બરોનાં વૃત્તાંત અને લોકોનો ઇતિહાસ; અને પાખીઓ ઉપર થયેલી શિક્ષા તથા સદ્ગુણી માણસોને આપેલો બદલો. (૨) નમાઝ, રૂઝા, નેકાહ, હજ વગેરેના સંબંધમાં એસ્લામ ધર્મના કાયદાઓ. (૩) નીતિ, આચાર વિચાર, હેકમત અને તત્ત્વજ્ઞાન તથા સર્વ આતની શિખામણો. કોરઆને શરીફના કંઈ રીતે વિભાગ પાડ્યા છે તે સંબંધી બરાબર ગણતરી આપવી તે ઘણું મુશ્કેલ છે; કારણ કે તફસીર લખનારાઓ વચ્ચે તે વિષે જુદા જુદા મત છે, પણ હું ઘણાંજે કબૂલ શખેલા મત પ્રમાણે અહિંયાં તે ભાગોનો બોલાસો આપવા યત્ન કરીશ. કોરઆને શરીફના નીચે પ્રમાણે ભાગ પાડવામાં આવ્યા છે:—હુર્ફ, કલેમા, આયા, સુરા, રોકુઅ, રોગુઅ, નેરફ, સોલસ, જોઝુઅ અને મનઝેલ. (૧) હુર્ફ એટલે અક્ષર, અને કોરઆને શરીફની અંદર કેટલાકના મત પ્રમાણે ૩૨૩૬૭૧ અક્ષરો અને કેટલાકના કહેવા પ્રમાણે ૩૩૮૬૦૬ અક્ષરો છે. (૨) કલેમા એટલે શબ્દ; અને કોરઆને શરીફની અંદર જુદા જુદા મત પ્રમાણે ૭૭૬૪૪ અથવા ૭૯૬૩૪ શબ્દો છે. (૩) આયાનો મૂળ અર્થ નિશાની થાય છે, પણ શુબરાતીમાં તેને એક વાક્ય અથવા શ્લોક કહીએ તો ચાલે; અને કોરઆને શરીફની સઘળી આયા સરખી નથી; કેટલીક લાંબી અને કેટલીક ટૂંકી છે. હઝરત પેયગમ્બર પછી કોરઆને શરીફની સાત નકલ કરવામાં આવી છે, અને તે નકલો કુફી, ખસરી, શામી, મક્કી, મંદની, હેબઝી અને એરાઝી કહેવાય છે; અને આ નકલોમાં કોરઆને શરીફની આયાની જુદી જુદી સંખ્યા આપવામાં આવી છે. પણ તે બધીમાં ૬૨૩૬ આયા કરતાં વધારે નથી. (૪) સુરા એટલે પ્રકરણ અથવા અધ્યાય; અને કોરઆને શરીફમાં ૧૧૪ સુરા છે. દરેક

ધર્મમાં દાખલ થઇ. મુસલેમા કંઝઝામ જે પેયગમ્બરી પદવીનો ખોટો દાવો કરતો હતો તેપણ આ વર્ષે હઝરત પેયગમ્બરને મદિને મળવા આવ્યો. સૂર્યગ્રહણ અને ચંદ્રગ્રહણ વખતે નમાઝ પઢવાના કાયદાનો પંણ આ વર્ષે હોકમ કરવામાં આવ્યો. પવિત્ર મકકાની છેલ્લી હજ જે “હજ્જતોલવદાઅ” કહેવાય છે તેપણ હઝરત પેયગમ્બરે આ વર્ષે કરી; અને તે વખતે લગભગ ૧૨૪૦૦૦ માણસો હઝરતની સાથે હજ કરવા ગયાં હતાં.

૧૧ મા વર્ષની શરૂઆતમાં મકકે હજ કરી હઝરત મદિને પાછા આવ્યા, પછી ખીમાર થયા અને થોડા દિવસની અંદર હઝરત વક્ત પામ્યા. હઝરત પેયગમ્બરની ખીમારીના ખબર ફેલાયા ત્યારે ત્રણ પુરૂષોએ અને એક સ્ત્રીએ આ પ્રસંગનો લાભ લઇને પોતે પેયગમ્બર છે એમ દાવો કર્યો. આ ત્રણ પુરૂષો મુસલેમા, તુલેહા, અને અસ્વદ હતા; અને ચોથી સબહ નામની સ્ત્રી હતી. પહેલા ખલીફાના ખલાફતની વખતમાં ખાલેદ કે જે એક બહાદુર લડવૈયો અને મ્હોટો સરદાર હતો તેને મુસલેમા સામે લડવા માટે મોકલવામાં આવ્યો અને એક સખત લડાઈ લડવામાં આવી જેમાં મુસલેમા મરાયો. પણ તુલેહા જલ્દી તામે થયો, અને પાછો એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થયો. અસ્વદ એસ કોમનો એક સત્તાવાન આગેવાન હતો. તેને તેના ઘરમાં ફેસ-એખી-અખ્દે-યકુસ અને હમ્દાન કોમની એક ટોળીએ મળી મારી નાંખ્યો. આ હઝરત પેયગમ્બરને ઘણાજ દુઃખ વૃત્તાંત છે, અને આ કેકણે એટલો હું બસ ધારૂં છું; કારણ કે હઝરતને પૂરેપૂરો ઇતિહાસ અને વૃત્તાંત આપતાં તો મ્હોટાં પુસ્તકો ભરાય. જો કે હઝરત પોતે ૧૩૦૦ વર્ષ થયાં વક્ત પામ્યા છે, તોપણ આ દુનિયામાં એવી એકે જગ્યા લાગ્યેજ હશે કે જ્યાં એસ્લામ ધર્મનો ફેલાવ થયો નહોત. દુનિયાના ગમે તે ભાગમાં જાઓ તો ત્યાં તમે જોશો કે મોઅઝઝેન મેનારા ઉપર પોકારે છે કે “અલ્લાહ સિવાય બીજો દેાઈ જુદા નથી અને મોહમ્મદ તેનો પેયગમ્બર છે.”

ભાગ બીજો.

કોરઆને શરીફ એસ્લામ ધર્મનું મૂળ અને પાયો છે; અને લાખો કરોડે મુસલમાનોનું તે એક પવિત્ર એલાહી પુસ્તક છે. સઘળા મુસલમાનો માને છે કે તે ‘જુદાઈ’ પાક કલામ છે. એ સત્ય વાત છે કે આ દુનિયાની અંદર કોરઆને શરીફ જેવી એકે એવી કેતાબ નથી કે જે હમેશા વંચાતી હોય. મુસલમાનોને માટે દરેક પ્રસંગે અને દરેક જગ્યાએ કોરઆને મળદ તેઓની ખંદગીનું મૂળ છે, અને તેઓની ઠેંગવણી અને શિખામણનો પાયો છે, અને તેઓના ધર્મ-નિયમો

તે દરમાન હેન્ડ્રાના નવમે વર્ષે થયું હતું. વળી આજ વર્ષમાં હજરત પેયગમ્બરે
છ. પાદશાહોને એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થવા માટે કાગળ લખી મોકલ્યો હતો:—

(૧) હુણશાનો રાજા નંબરી (૨) રૂમનો પાદશાહ હરકલ; (૩) ઇરાનનો રાજા
ખોસરૂ પરવીઝ, પણ તેણે હજરતનો કાગળ ફોડી નાંખ્યો; અને જ્યારે આ વાતની
હજરતને ખબર પડી ત્યારે તેણે ફરમાવ્યું કે આજ પ્રમાણે તેનું રાજ્ય છિન્નભિન્ન
થઈ નહીં પાપમાલ થશે; અને આ હજરતની લવિબ વાણીની સત્યતા થોડાજ
વખતમાં અહેર થઈ, અને અંરખ લોકોએ ઇરાનના રાજ્ય ઉપર ચડાઈ કરી હતી
લીધું. (૪) એસ્કંદરીયાનો રાજા મોકોકસ. તેણે ઘણા માનપૂર્વક જવાણ
આપી બે કેપ્તી કનીઝો હજરતને લેટ તરીકે મોકલી. તેમાંની એકનું નામ મારીયા
હતું; અને હજરતનો દીકરો એમરાહીમ તેનાથી જન્મ્યો હતો. (૫) શામનો
હાકેમ હુસસ (૬) યમામાનો હાકેમ હન્જા.

હેન્ડ્રાના સાતમા વર્ષમાં હજરત પોતાનું લશ્કર પોતાની સરદારી તળે ખેબર
તરફ લઈ ગયા. ખેબર એક ગિરિલો છે, અને તેમાં ચહુદી લોકો વસતા હતા.
તેની અને મહિનાની વચ્ચે આશરે છ દિવસનો રસ્તો છે. આ લડાઈમાં ચહુદીઓનો
પરાજય થયો, અને તેઓના સાત કિલ્લા મુસલમાન લોકોના હાથમાં આવ્યા.
અહિયા એક ચહુદી સ્ત્રીએ હજરતને ઝેર દેવાની કોશિશ કરી, તેણીએ એક બકરીનાં
ખંચાનું માંસ રાંધી તૈયાર કર્યું. પછી તેમાં ઝેર નાંખ્યું અને તે લાવી હજરત પાસે
મોકલ્યું. પણ હજરતને ખબર પડવાથી હજરતે તેણીને મારી નાંખવાનો હોકમ કર્યો.
વળી આ વર્ષે ઝિલકઅદ મહિનામાં હજરત પેયગમ્બરે મક્કાની મોલાકાત લેવાનો
એસદો કર્યો; તેથી ઘણા મુસલમાનોને સાથે લઈ મહિનામાંથી બહાર નીકળ્યા; પણ
કોરેશ લોકો દુરમનાઈને લીધે સામા થવા લાગ્યા. તેથી હજરત પશ્ચિમ તરફ ફર્યા
અને હોદેબીયા આગળ પકાવ નાંખ્યો. અહિ હોદેબીયાનું સલાહનાયું સુકરર
થયું. તેમાં એવો કશર થયો કે દશ વર્ષ સુધી સઘળી આતંત્રી દુરમની બંધ
કરવી, અને હવે પછીથી મુસલમાનોને દર વર્ષે એક વખત મક્કાની મોલાકાત
લેવા આવવાને અને ત્યાં માત્ર ત્રણ દિવસ સુધી રહેવાને હક આપવામાં આવ્યો.

હેન્ડ્રાના આઠમા વર્ષમાં મક્કાના રહેવાસીઓએ હોદેબીયાની સંધીમાં થયેલી
શરતો તોડવાથી હજરત પેયગમ્બર મક્કા તરફ લશ્કર લઈને ગયા, અને તે હતી
લીધું, અને કઅબાની અંદરની સઘળી મૂર્તિઓને બાંગી નાંખી. થોડા વખત પછી
મુસલમાનો અને હવાઝનની કોમ વચ્ચે હુનેનની લડાઈ થઈ. આ લડાઈમાં
આકાશમાંથી મોકલેલા ફેરેશ્તાઓએ મુસલમાનોને મદદ કરી હતી.

નવમા વર્ષમાં તબુકની લડાઈ થઈ.

દશમા વર્ષમાં ઘણી એક કોમે હજરત પેયગમ્બર પાસે આવી એસ્લામ

વખતથી “ હેન્ડ્રા ” નો સન શંક્ર થાય છે; અને હાલ મુસલમાન લોકોના વર્ષની ગણતરી તે ઉપરથી થાય છે. મહિનાના લોકોએ હજરત પેયગમ્બરનો ઘણીજ નમ્રતા અને ઘણીજ ખુશીથી આદરસત્કાર કર્યો; અને તરતજ તેઓએ એક મસ્જિદનો પાયો તાંખ્યો કે જે “ મસ્જિદુન-નબી ” કહેવાય છે. તેજ વર્ષમાં અહિં આં સલમાને-ફારસી કે જે હજરતના મોટા અસહાબોમાંનો એક હતો તે એસ્લામમાં દાખલ થયો, અને વળી આજ વર્ષમાં અજાનના કાયદાનું ફરમાન થયું. અને બેલાલને અજાન આપવા માટે નીમવામાં આવ્યો.

મહિને આવ્યા પછી આશરે દશ વર્ષ પછી હજરત પેયગમ્બર વફાત પામ્યા. આ વર્ષે હજરતે પોતાનો ધર્મ ફેલાવવામાં અને કાફરો સાથે લડવામાં મુગ્રાઈ; અને તે દરમ્યાન કાફરો સાથે કેટલીક લડાઈઓ પણ લડવામાં આવી; જે જે લડાઈમાં હજરતે પોતે ભાગ લઈ લશ્કરની સરદારી કરી હતી તે “ ગઝવાત ” કહેવાય છે. અને જે લડાઈમાં પોતે હાજર નહોતા, પણ પોતાના સરદારોના હાથ નીચે લડવામાં આવી હતી તે “ સરાયા ” કહેવાય છે. સઘળી મળીને ૭૦ કરતાં વધારે લડાઈઓ થયેલી છે; તેમાંથી જુદા જુદા મત પ્રમાણે ૧૬ કે ૨૧ કે ૨૪ કે ૨૭ લડાઈઓમાં હજરત પેયગમ્બર પોતેજ હાજર હતા, અને બાકીની હજરતના સરદારોના હાથ નીચે લડવામાં આવી હતી.

હેન્ડ્રાના બીજા વર્ષમાં હજરત ખદ્રના મેદાનમાં મકકાના કોરેશો સાથે લડ્યા. તે યુધ્ધમાં કોરેશોની હાર થઈ, અને અખુ-જહલ મરાયો. વળી આજ વર્ષમાં રમઝાનમાં રૂઝા રાખવાનું અને ફેત્રા આપવાનું ફરમાન થયું. વળી કેબલા પણ બેયતોલ-મોકદ્દસ તરફથી કમ્બળા તરફ ફેરવવામાં આવ્યું, અને હજરત અલીનું હજરતની દીકરી કાતેમાં સાથે લાગ્યું થયું.

હેન્ડ્રાને ત્રીજે વર્ષે ઓહોદની લડાઈ થઈ તેમાં હજરતના કાકા હુમઝા શહીદ થયા.

હેન્ડ્રાના ચોથા વર્ષમાં કેટલીક લડાઈઓ થઈ હતી; તેમાં મુખ્ય લડાઈ ખનુ-નઝર નામની યહુદીકોમ સામે હતી. તેઓને તેઓના ફસાદને લીધે મહિનામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યા અને કેટલીક હદીસો પ્રમાણે આ વર્ષમાં દારૂ પીવાની પણ મના કરવામાં આવી હતી.

હેન્ડ્રાના પાંચમા વર્ષમાં મોરૈયસીઅ અને ખદકની લડાઈઓ યહુદીઓ સામે લડવામાં આવી હતી.

હેન્ડ્રાના છઠ્ઠા વર્ષમાં હજરત બ્યારે મકકે હજ કરવા ગયા ત્યારે ત્યાંના કોરેશો અને હજરતની વચ્ચે હોદેબીઆનું તહનામું થયું. કેટલાકના મત પ્રમાણે હજના કાયદાનું પણ આજ વર્ષે ફરમાન થયું હતું; પણ કેટલાક માને છે કે

બેઅસતના ૧૧ મા વર્ષમાં મકકાના વાર્ષિક મેળાવડા વળતે મદિનામાંથી છ માણસો હજરત પેયગમ્બર પાસે આવી મુસલમાન થયા. તેઓ પાછા મદિને ગયા ત્યારે તેઓએ પોતાના નવા ધર્મના સમાચાર ત્યાંના ખીજા રહેવાસીઓને કહ્યા; તેથી તેઓમાંના કેટલાક એસ્લામ ધર્મ કબૂલ કરી મુસલમાન થયા. આ ઉપરથી આવતા વર્ષના મેળાવડા વળતે મદિનાના બાર રહેવાસીઓ હજરત પેયગમ્બર પાસે આવ્યા અને તેઓએ સોગંદ ખાઈ વચન આપ્યું કે અમે અસ્લાહ સિવાય ખીજા કશું બુદ્ધાને માનીશું નહિ; અને બ્યલિયાર, ચોરી, નિંદા અને બાળકત્યાથી દૂર રહીશું. જે કેકણે આ વચન આપવામાં આવ્યું તે “અરફા” અને “મેના” વચ્ચેની એક જગ્યા છે કે જે “અકબા” કહેવાતી હતી; તેથી આ મદિનાના રહેવાસીઓએ આપેલું વચન અકાબાની પહેલી બેંચઅત કહેવાય છે. જ્યારે તેઓ પાછા મદિને ગયા ત્યારે તેમની સાથે હજરતે તેમને કોરઆનમાં લખેલા કાયદા શીખવવાને અને ધર્મ-નિયમો બતાવવાને મુસઅબ-બેન-ઓમરને મોકલ્યા.

બેઅસતના ૧૩ મા વર્ષમાં જ્યારે મકકાના મેળાવડાને અને બાત્રાને વખત આવ્યો ત્યારે મદિનેથી ૭૨ પુરૂષો અને બે સ્ત્રીઓ કે જે એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થયા હતાં તેઓને હજરત પાસે લાવવામાં આવ્યાં. કુરબાનીને વળતે દિવસે તેઓએ હજરત પાસે આવી હજરતને મદિને લઈ જવાની દરખાસ્ત કરી, અને તેઓએ સોગંદ ખાઈ હજરતને વચન આપ્યું કે તેઓ એસ્લામ ધર્મનું તેઓના જીવને જોખમે પણ રક્ષણ કરવા તૈયાર છે. હજરતે તેઓની આ દરખાસ્ત સ્વીકારી, અને આ વખતનું આપેલું વચન ખીજા બેંચઅત કહેવાય છે. મકકાના કોરેશ લોકોને આ બાબત સહેજ ખબર પડવાથી અને આથી એસ્લામ ધર્મની ચડીયાતી થશે એમ બહીક લાગવાથી તેઓ આગળ કરતાં મુસલમાનો ઉપર વધારે ઓલમ શુઆરવા મંડયા. તેથી હજરતે મુસલમાનોને દેશ છોડી બહાર જવાનું ફરમાન કર્યું, અને તેમનામાંના ઘણા મદિના તરફ રવાના થયા. આ વખતે મકકાના રહેવાસીઓએ એક સભા ભરી હજરતની વિરૂદ્ધ કાવતરાં રચવા માંડ્યાં; તે સભાની અંદર અયુ-બહલે એમ દરખાસ્ત મૂકી કે દરેક કેમમાંથી એકેક જણાએ સાથે લેગાં થઈ પેયગમ્બરના ઘર ઉપર છાપો મારવો અને હજરતને મારી નાંખવો; પણ આ બાબત હજરતને જોખમીથી અગાઉથી ખબર આપ્યા તેથી તે રાતે પોતાના બિછાનામાં હજરત અલીને સૂવાનું ફરમાન કરીને પહેલા ખલીફા અયુ-બકની સાથે મકકા પાસેના એક પહાડમાં નાસી ગયા. કોરેશોને આ વાતની ખબર પડતાં તેઓ તરતજ તેઓની પછવાડે પડ્યા; પણ હજરતને એવાહી મદદ મળવાથી તેઓનું કાંઈ વળ્યું નહિ, અને નિરાશ થઈ પાછા ફર્યા. હજરત ત્રણ દિવસ સુધી ત્યાં રહ્યા; અને ત્યારે દિવસે મદિને જવા નીકળ્યા, ત્યાં ત્રણ દિવસે સહીસલામત પહોંચ્યા. આ

ત્રણ વર્ષ સુધી હજરતે આનગી રીતે લોકોને, આસ કરીને પોતાનાં સગાં
 બંધીને ધર્માપદેશ કર્યો. છેવટે જુદાએ હજરતને ઝાઝેર રીતે ધર્મને બોધ
 કરવાનો હોકમ કર્યો. સૌથી પહેલી એસ્લામ ધર્મ સ્વીકારનાર પોતાની વફાદાર
 બ્રો બદીઅ હતી. પણ તેણીની પછી તરતજ કોણે એસ્લામ ધર્મ કબૂલ કર્યો તે
 બેબે જુદી જુદી હદીસો છે. કેટલાક કહે છે કે તે હજરત અલી હતા, અને તેની
 પછી ઝેદ, અને પછી પહેલા બદીઅ અબુ-બક્ર હતા. પણ સુન્નીના મત પ્રમાણે
 પહેલા બદીઅ અબુ-બક્ર હતા; અને તે પછી દુક્ર મુદતની અંદર આશરે ૫૦
 માણસો એસ્લામ ધર્મમાં દાખલ થયા. હજરતના બેઅસતના ચોથા વર્ષમાં
 હજરતે મૂતિપૂજનની વિરૂધ્ધ ઉપદેશ કરવા માંડ્યો; જેથી મક્કાના રહેવાસીઓની
 હુશ્મનાઈ હજરત તરફ ઉશ્કેરાઈ, અને તેઓ સુસલમાન લોકો ઉપર ઝોલમ
 ગુજારવા અને તેઓનું અપમાન કરવા મંડ્યા. જેમ જેમ મોઝેનોની સંખ્યા
 વધતી ગઈ તેમ તેમ મક્કાના રહેવાસીઓની હુશ્મનાઈ તેઓના તરફ વધતી ગઈ;
 તેથી કાફિરોના ઝોલમમાંથી બચવાને માટે હજરતે સુસલમાનોને પરદેશમાં જઈ
 આશ્રય લેવાનું ફરમાન કર્યું. આ ઉપરથી આશરે ૧૧ માણસો પોતાના કુટુંબ કબીલા
 લઈને વહાણમાં બેસી હબશામાં ગયા. અને ત્યાંના રાજા નબશીએ તેઓને
 આશ્રય આપી તેમનું રક્ષણ કર્યું, અને ત્રણ વર્ષ પછી પાછા તેઓ મક્કામાં આવ્યા.

બેઅસતના દશમા વર્ષની શરૂઆતે અને પોતાની ૫૦ વર્ષની ઉંમરે હજરતની
 બી બદીઅ વફાત પામી. ૨૫ વર્ષ સુધી તેણી હજરતની મહદગાર હતી, અને
 તેણીના વફાતથી હજરતને બેહદ દિલગીરી થઈ. વફાત વખતે બદીઅની ઉંમર
 ૬૫ વર્ષની હતી. તેજ વર્ષમાં હજરતના કાકા અબુ-તાલેબ જેણે હજરતને પોતાના
 રક્ષણ તળે રાખ્યા હતા તે પણ વફાત પામ્યા. બદીઅના વફાત પછી બે એક
 મહિને હજરત સૌદાને પરણ્યા અને પહેલા બદીઅની દીકરી અયેશા સાથે પણ
 હજરતે વેવિશાળ કર્યું. કેટલાક માને છે કે હજરતની બેઅરાજ (રતે આકાશ
 તરફ ગયા તે) પણ આજ વર્ષમાં થઈ હતી. પણ કેટલાક માને છે કે બેઅસતના
 ખારમા વર્ષમાં બેઅરાજ બની હતી. અબુ-તાલેબના અને બદીઅના વફાત પછી
 હજરત મક્કા પાસેના તાયેફ શહેરમાં ગયા, અને ત્યાંના રહેવાસીઓને એસ્લામ
 ધર્મમાં દાખલ થવા ઉપદેશ કર્યો; પણ તેઓ પોતાના કાફિરપણાને વળગી રહ્યા,
 તેથી હજરતને પાછા મક્કે આવવાની અડર પડી. પાછાં આવતાં રસ્તામાં ન્યારે
 હજરત રાત્રે વખતે બત્ને-નખલામાં ફોરઆને શરીફ વાંચતા હતા ત્યારે નસીબીનમાંથી
 સાત જેનો હજરતનો આવાઝ સાંભળીને હજરતની પાસે આવ્યા અને તરતજ
 તેઓએ એસ્લામ ધર્મ કબૂલ કર્યો. ત્રણ મહિના પછી જેનોની એક મોટી
 સંખ્યાએ હજરત પેયગમ્બર પાસે આવી એસ્લામ ધર્મ ગ્રહણ કર્યો.

હઝરતને પોતાની પેયગમ્બરી પદવીની અને બેઅસતની નિશાનીઓ ઝાહેર થવા લાગી. પ્રથમ તે નિશાનીઓ સાચા સ્વભાવ તરીકે ઝાહેર થઈ અને ધીમે ધીમે એલાહી વલ્લથી ઝાહેર થઈ. આ દિવસોની દરમિયાન જે જે સ્વભાવ હઝરતને આવતાં તે પૂરેપૂરાં ખરાં પડતાં; તેથી હઝરત પેયગમ્બર એકાંતમાં જઈ રહેતા અને મક્કાની પાસે આવેલા હરરા પર્વતની ગુફામાં જઈ ત્યાં રાતદિવસ ખુદાની બ'દગીમાં મથગુલ રહેતા. કેઈ કેઈ વખત હઝરત મક્કામાં આવતા અને થોડી વાર રહી પાછા ત્યાં ચાલ્યા જતા. છેવટે એક દિવસ વલ્લ ઉતર્યો અને જેબ્રાઇલ ફેરેશ્તાએ હઝરત પાસે આવીને કહ્યું કે 'તમે વાંચો; પણ હઝરતે જવાબ આપ્યો કે મને વાંચતાં આવડતું નથી. ત્યારે જેબ્રાઇલે હઝરતને બાયમાં લઈ તેનાથી સહન થઈ શકે તેમ દાખ્યા, અને ફરીથી કહ્યું કે તમે વાંચો. હઝરતે કહ્યું કે મને વાંચતાં આવડતું નથી, અને આ પ્રમાણે ત્રણ વખત બન્યું. ત્રીજી વખતે જેબ્રાઇલે કહ્યું કે "તમે તમારા પરવરદેગારના નામથી વાંચો" (સુરા ૯૬ ની પહેલી પાંચ આયા જુઓ,) ત્યારે હઝરતે આ પાંચ આયા વાંચી, અને આ હઝરત ઉપર પહેલો વલ્લ હતો, પણ પોતાના મનમાં કંઈ ઝરા પ્લીક છે એમ માલુમ પડવાથી હઝરત મક્કામાં પોતાની સ્ત્રી ખદીજા પાસે પાછા આવ્યા, અને કહ્યું કે મને લૂગડું ઓઢાડ; અને ખદીજાએ હઝરતને લૂગડું ઓઢાડ્યું, અને થોડીવારમાં હઝરતની પ્લીક જતી રહી, અને શાન્ત થયા. પછી હઝરતે જે બન્યું હતું તે ખદીજાને કહી સંભળાવ્યું. ખદીજાએ હઝરતને દિલાસો આપ્યો અને પોતાના કાકાના કીકરા "વરકા" પાસે હઝરતને લઈ જઈ તમામ હકીકત તેને કહી સંભળાવી. વરકાએ હઝરતને ખાતરી આપી કહ્યું કે જે તમારી પાસે આવ્યા હતા તે જેબ્રાઇલ ફેરેશ્તા છે કે જે અગાઉ પણ પેયગમ્બર ઉપર એલાહી સંદેશ અને વલ્લ લાવતા. થોડી મુદ્દત પછી વરકા મરી ગયો; પણ મરતી વખતે તેણે દિલગીરી બતાવી હઝરતને. કહ્યું કે હું તમારી બેઅસત (પેયગમ્બરી) ના વખતમાં તમને મદદ કરવાને રહ્યો નહિ. હઝરત પાસે જેબ્રાઇલ પહેલો વલ્લ લાવ્યા તે પછી થોડી મુદ્દતની દરમિયાન હઝરત ઉપર કાંઈ વલ્લ મોકલવામાં આવ્યો નહિ; અને તે દરમિયાન હઝરતના મનમાં સહેજ દિલગીરી થઈ, પણ અસુક મુદ્દત વીતી ગયા પછી બ્યારે હઝરત પોતાનું કપડું ઓઢી સૂતા હતા ત્યારે ફરીવાર જેબ્રાઇલ ફેરેશ્તા આવ્યા અને તેણે હઝરતને નીચે પ્રમાણે કહ્યું, "હે તું ત્હારા કપડામાં વિંટળાએલા, ઉભો થા, અને ધર્મને ઉપદેશ કર." (સુરા ૭૪ ની શરૂઆત જુઓ). આ હઝરતની પેયગમ્બરી પદવી માટે એલાહી સંદેશ હતો, અને તે "બેઅસત" કહેવાય છે; અને ત્યાર પછીથી હઝરત ઉપર હમેશા વલ્લ ઉતરતા હતા.

હઝરત પેયગમ્બરની ઉમર ૨૫ વર્ષની થઈ ત્યારે મક્કામાં ખદીજ નામની સૌથી તવંગર સ્ત્રીની દરખાસ્તથી હઝરતને એક કાફલાના ઉપરી નીમી વેપારની ઘણી ચીજો સહિત ખદીજના એક આડતીઆ તરીકે શામમાં મોકલવામાં આવ્યા. હઝરતનો કટટો દુશ્મન અબુ-જહલ પણ આ કાફલામાં હતો. આ મુસાફરી દરમ્યાન જે જે આશ્ચર્યકારક બનાવો અને મોઝજેઝો હઝરતે કર્યા તે સઘળાં ઇતિહાસમાં વર્ણવેલાં છે. પણ તે ઘણાં લાંબાં હોવાથી અહિં આપી શકાય તેમ નથી. તે મુસાફરીમાં હઝરત ફતેહમંદ થયા અને વેપારમાં ઘણાજ ફાયદો થયો; અને મકકે પાછા આવ્યા ત્યારે ખદીજ હઝરતને ઘણાંજ માન અને ખુશી સહિત મળી. હઝરતના કરેલાં મોઝજેઝોની ખખર ખદીજને અગાઉથી પહોંચી હતી; અને તેથી હઝરતની ઉપર તેણીને ઘણાજ પ્રેમ ઉત્પન્ન થયો. જો કે ખદીજએ વિધવા થયા પછી મક્કાના ઘણાજ મ્હોટા અને માનવંત રહેવાસીઓની શાદીની દરખાસ્ત નાકબૂલ કરી હતી તોપણ આ વખતે તેણીએ એકદમ શાદીને માટે હઝરતને દરખાસ્ત મોકલી. જ્યારે હઝરત તેણીને પરણ્યા ત્યારે તેણીની ઉમર ૪૦ વર્ષની હતી, અને તે પહેલાં તેણી બે વખત પરણી હતી. હઝરત સાથે પરણ્યા પછી ખદીજને બે દીકરા અને ચાર દીકરીઓ થઈ; એક કાસેમ, પણ તે બે વર્ષની ઉંમરે મરી ગયો હતો, અને આ ઉપરથી હઝરતને “અબુલ-કાસેમ” કહેવામાં આવે છે, બીજો અબ્દુલ્લાહ; તે પણ નાનપણમાંજ મરી ગયો હતો. અને ચાર દીકરીઓનાં નામ ઝૈનબ, શેકીયા, ઝોન્ને-કુલસુમ, અને ફાતેમા એ પ્રમાણે હતાં.

૩૫ વર્ષની ઉંમરે જ્યારે કોરૈશ લોકો પવિત્ર કબ્રાની મરમ્મત કરતા હતા, અને હજરૂલ-અસ્વહ (પવિત્ર કાળા પથ્થર)ને તેની જગ્યાએ ફરીથી મૂકવા માટે એક મ્હોટો ઝઘડો તેઓની વચ્ચે ઉઠ્યો ત્યારે હઝરતે તે ઝઘડાનું નીચે પ્રમાણે સમાધાન કર્યું. કબ્રાનું મકાન નીચું હોવાથી અને કેટલેક ઠેકાણે જીર્ણ થઈ જવાથી કોરૈશ લોકોએ તેને મરમ્મત કરી ઉંચું ચઢાવવાનો એરાદો કર્યો. જ્યારે તે મકાન ચણતાં ચણતાં હજરૂલ-અસ્વહ મૂકવાનો વખત આવ્યો ત્યારે તે પથ્થર તે જગ્યાએ કોંણ મૂકે તે વિષે તકરાર ઉઠી. કારણકે દરેક કોમ તે માન મેળવવા હુક ધરાવતી હતી. પણ છેવટે એમ ચુકર થયું કે બની શોખાને દરવાજાથી જે માણસ પહેલ વહેલો દાખલ થાય તે જો ફેસલો આપે તે સૌએ મંજૂર રાખવો. પ્રથમ દાખલ થનાર માણસ હઝરત હતા, અને તે ઘણા વખતથી “અલઅમીન” (વિશ્વાસ પાત્ર) તરીકે વખણાતા હતા. હઝરતે પોતાનો અળા પાથરી તેના વચલા ભાગમાં હજરૂલ-અસ્વહ મૂક્યો, અને હોકમ કર્યો કે દરેક કોમમાંથી એકેક માણસે અળાનો એક ખુલ્લો પકડવો, અને તે પથ્થરને તેની જગ્યાએ મૂકવો, આ ફેસલો તેઓ સઘળાંએ કબૂલ રાખ્યો, અને કબ્રાનું કામ પૂરું કરવામાં આવ્યું. આશરે ૩૬ વર્ષની ઉંમરે

હજરતનો જન્મ થયો તે રાતે પૃથ્વી ઉપર ઘણા સમત્કારિક બતાવેા અને મોઝલેઆ
 ઝાહેર થયા. ઇસનના રાત્ર ખોસકુનો મહેલ જે પૃથ્વી ઉપર એક મહોરામાં મહોરા
 હતો તે ડૂબ્યો અને તેના ૧૪ ચેનારા પડી ગયા. ઇસનના ઝરદોશ્તી ધર્મના મહોરા
 આતશકદા (અગીઆરી)ની આગ કે જે ૧૦૦૦ વરસથી બળ્યાજ કરતી હતી તે
 ખુબાઈ ગઈ; સાવાતુ મંદાવર સૂકાઈ ગયું, અને દુનિયાની અધળી માતિઓ પોતાની
 જગા ઉપરથી નીચે ઝમીન ઉપર પડી ગઈ. હજરતની મા અમીનાએ હજરતને માત્ર
 થોડા દિવસ ધવરાવ્યા, અને પછી હજરતને પોતાના કાકા અબુ-લહુબના ઘરમાં
 મુવાઇયા નામની એક દાઇને ધવરાવવા માટે સોંપવામાં આવ્યા. મુવાઇયાએ
 પણ હજરતને થોડો વખત ધવરાવ્યા, અને ત્યાર બાદ બતુસાદ નામની કોમમાં
 હલીમા નામની એક ધાવને સોંપવામાં આવ્યા; અને તેણી હજરતને અરબમાં
 પોતાને ઘેર લઈ ગઈ. ત્યાં હજરત, જે વર્ષ રહ્યા. જેજાર્ફલ ફેરેશ્તાએ હજરતનું
 હૃદય ઉઘાડી જોડેશ્તાના પાણીથી ધોઈ સ્વચ્છ કર્યું, આ બનાવ કેટલીક હલીમો
 પ્રમાણે આ જે વર્ષની આખરે બન્યો હતો. આ મુદ્દત પછી હજરતને પવિત્ર મકકા
 શહેરમાં પાછા લાવવામાં આવ્યા, પણ ત્યાંની હવા હજરતને માફક નહિ આવવાથી
 પાછા તેને હલીમાને ઘરે લઈ જવામાં આવ્યા. ત્યાં હજરત કેટલાક વર્ષ રહ્યા.
 છઠ્ઠે વર્ષે હજરતની મા તેને પોતાનાં સગાંવહાલાંને દેખાડવા માટે મદિને લઈ ગઈ;
 પણ પાછાં વળતાં માર્ગમાં તેણી માંદી પડી અને અબવા આગળ વફાત પામી, અને
 ત્યાંજ તેણીને દફન કરવામાં આવી. હજરત પેયગમ્બરને ત્યાંથી મકકે લાવવામાં
 આવ્યા, અને અબ્દુલ-મુત્તલેબે પોતાના રક્ષણતળે હજરતને રાખ્યા. પણ જે વર્ષ
 પછી અબ્દુલ-મુત્તલેબ વફાત પામ્યા, અને હજરતના કાકા અબુ-તાલેબે હજરતને
 પોતાના રક્ષણમાં લીધા. હજરત પેયગમ્બરને બાર વર્ષની ઉંમરે જ્યારે પોતાના કાકા
 વેપાર માટે શામમાં જતા હતા ત્યારે સાથે લઈ ગયા. આ મુસાફરીની દરમ્યાન
 જોહિશ નામનો એક ખ્રિસ્તિ રાહેબ (ત્યાગી) હજરતના કાકાને મળ્યો. આ રાહેબ
 હજરત પેયગમ્બરની પેયગમ્બરી પદવીની નિશાનીઓ એલાહી પુસ્તકોમાં વાંચ્યાથી
 જાણતો હતો. જ્યારે તેણે કાફલાની અંદર હજરત પેયગમ્બર ઉપરજ એક વાદળાને
 છાંયો કરતું જોયું ત્યારે તે અણુતાલેબ પાસે આવ્યો, અને તેનો ભત્રિજો આ
 દુનિયામાં ઝાહેર થઈ છેલ્લા પેયગમ્બર થવાના છે તેને માટે તેને સોબારક
 બાદી આપી અને હજરતને શામમાં નહિ લઈ જવાની ચેતવણી આપી, કારણકે
 યહુદીઓ હજરતના હુશ્મન છે અને કદાચ તેઓ હજરતને અડચણ કરે. તેથી
 અણુતાલેબે પોતાનો માલ ત્યાંજ વેચી નાંખ્યો, અને તરતજ મકકા તરફ પાછા ફર્યા.

માણસોએ પોતાની જિંદગીમાં કેવીરીતે વર્તવું તે વિષે ખારીક નિયમો અને કાયદા તેમાં લખેલા છે; અને તે પ્રમાણે ચાલવાથી અથવા નહિ ચાલવાથી તેઓ સવાળ કે સજાને પાત્ર થાય છે. એસ્લામ ધર્મ, જે માણસો અગાઉ બુદ્ધિબુદ્ધી મૂર્તિઓની બંદગી કરતા હતા તે માણસોને એકજ પાક ખુદાને માનવાને અને તેની શુદ્ધ મનથી બંદગી કરવાને ફરમાવે છે. આ સઘળા ધર્મનિયમો અને માણસોની વર્તણૂકના સંબંધમાં કાયદાઓ અને પાક પરવરદેગારની બંદગી કરવાના કાનુનો વગેરેનો ફોરઆને શરીફમાં તેમજ હઝરત પેયગમ્બરની, હદીસો કે જે ઉત્તરોત્તર આપણને મળેલી છે તેમાં સમાવેશ થયેલો છે. જો કે મુસલમાનોના જુદા જુદા ફેરકા થયેલા છે, અને કેટલાક ધર્મનિયમોમાં તેઓ જુદાજુદા મતના થયા છે તોપણ તેઓ સઘળા એકત્ર મતથી ફોરઆને શરીફને માને છે; અને તેઓ ખાતરીપૂર્વક માને છે કે ફોરઆને શરીફ એસ્લામ ધર્મનાં તરફો અને સઘળા કાયદાનું મૂળ છે.

ભાગ ૧ લો.

હઝરત પેયગમ્બરના જન્મ અને જીવન ચરિત્ર વિષે ઘણી ઘણી બુદ્ધી બુદ્ધી હદીસો છે; અને તેથી તેનો વિગતવાર અહવાલ આપવામાં કંઈ હદીસોના આધાર લેવો અને કંઈનો ન લેવો તે બહુ મુશ્કેલ છે, પણ જે મુખ્ય બાબતો સહીહ હદીસોમાં આવેલી છે તે બાબતો હું અહિં આપું છું.

હઝરત મોહમ્મદ પેયગમ્બર મક્કા શહેરમાં જન્મ્યા હતા, તે હાશેમના કુળમાં આવેલા અબ્દુલ્લાહના દીકરા હતા. હાશેમનું કુટુંબ અરબ લોકોમાં ફોરેશ નામની શાખાની એક ઉત્તમ કોમ હતી, અને અબ્દુલ્લાહ હઝરત એબ્રાહીમના દીકરા હઝરત એસ્માઈલના વંશમાંથી ઉતરી આવેલા હતાં. હઝરતના દાદાનું નામ અબ્દુલ-મુત્તલેબ હતું, અને કચ્છાનું રક્ષણ કરવાનો મહોટો દરજ્જો તેના હાથમાં હતો. હઝરત મોહમ્મદનો જન્મ તેજ વર્ષમાં થયો હતો કે જે વર્ષે હબશાનો હાકેમ અબ્રહા હાથીઓ સહિત એક મહોટું લશ્કર લઈ પવિત્ર મક્કાનો નાશ કરવા માટે આવ્યો હતો. (અબ્રહાની મક્કા ઉપરની ચઢાઈ માટે સુરા ૧૦૫ મી જુઓ), અને તેથી તે વર્ષ “આમુલદ્દીલ” એટલે “હાથીનું વર્ષ” કહેવાય છે. હઝરતના જન્મ અગાઉ તેના પિતા અબ્દુલ્લાહ વક્ષત પામ્યા હતા. તેથી હઝરતનો જન્મ થયો કે તરતજ હઝરતનો મા અમીનાએ અબ્દુલ-મુત્તલેબને આ બબર આપવા માટે પેગામ મોકલ્યો. અબ્દુલ-મુત્તલેબ આ બબર સાંભળી તરતજ ઘરે આવ્યા અને હઝરત મોહમ્મદને પોતાની ગાથમાં તેડી પવિત્ર કચ્છામાંજઈ ખુદાનો ઉપકાર માન્યો, અને ત્યાં તેણે હઝરતનું નામ મો મ્મદ પાડ્યું. હદીસમાં લખેલું છે કે જે રાતે

પ્રસ્તાવના.

કેરઆને શરીરનો તરબુતો શરૂ કર્યા પહેલાં એરલામ ધર્મ, હઝરત મોહમ્મદ પેયગમ્બરનો વૃત્તાંત, અને અમુક એસ્તલાહી શબ્દો કે જે તે ધર્મમાં આવે છે તે વિષે ખોલાસો આપવા હું અગત્યનું ધારૂં છું. આ બાબતો વિષે પૂરેપૂરું વર્ણન અને ખોલાસો આપવાનો મ્હારો વિચાર નથી તેમજ તેમ કરવાનું અહિં શક્ય પણ નથી, પણ કેટલાક ખાસ શબ્દોનો ખોલાસો અને હઝરતનો ઘણો ટૂંક વૃત્તાંત હું અહિં આપું છું કે જેથી આ તરબુતો સમજવો સહેલો થઈ પડે. કેરઆને શરીર શુસલમાની ધર્મના કાનુનો અને કાયદાનું પ્રથમથીજ મૂળ છે, અને તે કયામત સુધી એમજ રહેવાનું છે. તેથી તેના શુજરાતીમાં તરબુતો કરી મ્હારા શુજરાતી જાણનાર શુસલમાનભાઈઓ તેમા અર્થ સમજી પૂરેપૂરો લાભ લઈ શકે એવી મ્હારી ઇચ્છા છે; અને જો આ મ્હારી ઇચ્છા પાર પડશે તો મ્હારો પ્રયાસ ફળીભૂત થયો. એમ હું સમજીશ, અને મ્હારી જાતને લાભશાલી માનીશ. કેરઆને શરીરનો જુદી જુદી ભાષામાં તરબુતો થયો છે, અને મ્હારા જેવા પ્રમાણે તેના તરબુતો શુજરાતીમાં બે રીતે થયેલા છે; એક તો શુજરાતી અક્ષર પણ હિંદુસ્તાની જબાનમાં, અને બીજો શુજરાતી ભાષા પણ અરબી અક્ષરમાં; અને તે બન્નેથી શુજરાતી જાણનાર શુસલમાન ભાઈઓને જોઈએ તેવો કાયદો થાય એમ મ્હારું માનવું નથી. એટલામાટેજ શુજરાત અને કાઠિઆવાડમાં રહેનાર શુસલમાનો પોતાના ધર્મના કાયદા અને કેરઆને શરીરમાં આવેલા પેયગમ્બરના ઇતિહાસ અને વૃત્તાંત વાંચી વાંકેજ થાય એટલામાટે બને તેટલી સરલ અને સહેલી શુજરાતી ભાષામાં કેરઆને શરીરનો તરબુતો કરવા મેં હિંમત ધરી છે. અને કેરઆને શરીરનો શુજરાતી ભાષામાં તરબુતો કરવો તે અગત્યનું છે; કારણકે આં જમાનામાં વિદ્યા અને જ્ઞાનનો વધારો થતો જાય છે. અને જ્યારે સઘળી કોમો પોતાના ધર્મ જ્ઞાનમાં ઉંડી ઉતરતી જાય છે, ત્યારે કેટલાક શુસલમાનો અરબી નહિ જાણવાને લીધે કેરઆને મજહબની અંદર લખેલી નીતિના કાયદા, ફરમાનો, અને નિયમો સમજ્યા વગર વાંચી જાય છે તે એક ઓછી દિલગીરીની વાત નથી. કેરઆને શરીર વાંચવું અને તેના અર્થ સમજવા એ જરૂરનું છે. તે વિષે જે જે ઘણું હૃદિસો છે તે હું અહિં આપવા ઇચ્છતો નથી. મુરોપના વિદ્વાન લોકો કેરઆને શરીરનો તરબુતો કરીને કેટલીક ખામીઓડ બતાવે છે, પણ તે ખામીઓડ તેઓ કેરઆને શરીરના પૂરેપૂરા અને ખરા અર્થ નહિ સમજવાને લીધે અને અરબી ભાષાના કેટલાક બારીક કાયદા નહિ જાણવાને લીધે છે એમ મારું માનવું છે.

આ ઉપર કહેલા હેતુથી અને તેમજ કોર્યાનની અંદર આવેલા નીતિ, તત્વજ્ઞાન, અને ધર્મ સંબંધી કાયદાનો પ્રસાર કરવાને લીધેજ મેં આ કેતાબનો હકથો છપાવવાના ખર્ચ અને શ્રમના પ્રમાણમાં કેટલો જુજ રાખ્યો છે, તે વાચકવર્ગને સહજ સમજાશે.

કેટલાક અરબી કે ફારસી શબ્દો અથવા નામોનો શુદ્ધ ઉચ્ચાર ગુજરાતી ભાષામાં લખી બતાવવો એ કટલેક દરજે મને સુરકેલ જણાયું છે; કારણ કે અરબી ભાષામાં જેટલાં ચિન્હો ઉચ્ચાર કરવા માટે વપરાય છે તેટલાં ગુજરાતીમાં નથી. અને તેથી જે પ્રસંગે અરબી કે ફારસી શબ્દોના અસલ ઉચ્ચાર અને ગુજરાતી ઉચ્ચારમાં ઘણો ફેર ન જણાયો ત્યાં ગુજરાતી ભાષામાં જે ઉચ્ચાર કરવાની પ્રથા પડી છે તેજ ઉચ્ચારો મેં કાયમ રાખ્યા છે, કે જેથી કરીને વાંચનારને સમજવું મુગમ થાય; અને જ્યાં ગુજરાતી ઉચ્ચારમાં અસલ ઉચ્ચારથી વધારે તફાવત જણાયો ત્યાં અસલ ઉચ્ચારજ રાખ્યો છે, આવી રીતે ઉચ્ચારની સંભાળ રાખ્યા છતાં પણ કદાચ મ્હારી ભૂલ થઇ હશે તો તે વાંચનાર દર ગુર કરશે.

મુસલમાન ફેરકાઓની અંદર ચાલતા મતભેદ આ તરજુમાની અંદર મેં દાખલ કર્યા નથી; પણ સહીહ હદીસો અને તફસીરમાં આપેલા જે જે મત, સર્વથી કબૂલ રાખવામાં આવ્યા છે તેજ મેં અહિં લખ્યા છે કે જેથી કરીને આ તરજુમો સર્વ નાન્ય થાય. હું ખાતરી પૂર્વક માનું છું કે આવું મહાભારત ઠામ કોઇ પણ રીતે ખાતરી ખોડ કે ભૂલ વગર થઇજ શકે નહિ. તેથી મ્હારા મુસલમાન ભાઈઓને આ ભાષાંતરમાં જે જે ખાતરી ખોડ માલુમ પડે તે તેઓ કૃપાની રાહે, અને એવલામ ધર્મ તરફ પોતાની ફરજ બજાવે છે એવું માની, જો મને લખી જણાવશે તો હું તેમનો અંતઃકરણ પૂર્વક આભાર માનીશ, અને બીજી આવૃત્તિની અંદર તે ઘણી ખુશીથી સુધારીશ.

છેવટે સર્વ શક્તિમાન પરવરદેગાર તરફ મ્હારી પ્રાર્થના છે કે- તે મ્હારા દોષો ધ્યાનમાં ન લેતાં મને અજ્ઞાનીને ક્ષમા કરે, અને તેમજ મ્હારા મુસલમાન ભાઈઓ પણ કૃપાદ્રષ્ટિથી મ્હારી ભૂલો દરગુર કરે.

શેખ મોહમ્મદ એસફહાની.

અર્થવાળા છે; અને મહારા. સુધઃ વાંચનાર જાણતા હશે કે આ પ્રમાણે ભાષાંતર કરવું એ કાંઈ સહેલું કામ નથી. તેથી મૂળને અનુસરતાં કોઈ કોઈ પ્રસંગે વાક્ય ચોક્કસ દિલ્લપટ લાગે એવી છે. અને ખાતરી છે કે શુજરાતીના વિદ્વાન પુરૂષો અને ગુણદોષ દ્રષ્ટા તે પસંદ કરશે નહિ. આ પ્રમાણે અને એક કોર કૂવો અને બીજી કોર કરાડો છે. અલગત; જે જે માત્ર ભાવાર્થ આપવાની છૂટ લીધી હોત તે જે મુશ્કેલીઓ હાલ અને નહીં છે તેમાંની કેટલીએક દૂર થઈ હોત અને પરીણત્ર પુરૂષોના કટાક્ષની પણ મને થોડી ખીંક રહી હોત. આ બાબત ધ્યાનમાં લેવા કરતાં શબ્દે શબ્દનો તરજુમો કરવાની અગત્યતા અને વધારે સખળ જણાઈ; પરંતુ આ તરજુમાની અંદર ન્યાં શુજરાતી વ્યાકરણનાં નિયમોનો વિરોધ આવતો માલુમ પડ્યો અને ન્યાં ભાષાની રૂઢી જળવી ન શકાય એવું જણાયું ત્યાં શબ્દે શબ્દને વળગી ન રહેતાં શુજરાતી વાંચનારને સમજાય એવો માત્ર તરજુમો કરવા મેં પ્રયાસ કર્યો છે. કોરઆને શરીરની અંદર એકજ ફકરામાં અથવા એકજ વાક્યમાં ત્રીજા પુરૂષમાંથી એકદમ પહેલા પુરૂષમાં કે બીજા પુરૂષમાં હકીકત આવે છે, અથવા ભૂતકાળનો એકદમ વર્તમાન અથવા ભવિષ્ય કાળ થઈ જાય છે, અથવા તે એક વચનમાંથી બહુવચન આવી જાય છે. આ કોરઆનની ભાષાની ખાસ શૈલી અને રચના છે, અને આવી રચના ખાસ અતિ ઉત્તમ હેતુથીજ કરેલી છે. હવે આવે કેકાણે જે શબ્દે શબ્દનો શુજરાતી તરજુમો કરવામાં આવે તે ખેસક વિચિત્ર અને રસહીન લાગે. આવે પ્રસંગે પણ શુજરાતી ભાષામાં રૂઢી વિરૂધ્ધ ન જણાયું ત્યાં જેમ અને તેમ શબ્દે શબ્દનો તરજુમો કરવા મેં યત્ન કર્યો છે.

કોરલામ અગાઉ અરણ્યોકોના ધર્મ-કાયદા, કાનુનો, અને રીતરિવાજો કે જે કોરઆને શરીરની અંદર વારંવાર દર્શાવવામાં આવ્યા છે તે વાંચનારને સમજવા મુગમ પડે માટે પાનાને છેડે માત્ર લેઈએ તેટલું જ ટિપ્પણ આપવામાં આવ્યું છે; કારણ કે જે વિગતવાર હુદીસો અને સપળી બાળતો આપવામાં આવે તે મૂળ હેતુ સચવાય નહિ.

જે વાક્ય કે ફકરાના જુદા જુદા અનુક્રમ અર્થ ધાય છે તેનો મેં ઘણું કરીને એકજ અર્થ આપ્યો છે, તે તે ઉપરથી એમ સમજવાનું નથી કે તે વાક્ય કે ફકરાનો માત્ર તેજ અર્થ ધાય છે. જુદા જુદા તફતીર લખનારાઓ તેના જુદા જુદા અર્થ લે છે. પણ ઘણા તફતીર લખનારાઓએ જે અર્થ માન્ય રાખ્યો છે અને જે ઘણી હુદીસોમાંથી મળી આવે છે તેજ અર્થ મેં આપવા ચોક્કસ ધાર્યું છે.

આ પ્રમાણે અવલોકતાં વાચક વર્ગને જણાશે કે જે અંચકર્તા તરીકે પ્રસિદ્ધ થવાને શ્રમ લીધો નથી. આ તરજુમામાં મહારા. હેતુ શુજરાતના મુસલમાનોને કોરઆને શરીર સમજવામાં જે અગવડ પડે છે તે દૂર કરવાનો છે. અને, તેમજ મુસલમાન તફતીર લખનારાઓએ આ પવિત્ર કેતાબની અંદરના અર્થો સ્પષ્ટ કરવામાં જે શ્રમ લીધો છે તે શ્રમનો લાભ, જે મહારા. મુસલમાન ભાઈઓને અર્પી ભાગી શીખવાની તક મળી નથી, તેઓને આપવાનો છે.

بِسْمِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى

— ❧ દીખાવો. ❧ —

શરૂઆતનો શબ્દગાર તે સર્વ સૃષ્ટિનો પેદા કરનાર, મહાન, સર્વજ્ઞ, અને સર્વ શક્તિમાન પાક પરવરદેગારના વળાણ છે કે જે મનુષ્યને નીસ્તીમાંથી હસ્તીમાં લાવ્યો, અને તેને બુદ્ધિમાન આત્મા અને જ્ઞાન બાંધી પોતાના તરફ રસ્તો બતાવ્યો; વળી દરૂદ અને સલવાત મોકલેલા પેયગમ્બરોના ખાતેમ હજરત મોહમ્મદ મોસ્તફા અને તેની પવિત્ર આલ ઉપર હોજો કે જેઓએ સત્ય ધર્મના કાયદા માણસોને શીખવ્યા અને તેમને જહાલતના અંધારામાંથી બહાર કાઢી મઝહેરકતના અજવાળા તરફ લઈ ગયા.

મહારા મુસલમાન લાઈઓ સમક્ષ પવિત્ર કોરઆને શરીફનું આ લાખાંતર મૂકતાં નિવેદન કરવાની મહારી નમ્રતા પૂર્વક અરજ એ છે કે આ તરજુમો કરવાની અંદર મહારે કેટલી કેટલી અને કેવી કેવી મુશ્કેલીઓ સહન કરવી પડી છે તેનો તેઓ નિષ્પદાપાતે વિચાર કરશે. જે માણસે કોઈપણ લાખાના એકાદપણ વાક્યનો બીજા લાખામાં તરજુમો કર્યો હશે તેને તેમાં પણ કેટલીક મુશ્કેલીઓ પડી હશે; તે પછી કોરઆને શરીફ કે જેની એબારત (શેલી) ઘણીજ પરિપૂર્ણ, ઘણીજ રસિક, અને ઘણીજ અદ્વાકશર છે, અને જેનો અભ્યાસ હજારો વિદ્યાર્થીઓ ઘણાકાળ થયાં કર્યાજ કરે છે એવા કોરઆને શરીફનો અરબી લાખામાંથી શુન્જતી લાખામાં તરજુમો કરવામાં મને અસાંખ્ય અને અગણિત મુશ્કેલીઓ નડે તેમાં કંઈ નવાઈ નથી. મૂલ્ય આપ્યા વિના વસ્તુ મળતી નથી જેમ વસ્તુ ઉચી તેમ મૂલ્ય વધારે. કોરઆને શરીફની અંદરની ખરી ખુબી અને ખરો લાવ અને ખરો અર્થ શુન્જતી લાખામાંતો શું પણ ગમે તે લાખામાં પણ આપવો એ સંભવિત નથી.

કોરઆને શરીફનું લાખાંતર બહુ કરી શબ્દશઃ કર્યું છે, તેનું મુખ્ય કારણ એ છે કે તેમાંના શબ્દો જાણવાની ઘણી અગત્ય છે. અને તેની અંદર ઘણા શબ્દો બહુ

اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ

ખાસ મુસલમાનો માટે

કોરઆને મજીદ ગુજરાતી તરજુમા સાથે

બાયાંતર અને પ્રગટ કરનાર
શેખ મોહમ્મદ એસફહાની
શરતી અને આરશી બાયાના ગ્રેફિસર.

આ તરજુમાની આવેદી સને ૧૮૬૭ ના ૨૫ મા કાપદ
પ્રમાણે નોંધેલી છે.

ધી મુસતફાઈ પ્રીટીંગ પ્રેસ,
મુંબઈ.

સન ૧૩૧૮ હેજરી.

આ તરજુમા સળ'ધી સર્વે હક કર્તાએ સ્વાધીન રાખેલા છે.

બાયાંતર કર્તાની ઊપરની મોહર સિવાયની નકલ
રાખનારપર કાપદેસર એલાજ લેવામાં આવશે.